

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

NEDERLANDSCH-INDISCH

PLAKAATBOEK,

1602—1811,

DOOR

Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

TWAALFDE DEEL.

1705—1799
NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

Uitgegeven door het Bataviaasch Genootschap van Kunsten
en Wetenschappen met medewerking van de
Nederlandsch-Indische Regering.

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ.

1894.

s HAGE
M. NIJHOFF.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
399140
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.
R 1 L

1795.

W. A. ALTING.

3 Januarij. *Jaarlyksche eed van trouwe en eerlyke behandeling, af te leggen door de Opper-kooplieden van het kasteel Batavia, door den Majoor van de artillerie, den Fabriek en den Baas van Onrust.*

In overweging genomen zynde de nootzakelykheid, dat: door de opper-kooplieden des casteels,

• • majoor van de arthillery,

• • fabriek,

• • baas van Onrust en in het generaal door alle administrateurs eeden van trouwe en eerlyke behandelinge worden gedaan, zo is goedgevonden de hooge regeering van Indië aan te schryven voor alle die bedjendens formulieren van eeden te ontwerpen en de eeden, daarby beraamt, in haare handen te laten afleggen om vervolgens jaarlyks, zo als eerst-daags omtrent den commandeur en meer andere gevolg staat te neemen, in een der eerste vergaderingen in Raade van Indië op nieuw aan een iegelyk voorgehouden en zulks aangemerkt te worden, als of de eeden telkens op nieuw waaren gedaan.

Zie ook 9 Februarij 1795.

8 Januarij. *Last op de buiten-kantoren verstrekkingen aan Chineesche en inlandsche zeevarenden bij factuur Batavia aan te rekenen.*

8 Januarij. *Voorschrift nopens eischen.*

Is verstaan alle administrateurs, welke jaarlyks verpligt zyn

opgave te doen van het benodigde uit Nederland, ten ernstigste te gelasten om voortaan nauwkeurig by de eischen in aparte colommen bekend te stellen:

- 1° hetgeen in de twee voorgaande jaren is gepetitioneerd en het welk door den eersten opper-koopman des kasteels in tyds zal moeten worden opgegeeven;
- 2° wat jaarlyks in de vyf laatste jaren, door den anderen geslagen, verzonden, verstrekt en verkogt is;
- 3° den verthier in het jongste hoekjaar, zo by verstrekking, verzending, als verkoop;
- 4° hoeveel van een ieder articul onder ultimo Augustus in waare wezen per restant bevonden word; en
- 5° wat van het een en ander, na een ryp overleg van alle het vorenstaande, na verloop van twee jaaren zal benodigt weezen voor de verthier en verzending, zonder op den verkoop regard te slaan, om by den nieuwen eisch te worden gepetitioneerd;

op poene, dat de schade, die aan de Compagnie door onnodige restanten of een gehrekkige voorraad zal worden veroorzaakt; zal moeten worden vergoed door den geenen, die bevonden zal worden dezelve met het niet obedieeren aan dit voorschrift te hebben gecauseert.

9 Januarij. *Voorschriften nopens »het employ van »prauwen voor de Compagnie».*

Geproduceerd zynde een geformeed plan nopens het employ van prauwen voor de Compagnie ter voorkooming der dieveryen en fraudes, die sedert eenige tyd op dezelve by het transport van goederen uit verscheiden administratiën naar boord, zoo van Comp^e, als ingehuurde scheepen en mindere vaartuigen, hebben plaats gevonden, zo is verstaan:

- 1° alle administrateurs in het generaal responsabel te houden voor de uit hunne administratiën in de prauwen afgescheept wordende goederen, tot zoo lange die goederen aan boord der scheepen of vaartuigen zullen zyn ontfangen;

- 2° ten dien einde, boven het ordinaire getal mandadhoors, nog ten kosten van de Compagnie toe te voegen: aan de Westzydsche negotie-pakhuizen, zoomcede aan die aan en bezyden de Waterpoort en op de eilanden Onrust en de Kuiper ieder twee mandadhoors; voorts aan het graan-, yzer- en provisie-magazyn ieder een mandadhoor; onder dezen verstande nogthans, dat zulks ten opzichte van de pakhuizen op Onrust en de Kuiper zal cesseeren, zodra de thans alhier op geslagene koopmanschappen naar elders verzonden of weder naar de gemelde eilanden zullen zyn getransporteerd;
- 3° voor elk dier mandadhoors te valideeren 's maands rd^o 6¹/₂;
- 4° het hoofd van de prauwvoerders zoowel als de administrateurs in het generaal te verplichten om degeenen, die hunnentwegen op de prauwen worden geplaatst, behoorlyk te informeren, dat geen belaaden prauwen des nachts, nog aan het jaagpad, nog aan scheepsboord zullen mogen blyven overleggen, maar in geval van ongunstig weder of contrarie-wind terstond met hunne ladingen zullen moeten terug keeren naar de administratiën, waaruit de inscheep is geschied, ten einde daar door, zooveel mogelyk, alle dieveryen en slinksche oogmerken te prevenieeren;
- 5° tot een permanente ordre te statueeren, dat de gezachhebende officieren op de scheepen en mindere vaartuigen voortaan verplicht zullen zyn by den overneem van eenige goederen te tekenen aan den voet van het geleide-briefje *voor den goeden ontvangst*, ten einde daarna door den geenen, aan dewelke het toezigt van wegens de administrateurs zal zyn toevertrouwd, weder overhandigd te worden ter afgave vervolgens aan de administrateurs van die administratiën, waaruit den afscheep is geschied, ten bewyze, dat alles behoorlyk en wel geconditioneerd aan boord is ontvangen; en
- 6° de scheeps-overheeden by ontdekking van eenige fraudes of slegte conditie van hetgeen hen zal worden toegezonden te verplichten de prauwen, zonder iets daaruit te mogen ontlossen, terstond terug te zenden aan die administratiën,

waaruit zodanige goederen zyn ingeladen, mits daarbij voegende een briefje, ten bewyze, waarin de fraude of het defect bestaat, ten einde daardoor te facielder te ontdekken, wie zig aan het feit heeft schuldig gemaakt.

Zie ook 22 Julij 1803.

9 Januarij. *Bepalingen nopens het »branden» van gepermitteerde kisten, enz.*

Binnen gebragt zynde een remonstrantie van den eersten administrateur in de zuiker-pakhuizen, van Naerssen, vervattende zyne bezwaarnissen omtrent de thans plaats hebbende wyze in het branden der gepermitteerde kisten en andere bagage, zoo van de scheeps hoge en mindere officieren, als van die der passagiers van de retour-scheepen, mitsgaders eenige voorstellen om daarin eene geschikte verandering te weeg te brengen, zo is verstaan :

- 1° de jongst benoemde gecommitteerde branders te laten fungeeren gedurende een rond jaar om alle brandingen ten hunnen overstaan te laten geschieden en dit voortaan in zelve voegen te laten geschieden jaarlyks;
- 2° alle te branden goederen ten dien einde te laten ontfangen in Comp^e recognitie pakhuis, zonder onderscheid of dezelve toebehooren aan repatrieerende, dan wel in het land varende; en
- 3° telkens vyf dagen voor de monsterring van de te vertrekken staande scheepen, hetzy naar Nederland, dan wel na de buiten comptoiren, de gemeente by billetten te advertteeren den preciesen dag, wanneer de branding zal geschieden en wanneer de goederen ten dien einde zullen worden aangenomen.

10 Januarij. *Maatregelen ter voorkoming van ongeregeldheden, voortspruitende uit ontydige monsterring van Compagnie's schepen.*

Is goedgevonden tot een permanente order te statueeren :

- 1° dat de commandeur en opper-equipagiemeester zal gehouden zyn aan den heer Gouverneur Generaal kennisse te geeven, wanneer schip of scheepen, buiten onvoorziene toevallen, vyf dagen daarna gemonstert kunnen worden;
- 2° dat van de voorschreeven bepaling door of ter order van den heer Gouverneur Generaal, zo ras doenlyk, zal worden kennisse gegeeven aan de hoofden der schryf-comptoiren, met last om te zorgen, dat de papieren op de bepaalde tyd in gereetheid zyn;
- 3° dat na het bepalen der vyf dagen geen na-projecten dan by extra ordinaire gevallen zullen mogen worden verleent en, zo zulks al mogte gebeuren, die egter van dien aart zullen moeten zyn, dat daardoor de depeche van schip of scheepen en het vervaardigen der papieren niet vertraagt worden, tenzy alleen op speciaale last van de hooge regeering;
- 4° dat de commandeur en opper-equipagiemeester zal moeten zorgen, dat voor den dag, dat de voorschreeven vyf dagen bepaalt worden, zowel de carguasoenen, als de victualie en scheeps-benodigtheeden overeenkomstig de aan hem afgelangde projecten zyn ingeladen, alvorens hy aan den heer Gouverneur Generaal kennisse geeft, dat schip of scheepen gereet zyn om gemonstert te kunnen worden, ten einde een ieder, van wiens departement het ook mag zyn, daardoor in staat te stellen de papieren binnen de gemelde vyf dagen behoorlyk te kunnen vervaardigen en expedieeren;
- 5° dat de commandeur en opper-equipagiemeester gehouden zal zyn te zorgen, dat de geëffende monsterrollen dezelfde dag, op dewelke hy aan den heer Gouverneur Generaal kennisse geeft, dat schip of scheepen gereet zyn om gemonstert te worden, aan het opperhoofd van het generaal soldy-comptoir worden bezorgt of aan den geene, die in zyn plaats dat ambt waarneemt, en op die geëffende monster-rollen agter ieders naam distinct bekent te stellen, met welk schip hy in het land gekomen en van welke bodem hy op het geëffende schip geplaatst is;

- 6° dat, om de effening te faciliteeren, de capitains of gezaghebbers der scheepen gehouden en verplicht zullen zyn de aan boord zynde monster-rollen dagelyks effen te houden, sub poene, dat de geene, die bevonden word daarin nalatig te zyn geweest, zal vervallen in een boete van een maand gagie telkens of zodanige andere poenalityt, als de hooge regeering zal vinden te behooren;
- 7° dat de commandeur en opper-equipagiemeester zal verplicht zyn den visitateur van de rhee de te laten aanzeggen, wanneer schip of scheepen geëffent zullen worden, om in tyds te kunnen zorgen, dat voor de effening het bepaalt getal opper-, onder- en derde chirurgyns zig aan boord bevind, en wyders by de effening te onderzoeken, of met genoegzaame gerustheid met de daarop geplaatste manschappen de reise kan worden ondernomen, waarvan hy schriftelyk rapport, door den scheeps opper-chirurgyn meede ondertekent, zal moeten doen aan den heer Gouverneur Generaal, te gelyk wanneer hy kennisse geeft, dat schip of scheepen na verloop van vyf dagen konneu monstereen, opdat by eenige difficulteiten daar omtrend door den heer Gouverneur Generaal zodanige orders konneu worden gestelt, als tyd en toedragt van zaaken zullen vereisschen;
- 8° dat de capitains en gezagvoerders, zowel van Compagnies, als ingehuurde scheepen, zig twee dagen voor de bepaalde dag van de monstering op het negotie-comptoir zullen moeten vervoegen, ten einde aldaar met den factuur- en den extract-factuurhouder accuraat te confronteeren de door hun gehouden annotatiën met het cognossement-factuur en de onkost-reekeningen, daarvan onmiddelyk kennisse te geeven aan den tweeden opper-koopman van het casteel, die dan zodanige schikking zal moeten maken, als een spoedige executie zal vereisschen, en dat de overheeden, die verzuimen tot de voorschreeven confrontatie ter behoorlyker tyd te compareeren, aansprekelyk gehouden zullen moeten worden voor alle differenten en

nadeelen, die naderhand ontdekt of ten laste van de Compagnie gebragt zouden mogen worden;

- 9° dat een ieder zonder onderscheid by de monstering present zal moeten zyn en de overheeden verantwoordelyk zullen weesen voor dezulken, die agter blyven;
- 10° dat na de monstering niemand van boord zal mogen gaan, tenzy in gevallen van de uitterste noodzakelykheid met permissie van den commandeerenden officier, en dat, gelyk reets is bepaalt by het billet van den ^{29en Augustus}~~9en September~~ 1794, na de monstering niemand aan boord zal mogen komen buiten schriftelyke permissie;
- 11° dat na de monstering der scheepen dagelyks aan den heer commissaris over de equipagie-werf rapport zal moeten worden gedaan, of permissiën tot het aan den wal komen zyn verleent, als ook aan wien en om welke reedenen, ten einde te prevenieeren, dat van de bepaalde gevallen van uitterste noodzakelykheid geen misbruik worde gemaakt;
- 12° dat de scheeps overheeden gehouden en verpligt zullen zyn, direct na de monstering, het anker te ligten en van de rheede te vertrekken tot buiten de mantel, alwaar het hun zal vrystaan voor die enkele dag, maar langer niet, te blyven leggen om naar de soldy-papieren te wagen, die hen zo spoedig mogelyk bezorgt zullen moeten worden.

Wyders in bedenking gegeeven zynde, hoezeer het mogelyk is, dat er gevallen kunnen gebeuren, in dewelke het nodig is, dat de opper- of onder-equipagiemeester, dan wel iemand huuentweegen, zig na de monstering naar boord moet begeeven; dat de noodzakelykheid daar zynde, als een natuurlyk gevolg moet worden onderstelt, dat dezelve een spoedige voorzieninge vereischt; dat in zulk een geval het vragen van permissie daartoe van den heer Gouverneur Generaal inconvenienten zal veroorzaaken; en dat het dierhalven nuttig zoude kunnen zyn in het billet van den 9^{en} September 1794 die verandering te maaken, dat in *sodanige gevallen* van noodzake-

lykheid de permissie tot het aan boord vaaren ook kan worden verleent door den heer commissaris over de equipagie-werf, te meer deese steeds in de gelegenheid is om te kunnen beoordeelen, in hoe verre de afzending van iemand naar boord al of niet noodzakelyk moet worden geconsidereert, zo is goedgevonden de hooge regeering te qualificeeren de voorgestelde verandering in het billet van den 9^{en} September 1794 te laten gevolg neemen, met deese bepaling egter, dat van zodanige verleende permissiën elken dag kennisse zal moeten worden gegeven aan den heer Gouverneur Generaal.

16 Januarij. *Last op den sjahbandar te Batavia in de passen voor particuliere, naar Timor vertrekkende vaartuigen bekend te stellen, dat deze vaartuigen op genoemd eiland slechts Koepang mogten aandoen.*

21 Januarij
6 Februarij. *Maatregelen in het belang van rust en orde in de Jakatrasche bovenlanden.*

De gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander deelde mede, dat de rustverstoring en onveiligheid in de bovenlanden tot een ongemeene hooge graad is geklommen, alzo dagelyks en by continuatie berigten worden ontvangen wegens het afzetten en vermoorden van menschen langs 's Heeren weegen en het plunderen van gansche campongs of gehugten door zwervende benden van 40 tot 70 à 80 koppen, die, met een groote menigte schietgeweeren voorzien, alles aan hunne wraak en vervolging opofferen, wat zig tegen hun voorneemen tragt te verzetten, zonder dat hy tot tegengang van dit zo verre gevordert quaad eenig middel aan handen heeft, waarvan met zcekerheid een goed succes te wagten zoude zyn en hetwelk de zaak in cas van mislukking niet grotelyks zoude verergeren ;

dat hem niet zonder grond is voorgekomen, dat middelen van meerder klem en minder hazard dienen by der hand genomen en in het werk gestelt worden, wyl het apprehendeeren van enkele personen de complicen aanzet zig in veiligheid te

stellen en dezulke, die zig anders nog al schuil gehouden hebben, thans bedugt van meede agterhaalt te zullen worden, zig byeen verzamelen om gezamentlyk met een genoegzame magt, des noods, zig tegens hunne vervolgers te kunnen verzetten;

en dat, daar het intusschen zeker is, dat de bovenlanden in deesen toestand niet kunnen gelaaten worden, vermits dezelve daardoor tot woestynen zouden veranderen, nademaal de goede ingezetenen almeede genootzaakt zouden worden zig by de booswigten te voegen, waaruit ten hoogsten gevaarlyke gevolgen te wagten zyn, hy zig ter zyner decharge verplicht agt in tyds in consideratie te geeven, of het op grond van alle deese reedenen niet aller noodzakelykst zoude zyn, aan alle rondswervende inlanders een *generale amnestie* te verleenen”.

Een oogenblik dacht de Regering aan het uitzenden eener expeditie »tot opvatting en verdelging der moorders en rovers”, maar zij zag hiervan af:

- 1° omdat zoodanige expeditie »eene algemeene vrees zoude »veroorzaken en uitwykingen te weege brengen, te »meer zig onder de rondswervende complotten voorname »Javaanen bevonden”;
- 2° omdat »zomtyds eenige goede ingezetenen meede voor »quaad doenders aangezien en als zodanig behandelt zouden »worden, 't welk hunne familiën aanzetten zoude om »ook uit te spatten”.

Nadat de Aria van Soekaradja, ter vergadering aanwezig, had verklaard, »dat de gepleegt wordende baldadigheden naar »zyn begrip veelal toegeschreeven moeten worden aan de »inhaligheid van zommige eigenaars der landeryen, die van »de op hunne landen wonende inlanders meerder afvorderen, als »zy met hillykheid kunnen opbrengen”, besloten Commissarissen Generaal de Regering te machtigen tot het uitvaardigen van het volgende plakaat:

Nademaal wy met het meeste leedweezen hebben vernomen, niet alleen, dat de rustverstoring en onveiligheid in de Jaccatrasche bovenlanden tans tot een ongemeene hoge graad is gereezen, maar dat men ook dagelyks van daar berigten ont-

vangt van het afzetten en vermoorden van goede ingezeetenen langs 's Heeren weegen, mitsgaders plunderen van geheele campongs door swervende benden, die, met een menigte van schiet-geweer voorzien, alles aan hunne wraak en rooflust offeren, zonder dat de tot teegengang van dat zo verre gevordert kwaad successive aangewende middelen daarin eene gewenschte verbetering hebben kunnen te weeg brengen — maar de ondervinding inteedeel heeft doen zien, dat het apprehendeeren van enkele persoonen de complicen al dikwyls aanzet, zich, zo zy hen verbeelden, in veiligheid te stellen en dezulken, die zich anders schuil hielden, beducht van meede agterhaald te zullen worden, hyeen doet verzamelen om met te meer kragt hunne boze desseinen ter uitvoer te kunnen brengen. — En dit een en ander mitsdien by ons in overweeging genoomen en teevens gelet weezende, dat de Jaccatrasche bovenlanden in den teegenswoordige toestand niet kunnen gelaten, maar noodzakelyk daar in op eenige andere wyze, dan tot nog toe is in het werk gesteld, voorzien moet worden ten einde eene meer gereegelde beheering van dezelve in het algemeen te effectueeren, misbruiken teegen te gaan en de goede in- en opgezeetenen te beschermen voor alle geweld en roveryen.

Dat wy nochtans, alvorens de ernstigste middelen in het werk te stellen om de bovenlanden van halstarrige boosdoenders en vagabonden te zuiveren, wel in gunstige consideratie hebben willen neemen, dat onder de tans rondzwervende complotten zig bevinden zeer veele, welke zig onvoorzigtig hebben laten wegsleepen om deel te neemen aan de gepleegde roveryen en zelv zich als hoofden en aanvoerders van complotten te doen gebruiken, doch tans, berouw gevoelende over hunne onvoorzigtigheid, gaarne wenschten hun gedrag voor het vervolg te verbeteren, maar uit rechtmatige vreeze van vervolgt en gestraft te zullen worden hunne, met agterlating van vrouwen en kinderen, verlatene woonplaatzen niet weeder durven betrekken, en over zulks aan de zodanige geleegenheid geeven en hun aanmoedigen om van hunnen dwaalweg te rug te keeren en zig voortaan stil en vreedig te gedragen. — Zo is het, dat

wy na rype deliberatie, — en vooraf verkreegen qualificatie van de hoog Edele gestrenghe heeren Commissarissen Generaal over geheel Neederlandsch Indiën en Cabo de Goede Hoop, repraesenteerende Zyne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Prince van Orange en Nassau, erfstadhouder, capitain generaal en admiraal der Vereenigde Neederlanden, Opperbewindhebber en Gouverneur Generaal van de generale geotroyeerde Neederlandsche Oost Indische Compagnie, enz., enz., enz. en de heeren Bewindhebberen, gecommiteerd ter vergadering van Zeeventienen, de gemelde Compagnie repraesenteerende, — goedgevonden hebben te verleenen, gelyk wy verleenen mits deezen, aan alle inwoonderen der Jaccatrasche omme- en bovenlanden, die tans rondzwerfen en reeds door roven en plunderen van buffels en andere goederen, haare meede in- en opgezeetenen toebehoorende, veel kwaad hebben voortgebragt, een amnestie of volkomen vergeevinge en uitwisschinge van alles, wat zy daar door teegen ons zouden mogen hebben overtreden of misdaan; — verklaren mitsdien alle procedures, uit dien hoofde teegen hen aangevangen, hetzy dezelve noch hangende ofte reeds getermineerd mogten zyn, dan wel teegens hen noch geëntameerd zouden kunnen worden, voor vervallen, met interdictie aan alle en een iegelyk om hun desweegens in het minste te vermoeliyken, mits binnen de hier na te meldene tyd in hunne woningen terug keerende; van deeze onze byzondere gratie en clementie echter uitzonderende, niet alleen de volgende, als:

Kambing,

Loeton en

Bappa Sarang,

welke zich aan zwaare misdaden hebben schuldig gemaakt en ter erlanging van hunne condigne straffe bereeds voor lange door den rechter gerequireerd zyn; maar ook de ondergemelde, te weeten:

Soera, alias Bamien of Bappa Rawie,

Moëra en

Tayer,

op welker apprehensie reeds voor lange een praemie is gesteld en welker uitloving in teegendeel by deezen word hernieuwd, met vryheidlating aan een ieder om dezelve, het zy dood of leevend, te leveren; zullende alle die geenen, welke van deeze onze opene brieven van volkomen vergeeving willen gebruik maaken binnen den tyd van twee maanden na de publicatie deezes (of voor ultimo April aanstaande) moeten terug keeren naar de landen, van waar zy uitgeweeken zyn, met aangoeving van hunne personen by den landheer of mandadoor, om weeder onder onze bescherming genomen te worden — terwyl daar en teegen de zulken, welke onwillig blyven binnen de voorschreeven bepaakte tyd naar hun woningen of verblyf-plaatzen terug te keeren en alzo onze goedheden met ondankbaarheid en onze toegeevenheid met onverschilligheid beantwoorden, als schadelyke subjecten en swervers geconsidereert, als zodanig geapprehendeert en gecorrigeerd zullen worden, zodanig als wy raadzaam zullen oordeelen.

En nadien by de voorschreeven deliberatien teevens in overweeging is genomen de noodzakelykheid, dat wy ten allen tyde naauwkeurig geïnformeert zyn van het getal der in- en opgezetenen van de Jaccatrasche omme- en bovenlanden en dat daar omtrend vorder zodanige middelen en beschikkingen te werk gesteld worden, als dienstig kunnen zyn om aan dat heilzaam oogmerk bevorderlyk te weezen, hebben wy, insgelyks na verkreegen qualificatie van welgemelde hoog Edele gestrenge heeren Commissarissen Generaal en onvermindert hoogstderzelve nadere dispositien op het stuk der bovenlanden, teevens goedgevonden te statueeren, zo als wy statueeren by deezen:

Eerstelyk: dat alle eigenaars en beheerders van landeryen uiterlyk teegens ultimo der maand Maart doezes jaars een generale en zeer accurate zielbeschryving op hunne landen door de respective campongs-mandadoors zullen moeten laten doen en opneemen het getal mans en vrouwen, zo getrouwde als ongetrouwde, de kinderen, zo jongens als meisjes, boeyangers, lyf-eigenen, zo jongens als meisjes, die in de campongs

woonagtig zyn (alle, zo na mogelyk, met bekendstelling hunner ouderdom), beneevens het getal buffels, dat zich onder die opgezeetenen bevind en door wien dezelve bezeeten worden, zo mede het getal schietgeweeren en aan wien dezelve zyn toebetrouwd; voorts van dien opneem eene naamlyst moeten laten formeeren (ingericht na het formulier, dat daarvan opgemaakt, door ons geaprobeert is geworden en aan een ieder, die het aangaat, afgegeeven zal worden) en, onderteekend zynde door de eigenaars en beheerders der landeryen, overgegeeven moeten worden aan den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander.

Ten tweeden: dat de gedagte gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander, die naamlysten bekomen hebbende, daarna zal moeten laten in gereedheid brengen briefjes of bewyzen na het model, dat daarvan in het slot deezes zal worden geinsereerd, behoorlyk ingevuld met de namen der ingezeetenen van het land, waarop zy woonen, van den landeigenaar en de campong; dat die briefjes of bewyzen, dus ingevuld en door den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander onderteekend, vervolgens ten overstaan van een inlandsch officier, op wiens probiteit staat gemaakt kan worden (buiten lasten, zo van de eigenaars of beheerders van landeryen, als van de in- en opgezeetenen) door de landmandadoors of die de eigenaars of beheerders van landeryen daar toe zullen nomineeren en qualificeeren, aan de in- en opgezeetenen (de jongens, welke den ouderdom van 13 jaaren bereikt hebben, daaronder gerekend) zullen moeten worden afgegeeven, mits wel gelet worde, dat geene briefjes worden afgegeeven aan inwoonders van andere landeryen.

Ten derden: dat zolanige inlandsche officier, ten wiens overstaan de afgave der briefjes of bewyzen zal geschieden, tevens gequalificeerd is op te neemen, by wien de in- en opgezeetenen volgens ons plakaat van den 13^{en} December 1746, het welk den $\frac{13}{24}$ September 1795 is gerenoveerd, geënrolleerd zyn, en dat hy daarvan notitie zal houden, ten einde de rollen van de inlandsche commandanten en andere

hoofden, onder welke de inlanders van ouds af gesorteerd hebben, te vereevenen.

Ten vierden: dat alle eigenaars en beheerders van landeryen voorts van alle de zodanige, welke uit kragte der aan hen verleende amnestie op hunne landen terug keeren voor het expireeren van den termyn derzelve amnestie of den laatsten April aanstaande, inzelvervoegen één, zo na mogelyk, accurate naamlyst zullen moeten laten formeeren en ten langsten binnen den tyd van veertien dagen afgeeven aan den gecommitteerde tot en over de zaken van den inlander, ten einde aan dezelve op gelyke wyze, als in de voorgaande artikulen is gemeld, briefjes of bewyzen kunnen worden verleend; moetende des niet te min over de zulke steeds een wakend oog gevestigd blyven en by de minste ontdekking, dat zy zig aan samenrottingen schuldig maken, of by eenig wangedrag, strydig aan de intentie met de verleende amnestie, dadelyk door de eigenaars en beheerders van landeryen moeten opgeligt, naar de stad afgezonden en aan den landdrost of gecommitteerde tot en over de zaken van den inlander overgegeeven worden.

Zullende vervolgens alle die geenen, welke één maand na het verloop van den tyd der voorsz. amnestie gevonden zullen worden zonder briefjes en dus als schadelyke subjecten kenbaar zullen zyn, als zodanig worden geapprehendeerd, mits echter blyke, dat zulks niet zomtyds buiten hunne schuld door negligentie van de land-eigenaars veroorzaakt is, welke in dien gevalle desweegens aanspreekelyk zullen zyn.

Ten vyfden: dat alle eigenaars en beheerders van landeryen aan niemand inwoning op hunne landen zullen mogen toestaan, dan die van een briefje zal zyn voorzien, op poene, dat zy voor elk persoon, die zal bevonden worden zedert één maand op hun land te hebben gewoond en van geen zodanig briefje te zyn voorzien, zullen verbeuren vyf en twintig rijksdaalders, ten profyte van de Compagnie, om daaruit gedeeltelyk te vinden de onkosten der expeditien, praemien, enz., behoudens echter hun regres op hunne mandadoors, voor zo verre die door hunne nalatigheid daartoe aanleiding mogten hebben

gegeeven, en onvermindert arbitraire correctie naar exigentie van zaaken, niet alleen derzelve mandadoors, by aldien zy bevonden worden hunne landheeren dien aangaande opzettelyk te hebben misleid, maar ook van die geene, welke aan dezelve eenige huisvesting mogten hebben gegeeven.

Ten zesden: dat alle eigenaars en beheerders van landeryen al verder verplicht zullen zyn, niet alleen door de mandadoors van elke campong de briefjes van die geenen, welke komen te overlyden of welke naar elders verhuizen. terug te laten neemen en by hen te doen bezorgen, maar ook alle maanden de in- en opgezeeten hunner landeryen door de respective campongs-mandadoors te laten opneemen en om de drie maanden van dies bevinding aan den landmandador en door deeze aan hen verslag te laten doen, onvermindert, dat by bevinding van absentie en verhuizing van deeze of geene ingezeeten daarvan direct aan den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander opgave zal moeten worden gedaan, ten einde de onder hem berustende lysten der respective landeryen daarna te kunnen effen stellen en omtrend die, welke zich geabsenteerd mogten hebben, direct de nodige ordres tot derzelve apprehensie te kunnen geeven.

Ten zeevenden: dat alle eigenaars en beheerders van landeryen verplicht zullen zyn alle jaaren na de voormelde, by hen te ontvangene rapporten eene nieuwe lyst aan den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander over te geeven en vervolgens ieder in- en opgezeeten van een nieuw briefje te voorzien en de overige aan den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander over te geeven om nagezien en, met de lysten accordcerend bevonden zynde, verbrand te worden, alles op poene van een hondert zilvere gecartelde ducats ten profyte der Compagnie, te verbeuren by zodanige landeigenaar, welke bevonden zal worden de voorsz. ordres te verzuimen, blyvende de eigenaars der landeryen verantwoordelyk voor de nalatigheid hunner mandadoors.

Ten achtsten: dat na de publicatie deezes alle de amfioen en dobbelkitten, zo die, welke onder den naam van warongs

of onder welke andere benaming ook opgezet zyn, boven de posten Ansjol, Jaccatra en Anké, met uitzondering alleen van die geenen, welke op de publieke marktplaatzen staan, gesloten en in hunne neering en bedryf geëurcheerd zullen moeten worden tot onze nadere dispositie, ten einde de uitgeweeken in- en opgezeetenen geene gelegenheid hebben zich in dezelve te kunnen schuil houden, op poene, dat niet alleen de houders van zodanige amfloen- en dobbel-kitten by overtreading dier ordre zullen verbeuren een somma van een hondert zilvere gecartelde ducats, maar ook de mandadoors van de landeryen en anderen, die zulks mogten kunnen conniveeren, aanspreekelyk zullen gehouden worden, wanneer op de landeryen byeenkomsten tot amfloen schuiven en dobbelen gedurende het voorsz. verbod ontdekt worden, en des wegens naar exigentie van zaaken arbitralyk zullen worden gecorrigeert.

Ten negenden: dat aan alle de eigenaars of beheerders van landeryen, die boven de 20000 ryksdaalders waardig zyn, word gepermitteerd het houden van 20 a 25 snaphaanen en aan eigenaars van landen van mindere waarde een minder getal na eevenreedigheid, om te worden verdeelt onder de mandadoors en andere goede opgezeetenen van die landen, zullende die snaphaanen Compagnies weegen voor het kostende met een capitaal advans worden verstrekt en de land-eigenaars voor dezelve moeten instaan, die dezelve ten dien einde by den gecommitteerde tot en over de zaken van den inlander zullen moeten brengen om na den gebruike gemerkt en daarna, by opeissching, weeder verantwoord te worden.

Ten tienden: dat de leedigloopers, die na expiratie van de voorsz. amnestie door de respective eigenaars en beheerders van landeryen als schadelyk voor de bovenlanden geoordeelt en als zodanig naar de stad afgezonden zullen worden, direct in de ketting geklonken en alzo huiten staat zullen worden gesteld de bovenlanden weeder te ontrusten, maar in teegen-deel voor een zekere tyd of tot dat zy hoope van beeterschap geeven, tot het schoonmaken der stranden, de stads-wallen en andere Compagnies gemeene werken geëmploieert zullen worden.

Ten elfden: dat de mandadoors der respective landeryen in het generaal aanspreekelyk zullen worden gehouden voor de prompte executie van de ordres, in deezen bepaald en die, welke zy van de land-eigenaars verder overeenkomstig onze voorsz. goeie intentien zullen ontfangen tot welzyn van de in- en opgezeetenen, op poene, dat zy, ingevalle de land-eigenaars over hunne nalatigheid klagten inbrengen en zy schuldig bevonden worden, daar over aan den lyve of met een bannissement in de ketting gestraft zullen worden, na bevinding van zaaken; — wordende de mandadoors noch in het byzonder aanbevolen en gelast, niet alleen by de uitdeeling der briefjes aan de in- en opgezeetenen zorgvuldig en met de meeste nauwkeurigheid te letten, dat aan de zodanige, welke van de voorsz. amnestie uitgezondert zyn, als schuldig zynde aan zwaare misdaden of op welker hoofden praemien gesteld zyn en waarvan de meeste by hen wel bekend zyn, geene briefjes worden verleend, om de zulken in het contrarie geval niet in de geleendheid te brengen de vervolging ter hunner apprehensie te ontslippen — maar ook steeds de nodige attentie te vestigen, dat de eene in- en opgezeeten aan den andere geen briefje ter leen afgeeft of dat van de briefjes op eenige andere wyze misbruik word gemaakt, zullende de zodanige mandadoors, welke bevonden zullen worden omtrent het eerste ter kwader trouw gehandeld, mitsgaders de land-eigenaars misleid en omtrent het laatste moedwillig verzwegen te hebben, dat de briefjes door den een aan den ander geleend zyn en daar door van dezelve misbruik gemaakt word, mede exemplaar worden gestraft, onvermindert, dat die geene, welke bevonden zal worden zyn briefje aan een ander te hebben geleend, ernstig zal gecorrigeerd worden.

Beveelen en gelasten voorts de respective officieren en justitieren om de procedures, welke teegen de op- en ingezeetenen der omme- en bovenlanden aangevangen zyn, met uitzondering van de voormelde zes boosdoenders, te staaken en dezelve onverhindert te laten terug komen om als alle andere ingezeetenen de vrye inwooning en alle andere regten en voor-

regten te genieten, in verwagting, dat dezelve zich in het vervolg zullen gedragen als stille en vreedzame ingezeetenen — interdiceren voorts wel expresselyk den president en Raaden van justitie dezes kasteels, die van den gerechte dezzer stad, mitsgaders alle officieren en justitieeren ter dezzer hoofdplaats en wien zulks verder aangaat, iemand der in- en opgezeetenen van de Jaccatrasche omme- en bovenlanden uit hoofde van voorschreeven misdaden ooit of ooit in eenige maniere te bemoeilyken of in het rustig en vreedig genot van deeze onze amnestie en vergeeving te stooren of hinderlyk te zyn.

En opdat niemand hiervan eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deeze ter dezzer hoofdplaats gepubliceerd en voorts geaffigeerd worden ter plaatzen, daar men gewoon is publicatien en affixien te doen, mitsgaders ook op de respective bazaars en alomme in de bovenlanden worden aangeplakt.

Model van het briefje of bewys, dat navolgens het vermelde by het tweede artikul aan de in- en opgezeetenen der bovenlanden zal worden afgegeeven.

Dit bewys wordt verleend aan.....
 inwoonder van het land... ..
 woonagtig in de campong..... voor het
 jaar 1795, heeft na gissing den ouderdom van ... jaaren.
 BATAVIA, den..... 1795.

	بهو سورت این دسرهن کفد
یع مغدیامی دکمفغ	یع تفکل دتند
باگ تاهن سرب توجه راتس	
تاهن اداب	سمیلن ثوله لیم عمرپ کیر
تاهن ۱۷۹۵	بتاریه فد

Op de linkerzyde 's Compagnies zegel, in inkt gedrukt, en aan de rechterzyde de onderteekening van den gecommitteerde tot en over de zaken van den inlander.

Omdat de landheeren, die landen van den Sultan van Bantam in huur hadden, in gevolge hun huur-contract, niets te zeggen hadden over de op die landen wonende Bantamsche onderdanen, welke onderdanen »geheel en al” stonden onder »aparte” Bantamsche hoofden, door den Sultan van Bantam aangesteld, werd den 28ten Januarij 1795 goedgevonden: »van het bezorgen der lysten ten comptoire van den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander en het afgeeven der briefjes uit te zonderen alle de geene, die landen van den koning van Bantam in huur hebben, voor zoverre de op die landen wonende Bantamsche onderdanen betreft, onder deese restrictie egter, dat zy des ongeagt gehouden en verplicht zullen zyn met opzigt tot hun eigen landeryen, waarvan zy eigenaars of beheerders zyn, en de daarop wonende inlanders de gestelde ordres zonder de minste nalatigheid stipt te observeeren en in agt te neemen, sub poene van de boete op het niet nakomen der gemelde ordres bepaalt”.

Op den 4^{den} Februarij 1795 deelde de gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander mede, dat »al het »grasseerende quaad” voortsproot uit het »rondswerven van »de jonge mans persoonen”.

Nog op den 30sten September 1803 heeft de Regering op verzoek van het collegie van Schepenen verklaard, dat »onder »de by placaat van den 6^{den} February 1795 verleende amnestie »begrepen zyn alle, die zich hebben aangegeeven en daarby »niet nominatim uitgezondert zyn”.

Zie ook 11/25 Maart 1806 en 26 Hooimaand 1810.

4 Februarij. *Voorschrift nopens »project-ladingen” van Compagnie’s schepen.*

In overweging genomen zynde, dat by het opmaken der project-ladingen, inzonderheid voor de retourscheepen, niet altoos met die accuratesse word te werk gegaan, als behoort, voor-

namentlyk ten aanzien van de koffy en peeper, also van deese twee articulen somtyds een vry grooter quantiteit ter belading van zommige retoursscheepen worden afgezonden, als daarvoor geprojecteert zyn, waardoor het den water-fiscaal nu en dan zeer moeyelyk word gemaakt om zonder veel navragen te kunnen ontdekken, of onder den naam van Compagnies mede geen particuliere goederen naar scheepsboord worden getransporteerd, en dat dierhalven de noodzaakelykheid vereischt op het ontwerpen der project-ladingen een meerder attentie te doen vestigen ten einde den water-fiscaal des te beter in staat te stellen tegen den sluykhandel en het clandestin naar scheepsboord brengen van particuliere goederen te kunnen vigeleeren, zo is na deliberatie over dit point goedgevonden de opperkooplieden des casteels te recommandeeren zig tot narigt en ter stipte observantie te laten strekken, dat de project-ladingen voor de scheepen en vaartuigen, die van hier, hetzy naar Nederland of een der Indische comptoiren staan te vertrekken, in het vervolg altoos zodanig moeten ingerigt zyn, dat tusschen het project en de eigentlyke belading geen naauwaardig, immers geen grooter different kan existeeren, als waarvan zy, des ge-requireert wordende, voldoende reedenen kunnen geeven.

9 Februarij. *Voorschriften nopens de verzending van particuliere goederen op vracht met Compagnie's schepen en nopens lijsten van particuliere brieven, enz., door de post-kantoren verzonden.*

Bij missive van 21 Januarij 1795 hadden Commissarissen Generaal het navolgende aan de Indische Regering medegedeeld :

Nadien ons is voorgekomen, dat de conditien van den 21^{en} Maart 1794 ter acceptatie en overvoer op vracht met Compagnie's schepen en vaartuigen van particuliere goederen eenige ampliatio vereisschen en wy ook onderrigt zyn, dat uwe ordre van den 14^{en} April 1789 om de aangebragt wordende particuliere brieven op de post-comptoiren aftegeeven niet naar behoren word geobserveerd, vinden wy nodig UEdele

aan te schryven de ministers en bediendens op de respective etablissementen van de Compagnie in Indië te gelasten met ieder Compagnie's schip of vaartuig, dat van hier vertrekt of van elders herwaards komt, altoos over te zenden één distincte lyst van de daar in afgelaaden particuliere goederen, voor dewelke vrachtgelden zyn betaald, specifiek aanwyzende, waar in dezelve bestaan, hoe veel vracht penningen voor den overvoer in Compagnie's kassa ontvangen en aan wien de goederen geadresseert zyn, om hier te Batavia aan den water-fiscaal en op de buiten-comptoiren aan de fiscaals der plaatzen, daar de schepen en vaartuigen aankomen, afgegeeven te worden. En voorts te renoveren de tweede, derde en dertiende paragraaph uwer resolutien van den 14ten April 1789, tot een gereegelde bezorging der brieven naar en van de respective buiten-comptoiren genomen, met deeze ampliatioe in de laatst-gemelde §, dat de postmeesters op de buiten-comptoiren zich ook ter observantie moeten laten strekken het daarby geordonneerde aan de postmeesters alhier om van de ter inpakking gereed zynde brieven en pakketten één lyst te formieren en die lyst met de brieven gelyk herwaards te zenden.

Op 9 Februarij 1795 werden de ministers en bedienden op de buiten-kantoren gelast vorenstaande orders op te volgen.

9 Februarij. *Vernieuwde regeling der verstrekkingen aan de wapenkamer te Batavia.*

De jaarlyks tot gebruik in de wapenkamer benodigde verstrekkingen is verstaan voortaan te reguleeren ingevolge de daarop door de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal gemaakte specifieke bepaling, — voorts een ieder, die het aangaat, daarvan ter narigt kennis te geeven, met afschaffing en intrekking van alle andere of tot nog toe gedaane verstrekkingen, die in het vervolg zullen moeten bestaan, te weten:
uit het ambagts-quartier:

1 vat Brussels zand,

- 40 ponden kryt,
 86 bossen bindrottingen,
 70 pees cadjang matten,
 50 • Javasche dammers,
 16 • manden, daarvan:
 4 p^s groote,
 4 • middelbaare en
 8 • kleine,
 160 • pakkassen, mits de overschietende onder de res-
 tanten ingenomen worden, om te dienen voor het vol-
 gende jaar,
 72 manden houts koolen of ses manden 's maands;
 uit het yzer magazyn:
 250 ponden spykers in zoort;
 uit het provisie magazyn:
 390 kannen arak of zooveel meerder of minder als nodig
 is tot de verstrekking van het gewoon randzoen,
^{1/2}
 600 kannen clappus olie of 50 kannen ter maand,
 8 ponden waxkaarsen,
 20 • wax, ruwe en
 12 maaten zout, inlands, of een maat 's maands;
 uit den medicinalen winkel:
 25 ponden miner. borax raff.,
 4 • aqua fortis,
 8 • sal tartar en
 8 kannen olie, natus terra;
 van de equipagie-werf:
 2 bossen marlyn,
 4 pees geteerde lynen,
 30 ponden roeth,
 2 pees hœle leggers,
 2 • halve aamen,
 4 • balys,
 6 • emmers,
 1 • oud zeil,

1 vat theer,

12 hoeden steenkoolen of 1 hoed 's maands;

uit het kleeden pakhuis:

12 pees guinees, gemeen gebleekt cust of een p^s ter maand;

uit de arthillerie;

1 riem patroon papier;

uit de groote geld-kasse:

/ 49: 10 in contant tot het incopen van kalk en witkwasten om de wapenkamer schoon te houden.

En wyders af te wagten, welke bepaling welmelde hoog Edele heeren Commissarissen Generaal omtrend de schryfge-reedschappen zullen gelieven te maaken.

9 Februarij. *Eed-formulier voor de kommiezen bij de artillerie-magazijnen.*

Wij beloven en zweeren het Bataavsche volk, de heeren Bewindhebberen van de Nederlandsche Oost Indische Compagnie, uitmakende den Raad der Aziatische bezittingen en etablisse-menten, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indië gehouw en getrouw te zullen zyn;

dat wy in onze diensten van commizen der arthillery ma-gazynen alle devoiren zullen aanwenden ten profyte van de Compagnie, zonder ons direct of indirect op eenigerhande wyze ten praejudicie van de Compagnie te verryken;

dat wy niet alleen zorgvuldig zullen toezien, dat 's Com-pagnie's ammunitie goederen en buskruit door leccagien, als anderszints niet komen te bederven, maar wel voornamentlyk zullen weeren en doen weeren, dat de Compagnie door dief-stallen geene goederen worden ontvreemd;

dat wy wyders stiptelyk zullen nakomen en opvolgen het reglement, jongst op onze bedieningen bepaald, en zodanige orders, als ten dien regarde gemaakt zullen worden.

Zo waarlyk helpe ons God almachtig.

9 Februarij. *Eed-formulier voor den Baas der scheeps-timmerlieden op Onrust.*

Ik beloov en zweer het Bataavsche volk, den Raad der

Aziatische bezittingen en etablissementen, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de raden van Indië gehouw en getrouw te zullen zyn;

dat ik in de waarneming van myn dienst van baas ten eilande Onrust alles, wat in myn vermoogen is, zal aanwenden ten voordeele van de Compagnie, zonder my direct of indirect in eenigerhande manieren ten praejuditie van de Compagnie te verryken;

dat ik ten opzichten van de verbruikt wordende houtwerken, koper, yzer, spykers en verdere materialen aan de in reparatie leggende Compagnie's scheepen en mindere vaartuigen zo zuinig en menageus zal te werk gaan, als iemand in zyn eigene zaaken zoude kunnen doen;

dat ik geene materialen hoegenaamd meerder zal opbrengen, als 'er werkelijk tot vernieuwing of reparatie aan de scheepen zal verbruikt worden, en zelfs niet zal gedoogen, dat zulks door iemand, onder myn gezach staande, wordt gedaan;

dat ik in het visiteeren en repareeren van 's Compagnie's scheepen en vaartuigen oprecht, trouw en eerlyk zal te werk gaan, mitsgaders dat ik zorgvuldig zal waaken en doen waaken, dat de my aanvertrouwde goederen, noch door frauduleuse handelwyze, noch door diefstallen worden verwisseld of ontvreemd;

dat ik geen meerder huurlingen, zo min ambachtslieden als koelies zal opbrengen of laten opbrengen, dan die wesentlyk in 's Compagnie's dienst zullen worden geemployeerd;

dat ik my niet zal verryken, noch gedoogen, dat anderen zich verryken met eene meerdere of hoogere afschryving van yzer of spykers of eenige andere materialen, dan waarlyk by het versmeeden of verwerken verlooren of onbruikbaar geraakt zyn;

dat ik nauwkeurig aantekening zal houden of onder myn opzicht doen houden van alle materialen hoegenaamd, die verbruikt of verwerkt worden aan of ten behoeven van particuliere scheepen en vaartuigen, ten eilande Onrust vertimmerd en gerepareerd wordende, mitsgaders van alle dag- en

werkloonen van ambachtslieden, koelies en andere dienstelingen daar toe geëmployeerd ;

dat ik de reekening van dezelve vertimmeringen en reparatien zal opmaaken na de orders, welke my daartoe van wegens de hooge regeering zullen worden gegeven, ter goeder trouw en na myn beste weeten, zonder eenige particuliere inzichten van vriend- of vyandschap ;

en eindelyk, dat ik betrekkelyk de voorschreeven vertimmeringen of reparatien geene overeenkomsten of contracten hoegenaamd zal aangaan, maar in deeze en alle andere opzichten 's Compagnie's mceste belang na vermogen behartigen en bevorderen en tegen alle verkeerde practyken waaken.

Zo waarlyk helpe my God almachtig !

9 Februarij. *Eed-formulier voor den opziener der gebouwen, timmeragiën en reparatien.*"

Ik beloov en zweer het Bataavsche volk, den Raad der Aziatische bezittingen en etablissementen, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de raden van Indië gehouw en getrouw te zullen zyn ;

dat ik in de waarneeming van myn dienst van opziender der gebouwen, timmeragiën en reparatiën al het meest mogelyk zal aanwenden ten voordeele van de Compagnie, zonder my direct noch indirect, op eenigerhande wyze, ten praejuditie van de Compagnie te verryken ;

dat ik trouw en eerlyk zal te werk gaan, zo wel ten opzichten van de van 's Compagnie's wegen aanbesteed wordende werken ter vernieuwing of reparceering, als nopens de visitatie en examinatie, zo dra die zullen wezen geëxstrueerd ofte geabsolveerd ;

dat ik nopens de leverantie stiptelyk zal naar komen de orders, die my successive zullen worden gegeven, zo wel omtrend de pryzen, als de soorten der goederen, die aan de Compagnie worden geleeverd ; dat ik my ten dien opzichte niet zal trachten te bevoordeelen, mitsgaders dat ik zorgvuldig

zal toezien en letten, dat die orders door de subalterne baazen, opzienders en verdere onder myne orders staande bediendens al mede stiptelyk worden geobserveerd, zonder te gedoogen dat zy lieden de Compagnie in het geringste komen te bena-deelen; en dat ik ten dien einde met de meeste nauwkeurigheid zal examineeren de door de baazen en opzienders ingediend wordende specificatiën;

dat ik voorts geen meerder huurlingen, zoo min ambachtslieden, als koelies zal opbrengen of laten opbrengen, dan wel oogluikende zal permitteeren, dat zulks gedaan wordt, dan die geene, die werkelyk in Compagnies dienst zullen worden geëmployeerd.

Zo waarlyk helpe my God almachtig!

9 Februarij. *Toekening aan den water-fiscaal der bevoegdheid om delinquenten in arrest te zetten.*

Den Raad van justitie deezes casteels, den water-fiscaal^r Mr Willem Popkens, en den commandeur en opper-equipage-meester, Andriesse, is verstaan ter hunner narigt kennis te geeven, dat de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal tot een permanente order hebben gestatueerd, dat de water-fiscaal de faculteit zal hebben om alle crimineele misdadigers, by hem geapprehendeert, met voorkennis van den president van gedagten Raade in 's Compagnie's boeyen te laten securreeren en voorts de vrye dispositie om de zeevaarende, die weegens het bedryven van ongeregeldheden een domestique correctie hebben verdiend, op de equipagie-werf in arrest te mogen laten zetten; en dat de commandeur en opper-equipagiemeester, op behoorlyke schriftelyke kennisgeving van den water-fiscaal, daartoe de behulpzaame hand zal moeten bieden, zonder 't overneemen en laten vastsluiten van zodanige arrestanten te mogen weigeren.

9 Februarij. *Ontheffing van den baas van de wapenkamer van de verpligting tot het doen van geldelijke uitkeeringen.*

Den heer commissaris-opzichter van de wapenkamer, de

Bock, en den baas der wapenkamer, Foxes, is verstaan kennis te geeven van de gunstigste dispositie der hoog Edele heeren Commissarissen Generaal in het ontheffen van gemelden baas van de maandelijksche en jaarlijksche uitkeringen aan den boekhouder, den meesterknecht en klerk in die administratie, mitsgaders aan den eersten suppoost op het comptoir van de generale directie en de confrontisten der Bataviasche administratie boeken, mits hy zig uit de verstrekkingen hoe genaamd niets bevoordeeld; voorts ingevolge qualificatie hunner hoog Edelhedens gemelde uitkeringen aan de genoemde bediendens uit 's Compagnie's cassa te laten afgeeven, te weeten met het uiteinde van ieder maand:

40 rd^s aan den boekhouder,
 20 „ „ „ meesterknecht,
 10 „ „ „ klerk;
 en eens in het jaar:

50 rd^s aan den eersten suppoost op het comptoir van de
 generale directie, en

35 „ „ de confrontisten der Bataviasche administratie
 boeken.

9 Februarij. *Verbod tegen het bergen van scheeps-behoefsten*
3 Maart *op het eiland Onrust.*

Ter voldoening aan de aanschryving van de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch Indiën en Cabo de Goede Hoop by hoogtsderzelve missive, gedateert den 21^{en} January deezes jaars, op den 9^{en} der jongst gepasseerde maand February in Raade van Indiën besloten zynde aan alle en een iegelyk te interdiceren eenige scheeps-behoefstens ten eiland Onrust op te slaan of aan te houden, sub poene van confiscatie voor den aanhaalter, ten einde daar door een ieder de weg af te snyden om zich op eene indirecte of ongeoorloofde wyze van Compagnie's houtwerken en andere goederen meester te kunnen maaken en die naderhand, onder de naam van particulier ingekogte, voor betaaling weder aan

haar te rug te geeven, zo word aan alle en een iegelyk van dat verbod door deeze keunis gegeeven.

14 Februarij. Voorziening in matrozen-kleederen.

Voorgekomen zynde, dat de gemeene zeevarende op de jongst van de rheede vertrokken Compagnie's retour-scheepen meestal onvoorsien zyn geweest van de hoog benodigde kleederen tot dekking hunner lichaamen en zulks voor een voorname, meede werkende oorzaak moet worden geconsidereert van de menigvuldige ziekten onder dat soort van dienaaren en de gebrekige reizen der scheepen, zoo is dierhalven tot tegengang van dit kwaad en tot een betere conservatie van 's volks gezondheid goedgevonden te statuieren, dat de gemeene zeevarende, op de retour-scheepen bescheiden, voortaan altoos behooryk van scheepskleederen zullen moeten zyn voorzien, maar de verstreking daarvan op rekening van winnende maandgelden niet eerder zal mogen geschieden, als op den dag, dat de scheepen gemonstert worden, ten overstaan van den commandeur, die voor de rigtige observantie deeser order aansprakelyk zal zyn.

Wyders den commandeur en opper-equipagiemeester te gelasten eene schriftelyke opgave te suppeditieren van de kleederen, welke elke gemeene zeevarende voor de reise benodigt heeft, en zorg te dragen, dat daarvan by de monstering der scheepen een genoegzame parthy aan boord is om als dan uitgedeelt en de genieters voor het kostende der gemelde kleederen op hunne soldy-rekeningen belast te worden, onder waarschouwing, dat, wanneer hy in eenige opzigte nalatig blyft aan deese order te voldoen, hy des wegens en voor de inconvenienten, die daaruit komen te ontstaan, aansprakelyk zal worden gehouden.

17 Februarij. Verbod tegen het verleenen eener schuilplaats aan drie uit Engeland verbannen Europeanen.

Dit verbod is op last van de Staten Generaal uitgevaardigd.

28 Februarij. *Bezuinigingen bij de equipage-werf te Batavia.*

Is goedgevonden:

Eerstelyk: de werkbaasen op de equipage-werf in het generaal en in het byzonder die van de kuypers en blokkemakers winkel, welke tot hiertoe 'smaands twee werkjongens ieder of te saamen vier stuks meerder hebben opgebracht, als wezentlyk in dienst zyn geweest, ten ernstigsten aan te beveelen voortaan zorge te dragen, dat de Compagnie geen meerder getal werkjongens in rekening worde gebragt dan het juiste getal der koppen, dat by den gedanen opneem door den opperen onder-equipagiemeester waarlyk aanwezende en dadelyk aan het werk gevonden is.

Ten tweeden: te interdiceeren het bekendstellen by de kasse ordonnantien van een en dertig calvaters, die nimmer geleverd zyn, en voor altoos af te schaffen de verdeeling van het huurloon derzelve onder verscheide perzonen, die zelfs verklaart hebben niet in staat te zyn lyfeigenen ten dien einde in te kopen, zonder daarvoor eenige suppletie of ander middel van bestaan aan hun toe te voegen, met reservatie egter om by de examinatie en dispositie op de gevorderde opgaven van een iegelyks zuivere inkomsten, met opzigt tot den equipagieboekhouder, overdrager, eerste suppoost en opzigter der blokkemakers winkel, welke alle zeer geringe inkomsten hebben, zodanige vaste schikkingen te maaken, als bevonden zal worden te behooren.

Ten derden: de inderdaad in weesen bevonden 74 calvaters te reduceeren en voor het vervolg te bepaalen op vyftig stuks, zonder een enkelde meerder te valideeren, vermits het met dat getal, inzonderheid uythoofde van het verkopen der meeste losvaartuigen, wel te stellen zal zyn, te meer die hoeveelheid toereikende is geweest om het werk in anno 1755, toen het veel uytgebreider was, steeds een onverbinderde voortgang te doen behouden.

Ten vierden: de maandelyks opgebracht wordende coelys te verminderen van 69 tot 30 stuks, te weten:

6 op de kuypers winkel,
 6 » » smits » , en

18 in het equipagie-touwpakhuis, wyl de opper- en onder-equipagiemeester hebben opgegeven dat getal allernootzakelykst te zyn, met intrekking van de overige 39 koppen, die men nu van agteren ontwaart, dat nimmer present geweest, maar de Compagnie alleen ten lasten gebragt zyn om uyt de voor dezelve ontvangen coely-gelden gedeeltelyk te vinden de contributiën, die in vroeger jaaren aan de commandeurs moesten worden opgebragt.

En ten vyfden: aan den opzigter van het touwpakhuis te permitteeren om, wanneer er zwaar werk in zyn pakhuis te verrigten is of zwaare cabellouwen verwerkt moeten worden, in dien gevalle met voorkennis en toestemming van den heer Directeur Generaal de meerder benodigde coelys voor dien tyd te mogen inhuren, mits in agt nemende, dat zulks distinct by de kasse ordonnantien aangetekent word, in dier voegen als thans plaats heeft en door den heer Commissaris Generaal, Siberg, als waarnemende het ambt van Directeur Generaal, geordonneert is omtrend de extra dagen in de administratiën.

? Februarij. *Reglement voor het negotie-kantoor te Batavia.*

Dit reglement, door Commissarissen-Generaal op 28 Februarij 1795 goedgekeurd, is niet aangetroffen.

4 Maart. *Afschaffing der betrekking van Stadhouders.*

De Staten Generaal der vereenigde Nederlanden allen den genen, die dezen zullen zien of hooren lezen, salut, doen te weten, dat wy na de zoo heuchlyke en door de Godlyke voorzienigheid zoo duidlyk bestuurde ommezwaai van zaken in deze landen, welker grondslag voorzeker geen andere is dan Gods eigen wil en de gelykheit, vryheid en rechten van den mensch en burgers daarop steunende, gemeend hebben, dat, wel is

waar, eene breede verklaring van die rechten en plichten zelve ten aanzien van het gansche volk van Nederland niet was of zyn kon het voorwerp der werkzaamheit onzer vergadering. zoo als dezelve in de daad bestaat, neen, maar dat zoodanige verklaring natuurlyk zal uitmaaken eene der eerste zorgen van die nationale vergadering of conventie, welke, zoo God wil, het volk van Nederland naar een deugdzaam en wys ontwerp eerlang zal daar stellen; maar dat wy des niettegenstaande, als tot hier toe, byzonder ten aanzien der buitenlansche betrekkingen, uitmakende of vertoonende het representatief van het geheele volk der zeven vereenigde Nederlanden en van het ressort der Generaliteit, zo wel als van alles, wat eenigzins tot deezen republyk behoord, speciaal meede van alle de kolonien van den Staat, gemeend hebben niet langer te moeten uitstellen in dien zin voor dat geheele volk te erkennen, zoo als wy erkennen by dezen, die zelfde eeuwige en onveranderlyke beginzels van gelykheit, vryheit en algemeene broederschap, zoo wel als de daar uit voortvloeyende rechten en plichten van den mensch en burger, mitsgaders de souvereiniteit van het geheele volk van Nederland.

Dat wy, die gronden toegepast hebbende op de zoogenaamde oude constitutie dezer landen, dat is op de willekeurige bepaling van eenen of van weinigen, en geconsidereert hebbende, dat met dezelve gronden geheel en al onbestaanbaar zyn de erfelyke waardigheden van Stadhouder over Brabant, Vlaanderen, het overkwartier van Gelderland en de landen van Overmaze, ressort van deezen Staat, zoowel als van erfelyken kapitein en admiraal-generaal van de Unie, alle dezelve waardigheden, met alle daar toe behoorende functiën, betrekkingen, gevolgen en aankleven van dien, hoe ook genaamt en zoo als dezelve zyn toegekend geweest en feitelyk geresideert hebben in den perzoon of het huis des Prinsen van Orange, hebben verklaart en gehouden, zoo als wy dezelve verklaren en houden by dezen, voor ten eenemale vernietigd.

Dat, hoe zeer wy van deeze onze verklaring aanschryving hebben gedaan aan alle zodanige collegien, tot welke de executie

der voorschreve bedieningen eenige betrekking heeft gehad, wy booven dien noodig geoordeelt hebben om daarvan eene opentlyke afkondiging te doen, ten einde elk en een iegelyk, dien zulks eenigzints zoude mogen aangaan, het zy dan in burgerlyke, het zy in militaire of in welke andere betrekking staande, vernemen moge en gerust gesteld zy, dat hy ten vollen is ontslagen van die verpligting en gehoorzaamheit, welke hy aan voornoemden Prins van Orange in zyne voorschreve function en betrekkingen mogt verschuldigd zyn geweest; dat in het byzonder, en niettegenstaande wy ons verzekert houden, dat door deze verklaring alle zodanige eeden, welke in de jaaren 1787 en 1788 bepaald en op de zoogezegde oude constitutie vrywillig of gedwongen zyn afgelegd, daadlyk als van onwaarde en kragteloos moeten gehouden worden, wy egter ten overvloede en ter wegneming van alle gemoedlyke bezwaren verklaren, dat alle de amptenaren of ingezeetenen van de generaliteits landen of der kolonien van den staat in Asia, Afrika en Amerika, welken zoodanigen eed mogten hebben afgelegd, by deezen daarvan geheellyk worden en zyn ontslagen.

Willende en begerende wy voorts, dat deze onze publicatie overal met de meeste plegtigheid, het zy door het geschal van trompetten, door het luyen en spelen der klokken of op zodanige andere wyze, als in yder Staat of plaats best geoordeeld zal worden, aan alle ingezeetenen bekend zal worden gemaakt en dat een yder, dien zulks aangaat, zich daarna stiptelyk zal hebben te dragen.

Ten welken einde dezelve zal worden gezonden naar de respectieve provinciën met verzoek om dezelve, yder in den haren, te doen publiceeren en affigeeren, zoo als zulks te doen gebruiklyk is, alsmede naar de steden en plaatsen en de generaliteit, mitsgaders aan bewindhebberen van d'Oostindische Compagnie, de koloniale Raad in 's Hage, de societeit van Suriname en de directie van Berbice om door dezelve respectivelyk naar de kolonien van den Staat verzonden te worden met last om ook aldaar gepubliceert en geaffigeert te worden.

Zie ook 20 Mei 1796.

6 Maart. *Verzending van officiële stukken naar Nederland.*

Tot voorkoming in het vervolg van het ongenoegen der heeren Meesters wegens de gebrekkige afzending der papieren is verstaan den eersten gezwooren clercq ter generale secretary, Oldenzeel, te gelasten om, by aldien de papieren voor Nederland niet in tyds van de buiten comptoiren herwaards gezonden worden, dezelve als dan alhier te laten copieeren voor rekening der ministers en bediendens, die zulks hebben verzuimd, en dezelve van deeze ordre circulair te informeeren ter narigt.

7 Maart. *Last op de buiten-kantoren de vrije vaart en handel, voor zo verre deze waren toegestaan, niet te belemmeren.*

Vermits heeren Commissarissen Generaal sedert eenigen tyd in ervaringe zyn gekomen, dat de op- en ingezeetenen van Compagnies etablissementen in Indie, op dewelke de vrye vaart en handel is opengesteld, niet in den volsten zin profiteren van die verleende concessie en zulks wel voornamentlyk plaats vind op Sumatra's Westkust en Timor, zo door de verkeerde interpretatie, welke Compagnies ministers en bediendens zig onderstaan aan de g'emaneeerde orders op de vrye vaart en handel te geeven, als het strennen van den gepermitteerden handel of het bewerkstelligen van andere dwangmiddelen, 't geen in de eerste plaats strekt tot nadeel van de inkomende en uytgaande regten en voorts tot onderdrukking van de goede op- en ingezeetenen in het algemeen; zo is, om hier in te voorzien, goedgevonden en verstaan allen en een iegelyk in het generaal en in het byzonder de ministers en bediendens op de respective comptoiren van de Compagnie by een publicatie in naame en van wegens heeren Commissarissen Generaal ten ernstigsten te interdiceeren eenige de minste monopolie in den particulieren handel te dryven of te gedogen, dat zulks door andere worde gedaan, en daar en tegen de respective ministers en bediendens serieuselyk aan te beveelen alle vexatien en

hindernissen, die tot stremming of belemmering van den vryen vaart en handel in het werk gestelt zouden kunnen worden, met yver en oplettendheid tegen te gaan, opdat de goede op- en ingezetenen in den volstreksten zin het effect der voorschreeven concessie mogen genieten, sub poene, dat zodanige ministers en bediendens, die nalatig 'zyn hier omtrend behoorlyk te waaken of zig zelve aan het geïnterdiceerde in deesen schuldig maaken, uit hunne amhten en bedieningen ontzet, naar Batavia opontboden en verder gecorrigeert zullen worden naar exigentie van zaaken.

10 Maart. *Voorschrift nopens de verstrekking van medicijnen.*

De Regering vond goed, »zoowel de practizyns van de eerste classe, als de minderen of de onder- en derde chirurgyns te gelasten eene distincte aantekening te houden van de medicynen, die zy de zieken voorschryven, voor dezelve gereed maaken en aan hen toedienen, om ten allen tyde, des gerequireerd wordende, vertoond te kunnen worden”.

10 Maart. *Wijziging van de voorwaarden, vastgesteld op 21 Maart 1794, waarop de Regering particuliere goederen op vracht zoude vervoeren.*

Aan alle en cen iegelyk word by deezen bekend gemaakt, dat de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch Indiën en Cabo de Goede Hoop, tot ampliatio van de op den 21sten Maart 1794 gearresteerde conditien, volgens dewelke de hooge Regering deezer landen aan alle dienaaren en particuliere onderhorigen van de Compagnie heeft geaccordeert om in schip of scheepen en mindere vaartuigen van de Compagnie goederen op vracht af te laden, hebben gearresteert:

»Dat geene particuliere goederen, hoe gering of van wat »volumen dezelve zyn, uit Compagnie's, ter rheede van Batavia »leggende scheepen en mindere vaartuigen, schoon ook de »vracht behoorlyk is betaald, zullen mogen worden ontladen,

•dan op vertooning van een pas of het cognoscement derzelve door den water-fiscaal onder de woorden «fiat afscheep» ge•leekend».

En dat hunne hoog Edelhedens op de overtreding van die ordre gesteld hebben, niet alleen de verbeurte, ten behoeve van gemelden water-fiscaal, van al zulke, door hem of zyne be•diendens achterhaald wordende vragt- en bestel-goederen, die zonder dat de eigenaars zich van zodanig een bewys hebben voorzien, afgehaald zyn, maar ook bepaald hebben, dat alle vragt- en bestel-goederen, die bevonden zullen worden zonder betaling van vragt in Compagnie's scheepen en vaartuigen afgeladen te zyn, in welke quantiteit dezelve ook zouden mogen bestaan, by achterhaling meede geconfisqueert zullen worden ten profyte van den aanhaaler.

10 Maart. *Vermindering van het »menigvuldig» schryfwerk voor Nederland.*

De Indische Regering besloot •de door de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal bezyden hoogstderzelve missive van den 21sten February j. l. aan deeze Regering toegezondene specifieke notitie wegens de vermindering van het menigvuldig schryfwerk voor Nederland te laten drukken om aan de hoofden der respectie schryf-comptoiren, daar by vermeld, ter narigt afgegeeven te worden, met ordre om by een berigt op te geeven, welke evenreedige reductie daar door zal kunnen worden gemaakt, zo in de verstrekingen der schryfgereedschappen, als het bepaalde getal klerken.

12 Maart. *Opdracht gedurende den »presenten» oorlog van het bevel over de kompagnie Papangers te Batavia op de commissarissen over de militie.*

Zie ook 9 December 1803 en 22 December 1804.

13 Maart. *Wijziging van articul 8 der pacht-conditiën.*

De Regering bepaalde, dat aan den pachter van den boom

geen »thol competeerde van al zulke goederen, die in de vaar-
»tuigen blyven, schoon een zodanig vaartuig last breekt”.

21 Maart. *Voorschrift voor het opperhoofd van het
generale soldij-kantoor.*

Commissarissen-Generaal vonden goed: »als zeer nuttig aan
te merken en mitsdien te approbeeren, dat het opperhoofd van
het generale soldij-comptoir jaarlyks, na het sluyten der
soldij-boeken, daarvan aan de hooge regeering zal moeten
kennisse geeven, ten einde den visitateur generaal in der tyd
telkens nader te konnen gelasten by het visiteeren der
soldij-boeken speciaal na te zien, of alles, wat ten laste van de
soldij by de negotie-boeken is afgeschreeven, in de soldij-boeken
behoorlyk is ingetrokken, uitgedeelt en verantwoord, als
noodzakelyk zynde ter voorkoming, dat die gerenoveerde order
weder in onbruik gerake”.

21 Maart. *Nadere bepaling nopens borgtogten, te stellen
door Compagnie's dienaaren ten behoeve van de Compagnie.*

Commissarissen-Generaal verklaarden, »dat van de faculteit
om hunne gagien, in steede van borgtogten, geheel of ten deele
te laten staan uitgesloten moeten blyven alle de geene, die
goederen of gelden van de Compagnie ofte anderen onder hunne
directie ofte administratie hebben en tot het stellen van
borgtogten verplicht zyn, met uitzondering alleen van de
dienaaren in de vier Oostersche gouvernementen en op Timor,
omtrent dewelke men verplicht is aan de omstandigheden toe
te geeven; en voor het overige aan de beschikking der hooge
regeering over te laten omtrent het laten staan der gagien,
hetzy geheel of gedeeltelyk, naar mate der omstandigheden
te werk te gaan”.

21 Maart. *Opleiding van Compagnie's slaven tot am-
bachtlieden.*

Heeren Commissarissen-Generaal ten vollen overtuigd zynde,

dat de uitvoering van het projet om Compagnies slaven ambagten te laten aanleeren zeer omslagtig en kostbaar zoude zyn en zulks dierhalven ten eenemaal ongeraden word geoordeelt, zo is goedgevonden en verstaan daarvan af te zien en by het thans plaats vindende gebruik om gehuurde slaven als inlandsche ambagtslieden te employeeren te continueeren.

21 Maart. *Particuliere vaart van Ambon en Banda naar Batavia.*

Commissarissen-Generaal gelastten de Indische Regering »de Javasche ministers ernstig voor te houden, dat heeren Commissarissen-Generaal, zig ten uittersten moetende verwonderen en niet konnende begrypen, hoe het mogelyk is, dat langs geheel Java geen speceryen gedebiteert worden, dit voor een evident bewys aanmerken van den morshandel, die aldaar in dat articul word gepleegt, en over zulks genoodzaakt zullen zyn, in gevalle binnen korten door het omzetten van speceryen geen beterschap daarin word ontwaart, als dan te moeten overgaan tot het stellen der order, dat geene particuliere vaartuigen, op Java en Cheribon thuis horende, op hunne terugreise uit een der Oostersche provincien eenige plaatsen hoegenaamt zullen mogen aandoen, maar gehouden zyn alle over Batavia naar hunne woonplaatsen te moeten retourneeren”.

21 Maart. *Leverantie van curcuma.*

Vermits particulieren geen gebruik hebben gemaakt of door gebrek aan scheepsruimte gebruik hebben kunnen maken van de permissie, door de vergadering van 17^{den} verleent, om curcuma op vragt naar Nederland te mogen verzenden en dit artikel, dat een matige prys in Europa afwerpt, niet alleen weinig ruimte in de scheepen beslaat, maar ook dienstig is tot stuagie, is goedgevonden de hooge regeëring te qualificeeren om de bevorens bepaalde quantiteit van 80 à 100000 R 's jaars weder jaarlyks door de regenten te laten leveren en daarmede zo lange te continueeren tot de omstandigheden zodanig ver-

anderen, dat er ruimte genoeg in de retoursscheepen overblyft om de verzending aan particulieren toe te staan.

²⁴/₂₇ Maart. *Bekendmaking, dat de kerkeraad van de Luthersche gemeente te Batavia openlijk in de kerk dier gemeente rekening en verantwoording zoude doen van het beheer gedurende 1794 van de gelden en middelen dier kerk.*

27 Maart. *Bepaling, dat, te beginnen met 1 September 1795, alle stads-lasten van Batavia zouden komen voor rekening van het fonds van Schepenen.*

Vroeger werden die lasten gedeeltelijk door de Compagnie gedragen.

Ter tegemoetkoming aan de grootere uitgaven, welke Schepenen voortaan zouden moeten doen, werd aan hun fonds toegekend het $\frac{2}{3}$ gedeelte van de 2 pct. der opbrengst van 's Heeren gerechtigheid wegens verkoop van vaste goederen, »tot hier toe door het Collegie van Heemraden genoten», ingaande met 1 April 1795.

28 Maart. *Wijziging van het eed-formulier voor »zom-
»mige» administrateurs.*

Deze moesten o. a. zweren, dat zij niet meer koeli's zouden in rekening brengen, dan werkelijk ten dienste van de Compagnie gebruikt waren.

Hiertegen hadden zij bezwaar, »vermits onder de naam van coely-gelden altoos mede begreepen zyn eenige uytgaven aan andere pakhuis-bediendens, die, schoon geen eigentlyke coely-gelden zynde, »egter niet wel op een andere rekening gebragt en afgeschreeven kounen worden».

Op grond hiervan moesten zij in den vervolge zweren zich met het koeli-geld, direct, noch indirect te zullen verrijken.

28 Maart. *Verhouding tusschen de leden der »Hooge »Commissie» en die van de Hooge Regering, wat hunne werkzaamheden aanging.*

Gelet zynde, dat de hooge regeering sedert een geruimen tyd de gewoonte heeft gehad (gelyk daarvan heden omtrend twee half aamen zuurkool ook nog een blyk is voorgekomen) in haare vergaderingen aan de dispositie van heeren Commissarissen Generaal over te laten veele zaaken van gering aanbelang, welke weynig betrekking hebben op de voornaame oogmerken en werkzaamheden der hooge commissie, en zulks meestentys zonder daar by tevens te dienen van haare consideratien, waardoor veroorzaakt word, dat het onderzoek daarvan op heeren Commissarissen Generaal word overgeschoven en hoogst dezelve dus genoodzaakt zyn den kostelyken tyd te besteeden met differente zaaken, waarmede de hooge commissie niet behoorde te worden lastig gevallen, en dit nog minder noodzakelyk is, daar hunne hoog Edelhedens zig steeds summierlyk doen onderrigten van de zaaken, die in Raade van Indië voorvallen en verhandelt worden, waardoor altyd in de gelegenheid zyn om in zaaken, waarin zulks nodig oordeelen, daar omtrend nadere informatie te vragen en het nodige te disponeeren, zo is dienstig geagt en mitsdien goedgevonden de hooge regeering van Indië, onder voorhouding deeser aanmerkingen, te kennen te geeven het verlangen van heeren Commissarissen Generaal, dat de regeering met derselver deliberatien en dispositien over dagelyks voorvallende zaaken of die niet zyn van byzondere aangelegentheid, zal voortgaan, even als zulks zoude moeten geschieden, wanneer de hooge commissie hier niet present was, en alleen aan de dispositie van heeren Commissarissen Generaal gedefereert laten de zodanige, welke uit hoofde van derselver aard of byzonder belang hunner hoog Edelhedens kennismeming om daarop te disponeeren speciaal vereisschen, en zulks in zodanige gevallen met byvoeging van de consideratien der hooge regeering.

De Indische Regering bleef desniettemin dikwerf te angstvallig

om zaken, tot welker behandeling zij bevoegd was, af te doen, reden waarom Commissarissen-Generaal zich verplicht zagen op 6 Mei 1797 de Indische Regering aan de vorenstaande regeling te herinneren.

28 Maart. *Bepaling, dat de administrateurs verantwoordelijk waren voor de spillage tusschen den wal en scheeps-boord.*

Zij waren zulks des te meer, omdat zy procento's voor den afscheep of verstrekking genieten en men verneemt, dat ook die geringe spillage daaruit gemakkelÿk gevonden kan worden.

En vermits door de accurate toeweging aan scheepsboord de minderheid op de peeper by overvoer naar Nederland thans maar zeer weynig kan zyn, zo is tevens goedgevonden aan de hooge regeering te laten voorstellen de aan de scheeps overheeden toegelegde zes procento spillage op dat articul uyt dien hoofde zodanig te verminderen, als hunne WelEdele hoog agtbaare zullen gelieven goed te vinden".

28 Maart. *Wijziging van het bepaalde op 9 September 1794 ten aanzien van belastingen op particuliere handels-vaartuigen, wat betreft vaartuigen, afkomstig van Macao.*

Is goedgevonden de hooge regeering van Indië, by wyze van interpretatie van het aangeschrevene omtrent de invordering van ankeragie en hoofdgeld van vreemde, particuliere en inlandsche scheepen en vaartuigen, te elucideeren, dat, dewyl de Macaosche handelaars hier nimmer als vreemde Europeanen geconsidereert en behandelt zyn, het eerste articul der bekendmaking van den 22^{en} September 1752 ook ten hunnen opzichte moet geconsidereerd worden te zyn gebleeven in zyn geheel en over zulk voor ieder aankomend schip of vaartuig van Macao ook vooralsnog niet meer behoeft te worden gevorderd, als de by laatstgemelde bekendmaking gestelde somma van één honderd rd^s.

Voorts te verklaren, dat de sabandhaar in de invordering van agt procento voor de aan den wal gebragte negotie-waaren abusive heeft gehandelt, alzo hem voor den in- en uitvoer van goederen, door Macaosche handelaars hier aangebragt en ingekogt wordende, geen procento's competeeren en die lieden dierhalven, evenals voorheen, ook voor het vervolg kunnen en moeten volstaan met de betaling van één hondert rd^e van ieder schip of vaartuig voor ankeragie-geld, enz., mitsgaders de by de pagt-conditiën vastgestelde tol aan den pagter van de inkomende en uytgaande regten, zonder iets meer, behalven alleen een procento aan den pagter van de waag, in gevalle zy goederen in- of uytvoeren, die de waag moeten passeeren.

28 Maart. Intrekking van het bepaalde op 27 September 1768 nopens eene geldelijke tegemoetkoming aan de predikanten te Batavia.

In overweging genomen zynde, hoe oneigen het is, dat de predikanten te Batavia interessen genieten en onder den ander verdeelen op gelden, die aan de diacony by testament zyn vermaakt, — eene schikking, die volstrekt strydig is tegen de intentie van den erfsteller en waaraan, zo als men is geïnformeert, gedeeltelyk moet worden toegeschreeven, dat sedert het daartoe by de hooge regeering genomen besluit zeer weynige lieden iets naamwaardigs by haar testament aan de diacony besproken hebben, als niet verzeekert zynde, dat haare dispositie agtervolgt zal worden, — zo is, aangezien heeren Commissarissen Generaal van begrip zyn, dat dit geringe profyt voor de Compagnie veel te duur gekogt is ten koste der solemneele en uylerste dispositie van een overleedene en van den onderstand, aan de armen toegelagt en verschuldigd, goedgevonden en verstaan de resolutie der hooge regeering van Indië van den 27^{en} September 1768 om van een, aan de diacony by erffenis toegevallen grooter capitaal 50000 rd^e tegen den gewoonen interest van $\frac{3}{8}$ procento 's maands voor de Compagnie aan te neemen en het bedragen der renten tot rd^e 2250 's jaars

aan den gereformeerden kerkenraad af te geven, ten einde zodanig onder den ander verdeelt en uitgereikt te worden, als haar Eerwaarden zouden vinden te behooren, voor het vervolg in te trekken en vervallen te verklaaren, gelyk dezelve ingetrokken en vervallen verklaard word mits deesen en de diacony voortaan zelve van de voorschreven renten te doen profiteeren.

Terwyl om de predikanten der hervormde gemeente schadeloos te stellen wegens het gemis der voorschreeven, by hun genoten renten, in een rond jaar bedragen hebbende rd^e 2250, tevens is goedgevonden aan de op Batavia beroepen predikanten maandeliks uit Compagnie's kasse te laten verstrekken een somma van dertig of in het geheel van zeeventig rd^e 's maands boven de gagie, het kostgekl, de huysuur en de emolumenten, welke zy van de Compagnie genieten, om in te gaan met primo deeser lopende maand Maart.

30 Maart. Vernieuwing van de voorschriften nopens' rekeningen van practizijns, vastgesteld op 15 Julij 1782.

Schepenen bepaalden ter zake het navolgende:

Op de te meermaalen herhaalde doleantien van den secretaris deser vergadering, Johannes Lohr, over de kwade betalinge van sommige practizijns, speciaal met naame den procureur Hillegert, zo wel ten aanzien van de leges van de respective heeren leeden, als het verschot en salaris, gemelden secretaris van dezelve practizijns competeerende, in zo verre, dat hy zelfs tot nog toe buyten het vermogen was gebleven om de voorzeyde leges van den gepasseerden jaare 1794 naar behooren te verantwoorden;

dat daar en boven de gesworen clerquen en gerechtsbodens zig insgelyks by herhaling bezwaardten over de traage betaalinge der gemelde practizijns, waaruyt dierhalve veele inconvenienten en nadeelen voor andere en principaal tot prejuditie der partyen litiganten zouden moeten resulteeren, ten waare deeze vergadering daarin door het nemen van dezulke maatregelen, als dienstig zouden geoordeelt worden, gunstelyk geliefde te voorzien, na-

demaal alle minnelijke interpellatiën en continueele aanmaningen steeds zonder vrugt waaren gebleeven, zo is na rype deliberatie goedgevonden en verstaan, by renovatie van het ten dien respecte bereids sub dato 15 July 1782 genomen besluit, gemelde practizyns nog ter audientie van de roll van heeden ten ernstigste te adhorteren om hun lieden agterweezen aan gedagten secretaris, zo wel als de verdere suppoosten van deezen gerechte, zonder eenig verder verwyl te volloen, op poene, dat aan hen lieden, niet alleen naar den teneur van opgemeld besluit geen stukken of copyen meer zullen afgegeven, maar daar en boven tegen de nalatige, op fundament van het dien aangaande gestatueerde by de Edele hooge regeering dezer landen, tot executie buyten forme van proces zal worden geprocedeert.

En is ter voorkooming van de voorzeyde doleantien en de inconvenienten, uyt diergelyke wanbetalingen voortvloeyende, voor het vervolg al verder verstaan te renoveeren het besluit dezer gerechte van dato den 15^{en} July des gemelden jaars 1782 en dien conform den gesworen clercq, Smit, te gelasten om 's maandelyks in vergadering over te leggen de geapprobeerde en getaxeerde declaratiën van onkosten, ten behoeve van de respective practizyns in die maanden opgemaakt, met deeze alteratie in het laat gementioneert besluit, dat dezelve zullen worden gestelt in handen van beyde de gerechts bodens, elk in hun district, omme binnen een maand daaraan insgelyks ter vergadering verantwoord te worden onder korting van een percent ten lasten der onderlinge participanten van zodanige declaratie, die gemelde gerechts bodens zal geleeden worden, ingevalle de betaaling op de eerste aanmaning, waaraan zy zonder afwyking zullen gehouden zyn, in der minne gevolgt is, behoudende het meergemelde besluit voor het overige desselvs volle kragt en waarde.

2 April. *Verbod tegen den uitvoer van apen naar Japan.*

Wat aanleiding heeft gegeven tot dit curieuse verbod, blijkt niet uit de Indische résolutiën.

18 April. *Maatregelen in het belang van de vrije vaart en handel.*

Commissarissen Generaal vaardigden ter zake de navolgende publicatie uit:

Alzo wy seedert eenigen tyd in ervaringe zyn gekomen, dat de op- en ingezeetenen van Compagnie's etablissementen in Indië, op dewelke de vrye vaart en handel is opengesteld, niet in den volsten zin profiteeren van die verleende concessie en zulks wel voornamentlyk plaats vind op Sumatra's Westkust en Timor, zo door de verkeerde interpretatien, welke Compagnie's ministers en bediendens zich onderstaan aan de orders op de vrye vaart en handel te geeven, als het stremmen van den gepermitteerden handel of het bewerkstelligen van andere dwangmiddelen, al het welke in de eerste plaats strekt tot nadeel der inkomende en uitgaande regten van de Compagnie en voorts tot onderdrukking van de goede op- en ingezeetenen in het algemeen.

Zo is 't, dat wy, nodig oordcelende hier in te voorzien, hebben goedgevonden allen en iegelyk in het generaal en in het byzonder de ministers en bediendens op de respective buiten-comptoiren van de Compagnie ten ernstigsten te interdiceren, gelyk geinterdiceert word by deezen, eenige de uinste monopolie in den particulieren handel te dryven of te gedogen, dat zulks door andere worde gedaan, en daar en tegen de respective ministers en bediendens van de Compagnie serieuselyk aan te beveelen, zo als dezelve aanbevolen word by deezen, alle vexatien en hindernissen, die tot stremming of belemmering van den vryen vaart en handel in het werk gesteld zouden kunnen worden, met iver en oplettendheid tegen te gaan, op dat de goede op- en ingezeetenen in den volstreksten zin het effect der voorschreeven concessie mogen genieten, sub poene, dat zodanige ministers en bediendens, die nalatig zyn hier outrend behoorlyk te waaken of zich zelve aan het geinterdiceerde in deezen schuldig maaken, uit hunne ambten en bedieningen ontzet, naar Batavia op outboden

en verder gecorrigeert zullen worden naar exigentie van zaaken.

Onthieden en beveelen wel expresselyk den president en Raaden van justitie des casteels Batavia, neevens die van den geregte deezer stad, mitsgaders alle andere officieren en justitieeren, zo ter deezer hoofdplaatse, als op de respective buiten-comptoiren, en wien zulks verder aangaat, den inhoud deezes te agtervolgen en te doen agtervolgen, procedeerende en doende procedeeeren tegen de contraventeurs en overtreders van dien zonder eenige conniventie, gratie, dissimulatie ofte verdrag, nadien wy zulks ten meesten nutte van de maatschappy en voor het belang van haare goede op- en ingezee-tenen bevonden hebben also te behoren.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude kunnen pretendeeren, zal deeze hier ter hoofdplaatse en op alle de buiten-comptoiren van de Compagnie in Indië worden gepubliceert en, behalven in de Neederduitsche, ook in de gebruike-lyke lands-talen geaffigeert ter plaatsn, daar men gewoon is publicatien en affixien te doen.

18 April. *Voorziening in de publicke godsdienst-oefeningen op het eiland Onrust.*

Commissarissen-Generaal vonden goed, by vacature van de predikantsplaats op het eiland Onrust, deselve niet weder te vervullen, maar daar alleen een goed ziekentrooster te plaatsn, die, buyten het doen der ordinaire dagelyksche gebeden, des Sondags en op de feestdagen het volk een predicatie zal moeten voorlezen; en voor het overige de Bataviasche kerkenraad te recommandeeren als dan tweemaal 'sjaars een der alhier in de Neederduitsche gemeente beroepen leeraren ter bediening der sacramenten naar Onrust te laten overgaan".

22 April. *Voorschrift nopens het tiendaagsche rapport, in te dienen door scheeps-overheden van Compagnie's schepen ter reede Batavia, bij Onrust en bij Kuiper.*

De capitains, capitain-lieutenants, lieutenants en sous-

lieutenants ter zee, welke het gezach hebben op Compagnies scheepen of vaartuigen, leggende ter rheede van Batavia of aan de eilanden Onrust en de Kuiper, worden door den Commissaris-opzigtcr over de equipage-werff cum annexis gelast op het raport, dat zy verplicht zyn alle tien dagen of met den eersten, elfden en een en twintigsten dag van ieder maand aan den commandeur en opper-equipage-meester in te dienen, niet alleen, zo als tot nu toe in gebruik is, bekend te stellen de naamen en qualiteiten der opper-officieren, maar ook daar by distinct te voegen de naamen en qualiteiten der onder- of deks-officieren en het getal der gemeene zeevarenden, zo Europeezen, als Javaanen en Chineezen, welke op de scheepen en vaartuigen, waarop zy het gezach hebben, onder voorsz. datums bescheiden zyn, met bekendstelling van het getal der militairen, zo er eenige zich aan boord bevinden, alles na- volgens het volgende model:

Korte sterkte van het schip S^t. Laurens, op den 21^{en} April 1795:

1 capitain,	Gerardus Masson,
1 capitain-lieutenant,	George August Dossit d'Alban,
2 lieutenants, ..	Gerrit Engelbert de Moor en Willem Smit,
— sous-lieutenants,
1 cadet,	Dirk Hendrik Weede,
1 oppermeester, ...	Pieter van Ossenbrugge,
— ondermeester,
1 derde-meester,	Jacobus Koster,
— bootsman,
— bootsmans-maat,
— schieman,
— schiemans-maat,
1 constapel,	Coenraad Brand,
1 constapels-maat,	Jan van den Berg,
1 bottelier,	Frans Jacobus Fahrenkruger,
1 botteliers-maat,	Christiaan Andries Geke,
1 kok,	Christiaan Volger,
1 koks-maat, ..	Jan Meynhart,

- 1 quartiermeester, Gerrit Janse Mostert,
 — canonniers,
 — ambachtslieden,
 1 provoost,
 106 matroozen, Europeezen,
 19 " Javaanen,
 25 " Chineezen,
 100 militairen, Europeezen,
 80 " Javaanen.

Zullende de commandeerende officier, welke bevonden zal worden aan de prompte observantie deezer order nalatig te zyn, zodanig worden gecorrigeerd, als nodig geoordeeld zal worden.

1 Mei. Voorschrift nopens brieven van vreemde scheepsbevelhebbers, aan de Indische Regering gericht.

Deze Regering vond goed:

- 1° te statueeren, dat voor het vervolg alle capitains of gezachhebbers van vreemde koopvaardy-scheepen, welke ietwes, van wat aart ook, aan deze regeering zullen willen voordragen, gehouden zullen zyn die adviesen met een bygevoegd translaat, door hun, zowel als het origineel, meede ondertekend en waarvan het hoofd zal moeten weezen ingericht conform de bepaalde titulature dezer regeering, open en ongezegeld ter hand te stellen aan den sabandhaar, met interdictie aan denzelven om die adressen op eenige andere voet te acceptceeren;
- 2° den sabandhaar te gelasten van dit besluit aan de capitains of gezachhebbers der vreemde koopvaardy-scheepen onmiddelyk kennis te geeven na derzelve aankomst ter rheed;
- 3° van alle de orders en reglementen op het stuk van den handel, als anderzints, die tot kennis van de capitains of gezachhebbers van vreemde scheepen behooren gebragt te worden, beknopte en duydeleyke uittreksels te laten for-

meeren om met het Engelsch translaat in margine te worden gedrukt en aan elk der voorz. capitains of gezachhebbers door den sabandhaar een exemplaar daarvan te worden ter hand gesteld; met last aan gemelden sabandhaar de gewoonlyk door gemelde capitains of gezachhebbers verleend wordende certificaaten in dier voegen te amplieeren, dat zy ook daarby erkennen zodanig gedrukt exemplaar te hebben ontvangen.

5 Mei. *Verstrekking van rijst en brandhout aan inlandsche militairen te Batavia.*

Is verstaan aan de inlandsche militairen, guarnisoen houdende in de stad, even als buiten, in het vervolg te laten verstrekken voor ieder kop 50 in stede van 40 R ryst 's maands, mitsgaders aan ieder der drie compagnien twee vaadems brandhoud of wel tien ryksdaalders in contanten tot den inkoop van dien.

$\frac{15}{22}$ Mei. *Vergunning tot uitvoer van rijst.*

De uitvoer van ryst is verstaan weder open te stellen, dan niet verder als tot 25 coyangs, zullende diegeene, welke een meerder quantiteit begeeren uit te voeren, daartoe alvorens moeten verzoek doen aan deeze regeering; — voorts de gemeente hiervan by een billet kennis te geven.

16 Mei. *Wijziging van het bepaalde op $\frac{19 \text{ Junij}}{2 \text{ Julij}}$ 1792 nopens particulieren handel in Koromandelsche lijnwaden.*

Dewyl de in anno 1792 aan allen en iegelyk verleende vryheid tot den vervoer naar deese hoofdplaats van alle soorten van Westersche lijwaten, geene uytgezonderd, en den uitvoer derzelve van hier naar Amboina, Banda, Ternaten, Macasser, Timor en Sumatra's Westkust tot nog toe niet van dat effect is geweest, dat particulieren daarvan zodanig gebruik hebben gemaakt of door gebrek aan vermogen hebben kunnen maaken,

als vereischt word om de benodigde lywaten voor die comptoiren derwaarts te bezorgen; en men als een wenschelyke zaak beschouwt, dat de Compagnie voortaan, ter vermyding, zoveel mogelyk, van alle omslag, de verzending van lywaaten naar de Oostersche provintien voor haar eigen rekening zoude kunnen excuseeren; zo is, om particulieren aan te moedigen de groote Oost tegen redelyke pryzen met de aldaar benodigde lywaaten te voorzien en alles aan te wenden, wat strekken kan om hun daartoe te animeeren of den vervoer derwaarts te faciliteeren, goedgevonden een preuve te neemen om hen te libereeren van de ses procento pagt, die by den invoer van Chormandelsche, Bengaalsche en Souratsche lywaaten volgens de publicatie van den 2^{en} July 1792 te Amboina, Banda, Ternaten en Macasser moet worden betaalt, in vertrouwen, dat de handel van particulieren in Westersch gewef daardoor zal opwakkeren; dog, wanneer van dit middel in den tyd van een jaar geen voldoende effect word bespeurt, de in anno 1792 aan particuliere afgestaane vryheid tot den handel in de voorheen aan de Compagnie gereserveerde zoorten van Westersche lywaaten in te trekken en de Oostersche comptoiren voortaan weder Compagnie's wegen daarvan te voorzien, mitsgaders zig deselve in dat geval, des noods, aan te schaffen door particuliere inkoop hier ter hoofdplaatse, also heeren Commissarissen Generaal het van al te pernicieuse gevolgen considereeren te zyn, dat de ingezetenen om de groote Oost een geruime tyd verstooken zouden moeten blyven om de lywaaten, die zy behoeven en tot haare gewooue kleding niet ontbeeren kunnen, op eene geoorloofde wyze en tot redelyke pryzen te kunnen bekomen.

19 Mei. *Bepaling, dat de administrateurs elk halfjaar eene nieuwe prijs-courant moesten zamenstellen.*

Is goedgevonden de administrateurs en boekhouders, welke hunne boeken met gelds-waarde verhandelen, te recommandeeren om zich voor het vervolg, zonder agt te slaan op de bevorens geintroduceerde, doch in alle opzigten onzekere, tienjarige

prys-courant, te reguleeren na de successive aanbrengeu en daar toe om de ses maanden een vernieuwde prys-courant te formeeren, geschikt na de pryzen der goederen, die intusschen zullen worden ontvangen.

Zie ook 8 Januarij 1798.

22 Mei. *Last op de buiten-kantoren zaden, pitten of planten van nuttige boomen naar Batavia op te zenden.*

De Regering wilde daarmede op Java proeven nemen. Bijgevoegd moest worden een beschryving, op welk eene wyze en in welke gronden dezelveu het best gecultiveerd moeten worden".

26 Mei. *Last op de buiten-kantoren op hunne hoede te zijn voor een Europeschen vijand, wie het ook zoude mogen wezen", en bij tijds voorzorgsmaatregelen te nemen.*

Deze last werd uitgevaardigd naar aanleiding van een berigt uit 's Hage van 10 October 1794, luidende, dat de vijand reeds een gedeelte van het grondgebied der Republiek had veroverd.

26 Mei. *Prijs-lijst van houtwerken.*

Deze lijst, zamengesteld door den gouverneur van Java's N. O. kust, is slechts vermeld gevonden. — Ook blijkt, dat de leveranciers met eigen vaartuigen en voor eigen risico de houtwerken naar Batavia moesten overvoeren.

2 Junij. *Toekening van binnenlandsch verlof tot herstel van gezondheid.*

Een bepaald voorschrift ter zake is niet aangetroffen, maar wel het volgende voorbeeld.

Aan het ordinair lid in den Raad van justitie deeses kasteels,

Heldewier, is verstaan permissie te verleenen om ter herstelling van zyne gezondheid een springtochje naar Java te doen en derwaarts meede te neemen de nodige bagage en acht stuks lyfeigenen, doch te ontzeggen zyn versoek om behoud van gage gedurende dat tochje en mitsdien zyn gage te laten stilstaan zedert zyn vertrek tot zyn terugkomst alhier.

Commissarissen-Generaal stonden nader aan Heldewier toe gedurende zyn »springtochje” te behouden »het douceur en de »emolumenten van een raad van justitie, doch met stilstand »van gage”.

5 Junij. *Afkondiging van den vrede met Frankrijk.*

De datum, 5 Junij 1795, is die van de publicatie in Nederland. Het op 16 Mei 1795 te 's Hage gesloten tractaat, waar van de ratificatien den 4° Junij daaraanvolgende te Parijs zijn uitgewisseld, bevat geene bepaling nopens de Indische bezittingen.

Zie ook ^{27 November} 1795. _{11 December}

8 Junij. *Bepaling, dat door de scheeps-overheden voor den Raad van justitie te Batavia beëdigd moesten worden hunne opgaven van koper, verbruikt tot het »bekoperen” hunner schepen.*

Nopens verbruikte, zware houtwerken bij reparatie van schepen bestond reeds eene zoodanige bepaling.

¹¹/₂₅ Junij. *Maatregelen tegen »den onmatigen aanvoer »van Chineesche nieuwelingen”.*

Is verstaan, by weegen van renovatie van het placaat van den ¹²/₂₇ Junij 1786 ten opzichte van den aanbreng van Chineesche nieuwelingen, nader te arresteeren:

1° dat het voortaan de anachodas der jonken van Eymuy wel gepermitteerd zal blyven met ieder jonk alhier aan

te brengen 500 koppen Chineezen, mits daarvan weeder 250 koppen met ieder jonk by derzelve retour zullen moeten vertrekken;

- 2° dat de Cantonsche jonken geene Chineezen op vragt alhier zullen moogen aanbrengen en hunne equipagien niet zullen moogen surpasseeren het bepaalde getal van 250 koppen voor elke jonk, die by retour almeede weeder zullen moeten worden meede genomen;
- 3° dat aan de jonken van Tinghay, Tjeng Lim en Angpouw wel gepermitteerd blyft alhier ten handel te koomen, mits zy alleenlyk negotie-goederen en geene Chineesche nieuwelingen aanbrengen en het getal der koppen hunner equipage niet te booven gaat de toegestaane 100 koppen, die alle ook weder van hier zullen moeten vertrekken.

Alles met standhouding, zo van de by voorschreeven placaat bepaalde boete van 50 ryksdaalders voor ieder Chinees, die contrarie het voorschreeven gestatueerde alhier zal worden aangebragt, als al het verder daarby gestatueerde.

Zie ook 24 Februarij 1804.

13 Junij. *Voorschrift nopens het afschepen van specerijen.*

Commissarissen-Generaal vonden goed »tot een permanente order te statueeren, dat alle afgescheept wordende speceryen, hetzy die ten vervoer naar elders zyn verkogt of Compagnies wegen naar Europa als de respective comptoiren van Indie verzonden staan te worden, voortaan in het byweezen van gecommitteerde leeden uit den Raad van justitie met alle accuratesse afgewogen, in de daartoe geapprobeerde kisten gepakt en de kisten geborgen zullen moeten worden in een daartoe aan haar af te staane bequaame bergplaats, die de gecommitteerde raadsleeden met haare cachetten zullen moeten verzegelen en verder ontzegelen ten dage, dat de kopers of ontvangers zullen verkiesen en geordonneert worden een iegelyk zyn gekogte en voor zyn schip geprojecteerde parthy te ontvangen en direct naar scheepsboord te zenden, waarvan

hun telkens door de administrateurs van de Westzydsche negotie-pakhuisen informatie zal worden gegeven om den afscheep in hunne presentie gevolg te laten neemen en daarna van hunne verrigtingen schriftelyk raport te doen aan den heer Directeur Generaal in der tyd".

$\frac{13}{16}$ Junij. *Interpretatie van artikel 2 der publicatie, uitgevaardigd op den $\frac{3\text{ Augustus}}{7\text{ September}}$ 1792, betreffende de vrije vaart en handel op Sumatra's Westkust.*

Sedert eenigen tyd ontwaard zynde, dat er twyffelingen zyn ontstaan, of het wel gepermitteert is op Sumatra's Westkust te mogen invoeren amphioen, die niet van de Compagnie is ingekogt, zo is, om alle stremming in den particulieren handel naar vermogen tegen te gaan en te beletten, goedgevonden de hooge regeering van Indie te qualificeeren, tot interpretatie van het tweede articul haarer publicatie van den 7^{en} September 1792 op den opengestelden vrye vaart en handel op Sumatra's Westkust en wel in het byzonder omtrend de daarby voorkomende woorden, *mits de amphioen, zo verre die van Batavia word aangebragt, van de amphioen societijt gekogt zy*, by een nadere publicatie, die zo hier, als op de respective buyten comptoiren zal moeten worden gepubliceert en geaffigeert, te verklaren, dat daardoor of om gemelde woorden geen hindernisse word toegebragt aan den vryen invoer en verkoop te Padang en Poeloe Chingo van amphioen, direct van Bengalen of elders, hetzy door Compagnies eigen ingezetenen of door vreemde natien aldaar aangebragt wordende, navolgens de by hetzelfde, tweede artikel vooraf verleende concessie.

19 Junij. *Regeling van verstrekkingen aan het weeshuis te Batavia.*

Voor het vervolg is verstaan af te schaffen de verstrekking uit 's Compagnies pakhuizen voor het inkoops kostende van chitzen, lywaaten, porcelainen, enz. ten behoeven van het weeshuis alhier en mitsdien de buiten regenten van dat Gods-

huis te qualificeeren de benoedigtheeden by particulieren in te koop, mitsgaders alleen te laten continueeren met de verstrekking jaarlyks gratis van:

- 8 R speceryen,
- 120 r peper en
- 8 picols coffyboonen.

En wyders te bepaalen, dat de prys van de 12 lasten ryst, welke voor dat gestigt jaarlyksch uit Compagnie's voorraad à 20 ryksdaalders het last worden verstrekt, voortaan zal moeten voldaan worden met 30 ryksdaalders.

20 Junij. *Vernietiging eener notariële acte.*

Is gelezen een request van Mr Christoffel Schultz, advocaat voor de beide collegien van justitie alhier, voor en van weegen Anna Margaretha van Gangel, huisvrouw van Mr Christianus Henricus Christophorus Wegener, houdende, dat gemelde Anna Margaretha van Gangel, den 7^{en} Februarij 1794 staande om zig met genoemden Wegener in den egt te begeeven, voor den notaris, Gerard Joan Bunstorff, en getuygen had gepasseert een huwelyksche voorwaarde;

dat, zy op eeden en schoone beloften van gemelden haar egtgenoot, op den 17^{en} February daar aan en dus ses dagen voor het celebreren van haar huwelyk in de kerk weder voor gezegde notaris en getuygen had gepasseert zekere acte van revocatie, in copia agter het request gevoegt;

dat zy die acte, nu haar man naar Nederland staat te vertrekken, egter gaarne weder herriep en verklaarde zig als nog te houden aan haare huwelyksche voorwaarde, — verzoekende dierhalven om redenen, in den voorschreeven requeste geallegeert, dat heeren Commissarissen Generaal, als de representative souverain in deese landen, haar gelievden te verleenen, zoveel des noods, requeste civile jegens de voorschreeven, door haar op den 17^{en} February 1794 voor den notaris, Gerard Joan Bunstorff, en getuygen gepasseerde acte van revocatie, zonder interinement dan wel met committimus

aan den Raad van justitie des casteels Batavia, en aanschryvens aan welgemelden Raade om daarop behoorlyk reflectie te slaan, ten einde zy, sùppliante, moge genieten het effect van deeze gunst en restitutie in integrum; — waarop gedelibereert zynde, is goedgevonden en verstaan te consenteeren in het laatste lid van het voorschreeven verzoek en dien volgende voornoemde Anna Margaretha van Gangel mits deesen te releveeren, in integrum te restitueeren van het aangaan en passeeren der voormelde acte van revocatie, door haar op den 17^{en} February 1794 te saamen met haar toen ondertrouwden bruidegom, thans haar man, Mr Christianus Henricus Christophorus Wegener, voor den notaris Gerard Joan Runstdorff en getuygen alhier gepasseerd, en over zulks haar te stellen in dien staat, als zy voor het passeeren der meergemelde acte van revocatie is geweest, met committimus aan den Raad van justitie des casteels Batavia in communi forma.

En zal (overeenkomstig het plaats hebbend gebruik by de hooge regering in soortgelyke gevallen) extract deeses worden afgegeven aan den advocaat, Mr Christoffel Schultz, om te strekken tot deszelfs narigtinge.

Terwyl verder is besloten, dat een gelyk extract, nevens copia van het voorschreeven request, door den advocaat, Mr Christoffel Schultz, voor en van wegen Anna Margaretha van Gangel gepresenteert, en de daarby overgelegde acte van revocatie zal worden gezonden aan den Raad van justitie alhier om te dienen tot derzelver informatie.

Voorts gemelden Raade by missive aan te schryven daarop behoorlyk reflectie te slaan, ten einde de suppiante te doen genieten het effect van de gunst, in deezen aan haar verleent.

26 Junij. Verhooging van het loon der Chineesche timmerlieden op het eiland Onrust.

Is verstaan :

1° met alteratie van het gearresteerde ter sessie van den 29^{en} Juny 1792, voor het vervolg aan de Chineesche tim-

merlieden, welke op de scheeps-timmerwerf ten eilande Onrust geëmploieerd worden, te laten betaalen 'sdaags 40 stuivers, in steede van de by opgemaekt besluit bepaalde 30 en 36 stuivers, en zulks te laten ingaan met primo der gepasseerde maand Mey;

2° enz.;

3° te laten stand houden de ter voormelde sessie van den 29^{en} Juny 1792 gearresteerde order voor den baas en eersten meesterknegt der Europeesche scheeps-timmerlieden ten gedagte eilande om maandelyks in te dienen een specificque notitie, des noods onder eede, inhoudende van dach tot dach, hoeveel Chineesche werklieden aan den arbeid zyn geweest.

27 Junij. *Verkoop van afgevaaren Compagnie's schepen.*

Is goedgevonden de hooge regering van Indië te recom-mandeeren voortaan, by het publiek verkopen van oude scheepen aan het huis van den capitain der Chineese natie, alwaar volgens oud gebruik de vendutien gehouden worden, eenelyk te laten opveilen geheel afgevaaren scheepen, die absolut gesloopt moeten worden, maar omtrend andere of zulke, die, schoon tot den dienst van de Compagnie niet meer employabel, evenwel nog eenige tyd kunnen vaaren of door particulieren tot voortzetting van den gepermitteerden handel daartoe in staat gebracht kunnen worden, in agt te neemen, dat dezelve verkogt moeten worden in het stads- of heeren-logement, te saamen met en benevens de goederen volgens den inventaris, dan wel zoveel daarvan gemist zal kunnen worden en men goedvinden zal by het schip af te staan; met verdere order om van die goederen en de pryzen, welke daarvoor aan de Comp^e zullen worden betaald, telkens een specificque notitie te laten formeeren en daarvan by de billetten tot den verkoop aan het publiek advertentie te doen om te strekken tot een iegelyks narigtinge.

30 Junij. *Last op den commandeur en opper-equipage-meester »alle delinquanten van de eilanden of de scheepen »op de rhee de (Batavia) met de stukken ten hunnen »laste, niet aan den advocaat-fiscaal, maar direct aan »den water-fiscaal over te geven”.*

3 Julij. *Vaststelling eener uniform voor de Bataviasche schutterij.*

Voor de beide kompagniën Europesche burgers zoude die uniform bestaan uit een rood-lakensche rok met blaauwe opslagen en »rubatten”, mitsgaders witte »onder-pakken”.

4 Julij. *Verbod tegen particuliere vaart langs Java's noord-kust zonder convooi of vergunning van Regeringswege.*

Ter beveiliging, zoveel mogelyk, van de particuliere handelaars voor den overlast der vyanden is goedgevonden den Javasch gouverneur te gelasten, zo lauge de Javasche cust door den vyand bedreigt word, alle particuliere vaart op en langs dezelve zonder convoi of expresse toelaating van Compagnies weegen ten strengsten te interdicceeren.

Omdat particuliere handelaren te Samarang niet ophielden met den gouverneur aldaar lastig te vallen met aanzoeken om naar Batavia, Malaka of den overwal te mogen varen, »dewyl »zy liever eenig gevaar wilden loopen voor den vyand, dan »langer zekere, ruineuse verliesen te ondergaan”, is die gouverneur den 29 Augustus 1795 gemachtigd om »in alle gevallen, waarin particuliere handelaers by hem aanzoek doen om naar de plaatzen hunner destinatie te mogen vertrekken, zodanig te handelen, als hy naar mate der aan hem bekende omstandigheden zal oordeelen te behooren”.

4 Julij. *Maatregelen in het belang van de suiker-cultuur.*

Commissarissen-Generaal overwogen, dat het allernoodzakelyk is de resources van Compagnies bestaan, zoveel mogelyk, te vermeenigvuldigen en tot een medewerkend middel daartoe kan dienen de vermeerdering van het jaarlyksch retour van suiker tot agt millioenen ponden, waarop men met grond mag onderstellen, dat hetzelfde na verloop van drie jaaren zal kunnen worden gebracht; dog, dat ter bereiking van dit oogmerk en bekoming van nog zoveel daar en boven, als tot den Indischen handel en gebruik in de huishouding niet gemist kan worden, te saamen gecalculeert wordende op 12600000 ponden, nadien de burger, Andries Teisseire, en meer andere Batavia'sche suiker molenaars verscheide zwarigheden hebben geoppert tegen een meerdere leverantie aan de Compagnie, dan de bepaalde 15000 kannassers in het jaar, bedragende à 400 ƒ de kanasser ses millioenen ponden, onvermeidelyk word vereischt de suiker culture op Java en Cheribon verder uit te breiden, maar daarby egter met veel voorzigtigheid en oplettendheid zal moeten worden te werk gegaan ter voorkoming, dat de extensie derzelve geen nadeel toebrengt aan die van de ryst en ook niet strekke tot prejuditie der Bataviasche colonie, en dat dierhalven de intrekking van alle vorige orders, die het getal der suiker molens hebben bepaalt, wel het eerste middel is, dat in aanschouw kan koomen om alle belemmering weg te neemen, waardoor de Javasche suiker-teelt tot hier gedrukt is geworden, maar het nogtans ongeraden zoude zyn aan een iegelyk de onbepaalde vryheid te verleenen tot het aanleggen van nieuwe suiker molens, vermits aldaar een ieder thans zo zeer geinclineert is om diergelyke ondernemingen by der hand te neemen, en het mitsdien hoogst noodzakelyk zal zyn de nieuw aan te leggen suiker molens, zoveel mogelyk, over alle de Javasche comptoiren te verdeelen, als ook te bepaalen, dat dezelve niet grooter mogen zyn dan om elk uitterlyk 1200 piculs suiker te kunnen aanmaken, te meer daar de suiker op Java alleen door Javanen onder opzigt van Chineesen

word bearbeid, waartoe men op de Bataviasche suiker molens meest Chinesee nieuwelingen emploieert, en het dus gewiselyk al wederom aan de ryst-culture nadeel zoude toebrengen, als men te veel of te groote molens op een plaats liet oprigten.

Dan dat om die culture op eene billyke wyse te animeeren en de molenaars in staat te stellen aan de suiker de vereischte trap van deugdzaamheid te geeven, mitsgaders zig het duurzaam genot van de vrugten daarvan te verzekeren:

Eerstelyk: aan de molenaars de verzekering behoort te worden gegeven, dat hunne privilegien zullen standhouden, dewyl zonder dat de tegenstrydige orders, die successive omtrend de producten op Java zyn gegeeven, een ieder zullen afschrikken om iets nieuws by der hand te neemen.

Ten tweeden: dat hen eene billyke prys voor de suiker zal moeten worden toegelegd, die gesteld zoude konnen worden op rd^o 4 $\frac{1}{4}$ voor het picul opregte eerste en rd^o 37 $\frac{7}{8}$ het picul opregte tweede soort, ten einde hun in staat te stellen de suiker wel te konnen bearbeiden, nademaal vermeent word, dat, zulx geschiedende, men zig verzekert mag houden, dat de Javasche suiker in deugdzaamheid niet zal behoeven te wyken voor de Bataviasche, die de Compagnie te staan komt op rd^o 5 $\frac{1}{8}$ de eerste en rd^o 4 $\frac{5}{8}$ de tweede soort het picul.

Ten derden: dat de vooruit verstrekkings van penningen voortaan, even als op Batavia, ook op Java zullen moeten geschieden directelyk van wegen de Compagnie tot circa de helft op de te bepaalen leverantie en daarvan de eene helft in de maand January en de wederhelft in Juny.

Ten vierden: dat de molenaars zal moeten worden toegestaan om, hetgeen zy meerder cultiveeren dan het bedragen hunner verpligte leverantie aan de Compagnie, volgens eene billyke bepaaing vry te mogen uitvoeren, hetzy naar Batavia, Malakka of andere plaatsen op de overwal, met interdictie aan de residenten om zich daarmede verder of anders te bemoeien, als voor zoveel aangaat een nauwkeurige examinatie en visitatie der sorteering; en daarvoor, mitsgaders voor de verdere moeite, by de acceptatie aan hen toegelegd zoude konnen

worden een agtste rd^r per picul, onder conditie, dat zy na de acceptatie voor de deugdzaamheid der suiker aansprekelyk zullen blyven.

Dat door het te werk stellen van deeze middelen de Compagnie op de eene of andere wyze zal kounen worden voorzien van een jaarlyksch retour van agt millioenen ponden suiker en dat, dewyl men reden heeft van de bequaamheid, yver en belangeloosheid van den presenten Javasch gouverneur, van Overstraten, te mogen verwagten, dat de leverantie van de Javasche suiker zo goed als de Bataviasche, wanneer het word vereischt, binnen kort op 32000 piculs of 4000000 ponden zal te brengen zyn, dierhalven in dien gevalle de nodige orders daartoe zouden konnen worden gegeven, met deeze bepaaing, dat de boven dien aangemaakt wordende suiker niet zal mogen excedeeren de quantiteit van 6 tot 8000 piculs, ten einde te zorgen, dat de Javasche suiker-culture tot geen prejuditie strekke voor de ingezetenen te Batavia, en dat de gouverneur jaarlyksch een pertinent verslag van die culture zal moeten doen aan de hooge regeering van Indië en daarby telkens opgeven, zowel het getal der molens en waar die gelegen zyn, als de quantiteit suiker, welke elk derzelve by een goed gewasch kan opbrengen, om alzo des te beter tegen alle misbruiken te konnen waaken”.

5 Julij. *Bepaling, dat aan aannemers van Compagnie's werken hout en andere materialen, voor de aanbestedingen noodig, uit Compagnie's voorraad tegen uitkoopsprijs en betaling met papier van crediet zouden geleverd worden.*

Zie ook 18 October 1805.

10 Julij. *Bevestiging van het bepaalde op 18 Februarij 1791 nopens boeten bij ondertrouw.*

Op een door commissarissen van huwelyksche en kleyne geregtsaaken ingediend adres is verstaan, tot ampliatie van

het besluit deezzer Regeering van den 18^{en} February 1791, te noteeren, dat de als toen ten faveure van de kassa van dat college geaccordeerde boetens, welke by ondertrouw anders ten behoeve der stadswerken waren geheft, moeten blyven tot een fonds ter goedmaking van kamer- en andere ongelden en dus niet behoren verdeeld te worden, zo als volgens het opgemaelde adres tot nu toe verkeerdelyk schynt plaats te hebben gehad; — voorts de verdeeling dier gelden te passeeren, doch commissarissen voormeld te demandereu voor het vervolg te zorgen, dat het bedragen der voorz. boetens niet verdeeld, maar gebragt worde ten faveure van het fonds ter goedmaking van kamer- en andere ongelden.

11 Julij. *Toekenning per dag van een stuiver meer aan elken soldaat te Batavia.*

Is goedgevonden by provisie en tot over het militair weezen met alles, wat daartoe betrekking heeft, finaal zal worden gedisponeert, qualificatie te verleenen tot de verstreking van een stuiver meer daags tot toespys voor ieder soldaat, zo hier in het garnizoen, als op de Bataviasche buyten posten bescheiden, en de heeren commissarissen ter zee en te velde kennisse te geeven van het vertrouwen van heeren Commissarissen Generaal, dat het slagten van buffels om de onvermeidelyke noodzakelykheid van die dieren tot den landbouw, zoveel mogelyk, gemenageert zal worden.

Uit de resolutiën der Indische Regering van 6 October 1795 blijkt, dat toen eerst aan deze verhooging van het inkomen van den soldaat, in of nabij Batavia in garnizoen, gevolg is gegeven.

Opmerkelyk is ook, dat in laatstbedoelde resolutiën aan de woorden; »voor ieder soldaat” uitdrukkellyk is toegevoegd: »de arthilleristen er onder begrepen”, waaruit blijkt, dat men deze niet gewoon was als soldaten te beschouwen.

Zie ook 4 Junij 1796.

11 Julij. *Toekenning van tien rijksdaalders 's maands uit Compagnie's kas aan elken inlandschen kapitein en eveneens van zeventig rijksdaalders aan den garnizoen-schrijver.*

11 Julij. *Toekenning aan de sergeanten van de inlandsche militie te Batavia van zes rijksdaalders ter maand als gage.*

$\frac{14}{17}$ Julij. *Waarschuwing voor valsche brieven van crediet.*

Nademaal de hoge regeering deezer landen met de uitterste ontstigting en ergernis heeft ontwaard, dat zommige vuilgewinzoekende personen, in weerwil van de by publicatien van den 29^{en} July 1783, 29^{en} Juny en 25^{en} September 1784 bedreigde straf-oeffening aan de auteurs van het vervalschen van crediet-brieven en ongeacht de gestelde praemien ter ontdekking en aangeeving van die baatzuchtigen, daarin steeds van boos tot erger overslaande, niet schromen om dezelve soort crediet-brieven, als op den 7^{en} October 1791 ter waarde van 200 ryksdaalders gedrukt en met 's Compagnie's stempels voorzien zyn, zo in de Neederduitsche als Maleidsche spraken na te drukken, maar onder dezelve ook te stellen de voorschreven stempels met de jaargetallen van 1791 en 1794, zo meede de onder 's Compagnie's reeds roulleerende crediet-brieven staande signaturen, zo van wylen den heer Directeur Generaal, van Stockum, als van wylen de heeren raaden ordinair en extra-ordinair, Smith en Welgevere, item van de oud opperkooplieden, van Maas en van Basel, na te bootsen en onder deeze valsche crediet-brieven te stellen, invoegen bereeds eenige goede ingezeetenen deezer hoofdplaats daar meede bedrogen zyn geworden en deeze valsche crediet-brieven, die niet alleen by exacte, visitatie aan de meeste letters — maar wel voornamentlyk aan de letter z in het woordje »gesien», het welk een s weezen moet, — kenbaar zyn, ter goeder trouwe hebben ontvangen voor zodanige waarde, als daar by staat uitgedrukt;

het geen niet alleen strekt tot groot nadeel der goede gemeente, maar wel inzonderheid in zich bevat eene verregaandste misdaad van publieke falsiteit, waar teegen door gepaste maatregelen behoord te worden voorzien; — zo is uit dien hoofde op den 14^{en} deezer maand in Raade van Indie goedgevonden en verstaan alle en een iegelyk door publicatie en affictie van billetten, mitsgaders door bekkenslag op de bazaars, zo hier, als in de bovenlanden, van dit bedrog te advertteeren en te waarschouwen, zo als geschied by deezen, op dat een ieder door oplettend- en waakzaamheid zich kan wagten voor schaade.

Teevens word op het scherpste verboden de voorschreeven valsche crediet brieven op eenigerlei wyze uit te geeven ofte verder te doen circuleeren en daar en teegen wel expresselyk bevolen, dat de geene, door wien zodanige valsche credietbrieven zyn ontvangen, dezelve moeten overgeeven aan den officier van justitie, onder wiens jurisdictie zy sorteeren, die dezelve zullen moeten aanhouden en vervolgens, zo nauwkeurig mogelyk, moeten onderzoek doen, van wien zodanige valsche credietbrieven afkomstig zyn ter verdere ontdekking der schuldige aan deeze misdaad.

Wordende de respective officieren van justitie ten overvloede op het allernadrukkelykste gerecommandeerd en geordonneerd met de meest mogelykste activiteit te inquireeren en recherche te doen na de daders, die zich aan de voorschreeven falsiteit hebben schuldig gemaakt, dan wel in 't vervolg schuldig zouden maken; mitsgaders by ontdekking en achterhaling teegen dezelve naar de uitterste gestrengheid der wetten tot de poenaliteiten, daar by bepaald, te procedereen.

Terwyl aan de geene, die de daders of die een gelyke falsiteit of vervalsing mogten pleegen, zullen ontdekken en aanwyzen, zodanig, dat dezelve in handen van de justitie geraken en van het fait kunnen worden overtuigd, beloofd word een praemie van een duizend zilvere gecartelde ducats; zullende de naamen van den aanbrenger, des begeerende, worden gesecreteert.

En zal deeze worden gepubliceert en, behalven in het

Neederduitsch, ook in de Maleidsche, Javaansche en Chineesche taalen worden geaffigeert ter plaatze, waar men gewoon is publicatien en affixien te doen.

17 Julij. *Voorschriften voor de wapenkamer te Batavia.*

Is verstaan tot een vaste ordre te bepaalen:

- 1° dat by ontvangst in de wapenkamer, het zy uit het garnisoen van deeze hoofdplaats of Meester Cornelis, dan wel van de respective buiten posten, alwaar militairen geplaatst zyn, het zy van het corps pennisten of van de burgery, van onbekwaame geweeren in ruiling of ter reparatie, nauwkeurig gelet zal moeten worden, dat de snaphaanen of pistoolen voorzien zyn van slooten en dat voor ieder slot, welke bevonden zal worden te mankeeren, zal moeten worden betaald een boete van vyf ryksdaalders door die geen, welke zulks absent heeft gebragt of daar voor had moeten zorgen;
- 2° dat de baas, neevens de gecommiteerde militaire officieren in de wapenkamer, zullen moeten zorgen:
 - a. dat alle wapens, die in ruiling en dus als bekwaam uit de voorz. garnisoenen of van de scheepen ontvangen worden, zodanig onder het restant der bekwaame wapens verantwoord en zo lange geplaatst worden op bizondere rakken, door de voormelde heer commissaris-opzichter aangewezen, om na gedane reparatie te worden overgebragt op de daar toe geschikte nieuwe wapenkamer;
 - b. dat voortaan alle geweer-slooten van de ontvangen wordende onbekwaame geweeren afgeschroeft en vervolgens maandelyks by het pond gewigt verantwoord worden, ten einde te dienen en geemploieerd te worden tot de nodige reparatie van anderen sloten, waar door dat werk merkelyk gesoulageerd zal worden;
 - c. dat ook op dusdanige wyze zal moeten worden gehandelt met de yzere laadstokken en al het oud koper, dat aan de onbekwaame geweeren gevonden word.

21 Julij. *Kennisgave, dat de Regering voornemens was goederen op vracht naar China over te voeren.*

Aan «de meest van waarde en geene al te grote volume «beslaande goederen» zoude de voorkeur worden gegeven boven bind-rotan en kapok, van welke laatste slechts zooveel zoude aangenomen worden, als de overschietende ruimte in de schepen toeliet.

Zie overigens bij 11 Julij 1794.

23 Julij. *Wijziging van het bepaalde op 20 Julij 1767 nopens borgtogten.*

Dewyl de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal tot interpretatie der resolutien deezer regeering van den 20^{en} July 1767 om door die geenen, welke geen sufficente borgtochten kunnen stellen, hunne gage geheel of gedeeltelyk te laten staan, hebben verklaard dat daar van uitgesloten moeten blyven alle de geene, die goederen of gelden van de Compagnie of andere in hunne publieke functien onder hunne administratie hebben en tot het stellen van borgtochten verplicht zyn, met uitzondering alleen van de dienaaren in de vier Oostersche gouvernementen en op Timor, zo is goedgevonden en verstaan daarvan de ministers op de respective buiten-comptoiren, excepto de groote Oost en Timor, te informeeren en de observantie daar van aan te beveelen.

24 Julij. *Bepaling, dat de administrateurs verantwoordelyk zouden zyn voor de spillage tusschen den wal en het schip.*

Deze bepaling was eene ampliatie van het vastgestelde op 9 Januarij 1795.

Commissarissen Generaal meenden, dat de administrateurs «die geringe spillage gemakkelyk» zouden kunnen bestrijden uit hunne «pro centos voor den afscheep of verstrekking».

25 Julij. *Kennisgave, dat de vrijheid tot het beschikken over nalatenschappen in tegenwoordigheid van zeven getuigen op den »vorigen voet» bleef.*

Deze kennisgave is op het eiland Onrust afgekondigd naar aanleiding van een rekest, door aldaar aanwezige ambachtslieden aan de Regering gerigt, houdende o. a. verzoek om op de boven omschreven wijze te mogen testeren.

Volgens informatie was hun zulks nimmer belet.

1 Augustus. *Uitbreiding van de suiker-fabricatie op Java.*

Is goedgevonden qualificatie te geeven naar Java tot uitbreiding der suiker-culture en het verleenen van permissie tot het aanleggen van zoveel nieuwe molens, boven de in weezen zynde 27 stux, als noodig geoordeelt zullen worden om 's jaarlyks 32000 piculs suiker aan de Compagnie te kunnen leveren en bovendien nog 7 à 8000 piculs over te behouden om voor den particulieren handel g'employeert te worden.

Op 22 Augustus 1795 werd ter zake nader besloten: »vermits de tegenwoordige, critique tydsomstandigheden en de volstreckte onseekerheid, waarin men zig alhier voor als nog bevind, of de nieuwe inrigting der zaaken in de republiek ook nieuwe denkbeelden omtrend het bestaan van de Oost-Indische Compagnie moge hebben ten gevolge gehad, het ongeraden maken en geensints met de regelen eener gepaste voorzigtigheid zoude strooken om inmiddels tot nieuwe operatien van groot belang en gevolgen voor den handel en het bestaan van de Compagnie over te gaan, zo is goedgevonden met het ter resolutie van den eersten deezer gearresteert aanschryvens naar Java tot een meerdere extensie der zuiker-culture daar ter custe en het verdere geresolveerde ten dien opzigte voor eerst of zo lange te supercedeeren, tot wegens den toestand der zaaken in Europa nadere en positive berigten direct van den souverain of van de heeren hoge committenten ingekomen zullen zyn».

Blijkens de resolutien van de gecombineerde vergadering van 22 Junij 1799 is dit besluit „uit hoofde van de omstandigheden van tyden” geruimen tijd opgeschort.

Zie ook 16 December 1797.

1 Augustus. *Prijs-verhooging van de Javasche suiker.*

Gelet zynde, dat het allernootzakelykst is de prys der Javasche suiker te verhogen tot rd^s 4⁵/₈ voor het picul opregte eerste en rd^s 3⁷/₈ het picul opregte tweede soort, ten einde de suiker-molenaars in staat te stellen hunne suiker te kunnen verbeteren en meer kosten aan de molens te doen, zo is, nadien die prys als billyk is beschouwt, goedgevonden dezelve als nu finaal vast te stellen en aan de Javasche suiker-molenaars by de leverantie van dat product aan de Compagnie te laten betalen, onder conditie, dat de qualiteit verbetert en de suiker tot die deugt gebragt zal moeten worden als de Bataviasche, waartoe de leveranciers zig op zekere, daartoe te bepalene poene zullen moeten verbinden, en dat de leverantie zal moeten bestaan in ²/₃ goede eerste en ¹/₃ goede tweede soort, mitsgaders van de bovengemelde prys door de leveranciers gemist zal moeten worden een agste rd^s per picul voor de residenten of zoveel aan dezelve is toegelegd voor hunne moeite by acceptatie van suiker.

1 Augustus. *Regeling van het inkomen, enz. van den Baas van het eiland Onrust, enz.*

Wat het inkomen van den baas op het eiland Onrust betreft, gereflecteert zynde, dat het genoeg bekend is, dat deeze dienaar en zyne predecesseuren met geen mogelykheid hebben kunnen bestaan van de gagien en verdere wettige inkomsten, die zy van de Compagnie genoten en de presente baas nog geniet, maar dat de groote geldmiddelen, waarmede zy hebben gepronkt, by hun zyn verkregen door de particuliere vertimmeringen, welke zy voor eigen rekening verrigten en veelal door het

daardoor te libereeren van de uitgave van 600 rd^s in het jaar, welke hy thans verplicht is te moeten spendeeren aan een commissionair hier te Batavia om de voormelde goederen voor hem te ontvangen en op Onrust te bezorgen, dog voor het overige alle de hiervooren gespecificeerde en aangevoerde huishoudelyke uitgaven, nevens zodanige andere, als niet bekend gesteld mogten zyn, voor zyne rekening te laten, met interdictie om dezelve immer ten bezwaar van de Compagnie te mogen brengen, direct of indirectelyk.

Dog om hem in staat te stellen deselve en daar onder speciaal de betaaling van 1000 ryksdaalders 's jaars voor ambtgeld te kunnen goedmaken en hem verder een genereuse beloning toe te voegen voor zyne moeielyke en voor de Compagnie hoogst aangelegen bediening, als ook hem te nadrukkelyker te kunnen verplichten om in alle zaaken en gelegentheden Compagnie's meeste interest te betragten en alle verkeerde practyken tegen te gaan, is goedgevonden aan den baas van Onrust toe te leggen, gelyk hem toegelegd word by deezen, een vast tractement van tien duizend rd^s in het jaar, maar daarentegen in te trekken, zoals ingetrokken word mits deezen om onder ultimo dezer lopende maand te cesseeren, de gagie, het kostgeld en het middel van bestaan, dat hy tot hiertoe van de Compagnie heeft genoten, egter onvermindert de coelylonen, 's jaars bedragen hebbende rd^s 2716 : 7 ¹/₅, welke verstaan is hem te laten behouden, mits de coelys, die hy daarvoor opbrengt, dadelyk in den dienst van de Compagnie g'employeert worden.

En ter gemoetkoming van eenige andere dienaren, welkers inkomsten door deese schikkingen en de nieuwe inrigtingen omtrend de vertimmeringen van particuliere scheepen en vaartuigen merkelyk zullen verminderen, is verder provisioneel goedgevonden jaarlyksch uit Compagnies kassa te laten betaalen aan den equipagie boekhouder rd^s 700 en aan den eersten suppoost op het equipagie-comptoir een honderd ryksdaalders of even zoveel, als zy naar gewoonte van den baas van Onrust hebben genoten.

Mitsgaders tot gelyke schadeloosstelling voor de meesterknegts, de mandadoors der lyfeygenen, de Javaansche en andere opzienders ten eilande Onrust, in plaats van hetgeen de baas aan alle dezelve uit zyne particuliere winsten heeft uitgekeert, jaarlyksch uit Compagnie's kasse te laten afgeven een somma van duizend ryksdaalders om onder hun verdeelt te worden op zodanige wyse, als de heer commissaris-opzichter over het departement van de equipagiewerf convenabel zal vinden.

Dewyl al verder is gebleken, dat de baas van Onrust zelts heeft erkent, dat de gepermitteerde afschryvingen van 20 procento op het yzer en tien procento op de spykers by verwerking op het eiland Onrust meer dan toereikende zyn, zo is, nadien gemelde baas ten gevolge van de in deezen genomen dispositie diergelyke profyten voor het vervolg niet meer behoeft of vermag te genieten, goedgevonden te statueeren, zoals geschiet by deezen, dat de haasen van Onrust daar omtrend zig zullen moeten reguleeren naar soortgelyke bepalingen als de administrateurs der negotie-pakhuisen en gevolgelyk voortaan verplicht zyn alles, wat van de voormelde spillagie op het yzer en de spykers overschiet, jaarlyksch aan de Compagnie te moeten leveren tegen betaaling van de inkoopsprys met 25 procento avans.

En om zig verzekert te mogen houden, dat niets meer afgeschreven word, als weezentlyk verbruikt en verwerkt is, en ook, zo met betrekking tot de reparatien aan particuliere scheepen en vaartuigen, als in alle andere opzigten, de daarop beraamde orders geobserveert zyn en in het generaal Compagnie's meeste interest behertigt is en tegen alle verkeerde practyken gewaakt, is goedgevonden nog te statueeren, dat de haasen van het eiland Onrust gehouden zullen zyn zig jaarlyks by het vernieuwen van hunnen eed speciaal omtrend deese poincten plegtig te zuiveren en te verklaren :

• dat zy zig niet zullen verryken, nog gedogen, dat andere
 • zig verryken met een meerdere of hoger afschryvinge van
 • yzer en spykers ofte eenige andere materialen, dan waarlyk

•by het versneden en verwerken verloren of onbruikbaar
•geraakt zyn;

•dat zy nauwkeurig aantekening zullen houden van alle
•materialen, hoegenaamt, die verbruikt en verwerkt worden
•aan of ten behoeven van particuliere scheepen en vaartuigen,
•ten eilande Onrust vertimmerd of gerepareert wordende,
•mitsgaders van alle dag- en werklonen van ambagtslieden,
•coelys en andere dienstelingen, daartoe g'employeert;

•dat zy de rekeningen van dezelve vertimmeringen en re-
•paratien zullen opgeven naar de orders, welke hun daartoe
•van wegens de hooge regeering zullen worden gegeven, ter
•goeder trouwe en naar hun beste wisten, zonder eenige par-
•ticuliere inzigten, vriend- of vyandschap; en eindelyk, dat zy
•betrekkelyk de voorschreven vertimmering ofte reparatien
•geene overeenkomsten of contracten, hoegenaamt, zullen aan-
•gaan, maar in deeze en alle andere opzigten 's Compagnies
•meeste belang naar vermogen behertigen en tegens alle ver-
•keerde practyken waaken"; zullende de hooge regeering van
Indië worden aangeschreeven het formulier van den eed voor
den baas van Onrust hiernaar te ampliiëren.

Eindelyk is, het stuk van de particuliere vertimmeringen
aangaande, nog besloten, dat het geheele montant der particu-
liere rekeningen, door den equipagie-boekhouder opgemaakt,
altoos in Compagnies kasse zal moeten worden voldaan, alvorens
de vertimmerde scheepen en vaartuigen van Onrust zullen
mogen vertrekken.

Op 6 Augustus 1796 zijn de inkomsten van dezen baas
verminderd tot 4,200 rijksdaalders 'sjaars, omdat door het
opbreken van het eiland Onrust voor het grootste gedeelte
vervallen waren de aanzienlijke uitgaven, waartoe de baas
verplicht was.

10 Augustus. *Wijziging van de »orde van voorbidding».*

In overweging genomen zynde, dat de ingekomen tydingen
geen twyfel over laten, of er heeft eene notabele verandering

plaats in het publiek bestuur van de republiek, en dat dien volgens de tegenswoordige order van voorbidding in de kerken, zo ter dezer hoofdplaatse, als op alle verdere Compagnies bezittingen, niet kan geagt worden meer van applicatie te zyn, zonder dat men egter door gebrek aan voldoende informatien voor als nog kan bepalen, welke speciale veranderingen daarin zouden behoren te worden gemaakt, is na deliberatie goedgevonden, met alteratie van de voormelde order van voorbidding, dat de predikanten, zo ter dezer hoofdplaats, als op alle verdere 's Compagnies bezittingen in Indië en aan Cabo de Goede Hoop, provisioneel zullen worden gelast, gelyk dezelve gelast worden by deese, zig voortaan in dit opzigt by de publieke gebeden te bepalen tot 's lands en Compagnies hoge magten en bestuurders, zo in Nederland, als in deese gewesten.

10 Augustus. *Stilstand van alle vaart van Regerings-wege.*

Ter deliberatie gebragt zynde, of het niet geraden zoude zyn en ter behartiging van Compagnies meeste interest strekken, dat alle vaart, behalven naar Compagnies comptoiren, in de nabyheid van Batavia gelegen, by provisie wierd opgeschort ten einde de scheepen en vaartuigen in deese so critieke en onzekere omstandigheden niet te exponeeren, zo is, daarop gedelibereert zynde, goedgevonden alle vaart Compagnies weegen voor eerst of tot zo lange deesen aangaande nader zal worden gedisponeert te laten stilstaan en van de afzending der voor Nederland, Ceylon en China gereet leggende scheepen af te zien.

10 Augustus. *Machtiging op de Bank van leening te Batavia met de berekening van renten op verkocht wordende panden voort te gaan »op den ouden voet”.*

Zie ook 16 Julij 1802.

13 Augustus. *Kennisgave, dat in Januarij 1795 Nederland door Frankrijk was overmeesterd.*

Alzoo met het 's lands fregat van oorlog, Meedenblik, de positive tyding is ontvangen, dat de Republiek der Vereenigde

Nederlanden in de maand January deezes jaars 1795 door de Fransche natie geheel is overmeesterd en mitsdien op heeden, met speciaale voorkennisse van de hoog Edele gestrenghe heeren Commissarissen-Generaal over geheel Nederlandsch Indiën en Cabo de Goede Hoop, in Raade van Indiën goedgevonden en verstaan is alle Compagnies dienaren en goede ingezeetenen deezzer hoofdplaats kennisse te geeven van de voorschreeve gebeurtenisse, waarin het lieve vaderland en een iegelyks belangens zo merkelyk zyn geconcerneerd, zo is het, dat aan alle en een iegelyk van die gebeurtenis kennis gegeeven word by deezzen, onder te kennengeeving van het vertrouwen der hooge regeering deezzer landen, dat een iegelyk van Compagnies dienaaren en goede ingezeetenen in zyne respectieve betrekking zynen pligt zal blyven betragten en zyne functien waarneemen, mitagaders wettelyk de geconstitueerde magten en overheeden behoorlyk blyven respecteeren en gehoorzamen, in afwagting der nadere berigten van de heeren Meesters, welke dagelyks kunnen worden ontvangen, aangezien de voorschreeve gebeurtenis geene verandering maakt in het bestaan van de Compagnie, welke in teegendeel vastelyk te verwagten is, dat in alle mogelyke gevallen by haare regten en privilegien zal blyven geconserveerd en gemaintineerd.

Wordende wyders een iegelyk, voor zo veel des noods, ten serieusten gerecommandeert den inhoud deezes zich te laten strekken ter observantie, also zulks tot conservatie van de goede ordre en bevordering van het algemeen welzyn noodig geoordeeld word.

En opdat niemand van het een en ander eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deeze niet alleen gepubliceert, maar alomme geaffigeert worden, zo in de Hollandsche, als Maleidsche, Javaansche en Chineesche taalen.

18 Augustus. *Bepaling, dat »vooreerst” in eed-formulieren weggelaten zouden worden de woorden »Zyne Doorluchtigste Hoogheid, den Heere Prince van Orange »en Nassau, enz., enz.”.*

18 Augustus. *Middelen van ménage voor Batavia.*

Geopend en gelezen zynde twee missives van de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal, gedateerd den 17^{en} Augustus, zo is verstaan betrekkelijk die, speciaal dienende ten geleide van een aan hunne hoog Edelheedens door den hoog Edelen heer meede Commissaris Generaal, Siberg, en den heer Raad extra-ordinair, Neun, gesuppeditieerd bericht en een nieuw ontworpen memorie van ménage voor Batavia, aanwyzende de verstrekkingen, welke zedert anno 1757 zyn gedaan en hoedanig deselve gereduceert zouden kunnen worden om voortaan tot een vaste bepaling te strekken, te noteeren, dat hunne hoog Edelheedens in het generaal alles hebben geapprobeerde, wat by opgemeld bericht en de daartoe relative memorie is geproponeert en voorgedragen en dierhalven gelast hadden de maandelyksche en jaarlyksche verstrekkingen daarna te reguleeren en de schikkingen, daarby beraamd, te laten ingaan met primo der aanstaande maand September.

Wyders is conform de by het voormelde bericht gedaane voorstellen verstaan:

- 1° te statueeren, dat alle verstrekkingen van zodanige artikulen, als op Batavia genoegzaam te vinden zyn, in steede van deselve in natura te verstrekken, voortaan met papieren van crediet volgens de reële inkoops waarde zullen worden voldaan (excepto de verstrekkingen aan de militairen, zeevarenden, mitsgaders scheepen en vaartuigen, die altoos in natura zullen geschieden), ten einde daar door te praevenieeren, dat de lastrekeningen met geen zo hooge pryzen worden bezwaard, als waar voor die by de leverantiërs, welke de verstrekkingen doen, berekend worden; voorts daar onder speciaal te begrypen de leveranciers van stroozakken, bindrottings, cadjangmatten en stroommatten en mitsdien voor het vervolg af te schaffen de leverantie van die articulen door de opperkooplieden deezes kasteels en voor het daaruit door hen genoten middel van bestaan aan dezelve toe te leggen een equivalent in gelde,

mitsgaders voor het vervolg te bepalen de volgende pryzen :

voor 100 p ^s grote stroozakken.....	rd ^e	4:—
» 100 » middelbaare stroozakken.....	»	3:—
» 100 » kleine stroozakken.....	»	2:—
» 100 » bossen bindrottingen in zoort van 50 p ^s	»	15:—
» 100 » stroomatten.....	»	2 ¹ / ₂
» 100 » bamboezen.....	»	2:—
» 100 bollen Suratsche zeep.....	»	8:—
» 100 p ^s Javasche dammers.....	»	2 ¹ / ₂
» 100 » cadjang matten.....	»	3:36
» 1 vel kalfsleer.....	»	2:—
» 1 wax, ruuw.....	»	—:15
» 1 » kaarssen.....	»	—:24
» 1 pot witkalk.....	»	—:24
» 1 vaam brandhout.....	»	3:—
» 1 mand houtskolen.....	»	—:30
» 1 kan cadjang oly voor lampen....	»	—:9

- 2° de voorsz. nieuwe memorie van menage, na de teegenwoordige omstandigheden geschikt, vooreerst niet te doen afdrukken, omdat, wanneer de omslag, zo door het emplooi van ingehuurde scheepen, als anderzints mogt worden vermindert, daarin dan ook weederom veranderingen zullen behoren te worden gemaakt, en mitsdien alleen twee exemplaaren te doen bewaaren op de generale secretary tot slaapers en een op het comptoir van de generale directie tot het opmaken der ordonnantien en tot de nodige confrontatie;
- 3° aan de schryfcomptoiren, administratien en anderen, die, als het waare, noch met de pryzen der goederen of het geen aan anderen buiten hen verstrekt word, eenige betrekking hebben, eenelyk te doen afgeeven copia extracten uit gedagte nieuwe memorie van menage, voor zo verre het zelve op ieders departement relatie heeft en dus zonder bekendstelling der geldswaarde, mitsgaders de afgave van die extracten op te dragen aan

20 Augustus. *Bekendmaking, dat diakenen te Batavia openlijk verantwoording zouden doen hunner gestie van de armen-middelen gedurende het jaar 1794.*

22 Augustus. *Bevordering van Compagnie's dienaren.*

Als een staaltje van de zonderlinge redenen, welke tegen het einde van de voorgaande eeuw al dan niet tot bevordering van Compagnie's dienaren deed besluiten, diene het volgende:

Ontvangen een missive van de residenten te Banjermassing, Adriaan Willem Jorissen en Arnoldus Bernardus Dietz, geschreeven te Banjermassing den 1795, verzoekende om bevordert te worden tot de effectieve qualiteit van koopman en onder-koopman respectie, dewyl vorige residenten in die hoedanigheid aldaar gefungeert hebben.

Waarop gedelibereert zynde, is goedgevonden de voorschreeven instantien te ontzeggen, alzo de peper-leverantie geduurig afneemd en er dierhalven in deezen geen de minste reedenen zyu om daarop eene gunstige reflectie te slaan.

24 Augustus
9 October. *Verbod tegen particulieren handel in Papeesche mannetjes-noten en foeli.*

Van wegens de hooge Regeering deczer landen, als daar toe gequalificeerd zynde door de hoog-Edele heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlands Indiën en Cabo de Goede Hoop, wordt by deezen aan alle en een iegelyk bekend gemaakt, dat hunne hoog Edelheden hebben goedgevonden den particulieren handel in Papeese mannetjes nooten en Papeese mannetjes foely van nu voortaan te interdiceren, gelyk dezelve geinterdiceerd wordt by deezen, even en inzelvevoegen als zulks omtrend alle andere speceryen plaats vindt, en derhalven sub poene, dat by ontdekking van die soort nooten en foely in schip of vaartuig, het zy ten handel of in bestelling aangebragt wordende, de by de wetten bepaalde poenaliteit omtrent den particulieren handel in speceryen, tendereude

niet alleen tot confiscatie van schip en lading, maar ook tot corporeele en zwaardere straffen, striktelyk en zonder eenige conniventie zal worden ter executie gebragt;

En op dat niemand van den inhoud deezer onkundig blyve of ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deeze alom door geheel Indië op de etablissementen van de Nederlandsche maatschappy worden gepubliceerd en zo wel in de Nederduidsche als de gebruikelyke inlandsche taalen geaffigeerd ter plaatze, waar men gewoon is publicatie en affixie te doen, wordende de ministers van Banda speciaal gelast te zorgen nauwkeurig toezigt te houden en te doen houden, dat de inhoud van dit billet stiptelyk worde geobserveerd.

Zie ook $\frac{29 \text{ Maart}}{10 \text{ Mei}}$ 1805.

$\frac{1}{6}$ September. *Uitbetaling van soldyjen.*

Dewyl de dienaaren in den tegenwoordigen toestand van tyd en zaaken hunne soldy-rekeningen niet naar Nederland konnen overmaken, mitsgaders veele in hunne knellende armoede mitsdien verplicht zullen zyn hunne gagien hier op te neemen, is goedgevonden en verstaan :

- 1° aan de respective dienaaren van de Compagnie ter deezer hoofdplaatse hunne te goed gemaakte gagie in het boekjaar 1794/5 uit Compagnie's kasse te laten betaalen tegen twintig stuivers de gulden, een vierde in contante muntspecien en de andere drie vierde gedeeltens aan papieren van crediet;
- 2° alle voorjarige soldy-rekeningen, die nog niet naar Nederland zyn overgemaakt, hier desgelyks te laten afbetaalen, de gulden tegen twintig stuivers, dog eenelyk met papieren van crediet;
- 3° aan de gemagtigdens van Compagnie's dienaaren, op de buiten comptoiren bescheiden, die hunne afgesloten soldy-rekeningen herwaarts hebben gezonden of nog zullen zenden ter bekoming van licentie tot het verzenden derzelve naar Nederland, even gelyke afbetalinge te laten

doen, wanneer zy daarom verzoeken als aan de dienaaren hier ter hoofdplaatte, te weeten :

de in 1791/2 verdiende gagie voor een vierde aan contanten en de andere drie vierde gedeeltens in papieren van crediet;

dog de soldyen van vorige jaaren geheel in papieren van crediet;

- 4° het opperhoofd over het generale soldy-comptoir te qualificeeren om de in vorige jaaren te goed behouden gagie door dienaaren, welke hun eerste verband nog niet uitgedient hebben, by de lopende soldy-boeken te mogen intrekken om aan de geene, die daar verzoek toe doen, in papieren van credit uit Compagnie's kasse betaalt te worden ;
- 5° aan de leeden der hoge regeering van Indië en andere hoge gequalificeerdens, welke verplicht zyn hunne gagien drie jaaren te laten staan, alleen voor dit maal te accordeeren op de oudste jaarrekening, die zy te goed hebben, betaalinge te mogen ontvangen, enkel in papieren van credit, mits verplicht blyvende hunne verdiende gagien in de drie jaaren, op het voormelde oudste jaar volgende, te laten staan ;
- 6° omtrend de soldyen, die in Indië niet mogen worden afbetaalt zonder dat daartoe alvorens qualificatie verzogt en verkregen is van de kamers, voor welke de personen zyn uitgevaaren, de plaatsvindende patriasche orders te laten stand grypen en dus nader te statueeren, dat de verzoeken, die daartoe worden gedaan, gestelt moeten worden op de rol van authorisatie ;
- 7° al mede te laten standhouden de orders, vervat by den articul-brief, dat de geene, welke in burger vrydom gestelt of uit den dienst van de Compagnie gelicentieert worden, hunne gagien, die zy te goed hebben, twee jaaren moeten laten staan ;
- 8° het verleenen van licentien ter verzending naar Nederland om van heeren Bewindhebberen betalinge daarop te ver-

zoeken in te trekken en voor het vervolg finaal af te schaffen, zoals hetzelfde word ingetrokken en afgeschaf by deezen;

dog daar en tegen aan allen en een iegelyk ter deezer hoofdplaatse te permitteeren voortaan zyne verdiende gagie hier alle vier maanden uit Compagnie's kasse te ontvangen, de gulden tegen twintig stuivers berekent, voor een vierde in contanten en drie vierde aan papieren van credit;

9° voor degeene, die verkiezen met het uiteinde van ieder maand hunne gagien te ontvangen, de afbetaaling voor- eerst op den presenten voet te laten, namentlyk in contanten uit de groote winkel, de gulden tegen vyftien stuivers;

10° op alle de Oostersche comptoiren, Java, Cheribon en Bantam daaronder begrepen, mitsgaders op Malakka en Palembang de afbetaaling der soldyen tegen vyftien stuivers de gulden zonder eenige verandering te laten standhouden, maar alle de soldy-rekeningen, die van de respective buiten comptoiren naar Batavia zullen worden overgemaakt om daarop hier betaalinge te verzoeken, uit Compagnie's kasse te laten afbetaalen tegen twintig stuivers de gulden, $\frac{1}{4}$ in contanten en $\frac{3}{4}$ aan papieren van credit.

Zie ook 12 September 1795 en 25 Julij 1797.

8 September. *Magting op de Samarangsche ministers alle tot verbanning veroordeelden naar Banda te zenden.*

Vroeger werden die personen naar Batavia opgezonden, waar de Hooge Regeering hun ballings-oord aanwees.

12 September. *Regeling der inkomsten van de Opperkooplieden van het kasteel Batavia, enz.*

Te meermalen in aanmerking gekomen en thans ook weder in overweeging genomen zynde de hooge noodzakelykheid om de beide opper-kooplieden des casteels Batavia, nevens den eersten suppoost op het comptoir van den opper-equipagemeester, als

meede den boekhouder en overdrager op het equipage-comptoir in hunne sobere inkomsten te gemoet te komen en mitsdien hoe eer hoe beter voor elk der gemelde bediendens een vast middel van bestaan te beraamen, waarmede zy, een ieder naar mate van het ambt en character, dat hy in den dienst van de Compagnie bekleet, ordentelyk kunnen rondschieten, zonder dat het nodig zy ter vermeerdering hunner inkomsten tot ongepermitteerde middelen toevlugt te neemen; en gebleken zynde;

eerstelyk: met betrekking tot de opperkooplieden des casteels, dat de inkomsten derzelve voor heen veel meerder hebben bedragen dan tegenwoordig, maar door de sedert eenigen tyd gestelde goede order op de leverantien van stroozakken en bindrottingen in 1793 reets waaren afgenomen tot rd^o 6126 : 8 of na aftrek van rd^o 550 voor uitgaven aan klerken, raportgangers en nieuwe jaars douceurs, welke niet wel gemenageert kunnen worden, tot rd^o 5576 : 8 voor den eersten en na detractatie van rd^o 500 aan onvermeidelyke uitgaven tot rd^o 5426 : 8 voor den tweeden opperkoopman, daar onder begreepen rd^o 2860 voor ieder wegens het middel van bestaan, zo door den kassier, als de administrateurs in de Westzydsche negotie-pakhuizen, het graan-magazyn, het provisie-magazyn, de pakhuizen op de eilanden Onrust en de Kuiper, de pakhuysen aan en bezyden de Waterpoort en de suiker-pakhuysen ten hunne behoeven gefourneert; mitsgaders rd^o 1111 : 32 voor den eersten en rd^o 911 : 32 voor den tweeden aan zogenaamde stille winsten, oorspronkelyk uit het advans op de aan de Compagnie geleverde stroozakken en overwinst op Mexicanen by het sorteeren en overschryven van mark-realen op Spaansch aan kopstukken voor beide en 200 rd^o overschot op de gevalideerde coely-loonen van de groote geldkamer voor den eersten opperkoopman alleen. — En dat bovendien de voordeelen op de leverantien van stroozakken en bindrottingen, welk laatstgemeld articul in 1793 ook niets heeft opgebracht door de sedert ingevoerde nieuwe bepalingen op de verstrekkingen en het gestatueerde omtrend den inkoop

van benodigtheeden, byna geheel zyn komen te cesseeren; zo is, nadien de presente inkomsten der voorschreeven twee ministers niet evenredig zyn aan de importantie, verantwoordelykheid en het character hunner bedieningen, goedgevonden aan dezelve toe te leggen, gelyk hun toegelegd word by deezen, een vast jaarlyksch tractement van agt duizend rd^a aan den eersten en zeven duyzend rd^a aan den tweeden opperkoopman des casteels Batavia, ingaande met primo deezer lopende maand September, terwyl tevens is verstaan, dat de genoemde opper-kooplieden uit het voorschreven, aan hun toegelegd, vast tractement voor hunne privé-rekening zullen moeten bekostigen de uitgaven, die zy hebben te doen, zonder daarvan immer iets ten laste van de Compagnie te mogen brengen, met uitzondering nogthans van rd^a 34 ter maand, die den eersten opper-koopman zonder meer zal behouden tot coelyloonen voor de groote geldkamer, in steede van rd^a 50 : 50, die tot nu toe 's maandelyks tot dat einde aan hem zyn yerstrekt.

Zynde daarentegen goedgevonden de overschryving van mark-realen op Spaansch aan kopstukken voor altoos af te schaffen en te interdiceeren, met last om de mark-reaalen voortaan met haar wezentlyk gewigt te verantwoorden; en wyders in te trekken, zo als ingetrokken word mits deezen, om onder ultimo der gepasseerde maand Augustus te cesseeren, de gagie, het kostgeld, de huysuur, het randsoengeld en het middel van bestaan, dat de beide opperkooplieden des casteels tot hiertoe van de Compagnie en uit de inkomsten van de respective administrateurs, mitsgaders uit het half procento voor den groot-kassier hebben genoten, die daarvan by deeze worden ontheven, gelyk de administrateurs ook worden ontheven van de jaarlyksche uitkeeringen ten behoeven van het negotie-comptoir tot..... rd^a 240
 uitmakende met..... » 3510
 die zy aan de opper-kooplieden hebben moeten op-

brengen, te saamen..... rd^a 3750
 met welke somma is besloten de ambtgelden der voornoemde administrateurs te vermeerderen, een ieder pro rato van zyn

aandeel, dat hy aan de opper-kooplieden voor het middel van bestaan heeft moeten contribueeren, en dus te bepaalen, dat, boven de voor hunne bedieningen gefixeerde tax, jaarlyksch tot ambtgeld aan de Compagnie zal moeten worden betaald:

door de twee administrateurs in het provisie-magazyn ider 300 rd ^s of door beide.....	rd ^s 600
de twee administrateurs in de Westzydsche negotie-pakhuysen, ider rd ^s 512:24 of te saamen.....	• 1023
de twee administrateurs in het graan-magazyn, ider 100 rd ^s of te saamen.....	• 200
de administrateur in de pakhuysen op de eilanden Onrust en de Kuyper.....	• 600
de twee adinistrateurs in de pakhuysen aan en beyden de Waterpoort, ider rd ^s 512:24 of beide	• 1025
de administrateurs in de suyker-pakhuysen.....	• 500
tellende met den anderen als vooren.....	rd ^s 5750

En het ambtgeld van den groot-kassier desgelyks te vermeerderen met rd^s 1000 in het jaar, mitsgaders voor de klerken op het negotie-comptoir by provisie uit Compagnies kasse te laten betaalen rd^s. 240 's jaars of even zoveel, als door de gezamentlyke administrateurs voor dezelve uitgekeert en hier boven onder het ambtgeld ingetrokken is.

Voorts gebleken zynde, dat in 1793/4 de inkomsten van den eersten suppoost op het comptoir van den opper-equipagie-meester hebben hedragen aan gagie, kostgeld, zecqgeld en coely-geld vóór negen maanden.....
 rd^s 714:28 |

van de capitains der scheepen voor het effenstellen hunner inventarissen en het opmaken der equipagie-boeken.....
 • 520:— |

behalven $\frac{1}{2}$ vadem brandhout en vier waxkaarssen ter maand.

Waarvan hy volgens zyne opgave heeft moeten betaalen aan de klerken voor het effenstellen der voormelde inventarissen, enz.....
 rd^s 236 |

aan twee inlandsche rapportgangers. • 100

Transporteere.....
 rd^s 336 rd^s 1234:28 |

Per transport.....	rd ^s 336	rd ^s 1234 : 28
voor schryfbehoeftens.....	»	26
voor wagenhuur.....	»	600
of te saamen.....	»	962 :—
en dus maar zuiver over behouden.....	rd ^s	272 : 28

Zo is, daarop gedelibereert zynde, goedgevonden de gagie, het kostgeld, zecqgeld, coely-geld, nevens de verstrekkingen van brandhout en waxkaarssen, die den eersten suppoost op het comptoir van den opper-equipagiemeester tot dus verre van de Compagnie heeft genoten, sedert primo deezer lopende maand September te laten cesseeren en voor het vervolg finaal af te schaffen, zo als dat een en ander afgeschafft word by deezen.

Mitsgaders onder evengemelden datum insgelyks te laten cesseeren de schadeloosstelling van een honderd ryksdaalders in het jaar, die heeren Commissarissen Generaal by resolutie van den eersten der gepasseerde maand Augustus hebben besloten uit Compagnie's kasse aan hem te laten afgeven, in steede van een ingetrokken douceur van gelyke groote, dat de baas van het eiland Onrust bevorens jaarlykch aan hem heeft betaalt.

Dog daarentegen aan hem te laten behouden dat douceur van 40 rd^s van elke scheeps-capitain of bevelhebber van een Compagnie's bodem, die hetzy uit Europa, dan wel Cabo de Goede Hoop, de West van Indie of de groote Oost alhier aankomt, voor het effen stellen hunner inventarissen en het opmaken der equipagie-boeken, mits daarvan uitkeerende aan de klerken, die hem in dat werk behulpzaam zyn, 18 rd^s. En uit aanwering, dat de inkomsten van dit douceur, naarmate dat de vaart met particuliere scheepen toeneemt, meer en meer staat te verminderen, mitsgaders hy absolut in de verpligting is om gedurende een groot gedeelte van het jaar een wagen te moeten houden, hem tot een vast tractement uit Compagnie's kasse toe te leggen, zoals hem toegelegd word mits deezen, 1500 rd^s in het jaar, waaruit hy tevens zal moeten goedmaken de onkosten van twee rapportgangers; en is voor het overige met opzigt tot de schryfbehoeftens ge-

persisteert by de nieuwe memorie van verstrekkings, vermeld onder de notulen van den eersten Augustus laatstleden.

Vervolgens gezien weezende, dat de equipagie-boekhouder heeft opgegeeven in 1793/4 aan inkomsten genoten te hebben: van de Compagnie:

aan gagie, kostgeld, zecqgeld, coely-geld of wel defroiemment wegens dies gemis door de afschaffing van hetzelfde à rd^o 50 's maands en het middel van bestaan uit kasse rd^o 1443:24 met nog 18 vadems brandhout in natura;

mitsgaders volgens usantie:

van den commandeur.....	rd ^o	181
» » baas timmerman.....	»	100
» » zeilemaker.....	»	63
» » kaartemaker.....	»	54
» » blokkemaker.....	»	30
» » smit.....	»	63
» » kuyper.....	»	63
» » opziener van het equipagie pakhuis.....	»	36
» » baas van Onrust.....	»	700

of van alle te saamen..... » 1290:—

en dat dus zyn geheel inkomen heeft bedragen rd^o 2733:24

dog daarvan door hem is uitgegeeven voor schryfloonen..... rd^o 260:—

tot vrywillige geschenken aan den equipagie overdrager..... » 200:—

aan drie schryvers voor particuliere adsistentie in het schryfwerk » 160:—

voor een rapportganger..... » 48:—

voor diverse, in Compagnie's dienst verbruykte schryfbehoeftens, die niet in voorraat waaren..... » 116:32

of in het geheel..... » 784:32

en hy gevolgelyk aan zuivere inkomsten heeft over behouden..... rd^o 1948:40

ongereekent rd^o 408, welke hy geprofitteert had op de leve-

rantie van rd^s 200000 p^s cadjang matten, waarmede hy in 1793/4 gebeneficeert was geweest.

Zo is na deliberatie goedgevonden de gagie, het kostgeld, zecqgeld, coely-geld of defroiement in dies stede en het middel van bestaan uit kasse, nevens de verstrekking van brandhout, tot hiertoe by den equipagie-boekhouder van de Compagnie genoten, voor het vervolg af te schaffen en in te trekken, zoals hetzelfde afgeschafte en ingetrokken word mits deezen.

En desgelyks voor altoos in te trekken en af te schaffen het douceur van rd^s 700, hem by resolutie van heeren Commissarissen Generaal van den eersten Augustus 1795 toegelegd, in stede van een gelyke somma, welke jaarlyksch aan hem was betaald door den baas van Onrust, die daarvan ten even-gemelde dage is ontheven, het een en ander om met primo deezer lopende maand te cesseeren.

Wydere te bepaalen, dat de leverantie van de benodigde cadjang-matten voor het vervolg aan den minst aanneemende zal moeten worden aanbesteed.

En daarentegen aan den equipagie-boekhouder van nu voortaan, ingaande met primo September 1795, tot een vast jaarlyksch tractement uit Compagnies kassa toe te leggen een somma van..... rd^s 2600

mitsgaders daar en boven 'sjaars aan hem te laten uitkeeren:

door den commandeur.....	rd ^s 200
• • baas timmerman van de werf. •	50
• • • zeilmaker.....	25
• • • kaartemaker... ..	25
• • • blokkemaker.....	25
• • • smit.....	25
• • • kuyper.....	25
• • opziender van het equipagie- pakhuis.....	25
of door den commandeur en de voormelde baasen met den ander in het geheel.....	400
om hem dus tot een middel van bestaan toe te voegen	rd ^s 3000

ongereekent dat geene, hetwelk het ambt van postmeester zal opbrengen, 't geen besloten is aan de beliening van equipagie-boekhouder voor altoos te accrocheeren, gelyk het zelve daaraan geacrocheert word by deezen.

Terwyl verder nog is goedgevonden hem te ontheffen van de uitkeering of het douceur aan den equipagie-overdrager tot rd^s 200, maar alle de andere uitgaven, waartoe hy zig zoude mogen genoodzaakt of verplicht rekenen, voor zyn rekening te laten om uit zyn privé beurs betaalt te worden, en omtrend de schryfbehoeftens te persisteren by de bepaaling, daarop gemaakt by de nieuwe memorie van verstrekkingen, vermeld onder de notulen van den eersten Augustus laatstleden.

Eindelyk gebleken zynde, dat de equipagie-overdrager in 1793/4 aan inkomsten heeft gehad van de Compagnie voor gagie, kostgeld, zecqgeld en coelygeld of defroiement des wegens..... rd^s 522 : 18
met ses vadems brandhout in natura;

van den equipagie-boekhouder tot een geschenk..... rd^s 200

wegens vyf procento op den inkoop van cadjang-matten, door den equipagie-boekhouder aan hem afgestaan..... • 300

dat te saamen telt..... • 500 : —

en dus in 't geheel..... rd^s 1022 : 18

Zo is, daarop gedelibereerd zynde, goedgevonden alle de bovengemelde inkomsten en verstrekkingen van Compagnies wegen van gagie, kostgeld, zecqgeld, coelygeld of defroiement des wegens en brandhout almede af te schaffen en in te trekken, zo als het een en ander afgeschapt en ingetrokken word mits deezen om met primo deezer lopende maand te cesseeren, en daarentegen aan den equipagie-overdrager tot een vast tractement uit Compagnies kasse toe te leggen een duyzend rd^s in het jaar.

Mitsgaders in deezen aan te teekenen, dat het door hem genoten douceur van den equipagie-boekhouder, groot 200 rd^s in het jaar, wyl die daarvan is ontheven, en de provisie van vyf

procento op den inkoop van cadjang-matten, nadien die in den aanstaande by aanbesteding zullen worden geleverd, geheel komt te vervallen.

12 September. *Voorschrift nopens het uitbetalen van vaste tractementen aan Compagnie's dienaren.*

Is goedgevonden te statueeren, dat de afbetaalingen aan de dienaren, die op vaste tractementen zyn gesteld of in het vervolg gesteld zullen worden, wel geschieden zullen gedeeltelyk in contanten en gedeeltelyk in papieren van credit, maar de contanten, die in dier voegen ontvangen worden, tot hier over nader zal zyn gedisponeert, niet zullen mogen surpasseeren een vierde van het bedragen der gagien, die de genietters van de Compagnie hebben gewonnen of in hunne respectieve ambten en bedieningen zoude mogen winnen, wanneer zy op geen vaste tractementen gesteld waaren.

12 September. *Bepaling nopens het »ordonnantie-geld».*

Betrekkelek het point over de betaaling van het ordonnantie geld door de dienaaren, die verkiezen hunne verdiende gagien uit Compagnie's kasse te ontvangen, en het heraanen van een middel van bestaan voor het opperhoofd over het generaale soldy-comptoir gedelibereert zynde op de dientwegen ingekomen schriftelyke bedenkingen van gemelt opperhoofd, zo is goedgevonden voor het opmaken der ordonnantien tot afbetaaling van te vooren staande soldyen met twintig stuivers de gulden, door een ieder, zonder onderscheid, of hy veel of weynig te vooren staat, zo hier, als op de buiten comptoiren, te laten betaalen twee procento van de somma, die hy ontvangt, om te strekken tot een middel van bestaan voor de soldy-bediendens en hier ter hoofdplaatse onder dezelve uytgedeelt te worden na een verdeeling, die de heer Commisaris Generaal Siberg wel heeft gelieven op zig te neemen daarvan te zullen maaken.

$\frac{12}{14}$ September. *Opdracht op de leden der Hooge Regering beurtelings des nachts het commando over de stad Batavia te voeren.*

In aanmerking genomen zynde, dat na den dood van den Raad extra-ordinair, van de Weert, niemand der heeren leeden van de hooge regeering zyn verblyf des nagts in de stad heeft gehouden, en dat, dewyl de stad daardoor sedert eenige tyd onthloot is geweest van een hequaam hoofd om by voorvalende gelegentheden, op hetgeen des nagts en by ontyden zomwylen mogt gebeuren, terstond by provisie de nodige order te kunnen stellen, de noodzakelykheid dierhalven vereischt daarin te voorzien, zo is goedgevonden de leeden der hooge regeering op te dragen, gedurende de tegenwoordige critique tyd, beurtelings het commando over de stad waar te neemen en hun te recommandeeren ten dien einde week om week des nagts in de stad te logeeren, zo als bevorens heeft plaats gevonden, voor dat nu wylen de Raad extra ordinair, van de Weert, zig met er woon in dezelve had begeven.

$\frac{16}{22}$ September. *Kennisgave, dat de Regering voornemens was assignatiën op Nederland af te geven.*

Op assignatiën naar Nederland is verstaan te accepteeren contante munt en papiere geld om gerestitueerd te worden na het afloopen der najaars-verkoopning van 1796 en voorjaars-verkoopning van 1797, dan wel na verloop van zodaanige langere termynen, onder het genot van 4 percento, als de tellers zullen opgeven, met een remboursement de ducaton van 78 tot 72 stuivers, wanneer de telling geschied in contante munt, doch, wanneer de telling geschied in papiere geld, de ducaton van 78 met 68 stuivers.

Voorts de gemeente van dit een en ander by een billet te informeeren en de geenen, die geneegen mogten zyn gelden te tellen, te gelasten voor den van de aanstaande maand October, ten comptoire van de generaale

directie op te geeven, hoeveel en op welke wyze, hetzy in contante munt of papiere geld, zy zullen willen tellen.

Bij missive van 3 Mei 1802 heeft het Opperbestuur medegedeeld, dat het een aanvang had gemaakt met de betaling van assignatiën, getrokken op het najaar 1796, alsmede van die, welke bij preferentie of op zicht betaalbaar waren gesteld, tot het jaar 1793 ingesloten.

21 September. *Wijziging van het bepaalde op 30 Maart 1795 nopens rekeningen van practizijns.*

Schepenen vonden nu goed te bepalen: op de ingekoomene doleantiën van den procureur, Jacob Nicolaas Michell, over het langduurig retardement in het behoorlyk afgeeven zyner declaratiën van onkosten en de inconvenienten, die daar uyt in zyn nadeel en prejudice notoir zouden moeten profluereen, met verzoek dierhalve, dat daar op by deesen gerechte een billyke reflectie geslagen, mitsgaders tot de voorseyde afgave een vast bepaalde tydt gestelt mogte worden, is — met resiliatie dus van het besluit deser tafel van den 30^{en} Maart jongstleden op dit respect en nopens het afgeeven der declaratiën in vergadering, dog met volkoomen standhouding van het overige — goedgevonden en verstaan, ten eynde hierinne zo veel doenlyk te voorzien, de geswooreni clerquen ter secretary van welmelde deesen gerechte of wien van beyde zulks incunbeert, te injungeeren om de declaratiën, die voortaan ten behoeve der respective practizyns zullen worden opgemaakt gedurende dit nog loopende jaar, ten langste binnen twee maanden en vervolgens met het uyteynde van ieder maand na het afdoen der zaaken of het pronuntieeren der sententien aan dezelve practizyns af te geeven, op poene, dat na expiratie van deese, in voege voorschreeven, bepaalde termynen de schaaden en nadeelen, die hieruyt ten laste van gedagte respective practizyns mogten ontstaan, voor hun reekening en risico zullen loopen om door gedagte practizyns op die

geene van hun geswooren clerquen te worden verhaalt, die bevonden zullen worden tot dit verzuym aanleyding gegeven en de voorseyde schaden en nadeelen veroorzaakt te hebben”.

22 September. Voorwaarden voor den overvoer van rijst naar Banda, Ambon en Ceilon.

Namens Commissarissen Generaal maakte de Indische Regering bekend:

- 1° dat particuliere ingezetenen, indien zy genegen mogten zyn hunne vaartuigen te employeeren tot het transporteeren van ryst naar Banda en Amboina voor eigen rekening, ten dien einde de begeerde quantiteiten hier zullen kunnen ontvangen uit 'sCompagnies pakhuisen en zulks zodanig, dat het last op Banda met een toereikend voordeel zal kunnen worden van de hand gezet voor den gefixeerden prys van 35 ryksdaalders de kojang van 3200 ponden; en
- 2° dat, wanneer particulieren mogten verkiezen ryst met hunne eigene vaartuigen van Java te laten afhaalen en direct naar Ceilon te doen overvoeren op vragt, deeze laatstgemelde bepaald word op 45 ryksdaalders voor elke kojang van 3200 ponden, die door hen op Ceilon zal worden uitgeleverd, kunnende die geenen, welke hier toe genegen zullen zyn, zig alvoorens by de hooge regeering adresseren om geïnformeerd te worden, op welke residentien ryst te bekomen zal zyn.

24 September. Bepalingen nopens soldij-rekeningen.

Met agreatie der hoog Edele heeren Commissarissen Generaal wordt van wegens de hooge regeering deezer landen aan alle 'sCompagnies dienaaren by deezen bekend gemaakt:

- 1° dat de licentien tot het overmaaken der soldij-rekeningen over geheel Indiën van nu voortaan worden afgeschafft;
- 2° dat een iegelyk ter deezer hoofdplaats desselfs gage, voor zo verre hy tot den ontvangst daar van geregtigd is, voortaan zal kunnen ontvangen elke vier maanden, de

- gulden gerekend tot twintig stuivers, drie-quart in papieren van credit en een-quart in contante specien;
- 3° dat het te goed gemaakte by de jaar-rekeningen voor het boekjaar 1794/5 mede zal worden afbetaald, de gulden tegens twintig stuivers, drie-vierde in papieren van credit en een-vierde in contante specien;
 - 4° dat het te goed gemaakte by rekeningen van vroegere jaaren, voor zo verre die nog niet overgemaakt zyn, almede zal worden afbetaald, de gulden gerekend op twintig stuivers, doch eenlyk met papieren van credit;
 - 5° dat de rekeningen, waarvan de bepaalde tyd ter overmaking nog niet is geëxpireerd en dus nog onder de dienaaren berusten, zullen worden betaald, de gulden tot twintig stuivers, doch alleen met papieren van credit;
 - 6° dat daaronder egter niet begreepen zyn de soldy-rekeningen der hooge ministers, welke verplicht zyn drie jaaren gage te goed te behouden, doch dat aan de zulken alleen voor ditmaal wordt gepermitteerd het oudste jaar, het welk zy te goed hebben, te ontvangen tegens twintig stuivers de gulden, alleen in papieren van credit;
 - 7° dat omtrent de soldyen, welke by uitterste wil worden vermaakt en op de rolle van authorisatie worden gesteld, zo mede omtrent de soldyen, welke door de in burger-vrydom gestelde zyn te goed behouden, gepersisteerd wordt by de voorige orders;
 - 8° dat de geenens, welke verkiesen of gehouden zyn, hunne verdiende gage maandelyks te ontvangen, dezelve voor eerst zullen blyven ontvangen uit de groote winkel, de gulden gerekend tot vyftien stuivers, in contante specien en mitsdien op den presenten voet;
 - 9° dat op alle Oostersche comptoiren, Java, Cherihon en Bantam daaronder begreepen, mitsgaders Malacca en Palembang, de betaaling der soldyen tot vyftien stuivers zal blyven stand houden;
 - 10° dat de soldy-rekeningen, die van de buiten comptoiren herwaards zullen worden overgemaakt, alhier op Batavia

- zullen worden uitbetaald, even gelyk vooraf is gezegd van de Bataviasche soldy-rekeningen; en
- 11° dat voor het opmaaken der ordonnantien tot het afbetaalen van de te voorenstaande soldyen tegens twintig stuivers de gulden door een ieder, zonder onderscheid, of hy veel of weinig te vooren staat, ten hehoeve der Bataviase soldy-bedienden zal moeten worden betaald twee percent van de somma, welke hy zal ontvaugen.

26 September. *Ampliatie van het bepaalde op 13 September 1794 nopens parate executie in zake venduschulden van Batavia willende verlaten Chinezen en Mooren.*

Die bepaling werd nu uitgestrekt tot „alle andere collegien, welke tot het houden van publieke vendutien gerechtigd zyn”.

2 October. *Voorschrift nopens de uitbetaling van soldijen uit Compagnie's groote of dagelyksche kas.*

De gelden, welke aan het opperhoofd van het generaale zoldy-comptoir uit 's Comp^a kassa op ordonnantie reets verstrekt zyn of in het vervolg nog staan verstrekt te worden, moeten by de Bataviase negotie-boeken onder een apart hoofddeel, onder den naam van Egbert Simons Smit, administrateur der zoldy-gelden, gekort worden om ten lasten van denselven te blyven voortloopen, tot tyd en wylen deselve de penningen met de ordonnancien van verstrekking, door den Directeur Generaal onderteekend, behoorlyk en distinct by een ampele reekening in diervoegen weder zal hebben verantwoord, dat daaruit komen te blyken:

- 1° het afbetaalde aan dienaaren, op Batavia thuis hoorende, en boven dien nog separatelyk:
- a. zoldyen aan land en
 - b. scheeps-zoldyen;
- 2° het afbetaalde aan dienaaren op de buyten-comptoiren op

de van daar ontvangene reekeningen, met bekendstelling der plaatsen, van waar, als by voorbeeld:

Ambon, Banda, enz.

Zullende deeze voorschreevene, gerequireerde, duidelyke reekening, waarby de verstrekking in papier en contant ider afsonderlyk te vooren komt, alle vier maanden, beginnende van primo September en sluitende ultimo December, met de nodige, daartoe behoorende bescheiden aan den Directeur Generaal moeten worden g'intrageert, met verdere bekendstelling der gelden, geduurende dien tyd successive uit kassa ontvangen, en hoe veel per restant verbleeven is, om vervolgens, na bekomene qualificatie van den Directeur Generaal voornoemd, by de negotie-boeken voor zyne uitgaven weder te worden gecrediteerd, soo in belasting van evengemelde heide reekeningen van land- en scheeps-zoldyden, als van de buyten-comptoiren, werwaarts het alhier afbetaalde ten behoeven der aldaar bescheyden dienaaren aangereekent zal moeten worden.

$\frac{1}{2}$ October. *Vernieuwing van het verbod tegen den uitvoer van goud en zilver, uitgevaardigd op $\frac{30 \text{ Januarij}}{3 \text{ Februarij}}$ 1784.*

In consideratie genomen zynde, dat de uitvoer van contanten, niet alleen naar China, maar ook naar elders, in deezen tyd van een meer dan bevorens bedenkelyke aanschouw is geworden en het dus noodzakelyk is, dat de overtreeding van het daar teegen leggend interdict van den 20^{en} September 1782 en $\frac{30 \text{ Januarij}}{3 \text{ Februarij}}$ 1784 met meerder nadruk worde tegengegaan, zo is goedgevonden en verstaan evengemeld verbod te renoveeren en de exportatie van hier naar elders, zo van goud, als zilver, hetzy gemunt of ongemunt, met uitzondering alleen van de courante muntspecien, die de Ambonse, Bandase, Ternaatse en Maccasserse hurgers en ingezeetenen tot den inkoop van ryst zullen vervoeren, nader op het allerernstigst te verbieden, met deeze ampliatioe, dat niet alleen het ter sluk uitgevoerd goud en zilver, maar ook schip of vaartuig, waarin het zelve zal worden gevonden, neevens derzelver lading,

zullen worden geconfisqueerd, de helft voor de Compagnie en de wederhelft voor den officier, die de calange zal doen, waaruit hy gehouden zal zyn den aanhaalder na billykheid te contenteeren, en met ordre aan de respective officieren van justitie, nevens den sabandhaar, om teegen de contraventeurs der voorsz. interdictie te vigileeren en het goud, dat men mogt tragten uit te voeren, in beslag te neemen.

Zie ook 20 November 1795, 9/19 April 1796, 6/17 Maart 1801.

3 October. *Verdeeling van het middel van bestaan tuschen het opperhoofd van de loge, den visitateur van de soldijen en de verdere bedienden van het loge- en garnizoen-kantoor.*

Commissarissen-Generaal bepaalden, dat uit de 2 procento, die voortaan van de uitbetaling der soldyen, tot 20 stuivers de gulden voldaan wordende, zullen worden ingehouden om te strekken tot een dedomagement voor de soldy-bediendens wegens het gemis van hun gewoon middel van bestaan, uyt de nu afgeschafte licentie tot het overmaken der reekeningen naar het vaderland voortgesproten, vier vyfde gedeeltens zullen worden genoten door het opperhoofd der logie en eersten visitateur der soldyen en het overige een vyfde gedeelte zal worden verdeeld tuschen het loge en guarnizoen comptoir, in dier voege, dat het loge-comptoir daarvan zal genieten $\frac{3}{5}$ en de baasen van het guarnizoen-comptoir de resteerende $\frac{2}{5}$, waarin de baasen wedcrom zullen participeeren, als de loge- en guarnizoen-boekhouder $\frac{7}{16}$, de eerste overdrager $\frac{5}{16}$ en de tweede overdrager $\frac{4}{16}$.

En dat, wat de verdere bediendens aangaat, de scheepsboekhouders zullen genieten het $\frac{1}{5}$ van hetgeen elk by zyne scheepsboeken opbrengd en de boekhouders van Onrust en Edam van hetgeen op die eylanden tegens 20 stuivers de gulden word uitbetaald".

³/₂₆ October. *Afschaffing van de „allesints gebrekkige” bediening van Fabriek. — Aanstelling van een directeur der fortificatiën, gebouwen en waterwerken, residierende te Batavia.*

Laatstbedoelde kreeg een vast, jaarlijksch tractement van 7000 rijksdaalders met twee driejaarlijksche verhoogingen van 1000 rijksdaalders tot een maximum van 10,000 rijksdaalders na tienjarigen dienst en vrije woning.

Ten aanzien van zijn pensioen — het eerste voorbeeld van dien aard — werd bepaald, dat hij, „wanneer hy in zyne voormelde bedieninge een verband van tien jaaren ten genoegen van de hoge regeering zal hebben uitgediend ofte wanneer hy door ouderdom, lichaams-zwakheid of andere, wettige oorzaken buyten staat mogt geraken om deselve meer naar behooren te kunnen waarneemen, zoude genieten, zyn leven lang geduurende, een jaarlyks pensioen van rd^s 2400 in Indië ofte f 4000 in Nederland, aan hem te voldoen, naar mate hy verkiesen zal hetzelfde in Nederland of in Indië te verteeren, ten ware hy het tienjarig verband niet mogt hebben uytgedieud, in welken gevalle het voorschreeve pensioen niet meer sal kunnen bedragen dan rd^s 1500 of f 2400 respective, dog met dien verstande, dat hy altyd verplicht sal zyn om nog een jaar na het bekomen van zyn ontslag en pensioen op het eiland Java te moeten verblyven, opdat by voorkomende gelegenheden geduurende dien tyd van zyne kunde en onderzinding nog gebruik kan worden gemaakt, en zig voorts verbindende om zig nooit ofte nimmer in den dienst van eenige andere mogendheid, vorst of compagnie te zullen engageeren en zyne woon- en verblyfplaats te zullen nemen óf in eenige van 's Compagnie's etablissementen in Indië ten zynen keuse óf in Europa binnen de Republiek der Vereenigde Nederlanden”.

Als motieven van deze liberaliteit golden de overwegingen, „dat de voorschreeven inkomsten wel toereikende zyn om by het genot van vrye woning overeenkomstig zyn character te

kunnen leeven en sommige kleine ongeden, als die van een mandadoor en coelies, enz., goed te maken, dog egter niet gecalculeerd zyn om zig een ordentelyk bestaan voor den ouden dag te kunnen vergaderen;

dat het ook geensints nuttig, nog geraden zoude zyn dat iemand, die hetzy door ouderdom, lighaams-zwakheid of andere toevallen buiten staat mogt geraken om de moeyelyke en fatiguante besigheden, aan die post eigen, naar behooren en niet de vereischte activiteit langer te kunnen waarneemen, daarin bleef continueeren;

en dat dierhalven het algemeen belang, niet minder dan de billykheid vorderen, dat ook daar omtrend schikkingen worden gemaakt en aan zulke nuttige dienaaren gelegenheid gegeven om, wanneer zy in 's Meesters dienst onbekwaam zyn geworden ofte hunne beste levenstyd en vermogens daaraan hebben opgeofferd, hunne overige dagen in rust te kunnen doorbrengen en hunne familien in Europa, so zy die hebben, nog eens te kunnen wederzien".

Aan den directeur der fortificatiën werden toegevoegd twee extra-ordinaire ingenieurs en een opziener der timmeragiën en reparatiën.

Deze laatste kreeg een vast jaarlyks tractement van rd^s 1500, ingaande met den dag, dat hy dadelyk in functie sal treden, en voorts een douceur van rd^s 100 ter maand ofte rd^s 1200 in 't jaar omme, in steede van daggelden als andersints, te strekken tot zyn defroyement voor alle buytengewoone vacatiën, uitgaven en ongeden, tot welke hy in zyne voormelde bedieninge verpligt sal zyn".

Zie ook 24 October 1795.

10 October. *Nadere regeling van het inkomen van den boekhouder-generaal en van diens 1ste suppoost.*

Overwegende, dat de boekhouder-generaal naar rato van de importantie van die bediening en 't werk, daaraan gehegt, geen genoegzaam inkomen had, schoon aan denselven

en den eersten suppoost van dat cômptoir by besluit van den 22^{en} January anno passato een quart percento uit alle de in Comp^s kas naar Nederland te remitteerene gelden was toegestaan, nademaal dit middel van bestaan in de presente tyden byna niets kan opbrengen, sodat deese dienaar thans niet meer geniet dan alleen zyne gagie en kostgeld, bedragende nog geen rd^s 800 in 't jaar.

Waarop gedelibereerd en in aanmerking genomen zynde, dat, daar diergelyke, weinig winst gevende posten in voorige tyden door vermogende dienaaren honneurs halve en op expectance om daardoor een plaats aan de hoge tafel te erlangen wierden geambieerd, hetwelk thans door 't algemeen onvermogen geen plaats vind, en men dierhalven in de volstreckte noodzakelykheid is gebragt om aan deese bediening ten minsten sodanig een malig inkomen te hegten, dat de bekleeder daar meede tot zyn dagelyksch onderhoud kan rondschieten, hetwelk op den eersten suppoost, als die in dezelfde termen verkeerd, insgelyks van applicatie is.

So is daarop besloten om aan den boekhouder-generaal toe te leggen 3000 rd^s en aan den eersten suppoost 800 rd^s in 't jaar, met intrekking van derzelve kostgeld en gage. En de hooge regeering aan te schryven om voortaan, by acceptatie van gelden in cas, 't een quart percento, door den boekhouder-generaal en suppoost genoten by de reekening van de agio op de dukaton, te doen komen ten profyte van de Compagnie".

17 October. *Intrekking van het ambt van garnizoen-schrijver.*

20 October. *Last op den opper-equipage-meester maandelijks 15 stuivers van het maandgeld van elken, ten eilande Onrust en op de werf te Batavia dienst doenden Chinees af te dragen aan den pachter van het hoofdgeld der Chinezen.*

Twisten waren ontstaan tusschen bedoelden pachter en de

leveranciers van Chineesche timmerlieden over de betaling van het hoofdgeld.

20 October. *Afschaffing van het inkomend regt op Westersche lijnwaden bij aanvoer in de groote Oost en op Timor.*

Op de door de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal gegevene gunstige qualificatie om de aanbrengrers van Westersche lywaaten op de comptoiren van de grote Oost en Timor te libereeren van de bepaalde 6 percento thol by den invoer aldaar is goedgevonden en verstaan hiervan aan de gemeente by een advertentie kennis te geeven en dit biljet mede tot informatie en nárigt naar gemelde comptoiren te zenden, met hyvoeging, dat, wanneer van dit middel om de ingezeetenen tot den aanbreng en vervoer van gedagte lywaaten naar de voorz. plaatsen te animeeren binnen het jaar geen voldoende effect mogt bespeurd worden, de Comp^e geresolveerd is de in 1792 aan particulieren afgestaane vryheid tot den handel in de voorheen aan haar gereserveerde soorten van Westersche lywaaten weeder in te trekken.

Almeede is goedgevonden en verstaan om, wanneer de evengemelde nadere preuve om de ingesetenen tot den vervoer van Westersche lywaaten naar de groote Oost en Timor te animeeren niet aan het oogmerk mogt beantwoorden, zig in die gevalle te gedragen ingevolge het daaromtrent door de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal geordonneerd voorschrift, zo tot de dadelyke uitzending, als aanschaffing alhier door particuliere inkoop van gedagte soorten.

En voorts de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal te informeeran, dat door deese regeering reeds den
 jongstleeden is beslooten, zo uit hoofde van de geringe apparentie, dat de ingezeetenen op de voormelde comptoiren deeze keer van een toerykende aanbreng van Westersche lywaaten zouden worden voorzien, als voornamentlyk om de voldoening van de eyschen der benooidigde contanten uit

het provenu der te zenden lywaaten, zoveel mogelyk, te gemoet te komen en te verligten, om de negotianten in lywaaten, die daarmede zonder merkelyk vertier overknopt zitten, te laten opgeeven de soorten der by hen in voorraad zynde Westersche lywaaten, die bevoorens 's Comp^e wegen gezonden wierden, om dezelve van hen teegen papier van credit in te handelen, indien zy dezelve tegen matige pryzen kunnen afstaan, ter afzending naar gemelde comptoiren in voldoening der eischen of benodigdheid.

24 October. *Instructie voor den Directeur der fortificatiën, gebouwen en water-werken.*

Nademaal het blykbaar is, dat in het notabel gedeelte van 's Compagnies huishouding, dat tot het werk der fortificatiën, gebouwen en waterwerken ter deezer hoofdplaats, mitsgaders het generaal toeverzigt daar over door de hooge regeering met relatie tot de buiten-comptoiren betrekking heeft, met alles, wat daartoe kan worden gebragt, niet gevonden word een zodanig gereegeld en wel ingerigt bestuur, het welk eene genoegzaame gerustheid kan geeven, dat 's Compagnies belangen getrouwelyk en tot haar meeste nut en voordeel worden behartigd, zo dat daarin niet naar willekeur kan worden gehandeld, maar alle operation met de nodige kunde en oeconomie worden bestuurd; en dat, om daarin een gepast redres te kunnen effectueeren, volstrektelyk vereischt word een byzonder persoon, die, geoordeeld wordende de nodige bekwaamheden daartoe te bezitten, 'er zich bepaaldelyk op kan toeleggen en meede bezig houden om eene nauwkeurige kennisse te neemen van alle de byzonderheden, de fortificatiën zo wel, als alle overige, 's Compagnies en de publieke werken en gebouwen betreffende, zo wel in opzigt tot derzelve aanleg, vergrooting, verbetering, als intrekking, vernietiging en slegting, mitsgaders de reparatiën, die daaraan kunnen nodig zyn, en generaalyk van alles, dat daartoe betrekkeelyk kan worden gemaakt, ten einde in staat te zyn om in alle voorkomende gevallen aan de hooge regeering van Indie by een beknopt en tevens beredeneerd

schriftelyk berigt te kunnen openleggen, het geen dienen kan om een klaar en eenvoudig denkbeeld van het onderwerp in kwestie te geeven, opdat welgemelde regeering (als met geen mogelijkheid kunnende treden in de dikwils tot kleinigheden vallende details, aan die zaaken eigen) op goede rapporten moge overgaan tot besluiten van goedkeuring omtrent projecten en onderneemingen van nieuwe werken, het passeeren van gemaakte onkosten, enz. of ook wel naar bevinding van zaaken tot afkeuring van voorstellen en voorneemens, welke overtollig, dan wel nadeelig of buitenspoorig zouden mogen worden geagt.

Dat een zoortgelyk byzonder en kundig toezigt niet minder noodzakelyk is omtrent den aanleg, de verbetering en onderhouding van water- en sluys-werken, gragten en canaalen, vooral ter deezer hoofdplaats van zulk een alleruiterste importantie en invloed voor de belangen en de gezondheid der ingezeetenen, ten einde aan de goede pogingen, zo van Scheepenen der stad Batavia, als van Heemraaden der stads omme- en bovenlanden, volgens zekere vastgestelde bepalingen bevorderlyk te kunnen zyn ten nutte van het algemeen welzyn.

Zo is het, dat wy, daarin willende voorzien, goedgevonden hebben, met intrekking van de post van fabriek, aan te stellen en dat voortaan alhier ter hoofdplaats zal fungeeren een directeur der fortificatien, gebouwen en waterwerken; en met relatie tot die bedieninge te ordonneeren en te statueeren, gelyk geordonneerd en gestatueerd word by deeze, in maniere hierna volgende:

Art. 1. De directeur der fortificatien, gebouwen en waterwerken zal zyn lid van de beide collegien van Scheepenen en Heemraaden, dog vermag zig in zaaken, die geene relatie hebben tot zyne bediening als directeur, van de vergaderingen en bezigheden van de collegien te excuseeren, zo dikwyls hy bevinden zal, dat zyne ambts-verrigtingen als directeur der fortificatien, gebouwen en waterwerken hem niet toelaaten dezelve by te wonen of waar te neemen.

Art. 2. Hy zal een goed en nauwkeurig toezigt moeten houden op alle vestingwerken, Compagnies en stads gebouwen,

pakhuysen, hospitaalen, kruytkel-lers, poorten, bruggen, gragten, enz. van het kasteel en de stad Batavia, mitsgaders op alle onderhoorige buiten-forten, posten en batteryen, als daar zyn: het waterkasteel, de waterplaats, Ansjol, Ankee, Noordwyk, Ryswyk, Jaccatra, de Bottelier, de Ploesers-kasie, 't Loo, Dieren, de Fluit, de Qual, de Vyfhoek, de Keeten en Wilgenburg met de verder afgelegen fort en schanssen Tangerang, Meester Cornelis, Buitenzorg en Tanjong-poura en voorts over alle sluys-, water-werken en leidingen met al hetgeen tot dit gewichtig poinct eenige relatie heeft, voornamentlyk daarby in het oog houdende alles, wat ter verbetering van den dampkring, zuivering van gragten en buisen, enz., tot circulatie van het water en drinkwater in den omtrek deezer hoofdplaats strekkende, met eenige inogelykheid zoude kunnen dienstig weezen.

Art. 3. Het ordinaire onderhoud en reparatien van weinig aanbelaug der vesting-werken, gebouwen, enz. zal voor het vervolg alleen verrigt worden door de ambagts-gezellen en lyf-eigenen van het ambagts-quartier, onder de opper-directie van hem, directeur, en opzigt der werkbaasen, wordende het gemelde quartier met alle de in het zelve bescheidene ofte daartoe behoorende dienaaren en lyfeigenen gesteld onder deszelfs onmiddelyk gezag en beheering, uit welken hoofde hy dan ook verpligt zal weezen alle ordonnantien ter ontfangst van kostpenningen, randsoenen, enz. voor de aldaar bescheidene 's Compagnies dienaaren, mitsgaders die van de ryst, de maandgelden en het lywaat voor 's Compagnies lyfeigenen, behooryk te examineeren en, in ordre bevindende, daar voor te teekenen, alvorens die gepraesenteerd worden aan den heer Directeur Generaal.

Art. 4. Hem word niet te min opgedragen om, wanneer het eerste en meest noodzakelyke werk zal zyn verrigt en alles door hem op eene goede en geregelde voet zal zyn gebragt, na te gaan, of het voormeld ambagts-quartier ook nog voor eenige reductie vatbaar zy, en daar omtrend te dienen van schriftelyke consideratien en berigt.

Art. 5. Alle aanleg van nieuwe werken en gebouwen, vernieuwingen van oude, mitsgaders alle hoofd-reparatiën aan wallen, gragten, redouten, batteryen, kruythuysen of kelders, poorten, bruggen, wagten, casernen, sluysen, pakhuysen, enz., mitsgaders aan publieke en 's Compagnies gestichten, gebouwen, enz. zullen by publieke aanbesteding aan de minst aanneemende moeten worden toegewezen.

Art. 6. Hy zal verplicht zyn alle de kasteels- en stads-werken maandelyks ten minsten eenmaal nauwkeurig te gaan bezigtigen, ten einde van derzelve toestand goede kennis te draagen, desgelyks ook alle zee-batteryen en buiten-posten rondom deeze hoofdplaats, uitgezondert de Qual, Tanjong-poura, Buitenzorg en Tangerang, tot welke bezoeking hy de ordres der hooge regeering moet afwagten, dan wel verzoeken, zo dikwyls hy vermeent zulks nodig te weezen; wordende de commandanten van die posten gelast om, by ontdekking van eenige gebreken aan gebouwen, muur- en aardwerken, zonder eenig verzuim hem, directeur, daarvan dadelyk by missive te informeeren, ten einde hy in staat gesteld worde daar omtrend zyn pligt te kunnen betragten.

Art. 7. De officieren der militie, de commandeur en opperequipage-meester, de administrateurs in de respectieve pakhuisen, de binnen-regenten der hospitaalen, kerkmeesteren, de pand-bewaarder van de bank van leening, opzigter van sluis- en water-werken en generaalyk alle, die in eenig 's Compagnies, stads- of Hoemraads-gebouw, werk, wagt of caserne, het zy voor een tyd, het zy permanent, huysvesten of verblyf houden ofte aan welke eenig goed toezigt daarover is gedemandeert, elk in zyn ressort, het een of ander ontdekkende, het welk gebrekkig is en reparabel ofte wel vernieuwing, enz. vereischt, zullen gehouden zyn daarvan almeede zonder verwyl kennis te moeten geeven aan den directeur der fortification, gebouwen en waterwerken, die daarna zonder tydverzuim onderzoek zal doen.

Art. 8. Alle kleine of dagelyksche reparatiën, welke hy bevinden zal noodzakelyk te weezen, zal hy terstond moeten doen herstellen en verhelpen, zorg dragende, dat van het

verbruikte aan materialen, enz. behoorlyk gespecificeerde aantekeningen worden gehouden en het zelve ter zyner tyd behoorlyk werde afgeschreeven op onkosten ordinair, dan wel, indien zulks behoort tot de collegien van Scheepenen of Heemraaden, aldaar behoorlyk verantwoord of in reekening gebragt, na de orde van die collegien respectivelyk.

Art. 9. By bevinding der noodzakelykheid van eenige capitaale of hoofd-reparatien zal hy by een gedetailleerd berigt zulks ter kennisse moeten brengen van de hooge regeering en op daartoe bekoome orde de bestekken of door plans en teekeningen opgehelderde berekeningen der tot herstel, verbetering of vernieuwing noodige bouw-materialen opmaaken en aan welgemelde regeering voorleggen, welke als dan daarop de nodige besluiten zal neemen en hem, directeur, daarvan kennisse zal geeven by extracten authentiek; egter, ingevalle Scheepenen of Heemraaden daarby mogten zyn geconcerneerd, niet dan na alvorens de belangens van die collegien respectivelyk (ofte derzelve praesidenten, wanneer het zaaken zyn van geen groot aanbelang) daarop te hebben ingenomen; zullende tot geenerlei aanleg van nieuwe werken, vernieuwingen ofte capitaale reparatien, onder wiens ressort zulks ook wezen moge, mogen worden overgegaan, zonder dat hy, directeur, daarop alvorens gediend hebbe van zyn berigt en consideratien en op expresse qualificatie van de hooge regeering.

Art. 10. Doch, ingevalle de capitale of hoofd-reparatien hunne betrekking hebben tot defensie-weesen, zal hy de berigten deswegens moeten ter hand stellen, zo aan den heer Gouverneur Generaal, als aan heeren commissarissen te velde of over de militie gesteld, welke laatstgemelde vervolgens, met voorkennis van den heer Gouverneur Generaal, daar omtrend de noodige voorstellen zullen doen in Raade van Indiën en daarby de voorzeide berigten overleggen.

Art. 11. Wanneer de besluiten tot aanleg, extractie, vernieuwing ofte capitale reparatie van eenig werk of gebouw zyn genomen en behoorlyk ter zyner kennisse gebragt, zal hy

zorge moeten draagen, dat de gewoone advertenties, door hem geteekend, ter kennisgeving aan het publiek en uitnoodiging van die geene, welke het gearresteerde werk, vernieuwing of reparatie zouden willen of kunnen aanvaarden, op de gewoone plaatsen worden geafficheerd.

Art. 12. Voorts zal hy de vereischte bestekken en plans altoos in gereedheid moeten houden om aan de zich geneeegen toonende en vraagende op zekere uren van den dag (by advertisement te vermelden) open te leggen en te vertoonen en wel speciaal verplicht en gehouden zyn om aan de daarby belang hebbende tevens te geeven de noodige ophelderingen en uitleggingen van alle de daartoe behoorende byzonderheden, ten einde die lieden eene volledige kennisse en wetenschap moogen erlangen van alle de deelen en stukken der bestekken en ontwerpen, mitsgaders de voorwaarden, waarop de aanbestedingen respectivelyk geschieden, en dus ten dage der aanneemingen onbeschroomd en met goede kennisse der zaake mogen treden tot de minst kostbaare aanneemingen; zullende wyders door hem van alle bestekken en daartoe dienende plans twee gelykluidende copien moeten worden overgegeeven, de eene aan den heer Gouverneur Generaal omme ter secretary van de hooge regeering te worden bewaard, moelende de andere dienen om by het doen der aanbesteding geëmploieerd en, wanneer zulks nodig is, aan den aanneemer ter hand gesteld te worden om na de voltooying van het werk aan hem, directeur, gerestitueerd te worden ter zyner verantwoording.

Art. 13. Ook zal by zich altoos moeten voorzien houden van platte grondteekeningen, coupes, profils en opstellen van alle 's Compagnies en stads gebouwen, hospitaalen, pakhuyzen, schryfcomptoiren, woonhuyzen, wagthuyzen, casernes, ambagts-winkels, enz. binnen het kasteel en de stad Batavia en onder dies ressort, mitsgaders op de eylanden geleegeen, om by aanmerkelyke reparatien, vernieuwingen, byvoegingen of in-trekkingen van aller derzelve byzonderheden met competente kennis reekenschap te kunnen geeven.

Art. 14. Hy zal wekelyks een beknopt en zaakelyk rapport van zyne bevindingen der gebreeken aan des kasteels- of stadswerken, zee-batteryen, buiten-posten, enz., onder deeze hoofdplaatze sorteerende, mitsgaders van den staat der onderhanden zynde reparatien, timmeragien, werken, enz., zo wel aanbesteede, als door 's Compagnies dienaaren en lyfeigenen bewerkt wordende, inleveren aan den heer Gouverneur Generaal, mitsgaders, voor zo verre zulks speciaal betrekking heeft tot de defensie ofte tot de collegien van Scheepenen of Heemraaden, aan commissarissen ter zee en te velde en de presidenten der beide collegien respectivelyk.

Art. 15. Bovendien zal hy maandelyks een meer uitgebreid berigt moeten indienen by de hooge regeering van Indiën, waar in het by de weekelyksche rapporten vermeldde behoorlyk is te samen getrokken.

Art. 16. Het zal hem al verder vrystaan om, zo dikwils hy vermeenue zal daar toe goede reedenen te hebben, op te maaken en in goede ordre te formeeren alle zodanige projecten en voorstellen, welke hy betrekkelyk het onder zyn directie gestelde departement en alles, wat daar toe gehoord, zonder onderscheid, het zy tot nieuwen aanleg of verbetering, dan wel tot vermindering of intrekking van wallen, werken en gebouwen ter deezer hoofdplaatse, stad en ommelanden, mitsgaders op de buiten-comptoiren, nuttig of noodig zoude mogen oordeelen en dezelve aan de hooge regeering voor te dragen, waar meede vervolgens in zelvervoegen zal moeten worden gehandeld, met zodanige uitzondering omtrend het geen tot het defensie-weezen deezer hoofdplaatse behoord, als hier voren art. 7 en 8 omtrend de verdere voordragten, door hem te doen, is bepaald.

Art. 17. Ten einde daar toe altoos behoorlyk in staat te zyn zal hy moeten verzamelen, in orde brengen en onderhouden een volleedig stel van exacte kaarten, situatie-hoofd en speciaal plans, profils, coupes, nivellementen, enz. van alle bevestigde plaatzen en etablissementen, van wat soort of benaaming dezelve ook mogen zyn, onder de ressorte van

de Compagnie in Indië gelegen en door haar bezeeten wordende, waar toe en generaalyk tot alle diensten, welke van ingenieurs kunnen worden verwagt, ten zynen dienste en aan hem onmiddelyk ondergeschikt zullen zyn alle ordinaire en extraordinaire officieren, cadets, enz. van de genie, welke zich ter deezer hoofdplaatse en de ressorte van dien zullen bevinden; en zo ook alle de landmeeters, die zig in s' Compagnies dienst bevinden; met dien verstande ogter omtrend de eerste en tweede gezwoore landmeeters, onder het collegie van Heemraaden sorteerende, dat hy, dezelve begeerende te emploieeren buiten het ressort van deeze hoofdplaatse, gehouden zal zyn daar toe de permissie te vraagen van den heer praesident van dat collegie, die dezelve in alle gevallen zal verleen, ten waare de belangen van het collegie van Heemraaden zelve daar omtrend eenige uitstel kwamen te vereisschen, — alles, op dat hy also ten allen tyde de noodige kaarten, plans, teekeningen, enz. aan de hooge regeering konne voorleggen en van alles bekwaame rekenschap geeven, — alle mogelyke vlyt aanwendende om elk der voorgemelde sterkten en etablissementen wel te leeren kennen en den aart en oogmerken daarvan nauwkeurig te onderscheiden, dat voornamentlyk noodig is omtrend die plaatzen en gewesten, welke hy niet in de gelegenheid mogt zyn geweest persoonlyk te bezigtigen, omtrend welke hy nimmer te uitvoerige en volleedige stukken zal kunnen verzamelen.

Zullende hy, directeur, daar toe verpligt en gehouden zyn met de ingenieurs, commandanten der arthillerie, fabrieken, opzienders der werken, enz. op alle 's Compagnies plaatzen en bezittingen, welke hem door het geeven van ophelderingen en berigten van nut kunnen zyn, in correspondentie te treden en te blyven, — wordende de voorsz. persoonen gelast hem, directeur, daar inne ten dienste te staan en aan desselfs requisiten te voldoen met alle nauwkeurigheid en trouwe, ten einde aan een zo heilzaam oogmerk alle mogelyke faciliteit werde toegebracht, waar van aan de ministers van alle onderhoorige comptoiren aanschryving zal worden gedaan, op dat

zy moogen weeten, dat eene diergelyke briefwisseling met de oogmerken van heeren Commissarissen Generaal en de hooge regeering ter bevordering van het gemeene nut volkomen overeen komt.

Art. 18. Ook zal hy voornamentlyk zorg hebben te draagen, dat 'er altoos een volledig afschrift by hem aanwezig en in goede orde zy van alle memorien en verhandelingen, welke geduurende het aanwezen der heeren militaire commissarissen, die in de jaaren 1788, 1789, 1790 en 1791 den staat der defensie van 's Compagnie's bezittingen op hooge auctoriteit hebben gevisiteert en opgenomen, door ofte ingevolge de ordres van welgemelde commissarissen zyn geformeerd, mitsgaders van alle de daar toe behoorende plans, kaarten, projecten, enz., als vervattende beschryvingen van de nieuwste gesteldheid der gewigtigste sterkens van Nederlandsch Indië, dat des te noodzakelyker wordt geoordeelt, om dat men niet verwachten kan, dat 'er ligtelyk zulke goede gelegenheden weder zullen voorkomen om nauwkeurige opneemingen door geheel Indië te kunnen doen, zo dat de voornoemde verzameling, althans voor eerst, als de beste en teevens onontbeerlyke ingrediënten in het vak van den directeur der fortificatien, enz. moet worden gerekend.

Art. 19. Alle reekeningen, eisschen, ordonnantien, enz., het werk der fortificatien en gebouwen, dan wel de gragten, doorgravingen, beschoeyingen, sluis- en verdere waterwerken concerneerende, van wat aart ook en over welke artikelen dezelve mogen roulleeren en waar die ook thuis hooren, zullen door hem moeten worden g'examineerd en voor goed of accoord geteekend, alvorens daarop eenige verstrekking, inkoop, betaling, enz. zal kunnen geschieden.

Art. 20. Alle eisschen van metzel- en andere bouw-materiaalen, kust-steenen, gereedschappen en wat diergelyke meer is, welke door de respective buiten-comptoiren worden overgezonden, zullen in zyne handen worden gesteld, ten einde dezelve te examineeren en te berigten, in hoe verre daaraan kan of behoord te worden voldaan; en zal hy vervolgens belast zyn met

derzelve bezorging, het zy ruw, dan wel volgens de opgaven verwerkt en in gereedheid gebragt, wordende hem wel serieuselyk aanbevolen om in alles een hoog-nodige en gepaste menage te betragten en, zo veel in zyn vermogen is, te zorgen, dat dezelve betragt werde, zonder zich door eenige personeele of andere consideratien daar van te laten terug houden, lettende alleen op 's meesters dienst en de belangen van het algemeen; dieneude ten deezen opzigten tot zyn narigt, dat heeren Commissarissen Generaal bepaald hebben eene somma van / 25000 in het jaar uiterlyk voor de onkosten van fortificatien en timmeragien aan Cabo de Goede Hoop en voorts eene somma van / 400000 in het jaar, welke de onkosten van fortificatien en timmeragien op het hoofd-comptoir Batavia, mitsgaders de buiten-comptoiren, op Ambon, Banda, Ternaten, Maccasser, Banjermassing, Palembang, Malacca, Ceilon, Java's Noord-oostkust, Cheribon en Bantam niet mogen te boven gaan, ten einde zyne berigten, plans en projecten, zo veel mogelyk, daar na in te rigten en verder die directie te houden, dat niet veel geëxtendeerde timmeragien, reparatien of extractien, te gelyk ondernomen, de lasten vermeerderen en doen stygen boven de voormelde bepaaling, maar dat zulks zy en blyve op een dragelyken voet.

Art. 21. Aan hem word opgedragen om, zo ras hy daartoe genoegzaam geïnstrueert zal zyn, van den tegenswoordigen waren staat der fortificatien, gebouwen, enz. op deeze hoofd-plaatse en de respective buiten-comptoiren eene repartitie te formeeren, volgens welke de voorschreeven somma over alle de comptoiren, welke onder de voorschreeven bepaaling begreepen zyn, zoude kunnen worden verdeelt, ten einde de ministers respectivelyk mogen weten, hoe ver zy mogen gaan en ook hunne directie daar naar te kunnen inrigten.

Art. 22. Aan hem worden al verder ter hand gesteld authentique extracten van de dispositien, door heeren Commissarissen Generaal genomen omtrend de fortificatien en gebouwen op 's Compagnies bezittingen in Bengale en ter kuste Chormandel, ter zyner informatie en ten einde zich daar naar te

reguleeren; gelyk almeede tot zyn narigt dient, dat alle ongekken op de comptoiren ter Mallabaarsche kust en Suratte voor eerst, zo verre niet volstrekt onvermydelyk zyn, moeten worden gemenageerd en die op Timor, Sumatra's West-kust en Japan gehouden binnen zeer lage bepaalingen om alle vermeerdering van lasten op deeze comptoiren voor te koomen.

Art. 25. Hem werd aanbevolen om door alle gepaste wegen en middelen te onderzoeken en, voor zo veel de buiten-comptoiren aangaat, te doen onderzoeken, welke minste onkosten by vervolg zouden kunnen worden bepaald en vastgesteld voor de in het toekomende te extrueeren aard- en metzelwerken van onderscheide steensoorten, het steen-springen, het breeken van kapok- en kraal-steenen, het branden van kalk, het bakken en branden van metzelsteen, dakpannen en diergelyke, zo in open vuur, als in ovens, enz., als zonder welke voorafgaande kundigheeden het voor alle ingueurs, maar byzonder de nieuw aankomende, onmogelyk moet vallen om in deezen gewesten eenige bestekken met de vereischte nauwkeurigheid en op egte gronden te kunnen apprecieeren.

Art. 24. By aankomst van particuliere houtwerken van Java zal, alvorens met de ontlading of afscheep daar van een aanvang zal mogen worden gemaakt, daar van kennisse moeten worden gegeven aan hem, directeur, ten einde de hooge regeering te dienen van berigt, welke van dezelve, ligt en zwaar, voor de Compagnie behooren te worden aangehouden tot billyke, laage prysen; wordende hem wyders aanbevolen om na te gaan, welke meest geschikte middelen zouden kunnen worden in het werk gesteld om aan de schaarsheid van houtwerken van allerlei soort, maar voornamentlyk der breedte of dikke, ten dienste der arthillerie zo hoog noodzakelyk, zonder buiten-gewoone onkosten te remedieeren en tevens te zorgen, dat de houtboschen op Java, zo veel mogelyk, werden geconserveerd.

Art. 25. Ten einde gezorgd werde, dat alle die sorteeringen van yzer, loot, staal, koper, tin, spykers en andere artikelen, welke het meest by de timmeragien en gemeene werken

worden vertierd, in 's Compagnies magazynen steeds in genoegzaame voorraad werden gehouden en zo ook de meest benodigde verwstoffen, lyn-olie, glaase-ruitte, teer, verkwasten, enz., voor 's Compagnies gebouwen en werken nodig, ten einde de dunre pryzen, welke daar voor by particulieren doorgaans moeten worden besteed, niet strekken tot nodeloos bezwaar van de Compagnie, zo by de aanbestedingen, als anderzints: dat ook altyd eene genoegzaame hoeveelheid aan handen zy van meet-, teeken- en waterweeg-kundige instrumenten, mitsgaders goede papierzoorten van allerlei formaten omme te dienen tot teekenen en schryven en voorts penceelen, potloden en fyne verwstoffen en wat diergelyke meer tot het werk zyner bedieninge zoude mogen worden vereischt, zo zal hy gehouden zyn jaarlyks ter bekwamer tyd op te geeven, welke van alle de voormelde behoeften, zo ter nodige vervulling van 's Compagnies magazynen, als tot het werk zyner ambtsverrigtingen, uit het vaderland dienen te worden geeischt, ten einde zulks op de generaale eisch onder een apart hoofddeel te werden bekend gesteld; zullende daar by teevens, volgens de ordres, moeten zyn uitgedrukt de nog aan handen zynde voorraad van elk artikel of sorteering, mitsgaders het gewoon en jaarlyks vertier.

En zøl by aankomst van eenige der voormelde of andere, hem onontheerlyke artikelen, tot zyn departement gehoorende, daar van aan hem pertinentelyk kennisse werden gegeeven, ten einde te kunnen zorgen, dat het zelve behooryk werde ontfangen en opgeslagen, mitsgaders aan de eisschen der buiten-comptoiren ter bekwamer gelegenheid werde voldaan; zullende hy verpligt zyn daar by wel voornamentlyk te letten op de qualiteiten der goederen en niet verzuimen om, wanneer dezelve onvoldoende zyn, zulks te brengen ter kennisse der hooge regeeing.

Art. 26. De voet der gewoone verstrekkengen, zo als die by de nieuwe memorie op dat stuk, gearresteerd in dato primo Augustus j.l., bepaald is voor den fabriek en het ambagts-quartier, blyvende standgrypen, zo zal hy treden in het genot

der eerstgemelde en wyders de vryheid hebben om jaarlyks met 'sCompagnies schip of schepen vragt-vry, dog ter zyner pericule en risico, naar herwaards te laten overkomen alle zodanige instrumenten, zoorten van papier, syne verwen, pen-ceelen, potlooden, gedrukte of geteekende plans, kaarten, boeken, en brochures in diverse taalen en wat diergelyke meer is, als hy boven dien zal oordeelen tot zyne ambtsverrigtingen nodig te hebben, met volkomen vryheid om dezelve te mogen inkopen en ontbieden van zodanige persoonen, als hy daar toe de beste en geschiktste zal vermeenen te zyn, zonder dat hy in die keuse in het minste zal zyn of kunnen worden bepaald; dog zal hy gehouden zyn telken jaare aan de hooge Regeering te praesenteeren eene specifieke lyst ofte notitie van alles, wat hy invoegen voorschreeven particulier zal willen eisschen, ten einde dezelve lyst ofte notitie door welgemelde regeering by eerste gelegenheid aan de heeren meesters te kunnen werden overgezonden, met verzoek, dat die goederen, door zyne daar toe gemagtigdens ingekogt en aan boord van 'sCompagnies schip of schepen getransporteerd zynde om naar Batavia te worden overgevoerd, het inkoops-bedragen daar van uit 'sCompagnies kassa in Nederland aan dezelve zyne gemagtigdens moge worden uitbetaald, omme op de eerste ontfangen tyding van de dadelyke afzending van zodanige goederen door hem alhier in kas te werden gerestitueerd in Nederlandsch geld of de ducaton tot 66 zwaare stuivers, wel verstaande, dat de voorschreeven betaling en liquidatie in dier voegen door hem, directeur, word verlangd, het welk hy gehouden zal zyn telkens by de overgifte der voormelde lysten of notitien tevens te kennen te geeven en daar toe verzoek te doen.

Art. 27. Wanneer op de onderhoorige comptoiren eenige importante reparatien, vernieuwingen en diergelyke aan vestingwerken, gebouwen, enz. moeten geschieden ofte reeds aanvankelyk onderhanden genomen zyn en hy, directeur, mogt vermeenen, dat zyne tegenwoordigheid aldaar van byzonder nut zoude kunnen wesen, zo zal hy gehouden zyn zyne gedagten dienaangaande, behoorlyk gemotiveerd, met voorkennisse

van den heer Gouverneur Generaal, in geschrifte voor te dragen aan de hooge regeering en, het verlof daartoe verleend, mitsgaders hy also in eene diergelyke commissie gesteld zynde, zal hy van eene instructie worden voorzien en voorts iemand door veelgemelde regeering henoemd worden om zyne bediening waar te nemen gedurende zyne afwezigheid, waar na hy, volgens het goedvinden der regeering, tot het volbrengen derzelve commissie zal kunnen vertrekken en genieten vry transport voor zyn perzoon, noodige bagagie en bediendens, heen en weder.

Art. 28. Hy zal gehouden zyn te zorgen, dat alle memorien en verhandelingen, kaarten, plans, teekeningen en generaalyk alle schriftuuren en documenten, tot zyn ambt specteerende en onder hem berustende, werden gehouden in een goede en bruikbaare staat en, versleeten of op eenige andere wyze onbruikbaar geraakt zynde, behoorlyk vernieuwd worden.

Art. 29. En zal hy voorts van alle de voormelde schriftuuren en documenten moeten houden een goed en pertinent register, waarvan hy telken jaare onder ultimo Augustus een afschrift zal moeten inleveren by de hooge regeering van Indiën, waar hy hy op den eed, in den aanvang zynere bediening gedaan, verklaard, dat de memorien, verhandelingen, kaarten, plans, teekeningen, enz., op het zelve register bekend gesteld, behelzen alle de schrifturen en documenten, tot zyn ambt specteerende, die onder hem berustende zyn; dat hy geene andere bezit, nog ter kwaader trouw kwyl of waarloos geworden is; en dat daar inne zedert het jaar te vooren geene andere veranderingen hebben plaats gevonden dan die, welke tevens op het zelve register beknoptelyk zullen moeten zyn bekend gesteld; en in gevalle hy uit zyn bediening zoude mogen worden ontslagen met of zonder pensioen, zal hy gehouden zyn in zelvevoegen van alle de voorschreeven schriftuuren en documenten, ten overstaan van heeren commissarissen ter zee en te velle, welke daar toe by deeze speciaal worden gecommitteerd, tegens behoorlyke quitantie transport te doen aan zyn successeur.

Art. 30. Doch, indien hy gedurende het bekleeden zyner voornoemde bediening mogte komen te overlyden, zullen gedagte commissarissen ter zee en te velde geauthoriseerd zyn de nodige praecautien te neemen, dat alle de meermelde schriftuuren en documenten by provisie behoorlyk worden gesecureerd en om dezelve vervolgens van deszelfs erfgenamen of die geene, welke tot de bereddering en administratie van zyn boedel zullen weezen gequalificeerd, over te neemen volgens specificque inventaris, waar by zy almeede onder praesentatie van solemneele eede zullen moeten verklaaren, dat de memorien, verhandelingen, kaarten, plans, teekeningen, enz., op dezelve inventaris bekend gesteld, behelzen alle de schriftuuren en documenten, tot de bediening of ambtsverrigtingen van den overleedene specteerende, welke zy na hun beste weeten in deszelfs boedel hebben kunnen ontdekken, zonder eenige andere, hoe ook genaamd, daar inne te hebben gevonden ofte ter kwaader trouwe kwyt of waarloos te zyn geraakt; zullende de nalatenschap van den overleedene daar voor verbonden zyn, tot dat aan dit gestatueerde zal zyn voldaan.

Art. 31. Hy zal zyn vaste woonplaats hebben binnen de stad, in het huys, tot dus verre door den fabriek geoccupeert geweest, en niet buiten de stad mogen vernagten, dan met permissie van den heer Gouverneur Generaal, ten einde alzo, niet alleen een nauwkeurig op- en toezigt te kunnen houden over het ambagts-quartier, als onmiddelyk onder zyn ordres en directie gesteld, maar ook altyd by de hand te zyn om de berigten en rapporten, zyn departement concerneerende, te ontfangen en de nodige ordres met de vereischte spoed te kunnen stellen, mitsgaders de aanneemers van eenige werken of reparatien die onderrigting te kunnen geeven, welke zy zouden mogen verlangen.

Art. 32. Wanneer hy zich naar de ver afgeleegen buitenposten deezer hoofdplaats, de Qual, Tanjong poera, Buitenzorg en Tangerang, op bekomen qualificatie der hooge regeering zal moeten begeeven, zal hem door den gecommiteerde tot en

over de zaaken van den inlander vry transport heen en weder worden verleend voor zyn perzoon en het geen hy noodzaakelyk moet mede neemen.

Dog, wanneer hy buiten het hoofd-comptoir en den ressorte van dien op last der hooge regeering in zyne functie werkzaam is, zal hem worden toegelegd rd^s 6 extra per dag, ingaande met zyne komst ter plaatse, werwaarts hy is gecommiteerd, en eindigende met den dag, dat hy dezelve wederom zal verlaten, mits daar uit tevens goedmaakende alle de ongelden van paarden, dienaaren, enz., welke tot zyn ambtsverrigtingen zouden mogen benodigt zyn, waar in hem ook alle mogelyke faciliteit door de respective gouverneurs, commandeurs, gezaghebbers, residenten, enz. zal moeten worden beweesen, waar toe alle dezelve dierhalven by deeze, een iegelyk voor zo verre zulks hem zoude mogen aangaan, wel expresselyk worden gelast.

Art. 33. Het zal hem ook vrystaan, wanneer hy zulks dienstig mogt oordeelen, in zodaaig geval meede te mogen neemen één der na te meldene, hem toegevoegde ingenieurs, mits geheel buiten extra kosten van de Compagnie en voor dezelve behoorlyk zorg dragende.

Art. 34. Hy zal verpligt zyn tot het aanwenden van zyne beste en yverigste pogingen om bekwaame lieden in zyn vak te formeeren en aan te brengen; en, opdat de hooge regeering by voorvallende vacature altyd in staat moge zyn dezelve met een goed en bekwaam subject te kunnen vervullen, moet hy ook van tyd tot tyd aan welgemelde regeering opgave doen, welke der lieden, tot zyn departement gehorende, zich het meest door getrouwheid, naarstigheid en natuurlyke, zo wel als verkrege begaaftheeden doen onderscheiden.

Art. 35. Behalven de generaale directie en dispositie, welke hem art. 15 gegeven is over alle ingenieurs, landmeeters, enz., zig in den dienst der Compagnie ter deeser hoofdplaatse ende den ressorte van dien bevindende, so worden hem nog, ten einde zich van de uitgestrekte verpligtingen, hem opgelegd, naar behooren te kunnen kwyten, ter zyner speciaale adsis-

tentie toegevoegd een opzigter over de timmeragien en reparatien, die sal hebben de titul en rang van capitein ingenieur, en voorts nog twee extra-ordinaris ingenieurs, door hem zelfs voor te dragen ter approbatie en aanstelling aan de hooge regeering van Indië, die hem in zyn dienst en speciaal tot het opzigt over alle extractien, timmeragien, reparatien, het doen der nodige meetingen, afbaakeningen van bestekken, enz., als meede het copieeren der bestekken en derzelve plans en het verder, zo geëxtendeert schryf- en teeken-werk en verdere verrigtingen, aan zyn post eygen, zullen moeten behulpzaam zyn volgens de ordres, welke zy daar toe van hem zullen bekomen; en alle moeten genomen werden onder den eed van secretesse.

Art. 36. De evengemelde extra-ordinaire ingenieurs zullen genieten een tractement van rd^a 40 ter maand, doch zonder genot van eenige andere inkomsten, hoe genaamd, met verdere toezegging, dat, wanneer zy zich wel kwytten en hun chef volkomen genoeg geven, hun inkomen na expiratie van elk jaar met rd^a 10 per maand zal worden vermeerdert en dat zy, een verband van vyf jaaren uitgedient en zich daarin verliensstelyk en yverig hebbende gedragen, zullen bevordert worden tot lieutenant ingenieurs met een inkoomen van rd^a 1200 met verhoging na een verband van nog vyf jaaren tot rd^a 1600 en na expiratie van hun derde verband van gelyke vyf jaaren tot rd^a 2400 in 't jaar, met aanstelling als dan tot capitains der genie, wanneer verder op hun, naar mate van hunne verdiensten, favorabele reflexie zal moeten worden geslagen.

Art. 37. En vermits het doorgaans Chineesen en inlanders zyn, die de extractien of reparatien aanneemen, en hy volstrekt vertrouwde lieden moet hebben om in dat vak te kunnen employeeren en die op eene gemakkelyke en klaare wyse met de aanneemers weeten om te gaan en hun te doen verstaan alles, wat tot hunne kennisse behoord, zullen hem meede ter zyners adsistentie worden toegevoegd een Chineesche en een Maleidsche schryver, insgelyks door hem zelve voor te dragen,

die zullen mogen winnen, elk rd^e 15 tot 25 per maand, naar mate hunner capaciteiten, sonder meer.

Zie ook $\frac{3}{26}$ October 1795 en 25 Mei 1798.

24 October. *Plaatsing van zekere inlanders aan boord van 's Compagnies gewapende schepen.*

Is goedgevonden en verstaan, dat alle de onder de op 's Compagnies gewapende scheepen zig bevindende inlandsche militairen zig bevindende personen, die by de eerste oprigting uyt de respective campons rondom Batavia of van de respective landgoederen vrywillig g'engageert zyn, onder de inlandsche militairen, aan de wal dienst doende, zullen worden geincorporeerd, dog dat die geene, die, volgens het placcaat der hoge regeering in dato 6 February jongstleeden niet van de gewoone landbriefjes zynde voorzien geweest, geapprehendeert en aan boord van gemelde scheepen zyn geplaatst of door de respective landheeren, dan wel de mandadoors der landeryen, over suspecte, dog niet beweeze delicten aangeklaagt, met voorkennis van commissarissen ter zee en te velde mede derwaarts gesonden zyn, voor eerst aan boord der scheepen zullen verblyven.

27 October. *Intrekking van het bepaalde op $\frac{19 \text{ Junij}}{2 \text{ July}}$ 1792 met betrekking tot Koromandelsche, Bengaalsche en Soeratsche lijnwaden, vervoerd naar de Oostersche kantoren en naar Timor.*

Om dien handel aan te moedigen werden genoemde soorten van lijnwaden „by provisie” voor het jaar 1795 vrijgesteld van de pacht ad 6 pct., bij invoer verschuldigd.

Zie ook 6 February 1797.

31 October. *Toekenning aan schepen uit de Vereenigde Staten van Noord-Amerika van dezelfde praerogativen, als aan schepen van andere vreemde natiën waren toegekend.*

Zulks geschiedde op verzoek van den consul der Vereenigde

Staten op Mauritius, onder de restrictie, dat de toekenning van kracht zoude blijven, »tot tyd en wylen deswegens »nadere ordres uit Europa zullen ontfangen zyn”.

? October. *Bepaling, dat, wanneer iemand onder handtasting uit de gijzeling werd ontslagen en toegelaten tot een ordinair proces, de Raad van justitie onmiddelyk daarvan aan de Regering kennis moest geven, ten einde deze in staat te stellen om daar van de verdere nodige »informatie te doen toekomen, daar en zo zulks behoort”.*

*31 October
2 November*

Aanmaak van nieuwe brieven van crediet.

Brieven van crediet van 50, 25 en 15 rijksdaalders, gedagteekend 2 November 1795, zouden tot een bedrag 200,000 rijksdaalders worden uitgegeven.

De handteekeningen zouden zyn die van de Raden van Indië, J. H. Wiegeman en G. C. Fetmenger, van den 1sten opperkoopman, W. J. Cranssen, van den groot-kassier, J. H. Holle en (in margine) van den Directeur-Generaal ad interim, J. Siberg.

6 November. *Verbeterde instructie voor den baas van Compagnie's wapen-kamer.*

Om in den aanstaande te beletten, dat met Compagnies schiet- en andere geweeren, welke thans in gebruik zyn, zo by de militie, als inzonderheid by de compagnien pennisten, de marine, burgers, inlanders, Mooren, Chineesen en alle andere, aan wien dezelve in deezen tyd tot de exercitien en ter nadere verantwoording zyn verstrekt, niet meer zo onbehoorlyk werd gehandeld, als zedert eenigen tyd heeft plaats gevonden, het zy door onkunde, onverschilligheid of verzuim, en om teffens deeze en andere te verpligten hunne geweeren voor bederf te praeserveren en, zo veel mogelyk, in een bruikbaare staat te houden om, als het nodig is, te kunnen dienen tot het oogmerk, waar toe dezelve eigentlyk zyn afgegeven, zal den

baas van Compagnies wapenkamer en ieder, die het verder aangaat, zig daar omtrent aldus hebben te gedraagen:

Eerstelyk: zullen geene geweeren als defect en onbekwaam ter reparatie of verruiling mogen werden gezonden by het hoofd van Compagnies militie, als met een schriftelyk bewys of geloofbaar berigt van den capitain, commandant of hoofd van de compagnie of het corps, waar onder de geen sorteert, wiens geweer defect of onbekwaam is geraakt, onder eene distincte opgave, waarin het defect of de onbruikbaarheid bestaat.

Ten tweeden: zal gemelde baas, wanneer van die geweeren een of meer als defect of onbekwaam in Compagnies wapenkamer ter reparatie of verruiling werden te rug gebragt, geene derzelve voor zodanige mogen aannemen, veel min verwisselen, dan na dat die alvorens door de ordinaire gecommitteerdens zullen zyn g'examineerd en onbruikbaar bevonden en dat die gecommitteerdens, zo uit de gesteldheid der defecten, als de daar van opgegeven oorzaaken, zullen geoordeeld en verklaard hebben, of dezelve daar door in zodanige staat van onbruikbaarheid hebben kunnen geraaken, dan wel, of de daar aan bevonden gebreken hun zyn voorgekomen van die gesteldheid te weezen, dat dezelve alleen aan een onbehoorlyke behandeling, onverschilligheid of verzuim moeten worden toegeschreeven; waarvan zy vervolgens zullen moeten formuleeren en maandelyks aan den heer Gouverneur en Directeur Generaal overgeven een accuraat en distinct schriftelyk rapport, hetwelk door den heer commissaris opzigter van 's Compagnie's wapenkamer voor gezien zal zyn getekend, — met bekendstelling tevens van de compagnien of corpsen, onder welke die geweeren gehooren, ten einde die geweeren, wanneer zy geheel onbekwaam zyn, aan de Compagnie te kunnen doen vergoeden en in die gevallen tegen bekwaame te verwisselen of anders de daaraan nodige reparatie te doen betaalen door dezulke, door welkers verzuim of moedwilligheid die slechte gesteldheid is veroorzaakt; dog, zo die defecten gering geoordeeld en bevonden worden door toeval of ongeluk te zyn te weeg gebragt, zal men met de verklaring kunnen volstaan.

Ten derden: zal de baas de geweeren, voor welke na de voorschreeve examinatie andere werden afgegeven, niet na eigen goedvinden geheel onbekwaam en irreparabel mogen keuren, maar gehouden zyn daarin te volgen het oordeel van voorschreeve gecommiteerdens en dus gehouden zyn daarvan mede aan den heer Gouverneur Generaal schriftelyk rapport te doen, onverminderd, dat hy by zyn maandelyks berigt daarvan ook melding zal moeten maken, om daarop, indien zy geheel onbekwaam gekeurt mogten worden, de dispositie der regeering af te wagten.

Ten vierden: werd meermelde baas nog gelast alle de in voegen voormeld reparabel gekeurde geweeren ten spoedigsten van de daaraan bevondene gebreeken te herstellen en weder bruikbaar te maaken en telkens by zyn maandelyks berigt te noteeren, hoeveel er nog ter reparatie over blyven en als gerepareerd op de nieuwe bergplaats zyn over gebracht.

Ten vyfden: werden de lieutenant-collonels, majors, capitains, commandanten of hoofden der compagnien of corpsen, aan dewelke Compagnie's geweeren afgegeven zyn en die onder hunne opzigt of verantwoording blyven, gerecommandeerd om de geene, die onder hun bescheiden zyn en de geweeren gebruiken, van de voormelde schikking omtrent de defect en onbekwaam geraakte geweeren behoorlyke kennis te geeven en waarschouwen om hunne geweeren en toebehoren in goede ordre te houden, om niet te vervallen in de gestelde boete, zullende ten dien einde aan ieder, die het aangaat, een copia dezes worden afgegeven.

Ten zesden: werd voormelde baas der wapenkamer, mitsgaders voormelde gecommiteerdens zeer ernstig gelast en gerecommandeerd te zorgen en te doen zorgen, dat niet alleen deeze gerenoveerde en geamplieerde ordre stipt werde onderhouden en nagekoomen, maar dat zy ook tevens letterlyk voldoen en haare betragting maaken van eene daadelyke observantie der op den 24^{en} July 1792 gemaakte instructie omtrend het werk en bestiering der wapenkamer, op poene van vergoeding der

nadeelen en prejuditien, die door haar verzuim of onverschilligheid de Compagnie zullen werden toegebracht.

Zie ook bij 20 Augustus 1782. — Aanleiding tot het verbeteren dezer instructie gaf »de slegte gesteldheid der jongst van de inlandsche burgery op de wapen-kamer terug gebragte »140 p^r granadiers snap-haanen en houwers”.

14 November. Toekening van 50 rijksdaalders 's maands aan de Commissarissen ter zee en te velde voor schrijffloonen.

19 November. Verbod tegen het planten en kweken van noten-muskaat-boomen te Batavia en elders op Java.

Ter voldoening aan de ordre van heeren Commissarissen Generaal om na te gaan, of en welke ordres subsisteeën tegens het planten en aanhouden van notemuscaat-boomen, zo hier op Batavia, als verder op het geheel eiland Java, is goedgevonden en verstaan den eersten gezwooren klerk ter generaaie secretary, Barend Karsseboom, te demandeeren by de retro-acta na te gaan, welke ordres en poenaliteiten daar tegen gesteld zyn. — mitsgaders dezelve vervolgens te renoveeren of amplieeren, dan wel by een nieuwe interdictie zulks aan alle en een iegelyk ten strengsten te verbieden, op sodanige straffen en poenaliteiten, als deeze regeering toereikende zal oordeelen, met uitzondering egter van hun, welke dezelve reeds uit liefhebbery in hunne tuinen hebben voortgekweekt, aan welke kan worden toegestaan *éne* zodanige notemuscaat-boom te mogen behouden, zonder meer.

— — — — —
Het blijkt niet, dat aan dezen last gevolg is gegeven.

19 November. Aanmaning tot het verstrekken van geld ter verbetering van het schoolwezen aan de Kaap de Goede Hoop.

Om tot de goede reussite van die aangelegene zaak, zoveel

mogelyk, mede te werken is goedgevonden en verstaan de gemeente by een biilet uit te nodigen om, ieder na hun vermogen, op een edelmoedige wyse tot bevordering van gemeld plan, waarvan hy zelfs het aangenaam nut zoude kunnen trekken, een gering gedeelte zyner bezittingen te contribueeren; en aan het college van curatoren en scholarchen op te dragen de executie van de gemaakte schikking, even als zulx geschied is omtrent het Nederlandsch semenarium.

19 November. *Toekening van vaste tractementen, enz. aan de opperkooplieden van het kasteel Batavia, enz., enz.*

Als een gevolg van den last, gegeven op $\frac{30 \text{ Augustus}}{6 \text{ September}}$ 1794, bepaalde de Regeering met goedvinden van Commissarissen-generaal:

- 1° met afschaffing van gage, kostgeld, emolumenten en verdere middelen van inkomsten en winsten, aan den eersten opper-koopman des kasteels toe te leggen een vast tractement in het jaar van..... rd^e 8000 en aan den tweeden opper-koopman..... » 7000 om in te gaan met primo September 1795;
- 2° enz.;
- 3° de noodzakelyke uitgaven, die gemelde opper-kooplieden te doen hebben, voor haare reekening te laten blyven, doch aan den eersten opper-koopman voor coelyloonen voor de groote geld-kamer noch maandelyks te laten verstrekken rd^e 54 uit 's Compagnie's kassa, zonder meer;
- 4° de respective administrateurs, welke door bovengemelde schikking gelibereerd zyn van de uitkeering aan gemelde opper-kooplieden van..... rd^e 3518 nog te ontheffen van de uitkeering aan 't negotie-comptoir van..... » 240 welke laatstgemelde som by provisie aan de negotie-bediendens uit Comp^e kassa zal worden betaald; te zamen.. rd^e 3750
- 5° daarentegen het amptgeld van voorsz. administrateurs te

vermeerderen met hetgeen zy respectivelyk tot de gemelde uitkeeringen hebben gefourneerd, namentlyk:

van de administrateurs in het provisie-magazyn met rd ^s 300 ieder.....	rd ^s 600
van de administrateurs in de Westzyde, ieder met rd ^s 512:24.....	• 1025
van de administrateurs in het graan-magazyn, ieder met rd ^s 100.....	• 200
van den administrateur op Onrust met.....	• 600
van de administrateurs in de Waterpoort, ieder met rd ^s 512 ¹ / ₂	• 1025
van de administrateurs in het zuiker-pakhuis.	• 300
maakt als boven.....	rd ^s 3750
mitsgaders het ambtgeld van den groot-cassier insgelyks met rd ^s 1000;	

- 6° aan den boekhouder op het equipage-comptoir, Frederik Pieter Seena, almeede met afschaffing van gage, kostgeld, emolumenten en verdere inkomsten, mitsgaders intrekking van de hem door heeren Commissarissen Generaal gedane toelage uit 's Compagnie's kassa van..... rd^s 700 toe te leggen een vast jaarlyks tractement uit 's Compagnie's kassa van..... rd^s 2600

en hem daar en boven te laten genieten de navolgende uitkeeringen of douceurs, namentlyk:	
van den commandeur.....	rd ^s 200
• • baas timmerman van de werf	• 50
• • • zeilmaker	• 25
• • • kaartemaker	• 25
• • • blokkemaker	• 25
• • • smit	• 25
• • • kuiper	• 25
• • opziender van het equipage magazyn.....	• 25
bedragende te zamen.....	• 400

zodat zyn inkomen zal bedragen.. rd^s 3000

Voorts hem te ontheffen van de betaling van het dou-

ceur van rd^e 200 aan den equipage overdrager, doch overigens voor zyne reekening te laten blyven alle verdere uitgaven, waartoe hy zig zoude mogen genoodzaakt of verplicht rekenen, en de leverantien van de benodigde cadjangmatten in het vervolg aan de minst aanneemende te laten aanbesteeden;

7° aan den eersten suppoost op het comptoir van den opperequipagemeester, Adriaan Caspar Roos, in zelve voegen, met intrekking van gage, kostgeld, emolumenten en verdere inkomsten, een vast jaarlyks tractement uit 's Compagnie's cassa toe te leggen van rd^e 1300, met behoud van het genot van het douceur van 40 rd^e van elken scheepscapitain of bevelhebber van een 's Comp^e bodem, die alhier, hetzy uit Europa, Cabo de Goede Hoop, de West van Indiën of de groote Oost aankomt, voor het effenstellen hunner inventarissen en het opmaken der equipage-boeken, mits hy aan de klerken, die hem daarin assisteeren, rd^e 18 daarvan uitkeere; — doch in te trekken de hem toegelegde een hondert ryksdaalders voor het gemis van een gelyk douceur, bevorens door den baas van Onrust toegevoegd, terwyl de uitgaven aan twee rapportgangers blyven voor zyn reekening.

8° aan den overdrager op het equipage-comptoir, Erhard Christiaan Lantzius, almede in voorsz. manier, met afschaffing van gage, kostgeld, emolumenten en verdere inkomsten, toe te voegen een vast tractement van rd^e 1000 en den equipage-boekhouder te ontheffen van de betaling aan hem van rd^e 200 in het jaar; mitsgaders de cadjangmatten voortaan by aanbesteding te laten leveren.

20 November. *Voorschriften voor het vendu-kantoor te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan:

1° enz.;

2° te approbeeren, dat aan de slegte betaalders geen verder

crediet en aan de gereede betaalders maar voor een bepaalde som crediet verleend word, met recommandatie daarmede te blyven continueeren en voorts voor het overige met alle oplettendheid te werk te gaan, overeenkomstig de tyd en omstandigheden;

- 5° als wel gedaan aan te merken, dat de vendumeester, Schultz, nevens den afslager, Hillebrink, op reekening van salaris belast zyn voor het gegeven crediet aan sommige kwade betaalders, schoon zulks sedert geredresseert is; met last daar meede te continueeren, als het geschikste middel zynde om de beraamde ordres ten uitvoer te brengen.

Commissarissen-Generaal keurden deze voorschriften goed bij hunne resolutie van 9 April 1796.

20 November. *Toepassing op Java van het verbod tegen den uitvoer van goud en zilver, vastgesteld op 2/9 October 1795.*

21 November. *Verkoop van Indische producten aan vreemde natiën.*

In agting genomen zynde, dat, hoezeer in andere tyden een zodanige verkoop van Indische artikelen ter vervoer naar Europa niet anders dan schadelijk en pernicious voor den handel der Nederlandsche maatschappy kan worden geconsidereerd, egter de omstandigheden, waarin men zig thans komt te bevinden, daaromtrent wel verplichten tot middelen van zelfsbehoud over te gaan, welke men liever wenschte te kunnen menageeren, daar niet dan de allerverderfelykste gevolgen, ja de totale val en ruine van de maatschappy in Indië te dugten zyn uit het reets daar zynde groot geld gebrek ter deeser hoofdplaatse en de geringe hoop, die er is, daar meede binnen kort uit Europa te zullen worden voorzien, zo is goedgevonden de hoge regeering te qualificeeren, gelyk dezelve gequalificeerd word by deese, de voorschreeve verkoop te laten gevolg neemen.

Dan by deese gelegenheid geconsidereerd zynde, hoe noodzakelyk het is, dat, voor en al eer 'er eenige onderhandelingen omtrend den verkoop van eenige Indische artikelen niet vreemde natien worden aangegaan of hun permissie word gegeven tot den uitvoer van deese of geene goederen, men geïnformeerd zy van de destinatie hunner scheepen, ten einde door hun daarvan niet somtyds tegens de intentie of althans zonder de nodige qualificatie van heeren Commissarissen Generaal misbruik werde gemaakt;

zo is goedgevonden de hoge regeering by extract deeses te gelisten, daar omtrend de naauwkeurigste informatie te neemen bevorens met vreemde natien eenige onderhandelingen tot den verkoop van Indische artikelen aan te gaan of hun permissie te verleen tot den uitvoer van deese of geene goederen; en zulks ook speciaal in agt te neemen omtrend de thans alhier ter rheedde leggende; mitsgaders geene permissie te verleen tot den vervoer van eenige artikelen naar Europa sonder expresse qualificatie van heeren Commissarissen Generaal.

Volgens de resolutiën van Commissarissen-Generaal van 19 Maart 1796 was het »in de presente omstandigheden» van het grootste belang de »destinatie» van vreemde, van Batavia vertrekkende schepen te weten.

24 November. *Instructie voor den muntmeester.*

Deze instructie is gelijk aan die van 24 September 1782, behoudens de navolgende wijzigingen:

Art. 1. Slechts van »halve en heele gouden ropyen op het »gewicht van veertien en agt en twintig stuivers» wordt gewag gemaakt; ook is het gehalte der zilveren ropijen verminderd tot negen penningen, twaalf greinen.

Art. 2. Ook hier is het gehalte der zilveren munten als bij art. 1 verminderd.

Art. 5 luidt: »alzo thans ter deezer hoofdplaats maar een essayeur is, aan wien levens de dienst van muntmeester is

opgedragen, zo zal, tot meerder geruststelling voor het algemeen, van de door hem geslagen en geëssayeerd wordende goude en zilvere muntspecien, uit ieder parthy, die in gereedheid zal zyn gebragt, alvorens dezelve aan de eigenaaren afgelangd, door de opper-kooplieden van het kasteel een ropy worden genomen, die met hunne cachetten en dat van de muntmeester zal moeten worden verzeguld, ten einde gemelde ropy naar het goedvinden van de hooge regeering dezer landen naar elders te verzenden om aldaar door een ander deskundig gewogen en beproefd te worden”.

Art. 4 en 5 zijn gelijk aan art. 3 en 4 (1765).

• 6 • 7 • • • • 5 • 6 (1782).

• 8 tot 11 • • • • 8 tot 11 (1765).

24 November. *Regeling van het brieven-vervoer tusschen Batavia en Bantam.*

Den commandeur van Bantam qualificatie versogt hebbende om de aldaar zynde oppassers van den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander herwaarts te zenden en om voor het vervolg, even als zulx bevorens had plaats gehad, Bantamsche inlanders te mogen employeeren tot den overbreng van 's Comp^e brieven, onder het genot van het salaris, hetwelk aan voorsz. oppassers is toegelegd; — zo is goedgevonden en verstaan daarin te bewilligen en door gedagten gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, Engelhard, ten dien einde te laten opgeeven, hoeveel zolanig een oppasser Compagnie's weegen 's maands geniet.

24 November
1 December.

Vergunning tot het laten munten van heele en halve gouden ropijen en van heele zilveren ropijen.

Reeds in hunne resolutiën van 12 April 1794 hadden Commissarissen-Generaal laten aantekenen:

op de aanmerking, dat de particuliere handel naar Persien veel heeft gecontribueert om de colonie met gouden munt

van twee rd^e het stuk te voorzien, dog deeze vaart thans byna stil staat;

dat men ook by oplettendheid zal bepeuren, dat de bevorens in menigte hier geroulleert hebbende goude specien, van tien en vyf rd^e ieder, genoegsaam het land zyn uitgevaagt;

dat dierhalven een opkoop van het stofgoud, zo hier, als op Java, tegen papier geld en het vermuntten van hetzelfde tot thien en vyf rd^e stukken de circulatie zoude vergrooten.

En dat, daar de Chineese jonken jaarlyksch een aanzienelyk capitaal aan contanten naar China vervoeren, de staatkunde vereischt middelen te beramen om dien uitvoer te verminderen of te bepalen tot een sekere som, is goedgevonden en verstaan de hoge regeering van Indie by missive aan te schryven de nodige middelen te bewerkstelligen om het muntweesen weder in een goede staat en aan de gang te brengen, mitsgaders ter bevordering van dat oogmerk, so ras de munt weder in werkzaamheid zal zyn gebragt, particulieren te animeeren tot het opkopen en in de munt brengen voor eigen rekening van stofgoud, als ook alle andere soorten van goud of zilver, hetzy gemaakt of ongemaakt, ten einde daarvan te laten slaan de bekende munt Derham Djawa, de goude ter waarde van tien en vyf rd^e en de zilvere tot dertig stuivers ieder.

Eerst negentien maanden later deelde de Indische Regering bij billet het navolgende mede:

Alzo de hooge regeering deezer landen met speciaale toestemming en daartoe verkreegen qualificatie van de hoog Edele heeren Commissarissen. Generaal over geheel Nederlandsch Indiën en Cabo de Goede Hoop beslooten heeft aan alle op- en ingezetenen ter deezer hoofdplaats vryheid te geeven tot het slaan muntten van heele en halve goude ropyen, als ook enkele zilvere ropyen, zo is het, dat hiervan aan alle en een iegelyk by deezen word kennis gegeeven en bekend gemaakt, dat de goude ropyen gemunt zullen worden, de halve op de zwaarte van veertien en de heele op agt en twintig stuivers

en op het gehalte van negentien caraaten, en dat de zilvere ropyen zullen moeten houden de zwaarte van drie en twintig stuivers en het alloy van negen penningen en twaalf greinen, mitsgaders dat deeze muntspecien gangbaar zullen zyn, gelyk dezelve gangbaar worden verklaard by deezen, de halve goude ropy voor veertig schellingen of vyf ryksdaalders en de heele voor tagtig schellingen of tien ryksdaalders, mitsgaders de zilvere ropy voor dertig stuivers, kunnende uit de instructie voor den muntmeester, die door den druk gemeen gemaakt zal worden, aan een ieder blyken de voorziening, welke ter getrouwe behandeling deezer muntery is gearresteerd en dat de eigenaars van het goud en zilver, om het in de voormelde specien vermunt te krygen, niet meerder zullen behoeven te contribueeren, dan van het goud vier en van het zilver zes ten honderd.

Wordende wyders nog tot narigt van alle en een iegelyk by deezen genotificeerd, dat een ieder, die genegen is goud of zilver in de munt te brengen om op den voorschreeven voet vermunt te worden, voor den 15^{en} van deeze maand ten comptoire van de generaale directie zal moeten opgeeven, hoe groot de partyen zyn, die hy wil laten vermuntten.

En opdat dit aan een iegelyk kennelyk zal weezen, zal deeze, behalve in het Nederduitsch, ook in de gewoone inlandsche taalen worden geaffigeerd ter plaatze, daar men gewoon is affixien te doen.

Zie ook $\frac{20 \text{ Junij}}{2 \text{ Julij}}$ 1801, $\frac{15 \text{ December}}{12 \text{ Januarij}}$ 1803.

26 November. *Verlenging van het octrooi van de O. I. Compagnie tot ultimo December 1798.*

„Alle punten, vryheeden en voordeelen, aan de gemelde Compagnie geaccordeert” bleven van kracht.

Afgedrukt in Lauts, geschiedenis der Nederlanders in Indië, deel V, bladz. 419.

Zie ook 12 December 1776 en 20 Januarij 1798.

27 November
11 December *Afkondiging van den vrede, gesloten tusschen
de Nederlandsche en de Fransche Republiek*

Door den heer Gouverneur Generaal geproduceerd zynde de door zyn hoog Edelheid ontfangene articulen van den tusschen de Fransche republiek en die der Vereenigde Nederlanden gesloten vrede, nevens de daartoe behorende publicatie van dezelve ratificatie en uitwisseling in Nederland, van wegens hunne hoog mogende de Staaten der Vereenigde Nederlanden gedaan, zo is goedgevonden en verstaan de eerstgemelde articulen uit het Fransch in het Nederlandsch te laten translateeren en dezelve vervolgens, nevens de voorschreeven publicatie, niet alleen hier tot informatie der gemeente op de puye van het gouvernement te laten aflezen, maar ook te laten drukken en diverse exemplaaren naar de buiten comptoiren af te zenden.

Op den 4de December 1795 bepaalde de Regering nader: op Vrydag, den 18de deezer loopende maand December, op eene plegtige wyze door het losbranden van het geschut van het kasteel en de stads-wallen, mitsgaders van de ter rheeде leggende schepen, en het uitsteeken van vaandels en vlaggen te doen publiceeren en bekend maken het tractaat van vrede, vriendschap en alliantie, tusschen de republiek van Frankryk en die der Vereenigde Nederlanden op den 16^{en} May dezes jaars gesloten en den 26^{en} derzelver maand geratificeerd en bekrachtigd; — voorts op Sondag, den 20^{en} dezer maand, in alle de publieke kerken deezer hoofdplaats of daar onder sorteerende deswegens plegtige dankzeggingen en vurige gebeden te laten doen, dat het den Allerhoogsten behaagen moge, deeze vrede met zynen alles gebiedende zegen te agtervolgen en te doen strekken tot heil van volk en land, mitsgaders daartoe voorspoedig te maaken de raadslagen en pogingen van alle braave vaderlander en inzonderheid van hen, die met het bestuur van 's volks en 's maatschappys belangen, zo in het lieve vaderland, als in deeze gewesten, zyn belast.

Dewyl volgens het tweede articul van het voormeld tractaat van vrede, vriendschap en alliantie, tusschen de Fransche republiek en de republiek der Vereenigde Nederlanden gesloten, de Engelschen als vyanden van de republiek der Vereenigde Nederlanden moeten worden aangemerkt en zy ook reeds door het neemen van verscheide Compagnies etablissementen dadelyke hostiliteiten hebben gepleegd; — zo is, op approbatie van de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal, goedgevonden en verstaan hiervan aan de gemeente kennis te geven, met aanbeveling om tegen de Engelschen op hoede en waakzaam te wezen, dezelve van nu voortaan voor openbaare vyanden aan te zien en te erkennen en als zodanig alle mogelyke afbreuk te water en te lande te doen”.

In gecombineerde vergadering besloten Commissarissen-Generaal en de Indische Regering op 10 December 1795, dat heeren Commissarissen Generaal, benevens de heer Gouverneur Generaal en de Raden van Nederlandsch Indië, verzeld van derzelver respectieve secretarissen, zig des morgens vroegtydig zullen begeven in het generale gouvernement en vervolgens in corps op de puye van hetzelfde; dat alsdan, na voorafgegaan herhaald trompetten geschal, het voormelde tractaat aan den volke zal worden voorgelezen en onmiddelyk daarna al het geschut van het kasteel, de stadt en de ter rheede leggende Hollandsche scheepen zal worden gelost.

Dat des avonds van dien zelfden dag (18 December) deeze heuchelyke gebeurtenis van wegens heeren Commissarissen Generaal, den heer Gouverneur Generaal en de Raden van Indië zal worden gevierd met eene gedistingeerde maaltyd, vuurwerk en illuminatie, waartoe verkoren is de tuyn van het collegie van Heemraden, en dat tot deeze festiviteit genodigd zullen worden zo veele van 's Compagnies dienaren en verdere ingezetenen dezer colonie, als met eenige gevoegelykheid zal kunnen geschieden, ten einde zig alzo gezamentlyk op eene vriendelyke, hartelyke en opentlyke wyze des wegens te verheugen.

Zynde de beeren Raden ordinair, de Bock en Wiegeman, verzogt om met adsistentie van den eerst gezwoore klerk, Karsseboom, daartoe de nodige schikkingen te maken.

Dat intusschen het voornemen om het meermelde tractaat op den 18de dezer plegtiglyk te publiceeren praealabel aan den volke zal worden bekend gemaakt en alle dienaren en ingezetenen dezer hoofdplaats, zonder onderscheid, zullen worden uitgenodigd om ten voorschreeve dage door zodanige gewoone en niet by de wetten verbode tekens van vreugde, als een iegelyk en den zynen daartoe zal verkiesen, publieke demonstratiën van blydschap deswegens te doen.

Dog tevens in aanmerking genomen wezende, dat men al het goede, dat in deeze vrede en alliantie voor het vrye gemeene best en deszelfs inwoonderen, mitsgaders de colonien van den staat gelegen is, alleen aan God Almagtig, als de opperste regeerder der volken te danken heeft en dat ook daarvan geene gewenschte vrugten kunnen worden te gemoet gezien, ten zy het Hem behage daartoe zynen dierbaren zeegen te verleenen.

Zo is al verder besloten, dat op Zondag, zullende zyn den 30de dezer maand, in alle de publieke kerken deezer hoofdplaatse ofte daar onder zorteerende deswegens eene plegtige dankdag zal worden gehouden en vurige gebeden zullen worden gedaan, dat het den Allerhoogsten behagen moge deeze vrede met zynen alles gebiedenden zegen te agtervolgen en te doen strekken tot heil van volk en land, mitsgaders daartoe voorspoedig te maken de raadslagen en pogingen van alle brave vaderlander en inzonderheid van hun, die met het bestuur van 's volks en 's maatschappys belangen, zo in het lieve vaderland, als in deeze gewesten, zyn belast. En dat zulks almeede, zo spoedig doenlyk, by publicatie zal worden bekend gemaakt".

2 December. *Voorschriften voor de eigenaren van landerijen in de Bataviasche ommelanden in geval van alarm.*

De respectieve bezitters van landeryen werden by deesen door den ondergeteekende, Gouverneur Generaal van Nederlands

Indien, met den meesten ernst en nadruk de stipte nakoming (immers voor zoverre dit een ieder incumbceert) aanbevoelen der na te meldene articulen, die tot bevordering van de rust en veyligheid voor de opgeseetenen der particuliere landeryen en die in de bovenlanden zig bevinden, in cas van alarm nodig geoordeeld en by de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal op den 7^{en} November gestatueerd zyn, te weeten:

Eerstelyk: alle inlanders uit de bovenlanden, die niet onder de wapenen behooren of staan afgeroepen te worden, zullen moeten blyven, de inlanders onder het toezigt van goede Europeesche of inlandsche mandadoors en de Chineezzen onder een gelyk toezigt van potias of andere hoofden.

Tweedens: alle correspondentie tusschen de inlanders en Chineezen in de bovenlanden en die in de stad, zowel als om en naby Batavia, inzonderheid van de Chineezen, word in cas van alarm volstrekt verboden en zal hier op met nauwkeurigheid gelet dienen te worden.

Derdens: dat gedurende de tydt van het alarm alle zogenaamde madat-kitten of amphioen-warongs en dobbel-kitten gesloten worden en tot nadere orders gesloten blyven, except die op de bazaars, alwaar deselve wel zullen mogen worden gefrequentceerd, dog onder goed toezigt van de potias op de gemelde bazaars en niet langer dan tot 9 uren 's avonds, wanneer zy zullen moeten worden gesloten.

Vierdens: geene hanevegteryen, rongins speelen of andere byeenkomsten van vermaak zullen gedurende het alarm op de landen en elders in de campongs mogen toegelaten worden, behalve alleen op de bazaars.

Vyfdens: op alle landeryen van eenige consideratie, als Sampea, Sadeeng, Tjimangies, Tjitrap, Tjipaminkies, Tjilengsie, Pondok Gedee, Pondok Terong, Tanjong Oost en West, campong Malajoe, Matraman, Struiswyk, Assam, Clappa Doea, Vryzigt en Welteveeden, mitsgaders aan de Oost en Westkant van Batavia op alle zuikermolens, etc. zullen 25 à 50 man, naar de uitgestrektheid van de landeryen, met hunne inlandsche wapenen onder toesigt van de mandadoors, hetzy Europees of

inlanders, moeten by de hand gehouden worden om daadelyk allerweegen in de bovenlanden te kunnen geeven de nodige adsistentie, daar zulks zal worden vereischt of waar dit door een bediende van den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander zal worden gevordert, en teevens om onder de ingeseetenen dier landeryen en zuikermolens zelfs een goede ordre te kunnen houden.

Sesdens: de respective eigenaars of huurders der landeryen zullen gebouden zyn de beveelen, die de gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander op hoger qualificatie komt te geeven, behoorlyk en zonder de minste haesitatie te respecteeren, voorts de gemelde schikkingen door de mandadoors en potias zonder bezwaaren promptelyk doen naarkomen, opdat geene stremming werde veroorzaakt omtrend al het geene, wat door gemelden gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander in dat tydstip zal worden gevordert.

Seevendens: de landheeren zullen ten dage van alarm, op de ontbieding van den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander, zo spoedig mogelyk, dat getal inlanders onder hun officieren en onder-officieren met inlandsche wapenen naar de stad af laten komen, als waarop ieder respective bezitter van een aanzienlyk landgoed is gecalculeert; en door gemelde gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander speciaal zal worden opgegeeven, welke compagnien inmiddens ten spoedigsten zullen dienen geformeert te worden uit de lands opgezetenen en wel uit jonge, kloeke en ongetrouwde manschappen en daarvan, meede zonder uitstel, aan den meermelde gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander by specifique lysten de benaming van elke persoon en de plaats en campong, alwaar zy woonachtig zyn, opgave worden gedaan om by overleiden of ziekte door anderen te werden geremplaceert.

Laastelyk worden de gesamentlyke landheeren in het byzonder aanbevoelen om alles aan te wenden, wat tot behoudenis van een goede rust en veyligheid in de bovenlanden vereyscht word en wat daartoe bevorderlyk kan zyn.

Zie ook 11 December 1800.

3 December. *Bepaling, dat op Java de soldijen van Compagnie's dienaren op dezelfde wijze als te Batavia zouden uitbetaald worden.*

Den heer Gouverneur Generaal ter deliberatie gebragt hebbende het verzoek van den heer Java's Gouverneur, dat de Javase dienaren in de afbetaling hunner soldyen mogten gelyk gesteld worden met die van Batavia en dierhalven ook jousseeren van het voorrecht, aan laatstgemelde by advertentie van den 24^{en} September jongstleden toegestaan om, des verkiezende, hunne gagien te mogen ontvangen om de vier maanden tegens betaling alsdan van de gulden tot 20 stuivers in papier van credit, alsmede de afbetalingen der gagien van de gemeene militairen voortaan maandelyks mogt geschieden, als strekkende zulx tot groot soulaas voor den soldaat zonder eenig nadeel voor de Compagnie — zo is, principaal wyl thans ook op Java papieren van credit roulleeren, goedgevonden in de beide voormelde voorstellen in zoverre, op approbatie van heeren Commissarissen Generaal, te bewilligen, dat de afbetaling der soldyen op Java zal geschieden op denzelfden voet, als zulks hier ter hoofdplaats geschied, namelyk aan degeene, welke hunne gage om de vier maanden ontvangen, tegen 20 stuivers de gulden gerekend, drie quart in papier en een quart in contante specien, en aan die, welke dezelve 's maandelyks ontvaugen, tegen 15 stuivers de gulden in contante specien.

8 December. *Verpachting van den tol op zekere bruggen, enz. door het collegie van Heemraden.*

Ingekomen zynde een extract uit de resolutien van het collegie van Heemraden der Bataviasche ommelanden van den 2^{en} dezer, zo is goedgevonden en verstaan dat collegie te qualificeeren om voor het aanstaande jaar 1796 aan de meestbiedende te verpagten:

de tholbrug N° 20 op Pising,

de tholbrug op Antjiol,

- overtoom in het Molenvliet, en
- tholboom op Poeloe Gadong.

8 December. *Vrijstelling der bovenlandsche regenten van hunne verplichte, jaarlijksche opkomst naar Batavia.*

De heer Gouverneur Generaal heeft ter vergadering geproduceerd een door den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, Nicolaus Engelhard, aan zyn hoog Edelheid gepresenteerd adres, houdende kennisgeving, dat thans verschenen was de gewoone tyd, waarop de regenten na jaarlyksche usantie uit de Jacatrasche en Preanger landen ontboden worden, en brengende wyders in consideratie, of het in de tegenwoordige tydsomstandigheden wel geraaden zal zyn deze oproeping te laten gevolg neemen, met verzoek daaromtrent met de nodige bevelen te worden gemunieerd.

En is hierop, na voorafgaande deliberatie, goedgevonden en verstaan het afroepen der regenten uit de Jacatrasche en Preanger landen na jaarlyksche gewoonte voor deeze keer te excuseeren.

8 December. *Maatregelen in verband met eenen eventuelen, vijandelyken aanval op Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan:

- 1° het eiland Onrust te laten opbreken en ontblooten van alle bouwmaterialen en hetgeen den vyand verder zoude kunnen dienstig zyn om by bekomene schade zig te herstellen, met overlating eenelyk van de nodige manschappen tot het doen der seinen, welke by eerste ontdekking van vyandelyke schepen mede moeten opbreken;
- 2° met het eiland Edam in zelve voegen te laten handelen en de geheele bezetting van daar te laten herwaarts komen, nevens alle materialen, tot de baan gehorende, het canon en de verdere ammunitien, mitsgaders aldaar tot het doen der seinen over te laten 2 à 3 personen,

- die by ontdekking van vyandelyke schepen moeten retireeren of vlugten;
- 3° van de afzending van schepen of mindere vaartuigen naar de Oostersche gouvernementen Comp^e weogen af te zien en de hoogst benodigde goederen voor die comptoiren met particuliere schepen af te zenden, tegens eene goede betaling;
 - 4° de beoosten de groote rivier opgelegde schepen met de bepaalde officieren en een ploeg Javasche zeevarende te laten voorzien en by aankomst van vyandelyke schepen eerst van hunne ankers te kappen en tegen strand te laten dryven en by verder gevaar in den brand te steeken, mitsgaders daartoe eenigzints met brandstoffen klaar te maken en voor het overige alles daaruit te ligten;
 - 5° het hospitaalschip af te lossen en de daarop zynde impotenten ten eersten aan de wal te doen transporteeren;
 - 6° de door voormelde schikking aan handen zynde 655 koppen Europeesche zeevarende op Tanabang of in het buiten hospitaal te laten logies houden om in cas van allarm op de equipage werf te verzamelen en van daar een ieder naar zyn departement te marcheeren; en
 - 7° de zeevarende, die boven het reeds aan land zynde getal nog kunnen geligt worden, mede te laten logeeren op Tanabang of in het buiten hospitaal.

En is wyders goedgevonden de zieken van het eiland Purmerend mede naar herwaards te laten komen en dezelve in het Chineesch hospitaal te plaatsen; mitsgaders den hoog Edelen heer Commissaris Generaal, Frykenius, te kennen te geven, dat deze regeering met heeren commissarissen ter zee en te velde het als zeer wenschelyk beschouwd, dat de manschappen van de hier ter rheede leggende twee oorlogschepen, als uitmakende circa een derde gedeelte van de Europeesche magt ter dezer hoofdplaats, by eene vyandelyke attaque ter adsistentie aan land zouden kunnen komen, en zyn hoog Edelheid mitsdien te verzoeken daaromtrent met heeren Commissarissen ter zee en te velde de nodige schikking te willen maaken.

Voorts zig te conformeeren met de verdere, door dikwerf

gemelde heeren commissarissen ter zee en te velde gedaane propositien en dien volgende te arresteeren:

dat de stapels brandhout en andere houtwerken, die voor den vyand dienstig zyn tot opwerping van batteryen, ten spoedigsten van het Jaag-pad zullen worden verwyderd;

dat van de op Tanabang leggende zeevarende 120 koppen vrywilligers zullen worden geligd en aan den major der arthillerie alhier, Josi, worden afgegeven om tot arthilleristen te worden g'employeerd en daar toe voor eerst te worden geëxerceerd;

en laatstelyk, dat de gewapende brikken, Harlingen en de Beschermer, in staat van defensie zullen worden gehouden om tusschen de eilanden en hier over en weeder te vaaren, met ordre om by de minste onraad van meerder magt ten eersten op te komen.

10 December. *Nader en nadrukkelykst*” verbod voor de stads-drukkers te Batavia iets te drukken zonder voorkennis en goedkeuring van den censor der drukkerij.

Speciaal werd zulks verboden ten aanzien van »zulke papieren en geschriften, welke maar eenigzints relatie hebben tot de presente tyds omstandigheden, het publiek bestuur of het stuk der defensie, enz”.

10 December. *Verbod tegen »communicatie en correspondentie met de etablissementen van de Compagnie, die in het bezit der Engelschen*” waren.

Schepen en vaartuigen, van die etablissementen afkomstig, zouden in beslag worden genomen.

11 December. *Intrekking voor Batavia van het reglement tegen pracht en praal van 30 December 1754.*

Commissarissen-Generaal en de Indische Regering vaardigden gezamenlijk de onderstaande publicatie uit:

Nademaal wy gezint zyn om, ten blyke van onze verknogtheid aan de nieuwe orde van zaaken, met den aanvang dezes jaars in Nederland ingevoerd, alle uiterlyke teekenen van distinctie, alhier plaats hebbende, zo veel en zo verre af te schaffen, als zulks met het algemeen welzyn maar eenigzins kan worden overeen gebragd, zo is het, dat wy, provisioneel en onverminderd onze verdere deliberatien op dat stuk, hebben goedgevonden in te trekken en buiten effect te stellen, gelyk wy intrekken en buiten effect stellen by deeze, het reglement van pragt en praal de dato 30 December 1754, voor zoveel deeze hoofdplaatze aangaat, met alle de ordres en reglementen, zedert geëmaneerd en daartoe betrekking hebbende, uitgezonderd alleen het daarby voorkomende betrekkelyk het artikel der wagenpagt, als waar omtrend wy begeeren, dat voorschreeven reglement, ordres en reglementen zullen blyven standgrypen tot primo January aanstaande, tegens welke tyd wy voornemens zyn ook omtrend dat artikel meer evenreedige schikkingen te maaken, welke nader ter kennisse van het algemeen zullen worden gebragd.

En opdat niemand hiervan eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deeze worden gepubliceerd en geaffigeerd ter plaatze, waar men gewoon is publicatie en affixie te doen.

Aanleiding tot deze intrekking gaven de overwegingen, vervat in het navolgende extract uit de resolutiën van 10 December 1795, genomen in de gecombineerde vergadering van Commissarissen-Generaal en van de Indische Regering:

Vervolgens wederom opgenomen zynde de deliberatien over het berigt van de Raden ordinair en extra ordinair, de Bock en van Riemsdyk, zo is in overweging genomen het daarby geavanceerde, »dat het geheele reglement op pragt en praal van dato 30 December 1754 zoude kunnen worden ingetrokken met alle de daarop zedert gemaakte ampliatiën, dog »dat opzigtelyk art. 1, handelende over de rytuigen en paarden, »op nieuw gestatueerd en by een billet diende te worden be-

•kend gemaakt, dat de pagten op de rytuigen en paarden voor
•den aanstaande zouden worden geheven van elk rytuig en
•span paarden, welke men gebruikt, door een iegelyk te be-
•talen, van den grootste tot den kleinste". En hebben alle
de leeden der vergadering betuigd hartelyk bereid en geneegen
te zyn om, ten blyke van derzelve verknogdheid aan de nieuwe
orde van zaken, met den aanvang dezes jaars in Nederland
ingevoerd, alle uitterlyke tekenen van distinctie, alhier plaats
hebbende, zoveel en zoverre af te schaffen, als zulks met het
algemeene welzyn maar eenigzints kan worden overeen ge-
bragt, dog is niet te min geopperd, dat de geheele intrekking
van het voorschreeve reglement cum anexis, als bevattende
ordres en voorschriften, die, met nuttige oogmerken daar ge-
steld, van alle tyden af in deeze colonie hebben plaats gehad,
sontyds merkelyke inconvenienten zoude kunnen na zig sleepen,
die van te voren niet genoegzaam zouden zyn door gezien, te
meer, daar het voorschreeve reglement ook van applicatie is
op Chineesen en inlanders en het overvloedig bekend is, dat
op deese beide natien de uiterlykheeden van veel impressie
zyn en dezelve ten hunnen opzigte veel contribueeren tot
bevestiging van 's Compagnies aanzien en autoriteit in deeze
gewesten, ja, als het ware tot een noodzakelyk supplement
dienen van haar zo zeer verzwakt weezentlyk vermogen.

Dat het dierhalven, by aldien men al goed vind tot de
voorschreeve intrekking over te gaan, als iets, hetwelk door
sommige leeden als hoogst noodzakelyk wierd beschouwd om
de publieke rust in dit ogenblik te bewaren, dog ongeraden
zoude zyn zulx te doen finaal en zonder aan zig voor te
behouden daar omtrend zodanige nadere dispositien te neemen,
als het publieke welzyn zoude kunnen vereysschen.

Dat ook zommige der distinctien, welke ten aanzien van de
wagenpagt plaats hebben, om zeer goede en gegronde redenen
zyn geintroduceerd en de vrydom daarvan voor verscheide
dienaren, als daar zyn predikanten, raden van justitie, enz.,
een gedeelte van derzelve bestaan moet geagt worden uit te
maken, mitsdien de introductie om dezelve voortaan van alle

en een iegelyk op dezelfde voet te heffen, zonder dat tevens zodanige voorzieningen worden daar gesteld, als deze materie in dat geval noodwendig zoude vereysschen, niet zoude kunnen nalaten veele inconvenienten en billyke klagten te veroorzaken.

So is op fundament der voorschreeven redenen goedgevonden en verstaan om alleenlyk provisioneel en onverminderd de verdere deliberation dezer vergadering op dat stuk in te trekken en buiten effect te stellen het reglement van pragt en praal de dato 5 December 1754, voor zo veel deeze hoofdplaats aangaat, met alle de ordres en reglementen, zedert geëmaneerd en daartoe betrekking hebbende, uitgezonderd alleen het daarby voorkomende betrekkelek het artikel der wagenpagt, en dat omtrent dit laatste artikel met primo January aanstaande de nodige schikkingen zullen worden gemaakt.

In hare vergadering van 22 Januarij 1796 kwam de Indische Regering op deze aangelegenheid terug en liet in hare resolutiën van dien datum o. a. het onderstaande aanteekenen :

De heeren Raaden ordinair en extra ordinair, de Bock en van Riensdyk, by de resolutie deeser regeering van den 6ten December jongstleden verzogt en gecommitteerd zynde om het placcaat tegen de pragt en praal in dato 30 December 1754 na te gaan en zodanige opgaven te doen, als zullen kunnen dienen tot de door heeren Commissarissen Generaal by hoog derzelve missive van den 5ten bevoorens van deeze regeering verlangde consideratien, welke der hier plaats hebbende teekenen van distinctie konden worden afgeschaf, sonder dat het algemeen belang daar by lydt, is door hun Edele hieraan voldaan by een order, de heeren leden ter afzonderlyke resumptie en examinatie rondgezonden.

Waarop gedelibereerd zynde, hebben de heeren leden deezer vergadering nader betuigd hartelyk genegen te zyn om, ten blyke van derzelve verknogtheid aan de nieuwe ordre van zaaken, met den aanvang des jaars 1795 in Nederland ingevoerd, alle uiterlyke teekenen, alhier plaats hebbende, af te schaffen,

doch niet te min met eenpaarigheid erkend de noodzakelykheid, dat sommige der tekenen, waardoor de leden der hooge regeering, als regenten, aan d'welke het hoogste gesag in deeze gewesten door den Souverain is toevertrouwd, werden gedistingeerd, in stand blyven, daar het overvloedig bekend is, dat de uytterlykheeden van veel impressie zyn op Chineesen en inlanders en dat dezelve ten hunnen opzigten veel contributeeren tot bevestiging van 's Comp^s aanzien en autoriteit in deeze gewesten, ja, als het waare tot een noodzaakelyk supplement dienen van haar zo zeer verwacht weesentlyk vermogen; — en is dierhalven goedgevonden en verstaan, conform de propositien by het voorsz. berigt gedaan, van de finaale intrekking van het voorsz. placcaat teegen de pragt en praal uit te sonderen het interdicit teegen het ryden in koetsen met portieren en met vier of meerder paarden, gelyk meede het ryden met twee voorloopers by dag en met twee ligten by avond, mitsgaders het gestatueerde omtrend de liveryen, doch zich niet te conformeeren met het voorstel, door de heeren berigters gedaan, om het voorbyryden van de heeren leeden deeser vergadering, derzelver vrouwen en weduwen, wanneer zy op 's Heeren weegen worden ontmoet, eenlyk te vergunnen aan Christenen en daarvan uit te sonderen de Chineesen en inlanders, alzo zulks voor de laatstgemelde en voortnamentlyk voor de hoofden onder dezelve zeer aanstotelyk zoude zyn en tot derzelver declin strekken.

En nadien het ook niet geraaden is de teekenen van distinctie voor de eerste gequalificeerdens geheel af te schaffen, alzo dezelve tevens strekken tot beloning van den geenen, die zy geeverteerd hebben of om andere reedenen een bewys van publike goedkeuring hebben gemeriteerd, zo is al verder goedgevonden, dat het ryden in zogenaamde vergulde wagens alleen zal blyven gepermitteerd aan de eerste gequalificeerdens tot den gecommitteerde over de zaaken van den inlander en den sabandhaar of die met hun gelykstandig zyn inclusive, mitsgaders, dat om de reedenen, by het meermelde berigt aangehaald, aan de burger leeden van het collegie van Schee-

penen, wanneer zy vyf jaaren als zodanig hebben gefungeerd, zal worden toegevoegd den rang van gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander of den sabandhaar en als zodanig toegestaan het gebruik van een verguld rytuig.

Dat al verder om de voorsz. reedenen, niet alleen sonder alteratien zal blyven standhouden het reglement omtrend de lykstatien, in dato 10 February 1795, nevens den ranglyst in dato 20 Juny 1783, maar ook de bepaling der wagenpagt met de daarin gestelle proportien en zowel de orders, op het binnen ryden in het kasteel over de valbrug als op het in- en uitryden der stadspoorten gesteld, te meer sommige der distinctien, welke ten aansien der wagenpagt plaats hebben, om zeer goede en gegronde redenen zyn geintroduceerd en de bevryding daarvan voor voorscheyden dienaaren, als daar zyn predikanten, raden van justitie, enz., een gedeelte van derzelve bestaan moet geacht worden uit te maken, terwyl eene algemeene vryheid tot het ryden over de valbrug van het kasteel wegens de bekrompenheid van dezelve ongelukken zoude kunnen veroorzaaken en dit laatste ook niet zoude zyn te eviteeren, in gevallen de plaats hebbende schikkingen omtrent het in- en uitryden der stads poorten zouden worden ingetrokken.

Dat wyders de door de heeren berigters voorgestelde verantwoording om by het doen van ondertrouw aan huis door ieder, zonder onderscheid, te doen betalen de boete van rd' 25 meede kan worden geamplecteed, als strekkende ten voordeele der armen en hetwelk mitsdien by deesen word gearresteerd.

Doch dat de dispositie omtrend het voorstel tot eene gedeeltelyke afschaffing der militaire honneurs zal worden uitgesteld en daaromtrent alvorens nagezien, hetgeen de heeren van de militaire commissie dien aangaande hebben in consideratie gebracht.

Zullende van al het voorenstaande, na ingekomen approbatie van heeren Commissarissen Generaal, aan de gemeente by publicatie worden kennis gegeven.

Zie ook 22 Februarij 1796.

11 December. *Aansporing tot het feestelijk vieren der afkondiging van het tractaat van vrede, vriendschap en alliantie, gesloten op 16 Mei 1795 tusschen de Nederlandsche en Fransche republiek.*

Bij publicatie gaven Commissarissen-Generaal en de Indische Regering het navolgende te kennen :

Nademaal wy hebben goedgevonden, dat op Vrydag, den 18^{en} dezer loopende maand December, op eene plegtige wyze alhier ter hoofdplaatze zal worden gepubliceerd en bekend gemaakt het tractaat van vrede, vriendschap en alliantie, tusschen de Fransche republiek en die der vereenigde Nederlanden op den 16^{en} Mei dezes jaars gesloten en den 4^{en} Juny daar aan geratificeerd en bekrachtigd, zo is het, dat wy in de vaste verwagting, dat alle dienaaren en ingezetenen dezer hoofdplaatze, zonder onderscheid, met ons een opregtelyk deel neemen in eene zo heuchelyke gebeurtenis, alle dezelve by deeze onze publicatie hebben willen uitnodigen om ten voorsz. dage door zodanige gewoone en niet by de wetten verbodene teekens van vreugde, als een iegelyk in den zyne daartoe zal verkiesen, publieke demonstrantien van blydschap des wegens te doen.

Dog, nadien men al het goede, dat in deeze vrede en alliantie voor het vrye gemeenebest en desselfs inwoonderen, mitsgaders de colonien van den staat, gelegen is, alleen aan God Almagtig, als de Opperste Regeerder der volken te danken heeft en dat ook daarvan geene gewenschte vrugten kunnen worden te gmoet gezien, tenzy het Hem behage daartoe Zynen dierbaaren zegen te verleenen, zo is 't, dat wy al verder hebben goedgevonden, dat op Zondag, zullende zyn den 20^{en} dezer maand, in alle de publieke kerken dezer hoofdplaatse ofte daar onder sorteerende des wegens eene plegtige dankdag zal worden gehouden en vuurige gebeden zullen worden gedaan, dat het den Allerhoogsten behage moge deeze vrede met Zynen alles gebiedenden zeegen te agtervolgen en te doen strekken tot heil van volk en land, mitsgaders daartoe voor-

spoedig te maaken de raadslagen en pogingen van alle brave vaderlanderen en insonderheid van hun, die met het bestuur van 's volks en 's maatschappij's belangen, zo in het lieve vaderland, als in deeze gewesten, zyn belast.

11 December. *Toekening eener maandelijksche toeloge aan militaire officieren.*

„De dagelyks meer en meer toenemende duurte van alles” en de overweging, dat „de besolding van 's Compagnies militairen zekerlyk, over het algemeen genomen, zeer sober” was, deed de Regering besluiten „by provisie of tot zo lange de betaling van 's Compagnies militie finalyk op een vasten voet zal zyn gebragt, aan de officieren, zo nationale, als die van het regiment van Wurtemberg, maandelijks extra toe te leggen :

aan den lieutenant-colonel en commandeerenden officier van het guarnizoen.....	rd ^e 120
aan den lieutenant-colonel Sandelroy.....	» 100
» de majoors, ieder.....	» 80
» » capitains, ieder.....	» 50
» » capitain-lieutenants, ieder.....	» 40
» » lieutenants, ieder.....	» 30
» » vaandrigs, ieder.....	» 20

mits deeze extra douceurs, met hetgeen zy thans genieten, niet konen te excedeeren, hetgeen de militaire commissie by de nieuw geprojecteerde voet van betaling voor een iegelyk hunner toereikende heeft geoordeeld.

Zullende de gemelde extra toelagen ingaan met den 1^{en} deezer lopende maand.

En dat wyders de gagien van de onder-officieren en gemeene militairen en zeevarenden alhier ter hoofdplaatse van nu voortaan zullen worden uitbetaald maandelijks in contante specien, de gulden tegens 20 stuivers gerekend”.

11 December. *Voorschriften nopens de uitbetaling van tractementen op Java.*

In deliberatie gelegd zynde het verzoek van den Java's

gouverneur, van Overstraten, dat de Javasche dienaren in de afbetaling hunner soldyen mogten gelyk gesteld worden met die van Batavia en dierhalven ook jousseeren van het voorregt, aan laatstgemelde by advertentie van den 24^{en} September jongstleeden toegestaan, om, des verkiezende, hunne gagien te mogen ontvangen om de 4 vier maanden tegens betaling als dan van de gulden tot 20 stuivers in papier van crediet, alsmede dat de afbetalingen der gagien van de gemeene militairen op Java voortaan maandelyks mogten geschieden, als strekkende zulks tot groot soulaas van den soldaat, zonder eenig nadeel van de Compagnie.

Zo is goedgevonden in de voorschreeven beide voorstellen te bewilligen.

¹⁴/₁₅ December. *Verbod tegen communicatie met den vijand.*

Nademaal ons uit de informatien, welke wy van Malacca hebben ontvangen, is gebleeken, dat de Engelschen by de overmeestering van die plaats zig hebben bediend van naamlooze geschriften in de Chineesche, inlandsche en Portugeesche talen, welke zy aan de wal gezonden en onder het volk gedissemineerd hebben, inhoudende veele schoonschynende beloften om de ingezetenen van haare verschuldigde trouwe aan de Compagnie af te trekken en alzo aan hunne verderfelyke oogmerken dienstbaar te maken, waar door veele ingezetenen van die plaats zig hebben laten misleiden en zulks hebben moeten boeten met het verlies van hun goed, hetwelk een prooy van de pluuder- en roofzugt der vyanden is geworden, zo is het, dat wy, hierin willende voorzien by een onverhoopte aanval van den vyand ter deezer hoofdplaats, nodig hebben geoordeeld alle en een iegelyk hiervan in tyds kennis te geven en te waarschouwen, gelyk wy doen by deeze, dat zig niemand in dier voege laate misleiden ofte zig laate gebruiken tot het aanneemen en verspreiden van geschriften of boodschappen van den vyand, sub poene, dat die geene, welke bevonden zal worden zig daaraan schuldig te hebben gemaakt, op eene exemplare wyze ten afschrik van anderen zal worden gestraft.

En om hiertoe alle gelegentheden weg te neemen interdicceeren wy alverder, niet alleen het houden van correspondentie met de Engelschen en andere natien, waar mede de republiek der Vereenigde Nederlanden in oorlog is of in 't vervolg mogt komen, maar ook het af- en aanvaaren van hunne schepen en vaartuigen, die alhier of hier omstreeks mogten verschynen, mitsgaders het in gesprek treden met zodanige manschappen, als somtyds van dezelve mogten tragten aan de wal te komen; terwyl wy teffens verbieden, dat by de verschyning van den vyand eenige vaartuigen, hoegenaamd, hetzy van hier of van de naby gelegene plaatsen, in zee steeken, maar in tegendeel gelasten alle de kleine vaartuigen in de rivier of in de Vrymanshaven ter dispositie van den sabandhaar te brengen, alles op poene van de dadelyke verbeurte van zodanige vaartuigen, ten profyte van den aanhaaler, en zodanige arbitrale correctie, als naar exigentie van zaaken zal bevonden worden te behooren.

Wordende mitsdien den water-fiscaal, den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, nevens den sabandhaar en licentmeester en alle eigenaaren van landeryen langs de naby gelegen zeestranden, zo Oostwaarts, als Westwaarts, op het ernstigste gelast te zorgen en elk in den haare te doen zorgen, dat aan den inhoud van deeze onze beveelen zonder afwyking worde voldaan.

21 December
16 Januarij. *Reglement op het alarm.*

Art. 1. Niemand, van wat beroep, qualiteyt ofte natie hy weezen mag, zal zig mogen onderstaan ofte verstouten des avonds, na zes uren, en voorts by nagt, tot het slaan van de reveille toe, binnen de stad of het casteel eenig schietgeweer, klein of groot, hoe ook genaamd, te lossen of af te schieten, ook geenerley ongewoon geklank met klok, trompet, trommels ofte eenig ander instrument, daar men eene aankondiging van alarm meede doen kan, te maken, tenzy uit nood by een vyandelyke invasie, verraad van binnen ofte diergelyke voorvallen,

op poene van corporeele straffe na exigentie van zaaken; zullende de officier van de naaste wagt, waar het schot valt of 't voorschreeven alarm gemaakt word, gehouden zyn direct daarvan informatie te neemen.

Art. 2. Insgelyks mag niemand by dag binnen of buiten de stad, op 's Heeren weegen en straaten schieten met snaphaanen, musquetten, pistoolen of ander schietgeweer, op dezelve poenaliteiten, waarin op dezelve wyze, als hiervoren gemeld is, door de wagthebbende officier zal worden gevigileerd.

Art. 3. Opdat in cas van brand of onverhoopte toevallen by nacht niemand nodeloos mag gealarmeerd worden, zullen voortaan, wanneer er in de stad brand is, geen trommels geroerd, maar alleen de wagten in het geweer getrokken, de hoofdwagt verdubbeld en andere precautien gebruikt werden, die in zodanige gevallen gebruikelijk zyn, en de brandklok zal men niet kleppen, ten waare anders of nader wierd belast door den heer Gouverneur Generaal of den geenen, die het commando in de stad heeft.

Art. 4. Dog, zo de noodzakelykheid eens mogt vereisschen om by nacht de trom te roeren, zal dat niemand aangaan dan de militie van het garnisoen en de burger compagnien, voor zooverre dezelve in de stad te vinden zyn, en zal alleen door de tamboers van de hoofdwagt en de poorten geslagen worden, zonder ook eenige poorten te openen of die buiten de stad zyn of wonen naar binnen te nodigen.

Art. 5. Dog wanneer, hetzy by dag of by nacht, het generaal alarm nodig wordt geoordeeld, zal men vier schoten langzaam laten doen aan de vier hoeken van de stad, op ieder der bolwerken Amsterdani, Gelderland, Zeelandia en Groningen, mitsgaders buiten de stad vier schooten van de post Jaccatra en vier schooten van de post Meester Cornelis, die na den anderen zullen vallen, wanneer een ieder van degeene, die zulks aangaat, zig hegeeven kan op zyn rendezous of post om daar nader order af te wagten.

Art. 6 Als by nacht het evengemeld teeken tot alarm word gegeven, zal uit ieder huis een brandende lamp of kaars

moeten worden gesteld op de stoep of by reegenagtig weer in de deur of voor het venster, opdat de menschen op de straaten en passagies genoegzaam licht mogen hebben om zig te laten vinden op haare bescheidene plaatsen.

Art. 7. De alarm-plaatsen binnen de stad, voor zooverre als geen betrekking heeft tot de reguliere militie, namelyk de Europeesche en inlandsche cavallery, infantry en arthillery, voor dewelke by het instructief plan van defensie voor Batavia vaste posten zyn aangewezen, zullen zyn in het casteel het plein voor de dragonders wagt, het plein voor het stadhuis, de equipage-werf en het ambagts-quartier, mitsgaders buiten de stad het stukje Compagnie's grond, even beneeden de post Jaccatra, en in de Chineesche campong het open plein buiten de Diestpoort.

Art. 8. Binnen het casteel, op het plein voor de dragonders wagt, vergaderen het corps pennisten onder de ordres van derzelve officieren; op het stadhuis plein de beide burger-compagnien en alle daar onder gehorende vrywilligers, mitsgaders de vier inlandsche christen-compagnien, de compagnie van captein de Corea en de Mooren; de marinieren, bestaande uit matrozen en ambagtslieden, zo Europeesen, inlanders, Chineesen, Mooren en lyfeigenen, vergaderen op de equipage-werf en de kruitmakers en lyfeigenen van het ambagts-quartier in het ambagts-quartier om van hunne chefs of hoofden aldaar de nodige ordres af te wagten.

Art. 9. Buiten de stad zullen op Jaccatra, op het plein aldaar van de Compagnie, onder de ordres van den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander vergaderen de inlandsche compagnien uit de respective campongs rondsomme Batavia en van de landeryen, die tot den optrek in cas van alarm behooren, uitgezonderd die geene, die hunne aparte posten hebben en reeds zyn aangewezen; en in de Chineesche campong, op het plein van de Diestpoort, het corps gewapende Chineesen onder de ordres van een daar over gesteld hoofd, van de Chineesche natie.

Art. 10. De captein Chinees, Oey Biankong, zal op het

g'anonceerd alarm onmiddellyk in het ambagts-quartier bezorgen honderd Chinesche werklieden, bestaande uit timmerlieden, smits en kuipers onder de ordres van den teegenswoordigen directeur der fortification, gebouwen en waterwerken of den geenen, wien in der tyd de administratie van het ambagts-quartier zal worden opgedragen, en nog een getal van honderd vyftig Chinesche werklieden aan de Waterplaats onder de ordres van den captein-commandant van de Waterplaats; zullende dezelve gedurende het alarm en dat in dienst zyn 36 stuivers 's daags genieten.

Art. 11. Alle diverse dienstdoende, als de bediendens van de officieren van justitie, werklieden in dienst van de Compagnie, praauw-voerders en de gemeene coelie's in de administratie, enz., zo Chinesen als inlanders ofte Mooren, zullen op het sein van alarm zig dadelyk begeeven elk na zyn bescheiden post, aangewezen door degeene, onder wien dezelve sorteeren, wordende de inlandsche commandanten en andere hoofden van de respective campongs, mitsgaders de captein der Chinesen en de major der Mooren, elk voor zoverre als zyne natie betreft, gelast deeze dienstdoende onverhinderd huns weegs te laten gaan.

Art. 12. Van elke wagen-verhuurdery, zo binnen, als buiten de stad, zullen naar de arthillery moeten werden gezonden, de enkele 10 en de dubbelde wagen-verhuurderyen 20 span trekpaarden met de nodige trektuigen, tot dispositie van den major der arthillerye of waar dezelve verder van dienst konnen zyn om g'employeerd te werden.

Art. 13. In alle de administratie zal een van de administrateurs, gecommittreerdens of boekhouder moeten present zyn met de nodige coelie's om aanstonds te kunnen afscheepen en verstrekken, hetgeen 'er vereischt word, zo meede om altoos een parthy coelie's, zo by dag, als nacht, aan handen te hebben, ten einde aller weegen op de ordres van den Directeur Generaal, daar het nodig is, g'employeerd te worden, mitsgaders voor de brandspuiten, hier nader te bepalen.

Art. 14. Inzonderheid zal de baas van de wapenkamer

dadelyk op het sein van alarm zig na de wapenkamer moeten begeeven, geadsisteerd met zyn boekhouder en twee of vier adsistenten, die hem door den capitein van de pennisten zullen moeten werden toegevoegd, ten einde met te meer promptitude in deeze administratie het nodige te kunnen verrigten.

Art. 15. De advocaat en water-fiscaal laat zig vinden op het plein voor de binnen Portugeesche kerk en de landdrost buiten de stad rondomme dezelve tot de punt Groningen; en derzelter substituten en mindere bediendens zullen onop-houdelyk binnen en buiten de stad moeten patrouilleeren om alle disordres te beletten.

Art. 16. De sabandhaar zal het commando hebben aan de boom, daar alle de boomwagters zullen moeten komen, item de havenknegt met alle de bedienden, tot de boom en de sabandhary gehoorende; de inlandsch capitein of het hoofd, buiten de boom woonende, zend een wagt van vier en twintig man tot versterking van de boom; en voorts zal de opzigter der praauwen met zyne onderhorigen zig daar almeede moeten laten vinden om te adsisteeren by de schouwen, die ten dienste van de troupes eeven boven de Ploesers kagie of wel tusschen deezes kagies en het recognitie pakhuis in de groote rivier zullen geplaatst worden en die onmiddeleyk op het g'annonceerd alarm aldaar zullen worden bezorgd door den commandeur en opper-equipagiemeester, voorzien met de nodige dreggen en touwen, onder toezigt van een Europees quartiermeester of ander bekwaam perzoon, hetzy inlander, Chinees ofte Moor, die met dezelve kan omgaan; voorts allerweegen, waar de sabandhaar dit zal dienstig oordeelen.

Art. 17. De leden van den Raad van justitie deezes casteels, zo mede die van het collegie van Scheepenen, zullen in cas van alarm moeten vergaderen op het stadhuis. wordende het byeenkomen der overige collegien op zo een tyd als onnodig geexcuseerd.

Art. 18. Alle gequalificeerdens en mindere Compagnies die-naaren, die niet onder de compagnie pennisten behooren of in deezen niet speciaal zyn benoemd, zullen zig moeten vervoegen in

het casteel voor de capel of kerk en daar afwagten, waartoe zy gecommandeerd zullen worden.

Art. 19. Overigens zullen alle de geene, die tot den optrek niet gehooren, als bejaarde lieden, vrouwen, kinderen en alle, die uit hoofde van ziekte buiten staat zyn onder de wapenen te verschynen of na hunne bescheydene post zig te begeeven, zig in huis dienen te houden en niet dan om de allernoodzakelykste reedenen zig op de weegen begeeven, tot voorkoming van confusie in het vergaderen van die geene, die tot het alarm behooren, dog inzonderheid ter voorkoming van ongelegenheid, waarin deeze en geene in zulke tydsomstandigheden zouden kunnen geraken en veel ligt buiten adsistentie blyven.

Art. 20. Alle inlanders, zo in de stad, voorstad, als die woonagtig zyn binnen de limieten der binnen posten, voor zoverre niet tot den optrek gehooren, zullen in derzelver wooningen moeten blyven onder toezigt van de over hun gestelde hoofden en wykmeesters, speciaal door den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander voor elke campong en wyk buiten de stad benoemd, en by verschyning op de weegen, dat alleen om noodzakelyke reedenen of verrigtingen zal mogen geschieden, ongewapend moeten zyn.

Art. 21. Insgelyks zullen de Chineezzen, die meede tot den optrek niet behooren, zo in de stad, voorstad, enz., enz., in derzelver wooningen moeten blyven, onder toezigt van de over hun gestelde hoofden en toezigtters, en zig almeede niet op de weegen begeeven dan om noodzakelyke reeden en zonder eenig wapentuig.

Art. 22. Ieder ingezeeten, zonder onderscheid van wat natie, rang of conditie, die tot den optrek is beroepen, zal in alle opzigten medewerkend moeten zyn om alles aan te wenden, wat tot bevordering van eene algemeene rust, veyligheid en goede ordre vereischt word.

Art. 23. Inzonderheid word van elk ingezeeten als een eerste pligt gevorderd van een goed toezigt te laten houden over de slaven, dat deeze in absentie van derzelver lyfheeren of

eygenaaren niet uitloopen of zig wapenen met eenig handgeweer, en by de minste ontdekking, dat deeze en geene lyfeigen een kwaad voorneemen mogte hebben, dezelve onmiddelyk in verzeekering te neemen en aan de naastgelegene wagt in bewaring zenden of daarvan kennisse te geeven om dezulke te apprehendeeren.

Art. 24. Tot bevordering der algemeene rust en veyligheid zullen gedurende het alarm de militie binnen-posten rondomme Batavia, als: Wilgenburg, Jaccatra, Ryswyk, Noordwyk en de Ketting, bezet worden met inlanders uit de respectieve campongs van Batavia en zo veel Enropeesen, als te missen zullen zyn, onder de ordres van een geschikt zergeant als posthouder, die uit deeze manschappen patrouilles zal formeeren om geduurende het alarm, zo wel by dag als by nagt, langs de gemeene wegen te laten patrouilleeren.

Art. 25. De buiten-posten, als: Meester Cornelis, Tandjong Poura, Buitenzorg en Tangerang, zullen in zelvervoegen worden bezet met inlanders uit de regentschappen en particuliere landeryen tot beveyliging van de bovenlanden, en om allerweegen, waar dit op de landen mogte vereischt worden, de nodige adsistentie te verleenen.

Art. 26. De waghthuizen voor de inlandsche campongs zullen meede dag en nagt met inlanders bezet worden en dit wagtsvolk zal incede patrouilles formeeren om by den dag alle uren van des morgens de klokke zes tot 's avonds 6 uren langs de gemeene weegen te patrouilleeren.

Art. 27. Insgelyks zullen in de Chineesche campong de vier waghthuizen op de hoeken van het camp met gewapende Chineesen bezet worden, zo meede de Chineesche wagt op Patoeakan en uit dit wagtsvolk zullen ook patrouilles worden geformeert om in het camp en langs de Patoeakan, tot zoverre aldaar de Chineesche wooningen strekken, om het uur te patrouilleeren geduurende de klokke 6 uren 's morgens tot 6 uren des avonds; ook zullen de Europeesche wagten in de Chineesche campong niet nog twintig Europeesen versterkt worden onder commando van een officier om, neevens eenige

cavalleristen uit de middel reserve, allerweegen in de camping te patrouilleeren.

Art. 28. Aan de commandanten en posthouders van de militaire posten, als ook de hoofden van de wagthuizen, zo Chineesen, als inlanders, word in het generaal aanbevoelen om binnen elks limieten een goed toezigt te houden en alles aan te wenden, wat tot bevordering van de inwendige rust en veyligheid van ieder ingezeeten vereischt wordt; inzonderheid zal hunne voorname zorg en oplettendheid vorderen het attroupeeren van inlanders, Chineesen, Mooren of wat natien, die ook zyn mogen, toegen te gaan en de nadeelen, die daaruit ontstaan kunnen, door het beramen en dadelyk in 't werk stellen van de nodige en toereykende middelen daarin op eene efficacieuse wyze te voorzien.

Art. 29. Alle de geene, die door de wagten, patrouilles of andere tot het patrouilleeren g'qualificeerde perzoonen aange-roepen worden, het zy by den dag of by de nagt, zo binnen, als buiten de stad, zullen behoorlyk dienen te antwoorden om buiten alle verdenking te blyven van eenig kwaad voornemen te hebben; en zullen alle inlanders, Chineesen, Mooren en alle andere onchristenen zonder onderscheid, die gedurende het alarm met hunne wapenen de wagten en patrouilles passeeren, werden aangehouden om g'examineerd te worden, of dezelve in eenigen dienst zyn, en by bevinding van dien, 't geen by eene schriftelyke qualificatie of ander bewys zal moeten blyken, te laten passeeren, dog anders op te brengen aan de naast gelegene post of wagt tot een scherper examen.

Art. 30. De Chineesen op de bazaars of elders in de havenlanden, mitsgaders alle inlanders op de landeryen boven de binnen-posten, zullen zig hebben te gedragen na de ordres, die hun door de respective lands heeren uit naam en op schriftelyk bevel van den heer Gouverneur Generaal zullen werden voorgeschreeven, en een ieder opgezeeten van de landen zal gehoorzaam zyn en ondergeschikt blyven aan de hoofden of mandadoors, die door elk landbezitter als toezigtters aldaar zullen worden gesteld.

Art. 31. Geen inlanders ofte Chineesen zullen zig op de landeryen onder de wapenen mogen verzamelen, als voor zo verre daar toe van weegens den gecommiteerde tot en over de zaken van de inlanders ofte de respective land-eigenaren gelast en genomineerd zyn, zo om na de stad af te komen tot defensie van Batavia, als om zig onder de ordres van een Europeese of inlandsche land-mandadoor op het land gewapend by een te houden, om allerweegen aldaar tot adsistentie van de goede ingezetenen gebruykt te werden, tot meerder veyligheid van de bovenlanden.

Art. 32. Buyten de inlanders of Chineesen, die tot het alarm behooren en afgeroepen zyn, zal zig niemand verstouten na de stad af te komen, dan om de allernoodzakelykste reeden of dat door den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander zullen werden onthouden, met uitzondering nochtans van die geene, die lands producten afbrengen, aan wien ook allerweegen aan de posten en wagten passagie en adsistentie zal werden verleend.

Art. 33. Inzelvervoegen blyft aan alle inlanders en Chineesen het opgaan na de bovenlanden verboden en zal aan alle buiten-posten de nodige toezigt hier omtrent werden gehouden.

Art. 34. Tot te gemoedkoming van alle behoefte ingezetenen, zo Christenen, als Mahometanen en andere onchristenen, zal gedurende het alarm, zo binnen, als buyten de stad, Compagnies weegen ryst werden verkogt teegens 6 stuivers de ganting, en waar toe bepaald zyn, binnen de stad, de campong Manga Bazaar, de campong Mangadoea, de Bache-ragts gragt, de campong Maccasser, het Molenvliet, Anké, de campong Pacodjang en aan de Jasseburg, alwaar de verkoop openbaar zal geschieden by heele, halve en quart gantings.

Art. 35. De commandanten der corpsen zullen zorgen, dat ieder compagnie ten minsten van een marketenter of waronghouder voorzien zy, daar zy het nodige door kunnen laten bezorgen aan 't volk, onder de wapenen staande, terwyl zy de nodige verstrekking van ryst uit de pakhuisen zullen krygen.

Art. 36. De brandspuit-meesters zullen aan de brandspuit-huysen moeten present zyn om, by ongeval van brand, enz., dadelyk adstantie te kunnen verleenen, zullende de geene, die daar by zelve niet kan adsteeren, iemand werden toegevoegd om als opzigter over de brandspuyt te ageeren, zig egter gedragende naar de ordonnantie of reglement, omtrend de brandspuyten bepaald.

Art. 37. By de brandspuyt N° 7 en 8, staande in de Zuider voorstad en aan de Molenvlietschen dyk by de campong Crocot, zal de geconmitteerde tot en over de zaken van den inlander de nodige inlanders moeten bezorgen; de twee spuyten N° 6 A en B in de Chinese campong zullen door den captein der Chinese natie, niet alleen met een voldoende getal Chineesen voorzien, maar ook, by vereisch, in werkzaamheid gebragt moeten worden; en de spuyt N° 9 buiten de draaybrug van de Vierkants poort zal door de inlanders van de campong Loear-Batang, met assistentie van de aan de boom vergaderde manschappen, moeten worden beheerd; de spuyt N° 4, staande onder de wal van de punt Vriesland, zal in cas van brand door coelie's uit het zuiker-pakhuis, de spuyt N° 5 op de equipagie-werff door coelie's uit de Westzyde en de spuyt N° 5 aan de Middelpunts-brug door coelie's, gehoorende aan den administrateur van de pakhuisen op Onrust en de Kuiper, afgehaald en na de plaats, alwaar de brand is, getransporteerd worden; en zullen de administrateurs in voorschreevene administratien by de minste ontdekking van brand, waar van aan hun informatie zal worden gegeven door de ordonnancen van de hoofdwagt, hunne coelie's onmiddelyk na de voor elke administratie bepaalde plaats en onder toezigt van de mandadoors derwaards zenden; de spuyten N° 1 en 2, gehoorende aan het ambagts-quartier, zullen door 't quartiers volk beheerd worden; de spuyt in de arthillery door de coelie's uit het yzer-magazyn en die van de wapenkamer door coelie's uit de Waterpoort en de kleine winkel, zullende de administrateurs van deeze administratien, by ontdekking van brand in cas van alarm, door ordonnancen van de hoofdwagt almede

kennisse worden gegeven, ten einde de coelie's directelyk derwaards te zenden.

Art. 38. Alle troupes, zonder onderscheid, zullen met stille trom en zonder het minste geraas of getier naar hunne rendez-vous plaatsen marcheeren; en wie zig derwaards niet begeeft, maar integendeel, na dat dezelve verzameld zyn, langs de straten loopt en door patrouilles of dienaren van de justitie word opgevat, zal de -facto naar de provoost worden gebracht om van daar na de boeyen getransporteerd, dan wel volgens krygs gebruyk na exigentie van zaaken gestraft te worden.

Art. 39. Om alle confusien voor te komen zal niemand mogen meede brengen kruid of lood, nog ook geladen geweer, als het bovenstaande sein van generaal alarm gedaan word, ten ware zulks alvorens wierd geordonneerd by een generale belasting, waar af een ieder tydig genoeg kennisse zal krygen; en indien iemand zonder zodanige ordre mogte met zig voeren losse of scherpe patronen, dan wel zig verstouten in het gaan naa of komen van de alarm- of verzamelplaatsen te schieten, zal dezelve daar over gestraft worden en de officieren van de compagnien, daar het onder gebeurd, zullen de zodanige in arrest neemen en brengen by den commandant van de verzamelplaats, die hem naar bevinding van zaaken en de ordres, die hy heeft, zal behandelen.

Art. 40. Van de voorschreeven alarm-plaatzen of andere vergaderingen van troupes, schoon in deeze niet genoemd; zal niemand zig onderwinden eenig ander detachement te doen, dan de geene, die by 't plan instructief voormeld aan de hoofden der corpsen is aangewezen en waar na een ieder gelast word zig stiptelyk te gedragen, op poene van responsabel verklaard te worden voor alle desordres, die daar uit zullen voortkomen; en de hoofdofficieren van de reguliere troupes, zo wel als de commanderende officieren van de burger- en andere compagnien zullen geene andere ordres hebben te respecteeren dan die van den heer Gouverneur Generaal of die hy zyn hoog-Edelheids absentie het commando heeft, zullende deeze ordres door de helmbardiërs, ordonnancen en oppassers

van den commissaris werden rond gebragt, het welke hen niet alleen zal werden bekend gemaakt, maar ook nader zal blyken, wie zy zyn, aan het cachet, dat zy by zig zullen hebben en alvorens zullen moeten vertoonen aan den officier, wien zy de ordres brengen.

Art. 41. Alle de buiten de stad woonende Compagnie's dienaren, als pennisten, kruitmakers, het op Tanna Abang leggend corps marinen, zo meede de burgers, item alle andere Compagnie's dienaren en ingezetenen, tot den optrek behoorende, zullen in cas van alarm vergaderen voor de Nieuwpoort om vervolgens onder derzelve hoofden binnen de stad te rukken en te marcheeren naar hun hier voren bestemde plaatzen.

Art. 42. Dan om door het meenigvuldig gery met rytuigen alle ongeregeldheeden voor te komen zullen geen andere rytuigen de poorten binnen of buyten gelaten worden als die van de Commissarissen Generaal, de hooge regeering en de leden van het defensie-weezen, de laatste uit hoofde van derzelve dienst verrigtingen binnen en buiten de stad; zullende het egter aan een ieder vry staan een rypaard te gebruiken en daar meede allerweegen door de poorten gelaten worden.

Art. 43. Zullende van dit reglement aan ieder officier van de differente corpsen en die het verder aangaat, een gedrukt exemplaar worden afgegeeven tot narigt.

Zie ook 9 September 1777, 12 December 1797, 4/7 Maart 1800 en 28 Februarij 1801.

22 December. *Verpachting van de »gemeene» middelen van het Koninkrijk Jakatra.*

De wijzigingen waren ditmaal:

Eerstelyk: dat onder de pagt van de inkomende en uitgaande rechten zal begreepen en mede verpagt worden de ten behoeve van de Compagnie in het jongst gepasseerde jaar 1794 geintroduceerde heffing van vyf ryksdaalders voor ieder slaaf, kleine kinderen uitgezouderd, welke aangebragt word, boven het redemptie geld, het geen de pagter bevoorens heeft genoten.

Ten tweeden: dat tot interpretatie van het agtste articul der conditien van de pagt der inkomende en uitgaande rechten verklaard wordt, dat de pagter geen thol competeert van alzulke goederen, welke in de schepen of mindere vaartuigen blyven, schoon een zodanig vaartuig last breekt.

Ten derden: dat de Macausche handelaars, even als voorheen, ook voor het vervolg, ten opzigte van de door hen hier aangebragt en ingekogt wordende goederen, zullen mogen volstaan met de betaaling van de by de pagt-conditien vastgestelde thol van ses percent aan den pagter van de inkomende en uitgaande rechten, zonder iets meer, behalven alleen een percent aan den pagter van de waag, ingevalle zy goederen in- of uitvoeren, welke de waag moeten passeeren.

Ten vierden: Dat de Caabsche tarwe en wyn by den eersten aanbrengh door particuliere handelaars, by provisie voor drie agtereen volgende jaaren, zyn geëximeerd van inkomende rechten en dat zulks zal ingaan met primo January 1796.

Ten vyfden: dat de leverancier der Chineesche zeevaardenden zal mogen volstaan met het jaarlyks neemen van vyf honderd hoofd-briefjes voor de Chineesche zeevaardenden in 's Compagnies dienst en het betaalen van veertig stuivers 's jaars voor ieder briefje.

Ten zesden: dat, met alteratie van het vyfde articul der pagt-conditien van de waag, van de goederen, die van de Compagnie worden gekogt, voortaan de kopers worden gereleveerd van de daarby bepaalde waag-gerechtigheid.

Wordende wyders nog een ieder, die tot het aanslaan der voorsz. pagten genegen zal zyn, gelast verdagt te weezen en zorge te dragen, dat de betaling der pagt-penningen conform de by de generale pagt-conditien, articul 3, gestelde termynen promptelyk geschiede, met deeze alteratie egter, dat de betaaling uiterlyk zal moeten geschieden met den tienden dag van de maand, also by het tegendeel de bepaalde middelen van contrainte zonder eenige conniventie te werk gesteld zullen worden, terwyl by deezen nader wordt geinterdiceerd het doen van verzoeken voor surcheance of remission.

22 December. *Regeling der viering van christelijke feestdagen, enz.*

Is goedgevonden en verstaan:

- 1° alle opentlyke godsdienstoefening op nieuwjaars dag voor eerst te laten ophouden en de gewone complimentation op den eerst invallenden Zondag te laten geschieden;
- 2° op de tweede dagen der drie groote feesten, voor zover de Hollandsche gemèente betreft, in geene andere dan in de hoofd of groote Nederduitsche kerk de godsdienst te laten verrichten; en
- 3° de begravenis en hemelvaart van Christus mede eenlyk in de groote kerk, voor zover de Nederduitsche gemeente aangaat, te laten celebreeen.

22 December. *Regeling der inkomsten van zee-officieren, enz. aan wal.*

Door den heer Raad orninair, Johannes Siberg, als waarneemende het amht van Directeur Generaal, ter voldoening aan het verzoek om een comparatie te maaken van helgeen de officieren van de ontakelde schepen en die verder aan de wal staan g'emploieerd te worden, thans genieten tegen helgeen de militaire officieren na het hen toegelegd douceur maandelyksch ontvangen, ten einde die, zoveel mogelyk, gelyk te stellen, by een dien aangaande geformeerde berekening specifiek aangewezen zynde, hoeveel aan de officieren ter zee van ieder classe boven hunne gage zoude moeten worden toegelegd om hen in het genot na proportie en billykheid met die van de militie te egalizeeren — zo is, conform de daar by gedaane propositien, goedgevonden en verstaan:

- 1° aan de capitains ter zee gedurende den tyd, dat hunne schepen ontakeld leggen, buiten hunne gage, welke aan haar zal worden uitbetaald, schoon daarop eenige belasting mogt leggen, maandelyks aan papiere geld toe te leggen een som van..... rld^f 120

- aan de capitains-lieutenants..... rd^e 65
 » » lieutenants » 40 en
 » » sous-lieutenants » 25 ieder,
 om in te gaan met primo December 1795;
- 2° de op Tana Abang het commando hebbende capitains ter zee, van Straalen en Baane, te laten behouden het door hun genooten wordend douceur van rd^e 150 ter maand;
- 3° de gemelde capitains, van Straalen en Baane, te qualificceeren om van hunne subalterne officieren 's maands van derzelve toelaag voor de kost in te houden rd^e 20 van ieder;
- 4° aan de officieren en de reconvaesenten 's maandelyks gratis toe te leggen:
 — $\frac{1}{2}$ legger Caabsche wyn,
 50 R boter, en
 6 » speceryen;
- 5° in steele van het aan boord genooten tafelgoed te laten verstrekken eens 4 stukken guinces en 56 ryksdaalders tot den inkoop van porcelainen; en
- 6° aan de gemeenen, even als geduurende den oorlog aan boord is verstrekt, 's maands te laten afgeeven:
 2 pikols koffy en
 1 pikol thee.

24 December. *Verandering van het bestuur over de O. I. Compagnie in Nederland.*

De Staaten Generaal der vereenigde Nederlanden, allen den geenen, die deezen zullen zien ofte hooren leezen, heil en broederschap, doen te weten, dat wy, in deliberatie genomen hebbende de propositie der provisioneele repraesentanten des volks van Holland van den 15^{en} September deezes jaars, by onze resolutie van den 16^{en} November laatstleden hebben dienstig geoordeeld, onverminderd het octroy, door ons aan de Vereenigde Nederlandsche Oost-Indische Compagnie verleend, het tot hier toe plaatshebbend bewind over gemelde maatschappij met den 1^{en} Maart 1796 te vernietigen en alle desselfs leden,

ministers en beëdigde hoofd-participanten te ontslaan, gelyk mede alle desselfs ontvangers, boekhouders, commisen, suppoosten en alle verdere beambten en dienaaren, hoegenaamt; met last nogthans aan laatstgemelde om hunne posten zoo lang te blyven waarneemen, tot daarin nader zal zyn voorzien; terwyl wy al verder hebben goedgevonden om het voorsz. bewind te doen vervangen door een committé, genaamt het Committé tot den Oost-Indischen handel en bezittingen, het geen zyn residentie zal houden te Amsterdam; wordende allen en een iegelyk, die dit eenigsints zoude mogen aangaan, hiervan gewaarschouwd en, des noods, gelast om zig voortaan aan gemeld Committé tot den Oost-Indischen handel en bezittingen te adresseeren in zaaken, die voorheen en tot nu toe hebben uitgemaakt de werkzaamheid van de als nu vernietigde generale Nederlandsche Oost-Indische Compagnie.

Dit stuk is eerst in December 1796 in Indië ontvangen en aldaar afgekondigd op den 17^{den} en 20sten dier maand. Zie aldaar.

De Indische Regering ontving ook het navolgende extract uit het register der resolutiën van de Staten Generaal.

GELYKHEID, VRYHEID, BROEDERSCHAP.

Jovis, den 24^{en} December 1795.

Het eerste jaar der Bataafsche vryheid.

Is gehoord het rapport van de burgers Dykmeester en andere, haar hoog mogende gedeputeerden tot de zaaken van de Oost-Indische Compagnie, bebbende ingevolge en ter voldoeninge van derzelve resolutie commissoriaal van den 16^{en} November laatstleeden geëxamineert, op welke wyze zoude kunnen worden geëxecuteert de resolutie van haar hoog mogende, ten zelve dage genomen, raakende de vernietiging van het subsisteerend bewind van de Oost-Indische Compagnie hier te lande en de verdere punten, by de voorsz. resolutie commissoriaal gemaakt;

als mede nog, ingevolge en ter voldoeninge van derzelve resolutie commissoriaal van den 30^{en} November laatstleeden, geëxamineerd hebbende een missive van eenige beëdigde hoofd-participanten ter kamer Amsterdam en Zeeland, Huydecoper van Maarsseveen, W. C. Backer, Steengragt d'Oosterland, Jan van de Pol de Jonge, geschreeven te Amsterdam den 27^{en} dezer, houdende, dat zy onderrigt waren, dat haar hoog mogende by resolutie van den 16^{en} dezer loopende maand tot de vernietiging der gantsche directie van de Oost-Indische Compagnie beslooten hadden om reedenen, haar hoog mogende daar toe moveerende; dat zy zig derhalven verplicht oordeelden, ter hunner verantwoording aan dezelve committenten, haar hoog mogende te moeten verzoeken om ten minsten gedurende het nog exteerende en door haar hoog mogende aan de participanten en aan de maatschappy verleende octroy gemelde hoofd-participanten te willen maintineeren in alle de rechten en voorrechten, by dit en voorgaande octroyen aan hun verleend, en dus ook, voor zoo verre zulks aan de participanten daar by was toegekend, als mede in de nominatie van het bestuur en het toezigt, het welk gemelde hoofd-participanten altoos in de directie hadden gehouden.

En eindelyk, ingevolge en ter voldoening van derzelve resolutie commissoriaal van den 3 dezer, geëxamineerd hebbende een missive van de bewindhebberen van de Oost-Indische Compagnie ter praesidiale kamer Amsterdam, geschreeven aldaar den 2^{en} dezer, houdende, dat, daar het hun uit het gerapporteerd van de gedeputeerden der provisioneele repraesentanten van het volk van Holland ter generaliteit, te vinden in de publike dagbladen, welke op order van evengemelde provisioneele repraesentanten van Holland worden uitgegeven en waar aan zy geen geloof mogten weigeren, onlangs gebleeken was, dat op den 16^{en} der voorleeden maand November door het besogne van haar hoog mogende over het werk der Oost-Indische Compagnie een rapport was uitgebragt geworden, hoofdzaakelyk tenderende om, conform het decreet der provisioneele repraesentanten van het volk van Holland van den 15^{en} September

daar te vooren, het tegenwoordig bewind der Oostindische Compagnie met derzelver ministers, beampten en suppoosten te licentiëeren en een generaal committé te introduceeren, in dier voege ingericht, als by dat dagblad verder word opgegeeven, zy, bewindhebberen, hoe zeer nog geene legaaie kennis bekomen hebbende, dat zodanig besluit werkelyk by haar hoog mogende zoude zyn genomen, echter, als zynde de thans praesidiale kamer, gemeent hadden, by absentie van de vergadering van zeventhienen, voor haar hoog mogende niet te mogen verbergen de aandoening, welke by hun was ontstaan op het vernemen van dit rapport en op het daaruit gereezen denkbeeld eener mogelykheid, dat het haar hoog mogende, de hooge verleeners van het octroy der Oostindische maatschappy, zoude kunnen behaagen het tegenwoordig bewind met deszelfs beampten, waar onder voorzeeker ook de beëdigde hoofd-participanten begreepen zyn, dadelyk te licentieren en mitsdien het gantsch bestuur en toezigt over de eigendommen van participanten in welgemelde Compagnie geheel en al, en dat wel staande het octroy van haar hoog mogende, te nemen uit de handen van dezulken, die op den voet en het voorschrift van dat zelfde octroy, mitsgaders de resolutien, daar toe spec-toerende, en alzo op een alzints wettige wyze zyn aangesteld en die, aan de eigenaaren van 's Compagnies bezittingen of derzelver vertegenwoordigers verantwoordelyk, gerekend konden worden in deze hunne betrekking te moeten worden gemaintineerd of ten minsten daarvan niet te kunnen worden ontzet, zoo lang de participanten zelve niet hadden betuigt in deze bestuurders hunner goederen geen vertrouwen meer te kunnen stellen, dan van hoedanig mistrouwen hun tot dus verre geene blyken waren voorgekomen;

dat zy, bewindhebberen, overtuigd waren van de overgrote nadeelen, welke voor het ligchaam der Oost-Indische maatschappy noodwendig zouden resulteeren uit de afschaffing van het thans plaatsthebbend bestuur en op de alzints bedenkyke gevolgen der invoering eener gantsch nieuwe directie, in plaats van een bewind, dat zig door eene lang-

duurige ondervinding de waare belangens der maatschappy eigen had gemaakt;

dan dat, ingeval haar hoog mogende onverhooptelyk en tegen alle verwagting, onaangezien hunne thans bygebragte consideratien en zonder eenig reguard te slaan op al, het geen by het meergemelde bericht der vergaderinge van XVII, zoo met opzigt tot het tegenwoordig bewind was bygebragt, als ten aanzien van het op nieuw voorgeslagen committé was gemarkueerd, echter tot dadelyke vernietiging van het thans nog plaatshebbend bestuur mogten overgaan of reeds werkelyk onherroepelyke dispositien ten dezen opzigte, conform het uitgebragte rapport van haar hoog mogende commissarissen, mogten hebben genomen, waar aan bewindhebberen in dat geval wel genoodzaakt zouden zyn zig te onderwerpen, zy in dat uitersten niet te min verplicht waren haar hoog mogende al verder onder de aandacht te brengen, dat het dadelyk verlaaten en overgeeven eener zoo ingewikkelde en tevens zoo uitgestrekte directie, als die nu byna twee eeuwen op een en denzelfden voet had gesubsisteerd, een werk was van de grootste aan gelegenheid en van een zeer grooten omslag en dat het opmaaken van den staat van zoo veele onderscheidene administratien, als het ver uitgestrekt ligchaam der Oost-Indische maatschappy bevat, mitsgaders de opneeming van alle de goederen, penningen en koopmanschappen, by de maatschappy aan handen, zoodanig, dat dit alles in de vereischte order aan de successeuren in der tyd kan overgeleverd worden, zaaken zyn, waaromtrent niet by overyling kan worden te werk gegaan en die noodwendig eenigen tyd vereïsschen om met den nodigen aandacht te worden behandeld;

dat haar hoog mogende immers en in alle gevallen met hun wel zouden willen erkennen, dat het sluiten der boeken by de respective kameren, zoo al niet onder ultimo Mey, welke het gewoone tydstip is, waar op dit werk pleegt te geschieden, ten minsten onder zekeren te bepaalen vroegeren datum, van die essentie is, dat het zelve niet kan worden agterweege ge laaten, hoewel het nogtans niet minder zeker was, dat

tot dat omslagtig werk al mede een geruimen tyd zou nodig zyn;

dat juist in het volgende jaar 1796 de tyd daar zoude zyn, waarop zouden moeten geschieden de gemeene reekeningen, welke de Compagnie verplicht was, ingevolge en ter voldoeninge aan de continuatie en prolongatie van het octroy van den jaare 1647, telken vier jaaren te doen, en die uit de natuur van de zaak zelve niet dan door het tegenwoordig bestuur zouden kunnen worden opgemaakt;

dat zy zig derhalven verplicht vonden haar hoog mogende te moeten verzoeken, dat, ingeval hoogstdezelve tot het meergemelde finaal besluit mogten overgaan, haar hoog mogende als dan den termyn tusschen zoodanig een te neemen besluit en de executie van dien een zoodanigen ruimen tyd zouden gelieven voor te schryven, dat gemelde bewindhebbers in staat gesteld wierden aan alle de hier voren gemelde vereischters te kunnen voldoen om zig van deze hunne gantsche administratie naar behooren en compleetelyk te kunnen dechargeeren.

Waarop gedelibereert en in agting genoomen zynde de noodzakelykheid, dat ter bevordering van de algemeene belangens van den staat en van de generaale Oost-Indische Compagnie werde ingevoerd een meer geconcentreert bestuur over den handel en bezittingen der maatschappy, dan tot nu toe ingevolge de successive octroyen, door haar hoog mogende aan dezelve verleend, en opgevolgde resolutien heeft plaats gehad; en dat, om aan dit groot oogmerk met de meeste kragt en énergie te voldoen, het tegenwoordig bewind, zoo als het zelve thans geconstitueerd en werkzaam is, niet zonder groote inconvenienten kan worden aangehouden en gecontinueerd, maar een ander en verbeterd bestuur, meer geschikt naar de actuele omstandigheden van tyden en zaaken, behoort te worden ingevoerd, is goedgevonden en verstaan het tans nog subsisterende bewind van de Oost-Indische Compagnie hier te lande, onverminderd voor het overige het octroy, aan dezelve maatschappy verleend, geheel en al mits dezen te vernietigen, wordende alle dezelfs leden, ministers en beëdigde hoofd-

participanten alzo ontslaagen en gelicentieerd, onverminderd hunne verantwoording van gehoudene directie en administratie, gelyk ook alle derzelve boekhouders, cassiers, commisen, clerquen, suppoosten en alle verdere, hoe ook genaamde beampten en bedienden, met last nogthans aan deeze alle om hunne posten zoo lang te blyven waarneemen, tot dat deswegens nadere beschikkingen zullen zyn gemaakt.

En is wyders goedgevonden en verstaan, dat, in plaats van het tegenwoordig bewind, zal worden aangesteld, gelyk aangesteld word mits dezen, een comité tot de zaaken van den Oost-Indischen handel en bezittingen, bestaande uit 28 personen, welk committé uitsluitend de directie zal hebben over alle de bezittingen en heerschappyen, welke tot hier toe aan het bewind der Oostindische Compagnie competeerende en onderworpen zyn geweest, en welk comité voorts geheel en al subintreeren zal in plaatse van het genoemde en by dezen vernietigt wordende bewind, met behoud van alle zoodanige voorrechten, octroyen en privilegien, als tot hier toe door den souverain dezer landen aan deze handel-maatschappy vergund zyn geworden.

Ten tweeden: dat deze 28 personen door haar hoog mogende uit alle de provincien of wel uit de geheele republicq, zonder onderscheid, zullen worden benoemd, met dien verstande nogtans, dat aan de provincien van Holland en Zeeland, als zynde de grootste crediteuren en guarandeurs der voornaamste schulden van de maatschappy, zal worden over gelaaten om tot leden van het voorsz. committé aan haar hoog mogende te worden voorgedragen, door Holland 17 en door Zeeland 6 personen, terwyl ieder der vyf overige provincien daartoe een lid zullen kunnen voorstellen; zullende voorts geene andere personen tot leden van dit committé voorgedragen, nog benoemd mogen worden dan die, welke de vereischte kundigheden bezitten om, het zy met opzigt tot de generaale directie of tot een der na te meldene departementen, met vrugt mede te kunnen werken tot dadelyk herstel en algemeene verbetering van den jammerlyken staat dezer aanzienlyke handel-maatschappy;

Ten derden: dat voorts de werkzaamheden van het com-mitté in dezer voegen zullen moeten werden verdeelt:

dat zeeven hunner byzonder gechargeert zullen zyn met de directie van al, het geen den staat van defensie der bezittingen van de maatschappy, zoo in Africa, als in de Indiën, aangaat, als de militie, magazynen, arsenaalen, hospitaalen, fortificatien en het geen verder van dit alles dependeert;

dat zeeven anderen byzonder zullen zyn belast met het huishoudelyke bestuur aan de Kaap en in de Indiën zelve, zoo wel met betrekking tot de hoofd-regeering aldaar, als tot het gedrag en de aanstelling van alle ambtenaaren en bedienden, maaken van reglementen, ordonnantien en schikkingen voor dezelve of de administratie der zaaken aldaar en het geen verder in alle die opzigten, onder de benaaming van het huishoudelyk bestuur, eenigzints kan worden betrokken;

dat neegen anderen zig byzonderlyk zullen moeten bezig houden met de directie van den handel der maatschappy, zoo uit deze landen naar derzelve bezittingen in Africa en in de Indiën, als van daar herwaards, en derhalven met alles, wat den aankoop van goederen ter verzending of den verkoop der retour-goederen, mitsgaders het aanbouwen, huuren en uitrusten van schepen betreft, en wyders al, het geen de directie der commercie en navigatie van deze maatschappy eenigzints zoude mogen aangaan;

dat de vyf overige zig byzonderlyk zullen moeten bezig houden met het werk der financien van de maatschappy en de administratie der penningen, welke ten haaren behoefte ontfangen of betaald moeten worden; en uit dien hoofde met het houden van den staat en balans der geldmiddelen van de maatschappy, het soldeeren, liquideeren en reguleeren van alle openstaande of loopende reekeningen, maandgelden, huuren, gagiën, arbeidsloonen, contracten, interessen, uitdeelingen, schulden en alles, wat verder eenigzints onder het werk der finacie begreepen zoude kunnen worden;

terwyl intusschen het generaal- en opperbestuur over alle de voorschreeve objecten zal moeten berusten by en verblyven

aan het gezamentlyke committé, wordende het werken in de departementen, invoege voorschreeve, alleen gemaks- en ordeshalve gestatueerd.

Ten vierden: dat om aan deze werking in departementen nog meerder gemak toe te brengen, het aan een ieder van dezelve vry zal staan om eenen afzonderlyken secretaris, onder den naam van substitut-secretaris van hetzelfde departement, met de nodige clerquen en bedienden aan te stellen en voorts tot zig te requireeren alle suppoosten of onderhoorigen, tot hier toe in dienst van de Oost-Indische Compagnie geweest zynde, welke zy tot hunne onderrichting zoude meenen nodig te hebben; en voorts het zelve committé zal moeten zorgen, dat doorgaans twee of drie van deszelfs leden zig in loco bevinden, ter plaatse, daar tot hier toe de respectie kameran der Oost-Indische Compagnie geëtablisceert zyn geweest en alwaar de voornaamste expeditien voor haare bezittingen tot hier toe zyn geschied, als mede de voornaamste zetel der commercie en navigatie dezer landen gevonden word, te weten, in Zeeland twee, te Rotterdam en Delft te saamen twee, te Hoorn en te Enkhuysen te saamen twee, zoo om het oog te houden op de verrichtingen van alle de bedienden en geëmployeerden van het zelve committé in de voornoemde plaatsen of departementen, als anderzints, ten welken einde in ieder der voorsz. plaatsen een substitut-secretaris en boekhouder, beneevens de nodige clerquen, door het zelve committé zullen worden aangesteld om tot dienst en adsistentie van de voorsz. in loco zynde gecommiteerden te weezen en dezelve, ieder in hunne qualiteit en relatie, behoorlyk te bedienen.

Ten vyfden: dat voorts door hun hoog mogenden nog zal worden aangesteld een advocaat fiscaal tot waarneming van het regt der hooge overheid in cas van misdaden, door ambtenaren of bedienden, het zy militairen of burgerlyken, in dienst van het voorsz. committé staande, in de administratie hunner functien begaan, mitsgaders in cas van delicten, welke door onderhoorigen of bedienden aan het zelve committé gesubjecteert zouden mogen worden, al mede in de administratie

hunner functie begaan, ten einde alle dezelve voor het gezamentlyke committé te regt te stellen; dat ook door hun hoog mogenden nog zal worden aangesteld een secretaris voor het geheele committé omme het zelve in de generaale notulen, expeditien en in alles, wat daar by door eenen secretaris behoord verrigt te worden, te assisteeren en te bedienen; en dat eindelyk nog door hoogstdezelfen benoemt en aangesteld zal worden een visitateur generaal, die alleen en dagelyks zyn werk maakt om op de verschillende pligten der boekhouders en comptoir bediendens het oog te houden, zonder eenige conniventie te gebruiken, en successivelyk van zyne bevindingen rapport te doen aan het geheele committé; als mede een ontvanger generaal, door wien alle penningen, ten behoeve van het voorsz. committé betaalt of ontvangen moettende worden, zullen moeten worden geincasseert of op behoorlyke ordonnantien van het committé worden uitbetaald en welke gehouden zal zyn jaarlyks eenen praecisen staat en verantwoording van den toestand der geldmiddelen van deze maatschappy, dat is van haare ontvangsten, schulden en aflossingen, zoo wel aan het committé, als aan de hooge regering dezer landen, over te geven en ter hand te stellen, ten einde dezelve op eene behoorlyke wyze ter kennis van alle de geïnteresseerden en der gantsche natie gebragt zal kunnen worden.

Ten zesden: dat het zelve committé tot de zaaken van den Oost-Indischen handel dezer republicq steeds gepraesideert zal worden door een praesident, die alle agt dagen zal veranderen, en regulariter zyne zittingen in Amsterdam moeten houden en dat uit dien hoofde de voornaamste werkzaamheid van het bestuur aldaar zal gevestigd zyn; dog word niet te min, uit hoofde van het aan de provincie van Zeeland wettig compeeteerend aandeel in de voorsz. maatschappy, teffens onherroepelyk vastgesteld en absolute verzekering gegeven, dat de provincie of het departement te Middelburg in Zeeland nu en in het vervolg altoos zal blyven behouden haar geregt een vierde in de te doene inkoop en verzendingen van goederen, aanbouw

van eigene Compagnie's schepen, equipages en uitrustingen, zoo van schepen, als mede in de retouren uit Indiën, verkooping en derzelve en wat dies meer zy, zodanig als het zelve van ouds en by continuatie aan de kainer Zeeland heeft gecompeteert, en dat mede de gewoone lasten ter zaake van de Oost-Indische Compagnie by continuatie in Zeeland zullen betaalt worden, zoo als tot hier toe heeft plaats gehad.

En worden voorts, blyvende de verdeling der werkzaamheden van het voorsz. committé in departementen, zoo als hier boven is vermeld, de verdere schikkingen en bepalingen hier omtrent aan het committé zelve overgelaaten om daar in zoodanig te handelen, als naar bevinding en volgens den aart der zaake noodzakelyk zal oordeelen; en zal het zelve committé steeds bevoegd zyn om te verschynen ter vergadering van hun hoog mogendheid of de hooge regering dezer landen, zo dikwerf het zelve zulks voor zyne byzondere belangen of ten dienste dezer landen nodig zoude mogen oordeelen, mits hoogstdezelve van hunne komst mede adverterende.

En word alle de leden van het voorsz. committé toegelegd een jaarlyks tractement van vier duizend guldens, zoo nogthans en met dezen verstande, dat aan ieder van dezelve twee duizend guldens vast zullen worden betaald, dog dat de overige twee duizend guldens alleen tusschen de leden, naar mate dezelve zullen kunnen aantoonen praesent geweest te zyn, het zy in de vergaderingen van het committé, het zy in die der respectieve departementen, zullen moeten worden verdeeld en uitbetaald.

En word aan den advocaat toegelegd een jaarlyks tractement van zes duizend guldens, onder deze uitdrukkelyke conditie, dat hy ter zaake van zyne functie ten laste van den lande of van het committé zelve niets zal mogen declareren.

Voorts aan den secretaris van het geheele committé al mede een jaarlyks tractement van / 6000 en aan den visitateur generaal een vast tractement van / 4000 's jaars en voor reis- en teerkosten daags by de visitatie der boeken en comptoiren buiten de plaats zyner wooning tien guldens,

terwyl het committé verpligt zal zyn, zoo spoedig mogelyk, eene behoorlyke instructie op de voorsz. bedieningen te maaken.

En wyders aan den ontvanger generaal een jaarlyks tractement van / 4000, mits stellende behoorlyke borgtocht voor zyne te houdene administratie ter secretary van het zelve committé ter somma van zestig duizend guldens, welke jaarlyks behoorlyk zal moeten worden vernieuwt, met authorisatie op denzelven om, met kennis en overleg van het committé, aan te stellen een boekhouder en de nodige commisen op zoodanige vaste tractementen, als door het committé in billykheid en ten meesten menage van het interest van de kas zal geoordeeld worden te behooren. Alle deze tractementen in te gaan met den eersten dag der zitting van het gemelde committé.

En zal voorts bewindhebberen der Oost-Indische Compagnie ter praesidiaale kamer Amsterdam worden aangeschreeven, dat haar hoog mogende bewindhebberen en hoofd-participanten van de voorsz. Oost-Indische Compagnie, beneevens derzelve ministers, houden voor gelicentieert op den dag van dertig January 1796, met last om op den zelve dag aan het door haar hoog mogende als dan aangestelde committé tot de zaaken van den Oostindische handel en bezittingen (de Kaap de Goede Hoop daar onder begreepen), welke ten voorsz. dage te Amsterdam zal sessie neemen, over te geeven alle chartres, resolutien, kaarten, plannen, rapporten, papieren en wat al meer van dien aart zoude mogen weezen, tot het voorsz. bewind behoord of daar toe relatie gehad hebbende, directelyk of indirectelyk, in eenigerlei manieren; en met verdere last aan gemelde bewindhebberen om aan het voorsz. committé behoorlyk opgave te doen van den staat der pakhuizen, magazynen, werven, scheepen met alle de gevolgen en aankleeven van dien, zullende verder gehouden zyn voor ultimo April aanstaande finale verantwoording en reekening te doen van derzelve gehoudene administratie en zulks aan eene commissie uit het voorsz. committé, mitsgaders aan eene commissie uit de hooge regering dezer landen, gezamentlyk, zoo en in

dier voegen, als bevonden zal worden te behooren; en zullen alle de verdere amptenaaren, suppoosten en bediendens by de Oost-Indische Compagnie hunne respectieve posten en functien zoo lang moeten blyven waarneemen, tot dat daar in door het committé zal weezen voorzien.

En dat, daar het bestuur van de voorsz. colonie thans ten eenenmaal van gedaante verandert is, in vergelyking van het geen het te vooren, toen de Compagnie uit haare eigene middelen bestond en alzoo een groot huis van negotie, ten zynen eigenen kosten negocieerende, mogt worden gerekent, het over zulks minder noodzakelyk voorkomt, dat de leden of ministers van het zelve committé by zeker getal van actien daarin zouden moeten haeredeeren, wyl dit alleen de beurs van de houders van dezelve actien voor het tegenwoordig oogenblik zou kunnen maaken, zonder aan het groot belang der compagnie zelve eenig weezentlyk voordeel aan te brengen, en dat het mitsdien daarop voornamelyk schynt te zullen aankomen, dat tot leden en ministers van het zelve committé alomme werden aangesteld kundige, verstandige, eerlyke en werkzaame personen.

En wat aangaat, of niet eenige inzaage of toezigt in de directie van het zelve committé aan de hoofd-participanten en verdere actionisten van de Compagnie zou behooren te worden gegeven, is goedgevonden en verstaan, dat jaarlyks, beginnende op den tweeden Woensdag van January en zoo lang zulks noodig zyn zal, aan eene commissie van vyf leden uit de hooge regeering deezer landen, mitsgaders aan vier personen, daar toe behoorlyk door de meerderheid der voorsz. participanten gequalificeerd, zal worden gegeven behoorlyke opening en inzaage in de directie en administratie van het zelve committé, byzonder den staat der finantien of hunne gedaane uitgaaven en ontfang betreffende, omme daar op de nodige reflexien te kunnen maaken en teffens te oordeelen, of de penningen wel besteed en geene verkeerde uitgaaven of spendatien gedaan worden; en om van derzelve bevinding aan dezelve hooge regeering behoorlyk rapport in te brengen, ten einde als dan

daar omtrend zoodanig te worden geresolveerd, als bevonden zal worden te behooren.

Dat betreffende het reguleeren van eenig dedommagement of pensioen voor zoodanige bewindhebbers, ministers of amptenaars, die uit kragte van de in dezen genomene resolutie van hunne functien worden ontslagen, door hun hoog mogenden provisioneel niet kan worden geresolveerd, immers zoo lang door de geïnteresseerden zelve daar toe het nodig verzoek niet zal wezen gedaan.

En is voorts goedgevonden en verstaan, dat ten opzichte van de bediening van Gouverneur Generaal van Nederlands Indiën en verder van zoodanige andere personen, welke op voordragt van eene nominatie aan den gewezen stadhouder, als opper bewindhebber, door denzelven pleegen te worden aangesteld, het voorsz. committé verplicht zal zyn daar inne den zelfden voet te moeten agtervolgen door, in cas van vacature, aan haar hoog mogenden of aan die geenen, welke hoogstdezelve in de wettige regeering deezer landen zullen wezen opgevolgd, dezelve nominatie tot vervulling van de vacant geworden posten te praesenteeren, als te vooren van wegens het bewind der maatschappy aan den gewezen stadhouder te geschieden gebruikelijk geweest is.

En dit alles provisioneel, tot dat hier omtrent nadere schikkingen zullen zyn bepaald; zullende van dit een en ander by missive kennisse worden gegeven aan de respectieve provincien, met toezending van copie van de voorschreeve resolutie.

En zal extract van deze haar hoog mogende resolutie worden gezonden aan bewindhebbers van de Oostindische Compagnie ter praesidiale kamer Amsterdam, aan de beëdigde hoofd-participanten ter Hollandsche en Zeeuwsche kameren, ieder voor zoo veel hun aangaat, als mede aan het committé tot de algemeene zaaken van het bondgenootschap te lande, het committé tot de zaaken van de marine en de generaliteits rekenkamer tot derzelve informatie.

En zal mede gelyk extract gesteld worden in handen van

de te benoemen leden en ministers van het committé tot den Oost-Indischen handel en bezittingen, om te dienen tot narigt en instructie.

Terwyl al verder by publicatie, zoo als hier na volgt geïnsereerd ⁽¹⁾, aan den volke zal worden bekend gemaakt, dat het voormalig bewind der Oost-Indische Compagnie dezer landen by resolutie van haar hoog mogende in dato 16 November dezes jaars is gemortificeerd en dat, in plaats van het zelve, het voorsz. committé door haar hoog mogende is aangesteld, het welk door elk en een iegelyk, die zulks eenigzints zoude mogen aangaan, als zoodanig erkend en gerespecteerd zal behooren te worden.

En is eindelyk goedgevonden en verstaan, dat geduurende den loop van het onlangs geprolongeerde octroy en dus tot ultimo December 1798 het committé tot de Oost-Indische handel en bezittingen in alle hunne brieven, resolutien en depeches, naar Indiën en de Kaap de Goede Hoop af te zenden, zig zal moeten bedienen van den tot hier toe gewoonen titul van bewindhebberen der generaale Nederlandsche Oostindische Compagnie.

En zal extract van deze haar hoog mogende resolutie, voor zooveel het laatste point betreft, gezonden worden aan het gemelde committé, zoodra het zelve in werking zal zyn gebragt.

26 December. *Regeling der inkomsten van den visitateur-generaal der Indische negotie-boeken.*

Gebleeken zynde met betrekking tot de dienst van visitateur generaal der Indische negotie-boeken, dat dezelve in anno 1792 heeft genoten:

aan gagie, kostgeld, emolumenten en huishuur	rd ^s	2150 :—
voorts het $\frac{1}{6}$ der ontdekte erreuren, na aftrek		
van confrontatie en alle verdere ongelden. . . .	»	7770 :—
Transporteere. . . .	rd ^s	9920 :—

(¹) Zie bladz. 160.

Per transport.....	rd ^e	9920:—
voor het opmaken der consumtie rekeningen van de vaderlandsche scheepen, na aftrek als vooren.....	»	1250:—
en laatstelyk voor confrontatie-gelden van het vendu-comptoir en de bank, elk rd ^e 166:32 of te zamen.....	»	333:22
dog waarvan hy rd ^e 166:32 aan den eersten suppoost heeft afgegeeven, zodat zyn zuiver inkomen in een rondjaar als visitateur-generaal hadde bedragen.....	rd ^e	11503:16

So is goedgevonden aan den visitateur-generaal, mitsgaders de bediendens van deszelfs comptoir, voor 't vervolg te interdicieren het genot van eenige contributie of douceurs, hoe ook genaamd, voor het opmaken der consumtie-rekeningen van de scheepen, aangezien zulks te zeer strekt tot bezwaar van 's Compagnies zee-officieren, met ernstige recommandatie om te zorgen, dat de gemelde rekeningen met alle trouw en nauwkeurigheid werden geformeerd.

Voorts in te trekken de gagie, emolumenten, kostgeld en huishuur, tot dus verre by hem genoten, en dat alles voor het vervolg geheel af te schaffen.

Wyders tot een billyke schadeloosstelling wegens dit een en ander, mitsgaders uit aanmerking, dat de in de laatste jaaren door den afgaanden visitateur-generaal betoonde yver en vigilantie ten gevolge heeft gehad, dat men op de respective comptoiren zig vry nauwkeurig rigt naar de ordres op het stuk der huishouding en dat gevolgelyk het $\frac{1}{6}$ der ontdekte erreuren thans vry minder opbrengd dan in anno 1792, aan hem toe te leggen, gelyk aan hem toegelegd word by deeze, een vast jaarlyksch tractement van vier duisend ryksdaalders, met behoud van het genot van het $\frac{1}{6}$ der ontdekte erreuren en van de confrontatie-gelden van de bank van leening en het vendu-comptoir tot rd^e 166:32 elk, mitsgaders van nog eene gelyke som van rd^e 166:32, seedert aan den visitateur generaal toegelegd voor confrontatie-gelden van de amfioen directie.

26 December. *Regeling der inkomsten van den baas der timmerlieden op de equipage-werf te Batavia.*

Gebleeen zynde, dat in anno 1793/4 de inkomsten van den baas der timmerlieden op de equipage-werf aan gagie en kostgeld heeft bedragen..... rd^e 358 : 24
 het middel van bestaan..... » 1000 : —
 aan huurloon voor 72 calfaters..... » 7560 : —
 » toevallige inkomsten van particulieren en vreemde natien wegens het calfaten van en repareren lunner bodems, na aftrek van alle ongelden, waaronder jaarlyksche douceurs aan 1sten en 2^{den} meesterknecht..... » 1423 : —
 of in het geheel..... rd^e 10341 : 24

waarvan hy volgens zyne opgave heeft moeten betalen tot onderhoud en suppletie der calfaters en interessen op het daartoe opgenomen capitaal, enz..... rd^e 7653
 voor ambtgeld..... » 250
 aan den equipage-boekhouder Seena » 90
 » » boekhouder Jonathan Jonathans voor het effen stellen zynere specificatien..... » 300
 te saamen..... » 8293 : —
 en dus maar zuyver over gehouden..... rd^e 2048 : 24

Zo is, daarop gedelibereert zynde, goedgevonden de gage, kostgeld en het tegenwoordig middel van bestaan, door den baas van de timmerlieden op de equipage-werf genoten, te laten cesseeren en voor het vervolg finaal af te schaffen, zo als dat een en ander afgeschaft word by deezen.

Dog daarentegen aan hem te laten behouden de huurloon van 50 calfaat-jongens, waarop dit getal by resolutie van heeren Commissarissen Generaal in dato 28 February deeses jaars is bepaald, mits effectivelyk dienst doende, zynde dit huurloon als volkomen toereikende beschouwd om hun daarvan te onderhouden, de stervende te suppleeren, enz., enz.

Dat hem wyders is en voor altyd blijft geïnterdiceerd zig op te houden met het repareren, calfaten, enz. van scheepen en vaartuigen, hetzy van vreemden of particulieren.

Voorts aan hem tot een vast tractement uit 's Compagnies kasse toe te leggen, zo als hem toegelegd word mits deezen, ryksdaalders 300 ter maand of in het jaar ryksdaalders 3600, waarvan hy gehouden zal zyn 's jaarlyks op te brengen ryksdaalders 250 voor ambtgeld en aan den equipagie-boekhouder tot een douceur uit te keeren ryksdaalders 50, terwyl hy verplicht zal zyn te zorgen, dat zyne specificatien ten zynen private kosten behoorlyk werden effen gesteld.

26 December. *Regeling der inkomsten van den 1^{en} en 2^{en} meesterknecht op de equipage-werf te Batavia.*

Gezien weezende, dat de eerste meesterknecht op de equipage-werf heeft opgegeeven in anno 1793/4 genoten te hebben:

aan gage en kostgeld tot... ..	rd ^a	382 : 12
tot een middel van bestaan over 7 calfaat-jongens, elk à rd ^a 9 : 18 per maand.....	»	787 : 24
van deszelfs baas tot een douceur.....	»	100 : —
dus aan inkomsten genoten,.....	rd ^a	1269 : 36

So is geconsidereerd, dat de baas van de timmerlieden op de equipagie-werf van de betaling van het voorschreeve douceur geëxcuseerd en het middel van bestaan uit de calfaat-jongens voor altyd is afgeschafft, en voorts goedgevonden nog voor het vervolg finaal af te schaffen en in te trekken het genot van gage en kostgeld van den eersten meesterknecht, zo als hetzelfde afgeschafft, en ingetrokken wordt mits deezen.

En daarentegen aan denzelven tot een vast tractement uit 's Compagnies kasse toe te leggen een somma van ryksdaalders 100 ter maand of ryksdaalders 1200 in 't jaar.

Vervolgens gebleeken zynde, dat de tweede meesterknecht op de equipagie-werf in anno 1793/4 heeft genoten aan gage en kostgeld.....

rd^a 324 : 36
Transporteere..... rd^a 324 : 36

Per transport..... rd^e 324 : 36
 en tot een middel van bestaan over 4 calfaat-
 jongens, elk à rd^e 9 : 18 per maand of 's jaars.. » 480 : —
 van deszelfs baas tot een douceur..... » 100 : —
 of in alles..... rd^e 874 : 36

Zo is geconsidereerd, dat het voorschreeven middel van bestaan en douceur (gelyk by de inkomsten van den eersten meesterknecht bereids aangemerkt) geheel zyn komen te cesseeren, en voorts goedgevonden meede voor het vervolg finaal af te schaffen en in te trekken het genot van gagie en kostgeld, zo als hetzelfde afgeschafd en ingetrokken word by deesen.

En aan gemelden tweeden meesterknecht op de equipagiewerf tot een vast tractement toe te leggen rd^e 70 ter maand of rd^e 840 in het jaar.

26 December. *Regeling der inkomsten van den 2ten meester-knecht bij den trein.*

Gezien weezende, dat de tweede meesterknecht in den train heeft opgegeven in anno 1793/4 aan gagie en kostgeld genoten te hebben..... rd^e 349 : 36
 en tot een middel van bestaan over de 4 calfaat-
 jongens, elk à rd^e 9 : 18 per maand of in 't jaar » 480 : —
 dus te zaamen..... rd^e 799 : 36

Zo is na deliberatie besloten, met afschaffing nu en voor het vervolg van het genot van gagie en kostgeld en overmits reeds is komen te cesseeren het middel van bestaan uit de calfaat-jongens, aan gemelden tweeden meesterknecht in den train tot een vast tractement toe te leggen, zo als hem toegelegd word by deezen, ryksdaalders 60 ter maand of ryksdaalders 720 in 't jaar.

26 December. *Regeling der inkomsten van den meester-knecht der kaarten-makers.*

Gebleecken zynde, dat de meesterknecht van de kaartemakers heeft genoten in anno 1793/4 aan gagie en kostgeld.. rd^e 147
 Transporteere..... rd^e 147

Per transport..... rd^e 147

en van zyn baas tot een toelaag ryksdaalders 8
per maand of in 't jaar..... • 96

of in het geheel..... rd^e 243

en dat hy in het gemelde jaar nog over coelyloon ryksdaalders 9 à 10 's maands had genoten, dog hetwelk bereids was ingetrokken, mitsgaders van de geene, die op de kaartemakers winkel hun examen deeden, $\frac{1}{3}$ uit de ryksdaalders 5, die door dezelve wierden betaald.

Zo is, daarop gedelibereert zynde, goedgevonden af te schaffen en in te trekken het genot van voorschreeve gagie en kostgeld, zo als hetzelfde afgeschaft en ingetrokken word mits deezen.

Als ook den baas der kaartemakers uit hoofde van zyne sobere inkomsten te ontheffen van de betaling van voorschreeven toelaag tot ryksdaalders 8 per maand.

En daarentegen aan den meesterknegt van de kaartemakers tot een vast tractement uit 's Compagnies kasse toe te leggen eene somma van ryksdaalders 30 ter maand of rd^e 360 in 't jaar, met behoud van zyne voorschreeve $\frac{1}{3}$ uit de ryksdaalders 5, die door de geene, die op de kaartemakers winkel hun examen komen te doen, worden betaald.

28 December. *Verpachting van de vischmarkt, het slachten van vee en den handel aan de schepen te Batavia voor het jaar 1796.*

De voorwaarden waren die, vermeld in de pacht-conditien van 1779 en 1780, gewijzigd op 22 December 1795.

28 December
6 Januarij. *Uitschrijving van maandelijksche bede-stonden.*

Wordt aan alle en een ieder bekend gemaakt, dat, in Raade van Indië overwogen zynde, hoe zeer het in de tegenwoordige zorgelyke omstandigheden, waarin ons een vernielend oorlogszwaard dreigt en wy de woede van een vyand hebben te dugten, de pligt is van ieder recht geaart Nederlander en ingezeetenen deezer volkplanting om, niet alleen met kloekmoedigheid en standvastigheid van de middelen, ter verdediging

geschikt, te helpen gebruik maaken, maar ook met zyne medeburgeren hart en handen heemelwaards te verheffen om de dreigende rampen van ons af te bidden, eene zo zichtbare als billyk vergramde Godheid in de roede te vallen, 's hemels zegen over de wapenen van onsen staat, maatschappy en bondgenoten ootmoedig af te meken, den God onzer vaderen om een spoedige vrede en herstelling van 's maatschappys deerlyk kwynenden handel aan te roepen, op dat men eerlang het hoofd weder opbeuren en de smeekstemmen met dankbaare juichklanken afwisselen moge, dierhalven goedgevonden is plegtige bid-uuren uit te schryven.

En, daar dezelve hier ter hoofdplaats in alle de kerken op aanstaande Woensdag, zynde den 15^{en} deezer, een aanvang zullen neemen en vervolgens maandelyks op den eersten Woensdag, 'savonds van 6 tot 7 uren, zullen worden gecontinueerd, zo word een ieder vermaand zig tot die gewigtige plicht te schikken en aan het welmeenend doel te beantwoorden; zullende voorts, op dat deeze beede-stonden te plegtiger gehouden worden, geduurende dezelve en reeds met het begin van het luiden der ordinajre kerk-klok van de groote Nederduitsche kerk alle handwerken, neeringen en hanteeringen, zo in de huizen, als langs de straten en wegen, moeten stilstaan en een ieder zig zorgvuldig te wagten hebben van allerley soorten van exercitien en vooral van ligtvaardigheden, alles op eene boete van 6 ryksdaalders ten behoeve van den justitieelen officier, die de calange zal doen; zullende de ouders voor hunne kinderen en de eigenaars voor hunne slaven moeten instaan.

Terwyl voorts nog is verstaan de afkondiging deezer op Zondag den 10^e deezer te laten geschieden van de predikstoelen en 's daags daar aan van het Stadhuis.

Zie 14/22 October 1795.

29 December. *Aanmaak van papieren van crediet.*

Te kennen gegeven zynde, dat, daar de dagelyksche en

maandelyksche uitgaven uit 's Compagnie's kas aanzienlyke somma's vereysschen, zonder dat daarentegen in vergelyk van die uitgaven eene naamwaardige ontfaangst plaats heeft en het bovendien onzeker is, wat voor den verkoop van 's Compagnie's koopmanschappen zal inkomen, men dierhalven by tyds diend verdagt te wezen op het aanmaken van papiere geld, byzonder daar de restitutie van de bereids van de bank en weeskamer geleende som van rd^s 350000 zonder dat niet konde geschieden.

Waarop gedelibereerd zynde, is goedgevonden op nieuw te laten aanmaken rd^s 600000 aan credit-brieven, namentlyk:

150000 rd ^s aan	300 p ^s van	rd ^s 500
100000 " " "	500 " " "	" 200
100000 " " "	1000 " " "	" 100
50000 " " "	1000 " " "	" 50
50000 " " "	2000 " " "	" 25
40000 " " "	2000 " " "	" 20
45000 " " "	3000 " " "	" 15
40000 " " "	4000 " " "	" 10
25000 " " "	5000 " " "	" 5

egter onder deeze restrictie, dat dezelve niet eerder in de wandeling gebragt zullen worden dan wanneer de hooge noodzakelykheid zulks volstrekt vereischt en dat als dan daarvan bevorens aan de gemeente by biljetten zal worden kennis gegeven; voorts tot het tekenen der voorschreeven nieuwe credit-papieren te verzoeken en te committeeren de heeren Raden ordinair en extra-ordinair, de Bock en Mom, nevens den opper-koopman dezès kasteels, Cranssen, en den groot-kassier, Holle. — Zie ook 2 Februarij 1796.

1796.

2 Januarij. *Verstrekking van vijf kannen arak 's maands aan elken Sumanapschen, Madureschen en Javaanschen artillerist, zoo onder-officieren, als gemeenen.*

8 Januarij. *Maatregelen tot afweering van alle disorders en tot bevordering van de algemeene veiligheid in »cas van allarm».*

De Regering bepaalde:

- 1° dat de wagten aan de vier hoeken van de Chineesche campong zullen worden bezet met 36 Chineesen, te weeten: 12 man met geweer en 24 man met Chineesche wapenen; voorts, dat een onder-officier en drie Chineesen om het uur binnen hunne campong zullen patrouilleeren;
- 2° dat de schikking omtrent het bezetten en affossen der wagten, zo mede het verdeelen der patrouilles, zal worden overgelaten aan de hoofden, die over het wagtvolk zullen worden aangesteld;
- 3° dat, aangezien de Chineesche officieren in hunne vergaderingen binnen de stad zullen moeten dienen te assisteeren, de hoofden over de voormelde gewapende manschap expres zullen worden gekosen;
- 4° dat de wagt op de Patouakan zal blyven continueeren, mits de patrouilles niet verder gaan dan de Chineesche woningen;
- 5° dat de Europeesche wagten in cas van allarm zullen moeten worden versterkt met een officier, een tamboer en twintig gemeenen, terwyl uit de cavallery van de middel reserve van tyd tot tyd patrouilles zullen worden gesonden;
- 6° dat de capitein der Chineesen aan zyne natie een bepaald teken zal moeten geeven om daarmede de Chineesen voor de congsie van de wayang te seinen, doch dat hy daarvan geen gebruik zal mogen maken dan op schriftelyke ordre van den heer Gouverneur Generaal;
- 7° dat de Chineesen, voor zo verre niet tot den optrek behooren en hunne aangewezen posten hebben, gedurende het allarm rustig en zeedig in hunne huizen zullen moeten blyven, en niet dan om noodzakelyke reedenen op de wegen zullen mogen verschynen, in welk geval zy altoos ongewapend zullen moeten zyn;

- 8° dat tot het toezigt aan de waag zal worden geëmployeerd den lieutenant der Chineesen, Tang Peenko, in gevalle hy niet in de Chinese vergadering zal moeten adsiesteeren, en anders een der Chineesche boedelmeesteren;
- 9° dat twee van de Chineesche officieren in de Chineesche campong zullen moeten praesent blyven om de huishoudelyke directien in dezelve waar te neemen;
- 10° dat tot bevordering van de goede order in alle wyken van de gedagte campong goede hoofden zullen worden aangesteld tot bewaaring van de rust en het afdoen van geringe geschillen;
- 11° dat de capitain der Chineesen de werklieden, waarvan hy de bezorging op zig genomen heeft, onder het opzigt van goede hoofden zal moeten zenden naar het ambagts-quartier en de waterplaats om aldaar te staan onder de ordres van den directeur der fortificatie-werken en den capitain Kesman;
- 12° dat de afgave van meerdere geweeren dan voor de twaalf man, by articul 1 gemeld, als onnodig wordt aangemerkt en derhalven aan den capitain der Chineesen alleen zullen worden verstrekt twee vaatjes of een getal van 1440 scherpe patroonen, te verdeelen in cas van allarm en niet vroeger, mitsgaders dat die patroonen by het af-trekken der wagten telkens aan de hoofden zullen moeten worden terug gegeven;
- 13° dat de capitain der Chineesen de benodigde manschap onder goede hoofden by de brandspuiten zal moeten gereed houden en by beurten laten aflossen, met ordre om zig dadelyk met de brandspuiten, werwaards het zal vereischt worden, te begeeven;
- 14° dat de capitain der Chineesen zal moeten zorgo draagen, dat alle Chineesen, dewelke op de equipage-werf, in de arthillery, in het ambagts-quartier en de verdere administratien, enz. dienst doen, zig in cas van allarm begeeven na hunne evengemelde bescheyden posten en plaatsen, opdat uit het wegblyven van dezelve geen nadeelige gevolgen resulteren; en

15° dat aan den capitain der Chineesen, ter verantwoording van dezelveu, zullen worden afgegeven 100 coyangs ryst.

9 Januarij. *Afschaffing van den predikdienst in de kapel op het landgoed Weltevreden, vergund op 18 Maart 1785.*

Zulks geschiedde op verzoek van den kerkeraad der gereformeerde gemeente te Batavia.

Voortaan zoude die dienst, »als voorheen», gehouden worden in de kasteels-kapel.

16 Januarij. *Regeling der inkomsten van den 1sten en 2^{den} secretaris der Hooge Regering.*

Gebleecken weesende met betrekking tot de diensten van de eerste en tweede secretarissen der hoge regeering, dat dezelve in anno 1793/4 ieder hebben genoten aan gagie, kostgeld, emolumenten en huysuur..... rd^a 3688
 uyt het parapheergeld der zeguls circa. » 550
 van de admissie-briefjes der Chineesche nieuw-
 lingen circa..... » 150
 of in het geheel. ... rd^a 4388

waarvan zy volgens opgaven hebben moeten be-
 taalen aan twee klerken.. » 420

zodat zy zuiver hadden over behouden..... rd^a 3968
 excepto de provisioneele tweede secretaris, als winnende / 65
 aan gagie, daar de eerste maar / 60 ter maand aan gagie
 kwam te genieten, hetgeen een gering verschil zoude maken
 van rd^a 25 in het jaar, waarmede zyn inkomen zoude ver-
 meerderen tot rd^a 3993;

en geconsidereerd zynde, dat deese dienaaren met geene
 mogelykheid van deese hunne bovenstaande inkomsten kunnen
 bestaan, hetwelk ook de oorzaak is, dat men hun, inzonderheid
 den eersten secretaris, daarby eenige andere bediening, die
 meer lucratief was, pleeg toe te voegen, als ook door het

voornizigt op andere bevorderingen tot het ambieeren van deese moeilyke en gewigtige diensten aan te moedigen;

en in agting genomen zynde, dat zulks in een dubbeld opzigt schadelyk voor de belangen van de Compagnie moet worden geoordeeld en wel eerstelyk, omdat, waanneer deese posten worden waargenomen, zo als het behoord, de bekleeders derzelve met geene mogelykheid ook andere bedieningen kunnen waarneemen; en ten anderen, omdat de Compagnie langs dien weg van hunne dienst veelal word verstoken in een tydstop, dat zy 'er de meeste diensten van kan verwagten;

zo is goedgevonden en verstaan te statueeren, gelyk gestatueerd werd by deesen, dat de secretarissen der hoge regeering voortaan geene andere bedieningen teevens zullen kunnen bekleeden, mitsgaders de hoge regeering aan te beveelen hun tot geene andere posten te bevorderen, voor dat zy zonder prejuditie van den dienst uit hunne voormelde zullen kunnen worden gemist, in het vertrouwen, dat deese dienaaren zig daardoor des te meer zullen angespoord vinden om andere lieden aan te brengen en in het secretarieele werk bekwaam te maken;

en opdat deese ministers eene behoorlyke bezoldiging mogen genieten, die hun in staat stelt om overeenkomstig hun character behoorlyk te kunnen bestaan, aan dezelve, met in-trekking van gagie, kostgeld, huysuur en emolumenten, tot een vast jaarlyksch tractement toe te leggen, zo als aan hun toegelegd word mits deesen, te weeten:

aan den eersten secretaris der hoge regeering rd^s 8000
en aan den tweeden secretaris van welmelde regeering rd^s 7000 in 't jaar, werdende daarby aan hun gelaaten het parapeergeld der zegels en het profyt op de admissie-briefjes der Chineesche nieuwlingen, volgens den presenten voet.

16 Januarij. *Regeling der inkomsten van den baas der zeylmakers op de equipage-werf te Batavia.*

Gebleeen zynde, dat de inkomsten van den baas der zeyl-

makers van de equipagie-werf in anno 1793/4 hebben bedragen
aan gagie, kostgeld en secq geld..... rd^s 203 : 12
uyt de winst van particulier werk en handel » 840 : —
middel van bestaan, ingevolge besluit der hoge
regeering in dato 12 February 1790..... » 700 : —
hetgeen hem te goed gedaan is over huurloon
van 41 werkslaven, elk à 15 stuyvers per dag. » 3996 : 24
zodat zyne inkomsten in alles hebben bedragen rd^s 5739 : 36
waarvan hy volgens zyne opgaven heeft moeten
betaalen :

aan den equipagie-boekhouder..... rd^s 80
» onderhoud van 27 der voor-
melde werkjongens en interessen van
het tot den overneem opgenomene
capitaal..... » 2181
aan zyn 1sten meesterknecht voor 9
werkjongens..... » 840
aan zyn 2^{den} meesterknecht voor 5
werkjongens..... » 541
aan beide zyn meesterknechts uit
zyne toevallige inkomsten tot een dou-
ceur..... » 200
aan schryfloozen..... » 180
» amptgeld..... » 300 » 4322 : —
zodat hy in alles zuyver had over behouden. rd^s 1417 : 36

Zo is, daarop gedelibereerd zynde, goedgevonden de gagie,
kostgeld, secqgeld en het tegenwoordig middel van bestaan,
door den baas der zeylemakers op de equipagie-werf genoten,
te laten cesseeren en voor het vervolg finaal af te schaffen,
zo als dat een en ander afgeschaft word by deesen ;

als ook hem te verpligten van den eersten en tweeden
meesterknecht, respectivelyk, voor het inkoops kostende te
moeten overneemen de 9 en 5 werkjongens, die thans door
voornoemde meesterknechts werden gefourneerd ;

dog daarentegen aan hem alleen te laten behouden de
huurloon van 41 werkslaven, mits effectivelyk dienst doende,

waaruit door hem het onderhoud en de suppletie derzelven, enz. zal moeten worden gevonden;

voorts hem te interdiceren zig op te houden met het maken of repareeren van eenige oude of nieuwe zeylen voor of ten behoeven van particulieren, dan alleen voor reekening van de Compagnie en op daartoe bekome expresse qualificatie, als meede het dryven van eenige negotie of handel in artikelen, tot zyne bediening specteerende, ofte daarin te participeeren, directelyk of indirectelyk;

en aan hem tot een vast tractement uyt 's Compagnie's kasse toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deesen, rd^s 200 ter maand of in het jaar rd^s 2400, waarvan hy gehouden zal zyn 's jaarlyksch op te brengen ryksdaalders 200 voor amptgeld en aan den equipagie-boekhouder tot een douceur uyt te keeren ryksdaalders 25, blyvende de verdere schryfloonen voor zyne reekening.

16 Januarij. *Regeling der inkomsten van den 1sten en 2^{den} meester-knecht der zeilmakers te Batavia.*

Gezien weesende, dat de inkomsten in anno 1793/4 van den eersten meesterknecht der zeylemakers-winkel aan gagie en kostgeld hebben bedragen rd^s 145: 6
 en van zyn baas tot een douceur » 125: —
 van denzelve over huur van 9 werkslaven . . . » 840: —
 of te zaamen . . . rd^s 1110: 6

waarvan hy opgeeft tot onderhoud van voorschreeve 9 werkslaven te hebben moeten uytgeeven. » 648: —
 wanneer hy zuiver had over behouden rd^s 462: 6
 is na deliberatie goedgevonden de gagie en kostgeld van voorschreeve dienaar in te trekken, zo als hetzelfde ingetrokken word mits deesen;

mitsgaders hem te verpligten om voorschreeven 9 werkslaven aan zyn baas voor het inkoops kostende over te doen, waardoor dan de tot dus verre daarvoor door hem genoten huur meede komt te cesseeren;

en, gemelde baas uythoofde van hiervooren vermelde interdicht ontheeven zynde van de uytkeering van voorschreeve douceur, dienvolgens aan gemelden eersten meesterknecht der zeylen-makers-winkel tot een vast tractement toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deesen, ryksdaalders 50 ter maand of ryksdaalders 600 in het jaar.

Wyders gebleeken zynde, dat de tweede meesterknecht op de zeylenmakers-winkel in anno 1793/4 aan gagie en kostgeld heeft genoten..... rd^s 177:—
 en van zyn baas tot een douceur..... » 75:—
 en van denzelfven over huur van 5 werkjongens.. » 480:—
 maakende te zamen.. rd^s 732:—

waar en tegen door hem in uytgaaf word gebragt de kosten van het onderhoud der voornoemde werkjongens in 't jaar tot..... » 272:28
 zodat hy zuiver had over behouden..... rd^s 459:28

zo is na deliberatie goedgevonden, met afschaffing nu en voor het vervolg van het genot van gagie en kostgeld, zo als dat afgeschafft word by deesen;

en daar hy, even als de eerste meesterknecht, gehouden zal zyn aan zyn baas voor het inkoops kostende over te doen voormelde 5 werkjongens, waardoor dan ook tevens komt te vervallen de daarvoor genotene huur;

en, zyn baas gelibereerd zynde van de uytkeering van voorschreeve douceur, uithoofde van het verbod van het aanneemen van particulier werk, dien volgens aan den tweeden meesterknecht op de zeylemakers winkel tot een vast tractement toe te leggen, zo als by deesen geschied, ryksdaalders 40 ter maand of in het jaar ryksdaalders 480.

16 Januarij. *Regeling der inkomsten van den opziener bij den kuipers-winkel.*

Gezien zynde, dat de opziender van de kuipers-winkel aan

gagie en kostgeld in de beide jaaren 1793 en 1794 heeft
genoten..... rd^s 526 : —

uit de winst van particulier werk en handel » 2422 : —

het middel van bestaan, ingevolge besluit der
hoge regeering in dato 12^{en} February 1790... » 1400 : —

genoten profyt op hetgeen hem is goed gedaan
voor 14 werkjongens á 15 stuivers daagsch en
6 coelies á 6 stuivers daagsch, na aftrek van
van alle onkosten en verliesen..... » 135 : 24

zodat zyne inkomsten in alles bedragen hadden rd^s 4285 : 24

waarenteegen door hem de volgende uytgaven

zyn gedaan :

aan schryfloozen..... rd^s 485

» amptgeld..... » 200

» den equipagie-boekhouder..... » 140 » 825 : —

zodat hy in twee jaaren zuiver heeft over

behouden..... rd^s 3458 : 24

of jaar door jaar..... rd^s 1729 : 12

zo is na deliberatie besloten af te schaffen en in te trekken,
zo als afgeschafte en ingetrokken word by deesen, het genot
van gagie, kostgeld en het tegenwoordig middel van bestaan;

mitsgaders hem te verpligten voor het inkoops kostende
te moeten over neemen de twee werkjongens, die volgens
de teegenswoordige practyk door voornoemden meesterknegt
worden gefourneerd;

dog daarenteegen hem te doen genieten het huurloon over
16 werkjongens á 15 stuyvers daagsch voor de dagen, dat
dezelve effectivelyk dienst praesteeren, als ruim voldoende ge-
oordeeld zynde voor het onderhoud, de suppletie en alle verdere
ongelden, ter zaake der voorschreeve werkjongens en coelies
vallende;

voorts hem te interdiceren zig op te houden met het
maken of repareeren van eenig werk, het kuypers ambagt
specteerende, voor of ten behoeven van particulieren ofte daarin
eenige handel of negotie te dryven, dan wel daarin te parti-
cipeeren, directelyk of indirectelyk;

en aan hem tot een vast tractement uyt 's Compagnies kasse toe te leggen, zo als by deesen geschied, ryksdaalders 160 ter maand of in het jaar ryksdaalders 1920, waarvan hy gehouden zal zyn, 'sjaarlyks te moeten opbrengen ryksdaalders 120 voor amptgeld en aan den equipagie-boekhouder tot een douceur ryksdaalders 25 in het jaar, zullende de schryfloozen door hem moeten werden voldaan.

16 Januarij. *Regeling der inkomsten van den meesterknecht bij den kuipers-winkel.*

Genoteerd zynde, dat de meesterknecht van de kuipers-winkel in het boekjaar van anno 1793/4 aan gagie en kostgeld heeft genoten..... rd^a 174: 24

en voor huurloon aan twee werkjongens à 15 stuyvers daagsch..... » 195; —

voor zyn portie in de particuliere winsten van zyn baas..... » 450: —

zodat zyne inkomsten in alles hadden belopen rd^a 819: 24 dog waaruyt door hem moest worden gevonden het onderhouden en de suppletie van voormelde twee werkjongens;

is na deliberatie goedgevonden nu en voor het vervolg het genot van gagie en kostgeld af te schaffen en in te trekken;

en sal hy de twee werkjongens, waarvan de huurloon tot dus verre by hem is genoten, aan den opziender voor het inkoops kostende moeten over doen, waardoor voor het vervolg zal komen op te houden het te goed doen van eenige huurloon voor dezelve;

en daar het voordeel, door hem bevorens genoten op het werk voor particulieren en de handel of negotie in artikelen, tot het kuipers ambagt specteerende, thans ceaseerd, alzo zulks voor altyd is geinterdiceerd;

om alle die redenen aan gemelden meesterknecht op de kuipers-winkel tot een vast tractement toe te leggen 50 ryksdaalders ter maand of in het jaar ryksdaalders 600.

16 Januarij. *Regeling der inkomsten van den opziener bij den smids-winkel.*

Gezien weezende, dat de opziender, van de smits-winkel zedert den eersten Maart 1793, wanneer hy die bediening had aanvaard, aan gagie en kostgeld in 't jaar heeft genoten rd^a 163

vooris, na aftrek van de portie aan den meesterknecht, uyt de winsten van particulier werk en negotie.....	•	560	
middel van bestaan in gevolge het besluit der hoge regeering van den 12 ^{en} February 1790.....	•	700	
hetgeen hem goed gedaan is voor 26 werkjongens à 15 stuyvers daags, 26 dagen per maand	•	2535	
huurloon van 6 coeliejongens à 6 stuyvers daags over 26 dagen per maand of in het jaar.....	•	254	
zodat zyne ordinaire en extra ordinaire inkomsten in alles hadden belopen.....	rd ^a	4192	
waarentegen hy opgeeft verpligt te zyn geweest tot de navolgende uitgaven, als: recognitie aan den equipagie-boekhouder.....	rd ^a	70	
voor amptgeld.....	•	200	
aan den meesterknecht tot een middel van bestaan.....	•	240	
aan onderhoud der voormelde werkjongens en coelie's (behalven de suppletie der gestorvene), interessen van het capitaal tot den overneem, enz.....	•	1698	
aan 11 p ^a slaven, zo door het wegloupen als afsterven verlooren, — gesteld, dat die à 80 tot 100 rd ^a het stuk hebben konnen worden geremplaceerd, — zo werd hiervoor de gemiddelde som opgebracht van	•	990	
aan schryfloonen.....	•	300	
aan wagen huur à rd ^a 8 per maand..	•	96	• 3594
zodat hy aan zuiver inkomsten zouden hebben over behouden.....	rd ^a	598	

zo is na deliberatie besloten nu en voor het vervolg te doen cesseeren de by hem genoten gagie, kostgeld en het teegenwoordig middel van bestaan, zo als dat een en ander afgeschafte en ingetrokken word mits deezem;

als ook hem te ontheffen van de jaarlyksche uitkeering tot ryksdaalders 240 aan den meesterknegt tot een middel van bestaan;

en daarentegen aan hem te laten behouden het huurloon van voorschreeven 26 werkjongens en 6 coelie's, mits dezelve effectivelyk dienst praesteeeren, zynde dit huurloon als volkomende toereikende beschouwd om hen daarvan te onderhouden, de stervende te supplereen, enz.;

en daar hem wyders is en voor altyd blyft geinterdicceerd zig op te houden met het maken of repareereen van eenig werk, tot het smits ambagt specteerende, voor of ten behoeven van particulieren ofte daarin eenige handel of negotie te dryven, dan wel daarin te participeeren, directelyk of indirectelyk;

en hy ook uithoofde van voorschreeve verbod de gelegenheid niet meer zal hebben om hetgeen hy van de hem gepermitteerde spillagie over behoud, particulier te verwerken of te verkoopen, om alle de voormelde redenen te bepalen, dat hy voortaan gehouden zal zyn zulks aan de Compagnie te leveren op denzelfden voet, als de baas ten eilande Onrust, ingevolge het besluit van heeren Commissarissen Generaal en de daar onttrend gemaakte bepalingen, vermeld onder de notulen van den eersten Augustus 1795, daartoe onder de verpligting is gelegd;

voorts aan gemelden opziender van den smits-winkel uit 's Compagnie's kasse toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deesen, een vast tractement van ryksdaalders 150 ter maand of in het jaar ryksdaalders 1800, waarvan hy gehouden zal zyn 's jaarlyks te moeten opbrengen ryksdaalders 120 voor amptgeld en aan den equipagie-boekhouder tot een douceur uytkeeren ryksdaalders 25 in 't jaar, zullende hy voor het overige blyven belast met de volkloening van de benodigde schryfloonen en wagen huur.

16 Jauuarij. *Regeling der inkomsten van den meester-knecht bij den smids-winkel.*

Gebleeken zynde, dat de meesterknecht van de smits-winkel in anno 1793/4 aan gagie en kostgeld heeft genoten rd^a 145 : 6 van zyn haas tot een douceur om van te kunnen bestaan 's maands rd^a 20 of in 't jaar..... » 240 : — van denzelfen uyt de winsten op het particuliere werk..... » 300 : — en dus in alles aan inkomsten..... rd^a 685 : 6 is na deliberatie goedgevonden het genot van gagie en kostgeld in te trekken en af te schaffen, zo als dat afgeschaft en ingetrokken word mits deesen ;

en, de opziender van de smits-winkel ontheeven zynde van de uitkeering van het middel van bestaan aan gemelden meesterknecht en het werk voor particulieren, mitsgaders alle handel of negotie in artikelen, tot het smits ambagt specteerende, voor altyd gointerdiceerd en daarmede deese beide posten van inkomsten voor denzelfen vervallen zynde, mitsdien aan gemelden meesterknecht van de smits-winkel tot een vast tractement uyt 's Compagnie's kasse toe te leggen eene somma van ryksdaalders 50 ter maand of ryksdaalders 600 in 't jaar.

16 Januarij. *Regeling der inkomsten van den opziener bij den blokkemakers-winkel.*

Gezien weesende, dat de opziender van de blokkemakers-winkel aan gagie en kostgeld in het boekjaar 1793/4 heeft ontvangen..... rd^a 163 : — uit de winst van particulier werk en negotie » 735 : — middel van bestaan ingevolge besluit der hoge regeering van den 12^{en} February 1790..... » 400 : — huurloon over 20 werkjongens à 15 stuyvers daags, over 306 dagen..... » 1912 : 28 zodat deszelfs ordinaire en extra ordinaire inkomsten in alles hebben bedragen..... rd^a 3210 : 28 Transporteere..... rd^a 3210 : 28

Per transport..... rd^a 3210 : 28

waar teegen hy opgeeft verpligt te zyn geweest
tot de navolgende uytgaven, als :

recognitie a/d equipagie-boekhouder rd^a 40:—

amptgeld..... » 100:—

onderhoud der voormelde werk-
jongens, suppletie der gestorvene,
interessen van het daartoe opgenomen
capitaal..... » 1849: 6

aan den meesterknecht volgens oude
usantie tot een middel van bestaan
rd^a 40:12 per maand, maakt in 12
maanden..... » 483:—

aan schryfloonen..... » 120.— » 2592 : 6

zodat hy zuiver aan-inkomsten had over behouden rd^a 618 : 22

is na deliberatie goedgevonden in te trekken voorschreeve, by
hem genotene gagie, kostgeld en het tegenwoordig middel van
bestaan, zo als dat een en ander ingetrokken word by deezen :

wordende hy ook gelibereerd van de uytkeering van het
middel van bestaan aan den meesterknecht tot rd^a 483 in 'tjaar :

zullende hy blyven behouden de huurloon van voorschreeve
werkjongens, mits dezelve effectivelyk dienst praesteeren,
wordende hetzelve als volkomen toereikende beschouwd om
daaruit te vinden het onderhoud en suppletie derzelven ;

en daar hem wyders voor altyd blyft geinterdiceerd zig
op te houden met het maken of repareeren van eenig werk,
tot het blokkemakers ambagt specteerende, voor of ten behoeven
van particulieren ofte daarin eenige handel of negotie te dryven,
dan wel daarin te participeeren, directelyk of indirectelyk, over
zulks aan gemelden opziender over de blokkemakers-winkel
tot een vast inkomen toe te leggen, zo als geschied by deezen,
100 ryksdaalders ter maand of in het jaar ryksdaalders 1200,
waaruyt door hem zal moeten worden voldaan het amptgeld
tot ryksdaalders 100 en het douceur aan den equipagie-
boekhouder tot ryksdaalders 25, mitsgaders de benodigde
schryfloonen.

16 Januarij. *Regeling der inkomsten van den meesterknecht bij den blokmakers-winkel.*

Gebleeen zynde, dat de meesterknecht van de blokkemakers-winkel in het boekjaar 1793/4 aan gagie en kostgeld had genoten rd^s 174 : 24

en van zyn baas tot een middel van bestaan

rd^s 40 : 12 per maand of in 't jaar " 483 : —

zodat hy in dat boekjaar had genoten rd^s 657 : 24

is na deliberatie besloten, met afschaffing nu en voor het vervolg van het genot van gagie en kostgeld en overmits is komen te cesseeren het middel van bestaan, van den opziender van de blokkemakers-winkel genoten, aan gemelden meesterknecht van de blokkemakers-winkel toe te leggen, zo als hem toegelegd word mits deesen, ryksdaalders 50 ter maand of in het jaar ryksdaalders 600.

16 Januarij. *Openstelling voor particulieren van gelegenheid tot het laten maken en repareren van zeilen in den zeilmakers-winkel te Batavia.*

Heeren Commissarissen Generaal onderrigting bekomen hebbende, dat zig in deese colonie geene lieden bevinden, in het zeylemakers ambagt ervaren, dan alleen op de zeylemakers-winkel van de Compagnie, is na deliberatie goedgevonden tot gerief, zowel van vreemdelingen, als ingezeetenen, aan een iegelyk de vryheid te verleenen om zig tot het aanmaken of repareren van zeilen aldaar te mogen adresseeren en de hooge regeering te qualificeeren daaromtrent de nodige schikkingen en reglementen te maken, ten einde 's Compagnie's intrest daarinne naar behooren werde behartigt en alle verkeerde handelingen voorgekomen.

19 Januarij. *Wijziging van het bepaalde op 2 November 1795 nopens brieven van krediet*

In plaats van G. C. Fetmenger zou de Raad extra-ordinair

van Indië, W. V. H. van Riemsdyk de nader aan te maken brieven van krediet onderteekenen.

22 Januarij. Wijziging in het verstrekken van Kaapschen wijn aan militairen.

Is goedgevonden in de afgave van gedagte wynen aan de militairen in het generaal teegens 50 rd^e de legger de volgende bepaling te maaken, dat voor eerst zal worden gecontinueerd tot ultimo April naaststaande, als:

1	legger	aan het corps dragonders,	
1 1/2	• •	de militairen in 't guarnisoen,	
2	• •	• nationale en	} op Meester Cornelis en
1	• •	• Wurtembergers	
1	• •	• gezamentlyke arthilleristen 'smaands.	

Belangrijke vermindering van den voorraad dier wijnsort en „wyl men vooreerst geen ontzet van gemelden uithoek te verwachten” had, waren de oorzaken van deze wijziging.

23 Januarij. Regeling der inkomsten van den baaskaarten-maker.

Gebleeken weezende met betrekking tot den dienst van baaskaartemaker, dat dezelve in anno 1795/4 heeft genoten aan gagie, kostgeld, huysuur en secqgeld..... rd^e 484 : 24 en 's jaars 12 vadems brandhout in natura,

voorts voor coelieloon over twee calfaters by den baas timmerman van de equipagie-werf, plus minus..... rd^e 220

tot een middel van bestaan, ingevolge de resolutie van de hoge regeering in dato 12 February 1790 • 600

aan leges wegens het examineeren der tot officieren bevorderd wordende zeevaardenden circa..... • 60 • 880 : —

zodat zyne inkomsten in alles bedragen hebben rd^e 1364 : 24

Transporteere..... rd^e 1364 : 24

Per transport..... rd^e 1364 : 24

waartegen hy in reekening brengt de volgende uitgaven:

aan zyn meesterknecht tot een middel van bestaan 's maands rd^e 8 of in 't jaar.. rd^e 96

douceur aan den equipagie-boekhou-

der jaarlyksch » 60

voor ambtgeld..... » 100 » 256 : —

zodat hy zuiver heeft over gehouden..... rd^e 1108 : 24

zo is, daarop gedelibereerd zynde, goelgevonden de gagie, kostgeld, huysuur, verstrekking van brandhout en het tegenwoordig middel van bestaan, door den baas kaartemaker genoten, te laten cesseeren en voor het vervolg finaaf af te schaffen, zo als dat een en ander afgeschafft word mits deesen;

en het coeliogeld over twee calfaaters, volgens de jongst gemaakte bepaling omtrend de inkomsten van den baas timmerman van de equipagie-werf anno passato bereids ingetrokken zynde, mitsdien voor vervallen te houden;

en aangezien de baas kaartemaker van de uitkeering van het middel van bestaan aan den meesterknecht ingevolge de bepaling onder de inkomsten van deezen dienaar bereids is ontheeven, mitsdien aan gemelden baas kaartemaker tot een vast tractement toe te leggen, zo als hem toegelegd word mits deezen, ryksdaalders 60 ter maand of in het jaar ryksdaalders 720 en dat hy daarby behouden sal zyn aandeel in de leges voor het examineeren der zeevarenden, die tot officieren bevorderd worden, op den presenten voet; dog verpligt zyn 's jaarlyks te moeten opbrengen ryksdaalders 100 voor ambtgeld en aan den equipagie-boekhouder tot een douceur uyt te keeren rd^e 25 in het jaar;

en geconsidereerd zynde, dat deeze bediening alzo op zig zelve geen voldoende bestaan opleverd, is verder goedgevonden, dat dezelve voortaan altyd tevens zal bekleed worden door den opziender van het touw-pakhuis, die daardoor dan ook des te rymer inkomen zal erlangen.

23 Januarij. *Regeling der inkomsten van den opziener van het touw-pakhuis te Batavia.*

Gebleeken zynde, dat de opziender van het touw-pakhuis (tevens bekleed hebbende de bediening van baas kaartemaker) in die qualiteit geene afzonderlyke inkomsten heeft gehad, dan alleen tot een middel van bestaan ingevolge het besluit der hoge regeering in dato 12 February 1790..... rd^s 800

en nog voor coelieloon over 18 coelies, voor elk 6 stuyvers per dag; dog waarvoor hy verklaart buiten staat te zyn dezelve te onderhouden, de stervende te suppleeren, enz.

waarvan hy volgens zyne opgaven heeft moeten betaalen:

aan den equipagie-boekhouder tot een douceur.	rd ^s 40
aan den bootsman tot een middel van bestaan in de maand	rd ^s 15 of in 't jaar. • 180
aan schryffloon	• 360
• ambtgeld	• 800 • 1080

zodat hy meer moest uytgeeven, dan hy ontving. rd^s 280 is na deliberatie goedgevonden het tegenwoordig by hem genoten wordende middel van bestaan in te trekken, zoals hetzelfde ingetrokken word by deezen;

dog de tegenwoordige bepaling van het getal der coelies op 18 te laten standhouden en hem daarvoor te laten goed doen 7½ stuyvers per dag voor elk, mits dezelve effectievelyk dienst praesteeeren, en met vryheid om in gevalle van extra benoedigtheid zig te mogen adresseeren aan den heer Directeur Generaal in der tyd met verzoek om qualificatie tot derzelve inhuuring;

wordende hy voorts ontheeven van de uitkeering van het middel van bestaan aan den bootsman tot ryksdaalders 15 ter maand;

en aan gemelden opziender van het touw-pakhuis tot een vast tractement toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word

mits deezen, ryksdaalders 120 ter maand of in het jaar ryksdaalders 1440. waaruit door hem zal moeten worden voldaan ryksdaalders 100 voor ambtgeld en aan den equipagie-boekhouder tot een douceur worden uitgekeerd ryksdaalders 25 in het jaar, waarop het gemelde ambtgeld en douceur respectivelyk worden gereduceerd, zullende de benodigde schryflooenen door hem moeten worden goedgeemaakt;

en dat laastelyk de opziender van het touw-pakhuis altyd meede de functie van baas kaartemaker zal bekleden.

23 Januarij. Regeling der inkomsten van den bootsman bij het touw-pakhuis te Batavia.

Gebleeken weezende, dat de bootsman van het touw-pakhuis in anno 1793/4 aan gagie en kostgeld heeft genoten rd^s 142 : 24 en van den opziender tot een middel van be-

staan rd^s 15 per maand of in het jaar. * 180 : —

zodat zyne inkomsten in alles hadden bedragen rd^s 322 : 24 is na deliberatie goedgevonden, met afschaffing nu en voor het vervolg van het genot van gagie en kostgeld, zo als dat afgeschafft wordt mits deezen,

en, den opziender gelibereerd zynde van de uitkeering van voorschreeven douceur, dien volgens aan den bootsman van het touw-pakhuis tot een vast tractement toe te leggen, zoals by deezen geschied, van ryksdaalders 30 ter maand of in het jaar ryksdaalders 360.

$\frac{22}{2}$ Januarij. Vergunning tot uitvoer van rijst, enz. naar Mauritius.

Nademaal van wegens het gouvernement van Mauritius by de hooge Regeering deezer landen instantien zyn gedaan om adsistentie met diverse noodwendigheden, inzonderheid ryst, en daar uit eene voordeelige handel en commercie zoude kunnen gebooren worden tusschen 's Compagnies ingezeetenen van het eiland Java en die der Fransche republiek op het voornoemde eiland Mauritius,

zo is 't, dat wy — aan de eene kant, zo veel mogelyk, willende bevorderen de voorspoed en welvaarl van 'sCompagnies ingezetenen, mitsgaders de gevoelens van vriendschap en vereeniging tusschen de beide natien aankweeken, dog ook tevens ons verplicht houdende te zorgen, dat de Bataviasche colonie in het genot der voorschreeven handel-voordeelen meede en in de eerste plaats participeere, en dat de vryheid, welke wy gezuind zyn in dezen te verleenen, niet strekke om de prys van de ryst voor de goede gemeente alhier door eene concurrentie van opkopers boven mate te doen stygen, nogte ook praejudiciabel zy aan de belangen van de Compagnie — goedgevonden hebben te ordonneeren en te statueeren, ordonneeren en statueeren by deeze, dat het aan een iegelyk zal vry staan ryst en alle zodanige verdere noodwendigheden, waarvan de handel niet is verboden, naar Mauritius over te voeren, mits zig bevorens daar toe adresseerende by de hooge Regeering en de expeditie geschiede direct van of over deeze hoofdplaats;

dat ook alle zodanige ryst alhier ter hoofdplaats uit 'sCompagnies maguazynen zal moeten worden overgenomen tegens de betaling van rd^s 40 voor elke coyang, die zal kunnen geschieden met papier van credit.

29 Januarij. *Vergunning voor vreemdelingen te Batavia hun intrek te nemen, waar zij goedgevonden.*

Zij waren derhalve niet meer verplicht in het Heeren-logement te logeren. Verg. deel VI, bladz. 745, art. 11.

29 Januarij. *Verhooging der tractementen van inlandsche Christen officieren.*

De Regering vond goed het inkomen der officieren van de compagnie inlandsche christenen, als thans te gering zynde om daarvan te kunnen bestaan, en uit consideratie, dat deselve gelyke diensten moeten doen als de Europeesche officieren, te verhoogen, te weetn:

dat van den capitain met.....	rd ^o 20
• • • lieutenant met.....	• 10
• • • vaandrig •.....	• 8 ^o .

30 Januarij. *Regeling der inkomsten van den 1ste gezworen klerk ter generale secretarie.*

Gebleeken zynde met betrekking tot den eersten gezworen klerk ter secretary van de hooge regeering, dat diens inkomsten voor heen veel meerder hadden bedragen dan tegenwoordig, als in anno 1792/3 ryksdaalders 4095 en 36 en in anno 1791/2 rd^o 4447 en 24, ja, in vroeger tyden wel tot rd^o 6 à 8000 in het jaar, dog dat dezelve in het boekjaar 1793/4 nier meer hadden gerendeerd dan aan gagie, kostgeld en secqgeld..... rd^o 443 : 24

wegens expeditie geld van actens en bewysen	• 1721 : 18
• de Chinesesche nagtbriefjes voor de dienaren der pagters.....	• 21 : —
• permissie briefjes voor de Chinesee nieuwelingen.....	• 126 : —
• afgegeeven extracten uit de notulen..	• 100 : —
• het bezuinigde op de verstrekking van papier, calculatief.....	• 500 : —
• thee requesten.....	• 50 : —
of in 't geheel.....	rd ^o 2961 : 42

dat deese trapsgewyse vermindering moet worden toegeschreeven daar aan, dat hetgeen bevorens by de afgave van acten, commissien en bewysen boven de bepaling uit genereusiteit pleeg te worden betaald, zeedert uithoofde der verandering van tyden en omstandigheeden was weg gevallen; dat verscheide diensten op de buiten comptoiren zyn ingetrokken; dat sedert ingevoerd is om de actens der gemeene zeevarende en militairen op ongezeguld papier uit te vaardigen; dat er veel minder bestelkasjes dan voorheen worden geëxpédieerd; dat er minder Chinesesche nieuwelingen worden aangebragt en dat de nagtbriefjes voor de dienaren der pagters ook veel minder bedragen dan voor heen;

zo is uit consideratie van de moeilykheid dezer bediening, de notabele vermindering der daaraan geaccrocheerde extra ordinaire inkomsten en het vooruytzigt, dat zulks niet zal beeteren, goedgevonden, met intrekking der tot dus verre door hem genoten gagie, kost en secqgeld, toe te leggen, gelyk hem toegelegd word mits deesen, een vast tractement van rd^s 165 ter maand of in het jaar rd^s 1980, met behoud van de hier vooren uytgedrukte extra ordinaire inkomsten, volgens de daarop gemaakte ofte thans in vigeur zynde orders en bepalingen, volgens welke door hem alleen worden genoten het expeditie geld, mitsgaders het provenue der Chineesche nagtbriefjes en dat der afgegeeven wordende extracten uit de notulen, zo wel als het geen door hem kan worden bezuinigd op de verstreking van het papier; dog het provenue der permissie briefjes voor de Chineesen nieuwelingen tusschen de beide secretarissen der hooge regeering, de secretaryen en de bode van de Chineesche natie en hem, eersten klerk, nevens den adjunct verdeeld, terwyl de voordeelen op de aan de hoge regeering gepraesenteerd wordende thee requesten of ter verzending van gepermitteerde bestelkasjes naar Nederland door hem worden genoten, voor zoveel aangaat die op de heele en dubbelde en de adjunct op die van de halve kasjes.

30 Januarij. *Regeling der inkomsten van den adjunct 1sten gezworen klerk ter generale secretarie.*

Gebleecken zynde, dat de inkomsten van den adjunct eersten gezworeen klerk ter secretary van de hoge regeering in anno 1793/4 hebben bedragen aan gagie, kostgeld en secqgeld	rd ^s 272 : 28
voorts zyn portie als collecteur in 't opgeld van 't kleyn zegul	• 540 : —
item in het aan de onder-kooplieden en klerken ter gemelde secretary toegevoegd douceur	• 250 : —
item in het profyt op de admissie briefjes der Chineesche nieuwelingen, circa	• 100 : —
Transporteere	rd ^s 1162 : 28

Per transport. . . . rd^a 1162 : 28
 item in dat van de thee requesten, circa » 100 : —
 hetgeen hy bezuinigen kan op de verstrekking
 van penneschagten en zegullak, circa » 100 : —
 zodat zyne inkomsten in alles hadden bedragen,
 circa rd^a 1362 : 28

zo is, daarop gedelibereerd zynde, goedgevonden de gagie, kostgeld, secqgeld en het aandeel in de premie, by resolutie der hoge regeering van den 24^{en} April 1792 voor de onderkooplieden, gezwoore en andere klerken bepaald, tot dus verre door gemelden, adjunct eersten gezwooren klerk genoten, te laten cesseeren en voor het vervolg finaal af te schaffen, zo als dat een en ander afgeschafst word by deesen ;

en aan hem tot een vast tractement uit 's Compagnies kasse toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deesen, ryksdaalders 80 'smaands of in 't jaar rd^a 600, wordende voorts aan hem gelaten zyne $\frac{1}{4}$ portie in het opgeld van het klein zegul, waarvan hy tevens collecteur zyn zal, die in het profyt van de admissie briefjes der Chineese nieuwelingen en van de thee requesten, mitsgaders het geen hy kan bezuinigen op de verstrekkingen van penneschagten en zegullak.

30 Januarij. *Regeling der inkomsten van den gezwooren klerk, marginalist en realist ter generale secretarie.*

Gezien weesende, dat de inkomsten in anno 1793/4 van den gezwooren klerk, marginalist en realist der generale resolutien en besoignes ter voormelde secretary aan gagie, kostgeld en secqgeld hebben bedragen rd^a 272 : 28

voorts zyn aandeel in het jaarlyks douceur, dat onder de secretary bediendens word gedistribueerd » 400 : —
 voor het instellen van eenige by de hoge regeering ingediende verzoekschriften » 15 : —

voor het genotificeerde nieuws aan eenige particulieren van aangestelde of geavanceerde die-

Transporteere rd^a 687 : 28

Per transport. . . . rd^e 687: 28
 naaren en van de aangelegde scheepen naar
 Nederland op de buiten comptoiren. • 185: —
 of te zaamen. : . . . rd^e 872: 28

is na deliberatie goedgevonden de gagie, kostgeld en secq-
 geld en het bovengemeld douceur van voorschreeven dienaar
 in te trekken, zo als hetzelfde ingetrokken word mits
 deesen;

en aan denzelve tot een vast tractement toe te leggen, zo
 als aan hem toegelegd word mits deesen, ryksdaalders 90 ter
 maand of in het jaar ryksdaalders 1080.

30 Januarij. *Regeling der inkomsten van den gezworen
 klerk, dagregister-houder en archivaris ter generale
 secretarie.*

Gehleeken zynde, dat de gezwore klerk, dagregister houder
 en archivaris ter generale secretary in anno 1793/4 aan
 gagie, kostgeld en secqgeld heeft genoten. rd^e 272: 28

voorts zyn aandeel in het jaarlyksch douceur
 der secretary bediendens. • 200: —
 voor bedoeld nieuws van aangestelde of geavan-
 ceerde dienaren. • 100: —
 makende te zamen. rd^e 572: 28

zo is na deliberatie besloten af te schaffen en in te trekken,
 zo als afgeschaft en ingetrokken word by deezen, het genot
 van gagie, kostgeld en het tegenwoordig douceur;

en aan hem tot een vast tractement uit 's Compagnie's
 kasse toe te leggen, zo als by deezen geschied, ryksdaalders
 70 's maands of in het jaar ryksdaalders 840.

30 Januarij. *Regeling der inkomsten van den gezworen
 klerk, bibliothecaris en archivaris ter generale secretarie.*

Genoteerd zynde, dat de gezwore klerk, bibliothecaris en

archivaris ter generale secretary in het boekjaar van anno 1793/4 aan gagie, kostgeld en secqgeld heeft genoten rd^s 272 : 28 voorts zyn aandeel in het jaarlyks douceur der secretary bediendens. » 200 : — voor bedeed nieuws van aangestelde of bevoor- derde dienaren. » 60 : — zodat zyue inkomsten in alles hadden belopen rd^s 532 : 28 is na deliberatie goedgevonden nu en voor het vervolg het genot van gagie, kostgeld, secqgeld en voormelde douceur af te schaffen en in te trekken ; en aan hem tot een vast tractement toe te leggen ryksdaalders 70 ter maand of in het jaar ryksdaalders 840.

30 Januarij. *Regeling der inkomsten van den gezworen klerk, notulist, enz. ter generale secretarie.*

Gezien weezende, dat de gezwore klerk, korte notulist en efensteller der patriasche positive ordres ter generale secretary aan gagie, kostgeld en secqgeld heeft genoten in het boekjaar van anno 1793/4. rd^s 272 : 28 voorts voor zyn aandeel in het jaarlyks douceur der secretary bediendens. » 400 : — voor het instellen van eenige by de hoge regeering ingediende requesten. » 25 : — voor bedeed nieuws van aangestelde of bevoor- derde dienaren. » 85 : — of te zamen aan inkomsten. . . rd^s 782 : 28

zo is na deliberatie besloten nu en voor het vervolg te doen cesseeren de by hem genoten gagie, kostgeld, secqgeld en het douceur, hier vooren vermeld, zo als een en ander cesseerd by deesen ;

en daarentegen aan hem tot een vast tractement toe te leggen rd^s 90 's maands of in het jaar ryksdaalders 1080.

30 Januarij. *Regeling der inkomsten van vier gezworen klerken ter generale secretarie.*

Gebleecken zynde, dat de vier gezwore klerken ter generale

secretary in het boekjaar 1793/4, ieder, aan gagie, kostgeld en secqgeld hebben genoten..... rd^a 178

voorts uit de premie, die 's jaarlyks voor de secretary bediendens is bepaald, douceurs van den heer Gouverneur Generaal en particuliere verdiensten, de eene meerder, de andere minder, circum circa..... » 360

en dus in alles aan inkomsten..... rd^a 538

is na deliberatie goedgevonden het genot van gagie, kostgeld en secqgeld en hun aandeel in vooren gemelde premie af te schaffen, zo als dat een en ander afgeschaft en ingetrokken word mits deesen;

en aan ieder der voornoemde gezwoore klerken tot een vast tractement toe te leggen ryksdaalders 50 's maands of in het jaar ryksdaalders 600 ofte voor vier der voormelde dienaaren te samen rd^a 2400.

30 Januarij. *Regeling der inkomsten van den bootsman bij de equipagie-werf te Batavia.*

Gezien zynde, dat de bootsman van de equipagie-werf aan gagie en kostgeld heeft genoten in 't boekjaar 1793/4 rd^a 274 : 30

voorts aan coeliëgeld..... » 156 : —

op het houden van de bak der matroosen op de equipagie-werf geprofiteerd..... » 944 : 20

op de leverantie van verschillende kleinigheden, als droge vis, Javasche kleedjes, schoenen, enz. aan 's Compagnie's dienaaren en vreemdelingen, waartoe zyne bediening hem in de gelegenheid stelde, geprofiteerd..... » 1200 : —

op de leverantie van versch water, in dat jaar aan de vrcemdelingen geleverd, geprofiteerd.. » 650 : —

of in alles..... rd^a 3225 : 2

waarentegen hy oopgeeft bezwaard te zyn met de volgende uitgaven, als:

aan schryfloonen..... rd^a 600

Transporteere..... rd^a 600 rd^a 3225 : 2

Per transport.....	rd ^s 600	rd ^s 3225	: 3
voor een wagen en twee span paarden, onderhoud van benodigde slaven, coe- lie's, enz.....			• 900
onkosten, welke de onophoudelyke aanloop van 's Compagnie's zee-officieren hem veroorzaakt, 's maands rd ^s 20 of in 't jaar.....			• 240 rd ^s 1740: —
zodat hy zuiver had behouden.....		rd ^s 1485	: 2

moteerende hy, dat voorschreeve boekjaar van 1793/4 door het aanweezen van het Engelsch esquadier buiten gemeen profitabel voor hem was geweest, hetgeen een verschil op zyne inkomsten van het jaar bevorens had gemaakt van circa een duizend ryksdaalders;

dat ook de profyten op het houden van de bak zeedert afgenomen waaren en nog merkelyk verminderden door het gestadig afneemend getal der manschappen;

waarop gedelibereert en in aanmerking genomen weezende, dat, ofschoon de inkomsten deeser bediening door temporaire oorzaaken thans zo lucratief niet zyn dan voorheen, zulks egter by het weder opluyken van vaart en handiel en de aankonst van vreeinde scheepen wederom ten goede sal moeten veranderen;

dat ook de opgave zyner toevallige inkomsten is bevonden wat schraal te zyn geschied, terwyl daarentegen die der uitgaven rykelyk is gecargeerd;

dog tevens geconsiderieerd zynde, dat het niet waarschyuelyk is, dat de profyten op het houden der bak veel zullen vermeerderen, en de moeyelykheid deezer dienst, so is goedgevonden aan hem, met intrekking van de door hem genoten gagie, kostgeld en coelieloon, te zamen bedragende ryksdaalders 430:30, toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deesen, ryksdaalders 50 's maands of in 't jaar ryksdaalders 600, als geoordeeld zynde, dat hy van dit tractement, gevoegd by de verdere inkomsten, welke aan hem worden gelaten, by eene matige huushouding ordeutelyk kan bestaan.

2 Februarij. *Gangbaar verklaring van nieuwe brieven van krediet.*

„Eenige brieven van krediet” van 500, 200, 100, 50, 25, 20, 15, 10 en 5 rijksdaalders, gedagteekend 29 December 1795 (zie aldaar), zouden worden aangemaakt.

De handteekeningen zouden zijn die van de Raden van Indië, A. de Bock en A. C. Mom, van den eersten opper-koopman, W. J. Cranssen, van den groot-kassier, J. H. Holle en (in margine) van den Directeur-Generaal ad interim, J. Siberg.

2 Februarij. *Nadere regeling der inkomsten van het personeel der generale secretarie.*

Wyl komen te vervallen de aandeelen van den adjunct eersten en de andere geswore klerken ter generale secretary in de jaarlyksche premie, door dese regeering by resolutie van den 24^{en} April 1792 bepaald voor de gesworen en de andere klerken ter generale secretary, en die aandeelen te zamen komen te bedraagen rd^r 1500, de gemelde premie met dat montant voor het vervolg te verminderen en dus te reduceeren tot rd^r 500 om onder de verdere klerken, overeenkomstig den inhoud der voormelde resolutie deser regering, jaarlyks te worden verdeeld.

2 Februarij. *Maatregel ten aanzien van het Heerenlogement te Batavia.*

Naar aanleiding eener regeling nopens de afbetaling eener op dat logement rustende hypothecaire schuld vond de Regering noodig den sabandhaar en licentmeester aan te beveelen om met alle ernst te waaken, dat in het gemelde logement de rein- en zindelykheid wat beeter dan tegenwoordig worde betrakt en in het algemeen aan vreemdelingen, die aldaar hun intrek nemen, een goede oppassing bezorgd en geen billyke reeden van klagten gegeven worden”.

Zie ook 24 Junij 1808 en 17 Junij 1811.

3 Februarij. *Last op de practizijns in citatiën de woonplaatsen van de geciteerde personen nauwkeurig op te geven.*

Schepenen bepaalden ter zake het navolgende:

De beyde gerechts-boodens, Lehmans en Schryver, zig by requeste beswaart hebbende over de moeyelykheid by het doen hunner exploitien tot het dagvaarden van verscheyde perzoonen, waar omtrend de woonplaatsen op de citatiën niet bekend gestelt waaren, en hetgeen dan ook, zo zy verder allegueerden, veelyds veroorzaakte, dat dezelve citatiën niet bestelt wierden, zo is verstaan de practizijns te gelasten de woonplaatsen en zelfs de buiten wyken of campongs, waar die ook mogten zyn geleege, der geene, die zy ter rolle dagvaarden, op de citatiën wel duydelyk en zo pertinent maar immers doenlyk bekend te stellen, op poene, dat hieraan manqueerende de partyen van zodanige niet na behooren gedagvaarde perzoonen ten hunne kosten, — en waar onder dus ook het vrugteloos exploit geld der gerechts-boodens ineede zal zyn begreepen, — zullen worden geroyeert, dan wel ten kosten van die geene anders, die bevonden zal worden dit verzuym veroorzaakt te hebben.

4 Februarij. *Benoeming van leden, enz. van het Comité tot den O. I. handel en bezittingen.*

Dit stuk is eerst in December 1796 in Indië ontvangen en aldaar afgekondigd op den 20^{en} December 1796.

5 Februarij. *Vermeerdering der inkomsten van de bedienden der chirurgie.*

De Regering besloot:

1° zo lang de oorlog zal duuren, toe te leggen 's maands aan de onder-chirurgijns rd^e 10:6 en aan de derde chirurgijns rd^e 6:6, by het kostgeld, hetwelk dezelve thans genieten;

- 2° aan de opper-chirurgyns van de scheepen, boven de aan hun reeds toegelegden rd^a 15, nog te accordeeren rd^a 5 of in 't geheel rd^a 20 's maands;
- 3° aan de onder-chirurgyns, die van de scheepen aan land bescheiden worden, voor de eerste twee jaaren te laten genieten dubbeld kostgeld of rd^a 6 : 12, in steeden van de rd^a 36, die zy thans hebben;
- 4° aan den opper-meester en binnen regent van Purmerend te accordeeren rd^a 45 en aan de opper-meester van Onrust en Edam; elk, rd^a 30 ter maand, zo lang de omslag van die eylanden ingetrokken blyft en om te cesseeren, zodra de voorsz. omslag wordt hersteld;
- 5° van alle de voorsz. extra toelagen maandelyks de generale som te laten ontvangen door het hoofd van de chirurgie om door hetzelfde aan de genieters gedistribueerd te worden.

Op 24 Maart 1796 is ter zake nader goedgevonden „aan de scheeps opper-chirurgyns geduurende den presenten oorlog toe te voegen rd^a 30 ter maand, ieder, in papier van credit, in steede van de thans by hun genoten wordende toelage van rd^a 20 gelyke munt”.

6 Februarij. *Vereeniging der betrekking van klein-winkelier met die van pakhuis-boekhouder bij het negotie-kantoor te Batavia.*

12 Februarij. *Vergunning aan een ex-meesterknecht van Compagnie's zeilmakers-winkel te Batavia tot het oprichten aldaar eener particuliere zeilmakers-winkel.*

De motieven voor deze vergunning waren, dat er „geene bedenkingen zyn, waarom men niet zoude toestaan het oprigten van een particulier zeilmakers-winkel, te meer zulks strekt tot merkelyk gerief der ingezetenen alhier, en dat ook in 's Comp^a zeilmakers-winkel diverse articulen zyn, die er buiten prejuditie van de Compagnie kunnen worden gemist”.

16 Februarij. *Intrekking der verplichting voor arakbranders om arak aan de Regering te leveren.*

Om aan deze fabrikanten te gemoet te komen werd goedgevonden de arakbranders voor deesen tyd in het geheel te releveeren van de verplichting ter leverantie van arak op recognitie en in betaaling, mitsgaders het by de Compagnie benodigde van hen te accepteeren teegens rd^s 35 de legger".

22 Februarij. *Nadere bepalingen in verband met de intrekking op 11 December 1795 van het reglement tegen pracht en praal.*

Op 22 Januarij 1796 liet de Indische Regering in hare resolutien aanteekenen, hartelyk genegen te zyn om, ten blyke van derzelve verknogtheid aan de nieuwe ordre van zaaken, met den aanvang des jaars 1795 in Nederland ingevoerd, alle uitterlyke teekenen, alhier plaats hebbende, af te schaffen, doch niet te min eenpaarig erkend de noodzakelykheid, dat sommige der tekenen, waardoor de leeden der hooge regeering als regenten, aan dewelke het hoogste gesag in deese gewesten door den Souverain is toevertrouwd, worden gedistingueerd in stand blyven, daar het overvloedig bekend is, dat de uitterlykheeden van veel impressie zyn op Chineesen en inlanders en dat dezelve ten hunnen opzigte veel contributeeren tot bevestiging van 's Compagnie's aanzien en autoriteit in deese gewesten, ja, als het waare tot een noodzakelyk supplement dienen van haar zo zeer verswakt weezentlyk vermogen".

De Indische Regering liet echter het nemen eener beslissing ter zake over aan de Commissarissen Generaal, die den 22sten Februarij 1796 besloten:

- 1° het interdict van het ryden met zogenaamde glaaze koetsen of rytuigen van zodanige fatsoen met portieren, zo meede het stellen van wapens of diergelyke teekenen

van distinctie, ingevolge het eerste articul van den eersten titul in het reglement van pragt en praal te laten standhouden;

- 2° het verbod van het ryden met vier paarden insgelyks te laten op den vorigen voet, ingevolge titul 1, articul 2 van het gemelde reglement;
- 3° omtrent het voorby ryden der heeren van de hooge regeering nader te bepalen, dat zulks eenlyk zal mogen geschieden door de vreemdelingen, de opper-kooplieden en die daarmede gelykstandig zyn, neevens alle degeene, welke het gebruik van geschilderde wagens is toegestaan, dog dat zulks aan alle de mindere dienaaren en burgers zal blyven geinterdiceert;
- 4° omtrent de wagenpagt:
 - a. door de hooge regeering te laten nagaan, welke Compagnie's dienaaren, die uyt hoofde hunner ampten verpligt zyn een wagen te houden, om de soberheid hunner inkomsten daarin behooren te worden te gemoed gekomen, ten einde by provisie daar omtrent eenen vasten voet te bepaalen, zynde het voornemen van heeren Commissarissen Generaal om by het finaal reguleeren van derzelve inkomsten daarop regard te slaan, ten einde zy daaruit meede de wagenpagt konnen opbrengen en deese belasting also zo algemeen immers mogelyk werde gedragen;
 - b. aan de burgers vryheid te laten om zig jaarlyks ter ontheffing van de betaaling van dien impost te adresseeren by de hooge regeering, doch tevens te statueeren, dat daarop niet dan om zeer gegrunde en praegnante reedenen favorabel zal mogen worden gedisponeerd, zodanig, dat alleen de burgers, welke eene voor het algemeen nuttige neering of handteering oeffenen, daartoe volstrekt een wagen moeten houden en geen genoegzaam vermogen bezitten om zonder hun merkelyk beswaar de pagt daarvan te kunnen opbrengen, van dezelve zullen kunnen worden ontbeven;

- c. de betaling der bovengemelde wagenpagt te reguleeren na mate van de hoeveelheid der by elk aan handen zynde wagens en paarden en de heeren Raaden ordinair en extra ordinair, de Bock en van Riemsdyk, te verzoeken een ontwerp van heffing van het gemelde middel van belasting op dien voet te formeeren;
- 5° het ryden in het kasteel over de valbrug alleen te permitteeren aan diegeenen, dewelke zulks dus lang is toegestaan geweest, met interdictie aan alle overige;
- 6° het voorstel om aan de leeden van het collegie van Scheepenen uit de burger stand, wanneer zy vyf jaaren als zodanig hebben gefungeerd, toe te voegen een vergulde wagen niet te anplecteeeren, maar het genot van dat voorregt te laten op den ouden voet;
- 7° het by het bovengemeld reglement van pragt en praal art. 16 tot 20 inclusive titul 1 gesteld verbod op het ryden met twee voorloopers, twee ligten, mitsgaders het dragen door de koetsier en lyseigenen, enz. van liveryen te laten stand houden;
- 8° de by het opgemelde reglement articul 57 titul 7 gelegde impost op den geene, die by het doen van ondertrouw met waagens naar het stadhuys ryden, in te trekken en daarenteegen te bepaalen, dat een ieder, aan huys ondertrouw doende, zal moeten betalen rd^s 50 ten behoeve van de diacony armen;
- 9° het reglement op de lykstatien van den 10ten February 1775 te renoveeren en te laten stand houden;
- 10° de dispositie omtrent het bewysen van de militaire honneurs aan de poorten aan de politique dienaaren voor eerst aan te houden.

Op voorstel van den Commissaris-Generaal Nederburgh werd den 8sten Maart 1796 alsnog bepaald met opzigt tot het voorby ryden der hooge regeering is verstaan de vryheyd daartoe te laten aan allen en een iegelyk, van Europeesche of blanke vader of moeder gebooren, hetzy in of buiten deeze

colonie, dog dezelve overigens wederom in te trekken. Voorts daaromtrent te maken de volgende bepalingen:

- 1° dat het voorby ryden sal moeten geschieden op een bescheidene wyze en in 't oog houdende de publicque eerbied, welke men ten nutte van het algemeen aan heeren Commissarissen Generaal en de leeden van de hooge regeering verschuldigd is;
- 2° dat zulks niet zal vermogen te geschieden omtrend het ligchaam van de hooge regeering, rydende en corps, dan wel plegtige commissien uit dezelve, nog ook omtrend heeren Commissarissen Generaal, wanneer hoogst dezelve van een officier der dragonder lyfwagt, ofte den heer Gouverneur Generaal, wanneer zyn hoog Edelheid van trompetters vergezeld zal zyn, en daardoor toonen zig in die aanzienlyke waardigheeden naar het kasteel of elders te begeeven;
- 3° dat de voorschreeven vergunning alleen verstaan word voor het geval, dat wagens tegen elkanderen inryden en dierhalven geinterdiceerd word om een lid der hooge commissie ofte der hooge regeering, in desselvs wagen rydende, van agteren op voorby te ryden, als niet bestaabaar met de bescheidenheid, articul 4 aanbevolen;
- 4° dat ook, de voorschreeven vryheid alleen toegestaan wordende aan de persoonen, geene leedige wagen, van wie die ook zyn mooge, een lid van de hooge commissie ofte de regeering zal mogen voorby ryden, op wat wyze zulks ook zoude moogen weezen, met recommandatie aan alle en een iegelyk om zig na de voorschreeven bepalingen stiptelyk te gedragen, ten einde door teegenovergestelde handelingen geene aanleiding te geeven, dat de hooge regeering ter verdere voorkoming van de nadeelige gevolgen, daaruit voortspruitende, genoodzaakt worde de voorschreeven vryheid wederom geheel in te trekken".

Op 18 Februarij 1797 deelde de Commissaris-Generaal

Nederburgh aan de gecombineerde vergadering mede, dat hij en zijne ambtgenoten de besluiten van 22 Februarij en 8 Maart 1796 niet hadden doen publicceeren, uit betuiging, dat de besluyten in de presente tyden bezwaarlyk zouden zyn ter executie te brengen, voornamentlyk by het arrivement van vreemdelingen, gelyk dit onder anderen onlangs gebleeken was by het aanweezen alhier van het Fransch esquadre onder den heer contra-admiraal, Sercey”.

26 Februarij. *Verbod tegen den uitvoer van rijst van Batavia.*

Overwegende, dat het in het geheel niet voor onmogelyk kan worden gehouden, dat in den aanstaande Oost-mousson het Javasche vaarwater door vyandelyke bekruissingen onveilig gemaakt, ja, misschien wel de communicatie ter zee met Batavia geheel gestremd wierd, waardoor men buiten staat zoude kunnen geraaken om nieuwe toevoer van ryst van Java te bekomen — is goedgevonden en verstaan den uitvoer van ryst van hier niet verder toe te staan, dan de aan handen zynde voorraad, sonder prejuditie der benodigdheid van Batavia voor een rond jaar, kan toelaaten.

1 Maart. *Proclamatie der optreding van de Nationale vergadering, representeerende het volk van Nederland.*

Dit stuk is eerst in December 1796 in Indië ontvangen en aldaar afgekondigd op den 20^{en} December 1796.

$\frac{11 \text{ Maart}}{3 \text{ April}}$ *Instructie voor den provisioneele opzichter over de stimmeragien en reparatien” te Batavia.*

1. Onder het ressort van het ambagts-quartier en dus onder het op- en toezigt van gemelden opzigter behooren thans de navolgende dienaaren, als:

1 baas der metselaaren en steenhouwers,

randsoenen, tot welkers verrigting en bezorging de oppermandadoor gehouden en verplicht is, alles echter onder goede toezigt en directie van den opzigter; bestaande de kostgelden en randsoenen volgens oude usantie maandelyks in:

aan een mans slaav:

rd^e — : 24 kostgeld,

40 ƒ ryst,

$3\frac{1}{2}$ „ zout,

$\frac{3}{4}$ „ peeper,

aan een jonge:

rd^e — : 12 kostgeld,

40 ƒ ryst,

aan een jongetje:

rd^e — : 6 kostgeld,

$26\frac{2}{3}$ ƒ ryst,

aan een vrouw:

rd^e — : 18 kostgeld,

40 ƒ ryst,

aan een meyd:

rd^e — : 12 kostgeld,

40 ƒ ryst,

aan een meysje,

rd^e : — : 6 kostgeld,

$26\frac{2}{3}$ ƒ ryst.

5. Tot kleedinge van meernekle lyfeigenen verstrekt de Compagnie jaarlyks onder ultimo February tot Augustus het benoedigde lywaat, volgens een exacte lyst van het getal der slaven, en welke kleedinge na den ontvangst, ter presentie van een der Edele opper-kooplieden des kasteels, den opzigter, de werkbaasen en mandadoors, aan gemelde slaven en lyfeigenen, volgens de oude bepalinge werd uitgedeeld, als:

aan een bejaarde mans slaav:

$\frac{1}{2}$ haftas, swarte, heele breede,

1 photas of 1 Java's kleeidje,

aan een bejaarde vrouwe slavinne,

1 kleeidje Java's,

1 photas,
 $\frac{1}{10}$ pees guinees, grof ruwe,
 aan de kinderen:

1 photas of kleedje ieder.

6. Daar by een nauwkeurig onderzoek komt te consteeren, dat veele en zelfs het grootste gedeelte van voorschreeve lyfleigenen deeze nieuwe kleederen direct na de uitdeeling aan de top Chineesen voor een geringe prys verkoopen, dan wel in de topkitten verspeelen, zoo dat dus een aanzienlyk getal uit gebrek aan verschooning koomen te sterven, zoo diend dus den opzigter te zorgen en ordre te stellen, dat de opper- en onder-mandadoor, mitsgaders de zoo genoemde vertrouwelingen, aan wien het opzigt over een byzondere ploeg is aanbevolen, hier omtrend de noodige voorzorgen gebruiken en dus alle Zondagen, 's morgens by 't ontsluiten der logementen, van ieder slaav in het byzonder reekenschap eyschen van deszelfs kleederen, op poene van deportement der mandadoors en eene gevoelige correctie voor de vertrouwde opzigters.

7. In zelve voegen werkt almeede tot het uitsterven der slaaven de morsige en vuyle huyshoudinge, die 'er in de appartementen en byzonders in de ketting baeyen plaats heeft, zoodat het grootste gedeelte door de besmette en vervuylde lugt vergaan moet, en dit alleen door de inattentie en slordigheid der mandadoors.

De opzigter zal dierhalven verpligt en gehouden zyn, tot voorkominge van zulke onverantwoordelyke demarches, de mandadoors ernstig te gelasten voor het dagelyks zuiveren en schoonmaaken der vertrekken zorge te dragen, ten welken einde en tot bereiking van het oogmerk de baas kruyt-maaker maandelyks zal verstrekken 30 ƒ oud buskruyt, waarvan twee maal 's weeks in de vertrekken zal worden gebruyk gemaakt en zulks wel voornamentlyk onder toezigt van den opzigter.

8. Om 's Compagnies dienst en interest dan ook meer en meer te behartigen ter voorkoming van het toeneemende gebrek aan Europeesche ambagtslieden en tot uitwinning en besparing der zoo kostbaare maandelyksche huurloonen zal

de opzigter dus verplicht en gehouden zyn (na het voorbeeld, nu jongst door den heer commissaris opzigter omtrend het uitkiezen van slaaven tot het aanleeren van ambagten gegeven) te zorgen en deszelfs attentie te vestigen op het aanleeren der slaaven tot de noodige ambagten, zodanig, dat altoos permanent op de winkels gevonden en de teegenswoordig aanhanden zynde werk-slaaven bepaald en compleet gehouden werden op het navolgende getal:

- 24 stuks onder de timmerloots,
- 18 „ by den baas metselaar,
- 12 „ op den smits winkel,
- 6 „ „ „ kooperslagers winkel,
- 4 „ by den lootgieter,
- 6 „ „ „ steenhouwer,
- 5 „ „ de moolemaakers, of

75 stuks lyfeygenen.

Waarmeede men dan ook reekend in der tyd de zoo kostbaare Europeese ambagtslieden, niet alleen voor het grootste gedeelte te missen, maar ook nog de buiten-comptoiren te kunnen gerieven.

9. Daar deeze voorzieninge dierhalven een point van het uiterste gewigt is, zoo eyscht dus de pligt van den opzigter de werkbaazen en opzienders aan te houden en te recommandeeren hierop alle attentie te vestigen, invoegen maandelyks by een schriftelyk rapport de heeren Gouverneur en Directeur Generaal hiervan distinct zullen werden geïnformeerd.

10. Om dan ook deeze ambagtslieden te encourageeren en meer en meer aan te moedigen zal hen niet alleen een gepaste vryheid (nadat de winkels zullen zyn gesloten) werden toegestaan, maar ook maandelyks door de Compagnie werden toegelegd:

aan de vier timmerjongens en 2 smits, die reeds van oudsher op de winkels gewerkt hebben, volgens besluit hunner hoog Edelheeden:

rd^e 1 tot kostgeld, nevens de voorwaarts gespecificeerde peeper en zout, neevens 50 ₧ ryst in steede van 40 ₧;

aan de overige slaaven, die reeds eenige jaaren gewerkt en zig dus tot den dienst eenigzints bekwaam hebben gemaakt:

rd^e — : 36 tot kostgeld, volgens usantie, neevens voormelde randsoenen;

aan een aankoomende werk-slaav:

rd^e — : 30 tot kostgeld, thans te verstrekken neevens meer-
melde randsoenen en de voorwaards gementioneerde kleedinge.

11. Buiten de vast bescheidene slaaven, zoo in de hospitaalen, het guarnisoen, de winkels, enz., thans een getal uitmaakende van 345 stuks, werden de overige dagelyks door den opper-mandadoor na rato der onder handen zynde werken verdeeld, alles egter onder toezigt van de daartoe gestelde onder-mandadoors, als by voorbeeld:

tot lossen en laden der vaartuigen met aangebragte goederen, zoo uit Europa, als van de respective buiten-comp-
toiren, en den afscheep na derwaarts, zoo meede tot het ophaalen en transporteeren der hout-werken en verdere materialen na de onderhanden zynde, onaanbesteede werken, tot het haalen van zand en randsoenen, tot het heyen, graven, vullen en ophogen van bruggen en wegen, tot het schoon maaken en witten van 's Compagnies gebouwen, logementen, comptoiren, pak- en kruit-huisen, casernen, wagten, punten, poorten, wallen, gragten en het verder dagelyks voorvallende werk, alles voor zoo verre het een en ander van ouds af het ambagt-quartier betreft.

12. En, ofschoon volgens oude gewoonte de wagt heb-
bende officieren van de onverwagt ontdekte defecten aan de wagten, bruggen, poorten, gelyk ook de administrateurs van derzelve pakhuisen, enz., aan den opzigtter moeten kennisse geeven, zoo neemdt het egter niet weg, dat meermelden op-
zigtter verplicht en gehouden is dagelyks na te gaan en te doen nagaan alle 's Compagnies gebouwen, die nader ter zyner informatie specificq zullen werden opgenoemd ten eynde op de dagelyks ontdekt werdende defecten de noodige ordre ter reparatie en herstellinge te kunnen stellen.

13. Dierhalven vereyscht het ambt van opzigtter, dat hy

zelfs in perzoon alle deeze te doene reparatien examineerd en vervolgens, na de baazen van de verscheide departementen tot herstellinge te hebben ordre gegeven, daar van dan ook daadelyke aantekening houd, ten eynde de materialen, gereetschappen en verdere benoodigtheeden, die de baazen of opzienders daar voor by haare maandelyksche specificatien in reekening brengen en by de boeken worden afgeschreeven, dan wel de respective collegien van Scheepenen of Heemraaden worden in reekening gebragt, te kunnen confronteeren en na te gaan.

14. De baazen of opzigtters, ieder in het byzonder, zyn responsabel en verantwoordelyk voor hunne administratien, waarvoor zy gehouden en by haare aanstellinge verpligt zyn borg te stellen; dog, dien ongeagt, blyft de opzigter responsabel en verantwoordelyk voor de behoorlyke op- en toezigt over het geheel, zoo dat hy dus gehouden is van alle zyue verrigtingen en bevindingen maandelyks aan de heeren Gouverneur en Directeur Generaal nauwkeurig rapport te doen, ongereekend de gehoudenisse van al, het geene er dagelyks voorvalt en verrigt werd, aan den heer commissaris opzigter van het ambagts- quartier te moeten bedeelen.

15. Allen aanleg van nieuwe gebouwen en werken, vernieuwinge van oude, mitsgaders alle hoofd- en capitaale reparatien, zullen ter presentie van den heer commissaris opzigter, op qualificatie hunner hoog Edelheeden, by publieke aanbestedinge aan de minst aanneemende werden toegewezen, onder zoodanige restrictien en bepalingen, als nu jongst sub dato 24 October 1795 by het reglement op de bediening van directeur der fortificatien, gebouwen en water-werken bepaald en vastgesteld zyn.

16. By aankomst van particuliere houtwerken van Java zal, alvorens met de ontlading of afscheep daar van een aanvang zal mogen worden gemaakt, kennisse moeten werden gegeven aan hem, opzigter, ten eynde de hooge regeering te dienen van berigt, welke van dezelve, ligt en zwaar, voor de Compagnie behooren te worden aangehouden tot billyke, laage prysen.

17. Voorts diend ter zyner informatie, dat volgens oude usantie alle vernieuwingen of reparaties 's Compagnies weegen en dus onder deszelfs op- en toezigt behooren en gerekend werden:

- a. in het kasteel, alle de aldaar zynde gebouwen, bestaande in het generale gouvernement, de kerk, comptoiren, werkplaatsen, winkels, lootsen, pakhuysen, magazynen, ammunitie-huysen, punten, batteryen, barrieren, beschoeyingen, kaay-muuren, kraanen, coffy-solders onder de wal van de punt Amsterdam, het laboratorium, de medicinale-winkel, de arthillery of alles, wat tot den omslag behoord:
- b. alle de opstallen, die op de stads punten en beneeden de wal, alomme zynde wooningen, wagten, casernen, poorten met dies onderhoorige gebouwen, bruggen, barrieren, kruyt- en ammunitie-huysen, ook meede de beschoeyingen, kaay-muuren, excepto de particuliere opstallen onder de wal van de Rotterdamerpoort, staande tusschen het quartier en het kruythuys Peterszorg;
- c. alle de Westzydsche en specery-pakhuysen, het comptoir van den generalen ontvangst, de wooning van den substituut met de daar onderhoorende blokhuisen van den water-fiscaal binnen de vierkants poort, en buyten de boom-wagt en posthouders wooning, de draay- en sluit-boomen in de rivieren alomme, als de groote boom, die onder de brug buiten de vierkants poort agter het kasteel, de Diestpoort en agter het binnen-hospitaal, enz.:
- d. de equipagie en de anker-werff met al het geen daar onder hoord, als alle de wooningen, pakhuysen, winkels, werklootsen, mitsgaders het touw- en de zuyker-pakhuysen, beschroeyingen, kaay-muuren en al wat onder dat ressort is, als het recognitie-pakhuys, de wooning van den moddermandadoor, de opzienders der houtwerken van de equipagie-werff, de tandels en Moorse grens, als ook de wooningen van den stuur- en bootsman van de rheede, sarangs en de Moorse cagie, de beschoeying, kaay-muur en het zeehoofd, de bruggen en de weg, als meede het maste- en

het schuyte-dok op het eiland agter de Westzydsche-pak-huysen, mitsgaders alle gebouwen op het eiland Onrust, de Kuyper, Edam en het ziekenhuys op Purmerend, enz.;

- e. 'sCompagnies gestigten, posten, wagten, casernen, bruggen, sluysen en dammen, zoo binnen, als buiten de stad Batavia, namentlyk: de groente- en ryst-bazaar, de middelpunt, 'sCompagnies schoolen, als twee binnen en een buiten, het vrouwen-tugthuys, het binnen- en buiten-hospitaal met alle de daaraan hoorende wooningen en gebouwen; de ophaal-bruggen in de zuyder-voorstad, als de zogenaamde Limakippings-brug by de Chineseese camp, de brug aan de Papangers wagt by de waterplaats en de zogenaamde Jassebrug, de sluys onder de wal van de punt Zeelandia by de bamboese passer, de sluys by de post Noordwyk, de dam by Heemraaden thuyt, de dam met dies twee bruggetjes onder de wal van de punt Groningen by de campong buiten de boom;
- f. alle buiten-wagten, posten, batteryen en casernen met alle dies onderhoorige gebouwen en opstellen, als de recrute-wagt op de waterplaats, de groote en kleine Chineseese wagt, de post de Vyfloek, de post de Ketting, de post Ankee, de post Tangerang, de post de Qual, de post Jaccatra, de post Noordwyk, de post Ryswyk, de post Meester Cornelis, de post op Buitenzorg, de post op Tanjongpoera, de post Wilgenburg, de post Antjol, de battery het Water-kasteel, de battery het Loo, de battery de Ploesers cagie, de battery de Bottelier, de battery de Fluit, enz.;
- g. de water-leiding, die zyn begin op de waterplaats heeft, door een gedeelte van drie naast den ander leggende loode pypen over de rivier tot in de bak by de Papangers wagt en vervolgens door drie ingemetselde aarde pypen door de stad geleid word.

18. Aan het ambt van opzigter zyn meede geaccrocheerd de bedieninge van opper-brandspuitmeester binnen de stad, als meede liet keuren van kalk en steen, waarvan successive de noodige reglementen geëmanceerd zyn.

19. Eindelyk werd dan ook nog tot speculatie van den teegenswoordige opzigter in deszelfs provisioneele bedieninge gerecommandeerd en aanbevoelen het reglement en instructie, nu jongst op de bedieninge van den directeur der fortificatien, gebouwen en waterwerken bepaald en vastgesteld, voor zoo verre het een of ander kan strekken tot deszelfs narigt of gehoudenisse.

Volgens den commissaris over het ambachts-kwartier hadden slechts eigenbelang en baatzucht allerlei »exceptien en frivole »uytvlugten” doen aanvoeren tegen het aanleeren van ambachten door Compagnie's slaven: ook maakte de steeds toenemende armoede der bazen en opzieners voor die dienaren der Compagnie moeielijker het aantal koeli's, welke volgens de bepalingen voorhanden moesten zijn, compleet te houden.

Op grond hiervan bepaalden Commissarissen Generaal den 2^{en} April 1796 ten aanzien van art. 8 der vorenstaande instructie, dat bedoeld aanleeren »alleen geschied ten preuve voor den tyd van drie jaaren, ten einde als dan, gebleeken zynde, of zulks al of niet practicabel zy en overeenkomstig het ware profyt van de Compagnie, door de hoge regeering nader te worden bepaald, of daarmee al of niet voor het vervolg sal worden gecontinueerd”.

11 Maart. *Bekendmaking, dat de kerkeraad van de Luthersche gemeente te Batavia openlijk rekening en verantwoording zoude doen van de administratie der gelden van die gemeente gedurende 1795.*

19 Maart. *Bepaling, dat de chef der artillerie niet meer belast zoude zijn met de administratie van dat wapen.*

Deze administratie werd opgedragen aan een luitenant van de artillerie met den titel: kommiss der magazijnen.

Tevens bepaalden Commissarissen-Generaal, »dat het corps

artillerie van nu voortaan sal gesubmitteerd zyn aan de ordres van het guarnisoen en daar onder, eeven als alle de verdere corpsen, hetzelfde uitmakende, begreepen zyn".

29 Maart. *Machtiging op het Collegie van Schepenen, ter goedmaking van de kosten van het uitmodderen der grachten binnen Batavia, volgens jaarlijksche gewoonte, van de inwoners te heffen eene halve maand huishuur.*

31 Maart. *Vernieuwing en verscherping van het verbod tegen het houden van pandelingen, uitgevaardigd op 3 Maart 1794.*

Nademaal men met ergernis ondervindt, dat, ongeacht noch by billet van den 3^{en} Maart 1794 corporeele beleeuingen of verpandingen tot dienstbaarheid of slaverny ernstig verboden en geinterdiceerd zyn, aan deeze zo heilzaame order echter in geene deelen zodanig word voldaan, als men had mogen en moeten verwachten, en ter contrarie veele ongeoorloovde practyken worden in het werk gesteld om dezelve te eludeeren; zo is het, dat op heeden in raade van politie dezes gouvernementes (¹) niet alleen nader is goedgevonden het voornoemde billet te renoveeren en dus op nieuw een ieder te interdiceeren, gelyk hetzelfde gerenoveerd en elk en een iegelyk geinterdiceerd word by deezem, eenige beleeuingen of verpandingen, hoege-naamd ook, op vrye perzoonen, hetzy van Javaanen of wel van andere inlandsche natien, te doen en dat vrye menschen voor geld of gelds waarde of op welke wyze zulks ook zoude mogen geschieden, zich zelfs, hunne vrouwen, kinders, naastbestaande, vrienden of wie het ook zoude moogen weezen, tot eenige dienstbaarheid verpanden, op poene, dat alle zulke verpandingen en verbandschriften nul en van geener waarde zullen worden gehouden en dat die geen, die zulk een verbandschrift zal hebben gepasseerd, verbeuren zal eene boete

(¹) Java's Noord-Oost-kust.

van 25 rd^r ten behoeven van de kas van den raad van justitie deezes gouvernement, maar dat ook in welgemelden raade tot ampliatio daarvan en tot teegengang van alle kwaade practyken, die tot elusie dezer order gepractizeerd zyn of noch in het werk gesteld zouden kunnen worden, nader is besloten vast te stellen, zo als vastgesteld word by deezen :

- 1° dat niet alleen alle verpandingen van vrye menschen, tegens den teneur van het gemelde billet na dato van dien gemaakt en aangegaan, nul en van onwaarde zullen weezen, maar dat ook een ieder, die bevonden zal worden vrye menschen, die hier sedert dien tyd verpand mogten zyn, na publicatie dezes te hebben aangehouden als verpandingen, dan wel in den aanstaande vrye menschen om dienstbaar te zyn beleend en in pand genoomen zal hebben, verbeuren zal voor de eerste maal eene somma van vyf en twintig rd^r en voor de tweede maal vyftig rd^r van 48 swaare stuivers ieder voor een ieder dus beleend perzoon ten profyte voor de eene helvt van den aanbrenger en voor de andere helvt voor den officier, die de calange doen zal ;
- 2° dat om alle kwaade practyken daar omtrend verder voort te komen de helvt dezer boete zal worden uitgekeerd aan elk en een iegelyk, zonder onderscheid, die gelyke verpandingen zal aanbrengen, schoon hy ook zelfs die geen mogt zyn geweest, die zich zelfs of anderen verpand mogt hebben.
- 3° dat, om echter voor te koomen, dat zulke ingezeetenen, die voor dato van het gemelde billet uit onkunde gelden op lyven van vrye menschen mogten hebben voorgeschooten, daarby geen te groot nadeel zouden komen te lyden, een ieder derzelve binnen den tyd van een maand na de publicatie dezes, hier ten hoofdcomptoire aan den secretaris van den raad van justitie, te Soerabaja aan den scriba en op de verdere buiten-comptoiren en posten aan de daar zynde residenten en commandanten, specifiek zal hebben op te geeven de naamen van alle zulke personen, als hun noch gelden zullen schuldig zyn uit hoofde van gedaane

verpandingen voor den gemelden tyd, de somma's, waar voor die verpandingen zyn geschiedt, en de tyd, hoe lang deze perzonen dienstbaar zyn geweest, en dat als dan ieder verpandeling zal gerekend worden na dato van het gemelde billet op den 3^{en} Maart 1794 buiten de kost en kleeding, die zo iemand genoten zal hebben, een ropy of dertig stuivers in de maand te hebben verdiend en verder maandelyks te zullen verdienen; en dat het bedraagen daarvan komen zal in voldoening of mindering van het geld, waar voor die verpandingen zyn gedaan, met dien verstande, dat, wanneer de verpandeling bevonden zal worden reeds meerdere ropyen te hebben verdiend, dan zyn pandgeldt bedraagt, dezelve ten eersten zal worden ontslagen, doch dat, wanneer zyn debet noch grooter is gebleeven, dan zyn gemelde maangeld kooft uit te maaken, hy zo lang dienstbaar blyven zal, tot dat het debet door aflegging maandelyks van een ropy zal zyn geliquideerd, waarna ook ten eersten de voornoemde verpandingen hunsweegs zullen kunnen gaan, alles op poene, dat die geen, die nalatig zal zyn geweest de voormelde opgave binnen de gemelde tyd van een maand, in voegen voorschreeven, te doen, van het voornoemde voorrecht zal zyn verstooken, zyne gemelde verpandingen nul en van geener waarde zullen gehouden worden en de verpande personen gerekend zullen worden hun schuld vereevend te hebben, behalven dat hy, die gelyke verpandingen na expiratie van den voormelden tyd van een maand versweegen en als zodanig aangehouden zal hebben, voor ieder derzelve meede zal verbeuren eene somma van vyf en twintig ryksdaalders. insgelyks voor de eene helvt voor den aanbrenger en de andere helvt voor den officier, die de calange zal doen;

4° dat om verder het nodige toezicht te kunnen houden, dat aan deeze order stiptelyk werde voldaan, de gemelde secretaris van den raad van justitie en scriba in den Oosthoek met en beneevens de voornoemde residenten en commandanten gehouden en verplicht zullen weezen om de voor-

noemde te doene opgaven na expiratie van de voornoemde gefixeerden tyd van een maand over te brengen en te bezorgen aan den gemelden raad van justitie dezees gouvernements, ten einde daar te blyven berusten en de fiscaal daarvan ten allen tyden visie zoude kunnen erlangen; en 8° dat, vermits voor al de Javaanen zelfs veelal aanleiding geeven tot deeze verpandingen met zich zelfs, hunne vrouwen, kinders, naastbestaanden, vrienden en anderen daar toe aan te bieden en op eene schandelyke wyze de daarvan koomende gelden, zo met dobbelen, als amphioen schuiven, doorbrengen, geene Javaanen of andere vrye inlanders zich zelfs, hunne vrouwen, dan wel Javaansche of vrye inlandsche vrouwen of haare kinderen of wie het ook zoude mogen zyn, by Europeesche, Chineesche of overwalsche persoonen op eenige wyze zullen mogen verpanden tot lyfelyke dienstbaarheid, op poene, dat die geen, die zich zelfs, hun of haar kind of kinderen of wie het ook zy, zal hebben aangeboden ter verpanding, voor de eerste reis opentlyk op de passeerbannen met rottingen zullen worden afgestraft en, voor de tweede maal zich daaraan schuldig maakende, als slechte perzoonen naar Balemboang gezonden zullen worden om aldaar tot den akkerbouw gebruikt te worden.

Wordende ten dien einde, zo wel de raad van justitie en de fiscaal dezees gouvernements, als de respective hoofden der buiten comptoiren, der onderscheiden hoofden der Chineesche en overwalsche natien en wie zulks verder zoude mogen aangaan, ten nadrukkelyksten gelast te zorgen en te doen zorgen, dat de inhoud dezees stiptelyk en zonder eenige afwyking werde naargekoomen en geobserveerd.

En opdat niemand hiervan eenige ignorantie zoude kunnen pretendeeren, zal deeze alomme ter deezer kust worden gepubliceerd en, zo wel in de Neederduitsche, als Javaansche, Chineesche en Maleidsche taalen geaffigeerd ter plaatzen, waar men gewoon is publicatien en affixie van billetten te doen.

Zie ook 20 Augustus 1808.

1 April. *Bepalingen nopens het hoofdgeld van Chinezen in de Bataviasche ommelanden.*

De Regering vond goed: de eigenaars van landeryen, bazaars en zuikermolens te doen verplichten om, niet alleen aan den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander pertinente lysten voor dit jaar in deese loopende maand April en vervolgens jaarlyks in de maand January op te geven, welke Chineesen op hunne landen, bazaars en zuikermolens aanwezig zyn, maar ook de briefjes voor die Chineesen tegens de betaling der gewoone gerechtigheid te ontvangen; mitsgaders de gemelde eigenaars aan te beveelen om alle op hun grondgebied verschynende Chineesen, wanneer van geen briefje, hetzy van den gecommiteerde of van den pagter voorzien zyn, te laten aanhouden en aan meergemelde gecommiteerde of den drossaard der Bataviasche ommelanden over te geeven.

Voorts in te trekken de uitzondering der landbouwers van de betaling der voorsz. gerechtigheid, mitsgaders dezelve te begrypen onder de derde classe en hen te imponeren de betaling van twintig stuivers 'sjaars.

En wyders de Chineesen, op de zuikermolens dienst doende, te stellen op rd^e 10 ieder enkele molen 'sjaars en, wanneer er twee onder een dak zyn, rd^e 20 'sjaars, met overlating aan de potias of eigenaars om, hetzy deese som in eens te betaalen, dan wel zig in voegen voormeld van briefjes te voorzien.

Mitsgaders de Chineesen van de eerste classe wederom te stellen op de bevorens plaats gehad hebbende betaling van rd^e 1:12 en die van de tweede classe op 40 stuivers 'sjaars".

Zie ook 8 December 1801.

9 April. *Regeling der inkomsten van den negotie-boekhouder te Batavia.*

De inkomsten van de negotie-boekhouder in het boekjaar

1793/4 hebbende bedragen aan gagie, kostgeld en secq-geld	rd ^e	442 : 24
voorts: coely-geld voor het schoonhouden van het negotie-comptoir, 's maands ryksdaalders 7 1/2, maakt in 't jaar... ..	•	90 : —
premie uit 's Compagnies kassa ingevolge het besluit der hoge regeering in dato(¹)..	•	700 : —
tot een middel van bestaan uit het 1/2 procent van het betaalde uit 's Compagnies kassa en het jaarlyksche furnisement uit de administratien.	•	570 : —
voor het opmaken van de interest reekeningen	•	9 : 36
geprofiteerd op de verstrekkingen van papier, enz. naar gissing.....	•	500 : —
of in alles.....	rd ^e	2312 : 12

zoo is, daarop gedelibereerd zynde, goedgevonden de gagie, het kostgeld, secqgeld en de premie uit 's Compagnies kas, benevens het middel van bestaan, door hem tot dus verre genoten, te laten cesseeren en voor 't vervolg finaal af te schaffen, zo als dat een en ander afgeschift en ingetrokken word by deese ten behoeve van de Compagnie, dog aan hem te laten het coely-geld en het 1/4 procent van de interest-rekeningen, zynde het profyt op de verstrekkingen van papier, enz. reeds vervallen door de nadere bepalingen op dit stuk, by de memorie op de verstrekkingen, den 1^{en} Augustus 1795 gearresteerd ; voorts aan hem tot een vast tractement toe te leggen, zo als by deese geschied, ryksdaalders 225 ter maand of in het jaar ryksdaalders 2760.

Zie ook 28 Mei 1796.

⁹/₁₃ April. *Instructie voor het stads-vendu-kantoor te Batavia.*

Art. 1. Tot het stads vendu-comptoir zullen voor het vervolg behooren :

(¹) Niet ingevuld.

twee vendumeesteren,
 een kassier en boekhouder,
 een afslager, nevens
 de benodigde klerken.

Art. 2. Vendumeesteren zullen, zo wel als den kassier en boekhouder, nevens den afslager en de twee eerste klerken, by het aanvaarden van hun ampt den eed moeten doen voor het eerwaarde collegie van heeren Scheepenen.

Art. 3. Ieder vendumeester zal moeten borgstellen voor een somma van 10,000 ryksdaalders en gezamentlyk aanspreekelyk zyn voor de uitstaande vendu-penningen; zullende de borgtogt na zyn overlyden of ontslag voort duuren, tot zo lange er geene uitstaande gelden ter zyner verantwoording voortlopen, dan wel tot na den gedane transport en overgave aan zyn vervanger.

Art. 4. Vendumeesteren zullen voortaan op Zaterdag geen vendutie mogen houden, dan alleen van vaste goederen of by uiterste noodzakelykheid, en dus alle Zaturdagen by den anderen moeten komen in het stads vendu-comptoir om met den kassier en afslager na te gaan, te overweegen en te bepalen :

- 1° de ses weekelyksche en drie maandelyksche te zaamen-trekking of de uitstaande schulden, en dus, zo wel de uitgetrokkene rekeningen der Europeesen, Chineesen en Moren, als de daar van geduurende de verloopene week ingekomene penningen ;
- 2° den staat en toestand der debiteuren en aan welke, het zy met of zonder borgen, verder of langer credit kan worden verleend ;
- 3° welke debiteuren nalaatig zyn in de voldoening der koop-penningen en dierhalven door middelen van regten tot de voldoening moeten worden geconstringeerd; steeds in het oog houdende, dat de bepaalde tyd van parate executie niet verloopt.

Art. 5. Vendumeesteren zullen verplicht zyn, niet alleen alle maanden, met het begin van ieder maand, een schriftelyk en distinct raport van het voorgevallene op het vendu-comptoir

te doen aan de heeren commissarissen, welke het opzigt over hetzelfde zullen hebben, maar ook van alle voorvallen, welke een spoedige voorziening vereischen, direct verslag te doen.

Art. 6. Met het einde van ieder jaar zullen vendumeesteren met den afslager apartelyk moeten nagaan en overweegen, welke posten als vo'strekt desperaat moeten worden aange-merkt, en die als dan zodanig door den kassier en boekhouder laten afschryven en van de salaris-rekening decorteen.

Art. 7. En op dat vendumeesteren, zo wel als den kassier en boekhouder, daarin ongestoord kunnen voortgaan, zal het vendu-comptoir van primo tot medio January gesloten blyven.

Art. 8. Voor het opengaan van het vendu-comptoir zullen vendumeesteren aan de hooge Regeering moeten overgeeven een opgave van de gelden, welke twaalf en meer maanden boven den bepaalden verval-dag onafgehaald zyn blyven staan, in dier voegen, dat in January 1797 zullen moeten worden opgegeven alle de posten, van welke de verval-dag verscheenen is geweest ultimo December 1795, ten einde vervolgens in Compagnies kassa overgebracht en aldaar gedepositeerd te blyven ten behoeve der daar toe geregtigden om, wanneer dezelve binnen een derde van een eeuw niet zyn gereclameerd, door het regt van praescriptie te vervallen aan de Compagnie, als heer van den lande.

Art. 9. De vendumeesteren en den afslager zulle blyven genieten het van ouds voor hen bepaald salaris, te weeten :

5 procento van losse goederen, verkogt wordende voor rekening van particulieren, te verdeelen, als volgt :

4 procento voor vendumeesters,

1 " " den afslager ;

5 procento van losse goederen, verkogt wordende voor rekening van de Compagnie, op de volgende wyse te verdeelen, als :

3 procento voor vendumeesteren,

$\frac{1}{2}$ " " den afslager,

1 " " de opperkooplieden v/h kasteel en

$\frac{1}{2}$ " " de administrateurs, uit welkers

administratie de goederen verkogt worden ;

5 procento van het bedragen der door particulieren uitgesteld wordende loteryen, te weeten :

4 procento voor vendumeesteren,

1 " " den afslager,

2 $\frac{1}{2}$ procento van verkogt wordende vaste goederen en schepen, te verdeelen op de volgende wyse :

2 procento voor vendumeesteren,

$\frac{1}{2}$ " " den afslager.

Art. 10. Om de twee maanden zullen vendumeesteren in hunne voormelde, weekelyksche comparitien de rendementen der gehoudene vendutien tegen de venduquaterns moeten confronteeren en voor de accoord-bevinding op die rendementen teekenen.

Art. 11. Vendumeesteren zullen geene Chineesen, die pagters of meedestanders van dien zyn, tot het koopen op de vendutien mogen admitteeren, maar dezelve, zo die by het aanslaan van een pagt gewoon zyn geweest vast credit te hebben, niet alleen geen credit meer verleenen, maar hen ook tot de betaling der agterstallige vendu-penningen, het zy in der minne, het zy door middelen van regten, ten spoedigsten constringeeren.

Art. 12. Tot voorkoming van verliesen zullen vendumeesteren niet vermogen te accepteeren borgtogt van den eenen koper voor den anderen : — ook niet van vrouwen of weduwen van Chineesen voor hunne mannen of kinderen.

Art. 15. Vendumeesteren zullen den tyd van parate executie niet mogen laten voorbygaan, maar zorge moeten dragen, dat de kopers binnen de vyf maanden het bedragen der door hen gekogte goederen voldoen, en voorts omtrent de zodanige, welke in gebreke blyven binnen dien tyd te betalen, by het begin der sesde maand na den gehouden verkoop de nodige middelen van contraincte gebruiken, op poene, dat zy aanspreekelyk gehouden zullen worden en direct zullen moeten vergoeden de schadens, welke door het verzuym aan het vendu-comptoir zullen toegebracht werden.

Art 14. Ten opzigte van de Mooren en Chineesen, welke

van hier vertrekken zonder alvorens hunne schulden aan het vendu-comptoir te hebben betaald, waar omtrent de bepaalde tyd van parate executie nog niet verstreken is, blyft dat regt zonder bepaling van tyd stand grypen; kunnende het zelve, zo wel voor den competenten regter ter plaats, werwaards zy zich begeven hebben (wanneer die sorteerd onder het gebied van de Compagnie), als by hunne wederkomst ter deezer hoofdplaats uitgeoeffend worden.

Art. 15. Vendumeesteren zullen de vendutien, zo van vaste, als losse goederen, beurtelings moeten waarneemen; en by ziekte of andere toevallen zal den een voor den anderen moeten fungeeren.

Art. 16. Wanneer by de weekelyksche comparitie noodzakelyk geoordeeld word een of meer debiteuren in persoon te doen aanspreken, zullen vendumeesteren dezelve door den afslager laten appointeeren om hem of hun de reedenen van zyne of hunne wanbetaling af te vragen.

Art. 17. De fungeerende vendumeester zal wel moeten toezien, dat er in de venduquatern geen verkeerde namen geschreven en ook altyd de voornamen daar by gesteld worden, mitsgaders niet mogen toelaten, dat den eenen persoon voor den anderen goederen mynd, ten zy de persoon, voor wien gemynd word, zelfs tegenwoordig is en zulks toestemd, dan wel eene schriftelyke qualificatie daar toe gegeven heeft, die als dan vertoond en op het vendu-comptoir bewaard zal moeten worden.

Art. 18. Ook zal de fungeerende vendumeester moeten zorge dragen, dat geene Europeesche vreemdelingen of vry lieden van de buiten-comptoiren, hier geen fixum domicilium hebbende, eenige goederen op vendutie mynen, ten zy zy die goederen laten schryven op de naam van die geene, waar by zy wonen en die, present zynde, daar in toestemd of die-weegen eene schriftelyke qualificatie heeft verleend; zullende in het laatst geval zodanige qualificatie mede op het vendu-comptoir bewaard moeten blyven.

Art. 19. Insgelyks zal hy zorge dragen, dat de verkogt

wordende restanten een der voorige koopjes niet overtreffen, ten minsten niet meer dan voor een gedeelte, en de verkopers daar van moeten praeadverteeren.

Art. 20. Ook zal hy de lysten der verkogte en niet terstond afgegeven wordende goederen na het eindigen der vendutien, de tyd zulks eenigzints toelatende, of ten uitersten dien zelfden dag laten uittrekken en getekend aan den verkoper ter hand stellen, zullende de verkopers gehouden en verplicht zyn die goederen, zo spoedig mogelyk, af te geven en als dan die lyst, door hen voor de afgave getekend, op het vendu-comptoir te doen bezorgen of, by nalatigheid der koopers in de afbaling hunner gekogte goederen, daarvan op het vendu-comptoir kennis te geeven, op dat de kopers alsdan kunnen worden geordonneerd hunne gekogte goederen af te halen.

Art. 21. De fungeerende vendumeester zal zorg moeten dragen, dat er geene zuure of bedorven dranken op vendutie verkogt worden, maar, zo er een pyp of vat bier of andere dranken opgeveild en het zelve zuur of bedorven bevonden word, dat bier of die dranken in zyne tegenwoordigheid laten uitstorten om alle bedriegeryen, die de Chineezen daar anderzints mede zouden kunnen pleegen, voor te komen, en daarna de leedige fust doen verkopen; voorts zal hy zig moeten gedragen, aan de successivelyk genomene besluiten en g'emaneerde placaten tegen den verkoop van speceryen, ammunitie van oorlog en diergelyken.

Art. 22. Vendumeesteren, nevens den afslager, zullen verplicht zyn jaarlyks dan wel onder ultimo December een sesde gedeelte van haar aandeel in het by artikel 9 vermeld vendusalaris te laten staan om by de boeken op reekening van fonds voor het stads venducomptoir overgeschreeven en daar uit goedgeemaakt te kunnen worden alle toevallige nadeelen en schadens, voor dewelke zy aanspreekelyk zyn, onder deeze restrictie nogthans, dat geene afschryvingen ten lasten van het gemeld fonds zullen mogen geschieden, dan na daar toe alvorens qualificatie van de hooge Regeering verzogt en verkreegen te hebben.

Art. 23. Voorts zal een aankomende vendumeester vrijheid hebben de uitstaande schulden, die hy desperaat oordeeld te weezen, van den overneem en transport te excuseeren; en dus den afgaande vendumeester daarvoor responsabel blyven, doch voor geene andere of by het doen van transport uitdrukkelyk overgenomene posten.

Art. 24. Het huis, waar in het vendu-comptoir gehouden word, zal, zo als het thans is, met de daar toe behoorende meubilien, blyven een eigendom van vendumeesteren ter waarde van rd^s 2000, weshalven ieder aankomend vendumeester verplicht zal zyn te participeeren in die onkosten, een ieder voor een gelyke aandeel, zullende dat bedragen voorts in de kassa van het vendu-comptoir worden overgebracht en ten voordeele van vendumeesteren by de vendu-boeken blyven voortloopen.

Art. 25. Vendumeesteren zullen egter gehouden en verplicht zyn het voorschreeven huis en wat tot hetzelfde behoord, in een goeden staat ten hunnen kosten te onderhouden.

Art. 26. De kassier en boekhouder zal verplicht zyn by de intrede in dit ampt voor zyn rekening over te neemen de lessenaars en verdere schryf-gereedschappen, tot het vendu-comptoir behorende, voor een somma van rd^s 450.

Art. 27. De kassier en boekhouder zal voor de aanvaarding van zyn ampt borg moeten stellen ten behoeve van vendumeesteren voor een somma van rd^s 20000 rd^s.

Art. 38. Hy zal moeten zorge dragen, dat alle rekeningen, zo van vaste, als losse goederen, uiterlyk binnen de drie maanden uitgetrokken, door hem geteekend en onder de geld-ophaalders verdeeld worden, op poene, by verzuym, te moeten vergoeden het nadeel, aan vendu meesteren toegebracht.

Art. 29. Hy zal een memoriaal en kassa-boek-houden, waarin hy dagelyks moet aantekenen, hoe veel hy dien morgen heeft ontvangen, de personen, van wien en wat maand, en zulks ook voor de te zamentrekkingen voor ieder persoon in margine bekend stellen; insgelyks hoe veel hy heeft afgegeven en aan wien, met bekendstelling van den datum der gehoudene vendutie en de pagina of folio van het quitantie-boek.

Art. 30. Uit de dagelyksche aantekening zal hy doen formeeren eene weekelyksche kassa-rekening, van Zaturdag tot Zaturdag, waarby blykt, wat hy in die week heeft ontfangen en uitgegeven, en dus het saldo der kas, het geen hy van de afgeloopen week op de volgende moet overbrengen.

Art. 31. Van deeze kassa-rekening zal hy doen vervaardigen drie eensluitende afschriften, namentlyk twee voor de heeren commissarissen over het vendu-comptoir, zo lange als dezelve zullen fungeeren, en een voor de gezamentlyke vendumeesteren, om weekelyks in hunne comparitie nagezien en vervolgens geseponceerd te worden, zullende het aan vendumeesteren vry staan al, het geen boven het bedragen van de borgtogt van den kassier onder zyne berusting bevonden word, te laten overbrengen in de groote yzeren kist, waarvan ieder vendumeester een sleutel onder zyne berusting zal hebben.

Art. 32. En dewyl dus de eene vendu-meester niet buiten den anderen de geldkist zal kunnen openen, zullen zy ook voor het bedragen van het geen daarin succesive word overgebracht, alleen responsabel en daarom ook gehouden zyn van alle ontfangst en uitgaaf in en uit de geldkist aparte aanteekening te houden.

Art. 33. Indien een der vendu-meesteren door ziekte of anderzints belet word by het openen der geld-kist teegenwoordig te zyn, zal de kassier en boekhouder gequalificeerd weezen by de opening praesent te zyn, die daartoe als dan ook de sleutel van den absenten vendumeester zal moeten ontfangen.

Art. 34. De kassier en boekhouder zal, zo lange deeze ongunstige tyden voort duuren, niet vermogen eenige vendupenningen binnen de den 14ten Juny 1793 bepaalde verval-dag van ses maanden te betalen, ten zy die geen, welke zulks competeert, geneegen zyn daar mede hunne agterstellen aan het vendu-comptoir te vereevenen, of ook cenige interessen op vendupenningen, die niet op de eerste aanmaning na den verval-dag kunnen betaald worden, te geven of te beloven, ook geene agio op de in betaling aangeboden wordende contanten accordeeren, dan met voorkennisse van de gezamentlyke

vendumeesteren, zullende voortaan de interessen, welke tot standhouding en een spoedig gerief van de ingezeetenen moeten worden betaald, blyven voor reekening van de gezamentlyke vendumeesteren en den afslager, een ieder na rato van zyn aandeel in het voorschreeven vendu-salaris.

Art. 35. Ten dien einde zal hy een kassa-boekje formeeren van ontvangen percento's en betaalde interessen en daarby op de debet-zyde noteeren, hoe veel percento's op vooruit verstrekte vendu-penningen zyn ontfangen, en op de credit-zyde, hoe veel interessen op uitgestelde voldoeningen der vendu-penningen zyn betaald, als ook hoe veel agio op de in betaling ontfangen contanten verstrekt en hoe veel op de uitgegevene is geprofitteerd, opdat hetzelve by de ses maandelyksche salaris-rekening of ten goede of ten lasten der gezamentlyke vendumeesters kan worden gebragt.

Art. 36. De kassier en boekhouder zal ook eene exacte aantekening houden van de door hem verstrekt wordende zeguls, zo voor de extracten, als de slaven-transporten, en ten dien einde formeeren drie boekjes, als een voor extracten, een voor de zes weekelyksche en een voor de drie maandelyksche transporten, moettende die der slave-transporten aan hem door den eersten klerk en die der extracten door den tweeden klerk verantwoord worden.

Art. 37. De kassier en boekhouder zal by de weekelyksche comparitien van vendumeesteren en den afslager het ampt van secretaris of scriba waarneemen en van al, het geen besloten word, terstond een korte aantekening houden om daaruit eene resolutie te kunnen formeeren, die door vendumeesteren in een volgende comparitie geresumeerd en, door hen, nevens den kassier en afslager, geteekend, ten comptoire moeten worden bewaard.

Art. 38. De kassier en boekhouder zal geene verandering in de gemaakte schikkingen der zaaken van het vendu-comptoir maaken na de wille en het goedduiken van een der vendumeesteren alleen, maar wel van alle gezamentlyk en onder approbatie van heeren commissarissen.

Art. 39. De kassier en boekhouder zal niet verpligt zyn

aan ieder der vendumeesteren in het byzonder (aan welke echter den toegang tot en het visie neemen van alle boeken en papieren dagelyks vry staat) rekening en verantwoording te doen, maar wel in de weekelyksche comparitien aan de gezamentlyke vendumeesteren.

Art. 40. De kassier en boekhouder zal alleen de directie over de klerken van het vendu-comptoir hebben en zodanige schikking omtrent de verdeeling van het werk onder dezelve maken, als hy het beste ten meeste nutte van het comptoir zal oordeelen; voornamentlyk moet zyne zorgte zig daar heenen strekken, dat de extracten aan de belanghebbers en die dezelve komeu te vragen, binnen den tyd van vyf weeken worden bezorgd en afgegeven, en om ieder spoedig te gerieven, mitsgaders alles op effen voet te houden, ordre stellen, dat de klerken, nevens hy zelfs, ten agt uren 'smorgens praecies op het comptoir present zyn.

Art. 41. Zodra de kassier en boekhouder de boeken van het vendu-comptoir afgesloten en onder balans gebragt heeft, zal hy daaruit een korte staat-reekening moeten formeeren en overgeven aan de gezamentlyke vendumeesteren om vervolgens aan de hoge regering deezer landen aangeboden te worden, met verzoek om de benoeming van gecommitteerdens tot het visiteeren en examineeren der gedagte boeken, voor welke visitatie en examinatie door vendumeesteren zullen moeten worden betaald de daar voor door de hoge regeering reeds bepaalde 200 gecartelde ducaton, zullende de erreuren, welke bevonden worden door den boekhouder en kassier ten nadeele van vendumeesteren begaan te zyn, door hem moeten worden vergoed.

Art. 42. De kassier en boekhouder zal zyn Compagnies dienaar met de qualiteit van koopman en de gage van /60 ter maand.

Art. 43. Hy zal. boven zyne voorschreeven gage, uit kassa van het vendu-comptoir genieten aan salaris 's jaars vyf duizend ryksdaalders.

Art. 44. Zo wel het bedragen van de opgemelde gage, als het voorschreven salaris, zal voor het sluiten der boeken worden gedecorteert van het salaris van vendumeesteren en

den afslager, vermeld by articul 9, van een ieder na rato van zyn aandeel daarin, zullende het bedragen der gage jaarlyks onder ultimo Augustus in Compagnies kassa in contante munt worden overgebracht.

Art. 45. De afslager zal by het aanvaarden van zyn dienst borg moeten stellen voor een somma van vyf duizend ryksdaalders, ter goedmaking van zyn aandeel van onverhoopte bankeroeten, welke borgtogt, even als van vendumeesteren, na zyn overlyden of ontslag zal voortduuren, tot zo lange 'er geen uitstaande gelden ter zyner verantwoording voortloopen, dan wel tot na het gedaan transport aan zyn vervanger.

Art. 46. De afslager zal des morgens voor het aangaan der vendutien op het vendu-comptoir moeten komen om te verneemen, of den kassier ook eenige ordres omtrend het een of ander te geeven heeft.

Art. 47. De afslager zal ook des Zaturdags, wanneer comparitie gehouden word, daarby teegenwoordig moeten zyn om met vendumeesteren het nodige te overleggen en vervolgens zodanige ordres te konnen ontvangen en uit te voeren, als hem door de gezamentlyke vendumeesteren, aan de welke hy in zo verre ondergeschikt blyft, zullen gegeven worden.

Art. 48. Den afslager eenige advertentien ter hand gesteld wordende, zal hy dezelve terstond laten rondbrengen, zo buiten, als binnen de stad, zonder dat hy daar voor, als ook voor den uitroep of den bekkenslag, het gebruik van de tafel en zyl der afslag en het geen verder daarvan dependeerd, iets meerder zal genieten, dan het voorschreven voor hem bepaald salaris.

Art. 49. By den verkoop van goederen, waarvan hy de waarde niet weet, zal hy aan den verkoper, alvorens hy dezelve insteld, vragen, van hoe veel hy die goederen moet afslaan.

Art. 50. De afslager zal, by het afslaan der goederen wel moeten acht geeven, wie het eerste mynd, en om geene reedenen hoe genaamd den een boven den anderen preferentie geeven, op poene van deportement.

Art. 51. Iemand, die hy niet wel kend, goederen mynende, zal hy hem niet alleen zyn naam, maar ook de voornaam en, des

noods, de qualiteit afvragen en zulks aan den vendu-schryver opgeven.

Art. 52. De afslager zal zig aan de hem van tyd tot tyd ter hand gesteld wordende memorien (van alle zodanige persoonen, als geen verder crediet kunnen worden verleend) stiptelyk moeten houden, zonder eenige conniventie, op poene van vergoeding, en zig voorts, zo tegens de verkopers, als kopers, met alle bescheidenheid gedragen.

Art. 53. De klerken, zonder onderscheid, uitgezonderd de geld-ophaalders, zullen dagelyks des morgens voor agt uren op het comptoir moeten zyn en daar zo lang blyven als de kassier of wel zo lang hunne tegenswoordigheid vereischt word.

Art. 54. Geen klerk zal vermogen eenige rekeningen, boeken of papieren, hoe genaamd, van het comptoir af te geven zonder voorkennisse en toestemming van den kassier.

Art. 55. En de klerken zullen, zo wel aan vendumeesteren, als aan den kassier, alle eerbied, trouw en onderdanigheid bewyzen.

Eed voor de vendumeesters.

Ik beloove en zweere, dat ik den Staat der vrye Vereenigde Nederlanden, de heeren bewindhebberen der geoctroieerde Oost-Indische Compagnie, de heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch Indië en Cabo de Goede Hoop, mitsgaders den heer Gouverneur Generaal en de Raaden van Indië, als ook deese stad, gehouw en getrouw zal weezen; dat ik myn uiterste naarstigheit en devoir aanwenden zal, dat de goederen, die by my worden afgeslagen, ten duurste werden verkogt; dat ik op de vendutien niet koopen of mynen zal voor myn zelve ofte voor anderen, directelyk nochte indirectelyk, en dat ik my voorts in het geen myn ampt zal aangaan, onpartydig en getrouw dragen, mitsgaders de ordonnantie, my voorgesteld, punctuelyk agtervolgen zal.

Zoo waarlyk helpe my God Almagtig!

Eed voor den afslager van vendumeesteren.

Ik beloove en zweere, dat ik den Staat der vrye Vereenigde

Nederlanden, de heeren bewinhebberen der geotroiceerde Oost-Indische Compagnie, de heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch Indië en Cabo de Goede Hoop, mitsgaders den heer Gouverneur Generaal en de Raaden van Indië, als ook deeze stad, gehouw en getrouw zal weezen; dat ik myn dienst als afslager trouw en eerlyk zal waarneemen; dat ik dus de goederen, welke by publicque vendutien verkogt worden, nimmer te laag zal afslaan en, wanneer ik de prys der goederen niet weet, zal vragen aan vendumeesteren of den verkooper, hoe hoog hy dezelve begeerd afgeslaagen te hebben; dat ik zonder aanzien van personen altoos na waarheid zal opgeeven de naamen van den geenen, door welke de opgeveilde goederen gemynd zyn; ook in geenen deelen ten favoreure van iemand en ten nadeele van den verkooper de prysen der gemynde goederen meerder of minder zal opgeeven, als dezelve waarlyk verkogt zyn; als meede dat ik nooit op de vendutien, daar ik afslager ben, eenig goed zal mynen voor my zelfs of andere; en my voorts zal gedragen, gelyk een braaf afslager betaamt.

Zoo waarlyk helpe my God Almagtig!

Eed voor den eersten klerk van vendumeesteren

Ik beloove en zweere, dat ik den Staat der vrye Vereenigde Nederlanden, de heeren bewindhebberen van de geotroiceerde Oost-Indische Compagnie, de heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch Indië en Cabo de Goede Hoop, mitsgaders den heer Gouverneur Generaal en de Raaden van Indië, als ook deeze stad, gehouw en getrouw zal weezen; dat ik als eerste klerk van stads vendumeesteren, niemand anders, als den naam van den geenen, die op vendutie mynd en voor wien gemynd word, zal opschryven.

Dat ik my nimmer zal verstouten om ten voordeele van wien het zoude mogen wezen, de prysen der goederen meerder of minder in de vendu-rollen, die door my staande de vendutien geschreeven worden, bekend te stellen, als dezelve

waarlyk verkogt zyn; ook dat ik niet de geringste verandering in die rollen, dan met voorkennis van vendumeesteren en die geene, die gevenduceerd hebben, zal maken, maar my in alles getrouw en oprecht gedragen, als een eerlyk schryver betaamt.

Zoo waarlyk helpe my God Almagtig!

De Regering bepaalde wyders: vendumeesteren en den kassier van het vendu-comptoir kennis te geeven, dat heeren Commissarissen Generaal hebben geconsenteerd in de door dese regering gegeven qualificatie om na het inkomen weekelyks van de kas-rekeningen van vendumeesteren, na rato van het restant en na aftrek van hetgeen aan de gemeente moet worden betaald, zoveel aan de Comp^e en de bank, na evenredigheid van elks pretensie, te laten voldoen, als zonder notabele belemmering zal kunnen geschieden”.

Op 3 Hooimaand 1810 is aan den commissaris van het vendu-kantoor diens klerk ontnomen.

Zie ook 28 Januarij 1797.

^o/₁₁ April. *Vernieuwing van het verbod tegen uitvoer naar China van gemunt of ongemunt goud en zilver, laatstelyk uitgevaardigd den 2/9ten October 1795.*

In consideratie genomen zynde, aan de eene kant, dat het groot gebrek aan contante specien ter deezer hoofdplaatse ten sterksten vorderd, dat voor eerst alle uitvoer van gemunt en ongemunt goud en zilver, so van hier, als van alle andere plaatsen op het eiland Java, en dus ook naar het ryk van China, langs alle mogelyke middelen werde tegen gegaan; en ten anderen, dat de bedugting voor de ongunstige uitwerkingen en gevolgen, welke daarvan anderzints zoude kunnen worden geapprehendeerd, zeer veel van haare kragt moet verliezen, nu men, verstoken van de gelegenheid om 's Compagnies wegen handelwaren naar het ryk van China te zenden, dierhalven

zonder merkelyk prejuditie de Chineesen sal kunnen gerieven met peeper, tin en speceryen, ten einde dezulken, welke uit godsdienstige beginselen en volgens een aloud gebruik begeeren gelden naar China over te maken, in staat te stellen het provenu der voorschreeven artikelen daartoe te doen strekken.

En is vervolgens geresolveerd de hoge regeering te qualificeeren, gelyk dezelve gequalificeerd word by deeze, om voor dit loopende jaar 1796 te interdiceren en te verbieden alle uitvoer van gemunt en ongemunt goud en zilver, so van hier, als van alle andere plaatsen en comptoiren op het eyland Java gelegen, naar het ryk van China en om de Chineesche natie daarvan vroegtydig te informeeren, ten einde in tyds hunne schikkingen daarna te kunnen maken, met toezegging, dat men hun tegens contante betaling in goude of zilvere muntspecien sal gerieven met peeper, tin en speceryen, onder zodanige voorwaarden en tot zodanige pryzen, als waarvoor deese artikelen nu zeederd eenigen tyd aan vreemden zyn afgestaan; werdende welgemelde regeering al verder gequalificeerd en aanbevolen om in tyds de nodige en voldoende maatregelen te beramen tot de rigtige executie van zodanig verbod en interdictie, mitsgaders om te prevenieeren, dat hetzelfde niet weder elusoir gemaakt, en voorts alle sodanige verdere schikkingen te maken, als ter bereiking van de in deesen bedoelde oogmerken nodig zouden mogen zyn.

Alles egter onverminderd de nadere dispositien, welke heeren Commissarissen Generaal aan zig gereserveerd houden omtrend den uitvoer van contante specien naar het ryk van China in het vervolg en wanneer de omstandigheden wederom zullen toelaten daartoe eenige vryheid te verleenen.

Zie ook 1 Junij 1809.

15 April. *Toekenning van 20 rijksdaalders 's maanulds aan den onder-mandoer in het ambachts-kwartier te Batavia als middel van bestaan.*

$\frac{16 \text{ April}}{3 \text{ Mei}}$. *Verleening van lettres de marque tegen Engelsche schepen en eigendommen.*

Nademaal ons uit eene missive der hoog Edele heeren XVII^{den}

van 10 October 1795 en daar nevens overgezonden extract uit het register der resolutien van de hoogmogende heeren Staaten Generaal der Verenigde Nederlanden van den 9^{en} dier maand gebleeken is, dat zyne majesteit den koning van Engeland by een manifest van den 15^{en} September bevoorens heeft verklaard aan alle zyne onderdanen te verleenen brieven van represaille tegens alle schepen, goederen en onderdanen der Verenigde provincien.

En by haar hoog mogende in agt genoomen zynde, dat, daar dit manifest tot het verleenen van lettre de marque en van represaille opentlyk bekend is en de vyandelyke intentien van het zelve gouvernement buiten dien genoeg gebleeken zyn en men dus op alle mogelyke scha-vergoeding behoord bedagt te zyn; terwyl haar hoog mogende authorisatie verleend hebben om tegen alle Engelsche schepen en eigendommen lettres de marque uit te geeven, mitsgaders wy ter zaake van de voorschreeven vyandelyke aggressien genecessiteerd zyn de Engelschen van onze zyde insgelyks alle mogelyke afbreuk te doen en daar neevens de ruine van de commercie en navigatie, zo veel in ons is, te beletten; en wy ook inzonderheid tot conservatie en behoudenis van den welstand deezer landen nodig hebben geagt daar tegen, zo veel mogelyk is, met alle middelen van retorsie en represaille te voorzien — zo is 't, dat wy alle en een iegelyk daar van, niet alleen willen hebben geïnformeerd, maar ook die geneegen mogte zyn schepen ten oorloge toe te rusten en onze commissie te verzoeken, daartoe permissie verleenen en animeeren met qualificatie om ons zodanigen perzoon als capitein voor te draagen, als daartoe de bequaamste zal geoordeeld worden om met onze commissie te voorzien, met belofte, dat wy hetzelfde, als tendeerende tot afweering van onheilen en bevordering van den welstand der commercie en navigatie deezer landen, zullen accordeeren. — Lastende en authoriseerende de capitains, met onze commissie voorzien, hunne schepen te voorzien met alzulke officieren en bootsgesellen, als hun goeddunken en door de rheeders belast zal worden en dat zy voorts alomme

by represaille tegen de voorschreeven vyandelykheeden der Engelschen zullen mogen aantasten en neemen alle oorlog- en koopvaardyschepen en de ingeladene goederen, aan zyn majesteit den koning van Engeland of desselfs onderdanen behorende dan wel voor derzelve reekening, hetzy in Europa of hier te lande uitgerust of van elders met bestellingen uit ende invarende, zonder onderscheid van plaatsen; wel verstaande, dat hy onder pretext van deeze niet zal mogen beschadigen eenige kooplieden ofte ingezetenen, onder het gebied en de magt der Nederlandsche (Oost-indische Maatschappij resorteerende, nog ook onze goede vrienden ofte de geenen, waarmede den staat der Vereenigde Nederlanden en haare geotroyeerde Oost-Indische Compagnie in goede alliancie of neutraliteit staat.

Tot welke einde hy, capitain, gehouden zal zyn zich te reguleeren naar den articulbrief, door haar hoog mogende den 4ten September 1742 gearresteerd, byzonderlyk aangaande de buiten ofte pryzen, die hy zoude mogen komen te veroveren, die volgens het 52° en 53° artikel zullen moeten worden behandeld en verdeeld, waarby de pryzen geheel en al worden geconfisqueert na aftrek der kosten, het twintigste voor den fiscaal, die voor hem tot confiscatie zal procedeeeren, en zullen als dan de rheeders met hare officieren en manschappen moeten convenieeren over de verdeeling van het buitgeld, zo als best te raaden zullen worden.

Ordonneeren en beveelen expresselyk alle bevelhebberen ter zee en te land en voorts allen anderen, in dienst van de Nederlandsche geotroyeerde Oost-Indische Compagnie en onder onze gehoorzaamheid staande, alle, die met onze commissie voorzien zyn, voor onzen capitain te houden en te erkennen en in het volbrengen van deezen zynen last alle hulpe en assistentie te verleenen, want wy het zelve ten dienste ende welstand van den staat der Vereenigde Nederlanden en de navigatie en commercie deezer landen also bevinden te behooren.

Zullende deeze, zo hier, als op de respective buiten-comptoiren worden gepubliceerd en, zo wel in de Nederduitsche, als de

gebruikelijke inlandsche taalen, alomme worden geaffigeerd ter plaatse, daar men gewoon is publicatie en affixie te doen.

20 April. *Verbod voor Fransche emigranten, niet voorzien van een behoorlijk paspoort of onbekend aan den agent der Fransche Republiek, langer dan 14 dagen binnen het grondgebied der Nederlandsche Republiek te vertoeven.*

De nationale vergadering, representeerende het volk van Nederland, paste dit verbod ook op de »colonien van den staat» toe.

Deze publicatie is eerst in December 1796 in Indië ontvangen en aldaar afgekondigd op den 20^{en} December 1796.

23 April. *Maatregelen in het belang van de »seculaire ontvangst en besorging» van brieven uit Nederland en van de Kaap de Goede Hoop.*

In overweging genomen zynde de noodzakelykheid om in de presente tyden en omstandigheeden eenige nadere maatregelen te beraamen omtrend de seculaire ontvangst en besorging der brieven, die uit Nederland en Kabo de Goede Hoop worden aangebragt, hetzy met eige of door de Compagnie ingehuurde scheepen, is goedgevonden met alteratie van de thans plaats hebbende ordres, in zo verre dezelve daar tegen zouden mogen stryden, by deesen te arresteeren :

- 1° dat, zo ras van de rheede zal zyn seyn gedaan van eenig aankomend schip, de vice commandeur zig terstond naar en, bespeurende, dat het geen vyandelyk schip is, aan boord van hetzelfde zal begeeven en zig informeeren, of het is een geheel vreemd dan wel aan de Compagnie toebehorende of door haar ingebuurd schip;
- 2° dat hy, vice commandeur, in de twee laatste gevallen aan den capitein of gezaghebber zal aanzeggen en van weegens de regeering gelasten geene brieven of papieren, hoe ook genaamd, hetzy losse, dan wel in kassen of pakketten, te

vertonen of af te geeven, aan wie zulks ook mogte zyn, dan alleen aan de daartoe van wegens heeren Commissarissen Generaal en de hoge regeering expresse gecommiteerdens gezamentlyk;

- 3° dat hy, vice commandeur, vervolgens daarvan terstond kennis zal geeven aan zyne meede gecommiteerdens en deeze gehouden zyn zig met de meeste spoed, neevens hem, vice commandeur, aan boord van zodanige bodem te begeeven;
- 4° dat zy, gezamentlyke gecommiteerdens, daarna van den kapitein of gezaghebber van zodanigen bodem pertinentelyk zullen afvragen alle brieven en papieren, hoe ook genaamd, hetzy aan heeren Commissarissen Generaal, de hoge regeering deezer landen ofte particuliere persoonen geadresseerd, hetzy losse, dan wel in pakketten, kisten of kassen besloten, welke hy gehouden zal zyn alle over te geeven, zonder eenige te mogen agter houden;
- 5° dat zy, gecommiteerdens, vervolgens alle dezelve brieven en papieren, de kisten, kassen en pakketten zonder die te hebben geopend en de losse brieven, na dezelve gezamentlyk te hebben gedaan in een aparte kas of pakket en hetzelfde te hebben verzegeld, terstond zullen overbrengen in een apartement binnen het kasteel, hetwelk aan hun ten dien einde sal worden aangewezen;
- 6° dat zy, gecommiteerdens, dit verrigt hebbende, daarvan door een hunner mondeling rapport zullen doen aan de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal en hoogst dezelve vervolgens nog iemand zullen benoemen, ten wiens overstaan door hun, gecommiteerdens, zal moeten worden geprocedeerd tot het openen der kisten, kassen en pakketten, waarin de brieven zyn ingesloten, en vervolgens daarvan geformeerd eene specifieke lyst of notitie, welke met hunne onderteekening zal moeten worden bekragtigd en waarvan gelyklydende en geauthenticieerde copiën zullen moeten worden bezorgd aan heeren Commissarissen Generaal en den heer Gouverneur Generaal van Indië;
- 7° dat daarna de brieven en pakketten, aan de hoge commissie,

de hoge regering van Indie en de leeden derzelve respectively geaddressoord, onmiddelyk zullen moeten worden bezorgd aan derzelve respective adressen en alle de andere aan het generaale post-comptoir, ten einde van daar volgens de ordres te worden besteld.

25 April. Instructie voor de kommandanten van de strand-batterijen in de nabijheid van Batavia.

- 1° Mits het gebrek aan volk, zoo moeten de bevelhebbers der batterijen wel opletten, dat hunne onderhebbende manschappen niet zonder reeden vermoeid of met onnodig werk belast worden.
- 2° Dewyl het uit hoofde der positie der posten niet waarschynlyk is, dat de vyand één battery van alle kanten te gelyk zal aantasten, zo moeten de commandanten alleenlyk van het benodigde volk voorzien de flanken of zyden, alwaar de vyand zig vertoond; de overige manschappen, die voor dien dag tot de battery's dienst bestemd zyn, egter altoos gereed houdende.
- 3° By een attaque moet de grootste stilswygentheid worden in acht genomen, op dat een ieder kan hooren en begrypen de gegeven wordende commando's; de commandanten moeten vooral niet te vroeg vuur doen geeven. — Met druiven zal niet worden geschooten als op een distantie van 30 à 35 roeden.
- 4° Om alle verwarringen, die door onweetenheid en misverstand zouden kunnen plaats hebben, voor te komen, zal een ieder, by een canon geplaatst, alvorens volkomen moeten worden onderrigt, wat hy te doen heeft.
- 5° Insgelyks moet ieder canonnier of soldaat, by een canon geplaatst, bepaald blyven op de hem aangewezen post; door deeze oplettenheid word den dienst met meerdere accuratesse gedaan en de gevaaren verminderen, naar maate zulks in acht genomen word.
- 6° Achter elk canon zal moeten worden geplaatst een beursvat

met 10 cardoesen, dewelke in één uur tyds kunnen worden verschooten; na het welk 't canon van binnen met een natte wisser en van buiten met een swabber moet worden gekoeld; en zal intusschen het leedige beürsvat naar het kruithuis moeten worden gebragt om op nieuw te worden gevult.

- 7° In ieder kruit- en amunitie huis zullen moeten worden geplaatst twee perzoonen, te weten een onder-officier en een gemeene, ter afgave van de gerequireerd wordende goederen; — die om kruid of andere goederen zullen gezonden worden, moeten buiten blyven staan en, het caliber van het canon opnoemende, het benodigde uit de handen ontfangen van de daartoe gestekle verstrekkers, die verplicht zullen zyn notitie te houden der goederen, die zy gedurende het gevegt komen af te geeven.
- 8° Alle de op een dag van actie verbruikte goederen zullen zonder het minste uitstel uit het generaale magazyn moeten worden gecompleteert om de batteryen altoos in dezelfde staat van defensie te houden.

^{26 April}
_{3 Mei}

Aanmaak van papieren van credit.

Alzo de hooge regeering deezer landen met speciaale toestemming en daar toe verkreegen qualificatie van de hoog-Edele heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlands Indië en Cabo de Goede Hoop beslooten heeft te laten aanmaken brieven van credit van drie ryksdaalders, twee ryksdaalders en een ryksdaalder; zo is het, dat dezelve by deezen worden gangbaar verklaard en hier van aan alle en een iegelyk wordt kennis gegeeven, met bekendmaking tevens, dat dezelve zullen zyn gedagtekend den 26^{en} April 1796 en dat die van drie ryksdaalders, gemerkt L^a A. en genommerd van 1 tot 10000, zullen worden getekend door den tweeden opperkoopman des kasteels, Frederik Schouwman, den koopman en groot-winkelier, Jan Frederik Heim, en den onderkoopman en tweede administrateur in de pakhuisen bezyden de Waterpoort, Philip Leonard

van Eys, mitsgaders in margine voor gezien door den heer raad ordinair van Indië, Adriaan de Bock.

Dat die van twee ryksdaalders, gemerkt L^a B. en genummerd van 1 tot 30000, zullen worden getekend van N° 1 tot 10000 als de evengemelde en van N° 10001 tot 30000 door den opperkoopman en boekhouder generaal, Abraham Cornelis Munnik, den koopman en eersten administrateur in de pakhuizen aan de Westzyde, Petrus Adrianus Goldbach, en den onderkoopman en klein-winkelier, Gustaaf Wilhelm Wiese, mitsgaders in margine voor gezien door den heer raad ordinair van Indië, Johan Hendrik Wiegeman.

En dat die van een ryksdaalder, gemerkt L^a C. en genummerd 1 tot 90000, zullen worden getekend van N° 1 tot 25000 door den opperkoopman en visitateur generaal der Indische negotie-boeken, Johannes Ekenholm, den koopman en eerste administrateur in het yzer-magazyn, Jan Constantyn van Son, en den onderkoopman en administrateur in de zuiker-pakhuizen, Carel van Naersen, mitsgaders in margine voor gezien door den heer raad extra-ordinair van Indië, Arnoldus Constantyn Mom; van N° 25001 tot 50000 door den opperkoopman en opperhoofd over het generaale soldy-comptoir, Egbert Simons Smit, den koopman en eerste administrateur in de pakhuizen bezyden de Waterpoort, Herman Adriaan Nederburgh, en den onderkoopman en scriba van de amfloen-directie, Albertus Roeseboom, mitsgaders in margine voor gezien door den heer raad extra-ordinair van Indië, Coenraad Martin Neun; van N° 50001 tot 75000 door den opperkoopman en commissaris tot en over de zaaken van den inlander, Nicolaus Engelhard, den koopman en tweeden administrateur in het graan-magazyn, Coenraad Jonas, en den onderkoopman buiten employ, Daniël van Son, mitsgaders in margine voor gezien door den heer raad extra-ordinair van Indië, Willem Vincent Helvetius van Riemsdyk; en eindelyk van N° 75001 tot 90000 door den opperkoopman en sabandhaar, Jacobus Theodorus Reynst, den koopman en eersten suppoost op het generale visite-comptoir, Johannes Adolph Ham, en den onderkoopman buiten employ,

Daniël Lodewyk de Win, mitsgaders in margine voor gezien door den heer raad extra-ordinair van Indië, Albertus Henricus Wiese.

In December 1795 en April 1796 werd papieren geld aangemaakt tot een totaal bedrag van 450.000 rijksdaalders.

28 April. *Geld-leening ten behoeve van de Indische Regering.*

Is na rype deliberatie goedgevonden te arresteeren, gelyk gearresteerd word by deeze, eene negotiatie by wyze van generale geld-heffing alhier en op alle de verdere bezittingen van de Compagnie, op het eyland Java gelegen, in contante gangbare muntspecien ten bedrage van 6 percent van elks bezittingen en voorts te bepalen:

- 1° dat deeze geldheffing zal geschieden in drie termynen van twee tot twee maanden respectivelyk;
- 2° dat tot gerief der gemeente by het opmaken van den staat van elks bezittingen alhier zal herdrukt en uitgegeeven zeeker boekje, uit Nederland onlangs aangebragt, behelsende de pryzen der effecten in Holland, en voorts aan een iegelyk overgelaten om zyne effecten in gemoede te taxeeren;
- 3° dat men voorts, zooveel de plaatselyke omstandigheeden toelaten, tot handleiding in deezen zal neemen de publicatie omtrend eene diergelyke geldheffing in Holland, geëmaneerde in dato 17 July 1795;
- 4° dat egter de Chineesen en verdere onchristen natien van de voorschreeven geldheffing zullen worden uitgezonderd en men dezelve zal doen volstaan met een vrywillige gift;
- 5° te bepalen, dat alle ongemunt goud en zilver sal worden aangenomen volgens prisatie, door gezwoore taxateurs te doen, het goud gereekend op ryksdaalders 24 en het zilver tot 64 stuyvers het reaal fyn;

- 6° dat voor de te furneeren sommen zullen werden uitgegeeven obligatien ten laste van de generale geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie tegens den interest van 6 percent in 't jaar, die in papieren munt sal kunnen worden voldaan;
- 7° dat de aflossing zal werden bepaald op 3 jaaren na de vrede of so veel eerder, als de hoge regeering deezer landen zal goedvinden, in contante specie;
- 8° dat men zig zal verbinden om, wanneer door onvoorziene omstandigheeden de aflossing op den bepaalden tyd niet mogt kunnen geschieden in contante specien, dezelve als dan te doen in wissels op de generale Compagnie in Nederland, het rembours op de ducaton gesteld op 72 stuyvers, onder speciaal verband van 's Compagnies retour-goederen voor de voldoeningen;
- 9° dat tot securiteit der geldschieters voor de te fourneeren gelden speciaal zal verbonden zyn so veel der alhier leggende koffy, als evenreedig zal zyn aan het volle capitaal der negotiatie, gerekend tot ryksdaalders 16 de picul;
- 10° dat aan deeze verbonden koffy eene aparte bergplaats sal worden gegeeven ten behoeve en tot securiteit der geldschieters; en
- 11° dat de publicatie wegens de voorschreeven negotiatie sal worden gedaan directelyk door en uit naam van Commissarissen Generaal.

Aan dit besluit is nimmer gevolg gegeven. Want, nadat de Commissaris Generaal Nederburgh op 24 September 1796 eene concept-publicatie ter zake had aangeboden, rapporteerde zyn collega Siberg op 1 October daaraanvolgende, dat op ultimo February 1797, na aftrek van alle noodige uitgaven, eene som van 515,500 ryksdaalders aan contanten in kas zoude zyn.

De Regering besloot daarom op 1 October 1796 „met het finaal arresteren van voorschreven publicatie te supercedeeren tot primo January aanstaande”, maar evenmin toen, als later heeft dat arresteren plaats gehad.

28 April. *Bepaling, dat de militairen, zeevarenden en ambachts-lieden, evenals vroeger, met contant geld zouden worden betaald.*

28 April. *Bepaling, dat het verbod tegen uitvoer van contanten naar China ook gold voor de Macao-vaarders.*

28 April. *Verblijf van vreemdelingen te Batavia.*

Is verstaan de hoge regeering aan te beveelen de nodige maatregelen te neemen, ten einde vreeindelingen, alhier met vreemde scheepen aankomende, verplicht werden weder van hier te vertrekken met die zelfde scheepen, waarmede zy gekomen zyn, en om alhier niet langer dan het vertrek dier scheepen te mogen verblyven sonder speciale permissie van welmelde regeering.

29 April. *Intrekking van het verbod tegen het verleenen eener schuilplaats in Indië aan zekere Franschen.*

De Staten Generaal oordeelden den 9^{den} Maart 1795 dit verbod „niet overeenkomende met het recht der volkeren, „schandelyk ontluisterende de registers van haar hoog Mogende en „daaren boven als volkomen strydig en onbestaanbaar met de „gevoelens van vriendschap en eerbied, die haar hoog mogende „hebben voor de groote, vrye en edelmoedige Fransche natie”.

Zie ook 25 September 1792, 16 April 1793, 22 April en 15 December 1794.

12 Mei. *Vernieuwde a/kondiging van het bepaalde bij de statuten van Batavia wegens gijzeling van Chineezers.*

Ingevolge het door vendumeesteren dezer stad gedaan verzoek en om de daarby in aanmerking gebragte reedenen is goedgevonden en verstaan by een placcaat te renoveeren het gestatueerde by de Bataviasche statuten onder het hoofddeel sententien en execution, art. 16, in zo ver hetzelfde inhoud, dat een Chinees of andere onchristen, wanneer, na veertien dagen

in hegtenis gezeeten te hebben, tot de betaling geen raad weel voor de somma, in de condemnatie begreepen, zal geklonken worden in de ketting om aan de gemeene werken voor de kost te arbeiden, tot dat hy zyne crediteuren zal hebben voldaan of gecontenteerd.

Cf. deel I, bladz. 509, alin. 1.

20 Mei. *Aansporing tot verzet tegen de Engelschen.*

Alzo ons niets meerder ter harte gaat als deeze colonie by een vyandelyke aanval der Engelschen met alle mogelyke magt te defendeeren en by ons in consideratie is gebragt om gebruik te maken van Boegineesen, Macassaaren en andere vrywillige inlanders, ten eynde de vyand, in cas van attaque of landing, met alle vigeur te repousseeren of ten minsten te verstrooyen en uit een te brengen.

Zo is by ons geresolveerd en vastgesteld, gelyk wy vaststellen by deeze, alle Boegineesen, Macasaaren en andere vrywillige inlanders te encourageeren en aantemoedigen om den vyand in voorschreeven gevallen kloekmoedig te keer te gaan, mitsgaders alle mogelyke afbreuk te doen, onder belofte van een notabele premie van rd^s 100 tot rd^s 1000 inclusive te betalen in contante zilvere spetien en by ons te begrooten na proportie van de bravoure en den dienst, by hun gedaan, zo als volgens getuigenis der daar by, aan en omtrent present geweest zynde bevonden zal worden te behoren.

En zullen op gemelde premien in gelykervoegen meede aanspraak hebben alle soldaaten en matrosen en in het generaal alle ingezeetenen, die zig by een landing of attaque in bravoures teegens den vyand zullen komen te distingeeren.

Ook hebben wy goedgevonden een iegelyk te animeeren om, by verschyning van een vyandelyk esquader ter deeze rhee, de daar toe gehorende scheepen, des mogelyk, in brand te steeken, de slaven door het beloven van vrydom en een douceur van rd^s 500 en de vrye door een douceur van rd^s 2000, insgelyks te betalen in contante zilvere munt voor ieder schip en de vaartuigen na proportie.

En op dat een iegelyk, door opregte liefde tot zyn vrouw en kinderen gedreeven, des te meer al het mogelyke tot behoud deezer colonie mag te werk stellen, zal aan de weduwen of kinderen van dezulken, die onverhoopt mogten sneuvelen, worden uitbetaald de premie, waar op haare mans of vaders aanspraak mogten hebben; zullende de vryelieden, die zig ten eynde voorschreeven komen aan te bieden, hunne naamen en woonplaatzen aan den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander en den sabandhaar en licentmeester moeten opgeeven.

En zal deeze publicatie, op dat het voorenstaande aan een iegelyk kennelyk mag weezen, worden gepubliceerd en, behalven in het Nederduitsch, ook in de gewoone Indische taalen worden geaffigeerd ter plaatzen, daar men gewoon is affixien te doen; lastende en beveelende voorts den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, mitsgaders den sabandhaar en licentmeester, binnen veertien daagen na publicatie dezès aan ons over te geeven de lysten van dezulken, die zig in die tusschen tyd by hun zullen hebben vervoegd; en voorts alle devoiren aan te wenden, dat onze goede intentie in deezen het nodige succes erlange.

20 Mei. *Kennisgave, dat de betrekking van Stadhouder had opgehouden te bestaan.*

Een iegelyk werd mitsdien, „ook in deeze landen”, ontslagen van den eed, in eenige betrekking aan den Stadhouder gedaan, „ter wegneeming van alle gemoedelyke bezwaren”.

Zie ook 4 Maart 1795.

21 Mei. *Prijs verlaging van kruidnagelen.*

Uyt hoofde van het noodlot, het gouvernement van Amboina overgekomen, in overweging genomen zynde, dat, daar het debiet der nagelen, zeedert dat heeren Commissarissen Generaal het besluit hebben genomen om dat artikel onder meer andere aan vreemdelingen tegens contante betaling ter vervoer naar

elders af te staan, zeer gering is geweest in vergelyk van de voorraad alhier aan handen, het geen veelal is toe te schryven aan de hoge prys van 74 stuivers, waarop die specery is gesteld, en het praesumtief is, dat de Engelschen eerlang de op Amboina gevonden hebbende nagulen naar Europa, so wel als naar de Indische gewesten zullen vervoeren, waardoor het debiet derzelve alhier zal komen op te houden, so is na deliberatie goedgevonden de hoge regeering te qualificeeren om de alhier opgeslagen leggende quantiteit nagulen, zo spoedig doenlyk en op de best mogelyke wyze, van de hand te zetten, al was het tot 60 stuivers het pond, wanneer niet meer te bedingen zoude zyn.

21 Mei. Maatregel ten aanzien van vreemdelingen te Batavia.

In deliberatie gebragt zynde de noodzakelykheid, dat in de presente tydsomstandigheid, waarin men zig ter deezer hoofdplaatse komt te bevinden, zo veel mogelyk werde gezorgd, dat de successive hier aankomende vreemdelingen geene oculaire inspectien komen te neemen van den staat der defensie, principaal die der fortificatien, so is goedgevonden den sabandhaar te laten aanzeggen, dat hy zorge zal moeten dragen, dat de wagens, die den vreemdeling worden verhuurd, zig niet begeeven buiten de stads binnen posten en de zogenaamde houtkap, van welk verbod door hem aan alle vreemdelingen kennis zal moeten worden gegeven, onder voorhouding, dat zy zig zorgvuldig zullen moeten wagten van deeze ordre niet te overtreden, willen zy zig niet in 't geval zien gesteld, dat andere maatregelen omtrend hun werden genomen.

23 Mei. Vernieuwing van het bepaalde op 29 October 1683 ten aanzien van procureurs.

Ter gelegenheid van de by den Chinees Tjoa Kianglo ingebragte bezwaaren over het traineeren zyner sedert den jaare 1794 tot nog toe voor deese gerechte ⁽¹⁾ hangende zaake gebleeken

(1) Collegie van Schepenen.

zynde, dat deese vertraging wel voornamentlyk te attribueeren was aan de respective, in deese zaak geconstitueerde practizyns, speciaal door het niet vervolgen en termineeren van het termyn van recollement, welk termyn nochtans aan hun bereits op den 15^{en} July A^o 1795 is verleent, zonder dat aan het zelve tot nog toe na behooren is voldaan geworden, zo is om daar inne voor het vervolg te voorzien en aan diergelyke verregaande en strafwaardige verzuymen, die nimmer met een goed oogmerk kunnen worden gepractizeert, eens voor al paal en perk te stellen, by renovatie en alteratie van het dien aangaande gestatueerde by besluit van den 29^{en} October 1685, goedgevonden en verstaan de gesamentlyke voor deesen gerechte postuleerende practizyns, zo nu, als in der tydt, ten ernstigsten te recommandeeren de by hun op het termyn van productie dan wel vroeger geproduceerde interrogatorien, attestatien ofte andere actens van depositionen, waar op zy recollement zullen verzoeken door het citeeren der getuigen met inthimatie van parthy advers om, des te raade wordende, contra vragen over te leggen ter gewoone, zogenaamde recollements-rolle, die gemeenlyk alle Vrydagen des morgens door de daartoe gecommiteerde heeren Scheepenen ter maand gehouden word, na behooren te doen recolleeren en wel uyerlyk binnen elf dagen of de tweede Vrydag, nadat het termyn van productie op de ordinaire roll of rechtdagen voldongen en afgehoopen, mitsgaders aan gedagte respective practizyns op hun verzoek copy van zodanige actens om daar teegen in tyds en, des noods, contra vragen in te stellen vergunt zal zyn, op dezelfde poenaliteiten, als tegen het verzuymen der ordinaire termynen zyn gestelt en wel van twee gecartelde ducats voor de eerste ryze, dog dubbelt of vier ducats, indien bevonden word, dat zulks voor de tweede ryze of by de eerst volgende sessie van heeren Scheepenen commissarissen verzuymt is, de helfte te verbeuren ten profyte der stads kasse en de wederhelfte ten behoeve van den geswooren clerq ter secretary van deese gerichte, als by deese wel expresselyk tot de calange geauthoriseert en gelast zynde; voorts by verder verzuym en nalatigheid

op poene van arbitraire correctie; gereserveert nochtans aan gedagte practizyns de vryheyd om, in cas het voorschreeven verzuym door ziekte ofte andere wettige verbindingen van de getuigen, welkers presentie by hun in judicio gevordert word, moogte veroorzaakt zyn, voor een enkele keer continuatie van het termyn van recollement te mogen verzoeken, mits deese verhindering op een legaaale wyze consteerende, terwyl zy daar en tegen by verder dilay gehouden zullen zyn de zaak wederom ter ordinaire rolle te introduceeren tot het doen van zodanig, met sufficiente reeden omkleed verzoek tot sta-teeringe als andersints, als zy met het meeste belang hunner cliënten en conform styl en practycq oordeelen zullen te behooren.

24 Mei. Wijziging in de verdeeling van prijzen, op den vijand veroverd.

Alzo ons nopens de verdeeling der prysen, door het veroveren van vyandelyke schepen en vaartuigen behaald, by het revideeren van het den 3^e Juli 1783 dienaangaande g'emaneeerd placcaat is gebleeken, dat de daar by gedaane toewyzing van $\frac{1}{30}$ aan den Capitain en Admiraal Generaal van de Nederlandsche republiek, mits de intrekking en vernietiging van dit ambt, is vervallen, zo hebben wy besloten dat gedeelte te voegen by de portie van het gemeene land, zullende mitsdien deze portie van het gemeene land voortaan uitmaken $\frac{7}{30}$ van de hoofdsom der behaalde buit, in stede van de bevorens daar voor bepaalde $\frac{1}{5}$.

En op dat niemand van die verandering ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal een exemplaar van deze advertentie worden gevoegd by het voorschreeven placcaat om, nevens hetzelfde, op alle Compagnies en mede op alle met brieven van marque voorzien wordende particuliere schepen en vaartuigen geaffigeerd te worden.

26 Mei. Gangbaar verklaring van tinnen en koperen nood-muntten (duiten en bonken).

Alzo wy met speciaale toestemming en daar toe verkreegen

qualificatie van de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlands Indië en Cabo de Goede Hoop beslooten hebben te laten aanmaken kopere en thiine munten, zo is het, dat dezelve by deezen worden gangbaar verklaard en hier van aan alle en een iegelyk wordt-kennis gegeven, met bekendmaking tevens, dat de kopere munten zullen bestaan in gekapte stukken Japans koper ter zwaarte van $1\frac{1}{2}$ en 3 looden en dat dezelve zullen bestempeld worden met het cyffer van de gangbaare waarde aan de eene zyde en met het jaargetal aan de andere zyde; mitsgaders dat de thiine munten zullen bestaan in duiten, na het formaat der kopere duiten, ter zwaarte elk van twee kopere duiten en bestempeld aan de eene zyde met het hier ter zyde staande Compagnies merk en aan de andere zyde met het woord duit; voorts elk voorzien van een gaatje om aan draaden te worden geregen;

wordende derhalven de voorschreeven munten by deezen gangbaar verklaard tot de daarop gestelde waarde, zo te Batavia en dies ressort, als op Java, Cheribon en Bantam, te weeten de kopere munten ter zwaarte van $1\frac{1}{2}$ lood voor vier en die ter zwaarte van 3 lood voor agt Hollandsche duiten, mitsgaders de thinne voor een Hollandsche duit; en begeeren wy, dat een ieder, wie het ook zy, op de voorschreeven plaatzen niet zal mogen weigeren, maar verplicht en gehouden zyn dezelve even als contante munten in betaaling te accepteeren, zonder aan derzelver cours en circulatie eenige verandering of stremming te veroorzaken, sub poene, dat de geene, die bevonden zal worden contrair deeze onze aanbeveeling te hebben gehandeld, zal worden gestraft met het stellen ten arbeid aan de gemeene werken voor den tyd van twee jaaren ofte zwaarder, na exigentie van zaaken.

En, nadien er de Compagnie, niet alleen zeer veel aan gelegd, maar ook het algemeen belang ten hoogsten vorderd, dat door namaaking of het pleegen van andere falsiteiten de beide voorschreeven munten niet op eene indirecte wyze vernienigvuldigd, maar alleen Compagnies wegen vervaardigd

worden, zo wordt het pleegen van de voorschreeven falsiteiten, zo wel hier, als op het geheele eiland Java, en den invoer van andere plaatsen ten sterksten geïnterdiceerd, sub poene, dat die bevonden zal worden zig aan het een of ander te hebben schuldig gemaakt, by agterhaaling zal worden gestraft met geeseling, brandmerk en kettingslag voor den tyd van 25 agtereenvolgende jaaren, dan wel zwaarder, na bevinding van zaaken.

Gelastende en beveelende den praesident en de Raaden van justitie des kasteels Batavia, die van den gerechte deezer stad en alle verdere officieren en justicieren, zo ter deezer hoofdplaats, als op het gantsch eiland Java, den inhoud deezes te agtervolgen en te doen agtervolgen, procedeerende en doende procedeeren tegen de contraventeurs en overtreeders van dien zonder eenige conniventie, gratie, dissimulatie ofte verdrag, nadien wy zulks ten meeste nutte van de Maatschappij en voor het belang van haare goede op- en ingezetenen bevonden hebben alzo te behooren.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deeze naar Java, Cheribon en Bantam worden gezonden, mitsgaders alhier gepubliceerd en, behalven in het Nederduitsch, ook in de gewoone inlandsche taalen worden geaffigeerd ter plaatze, waar men gewoon is publicatie en affixie te doen.

Nopens de bonken is in de resolutie der Indische Regering van 29 April 1796 aangeteekend :

Is ter dispositie gebragt een bericht van den burger vaandrig, Anthony Maccaré, waarby dezelve in substantie heeft te kennen gegeven de zwarigheid, die hy ontmoet in het vloeibaar maaken van Japansch koper en het reduceeren daarvan tot contante munt, in voegen hy daarvan niet meer dan ten hoogsten 500 p^r daags zoude kunnen vervaardigen, met propositie tevens om de staaven van het gemeld koper tot stukken van 1, 2, 3 en 4 lood te kappen en op die stukken een stempel te slaan,

hetwelk niet alleen minder kostbaar zoude vallen, maar ook met een genoegzaame spoed zoude van de hand gaan om een aanzienelyke quantiteit tot wel vyf picols's daags te verwerken.

Waarop gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan het evengemeld, door den gedagten Maccaré gedaan nader voorstel, als praeferabel geoordeeld zynde om de meerdere expeditie en mindere kosten, te ampleteeren en tot het kappen van de staaven Japansch koper tot stukken van 1, 2, 3 en 4 lood, gelyk mede tot het stempelen van die stukken, qualificatie te geven.

Nog vindt men ter zake van de bonken in de resolutien der Indische Regering van 22 Julij 1796 het navolgende :

Is verstaan :

- 1° tot bevordering van de voortvarenheid in het aanmaken van Japansch koper munt zig voornamentlyk te bepaalen tot stukken van 3 lood ter waarde van 2 stuivers ;
- 2° aan den aanneemer te accordeeren 1½ percent voor spillage by het verkappen der staven ;
- 3° het gruis in natura van hem voor de Comp^e terug te neemen om ten verkoop naar Java gezonden te worden ;
- 4° aan denzelve tot werkloon per pikul, na aftrek van 1½ percent spillage, toe te leggen voor de stukken van 3 lood rd^e 10 en voor de stukken van 1½ lood rd^e 12 en hierna de instructie te laten veranderen.

28 Mei. *Bekendmaking, dat Diakenen te Batavia openlijk verantwoording zouden doen hunner gestie van de armen-middelen gedurende 1795.*

28 Mei. *Regeling der inkomsten van den 1ste suppoost bij het generale visite-kantoor.*

Gebleeken zynde met betrekking tot de dienst van eerste suppoost op het comptoir van de generale visite, dat dezelve

in het boekjaar 1793/4 heeft genoten aan gagie, kostgeld en secqgeld..... rd^s 329 : 24

voorts, ingeolge het besluit van de hoge regeering in dato 21 February 1794 (¹) een ducaton 's maands van elk schip, alhier ter rheedde leggende, en ook van de op togten zynde scheepen profiteerende circa rd^s 20 's maands of in 't jaar.. » 240 : —

voor zyn aandeel in het douceur, dat door de overheeden derscheepen, die uit Nederland komen, betaald word voor het opmaken der consumtie reekeningen, dat gerekend kon worden op circa » 500 : —

van den visitateur generaal uit het toegelegd douceur voor het confronteeren der boeken van de bank..... » 50 : —

sodat zyne inkomsten gerekend konden worden in een rond jaar te bedragen..... rd^s 1119 : 24

waar tegens hy belast was met de betaling 's maands van rd^s 5 tot een douceur aan een klerk voor het helpen nareekenen der aankomende en afgaande factuuren volgens usantie, maakt in 't jaar..... » 60 : —

sodat hy zuiver kon overbehouden..... rd^s 1059 : 24

so is na deliberatie goedgevonden de gagie, kostgeld en secqgeld, mitsgaders alle voormelde, extra ordinaire inkomsten, door den eersten suppoost op het comptoir van de generale visite tot heeden genoten, finaaf te schaffen, zo als dat een en ander afgeschafft word by deese, en aan hem tot een vast tractement toe te leggen ryksdaalders 125 's maands of in 't jaar ryksdaalders 1500 ;

dat wyders aan de oudste scribenten sal worden toegelegd, zo als geschied by deezen, een extra douceur van ryksdaalders 20 's maands uit 's Compagnie's kas ;

zullende alle decze schikkingen gecenseerd worden ingegaan te zyu met primo September 1795.

(¹) Dit besluit is niet aangetroffen.

28 Mei. *Nadere regeling der inkomsten van den negotie-boekhouder te Batavia.*

Op de door den negotie-boekhouder by monde gedaane representatien uader overwogen zynde den staat van deszells inkomsten, zodanig als die door heeren Commissarissen Generaal op den 9^{en} April laatstleeden zyn gereguleerd, hebben hoogst dezelve in de daad bevonden, dat naar evenredigheid, sowel van de moeyelykheid, als van het aanzien zyner bedieninge, en hetgeen hy nodig heeft om dien overeenkomstig te kunnen bestaan, al te modicq zyn gesteld ;

en is dierhalven goedgevonden ten einde daarin by provisie te voorzien, dat de administrateurs van de Westzydsche negotie-pakhuisen, mitsgaders die aan en bezyden de Waterpoort, elk, 'sjaarlyks aan den negotie-boekhouder zullen doen eene uitkeering van ryksdaalders 300, ingaande met primo September 1795, onverminderd de verdere schikkingen van heeren Commissarissen Generaal omtrend de inkomsten der gemelde administrateurs.

28 Mei. *Regeling der inkomsten van de confrontisten der Bataviasche administratie-boeken.*

Overgelegd zynde eene tabel der inkomsten van de beide confrontisten der Bataviasche administratie-boeken, waarby blykt, dat de eerste confrontist in het boekjaar 1793/4 aan gagie, kostgeld en secqgeld heeft genoten. rd^e 418 : 24

voorts tot een middel van bestaan uit het $\frac{1}{2}$ percent van den groot-kassier, op zyn hoogst genomen. » 280 : —

ingevolge het besluit der hoge regeering in dato 7 Maart 1794 tot eene maandyksche toelaage uit 's Compagnie's kas rd^e 25, maakt in het jaar. » 300 : —

item volgens eevengemeld besluit uit de res-

Transporteere. rd^e 998 : 24

Per transport..... rd^s 998 : 24
 pective administratie na de jaarlyksche con-
 frontatie der boeken..... » 500 : —
 sodat zyne inkomsten in alles hebben bedragen rd^s 1498 : 24
 waartegen hy zégt belast te zyn met de na-
 volgende ongeden als:
 voor wagen huur in 't jaar..... rd^s 720
 alleen aan de practisyn..... » 360
 aan schryflooone..... » 100
 tellende..... rd^s 1180 : —

volgens welke reekening hy niet meer zuiver
 zoude hebben overbehouden om te leeven dan rd^s 318 : 24;
 en is vervolgens na deliberatie goedgevonden alle de tot
 heeden genoten en hier voren gespecificeerde inkomsten van den
 eerste confrontist der Bataviasche administratie-boeken in te
 trekken en af te schaffen, zo als dezelve ingetrokken en af-
 geschaft worden by deezen, en aan denzelven tot een vast
 tractement toe te leggen ryksdaalders 125 per maand of in
 't jaar ryksdaalders 1500.

Al verder gebleeken zynde, dat de inkomsten van den
 tweede confrontist der Bataviasche administratie-boeken dezelfde
 zyn als die van den eersten, uitgenomen, dat de tweede
 confrontist alleen onder-koopman gagie, kostgeld en secqgeld
 geniet, so is goedgevonden in gelyker voegen te laten
 cesseeren alle de door laatstgemelde tot hiertoe genotene
 inkomsten, hoe ook genaamd;

en daarentegen aan hem tot een vast tractement toe te
 leggen ryksdaalders 100 's maands of in 't jaar rd^s 1200.

**28 Mei. Regeling der inkomsten van de klerken, toege-
 voegd aan den Gouverneur-Generaal.**

Gezien zynde, dat de ordinaire klerken by zyn hoog Edelheid
 den heer Gouverneur Generaal in het boekjaar 1793/4 aan
 gagie, kostgeld en secqgeld hebben genoten rd^s 175 : 18,
 behalven nog een maandyksch douceur van rd^s 10 van ge-

melde zyn hoog Edelheid en 5 rd^e van hoogst deszelfs geheim-schryver;

is na deliberatie goedgevonden de hiervoren gemelde gagie, kostgeld en secqgeld, tot heeden genoten, te laten cesseeren en voor het vervolg finaal af te schaffen en aan hun toe te leggen een vast tractement van ryksdaalders 60 's maands of in 't jaar ryksdaalders 720, dog, de effective qualiteit van onder-koopman hebbende, ryksdaalders 75 's maands of in het jaar ryksdaalders 900.

31 Mei. *Vernieuwing van het bepaalde op $\frac{31 \text{ Maart}}{1 \text{ Mei}}$ 1778 nopens koop en verkoop van vaste goederen.*

Nademaal vendumeesteren deezer stad ons hebben vertoond, dat diverse persoonen, aan dewelke zy credit hebben verleend, daarvan op eene schandelyke wyze misbruik hebben gemaakt met het te zoek brengen van hunne goederen, zo dra zy om de voldoening van hunne schulden zyn aangesproken, invoegen vendumeesteren voornoemd niet meer hebben kunnen doen dan hen in gyzeling te zetten en de kost geven, met verzoek, dat wy daar tegen de nodige voorzieninge mogten beramen, zo hebben wy — uit overweeging, hoe hard het valt, niet alleen aan vendumeesteren, maar ook aan andere crediteuren, hunne gefieerde penningen of goederen te moeten verliezen, wanneer een debiteur, geene wyze op zyne zaaken tragende te stellen, dezelve moedwillig heeft doorgebracht, dan wel naar elders getransporteerd; indien zy daarenboven zig verstookten zien van de magt om aan zodanig een debiteur te applicceeren de middelen van constrainte, welke in vroegere dagen de wet daartoe heeft bepaald tot stuiting, zo veel mogelyk, van het voorschreeven, tot ruine van onze goede op- en ingezetenen strekkend en hoe langer hoe meer toeneemend kwaad — nodig geoordeeld te renoveeren het gestatueerde by ons placcaat van den 31^{en} Maart 1778 en dus nader te ordonneeren en aan te beveelen, gelyk wy ordonneeren en aanbevelen by dezen, dat Chineesen en andere onchristen manspersoonen, die ge-

condemneerd zyn tot de voldoening hunner schulden, wanneer veertien dagen in hegtenis hebben gezeten, zonder dat de be-taaling is gevolgd, na dat den rechter, door wien zy zyn verweezen tot het betaalen der sommen, in de condemnatie begreepen, genoegdoende zal zyn gebleeken, dat zy zig hebben schuldig gemaakt aan het doorbrengen, verspillen of ver-duisteren van de gelden of goederen hunner crediteuren, in de ketting zullen worden geklonken en gehouden, zo lang zy bekwaam zyn de kost, die zy van de Compagnie in het am-bagts quartier genieten, met hunnen handen-arbeid te kunnen verdienen of ter tyd toe, dat zy hunne schuld-eischers zullen hebben voldaan ofte gecontenteerd, doch anders en langer niet.

2 Junij. *Machtiging op de bank van leening het bedrag der vervallen en onafgehaald gebleven »meerder ren-dementen» van verkochte panden, voor zooveel het aandeel van de bank betreft, jaarlijks te brengen ten voordeele van de rekening van bank-ongelden.*

4 Junij. *Regeling der verstrekking van schrijfbehoeften aan den Raad van justitie te Batavia.*

In agting genomen, dat de jaarlyksche afzending der crimineele procedures in duplo naar Nederland niet kan, nog vermag te worden geëxcuseerd, is goedgevonden de jaarlyksche verstrekingen voor den Raad van justitie te bepalen op den voet, door gemelde Rade in dat geval als noodzakelyk opgegeven, namentlyk :

30 riemen klyn formaat papier,

4 „ groot „ „

1000 p^s penneschagten,

2 zegullak, en

4 pees pennemessen.

4 Junij. *Wijziging van art. 40 der instructie voor de bank van leening te Batavia.*

Is na deliberatie goedgevonden, met alteratie in soverre van

het 40de artikel der instructie voor de bank van leening, het vast salaris van den boekhouder en secretaris by deeze nader te bepalen op ryksdaalders 2800 in het jaar; en

voorts de som van ryksdaalders 1200, welke als dan na de vorige bepaling overschiet, in gelyke portien van ryksdaalders 200 elk te laten verdeelen tusschen de commissarissen, den kassier en den secretaris, als ingevolge de nadere schikkingen, daar omtrent gemaakt, thans gesamentlyk waarneemende het pand-bewaarderschap, waarvoor zy dan ook in gelyke deelen aanspraakelyk zullen blyven.

En, vermits heeren Commissarissen Generaal onderrigt zyn, dat het, sowel den presenten secretaris, als den cassier onmogelyk is om borgen te kunnen vinden, so is verstaan de hoge regeering aan te schryven, dat heeren Commissarissen Generaal uit dien hoofde 'er wel in moeten berusten, dat deese twee bediendens respectivelyk volstaan met, in steede van dien, jaarlyks te laten staan $\frac{1}{10}$ gedeelte hunner inkomsten, met recomandatie egter om, zo ras zy tot het stellen van borgtocht in staat zullen geraken ofte door anderen worden geremplaceerd, welke daartoe in staat zullen zyn, zulks als nog ingevolge het 53de artikel der voormelde instructie te doen gevolg neemen.

4 Junij. *Bepaling, dat artilleristen begrepen waren onder de militairen, aan welke op 11 Julij 1795 een stuiver daags meer was toegekend.*

4 Junij. *Toekening van onderstand aan de weduwe van een extra-ordinair lid in den Raad van Indië.*

Nademaal reeds voor lange de attentie van Commissarissen Generaal tot zig heeft getrokken de ongelukkige situatie, waarin zig bevind vrouwe Johanna Coenradina Renne, weduwe van wylen den Raad extra-ordinair en eersten secretaris der hoge regeering, Pieter van de Weert, nadien deszelfs hoedel tegens verwagting en misschien door als nog onbekende oorzaken waarschylyk insolvent zyn zal, en zulks huane

hoog Edelheidens hebbende doen bedagt zyn om een middel uit te vinden om zonder bezwaar van de Compagnie het ongelukkig lot van de weduwe en kinderen van een man, die in alle zyne betrekkingen de Compagnie so voortreffelyk heeft gediend en hoogst waarschynelyk zig daarin opgeofferd, soveel in haar is te verzagten;

so zyn heeren Commissarissen Generaal thans onderrigt geworden, dat de bediening van afslageresse van de vismarkt, waarmede de hoge regeering vrouwe Susanna Elisabeth Pinket, weduwe van Haak, in den jaare 1789 heeft gebeneficeerd, soveel jaarlyks aan zuivere revenuen opbrengd, dat daarvan door gemelde weduwe, van Haak, billyker wyze een gedeelte tot zodanige een einde, als Commissarissen Generaal in deezen op het oog hebben, kan worden afgestaan; en is mitsdien goedgevonden hy deeze te bepaalen, dat aan voornoemde weduwe, Johanna Coenradina Renne, weduwe van de Weert, uit de zuivere revenuen van gemelde bediening jaarlyks zal moeten worden uitgekeert eene somma van ryksdaalders 2000 in vier egale termynen, ingaande met den eersten deezer lopende maand, zullende van dit besluit aan de hoge regeering hy missive werden kennisse gegeven, alsmeede dat heeren Commissarissen Generaal by het neemen deeser dispositie in het oog hebben gehouden, dat de voornoemde weduwe, van Haak, alzo met de moeite en omslag, aan voorschreeven bediening gehegt, blyft belast, zowel als met de onkosten, daarop vallende, daar onder begreepen een jaarlyks amtgeld van ryksdaalders 500

Zie ook 31 Julij 1778.

$\frac{4}{7}$ Junij. *Levering van Chinezen »in cas van alarm».*

Nademaal er de veyligheid deezer colonie ten hoogsten aan gelegen legd, dat wy ons alle mogelyke verzeekering verschaffen, dat door een iegelyk, wien zulks aangaat, in cas van alarm behoorlyk werde voldaan aan de reeds gearresteerde of nog te maken bepalingen omtrend het furneeren van Chineesche

manschappen om op de batteryen, als anderzints, tot defensie tegens den vyand te worden geëmployeerd;

zo is 't, dat wy by deeze alle en een iegelyk, met zodanige leverantien van manschappen belast, en daar onder ook speciaal de leverantiers der Chineesche manschappen, die thans nog op de schepen ter rheede dienst doen, by deeze wel ernstig gelasten te zorgen, dat alle dezelve manschappen, in cas van alarm, zo spoedig immer doenlyk werden daar gesteld op de bepaalde plaatsen, ingevolge de ordres, daaromtrent reeds gegeven of nog te geeven door ons ofte onze commissarissen ter zee en te velde, de Raaden extra ordinair, Godfried Christoffel Fetmenger en Albertus Henricus Wiese, op poene van arbitrale correctie, naar exigentie van zaaken, wanneer zy daar aan mogten blyven in gebreeke, en voorts aansprakelyk te zyn voor alle schadens en nadeelen, welke door eenig gepleegd verzuim daaromtrent mogt worden veroorzaakt.

Recommandeeren en gelasten den capitain en verdere officieren der Chineesche natie om toe te zien en efficacieuselyk te waken. dat aan onze voorschreeve intentie, in cas van alarm, stiptelyk werde voldaan, autoriseerende dezelve ten dien einde om alle zodanige middelen in het werk te stellen, als nodig zouden mogen bevonden worden om zulks effect te doen sorteeren en de onwilligen, des noods, te constringeeren, waar toe aan hun, op derzelve requisitie, door de respective officieren van justitie de nodige adsistentie zal moeten worden verleend.

Ordonneeren wyders den Raad van justitie dezes kasteels, Schepenen dezer steede, mitsgaders de respective officieren van justitie en allen, wien zulks verder zoude mogen aangaan, den inhoud dezes te observeeren en te doen observeeren, procedeerende ende doende procedeeren tegens de contravenieurs van dien zonder eenige conniventie, alzo wy zulks ten algemeenen beste bevonden hebben alzo te behooren.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie praetendeere, zal deeze ter dezer hoofdplaatse werden gepubliceerd, mitsgaders in de Nederduitsche en Chineesche taalen geaffigeerd

ter plaatsen, alwaar men gewoon is zodanige publicatie en affixie te doen.

^{4 Junij}
_{5 Julij}. *Verbod tegen den uitvoer van levensbehoefsten, enz. naar vijandelijk land.*

Alzo wy niet zonder reden bedugt zyn, dat baatzugtige en hun eigen voordeel bedoelende lieden van het gerief, het welk hen wordt vergund, een nadenkelyk misbruik maaken met het toevoeren van ryst en andere benodigdheden aan den vyand, zo niet direct, ten minsten indirect, zo is het, dat wy, op aanschryvens van de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlands Indië, tot voorkoming van voorschreven misbruik by deezen statueeren, dat een iegelyk, die voortaan ryst, spek, vleesch, zout, olie, cadjang en andere levensbehoefsten, noodwendigheden en gerieflykheden zal willen uitvoeren, alvorens daartoe permissie te erlangen, onder solemneelen eede zal moeten beloven en aanneemen dezelve niet te zullen vervoeren naar eenige plaats, aan den vyand toebehoorende of door denzelfen bezeten wordende, dan wel op eenige andere wyze, hoe ook genaamd, met zyn toedoen of toestemming te doen strekken tot gerief van den vyand; en dat dit zal moeten plaats hebben, niet alleen ten opzigte der ingezetenen van deze colonie, maar ook ten aanzien van vreemden.

Gelastende en beveelende den praesident en de Raaden van justitie deezes kasteels, die van den gerechte dezer stad, mitsgaders alle andere officieren en justitieren, nevens den sabandhaar, en in 't generaal een ieder, die het aangaat, den inhoud deezes te agtervolgen en te doen agtervolgen, alzo wy zulks bevonden hebben alzo te behooren.

En op dat niemand hier van ignorantie praetendeere, zal deze niet alleen ter dezer hoofdplaats worden gepubliceerd, mitsgaders in de Nederduitsche, Maleidsche en Chineesche talen worden geaffigeerd, alwaar men gewoon is publicatie en affixie te doen, maar wordt ook den sabandhaar speciaal

aanbevolen, by aankomst van vreemde koopvaardy-scheepen ter dezer rhede, aan derzelve bevelhebbers van deze ordre kennis te geeven en een exemplaar van deeze publicatie ter hand te stellen.

6 Junij. *Voorschrift omtrent het indienen van consumptie-rekeningen door scheeps-gezagvoerders.*

Op last van de Commissarissen-Generaal bepaalde de Regering: »de scheeps-overheden op het ernstigste aan te beveelen, dat ieder captein of gezaghebber van een schip of vaartuig, uit Europa of deze Indische gewesten alhier arriveerende, zal gehouden en verplicht zyn, na deszelfs komst te dezer rhede, binnen 14 dagen deszelfs consumptie-rekening ten comptoire der generale visite te verantwoorden en ieder captein of gezaghebber van een schip of vaartuig, ter rheede leggende, op den derden of vierden dag na ultimo van de maand — op poene, dat van een ieder, die in gebreeke blyft aan deze ordre te obedieeren, de soldy-rekening zal worden belast voor de uitkoopswaarde der rantsoenen, die zy op den gestipuleerden tyd niet zullen hebben verantwoord; en hiervan den vice-commandeur, den visitateur-generaal en 't opperhoofd van 't soldy-comptoir door afgave van extracten ter narigt te informeeren”.

7 Junij. *Bekendmaking, dat »tot gerief van de behoeftige »Bataviasche ingezetenen” van Regerings-wege verkocht zoude worden »jongst van Java aangebragte clappus-olie”.*

Niemand, mogt, noch voor zich zelven, noch voor een ander, meer dan eene kan olij »te gelyk” koopen, welke kan zoude kosten 12 stuivers.

Het provisie-magazijn was de plaats van verkoop.

Op den 21sten Junij 1796 is de te verstrekken hoeveelheid olij bepaald op 300 kannen daags, omdat »de toevloed der »gemeente tot het provisie-magazyn om met oly geriefd te »worden te groot was”.

Vermits »de schaarsheid van lamp olie” had opgehouden, is de verkoop van Regeringswege den 2^{den} Augustus 1796 gestaakt.

11 Junij. *Vrijstelling der inlandsche kommandanten te Batavia van de betaling van wagen-pacht voor het jaar 1796.*

Zulks was een voorloopige maatregel, omdat »de presente omstandigheden van tyden en zaaken” niet toelieten dadelijk »notabele reformes” in de »soberheid” der inkomsten van beoelde kommandanten te maken.

Op 27 Mei 1797 hebben Commissarissen-Generaal de vrijstelling verlengd voor den duur »van den presenten oorlog”, vooral omdat van de kommandanten »geduurig buyten gewone diensten” werden gevorderd.

11 Junij. *Verhooging van het ambtgeld voor den gecommiteerde tot en over den inlander en voor den resident te Cheribon tot 30,000 rijksdaalders 's jaars.*

Zij moesten dientengevolge ieder 18,000 rijksdaalders per jaar meer dan vroeger betalen.

14 Junij. *Nadere voorschriften nopens den uitvoer van contanten van Batavia.*

De Regering vond goed:

- 1° het consent tot het uitvoeren van contanten van hier naar Java in dier voegen te altereeren, dat daartoe vooraf by deeze regeering zal moeten worden verzogt permissie, met aantoning van de noodzakelykheid;
- 2° het verbod van den uitvoer der gemunte specien van Java te laten stand houden, dog het interdict tegen den uitvoer van ongemuud goud en zilver van Java in te trekken;
- 3° het montant der wissels, die Java op 's Comp^s cassa alhier zal mogen trekken, te bepaalen op rd^s 100000, heden ingaande, onder de voorwaarde, dat de betaling alhier zal geschieden half met contanten en half met

papieren van crediet, verhoogd met 15 procento, zolang de agio niet minder is.

16 Junij. *Regeling van het vervoer van geld door Chinezen naar China.*

De Regering vond goed:

- 1° ten behoeve der armen onder de Chineesen toe te staan den uitvoer van rd^s 20000 aan zilvere specien met de jonken;
- 2° die penningen te laten colligeeren door den capitain der Chineesen, ten overstaan der Chineesche officieren, en daarvan een specificque lyst te formeeren, met bekendstelling der sommas, die yder begeert over te zenden, om vervolgens afgepakt, verzeguld en afgezonden te worden ten overstaan van twee leden uit deeze vergadering.

Op 9 Julij 1796 werd het bedrag voor dat jaar vastgesteld op 30,000 Spaansche matten.

In de resolutiën der Indische Regering van 19 Julij 1796 staat ter zake nog aangeteekend:

Door de heeren Raden extra-ordinair, Neun en van Riemsdyk, by een berigt verslag gedaan zynde van de ten overstaan van hun Edelens volgens het gedemandeerde door deese regeering by besluit van den 16^{en} Juny laatstleeden gedane examinatie, weeging, afpakking en afscheeping van de brieven en het daarin besloten geld van arme Chineezen alhier, aan hunne vrienden en maagen in China gerigt, zo is verstaan daaruit te noteeren, dat die brieven en penningen bruto hebben gewoogen 1440 cattys of 76 cattys meerder dan 1364 cattys netto, hetwelk de swaarte is van de toegestaane 30000 Spaansche realen.

18 Junij. *Aansporing tot het vermijden van burger-twisten.*

Nademaal wy ondervindeu, dat de verschillende begrippen, welke zig in het begin der maand December des voorleeden jaars onder de dienaaren en burgers deezer hoofdplaatze hebben

begonnen te manifesteeren over den invloed der laatste omwenteling, in Nederland voorgevallen, op het bestuur deezer gewesten, niet zyn gecesseerd door de informatie, welke wy, benevens de Gouverneur Generaal en de Raaden van Indië, by publicatie van den 11^e derzelve maand aan allen en een iegelyk dien-aangaande hebben gegeven en de openlegging van onze eige begrippen deswegens, maar dat dezelve in tegendeel zyn ontaart in verregaande verdeeldheden en eene onverdraagzaamheid van den een jegens den anderen, zeer ver afwykende van die beginzelen van waare broederschap, welke de godsdienst en burgerpligt aan alle menschen voorschryven en eene der voornaamste grondzuilen uitmaken, waar op, ook volgens de nieuwe orde van zaken, de nationale glorie en voorspoed moeten worden opgebouwd;

dat ons wel tot nog toe niets hoegenaamd is te voren gekomen, waar uit wy eenigzints zouden kunnen opmaken, als of de voormelde verscheidenheid van begrippen zig ook zoude uitstrekken tot de wezenlykste pligten omtrend het vaderland en de maatschappy, inzonderheid de verdediging deezer colonie tegens het geweld van den vyand, en wy dierhalven geheel onnowig agten ter deezer plaatse aan dienaaren en burgeren eene vernederende herinnering te doen van hunne duurste verplichtingen, dog niet te min ons gehouden rekenen aan allen en een iegelyk op het ernstigste te moeten onder het oog brengen, dat diergelyke verdeeldheden, wanneer dezelve door eene geest van onverdraagzaamheid en andere verkeerde driften worden aangezet, altyd ten hoogsten schadelyk zyn voor het algemeen welzyn en inzonderheid alhier in de presente tyden, waar in niet alleen braafheid en dapperheid, maar ook eene eenstemmige en hartelyke te samenwerking van alle de leden der maatschappy vereischt word om de gevaaren, welke ons omringen en verder bedreigen, onder Gods genadige bystand af te keren;

zo is 't, dat wy, inhaereerende de voorschreven publicatie in dato 11 December 1795, allen en een iegelyk by deeze op het hartlykst, maar tevens met den ernst, welke het gewigt

der zaake vorderd, willen hebben aangenaamd om, behoudens de vryheid van denken en spreken, aan elk lid der maatschappy wettiglyk toekomende, zig nogthans te onthouden van alle zodanige gesprekken en daden, welke strekkende zyn om hunne meede-burgenen jegens elkanderen te verbitteren, hunne verrigtingen, het zy in hunne publieke bedieningen, als anderszints, in een verkeerd en hatelyk ligt te plaatzen, hen verdagt te maken van gevoelens, die met de pligten, aan het vaderland en de maatschappy verschuldigd, niet zouden zyn over een te brengen en generaalyk, zo veel zulks mogelyk is, van alles, wat aan de goede harmonie en eensgezindheid hinderlyk kan zyn; zig wyders te herinneren, dat, welk vertrouwen een iegelyk ook moge stellen in zyn eigen gevoelen, nogthans de ondervinding van alle tyden, zo zeer als de gezonde reede leeren, dat ook de gegrondste gevoelens niet dan door broederlyke overreding kunnen worden voortgeplant, terwyl in tegendeel alle soort van dwang dezelve doet mistrouwen en voor anderen onsmakelyk maakt en dat in eene welgeregelde maatschappy niemand aan eenige dwang, veel min verkorting in zyne reputatie ofte de agting zyner meede-burgenen behoord te zyn blootgesteld dan uit kragte der wet en van die geene, welke geroepen zyn om dezelve te handhaven en te executeeren, gevolgelyk zig toe te leggen om de breuken, door drift en partyschap ontstaan, te heelen en allen zonder onderscheid eensgezind en broederlyk met elkanderen te leeven.

En op dat een iegelyk van deeze onze goede meeninge kennisse mag bekomen, zal deze alomme ter deezer hoofdplaatze werden gepubliceerd en geaffigeerd, alwaar men gewoon is zodanige publicatie en affixie te doen.

25 Junij. *Toekenning van een tractement ad 70 rijksdaalders 's maands aan den translateur voor de Engelsche en Fransche talen te Batavia, onder-koopman zijnde.*

Indien hij dien rang niet had, kreeg hij slechts 50 rijksdaalders 's maands.

1 Julij. *Intrekking van de tinnen duiten, gangbaar verklaard op 26 Mei 1796.*

Namaak was de reden voor de intrekking, welke niet alleen Batavia, maar ook »Java, Cheribon en Bantam” gold.

Commissarissen-Generaal magtigden de Indische Regering »de goede ingezeetenen te gerieven door op eene andere wyze duyten te maaken van tin, met een klein gedeelte spiauter gemengd, die, met een zuivere stempel gesneeden, onder schroef-persen gemunt, zodanig te zamen zouden worden gesteld, dat de munt niet alleen aanzienlyk, maar waarby teevens eene behandeling en directie plaats zouden hebben, volkomen genoegzaam toereykend tot voorkoming van valsiteit en tevens tot verzeekering, dat dezelve niet ligt zouden worden nagemaakt”.

Zie ook 20 September 1796.

8 Julij. *Maatregelen in het belang van inlandsche militairen.*

De Regering besloot:

»de officieren van de bataljons Papangers en Boegineesen te stellen op gelyke maandgelden met de Madureesen en Sumanappers;

aan de inlandsche militairen wederom arak te laten verstreken, gelyk bevorens heeft plaats gehad; en

aan het bataljon Boegineesen maandeliks te laten verstreken rd^s 10 tot brandhout”.

9 Julij. *Overlating aan vendumeesteren van het gebruik van onafgehaalde vendu-penningen.*

Zulks geschiedde »tot ondersteuning van derzelve kasse, mits zig verbindende om dezelve, zo ras de omstandigheden van het comptoir gunstiger worden of zulks anderzints zoude mogen worden gerequireerd, in 's Comp^s kas te restitueeren”.

Zowel het vendu-kantoor, als de vendumeesteren verkeerden in een »desolaten» staat. Sedert 1½ jaar hadden zij geen salaris gehad. De voornaamste en »gegoedste» Chinezen maakten bankroet.

9 Julij. *Afschaffing der particuliere interest-penningen bij het vendu-kantoor te Batavia.*

Dit strekte »tot merkelyk voordeel» van het vendu-kantoor.

9 Julij. »*Interdict aan vendumeesteren en de vendu-bediendens om voor hun zelveu op de verkopingen niets te mogen mynen of te doen mynen*».

9 Julij. *Poging ter verkrijging van nieuws-tijdingen.*

Is goedgevonden om voortaan aan de bevelhebbers der vreemde scheepen, straat Sunda binnen komende, nevens de verprey-brieven, te doen ter hand stellen een geleide briefje van den commandeur te Bantam (waarvan aan hem van wegens de hoge regeering een formulier in de Engelsche en Fransche taalen zal worden toegezonden), waarby dezelve op eene vriendelyke wyze werden geinviteerd om, nevens de vragen, by verprey-brief vermeld, ter neder te stellen het publiek nieuws, voor zoveel hun bewust zal zyn.

9 Julij. *Eed-formulier voor »alle officieren, onder-officieren en gemeenen, zo militairen, als mariniers, »pennisten en burgers*».

Wy belooven en zweeren de hoog mogende heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, heeren Bewindhebberen der geotroyeerde Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, onze betaals heeren, de hoog Edele gestrenghe heeren Commissarissen Generaal, den Gouverneur Generaal en Raden van Indiën, mitsgaders de over ons gestelde hoofden, gehouw en getrouw te zullen zyn en blyven; voorts niets te zullen doen

of verrigten, hetgeen hier tegens in eenige opzigten hoognaamd mogte strydig weezen;

dat wy in tyden van nood dit land na ons uiterste vermogen zullen helpen verdedigen en dat wy in het algemeen zullen agtervolgen en nakomen alle ordonnantien en articulen, een ieder in zyn departement, reeds gemaakt en vastgesteld of nog te maken en vast te stellen, ons onderwerpende aan de straffen, teegens de overtreeders gestatueerd.

Dit verklaaren en belooven wy!

Amen.

Commissarissen-Generaal bepaalden ook, dat alle collegien, gequalificeerde dienaren en ingezetenen op nieuw den eed van trouw zouden afleggen. Zie 19 Julij 1796.

11 Julij. *Bepaling, dat de leden der hooge Regering met »papieren van crediet» mogten betalen, wat zij uit Compagnie's pakhuizen tot consumptie noodig hadden.*

Zulks geschiedde, omdat contanten »zo schaars» waren. De Regering verleende zich zelve dit voordeel.

16 Julij. *Maatregel nopens vreemde schepen ter reede Batavia.*

Overmits de schippers der vreemde koopvaardy-schepen, alhier ter rheede komende, volgens de ordres verplicht zyn derzelve scheeps-papieren, voor zo verre zulks nodig is, over te geeven ter examinatie, vermeenen heeren Commissarissen Generaal, dat zulks zeer wel ten nutte zoude kunnen worden gemaakt om, in gevallen daar werkelyk suspicie zoude mogen zyn, dat zy voorneemens zyn te vertrekken sonder aan hunne engagementen met de ingezetenen te voldoen, eenige precautien te neemen en dat dien volgens zoude kunnen worden bepaald, dat die papieren aan hun niet zullen worden terug gegeeven dan kort voor hun vertrek en nadat zy den dag daarvan aan den

sahandhaar zullen hebben bekend gemaakt, met last aan gemelden sahandhaar om, wanneer hy gegronde suspicie mogte hebben, dat zy voorneemens zyn om deese of geene ingezeetenen van hunne wettige pretensien te frustreren, de zodanige als dan te waarschouwen ten einde, des noods door den weg der ordinaire justitie, voor hunne belangen te kunnen sorgen.

16 Julij
19 Augustus. *Benoeming van Mr P. G. van Overstraten tot Commissaris en Gouverneur Generaal van Nederlandsch-Indië.*

Zulks belette niet, dat zelfs nog onder een stuk van 9 December 1796 de handteekening van Alting als Commissaris voorkomt, omdat van Overstraten bij de aanneming zijner benoeming door Commissarissen-Generaal had medegedeeld »zonder merkelyke praëjudicie voor de belangens van het gouvernement van Java die kust niet te kunnen verlaten voor de maand »November aanstaande”.

Aangezien geen Compagnie's schip tot het overbrengen van den nieuw benoemden Gouverneur-Generaal van Samarang naar Batavia behoorlijk bemand kon worden, verzochten Commissarissen-Generaal op den 10^{den} September 1796 den heer van Overstraten de reis over land te maken, »terwyl alhier zorge zal worden gedragen, dat tot aan het Cheribonsche gebied de nodige arrangementen werden gemaakt om zyn Edele alle mogelyke gemak op die reyse te procureeren, welke men wel begrypt, dat meede met geene geringe inconvonienten verzeld zal gaan, en om die reede ook gaarne hadden gewenscht, dat zulks van zyn Edele niet had behoeven te worden gevergdt”.

De benoeming van M^r van Overstraten tot Gouverneur-Generaal is den 18^{den} Januarij 1798 bevestigd door de Nationale Vergadering, representerende het volk van Nederland, welke bevestiging den 14^{den} Augustus 1798 in Indië circulair is bekend gemaakt.

15 Julij. Verbod tegen het vertrekken van Batavia van Chinezen, die schulden hadden gemaakt.

Op de door den heer Raad extra-ordinair, Neun, als commissaris-opzichter van het vendu-comptoir gedane representatien is verstaan, niet alleen den capitain en de verdere officieren der Chineezen de zorgte aan te beveelen, dat met de jonken geene debiteuren aan ingezeetenen deeser steele en ook geene suspecte Chineezen clandestin vertrekken, maar ook de anachodas van de gemelde jonken te laten aanzeggen, dat zy na het vertrek van deeze rhede geene vaartuigen aan boord hunner jonken zullen mogen admitteeren; mitsgaders tot precautie tegen het overtreden van die ordre de jonken by hun vertrek te laten verzellen door de gewapende brik, de Beschermer, tot buiten de eylanden of boven Edam.

19 Julij. Bepaling van den prijs van een pikol koffij bij verkoop uit Compagnie's magazijnen op 14 rijksdaalders »in contanten».

19 Julij. Toekening van een middel van bestaan aan den secretaris van de weeskamer te Batavia.

De Regering vond goed »te anplectteeren het voorstel om, tot voorkoming van misbruiken, het emplooi van penningen uit het capitaal der weesen door den secretaris van dat collegie af te schaffen en aan denzelven een middel van bestaan toe te leggen, doch de bepaling hiervan aan de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal over te laten».

1. Julij. Voorschriften voor Weesmeesteren.

De Regering vond goed »den intrest van de uitgezette capitalen der weeskamer bepaald te laten op $\frac{1}{2}$ percent, mitsgaders deze bepaling ook te extendeeren tot alle overige collegien, buiten de bank;

te approbeeren de nodig geoordeelde schikking ten opzichte

der rente winnende capitalen, om namelyk by ieder rekening te doen bekend stellen het jaargetal, wanneer de boedels aan de kamer zyn gekomen, en de observantie daarvan weesmeesteren te recommandeeren;

te renoveeren en nader aan weesmeesteren ter stipte nakoming aan te beveelen de order van 30 September 1766, dat de saldo's der nalatenschappen van onbekende erfgenaamen, die twintig jaaren en daar boven by de boeken van de weeskamer voortgelopen hebben, in 's Comp^s cassa moeten werden overgebracht;

den geldteller te excuseeren, als behoorende tot de functie van den secretaris van veudumeesteren;

weesmeesteren te recommandeeren om met alle moderatie en bescheidenheid te werk te gaan omtrent de legitime portien, die niet geteld worden, maar op borgtogten en hypothequen berusten;

te excuseeren de geproponeerde confrontatie der boeken jaarlyks om de zo zeer aangelegene secretesse;

te continueeren by de oude usantie, volgens dewelke, na het vastgestelde by de oude statuten, Scheepenen jaarlyks een nominatie indienen van eligible personen, waaruit deze regeering na goedvinden verkiesinge kan maaken;

de verbeterde instructie, voor zo verre daarin by dezen geene verandering is gemaakt, te approbeeren".

19 Julij. Oproeping tot het afleggen te Batavia van een nieuwen eed.

Worden alle hoge en lage bedienden van de politie, de justitie, den publicquen godsdienst, de commercie en den burgerstand, nevens alle andere perzonen en ingezeetenen in den dienst, item onder het resort van de Generale Oostindische Compagnie, mitsgaders de gehoorzaamheyd van den Nederlandschen staat sorteerende, by deezzen geinviteerd omme zich op Woensdag, zynde den 27^{en} dezer, des morgens de klokke agt uren, te begeeven binnen het kasteel, de respective collegien, nevens die van de politie tot opperkooplieden, dog

verder niet, op de voorzaal van het generaal gouvernement en alle mindere dienaaren, burgers en ingezeetenen voor de puye van dat gouvernement, ten eynde aldaar te hooren leezen en vervolgens te solemnisceeren den eed, voor alle en een iegelyk in zyne betrekking tot den Nederlandschen Staat en derzelve Oost-Indische Compagnie door ons met approbatie van de hoog Edele gestrenghe heeren Commissarissen Generaal gearresteerd.

En op dat niemand hier van ignorantie pretendeere, zal deeze alomme worden geaffigeerd en aan de respective collegien, comptoiren en administratien worden afgegeeven ter narigt.

FORMULIER *van den eed voor de dienaaren in het gemeen, de respective collegien, burgers en verdere ingezeetenen.*

Wy alle, dienaaren van de generale Neederlandsche Oost-Indische Compagnie, zo van de politie, justitie en den publicquen godsdienst, als van de commercie, mitsgaders burgers en ingezeetenen onder de jurisdictie en gehoorzaamheid van dezelve Compagnie, geene uitgezonderd, belooven en zweeren, dat wy de hoog mogende heeren Staaten Generaal der vereenigde Nederlanden, heeren bewindhebberen der geoctroyeerde Neederlandsche Oost-Indische Compagnie, de hoog Edele gestrenghe heeren Commissarissen Generaal, den Gouverneur Generaal en de Raaden van Indiën, mitsgaders de door haar over ons gestelde hoofden en bevelhebberen gehouw en getrouw zullen zyn en dat wy, met ter zydestelling van alle ongeoorloofde, byzondere gevoelens en bedoelingen, alle ordres, zo by den artikelbrief voorgeschreeven, als de verdere reglementen en ordonnantiën, by de voorsz. Bewindhebberen of de welmelde Commissarissen Generaal dan wel den Gouverneur Generaal en de Raaden van Indië alreets gemaakt, als die by haar gedurende onzen dienst nog gemaakt zullen worden, naar ons uitterste vermogen zullen nakomen en opvolgen; voorts dat wy, voornamentlyk by een vyandelyken aanval, met alle moed en

standvastigheid opregtelyk zullen meede werken om, onder den bystand van God Almagtig, den vyand te helpen afkeeren, elk in zyne betrekking en navolgens de ordres en instructien, daar onttrend bereeds geëmaneerd en gegeven of nog te emaneeën en te geeven.

Zoo waarlyk helpe ons God Almagtig!

26 Julij. *Bepaling, dat bij de jaarlijksche verantwoording der diaconie te Batavia ook de aftredende diakenen tegenwoordig moesten zijn.*

Bij afwezigheid verbeurden dezen eene boete van 25 rijksdaalders.

6 Augustus. *Regeling der inkomsten van den overdrager in het ambachts-kwartier te Batavia.*

Overgelegd zynde een tabel der inkomsten van den overdrager in 't ambagts-quartier, aantoonende de weezentlyke staat der tegenswoordige inkomsten van dien dienaar, bedragende niet meer aan gagie en kostgeld dan ryksdaalders drie honderd vier en tagtig in 't jaar, so is na deliberatie goedgevonden de inkomsten van de voormelde bediening, met intrekking van voorschreeven gagie en kostgeld, te bepalen op een vast tractement van rd^s 60 ter maand of rd^s 720 in 't jaar, om gerekend te worden alzo ingegaan te zyn met primo September 1795.

6 Augustus. *Wijziging der instructie voor de Amphioendirectie, art. 34 en 35.*

Commissarissen-Generaal vonden goed te bepalen, dat, zo lang de presenten oorlog continueerd, de afgave der amphioen op credit aan de kopers zal geschieden voor rekening en risico van de Compagnie, nadat de verzoeken der kopers, die zulks verlangen, benevens de consideratien van directeur en administrateurs, alvorens aan de hoge regeering zullen zyn voorgedragen en door welmelde regeering, bevindende zulks

te strekken tot meeste bevordering van 's Compagnie's belangen, tot de afgave qualificatie zal zyn verleend".

13 Augustus. *Vernieuwing van het verbod tegen particuliere correspondentie met inlandsche vorsten en grooten.*

Gereflecteerd zynde de noodzakelykheid om in deese critieke tydsomstandigheeden na voorige exempelen te interdiceren alle particuliere correspondentien met inlandsche vorsten en grooten, so is na deliberatie goedgevonden en verstaan de hoge regeering aan te schryven om na vorige exempelen, daar zulks van applicatie sal zyn, by renovatie te gelasten, niet alleen om de inlandsche vorsten en grooten te waarschouwen geene andere brieven voortaan naar herwaarts te zenden, dan die na het aloud gebruik aan den heer Gouverneur Generaal en de heeren Raaden van Nederlandsch-Indië zyn geschreeven en geensints aan iemand der leeden haarer regeering afzonderlyk, maar bovendien geene andere brieven dan de zodanige te accepteren, nog herwaarts te schikken; spreekende het overigens van zelf, dat brieven van inlandsche vorsten en grooten aan hunne hoog Edelheeden geduurende hoogstdezelver aanweezen in Indië van de voorschreeven orders zyn uytgesloten.

13 Augustus. *Ceremonieel bij het verschijnen van Commissarissen-Generaal in Rade van Indië.*

Commissarissen-Generaal gaven hieromtrent aan de Indische Regering te kennen, dat, wanneer hoogst dezelve *en corps* verschynen in het generaale gouvernement (waarvan gezorgd sal worden dat de Indische regeering steeds bevoorens zal zyn geprevenueerd), zy door twee leeden haarer vergadering, beneevens een der secretarissen, zullen worden gerecipieerd beneeden aan de trap en door alle de overige leeden op de puye van hetzelfde gouvernement en vervolgens door de gezamentlyke leeden en ministers geconduiseerd in de vergaaderzaal; en dat aan hoogst dezelven, weder vertrekkende, op dezelfde wyze uytgeleide sal worden gedaan;

dat voorts, wanneer heeren Commissarissen Generaal afzonderlyk, dog in dat haar publiek character verschynen in het generaale gouvernement, dezelve beneden aan de trap zullen worden gerecipieerd door een der secretarissen van haare regeering en op de puye door twee leeden derzelve omme door dezelve begeleid en, weder vertrekkende, wederom te worden uytgeleid als voren”.

Op Woensdag, 27 Julij 1796, had de Indische Regering die formaliteiten verzuimd.

16 Augustus. *Verkoop van rijst van Regeringswege,*

Is goedgevonden en verstaan »van de oudste partyen maandelyks 150 cojangs te laten verkoopen op vendutie en telkens dien aangaande vooraf aan de gemeente advertentie en visie van de ryst te geeven en bovendien de administrateurs ernstig te interdiceeren om sig met den inkoop van dien of anders in eenige deelen in te laten en van deselve in der tyd te vorderen den eed van getrouwe behandeling”.

. Zie ook 17 Februarij 1797.

20 Augustus. *Hulp, aan suiker-fabrickanten verleend.*

Commissarissen-Generaal vonden goed »met betrekking tot het adres van de gezamentlyke suiker-molenaars alhier, houdende eene expôse van de sorgelyke situatie, waarin zy sig uit-hoofde der fatale tydsomstandigheeden met opzigt tot hunne finantien bevinden, en verzoek om adsistentie, te reflecteeren, dat er geen ander middel is om de zuiker culture, die importante tak van welvaart, so voor de Compagnie, als voor deeze colonie, te behouden, dan dat op der supplianten verzoek eene gunstige reflectie worde geslagen, te meer, daar men alle hoop mag voeden, dat, wanueer de jeegenswoordige rampen eens plaats maaken voor gelukkiger tyden (sonder welk dog alles zoude moeten verlooren gaan), de Compagnie, niet alleen

staat sal kunnen maken op de restitutie der penningen, die zy thans gedwongen is vooruit te schieten, maar ook op een ryken oogst van de vrugten deeser tydelyke opoffering, en mitsdien de hooge regeering te qualificeeren om de supplianten 's Compagnies weegen voor eerst te assisteeren met eene somma van rd^r 58500 en, by aldien zy voor ultimo October aanstaande geen genoegsaame aftrek by partikulieren vinden voor hunne producten, als dan nog met eene gelyke somma van rd^r 58500, alles in papieren van credit en tegens den interest van $\frac{3}{8}$ percent 's maands, omme voor ofte met ultimo December 1797 aan de Compagnie wederom te worden afgelost; met verdere last om alle mogelyke securiteit en praecautien te neemen, speciaal ook, dat de supplianten voor elkanderen zullen moeten caveeren en hunne overige crediteuren aan de Compagnie zullen moeten cedeeren de praeserentie boven hunne pretensien”.

23 Augustus. *Ontheffing der administrateurs van de verplichting tot het afleggen van den eed van trouwe behandeling bij het ledig vallen van cenig specerij-pakhuis.*

Jaarlijks in de maand Januarij moesten de administrateurs zoodanigen eed afleggen, welken de Indische Regeering voldoende achtte.

27 Augustus. *Voorschrift nopens borgtogten.*

Commissarissen-Generaal vonden goed »qualificatie aan de hoge regeering te verleenen om het stuk der borgtogten wederom te brengen onder de vorige bepaling van drie jaaren, onder de navolgende precautien, te weeten:

1° dat de visitateur generaal zal worden gelast zorge te dragen, dat de bevindingen op de negotie-boeken der buiten comptoiren, byzonder van zodanige, waar verandering in het hoofdbestuur is voorgevallen, direct na den ontfangst der boeken by preferentie worden opgemaakt, sub poene van

aanspreekelyk te zullen zyn voor alle nadeelen, die zyne nalatigheid in deesen zal hebben veroorzaakt;

- 2° dat de ministers en bediendens op de respective buiten comptoiren circulair zullen worden gelast om de afgeslotene negotie-boeken van het jongste boekjaar ten minsten binnen den tyd van 1½ jaar herwaarts te bezorgen, en dat by verzuim degeene, die hetzelfde zal hebben veroorzaakt, aanspreekelyk zal gehouden worden voor de verliesen en nadeelen, die na verloop van dien tyd gecauseerd en niet meer te redresseeren zullen zyn;
- 3° dat de confrontisten te Batavia zullen worden gelast de administratiën der administrateurs, die overleden, ontslagen of verplaatst, dan wel door andere opgevolgd zyn, direct, na dat afgesloten zyn, te confronteeren en zulks wel voornamelyk tegen den gedane opneem of het transport; onder aankondiging, dat by verzuim om aan deese ordre te voldoen, alle daaruit spruitende nadeelen op hen zullen worden verhaald.

Voorts nog op dit respect welmelde regeering kennis te geeven, dat in der tyd uit het aanschryvens der vergadering van 17ten by missive van den 11ten December 1790 § 276 zeer verkeerdelyk was afgeleid, alsof het hoogstdezelfer intentie waare, dat de borgen aanspraakelyk zouden moeten blyven tot 6 jaaren na het overlyden der principalen, als zynde niets diergelyks by dat aanschryvens te vinden”.

27 Augustus. *Toekenning aan den boekhouder van het ambachts-kwartier te Batavia van 45 rijksdaalders 's maands tot het inhuuren van drie schrijvers.*

De Regering zag geene kans hem „met scribenten te „adsisteren”.

²⁷/₃₁ Augustus. *Vergunning tot den in en uitvoer te Cheribon van opium, gekocht op Compagnie's veilingen, enz.*

Maar al te klaar gebleeken zynde, dat te Cheribon in het artikul der amfoen werd gemonopoliseerd, hetwelk, hoe lang

zulks ook in gebruik mag zyn geweest, niet anders kan worden zangemerkt dan als ten hoogsten schadelijk voor de Compagnie en het belang van het algemeen.

So is dierhalven goedgevonden, ter bevordering van den gepermitteerden particulieren vaart en handel, by eene t'emanecren publicatie vry te verklaaren den uitvoer en invoer ten comptoire Cheribon van amfoen, ter hoofdplaatse op 's Compagnies verkopingen verkogt

En, daar heeren Commissarissen Generaal reedenen hebben om te mogen veronderstellen, dat de handel in zout, ryst, arreek, yzer, spykers, staal, koper, tin en loot, gewerkt en ongewerkt, almeede op Cheribon so vry niet is, als zulks wel behoorde, so is al verder goedgevonden gemelde publicatie al meede tot alle voorschreeven artikelen te extendeeren en generaalyk tot alle artikulen en handelwphaaren, waar omtrend den in- of uitvoer ten voorschreeven comptoire niet expreselyk is verboden, sowel als de handel aldaar in alle voorschreeven artikelen, mits de partikuliere handelaars zig reguleeren na de reglementen en ordonnantien, op het stuk der particuliere vaart en handel reeds g'emanecrd of nog te emaneeren.

Voorts de hoge regeering by de toezending van voorschreeven publicatie aan te schryven den resident van Cheribon ernstig te recommandeeren zig stiptelyk naar dies inhoudte te gedragen en den particulieren handel in alle de daarby vermelde wphaaren voortaan in het minst niet te belemmeren.

1 September. *Maatregel in het belang van de peperkultuur op Java.*

Commissarissen-Generaal vonden goed »de Javasche ministers te qualificeeren om provisioneel met de aanplanting der pepperranken voort te gaan, tot dat zy vastelyk staat zullen kunnen maaken om jaarlyks te kunnen sournereen eene quantiteit van vier millioenen ponden van dien korf, also hunne hoog Edelheden hebben gedeclareerd niet te twyfelen, of hoogst

derzelve hooge committenten zelve zouden, inmiddels dat zulks wierdt bewerkstelligd, kenbaar maken hoogstderzelve intentie omtrent eene nog verdere uitbreiding, indien dezelve als dan nog practicabel zoude zyn, zonder aan andere noodzakelyke en voordeelige cultures te praejudicieeren”.

10 September. *Bepaling, dat aan de handlangers of »gemeene” artilleristen het kostgeld zonder korting of vermindering zoude worden uitbetaald.*

In gevolge van de missive van Heeren XVII^{den} van 23 November 1795 was zulks reeds op de »gemeene” infanteristen en kavalleristen toegepast.

10 September. *Aanstelling van een collecteur van de wagen-pacht en van het oor-geld voor paarden.*

Geoordeeld zynde, dat die beide bedieningen gevoeglyk door een persoon kunnen worden waargenomen, is goedgevonden aan dezelve tot salaris toe te leggen, zo als by deese geschied, vyf procentos van het zuiver provenu der voorschreeve belastingen, mitsgaders ryksdaalders 40 ter maand, om daaruit alle onkosten en uitgaven, hoe ook genaamd, de voorschreeve collecte betreffende, te vinden, mitsgaders op eene reedelyke wyze te contenteeren de bodens van het collegie van Heemraden voor de door hun te praesteeren diensten.

17 September. *Invoering van nieuwe regelingen op Java's Noord-Oost-kust.*

Op 9 Julij 1796 diende de Commissaris Generaal Nederburgh de navolgende nota in:

Seederd myne komst alhier my alle mogelyke moeite hebbende gegeeven om, so door eige nasporingen, als door onder-richtingen van lieden, op welker eerlykheid en kunde men staat kan maken, eene regte wetenschap te verkrygen van de gesteldheid der zaaken op Java's Noord-Oostkust, en het-

geen aldaar ten voordeele van de Compagnie kan worden uitgewerkt, zyn my daartoe de geschikste voorgekomen de inrigtingen en nadere bepalingen, welke ik by deese memorie sal voorstellen.

Gaarne wil ik egter in het midden laten de gevoelens, welke anderen zouden mogen hebben van de mogelykheid en nuttigheid van andere en uitgestrekter veranderingen, die aldaar zouden kunnen worden gemaakt; en sonder daaromtrent in eenige discussie te treden sal ik my voor het tegenswoordige vergenoegen met aan te merken, dat myne voorstellen, alleen tot de inkomsten der dienaaren betrekkelijk, niets praedjudiceeren aan sodanige plans en projecten, welke men buiten dat zoude mogen hebben, en inmiddels een zeker voordeel aan de Compagnie zullen kunnen aanbrengen.

Er zyn op Java zeekerlyk veele dienaaren, die, elk in zyne respective betrekking, uit de rykelykheid hunner inkomsten wel wat aan de Compagnie, als de voedster heer van allen, kunnen afstaan, zelfs boven de reeds plaats hebbende recognitionen van ambtgeld — dit is de voornaame basis, waarop myne voorstellen rusten; de opgaven van inkomsten, door voornoemde dienaaren gedaan ter voldoening aan de beveelen, daartoe successivelyk door de hoge regeering en laatstelyk door Commissarissen Generaal by publicatie van den 6ten September 1794 gegeven (¹), verspreiden wel hier en daar slegts een gebrekkig licht over deese materie, dan zulks heb ik getragt door goede informatien, soveel mogelyk, te suppleeren, als begrypende daarmede meer te zullen vorderen dan met nadere ordres of aanschryvingen. — Voorts heb ik gemeend in het oog te moeten houden, dat de eer en ambitie alleen, over het algemeen genomen, voor ordentelyke lieden nimmer genoegzaame prikkelen zullen zyn om hunnen dienst en leven aan het Vaderland liever in deese gewesten dan op desselfs beminden bodem toe te wyden, nemaar, dat daar noodwendig by moet komen een vooruitzigt om de menigvuldige

(¹) Deel XI, bladz. 784.

opofferingen en gevaaren, daaraan voor een iegelyk gehegt, ook vergolden te zien door het eerlyk verkrygen van een fortuyn, waartoe onbemiddelde lieden in Europa maar zeer zelden en als by toeval kunnen geraken.

Dat ik egter daardoor niet begrype zulke immense schatten, als vorige hoge ambtenaaren in Indië wel hebben byeen verzameld, naar alleén matige geldmiddelen, egter voor elk in zyne betrekking voldoende om voor zig en zyn huisgezin een onbekrompen bestaan te verwerven, sal, so ik vertrouwe, voor elk bevoegd beoordeelaar blykbaar zyn uit myne voorstellen zelve, waartoe ik thans over ga.

Eerstelyk: zouden de volgende dienaren kunnen missen de gagien, die zy van de Compagnie thans genieten, als buiten dezelve een toereikend bestaan hebbende, te weten:

ten hoofd-comptoire Samarang:

de gouverneur en directeur, die thans Raad extra ordinair van Indië is en dus / 200 per maand wint of in het jaar / 2400:—:—

de eerste pakhuysmeester en de fiscaal, beide kooplieden à / 50 's maands ieder • 1200:—:—

de sabandbaar en ontfanger der domeinen, de secretaris van politie en de tweede pakhuysmeester, alle drie onderkooplieden zynde, dus winnende elk / 40 's maands of met den anderen in 't jaar • 1440:—:—

de eerst gezwoore klerk van politie, de translateur in de Javaansche taal en de soldy-overdrager, die tevens dispencier is, winnen, als boekhouders zynde, elk / 30 's maands of te samen in 't jaar • 1080:—:—

Transporteere / 6120:—:—

Per transport.... . . . f	6120:—:—
in den Oosthoek en wel te Sourabaja:	
de opper-koopman en gezag- hebber à f 60 's maands of in 't jaar	720:—:—
de onder-koopman en admi- nistrateur à f 40 's maands of jaarlyks.....	480:—:—
de commandant van Passou- rouang in qualiteit van vaan- drig à f 40.....	480:—:—
de commandant van Bancal- lang, ook in qualiteit van vaandrig à f 40.....	480:—:—
te Grissee:	
de koopman en resident à f 40	480:—:—
te Sumanap:	
de onder-koopman en resi- dent à f 40.....	480:—:—
te Banjoewangie:	
de lieutenant en commandant à f 50.....	600:—:—
ten comptoire Paccalon- gang:	
de onder-koopman en resi- dent à f 30.....	360:—:—
Tagal:	
de koopman en resident à f 40	480:—:—
Japara:	
de onder-koopman en resi- dent à f 30....	360:—:—
Joana:	
de onder-koopman en resi- dent à f 30.....	360:—:—
Transporteere.....	f 11400:—:—

Per transport.....	f 11400:—:—
Rembang:	
de onder-koopman en resi-	
dent à f 30.....	» 360:—:—
te Souracarta:	
de opper-koopman en eerste	
resident à f 60.....	» 720:—:—
op de post Boejoelalie:	
de commandant in qualiteit	
van sergeant à f 24.....	» 288:—:—
op de post Salatiga:	
de commandant in qualiteit	
van vaandrig à f 40.....	» 480:—:—
op de post Oenarang:	
de commandant in qualiteit	
van sergeant à f 24.....	» 288:—:—
te Djocjocarta:	
de opper-koopman en eerste	
resident à f 60.....	» 720:—:—
Alle welke gagien ik stelle,	
dat volgens de jongste bepaling	
op Batavia worden uitbetaald	
tot 20 stuivers de gulden, ma-	
kende dierhalven te samen	
Indiasch geld.....	f 14256:—:—
of Nederlandsch geld.....	f 11761: 4:—
Ten anderen, so zoude het	
volgende kostgeld en emolu-	
menten almeede ten faveure	
van de Compagnie kunnen ko-	
men en dus voor het vervolg	
geëxcuscerd worden, als:	
het kostgeld en de extra	
toelage aan den gouverneur,	
bedragende rd ⁿ 46:44 per	
Transporteere	f 11761: 4:—

Per transport... ..	f 11761: 4:—
maand of wel in 't jaar rd ^s 563, is Nederlandsch geld... f	1114:15:—
het emolument van den gou- verneur, Raad van Indie zynde, ten bedragen van rd ^s 2800 of »	4950:—:—
het kostgeld en de randsoe- nen van drie opper-kooplieden, te weeten: de gezaghebber in den Oosthoek en de opper- hoofden van Suracarta en Djoc- jocarta à f 299:19..... »	899:17:—
de emolumenten der opper- hoofden van Solo en Djocjo à f 1000 Indiasch geld of voor beiden Nederlandsch..... »	1650:—:—
het kostgeld en de randsoe- nen van den eersten pakhuis- meester en den fiscaal, beide kooplieden à rd ^s 6 ⁷⁹ / ₈₀ per maand of in 't jaar..... »	332: 1:—
item van vyf onder-kooplie- den, als:	
de secretaris van politie te Samarang en den resident van Sumanap à rd ^s 6 ¹ / ₂₀ per maand »	287:10:—
de ontfanger der domeinen, de tweede pakhuismeester en de administrateur te Soura- baya à rd ^s 3 ¹ / ₈ »	228: 1: 8
van drie boekhouders, als:	
de eerste gezwore klerk van politie, de soldy overdrager en dispencier à rd ^s 6 ¹ / ₂₀ »	287:10:—
de translateur rd ^s 3 ¹ / ₈ »	76:—: 8
Transporteere..... f	9844:54:16 f 11761: 4:—

Per transport.....	/ 11761: 4:—
van ses commandanten, als van Passourouang, Bancallang, Banjoewangi en Salatiga, ieder à rd ^e 6 $\frac{1}{20}$	• 575: —:—
en van Boejoelali en Oenarang à rd ^e 5 $\frac{1}{3}$	• 152: 1:—
van den capitain ter zee en eerste informator van het marine school het kostgeld en de emolumenten à rd ^e 6 $\frac{1}{20}$	• 143: 15:—
de huishuur à rd ^e 7 per maand.....	• 166: 6: 8
zodat de Compagnie jaarlyks aan kostgelden, randsoenen en emolumenten zoude uitwinnen	• 10862: 17: 8
Wyders zouden ten faveure van de Compagnie kunnen worden gebragt de tjatjas en callangers gelden, die door den gouverneur 's Compagnies wegen genoten worden, zynde $\frac{1}{3}$ gedeelte uit het bedraagen van rd ^e 9926: 18 of rd ^e 3308: 38, uitmakende.....	• 6551: 8:—
Ook zouden onder de na te meldene bepalingen omtrent sodanige dienaaren, welke dit gemis niet wel kunnen veelen, kunnen worden uit- getrokken de toelage van 5 procent provisie penningen van de winsten en inkomsten van Java, die den dienaaren aan de pen door de hoge regeering by brief van den 19 ^{en} July 1794 zyn toegestaan, hebbende in anno 1793/4 gerendeerd eene somma van rd ^e 13707: 44: 8, waarin geparticipeerd hebben:	
de gouverneur voor.....	rd ^e 2741: 28:—
vier opperkooplieden, als:	
de gezaghebber in den Oosthoek en de hoofd-admini- strateur te Samarang voor.....	• 2741: 28:—
Transporteere..	rd ^e 5482: 56:— / 29174: 29: 8

Per transport..... rd°	5482:56:—	/	29174:29: 8
de opper-hoofden te Souracarta en Djocjocarta voor	•	1919: 5:—	
het hoofd der militie op Samarang voor.....	•	685:19:—	
vyf kooplieden, als:			
de eerste pakhuismeester en de fiscaal voor.....	•	1096:30: 8	
de administrateur in den Oosthoek voor.....	•	685:19:—	
de tweede residenten van Souracarta en Djocjocarta voor.....	•	1644:46:—	
vyf onder-kooplieden, als:			
de secretaris van politie, de ontfanger der domeinen, de tweede pakhuismeester en de soldy-boekhouder, alle op Samarang, voor... ..	•	1096:30: 8	
de soldy-boekhouder in den Oosthoek voor	•	411:11: 8	
de translateur op Samarang voor.....	•	411:11: 8	
de translateur op Sourabaya voor.....	•	274: 7: 8	
teld..... rd°	13707:44: 8		

Dog zoude in dien gevalle aan de na te meldene die-naaren, als die van hunne overblyvende inkomsten niet wel kunnen bestaan, moeten worden toegelegd uit 's Compagnies kas, als:

aan den hoofd administrateur te Semarang rd° 500:—

Transporteere rd° 500:— rd° 13707:44: 8 / 29174:29: 8

Per transport rd^s 800:— rd^s 13707:44: 8 / 29174:29: 8
aan het hoofd
der militie te Sa-
marang • 800:—
aan den twee-
den resident op
Souracarta • 333:16
aan den twee-
den resident op
Djocjocarta • 400:—
aan den soldy-
boekhouder te Sa-
marang • 600:—
welke toelage
egter sal cessee-
ren, wanneer de
dienst van dis-
pencier volgens
myn na te mel-
den voorsteldaar-
meede word ver-
eenigd;
aan den soldy-
boekhouder te
Sourabaya • 166:32
aan den trans-
lateur op Soura-
baya • 166:32
waarbydezelve
nog zouden moe-
ten worden ont-
heven van de
betaling van het
jaarlyks ambt-
geld, thans bedra-

Transporteere rd^s 2666:32 rd^s 13707:44: 8 / 29174:29: 8

Per transport rd^e 6266:32 rd^e 13707:—:— / 29174:29: 8
gende over hun

allen..... » 1650:—

teld te samen..... » 4316:32:—

sodat de Compagnie door
deze schikking zuiver zoude

profiteeren rd^e 9391:12: 8

of Nederlandsch geld..... » 18595: 4:—

Vervolgens zouden almeede de randsoenen,
die thans op de volgende comptoiren aan de
aldaar bescheiden, ligt kostgekl winnende die-
naaren 's Compagnies weegen verstrekt worden,
afgeschafft en door de residenten zelve verstrekt
kunnen worden, waartoe zy de ryst uit de
overwigten kunnen vinden en de arak uit
privé beurs inkopen, als:

ten comptoire Paccalongang aan provisien
van ryst en arak, gerekend op 18 koppen,
bedragende in twaalf maanden / 254: 9:—

ten comptoire Tagel, gereekend op 19 koppen..... » 268:11: 8

ten comptoire Japara, gereekend op 29 koppen..... » 409: 7:—

ten comptoire Joana, gereekend op 28 koppen..... » 395: 3:—

ten comptoire Remhang, gerekend op 25 koppen..... » 353: 9:—

ten comptoire Grissee, gereekend op 25 koppen, dog waar-
onder meede begreepen zyn 5
Javanen op de lootseboot, die
alleen ryst genieten..... » 302:16: 8 • 1983:16:—

In het vervolg zouden de residenten ook wel
voor hunne eige reekening kunnen furneeren de
materialen van yzer, spykers, enz., die tot nog

Transporteere..... / 49752:49: 8

Per transport / 49752:49: 8

toe ten dienste der huishouding 's Compagnies wegen verstrekt zyn, so meede de pakhuisbehoefkens, equipagie goederen en schryfgereedschappen voor de schryf-comptoiren, welke een en ander naar eene calculative berekening in gelden sal koomen te belopen, als:

te Paccalongang op	f 80	
» Tagal op	» 100	
» Japara »	» 100	
» Joana »	» 80	
» Rembang »	» 100	
» Grisse »	» 80	540:—:—

Dan, daar deeze artikelen gewoonlyk moeyelyk te bekomen zyn, so zouden deselve naar benodigdheid tot 's Compagnies prysen aan de residenten kunnen worden afgegeeven, mits de voorschreeven sommen niet excedeerende.

Op de volgende plaatsen zoude meede het benodigde nachtligt geëxcuseerd en particulier bezorgd kunnen worden, als:

2484 kannen lamp-oly, waarvan:

144 kannen ten comptoire	Paccalongang
264 » » »	Tagal
240 » » »	Japara
120 » » »	Joana
240 » » »	Rembang

door de residenten te bezorgen.

936 kannen ten comptoire	Sourabaya
216 » » »	Grissee

om door den resident van Grisse en den administrateur in den Oosthoek, ieder voor de helft, te worden gefurneerd;

36 kannen aan de lyfwagt te Samarang, door den gouverneur te leveren,

2196

Transporteere / 50292:49: 8

2196	Per transport.....	f 50292:49: 8
72	kannen aan de lyfwagt te Sourabaya, door den Oosthoeks gezaghebber te leveren,	
72	kannen aan den cipier,	
144	• • • kettingmandadoor, beyde te Samarang, kunnen uit de stadskas bekostigd worden:	
2484	kannen kosten á 6 stuivers de kan... •	614:16:—
60	ƛ waxkaarssen, als:	
30	ƛ te Banjoewangi voor de commandants woning,	
24	• te Passourouang,	
60	ƛ kostende..... •	59: 8:—
	De ryst en het zout, die maandelyks 's Compagnies wegen aan de battors, die te Samarang in de pakhuizen dienst doen, verstrekt worden, zouden in den aanstaande uit de spillagie van den pakhuismeester en den dispencier (die de leverantie van het zout hebben) kunnen gevonden worden, bedragende in het jaar... •	215: 2.—
	De stads kettingjongens zouden ook voortaan uit de stadskas te Samarang kunnen onderhouden worden, waardoor de condemnatie-reekening jaarlyks zoude verminderen met rd ^s 500 of.. •	990:—:—
	Ook zoude kunnen cesseeren het douceur, dat ingevolge de besluiten der hooge regeering in dato 20 July 1781 en 9 April 1792 aan de hospitaliers te Samarang en Sourabaya voor verband linnen en brandhout jaarlyks word afgegeeven á f 15 voor den eersten en f 5 voor den tweeden in de maand, bedragende in 't jaar •	240:—:—
	dewyl zy buiten dat wel bestaan kunnen.	
	De gagie, die voor een inlandsch leermeester by besluit van de hoge regeering in dato 13 Juny 1771 gepermitteerd is, zoude in het vervolg	
	Transporteere.....	f 52410:75: 8

Per transport..... / 52410:57: 8
 uit de armenkas te Samarang kunnen betaald
 worden tot rd^e 16 per maand..... • 380: 3:—
 also deselve alleen voor het weeshuys geschikt
 is en het armenfonds dit wel kan veelen.

Wanneer het legaat, door wylen den heer
 Greeve aan het hospitaal te Samarang gemaakt,
 by hetzelfde zal zyn ingekomen, so sal uit het
 fonds van dat gesticht voor 't vervolg kunnen
 worden betaald de gagie en het kostgeld van
 den krankbezoeker, aldaar dienst doende, tot /30
 en rd^e 3 1/2 's maands respective, makende... • 573:—:—

De inlandsche ambagtslieden, te Samarang
 op de wapenkamer dienst doende, kunnen in
 vreedens tyd van 7 tot 4 koppen verminderd
 worden, als twee lademakers, 1 slotmaker en
 1 smit, welke uitsparing van 3 koppen à rd^e
 4 per maand in het jaar bedragen sal..... • 285: 2: 8

So ook kan in de materialen van cadjang-
 matten, stroozakken, enz., aldaar in de pak-
 huizen en tot de huishouding jaarlyks benodigd,
 eene besparing worden geëffectueerd van rd^e
 700 of..... • 1386:—:—

Alle de tot dus verre verhandelde poincten
 van menage mag ik my op goede gronden
 verzeekerd houden, dat op den voorgestelden
 voet practicabel zyn; en dezelve zouden dier-
 halven met den aanvang van het boekjaar
 1796/7 dadelyk kunnen worden geintrodu-
 ceerd.

Voorts zouden by voorkomende vacatures
 van de presente dienaaren de volgende kunnen
 gemist worden:

op het hoofd-comptoir Samarang:

de onder-koopman, tweede pakhuysmeester

Transporteere..... / 54834:80: 16

Per transport	f 54834 80:16
en negotie overdrager, nadien zyn werk zeer wel door den eersten kan waargenomen worden ; hierdoor sal wel aan gagie niets worden uitgewonnen volgens het desweegens reeds geproponeerde hier voren, dog het ambtgeld van den eersten pakhuysmeester zal als dan nog kunnen vermeerdert worden met rd ^a 2000 of	• 3960:— :—
de dispencier, wiens bediening in het vervolg aan den soldy-boekhouder tot een middel van bestaan kan worden toegevoegd, waardoor de Compagnie de gagie en emolumenten van den dispencier, mitsgaders de hier voren vermelde toelage aan den soldy-boekhouder zoude uit- winnen, makende te samen	• 1811:15:—
een Europeesche zadelmaker, als zynde het met den inlandschen wel te stellen; desselfs gagie à f 20 en kostgeld à rd ^a 2 ¹ / ₅ te samen	• 247:15:—
een dito metzelaar, kunnende de timmerman het opzigt hebben over de te doene reparatien, maakt aan gagie f 18 en kostgeld als de vorige	• 228:— :—
ten comptoire Souracarta en Djocjocarta: twee metzelaars, om reeden als even, win- nende aan gagie f 14, kostgeld en randsoenen rd ^a 1 ³ / ₄ , maakt te samen in 't jaar	• 376:14:—
in den Oosthoek en wel te Sourabaya: een metzelaar, winnende als die te Samarang	• 228:— :—
en vermits men verwagten mag, dat het fonds van het marine school te Samarang, so al niet in dit oogenblik, egter eerlang voldoende sal zyn om daaruit te kunnen vinden de gagien, kostgelden, randsoenen en emolumenten van de aldaar zynde informators, scholieren en an- dere perzoonen, zo calculeerd men, dat de Transporteere	f 61684:— :16

Per transport..... f 61684:—:16
 Compagnie daardoor nog sal kunnen profiteeren
 ongeveer..... » 11000:—:—

 sodat alle de voormelde reformies zullen
 kunnen aanbrengeen een jaarlyks voordeel van f 72690: 5:—

Laastelyk zcude met alteratie, van den voet, waarop jaarlyks
 ambtgeld op Java thans betaald word, hetzelfde nader kunnen
 worden gereguleerd in maniere, hierna volgende, die meer
 overeenkomstig beschouwd word (en so men vertrouwd op goede
 gronden) met de ware inkomsten der dienaren, so als die
 zyn zullen na de introductie der voornoemde reformies :

	Betaald volgens de provisioneele bepaling.	Sal by vervolg moeten turneeren.
de gouverneur en directeur.....	rd ^e 12000	rd ^e 22000
wanneer egter de nieuwe schik- kingen, welke men op het oog heeft omtrent de suiker-culture, worden geintroduceerd, moet deszelfs ambt- geld weder gereduceerd worden op rd ^e 10000, nadien de winsten op 't voormelde artikel, die op rd ^e 12000 in 't jaar kunnen gecalculeerd worden, alsdan vervallen;		
de opper-koopman en hoofd-adi- nistrateur.....	» 500	» —
de fiscaal.....	» 500	» 800
» eerste pakhuismeester en ne- gotie-boekhouder.....	» 700	» 700
de ontfanger der domeynen en kas- sier.....	» 400	» 400
de secretaris van politie en vendu- meester.....	» 500	» 500
de tweede pakhuismeester en ne- gotie overdrager.....	» 350	» 266
de soldy-boekhouder.....	» 100	» —
Transporteere.....	rd ^e 15050	rd ^e 24666

	Betaald volgens de provisioneele bepaling.	Sal by vervolg moeten turnoeren.
Per transport.....	rd ^a 15050	rd ^a 24666
de eerste gezwoore klerk van po- litie en secretaris van wees- en boe- delmeesteren.....	» 500	» 500
de soldy overdrager en dispencier	» 150	» 150
» secretaris van justitie.....	» 100	» 100
» gezwoore translateur en scriba van den landraad.....	» 400	» 400
de hospitalier.....	» 400	» 400
» boschganger van Caliwoengoe.	» 25	» 25
» » » Damak.....	» 25	» 25
op Tagal:		
de resident..	» 4500	» 12000
op Paccalongang:		
de resident.....	» 3000	» 4500
op Japara:		
de resident.....	» 4500	» 7500
op Joana:		
de resident.....	» 2500	» 4500
op Rembang:		
de resident.....	» 2000	» 2500
op Sourabaya:		
de gezaghebber in den Oosthoek.	» 4000	» 2000
» administrateur.....	» 1200	» 1200
» gezwoore scriba.....	» 200	» —
» hospitalier.....	» 50	» 50
» commandant te Passourouang.	» 300	» 300
» » van Bancallang..	» 300	» 300
» » te Banjoewangie.	» 300	» 300
» posthouder te Panaroekan....	» 25	» 25
het hoofd op de Baviaan.....	» 25	» 25
op Grisee:		
de resident.....	» 3500	» 6000
Transporteere.....	rd ^a 41450	rd ^a 67766

	Betaald volgens de provisioneele bepaling.	Sal by vervolg moeten turneeren.
Per transport.....	rd ^s 41450	rd ^s 67766
op Sumanap:		
de resident.....	• 300	• 300
op Souracarta:		
de eerste resident	• 7000	• 15000
• tweede resident.....	• 450	• —
• commandant te Oenarang....	• 300	• 500
• " van Salatiga....	• 350	• 350
• " te Boejoelalie...	• 150	• 150
op Djocjocarta:		
de eerste resident.....	• 6000	• 14000
• tweede "	• 400	• —
Chineesche officieren, so op Sa- marang, als op de buiten comptoiren:		
de kapitein Chinees te Samarang.	• 800	• 800
het hoofd der Chineesen te Pac- calongang.	• 400	• 400
het hoofd der Chineesen te Tagal..	• 300	• 500
• " " " Japara.	• 400	• 400
• " " " Joana..	• 350	• 350
• " " " Rembang	• 350	• 350
de capitein Chinees te Sourabaya	• 800	• 800
het hoofd der Chineesen te Grissee .	• 600	• 600
• " " " Sidajoe..	• 200	• 200
• " " " Passou- rouang.....	• 150	• 150
het hoofd der Chineesen te Bancal- lang.....	• 150	• 150
het hoofd der Chineesen te Sumanap	• 150	• 150
• " " " Soura- carta.....	• 600	• 600
het hoofd der Chineesen te Djocjo- carta.....	• 500	• 500
teld... rd ^s 63750	rd ^s 103516	

Sodat de Compagnie door deese nadere bepalingen op het amtgeld zoude bevoordeeld worden jaarlyks met rd^s 39566:16, makende..... f 78348:16

of beneevens het voordeel der verdere reformes tot..... • 72690: 5
met eene aanzienlyke somma van..... f 151031: 1

Het jaarlyks amtgeld der Javasche dienaaren zoude dan voor het eerst op den voorgestelden voet kunnen voldaan worden over het lopende jaar 1796 en alle de daarby niet opgenoemde, hetzy dienaaren, so politieke, als militaire en zeevaarende, dan wel burger, inlandsche en Chineesche ambte-naaren van het opbrengen daarvan geëxuseerd.

Vermits egter de voorschreeven bepalingen alleen gemaakt zyn na de presente tyd en de inkomsten der voormelde diensten, so wel voor vermeerdering, als voor vermindering vatbaar zyn naar mate van de tydsomstandigheeden, so zoude ik het zeer noodzakelyk agten, dat de Gouverneur gelast werde zulks jaarlyks, so exact doenlyk, na te gaan en daaromtrent te dienen van zyne consideratien.

Onder dagteekening van 8 September 1796 rapporteerde de gouverneur van Java's N. O. kust bij geheim schryven, dat hy de zaaken, geproponceerd by de aan zyn Edele toegezonden memorie van den heer Commissaris Generaal, Nederburgh, dadelyk na den inhoud van dien had ingevoerd, nadien aan zyn Edele daarteegen geene zodanige zwarigheeden waaren voorgekomen, die zulks zouden hebben kunnen afraden, sodat daarmede reeds den 1^{en} deesser maand of wel met het begin van dit boekjaar 1796/7 een begin gemaakt was; — dat zyn Edele des te eerder daartoe was overgegaan, omdat de by die memorie gedaane voorstellen aan zyn Edele waaren toegescheenen in allen deese sodanig geschikt te zyn, dat een ieder der dienaaren in deese reformes kwam te participeeren op eene wyze, evenreedig aan de uitgestrektbeid, het aanzien en de verantwoordelykheid zyner bediening en den waaren

staat zyner inkomsten, ofschoon aan heeren Commissarissen Generaal niet konde verbergen; dat de introductie daarvan geene aangename sensatie by de meeste dienaaren had verwekt, door dien dezelve plaats had moeten vinden in een tydstip, dat alle welvaard kwynde en daardoor alle diensten ook reeds van zelfs merkelyk waren verminderd geworden, en dat het mogelyk zoude kunnen zyn, dat sommige dienaaren door de daarby bekend gestelde verhooging hunner ambtgelden meer zouden moeten missen, dan hunne diensten naar evenreelgheid konden toelaten, verzoekende dierhalven, dat aan hoogstdezelve in het vervolg onder het oog zouden mogen gebragd werden zodanige bezwaaren daar tegen, als zyn Edele dan wel desselfs opvolger in het bestuur van Java na een onzydig en exact onderzoek billyk en redelyk zouden voorkomen, vermits het zyn Edele niet doenlyk was in de presente tydsomstandigheeden daar over op genoegsaame grond te jugeeren, voor en aleer zy, die vermeenden te hoog getaxeerd te zyn, de reedenen daarvan zouden hebben opgegeeven, dog dat dit egter alleen relatie had tot de verhooging der ambtgelden, also vermeende, dat alle andere propositien, by de gemelde memorie voorkomende, allezints heilzaam waaren, waarom zyn Edele dan ook niet konde veronderstellen, dat men daartegens met eenig fundament zoude kunnen opkomen.

Dit gunstige advies gaf op 17 September 1796 aanleiding tot het „finaal arresteeren” van de bovenomschreven regelingen, onder toevoeging, „dat heeren Commissarissen Generaal aan den heer Java's Gouverneur en zyne opvolgers in der tyd de vryheid laten om, wanneer aan dezelve nu of by vervolg, na een onzydig en exact onderzoek, mogt komen te blyken, dat deese of geene dienaaren door de nieuwe bepaling van het ambtgeld meerder bezwaard waaren, dan de billyke intentien van heeren Commissarissen Generaal meede brengen, derzelve consideratien daar over aan hoogst dezelve en, nadat de werkzaamheeden van gedagte hunne hoog Edelhedens al-

hier zullen zyn afgelopen, aan de hoge regeering voor te dragen, ten einde vervolgens daarop zodanig te worden gedisponceerd, als bevonden zal worden te behooren.

Terwyl al verder is verstaan den heer Java's Gouverneur, van Overstraten, hiervan al meede kennis te geeven en daarby te rescribereen, dat heeren Commissarissen Generaal wel begrypen, dat de introductie van voorschreeven memorie aan deese en geene der dienaaren niet aangenaam heeft kunnen zyn en zelve wel hadden gewenscht, dat zulks door den invloed van gunstiger omstandigheeden had kunnen worden geëffectueerd, dog niet te min vertrouwen, dat zodanige dienaaren by nader inzien zullen zyn overtuigd, dat diezelfde omstandigheeden, welke die reformes voor hun meerder bezwaarend maaken, dan dezelve mogelyk in een gunstiger tydsgericht zouden zyn, ook aan hoogstdezelve eene dubbelde verpligting opleggen om het zinkend lighaam van de Compagnie door alle wettige en billyke middelen, die in hoogstderzelve magt zyn, te ondersteunen en voor eenen totalen ondergang te bewaren; blykende overvloedig, dat de intentie van Commissarissen Generaal in deesen geene andere zyn kan.

17 September. *Regeling der inkomsten van den factuurhouder.*

Gebleeken weezende met betrekking tot de dienst van factuurhouder, dat dezelve in anno 1793/4 heeft genoten aan gagie, kostgeld en secqgeld. rd^s 418 : 24

voorts: uit het middel van bestaan, volgens resolutie der hoge regeering in dato 11 July 1792 aan de negotie-bediendens toegelegd in steede van de by gemelde resolutien afgeschafte verstrekking van lywaten tegens inkoopsprys. rd^s 450 : —

uit het middel van bestaan, aan gemelde suppoosten toegelegd uit het $\frac{1}{2}$ percent van de groot-cassier in het jaarlyks fournissement uit de administratien. rd^s 450 : —

Transporteere. rd^s 1518 : 24

Per transport..... rd^s 1318 : 24
 geprofitteerd op de verstrekking van papier,
 pennen, leer, perkament, enz..... » 186 : 14
 item op waxkaarssen..... » 24 : —
 sodat zyne inkomsten in alles bedragen hebben rd^s 1528 : 38
 waarop gedelibereerd zynde, zo is, aangezieu de profyten
 op de verstrekking van papier, pennen, enz. door de zeedert
 gemaakte reductien grotendeels zyn vervallen, goedgevonden,
 met intrekking van gagie, kostgeld, secqgeld en alle verdere
 tot hier toe door hem genotene inkomsten, tot een vast tractement
 toe te leggen, zo als hem toegelegd word mits deesen, ryksdaalders
 125 ter maand of in 't jaar ryksdaalders 1500.

17 September. *Regeling der inkomsten van den negotie-overdrager.*

Gebleeen zynde, dat de negotie-overdrager in het boekjaar 1793/4 aan gagie, kostgeld en secqgeld heeft genoten rd^s 312
 voorts: tot een middel van bestaan, so in steeede der bevorens tegens inkoopsprys afgestaene lywaten, als uit het $\frac{1}{2}$ percent van den groot cassier in de furnissemerten der administratien..... » 450
 aan ordonnantie-geld voor het opmaken van kas-ordonnantien van vragtgelden voor transport van particuliere lywaten met 's Compagnie's scheepen... » 60
 hebbende deese laatste post in vorige tyden ongelijk meerder bedragen,
 dan wel in alles..... rd^s 822
 is na deliberatie goedgevonden de gagie, kostgeld en secqgeld en de middelen van bestaan van voorschreeven dienaar, hiervoren gespecificieerd, voor het vervolg finaal af te schaffen, zo als dat een en ander afgeschafft word by deesen;
 werdende alleen aan hem gelaten het ordonnantie-geld voor het opmaken van kas-ordonnantien van vragtgelden voor transport van particuliere lywaten met 's Compagnie's scheepen:
 en aan hem tot een vast tractement toe te leggen, zo als

aan hem toegelegd word mits deezen, ryksdaalders 75 's maands of in het jaar ryksdaalders 900.

17 September. *Regeling der inkomsten van den pakhuis-boekhouder.*

Gezien weesende, dat de inkomsten in anno 1793/4 van den pakhuis-boekhouder aan gagie, kostgeld en secqgeld hebben bedragen rd^e 312

voorts: zyn aandeel in de middelen van bestaan
van het negotie-comptoir • 450
geprofiteerd op papier en schryfgereedschappen • 30
of te zamen rd^e 792

so is na deliberatie besloten af te schaffen en in te trekken, zo als afgeschafft en ingetrokken word by deesen, het genot van gagie, kostgeld en het tegenwoordig middel van bestaan; en aan hem tot een vast tractement uit 's Compagnie's kassa toe te leggen, zo als by deesen geschied, ryksdaalders 65 's maands of in 't jaar ryksdaalders 780.

Dog, aangezien deese bediening grotendeels haare werkzaamheid heeft verlooren zedert van den handel 's Compagnie's wegen in lywaten is afgezien, so is verstaan, dat dezelve by vacatuure niet weder zal worden vervult, maar het houden der pakhuisboeken alsdan en voor het vervolg worden opgedragen aan den extract factuurhouder, waar omtrend hierna breeder zal worden gesproken.

17 September. *Regeling der inkomsten van den journaal-extendeerder.*

Gebleecken zynde, dat de journaal-extendeerder in anno 1793/4 aan gagie, kostgeld en secqgeld heeft genoten rd^e 312

voorts: zyn aandeel in de middelen van bestaan
van het negotie-comptoir • 450
makende te zamen rd^e 762

is na deliberatie goedgevonden nu en voor het vervolg het genot van gagie, kostgeld, secqgeld en voormeld aandeel

in de middelen van bestaan voor het negotie-comptoir af te schaffen en in te trekken;

en aan hem tot een vast tractement toe te leggen rd^s 65 ter maand of in het jaar rd^s 780.

17 September. *Regeling der inkomsten van den extract-factuur-houder.*

Genoteerd zynde, dat de extract-factuurhouder in het boekjaar van anno 1793/4 heeft genoten aan gagie, kostgeld en secqgeld..... rd^s 177

voorts nog zyn aandeel in de middelen van bestaan der suppoosten van het negotie-comptoir..... rd^s 500

en dus in alles aan inkomsten..... rd^s 477

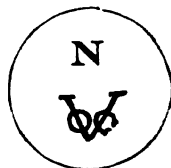
so is na deliberatie goedgevonden nu en voor het vervolg te doen cesseeren het genot van gagie, kostgeld en secqgeld en zyn aandeel in de middelen van bestaan, hiervoren vermeld, zo als een en ander cesseerd by deesen;

en daarentegen aan hem tot een vast tractement toe te leggen ryksdaalders 50 ter maand of in het jaar rd^s 600.

Terwyl al wyders is verstaan, zo ras deese bediening by eerste vacature met die van pakhuis-boekhouder zal zyn in een gesmolten, het tractement voor beide deese diensten te verhongen tot ryksdaalders 75 ter maand of in het jaar ryksdaalders 900, mitsgaders daartoe te stellen de effectieve qualiteit van onder-koopman.

²⁰/₂₁ September. *Gangbaar verklaring van een tinnen munt.*

Alzo wy, met speciaale toestemming en daartoe verkregen qualificatie van de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch Indië, beslooten hebben te laten aannemen tinne duyten ter zwaarte van drie achtste lood ieder en bestempeld aan de eene zyde met het merk van de Generale Oost Indische Compagnie, en aan de andere zyde met het woord duit en het jaargetal van 1796 — gelyk hier nevens te zien is;

zo wordt de voorschreeven munt by dezen gangbaar verklaard tot de daar op gestelde waarde, zo te Batavia en dies ressort, als op Java, Cheribon en Bantam, voor eene Hollandsche duit; — en begeeren wy, dat een ieder, wie het ook zy, op de voorschreven

plaatsen niet zal mogen weigeren, maar verplicht en gehouden zyn dezelve even als contante munt in betaling te accepteren, zonder aan derzelve cours en circulatie eenige verhindering of stremming te veroorzaken, sub poene, dat de geene, die bevonden zal worden contrair deze onze aanbeveling te hebben gehandeld, zal worden gestraft met het stellen ten arbeid aan de gemeene werken voor den tyd van twee jaaren ofte zwaarder, na exigentie van zaaken.

En nadien er de Compagnie niet alleen zeer veel aan gelegen legt, maar ook het algemeen belang ten hoogsten vordert, dat door namaking of het pleegen van andere falsiteiten de voorschreven munt niet op een indirecte wyze vermenigvuldigd, maar alleen Compagnies wegen vervaardigd worde, zo wordt het pleegen van de voorschreeven falsiteiten, zo wel hier, als op het geheele eyland Java, en den invoer van andere plaatsen ten sterksten geinterdiceerd, sub poene, dat die bevonden zal worden zig aan het een of andere te hebben schuldig gemaakt, by achterhaaling zal worden gestraft met geesseling, brandmerk en kettingslag voor den tyd van 25 agtereenvolgende jaaren, dan wel zwaarder, na bevinding van zaaken.

Gelastende en beveelende den praesident en de Raaden van justitie des kasteels Batavia, die van den gerechte deezer stad en alle verdere officieren en justiciere, zo ter deezer hoofdplaats, als op het gantsch eiland Java, den inhoud dezès te achtervolgen en te doen achtervolgen, procederende en doende procederen tegen de contraventeurs en overtreeders van dien zonder enige conniventie, gratie, dissimulatie ofte verdrag, nadien wy zulks ten meeste nutte van de maatschappij en voor het belang van hare goede op- en ingezetenen bevonden hebben also te behooren.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deeze naar Java, Cheribon en Bantam worden gezonden, mitsgaders alhier gepubliceerd en, behalven in het Nederduitsch, ook in de gewoone inlandsche taalen worden geaffigeerd ter plaatze, daar men gewoon is publicatie en affixie te doen.

Zie ook 9 en 23 Mei 1797.

30 September. *Voorschriften voor den boekhouder van de equipagie-werf te Batavia, enz.*

De Indische Regering vond goed:

- 1° den equipagie-boekhouder te gelasten en te qualificeeren om allen verkoop voor de Comp^e van de equipagie-werf door de koopers by hem onder zyne quitantie te laten betalen, welke penningen door hem maandelyks, op ordonnantie van den Directeur Generaal, in 's Comp^e cassa zullen moeten worden gebragt;
- 2° alle baasen en opzigtters van de equipagiewerf te gelasten geene goederen hoogenaamd aan de kopers af te geeven dan op vertoning van een quitantie van den boekhouder van de werf, dat de waarde dier goederen is ontvangen;
- 3° de baasen der timmerlieden op Onrust en de werf speciaal te ordonneeren om, by vertimmering van een particulier schip, aan den equipagie-boekhouder, op poene van vergoeding, vroegtydig opgave te doen van de daartoe verbruikte materialen, nevens het getal der arbeidslieden, die daaraan hebben gearbeid;
- 4° den sabandhaar en den commandeur te gelasten om, by trainissement of onwillige betaling van een capitain van een particulier schip, de adsistentie, die de equipage-boekhouder op hen zal verzoeken, te verleenen, opdat by voor het vertrek der debiteuren aan de voldoening zyner 's Comp^e wegen gedaane pretensien geraake; en
- 5° uit hoofde van de vooraf gemelde schikking door den equipagie-boekhouder te laten stellen cautie voor rd^e 2000.

Zie ook 21 Julij 1797.

1 October. *Bepaling, dat de borgtogten van den directeur en de officianten bij de bank van leening zouden ophouden 18 maanden na den dag van hun aftreden als zodanig.*

Zulks werd vastgesteld onder voorwaarde, dat »in dat tyd verloop niets ten hunnen lasten zal zyn voorgekomen».

Andere administrateurs bleven drie jaren na hun ontslag aansprakelijk.

Zie ook art. 47 der instructie voor den directeur en verdere bedienden van de bank van leening.

4 October. *Intrekking der toelage aan den visitateur van de reede ad 60 rijksdaalders 's maands voor acht roetjers.*

De bezigheden van dezen visitateur stonden stil. Op de reede Batavia viel niet meer te visiteeren.

8 October. *Bepaling nopens Europesche nieuws-bladen.*

Aan heeren Commissarissen Generaal een en andermaal zynde te voren gekomen, dat by aankomst van vreemde schepen in straat Sunda de jongste nieuwspapieren, daarmede aangebragt, geraken in handen van particuliere personen, die deselve naar goetvinden agter houden, waardoor hoogstdezelfen, zowel als de hooge regering van Indie, verstoken worden van de kennisse van derzelve inhoud, welke vooral in de presente tyd sou'tyds van veel nut en noodzakelykheid kan zyn voor het algemeene welzyn;

so is goedgevonden en verstaan, ten einde in deesen de nodige voorzieninge te doen, den commandeur te Bantam, Frederik Hendrik Beynon, aan te schryven en te gelasten om by aankomst van vreemde schepen in straat Sunda te tragten langs alle mogelyke middelen magtig te worden de losse nieuws-papieren, die daarmede worden aangebragt, waartoe meede door hem aan den posthouder van Anjer en Tjerita de

nodige ordres zullen moeten worden gegeven, met qualificatie om, des noods, daarvoor in reedelykheid kleyne spendatien te doen en die te brengen ten lasten van de Compagnie.

Voorts ten gevolge van voorschreeven orde gedagte commandeur, sowel als de voornoemde posthouders, wel expresselyk te verbieden eenige commissien van partikulieren tot het bekomen van losse nieuws-papieren van vreemde scheepen uit te voeren of toe te laten, dat dezelve werden ten uitvoer gebragt, begeerende heeren Commissarissen Generaal daarentegen, dat alle sodanige nieuws-papieren, die voornoemde commandeur zal bekomen, ilico aan hoogstdezelve zullen worden toegezonden omme vervolgens te worden gecommuniceerd aan de hoge regeering van Indie.

15 October. *Vrijstelling der Mooren en Chinezen op Java's N. O. kust van de betaling van hoofdgeld voor hunne slaven.*

18 October. *Maatregel in het belang van het ijkwezen.*

Ter kennis gebragt zynde, dat by het eyken van 's Compagnie's gewigten, maaten, etc. na jaarlyksche gewoonte de stads metale slaper van 25 ponden by nawoeging tegen de kleinere slapers van 10, 5, 4, 3, 2 en 1 pond, als te samen mede 25 ponden bedragende, te ligt is bevonden $\frac{1}{16}$ van een pond; dat Scheepenen daarom dit gewigt hebben laten brengen op desselfs juiste en vereischt wordende swaarte en dat derhalven ook te ligt zullen bevonden worden alle geykte gewigten van 25 ponden in de respective administratien alhier, nevens den aan handen zynde voorraad en apparent ook de jongst naar de huiten comptoiren gezondene gewigten van die swaarte; zo is verstaan te approbeeren de voorafgemelde egalisatie van de slapers, die men vertrouwd te zyn geschied, niet alleen tegen de ligtere, maar ook tegen de swaardere, mitsgaders, niet alleen aan Scheepenen qualificatie

te geeven tot het laten verevenen van alle overige, te ligte 25 ponds gewigten, die uit de administratie reeds ter yking gebragt zyn of nog gebragt zullen worden, maar ook aan de castcels opper-kooplieden op te dragen het laten naweegen van alle 25 ponds gewigten in den voorraad en de afzending daaruit van volwigtige slapers van die swaarte naar de buiten comptoiren, om aldaar te dienen ter verevening of verwisseling van de aldaar aan handen zynde; mitsgaders deze verevening of verwisseling de ministers en bedienden op de buiten comptoiren circulair aan te beveelen.

27 October. *Verbod tegen het te gemoet reizen van den benoemden Gouverneur-Generaal.*

Als eene curiositeit wordt het navolgende opgenomen :

Op de bekomene informatie, dat veele perzoonen van intentie zyn zig naar Buitenzorg te begeeven en aldaar de komst van zyn hoog Edelheid, van Overstraten, af te wagten, waaruit niet dan veele, voor voormelde zyne hoog Edelheid onaangename onslag en veelligt confusie zoude kunnen voortspruiten, so is ingevolge van dien goedgeragt den heer Commissaris en Gouverneur Generaal, Alting, mits deesen te verzoeken, ter vermyding van confusie en te groten onslag, geene permissien naar voorschreeven plaats, Buitenzorg, te verleenen, dan op den voet, dat de lieden, die zulks aangaat, van daar zullen moeten zyn geretourneerd voor de komst van gedagte zyn hoog Edelheid, van Overstraten.

27 October. *Last tot het maandelijks verstrekken aan Commissarissen-Generaal van »korte sterktens van het »guarnizoen» te Batavia.*

De bedoeling hiervan was Commissarissen-Generaal van tijd tot tijd behoorlijk in te lichten nopens »den waaren staat der »militaire magt, alhier aanhanden».

28 October. *Vernieuwing van het bepaalde op 28 Augustus 1770 nopens het zenden naar de hospitalen van zieke schepelingen.*

Zie ook 18/21 Junij 1799 en 27 Januarij 1801.

3 November. *Aanmaning tot zuinigheid in het gebruik van schrijfpapier.*

Als eene karakteriserende bijdrage tot de kennis van den toestand, waarin men toenmaals in Indië verkeerde, is het volgende opgenomen.

Op de te kennen gave, dat het gebrek aan papier op de buiten comptoiren allergrrootst is en dus een absolute voldoening vereischt, waartoe nogthans niets by de Comp^e aan handen is, zo is verstaan qualificatie te geven tot den inkoop van het benodigde voor deeze hoofdplaats en de buiten comptoiren tegen de minst te bedingene pryzen; en, nadien de quantiteit, die men zodanig zal kunnen bemagtigen, wegens den geringen voorraad, mede by particulieren, niet zal toereiken tot een complete voldoening der eischen van gedagte comptoiren, de ministers en bedienden aldaar zulks voor te houden en ernstig te recommandeeren om in 't employ der schryfgereedschappen alle mogelyke menagement in agt te nemen.

5 November. *Ontslag van zee-officieren.*

Commissarissen-Generaal magtigden de Indische Regering om 's Comp^e zeeofficieren, die daartoe verzoek doen, permissie te geeven om over te gaan tot de vrye vaart, mitsgaders uit 's Comp^e dienst te ontslaan, wanneer behoorlyk zal blyken, dat alhier kunnen werden gemist en er geene andere reedenen ter contrarie zyn, mits van het verrigte dien aangaande aan hunne hoog Edelheeden kennis gegeeven worde en men steeds in het oog houde om de adsistentie aan vreemde schepen niet

verder uit te strekken, dan tot twee officieren voor een schip en een officier voor een bark”.

21 November. *Embargo voor den duur eener maand op vreemde en particuliere schepen en vaartuigen, ter reede Batavia aanwezig.*

Zulks geschiedde op verzoek van den commandant van een weinige dagen te voren ter reede Batavia aangekomen Fransch eskader ter voorkoming van „relatie tot den vyand”.

Op 25 November 1796 is dit embargo uitgebreid tot Bantam, Cheribon en Java.

Op 23 December werd het verlengd tot 3 Januarij 1797, behalve voor vaartuigen, afkomstig van Java, Cheribon en Bantam, en op 13 Januarij 1797 tot het vertrek van de reede Batavia van den Franschen schout-bij-nacht, Sercey, of tot den 17^{den} Januarij daaraanvolgende.

3 December. *Afschaffing van de wagen-pacht voor ingezetenen van Batavia, niet behoorende tot Oostersche natiën. — Invoering van eene belasting op paarden.*

Nademaal wy, — ingevolge den inhoud der publicatie van den 11ten December 1795, door ons, heneevens den Gouverneur Generaal en Raaden van Indië geëmaneerd, in nadere overweeging genomen hebbende het voorkomende by het reglement van pragt en praal de dato 30 December 1754 betrekkelijk het artikel der wagenpacht ter deezer hoofdplaatse en de verdere ordres en reglementen, zedert dien aangaande gesteld en gearresteerd, — bevonden hebben met de gesteldheid deezer colonie en de algemeene belangen het meest over een te komen, dat voorschreeven ordres en reglementen blyven stand grypen ten opzichte van de Chineesche en Mahometaansche of inlandsche natiën, eeven als zulks voor dato van gemelde publicatie heeft plaats gehad ;

zo is het, dat wy goedgevonden hebben onze voorschreven publicatie voor zo verre in te trekken en buiten effect te stellen, gelyk dezelve ingetrokken en buiten effect gesteld word by deeze, gelastende alle en een iegelyk, tot de voorschreven natien behorende, de voorschreven wagenpagt over dit lopende jaar 1796 en vervolgens jaarlyks te blyven opbrengen en betalen in conformité van de voorschreven ordres en reglementen respective, alleenlyk met dit onderscheid, dat de voorschreven betaling over het aanstaande jaar 1797 en vervolgens zal moeten geschieden ten comptoire van den collecteur, tot de heffing en invordering van dit middel 's Compagnies wegen expresselyk aangesteld, alwaar ten einde voorschreven jaarlyks zal worden gevaceerd gedurende de maanden January en February des Maandags, Dingsdag, Donderdags en Vrydags, des morgens van agt tot elf uren, alles op de poenaliteiten, by de meermelde ordres en reglementen gestatueerd jegens de geene, die in gebreeke blyven binnen den gepraefigeerden tyd aan hunne verplichtingen dienaangaande te voldoen ;

dog dat wy ten aanzien van alle overige, zo dienaaren, als burgers en ingezeetenen deezer hoofdplaatse, tot de voormelde Chineesche en Mahometaansche of inlandsche natien niet gehorende, in aanschouw hebben genomen, dat de omstandigheden, welke by de introductie van voorschreven wagenpagt en inzonderheid by het voormelde reglement van dato 30 December 1754 hebben moeten worden in het oog gehouden, zedert merkelyk van gedaante zyn veranderd, zo dat het geen destyds voor eene onnodige vermeerdering van staat konde worden gehouden ten opzichte der mindere dienaaren, namentlyk het houden van wagens en paarden, zedert uit hoofde der meer en meer toeneemende ongezondheid van de stadt en de gevolgen van dien voor veelen derzelve is geworden eene weezentlyke behoefte, waar door de voorschreven wagenpagt het drukkendst is geworden voor hun, welke, zig aan die belasting niet kunnende ontrekken, het minst in staat zyn deselve te dragen, terwyl die geene, welke daar toe het vermogen bezitten, er het minst door worden beswaard :

dat wy dierhalven geoordeeld hebben de voorschreven, zo groote ongelijkheid in het dragen der geweldige belasting noodwendig eene billyke voorziening en andere inrigting te vorderen, waar by het houden van de nodige wagens en paarden, mitsgaders het gebruik van huurwagens, minder bezwarend werde gemaakt, dog daar en tegen eene billyke belasting gelegd op alle sodanige wagens en paarden, welke hoven het volstrekt benodigde door veelen worden aangehouden, op dat die geenens, welke daar toe het vermogen hebben, in evenreedigheid van dien het haare contribueeren tot het dragen der publieke lasten en anderen daar door eenigzints mogen worden tegengegaan en beteugeld in de thans maar al te zeer plaats hebbende drift tot het houden van een menigte wagens en paarden, welke niet minder strekt tot ruine van hun zelve en hunne huisgezinnen, als dezelve ten hoogsten schadelijk is voor het algemeen welzyn;

dat het heffen der voorschreven wagenpagt voorheen ook wel is toegevoegd aan het eerwaarde collegie van Heemraden tot het onderhoud van wegen en bruggen, dog dat, uit hoofde van het toeneemende verval der stads kasse, daar omtrend eerlang andere schikkingen zouden moeten worden gemaakt en het, zo uit dien hoofde, als wegens de onzekerheid van het provenu van de na te melden nieuwe belasting, geschikter is, dat dezelve 'sCompagnies weegen werde geheeven en aan Heemraden uit 'sCompagnies kassa eene billyke schadeloosstelling werde toegevoegd om daar uit te kunnen vinden de uitgaven, die anderzints uit de voorschreven wagenpagt zouden moeten worden goedge maakt;

zo is het, dat wy goedgevonden hebben de voormalige wagenpagt ten opzichte der dienaaren, burgers en ingezeetenens, tot de Chineesche en Mahometausche of inlandsche natien niet behoorende, finaaf te schaffen, gelyk dezelve afgeschafft wordt by deeze, en dat in dies steede over het aanstaande jaar 1797 en vervolgens 'sCompagnies weegen zal worden geheeven een ooirgeld van de paarden, die aangehouden of gebruikt worden binnen den omtrek der buiten-posten, op

zodanige voet en wyze, als zulks breeder is vermeld by het navolgende reglement.

REGLEMENT *op het heffen van een ooirgeld van paarden van de dienaaren, burgers en ingezeeltenen deezer hoofdplaatse, niet behoorende tot de Chineesche en Mahometaansche of inlandsche natien.*

Art. 1. Aan een iegelyk word toegestaan een of meer wagens of chaisen en zo veel trek- of ry-paarden te houden, als hy goetvind, mits jaarlyks, onder de benaming van ooirgeld, aan pagt betalende:

voor een	trek- of ry-paard.....	rd ^s	10
" twee	" " ry-paarden.....	"	20
" drie	" " " "	"	30
" vier	" " " "	"	40
" vyf	" " " "	"	50
" ses	" " " "	"	60
" zeven	" " " "	"	75
" agt	" " " "	"	90
" negen	" " " "	"	105
" tien	" " " "	"	120
" elf	" " " "	"	135
" twaalf	" " " "	"	150
" dertien	" " " "	"	165
" veertien	" " " "	"	180
" vyftien	" " " "	"	200
" zestien	" " " "	"	220
" zeeventien	" " " "	"	240
" agtien	" " " "	"	260
" negentien	" " " "	"	280
" twintig	" " " " en daar boven...	"	300

Zullende deeze belasting voortaan worden geheven voor en van wegen de Compagnie en moeten worden opgebracht door alle en een iegelyk, zonder onderscheid, en niemand eenige vrydom daar van mogen genieten, het zy geheel of gedeeltelyk.

dan voor zo verre zulks by dit reglement uitdrukkelijk is gestatueerd; dog, voor zo ver deeze of geene dienaaren zig daar by, in eevenreedigheid der inkomsten hunner bedieningen, te zeer zouden mogen vinden bezwaard, zal het den zodanigen vrystaan zig deswegens aan ons te adresseeren, ten eynde daaromtrent zodanig te disponeeren, als wy na bevinding van zaaken zullen oordeelen te behooren.

Art. 2. De navolgende perzoonen zullen egter vermogen te houden, zonder verplicht te zyn daar voor de pagt te betalen, te weeten :

de dragonders-officieren het voor haar bepaalde getal ry-paarden;

de hoofd-officieren van de infanterie, arthillerie, genie en van de burglary, hebbende de qualiteit van major en daar boven, mitsgaders de directeur der fortificatien en de opziender der timmeragien en reparatien, elk twee ry-paarden, zonder meer;

de deurwaarders van den Raad van justitie, de bodens van Scheepenen en Heemraden, de huurders, potias, mandadoors, mitsgaders de geweldigers van de respective officieren van justitie, de mandadoors van de afgeleege landen, item de op-passers van den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander en de cassers van den landdrost, ieder een ry-paard, zonder meer.

Art. 3. De wagen verhuurders worden almeede van de voorschreven algemeene bepaling geëximeerd en zullen kunnen volstaan met de betaling van vyf ryksdaalders voor elk der paarden, welke zy aanhouden; blyvende overigens de ordres en reglementen omtrent het stuk der wagen-verhuurderyen, inzonderheid ook omtrent het getal der wagens, die elk derselve mag aanhouden, in hun geheel.

Art. 4. De voorschreven belasting moet betaald worden van alle paarden, zonder onderscheid, welke aangehouden worden binnen den omtrek der buiten-posten ofte ook die ablaar gebruikt worden, al is het, dat zy er niet permanent worden aangehouden; dog alle paarden, welke buiten de voor-

schreven limiten werden aangehouden en binnen dezelve niet gebruikt, worden daar van geëximeerd.

Art. 5. Een iegelyk zal verplicht zyn voor ultimo January van elk jaar, ten comptoire van den na te melden collecteur, opgave te doen van het getal paarden, waar van hy de voorschreven belasting moet betalen, op poene eener boete van vyftig ryksdaalders, wanneer zulks word verzuimd, en van eene boete van drie honderd ryksdaalders, wanneer mogt blyken de voorschreven opgave niet ter goeder trouwe te zyn geschied.

Art. 6. De betaling zal vervolgens moeten geschieden voor ultimo February ten comptoire van voornoemden collecteur en tegens schriftelyke quitantien van denzelven, om ten allen tyde te kunnen dienen tot bewys; en zal tegens de nalatigen by parate executie worden geprocedeerd.

Art. 7. Alle paarden, welke iemand na het doen der voorschreven opgave binnen de eerste ses maanden van het jaar aanschafft, zullen aan deeze belasting subject zyn; en zal een iegelyk gehouden zyn daar van nadere opgave te doen voor ultimo July en de betaling voor ultimo Augustus, alles in maniere en op dezelfde poenaliteiten, als by de twee voorgaande artikelen zyn vermeld.

Art. 8. Daar en tegen zal door den collecteur restitutie gedaan worden van het betaalde oorigeld van paarden, welke gedurende de ses eerste maanden van het jaar wederom geraakt zyn buyten het bezit van den eigenaar.

Art. 9. Dog van de paarden, welke iemand aanschafft gedurende de ses laatste maanden van het jaar, zal over dat jaar geene betaling behoeven te geschieden, gelyk ook van het betaalde voor de paarden, welke gedurende dien tyd buiten het bezit der eigenaars geraaken, geene restitutie sal worden gedaan.

Art. 10. Een wagen verhuurdery van eigenaar verandrende, zo zal de nieuwe eigenaar gehouden zyn deeze belasting te betalen, te reekenen van den dag af, dat dezelve aan hem word getransporteerd, en zal in dien gevalle aan den vorigen

eigenaar ofte deszelfs erfgenamen restitutie geschieden van het meerder betaalde dan pro rato, gerekend tot den dag van het voormelde transport.

Art. 11. Om des te beeter alle fraudes tegen te gaan, welke omtrend het ophrengen deezer belasting zouden kunnen werden gepleegd, zo zullen wykmeesteren, zo in als buiten de stad, by de jaarlyksche beschryving behoorlyk moeten opneemen het getal der paarden, by een iegelyk aan handen, en daar van specifieke en door hun ondertekende lysten moeten overgeeven aan den heer ontfanger generaal, die dezelve wederom zal ter hand stellen aan den collecteur; en zal het boven dien den collecteur vrystaan om, zo dikwyls hy zulks nodig oordeeld, te visiteeren de stallen van alle de geene, welke aan deese belasting subject zyn, en op te neemen het getal der paarden, zig aldaar bevindende; werdende by deeze wel expresselyk verboden het stallen van paarden, aan anderen dan den eigenaar der stal ofte by hem inwoonende persoonen toebehoorende, op poene van drie honderd ryksdaalders voor de contraventeurs, zo wel den geene, die zodanige paarden gestalt heeft, als die dezelve in eigendom toebehooren.

Art. 12. By het doen van zodanige visitatien zal de collecteur moeten geadsisteerd zyn door een der bodens van het eerwaarde collegie van Heemraden; en zal hy van dezelve bodens verder gebruik mogen maken tot het doen van aauzeggingen of tot zodanige andere eindens, als waar toe hy in zyn ambt zodanige publieke bediendens mogt benodigt zyn, egter niet anders dan met voorkennisse en toestemming van den heer praesident van dat collegie.

Art. 13. De collecteur sal geduurende de maanden, dat opgaven en betalingen respectively moeten geschieden, verpligt zyn vier dagen in de week, namentlyk des Maandags, Dingsdags, Donderdags en Vrydags, des voormiddags van agt tot elf uren, daar toe ten zynen comptoire te vaceren.

Art. 14. De collecteur zal pertinentelyk boek moeten houden van alles, wat de helling deezer belasting aangaat, en gehouden zyn voor den vyftienden Maart van elk jaar een schriftelyk

berigt in te dienen aan den heer ontvanger generaal van het geen wegens deeze belasting by hem is gepercipieerd en daar by over te leggen zyne boeken, benevens alle de schriftelyke opgaven, by hem ontvangen, zo wel als de lysten van wykmeesteren, by art. 11 vermeld, al het welk vervolgens door voornoemde heer ontvanger generaal voor ultimo derzelve maand zal worden gebragt ter kennisse van de hoge Indiasche regeering, ten einde daarop zodanig te disponeeren, als dezelve zal oordeelen te behooren, en inzonderheid te zorgen, dat de gepercipieerde penningen zonder uitstel in 's Compagnies kassa werden overgebragt, voor zo verre zulks alsdan nog niet is geschied.

Art. 15. Overmits deeze belasting, zo wel als de wagenpagt, die, volgens den inhoud van deezen placate, inzelvervoegen als bevorens zal moeten blyven voldaan worden door de Chineesche en Mahometaansche of inlandsche natien, thans directelyk gebragt is tot de domeinen van de Edele Compagnie, zo werd de Raad van justitie des casteels Batavia by deezen geauthoriseerd om ter eerster instantie kennisse te neemen van alle quaestien en verschillen, welke dien aangaande zouden mogen ontstaan, en daar inne op korte en peremptoire termynen regt te doen en te wysen by arrest; en zal de advocaat fiscaal in alle zodanige zaaken, als waarneemende de belangen der hoge overigheid, zig voegen by den collecteur en daar voor, mitsgaders voor zyne moeite in de waarneeming der procedures, genieten de helft der boetens; zullende de wederhelft werden verdeelt in twee gelyke portien, de eene voor den collecteur en de andere voor de bodens van het eerwaarde collegie van Heemraden.

Art. 16. Het provenu deezer belasting zal egter tot geen andere eindens mogen worden geëmployeerd dan tot subsidie voor de kas van Heemraden, suppletie der stads kassa, zo lang dezelve zig in de presente sobere gesteldheid bevind, en voorts tot publieke werken ten nutte van deeze hoofdplaats en colonie; en zal het zelve gevolgelyk, als een apart fonds, tot de gemelde eindens speciaal gedestineerd, by 's Compagnies boeken moeten worden bekend gesteld.

Art. 17. De collecteur zal verplicht zyn, alvorens in functie te treden, af te leggen den eed op het formulier, hier na volgende, mitsgaders te stellen eene borgtogt ten bedrage van ryksdaalders 10,000; en zal hy wyders gehouden zyn maandelyks de by hem ontvangen penningen in 's Compagnies kas over te brengen.

FORMULIER van den eed voor den collecteur.

Dat beloove ende zweere ik, dat ik in myne bedieninge als collecteur van het middel van het oorigeld van paarden my getrouwelyk en naarstelyk zal gedragen; dat ik het reglement, op de heffing daar van geëmaneerd in dato 3 December 1796, mitsgaders de verdere ordres en reglementen, welke daar omtrend door myne wettige overigheid zouden mogen worden gesteld en gearresteerd, na myn uiterste vermogen zal agter volgen en doen agtervolgen, zonder aanzien van perzoonen; dat ik de penningen, daar af provenieerende, getrouwelyk zal incasseeren en verandwoorden en generallyk dat ik al dat geene zal doen en verrigten, het welk een goed en getrouw collecteur verplicht en gehouden is te doen.

Zie ook 8 April 1797 en 12/26 Februarij 1802.

^{3 December}
^{6 Januarij}. Voorschrift voor boedelmanneestersen nopens kinderen van slavinnen en insolvent overleden onchristenen.

Op verzoek van de Chinesche officieren te Batavia werden boedelmanneestersen gemachtigd uit insolvente boedels van onchristenen hunne by derzelve slavinnen geteelde kinderen, neevens de moeders daarvan, voor de getaxeerde waarde over te neemen, de daartoe benodigde penningen by provisie uit de gelden van onbekende erfgenamen te neemen en de kinderen te debiteeren voor het montant van de lospenningen en alimentatie, om in der tyd door hun, neevens de emancipatie-ongelden, te worden gerefundeerd; dog, wanneer die kinderen sterven sonder genoeg tot de lossing van hunne moeders na te laten en deeze ook buyten staat zyn hun zelven te lossen, dezulke ten favoure van het fonds van boedelmanneestersen te laten verkopen".

3 December. *Schadeloosstelling voor het collegie van Heemraden voor het gemis van de inkomsten uit de »voormalige» wagen-pacht.*

Commissarissen-Generaal bestemden daartoe »by provisie» eene som van 30,000 rijksdaalders 's jaars, in vier of meer termijnen uit 's Compagnies kassa af te geeven, »so als dat in de huishouding van hetzelfde collegie 't best zal convenieeren».

Zie ook 13 Augustus 1796.

12 December. *Gangbaar verklaring van »eenige» brieven van credit van 10,000 rijksdaalders.*

Alzo met speciaale voorkennis en na vooraf daar toe verkreegen qualificatie van de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlands Indië, boven het roulleerende capitaal aan brieven van credit, nog zullen worden aangemaakt eenige brieven van credit van tienduizend ryksdaalders, gedagtekend den 18^{en} November jongstleden en ondertekend door de heeren Raaden ordinair en extra-ordinair, Adriaan de Bock en Arnoldus Constantyn Mom, nevens den eersten opperkoopman des kasteels, Willem Jacob Cranssen, en den groot kassier, Johan Hendrik Holle, mitsgaders in margine, voor gezien, door den heer ad interim Directeur Generaal, Johannes Siberg, zo is het, dat dezelve by deezen worden gangbaar verklaard en hier van aan alle en een iegelyk wordt kennis gegeeven.

P. G. VAN OVERSTRATEN.

16 December. *Verbod tegen handel op de Duizend-eilanden.*

Heeren Commissarissen Generaal aan deeze regeering over gelaten hebbende om zodanige dispositien te neemen omtrend de pagt der Duizend eilanden, hetzy om de admodiatie daarvan aan den Chineeschen boedelmeester; Tan Koseeng, ingevolge zyn daartoe gedaan verzoek te continueeren, dan wel dezelve

by de aanstaande verpacting voor 2 à 3 jaaren publiek te laten opveilen, als zy meenen zoude te kunnen strekken tot het meeste profyt van de Compagnie, zo is, de voorschreeven zaak in deliberatie gebragt zynde, geconsidereerd, dat de Compagnie de voorschreeven eilanden van den Koning van Bantam heeft overgenomen voor een jaarlyks equivalent van Sp^a 1000, ten einde daardoor voor te komen den morshandel in amfioen en andere articulen, die aldaar zeer frequent en tot merkelyke praëjuditie der Bataviasche pagten gedreeven wierd, sonder dat zulks genoegzaam was voor te komen, zo lang die eilanden onder den koning stonden en hy dezelve, aan wien hy wilde, na believen kon verhuuren; — dat dit oogmerk echter niet genoeg is bereikt, zodra men is overgegaan tot het verhuuren van die eilanden aan Chineezen, alzo men maar al te zeer sedert heeft ontwaard, dat dezelve meede aldaar eenen clandestinen handel hebben gedreeven, zo met Cerammers en Mandhareezen, die op Bancahoeloe vaaren, als met Palembangse thin handelaars, mitsgaders Boegineezen, Baliërs en andere volken, die er agar agar, tripangs, vogelnestjes, bindrottings, thin, peeper, enz. voor den Chinaschen handel aanbrengen, welke goederen vervolgens door de jonken, die by hun retour van hier de gemelde eilanden onder praetext van er water en brandhout in te ueemen aandoen, van daar sonder eenige pagt te betaalen worden vervoerd, behalven dat er ook jaarlyks een groot getal slaven word aangebragt, die men van daar successivelyk hier op eene bedekte wyze weet in te voeren en die eilanden ook zeer gelegen leggen tot den smokkelhandel in amfioen, die men van daar naar de Bantamsche zuikermolens overbrengt; — dat het derhalven te wenschen ware, dat men ook voor 't vervolg tot den verhuur van die eilanden niet behoefde over te gaan en dat men genoegzaame middelen aan handen had om, niet alleen de Chineezen, maar ook alle vreemde handelaars van daar te weeren, doch dat zulks, vooral in deeze tegenswoordige omstandigheden, niet wel doenlyk is; — dat echter door eene jaarlyksche opveiling van de pagt der meergemelde Duizend eilanden de verstandhouding tusschen

de buurders en smokkelaars, zo niet ten eenemaal voorkomen, ten minste zeer verminderd zal worden, te meer, wanneer de gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, onder wiens toezigt die eilanden gesteld zyn, daar tegen met alle rigeur waakt en de directe uitvoer van de aldaar vallende producten verboden wordt.

Om alle welke redenen dan ook vervolgens goedgevonden en verstaan is de voorschreeven Duizend eilanden onder het opzigt van den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander te laten en alle handel, hoe genaamd ook, by die eilanden nader te verbieden, op poene, dat, wanneer in der tyd mogt worden bevonden, dat aldaar goederen ten verkoop zyn ingevoerd, niet alleen de ingezetenen, die daarin zullen hebben getrampeerd, naar bevinding zullen worden gestraft, maar ook die goederen en vaartuigen, die dezelve zullen hebben aangebragt, geconfisqueerd ten behoeve van den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander of den officier van justitie, die de calauge zal doen; mitsgaders hiervan de gemeente alhier by publicatie te informeeren en die mede naar Java, Cheribon, Bantam, Maccasser, Banjermassing en Palembang ter publicatie en affixie te verzenden; — doch het visschen by de gemelde eilanden en daar omstreeks van agar agar, siepoet, tripangs en andere daar vallende producten te permitteeren, mits die producten niet van daar direct verkogt en uitgevoerd, maar naar Batavia gebragt worden; en het recht daartoe onder de pagt der inkomende en uitgaande rechten of de Boom te begrypen en daarmede by de aanstaande verpagting te laten opveilen.

16 December. *Toekening bij admodiatie voor het jaar 1797 aan de inlandsche commandanten te Batavia van de pachten der vischmarkt, van het slachten van vee (varkens uitgezonderd) en van den handel aan de scheepen.*

Zij moesten als pachtschat maandelijks betalen:

voor de vischmarkt.....	1500 rkd ^a
• het slachten van vee.....	900 »
• den handel aan de scheepen.....	250 »

Wat die pachten meer mogten afwerpen, zoude de gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander ten hunnen genoegen onder de commandanten verdeelen.

Aan de Chineesche luitenants te Batavia werden eveneens tot een middel van bestaan bij admodiatie voor het jaar 1797 toegekend de pachten van de waag, de toptafels en wajang „op den gebruykelyken voet”.

17 December. *Bekendmaking, dat alle dienaren van de outbonden O. I. Compagnie, speciaal de Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch-Indië en Kaap de Goede Hoop, in hunne betrekkingen werden gehandhaafd.*

Nademaal, — het bewind, dat tot hier toe in Nederland heeft plaats gehad over de Vereenigde Oost-Indische maatschappy, by publicatie van de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden in dato 24 December 1795 vernietigd en vervangen zynde door een committé tot den Oost-Indischen handel en bezittingen, — heeren Bewindhebberen. uitmakende het zelve committé, by eene missive, geschreeven te Amsterdam den 2^{en} Mei 1796, aan ons wel hebben willen te kennen geeven, dat hun wel Edele hoog agtbaare niet twyffelen, of wy zullen by aanhoudenheid voortgaan in onze goede dispositie ten behoeve van eene Compagnie, tot bevordering van welker belangen de twee eerste onzer zig aan eene zo penibele en verre reize hebben willen blootstellen, insteerende wyders met den meesten ernst, dat wy, alverder alle onze vermogens aanwendende tot behoud en tot herstel van een zo belangryk lighaam, waar by het vaderland zo aanmerkelyk geïnteresseerd is, niets onbeproefd willen laten om alle loopende zaaken, behoorende tot onze commissie, in behoorlyke orde af te doen en dezelve te brengen tot zodanige liquiditeit, dat de maatschappy nimmer kan worden geëxponeerd aan den minsten staat van twyffel-

agtige onzekerheid, waartoe hun wel Edele hoog agthbare, behalven de continuatie van alle zaken, ambtenaaren en ge-employeerden in derzelver tegenwoordige staat en in hunne respective bedieningen, vervat in hoogst derzelver missive aan generaal en raden in dato 14 April bevorens, ons boven al op het nadrukkelykst aanbeveelen de verdediging en beveiliging der Indische bezittingen van de maatschappy tegens alle aanvallen der Engelschen en de herwinning, was het mogelyk, van dat gedeelte, het welk reeds voor de magt of voor het verraad van die roversbenden had moeten hikken, vertrouwende dit gewigtig stuk, waar mede de behoudenis of de val van de maatschappy zo nauw verbonden is, gerustelyk aan onze zorg en directie te kunnen overlaten, verlangende alleenlyk, dat tot dat einde de hulp van de Fransche Republiek, zo wel als die van den staat, werde ingeroepen overal, waar dezelve dienstig en nodig zal worden bevonden; gelyk hun wel Edele hoog agtbaare zig ook gaarne wilden verlaten op alle die maatregelen, welke wy zouden oorleelen nog te moeten aanwenden gedurende ons verblyf in Indië tot handhaving van goede orde, van inwendige rust en van eerbied en ontzag voor de wetten, zo wel ter plaatze van onze residentie, als in alle de overige etablissementen, als waar toe de notabele invloed, aan onze commissie verbonden, zeer veel konde contribueeren.

Zo is 't, dat wy van de voorsz. continuatie van onze commissie by deeze aan allen en een iegelyk kennisse geeven, ten einde zig daar na te kunnen reguleeren.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie pretendeere, zal deeze alomme, zo hier, als op de respective buiten-comp-toiren, werden gepubliceerd en in de Nederduitsche, nitsgaders de gebruikelyke inlandsche taalen geaffigeerd ter plaatsen, alwaar men gewoon is zodanige publicatie en affixie te doen.

20 December. *Kennisgave van het optreden in Nederland van het Comité tot den Oost-Indischen handel en bezittingen, enz.*

Nademaal wy het nodig hebben geoordeeld by onze publi-

catie van den 11^{en} December 1795 (¹) opentlyk te verklaren, dat wy destyds nog geene de minste bevelen, nog aanschryvingen ontfangen hadden, tendeerende om eenige verandering, hoe genaamd, te maken in de zaaken, de regeeringe en het bestuur deezer landen rakende, en dat wy ons dierhalven allen volgens eed en plicht verbonden reekenden de tegenwoordige orde van regeering en van bestuur, als door den souverain of wel op hoogstdezelfs expresse authorisatie vastgesteld, te handhaven en door alle middelen, welke in onze magt waren, te doen handhaven, tot dat daaromtrent nadere bevelen van onze wettige overheden zouden mogen werden ontvangen, waar by ons een andere rigtsnoer in deezen wierde aangeschreeven.

Zo is het, dat wy by deeze nader aan alle en een iegelyk kennisse geeven, dat de heeren bewindhebberen, uitmakende het committé tot den Oost-Indischen handel en bezittingen, volgens publicatie van de Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden in dato 24 December 1795 vervangen hebbende de vernietigde, vorige directie over de Oost-Indische Compagnie, by eene missive, geschreeven te Amsterdam den 14^{en} April deezes jaars 1796, aan generaal en raaden hebben te kennen gegeeven, dat het de serieuze intentie was van welmelde heeren bewindhebberen, dat alle zaaken in de respective Indische bezittingen by provisie wierden gehouden in den tegenwoordigen staat van directie, zonder dat in dezelve eenige alteratien werden ingevoerd; dat gevolglyk alle vorige ordres en bevelen van het geweezen bewind over de Oost-Indische maatschappy, het welk onder dezelfde titulature op hun wel Edele hoog agtbaare was overgegaan, in observantie moesten blyven tot hoogst derzelve nadere dispositie en dat alle ambtenaaren en geëmployeerdens op hunne verandwoordelykheid in de waarneeming van derzelve respective bedieningen moesten blyven voortgaan, zonder eenigzints de deliberatien van heeren bewindhebberen meermeld vooruit te loopen, alles nogthans behoudens zodanige veranderingen of redressen, welke bereids

(¹) Deze publicatie, welke verzuimd is op hare plaats op te nemen, is als aanhangsel aan dit deel toegevoegd.

door Commissarissen Generaal mogten zyn gemaakt of welke als gevolgen der alzo reeds geïntroduceerde veranderingen of redressen konden aangemerkt en dienvolgende als noodzakelyk beschouwd worden, zo wel als onverminderd de bevelen, welke aan generaal en raaden mogten zyn toegekomen door het esquader onder den schout by nagt Lucas, ten aanzien van denwelken en de adsistentie aan denzelve te bewyzen heeren bewindhebbers meermeld zig gedroegen aan de missive van den 21^{en} December 1795, door het vorig bestuur aan generaal en raaden geadresseerd, dog welke tot nog toe alhier niet is ontvangen.

En nadien welmelde heeren bewindhebbers al verder by de voorschreven missive niet den meesten aandrang hebben aanbevolen om behoorlyke zorg te dragen voor de handhaving van rust, voor het ontzag der wetten en voor de goede orde onder het bestuur van generaal en raaden, gelyk hoogstdezelve ook nog by eene missive van den 2^{en} Mei deezes jaars, geschreeven aan Commissarissen Generaal, verklaaren zig gaarne te willen verlaten op alle de maatregelen, welke Commissarissen Generaal zouden oordeelen nog te moeten aanwenden geduurende derzelve verblyf in Indië tot handhaving van goede orde, van inwendige rust en van eerbied en ontzag voor de wetten, zo wel ter plaatze van derzelve residentie, als in alle de overige etablissementen.

Zo is het, dat wy, ons door de gemelde aanschryvingen meer dan ooit verplicht agtende om de goede orde, de inwendige rust en den eerbied en het ontzag voor de wetten te handhaven, allen en een iegelyk en dus zo wel die geene, aan welke eenig politiek, regterlyk of militair gesag is toebetrouwd, als alle anderen, zonder onderscheid, by deeze op het hartelykst willen aanmaanen, maar ook tevens op het nadrukkelykst gelasten om eenparig meede te werken ten einde, elk in zyne betrekking, de voorschreeven, heylzaame oogmerken van heeren Bewindhebbers te bevorderen en inzonderheit te respectteeren en zig stiptelyk te gedragen naar den inhoud van hoogstderzelve hier voren gementioneerde bevelen betrekkelyk de conservatie

van alle zaaken in de respective Indische bezittingen in den tegenwoordigen staat van directie en de observantie van alle vorige ordres en bevelen, enz., op poene, dat die geene, welke, het zy overheden, regters, officieren van justitie, hoofden van militie en zeevaard, dan wel andere politieke, burgelyke, kerkelyke of militaire dienaren en ingezetenen, bevonden zullen worden daar tegens aan te gaan ofte eenen geest van wanorde en insubordinatie voort te planten, zonder onderscheid ofte aanzien van perzoonen, de facto uit hunne posten gezet en naar Nederland zullen worden opgezonden agtervolgens de magt, ons daar toe volgens de wetten en instellingen van de Compagnie en by onze instructien gegeven en competeerende, onverminderd zodanige meer ernstigste dispositien en correctien, als wy naar mate der omstandigheden nodig zullen oordeelen.

23 December. *Verpachting van de »gemeene middelen »van het Koninkryk Jacatra» voor het jaar 1797.*

De wijzigingen in de vroegere voorwaarden waren de volgende :

Eerstelyk : dat onder de pagt van de inkomende en uitgaande rechten of de boom zal begreepen en mede verpagt worden het recht om by de Duizend eilanden en daar omstreeks agar agar, siepoet en tripangs en andere, daar vallende producten te laten vissen, mits die producten niet van daar direct verkogt en uitgevoerd, maar naar Batavia gebragt worden, alzo alle handel, hoe genaamd ook, op die eilanden by deezen nader wel expresselyk wordt geinterdiceerd, op poene, dat, wanneer in der tyd mogt worden bevonden, dat aldaar goederen ten verkoop zyn ingevoerd, niet alleen de ingezetenen, die daarin zullen hebben getrampeerd, naar beviuding zullen worden gestraft, maar ook die goederen en de vaartuigen, die dezelve zullen hebben aangebragt, geconfisqueerd ten behoeve van den gecommitteerde tot en over de zaaken van den inlander of den officier van justitie, die de calange zal doen.

Ten tweeden : dat de leverancier der Chineesche zeevaardenden

zal mogen volstaan met het neemen van vyf honderd hoofdbriefjes voor de Chineesche zeevaardenden in 's Compagnies dienst en het betaalen van veertig stuivers 'sjaars voor ieder briefje.

Ten derden: dat aan gedagte leverancier mede zal zyn vergund om dagelyks ten behoeve der in 's Compagnies dienst zynde zeevaardenden drie varkens te laten slagten zonder betaling van gerechtigheid en om het daarvan overschietend vleesch pagtvry te mogen laten verkopen; en

Ten vierden: dat de slagtery van buffels en ander vee voor den loop van het jaar 1797 afgescheiden zal blyven van de anders gewoone pagt van het slagten van vee en dus voor dat jaar alleen zal worden verpagt de slagtery van varkens.

Wordende wyders nog een ieder, die tot het aanslaan der voorschreven pagten genegen zal zyn, gelast verdagt te weezen en zorg te dragen, dat de betaling der pagt-penuingen conform de by de generale pagt-conditien, articul 3, gestelde termynen promptelyk geschiede, met deze alteratie egter, dat de betaaling uiterlyk zal moeten geschieden met den tienden dag van de maand, alzo by het tegendeel de bepaalde middelen van contrainte zonder eenige conniventie te werk gesteld zullen worden, terwyl by deezen nader word geinterdiceerd het doen van verzoeken om surcheance of remissien.

27 December. Bepaling, dat van 1 Januarij 1797 af het vendu-kantoor te Batavia zoude beheerd worden voor rekening van de Compagnie.

Het aantal vendumeesters werd op twee bepaald en hun vast tractement op 6000 rd^s 'sjaars.

Op 24 December 1796 hadden Commissarissen Generaal overwogen de herhaalde klagten over de onhandelbaarheid en ongeschiktheid der nu nog overgebleevene stads vendumeesteren, mitsgaders de staat van insolventie, waarin het stads vendu-comptoir zig dadelyk bevind, zonder dat vendumeesteren zig in staat bevinden zulks te redden, sodat de Compagnie,

om eene merkelyke confusie en groote nadeelen voor de colonie en goede ingezeetenen voor te komen, reeds verplicht is het voornoemde comptoir te assisteeren met eene som van niet minder dan 200000 ryksdaalders; — dat uit deeze situatie volkomen blykt, dat de presente directie der publieke vendutien dit notabel inconvenient heeft, dat vendumeesteren en verdere officianten in der tyd, alles dirigeerende voor hunne eige rekening en profyt, sowel als risico, in tyden van voorspoed alleen bedagt zyn om de groote voordeelen, daaraan verknogt, te genieten, sonder te zorgen, dat zy en nog veel minder hunne successeuren in der tyd de nodige ressources aan handen houden om in tyden van tegenspoed de zaaken te kunnen gaande houden, daar het nogthans zeeker is, dat de revenuen van het vendu-comptoir by eene goede directie, sowel tot het onderhoud van vendumeesteren en verdere bedienden, als tot het goed maken der verliesen, goede en slegte tyden door elkanderen gerekend, volkomen toereikende zyn en dat er dan zelfs nog jaarlyks eene notabele som kan overschieten”.

1797.

4 Januarij. *Regeling der inkomsten van den opziener te Bandoeng en te Batoe-layang.*

Gebleeken zynde met betrekking tot den opziender van Bandoeng en Batoe-layang, dat dezelve in anno 1793 heeft genoten:	
aan gagie f 30 's maands of in 't jaar.....	rd ^a 180
het bepaalde douceur van den regent van Bandong	• 600
van denzelven als administreerende het regentschap Batoe-layang.....	• 600
dagelyksche verstrekkingen uit het regentschap Bandong van ryst, hoenders, enz.....	• 90
douceur en presenten van den gecommitteerden tot en over de zaaken van den inlander.....	• 1945
winst op amfioen, enz.....	• 1500
	<hr/>
Transporteere.....	rd ^a 4885
	22

Per transport.....	rd ^s 4885
geschenken van den regent van Bandong.....	» 1500
dito van eenige mindere hoofden.....	» 160
in alles.....	rd ^s 6545
voorts bezwaart te zyn geweest met de navolgende uitgaven, als:	
present paarden aan den gecommiteerde	rd ^s 480
huishouding, ryst en andere onkosten..	» 1000
te zamen.....	» 1480
sodat hy zuiver had overbehouden.....	rd ^s 5065
so is goedgevonden en verstaan aan voorschreeven opziender van Bandong en Batoe-layang voor het vervolg toe te leggen, gelyk aan hem toegelegd word by deezen, te weten:	
van den regent van Bandong tot een jaarlyks tractement.....	rd ^s 600
als voren van den regent van Batoe-layang.....	» 600
$\frac{1}{16}$ rd ^s per picol van de koffy, die jaarlyks uit deeze beide regentschappen geleverd word, hetwelk alhier op eene jaarlyksche leverantie van maar 16000 picols gerekend word te zullen bedragen.....	» 1000
in alles.....	rd ^s 2200
mitsgaders nog 's maandelyks van den regent van Bandong de volgende verstrekkingen <i>in natura</i> , als:	
6 kannen oly of 12 hottels,	
30 gantings ryst,	
30 pees hoenders,	
30 picolans hout en het gebruik van 12 stuks boeyangers, zonder meer, als 8 van den regent van Bandong en 4 van den regent van Batoe-layang;	
werdende daarentegen ingetrokken, gelyk by deeze geschied alle zyne verdere inkomsten, als zyne gagie, alle verdouceurs of geschenken, so van de regenten en mindere hoofden, als van den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, — waarmede dan ook voor vervallen werd gehouden het gebruik om aan denzelve eenige hommage-paarden te offereeren. — en alle andere inkomsten, so er nog een	

mogten zyn; wordende hem wel expresselyk gelast zig met de voorschreeven, hem toegelegde inkomsten, als volkomen toereikende, te contenteeren en zig niet op te houden met eenige weegen of middelen om dezelve te vergrooten, speciaal met het dryven van eenige negotie in amfioen of andere artikelen, welke die ook zouden mogen weezen, directelyk of indirectelyk, op poene van dadelyk te zullen worden gedeporteert tot gemeen soldaat omme als zodanig by het guarnisoen alhier dienst te doen.

Zie ook $\frac{15 \text{ Februarij}}{1 \text{ November}}$ 1805.

4 Januarij. Regeling der inkomsten van den opziener te Prakamoentjang en Soemedang.

Gebleeken zynde, dat in anno 1793 de inkomsten van den opziender van Praccamoentjang en Sumadang hebben bestaan in de volgende:

aan gagie / 30 per maand of in 't jaar.....	rd ^e	150
voorts het bepaalde douceur van den regent van Praccamoentjang	»	600
van den regent van Sumadang.....	»	600
extra douceur van denzelve.....	»	900
» » » den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander....	»	1000
winst op negotie wharen, als amfioen, enz.....	»	1850
kleine geschenken van de mindere hoofden in beide regentschappen.....	»	200
verstrekkingen van ryst, pady, enz.....	»	190
	in alles.....	rd ^e 5490

en dat hy daartegen bezwaard is geweest met de volgende uitgaven, als:

hommage paarden aan den gecommiteerde	rd ^e	600
ongelden by het doen van de ronde der koffyplantagien van zadels, tuig, klederen, enz.	»	430

Transporteere..... rd^e 1050 rd^e 5490

Per transport.....	rd ^a 1030	rd ^a 5490
onkosten der reyse naar Batavia en verteering aldaar.....	• 460	
eenige geringe geschenken voor de regen- ten en mindere hoofden.....	• 180	
te zamen.....	• 1670	
sodat hy zuiver had overbehouden.....	rd ^a 3820	
so is, daarop gedelibereerd zynde, goedgevonden de inkom- sten van voormelden opziender van Praccamoentjang en Sumadang voor het vervolg te bepaalen, gelyk dezelve be- paald worden by deezen, te weeten:		
van den regent van Praccamoentjang tot een jaarlyks tractement.....	rd ^a 600	
als voren van den regent van Sumadang.....	• 600	
$\frac{1}{16}$ rd ^a per picol van de koffy, die uit beide regent- schappen geleverd werd, hetwelk over een jaarlyk- schen inzaam voor 12 à 14000 piculs alhier slegts gecalculeerd word op.....	• 800	
in alles.....	rd ^a 2000	

voorts nog van ieder regent *in natura*:

3 kannen olie of 6 bottels,

25 gantings ryst,

20 pees hoenders,

15 picolans hout en het gebruik van 6 boeyangers van
den regent van Praccamoentjang en 6 van den regent
van Sumadang of te zamen 12, sonder meer.

En daar almede is komen te blyken, dat elk deeser regent-
schappen thans met een afzonderlyken opziender is voorzien:

so is al verder verstaan te bepaalen, gelyk geschied by
deezen, dat elk hunner zal genieten de hiervoren bepaalde
inkomsten voor het regentschap, waarvan hy opziender is —
dog dat dezelve by aller eerste gelegenheid wederom onder
een opziender zullen moeten worden gebragd;

dat voorts de opziender van Sumadang voor de waarne-
ming der regentschappen Pamanoekan en Pagadeen, so lang
dezelve onder de administratie van den regent van Sumadang

en gevolgelyk meede onder zyn opzigt zyn, van gemelden regent sal genieten ryksdaalders 200 in 't jaar, dog dat dit profyt, wanneer daaromtrent in der tyd verandering mogt worden gemaakt, vervallen zal aan den opziender, onder wien de gemelde regentschappen als dan zullen worden gesteld;

werdende daarentegen ingetrokken by deezen alle zyne verdere inkomsten, als gagie, alle verdere douceurs of geschenken, so van de regenten en mindere hoofden, als van den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander — waarmede dan ook voor vervallen werd gehouden het gebruik om aan denzelven eenige hommage-paarden te offereeren — en alle andere inkomsten so 'er nog eenige mogten zyn; wordende hem wel expresselyk gelast, zowel als de beide jegenswoordige opzienders, om zig respectivelyk met de voorschreeven, hun toegelegde inkomsten te contenteeren en zig niet op te houden met eenige weegen of middelen om dezelve te vergrooten, speciaal met het dryven van eenige negotie in amfioen of andere artikelen, welke die ook zoude mogen weezen, directelyk of indirectelyk, op poene van dadelyk te zullen worden gedeporteerd tot gemeen soldaat omme als zodanig by het guarnisoen alhier dienst te doen.

Zie ook $\frac{16 \text{ Februarij}}{1 \text{ November}}$ 1808.

4 Januarij. *Regeling der inkomsten van den opziener te Krawang, enz.*

Gezien weesende, dat de opziender van Crauwang, Wanniasa, Adiarsa, Tjassem, Pamanoekan en Pagadeen heeft opgegeeven in anno 1793 te hebben genoten, als :

van de regenten van Crauwang en Tjassem het jaarlyks douceur van rd^s 800;

voorts uit alle de voorschreeven regentschappen te samen de navolgende verstrekkingen *in natura* :

108 gantings ryst,
251 $\frac{3}{4}$ bossen pady,
762 pees hoenders.

6½ takkers oly,
 8 koppen battoors,
 5 stuks paarden,

waarentegen hy opgeeft, dat hy zyne jaarlyksche uitgaven (die zyner huishouding daar onder gerekend) konde calculeeren op 8 à 900 rd^e in 't jaar ;

so is, aangezien de regentschappen Pamanoekan en Pagadeen thans geadministreerd worden door den regent van Sumadang en uit dien hoofde ook zyn gesteld onder den opziender van dat regentschap, goedgevonden zig ten deezen te refereeren aan hetgeen dien aangaande voorkomt by de inkomsten van den opziender van Praccamoentjang en Sumadang ;

dat wyders de voorschreeve opziender, als waarneemende de vier overige regentschappen, hiervoren beschreeven, sal genieten, zo als aan hem toegelegd word mits deesen, te weten :

van den regent van Crauwang tot een jaarlyks tractement.....	rd ^e 600
als voren van den regent van Tjassem....	» 100
1/8 rd ^r van elk picol koffy, die uit de gemelde regentschappen word geleeverd, tot dat den inzaam sal bedragen 4000 picols, wordende zulks over een inzaam van 2400 picols, so als die thans bedraagd, gecalculeerd op.....	» 500
in alles.....	rd ^e 1000

wyders van den regent van Crauwang maandelyks *in natura* :

6 kannen oly of 12 bottels,

30 gantings ryst,

30 pees hoenders en

30 picolans hout, mitsgaders 8 boeyangers van den regent van Crauwang en 4 van den regent van Tjassem, dus in alles 12, sonder meer ;

wordende daarentegen het meerdere tractement en de meerdere verstrekkingen, door hem tot dus verre uit de voorschreeven regentschappen genoten, mitsgaders alle verdere of andere inkomsten, so die er mogten zyn, by deesen ingetrokken en afgeschafft en hem gelast zig met hetgeen voorschreeven is,

te contenteeren en zig niet op te houden met eenige weegen of middelen om zyn inkomen boven de bepaling te vergrooten, speciaal met het dryven van eenige negotie in amfloen of andere artikelen, welke die ook zouden mogen weezen, directelyk of indirectelyk, op poene van deportement.

Zie ook $\frac{15 \text{ Februarij}}{1 \text{ November}}$ 1805.

4 Januarij. Regeling der inkomsten van den 1ste opziener te Tjandjoer.

Gebleeken zynde, dat de eerste opziender van Tjianjoer in anno 1793 heeft genoten de navolgende inkomsten:

aan gagie à / 30 ter maand of in 't jaar...	rd ^s 133 : 16
voorts het bepaald douceur van den regent	
adipatty.....	• 1000 : —
van denzelfen tot goedmaking van onkosten.	• 1000 : —
geprofiteerd op de amfloen.....	• 350 : —
voor zyn aandeel uyt de overwigten, in het pakhuis op Buitenzorg bevonden, spruytende uit eene ruime inweeing.....	• 500 : —
voor zyn aandeel in $\frac{1}{16}$ rd ^s per picol koffy over de leverantie van dit jaar, dat tusschen de beide opzienders word verdeeld.....	• 1950 : —
van den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander tot een douceur.....	• 1200 : —
te zamen.....	rd ^s 6133 : 16

waartegen hy opgeeft te zyn verplicht geweest tot de volgende uitgaven:

voor de maandelyksche verteering van 29 perzoonen in zyn huys, ryksdaalders 100, maakt in 't jaar.....	rd ^s 1200
aankoop van paarden voor zig en onderhorigen, onderhoud derzelve, enz.	• 375
klederagie in die fatiguanse dienst con-	• 250
tante uytgaven, als briefporten, enz.	• 250

Transporteere..... rd^s 875 rd^s 6133 : 16

Per transport..... rd ^a 875	rd ^a 6133 : 16
3 pees hommage paarden aan den gecommitteerde.....	• 150
ongelden op de reyze naar Batavia en verteeering aldaar.....	• 500
te zamen.....	• 2725 : —

sodat hy zuiver had overbehouden..... rd^a 3408 : 16
so is, daarop gedelibereerd, zynde als onnodig geoordeeld
het plaatsen van twee opzienders in het regentschap Tjianjoer
en dierhalven goedgevonden, dat er voortaan maar een opziender
zal zyn, en aan dezelve toe te leggen de navolgende inkom-
sten, als:

v/d regent adipatty tot een jaarlyks tractement rd^a 1000 : —
nog van denzelven in *natura* 's maands:

6 kannen of 12 bottels olie,

1 $\frac{1}{2}$ kan klappus olie,

50 gantings ryst,

30 pees hoenders,

30 picolans hout, mitsgaders het gebruik
van twaalf boeyangers, zonder meer;

voorts 2 stuyvers per picol van de koffy, die
jaarlyks uit de regentschappen van Tjianjoer en
Buitenzorg geleverd word, hetwelk alhier eene
jaarlyksche leverantie van maar 4000 picols
gereekend word te zullen bedragen..... • 1666 : 32

of in alles..... rd^a 2666 : 32

wordende daarentegen mits deesen ingetrokken alle zyne
verdere inkomsten, als zyn gagie, alle verdere douceurs of
gratificatiën van den regent en den gecommitteerde tot en
over de zaaken van den inlander, — waarmede dan ook vervalld
het gebruik van het offereeren van eenige hommage-paarden
aan denzelven, — alle profyten op overwigten, enz. en alle
andere, so er nog eenige mogten zyn;

dat voorts aan voorschreeven opziender nader en ten ern-
stigsten zal worden aanbevolen de rigtige en nauwkeurige
weging van de koffy by de leverantie in het pakhuis op

Buitenzorg en de dispositie over de overwigten, die by het ledig maken van het pakhuis als nog zullen worden bevonden, gelaten aan den heer Gouverneur Generaal om daarvan tot aanmoediging van de koffy-cultuure ofte andere nuttige eindens sodanig gebruik te maken, als welmelde zyn Edelheid dienstig zal oordeelen; met verdere last aan gedagten opziender om zig met het voorschreeven, hem toegelegde tractement en middel van bestaan, als by eene matige levenswyze volkomen toereikende, te contenteeren en zig niet op te houden met eenige weegen of middelen om hetzelfde te vergrooten, speciaal met het dryven van eenige negotie in amfloen of andere artikelen, welke die ook zouden mogen weezen, directelyk of indirectelyk, op poene van dadelyk te zullen worden gedepor-teerd tot gemeen soldaat omme als zodanig by het guarnizoen alhier dienst te doen.

Zie ook $\frac{15 \text{ Februarij}}{1 \text{ November}}$ 1805.

4 Januarij. *Opheffing der betrekking van 2de opziener te Tjiandjoer.*

Deze had in 1793 genoten:

aan gagie / 24 ter maand of in 't jaar.....	rd ^e	120 : —
voorts het bepaalde douceur van den regent.	•	800 : —
extra douceur van denzelfen.....	•	400 : —
voordeel op de verkoop van amfloen.....	•	250 : —
deszelfs aandeel in $\frac{1}{10}$ rd ^r per picol koffy,		
dat tusschen de beide opzienders verdeeld wordt,		
mitsgaders in de overwigten, die by het ledig		
raken van het pakhuis op Buitenzorg bevonden		
worden, veroorzaakt door eene ruime inweeging	•	1832 : 36
in alles.....	rd ^e	3402 : 36

waar tegen hy opgeeft, behalven de dagelyk-sche onkosten zyner huyshouding, bezwaard te zyn geweest met de volgende uitgaven, als:

Transporteere..... rd^e 3402 : 36

Per transport.....	rd ^a 3402 : 36
onkosten van de reise naar Batavia en ver- teering aldaar.....	rd ^a 300
aankoop van paarden, zadels, der- zelve onderhoud, enz.....	• 300
kleederagie, provisien, enz.....	• 500
ongelden, bestaande in briefporten en andere kleine uitgaven.....	• 60
te zamen.....	• 1160 : —
sodat hy zuiver had overbehouden.....	rd ^a 2242 : 36

4 Januarij *Regeling der inkomsten van den opziener
te Tangerang en Grinding.*

Gebleeken zynde, dat de opziender van Tangerang en de Grinding geniet de navolgende jaarlyksche inkomsten, als:

aan gagie f 24 's maands of in het jaar.....	rd ^a 90 : —
van den aria van Tangerang 's weekelyks rd ^a 1 : 30, maakt in 't jaar.....	• 84 : 24
van denzelven aan verstrekkingen <i>in natura</i> ..	• 56 : —
douceur van den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander.....	• 500 : —
in alles.....	rd ^a 730 : 24

en dat hy, ongereekend de uitgaven zyner huis-
houding, moet bekostigen het onderhoud van een
paard, zadel en tuyg tot..... • 30 : —
zodat voor hem overschiet om van te bestaan rd^a 700 : 24
so is goedgevonden en verstaan aan voorschreeven opziender
van Tangerang en de Grinding tot een vast jaarlyksch
tractement toe te leggen, gelyk aan hem toegelegd word
mits deezen, te weeten:

van den aria van Tangerang.....	rd ^a 700
$\frac{1}{3}$ rd ^r van elke picol koffy, die uit deeze districten geleverd word, zo lang de inzaam geen 2000 picols bedraagd, wordende zulks alhier over eene jaarlyksche leverantie van maar 900 pikols gecalculeerd op ...	• 300
in alles.....	rd ^a 1000

mitsgaders nog maandeliks van voormelden aria de navolgende verstrekingen *in natura*, als:

- 3 kannen of 6 bottels olie,
- 30 gantings ryst,
- 30 pees hoenders,
- 30 picolans hout;

wordende daarmee alle zyne tegenswoordige inkomsten, hiervoren gespecificeerd, en die er bovendien nog zouden mogen zyn, ingetrokken en afgeschapt, gelyk dat een en ander ingetrokken en afgeschapt word mits dezen, en hem gelast zig met hetgeen voorschreeven is te contenteeren en zig niet op te houden met eenige wegen of middelen om zyn inkomen boven de bepaling te vergroten, speciaal met het dryven van eenige negotie in amfioen of andere artikelen, welke die ook zouden mogen weesen, directelyk of indirectelyk, op poene van **dadelyk** te zullen worden gedeporteerd tot gemeen soldaat omme als zodanig by het guarnisoen alhier dienst te doen.

Zie ook ^{15 Februarij} 1805.
1 November

4 Januarij. *Regeling der inkomsten van den posthouder en opziener te Buitenzorg.*

Gebleeken zynde, dat de posthouder en opziener van Buitenzorg heeft genoten in anno 1793 de navolgende inkomsten, als:

aan gagie f 20 ter maand of in 't jaar rd^s 88

aan kostgeld rd^s 4 ter maand of in 't jaar " 48

te zamen..... rd^s 136 : —

voorts het hem toegelegde douceur van 3 stuivers per pikol koffy, makende over 55724 picols, die in dit jaar geleverd zyn, rd^s 3482 : 36

voor de zakken, die tot het transport der koffy gebruikt zyn, à 6 stuyvers per picol..... " 6965 : 24

advans op de uitbetaling der koffy, die tot minder dan een

Transporteere..... rd^s 10447 : 60 rd^s 135 : —

Per transport.....	rd ^s 10447 : 60	rd ^s 136 : —
quart picol word geleverd en niet dan tegens drie duyten ieder pond word uytbetaald.....	• 401 : 24	
diverse verstrekkingen van den regent aria van Buitenzorg aan ryst, hoenders, enz.....	• 62 : 24	
van de pagteresse van de passer op Buitenzorg.....	• 600 : —	
te zamen.....	• 11512 : 12	
of in alles.....	rd ^s 11648 : 12	

en te hebben gehad de volgende uitgaven :		
voor aankoop van 36250 pees goeni zak- ken met naailoon, enz. à 10 ¹ / ₂ stuivers per p ^s	rd ^s 2643 : —	
item van 6550 pees stroozak- ken à rd ^s 35 't 1000.....	• 297 : 24	
ten favoure van de militaire krygskas....	• 200 : —	
ambtgeld over tien maanden...	• 833 : 32	
diverse ongelden, als betaling van een schryver, onderhoud van boe- yangers, aankoop en onderhoud van paarden, zadel en tuygwerk, na calculatie	• 1100 : —	
onkosten der jaarlyksche reyze naar Batavia en retour, met loge- ments en verdere ongelden.....	• 350 : —	
schryfbehoeften	• 60 : —	

bedragende te zamen..	• 8484 : 8
sodat hy zuiver had overhouden.....	rd ^s 6164 : 4

so is, daarop gedelibereerd zynde, verstaan aan voornoemde
posthouder en opziender van Buitenzorg by deezen nader te
bevestigen het genot van $\frac{1}{16}$ ryksdaalder per picol van de
koffy, die jaarlyks uit de regentschappen van Tjianjoer en
Buitenzorg geleverd word, hetwelk alhier op eene jaarlyksche

leverantie van maar 40000 picols gerekend word te zullen bedragen ryksdaalders 2500;

wyders hem te eximeeren van de betaling van amtgeld en het fournissement van rd^r 200 'sjaars ten favore van de militaire krygskas en, zyne voorschreeven inkomsten uit het koffy-produkt als toereikende zynde, daar onder ook niet te begrypen eenig douceur van de pagter of pagteresse van de passer op Buitenzorg, als boven dien geheel afhangelde van de partikuliere dispositien van den regeerenden heer Gouverneur Generaal omtrend de gemelde passer.

Voorts gereflecteerd zynde, dat de betaling der koffy, die beneden een quart bovenlandsch pikol geleverd word, tot maar drie duiten het pond zeer kan strekken tot bezwaar van den gemeenen man;

so is al verder goedgevonden by deezen te bepalen, dat de betaling daarvan voor het vervolg sal moeten geschieden met vier en twintig duyten of $\frac{1}{8}$ rd^r voor elke zeeven ponden en dat alleen de overblyvende ponden, minder dan zeeven, zullen mogen betaald worden met drie duyten elk pond — wordende het profyt, dat alsdan daarop nog zal overschieten, aan hem gelaten;

dat overigens zyne verdere inkomsten zullen worden ingetrokken, zo als geschied by deezen, als zyne gagie en kostgeld, het zakkengeld der koffy, zullende de Compagnie zig met het fournissement der zakken voortaan zelve belasten, de verstrekkingen in *natura* van den regent aria van Buitenzorg en alle andere, so er nog eenige mogten zyn, wordende hy wel expresselyk gelast zig met het voorschreeven, hem toegelegde middel van bestaan, als volkomen toereikende, te contenteeren en zig niet op te houden met eenige andere weegen of middelen om hetzelfde te vergrooten, speciaal niet met het dryven van eenige negotie in amfioen of andere artikelen, welke die ook zouden mogen weezen, directelyk of indirectelyk, op poene van dadelyk te zullen worden gedeporteerd tot gemeen soldaat omme als zodanig by het garanderen alhier dienst te doen.

zullen worden gecor-
wederhelt voor der
hy gehouden zal
tenteeren, en met
nevens den sabbat
interdictie te vigil
uit te voeren, in b

Zie ook 20 N
Maart 1801.

5 October. *Ver-
schen het op-
de soldijen e
garnizoen-kant*

Commissarissen-G
die voortaan van
de gulden voldaan
te strekken tot ee
wegens het gemis
de nu afgeschafte li
naar het vaderland
worden genoten do
tateur der soldyen
worden verdeeld
in dier voege, dat
en de haasen van
waarin de haasen
en garnizoen-boek
tweede overdrager

En dat, wat d
boekhouders zullen
scheepsboeken op
Edam van hetge
gulden word uitb

- 1° dat van tien tot elf uren 's nagts de stads Nieuwpoort wel geslooten, doch slechts op het klinket gehouden en op begeerte, van wien het ook zy, om dezelve in of uit te passeeren weder geopend zal worden, mits dan werde betaald :
voor een wagen.....	30	stuivers,
" " paard	7 1/2	" ,"
" " voetganger ..	2 1/2	" ;"
- 2° dat de hiervan inkomende penningen zullen worden verdeeld en komen voor de eene helft ten behoeven der stads kas en de wederhelft ten behoeven der krygkas ;
- 3° dat Scheepenen deezer stad die penningen zullen doen ontvangen in een gesloten bus door een expres daartoe aan te stellen poortier, wiens salaris uit de gemelde portie van de stads kas en het voorschreeven inkomen zal worden betaald ;
- 4° dat de commandeerende officier van het guarnizoen by gedagte poort door den wachthebbenden sergant aan dezelve dagelyks aantekening zal moeten laten houden en voorts schriftelyk raport doen van het getal der persoonen, wagens en paarden, die na tien uren door gedagte poort zullen zyn gepasseerd ;
- 5° dat de sleutel of sleutels van die bus zullen zyn en blyven by het voornoemd collegie van Scheepenen dezer stad en dezelve maandelyks door gecommitteerdens uit hun Eerwaardens zal worden geopend, in presentie van een der officiers van het guarnizoen, die daartoe door den voormelden commandant zal worden gecommandeerd, aan wien dan, ter verdere verantwoording aan zyn chef, de helft der daarin gevonden wordende penningen zullen worden ter hand gesteld ;
- 6° dat deeze penningen voor de krygkas inzonderheid zullen moeten dienen en geëmployeerd worden om den militairen aan hunne bakken des te betere mondspyzen te laten toedienen ; en
- 7° dat dit een en ander zal ingaan met primo February naastkomende.

Op 21 Februarij 1797 is »tot voorkoming van verschillen, die in der tyd zouden kunnen ontstaan over het colligeeren en verdeelen van hetgeen voor het passeeren door de stads Nieuwpoort na 10 uren des avonds word betaald, goedgevonden en verstaan nader te bepalen, dat de commandeerende officier van het guarnisoen weekelyks een opgave van hetgeen daarvan ingekomen is, aan den secretaris van het collegie van Schepenen deezer stad zal laten ter hand stellen en dat de evengemelde secretaris het aandeel van de krygskas in het voorschreeven revenu aan den houder van die kas volgens die opgaven zal moeten afgeeven om de drie maanden, buiten eenige verdere bemoeienis van de militairen”.

Op 25 Maart 1797 werd de vergunning tot het passeren van de Nieuwpoort met een half uur en derhalven tot half twaalf uur verlengd.

Van 1 Februarij 1797 tot ult. Januarij 1798 heeft het poortgeld opgebracht rd^s 3,347: 27 1/2.

14 Januarij. Regeling der inkomsten van president en leden van den Raad van justitie te Batavia.

Gbleeken weezende met betrekking tot de leeden van den Raad van justitie, dat de integreerende leeden thans genieten de volgende inkomsten:

aan gagie 's maands f 200 of in 't jaar	rd ^s 1000
• kostgeld rd ^s 10.....	• 120
• emolumenten rd ^s 40.....	• 480
• huishuur rd ^s 50.....	• 600
	te zamen..... rd ^s 2200
een maandelyks douceur van f 200 of in 't jaar.	• 1000
aan leges, plus minus.....	• 200
	in alles..... rd ^s 3400

mitsgaders vrydom van de betaling der wagen pagt;

voorts, dat de voorzitter, geen Raad van Indië zynde, ingevolge besluit van Commissarissen Generaal van den 30^{en} Augustus 1794, voor den tyd, dat hy als voorzitter fungeerd,

geniet een douceur van ryksdaalders 100 ter maand, dog dat dezelve niet in de leges participeerd ;

voorts, dat de geassumeerde leeden als zodanig thans het volgende genieten :

aan emolumenten 's maands rd ^e 40 of in 't jaar rd ^e 480	
• huishuur	• 50 " " " " 600
• kostgeld	• 10 " " " " 120
	te zamen..... rd ^e 1200
• leges, plus minus.....	• 200
	dan wel in alles..... rd ^e 1400

moetende, sowel de integreerende, als de geassumeerde leeden, voor jaarlyks ambtgeld furneeren een vierde van het bedragen der leges ;

so is goedgevonden en verstaan alle de leeden, zo integreerende, als geassumeerde, van den Raad van justitie te ontheffen van de betaling van ambtgeld, zo als zy daarvan ontheeven worden by deezen ;

dog daarentegen te bepaalen, gelyk by deezen geschied, dat zy allen, te beginnen met primo January 1797, zullen onderhevig zyn aan de onlangs door Commissarissen Generaal geintroduceerde belasting van het oirgeld der paarden ;

voorts aan de integreerende leeden, met intrekking van de voorestaande gagie, kostgeld, emolumenten, huishuur en het maandelyks douceur, toe te leggen, zo als aan hun toegelegd word mits deezen, een vast tractement van ryksdaalders 270 's maands of in het jaar ryksdaalders 3240 ;

wordende aan den president of voorzitter, geen Raad van Indië zynde, voor den tyd, dat hy als voorzitter sungeerd, gelaten het douceur, hiervoren vermeld, van ryksdaalders 100 ter maand, en blyvende de verdeling der leges op den presenten voet ;

wyders aan de geassumeerde leeden, geene andere bedieningen bekleedende, met intrekking van voorestaande, door hun thans genoten wordende emolumenten en huishuur, toe te leggen een tractement van ryksdaalders een honderd vyftig ter maand of in het jaar ryksdaalders 1800 ;

wel verstaande, dat als dan ook stilstaat de gagie, welke zy tot dus verre pleegen te genieten naar mate hunner qualiteiten in 's Compagnie's dienst;

dog daarentegen het tractement van hun, die andere bedieningen teevens bekleeden, met intrekking als voren, dog met behoud van de gagie, tot de gemelde bedieningen staande, te bepaalen op ryksdaalders hondert ter maand of in 't jaar ryksdaalders 1200.

Op 4 Maart 1797 is nader besloten, dat de geassumeerde leden, die tevens andere betrekkingen bekleeden, van die andere »bedieningen en van de gagie, staande tot hunne radicale qualiteit'', bleven »jouisseeeren''.

14 Januarij. Regeling der inkomsten van het hoofd der chirurgie.

Gezien weezende, dat het hoofd der chirurgie thans geniet de navolgende inkomsten:

aan gagie 's maands / 80 of in 't jaar . . .	rd ^e 400
• kostgeld 's maands / 10 of in 't jaar . . .	• 120
• emolumenten 's maands rd ^e 12 en 36	
of in 't jaar.	• 153
	te zamen. rd ^e 673
voorts nog 25 percent van de verkogte goederen in de medicinale winkel, in anno 1796 bedragen hebbende.	• 34
	• dus in alles. rd ^e 707

mitsgaders vrydom van wagenpagt.

So is na deliberatie goedgevonden aan hem, met intrekking van alle de hier voren beschreeven inkomsten, toe te leggen, zo als by deezen geschied, een vast maandelyks tractement van ryksdaalders drie en zestig, makende in het jaar ryksdaalders 756.

Dog zal hy, te reekenen met primo January 1797, onderheevig zyn aan de belasting van het oirgeld der paarden.

17 Januarij. *Verbod tegen het toelaten aan boord van vreemde, ter reede Batavia aanwezige schepen van zeevarenden in dienst der Compagnie.*

Geremarqueerd zynde, dat de menigvuldige deserties van 's Compagnies manschappen, voornamentlyk zeevarende, veelal moeten worden toegeschreeven aan de faciliteit om zig op de hier leggende, vreemde schepen te kunnen engageeren, zo is tot tegengang van dien, op den voorstel van den heer Gouverneur Generaal, goedgevonden en verstaan den sabandhaar en licentmeester, Jacobus Theodorus Reynst, te gelasten om den overheden der alhier aankomende, vreemde schepen telkens, wanneer hy dezelve, ter voldoening aan de daar omtrent gestelde permanente ordre, kennis geeft van de hier plaats hebbende wetten op den handel in speceryen en amphioen, hun tevens van wegens deeze regeering, niet alleen te interdiceren het aan boord toelaten en mede neemen van eenige, niet tot hun schip by aankomst behoord hebbende manschappen, zonder speciaal consent, maar hun ook schriftelyk, op hun woord van eer, te doen beloven, dat zy zig hieraan niet zullen schuldig maken, onder te kennen gave, dat zy, by weigering van zulks te doen, verstoken zullen weezen van alle gunsten, die vreemde natiën anders hier genieten.

²⁰/₂₄ Januarij. *Last tot het opgeven te Batavia van slaven, geschikt om in den wapenhandel geoesend te worden.*

Nademaal wy het steeds als een onzer eerste plichten beschouwen geene middelen onbeproefd te moeten laten, die strekken kunnen ter krachtdadige verdediging deezer hoofdplaats tegens de verderfelyke aanvallen, waar mede wy door onze vyanden, de Engelzen, bedreigd worden, en ons daar toe in het teegenswoordig tyd-stip zeer geschikt is voorgekomen het doen oefenen in den wapen-handel van een gedeelte der getrouwste mansslaaven van de dienaren, burgers en

ingezeetenen, alhier binnen de buiten-posten woonende, die ouder dan twaalf en jonger dan veertig jaaren zyn, ten einde daar van, ingeval van nood, een algemeen nuttig gebruik te kunnen maaken, alzo de hier aan handen zynde Europeesche macht door sterfte dagelyks meer en meer afneemt, zonder vooruitzicht als noch, dat die spoedig versterkt zal kunnen worden, en de noodzaakelykheid dus volstrekt vordert, dat daarin op de best mogelyke wyze werde voorzien ;

zo is het, dat wy goedgevonden hebben ons vooraf eene genoegzaame zekerheid te verschaffen van het getal der mansslaaven, die van den gemelden ouderdom hier gevonden worden, ten einde daar naar de nodige maatregelen dien aangaande te kunnen neemen, en daar toe beslooten hebben een generale, exacte opneem te laten doen van dezelve door de respective wykmeesters in en buiten deze stad, mitagaders de lieutenants der Chineezzen alhier, voor zó ver hunne natie en campong betreft, en door dezelve voor ultimo February eerstkomende aan de collegies van Schepenen dezer stad en Heemraaden der Bataviasche ommelanden, naar maate een ieder hunner daar onder sorteert, te doen overbrengen specifieke lysten daar van, waar by bekend gesteld zullen moeten worden het getal en de naamen der voormelde mansslaaven, die een ieder in huur of bezit heeft, hunne ouderdommen, de landen hunner geboorte en het werk, waar toe zy door hunne lyv-heeren of vrouwen gebruikt worden ; weshalven wy elk en een iegelyk hier van by dezen kennis geeven en met den meesten nadruk aanbeveelen, niet alleen eene zuivere en naar waarheid ingerichte opgave zyner dusdanige slaaven te doen aan de gemelde wykmeesters en lieutenants, maar ook die aan dezelve te vertoonen en hun in de uitvoering van dezen hun opgedraagen last behulpzaam te weezen, op poene, dat die geen, dewelke bevonden zal worden by die opgave een of meerder slaaven versweegen of achtergehouden te hebben, verbeuren zal eene boete van vyftig ryksdaalders voor ieder derzelve ten behoeven van de kassen der gemelde collegies

Zie ook 30 Mei en 28 Julij 1797.

21 Januarij
3 Februarij.

Wijziging van het formulier voor den eed van trouw.

In aanschouw genomen zynde, dat de nationale vergadering, representeerende het volk van Nederland, by haare proclamatie van den 1^{en} Maart 1796 heeft gewild, dat alle vonnissen van eenige committe's, collegien of krygsraden, te voren aan de generaliteit gesubjecteert, by vervolg geweest zouden worden in den naam van het volk van Nederland;

so is na deliberatie verstaan de hoge regeering aan te schryven, dat Commissarissen Generaal het gevoeglyk agten, dat ook dien overeenkomstig ingerigt werde de verandering in de formulieren van eeden, welke uithoofde van die, in het opper-bestuur over de republiek en haare onderhorigheeden voorgevallen, noodzakelyk is geworden, en dierhalven begeeren, dat, daar zulks te passe komt, voortaan trouwe zal gezworen worden aan het volk van Nederland in steede van aan de hoog mogende heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, gelyk tot dus verre heeft plaats gehad.

27 Januarij. *Wijziging in het verstrekken van kostgeld en ryst aan zieke en nieuw in het ambachts-kwartier te Batavia opgenomen slaven.*

Vertoond zynde het zeer schandelyk misbruik, hetwelk in dat kwartier heeft plaats gevonden omtrent de verstrekkingen van het kostgeld en de ryst voor de zieke en nieuw aangekomene slaven aan den opper-mandadoor, als waarmede deeze ten koste van de nooddrift dier arme menschen zyn beurs maakt, zo is, om deeze allezints vitieuse inrichting geheel af te schaffen, goedgevonden en verstaan, dat voortaan, ingaande met primo February naastkomende, het kostgeld en de ryst voor de zieke en nieuw aankomende slaaven in het voorschreeven kwartier aan die lyfeigenen zelve zal worden ter hand gesteld, zonder dat de opper-mandadoor daarover eenige bestelling zal mogen hebben".

28 Januarij. *Instructie voor het vendu-kantoor van de Ned. O. I. Compagnie te Batavia.*

Het stads-vendu-comptoir door verscheyde, te zamenlopende omstandigheden buiten staat geraakt zynde om aan de goede ingezeetenen te fourneeren zodanige penningen, die, hetzy op de verval-dagen moeten uytgekeerd, dan wel tot meerder gerief der verkopers, direct na de gehoudene verkopenen verlangd worden; zo hebben heeren Commissarissen Generaal, tot voorkominge van alle nadeelige gevolgen, op den 24^{en} December 1796 beslooten gemeld stads-vendu-comptoir dadelyk in te trekken en te bepalen, dat de vendutie, tot hetzelfde gehoord hebbende, voortaan, onder toevoeginge van het benodigde fonds, voor reekening van de Compagnie zullen worden gedirigeerd en geadministreerd, ingaande met primo January deezes jaars.

Art. 1. Tot die directie zullen van weegens de hooge regeering dezer landen worden benoemd:

twee vendumeesteren met de qualiteit van koopman,
 een boekhouder en kassier met de qualiteit van koopman,
 een afslager, neevens
 de benooidige klerken.

Art. 2. Zo wel beide vendumeesteren, kassier, afslager, als de twee eerste klerken, zullen by het aanvaarden van hun ampt den eed moeten doen, hier agter vermeld en geinsereerd.

Art. 3. Voor het aanvaarden van hunne respective bedieningen zullen zy verpligt en gehouden zyn te stellen de navolgende borgtogten, als:

ieder vendumeester.....	rd ^e 10000
de kassier en boekhouder.....	• 20000
de afslager.....	• 5000

en dus, excepto den kassier, gezaamentlyk aanspreekelyk zyn voor de uitstaande vendu-penningen; zullende deeze borgtogten na hun overlyden of ontslag voortduuren, tot zo lange 'er geene uytstaande gelden ter hunne verantwoordinge voortloopen, dan wel tot na het gedaane transport en overgaave aan

derzelve vervanger of vervangers, van welke borgtogten de nodige grossen aan den heer Directeur Generaal moeten gepresenteerd worden ter verdere approbatie van de hooge regeering.

Art. 4. Vendumeesteren zullen voortaan op Zaterdag geen vendutie mogen houden, dan alleen van vaste goederen of by uiterste noodzakelykheid, dog zullen zy alle Zaturdagen by den anderen moeten koomen in het vendu-comptoir om met den kassier en afslager na te gaan, te overweegen en te bepalen:

- 1° de maandelyksche te zamentrekking of de uytstaande schulden en dus, zo wel de uytgetrokkene reekeningen der Europeesen, Chineesen en Mooren, als de daarvan geduurende de verloopene week ingekomene penningen;
- 2° den staat en toestand der debiteuren en aan welken, het zy met of zonder borgen, verder of langer crediet kan worden verleend;
- 3° welke debiteuren nalaatig zyn in de voldoening der kooppenningen en dierhalven door middelen van regten tot de voldoening moeten worden geconstingueerd, steeds in het oog houdende, dat de bepaalde tyd van parate executie niet verloopt.

Art. 5. De beurtverwisseling van vendumeesteren tot de te houdene vendutien zal geschieden om de veertien dagen, blyvende niet te min een ieder verplicht, by ziekte of andere onvermydelyke voorvallen, des anders beurt waar te neemen, ten einde alle verdraaginge voor te komen.

Art. 6. Tot meerdere faciliteit en tot voorkooming van verliesen en nadeelen zullen gemelde vendumeesters gehouden zyn te formeeren een compendieus hand-boek, waarin zo na mogelyk en na hun beste weten het agterstal van iedere Chineesche koper op eene aparte reekening behooryk is bekend gesteld, met aanwyzing van het geene daarop in mindering successivelyk is voldaan, tot welkers effenhoudinge de vendumeester van de tourbeurt alle dagen na de gehoudene vendutie met en beneevens den vendu-schryver zal vacceeren ter optellinge en te samentrekkinge van de op nieuw gemaakte schulden; ten welken einde en om het heilzaame oogmerk in

deezen des te beeter te bereyken de kassier en boekhouder alle dagen aan den vacceerenden vendumeester zal moeten suppediteeren deszelfs loopende kassa-reekening waarby de ontvangene gelden zyn genoteert; en, vermits dit middel onontbeerlyk is om den koopzieken Chinees paal en perk te stellen en schadens voor te komen, zo zullen by verzuim of inattentie de daaruit profluuerende nadeelen werden gedragen door den vacceerenden vendumeester alleen.

Art. 7. De vacceerende vendumeester zal teevens ook verpligt zyn alle morgen praecies ten agt uren of een uur voor de te houdene vendutie op het comptoir te compareeren en aan den afslager, ter presentie van den kassier, ter hand stellen eene nota van de Chineesche kopers, aan welken uit hoofde van meerder debet, dan hunne borgtogt bedraagd, geen crediet meer mag werden verleend, tot tyd en wyle dezelve met den kassier ten vollen zullen hebben geliquideerd; zullende by verzuim of inattentie, ten dien opzigte de afslager alleen aanspreekelyk blyven voor de geleedene nadeelen; en, of het somtyds kwame te gebeuren, dat Chineesen voor een meerdere som kopen, dan zy nog op hunne borgtogt te goed hebben en dat zulks de aandagt van vendumeesteren en den afslager geduurende de verkoping ware ontslipt, zo zullen vendumeesteren gequalificeerd zyn de zodanige te verpligten om ook voor het meerdere gekogte te stellen suffisante borgtogt en om, by foute van dien, het zelve meerder gekogte per naaste vendutie wederom op te veilen voor reekening en risico van den eersten koper.

Art. 8. Na dat de eerste comparitie zal zyn afgeloopen, zo zal aan gemelden afslager werden bezorgd eene compleete lyst van alle Chineesen, Mooren en Europeesen aan welken het koopen op crediet is ontzegt of ten vervolge ontzegt werd, ten einde van al zulke persoonen, by aldien dezelve mogten geneegen zyn goederen te kopen, directe betaalinge te kunnen eisschen; zullende de verantwoording van zodanige, direct ontvangene penningen aan den kassier moeten geschieden den anderen morgen, ter presentie van den gevaceerd hebbenden vendumeester.

Art. 9. Geene borgtogten zullen voortaan geaccepteerd worden, dan waarby wel expres gestipuleerd en bepaald is de somma, waarvoor zig de borgen voor den origineelen debiteur hebben verbonden; dan om ook hierin voor te komen, dat in der tyd, by wanbetalinge, het mindere rendement op de borgen niet zal kunnen verhaald werden, zo zullen volstrekt geene borgen mogen werden geaccepteerd, ten zy de officieren der Chineesen of hoofden der inlanders, waar onder de borgen sorteeren, voor derzelve goeodheid op het daar toe in gereedheid gebragte request hebben geteekend.

Art. 10. Vendumeesteren zullen verpligt zyn, niet alleen met het begin van ieder maand een schriftelyk en distinct rapport van het voorgevallene op het vendu-comptoir te doen aan den heer commissaris, welke het opzigt over hetzelfde zal hebben, maar ook van alle voorvallen, welke een spoedige voorziening vereischen, direct verslag te doen.

Art. 11. Om de vier maanden zal de kassier gehouden zyn te leveren de drie maandelyksche papieren omme in eene byzondere comparitie te werden onderzocht en den uitslag daarvan gebragt ter kennisse en approbatie van de hooge regeering.

Art. 12. Om de twee maanden egter zullen vendumeesteren in haare weekelyksche te zamenkomst de lysten der provenuen van de gehoudene vendutien tegen de vendu-quaterns moeten confronteeren en voor de accoord bevindinge op de lysten teekenen.

Art. 13. Vendumeesteren zullen geene Chineesen, die pagters of meedestanders van dien zyn, tot het kopen op de vendutien mogen admitteeren, maar dezelve, zo die by het aanslaan van een pagt gewoon zyn geweest vast crediet te hebben, niet alleen geen crediet meer verleenen, maar hen ook tot de betaalinge der agterstallige vendupenningen, het zy in der minne, het zy door middelen van regten, ten spoedigsten moeten constringeeren.

Art. 14. Tot voorkooming van verliesen zullen vendumeesteren niet vermogen te accepteeren borgtogt van den eenen kooper voor den anderen, ook niet van vrouwen of

weduwen van Chineesen voor hunne mannen of kinderen, zonder dat dezelve tevens van andere solide borgtogten verzeld zyn.

Art. 15. Vendumeesteren zullen den tyd van parate executie niet mogen laten voorby gaan, maar zorge moeten dragen, dat de koopers binnen de vyf maanden het bedragen der door hen gekogte goederen voldoen, en voorts omtrent de zodanige, welke in gebreke blyven binnen dien tyd te betalen, by het begin der sesde maand na den gehouden verkoop de nodige middelen van constraite te gebruiken, op poene, dat zy aanspreekelyk gehouden zullen worden en direct zullen moeten vergoeden de schadens, welke door het verzuim aan het vendu-comptoir zullen toegebracht worden.

Art. 16. Ten opzigte van de Mooren en Chineesen, welke van hier vertrekken zonder alvorens hunne schulden aan het vendu-comptoir te hebben betaald, waar omtrent de bepaalde tyd van parate executie nog niet verstreken is, blyft dat regt zonder bepaling van tyd stand grypen, kunnende hetzelfde, zo wel voor den competenten regter ter plaatse, werwaards zy zich begeeven hebben (wanneer die sorteerd onder het gebied van de Compagnie), als by hunne wederkomst ter deezzer hoofdplaats uytgeoeffend worden.

Art. 17. Wanneer by de weekelyksche comparatie noodzakelyk geoordeeld word een of meer debiteuren in persoon te doen aanspreken, zullen vendumeesteren dezelve door den afslager laten appointeeren om hem of hun de reedenen van zyne of hunne wanbetaling af te vragen.

Art. 18. De fungeerende vendumeester zal wel moeten toezien, dat er in de vendu-quatern geen verkeerde namen geschreeven en ook altyd de voornamen daar by gesteld worden, mitsgaders niet mogen toelaten, dat de eene persoon voor den andere goederen mynd, ten zy de persoon, voor wien gemynd word, zelfs tegenwoordig is en zulks toestemd dan wel eene schriftelyke qualificatie daar toe gegeven heeft, die als dan vertoond en op het vendu-comptoir bewaard zal moeten worden.

Art. 19. Ook zal de fungeerende vendumeester moeten

zorge dragen, dat geene Europeesche vreemdelingen of vrylieden van de buiten-comptoiren, hier geen fixum domicilium hebbende, eenige goederen op vendutie mynen, ten zy zy die goederen laten schryven op de naam van die geene, waar by zy woonen en die, present zynde, daar in toestemd of dieswegens eene schriftelyke qualificatie heeft verleend, zullende in het laatste geval zodanige qualificatie meede op het vendu-comptoir bewaard moeten blyven.

Art. 20. Insgelyks zal hy zorge dragen, dat de verkogt wordende restanten een der voorige koopjes niet overtreffen, ten minsten niet meer dan voor een gedeelte, en de verkopers daar van moeten praeadveteeren.

Art. 21. Ook zal hy de lysten der verkogte en niet terstond afgegeven wordende goederen na het eindigen der vendutien, de tyd zulks eenigzints toelatende, of ten uystersten dien zelfden dag laten uittrekken en geteekend aan den verkoper ter hand stellen; zullende de verkopers gehouden en verpligt zyn die goederen, zo spoelig mogelyk, af te geeven en als dan die lysten, door hen voor de afgave geteekend, op het vendu-comptoir te doen bezorgen of by nalatigheid der koopers in de afhaling hunner gekogte goederen daar van op het vendu-comptoir kennis te geeven, op dat de koopers als dan kunnen worden geordonneerd hunne gekogte goederen af te halen.

Art. 22. De fungeerende vendumeester zal zorg moeten dragen, dat er geene zuure of bedorven dranken op vendutie verkogt worden, maar, zo er een pyp of vat bier of andere dranken opgeveild en hetzelfde zuur of bedorven bevonden word, dat bier of die dranken in zyne tegenwoordigheid laten uystorten om alle hedriegeryen, die de Chineesen daar anderzints meede zouden kunnen pleegen, voor te koomen, en daarna de leedige fust doen verkopen; voorts zal hy zig moeten gedragen aan de successivelyk genomene besluiten en geëmaneerde placaten tegen den verkoop van speceryen, ammunitie van oorlog en diergelyken.

Art. 23. Voorts zal een aankomende vendumeester vryheid hebben de uytstaande schulden, die by desperaet oordeeld te

weezen, van den overneem en transport te excuseren en dus de afgaande vendumeester daar voor responsabel blyven, dog voor geene andere of by het doen van transport uitdrukkelijk overgenomene posten.

Art. 24. Het huis, waar in het vendu-comptoir gehouden word, zal, zo als het thans is, met de daar toe behoorende meubelen, van de afgegaane stads vendumeesteren ter waarde van rd^s 2000 by de Compagnie overgenomen en by de boeken werden afgeschreeven en binnenslyns gebracht.

Art. 25. Daar en tegen zal de kassier en boekhouder verplicht zyn, by de intrede van dit ampt, voor zyne reekening over te neemen de lessenaars en verdere schryf-gereedschappen, tot het vendu-comptoir behoorende, voor de somma van rd^s 450.

Art. 26. De actens, borgtogten, mitsgaders vendu-obligatien zullen voor een der vendumeesteren en eersten gezwooren klerk gepasseerd worden en van even zo veel kragt en waarde zyn als een scheepen-kennisse, notarieele borgtogt, obligatie of andere legale bewyzen.

Art. 27. Tot een bepaald middel van bestaan zal jaarlyks uyt de genootene percentos en intressen worden uytbetaald, als:

aan ieder vendumeester rd ^s 6000.....	rd ^s 12000 : —
• den kassier.....	• 5000 : —
• • afslager.....	• 4000 : —
• dezelve tot onderhoud van de tot de vendutien benodigde tafels, banken, het zeil, de slaven, enz.....	• 350 : —
aan den eersten gezwooren klerk.....	• 600 : —
• • vendu-schryver.....	• 600 : —
• • tweede klerk.....	• 600 : —
• 11 klerken.....	• 1600 : —
• 4 geldophaalders.....	• 1260 : —
• den visitateur en boekhouder generaal voor het visiteeren der boeken.....	• 333 : 16
aan den mandadoor en oppasser voor het huis	• 96 : —
voor reparatie van het huis stelle.....	• 310 : 32
	teld rd ^s 26750 : —

Des zal de kassier, zo min als de vendumeesteren of eenige der andere officianten, voortaan geen afzonderlyke gagie of kostgeld genieten, maar zullen zy zig allen moeten te vrede houden met de hier voren bepaalde tractementen, zonder meer.

Ingeval van noodzakelykheid zullen eenige meerdere schryvers kunnen worden ingehuurd, dog niet zonder voorkennis en qualificatie van den heer commissaris opzichter.

Art. 28. Alleenlyk zullen de penningen, dewelke profluereen uyt het verleenen van vendu-extracten, jaarlyks worden verdeeld onder de gezaamentlyke klerken, na aftrek van het benoodigde voor papier, penneschagten en verdere schryf-behoeftens.

Art. 29. Voor het voorschreeve salaris zullen vendumeesteren, nevens haaren afslager, gehouden zyn in te staan voor alle verliesen en nadeelen, ieder pro rato van zyn voorschreven aandeel, voor zo verre de hooge regeering, na gedaan onderzoek, zal bevinden, dat door haare schuld, moedwil of onoplettenheid soortgelyke verliesen mogten zyn gecauseerd; zullende daar toe de nodige voordragten door den heer commissaris opzichter aan welmelde regeering worden gedaan.

Art. 30. Voorschreeven uytgaven zullen ook jaarlyks by de boeken op eene aparte reekening van vendu-ongelden gebragt en met het sluyten derzelven ten beswaar der reekening van verdiende salarissen en intrest-penningen geliquideerd worden.

Art. 31. Vermits het oogmerk deezer nieuwe inrigtinge zig voornamentlyk bepaald tot een prompte afbetalinge der vendu-penningen op den verval-dag, waar omtrend de trage inpalminge en geld gebrek tot dus verre diverse difficulteiten hebben veroorzaakt, zo zal dierhalven, tot voorkominge van soortgelyke belemmeringen, door de Compagnie aan voormeld vendu-comptoir voor eerst gefourneerd werden eene somma van 200000 rd^e of zo veel meer, na rato de omstandigheeden zalks mogten komen te vereysschen; zullende daar en tegen door de verkopers worden goed gedaan, als:

6 procento van losse goederen, het zy dezelve voor reekening van particulieren of van de Compagnie zelfs verkogt werden, zonder dat voortaan, nog aan de opperkooplieden van het kasteel, nog aan de administrateurs iets zal werden uytgekeerd.

6 . van het bedragen der loteryen,

3 . . verkogt werdende vaste goederen en schepen, omme by de boeken ten favore der reekening van verdiende salarissen en intrest-penningen te worden geboekt.

Art. 32. Dog worden vendumeesteren gequalificeerd aan alle goede ingezeetenen, die direct na de gehoudene vendutien of voor het eindigen der termyn van zes maanden het montant der voor hunne reekening verkogte goederen mogten verlangen vooruit te ontfangen, daar meede te gerieven teegens $\frac{1}{2}$ procento 's maands, in steede der bevoorens bepaalde $\frac{3}{4}$ procento.

Art. 33. Om dan ook alle verwarringe voor te koomen, zo zal de boekhouder en kassier gehouden zyn voorschreeven fonds, met en benevens het geene nog mogte zyn benodigd en door de Compagnie verder gefourneerd werden, by de boeken te brengen op de reekening der vereenigde Oost-Indische Compagnie, om als zodanig onder guarantie van het vendu-comptoir te blyven voortloopen.

Art. 34. En, terwyl voortaan de hoofd-reekening der boeken van het vendu-comptoir, even als by de Bataviase administratie-boeken, het comptoir Batavia zyn zal om daar meede, zo wel de crediteuren, als debiteuren te liquideeren, zo zal dan ook by het sluiten derselve de boekhouder en kassier gehouden zyn met den negotie-boekhouder te confronteeren en daar na te sluiten, waar na het saldo der te vooren staande reekeningen van verdiende salarissen en intrest-penningen, na liquidatie der gelicentieerde verliesen, in 's Compagnie's kassa overgebracht en by meermelde negotie-boeken op de reekeningen van verantwoorde salarissen en intrest-penningen by vendumeesteren zal worden overgenoomen.

Art. 35. Zo dra de boeken, onder ultimo Augustus ge-

slooten, onder balans zyn gebragt, zal de staat-rekening op de afgesloote boeken by de hooge regeeringe moeten werden ingediend, ten einde door daar toe aan te stellene gecommiteerdens het saldo der kassa opgenoomen en de boeken gevisiteerd kunnen werden voor een douceur van rd^a 333 $\frac{1}{2}$, behalven nog $\frac{1}{2}$ gedeelte van alle erreuren, die ten nadeele van het vendu-comptoir of particulieren zyn begaan, na exigentie van zaaken.

Art. 36. By introductie van een nieuwen vendumeester en afslager zal van alle uytstaande schulden specifieke aanwyzing moeten werden gedaan en afgevraagd worden, of hy alles voor zyn aandeel overneemt; en, by aldien hy zig daar in bezwaard mogte vinden, zullen zyne reedenen van bezwaar moeten voorgedragen werden aan de hooge regeering om daar over te disponeeren na bevinding van zaaken, met inhaesie van het genoteerde onder art. 3.

Art. 37. Van primo September tot medio daar aan of na maate de omstandigheeden zulks komen te vereisschen, zullen de vendutien stil staan om ongestoord in het te doene onderzoek te kunnen voortgaan.

Art. 38. Voor het opengaan van het vendu-comptoir zullen vendumeesteren aan de hooge regeering moeten overgeeven een opgave van de gelden, welke twaalf en meer maanden boven den bepaalden verval-dag onafgehaald zyn blyven staan, indiervoegen, dat in September 1797 zullen moeten worden opgegeeven alle de posten, van welke de verval-dag verscheenen is gewceest ultimo Augustus 1796, ten einde vervolgens in Compagnie's kassa overgebragt en aldaar gedepositeerd te blyven ten behoeve der daar toe geregtigden om, wanneer dezelve binnen een derde van een eeuw niet zyn gereclameerd, door het regt van praescriptie te vervallen aan de Compagnie als beer van den lande.

Art. 39. De kassier en boekhouder zal moeten zorge dragen, dat alle reekeningen, zo van vaste, als losse goederen, uytelyk binnen de drie maanden uytgetrokken, door hem geteekend en onder de geld-ophaalders verdeeld worden, op

poene van by verzuim te moeten vergoeden het nadeel, aan vendumeesteren toegebracht.

Art. 40. Hy zal een memoriaal en kassa-boek houden, waarin hy dagelyks moet aantekenen, hoe veel hy dien morgen heeft ontvangen, de personen van wien en wat maand en zulks ook voor de te zamentrekkingen voor ieder persoon in margine bekend stellen; insgelyks hoe veel hy heeft afgegeeven en aan wien, met bekendstelling van datum der gehoulene vendutie en de pagina of folio van het quitantie-boek.

Art. 41. Uit de dagelyksche aantekening zal hy doen formeeren eene weekelyksche kassa-reekening, van Zaterdag tot Zaterdag, waarby blykt, wat hy in die week heeft ontvangen en uitgegeeven en dus het saldo der kas, hetgeen hy van de afgelopen week op de volgende moet overbrengen.

Art. 42. Van deeze kassa-reekening zal hy doen vervaardigen twee eensluitende afschriften, namentlyk: een voor den heer commissaris over het vendu-comptoir en een voor de gezamentlyke vendumeesters, om wekelyks in hunne comparatie nagezien en vervolgens geseponeerd te worden, zullende het aan vendumeesteren vry staan al, hetgeen boven het bedragen van de borgtogt van den kassier onder zyne berusting bevonden word, te laten overbrengen in de groote yzere kist, waarvan ieder vendumeester, neevens den kassier, een sleutel onder derzelve berusting zullen hebben.

Art. 43. En, dewyl dus de eene vendumeester buiten den anderen de geldkist niet zal kunnen openen, zullen zy ook voor het bedragen van hetgeen daarin successive wordt overgebracht, alleen responsabel en daarom ook gehouden zyn van alle ontfangst en uitgaaf, in en uit de geldkist, aparte aantekening te houden.

Art. 44. Indien een der vendumeesteren door ziekte of anderzints belet word by het openen der geldkist tegenwoordig te zyn, zal de eerste gezworeen klerk gequalificeerd weezen by de opening praesent te zyn, die daartoe als dan ook de sleutel van den absenten vendumeester zal moeten ontvangen.

Art. 45. De kassier en boekhouder zal, zo lange deeze

ongunstige tyden voortduuren, niet vermogen agio op de in betaling aangeboden wordende contanten te accordeeren, dan met voorkennisse van de beide vendumeesteren.

Art. 46. Ten dien einde zal hy een byzonder kassa-boekje formeeren van agio op de in betaling ontvangen contanten en hoeveel op de uitgegevene is geprofiteerd, op dat hetzelfde by de vier maandelyksche afrekening ten goede kan worden gebragt op de reekening van verdiende salaris- en intrest-penningen.

Art. 47. De kassier en boekhouder zal ook een exacte aantekening houden van de door hem verstrekt wordende zeguls, zo voor de extracten, als slaven-transporten, en ten dien einde formeeren drie boekjes, als een voor extracten, een voor de ses weekelyksche en een voor de drie maandelyksche transporten, moetende die der slaven-transporten aan hem door den eersten klerk en die der extracten door den tweeden klerk verantwoord worden.

Art. 48. De kassier en boekhouder zal by de weekelyksche comparitien van vendumeesteren en den afslager het ampt van secretaris of scriba waarneemen en van al, het geen besloten word, terstond een korte aantekening houden om daaruit een resolutie te kunnen formeeren, die door vendumeesteren in een volgende comparitie geresumeerd en, door hen, neevens den kassier en afslager geteekend, ten comptoire moet worden bewaard.

Art. 49. De kassier en boekhouder zal geene verandering in de gemaakte schikkingen der zaaken van het vendu-comptoir maaken na de wille en het goeddunken van een der vendumeesteren alleen, maar wel van alle gezamentlyk en onder approbatie van den heer commissaris.

Art. 50. De kassier en boekhouder zal niet verpligt zyn aan ieder vendumeester in het byzonder (aan welke egter den toegang tot en het visie neemen van alle boeken en papieren dagelyks vry staat) reekening en verantwoording te doen, maar wel in de weekelyksche comparitien aan de gezamentlyke vendumeesteren.

Art. 51. De kassier en boekhouder zal alleen de directie

over de klerken van het vendu-comptoir hebben en zodanige schikking omtrend de verdeeling van het werk onder dezelve maaken, als hy het beste en ten meeste nutte van het comptoir zal oordeelen; voornamentlyk moet zyne zorgte zig daar heenen strekken, dat de extracten aan de belanghebbers, indien dezelve komen te vragen, binnen den tyd van vyf weeken worden bezorgd en afgegeeven; en, om een ieder spoedig te kunnen gerieven, mitsgaders alles op een effen voet te houden, zal hy gehouden zyn met en beneevens de klerken ten agt uren 's morgens praecies op het comptoir praesent te zyn.

Art. 52. De afslager zal des morgens, voor het aangaan der vendutien, op het vendu-comptoir moeten komen om te verneemen, of de kassier ook eenige ordres omtrent het een of ander te geeven heeft.

Art. 53. De afslager zal ook des Zaturdags, wanneer comparitie gehouden word, daarby teegenswoordig moeten zyn om met de vendumeesteren het nodige te overleggen en vervolgens zodanige ordres te konnen ontvangen en uitvoeren, als hem door de gezamentlyke vendumeesteren, aan dewelke hy in zo verre ondergeschikt blyft, zullen geegeven worden.

Art. 54. Den afslager eenige advertentiën ter hand gesteld wordende, zal hy dezelve terstond laten rond brengen, zo buiten als binnen de stad, zonder dat hy daar voor, als ook voor den uitroep of het bekkenslag en het geen verder daar van dependeert, iets meerder zal genieten dan het voorschreeven, voor hem bepaald salaris.

Art. 55. By den verkoop van goederen, waar van hy de waarde niet weet, zal hy aan den verkoper, alvorens hy dezelve insteld, vragen, van hoe veel hy die goederen moet afslaan.

Art. 56. De afslager zal, by het afslaan der goederen, wel moeten acht geeven, wie het eerste mynd, en om geene reedenen hoegenaamd den een boven den anderen praeferentie geeven, op poene van deportement.

Art. 57. Iemand, dien hy niet wel kend, goederen mynende, zal hy hem, niet alleen zyn naam, maar ook de voornaam

en, des noods, de qualiteit afvragen en zulks aan den venduschryver opgeeven.

Art. 58. De afslager zal zig aan de hem van tyd tot tyd ter hand gesteld wordende memorien (van alle zodanige personen, als geen verder credit kan worden verleend) stipelyk moeten houden, zonder eenige conniventie, op poene van vergoeding, en zig voorts, zo tegens de verkopers, als kopers, met alle bescheidenheid gedragen.

Art. 59. De klerken, zonder onderscheid, uitgezonderd de geld-ophaalders, zullen dagelyks des morgens voor agt uren op het comptoir moeten zyn en daar zo lang blyven als de kassier of wel zo lang hunne tegenswoordigheid vereischt word.

Art. 60. Geen klerk zal vermogen eenige reekeningen, boeken of papieren, hoe genaamd, van het comptoir af te geeven zonder voorkennisse en toestemming van den kassier.

Art. 61. En de klerken zullen, zo wel aan vendumeesteren, als aan den kassier alle eerbied, trouw en onderdanigheid bewyzen.

Eed voor de vendumeesters.

Ik beloove en zweere, dat ik het volk van Nederland, de heeren bewindhebberen der Generaale Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, uitmakende het comité tot de Oost-Indische handel en bezittingen, de heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch Indië en Kabo de Goede Hoop, mitsgaders den heer Gouverneur Generaal en de Raaden van Indië gehouw en getrouw zal weezen; dat ik myn uiterste naarstigheid en devoir aanwenden zal, dat de goederen, die by my worden afgeslagen, ten duurste worden verkogt; dat ik op de vendutien niet koopen of mynen zal voor my zelve ofte voor anderen, directelyk nochte indirectelyk, en dat ik my voorts, in het geen myn ampt zal aangaan, onpartydig en getrouw gedragen, mitsgaders de ordonnantie, my voorgesteld, punctuelyk agtervolgen zal.

Zoo waarlyk helpe my God Almagtig!

Eed voor den afslager van vendumeesteren.

Ik beloove en zweere, dat ik het volk van Nederland, de heeren bewindhebbereren der Generaale Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, uitmakende het committé tot de Oost-Indische handel en bezittingen, de heeren Commissarissen Generaal, over geheel Nederlandsch Indië en Kabo de Goede Hoop, mitsgaders den heer Gouverneur Generaal en de Raaden van Indië gehouw en getrouw zal weezen; dat ik myn dienst als afslager trouw en eerlyk zal waarneemen; dat ik dus de goederen, welke by publieke vendutien verkogt worden, nimmer te laag zal afslaan en, wanneer ik de prys der goederen niet weet, zal vragen aan vendumeesteren of den verkooper, hoe hoog hy dezelve begeerd afgeslaagen te hebben; dat ik zonder aanzien van personen, altoos na waarheid, zal opgeeven de naamen van den geenen, door welke de opgeveilde goederen gemynd zyn; ook in geenen deelen ten favoreure van iemand en ten nadeelen van den verkooper de prysen der gemynde goederen meerder of minder zal opgeeven, als dezelve waarlyk verkogt zyn; als meede dat ik nooit op de vendutien, daar ik afslager ben, eenig goed zal mynen voor my zelfs of voor andere; en my voorts zal gedragen, gelyk een braaf afslager betaamt.

Zoo waarlyk helpe my God Almagtig!

Eed voor den eersten klerk van vendumeesteren.

Ik beloove en zweere, dat ik het volk van Nederland, de heeren bewindhebbereren van de Generaale Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, uitmakende het committé tot de Oost-Indische handel en bezittingen, de heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch Indië en Kabo de Goede Hoop, mitsgaders den heer Gouverneur Generaal en de Raaden van Indië gehouw en getrouw zal weezen; dat ik als eerste klerk van vendumeesteren niemand anders, als den naam van den geenen, die op vendutie mynd en voor wien gemynd word, zal opschryven.

Dat ik my nimmer zal verstouten om, ten voordeelen van wien het zoude mogen weezen, de pryzen der goederen meerder of minder in de vendu-rollen, die door my staande de vendutien geschreeven worden, bekend te stellen, als dezelve waarlyk verkogt zyn; ook dat ik niet de geringste verandering in die rollen, dan met voorkennis van vendumeesteren en die geene, die gevenduceerd hebben, zal maken, maar my in alles getrouw en oprecht gedragen, als een eerlyk schryver betaamt.

Zoo waarlyk helpe my God almagtig!

Zie ook 9/12 April 1796, 10/14 April en $\frac{25 \text{ Augustus}}{8 \text{ September}}$ 1801, 5/19 April 1803, 10/21 Mei 1805.

28 Januarij. Bepalingen nopens de commiezen, enz. bij het artillerie-magazyn te Batavia.

Aan Commissarissen Generaal is verkieslyk voorgekomen, dat de commiesen van het artillerie magazyn te Batavia, als welker werkzaamheeden zig enkel bepaalen tot de administratie van hetzelfde, voortaan hebben geene militaire, maar alleen eene politieke qualiteit, en hebben ingevolge van dien bepaald, gelyk geschied by deezen, dat de eerste commies zal hebben de effective qualiteit van opper-koopman en de tweede commies die van koopman en dat deese qualiteiten dan ook voor het vervolg aan die beide bedieningen respectivelyk zullen zyn gehegt.

Commissarissen Generaal hebben wyders aan den eersten commies toegelegd, gelyk hem toegelegd word by deesen, een vast tractement van rd^e 450 's maands of rd^e 5400 in 't jaar en bepaald, dat aan hem bovendien op eene aparte ordonnantie, door den boekhouder maandelyks te fourneeren, nog uit 's Compagnie's kassa sal moeten worden verstrekt een montant van rd^e 40 om door hem te worden uitbetaald aan den bombardier, die van alle verstrekkingen van goederen, ter aanmaking en verwerking dienende, pertinente aantekening houd, rd^e 10; aan den bombardier van het plein, die het ammunitie-huis, de rampaarden en lont, alsmeede het cabelgat onder zyne

verantwoording heeft en daarvan aanteekening houd, rd^e 5 en de overige ryksdaalders 25 aan een benodigde inlandsche schryver en andere bediendens.

Commissarissen Generaal hebben als nu de inkomsten van den tweeden commies nader bepaald, gelyk dezelve bepaald worden by deesen, op ryksdaalders 125 ter maand of rd^e 1500 in 't jaar en dat hiervan gevolgelyk ook de tegenswoordige tweede commies sal moeten juisseeren, ingaande met primo February aanstaande, en dat, vermits deese beide dienaaren also, na mate van het aanzien, het gewigt en de verantwoordelykheid hunner respectieve bedieningen, genereuselyk zyn gesalariseerd en daarmede alle beswaaren tegens den eed, tot deselve staande, zyn weggenomen, zy ook verpligt zullen zyn dien eed te praesteeren en zig met hun voorschreeven inkomen allesints te contenteeren, als zynde het de expresse begeerte van Commissarissen Generaal, dat dan ook by de minste ontdekking van malversatie of verkeerde practyken geene consideratie, hoegenaamd, werde gebruikt, maar de schuldigen rigoureseelyk, ten exempele en afschrik van anderen, werden gestraft.

Op 4 Februarij 1797 werd nader bepaald, dat de eerste commies in rang volgde op den boekhouder of visitateur-generaal.

Tevens werd tot geruststelling van gedagte eerste commies, als andersints, billyk geoordeald, dat de tweede commies voor een vierde zal deelen in de verantwoordelykheid voor deese administratie en ook gehouden zyn ter concurrentie van $\frac{1}{4}$ van het bedragen van den eersten commies borg te stellen".

4 Februarij. *Vrijstelling van de belasting op paarden (oorgeld).*

Op diverse, by requeste aan Commissarissen Generaal gedaane verzoeken door militaire hoofd- en andere officieren om in de betaling der nieuw geintroduceerde belasting van het oorgeld

der paarden te werden gesoulageerd voor de paarden, welke zy tot praesteeering van hunnen dienst noodig hebben, is goedgevonden daar omtrend te maken de volgende bepalingen:

de officieren, in de stad bescheyden, zullen vrydom genieten:

	In tyd van vrede:	In tyd van oorlog:
een colonnel en lieutenant-colonel.....	voor 3 paarden	voor 4 paarden
een majoor.....	» 2 »	» 3 »
» kapitein en onder-majoor	» 1 paard	» 2 »
» kapitein-lieutenant, chirurgyn majoor en adjudant... ..	» 1 »	» 1 paard
een lieutenant en vaandrig.	» — »	» — »

zullende de officieren, in de stad bescheyden, de paarden, waarvoor zy vrydom genieten, niet vermogen te gebruiken voor rytuig;

de officieren, op Mr Cornelis bescheyden:

	In tyd van vrede:	In tyd van oorlog:
een colonnel en lieutenant-colonel.....	voor 4 paarden	voor 6 paarden
een majoor.....	» 3 »	» 5 »
» kapitein, kapitein-lieutenant, chirurgyn majoor, ondermajoor en adjudant.....	» 2 »	» 2 »
een lieutenant en vaandrig.	» 1 paard	» 1 paard

en zal de commandant van de Wurtemburgsche troupes in deesen gelyk staan met een majoor.

De commandant van Mr Cornelis sal bovendien vrydom hebben voor 4 stuks paarden, dienende voor de boerewagen, waarmede de zieken worden getransporteerd naar het buyten-hospitaal.

De op Tauna Abang commandeerende kapiteins ter zee, Jan Cornelis Baane en Wynand Lucas Baggers, by requeste almeede ter zaake voorschreeve aan Commissarissen Generaal zig hebbende geadresseerd en wyders nog verzogt om gelibereerd te blijven van gedagte ooirgeld voor twee trekpaarden voor de zieke kar en vier dito voor het afbrengen der ge-

zwindstukken in cas van alarm, so is verstaan aan voornoemde kapiteins te permitteeren, gelyk hun gepermitteerd word mits deesen, vrydom der meermelde belasting voor twee rypaarden elk, mitsgaders twee trekpaarden voor de gemelde zieke kar, sonder meer, alzo het van zelfs spreekt, dat het afbrengen van geschut in cas van alarm moet geschieden voor reekening van de Compagnie.

$\frac{4}{6}$ Februarij. *Verlenging »tot nadere order», van het bepaalde op 27 October 1795 ropens de vrijstelling van invoer-regten voor Koromandelsche en andere lijnwaden.*

$\frac{4}{6}$ Februarij. *Kwijtschelding van boeten wegens verzuimde opgave van »oorgeld».*

Commissarissen Generaal onderrigt geworden zynde, dat zommige lieden, misleyd door de niet duydelyk genoeg ingerigte advertentie, daaromtrent by het vendunieuws gedaan, verzuymd hebben om binnen de bepaalde tyd ten comptoire van den collecteur opgave te doen van het getal paarden, van welke zy verpligt zyn het oorigeld te betaalen, so is verstaan hun voor ditmaal van de boete, daarop staande, te libereeren, mits die opgave als nog doende binnen veertien dagen na dato van de advertentie, waarby dezelve daartoe nader van wegens de hoge regeering zullen worden aangemaand.

11 Februarij. *Regeling der inkomsten van den boekhouder van de artillerie te Batavia.*

Gebleeken weezende met betrekking tot de dienst van boekhouder van de artillerie, dat dezelve in anno 1793/4 heeft genoten aan gagie, kostgeld en secqgeld. rd^o 272
voorts: 5 percent provisie penningen op de constante verkoop, bedragende circa jaarlyks. » 120
dan wel in alles. rd^o 392
Transporteere. rd^o 392

Per transport. rd^a 392

dat hy ook pleeg te genieten tot een middel van bestaan van den chef der artillerie rd^a 60 's maands, dog hetwelk vervallen is door de nieuwe inrigtingen omtrend de administratie derzelve, die thans aan twee commiesen is opgedragen ;

dat hy daarentegen bezwaard is gebleeven met eene uytgave van rd^a 10 ter maand tot een douceur aan twee klerken, op het comptoir van de artillerie bescheiden, bedragende dus in het jaar. • 120

sodat zyn geheele inkomen thans maar zuyver opbrengd rd^a 272
so is, daarop gedelibereerd zynde, goedgevonden de gagie, kostgeld en secqgeld, door den boekhouder der artillerie tot dus verre genoten, voor het vervolg finaal af te schaffen, zo als dat een en ander afgeschafft word mits deezen ;

en daarentegen aan hem toe te leggen een vast tractement van ryksdaalders 90 ter maand, aanvang neemende met primo Maart aanstaande, of in het jaar. rd^a 1080

waarby gevoegd worden de voorschreeven provisiepenningen op de contanten verkoop, waarvan het genot by deezen aan hem word gelaten, gecalculeerd op maar. • 120

sodat zyn inkomen zal bedragen. rd^a 1200
blyvende hy daarentegen belast met het maandyks douceur van ryksdaalders 10 aan de twee hiervoren vermelde klerken.

11 Februarij. *Regeling der inkomsten van den oppermandoer bij het ambachts-kwartier te Batavia.*

Gezien zynde, dat de inkomsten van den oppermandadoer in het ambagts-quartier in het boekjaar 1793/4 aan gagie en en kostgeld hebben bedragen. rd^a 163

voorts : het geprofiteerde op den inkoop van rottings, enz., in het ambagst-quartier benodigd. . . . rd^a 375

item op de partikuliere verkoop van mandens, kalk en houts-koolen. • 83 • 458
of in alles rd^a 621

waar tegens hy opgeeft 'sjaars, behalven eenige nieuwjaarsgelden, nog te hebben moeten bekostigen het effenhouden zynr administratie-boeken en schryven van berigten;

is na deliberatie goedgevonden aan voornoemden oppermandador, met intrekking van zyn gagie en kostgeld, toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word by deezen, een vast tractement van ryksdaalders 60 ter maand, ingaande met primo deezer lopende maand, makende in het jaar rd^e 720.

Voorts geconsidereerd zynde, dat deeze dienaar van het voormelde, aan hem toegelegd tractement behoorlyk kan bestaan en de onkosten goed maken, waartoe hy in zyne bediening noodzakelyk is verpligt, so word hem wel ernstig g'interdicteerd zig met eenige particuliere negotie in mandens, kalk, houtskoolen en diergelyke op te houden, op poene van deportement; zynde het profyt op de leverantie van rottings, enz. bereids vervallen, door dien dezelve voortaan publiek zullen worden aanbesteed.

Ook word hem niet minder ernstig en op poene van lyfstraffe verboden voortaan eenig profyt te zoeken of te genieten op de verstrekking van het kostgeld en de ryst ten behoeve van de zieke en baarse slaven, alzo men onderrigt is, dat daarin zeer verregaande misbruiken hebben plaats gehad.

11 Februarij. *Bepalingen nopens de equipage-werf te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan:

met relatie tot het voorstel van den heer commissaris-opzigter over de equipage-werf, Wiese, om op de werf eeniglyk aan te houden een opzigter met de teegenswoordige meester-knechts, bestaande in vier personen, alzo hetzelfde rust op de onderstelling, dat alle reparatien van los- en laadvaartuigen, schouwen, boots en schuiten aan Chineesche timmerbaasen publiek zullen kunnen worden aanbesteed, aan de hoge regeering te kennen te geeven, dat, gelyk Commissarissen Generaal vermeenen voor als nog niet zeker te zyn, of die aanbesteeding wel volkomen zal reusseeren, daarvan dierhalven

alvorens wel eene proeve diende te worden genomen, waarvan welmelde hunne hoog Edelheidens den uitslag, mitsgaders eene aanwyzing, welke omslag door de voorschreeven reductie voor de Compagnie zoude worden uytgewonnen, zullen afwagten om zig vervolgens daar over nader te explicceeren — dog dat hoogstdezelve intusschen wel mogen lyden, dat de 's Compagnies scheepen, pacquetboots en andere vaartuygen, niet vallende in de termen van die hiervoren zyn opgenoemd, werden voorzien op het eiland Onrust van die gebreeken, welke tot dus verre op de rheede pleegen te worden verholpen, by aldien zulks strekt tot weezentlyk profyt van de Compagnie en mits zulks geene naamwaardige vermeerdering van omslag op het gemelde eiland Onrust ten gevolge hebbe, dewyl men niet uyt het oog diend te verliesen, dat men van daar om zeer gewigtige en gegronde reedenen is opgebrooken en die reedenen nog niets van derzelve kracht hebben verloren ;

dat, wat het calfaatwerk aangaat, Commissarissen Generaal onderrigt zyn, dat daartoe op Java geene vaste werklieden of jongens worden aangehouden, maar dat deselve aldaar telkens worden ingehuurd, wanneer en voor zo lang men dezelve nodig heeft, en daar het getal 's Compagnies scheepen hier ter rheede thans zo gering is en nog dagelyks verminderd, hetwelk eenen vasten omslag van 50 calfaat-jongens, die dagelyks 15 stuyvers verdienen, zeer bezwaarende deed zyn, hoogstdezelve gaarne zouden zien, dat dit stuk ook alhier op soortgelyke voet konde worde ingerigt, terwyl het wyders voorkomt, dat, zo men al eèn vast getal zodanige jongens zoude moeten blyven aanhouden, hetzelve om de voorschreeven reedenen merkelyk zoude kunnen worden verminderd, en dat het hoogstdezelve dierhalven aangenaam zal zyn de consideratien der hoge regeering op dat een en ander te verneemen.

Zie ook 7 Julij 1803.

14 Februarij. *Maatregelen tegen desertie van opvarenden van vreemde schepen ter reede Batavia.*

De heer Gouverneur Generaal gecommunicceerd hebbende,

dat zyn hoog Edelheid op de aan hoogstderzelve gedaane frequente klagten van de capitains der albier ter rhede leggende vreemde schepen over desertie van hun volk en de insubordinatie, die hoe langer hoe meer onder hetzelfde word bespeurd, niet alleen aan dezelve heeft toegezegd de nodige assistentie, maar ook den sahandhaar en licentmeester, Jacobus Theodorus Reynst, gelast om het volk op alle die scheepen aan te zeggen, dat degeenen, die zig van hunne bodems absenteeren, niet alleen overal opgezocht en terug gegeven, maar ook rigoureuuselyk gestraft zullen worden, — zo is goedgevonden en verstaan hiervan deeze aantekening te houden en zig met deeze voorziening te conformeeren.

¹⁴/₁₈ Februarij. *Publieke voorstelling van Mr P. G. van Overstraten als Commissaris en Gouverneur-Generaal.*

Een uitvoerig »ontwerp», 18 bladzijden in folio groot, werd hiertoe gepubliceerd. Desniettemin gaf de Regering in eene circulaire, gerigt aan de »respective heeren gouverneurs, directeurs, commandeurs», enz., te kennen: »dat wy hebben goedgevonden in de uitterlyke formalia en ceremonieelen omslag, by publieke voorstellingen van een hoofdgebieder over Nederlandsch Indië anderzints naar voorige voorbeelden gebruikelyk, voor ditmaal, zonder de minste gevolgtrekking voor den aanstaande, te maken eenige veranderingen en dus die plegtigheid hier ter hoofdplaatze, mits de praesente tydsomstandigheeden, te laten gevolg neemen op zodanigen stillen voet, als het dezen verzellend ontwerp aantoonde; en, ons daar aan gedragende, gelasten wy UEdele de voorstelling van welmelden zy Edelheid in beide voorschreven hoge waardigheeden op zodanigen dag, als UEdele daar toe het welvoegelykst zullen oordeelen, te laten geschieden alleen ten hoofd-comptoire uwer respective gouvernementen, etc. en het ceremonieel te schikken naar het voorschreeven Bataviasch ontwerp, voor zo verre zulks maar eenigzints met de gesteldheid uwer respectieve plaatzen overeen te brengen zal zyn of kunnen geschieden,

zonder uitbreiding van publieke solemniteiten of omslag, daar buiten of voor heen gebruikelijk, van welkers volvoering eene aparte resolutie geformeerd en daar van een getekend afschrift herwaarts moet worden gezonden, ten blyke, dat in alles voldaan is aan de intentie”.

Tot den bewusten »stillen voet” behoorden o. a. het uitsteken van vlaggen, zoowel aan wal, als op de reede, waar mogelijk en gebruikelijk, het uitrusten van de schutterij en van het garnizoen, het verzamelen van alle »gequalificeerdens” in de voorzaal van het generale gouvernement, het geeven van drie salvo's met het »handgeweer” en van een salut met kanonnen door het kasteel, de bolwerken en het wachtschip, enz., enz.

17 Februarij. *Bepaling, dat voorschotten op te leveren koffij voortaan uit Compagnies kas zouden geschieden.*

De heer Gouverneur Generaal gecommuniceerd hebbende, dat heeren Commissarissen Generaal nodig hadden geoordeeld voortaan de gewoone vooruitverstrekingen op de koffij-leverantien uit de Jacatrasche en Preanger Regentschappen en de afbetalingen daarvan directelyk uit Compagnies kas te laten doen, en dat het overeenkomstig de intentie hunner hoog Edelheeden zoude zyn, dat, om de thans hier zynde regenten uit de gemelde regentschappen niet nodeloos op te houden, de vooruitverstreking voor 1797 by provisie dusdanig wierd gedaan, zo is goedgevonden en verstaan den heer pro interim Directeur Generaal te qualificeeren om, volgens een teevens door zyn hoog Edelheid geproduceerde notitie, op de koffij-leverantie van 1797 en tot de betaling van den gemeenen man aan contanten uit 's Compagnies kas te laten vooruit verstrekken, als:

aan den regent van Crauwang.....	rd ^a	1500
» » » » Bandong.....	»	6000
» » » » Praccamoentjang.....	»	6000
» » » » Batoe-layang.....	»	3000
» » » » Sumadang.....	»	4000
of te zamen.....	rd ^a	20500

Mitsgaders tot de ongelden, zo voor den gemelden inzaam, als het transport daarvan, door den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, Nicolaas Engelhard, uit de gelden, die hy aan papieren van crediet in 's Comp^s kas moet restitueeren, onder quitantien te laten afgeeven:

aan den regent van Tjanjoer en Buitenzorg	rd ^s 50000
" " " " Crauwang	" 4000
" " " " Bandong	" 6000
" " " " Praccamoentjang	" 6000
" " " " Batoe layang	" 4000
" " " " Sumadang	" 4000
" " " " Adiarsa	" 150
" " " " Pamanoekan	" 300
" " " " Tjassem	" 300
of te zamen	rd ^s 74750

17 Februarij. *Verkoop van rijst van Regeringswege.*

Is goedgevonden en verstaan tot voorkoming, dat de prys van de ryst niet hooger stygt, dan dezelve thans is, hetwelk men anders wegens de slegtheid der wegen en het stilstaan van den toevoer over zee gedurende de regen-mousson zoude moeten verwagten, met den verkoop uit 's Compagnies magazynen per publieke vendutie wederom een aanvang te laten neemen, zoals die volgens het besluit dezer regeering van den 16^{en} Augustus laatstleden heeft plaats gehad, en de quantiteit daartoe te bepaalen op 200 kojangs voor deese maand en vervolgens op 150 kojangs 's maands.

25 Februarij. *Wijziging van het gewigt van den pikol koffij, aan de Compagnie te leveren, enz.*

Is verstaan het gewigt, tot welke de regenten gehouden zyn de koffij naar 's Compagnie's pakhuizen af te scheepen, ten aanzien van den regent van Tjanjoer en de verdere regenten, die hunne agterstallen reeds hebben voldaan, te verhogen tot 160 ponden het pikol en om die zelfde verhoging ook tot de

overige regenten uit te strekken, naar mate zy uit hunne schulden zullen geraken.

Alsmeede om de administrateurs vervolgens te verpligten om de koffy, die zy dan tot het gemelde gewigt zullen ontfangen, wederom te verantwoorden tot 140 ponden het pikol, insteede van 125 ponden, gelyk thans geschied; door welke schikkingen de Compagnie op eene leverantie van 100800 jegenwoordige picols van 125 ponden, waarop de inzaam kan en, zo ras doenlyk, moet worden gebragt, sal profiteeren een important bedragen van rd^s 64800, terwyl dit profyt, alleen gerekend over Tjianjoer en de regentschappen, welke hunne schulden reeds hebben afgelegd (waartoe deese schikking, als voorzgd, zig voor eerst diend te bepalen), ongeveer belopen sal ryksdaalders 56000; zynde voorts nog op dit respect besloten de opgaven, door de administrateurs van de Westzyde en Waterpoort gedaan van hunne inkomsten ter voldoening aan de publicatie van 6 September 1794, mitsgaders de nadere berigten, door hun dien aangaande thans gesuppeditoord, te stellen in handen van den heer Commissaris Generaal, Sibergh, ten einde dezelve te examineeren en de vergadering daarop te dienen van hoogstdeesselfs consideratien.

Wordende de hoge regeering aangeschreeven om de voorschreeven nadere bepalingen omtrend het gewigt der koffy op den geproponeerden voet by de aanstaande leverantie te doen introduceeren, egter daaromtrend de nodige voorzigtigheid in agt neemende, niet alleen om, soveel mogelyk, voor te komen de onaangenaame sensatie, welke deeze zaak dog altyd min of meer by de regenten sal veroorzaaken, maar ook om tegen te gaan, dat de voorschreeven verhoging van gewigt gebragt werde tot beswaar van den inlander.

Dat wyders van deeze gelegenheid sal worden gebruik gemaakt om de afbetaling aan den gemeenen man, en het gewigt, tot hetwelk deese de koffy aan den regent leverd, in alle de Oostersche regentschappen te brengen op een eenparigen voet en daartoe mits deezen te bepalen ryksdaalders 4 voor het bergsche pikol van 260 ponden, met ernstige aanbeveling om

de koffy te doen in- en uytweegen met de Hollandsche schaal en zulks, zowel in de hoofd-negoryen, als op de afleverings-plaatsen, Tjicauw en de Gintong, ten einde alzo de fraudes en knevelaryen des te beter te kunnen ontdekken en tegengaan.

25 Februarij. Verstreking van goeny-zakken.

Is goedgevonden de goeny-zakken, die de regenten voor de coffy benodigd hebben, voortaan 's Compagnie's wegen aan dezelve te verstrekken tegen 6 stuivers per pikol op de gantsche leverantie, waarvan de uitvoering aan de hooge regeering zal worden opgedragen, met kennisgeving, dat daartoe voor het eerste jaar gecalculceerd zyn nodig te weezen 40000 pees kleine goeny-zakken, wel minder, maar niet meerder, waarin zouden moeten participeeren :

Tjianjoer en Buitenzorg.....	voor p ^s	20000
Bandong.....	»	6000
Praccamoentjoeng.....	»	4500
Sumadang.....	»	3400
Batoe-layang.....	»	2500
Crawang.....	»	1000
Tjassem, Pamanoekan en Pagadeen.....	»	2000
Adiarsa.....	»	200
Tangerang.....	»	400
als boven.....	p ^s	40000

En dat men reekend in het tweede en volgende jaaren te zullen kunnen volstaan met een jaarlyks toezet tot suppletie van de versleetene en vermiste van uitterlyk 20000 p^s, calculative te verdeelen, als volgd:

voor Tjianjoer en Buitenzorg.....	p ^s	8500
» Bandong.....	»	3400
» Praccamoentjang.....	»	3250
» Sumadang.....	»	2400
» Crawang.....	»	900
» Tjassem, Pamanoekan en Pagadeen.....	»	1000
» Adiarsa.....	»	200
» Tangerang.....	»	350
als boven.....	p ^s	20000

welke calculatien ruim zyn genomen, zodat de voorschreeven hoeveelheden juist niet ten vollen nodig zullen zyn.

25 Februarij. *Voorschriften nopens voorschotten op koffij.*

Commissarissen-Generaal bepaalden, dat de gewoone vooruit verstrekkingen aan de regenten voortaan zullen geschieden directelyk uit 's Compagnie's kassa tot den interest van $\frac{3}{4}$ percent 's maands, welke tot dus verre door den gecommiteerde is genoten.

Dog, dat betreffende de gelden, welke behalven de voorschreeven vooruit verstrekkingen, jaarlyks nog moeten worden uitgegeeven aan ongeden voor het transport van de produkten, het vooruitschot daarvan aan den gecommiteerde sal worden gelaten ten einde by de generale jaarlyksche afrekening daarover meede te werden geliquideerd, nademaal de verstrekking deezer gelden, welke geduurende de ses laatste maanden van het jaar in kleine sommen moeten worden uitbetaald, uit de kas van de Compagnie veel omslag en al ligt verwarring zoude baaren".

25 Februarij. *Vrijstelling van de belasting op paarden, enz.*

Is verstaan aan de postmeesters toe te staan, gelyk aan hun toegestaan word mits deezen, vrydom van het oorigeld voor twee rypaarden, die ter bestelling van brieven nodig zyn, en de bootsman van de equipagie-werf nu en voor het vervolg te libereeren van de betaling van het oorigeld voor vier gelyke rypaarden tot het dagelyks rondbrengen der rapporten, brieven, vlagge-briefjes, enz., mits die paarden tot geene andere eydens en speciaal niet als trekpaarden worden gebruikt.

Om de sodanige, welke door het opbrengen van voorschreeven oorigeld der paarden te zeer zouden worden bezwaard, doortrend naar billykheid te gemoed te komen is al verder goedgevonden :

- 1° dat de leden van het collegie van Scheepenen, die geene andere bedieningen by de Compagnie dan wel burger ambten of officien bekleeden, waaraan inkomsten gehegt zyn, voor-

taan zullen zyn bevryd van het furnissemēt van 't jaarlyks ambtgeld ;

- 2° dat so ook de leeden van het collegie van Heemraden, die geene andere sodanige bedieningen, ambten of officien bekleeden, mitsgaders de landmeeters en gezwore klerk van dat collegie, voor het furnissemēt deeser belasting zullen genieten een redelyk dedomagement uit Heemraden kas, waarvan de bepaling aan president en leeden van het gemelde collegie zal worden overgelaten ;
- 3° het douceur van ryksdaalders 40 ter maand, by resolutie van Commissarissen Generaal van den 22^{en} January 1794 toegelegd aan de alhier beroepen predikanten der hervormde gemeente, te vermeerderen met rd^e 5 en dus te stellen op ryksdaalders 45 ter maand, ingaande met primo January deeses jaars ;
- 4° in steede van de verstrekking van één halve last ryst 's maands, welke de Luthersche predikanten van de Compagnie genieten en die aan hun reeds sedert eenige tyd is uitgekeerd in contanten, aan dezelve toe te leggen, gelyk by deese geschied, een maandelyks douceur van ryksdaalders 23, met dien verstande egter, dat zig zulks alleenlyk sal bepalen tot de twee presente predikanten, Jeremias Schill en Josua Leistman, en dat by vervolg de Luthersche predikanten geene verstrekkingen of douceurs, hoe genaamd, Compagnies weegen meer zullen genieten, als zynde het billyk, dat die gemeente zelve zorge dragen voor het bestaan haarer leeraren, sonder dat de Compagnie daarmede, in wat opzigt ook, voortaan meer werde bezwaard ;
- 5° enz. ;
- 6° den kerkenraad der hervormde gemeente te qualificeeren, gelyk dezelve gequalificeerd word by deeze, om aan den koster van dezelve kerk, by aldien zy oordeeld denzelven door de belasting van het oorigeld der paarden te zeer te zyn bezwaard, eenige matige toelage te geeven uit haare kas ten einde deesen bediende daarin naar billykheid te genoed te komen ; en

7° regenten van het pennisten gestigt in zelve voegen te qualificeeren om aan den binnen regent en schaltbaas aldaar eenige vermeerdering van inkomen (by aldien zy zulks nodig oordeelen) te geeven uit het fonds van het voormelde gestigt om hem te gemoed te komen in het opbrengen der meermelde belasting.

25 Februarij. *Regeling der inkomsten van den tweeden practizijn en verbandmeester in het binnen-hospitaal te Batavia.*

Gebleecken zynde, dat dezelve ingevolge en ter voldoening aan de publicatie van Commissarissen Generaal van den 6^{en} September 1794 heeft opgegeeven in het jaar te hebben genoten

aan gagie en kostgeld.....	rd ^s	416
aan koely-geld.....	rd ^s 22 : 24 's maands of in 't jaar	270
	teld.....	rd ^s 686

voorts: voor het helpen waarneemen van de schouwingen van gekwetsten en lyken by het collegie van Scheepenen een maandelyks douceur van rd^s 30, maakt in 't jaar..... rd^s 360

of in alles..... rd^s 1046

so is goedgevonden en verstaan aan deeze dienaar, met intrekking van gagie, emolumenten en koely-geld, toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deesen, een vast tractement van ryksdaalders zeventig 's maands of in 't jaar. rd^s 840

zullende by gehouden zyn daarvoor de nodige coelies even als bevorens te onderhouden;

dat voorts aan hem sal worden gelaten het voormelde douceur van het collegie van Scheepenen tot rd^s 30 ter maand of in 't jaar..... rd^s 360

zodat zyne inkomsten in 't jaar in alles zullen bedragen rd^s 1200

25 Februarij. *Regeling der inkomsten van den principaal journaal-schrijver en van den adsistent bij het kantoor van den boekhouder-generaal.*

Gebleecken zynde :

1° met betrekking tot de dienst van principaal journaal-schryver ten voornoemde comptoire, dat dezelve heeft opgegeven in het jaar te hebben genoten aan gagie, kostgeld en secqgeld rd^e 722 : 12 ;

2° met relatie tot die van eerste borst of assistend op het comptoir generaal voormeld, dat dezelve aan gagie en kostgeld 'sjaarlyks heeft gehad ryksdaalders 94 : 24 :

behalven nog een maandelijks douceur van den boekhouder-generaal ;

is goedgevonden en verstaan de inkomsten van den onderkoopman en principaal journaal-schryver voorschreeven ter nodige aanmoediging, met intrekking van zyne tot dus verre genoten gagie, kostgeld en secqgeld, te verhogen tot op ryksdaalders 80 'smaands of in 't jaar rd^e 600, waarop dezelve nu en voor het vervolg zullen blyven bepaald ;

voorts aan gedagte eerste borst of assistent op dat comptoir ten fine voorschreeven, met intrekking van zyn gagie en kostgeld, toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deezen, een vast maandelijks tractement van ryksdaalders 30 of in het jaar ryksdaalders 360.

25 Februarij. *Maatregel tegen stijging van de agio op zilver geld.*

In ernstige overweeging genomen zynde de gestadige ryzing der agio van het credit-papier, welke weder tot 25 percent gesteegen is, en de noodzakelykheid, dat er middelen worden uytgedagt om meerder papier van credit dan thans in 's Compagnies kas te accepteren ;

so is het aan Commissarissen Generaal voorgekomen, dat om de allernadeeligste uytwerkselen dier toeneemende ryzing van de agio kragtadig tegen te gaan en de massa van papier, thans in circulatie, te verminderen ten hoogste nuttig, ja zelfs noodzakelyk is, dat de Compagnie *van nu af*, by verkoop van de produkten uit haare pakhuizen, de betaling daarvan bedinge voor de eene helft in contante specie en voor de

wederhelft in papier van credit, waarteegens het totaal van sodanige verkogte koopmanschappen zoude kunnen worden bezwaard, zo na mogelyk, met $7\frac{1}{2}$ procento's boven de gewone pryzen, in gevalle alles met contanten moest worden betaald, ten einde de Compagnie alzo op het papier, hetwelk zy voortaan voor de helft in betaling zoude ontvangen, te doen genieten de 15 percent agio, welke zy by uitbetaling daarvan in steede van contantēn aan anderen valideerd.

En is dierhalven goedgevonden de hoge regeering van Indië van voorschreeven bedenkingen te informeeren, onder byvoeging, dat Commissarissen Generaal niet te zeggen te meenen, dat deeze schikking *van nu af* zoude moeten werken, voornamentlyk op het oog hebben om de thans alhier zynde vreemdelingen daarvan meede te doen juisseeren, nadien welmelde hunne hoog Edolheeden zig verzeekerd houden, dat de verpligting, waarin die lieden zig bevinden om contante penningen te negotieeren en op te zamelen tot de volle betaling der produkten, die zy reels van de Compagnie gekogt hebben of verder zullen willen kopen, zeer veel tot de presente styging der agio toebragt en zonder eene sodanige en dadelyk werkende voorziening meer en meer toebrengen zal; en overigens, dat het buiten gemeen gewigt deezer zaak, alzo Commissarissen Generaal de in standhouding van het credit van het papieren geld als het plegt-anker beschouwen van 's Compagnies geheele bestaan in dit oogenblik, hoogstdezelve dierhalven hadden genoopt om haare voorschreeven bedenkingen sonder uytstel aan gedagte regeering meede te deelen, in het vertrouwen, dat zy daarop die reflexie zal slaan, welke de belangen, so van de Compagnie, als die deezer colonie, zo zigbaar komen te vorderen.

In de resolutiēn der gecombineerde vergadering van Commissarissen Generaal en van de Indische Regering op 11 Januarij 1798 vindt men aangeteekend, dat „het enorm capitaal aan papiere munt, hetwelk op dit eiland (Java) rouleert”, slechts door plaatselyken verkoop van producten,

anders bestemd voor verzending naar Nederland, zijn crediet had kunnen behouden.

28 Februarij. *Toekening aan elk lid van het collegie van Boedelmeesteren eener toelage van 60 rijksdaalders 'sjaars.*

Zij kregen deze toelage »tot het goedmaken van extraordinaire of onvoorziene uitgaven, die zy doen moeten in commissien ter opneem van boedels op ver afgelegene plaatsen, die vervolgens niet in staat zyn de ongelden te dragen en insolvent worden bevonden».

Het »montant» moest afgeschreven worden op de rekening van overgewonnen renten en tevens worden gezorgd, dat »dit capitaal door de afschryvingen, die daar op worden gedaan, niet te zeer werde bezwaard».

10 Maart. *Magtiging op het collegie van Schepenen, »volgens jaarlyksche gewoonte» eene belasting ad eene halve maand huishuur te heffen van de bewoners der huizen in de stad, Zuider voorstad en Chinesche kamp te Batavia tot goedmaking der kosten van het uitmodderen van de grachten binnen en buiten de stad en van het kasteel Batavia.*

11 Maart. *Intrekking van het ambt van opziener der huis-timmerlieden en dat van baas der metselaars en steenhouwers bij het ambachts-kwartier te Batavia.*

11 Maart. *Regeling der inkomsten van den baas der timmerlieden bij het ambachts-kwartier te Batavia.*

Gebleeken weezende, dat de baas der timmerlieden in het ambagts-quartier in het boekjaar 1793/4 heeft genoten aan gagie en kostgeld..... rd^s 546
tot een middel van bestaan, aan hem door de

Transporteere..... rd^s 546

Per transport..... rd^a 346

hoge regering toegelegd by de reductie van den om-
slag van het ambagts-quartier..... rd^a 2000
aan profyt op geleeverde specery-kisten,
waarvoor aan hem 1¹/₄ rd^a per pees word
goedgegaan » 800
so ook op het repareeren der stads
brandspuiten en het aanmaken van brand-
emmers, etc..... » 125 » 2625
of in alles..... rd^a 2971

waarentegens hy verplicht was geweest te doen
de navolgende uitgaven, als:

tot onderhoud van een wagen, enz.... rd^a 600
aan een schryver tot het houden zyner
administratie-boeken..... » 300
nog voor het opmaken van diverse rap-
porten, berigten, enz..... » 120
nieuwjaars-giften aan Europeesche werk-
lieden, slaven, enz..... » 200
teld..... » 1220
sodat voor hem overbleef..... rd^a 1751

so is, daarop gedelibereerd zynde, goedgevonden de gagie,
het kostgeld en het middel van bestaan, hier voren vermeld,
van voormelde baas der timmerlieden in te trekken, gelyk
hetzelve ingetrokken word mits deeze, en aan hem tot een
vast middel van bestaan toe te leggen ryksdaalders honderd
zeventig 's maands of in het jaar ryksdaalders 2040.

Zynde by deese bepaling in agting genomen, dat het vooren-
staande profyt op de leverantie van specery-kisten is komen
te vervallen, nadien dezelve seedert een geruimen tyd publiek
worden aanbesteed, en wyders gecalculeerd, dat eene som van
ryksdaalders 60 à 70 thans toereikende zal zyn voor de door
hem te doene nieuwjaars-giften aan Europeesche werklieden,
slaven, enz.

En om wyders deeze dienaar en de opzienders der smits,
koperslagers en lootgieters, mitsgaders der metzelaars en steen-

houwers, te gemoed te komen in derzelve nootzakelyke uitgaven, is na deliberatie verstaan aan den overdrager in het ambagts-quartier op te dragen, gelyk aan hem opgedragen word by deesen, om derzelve schryfwerk voor het vervolg waar te neemen, waarvoor hy boven en behalven deszelfs tegenswoordig tractement van ryksdaalders 60 ter maand nog uit 's Compagnie's kas zal genieten eene toelage van ryksdaalders 40 ter maand.

11 Maart. *Regeling der inkomsten van den opziener der metselaars en steenhouwers bij het ambachts-kwartier te Batavia.*

Is goedgevonden aan den opziender der metzelaars en steenhouwers en zyne successeuren in der tyd, met intrekking van de tot dus verre genoten gagie en het kostgeld, mitsgaders van het middel van bestaan, toe te leggen een vast tractement van ryksdaalders negentig ter maand of in 't jaar rd^e 1080.

11 Maart. *Regeling der inkomsten van den opziener der smeden, koperslagers en loodgieters bij het ambachts-kwartier te Batavia.*

Gebleecken zynde, dat de opziender der smits, koperslagers en loodgieters in anno 1793/4 aan gagie en kostgeld heeft genoten..... rd^e 238

voorts: het middel van bestaan, aan hem door de hoge regeering toegelegd by de reductien van den omslag van het ambagts-quartier..... rd^e 1000

aan profyt op particulier werk, als vertinnen en het nieuw aanmaken van combuis-goederen, hengsels, sloten, glaswerk, enz..... » 266

te zamen..... » 1266

en dus in alles aan inkomsten..... rd^e 1804

Transporteere..... rd^e 1804

Per transport..... rd^a 1804

waarentegen hy verpligt was te doen de volgende uitgaven, als:

aan nieuwejaars-giften aan den oppasser in de winkels, Europeesche werklieden, slaven, enz. rd^a 244

aan schryfloozen tot het houden zyner boeken, als anderzints..... » 434

teld..... » 678

blyvende dus voor hem over..... rd^a 826

is na deliberatie goedgevonden het genot van gagie en kostgeld, mitsgaders het voorschreeven middel van bestaan in te trekken en af te schaffen, gelyk dat een en ander ingetrokken en afgeschafft word mits deeze, en aan voormelden opziender der smits, koperslagers en lootgieters toe te leggen een vast tractement van ryksdaalders honderd ter maand of in het jaar ryksdaalders 1200.

11 Maart. *Regeling der inkomsten van den baas der kruitmakers.*

Gezien weezende, dat de baas der kruitmakers aan gagie en kostgeld in het boekjaar 1793/4 heeft ontfangen rd^a 346:—

voorts: tot een middel van bestaan rd^a 1200:—

aan profyt op het repareeren van 2300 pees kruitvaatjes, waarvoor hem 12 stuivers per pees worden

goedgedaan..... » 287:24

teld..... » 1487:24

sodat dezelfs inkomsten in alles hebben bedragen rd^a 1833:24

waartegen hy opgeeft bezwaard te zyn met de volgende uitgaven, als:

tot het houden van een wagen, enz. rd^a 340

toelage aan den zwafel-rafineerder na

oude usantie 's maands rd^a 8:12..... » 63

item aan de drie der oudste kruit-

Transporteere..... rd^a 403 rd^a 1835:24

Per transport.....	rd ^e 403	rd ^e 1833:24
makers, die den extra dienst van dagelyksche commissien waarneemen en tot verschillende andere werkzaamheden worden geëmployeerd, te samen rd ^e 8,		
per maand.....	•	60
nieuwejaars-douceur aan de meester-knegt.....	•	80
nieuwejaars-giften aan de gemeene kruitmakers, slaven, enz.....	•	80
schryffonen tot het houden der boeken, schryven van berigten, rapporten, enz.		
rd ^e 15 's maands of in 't jaar.....	•	180
te zamen.....	•	773:—

wanneer dus voor hem overbleef..... rd^e 1060:24
 zonder dat hy volgens zyne opgave iets zoude profiteeren op de 12 percent tarra van iedere dubbeld sak salpeter, die hy den ontfangst ten zynen faveure werden afgeschreeven, mitsgaders op de 10 percent, welke hem goed gedaan worden op het hermaalen kruit;

so is, daarop gedelibereerd zynde, goedgevonden en verstaan, met intrekking van gagie, kostgeld en het tegenwoordig middel van bestaan, aan voormelde baas der kruitmakers tot een vast tractement toe te leggen, zoals aan hem toegelegd word by deezen, ryksdaalders hondert dertig 's maands of in 'tjaar ryksdaalders 1860;

wordende ook aan hem tot weder opzeggens toegelaten de reparatie der kruitvaatjes op voorschreeve voet.

De toelage aan den zwafel-rafinezler en de nieuwejaars-giften reeds voor lange gecesseerd zynde, so is geoordeeld, dat hy van het voorschreeve tractement ordentelyk kan bestaan en zyne verdere noodzakelyke uitgaven daaruit goedmaken

11 Maart. *Regeling der inkomsten van den commandeur ter zee en opper-equipage-meester.*

Gebleeken zynde, dat dezelve ingevolge en ter voldoening

aan de publicatie van den 6^{en} September 1794 heeft opgegeven in anno 1793/4 te hebben genoten de volgende inkomsten:

aan gagie en kostgeld ryksdaalders 44 : 34 's maands of in het jaar.....	rd ^e	824 : 24
voorts tot een middel van bestaan	rd ^e	2200
tot schadeloosstelling wegens het intrekken van den partikulieren handel en gepermitteerde lasten.....	»	10000
inkomsten van de boom.....	»	1200
teld.....	»	13400 : —
of in alles.....	rd ^e	13924 : —

waarenteegen hy opgeeft belast te zyn geweest met de volgende uitgaven, als:

het jaarlyksch onderhoud van twee sloepen.....	rd ^e	162 : —
vernieuwingen van kussen en tent van rood laken.....	»	260 : —
monteerings van de roeyers..	»	160 : —
voor het in ordre brengen van diverse papieren en berigten...	»	1200 : —
een ordinaire schryver à rd ^e 12 's maands.....	»	144 : —
2 jongens of putters, aan kost 's maands rd ^e 10 : 18.....	»	124 : 24
een wagen extra onderhoud..	»	60 : —
3 span paarden dito onderhoud	»	48 : —
de extra slaven.....	»	200 : —
toelage aan de quartiermeester, rd ^e 15 's maands.....	»	180 : —
ambtgeld.....	»	600 : —

teld..... » 3158 : 24

zodat zuiver voor hem overbleef » 10789 : —
ongerekend den inkoop van het vaartuig, de Favoriet, en de daaraan gependeerde ongelden te samen tot ryksdaalders 3500.

Voorts hadden zyne winsten op den gepermitteerden han-

del, uitgezette bodemeryen en inkomsten van de gepermitteerde lasten in anno 1792 nog bedragen ryksdaalders 23147:28;

item zyne inkomsten uit de particuliere vertinmeringen ten eylande Onrust sedert den 16^{en} Maart 1792 tot ultimo Augustus 1794 of 29½ maanden rd^e 4450;

en had hy volgens zyne opgave in anno 1792 nog een voordeel genoten op den inkoop van cadjang-matten tot ryksdaalders 405.

Waarop gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan aan voornoemden commandeur en opper-equipagie-meester, met intrekking van gagie en kostgeld en alle andere inkomsten, hoegenaamd, uytgezonderd alleen ryksdaalders 100 ter maand, welke hy geniet van den pagter van de boom, toe te leggen, gelyk hem toegelegd word mits deezen, een vast tractement van ryksdaalders vier honderd vyf en twintig ter maand of in het jaar ryksdaalders 5100.

Voorts de gemelde recognitie van den pagter van de boom te laten cesseeren met primo January 1798 en daarvan hy de aanstaande verpagting de nodige advertentie van wegens de hoge regeering te laten doen.

En aangezien wyders is gebleeken, dat de bepalingen, onder welke heeren Commissarissen Generaal hy hoogstderzelve resolutie van den 25^{en} October 1794 aan den commandeur en opper-equipagie-meester tot weder opzeggens toe hebben gepermitteerd met particuliere scheepen en vaartuigen handel te mogen dryven, niet met de vereischte nauwkeurigheid worden geobserveerd, zo is mits deezen verstaan de gemelde permissie weder in te trekken en te doen cesseeren met en tegens 1 January 1798, met last aan den presenten commandeur en opper-equipagie-meester, Zacharias van Hek, en deszelfs successeuren in der tyd om zig daarna exactelyk te reguleeren en zig ten dien einde voor het expireeren van den gemelden termyn te ontdoen van alle zodanige rheederyen of andere onderneemingen ter zee, tot de particuliere vaart en handel maar eenigzints betrekking hebbende, ofte ook van de aandeelen of portien, welke hy daarin zoude mogen hebben,

hoe ook genaamd, mitsgaders om van nu af aan de hoge regeering van Indie pertinentelyk op te geeven, welke zodanige riederyen of onderneemingen hem in het tegenswoordig oogenblik, geheel of gedeeltelyk, op eenigerlei wyze aangaan, met interdictie om zig nu of in het vervolg in eene nieuwe te begeeven, dan wel daarin, op wat wyze zulks ook mogte zyn, deel te neemen, op poene, so voor hem, als zyne successeuren in der tyd, die zig daaraan zouden mogen schuldig maken, van zonder eenige conniventie te zullen worden gedeporteerd van ambt, qualiteit en gagie en voorts arbitraire correctie naar exigentie van zaaken.

En vermits ingevolge van dien deeze dienaar na ultimo December 1797 geene voordeelen, hoe ook genaamd, meer uit den particulieren handel sal genieten en geene andere inkomsten hebben dan directelyk van de Compagnie (als zynde ook het voordeel op de leverantie van cadjang-matten, door dien dezelve thans publiek worden aanbesteed, geheel vervallen), zo is al verder gestatueerd, gelyk gestatueerd word by deezen, dat zyn tractement met den 1^{en} January 1798 zal worden verhoogd en voor het vervolg bepaald blyven op ryksdaalders duyzend ter maand of in het jaar rd^e 12000.

En vermits de afschaffing van eene zaak, die onder geene genoegzaame bepalingen gebragt of gehouden schynt te kunnen worden en daarom als ten hoogsten nadeelig moet worden beschouwd voor 's Compagnies belangens, van even veel aan-gelegenheid en even noodzakelyk moet worden geagt omtrend den baas van het eyland Onrust, so is by deeze gelegenheid tevens verstaan de voorschreeve dispositien ook in allen deele op deesen dienaar van applicatie te maken.

Zie ook 4 Maart 1800.

11 Maart. *Afschaffing van Compagnie's los-vaartuigen.*

Gedelibereerd zynde over de finale afschaffing der losvaartuigen, so is aan Commissarissen Generaal voorgekomen, dat 's Comp^t belang allesints vorderd zig te bepalen tot de reparatie van sodanige der gemelde vaartuigen, die voor eerst nog

niet zullen kunnen worden gemist en als volstrekt noodzakelyk moeten worden beschouwd, en om zig van alle de overige, hoe eerder so beeter, door publieke verkoop te ontdoen.

En is wyders verstaan om voortaan gebruik te maken van praauwen, die tot 8 coyangs laden, mits daarby werde in agt genomen, dat dezelve niet te kostbaar vallen en zodanig geconstrueerd zyn, dat door inlanders kunnen worden bestuurd, mitsgaders niet te diep treden om agter de pakhuizen te kunnen schieten, waardoor de ligters en champangs van tyd tot tyd meer en meer onnut zyn geworden.

Voorts geconsidereerd zynde, dat, ofschoon het getal van voorschreeven praauwen niet grooter zal behoeven te worden genomen dan volstrekt nodig is tot goederen, die sluyting vereyschen, als kunnende alle andere artikelen, gelyk reeds in gebruik is, met gewoone praauwen worden getransporteerd, het egter zomtyds zoude kunnen gebeuren, dat de kosten tot de aantimmering van die vaartuigen te boven gaan het vermogen der lieden, die geschikt kunnen worden geagt tot de aanneeming;

so is na deliberatie verstaan de hoge regeering te qualificeeren om daaromtrent met die lieden billyke schikkingen te maken en hun, des noods, met eenig voorschot van penningen uit 's Compagnies kas daartoe te assisteeren, alzo het ten hoogsten noodzakelyk beschouwd word te zyn, dat de Compagnie, so ras doenlyk, geheel werde ontlast van een artikel, hetwelk misbruiken van allerley aart voor haar zo kostbaar hebben doen zyn; — dog zal ten deezen opzigte het gerief der gemeente in het oog moeten worden gehouden en zullen dierhalven de voorschreeven schikkingen zodanig dienen te worden ingerigt, dat ook particulieren altyd genoegzaam van praauwen konnen worden voorzien, sonder dat de voortgang van het werk by de Compagnie daardoor behoefte te lyden.

11 Maart. *Regeling der inkomsten van de officieren van de dragonder-lijfwacht.*

Is goedgevonden aan de officieren van dit corps, met in-

trekking der thans door dezelve genoten wordende gagien, kostgelden, huysshuuren, emolumenten, douceurs en toelagen tot onderhoud van rypaarden en toebehooren, toe te leggen, zo als by deeze geschied, te weeten :

aan den major rd ^e twee honderd vyf en seventig 's maands of in 't jaar.....	rd ^e 3500
aan den kapitein rd ^e een honderd en vyftig 's maands of in 't jaar.....	» 1800
de lieutenants, elk rd ^e negentig, maakt voor 2 in 't jaar.....	» 2160
cornets, elk rd ^e zeeventig, maakt voor 6 in 't jaar	» 8040
zodat alle deese tractementen in 't jaar zullen monteeren.....	rd ^e 12300

zullende voornoemde officieren de betaling van de voor-
schreeven, aan hun toegelegde vaste inkomsten genieten eeven-
redig met de andere officieren van het Bataviasch guarnisoen.
om in te gaan met primo deezer lopende maand.

11 Maart. *Regeling van het ambtgeld, te betalen door den Resident van Cheribon.*

Uit aanmerking dat de koffy-culture de voornaamste bron der inkomsten uitmaakt, is goedgevonden en verstaan het ambtgeld, door gedagte resident te furneeren, provisioneel en nader te bepalen, zo als hetzelfde bepaald word by deezen, op zoveel ryksdaalders, als er jaarlyks picols koffy op Cheribon zullen worden ingezameld; zynde deese schikking aan Commissarissen Generaal toegescheenen de natuurlykste en billykste te zyn, alzo langs deezen weg altyd eene bekwaame eevenredigheid tusschen de voordeelen van den resident en de gemelde belasting plaats hebben zal.

Als eene merkwaardigheid wordt hier ook opgenomen, wat in de resolutien van Commissarissen-Generaal onmiddelyk op het vorenstaande volgt, te weten :

By deeze gelegenheid heeft de heer Commissaris Generaal, van Overstraten, gecommuniceerd, dat zyn hoog Edelheid on-

langs in eene conversatie met den regent van Tjianjoer over de verpligting, die bevorens op deszelfs regentschappen heeft gelegen tot het leveren jaarlyks aan de Compagnie van een zekere hoeveelheid indigo en de daaromtrent thans op nieuw gemaakte schikkingen door Commissarissen Generaal, bespouwd hebbende, dat die regent meende door de afschaffing van die verpligte leverantie, niet tegenstaande de uithoofde van dezelve geheve belasting op de huyshouders was blyven voortduuren, minder te hebben geprofiteerd, dan men zulks anderzints op eene eenvoudige wyze zoude kunnen hereekenen, en dierhalven vermoedende, dat hy, regent, eenige spendatien by die gelegenheid had moeten doen, waardoor dat voordeel meerendeels konde zyn geabsorbeerd, hem op het onverwagst had afgevraagd, wat hy voor het faveur van die afschaffing aan andereu wel had moeten betalen? dat de regent daarop eenige verlegenheid had betoond om die vraag te beantwoorden en zulks getragt te vermyden, dog op de nadere betoonde, ernstige begeerte van welmelde zyne hoog Edelheid om te willen weeten, wat in deezen van de waarheid was, erkend had, dat hy by die gelegenheid aan nu wylen den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander, Rolff, had moeten betaalen ryksdaalders veertien duyzend en aan den posthouder van Buytenzorg van dien tyd, Stamkgard, ryksdaalders twee duizend; alle-gueerende welmelde zyne hoog Edelheid zulks by deeze gelegenheid ten bewyse, uit welke bronnen gesproten zyn de so exorbitante, ja onbegrypelyke geldwinningen van deese eu gelyksoortige dienaaren, welker considerabel geldvermogen so dikwyls in Europa niet minder tot ergernis dan tot verwondering heeft gestrekt.

11 Maart. *Vereeniging der betrekking van dispencier te Samarang met die van soldij-boekhouder aldaar.*

14 Maart. *Aanwijzing van Cheribon als strafplaats voor aldaar crimineel »gedelinqueerd” hebbende Chinezen, Boeginezen, enz., enz.*

De resident van Cheribon nader geapprogeerd hebbende

deszelfs te meermalen op de instantien der Cheribonsche Sulthans gedaan voorstel, dat Chineezen, Boegineezen, Maccassaaren en andere overwalsche natien, die te Cheribon zig aan crimineele delicten hebben schuldig gemaakt, aldaar ter plaatsen zouden mogen worden terecht gesteld; zo is — geconsidereerd, dat zulx ongetwyfeld ten afschrik van anderen zoude strekken, doch dat de vonnissen tegen 's Compagnie's ingezeetenen niet kunnen worden geslagen door den resident en nog veel minder door den Sulthan aldaar, — derhalven goedgevonden en verstaan den voormelde resident te gelasten om in den aanstaande Chineezen, Boegineezen, Maccassaaren, enz., die in Sulthans landen wonen en aldaar gedelinqueerd hebben, op den ouden voet herwaarts te zenden om hier gevonnist en vervolgens weder naar Cheribon terug gezonden te worden, ter erlanging van de straffen, waartoe zy verweezen zyn, ten overstaan van den resident, den pakhuismeester en den scriba aldaar, die van de volbrachte executie behoorlyk aan den rechter rapport zullen moeten doen.

En zal van deeze dispositie worden kennis gegeven aan den Raad van justitie dezes kasteels, met last om voortaan dergelyke delinquanten, nadat zy gesententieerd zullen zyn, met de vonnissen ten hunnen lasten, in goede verzeekering naar Cheribon te zenden, ten einde in voegen voormeld aldaar terecht gesteld te worden.

18 Maart. *Regeling der inkomsten van den overdrager der artillerie.*

Gebleecken zynde dat deeze dienaar in anno 1793/4 heeft gehad aan gagie, kostgeld en secygeld. rd^s 222:24
 voorts: van den chef der artillerie, toen deese
 nog tevens de administratie had, rd^s 15 ter maand
 of in 't jaar. » 180:—
 zodat desselfs inkomsten in alles hebben bedragen rd^s 402:24
 is na deliberatie goedgevonden aan voormelden overdrager,
 met intrekking van zyne tot dus verre genoten gagie, kost-

geld en secqgeld, tot een vast tractement toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deesen, ryksdaalders vyf en dertig 's maands of in 't jaar ryksdaalders 420.

21 Maart. Regeling van zekere verstrekkingen aan het hospitaal te Samarang.

Is goedgevonden en verstaan de verstrekking van de tot verschooning en kleeding der inpotenten benodigde articulen voor het Samarangs hospitaal te bepaalen jaarlyks op:

- 50 kombaaarsen,
- 50 kussens,
- 78 hemden,
- 50 bedlakens,
- 50 kussensloopen en
- 50 broeken ;

gereekend voor 25 koppen, om vervolgens evenredig het getal der lyders vermeerderd of verminderd te worden, met recommandatie aan den hospitalier om, wanneer die goederen zullen versleeten zyn, daarvan kennis te geeven aan den gouverneur, die dezelve door de buyten-regenten van het hospitaal zal moeten laten examineeren, en de stukken, welke geheel onbruikbaar zullen bevonden worden, laten verbranden, doch daarentegen dezulke, die nog bruikbaar zyn, weeder voor het volgend jaar laten dienen, om daardoor den hospitalier te verpligten van die goederen gebruik te maaken en te belletten van die verstrekking een articul van winst te maaken.

Op 24 Maart 1797 werd nader goedgevonden en verstaan het gemeld Samarangsch hospitaal ook in de verstrekkingen van provisien gelyk te stellen met de hospitaalen op andere buyten comptoiren en mitsdien aan den hospitalier te Samarang voortaan maandelysch, met intrekking van de thans plaats hebbende verstrekkingen uit 'sComp' pakhuisen, buiten de ryst, te laten verstrekken voor vyf en twintig koppen :

- 25 ponden ryst,
 13 " thee,
 50 " zout,
 2 " peeper,
 4 kannen azyn, Hollandsch,
 2 " olyven olie,
 15 ponden boter, Hollandsch,
 25 " zuiker,
 1/4 pond speceryen in zoort,
 25 kannen Kaabsche wyu,
 20 " arak,
 20 " lamp-olie,
 30 pouden zout vleesch en spek en
 1 vadem brandhout;

en voor de articulen, die hiervan niet aanhanden zullen zyn, het bedragen, tegens inkoopsprys berekend, aan den gemelden hospitalier te doen afgeven; mitsgaders de bepaling der quantiteit, zo van de provisien, als van hetgeen tot verschooning is toegestaan en weder op 25 koppen berekend is, naar het af- of toeneemen van het getal der zieken te doen verminderen of vermeerderen, met uitzondering in het laatst gemeld geval echter van de lamp-olie, het zout vleesch, het spek en het brandhout, waarvan de verstrekking niet zal mogen vermeerderd worden.

^{21 Maart}
_{1 April}. *Bekendmaking, dat Diakenen opentijk in de Nederduitsche kerk rekening en verantwoording zouden doen van hunne gestie gedurende het jaar 1796.*

24 Maart. *Instructie voor den chef der artillerie.*

Art. 1. De major van de arthillery zal staan onder de ordre van het guarnisoen.

Art. 2. Gemelde major zal als chef gehouden weezen zyne onderhebbende arthilleristen, zo wel officieren als onder-officieren en gemeenen, zo dikwerf mogelyk te onderrigten en aan te

leeren in alles, wat de arthillerie-kunde aangaat, voorts zyn corps te exerceeren of laten exerceeren in de behandeling met het geschut en het vervaardigen van vuurwerken en gereedschappen tot het bedienen van het kanon, mortieren, enz.

Art. 3. Tot zyne verantwoording zullen lopen alle ammunitie-goederen, hoe ook genaamd, dewelke zig op de kasteels en stads-bolwerken en strand-batteryen, item de posten de Waterplaats, Ryswyk, Noordwyk, Jaccetra, Wilgenburg, het fortje Angiol met het daarby gehoorende maguazyn, de Keten en Anké bevinden, terwyl, met uitzondering van al het voornoemde, alle maguazynen binnen de stad, waarin oorlogs-ammunitie gehorgen wordt, directelyk zullen staan ter verantwoording der commisen, zoo meede alle kruythuisen, brandkamers, kogels, bommen, granaten en verders al het geschut, gemonteert en ongemonteert, zoo binnen als buiten het arthillery perk en onder de even geciteerde niet begrepen.

Art. 4. Zoo meede blyven tot zyne verantwoording alle ammunitie-goederen, enz., gebruikt wordende op de exercitieplaats, laboratorium en de huishouding op Meester Cornelis.

Art. 5. Voor alle deeze artikulen, mitsgaders voor het geene hy successive op schriftelyke ordonnantie, door den Directeur Generaal ondertekend, uit de maguazynen staat te ontfangen, zal hy in alles verantwoordelyk zyn en daar voor door den boekhouder by de boeken van de arthillery op een aparte reekening worden belast om gespecificeerd by een apart byboek te blyven voortloopen.

Art. 6. Maandelyks zal hy aan den Directeur Generaal moeten bezorgen een duidelyke specifieke reekening by wyze van specificatie, aantoonende, welke goederen ontvangen zyn en wat van dezelve ten dienste van de Compagnie, zoo voor de exercitie op Meester Cornelis, als tot supplerings van de veld-arthillery, mitsgaders in het laboratorium verbruikt, verwerkt of verstrekt, dan wel als onbekwaam aan het maguazyn terug gegeven is; item, wat en hoe veel na aftrek van dien restant blyft.

Art. 7. Hy zal ook zorgen, zoo wel de kasteels, als stads-

bolwerken, posten en strandbatteryen onder den capitain en andere officieren zodanig te verdeelen, dat die alle 15 dagen gevisiteert kunnen worden, en zal van de bevinding moeten worden geformeerd een duidelyk rapport in geschrifte.

Art. 8. De chef van de arthillery zal gehouden weezen aan den heer Gouverneur Generaal en commissarissen over het defensie-weezen maandelyks over te geeven een schriftelyk rapport nopens de bevinding der posten, onder hem sorteerende, met annotatie der gebreeken, die noodzakelyk dienen te worden gerepareerd, in navolging van het reglement voor de arthilleristen van de maand October 1774, articul 10, en na het daarby gevoegd model, N° 2.

Art. 9. Wanneer hy by bovengemelde rapporten mogt ontdekken, dat er eenige noodzakelyke reparatien aan de arthilleristen woningen of bolwerken mogten benodigd zyn, die geen uitstel lyden kunnen, zal hy zulks direct schriftelyk moeten opgeeven aan den Gouverneur Generaal.

Art. 10. En, ingevalle zig eenige onbekwame ammunitie-goederen op de kasteels en stads-bolwerken, strandbatteryen of buiten-posten bevinden, mitsgaders aan de veld- of grove arthillery en de daartoe gehoorende gereedschappen eenige reparatie zal moeten worden gedaan, zal de chef van de arthillery de noodzakelykheid hiervan aantoonen aan commissarissen over het defensie-weezen en zullen de defecten ten eersten door den commis van het maguazyn moeten worden verholpen.

Art. 11. Alle andere reparatien of verruilingen, die minder spoed vereischen, zal hy om de drie maanden, met voorkennisse van commissarissen over het defensie-weezen, in geschrifte moeten opgeeven aan den Directeur Generaal.

Art. 12. Hy zal al meede zorgen, dat 'er op de kasteels en stadsholwerken 6 Europeesche arthilleristen worden gelegd, als:

op het kasteel 2 man, als:

een op de Paarl,

• • • Zaphier,

zullende eerstgemelde het op- en toezigt moeten hebben over

de punten de Diamant en de Paarl, over de zee-battery en fausse braye. De man, op de Zaphir bescheiden, zal het op- en toezigt moeten hebben over de Zaphir en Rohyn, alle met derzelve kanons, affuiten en verdere ammunitie-goederen; en zullen gemelde manschappen de hun aanvertrouwde ammunitie twee maal des weeks, als des Woensdag en des Zondags, visiteeren en van hunne bevinding daags daar aan op de parade aan den chef of oudste officier der arthillery rapport moeten doen.

Op de stad 4 man, als:

een op de Rotterdammerpoort,

• • • punt Gelderland,

• • • Utrechtsche poort,

• • • punt Groningen,

zullende eerstgemelde het op- en toezigt moeten houden over de kanons, affuiten, en verdere ammunitie-goederen van de punten Amsterdam, Middelburg, Delft, Rotterdam, Hoorn, Enkhuisen en Vianen en zig omtrend het visiteeren en rapport maken gedragen als die van het kasteel.

De arthillerist, die op Gelderland legd, zal het op en toezigt moeten hebben op de goederen van de punten Gelderland, Catzenellenbogen, Orange, Nieuwpoort, Hollandia en Grimbergen, visitatie en rapport doende als boven.

De man, op de Utrechtsche poort bescheiden, zal visitatie en rapport als boven doen van de Middelredout, de Schildwagt, het Hoornwerk, Nassauw, Zeelandia, Oostvriesland, Utrechtsche poort en Leiden; en de man, die op de punt Groningen legd, zal visitatie en rapport als boven doen van de punten Westvriesland, Overysseel, Campen, Groningen, Zeeburg en Cuilenburg.

Art. 13. Hy zal ook order stellen, dat, zoodra er brand, enz. ontstaat, de gemelde 6 arthilleristen op hun post zyn, ten einde, indien er onverhoopt iets mogte voorvallen, aanwysing der laad-gereedschappen, enz. te kunnen doen.

Art. 14. Hy zal ook zorgen, dat by het ontstaan van brand de officier, die de poort het naast by de brand onder zyn inspectie heeft, direct de by die poort staande 2 veld-

stukjes met hun toebehooren laat uithalen en de nodige manschappen by de hand houd om by onverhoopte voorvallen van dezelve gebruik te kunnen maken.

Art. 15. Hy zal ook moeten zorg dragen, dat op ieder der vier bolwerken van de stad, genaamd Amsterdam, Gelderland, Zeelandia en Groningen, altyd vier stukken geladen zyn om daar meede, indien er generaal alarm mogte worden geschoten, de by het reglement op het alarm van den 15ten January 1796, art. 5, bepaalde schoten te kunnen doen.

Art. 16. Alle jaren onder ultimo Augustus zal hy drie generale rapporten moeten formeeren wegens den toestand van de kasteels en stads bolwerken, item strand-batteryen en de by art. 3 bepaalde buiten-posten, alle met derzelve gebouwen, met wat kanon dezelve zyn gemonteerd of beplant, alle met derzelve ammunitie-goederen, en in wat staat zig dezelve bevinden; een van deeze rapporten zal worden overgegeeven aan zyn hoog-Edelheid den heer Gouverneur Generaal, een aan den heer Directeur Generaal en een aan de heeren Commissarissen ter zee en te velde.

Art. 17. Agt dagen na het arrivement van 's Compagnies scheepen of schip uit Europa zal hy twee officieren aan hoord zenden, ten einde te informeeren, met hoe veel kanons en van wat caliber en wat ammunitie van oorlog, daar onder begreepen geweer en wapenen, gemelde bodem uit Europa is vertrokken, en daar van een apart boek doen houden; en by vertrek van gemelde schip of scheepen zal hy insgelyks weder twee officieren zenden, ten einde te zien, of gemelde schip of scheepen nog als by vertrek uit Europa is voorzien van ammunitie en wapengoederen, als meede, of dezelve bekwaam zyn; zullende gemelde officieren van deeze hunne bevinding berigt moeten suppediteeren aan den heer Gouverneur en Directeur Generaal, met aanwysing, welke goederen mankeeren en onbekwaam of te veel zyn, zoo als zulks van ouds heeft plaats gehad.

Art. 18. Het laboratorium zal onder de chef van de arthilery direct sorteeren en strekken moeten tot een oeffenschool

voor de arthilleristen in het laboreeren van allerhande ernst- en andere vuurwerken.

Art. 19. Het kruit, dat van de moolens in die maguazynen geleverd word, zal door den officier, die de directie op 't laboratorium heeft, met en benevens den 2de commis geprobeert worden, na dat de baas kruitmaaker twee dagen bevoorens van de in gereetheid zynde leverancie zal hebben kennis gegeven, alvorens 't zelve kruit in de maguazynen zal mogen worden geborgen; en wanneer gemelde officier 't geprobeert buskruit zwakker inogt bevonden hebben dan de bepaling, zoo zal hy daar van raport doen aan den major, die in zodanig een geval gehouden zal zyn het kruit zelfs te onderzoeken en, dat volgens de opgave bevindende, geene attestatie mogen verleenen aan den leverancier; maar het kruit goed bevonden hebbende, zoo zal den major aan den baas der kruitmakers eene geteekende attestatie geeven indiervoegen:

de leverancie van buskruit van den 17...
 groot ℥ grof ℥
 fyn ℥ te zamen makende ℥
 kan geborgen worden.

Art. 20. De chef van de arthillery zal een bekwaam officier benoemen als permanent gecommiteerde tot het visiteeren van kruit en raffineeren van salpeter en zwavel op 's Compagnies moolens; en zal deeze gecommiteerde teffens met den militaire gecommiteerde, volgens articul 15 van het gemelde reglement, by alle ontfangst van buskruit, dat van de scheepen als anderszints aan de molen gebragt en geopend word, teegenswoordig moeten zyn.

Art. 21. Gemelde officier zal met de andere gecommiteerde zorgen, dat al het kruit, dat by ontfangst droog en wel bevonden werd, direct by 50 ℥ weder in vaatjes word gedaan en met dezelfde schouw, waar meede gemelde kruit is aangebragt, weder na de arthillery werden gezonden om door den commis te worden verantwoord; gemelde gecommiteerdens zullen jaarlyks den eed van trouwe behandeling hier omtrend voor den Raad van justitie des kasteels moeten doen.

Art. 22. Wanneer de chef van de arthillery eenig geschut, roopaarden of affuiten uit de maguazynen zal benooidigd zyn, zal hy verpligt weezen twee kundige officieren tot dies onderzoek te benoemen, die het ontvangen wordende nauwkeurig zullen moeten visiteeren, voornamentlyk het geschut, van binnen zo wel als van buiten, en hier van een schriftelyk rapport opstellen, waar by bekend zal moeten staan de lengte der kanons, hunne dikte, het diameter van de monding, huu gewigt, jaargetal en door wien gegooten, als ook voor welke kamer, voorts alle teekenen, dewelke zoo op het stuk als de tappen te zien zyn, om daar door den major in staat te stellen te kunnen aantoonen, welk geschut hy outfangen heeft, wanneer en waar het is geplaatst geweest.

Art. 23. De verdere gereedschappen en amunition goederen zullen in gelykervoegen door twee officiers by ontfangst nauwkeurig gevisiteert en onderzocht moeten worden, die teffens voor den ontfangst en verantwoording zullen moeten teekenen.

Art. 24. Wanneer de chef der arthillery de noodzakelykheid van 't aanmaken van nieuwe affuiten, roopaarden, enz. aangetoond en de commis der maguazynen daar toe van den Directeur Generaal qualificatie verkreogen heeft, zoo zal hy genoodzaakt zyn de proportie daar van op te geeven en een teekening daar van te maaken; en zullen alle affuiten, roopaarden, etc., zoo dra die zyn vervaardigd en daar van door den eersten commis aan den chef der arthillery zal zyn kennis gegeeven, door den gemelden chef en zynen eersten officier nauwkeurig moeten worden gevisiteert, wel oplettende, of alles volgens opgegeevene proportie gemaakt en de daar aan verstrekte en verwerkte materialen overeenkomstig is met de bepaling, de commisen volgens de daar van zynde tabellen voorgeschreeven; ook of dezelve na vereysch goed, deugdzaam en in hun verband bearbeid zyn, zullende de chef voor de opgegeeven proportie en de bevinding der werken en de eerste officier alleenlyk voor de bevinding der werken met den chef gezamentlyk verantwoordelyk zyn en wyders moeten zorgen, dat zodanige goederen, waar aan geene defecten worden

ontwaard, op eene daar toe te verkiezene plaats met de letter G worden gebrand, en welk brand-yzer, met gemelde letter ter grootte van $1\frac{1}{2}$ duim aangemaakt zynde, onder den chef zal moeten blyven berusten om vervolgens, na het volbrengen deezer commissie, van dies bevinding schriftelyk rapport aan commissarissen over het defensie-weezen te doen.

Art. 25. De commis aan den chef kennis gevende, dat 'er bomben, granaten, ligt- of brandkogels, item zunders, gezwinde lond, spilletten, etc. moeten worden aangemaakt, zal hy aan den op het laboratorium bescheiden officier daar toe de nodige orders en manschappen geven.

Art. 26. De op het laboratorium bescheiden officier zal, na bekomen order van den chef, een eisch van benodigdheden voor de te maken goederen formeeren en de chef, dezelve voldoende bevindende, voor gezien tekenen, waar op de commis de verstrekking zal moeten doen.

Art. 27. Na gedaan werk zal gemelde officier een specificatie van de verbruikte goederen maken en dezelve almeede door den chef voor gezien doen tekenen, die dezelve vervolgens aan den commis zal ter hand stellen om daar van, ingevolge zyn instructie, gebruik te maken, terwyl nog bovendien de voorschreevene officier aan den chef maandelyks zal moeten doen rapport en specificatie van het laboratorium zelfs, in diervoegen, als een model n° 3 agter het meermelde reglement dicteert.

Art. 28. Alle de tot de exercitie benodigde, gelaboreerde goederen zullen niet meer uit het magazyn geëyscht, maar door de manschappen van de arthillery zelve onder directie van den chef worden aangemaakt.

Art. 29. By ruiling van onbekwaame goederen van Meester Cornelis zal hy meede bekend doen stellen, hoe veel ledige kruitvaten 'er te rug gezonden worden.

Art. 30. Om alle verwarring by de boeken en in de verantwoording voor te komen zullen alle de goederen voor de exercitie-plaats, etc. door den chef en niet door den commandant van het fort, zoo als reeds heeft plaats gehad, worden

geëyscht, terwyl hy by het by-boekje, art. 5 vermeld, voor dezelve verantwoordelyk zal zyn.

Art. 31. De chef van de arthillery geen genoegzaame manschappen hebbende om verplaatzingen van geschut en ammunitie-goederen te doen, zoo zal by zig by den eersten commis moeten informeeren, of deze daar toe de noodige Chineezen, coelies of adsistentie van manschappen geeven kan; dog, zoo niet, zo zullen hier toe expresse coelies aan commissarissen over het defensie-weezen moeten worden verzogt.

Art. 32. By ontfangst of ruiling van goederen zal de chef daar toe moeten benoemen een officier van zyn corps, die voor den ontfangst zal moeten teekenen en verantwoorden.

Art. 33. Wanneer de chef der arthillery het een of ander uit de magazynen eyscht en zodanig artikul niet aan handen is, zal de eersten commis zonder uitstel qualificatie tot den inkoop verzoeken en, het zelve te bekomen zynde, daar van onmiddelyk de verstrekking moeten doen.

Art. 34. Tot preservatie en conservatie der wielen van affuiten, rolpaarden, enz., die zig in de openlugt op de casteels en stads holwerken, strand-batteryen, item de buiten-posten, art. 3 vermeld, bevinden, zullen telkens, om de 15 dagen, de voorschrevene wielen voor een vierde gedeelte moeten werden omgewenteld; en zal de chef zorg moeten dragen, dat zulks geëxecuteert en daar van by het rapport, art. 5 vermeld, meede behoorlyk kennis gegeeven worde.

Art. 35. Eyndelyk zal de chef der arthillery zig moeten reguleeren na het voorwaards vermelde, in den jaare 1774 gedrukte reglement voor de arthilleristen te Batavia, voor zoo verre op hem van applicatie in zyne voorschreevene hoedanigheid of niet strydig is met nadere reglementen en ordres of het teegenswoordig voor denselven dienend reglement.

24 Maart. *Instructie voor het artillerie-magazijn.*

Art. 1. Ter dienstpresteering zal in de arthillery administratie zyn:

een eerste commis, met rang van capitain,

een tweede commis, met rang van luitenant,
 een bombardier van het magazyn, met rang van boekhouder,
 een bombardier van het plyn,
 een kanonnier en
 agt handlangers,
 zoo meede tien gemeene, inlandsche arthilleristen, zynde
 de sergeant onnodig, terwyl doch altyd een Europees meede
 op de wagt trekt.

Tot ambagtslieden :

8 inlandsche timmerlieden,	à	20 stuivers,
10 " " " " " "	suits,	" 24 " "
3 " " " " " "	koperslagers,	" 20 " "
3 " " " " " "	drayers,	" 20 " "
6 " " " " " "	kuipers,	" 20 " "

beneven nog :

8 inlandsche coelies,	" 8 " " en
25 Chineesche coelies,	à 10 rd ^r 'smaands.

Art. 2. De commisen zullen by hunne aanstelling moeten borg stellen, de eerste commis voor een somma van rd^r 4000 en de tweede commis voor rd^r 1000 en na evenreedigheid participeeren in alle vergoedingen of belastingen, die hun ter zaake van minderheeden als anderzints zullen worden opgelegd; en, ongeagt de geheele bestiering of maneance van zaaken over de arthillery door den eersten commis zal moeten worden gedirigeerd, zullen zy egter daar omtrent beide verantwoordelyk zyn.

Art. 3. Om reden, en dat zo wel by nagt als by dag, onverwagte verstrekkingen kunnen voorvallen, zo zal een der beide commisen verpligt zyn in de arthillery te wonen.

Art. 4. Buiten extra-ordinaire voorvallen zal des morgens van half zeven tot elf uren en des namiddags van een tot vyf uren de administratie aanvangen en eindigen, dog op dagen, als het vergadering by hunne hoog Edelheeden is, zal dezelve geopend blyven tot na het scheiden derzelve.

Art. 5. Indien er een briefje komt ter ontfangst van buskruit, zal de tweede commis zorg dragen, dat daags bevorens

de kruitschouw na de molens word gezonden; en zig des daags daar aan, des morgens vroeg, in perzoon na de molen begeeven om aldaar eerst verscheide vaten uit de fyne en grove quantiteiten te doen openen, wegen en examineeren, of het na uiterlyk aanzien wel droog en goed ter acceptatie zy; en, zulks bevindende, zal hy van beide soorten een proefdoos vullen en zulks zenden aan den op het laboratorium bescheiden officier der arthillery ten einde hetzelfde na gewoonte te probeeren, en daar van twee schriftelyke rapporten zenden, als een aan den chef der arthillery en een aan den eerste commis, ingevolge art. 19 der instructie en bygevoegd model n° 1 agter het arthillery reglement.

Art. 6. By aankomst van kruit van alle scheepen, van een reys terug komende, zal zulks direct met de kruitschouw der arthillery worden afgehaald en na de molen gezonden, alwaar in presentie van den officier, die het zelve heeft aan de wal gebragt, en de ordinaire gecommiteerdens direct ge-examineerd en gewogen en het droog en goed bevondene by 50 ƒ in vaatjes gedaan en weder in het kruit magazyn geborgen moeten worden.

Art. 7. En, dewyl het zeer oneigen is, dat, na het doen eener reyse na Java of elders van 4 à 6 weeken, van de aan de scheepen meede gegevene 2000 ƒ buskruit direct 200 ƒ of 10 percent ter hermaling moeten worden afgeschreeven, zo zal de commies by de te rug ontvangst van dat kruit moeten zorgen, dat hetzelfde weeder het eerste verstrekt of verbruikt word, zo voor de exercitie, salut, als voor vertrekkende scheepen.

Art. 8. By ontvangst der inventaris-goederen van scheepen of mindere vaartuigen zal de bevonden minder- en meerderheden, als meede de onbekwaame goederen, direct op de quitantie bekend gesteld en aan den officier, die de goederen heeft aan de wal gebragt, meede gegeeven moeten worden.

Art. 9. Alle deeze onbekwaame goederen zullen gedurende een maand zodanig apart geborgen en gemerkt moeten worden, dat het blyke, van wat schip of vaartuig dezelve ontfangen

zyn; vervolgens zal met den eersten Maandag van ieder maand door den commandeur twee capitains of capitain-luitenants in de arthillery worden gezonden om gemelde goederen te examineeren, of dezelve wezentlyk onbekwaam zyn, en van hunne bevinding dienen van schriftelyk berigt aan den heer Directeur Generaal in der tyd.

Art. 10. Alle onbekwaame goederen zullen door den commis verantwoord worden, als volgt:

alle kopere goederen, waarvoor 1 ƒ wordt opgebracht by aanmaking, by ontfangst voor onbekwaam weder $\frac{7}{8}$ ƒ oud koper innemen, byvoorbeeld:

voor een beursvat met kopere banden en voor ieder opgebragte 5 ƒ koper, hiervoor zal de commis als onbekwaam weeder innemen $4\frac{3}{4}$ ƒ oud koper, etc.; en van het yzerwerk voor ieder ƒ , dat by aanmaking word opgebracht, zal hy by het ontfangen voor onbekwaam weder $\frac{3}{4}$ ƒ oud yzer innemen, byvoorbeeld: voor een ordinaire rampaard à 8 ƒ word by aanmaking opgebracht 60 ƒ yzer, hier voor zal de commis by ontfangst voor onbekwaam weder moeten innemen 45 ƒ , enz.; voor onbekwame druiven zal hy voor de 10 pees kogels, die worden opgebracht, weeder 8 pees moeten innemen van dat zelfde caliber; yzere koevoeten kunnen nooit voor onbekwaam worden ingenomen, ten zy dezelve gebroken zyn.

Hout, leder en blikke goederen, spreekt van zelfs, als die onbekwaam zyn, dat dezelve ten eenemaal als onbruikbaar worden aangemerkt.

Art. 11. Een ordonnantie of factuur ter ontfangst van goederen bekomende, zal dezelve in een apart boek onder de naam van bevinding-boek door den tweeden commis direct worden geboekt, waar van een dupplicaat in het comptoir door den overdrager zal werden gehouden, het welk, by ontfangst van goederen, weekelyks door gemelden tweeden commis zal werden effengesteld, zo als de tabel L^a A aanwyst; en zulks zal alle Maandagen door den eersten commis aan den heer Directeur Generaal in der tyd overgegeeven en den volgende Maandag tegen het effengesteld duplicaat weder

werden afgehaald, gelyk zulks inzelvervoegen ook in de specificatie zal moeten werden bekend gesteld.

Van dit boekje zal de eerste suppoost van den opper-equipagiemeester een contra-boekje (zo ver zulks de inventaris der scheepen betreft) doen houden en daar toe alle Maandag morgen een klerk van hem in het arthillery comptoir zenden om zulks effen te stellen.

Art. 12. Een maand of ten uiterste zes weeken na het ontfangen van een extract factuur of ordonnantie tot het ontfangen van goederen, na gewoonte vide model L^a B verkleend wordende, zal aan den heer Directeur Generaal en eersten opperkoopman van het kasteel moeten werden gediend wegens de uitlevering van berigt, als na een voorbeeld onder L^a C te zien.

Art. 13. Geene nieuwe goederen zullen mogen werden aangemaakt, ten zy op de specificatie het restant werde bekend gesteld en dat daar uit komt te blyken, of de aanmaking al of niet nodig was, vide model specificatie onder L^a D.

Art. 14. Geene affuiten, raders, rampaarden met oorlogs beslag, mortierstoelen, enz. zullen werden aangemaakt, voor dat daar over een berigt aan den heer Directeur Generaal zal zyn gediend, waar by zal moeten werden aangetoond de noodzakelykheid der aanmaking.

Art. 15. Kruitvaten zullen almeede niet mogen werden aangemaakt, ten zy het restant ledige vaten van 100 ƒ is verminderd tot 100 pees en die van 50 ƒ tot 500 pees, welk getal vaten van beide en niet meer in voorraad zullen mogen zyn, terwyl maandelyks onder de specificatie het restant ledige kruitvaten zal moeten worden bekend gesteld.

Art. 16. By ontfangst van onbekwaame metaale kanons, mortieren, houtwitzers, enz., het zy van groot of klein caliber, zullen dezelve niet (zo als voor deeze) voor oud metaal ƒ gewys werden ingenomen, naar by stuks gewys na hun caliber.

Art. 17. By ontfangst van een ordonnantie ter verstrekking van 4000 of 2000 ƒ oud metaal zal, terwyl zulks niet altyd na de letter kan voldaan werden, op de ordonnantie (alvoorens voor de ontfangst geteekend word) werden bekend gesteld,

wat caliber van kanon is verstrekt en wat gewigt op dezelve bekend staat, zullende dat gewigt, na aftrek van $2\frac{1}{2}$ percent voor het uitschieten of verlopen van het kanon, door den ontfanger moeten werden geaccepteerd; dan, ingevalle zulks niet met de ordonnantie over een te brengen is, zal de commis te vooren almeede moeten bekend stellen, hoe veel aan gewigt er verstrekt is, by voorbeeld: 'er is een ordonnantie van 3000 ƒ oud metaal en hier op werd verstrekt 1 pees metaal kanon à 6 ƒ , 1 pees metaal kanon à 4 ƒ en 1 pees metaal kanon à 3 ƒ , wegende volgens opschrift, als:

een metaal kanon à 6 ƒ , wegende.....	1580 ƒ
» » » » 4 » »	950 »
» » » » 3 » »	770 »
of te zaamen.....	ƒ 3300 —

hier af $2\frac{1}{2}$ percent of.... » $82\frac{1}{2}$
 dus moet ten laste gebracht worden aan oud metaal ƒ 3217 $\frac{1}{2}$
 en zo ook, indien er minder, als de ordonnantie dicteerd, verstrekt word.

Art. 18. Geene affuiten, roopaarden met oorlogs beslag, nog eenige andere goederen, hoegenamd, zullen in het vervolg meerder uit Compagnie's kassa werden betaald, maar alle in de arthillery door de aldaar dienst doende inlandsche ambachtlieden moeten werden aangemaakt, en daar voor by de specificatie aan hout, yzer, etc. niet meerder mogen worden afgeschreeven, als ingevolge bepaling by tabel L^e E.

Art. 19. Nieuwe affuiten, roopaarden, voor- en kruitwagens, mortierstoelen, enz., op de daar toe bekomene qualificatie, mitsgaders opgegeevene proportie en gemaakte teekening van den chef der arthillery aangemaakt zynde, zal de eerste commis daar van ten eersten kennis aan den gemelden chef moeten geven om door expres daar toe benoemde gecommiteerden te worden geconfronteerd en geëxamineerd, in hoe verre de daar aan verstrekte en verwerkte materialen overeenkomen met de bepaling, volgens de tabellen gemaakt, en of dezelve na vereysch goed, deugdzaam en in hun verband bearbeid zyn; en welke gecommiteerdens van hunne bevinding

schriftelyk rapport aan heeren commissarissen over het defensie-weezen zullen moeten indienen. Intusschen dat, wanneer daar aan geene defecten worden outwaard, de chef der arthillery zal moeten zorgen, dat zodanige goederen op eene daar toe te verkiesene plaats met de letter G worden gebrand, en welk brandyzer met gemelde letter ter groote van $1\frac{1}{2}$ duim daar toe zal moeten worden aangemaakt.

Art. 20. Alle afschryvingen van koper, hout, yzer, etc. ter aanmaaking van goederen, die by de specificatie werden opgebracht, zullen in 't vervolg niet anders mogen geschieden als ingevolge bepaling by tabel L^a F.

Art. 21. In de tabelle niet wordende gesproken van patroon-stokjes, ledige granaat-buizen van 4 duim en minder en meer andere klynigheden om reden er by de verwerking der grove goederen hout in abundantie afvalt ter aanmaking van diergelyke goederen, zoo zal dierhalven daar voor geene houtwerken mogen worden afgeschreeven.

Art. 22. By de specificatie zal ook maandelyks moeten worden bekend gesteld, welke goederen uit de respective administratien zyn ontfangen.

Art. 25. In steede van de bevorens plaats gehad hebbende maandelykse afschryving van:

- 50 ₤ roeth,
- 40 „ spykers,
- 1 vat theer,
- $\frac{1}{4}$ „ pik,
- $\frac{1}{2}$ „ harpuys,
- 24 bossen lond,
- 15 „ bindrottings,
- 40 ₤ zalpeter,
- 20 „ zwavel,
- 2 bossen kurk,
- 20 ps. handspaken,

zal in 't vervolg niet meerder mogen worden opgebracht dan het thans daar voor bepaalde, als:

- 20 ₤ roeth,

10	⊗ spykers,
—	vat theer,
$\frac{1}{20}$	• pik,
$\frac{1}{26}$	• harpuys,
24	bossen lond,
6	• bindrottings,
10	p ^s . handspaken.

Art. 24. Indien er gelaboreerde goederen moeten werden aangemaakt op het laboratorium, zal de commis zulks melden aan den chef der arthillery, dewelke direct den aldaar bescheiden officier de nodige ordres en manschappen daar toe zal geeven.

Art. 25. Gemelde officier zal dan een eysch van de benodigde goederen tot de aan te makene vuurwerken, etc. formeeren, voor gesien onderteekend door den chef der arthillery, om daar op die goederen uit de arthillery te ontfangen, zullende meermelden officier, na gedaan werk, een specificatie van de verbruikte goederen moeten opmaken, meede door den chef der arthillery onderteekend, ten blyke, dat gemelde goederen wesendlyk daar toe verbruikt zyn, en welke specificatie moet worden bezorgd aan den commis, die verplicht zal zyn dezelve by zyn maandyksche specificatie te annexeeen.

Art. 26. Alle goederen, tot de exercitie op Mr. Cornelis verbruikt wordende, als gevulde kardoesen, geswinde lond, spiletten, zunders, meelkruit, etc., zal de chef der arthillery in het aldaar zynde laboratorium zelfs doen aanmaaken en niet meer uit de arthillery eyschen.

Art. 27. De commis der arthillery zal ook quitantie moeten verleenen, ingevalle van de exercitie-plaats tot Mr. Cornelis ledige kruitvaten terug ontfangt, en dezelve weder by de boeken moeten laten inneemen,

Art. 28. De commis der magazynen zal eens des maands de kruit magazynen in perzoon visiteeren en daar van drie schriftelyke rapporten, als meede van het restant buskruit en dies sorteering, maaken volgens model L^s G en daar van een overhandigen moeten aan zyn hoog Edelheyd den heer Gouver-

neur Generaal, een aan den heer Directeur Generaal en een aan den heer commissaris opzigter der arthillery.

Art. 29. De commis zal alle ammunitie-goederen, staande op de kasteels en stads bolwerken, item huiten-posten en strand-batteryen, zoo meede de gezwind stukken aan de poorten, overgeven aan den chef der arthillery, dewyl gemelde chef daar over beter het opzigt kan doen houden door zyne officieren.

Art. 30. Dog alle maguazynen, waar in ammunitie-goederen worden geborgen, zullen directelyk ter verantwoording van de comunisen staan, als meede alle kruithuysen, brandkamers, kogels, bommen en granaaten, insgelyks al het geschut, gemonteert of ongemonteerd, zoo binnen als buiten het arthillery-perk, met uitzondering egter van het geschut, op de wallen of huiten-posten geplaatst, met de daar toe behoorende ammunitie goederen, dat daar onder niet word begreepen.

Art. 31. Geen kruit zal, by wat gelegenheid het zy, uit de maguazynen mogen worden gehaald of daar in geborgen worden, als met voorkennis van den commandeerenden officier van het guarnizoen.

Art. 32. Men zal ook geen kruit uit de maguazynen na elders mogen vervoeren, dan met voorkennis van den commandeerenden officier van het guarnizoen; en ter voorkoming van alle ongelukken zal zulks altoos met geslootene vaartuigen moeten geschieden en nooit door de stad worden gedragen, dan in enkele gevallen, dat het water te laag is tot den vervoer na de kruitmoolen, en de ontfangene quantiteit geen 2 vaten komt te surpasseeren.

Art. 33. In de arthillery zal hoegenaamd geen kruit geborgen of verwerkt mogen worden, maar de cardoesen zullen in de kruithuysen gevuld en aldaar geborgen, gelyk meede de snaphaan-patroonen op het laboratorium gemaakt zullen moeten worden.

Art. 34. Wanneer kruit uit de maguazynen zal moeten gehaald of daar in geborgen worden, zal de commis daar

van en van het kruithuys, dat ten dien eynde slaat geopend te worden, moeten kennis geeven aan den capitain van de hoofdwagt, welke zal moeten voorzien, dat de sleutels geëscorteerd en weeder terug gebragt worden door een corporaal en twee gemeenen, mitsgaders dat de gezegde corporaal by zyn rethour rapport doet van de quantiteit vaaten, die uit het kruithuys afgehaald zyn.

Art. 35. De sleutels der kruit-maguazynen zullen berusten by den commis in de arthillery-maguazynen.

Art. 36. Geen kruit zal uit de maguazynen gehaald of in dezelve geborgen mogen werden, dan in presentie van een der commisen.

Art. 37. Alle goederen, als geschut, mortieren, affuiten, roopaarden, gereedschappen, kruit, enz., dewelke door de chef der arthillery op ordonnantie zullen worden geëischt, zullen door de commisen volgens opgave zonder uitstel moeten worden verstrekt.

Art. 38. Wanneer eenige goederen, door den chef der arthillery geëischt, niet in voorraad zyn, zal de eerste commis zonder uitstel qualificatie moeten verzoeken tot den inkoop om ten eersten aan den eysch te kunnen voldoen.

Art. 39. De commisen zullen gehouden weezen te obediëren alle ordres, die hun door commissarissen over het defensie-weezen tot reparatie van goederen en ook verstrekkingen, die geen uitstel kunnen lyden, gegeeven worden, en verantwoordelyk zyn voor het niet prompt executeeren van het een en ander, met qualificatie om het gerepareerde en verstrekte af te schryven, mits de daar toe erlangde ordre door een schriftelyk onderteekend bewys van gemelde heeren commissarissen geverifieerd en daar van na dato kennis aan den heer Directeur Generaal gegeeven wordende.

Art. 40. Eyndelyk zullen de commisen jaarlyks den by besluit hunner hoog Edelheidens van den 9^{den} February 1795 beraamden eed presteeren.

L A.

	Moet volgens ordonnantie uitleveren.	Heeft uitge- leeverd.	Dus te min.	Dus te veel.	Daarvan onbe- quaam.
Uit het schip de Buitenverwachting.					
Yzere canons van 8 ℥.....	6	6			
. . . 4 	18	18			
Metaale bassen van 1 ℥.....	8	8	zyzer		
Rondscherp van 8 ℥.....	330	318	12		
. . . 4 	96	107		11	3
. . . 1 	200	196	4		4
Langscherp . 8	170	172		2	1
. . . 4 	54	55		1	6
. . . 1 	100	98	2		
Rampaarden in soort $\frac{\text{à } 8 \text{ ℥}}{18} \frac{\text{à } 4 \text{ ℥}}{6}$	24	24			
Schrood kokers.....	4	5		1	5
Wissers en aanzetters à 8 ℥.....	22	22			9
. . . . 4 	9	9			9
. . . . 1 	9	9			9
Wissers.....	30		30		
Koevoeten.....	18	18			
Cardoes stokken.....	10	9	1		
Kopere canonlepels à 8 ℥ en varkenst.	9	9			2
. . . . 4 	3	3			
. . . . 1 	2	2			
Kopere cardoes kokers à 8 ℥.....	14	14			
. . . . 4 	6	6			
. . . . 1 	10	10			
Houte 8	18	18			6
. . . . 4 	9	9			5
. . . . 1 	13	13			2
Kopere kruitmaten $\frac{\text{à } 4 \text{ ℥}}{1} \frac{\text{à } 1 \text{ ℥}}{1} \frac{\text{à } \frac{1}{2} \text{ ℥}}{1}$	3	3			1
Kopere kogelmallen $\frac{\text{à } 8 \text{ ℥}}{1} \frac{\text{à } 4 \text{ ℥}}{1} \frac{\text{à } 1 \text{ ℥}}{1}$	3	3			
Luntzen.....	6		6		
Wielen.....	6	6			8

	Moet volgens ordonnantie uitleveren.	Heeft uitge- leeverd.	Dus te min.	Dus te veel	Daarvan onbe- quaam.
Assen	2	2			2
Handspaken	8	8			8
Kruithoorens	30	31		1	
Laadpriemen	24	24			
Londstokken	20	20			20
Canonbooren	16	16			16
Kopere kruitlantaarns	2	2			2
Kopere kruitregters	2	2			2
Blicke slonsjes	2	2			2
Kopere tasthaaken	2		2		
Leere kruitzakken	1	1			
Druiven met yzer à 8 ƒ	96	96			
" " lood · 8 ·	8	8			
" " yzer · 4 ·	12	12			
" " lood · 1 ·	48	48			
Kopere hamers	1	1			
Kogel passer yzere	1	1			1
Patroon stokjes	6		6		
Wisserbollen	12	12			12
Wissertouwen à 8 ƒ	12	12			12
Beursvaten	3	3			3
Snaphaan, pistool- en draatkogels vatj	1	89 ƒ	11		
Ton schrood	1	168 ƒ			
Houte cardoes klopper		1		1	1
Vetbreide ossenhuiden	3	2	1		

L^a B.

*E. Commis der magazynen N. N.
by ontlossing von het schip N. van N.
staat in uw administratie ontfangen te werden.*

Den 11ten October 1796.

200 p^s rondscherp à 18 ƒ ontf. den 18ten d^o.

300 " " " 12 " " " " " 2 p^s te min

250 p ^s	rondscherp à 8 ƒ	.. ontf. den 18 ^{en} d ^o .	16 p ^s te klein
500	handgranaten in 2 vaten	• • • •	
30 bos	kurk in 6 kassen	• •	20 ^{en} •
80 ƒ	cardoes garen	} • • • • •	is zeer slegt
1000 p ^s	naalden		
150	• canonbooren	• • • •	} waarvan 27 door de roest verroeten.
12	• kanon	} quadranten in	
12	• mortiers		} 1 kasje

L^s C.

*Aan den Wel-Edele groot achtbare heer
eerste Raad en Directeur-Generaal van Nederlandsch-India.*

Den ondergeteekende commis der magazynen heeft de eer UwEdele groot agtbaare eerbiedig te berigten, dat het schip, den 11^{en} October deezes jaars voor de kamer, alhier gearriveerd, van zyn lading het volgende volgens factuur heeft uitgeleverd, als:

- 200 p^s rondscherp à 18 ƒ ,
 - 250 • • • • 8 •, doch waarvan 16 p^s te klein,
 - 500 • handgranaten,
 - 1000 • cardoes naalden,
 - 80 • cardoes gaaren, het welk zeer slegt is, blykens nevensgaande monster,
 - 30 bos kurk,
 - 12 p^s kanon
 - 12 mortier
- } quadranten.

En te min ontfangen:

- 2 p^s rondscherp à 12 ƒ .

Hier meede verhoopende aan de orders van UwEdele groot agtbaare voldaan te hebben.

BATAVIA, den 15^{en} October 1796.

WelEdele groot agtbaare heer
uwelEdele groot agtbaare
ootmoedige dienaar.
den 1ste commis

voor de bevinding:
den capitain
en
2de commis.

L^r D.

SPECIFICATIE voor de maand..... 17..

Verbruikt aan de algemeene werken.

- 20 ₤ roeth,
 10 » spykers,
 $\frac{1}{20}$ vat pik,
 $\frac{1}{20}$ » harpuis,
 24 bos lond,
 6 » bindrottings,
 10 p^r handspaken.
 Aangemaakt voor Macasser ingevolge besluit H.
 H. E. van den..... 6 p^r affuiten met
 raders, stelhouten, etc. à 12 ₤, daar toe verbruikt :
- 21 » zwalpen van 4 à 5 duim,
 2 » balken » 22 » 24 voeten,
 12 » koppen van balken,
 3000 ₤ staaf yzer,
 1140 » bout yzer.
 Aangemaakt 100 p^r wisserstokken, terwijl er
 nog maar 22 p^r per restant zyn :
- 6 p^r windboom balkjes.
 Aangemaakt 260 p^r druiven, loode, à 4 ₤, zynde
 er nog 300 p^r per restant, doch voor de Banjermas-
 singsche eisch benoodigd 400 p^r, daar toe verbruikt:
- 260 » driv stoelen,
 18720 » snaphaan kogels,
 $8\frac{1}{5}$ » roode zeildoek, kust,
 $3\frac{1}{4}$ ₤ cardoes garen,
 26 p^r cardoes naalden,
 13 ₤ zeilgaren,
 $8\frac{1}{3}$ » spykers.
 Uit het zuiker-pakhuis ontfangen op ordonnantie
 van den.....
- 250 ₤ plaat koper.

Van het kleede-pakhuis op ordonnantie van . . .

5 corgies baftas zwarte breede heele Sourats.

Het restant kruitvaten is met primo deezer

109 p^s van 100 R,

560 . . . 50 . . .

L^s E.

GOEDEREN voor deeze uit cassa betaald, waarvoor in het vervolg de hier gespecificeerde materialen zullen worden afgeschreeven.

	Houtwerken.	Yzer R ^{den} .
1 p ^s affuit-wang beslagen met 3 stelhouten à 36 R	1 ¹ / ₂ zwalp van 6 à 7 dm. 1/2 balk van 26 à 30 vt.	570
1 p ^s affuit-wang besl. stelh. 24 .	1 ¹ / ₂ zwalp van 5 à 6 dm. 1/2 balk van 26 à 30 vt.	510
1 beslagen 18 .	1 ¹ / ₂ zwalp van 5 à 6 dm. 1/2 balk van 25 à 26 vt.	450
1 12 .	1 ¹ / ₂ zwalp van 4 à 5 dm. 1/2 balk van 22 à 24 vt.	390
1 8 .	1 ¹ / ₂ zwalp van 4 dm. 1/2 balk van 22 à 24 vt.	350
1 6 .	1 ¹ / ₂ zwalp van 4 dm. 1/2 balk Jassemse	320
1 4 .	1 ¹ / ₂ zwalp van 3 à 4 dm. 1/2 balk glondong	270
1 3 .	1 ¹ / ₂ Tink. plank, groote 1/2 windboombalk	250
1 2 .	1 ¹ / ₂ Tink. plank, groote 1/2 windboombalk	200
1 1 .	1 ¹ / ₂ mole plank van 2 ¹ / ₂ dm. 1/2 windboombalk	140
1 wiel 36 .	1 zwalp van 6 à 7 dm. 1 kop van een balk	240
1 24 .	1 zwalp van 5 à 6 dm. 1 kop van een balk	210
1 18 .	1 zwalp van 5 à 6 dm. 1 kop van een balk	180

		Houtwerken.	Yzer Galen.
1 p ^r affuit-wiel beslagen . . . à 12 ft	1	zwalp van 4 à 5 dm.	150
	1	kop van een balk	
1 8 .	1	zwalp van 4 dm.	120
	1	kop van een balk	
1 6 .	1	zwalp van 4 dm.	110
	1	kop van een balk	
1 4 .	1	zwalp van 3 à 4 dm.	90
	$\frac{1}{2}$	balk van 26 . 30 vt.	
1 3 .	1	groote Tinkamse plank	80
	$\frac{1}{2}$	balk van 22 à 24 vt.	
1 2 .	1	groote Tinkamse plank	65
	$\frac{1}{2}$	balk glondong	
1 1 .	1	mole plank van 2 $\frac{1}{2}$ dm.	50
	$\frac{1}{2}$	balk glondong	
1 . rampaard met oorlog beslag en toebehooren . 18 .	1	zwalp van 5 à 6 dm.	170
	$\frac{1}{2}$	balk . 25 . 28 vt.	
1 . rampaard met oorlog beslag en toebehooren . 12 .	1	zwalp van 4 à 5 dm.	160
	1	balk glondong	
1 . rampaard met oorlog beslag en toebehooren . 8 .	1	zwalp van 4 dm.	140
	1	balk glondong	
1 . rampaard met oorlog beslag en toebehooren . 6 .	1	zwalp van 4 dm.	120
	1	balk glondong	
1 . rampaard met oorlog beslag en toebehooren . 4 .	1	groote Tinkamse plank	80
	$\frac{1}{2}$	wind boombalk	
1 . rampaard met oorlog beslag en toebehooren . 3 .	1	groote Tinkamse plank	70
	$\frac{1}{2}$	windboombalk	
1 . beslagen mortier-stoel . 12 dm	$\frac{1}{2}$	zwalp van 6 à 7 dm.	560
1 10 .	$\frac{1}{2}$	zwalp van 5 à 6 dm.	400
1 8 .	$1\frac{1}{2}$	zwalp van 4 à 5 dm.	280
1 7 .	1	zwalp van 4 dm.	250
1 6 .	1	zwalp van 4 dm.	200
1 5 .	1	zwalp van 3 à 4 dm.	150
1 24 .	1	zwalp van 5 à 6 dm.	280
	1	balk . 26 . 30 vt.	
1 18 .	1	zwalp van 5 dm.	250
	1	balk . 26 à 30 vt.	
1 12 .	1	zwalp van 4 à 5 dm.	225
	1	balk . 22 . 25 vt.	

	Houtwerken.	Yzer den.
1 p ^e beslagen voorwagen.. à 8 dm	1 zwalp van 4 dm. 1 balk glondong	180
1 6 .	1 zwalp van 4 dm. 1 balk glondong	160
1 4 .	1 zwalp van 3 à 4 dm. 1 balk glondong	140
1 3 .	1 zwalp van 3 dm. 1 windboombalk	140
1 2 .	1 groote Tinkamse plank 1 windboombalk	125
1 1 .	1 groote Tinkamse plank 1 windboombalk	115
1 houtwits af- fuit-wang en 3 stelh. . . 6 .	1 zwalp van 4 à 5 dm. $\frac{1}{2}$ balk . 22 . 24 vt.	350
1 . besl. wiel voor affuitwang....	1 zwalp van 4 à 5 dm. 1 kop van een balk	150
1 . . houtw. affuitwang à 4 dm	1 zwalp van 4 dm. $\frac{1}{2}$ balk glondong	320
1 . . wiel voor affuitwang....	1 zwalp van 4 dm. 1 kop van een balk	120
1 . kanon bok met zyn wind ass.....	$2\frac{1}{2}$ balk van 25 vt. $\frac{1}{2}$ kromhout	520
1 . rampaard op chassis en toe- behooren..... à 24 \mathcal{G}	1 zwalp van 5 à 6 dm. $\frac{1}{2}$ balk . 26 . 30 vt. 3 balken van 20 vt. dk. 16 à 18 1 mole plank à $1\frac{1}{2}$ dm.	350
1 . rampaard op chassis en toebehooren..... 18 .	1 zwalp van 5 dm. $\frac{1}{2}$ balk van 25 vt. dk. 14 à 16 1 mole plank	290
1 . rampaard op chassis en toebehooren..... 12 .	1 zwalp van 4 à 5 dm. 3 balken . 20 . 24 vt. 1 mole plank à 1 dm.	260
1 . rampaard op chassis en toebehooren..... 8 .	1 zwalp van 4 dm. 3 balken . 18 à 20 vt. 1 mole plank à 1 dm.	185

	Houtwerken.	Yzer G ^{wa.}
1 p ^e rampaard op chassis en toebehooren..... à 6 ₧	1 zwalp van 4 dm. 3 balken . 18 van 20 vt. 1 mole plank à 1 dm.	150
8 . geklonke blokswielen inz.....	1 Tinkamse plank	20
1 . kruitvat. à 100 ₧	12 jatty duigen 8 p ^e rottings	
1 50 .	7 jatty duigen 12 rottings	
1 . kruit of kogelvat..... 25 .	5 jatty duigen 10 rottings	
1 . wal affuit op blokswielen en toebehooren . 12 .	1 1/2 zwalp van 4 à 5 dm. 1/2 balk glondong	170
1 . wal affuit op blokswielen en toebehooren . 8 .	1 1/2 zwalp van 4 dm. 1/2 balk glondong	125
1 . malwagen met wielen beslagen.....	1/2 zwalp van 4 dm. 1/2 balk lang 24 à 26 vt.	220

L^a F.

SPECIFICQUE AANWIJZING, wat materialen in het vervolg voor de onderstaande goederen zullen worden afgeschreeven.

	Houtwerken.	Aanset klossen.	Spykers.	Blik.	Yzer.
Voor:					
30 p ^e aanzetter klossen	1 p ^e wind boombalk				
1 met zwengels.....	1 . wasserstok	1 p ^e	1/10 ₧		
5 . assem tot ramp- paarden.....	1 . balk van 20 à 25 vt.				
1 . cardoes kisten met vakken....	6 . mole planken à 1/2 dm. 2 . mole planken à 6 dm.		3 ₧		20
15 . cardoes stokken	1 . windboom balk				

	Houtwerken.	Aanzet klossen.	Spykera.	Blik.	Yzer.
Voor:					
50 p ^e druiv stoelen...	1 p ^e Tinkamse planken				
	4 . wisserstokken				
10 . handspaken	1 glondong		1 ₤	1 blad	
10 . londstokken ...	2 wisserstokken				
25 . mortier spiegels	1 glondong				
50 . " " "					
50 . met blikke veren	1 wind boombalk		2 ₤	3 bla- deren	
50 . mortier spiegels	1 p ^e wind boom- balk, item 1/2 stuk perpetua		2 ₤	13 bla- deren	
100 . granaatpypen vn. 8, 7, 6 en 5 dm.	8 wisserstokken				
20 . regtspaken.....	1 p ^e Tink. planken				40 ₤
1 . rampaard ordi- nair à 8 ₤	1/2 zwalp à 4 dm. 1/2 balk glondong.				60 .
1 . rampaard ordinair. . 6 .	1/2 zwalp à 3 à 4 dm. 1/2 balk glondong.				50 .
1 . rampaard ordinair. . 4 .	1/2 zwalp à 3 dm. 1/2 windboombalk				40 .
1 . rampaard ordinair. . 3 .	1/2 Tink. plank 1/2 windboombalk				35 .
1 . rampaard ordinair. . 2 .	1/2 Tink. plank 1/2 windboombalk				25 .
1 . rampaard ordinair. . 1 .	1/2 Tink. plank 1/2 windboombalk				20 .
50 . stelhouten in zoort.....	1 zwalp à 4 dm. 2 regte vellingen				
50 . wissers en aan- zetter in zoort	50 wisserstokken	50 p ^e	5 ₤		
24 . windproppen...	1 windboombalk				
100 . wisserstokken ..	6 p ^e windboombalk				
30 . blokswielen ordi- nair	1 zwalp à 4 dm. 1 Tink. plank				
100 . deksel, en bo- dems voor schroodkokers in zoort.....	10 p ^e jatty duigen				

	Houtwerken.	Koper.	Leder.
1 p ^a bombhaak		$\frac{1}{2}$ Ɔ koperdraat	$\frac{1}{2}$ vel kalfs
1 . beursvat met 4 p ^a 1 $\frac{1}{2}$ dm. breedte koper banden	8 p ^a jatty-duigen	5 . koperdraat	
1 . kanon lepel à 24 Ɔ	1 aanz. klos 1 wisserstok	6 . koperdraat	
1 18 .	1 aanz. klos 1 wisserstok	4 . koperdraat	
1 12 .	1 aanz. klos 1 wisserstok	3 . koperdraat	
1 8 .	1 aanz. klos 1 wisserstok	2 . koperdraat	
1 6 .	1 aanz. klos 1 wisserstok	1 $\frac{1}{2}$. koperdraat	
1 4 .	1 aanz. klos 1 wisserstok	1 $\frac{1}{2}$. koperdraat	
1 3 .	1 aanz. klos 1 wisserstok	1 . koperdraat	
1 2 .	1 aanz. klos 1 wisserstok	$\frac{1}{2}$. koperdraat	
1 1 .	1 aanz. klos 1 wisserstok	$\frac{1}{2}$. koperdraat	
1 . cardoes koker kopere hoog 18 dm. . 24 .		6 . koper	
1 . cardoes koker kopere hoog 17 dm. . 18 .		5 . .	
1 . cardoes koker kopere hoog 13 dm. . 12 .		4 . .	
1 . cardoes koker kopere hoog 12 dm. . 8 .		3 $\frac{1}{2}$. .	
1 . cardoes koker kopere hoog 12 dm. . 6 .		3 . .	
1 . cardoes koker kopere hoog 10 dm. . 4 .		2 $\frac{1}{2}$. .	
1 . cardoes koker kopere hoog 9 dm. . 3 .		2 . .	
1 . cardoes koker kopere hoog 9 dm. . 2 .		1 $\frac{1}{2}$. .	

	Houtwerken.	Koper.	Leder.
1 p ^o cardoes koker kopere hoog 6 dm... . 1 ₤		1 1/2 ₤ koper	
1 - dissel (kopere).....		3 . oud ko- per	
1 - hamer (kopere).		1 1/2 . oud ko- per	
1 - kopere kogelmallen inz. van 18 ₤ af..		1/2 . kogel- zwaarte	
4 . . ophaalders. . . .		1 1/2 . oud ko- per	
12 . . tasthaken		1 . koper- draat	
12 . . laalpriemen . . .		1 . koper- draat	
1 stel kopere kruitmaten van 1 ₤ tot 1 lood		2 . koper	
1 p ^o kopere kruit tregters in zoort ook voor 't mortier		3 . .	
1 - kruitmt. 1/2 calib. groote		1/2 . kogel- zwaarte	
1 . . . 1/2 kogel- zwaarte	
1 . schietlooden kopere. . .		2 . oud ko- per	
6 - zonderkokers m. riemen		18 . koper	2 vel kalfs
6 - zonderstokken.	2 wissers- stok- ken	2 . .	
		5 . .	
1 - kopere kruitlanthaarn		item 8 lanthaarn hoorns	

	Garen, naalden, enz.	Lood.	Druiv stoelen.	Baskogels.	Spykers.	Lywaad.	Loodde kogels.
28 p ^e carabyn kogels			1 ƒ				
	voor 8 p ^e						voor 100 p ^e
1 • druiven met yzer à 24 ƒ	1 1/2 ƒ garen 1 naald 1 bos marlyn			1 à 24 l. 30 p ^e	1/16 ƒ	1 p ^e oudzeyl	
1 • druiven met yzer à 18 ƒ	1 dito			1 à 18 ld. 30 p ^e	1/16 ƒ	1 dito	
1 • druiven met yzer à 12 ƒ	1 dito			1 à 12 ld. 30 p ^e	1/16 ƒ	1 dito	
	voor 20 p ^e						
1 • druiven met yzer à 8 ƒ	2 bos marlyn 1 1/2 ƒ garen 1 naald			1 à 8 ld. 30 p ^e	1/32 ƒ	1 dito	
	voor 20 p ^e						
1 • druiven met yzer à 6 ƒ	2 bos marlyn 1 1/2 ƒ garen 1 naald			1 à 6 ld. 30 p ^e	1/32 ƒ	1 dito	
	voor 20 p ^e						
1 • druiven met yzer à 4 ƒ	1 naald 1/2 ƒ garen 1/2 • zeilgaren			1 à 4 ld. 30 p ^e	1/16 ƒ	1 rood zeildoek cust	
	voor 10 p ^e						
1 • druiven met lood à 12 ƒ	1/2 ƒ zeilgaren 1/2 ƒ garen 1 naald			1	1/16 ƒ	1 p ^e oudzeyl	170 p ^e musq.
	voor 10 p ^e						
1 • druiven met lood à 8 ƒ	1 1/2 ƒ garen 1 naald 1/2 ƒ zeilgaren			1	1/32 ƒ	1 dito	130 p ^e musq.
	voor 10 p ^e						
1 • druiven met lood à 6 ƒ	1 dito			1	1/32 ƒ	1 dito	116 p ^e smaph

	Garen, naalden, enz.	Lood.	Druiv stoelen.	Baskogels.	Spykers.	Lywaad.	Looe kogels.
1 p ^e druiven met lood à 4 ƒ	dito		1		$\frac{1}{32}$ ƒ	voor 50 p ^e 1 rood zeildoek cust	72 p ^e snaph.
1 . druiven met lood à 3 ƒ	voor 10 p ^e $\frac{1}{16}$ ƒ garen 1 naald $\frac{1}{2}$ ƒ zeilgaren		1		$\frac{1}{16}$.	dito	60 p ^e snaph.
1 . druiven met lood à 2 ƒ	voor 10 p ^e $\frac{1}{16}$ ƒ garen 1 naald $\frac{1}{16}$ ƒ zeilgaren		1		$\frac{1}{16}$.	voor 100 p ^e 1 rood zeildoek kust	40 p ^e snaph.
1 . druiven met lood à 1 ƒ	dito		1			dito	40 p ^e pistool.
1 . druiven met lood à $\frac{1}{2}$ ƒ	dito		1			voor 100 p ^e $\frac{1}{2}$ rood zeildoek	30 p ^e pistool.
50 ƒ gewigte loode in soort.....		57 ƒ					
16 . musq. kogels.		1 .					
44 . pistool kogels.		1 .					
20 . snaph. kogels.		1 .					

	Houtwerk.	Koper-draat.	Kruith. onbesl.	Linne.	Papier.	Leder.	Garen en naalden.
80 p ^e ledige linne cardoesen...				1 sw. bafta			1 ƒ garen 2 naalden
400 . ledige papiere cardoesen...					1 riem card ^e .		2 ƒ garen 4 naalden
50 . ledige trekzeelen.....				$\frac{1}{4}$ oud zeil			$\frac{1}{2}$ ƒ zeilg. 2 naalden

	Houtwet k.	Koperdraat.	Kruith. onbesl.	Linne.	Papier.	Leder.	Garen en naalden.
25 p ^a duimelingen .						$\frac{1}{2}$ vel	1 ƒ garen 1 naald
10 • kruithoorens beslagen met riemen.....		$\frac{1}{2}$ ƒ	10			$\frac{1}{2}$ vel kalfs	$\frac{1}{2}$ ƒ garen $\frac{1}{2}$. .
24 • kruitzakken..						6 vel	1 . . 2 naalden
24 • kardoos zak- ken						6 vel	1 ƒ garen 2 naalden
20 • riemen tot 1 p ^a regte kruithoorens. velling.						1 vel	
8 • spilettassen met riemen..						1 vel	$\frac{1}{2}$ ƒ garen 2 naalden

	Kruit.	Papier.	Loodle kogels.
40 losse carabyn patronen.....	1 ƒ	5 vel	
36 scherpe	1 .	4 .	36 carabyn
24 . musquet	1 .	3 .	24 musquet
40 . pistool	1 .	4 .	40 pistool
50 losse	1 .	5 .	
36 . snaphaan	1 .	$4\frac{1}{2}$.	
32 scherpe	1 .	4 .	32 snaphaan

	Blik.	Staal.	Yzer.	Dekzels en bodems.	Spykers.
4 dryfyzers of 4 staale nagels		1 ƒ			
1 koevoeten.....			16 ƒ		
1 lentzen.....			1 .		
1 mikken en staarten			30 .		
1 spylen.....			$\frac{1}{2}$.		
1 varkenstaarten.....			2 .		
1 schroodkokers gevulde na hun calibers.....	1 voor 3 blad		ƒ oud- zyzer	ƒ	$\frac{1}{2}$ ƒ

N. B. Voor 20 p^a affluiten met raders, enz. of 50 p^a rampaarden, dan wel voor 600 p^a druiven, zal de commissie een vat theer mogen opbrengen.

L^a G.

*Aan zyn hoog Edelheid,
den hoog Edele groot agtbaare heer
Gouverneur Generaal van Nederlands India.
Hoog Edele groot agtbaare heer!*

Den ondergetekende commis heeft de eer uw hoog Edelheid met alle eerbied te berigten, dat hy, ingevolge het 28ste art. van zyn instructie, op den 29^{en} en 30^{en} der voorige maand alle de kruithuisen in perzoon heeft gevisiteerd en dezelve, benevens het daar in zynde buskruit, droog en wel bevonden; in gemelde kruithuisen bevindt zig het volgende buskruit, als:

	Nieuw.	Hermaakt.	Te zamen.
In Groningen..... Ⓔ	120300	60000	180300
• Petrus zorg..... .	20600	12160	32760
• Grootoverysse..... .	40100	20400	60500
• de Paarl..... .	3850	1830	5680
Dan wel te zaamen..... Ⓔ	184850	94390	279240

Hier meede aan de hooge order verhoopde voldaan te hebben, noem ik my met alle hoog agting,

Hoog Edele groot agtbaare heer

BATAVIA,
primo
17.....

Uw hoog Edelheids
trouwschuldige dienaar,
den 1ste commis:

24 Maart. *Instructie voor het kantoor van het artillerie-magazijn.*

Art. 1. De dienst zal worden waargenomen door:
een onderkoopman als boekhouder,
een boekhouder als overdrager en
vier assistenten.

Art. 2. De boekhouder zal zorgen, dat alle morgen, buiten den Zondag, het comptoir om half agt uren worde geopend en om elf uren worde gesloten, behalven op vergadering-

dagen van haar hoog Edelheidens, wanneer hy zal moeten wagten tot na het eindigen derzelve.

Art. 3. De boekhouder zal de specificatie van den commis moeten teekenen voor accoord, navolgens de bepaling by de tabelle.

Art. 4. By ontvangst van onbekwaame goederen zal de boekhouder het koper moeten inneemen voor $\frac{7}{8}$ en het yzer voor $\frac{3}{4}$ van de zwaarte, waarvoor het nieuwe is opgebracht.

Art. 5. De boekhouder zal een duplicaat van het door den tweeden commis te houden bevinding-boek der uitgeleverde goederen door den overdrager doen houden.

Art. 6. Alle Maandagen zal de suppoost van den commandeur en opper-equipagie-meester een klerk in het arthillery-comptoir zenden om, zoo ver zulks de inventaris der schepen betreft, een contra-boekje te houden van bovengemelde bevinding-boek.

Art. 7. Een maand of ten uiterste ses weken na bekoming van een extract factuur of ordonnantie tot het ontfangen van goederen, zal de boekhouder uit bovengemelde bevinding-boek twee berigten opmaken wegens de uitlevering, als een voor den Directeur Generaal en een voor den eersten opperkoopman van het kasteel, invoegen als by instructie voor het arthillery-magazyn, articul 12.

Art. 8. Onbekwaame metaale kanons, mortieren, houwitzers, enz., hetzy groot of klein, zullen in het vervolg stuks gewys na het caliber en niet by ponden worden ingenomen.

Art. 9. By verstrekking van oud metaal zal de boekhouder zig in de afschryving moeten reguleeren na en ingevolge articul 17 van de instructie voor den commis.

Art. 10. De ordinaire maandelijksche afschryving zal volgens de verminderde bepaling by articul 23 van de instructie voor den commis voortaan maar mogen geschieden.

Art. 11. Tot voorkoming van abuizen en andere hinderpalen omtrend de confrontatie van den opneem tegen de boeken word de boekhouder gequalificeerd om de ses maanden de over en te min uitgeleverde goederen provisioneel in te neemen en af te schryven en dezelve zoo lange op een byzondere rekening te stellen, tot nader dispositie hunner hoog Edelheidens.

Art. 12. Alle de kanons, mortieren, houwitzers, enz. en alle andere amunitie-goederen, staande of berustende op de kasteels of stads-bolwerken, strand-batteryen, item de buitenposten, de Waterplaats, Ryswyk, Noordwyk, Jaccatra, Wilgenburg, het fortje Angiol, de Keten eu Angké, item de kanons van de veld-arthillery, aan den major en chef der arthillery afgegeeven, zoo meede die aan de poorten, alle met hun toebehoorende ammunitieën, zullen ten lasten van gemelden chef der arthillery van de boeken der maguazynen worden afgeschreven om vervolgens ten zynen laste by een apart byboekje te blyven voortlopen ter zyner verantwoording.

Art. 13. Zoo meede zal ter zyner verantwoording gehandeld moeten worden met de ammunitie-goederen etc. van de exercitie-plaats en huishouding op Mr. Cornelis, item het laboratorium.

Art. 14. Met de specificatie van den chef der arthillery, die maandelyks door den Directeur Generaal aan den boekhouder zal worden bezorgd, zal hy inzelvervoegen handelen, als met die van den commis.

Art. 15. Kruit van de aankomende schepen, dat op de molen door de ordinaire gecommiteerdens nog droog en goed word bevonden, zal de boekhouder op een door gemelde gecommiteerden geteekend briefje na de quantiteit ponden weeder moeten inneemen.

Art. 16. De op het laboratorium bescheiden officier een eisch binnen brengende van benodigdheden tot het aanmaken van gelaboreerde goederen, zal de boekhouder, indien gemelde eisch door den chef der arthillery voor gezien getekend is, daar op de afschryving kunnen doen ten laste van den chef der arthillery.

Art. 17. De officier bovengemeld zal telkens, als hy de door den commis gevraagde goederen klaar heeft, twee specificatien van de verbruikte goederen, als een aan den chef en een aan den commis der maguazynen overhandigen, uit welke laatste de boekhouder de verbruikte goederen zal kunnen zien en de berekening op de gemaakte goederen maken,

Art. 18. Eindelyk zal de boekhouder alle de goederen,

waar voor in het vervolg niets meerder uit kassa zal worden betaald, met 50 — en andere met 20 pct voor arbeidsloon, boven de waarde der daar voor opgebragte materiaalën, moeten cargeeren, by voorbeeld

van goederen, uit kassa betaald:

1 rampaard met oorlogs beslag à 18 ƒ kost aan hout en
 yzer. f 25 : 10
 hier op 50 pct. arbeidsloon. • 12 : 15
 dus moet gemelde rampaard by de boeken worden

ingenomen met. f 38 : 5
 goederen, niet uit kassa betaald:

1 beursvat met kopere banden kost aan hout, leder en
 koper. f 6 : 8 : —
 hier op 20 pct. arbeidsloon. • 1 : 5 : 8

dus moet het beursvat worden ingenomen met f 7 : 13 : 8
 en zo alle andere goederen, waar toe eenige materialen worden
 verstrekt, terwyl de overige goederen, vermeld by het 21 art.
 der instructie voor het arthillery magazyn en waar voor
 geene houtwerken zullen mogen worden afgeschreeven, beree-
 kend en ingenomen zullen moeten worden eeniglyk met het
 arbeidsloon, invoegen daar voor is gesteld by annexe prys courant
 sub L^a. A: A, om met en beneevens de voorschreevene 50 en 20
 pct. respectie, voor arbeidsloon ten faveure te worden gebragt
 van een te formeere reekening van ambagtslieden, die maan-
 delyks uit 's Compagnie's kassa worden betaald, en waar van
 het voor- of nadeelig saldo by het sluiten der boeken op reeke-
 ning van fortificatie-werken zal moeten worden geliquideert.

L^a A. A.

PRYS COURANT *of berekende arbeidsloon voor de onderstaande
 goederen, waarvoor ter aanmaking geen mate-
 rialen worden verstrekt, om daarvoor by de
 boeken ingenomen en verantwoord te worden.*

1 p^e bom- of granaat-buis, ledig à 4 duim. . . f — 3 : 8
 1 • granaat-buis ledig. • — 2 : —
 1 • patroon-stokje • — 1 : 8

24 Maart. Order voor den commandeur en opper-equipagemeester ten aanzien van de artillerie.

Art. 1. Uw Edele zal zorgen, dat met den eersten Maandag van ieder maand twee capitains of capitain-luitenants worden gecommandeerd om zig dien morgen in de arthillery te ver-voegen en aldaar van een der commisen ter examinatie afvorderen alle onbekwaame goederen, gedurende de voorige maand en van waar of met wat schip aangebragt.

Art. 2. Bovengemelde goederen zullen door gemelde ge-committeerdens nauwkeurig worden nagezien, of dezelve we-zendlyk onbekwaam zyn, en van hunne bevinding dienen van schriftelyk berigt aan den heer Directeur Generaal.

Art. 3. By aankomst van Compagnies schepen of vaartuigen, die hun kruit aan de wal zenden, zal uw Edele de gezag-hebbende officier, die met hetzelfde aan de wal komt, ernstig gelasten om by het openen op de molen present te zyn en met de ordinaire gecommitteerdens aldaar wel toe te zien, welk kruit nog droog en hoe veel ponden ten gebruike be-kwaam is, ten einde zulks door den baas kruitmaker op de quitantie te doen bekend stellen, om zulks weder in de ma-gazynen te brengen.

Art. 4. Uw Edele zal ook de capitains gelasten alle ledig-vallende inlandsche kruit-vaten te schooven en dezelve by aankomst alhier aan het ambagts-quartier ter reparatie of herstelling af te geven.

Art. 5. Uw Edele zal zorgen moeten, dat alle de goederen, het zy van lading of inventaris, een maand of ten alleruiterste ses weken na bekoming van extract factuur of ordonnantie in de respective administratien worden bezorgd.

Art. 6. Uw Edele zal den eersten suppoost van uw comptoir gelasten om een boekje te formeeren, onder den naam van contra-bevinding boekje, van de uitgeleverde constapels inventaris goederen in de arthillery; en dezelve moet alle Maandag in het arthillery comptoir een klerk zenden ter effen-stelling van hetzelfde, ten einde altyd by overgave van schepen of

vaartuigen te kunnen weten, wat er op de inventaris moet worden afgeschreven en per restant blyft.

Art. 7. Uw Edele zal gehouden zyn den chef der arthillery te laten kennis geven, wanneer een Compagnies schip of vaartuig uit Europa ter rheedee is gearriveerd, en de aankomende capitains of gezagvoerders van gemelde schepen of vaartuigen informeeren, dat er twee officieren der arthillery by hun aan boord zullen komen om op te nemen, met hoe veel en van wat caliber kanon zy uit Europa zyn vertrokken, als meede welke ammunitie en wapens zy voor scheeps gebruik hebben meede gekregen, zullende gemelde capitains of gezagvoerders zulks aan gemelde officieren accuraat moeten opgeven.

Art. 8. Uw Edele zal insgelyks den chef der arthillery informeeren, wanneer aan boord van na Europa aangelegde schepen of vaartuigen gelegenheid is om de ammunitie en wapen-goederen te examineeren en te zien, of gemelde bodems nog even als by hun vertrek uit Europa zyn gearmeerd.

Art. 9. Eyndelyk zal uw Edele de capitains en alle andere gezagvoerders van Compagnies schepen en vaartuigen gelasten om geene ordonnantie te laten maken van onbekwaame ammunitie-goederen, als zulks met eenige kleine reparatien is te verhelpen, zoo als voor deeze wel heeft plaats gehad, by voorbeeld een kruittlanthaarn mankeerd een hoorn of een kopere kardoes-koker heeft een deuk, dan wel een beursvat het leder gescheurd of iets diergelyks, maar in zulke gevallen zal een ordonnantie in reparatie worden opgemaakt, by voorbeeld.

Commis der magazynen laat reparereen voor het schip N. N.
 een p^e beursvat, het leder of de beurs onbekwaam,
 een kruittlanthaarn, mankeerd twee hoorns,
 en zoo met alle andere reparabele goederen.

24 Maart. *Order voor den baas-kruitmaker.*

By ontfangst van buskruit van aankomende Compagnies schepen of vaartuigen zal u ten overstaan van de ordinaire gecommitteerdens en de officier, onder wien het gezag het aan-

gebracht word, hetzelfde doen openen en al het geen, dat droog en wel bevonden word, by 50 G^{den} afwegen en in vaatjes doen en zulks direct met een door u en de gecommiteerden getekend gelei-briefje aan den commis der magazynen zenden en de bevinding van het kruit meede op de quitantie, die door u aan den scheeps officier word afgegeven, meede bekend stellen.

$\frac{24}{25}$ Maart. *Verbod tegen den particulieren uitvoer van poeder-suiker.*

Uithoofde van de traagheid der zuiker-leveranciers in het verevenen van hunne agterstallen op de leverancien van 1796 is goedgevonden en verstaan den uitvoer van particuliere poeder-zuiker, totdat die agterstallen zullen zyn voldaan, te nterdicieren, op poene van confiscatie ten behoeven van den officier, die de aanhaling zal doen.

Zie ook 30 Mei 1797.

$\frac{24 \text{ Maart}}{1 \text{ April}}$. *Bekendmaking, dat de kerkeraad van de Luthersche gemeente te Batavia openlijk in zijne kerk rekening en verantwoording zoude doen van zijne administratie der gelden en middelen dier kerk gedurende het jaar 1796,*

25 Maart. *Bepaling, dat het regentschap Tji-aseem voortaan zoude zijn een tjoetak van het regentschap Kra-wang en beheerd zoude worden door een oemboel of ngabehi.*

25 Maart. *Regeling der inkomsten van den 1sten meester-knecht in den trein.*

Is na deliberatie goedgevonden en verstaan aan den eersten

meesterknegt in den train, met intrekking van zyne tot dus verre genoten inkomsten, hoe ook genaamd, tot een vast tractement toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deesen, ryksdaalders vyf en zeventig ter maand of in het jaar ryksdaalders 900; in het vertrouwen egter, dat, nu de ter rheede leggende scheepen voortaan ten eylande Onrust van derzelver gebreeken zullen worden voorzien, by vervolg een deezer meesterknegts (zo niet beide) zeer wel te missen zullen zyn.

31 MAART
13 APRIL *Vernieuwing van eenige bepalingen nopens het aan boord gaan van vreemde schepen.*

De Regering vond goed •ten ernstigsten te interdiceren, dat niemand, zo van land als van de scheepen en vaartuigen ter rheede van Batavia, zal mogen gaan of vaaren aan boord van eenige vreemde Europeesche scheepen en vaartuigen, hier ter rheede of elders omtrend dezelve leggende, dan alleen de sabandhaar en licentmeester in zyn functie, op poene, dat die daarvan naar rechten zal worden overtuigd, verbeuren zal een boete van twee honderd ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, voor de eene en het gesticht der pennisten voor de andere helft, hetzy dat by op zodanig een schip of vaartuig eenige handel gedreeven heeft of niet”.

4 April. Last op den sjahbandar te Batavia dagelijks aan den Advocaat-fiscaal te verstrekken een afschrift van de boom-rapporten wegens in- en uitgegane vaartuigen.

De Regering beschouwde •die afgave als zeer nuttig en dienstig, ten einde hem, fiscaal, daardoor in staat te stellen om te beter tegens allen smokkelhandel te kunnen waken”.

7 April. *Wijziging der uniform van officieren.*

Is goedgevonden en verstaan het dragen van echarpes door de respective officieren van de militie, pennisten, burgers en alle andere gewapende corps af te schaffen, tot dat men onderricht zal zyn, welk soort van echarpes thans by de troepes van den Nederlandschen staat zyn aangenomen, en zulks, wyl de thans in gebruik zynde echarpes, niet alleen van orange kleur, maar ook voor het grootst afgesleeten en niet meer te bekomen zyn; doch daarentegen tot menagement van onnodige onkosten en wyl men meede nog niet onderricht is, welk veldteken thans in Nederland aan de militie is gegeven, provisioneel te laten continueeren met het dragen der tegenswoordig alhier in gebruik zynde dragons en troetels.

8 April. *Nadere regelingen nopens het oorgeld en de wagen-pacht.*

Nademaal ons is voorgekomen, dat deeze en geene twyfelingen zyn ontstaan omtrend de waare zin en meening van de 3°, 5° en 7° artikulen van het reglement op het heffen van het oorgeld van paarden, gearresteerd by ons placaat van den 3° December 1796, mitsgaders hoedanig officieren van de Chineesche natie van buiten comptoiren, alhier te Batavia hun verblyf houdende, moeten worden geconsidereerd ten aanzien van het opbrengen der wagenpagt;

zoo is het, dat wy nodig geoordeeld hebben omtrend dat een en ander nader te statueeren en te ordonneeren, statueeren en ordonneeren by deese:

Eerstelyk: dat, neevens de personen, welke by de ordres en reglementen op het stuk der wagen-verhuurderyen gequalificeerd zyn en volgens den inhoud van het 3 artikul van het voorschreeven reglement, waar by alle de voorschreeven ordres en reglementen uytdrukkelyk zyn bevestigd, gequalificeerd blyven om alle ongepermitteerde wagens, die niet behoortlyk gebrand zyn, op 'sheeren wegen te arresteeren,

ook van nu voortaan daar toe gequalificeerd zal zyn, gelyk daar toe gequalificeerd word by deezen, de collecteur van de wagen-pagt en het oirgeld der paarden, zullende in dit, even als in alle andere gevallen, waar in hy, collecteur, de aanhalingen doet, de verdeeling der boetens moeten geschieden na den inhoud van het 15 artikul van het gemeld reglement.

Ten tweeden: dat de boetens, by art. 5 en art. 7 bepaald voor de frauduleuse opgeevers van het getal hunner paarden, verstaan moeten worden hun te zyn opgelegd onverminderd derzelve verpligting om als nog het oirgeld der agtergehoude paarden te moeten betalen volgens het reglement.

Ten derden: dat kapiteins der Chineesen van buiten-comptoiren, die zulks effectivelyk geweest zyn en alhier ter hoofdplaatse hun verblyf houden, met opzigt tot het opbrengen der wagenpagt zullen worden gelyk gesteld met de luitenants van die natie, alhier in loco, dog dat alle mindere hoofden of officieren der Chineesen van buiten-comptoiren gehouden zullen zyn de voorschreeven belasting op den zelfden voet op te brengen, als alle andere Chineesen.

Zie ook 17 December 1802.

15 April. *Regeling der inkomsten van den Gouverneur-Generaal.*

De heer Commissaris en Gouverneur Generaal, van Overstraten, reeds voor lang te kennen hebbendegegeven hoogstedezelfs verlangen, dat omtrend de inkomsten van het ambt van Gouverneur Generaal door Commissarissen Generaal andere schikkingen mogten worden gemaakt, meer overeen komende met de waardigheid van dat eminent character, en de noodzakelykheid hiervan algemeen erkend zynde, so is, nadat welmelde zyne hoog Edelheid aan de vergadering vryheid had gelaten van deliberatien, dit point thans in overweeging genomen en, vooraf geëxamineerd zynde de opgave van inkomsten, tot dat ambt betrekkelyk, zodanig als die door den heer oud Gouverneur Generaal, Alting, is geschied en de daarvan door zyn hoog Edelheid, Nederburgh, geformeerde en thans ter tafel gepro-

duceerde tabel, so is uit een en anderen komen te consteeren, dat de inkomsten van den heer Gouverneur Generaal in de jaren 1792 en 1793 hebben bestaan in het navolgende, te weeten:

aan gagie / 1200 'smaands, gecalculeerd in 't jaar	
op.....	rd ^s 7000
aan kostgeld.....	» 1920
• emolumenten.....	» 7500
tot schadeloosstelling wegens de af-	
schaffing van de paardestal, jaarlyks...	» 3000
of te zaamen.....	rd ^s 19420
voorts: van den kapitein Chinees tot tafelgeld	
'smaands rd ^s 400 of in 't jaar.....	rd ^s 4800
van denzelven tot een nieuwejaars-	
geschenk.....	» 1000
wegens deszelfs aandeel in de winsten	
van het vendu-comptoir.....	» 13080
wegens hetgeen de gouverneur van	
Java 'sjaars uit de zoutpagt aan zyn	
Edele overmaakte.....	» 6000
van de passer Boerong, 'smaands rd ^s 40	
voor de overvaart by Goenong	
Sa-harie, 'smaands.....	» 5
voor de overvaart agter de	
Chineesche kamp.....	» 40
teld.....	rd ^s 85
of in 't jaar....	» 1020
aan eenige geringe geschenken van	
ryst (die meest onder arme en behoeftige	
perzoonen wederom word uitgedeeld),	
vogelnesjes tot consumtie, paarden, koe-	
en hartebeesten en andere, geringe land-	
producten, schenkagien van den prins	
van Madura, regenten en Chineesen van	
Java aan ryst, cadjang, oly, drooge visch,	
Transporteere.....	rd ^s 45320

Per transport..... rd^s 45320

kleedjes en andere kleynigheeden —
sommige geringe artikelen van Chineesen
en inlanders ter hoofdplaatse, als versche
visch, vleesch, groentens, vrugten, eyeren
enz., ten hoogsten gecalculeerd, alles te
samen, op..... rd^s 7000

teld..... » 32900

of in alles..... rd^s 52320

hebbende zyn Edelheid nog in den beginne ge-
noten rd^s 10000 'sjaars van de Maccassaarsche pas,
hetwelk vervolgens gereduceerd is tot op rd^s 7000,
dog welke recognitie door hoogstdenzelven in anno
1793 aan den Chinees, Tan Soenko, wegens de
ongunstige tyd en geleede verliesen was geremit-
teerd;

dat daarentegen het uitgereikte door welmelde
zyn Edelheid in hoogstdezelfs publieke qualiteit
aan liefde en andere giften in 't jaar bedraagd... » 14840

na aftrek van welke som van het generaal be-
dragen der inkomsten er dus tot het onderhoud
eener kostbaare staatsie en huyshouding, enz.
overblyft.. rd^s 37480

waarop gedelibereerd zynde, is eenparig begreepen, dat, zo
de inkomsten, welke de dienaaren ter hoofdplaatse directelyk
van de Compagnie genieten tot hunne besolding en bestaan,
door Commissarissen Generaal, over het algemeen genomen,
daartoe zeer ontoereikend zyn bevonden, zulks inzonderheid
ook waar is omtrend die van den eersten derzelven, den heer
Gouverneur Generaal van Indië, die aan gagie, kostgeld, emo-
lumenten en defroyement wegens de afgeschafte omslag van
de stal in alles nog geen 20000 ryksdaalders in het jaar
geniet, terwyl zyne verdere inkomsten voortvloeyen uit con-
tributien en bysondere schikkingen, welke meerendeels weinig
strookten met het aanzienlyk character, hetwelk door hem
word bekleed;

dat het dierhalven allernoodzakelykst is daarin eene gepaste verandering te maken, sodat een Gouverneur Generaal's Compagnies weegen worde in staat gesteld om overeenkomstig dat character te kunnen bestaan en de eer en het fatsoen daarvan behoorlyk te maintineeren zonder te behoeven zyne toevlugt tot andere ressources te neemen ;

dat het daarenboven hillyk is, dat degeene, welke die moeyelyke en gewigtige post ten nutte van het algemeen bekleed, behalven hetgeen hy tot zyne huyshoudelyke en andere noodzakelyke depenses nodig heeft, eene billyke belooning geniete voor zynen dienst en die eenigsints evenreedig zy aan de moeiten en zorgen, zowel als aan de groote verandwoordelykheid, welke daaraan zyn verknogt ;

dat de depenses van een Gouverneur Generaal zyn van tweerley aard, namentlyk : vooreerst die van eene zeer omslagtige en kostbaare huyshouding en ten anderen die van liefde en andere giften, die hy jaarlyks besteed om weduwen en andere ongelukkige perzoonen te soulageeren, verdiensten aan te moedigen en te beloonen, enz.;

voorts, dat een iegelyk, die dit land van naby kend, zal moeten toestemmen, dat de buyshouding van een Gouverneur Generaal, zal hy de eer van zyn staat ophouden, omslagtig en kostbaar is ; dat er, alleen om in die hoedanigheid alhier gezeeten te zyn, een aanzienlyk capitaal nodig is en de dagelyksche onkosten eener zo uitgestrekte huyshouding meede zyn important, daar de ondervinding leerd, dat men alhier met een ryksdaalder vry minder doen kan dan in Nederland met een gulden, terwyl een Gouverneur Generaal bovendien nu en dan nog verpligt is tot het geeven van groote en kostbaare festiviteiten en gastmalen, zodat men reekend, dat deeze dienaar, jaar door jaar, tot deeze dagelyksche en buitengewoone depenses verpligt is te impendeeren een montant van ryksdaalders 36000 ;

en is dierhalven goedgevonden en verstaan het vast tractement van den heere Gouverneur Generaal te bepaalen, gelyk hetzelfde bepaald word by deezen, op voorschreeven somma van ryksdaalders ses en dertig duizend in 't jaar ;

dat, om den heer Gouverneur Generaal wyders in staat te stellen tot de verdere uytgaven, hiervoren vermeld, die uyt-hoofde der plaatselyke omstandigheeden als niet minder noodzakelyk moeten worden beschouwd, aan hem zal worden toegelegd, gelyk by deezen geschied, een jaarlyksche subsidie uyt 's Compagnies cassa van ryksdaalders veertien duizend, makende dierhalven te zamen eene somma van ryksdaalders vyftig duizend in 't jaar, waarvan men niet kan reekenen, dat hy iets naamwaardigs over behoud;

dat egter, om deese schikking te effectueeren buyten bezwaar van de Compagnie, de navolgende inkomsten, tot dus verre door den heer Gouverneur Generaal genoten, gedeeltelyk zullen worden ingetrokken en gedeeltelyk voor het vervolg ten haaren faveure gebragd, als:

1 ^o zal worden ingetrokken de gage à f 1200 'smaands of thans in het jaar bedragende.....	rd ^e 6000
het kostgeld in 't jaar.....	» 1920
de emolumenten.....	» 7500
het defroyement wegens de afschaffing van de stal.....	» 3000
2 ^o zal ten faveure van de Compagnie worden gebragt, hetgeen de capitain-Chinees verpligt is geweest voor het tafelgeld op te brengen, thans bedragende rd ^e 350 'smaands, en het nieuwejaars-geschenk tot ryksdaalders 1000 of te zamen	» 5200
3 ^o so ook het aandeel van den Gouverneur Generaal in de zout-pagt van Java tot.....	» 6000
4 ^o voor de pas van de Maccassaarsche jonk zal almeede aan de Compagnie jaarlyks moeten worden opgebragt, zoveel daarvoor zal kunnen worden bedongen, hetwelk alhier slegts gecalculeerd word op.....	» 6280
5 ^o nog ten faveure van de Compagnie te laten opbrengen de recognitien van de passer Boerong, voor de overvaart by Goenoeng Saharie en Transporteere.....	rd ^e 38000

Per transport... ..	rd ^e 38000
voor de overvaart agter de Chineesche kamp, te zamen, als voorzgd, monterende.....	• 1020
6° waarby gerekend het aandeel van den Gou- verneur Generaal uit de winsten van het vendu- comptoir, hetwelk door de jongste schikkingen insgelyks aan de Compagnie vervallen is, tot..	• 13080
teld als voren	rd ^e 50000

dat voorts aan den heer Gouverneur Generaal zullen worden gelaten de geringe geschenken van ryst, vogelnesjes, paarden, koe- en hartebeesten en andere geringe lands-producten, mitsgaders de schenkagien van den prins van Madura, regenten en Chineesen van Java aan ryst, cadjang, olie, droge visch, kledjes en andere kleinigheden en zo ook die van Chineesen en inlanders ter hoofdplaatse van geringe articulen, als versche visch, vleesch, groentens, vrugten, enz., als geoordeeld zynde, dat deeze zaaken niet wel kunnen worden afgeschaf, zonder dat zulks eene verkeerde impressie by die lieden zoude maken, als zynde op aloude gewoontens, met hunnen aart en denkwysse strookende, geground en des te minder noodzakelyk daarin eenige verandering te maken, om dat het bedragen daarvan, na aftrek der contra geschenken aan vorsten en grooten, niet is van byzonder belang;

dat eindelyk ook aan den heer Gouverneur Generaal zal worden gelaten het aandeel in de zuivere winsten van den amfioen-handel, by articul 20 der instructie op die handel aan hoogstlenzelveu toegelegd, en zulks om te kunnen blyven strekken tot een middel van verbeetering van deszelfs staat, billyke beloning van zyne uitgestrekte en gewigtige werkzaamheden ten nutte van de maatschappy, zowel als tot een equivalent van de groote verantwoording, aan die eminente bediening gehegd, egter onder deese bepaling om een vierde gedeelte daarvan aan de Compagnie wederom uit te keeren voor jaarlyksch ambtgeld.

Zullende alle de voorschreeven schikkingen moeten gerekend worden ingegaan te zyn met primo January deeses jaars.

De heer Commissaris en Gouverneur Generaal, van Overstraten, vervolgens wederom in het besoeigne zynde verscheenen en zitplaats genomen hebbende, so zyn de voorschreeven dispositien by monde van den heer Commissaris Generaal, Nederburgh, aan hoogstdenzelven gecommuniceerd, waarop gemelde zyn hoog Edelheid, na alvorens dankbaarlyk erkend te hebben de billyke zorgen, door Commissarissen Generaal genomen voor het ordentlyk bestaan van den eersten van 's Compagnies dienaaren in deese gewesten, verder heeft gelieven te verklaren, dat hoogstdezelve alleen uit een bezef van pligt de voormelde hoge waardigheid had aanvaard, zelfs met ter zyde stelling van alle oogmerken tot verbetering van deszelfs fortuin, en dierhalven vryheid verzogt om te mogen bedanken voor het genot van het aandeel, by het 26ste articul der instructie van de amlioen directie aan den heer Gouverneur Generaal toegelegd uit de zuivere winsten van 's Compagnies handel in dat articul, als houdende zig volkomen te vreedde met de overige inkomsten zynere bediening, als zynde evenredig aan de uitgaven, waartoe zyn hoog Edelheid zig in dezelve vond verplicht, insteerende egter, dat zulks niet moogt strekken tot eenige consequentie of praejuditie van hoogstdezelfs successeuren in der tyd.

En is dierhalven geoordeeld aan de voorschreeven, allesints edelmoedige instantie van welmelde zyn hoog Edelheid te moeten defereeren, als strekkende ten voordeele van de Compagnie, egter sonder dat zulks zal kunnen strekken tot eenige consequentie ofte praejudicie voor hoogstdezelfs successeuren in der tyd.

22 April. Regeling der inkomsten van den directeur-generaal.

Gebleeken zynde, dat de heer eerste Raad en Directeur Generaal van Nederlandsch Indië heeft genoten :

aan gagie à / 500 's maands of in het jaar. . rd^o 2500 : —

• kostgeld rd^o 85 : 9 's maands of in het jaar • 998 : 12

Transporteere. rd^o 3498 : 12

Per transport.....	rd ⁿ 3498:12
aan emolumenten rd ⁿ 312 1/2 's maands of in 't	
jaar	» 3750:—
» huishuur rd ⁿ 50 's maands of in 't jaar..	» 600:—
of te zamen.....	rd ⁿ 7848:12

voorts: het middel van bestaan, by articul 26 van de instructie van de amphioen directie toegelegd uit de zuivere voordeelen van dien handel, dat gecalculeerd kon worden op ryksdaalders 4 à 5000 in het jaar, door elkanderen gerekend; dat bovendien een Directeur Generaal volgens aloude usantie pleeg te genieten uit de leverantie van arak rdⁿ 5 per legger, dienende voor de verzending of verstrekking, en rdⁿ 10 per legger voor het retour naar Nederland;

dog dat, vermits er reeds zedert lang geen arak meer tot negotie is verzonden naar Bengalen of Cormandel en ook geene retouren naar Nederland zyn afgezonden, mitsdien ook deeze inkomsten hebben stil gestaan, als zynde de recognitie arak ruim toereikende geweest voor de verstrekking;

so is, uit aanmerking van het aanzien deezer bediening, de byzondere werkzaamheid en andere bekwaamheeden, welke vereischt worden om dezelve naar behooren te bekleeden, de groote aangelegenheid, waarvan dezelve is voor de belangens der maatschappy, sodat zy als het hoofdtrad moet worden beschouwd van het huishoudelyk bestuur haarer finantien en handel, en eindelyk de niet minder groote verantwoordelykheid, daaraan verbonden, goedgevonden en verstaan, met intrekking van gagie, kostgeld, emolumenten en huishuur, hiervoren gespecificeerd, mitsgaders met afschaffing van de douceurs op de leverantien van arak, bevorens door de heeren Directeur Generaals genoten, aan den heer Directeur Generaal tot een vast tractement toe te leggen, gelyk by deese geschied, ryksdaalders 1000 's maands, makende in het jaar ryksdaalders twaalf duizend;

voorts aan den heer Directeur Generaal te laten het reeds genoten wordende middel van bestaan uit de zuivere voordeelen van den amphioen handel.

22 April. *Regeling der inkomsten van de ordinaire en extra-ordinaire leden in den Raad van Indië.*

Gezien zynde, dat de heeren Raaden ordinair en extra ordinair van Indië hebben opgegeeven te hebben genoten het navolgende, te weeten :

de heeren Raden ordinair aan gagie 's maands / 350 of in 't jaar.....	rd ^e 1750:—
aan kostgeld, 's maands rd ^e 27:9	
of in 't jaar.....	» 326:12
» huishuur, 's maands rd ^e 50	
of in 't jaar.....	» 600:—
» emolumenten, 's maands rd ^e 208:16 of in 't jaar.....	» 2500:—
of te zamen.....	rd ^e 5176:12

de heeren Raden extra ordinair hetzelfde als de heeren Raden ordinair, alleen met dit onderscheid, dat derzelve gagie maar bedraagt / 200 's maands, hetwelk dierhalven in het jaar een verschil maakt van..... rd^e 750:—

zodat hun Edelens inkomsten bedragen..... rd^e 4426:12

voorts: beide nog eenige geringe geschenken van Chineesen en inlanders naar 'slands gebruik en meest in consumptibele waaren bestaande, dus van geen groote waarde;

so is na deliberatie goedgevonden en verstaan aan de heeren Raden ordinair van Nederlandsch-Indië, met intrekking van gagie, kostgeld, huishuur en emolumenten, tot een vast tractement toe te leggen, gelyk toegelegd word by deesen, ryksdaalders 450 's maands of in het jaar ryksdaalders vyf duizend vier honderd;

en aan de heeren Raden extra ordinair, met intrekking als vooren, eene somma van ryksdaalders 400 's maands of in het jaar ryksdaalders vier duizend agt honderd, en zulks beide om in te gaan met primo January deeses jaars; zynde de voorschreeven toelage respectivelyk wat ruimer genomen dan het bedragen der vorige inkomsten, omdat het gevoeglyk is voorgekomen als nu voor het vervolg meede te doen cesseeren

de verstrekkingen van peeper, speceryen en schryfbehoeftens, waarop de leeden van de hoge tafel tot nu toe aanspraak hebben gehad, dog waarvan zy, immers wat de schryfbehoeftens aangaat, gewoon zyn geweest weinig of geen gebruik te maken, als deselve meestal kopende of ontbiedende voor hunne particuliere reekening;

met te kennen gave aan de hoge regeering van Indië, dat Commissarissen Generaal by deese gelegenheid niet mogen nalaten haar nader en speciaal aan te beveelen de stricte observantie haarer besluiten, waarby alle genot uit 's Compagnies pakhuisen is afgeschaf, ten tyde de verstrekkingen der randsoenen door een equivalent in gelde zyn vervangen, en dierhalven verwagende zyn, dat de heer Directeur Generaal daarop een wakend oog zoude houden;

zynde de heer Commissaris en Gouverneur Generaal, van Overstraten, by deese gelegenheid nog verzogd in Rade van Indië die directie te willen houden, dat de alhier existeerende, heilsame wetten tegens de excessen der Chineesen en inlanders in het doen van presenten werden gerenoveerd en in stricte observantie gehouden.

Door de voorschreeven bepalingen als nu vervallen zynde de staande ordre, volgens welke alle de leden der hoge tafel verplicht waren te laten staan drie jaren van hunne voormalige gagien, so is nogthans begreepen, dat de oogmerken, welke de heeren Meesters daarmede hebben gehad, zeer gemakkelyk kunnen worden geconserveerd door het stellen van aan de voorschreeven drie-jarige gagien evenredige borgtogten, en dierhalven verstaan zulks almeede aan de hoge regeering te kennen te geeven, met qualificatie om aan de presente leeden, so ras zy de voorschreeven borgtogten zullen hebben gepraes- teerd, derzelve nog te goed hebbende gagien af te betalen.

Voorts gereflecteerd zynde, dat thans in de bezolding der praesidiums, die door de heeren Raden van Indië worden bekleed en, gelyk bekend is, altyd pleegen te strekken tot vermeerdering van derzelve andersints wat sobere inkomsten, eene groote oneevenreedigheid plaats heeft, welke billyke voorziening vorderd;

so is gelet, dat wel het inkomen van de beide heeren directeuren, so van de amfoen directie, als van de bank van leening, by de respective instructien bepaald is, dog wat aangaat de verdere praesidiums, dat de voordeelen, weleer aan dat van Scheepenen verknogt geweest, reeds merkelyk door eene in de maand December 1792 gemaakte schikking zyn verminderd, volgens welke dezelve zyn bepaald op eene recognitie van de topbaanen, so binnen, als buiten de stad, van ryksdaalders 250 in de maand, van den kapitein van de Papangers tot ryksdaalders 500 in 't jaar en van den pagter der herbergen tot ryksdaalders 50 in de maand, waarby gerekend het bedragen van geleverd wordende visch, groentens, enz. voor de tafel, dus het jaarlyksche inkomen van den praesident van Scheepenen (volgens de eevengemelde schikking) kan worden geschat op ruim rd^e 4000 in het jaar, dog dat deese schikkingen egter, so min als alle genot van inkomsten der praesidenten van Scheepenen, nimmer door eenige expresse auctorisatie van de hoge regeering zyn bekrachtigd geweest, ten minsten, dat de tegenswoordige heer praesident op dat fundament zwaarigheid heeft gemaakt de voorschreeven recognitien te ontfangen;

dog wat aangaat die van den kapitein der Papangers, deselve als vervallen kan worden beschouwd, zeedert deese compagnie is gesteld onder het bevel van commissarissen ter zee en te velde, en dat die van de pagter der herbergen nu waarschynlyk niet meer in te vorderen zal zyn, dog dat die van de toptafels binnen en buiten de stad tot ryksdaalders 250 'smaands aangemerkt kan worden, als zynde geweest een permanent en door langduurig gebruik onder het oog en met volkomen weetenschap der hoge regeering geweltigd bezwaar op deese pagt, welke dierhalven moet gecenseerd worden jaarlyks op deese voorwaarde tot de bepaalde som van ryksdaalders 2400 'smaands in admodiatie te zyn afgestaan, en wyders geconsidereerd zynde, dat het niet billyk zyn zoude, dat de admodiateurs hun profyt dedden met de voormelde scrupule van den tydelyken praesident, so is verstaan de

hoge regeering te qualificeeren om door voornoemde admodyateurs als nog in 's Compagnies kas te laten overbrengen het ten agteren staande der gemelde recognitie, met en benevens die van het lopende jaar 1797, dog overigens die recognitie voor het vervolg af te schaffen en daarentegen het bedragen der admodyatie-penningen van de toptafels in evenredigheid te verhogen ;

voorts het vast tractement van den praesident van het collegie van Scheepenen te bepalen op ryksdaalders drie honderd vyftig 's maands, sonder bezwaar van eenig ambtgeld, en hetzelfde aan den presenten heer praesident te laten goed doen, zedert den dag dat zyn Edele die bediening heeft aanvaard.

Wyders gereflecteerd zynde, dat de inkomsten van den praesident van Heemraden in vorige tyden niet on aanzienlyk zyn geweest, als meerendeels gesproken hebbende uit een extra coelieerol, dog welk misbruyk de jegenswoordige heer praesident uit allesints loffelyke beginselen heeft vernietigd, waardoor dan ook is veroorzaakt, dat aan zyn Edele geene andere inkomsten deeser bediening zyn overgebleeven dan alleen in 't jaar 3500 bossen pady, waarvan de waarde kan worden gecalculeerd op circa ryksdaalders 525 ;

en is dierhalven na deliberatie verstaan aan den praesident van Heemraden toe te leggen, gelyk geschied by deesen, een inkomen van rd^e drie honderd vyftig 's maands, te voldoen uit Heemraden kas, ongereekend de voorschreeven pady, en dat dit inkomen aan den tegenwoordigen heer praesident sal worden gevalideerd, zedert dat zyn Edele op deszelfs verzoek is ontslagen als praesident van de weeskamer en dus geene andere inkomsten heeft gehad als die van Raad van Indië, komende wyders ten opzichte van zyn Edele als nu ook geheel te cesseeren de verpligting tot het betaalen van jaarlyks ambtgeld, door welmelde regeering (waarschynlyk toen nog het oog hebbende gehad op de voormalige revenuen van dat praesidium) bepaald geweest op ryksdaalders 650.

Vervolgens omtrend de inkomsten van het praesidium van de weeskamer aangemerkt zynde, dat de voornaamste derzelve

hebben bestaan uit een soort van recognitie, die door den secretaris der weeskamer volgens aloude gewoonte pleeg te worden opgebragd voor de vryheid om op eene secuere wyze kamer- of andere gelden op renten voor zyne particuliere reekening te mogen uitzetten, welke recognitie nog onlangs heeft bedragen ryksdaalders 4500 in het jaar, waarby gerekend het aandeel van den praesident in de leges en het bedragen van den 40sten penning, dat in anno 1793 ('t welk egter een buitengemeen voordeelig jaar is geweest) wel heeft belopen ryksdaalders 2306, mitsdien deese inkomsten, te samen genomen, wel bedragen ryksdaalders 6806, waarvan egter wederom ryksdaalders 1500 voor amtgeld hebben moeten worden uitgekeerd;

en begreepen weesende, dat de voornoemde inrigting, immers voor zover de gemelde recognitie betreft, is vitieus en vooral in de presente tyden de weeskamer aan groote verliesen kan blootstellen, is dierhalven verstaan als wel gedaan te beschouwen, dat deselve is gecesseerd en dat wyders, om den praesident der weeskamer desweegens op eene billyke wyze schadeloos te stellen, aan zyn Edele uit de fondsen derzelve kamer zal worden toegelegd een inkomen van ryksdaalders drie honderd en vyftig ter maand, met behoud van desselfs aandeel in de leges en de veertigste penning en met standhouding van de bepaling van desselfs jaarlyks amtgeld op rd^s 1500, terwyl deese schikking zal moeten worden gerekend te zyn ingegaan met den tyd, dat de jegenswoordigen heer praesident deszelfs bediening heeft aanvaard.

Nog geremarqueerd zynde, dat het eenige praesidium, waaraan tot nog toe geene vaste inkomsten zyn gehegt geweest, wanneer hetzelve door een lit van de hoge tafel word bekleed, is dat van den Raad van justitie des kasteels Batavia:

so is billyk geoordeeld, dat daaromtrent meede eene vaste bepaling wierde gemaakt, en dierhalven na deliberatie verstaan het inkomen van den praesident voormeld te bepalen, gelyk hetzelve bepaald word by deese, op ryksdaalders drie honderd en vyftig 'smaands en hetzelve voor den tegenswoordigen

heer praesident te laten ingaan met primo January laatsleeden sonder eenige bezwaar van ambtgeld.

22 April. Regeling der inkomsten van den ontvanger-generaal der Jakatrasche domeinen.

Is gebleeken, dat die inkomsten over het lopende jaar 1797 maandelyks bedragen, te weeten:

2/3 gedeeltens van het $\frac{1}{2}$ procent opgeld, dat door de pagters moet worden voldaan, makende over een montant van ryksdaalders 34685, zynde het bedragen der generale pagt-penningen.....	rd ^s 115 : 34
voorts: van de pagters van de boom.....	» 150 : —
van de pagters van de groente kramen en winkels	» 10 : —
» » » » » ingevoerd wordende Westersche lywaten.....	» 10 : —
» » » » » toptafels.....	» 10 : —
» » » » » het hoofgeld der Chineezen	» 10 : —

bedragende alzo 's maandelyks..... rd^s 305 : 34
of in het jaar ryksdaalders drie duizend ses honderd agt en zestig en vier en twintig stuivers.

Waarop, na deliberatie, is goedgevonden en verstaan de voormelde recognitie van pagters te laten cesseeren met primo January 1798, waarvan by de aanstaande verpagting de nodige advertentie door de hoge regeering zal moeten worden gedaan, mitsgaders de admodiatie der toptafels met 10 ryksdaalders in de maand worden verhoogd;

wyders de inkomsten deeser bediening, ingaande met voorschreeven datum, te bepalen op een vast tractement uit 's Compagnies cassa van ryksdaalders 200 ter maand of in het jaar ryksdaalders vier en twintig honderd, met behoud van het hier voren gespecificeerd aandeel in het $\frac{1}{2}$ percent opgeld der pagt-penningen.

29 April. Toevoeging van een opper-chirurgijn aan den Sultan van Bantam.

Zulks geschiedde op verzoek van den Sultan en werd te

eër toegestaan, omdat die vorst successivelyk heeft afstand gedaan van diverse Europeesche bediendens, welke zyn hoog Edelheid in deszelfs dienst pleeg te hebben, en 's Compagnies belang ook thans meer dan ooit meede brengt om de inlandsche vorsten door soortgelyke inschikkelykheeden aan zig te verbinden".

29 April. Wijziging van de instructie voor de amfioen-directie.

Na deliberatie is goedgevonden en verstaan, by wyze van alteratie en ampliatio van de instructie voor de amfioen directie, te ordonneeren en te statueeren, gelyk geordonneerd en gestatueerd word by deezen:

- 1° dat voortaan geen directeur, administrateurs, cassier, scriba of andere bediendens dezer directie eenige amfioen zullen mogen kopen ofte daarin eenige handel dryven, voor zig of voor anderen, directelyk of indirectelyk, op wat manier zulks ook zoude mogen weesen, werdende zulks meede ten strengsten geinterdiceerd aan den administrateur van het kleede pakhuis, op poene van privatie van deszelfs officie en verdere correctie naar exigentie van zaaken;
- 2° dat van nu af aan de administrateurs der amfioen directie niet zullen vermogen eenige kisten amfioen naar hunne particuliere wooningen over te brengen om deselve van daar aan de kopers af te leveren, zullende de gemelde afleveringen voortaan moeten geschieden direct uit de pakhuizen van de Compagnie, telkens, wanneer zulks door de kopers, na voorafgaande betaling, word verzogt; en
- 3° dat almeede voor het vervolg alle de kisten amfioen, voor de verkoping geprojecteerd, zullen moeten worden genomerd, beginnende van N° 1 tot de laatste kist inclusive, en dat by het vendu-catern zodanige voldoende aanteeeningen zullen worden gehouden, dat aan den koper altyd op eene secuure wyze kan blyken, welke nummers by hem zyn gemynd, ten einde te kunnen toezien, dat dezelfde nummers by de aflevering aan hem worden afgegeeven.

$\frac{29}{2}$ April.
2 Mei. *Wijziging der uniform van zee-officieren.*

Heeren Commissarissen Generaal vernomen hebbende, dat de wyze, waarop het tegenswoordig uniform van 's Compagnies zee-officieren is ingerigt, dezelve voor hun zeer kostbaar doet zyn, vooral ook omdat de groene couleur ten eenemaal onbestand is tegens de brandende zonnestralen in deze gewesten, waarom voornoemde zee-officieren dan ook algemeen verlangen, dat daarin eene verandering werde gemaakt;

so is verstaan de voorschreeven, tegenswoordige uniform af te schaffen, gelyk dezelve afgeschafft word by dezen, en in stee van dien zodanige andere voor het corps de marine van de Compagnie te arresteeren, als de daarvan geformeerde teekening komt aan te wyzen.

Op 19 Mei 1797 werd een nieuw model van „dragons en „troetels” ingevoerd ten behoeve van Compagnie's militairen, zeevarenden, gewapende pennisten en burgers. Dit model was gewijzigd „na de presente omstandigheden” (nam. ontgaan van de oranje kleur) en kon des te gemakkelijker ingevoerd worden, omdat zulks weinig kostbaar was en „s Compagnies „troepes nimmer verbonden zyn geweest aan het veldteeken „van die van den Staat”.

$\frac{2}{9}$ Mei. *Waarschuwing voor valsche, tinnen duiten.*

Nademaal wy met de uiterste ontstiging hebben ontwaard, dat vuil gewinzoekende lieden, in weerwil van de by publicatie van den 21^{en} September 1796 bedreigde straoefening, niet hebben geschroomd de by de evengemelde publicatie gangbaar verklaarde thinne-duiten na te maken en te vervalschen, in-voegen bereeds eenige goede ingezetenen daar mede bedrogen zyn, en deze valsche thinne-duiten, die inzonderheid daar aan kenbaar zyn, dat dezelve voor het grootste gedeelte van lood zyn, daar de echte van thin met spiauter zyn aangemaakt; zoo is het, dat wy goedgevonden hebben allen en een iegelyk van dit bedrog te advertteeren en te waarschouwen, zo als

geschied by dezen, opdat een ieder zig kan wagten voor schade, belovende aan de geenen, die de daders zullen ontdekken en aanwyzyn, zodanig dat dezelve in handen van de justitie geraken en van het feit worden overtuigd, een praemie van vyf honderd ryksdaalders; zullende de naam van den aanbinger, des begeerende, worden gesecreteerd.

En op dat de voorschreeve valsche thinne-duiten niet verder in circulatie worden gebragt, interdiceeren en verbieden wy op het scherpste dezelve op eenigerley wyze uit te geven of verder te doen circuleeren, maar gelasten en beveelen daarentegen wel expresselyk, dat de geene, door wien zodanige valsche thinne-duiten zyn ontvangen, dezelve moeten overgeven aan den officier van justitie, onder wiens jurisdictie zy sorteeren, die dezelve zullen moeten aanhouden en vervolgens zo nauwkeurig mogelyk moeten onderzoeken, van wien zodanige valsche thinne-duiten afkomstig zyn, ter verdere ontdekking der schuldige aan deze misdaad.

Ordonneerende en recommandeerende de respective officieren van justitie wyders ten overvloede op het allernadrukkelykst met de meest mogelyke activiteit te inquireeren en recherche te doen naar de daders, die zig aan de voorschreeven falsiteit hebben schuldig gemaakt, dan wel in het vervolg schuldig zouden mogen maken; mitsgaders by ontdekking en agterhaling tegen dezelve naar de uiterste gestrengheid der wetten tot de poenaliteiten, daar by bepaald, te procedeeren.

Zie ook 23 Mei 1797.

11 Mei. *Wijziging van het bepaalde op 8 October 1793 nopens het verantwoordn van rantsoenen.*

De Regering vond goed, »tot voorkoming van het agterhouden door de scheeps overheden van de overbehoudene provisiën tevens met de ordonnantiën tot derzelver verantwoording, met intrekking van de ten aanzien der overbehoudene provisiën den 8^{en} October 1793 bepaalde ordre als nu te statueeren:

a. dat de suppoost van den commandeur en opper-equipa-

giemeester voortaan alle de ordonnantiën van overbehoudene randsoenen, die door hem na de opgave van het comptoir der generaale visite ontvangen, opgemaakt en door den heer Directeur Generaal zullen moeten ondertekend worden, direct aan de administratiën zal bezorgen, in steede van dezelve aan de overheden af te geven, en geene ordonnantiën tot randsoenen aan scheepen en vaartuigen op de rheede of naar elders vertrekkende op nieuws te verleenen, zo lange niet gebleken zal weezen, dat het overbehoudene is verantwoord en waarvan de overheden het bewys uit de administratiën zullen moeten vertonen, sub poene van, in cas hy anders zal handelen, boven eene correctie aanspreekelyk te zullen blyven voor hetgeene niet zal zyn verantwoord, terwyl hy daarenboven om de zes maanden aan het comptoir der generaale visite zal moeten bezorgen eene specifieke notitie der ordonnantien, die by hem ter verantwoording van overbehoudene randsoenen door de scheeps overheden in de respective administratiën zullen zyn opgemaakt ;

- b. dat de administrateurs van het provisie en het graan-magazyn, zodra zy de ordonnantie tot den ontvangst van overbevondene randsoenen zullen hebben ontvangen, de uitlevering des wegens van de overheden zullen moeten requireeren en geene verstrekkingen op nieuws van provisien aan zodanige doen, ongeacht daartoe eene ordonnantie door den commandeur en opper-equipagemeester verleend en by den heer Directeur Generaal ondertekend ware, zo lang de uitlevering of verantwoording niet zal zyn geschied ; mitsgaders, wanneer zulks geheel of gedeeltelyk agterweegen blyft, daarvan berigt te geven aan den heer Directeur Generaal, opdat zodanige overheden daarvoor op rekening kunnen worden belast ; doch van het ontvangene te verleenen een receptisse of bewys om door de overheden te worden vertoond, zo aan het comptoir der generale visite, als aan den voormelden suppoost van den commandeur en opper-equipagemeester ;

c. dat de visitateur generaal der Indische negotie-boeken, zowel de zes maandelijksche specifieke notitien van ge-expedieerde ordonnantien door den suppoost van den commandeur, als de quitantie, door de administrateurs verleend voor het daarop by hun uitgeleverde en ontvangene, zal moeten confronteeren tegens de successive, aan gemelde suppoost gedaane opgave der overbehoudene randsoenen; mitsgaders daaruit onder ultimo Augustus te formeeren eene aanwyzing of memorie, vertonende, wat de overheden hadden moeten verantwoorden, wat zy maar verantwoord hebben en wat door hun agterhouden dan wel niet verantwoord is, om daarvan vervolgens een distinct rapport of berigt te doen aan den heer Directeur Generaal ten dienste van de confrontisten, die vervolgens daaruit by de administratie-boeken zullen moeten nagaan, of de uitgeleverde en verantwoorde provision tot randsoenen, als geligt by de boeken, behoorlyk ingenomen en of voor de minderheden de overheden naar de ordre op rekening belast zyn”.

11 Mei. *Bepalingen op »het stuk der revisiën”.*

Uit een schrijven van Commissarissen-Generaal bleek aan de Indische Regering, »dat hun hoog Edelheden veronderstellen, dat de alhier plaats hebbende usantie, — volgens welke geene meerdere adjuncten reviseuren benoemd werden of over de sententie, waarvan gereviceerd word, helpen jügeren, dan er leden van den Raad gezeeten hebben en nog in leven zyn, zo zelfs, dat de Raad de faculteit uitoeffend om, in gevalle van absentie van een of meer haarer leden, die over de sententie gezeeten hebben, als dan ook een of meerder adjuncten te excuseeren — haeren oorsprong heeft in de woorden, op het slot van het aanschryvens der heeren Meesters van den 21^{en} July 1707 voorkomende, »zo zullen u Edele in het toekomstende volgens de statuten zoveel adjuncten verkiezen, als daar Raaden over de sententie, waarvan namaals revisie verzogt zoude mogen worden, gezeeten hebben en nog in leven

weezen sullen, onaan gezien als dan meer Raaden over zodanige sententie zouden mogen zitten als adjunct reviseurs”;

dat dit aanschrijven aan hun hoog Edelheden eenigzints duister is voorgekomen en hoogstdezelve nergens gebleeken is, op wat fundament de woorden: *en nog in leven weezen sullen* daar zyn ingelascht, wyl de statuten van het jaar 1742, welke hun hoog Edelheden vermeenen, dat door de heeren Meesters ten dezen alleen hebben kunnen worden bedoeld, daarvan geen de minste melding maken en alleen bepaalen het getal der adjuncten reviseurs tot dat der Raaden, welke over de sententie *gezeeten hebben*, gelyk ook by datzelfde aanschryvens op andere plaatsen met zooveel woorden by herhaling gezegd word, en wyl by het 282de articul van de instructie van den hoogen Raad van Holland en Zeeland, hetwelk de heeren Meesters zeggen op dit stuk met de Bataviasche statuten overeen te komen, ook daarvan niets gevonden word, hetgeen daar naar zweemt;

dat, welke de intentie van de heeren Meesters ten dien opzichte ook moge geweest zyn, hun hoog Edelheden nogthans voor zeker stellen, dat de voorschreve, alhier plaats hebbende usantie aan zeer veele en notabele defecten laboreerd, strekkende tot praesjuditie van de justitie en tot merkelyk bezwaar van diegeene, die hun toevlucht neemen tot het laatste hulpmiddel van rechten, hetwelk de wet hun in dese gewesten toestaat, in navolging van de Nederlandsche rechtspleeging:

dat hun hoog Edelheden na ryp onderzoek hebben bevonden, dat het gestatueerde in den 16de articul van het ordonnantie boek of de zogenaamde statuten van Batavia van den jaare 1742 op dit respect met zoveel wysheid is ingericht naar de plaatselyke omstandigheden alhier en zo zeer strokkende met de grondbeginselen, waarop de Nederlandsche rechtspleeging in cas van revisie rust, niet alleen by den hoogen Raad van Holland en Zeeland, maar ook by de generaliteits en andere hooge collegien in de Republiek, dat hun hoog Edelheden vermeenen het nodige redres in dezen op geen betere, noch eenvoudigere wyze te kunnen reflecteeren dan met het voor-

schreve gestatueerde in deszelfs volle kracht te herstellen en derhalven verlangen, dat voortaan aan dengeenen, die in revisie ontvangen is, nadat hy volgens gehoudenis van deze regeering adjuncten zal hebben verzogt om nevens de Raaden van justitie het proces te houden, de verzogte adjuncten zullen worden verleend tot zodanigen getalle, als daar Raaden over de geslagen sententie gezeeten hebben, en dat hun hoog Edelheden aboleeren en te niet doen alle ordres, reglementen en usantien, welke contrarie van dien zouden hebben mogen plaats grypen of als nog plaats grypen, speciaal ook opzigtelyk het voorschreven gebruik by den Raad van justitie om, in gevallen van absentie van een of meer van de Raaden, die over de sententie gezeeten hebben, als dan ook een of meerder van de adjuncten reviseurs te excuseeren; en

dat hun hoog Edelheden omtrent het poinct van bezwaar, dat de advisen der reviseuren zig zomwylen verder extendeerden dan de poincten van erreur, by het request of mandament van revisie geproponeerd, berusten in de door deze regeering, ten einde daar tegens te voorzien, op den 15^{en} July 1791 aan den Raad van justitie gedaane aanbeveeling, dat by het reviseeren van sententien de advisen der reviseuren niet verder geëxtendeerd werden, dan tot de invoegen voorschreven geproponeerde poincten van erreur, in vertrouwen, dat hun achtbare deze recommandatie steeds zorgvuldig zullen in acht neemen.

Waarop gedelibereerd zynde is goedgevonden en verstaan zig de voorschreeve, door hoogst gemelde heeren Commissarissen Generaal gemaakte nadere bepalingen op het stuk der revisien te laten strecken tot naricht en daarvan, onder afgave van extracten uit de voormelde missive van hun hoog Edelheden, ter observantie kennis te geven aan de respectieve collegien en officieren van justitie.

Op 3 November 1801 is aan den Raad van justitie te Batavia medegedeeld, dat, of de absentien van een of meer

leeden van hun Achtbaarheeden, het zy door ziekte, sterfgeval of bekomen ontsiag veroorzaakt word, dit geen verandering kan te weeg brengen in de voorschreven order en verklaring van heeren Commissarissen-Generaal”.

Zie ook 5 Mei 1705.

$\frac{11}{26}$ Mei. *Verbod tegen het aangaan van contracten met vreemdelingen over te velde staande, 's lands producten”.*

Naardien men onderricht is geworden, dat particuliere handelaars van vreemde natiën, hier ten handel komende, de hun by publicatien van den $\frac{15 \text{ Augustus}}{13 \text{ September}}$ 1795 en $\frac{14 \text{ Juny}}{1 \text{ July}}$ 1794 verleende vryheid van handel buiten bemoeienis van den commandeur en opper-equipagemeester of den sabandhaar en licentmeester in zo verre zouden extendeeren, dat zy conventien met de suiker-molenaars zouden aangaan wegens het leveren van suiker, die noch gecultiveerd en gemaalen moet worden, en zelfs gelden op aanstaande gewassen van 's lands producten zouden vooruit verstrekken — en dit direct strydig zoude wezen met de intentie van de hoog Edele heeren Commissarissen Generaal en van deze regeering — zo is het, dat wy op qualificatie van hoogstgemelde heeren Commissarissen Generaal besloten hebben allen dienaaren, in- en opgezetenen van de Compagnie alhier te interdiceren, gelyk wy denzelven interdiceren by dezen, met vreemdelingen aan te gaan of te maaken eenige conventien of transactien over aanstaande gewassen van 's lands producten en het vooruit verstrekken van gelden op dezelve, op poene, dat alle zulke conventien en transactien van nul en geener waarde zullen wezen en dat boven dien alle gelden, die, contrarie dezès, door vreemdelingen op aanstaande gewassen van producten dezès lands zullen zyn vooruit verstrekt, zullen worden geconfisqueerd ten behoeven van de Compagnie voor de eene en van den aanbrenger voor de andere helvt.

$\frac{19}{23}$ Mei. *Intrekking van de tinnen duiten.*

Naardemaal sommige, vuilgewinzoekende lieden ingevolgen

onze publicatie van den 9 dezer lopende maand May zig niet hebben ontzien op eene hoogst strafhaare wyze naa te maken en te vervalschen de thinne-munt, by onze publicatie van den 21^{en} September 1796 beschreeven en gangbaar verklaard, en wy bespeurd hebben, dat dit schandelyk bedroch veele inconvenienten by de gemeente heeft voortgebragt en eene gelegenheid om de echte van de valsche duiten te onderscheiden,— zo is het, dat wy, onze goede ingezetenen hierin willende te gemoed komen, goedgevonden hebben de voorschreeve thinne-munt, zo ter dezer hoofdplaats, als op Java, Cheribon en Bantam na de publicatie dezès billoen en ongangbaar te verklaaren, gelyk dezelve billoen en ongangbaar word verklaard by dezen, met last aan allen en een iegelyk om van de voorschreven thinne munt geene meer te ontvangen of uit te geven, maar dezelve van den 26 dezer tot den 26 der aanstaande maand Juny te brengen op het stadhuis en aldaar over te geeven aan gecommiteerde leden van den Raad van justitie dezès kasteels, die aldaar dagelyks, de zon-, feest- en Woensdagen alleen uitgezonderd, 's voormiddags van agt tot elv en na den middach van drie tot vyf uren, expresselyk ter Raad kamer zullen vaceeren om dezelve in te wisselen tegens de by publicatie van den 26^{en} May 1796 gangbaar verklaarde kopere-munt.

In de resolutiën der Hooge Regering van 13 Junij 1797 werd aangeteekend:

Door den Raad van justitie deeses kasteels verzogt zynde om ordre, hoedanig zal moeten gehandelt worden met de valsche duiten, die by de inwisseling van de billoen verklaarde thinne duiten ontdekt zyn en verder ontdekt zullen worden, zo is, hierop gedelibereerd zynde, goedgevonden en verstaan te approbeeren, dat de reeds aangebragte valsche duiten in sequestratie zyn gegeeven aan den secretaris van hun Agtbaarheeden, onder naauwkeurige aantekening, hoeveel en door wien dezelve zyn aangebragt, met qualificatie om daarmede te continueeren, tot dat de inwisseling zal afgelopen zyn, en

om vervolgens daarna die valsche duiten aan den eigenaaren terug te laten geeven.

De termijn voor inwisseling is later op 31 Julij 1797 gesteld.

Op 16 Mei 1797 waren van deze duiten in de wandeling voor eene waarde van rd^s 26,428 : 11 : — en lag in de pakhuizen bij de Waterpoort te Batavia nog een voorraad ter waarde van rd^s 15,630 : 37 : —, zoodat in het geheel voor 40,060 rijksdaalders aan tinnen duiten is aangemaakt (1).

20 Mei. *Regeling der inkomsten van genie-officieren.*

Met opzigt tot het bestaan van de officieren van de genie is verstaan derzelve inkomsten, met intrekking van de thans genoten wordende gagie, kostgeld, huishuur, emolumenten en secqgeld, te bepaalen, als volgt:

voor een kapitein 's maandelyks.....	rd ^s 150
" " " -lieutenant 's maandelyks.....	" 120
" " lieutenant 's maandelyks.....	" 90
" " extra-ordinair lieutenant 's maandelyks..	" 60

egter met dien verstande, dat deeze bepaling, in zelve voegen als die, omtrend de inkomsten der verdere militaire officieren en zeevaard seedert eenigen tyd gemaakt, slegts geschied provisioneel en zo lang den oorlog duurd en dat dezelve zal gerekend worden te zyn ingegaan met 1 deezer maand.

20 Mei. *Vrijstelling voor zekere officieren van de belasting op paarden (oorgeld).*

Uit hoofde der nader gehleeke noodzakelykheid is na deliberatie verstaan ook aan de officieren, guarnizoen houdende in de stadt, minder in qualiteit dan die van een kapitain-lieutenant, toe te staan, gelyk aan hen toegestaan word mits deezen, vrydom van het oorgeld van paarden, elk voor een paard, mits dezelve paarden niet worden gebruikt voor rytuig.

(1) Van die colossale massa is, voor zoo verre bekend, nog één duit overig, te vinden in de munt-verzameling van het Bat. Gen. v. K. en W.

27 Mei. *Benoeming van den gouverneur van Java's N. O. kust tot Raad extra-ordinair van Ned. Indië.*

Heeren Commissarissen Generaal bevonden hebbende zeer goede fundamenten te militeeren voor het begrip, waarin doorgaans de hooge regeering gestaan heeft en hetwelk, voor zo ver welmelde huone hoog Edelheidens bekend is, ook nimmer door de heeren Meesters is gedisavoueerd, omtrend de nuttigheid, dat de gouverneur van Java's Noord Oostkust bekleed zy met het character van lid der hooge tafel; dat de reedenen daarvan, namentlyk de conservatie van den noodigen invloed by de vorsten van Java, meer en meer in gewigt toeneemd, naar mate dat gouvernement van grooter aangelegendheid werd voor 's Comp' wezentlykste en dierbaarste belangen; en dat zulks inzonderheid thans de uiterste opmerking verdient, daar alle 's Compagnies bezittingen op dit eiland zig door de continuatie van den oorlog bevinden in een zeer critieke situatic, welke het, zo immer, noodzakelyk maakt om het aanzien en den invloed van den hoofd-gebieder op Java by de vorsten aldaar, zo veel mogelyk, te maintineeren en nadruk by te zetten;

zo is, daarop gedelibereerd zynde, om de voorschreeven reedenen goedgevonden en vers'aan, op approbatie der hoge principalen, den presenten heer Java's gouverneur, Johan Frederik baron van Rheede tot de Parkeler, aan te stellen, gelyk dezelve aangesteld word by deezen, tot Raad extra-ordinair van Nederlandsch-Indië.

De benoeming was slechts provisioneel ingevolge het bepaalde bij art. 14 van de instructie voor Commissarissen-Generaal.

²⁸/₃₀ Mei. *Uitnoodiging tot het opgeven van slaven, geschikt tot de verdediging van Batavia.*

Nademaal onze vyanden, de Engelzen, in den praезenten oorlog, die ons vaderland door hun zo onrechtvaardig is aangedaan, de maatschappy bereeds op eene, hunne natie zo zeer

onteerende wyze de gevoeligste slaagen hebben toegebracht en roov- en plunderzucht ons ter dezer hoofdplaats dagelyks met hunne verwoestingen dreigen, ten einde, was het mogelyk, niet alleen ons, maar ook alle Neêrlands Oost-Indische bezittingen aan hunne gouddorst en heerschzuchtige oogmerken op te offeren, — zo moeten ongetwyfeld onze zorgen zich onophoudelyk bepaalen om daar in op het krachtdadigste te voorzien en ons in dien geduchten staat van tegenweer te stellen, dat wy met gerustheid kunnen afwachten de verderfelyke aanvallen, die zy tegens ons zouden willen onderneemen.

Het was daarom ook, dat het ons, ingevolge onze publicatie van den $\frac{20}{34}$ January laatstleden, buiten alle reeds aangewende en noch in het werk gesteld wordende middelen, ten hoogsten nuttig moest voorkomen het doen oefnen in den wapenhandel van een gedeelte der getrouwste en dapperste mansslaaven van de dienaaren, burgers en andere ingezetenen alhier, — maar de veelvuldige swaarigheden, die wy in het ten uitvoer brengen van dit zo heilzaam oogmerk ontmoeten, hebben ons verplicht te moeten afzien van het maaken van eene eenparige en vaste bepaling van het getal der dusdanige slaaven, die elk daartoe zoude dienen te leveren, alzo dezelve zich onder andere ook zoude hebben moeten uitstrekken, zo wel tot den minvermogenden, als den meer bemiddelden ingezeeten.

Wy mogen ons echter overtuigd houden, dat 'er niemand ter dezer hoofdplaats gevonden word, die niet ten volle bezeft het gevaar, waarin wy ons bevinden, van een prooi onzer vyanden en door huu van alles, wat ons dierbaar wezen kan, op eene geweldadige wyze beroovd te zullen worden, indien wy niet eenparig onze vermogens vereenigen om alle die gevreesde onheilen kloekmoedig van ons af te weeren; — en wy mogen ons tevens vlyen, dat waare vaderlands-liefde den besten onzer ingezetenen bezielt en zy doordrongen zyn van de duure verplichting, die op hun ligt, om als getrouwe, eerlievende en dankhaare dienaaren, burgers en ingezeetenen de Neêrlandsch-Indische maatschappy, waaraan zy met ons alles zyn verschuldigd, de krachtdadigste hulp en bystand toe te

brengen, ten einde van haar onder Godes zegen af te wenden den geduchten val dezer hoofdplaats, die zeer zeeker onzer aller ondergang ten gevolge zoude hebben; en wy hebben daarom ook nader goedgevonden aan allen en een iegelyk over te laten om zo veelen van zyne getrouwste en wakkerste mans-slaaven, boven de twaalf en beneden de veertig jaaren oud, tot defensie dezer hoofdplaats en zyne eige bezittingen te leveren, als zyne vermogens zullen toelaaten, en om deze hunne slaaven by voorraad te doen oeffenen, ten einde van dezelve, in cas van nood, een allezints nuttig gebruik te kunnen maaken.

Waarom wy dan ook elk en een iegelyk by dezen met den meesten nadruk willen vermaand en aanbevoelen hebben om onze voorschreven, zo algemeen belangryke voornemens naar zyn uiterste vermogen te helpen bevorderen en te ondersteunen en het getal der slaaven, die een ieder geneegen zal zyn daar toe te fourneeren, binnen den tyd van 14 dagen na de publicatie dezes schriftelyk, met bekendstelling van derzelve namen en geboorte plaatzen, op te geeven aan onze commissarissen ter zee en te velde, de heeren Raaden extra-ordinair van Indië, Godfried Christoffel Fetmenger en Albertus Henricus Wiese, terwyl wy om alle verkeerde begrippen weg te nemen, die somwylen omtrent het emplooi der voorschreven slaaven by den een of ander zouden kunnen plaats hebben, de zodanigen, die dezen aangaande eenige nadere ophelderingen zouden begeeren, overwyzen aan de bovengemelde heeren commissarissen, die deswegens de nodige informatien geeven zullen; en wy tevens verklaren, dat ons oogmerk in dezen is om alle de voornoemde te leveren slaaven onder het gezach en ten dienste van hunne lyv-heeren of vrouwen te doen verblyven tot op het tydstip, dat zy tegens den vyand zullen moeten worden aangevoerd, en om hun intusschen, op nader te bepaalene, geschikte plaatzen en tyden, voor eerst tweemaal in de week, telkens slechts voor weynige uren, te laten exerceeren in de behandeling van het geschut, tot dat zy eene toereikende vaardigheid in de behandeling daarvan

zullen hebben verkreegen, wanneer, naarmate van dien, deze oefeningen ook zullen worden verminderd; en dat een ieder zich kan verzeekerd houden, dat voor de goede behandeling dier slaven zal worden zorg gedraagen.

30 Mei. *Vergunning tot den uitvoer van poeder- en kandij-suiker.*

Gecommuniceerd zynde, dat de suikermolenaars hunne achterstallen op de leverantie van 1796 hebben verevend tot op circa 500 knassers na, zo is, wyl dienvolgende als nu genoegzaam gecesseerd is de reden, die deze regering op den $\frac{24}{25}$ Maart jongstleden heeft doen besluiten om allen uitvoer van particliere poedersuiker te interdiceeren, goedgevonden en verstaan dit interdict weder in te trekken en dienvolgende den uitvoer van particuliere poedersuiker voor elk en een iegelyk weder open te stellen, mitsgaders de gemeente hiervan by een billet te informeeren.

$\frac{2}{13}$ Junij. *Vernieuwing van de voorschriften nopens Chineesche graven.*

In aanmerking genomen zynde, dat de by besluit van den 9^{en} Augustus 1791 gemaakte bepalingen omtrent de groote der grafsteeden voor de Chineesche lyken niet zodanig worden naargekomen en geobserveerd, als men had moeten en mogen verwachten, zo is, om in deezen den zagsten weg in te slaan, goedgevonden en verstaan voor dit maal nog te passeeren de overtredingen, die van het voornoemde besluit, sedert hetzelfde genomen is, tot nu toe mogten zyn begaan, doch de gemelde orders by eene publicatie te renoveeren en daarby tevens tot interpretatie te voegen, dat voortaan, boven de vastgestelde boete van rd^r 500, de graven, die bevonden zullen worden de voorgeschreevene bepaling te excedeeren, zullen moeten worden verkleind en gebracht op de gemelde gepermitterde maat, ten kosten van dengeene, die dezelve zullen hebben laten maken dan wel derzelve boedels.

En opdat aan deeze ordre zoveel te beter zoude worden voldaan, is wyders besloten den capitain en de lieutenants der Chineesen te gelasten zorg te dragen, dat, zo dikwils een Chineesch graf gemaakt word, hetzelfde van hunnentwegen opgenomen en de daarvoor gestelde bepaling by de extractie niet te boven gegaan worde, op poene, dat zy ieder keer, dat er bevonden zal worden de bepaling te zyn overtreden, uit hun privé beurs mede zullen betaalen een boete van rd^s 500 ten behoeve van het Chineesche hospitaal.

Voorts den drossaard der Bataviasche ommelanden, Andries Hartzink, nader en speciaal aan te beveelen om alle graven, die na dato van de voorschreeve publicatie zullen geëxtruceerd worden, te laten examineeren en om, ingevallen bevonden word, dat de bepaling daar omtrend overtreden is, ten eersten tot de executie der gemelde poenaliteiten te procedeeeren.

8 Junij. *Wekelyksche verkoop van rijst van Regeringwege.*

Op de door den heer Gouverneur Generaal gegeevene communicatie, dat de prys van de ryst alhier, uit hoofde van dies schaarsheid, tot 15 stuivers de ganting is gereesen, is goedgevonden en verstaan, tot tegemoedkoming van de behoefte ingezetenen alhier, weekelyks per publieke vendutie uit 's Compagnies voorraad te laten verkopen 50 kojangs van dat graan en zulks by quart kojangs en onder de voorwaarde, dat niemand op eene vendutie daarvan meer dan $\frac{1}{4}$ kojang zal mogen mynen; mitsgaders hiervan de gemeente niet alleen by advertenties te informeeren, maar ook aan de opperkooplieden des kasteels, Willem Jacob Cranssen en Fredrik Schouwman, op te dragen by die verkopeningen present te zyn en toe te zien, dat aan de intentie dezer regeering in dezen behoorlyk voldaan werde.

Op 14 Julij 1797 is de verkoop gestaakt »wyl de prys van de ryst zedert merkelyk is gedaald, zodat sommige parthyen van dat graan op de laatst gehoudene verkoping niet

meer hebben gerendeert dan 9½ rd^s de quart kojang en dus de reden van het voormeld, op den 8^{en} Juny jongstleden genomen besluit thans is gecesseerd”.

⁹/₁₃ Junij. *Kennisgave, dat de Commissaris-Generaal, S. H. Frykenius, op den 6^{en} Junij 1797 was overleden.*

De overledene had o. a. bepaald, dat »deszelfs lighaam zonder eenige ceremonie, hoe ook genaamd, zoude worden ter aarde besteld”.

»In navolging van 't geen by het overlyden van een Gouverneur-Generaal van Indien werd geobserveerd”, schreef echter de Regering een »rouw van zes weken” aan hare dienaren voor.

20 Junij. *Voorschrift nopens overgang van Compagnie's dienaren in burger vrijdom.*

In aanmerking genomen zynde de moeyelykheid, die er is, om van dienaren, die in burger vrydom overgaan, betaling te ontvangen van hetgeen zy by de Compagnie voor zes maanden moeten te voren staan, zo is goedgevonden en verstaan, dat voortaan geen ontslag uit den dienst zal worden verleend, dan nadat die betaling zal zyn geschied, en dienvolgende het opperhoofd over het generale soldy-comptoir, Smit, te qualificeeren om die penningen direct te ontvangen en in 's Compagnies kas over te brengen.

Commissarissen-Generaal hebben den 1sten Jultj 1797 dit besluit van de Regering geapprobeerd.

23 Junij. *Kennisgave, dat Heemraden »naar jaarlykse »gewoonte”, rekening en verantwoording zouden doen hunner gestie over het jaar 1796 in de »opene ver»gader-zaal van hun Eerwaardens”.*

^{27 Junij}
^{11 Julij}. *Nadere regeling van de belasting op den verkoop van schepen en vaartuigen*

Nademaal ons is voorgekomen, dat van tyd tot tyd in onbruik is geraakt de door ons op den 26^{en} September 1777 gemaakte nadere bepaaling ten opzichten van den by ons placcaat van den 9^{en} January 1674 toegestaanen vrydom van 's heeren gerechtigheid by den eersten verkoop van schepen en vaartuigen, op Java aangebouwd, zo is het, dat wy goedgevonden hebben die bepaaling te renoveeren en dienvolgende nader te statueeren, gelyk wy statueeren by deezen, dat van den aan- en opbouw van particuliere schepen en vaartuigen wel geen andere lasten dan opzet-, steven- en afzet-geld, zo als van ouds, zullen worden geheven, maar dat als eene billyke belasting voor de Compagnie van kielien, grooter dan tien lasten, het zy dezelve nieuw of oud zyn en door den maker zelfs of door een ander worden verkogt, by elken verkoop aan vreemden den tienden en aan onderhoorigen van de Compagnie den twintigsten penning voor 's heeren gerechtigheid zal worden voldaan.

Gelastende en beveelende elk en een iegelyk, die zulks aangaat, te zorgen, dat deze onze order stiptelyk worde agtervolgd en naargekomen, op poene, dat de geene, die dezelve zal overtreden, zal worden aangemerkt en gestraft als een fraudeur van 's Lands gerechtigheden.

Commissarissen-Generaal waren van oordeel, dat de Compagnie, ten tyde het placcaat van den 9de January 1674 werd geëmaneed, nog geene dispositie had over de Javasche houtbosschen, terwyl in tegendeel thans haar belang aan de conservatie van die bosschen ten hoogsten legt gelegen en dierhalven geensints meede brengt om de particuliere aantimmeringen daar ter kuste langer door zulke buytengewoone favours te animeeren".

^{27 Janij}
^{11 Julij}. *Maatregelen tegen het deserteren van inlandsche militairen.*

Uit aanmerking, dat van tyd tot tyd blyken zyn voorgekomen, dat de deserteurs veelal in de Bataviasche omme- en bovenlanden worden schuil gehouden en zelfs voortgeholpen tot merkelyk nadeel van de door deese regeering in het werk gesteld wordende pogingen tot defentie van deese colonie, is goedgevonden en verstaan:

- 1° te statuereen, dat, wanneer bevonden zal worden, dat een inlander een deserteerend militair met kennis zal hebben ontmoet en denzelven niet zal hebben aangegeeven aan den mandadoor van het land, waarop hy woonagtig is of zig bevindt, voor den tyd van drie maanden in de ketting zal worden geklonken om aan de gemeene werken te arbeiden, doch dat daarentegen voor ieder deserteur, die zal worden opgebracht op een der veld-posten of wel by den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander, dan wel een der respective officieren van justitie, betaald zal worden tien ryksdaalders zilver geld aan dengeen, die denzelven zal overleveren;
- 2° van dit gestatueerde de gemeente by eene publicatie kennis te geeven en daarby, niet alleen elk en een iegelyk te qualificeeren om, ingevalle een zodanig deserteur zig zoude willen opposeeren, geweld met geweld te keer te gaan, maar ook de respective officieren van justitie, den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander, den sabandhaar en licentmeester en die zulks verder zoude mogen aangaan, te gelasten om ten ernstigsten te vigileeren tegen het deserteeren van inlandsche militairen en speciaal toe te zien en te waken, dat het voorschreeven gestatueerde stipt worde agtervolgt;
- 3° den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander al verder speciaal aan te beveelen om door de commandanten der respective campongs en de regenten der Jaccatrasche bovenlanden tegens de desertie der inlan-

sche militairen, zoveel mogelyk, te laten waken en denzelven te qualificeeren, zo tot de afgave van ryksdaalders tien voor ieder man, die opgebracht word, als tot het opleggen van een boete van ryksdaalders vyftig aan ieder regent, door wiens district een deserteur zal zyn gepasseerd zonder opgevat te worden, vermits voor bewezen zal worden gehouden daaromtrent conniventie te hebben plaats gehad, by aldien zulk een deserteur verder zal zyn gekomen; mitsgaders tot het laten aankondigen aan een ieder, zo op de particuliere landen rondsom Batavia, als in de regentschappen, dat degeen, die een deserteur op den weg ontmoet, voortgeholpen of niet aangebragt zal hebben, in de ketting zal worden geklonken om aan de gemeene werken te arbeiden;

- 4° dezelfde order en qualificatie ook te geeven aan den resident van Cheribon, Johan Lubbert Umbgrove, en den heer Java's gouverneur, van Reede tot de Parkeler, aan te schryven om gelyke ordres te stellen langs de Javasche stranden en, niet alleen de vorsten daarover te onderhouden en by hun hoog Edelheeden te bewerken, dat zodanige deserteurs in derzelve landen opgevat en uitgeleverd werden, maar ook den gezaghebber in den Oosthoek, Dirk van Hogendorp, speciaal te qualificeeren om den panumbahan van Madura, den pangerang van Sumanap en de verdere regenten onder zyn resort, die volk voor Batavia geleverd hebben, aan te kondigen, dat de regenten, die deserteurs, welke in bunne landen zullen terug gekomen zyn, niet zullen opvatten en overleveren, voor de eerste keer zullen moeten betalen een boete van een honderd ducats ten behoeve van de landraads-kas en voor de tweede keer gevoeliger zullen worden gestraft;
- 5° de heeren Raaden extra ordonair, Godfried Christoffel Fetmenger en Albertus Henricus Wiese, als commissarissen ter zee en te velde op te dragen om van de lieutenant-collonels en commandeerende officieren in de guarnisoens alhier en op Meester Cornelis, George Hendrik Schaeffer

en Simon Chevalier de Sandolroy, te requireeren, dat zy om de drie maanden door de commandanten van alle bataillons Madureesen, Sumanappers en Javaanen aparte accurate naamlysten laten formeeren van de nog sig in leeven en hier bevindende manschappen, door de by ieder bataillon bescheiden inlandsche officieren behoorlyk getekend, om, verzeld van de brieven van gemelde commandanten, aan hunne respective regenten gezonden te worden ten blyke, hoe zy het hebben, en ter geruststelling, zo van gedagte regenten, als van het gemeene volk;

- 6° aan welgemelde heeren commissarissen ter zee en te velde almede op te dragen, dat om de drie maanden door de commandanten der bataillons aan alle inlandsche militairen, zo gemeeuen, als officiers, word afgevraagd, of zy ook iets, hoe weynig het ook zy, aan hunne vrouwen, kinderen of nabestaanden willen overmaken, mitsgaders dit door hen te laten tellen of van hunne gage te laten aftrekken om op Java in ieder regentschap te worden uitgekeerd, ten byweesen van elks regent en ten overstaan van de residenten of commandanten door de pepattys en expresse gecommitteerden; en
- 7° den voormelde lieutenant-collonels, Schaeffer en Sandolroy, te demandeeren om insgelyks om de drie maanden accurate naamlysten van de onder hun bescheidene inlandsche manschappen aan den heer Gouverneur Generaal over te geven.

Ter voorkoming van desertie van schepelingen werd den 29ten Junij 1797 een embargo gelegd op de ter reede Batavia geankerde, vreemde schepen, tot dat zekere deserteurs opgevat zouden zijn, en de officieren van justitie en de sjahbandar aangeschreven alle gemeene zeevarenden en militairen, die van 'savonds agt tot 'smorgens zes uren gevonden werden buiten hunne bescheiden plaatsen, te laten opvatten en in goede bewaring te nemen".

Op 4 Julij 1797 is ter zake nader overwogen, »dat by de op den 27^{en} der jongst gepasseerde maand Juny genomene dispositien tot tegengang van de zo zeer toegenomen desertie der inlandsche militairen wel eene poenaliteit is gesteld, zo voor de respective regenten en diegeenen, die, een deserteur op den weg ontmoet hebbende, niet aanbrenghd, dan wel weg helpt, doch niet speciaal voor de eigenaars en mandadoors der particuliere landen, die verondersteld moeten werden daartegens des te sterker te zullen doen waaken en vigileeren, indien zy daarvoor mede responsabel worden gehouden: — zo is goedgevonden en verstaan tot ampliatio van de gemelde dispositie nader te statuereen, dat, wanneer bevonden zal worden, dat een deserteur op een particulier land zal zyn schuil gehouden of wel aan denzelfen gelegenheid zal zyn gegeven tot eene vrye passage, niet alleen de mandadoor, een inlander zynde, in de ketting zal geklonken worden voor den tyd van zes maanden om aan de gemeene werken te arbeiden en, een Europees zynde, verbeuren zal een boete van rd^s 50, dan wel by onvermogen om die te voldoen aan den lyve zal worden gestraft door diegeenen, onder wien hy zal sorteeren, met interdictie om immer weer in de bovenlanden te mogen komen, op poene van eene nadere, ernstiger correctie, maar ook de landeigenaar zal moeten betalen rd^s 50 voor ieder deserteur, die in dier voegen op zyn land aangehouden of van daar ontkomen zal zyn, — zullende alle deze boetens komen ten profyte van de krygs-kas”.

Op den 4^{den} Julij 1797 werd eveneens goedgevonden, »uit consideratie, dat het gelegd embargo zeer strekt ten bezwaar der rheeders van diversche, hier leggende, vreemde schepen, waarom de capitains dier bodems met aandrang om de opheffing van hetzelfde verzoeken; en dat men thans ook moet veronderstellen, dat daarmede het bedoeld oogmerk niet zal worden bereikt, den heer Gouverneur Generaal als nu te verzoeken en te qualificeeren tot het laten vertrekken van

dezulken der gemelde vreemde schepen, waarvan de overheeden op hun woord van eer en de gemeene opvarenden onder eede zullen verklaaren, dat zy geen deserteurs, hoegenaamd ook, aan boord hebben of dat zy van hier of uit straat Sunda zullen mede neemen”.

$\frac{27 \text{ Junij}}{11 \text{ Julij}}$. *Wijziging der belasting op legaten en collaterale successiën.*

Nademaal heeren Commissarissen Generaal, tot wegneeming van verscheidene dubiteiten en inconvenienten, welke zig aan Scheepenen dezer stad hebben opgedaan, zo nopens het verstand van sommige artikelen der ordonnantie op de ingevoerde belasting op alle de legaten en collateraale successiën, als omtrent de dadelyke invordering van dezelve belasting, hebben geformeerd en gearresteerd eene gealtereerde ordonnantie op het voorschrevene middel van den volgende inhoud:

GEAMPLIEERDE ORDONNANTIE *op de heffing der belasting op alle legaten en collateraale successiën, onder het ressort van de Oost-Indische Compagnie vallende.*

Art. 1. De 20ste penning zal geheeven worden op een egalen voet van alle goederen, roerende en onroerende, geene hoegenaamd uitgezonderd, die iemand by testament, codicil, legaat of gifte onder den levende, dan wel ab intestato in de opklimmende en zylinien zal komen te erven ofte verkrygen en rd^e 200 of daar boven waardig zyn.

Dog, wanneer de goederen by institutie, fidei-commis, legaat of andere making, hoe ook genaamd, aankoomen aan vreemden, zal worden betaald dubbeld of tot den tienden penning van alle dezelve goederen, zonder onderscheid, uitgezonderd alleen, wanneer dezelve goederen geen rd^e 100 waardig zyn, mitsgaders het geen man en vrouw van elkanderen komen te acquireeren, welke in alle gevallen niet de betaling van den 20ste penning zullen volstaan.

Zullende in het geval van onzekerheid, of de goederen aankomen aan vreemden, dan wel aan zodanige personen, die aan den donateur of testateur zyn vermaagschap, het dubbeld of den tienden penning moeten worden betaald, tot de verkryger zyn vermaagschap aan den donateur of testateur zal hebben bewezen, wanneer aan hem het meerder betaalde dan de 20ste penning zal worden gerestitueerd.

Art. 2. Van de voorgaande bepaling zullen egter uitgezonderd zyn Godshuizen en diaconen, onder het ressort van de Compagnie in Indië geleege, welke, ervende of verkrygende, insgelyks met den 20ste penning zullen volstaan.

Art. 3. Dit middel zal geheeven worden van alle Christenen, zo Europeesche als inlandsche, ook wanneer zy van onchristenen legaten of erfenissen verkrygen; desgelyks zullen daar aan subject zyn onchristenen, wanneer zy legaten of erfenissen verkrygen van Christenen, uitgezonderd den vrydom der slaven.

Art. 4. Dit middel zal ook moeten betaald worden by de geene, die goederen, fidei-commis subject, komen te erven, except alleen de fidei-commissen, die in de nederdaalende linie van den testateur worden verkreegen, gelyk ook die in de nederdaalende linie van den laatsten bezitter overgaan; en hetzelfde zal direct moeten voldaan worden, telkens by den overgang der goederen op de verdere, gesubstitueerde fidei-commissaire erfgenaamen, getaxeerd naar de waarde by den overgang.

Art. 5. En, dewyl dit middel is een reële last, waar meede de goederen zyn bezwaard, zo zal derhalven iemand, eenige goederen met last van fidei-commis verkrygende, voorschreeve middel niet uit de beurse van den gegraveerden erfgenaam, maar uit de fidei-commissaire goederen zelve moeten worden betaald.

Art. 6. De lyftogt aan iemand vermaakt en de eigendom aan een ander, den overleedene bestaande in de opgaande graad of van bezyden, of aan een vreemden gelaten zynde, zal den lyftogter dit middel van die goederen moeten betaalen, zo van de goederen zelve, als van de somma, waar op de

lyftogt in capitaal getaxeerd zal worden op den voet van lyfrenten, in agt neemende, zo wel omtrent de goederen, als omtrent de lyftogt, of de daar meede gebeneficeerde perſoonen aan den testateur al of niet zyn vermaagschapt, ingevolge waar van de 20ste dan wel het dubbeld of de tiende penning zal moeten worden betaald volgens het 1ste artikel deezer ordonnantie; des zullen zyne erfgenaamen niet gehouden weezen de goederen te laten volgen aan de geene, waar aan de eigendom gemaakt is, voor dat het invoegen voorschreeven betaald van de goederen zelfs, hun vergoed of van die goederen gekort en gevalideerd zal zyn.

Art. 7. Degeene, waar aan de eigendom der goederen vermaakt is, voor den lyftogter stervende en den eigendom nalatende aan iemand, die hem in de opgaande graad ofte van bezyden bestaat, dan wel aan een vreemde, zal dezelve niet volstaan met het remboursement van het geen door den lyftogter reeds voor de goederen betaald zal zyn volgens het voorgaande 6^e artikel, maar boven dien gehouden zyn ter expiratie van den lyftogt nog te betalen een halve 20ste of 40ste penning, indien hy aan den nalater is vermaagschapt, en een halve tiende of 20ste penning, indien hy aan denzelve vreemd is.

Art. 8. En om alle disputen te praevenieeren worden de respective notarissen en andere beambtschryvers, die tot het maken van actens gequalificeerd zyn, gelast om in beide voorschreeven gevallen den testateur of testatrice af te vragen, door wien het collateraal zal moeten worden voldaan, op verbeurte van een som, gelykstandig aan het bedragen daar van, ten profyte van de Compagnie, welke boete egter bepaald word op rd^e 300, wanneer het collateraal meer mogt bedragen.

Art. 9. Het regt van de collaterale successie zal meede betaald moeten worden van zodanige boedels, die onder beneficie van inventaris worden aanvaard en het zelve recht schuldig zyn, uiterlyk twee jaaren na het sterfgeval, ten ware dezelve boedel voor dien tyd kwame geabandonneerd te worden.

Art. 10. Iemand hy zyn leven van zyn boedel afstand

doende, onder voorwaarde, dat de verkryger hem tot zyn dood zal moeten onderhouden, zal dit middel aanstonds moeten worden betaald.

Art. 11. Van alle boedels en nalatenschappen, welke naar elders moeten worden geremitteerd, sonder onderscheid, zal by provisie alhier in Indië de 10^e penning voor het collateraal worden geligt; en zal aan de geregtigden worden gerestitueerd het geen zy bewyzen zullen meer ingehouden te zyn, dan wegens dit middel had moeten betaald worden.

Art. 12. Het collateraal zal geheeven worden ter plaatze, waar het sterfhuis valt, en niet ter plaatze, waar de goederen geleegeen zyn.

Art. 13. Na gedaane afbetaling der schulden, waar mede de boedel deugdelyk is belast geweest, en dus alleen van het geen zuiver op de erfgenaamen devolveerd, zal het collateraal geheeven worden, waar van alleen zal worden gekort, het geen zal beweezen worden, dat wegens het regt van collatérale successie in Nederland heeft moeten worden en effective is betaald, zullende tot zo lange het bedragen van dit middel over de geheele nalatenschap onder de Edele Compagnie blyven geamptiseerd.

Art. 14. Binnen den tyd van 6 maanden, gerekend van het overlyden van den geene, wiens goederen geërft of verkreegen worden en het collateraal subjekt zyn, zullen de goederen door de executeurs of boedelredderaars by eene specifieke lyst of korte staat, onder praesentatie van eede, met byvoeging van de actens van taxatie, mitsgaders die der publiek gevenduceerde goederen, aan den collecteur moeten werden aangegeeven, op poene van arbitrale correctie, zelfs aan den lyve, naar exigentie van zaaken, en daar en boven de dubbele betaling van het collateraal, door de contraventeurs uit hunne prive beursen te betalen.

Dog, wanneer eenig persoon komt te overlyden, niets nalatende ofte zo weinig, dat het middel van collateraal daar van niet behoefd te worden betaald, gelyk meermalen omtrend kinderen voortvalt, zo zullen de ouders, voogden, exccutenren.

lykaanvaarders ofte die zulks anders incumbeerd, verplicht zyn zulks binnen zes weeken na het overlyden aan te geeven als voren en daar by schriftelyk, onder praesentatie van eede, te verklaren, dat de overleedene geene goederen hoegenaamd heeft nagelaten, waar van ingevolge deeze ordonnantie het middel van collateraal zoude moeten worden betaald, op poene als voren.

Art. 15. Binnen drie maanden na het doen der voorschreven aangiften zal dit middel moeten worden betaald ten comptoire van den collecteur, waar voor de executeurs gehouden zullen zyn zorge te dragen.

Art. 16. Voor zo verre de goederen, aan dit middel subject, mogten gelegen zyn in Nederland ofte elders, buiten de plaats, daar het sterfhuis valt, zo zal de waarde daar van, zo na mogelyk, na beste kennisse en wetenschap, by de voorschreve lyst van aangiften moeten worden bekend gesteld en het middel van collateraal provisioneel daar na moeten worden betaald, dog zullen de executeurs of boedelredderaars gehouden zyn, zo spoedig mogelyk of wel uiterlyk binnen den tyd van drie jaaren, gerekend van het overlyden van den laatsten bezitter daar van, aan den collecteur over te geeven eene nadere en specifieke staat, insgelyks onder praesentatie van eede, waar na vervolgens de betaling van dit middel binnen drie maanden daar na sal moeten worden gesuppleerd, dan wel het te veel betaalde werden gerestitueerd, zo als bevonden zal worden te behooren, alles op de poenaliteiten, by art. 14 vermeld.

Art. 17. En zal niemand eenige goederen, deezen impost subject, aanvaarden, nog eenige renten, huuren of vrugten daar van mogen genieten, voor dat de aangifte en betaling van het collateraal, na den inhoud deezer ordonnantie, behoortlyk is geschied, op de boete van 200 ryksdaalders, boven de verbeurte van het dubbeld collateraal.

Art. 18. En zullen op gelyke wyze dezelve goederen niet mogen worden veralieneerd, nog getransporteerd, voor dat dit middel alvorens daar van zal zyn betaald, ten ware eenige reedenen daar toe waren, in welk geval het zelve met kennis en consent van den Raad van justitie zal kunnen geschieden.

Des zullen de geene, welke begeeren te profiteeren van de volle tyd van negen maanden, voor de betaling van dit middel gesteld, verstaan worden daar door niet te incurreeren de poenaliteiten, op welke de overschryvingen of transporten der vaste goederen anderzints bevolen zyn te moeten geschieden binnen zes maanden.

Art. 19. Wanneer de eerst stervende der ouders de langstleevende maakt boedelhouder of boedelhoudster met last van de goederen te blyven bezitten, de kinderen op te trekken en te onderhouden tot hunne mondige dagen en de goederen als dan uit te keeren, zal dit middel niet betaald worden van de portien, die door het versterf van eenige der kinderen in hunne onmondige jaaren aan anderen zullen accresseeren.

Art. 20. Gelyk meede niet, wanneer man en vrouw, uit het zelve huwelyk geprocreerde, gemeene kinderen nalatende, malkander beneficeeren met lyflogt of anderzints.

Art. 21. Dog alle de kinderen zonder descendenten voor de langstleevende komende te overlyden, zal als dan de langstleevende gehouden zyn het regt van de collaterale successie van alle goederen en effecten, hier vooren gespecificeerd, die de langstleevende van den eerst overleedene, het zy uit hoofde van huwelyksche voorwaarde, testament of gifte onder den leevende of ter zaake des doods heeft bekomen, te voldoen.

Art. 22. Tot den ontvangst van dit middel word aangesteld de ontfanger generaal en tot de particuliere collecte van dien ter deezer hoofdplaatze een eerste en tweede collecteur, zullende de secretaris van Scheepenen altyd zyn eerste collecteur en, zo wel als de tweede collecteur, by de aanvaarding deezer collecte, voor den raad van justitie moeten praesteeren den eed van getrouwe behandeling, na het formulier, daar van agter deeze ordonnantie gevoegd.

Ook zullen beide collecteurs gehouden zyn cautie te stellen ten behoeve van de E. Compagnie, de eerste ter somma van rd^e 4000 en de tweede tot rd^e 1000, en voor hunnen ontvangst en verantwoording genieten den 20de penning van het gecol-

lecteerde, die hun in uitgaaf zal geleeden worden en in egaale portien tusschen hen zal moeten worden verdeeld.

Art. 23. Beide de collecteurs zullen aansprakelyk zyn voor de schadens en nadeelen, welke door hun verzuym of nalatigheid zouden mogen worden veroorzaakt, dog zullen van alle verdere verantwoordelykheid zyn gedechargeerd, zo ras de jaarlyksche visitatie van de boeken der collecte zal zyn afgelopen en door de hooge regeering daar op zal zyn gedisponeerd, in zo verre deeze dispositien niet strekken ter contrarie.

Art. 24. Het comptoir der collecte zal gehouden worden binnen de stad na verkiezing van den eersten collecteur; en zal de tweede collecteur gehouden zyn aldaar dagelyks present te zyn om met of zonder den eersten collecteur (wanneer deeze daar in door zyne bezigheeden als secretaris van Scheepenen mogt worden verhinderd) den gaande en komende man te gerieven en de nodige onderrigtingen te geeven en voorts generaalyk om te observeeren en te agtervolgen de ordres, welke hem door den eersten collecteur betrekkelyk zyn dienst zullen worden geegeven; inzonderheid zal het zyn werk zyn om onder het oog en toeverzigt van den eersten collecteur te houden pertinente registers van overleedene perzoonen, zonder onderscheid, brengende ieder derzelve onder een apart hoofd-deel, met bekendstelling van het geen aan de E. Compagnie wegens dit middel uit de aangegeevde boedels al of niet mogte competeeren en van het geen vervolgens daar op is betaald geworden.

Art. 25. De collecteurs zullen verpligt zyn, ten allen tyde en zo dikwyls zulks zal worden begeerd, aan den ontfanger Generaal (wien voornamentlyk blyft aanbevolen om op de rigtige behandeling van het werk der collecte en de invordering der penningen te letten), mitsgaders aan den visitateur generaal en, des verzogt zynde, aan de officieren van justitie visie te geeven van de boeken en papieren, tot de collecte van dit middel specteerende, en voorts om hy het uiteinde van elk boekjaar of met primo September de registers, boeken en papieren van het afgelopen boekjaar, benevens een nette staat-

rekening te formeeren ten comptoire van de generale visite, omme aldaar te worden geëxamineerd en geconfronteerd, waar na de visitateur generaal binnen een maand aan de hoge regeering schriftelyk zal moeten herigten van dezelve zyne examinatie en bevindinge, ten einde door welmelde regeering het nodige daar op te worden gedisponeerd.

Art. 26. De collecteurs zullen dit middel moeten innen binnen den tyd van neegen maanden, gerekend van den dag van het overlyden van den testateur of testatrice ofte wanneer de donatien inter vivos zullen weezen geschied; en zullen zy met den eersten van elke maand aan den ontfanger generaal moeten suppeditereen eene nette en specifieke opgave van de gelden, by hun gedurende de vorige maand ingepalmd, die dezelve vervolgens zonder uitstel zal doen overbrengen in 's Compagnie's kassa.

Art. 27. Alle taxatien der vaste goederen, op deeze hoofdplaats gelegen binnen de posten, zullen gedaan worden door de gezworen taxateurs ten overstaan van den officier, twee leeden van Scheepenen en derzelve secretaris, dog, gelegen zynde buiten de posten, zullen dezelve alleenlyk getaxeerd worden door de gezworenen taxateurs en de meubelaire of losse goederen en slaven door den afslager van vendumeesteren, de beide geregts bodens van Scheepenen en de twee kamerbodens van weesmeesteren, naar verkiezing van de geenen, ten welkers behoeven de taxatien geschieden, nits by elke taxatie twee taxateurs werden geëmployeerd; zullende gemelde taxateurs der losse goederen gehouden zyn om, alvorens in functie te treden, by het collegie van Scheepenen af te leggen den eed, agtervolgens het formulier, op het einde deezes geinsereerd.

Art. 28. Voor het doen der voorschreven taxatien, registreeren en uitleeveren der authentieke extracten zal betaald worden een half percent van de waarde der getaxeerde goederen, te verdeelen tusschen den officier, de leeden, den secretaris en de taxateurs in gelyke portien, voor zo veel aangaat de taxatien van vaste goederen, gelegen op deeze hoofdplaats binnen de

posten, en overigens tusschen de taxateurs, die de taxatien der losse goederen en slaven, item der vaste goederen, buiten de posten geleegen, zullen doen, zonder verder iets hoegenaamd in reekening te mogen brengen, het zy dag gelden, wagen-vragten ofte eenige andere kosten of ongelden, welke die ook zouden mogen weezen.

Art. 29. De lyfrenten zullen op gelyke wyze getaxeed worden en zal reguard geslagen worden op den ouderdom der persoonen, waar op zy zyn geconstitueerd, en zulks ingevolge de hier agtervolgende taxatie lyst.

Art. 30. Een der collecteurs oordeelende, dat de taxatie beneeden de waarde gedaan is, zal het perceel of perceelen en zo ook de losse goederen mogen overneemen, mits de taxatie verhogende tot een sesde en betaalende 's lands geregtigheid van de vaste goederen, ten ware de erfgenamen of andere verkrygers liever verkoosen zelve het regt van het collateraal te suppleeren naar de verhoging van den collecteur, wanneer zy voor denzelven zullen blyven gepraefereerd; en zal de collecteur, die van de voorschreven faculteit begeerd gebruik te maaken, gehouden zyn zig daar op te verklaren binnen den tyd van 6 weken, na dat sodanige taxatie ter zyner kennisse zal zyn gekomen, en by faute van dien, de gemelde termyn geëxpireerd zynde, daar van zyn verstoken.

Art. 31. Geene notarissen, beambtschryvers of andere publicque persoonen, tot het passeeren van actens gequalificeerd, zullen mogen staan over scheidings, deelingen, transporten of aliënatiën van boedels of goederen, dit middel subject, ten zy hun alvorens by quitantie van den collecteur gebleeken zy, dat de betaling van dit middel geschied is, op poene van, contrarie doende, aanspreekelyk te zyn voor het bedragen van dien en daar boven te verbeuren voor de eerste maal een honderd ryksdaalders, voor de tweede maal twee honderd ryksdaalders en voor de derde maal drie honderd ryksdaalders en boven dien een arbitraire correctie.

Art. 32. De doodgravers zullen weekelyks overleeveren aan den ontfanger generaal en ten comptoire van de collecte van

dit middel eene pertinente lyst van alle de geene, die binnen die week gestorven zyn, met aanwyzing op den eed, in den aanvang hunner bediening voor den raad van justitie te doen, waar van het formulier op het einde deezes staat geinsereerd, wie van dezelve hunnens weetens overleeden zyn zonder kinderen na te laten, mitsgaders door welke persoonen en in welke qualiteit de nalatenschap van den overleedene word aanvaard, met last om zulks van de zodanige te requireeren by het gewoone briefje tot het openen van het graf en buiten welke opgave geen graf zal mogen worden geopend, sub poene van, contrarie doende, te verbeuren eene boete van 25 rd^s voor de eerste maal en voor de tweede maal, boven de voorschreve boete, ontzegging van zyn dienst.

Art. 33. Weesmeesteren zullen maandeliks gratis en vry van het zegulregt ten comptoire van de collecte teegens quitantie of recepis van een der collecteurs moeten leeveren geauthentiseerde copyen der testamenten en codicillen, die by dat collegie in de vorige maand geregistreerd zyn, dan wel na verkiezing geauthentiseerde extracten derzelver testamenten en codicillen, voor zo verre de erfstellingen en de legaten betreft, gelyk ook het collegie van boedelmeesteren van de by hun 's maandeliks geregistreerd wordende dispositien, raakende de erfenissen en legaten van onchristenen ten behoeve van Christenen, op poene van 50 rd^s, door de secretarissen der gemelde collegien te verbeuren, zo dikwyls zulks zal zyn versuymd.

Art. 34. De collecteur zal, zo dra ter zyne kennisse komt, dat een boedel binnen zyn district gevallen is, dit middel subject, een billet of sommatie cedul aan het sterfhuis moeten zenden, zonder dat men egter de aangeeving in voegen voorschreeven zal mogen uitstellen, om reeden de collecteur zulks verzuimd heeft.

Art. 35. Om alle wydloopige procedures te vermyden, zo zal de Raad van justitie dezes kasteels Batavia speciaal geauthoriseerd zyn om alhier ter hoofdplaatse ter eerster instantie en met voorbygang van den andersints dagelykschen en competenten

regter kennis te neemen van alle questien, welke omtrend de heffing van dit middel en de by deeze ordonnantie bepaalde boetens en breuken zouden mogen ontstaan, en gehouden zyn daarin op korte en peremptoire termynen regt te doen, zonder dat van al zulke gewysdens revisie zal worden geadmitteerd; des zullen de onwillige betaalders by parate executie, buiten forme van proces, daartoe genoodzaakt worden, dog, zig bezwaard vindende, zullen zy na gedaane consignation in oppositie ontfangen worden.

Art. 36. En vermits verscheide fraudes omtrend dit middel zouden kunnen worden gepleegd met het maken van frauduleuse contracten of transporten, zo onder renversalen, als andersints, zullen alle goederen en effecten, die op eenige frauduleuse manieren, om dit middel te ontgaan, zullen zyn verzwegen en gediverteerd, dan wel de waarde van dien ten behoeve van het gemeene land zyn verbeurd en zal de aanbrenger genieten de helft derzelve goederen, by hem aangebragt, of derzelve waarde, mitsgaders impunitie, indien hy aan de gepleegde fraudes mogt medepligtig zyn; en zal deszelfs naam worden gesecreteerd.

Art. 37. De overige boetens, by deeze ordonnantie vermeld, zullen genoten worden voor $\frac{2}{3}$ by den geene, die de calange doet, en het resteerende $\frac{1}{3}$ voor de armen; en worden tot de calange van dit middel gequalificeerd de ontfanger generaal, de respectieve officieren van justitie, mitsgaders de collecteurs, alle by preventie, welke calanges binnen den tyd van ses jaaren na de aangiften der boedels of giften onder den levende zullen kunnen worden gedaan.

Eed voor de collecteurs.

Ik beloove en zweere, dat ik my in de aan my toevertrouwde post als collecteur van het middel op het collateraal conscientieuselyk, vroom en oprechtelyk naar myn beste kennis en vermogen zal gedragen, het belang van de Compagnie in allen deelen getrouwelyk behartigen, ook van de gemeente of de geene, van wien ik dit voorschreeven middel heffen zal, niets

meer vorderen, dan my by de ampliatio ordonnantie op deeze belasting is voorgeschreeven, en my wyders stiptyk en zonder afwyking zal houden aan den inhoud van de voorschreeven ordonnantie.

Zo waarlyk helpe my God almachtig.

Eed voor den taxateur der losse goederen.

Ik beloove en zweere, dat ik de losse goederen, die my ter taxatie zullen worden voorgelegd, volgens myne beste kennis en wetenschap en zonder aanzien van perzoonen, na haare regte waardy zal taxeeren; dat ik een iegelyk, wie hy ook zyn mooge, die mynen dienst als taxateur zal verlangen, met allen iever en vigilantie zal bedienen, zonder voor myne aan te wende moeite iets meer af te vorderen, dan my wettelyk is toegelegd; voorts my in alles te zullen gedragen als een eerlyk en vroom taxateur gehouden is te doen.

Zo waarlyk helpe my God almachtig.

Eed voor de doodgravers.

Ik beloove en zweere van alle lyken, die op het kerkhof, waar van my het opzigt is toevertrouwd, begraven zullen worden, zonder eenige verzuimen of agterhoudendheid, weekelyks nauwkeurige opgave te zullen doen aan den ontfanger generaal en de collecteurs van den impost op het collateraal, naar het voorschrift dien aangaande, my by de ampliatio ordonnantie betreffende het voorschreeven collateraal gegeven; en wyders my te zullen gedragen, als ecu eerlyk en opregte persoon toestaat en betaamt te doen.

Zo waarlyk helpe my God almachtig.

Formulier van sommatie cedullen.

De erfgenamen of het bewind hebbende van den boedel nagelaten by, worden by deezen gesommeert binnen zes maanden na het overlyden van gemelde aan het comptoir der collecte van den impost op het

collateraal te leveren eene specifieke lyst of korte staat van alle de goederen, effecten en bezittingen, by den overleedene nagelaten, het voorschreeven middel van het collateraal subject, verzeld van de taxatie lysten, benevens de extracten der publiek gevenduceerde goederen volgens het eerste en veertiende artikel van de ampliatie ordonnantie, daarop gemaakt.

Lyst van de taxatie der lyfrenten.

Van 1 tot 20 jaaren op 10 jaaren levens

» 20	» 50	»	»	9	»	»
» 50	» 40	»	»	8	»	»
» 40	» 50	»	»	7	»	»
» 50	» 55	»	»	6	»	»
» 55	» 60	»	»	5	»	»
» 60	» 65	»	»	4	»	»
» 65	» 70	»	»	3	»	»
» 70	» 75	»	»	2	»	»

boven 75 op 1 jaar levens.

Zo is het, dat wy allen en een iegelyk hiervan by dezen zo wel kennis geven, als dat hun hoog Edelheden den geenen, die door verzuim vervallen zyn in de poenaliteiten, by de vorige ordonnantie gestatueerd, van die poenaliteiten voor dit maal uitzonderende consideratie libereeren en aan denzelven op nieuw een nader termyn van drie maanden, gerekend van den dag der promulgatie van de voorschreeven gealtereerde ordonnantie, hebben verleend, binnen hetwelk zy gehouden zullen zyn de opgaven der goederen, aan dat middel subject, en de betaling daarvan te doen, op den voet by de voorschreeven ordonnantie en op de straffen daarby bepaald, zonder dat dan ook verder eenige consideratie daar omtrent zal worden plaats gegeven.

Gelastende en beveelende wel expresselyk den praesident en raaden van justitie dezès kasteels, die van den gerechte dezer stad en alle andere officieren en justitieeren, zo ter dezer hoofdplaats, als elders in Nederlandsch Indië, mitsgaders allen en een iegelyk, wie zulks verder zoude mogen aangaan, den inhoud

van de voorschreeven gealtereerde ordonnantie en deze publicatie te agtervolgen en te doen agtervolgen, procedeerende en doende procedeeeren tegens de contraventeurs van dien zonder eenige conniventie, gratie, dissimulatie of verdrag, alzo wy zulks ten meesten nutte van de maatschappij bevonden hebben alzo te behooren.

En opdat niemand hiervan eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deze, zo ter dezer hoofdplaats, als op de respectieve buiten comptoiren worden gepubliceerd en, behalven in de Nederduitsche, ook in de gewoone inlandsche taalen worden geaffigeerd ter plaatzen, waar men gewoon is publicatien en affixien te doen.

Zie ook 13 December 1791, 31 October 1797, 13 en 30 Januarij 1798, $\frac{15}{22}$ Mei 1804, $\frac{17 \text{ Junij}}{2 \text{ Julij}}$ 1811.

1 Julij. *Wijziging van de instructie voor de amphioen-directie.*

Is goedgevonden en verstaan te bepalen, dat de administrateurs der amphioen directie in 't vervolg zullen kunnen volstaan met het stellen eener borgtogt van ryksdaalders 5000, hetwelk praeferabel is voorgekomen om hun in de te kennen gegeeve zwaarigheid tot het vinden der voormalige borgtogt tot ryksdaalders 20000 te gemoet te komen, boven het laten staan van $\frac{1}{10}$ gedeelte hunner inkomsten, vermits de verantwoordelykheid van de administrateurs merkelyk verminderd is door de jongste bepalingen, omtrend de aflevering der verkogte amphioen geuwaakt; wordende dierhalven het 17de artikel der instructie voor de gemelde directie in zoverre gealtereerd.

1 Julij. *Afschaffing van het ambtgeld voor den hospitaal-boekhouder en voor den doodgraver van het Hollandsche kerkhof te Batavia.*

Zulks geschiedde „uithoofde van de bekrompenheid der inkomsten”.

1 Julij. *Bepaling van het ambtgeld voor den binnen-regent van het binnen-hospitaal te Batavia op 300 rijksdaalders 's jaars.*

1 Julij. *Aanwijzing van het land Weltevreden tot vast verblijf van het Bataviasche garnizoen.*

De reflexie van heeren Commissarissen Generaal reeds meermalen gevallen zynde, dat de ondervinding geensints bevestigd de voordeelige denkbeelden, die men zig weleer gemaakt heeft van de geschiktheid van de veldschans Meester Cornelis voor een permanent verblyf der militairen, het garnizoen van Batavia uitmakende, hebben seedert deeze zaak in serieuze overweeging genomen en daaromtrent geconsidereerd:

- 1° dat de gezondheid van die plaats geensints zo voordeelig is, als sommige zig hebben verbeeld, blykens de vry meenigvuldige ziekzens en sterfgevallen, welke men steeds onder de aldaar bescheiden officieren en gemeene militairen, dog vooral onder deze laatste bespeurd, hetwelk inzonderheid daaraan schynt te moeten worden toegeschreeven, dat de eigentlyke veldschans, binnen welke de casernes der nationale en Wurtembergsche troupes gelegen zyn, gesitueerd is in eene laagte, welke eenigsints bedompt is en de nodige ruimte mist om zoveele manschappen te kunnen bergen, zonder dat de vrye circulatie der lugt daardoor te veel word belemmerd;
- 2° dat de hoogte, welke het verdere terrein van die veldschans uitmaakt en alwaar zig bevinden de casernes voor de inlandsche troupes, ten uittersten bloot gesteld is voor en nergens eenige dekking heeft tegens alle zee- en landwinden, welke alzo, de bamboese casernen van boven en van ter zyde indringende, de poriën der lighamen te samen trekken en de uitwaasening beletten, vooral des nagts, waaruit veelal de gevaarlykste ziekzens in deeze gewesten ontstaan;
- 3° dat deeze nadeelige gesteldheid wel merkelyk zoude te

verbeeteren zyn door den aanleg van nieuwe, steene casernes voor het geheele guarnizoen op de voormelde hoogte, met pannen gedekt en voorts in alles ingerigt na de gesteldheid van die plaats, dog dat, wanneer men verplicht is tot zulke groote kosten over te gaan, er plaatsen zyn, die, als in allen opzigten vry geschikter, de voorkeure zouden verdienen; want

- 4° dat de moeyelykheid van het transport van provisien en allerley noodwendigheeden naar Meester Cornelis, vooral in de reegen-mousson, een zeer groot en wezendlyk inconvenient is in eene plaats, gedestineerd tot een permanent verblyf van een guarnizoen, en zo ook niet minder de verre afgelegenheid van de stad Batavia en de stranden, alwaar betzelve guarnizoen in cas van vyandelyken aanval moet worden g'employeerd, welk laatste inconvenient zig reeds zeer zigbaar heeft doen ontwaaren, wanneer de trouppes door valsche alarmen zyn verplicht geweest op een stel en sprong te moeten afkomen en voorts zo dikwyls zy afkomen tot het doen der zo noodzakelyke manoeuvres, waardoor zy worden geëxcerceerd om in cas van nood van de meeste dienst te kunnen zyn; zynde voor een iegelyk gemakkelyk te begrypen, dat eene marsch van drie uren den soldaat in een gewest als dit geweldig moet afmatten en minder in staat doen zyn om, op de plaats zyner bestemming gekomen zynde, dan nog zyn militaire functien te verrigten.

Om alle welke reedenen vervolgens noodzakelyk bevonden zynde om in een stuk van zulk een aller importantst belang de nodige reforme te maken en na de meest geschikte plaats uit te zien, welke zoude kunnen dienen tot een vast verblyf van het guarnizoen van Batavia, en alwaar tot groot en duurzaam nut van de Compagnie zouden kunnen worden aangewend de kosten, welke men dog andersints op Meester Cornelis zoude moeten besteeden om de voorzeide, hoogst schadelyke inconvenienten weg te neemen, mitsgaders welke tevens zoude kunnen dienen tot een hekwaam en gezond verblyf van den

Gouverneur Generaal van Indië, welke het in allen opzigt nuttig en noodzakelyk word geoordeeld, dat in de nabyheid van het guarnisoen zyne residentie hond, zo is daartoe in den eersten aanvang het best geleegeen voorgekomen de heuvel van Tannabang, geleegeen aan de vierde paal Zuidwaards van de stad en in eigendom toebehorende aan den heer Raad extra ordinair, Willem Vincent Helvetius van Riemsdyk; dan, vermits bevonden wierd, dat gemelde heer van Riemsdyk dat stuk lands niet wilde afstaan dan tot eene exorbitante som, de waarde van hetzelfde verre surpasseerende, en men dierhalven verpligt was dit ontwerp te laten vaaren, zo is vervolgens als niet minder daartoe geschikt voorgekomen een gedeelte van het landgoed Weltevrede, zig strekkende langs de groote rivier, van de schutsluis by de post Noordwyk af tot aan de nieuwe doorgraving, welke gelegenheid bevonden is alle mogelyke voordeelen aan te bieden tot het voorschreeven ontwerp en daar onder ook de nabyheid van het buiten hospitaal, tegenover de post Noordwyk gelegen.

Dan teevens in aanschouw genomen weezende, dat het de Compagnie niet zeer convenieeren zoude tot de koop van het voorschreeven landgoed Weltevrede een important capitaal, dat op niet minder dan ryksdaalders 130000 à 140000 gecalculceerd word, uit te schieten, zo heeft de heer Commissaris en Gouverneur Generaal, van Overstraten, aangeboden om zelve het voorschreeven landgbed te koopen en het daarvan begeerd wordende gedeelte tot een vaste verblyfplaats van het Batavia's guarnisoen aan de Compagnie af te staan, mits in dien gevalle bevryd wordende van de belasting van 's Heeren geregtigheid en met goedvinden en op auctorisatie van heeren Commissarissen Generaal billyke schikkingen werden gemaakt omtrend den overneem door hoogstdeszelfs successeuren in der tyd van zodanig ander gedeelte, als zoude kunnen dienen tot een convenabel verblyf van de Gouverneurs Generaal in der tyd; hetwelk door Commissarissen Generaal volkomen geagreëerd zynde, heeft welmelde zyn hoog Edelheid heden het besaigne geïnformeerd de voorschreeven koop dadelyk te

hebben aangegaan voor de somma van ryksdaalders 137803 : 47 of zoveel het voorschreeven landgoed, zodanig als hetzelfde thans is geconstitueerd, aan den presenten eigenaar, Jan Hendrik Senn van Basel, heeft gekost; en is vervolgens goedgevonden van al het tot dus ver daar omtrend verhandelde deze aantekening te houden en de hoge regeering van Indië provisioneel van de voorschreeven koop kennis te geeven, met aanschryving, dat daarvan in dit singulier geval geen 's Heeren gerechtigheid zal worden geheeven.

Op den 11^{den} April 1798 is door Commissarissen-Generaal nader het volgende bepaald:

Door den heer Commissaris en Gouverneur Generaal, van Overstraten, te kennen gegeven zynde, dat, vermits de koop van het landgoed Weltevrede thans zyn beslag erlangd hadde, het Commissarissen Generaal als nu, ingevolge besluit van den 1^{en} July 1797, mogte behagen billyke schikkingen te maken omtrend den overneem door hoogstdezelfs successeuren in der tyd omtrend dat gedeelte, hetwelk zoude kunnen dienen tot een convenabel verblyf van de Gouverneurs Generaal in der tyd, als meede omtrend dat, hetwelk bereids diende en verder dienen zoude tot eene vaste verblyfsplaats van de troupes van het Bataviasche guarnisoen;

produceerende gemelde zyn hoog Edelheid wyders ter tafel eene nota, waaruit is gebleeken, dat het landgoed Weltevrede aan hoogstdenzelven zuiver heeft gekost, daaronder begreepen 96 pedakken op de passer,..... rd^a 124730: 1
 en het daaraan gehegte land Quitang..... » 13073: 46
 of in alles..... rd^a 137803: 47

so is daaromtrend na deliberatie goedgevonden en verstaan:
 1° de hoge regeering, onder kennisgave van voormelde, door den heer Commissaris en Gouverneur Generaal, van Overstraten, gesloten koop van voorschreeven landgoed, te gelasten om exactelyk te doen opneemen en behoorlyk taxeeren, dat gedeelte van het gemelde landgoed, hetwelk

beslooten ligt tusschen de groote Zuiderweg ten Oosten, de nieuwe doorgraving van Weltevreele voornoemd ten Zuiden en de groote rivier ten Westen en ten Noorden, door Commissarissen Generaal geprojecteerd zynde tot het aanleggen van eene vaste verblyfplaats voor het voormelde guarnisoen, ten einde dat geheele gedeelte van welmelde zyn hoog Edelheid volgens de getaxeerde waarde over te neemen voor reekening en in vollen en permanenten eigendom van de Compagnie;

- 2° te bepaalen, gelyk bepaald word mits deezen, dat het restteerende gedeelte van het gemelde landgoed met het daaraan gehegte land Quitang telkens door den aankomenden heer Gouverneur Generaal van den afgaanden, dan wel deszelfs erven of gemagtigdens, sal moeten worden overgenomen voor de som, welke van het voorschreeven capitaal sal overblyven na aftrek van hetgeen door de Compagnie voor het voorschreeve overgenomen en tot een vast militair campement gedestineerd gedeelte sal zyn betaald, waarby nog telkens aan de Compagnie sal moeten worden voldaan 's Heeren gerechtigheid over de gemelde som, berekend na de ordres by onderhandsche verkoop van vaste goederen, zonder dat in dit een of ander immer eenige verandering sal mogen worden gemaakt, die tot meerder bezwaar van een aankomend Gouverneur Generaal zoude kunnen strekken.

Voorts geconsidereerd zynde, dat, daar uit voormelde nota consteerd, dat de inkomsten van dat landgoed, jaar door jaar rendeerende ryksdaalders 10559:8 in contanten, waarvan de passer en aldaar staande pedakken alleen opbrengen ryksdaalders 9376:42, de hiervoren gemaakte schikkingen in 't geheel niet bezwaarend zyn, te minder als men hier byvoegd de huishuur, welke een Gouverneur Generaal reedelyker wyze kan worden ondersteld overeenkomstig zyn staat te moeten verwoonen tot ryksdaalders 250 's maands of in het jaar rd^e 3000, en eenige andere geringe, dog egter vaste voordeelen. sodat deeze inkomsten, zelfs na aftrek van die, welke door

den afstand van het voorschreeven stuk land aan de Compagnie zullen komen te vervallen, veilig kunnen begroot worden op ryksdaalders 12500 in het jaar, hetwelk dierhalven als eene zeer ruime interest op het voorschreeven capitaal, bezwaard met 's Heeren geregtigheid, kan worden beschouwd; dog dat het egter mogelyk zoude kunnen zyn, dat het in deeze of geene gevallen aan een aankomend Gouverneur Generaal bezwaarlyk zoude vallen om het voorschreeven capitaal by elkanderen te krygen, so is, om deeze zwaarigheid voor altyd af te snyden, daar omtrend al verder goedgevonden te bepalen, gelyk by deeze geschied, dat hetzelfde capitaal nu en by vervolg altyd daarop zal worden geschoten door de weeskamer der stadt Batavia tot den interest van $\frac{1}{2}$ percent 's maands, waartoe dezelve weeskamer gequalificeerd word mits deeze, met ontheffing, voor soveel nodig, van den inboud der bepalingen, op het stuk der beleening van vaste goederen subsisteerende, waarin Commissarissen Generaal geen zwaarigheid maken, so omdat de gemelde kamer een zeer aanzienlyk capitaal renteloos heeft liggen, als om dat hoogstdezelfen niet kunnen zien, dat dezelve door schikkingen aan eenige schadens of nadeelen kan worden geexponeerd.

Zullende, ter vermyding van alle verkeerde interpretatien, de hoge regeering hierby nog worden geïnformeerd met opzigt tot de betaling van 's Heeren geregtigheid, dat Commissarissen Generaal geen reedenen hebben gevonden om voor de aankomende Gouverneurs Generaal in der tyd daaromtrend diezelfde consideratie te gebruiken, welke de omstandigheeden omtrend den presenten heer Gouverneur Generaal hebben noodzakelyk gemaakt, also niet kan worden verondersteld, dat zy immer in de noodzakelykheid zyn zullen om zulke enorme onkosten te maken tot het in eene behoorlyke orde brengen van dit hun verblyf, als in het presente geval hebben moeten worden besteed en welke Commissarissen Generaal op goede gronden welmelde regeering kunnen verzeekeren, dat van nu af het bedragen van 's Heeren geregtigheid zeer verre surpasseeren.

1 Julij. *Regeling der inkomsten van de administrateurs der Westzijdsche negotie-pakhuisen te Batavia.*

Geeven op in anno 1792/3 tot het begin van 1794/5 te hebben genoten, als volgt:

coffyboonen, Jacatrasche, uit de bovenlanden ontfangen à 146 ƛ per picol, wederom afgeleverd à 126 ƛ , dus overbehouden nog 20 ƛ , waarvan circa 4 ƛ ingedroogd en verspild, het resteerende successivelyk aan de Compagnie geleverd à rd^a 6 per picul in dier voegen, als volgd:

ultimo February 1793 een quantiteit groot $1994^{19}/_{250}$ picul, bereekend 9 ƛ per picul op het in de jongste ses maanden of zeedert ultimo Augustus 1792 ontfangen na aftrek van $\frac{1}{2}$ percent voor den groot cassier rd^a 11904: 27 $\frac{1}{2}$,

van de administrateurs bezijden de Waterpoort de helft van het door hun ter zelve tyd meerder genotene..... » 1048:28 rd^a 12953: 7 $\frac{1}{2}$

ultimo Augustus 1793 als vooren een quantiteit groot $1405^{49}/_{125}$ picol..... » 8390: 2

aan de administrateurs bezijden de Waterpoort de helft van het door hun ter dier tyd minder genotene..... » 4018:18 » 4271:30

onder ultimo February 1794 voor een quantiteit groot $1937^{49}/_{250}$ picols..... » 11565: 2

van de administrateurs bezijden de Waterpoort de helft van het door hun in derzelve tyd meerder genotene » 1766:44 » 13331:46

onder ultimo Augustus 1794 voor een quantiteit groot $1607^{122}/_{125}$ picols..... » 9599:30

Transporteere..... rd^a 40155: 13 $\frac{1}{2}$

Per transport.....	rd ^s 40155:13 1/2
aan de administrateurs be- zyden de Waterpoort de helft van het door hun ter dier tyd minder genotene.....	• 4181:34 • 5417:44
nog in twee jaaren by het leedig vallen der pakhuyzen overbehouden en aan de Comp ^e geleeverd 3165 picols.....	• 18895: 2 1/2
coffyboonen, Javasche, waar op gevalideert word 2 percent by den afscheep, heeft in de jongste 2 jaaren bedragen 4 percent.....	• 23:42
peeper, zwarte, wordt uit de Jacatrasche bovenlanden ontvangen à 140 ƒ het picul, die weder afgeleverd word à 125 ƒ ; de overige 15 ƒ zyn aan de Compagnie geleeverd à rd ^s 12 het picol, heeft in de jongste twee jaren afgeworpen omtrend.. rd ^s 48:—	
op die, van elders ont- vangen, word 2 percent by den afscheep gevalideert, dat in de jongste twee jaren afgegeven heeft.....	• 1188: 8 1/2 • 1236: 8 1/2
salpeeter, Bengaals, 4 percent, als 2 percent by den ontvangst en 2 percent by den af- scheep, dat in de jongste twee jaren bedragen heeft.....	• 2188: 8
sapanhout, sagoe, witte, lange en staart- peeper, alluin, gum gotta, enz.; hierop word by de aflevering gevalideert 2 percent van de parthyen, die minder van een jaar, en 3 per- cent derzelve, die over het jaar gelegen hebben, dat bedragen heeft.....	• 508:43 1/2
curcuma, Javasche, word tot 146 ƒ de picol ontfangen en à 125 ƒ afgeleeverd; het overbehoudene is door wylen den heer Di- Transporteere.....	rd ^s 58425:60 1/2

Per transport.....	rd ^a 88423:60½,
recteur Generaal, Hendrik van Stockum, niet geaccepteerd, stellen hetzelfde waardig.....	• 200:—
overgehoudene salempoeris, tot emballage verstrekt.....	• 350:—
overgehoudene cattoene garens en winst op eenige op 's Comp ^s vendutie ingekogte baalen zodat de winsten hadden bedragen.....	• 380:—
	<hr/> rd ^a 89756:39½,

De inkomsten van de administrateurs van de Westzydsche negotie pakhuyzen en die van de pakhuyzen aan en bezyden de Waterpoort eenig en voornamentlyk voortkomende uit het onder hun gelykelyk verdeeld wordende overwigt op de coffyboonen, door de Jaccatrasche bovenlanden aan de Compagnie geleverd wordende, zoo is dan ook geoordeeld, dat de hoeveelheid van die leverantie tot een basis zal moeten dienen om dien aangaande voor het vervolg eenige bepaling te maken.

Volgens het geresolveerde van heeren Commissarissen Generaal in dato van den 25^{en} February l. l. moet de jaarlyksche leverantie gebragt worden tot een quantiteit van 100000 picols; dan, om niet te veel te neemen, word dezelve gesteld op een hoeveelheid van maar 75000 pikols van 160 ponden, conform de bepaling, by voorschreven resolutie gemaakt, waarvan de 20 £ per picul voor overwigt uitmaken..... £ 1500000

volgens opgave der administrateurs moet daarvan worden gedetraheerd 4 £ per picul voor indrooging en spillagie of op de 75000 picols..... £ 300000

overwigt b/d afscheep • 75000

Transporteere..... £ 375000

Per transport..... ƒ 375000

1 ƒ per picol op het-
geen door de administra-
teurs geleverd word en
ook tot overwigt by
den afscheep..... ƒ 8770

of in het geheel..... ƒ 383770

zodat zuiver nog resteeren ƒ 1116230

die niet tegens 125 ponden, gelyk de admi-
nistrateurs tot hiertoe gewoon zyn geweest
te verantwoorden, maar volgens het by de
hiervoreen vermelde resolutie door heeren
Commissarissen Generaal vastgestelde en tot
voorkoming van verwarring noodzakelyk geoor-
deelde bepaling tot 140 ponden per picol
zouden moeten worden gerekend, wanneer
bedragen zouden picols $7973\frac{1}{4}$ of in gelden
à 6 rd^e per picol..... rd^e 47838:—

als nu hiervan, met intrekking van het
ambtgeld en het overneemen der hierna te
noemene posten van bezwaar, door de ad-
ministrateurs tot een equivalent aan de
Compagnie betaald word $\frac{1}{4}$ rd^e van ieder
bovenlandsche picol, door de regenten geleverd,
zoo zoude zulks op 75000 zodanige picols
komen te bedragen..... ƒ 18750:—

en overzulks nog overschieten..... rd^e 29088:—

of voor ieder administrateur..... rd^e 14544:—

dan in aanschouw genomen zynde, dat dit
middel van bestaan byna geheel verdwynd,
wanneer de administrateurs bezwaard blyven
met alle zodanige lasten, als by hunne des-
wegens ingediende berigten te vooren komen,
zo is billyk geoordeeld, dat dezelve dan ook
daaromtrent weder dienen te worden te
gemoed gekomen, als:

de Westzydsche negotie-pakhuizen, waarvoor by een memorie tot ultimo Maart 1794 opgegeeven word rd ^a 12481 of na aftrek van rd ^a 2400 voor nieuwe lombongs, die maar als temporeel zyn aan te merken, en dus per resto.....		rd ^a 10081:—
opheffing van het ambtgeld tot. rd ^a 5025		
aan den negotie- boekhouder.....	om door de	• 600
aan twee gecom- mitteerdens.....	Compagnie te worden be-	• 650
aan een caltoen sorteerder.....	taald	• 195
en eene vermeerdering van coelie- loonen tot rd ^a 150 per maand... • 1800		• 8270:—
so zoude nog tot derzelve lasten resteeeren		rd ^a 1811:—
waar van egter moet worden afgetrokken het volgende, als:		
aan de opperkooplieden deeses casteels vol- gens besluit van haar hoog Edelheedens in dato 2 Augustus 1796 jaarlyks rd ^a 1000, komt in 24 maanden.....		• 2000:—
voor het negotie comptoir volgens haar hoog Edelheedens besluit in dato 18 Augustus 1755 jaarlyks rd ^a 25.....		• 50:—
onder ultimo February 1793 een jaar ambt- geld ingeolge haar hoog Edelheedens besluit in dato 29 October 1793.....		• 4000:—
aan den eersten suppoost van de generale directie volgens quitantie in de 6 maanden rd ^a 33.....		• 132:—
gelyk meede aan den boekhouder bezyden de Waterpoort om de 6 maanden rd ^a 25..		• 100:—
aan twee gecommiteerdens volgens besluit van haar hoog Edelheedens in dato 28 Au- Transporteere.....		rd ^a 6282:—

	Per transport.....	rd ^a 6282:—
gustus 1755	rd ^a 250 's jaars, komt in 24	
maanden.....	rd ^a 500	
nog jaarlyks aan toelaag	rd ^a 270	» 540
aan een schryver à rd ^a 50 per		» 1040:—
maand.....	» 1200	
aan nieuwjaars gift en extra dou-		
ceur rd ^a 200 's jaars.....	» 400	» 1600:—
aan twee schryvers.....	» 390:—	
in de jongste twee jaaren aan Chinesee		
coely loonen.....	rd ^a 7315	
aan dito Javaansche met		
derzelver mandadooren, be-		
neevens een cattoen sör-		
teerder.....	» 4356	rd ^a 11671
waarvan gedetraheerd moet wor-		
den het in 24 maanden uit 's Comp ^a		
cas genotene ingevolge de bepaling		
van haar hoog Edelheeden in dato 22		
November 1791, waar by de voor de		
westzydsche pakhuizen toegestaane		
coelie gelden $\frac{1}{3}$ vermeerdert zyn	rd ^a 6179	rd ^a 5492:—
in de jongste 2 jaren in de pakhuizen		
bested voor meerder benodigde theer, witkalk, hang-		
sloten en verdere andere benodigde kleynig-		
heeden.....	» 475:—	
door haar hoog Edelheeden ter vergoeding		
opgelegd wegens eenige onder het vervoer		
naar het particulier schip de drie Gebroeders		
absent geraakte noten muschaten.....	» 299: 12	
gelyk meede de winstderving van een parthy		
naar Japan gedestincerde, dog niet afgehaalde		
cattoene gaarens.....	» 163: 32	
by aflevering van het restant lywaten		
te min bevonden.....	» 510:—	
		<hr/> rd ^a 16249: 44

de lasten van de bovenstaande winsten af-
getrokken ter somma van..... rd^a 16249:44
bleeven de zuivere winsten.... rd^a 43806:43¹/₂
na de berekening hier vooren komt voor
het overwigt van de coffy per resto rd^a 14844
waar by word gevoegd de gagie
en kostgelden als :

v/d eerste administrateur rd^a 396
en v/d 2de „ „ 260 „ 686
of te zamen..... rd^a 18200
waar van afgetrokken de on-
kosten, waar meede zy zouden be-
zwaard blyven tot..... „ 1811
dan zoude voor de administrateurs van de
westzydse nog resteeren..... rd^a 15389:—

**1 Julij. Regeling der inkomsten van de administrateurs
der negotie-pakhuizen aan en bezijden de Waterpoort
te Batavia.**

Dezelven hebben zeedert primo Maart 1793 tot ultimo
Augustus 1794 aan inkomsten genoten het volgende, als:

aan overwigten op de koffy, aan de Edele Compagnie
geleeverd, 3032 picols à rd^a 6 per picol na aftrek van
¹/₂ percento voor den groot cassier, hetwelk uitmaakt eene
somma van..... rd^a 18100:17

door gemelde administrateurs zyn
meede aan de Compagnie geleeverd
2803¹/₁₀ picols coffy, zynde de 9
ponden per picol op de door hun uit
de Jaccatrasche bovenlanden ontvan-
gene coffyboonen meede à rd^a 6 per
picol, na aftrek van ¹/₂ percento
voor den groot cassier, 't welk heeft
gerendeert eene somma van..... „ 16732:44

Transporteere..... rd^a 34832:61

Per transport... . rd^s 34832:61

nog zyn door hun geleverd 75
ponden indigo, zynde het overwigt
à 30 percento per pond, is..... rd^s 46:32

door de administrateurs van de
Westzydsche pakhuisen is aan de
bovengemelde uitgekeerd voor het
meerder bedragen van de door
eerstgemelde geleverde 9 pond per
picul koffyboonen..... » 6442: 8

zodat de inkomsten bedragen hebben..... rd^s 41322: 5

Daarentegen hebben de uitgaven bedragen:

aan de opperkooplieden van het casteel tot
een middel van bestaan..... rd^s 1500:—

aan het negotie-comptoir..... » 37:24

aan den suppoost van 't comptoir
van den welEdelen gestrengen heer
Directeur Generaal..... » 99:—

aan de gecommiteerdens van de
Waterpoort..... » 375:—

aan den boekhouder Munnik.... » 1650:—

aan de coelies meerder betaald dan
daarvoor uit 'sComp^s cassa ontfangenis » 546:21

wordende veroorzaakt, door dien
uit 's Comp^s cassa maar ses stuyvers
aan credit papieren voor ieder coeli
daags betaald word en dezelve niet
te bekomen zyn dan voor 7¹/₂ stuiver
contant geld;

betaald tot 't aanmaken van goeny-
zakken by geleegenheid, dat 'er geene
coffyboonen zakken per restant waren
en er in steede van dien enkele
goeny's verstrekt zyn..... » 212:22

voor ambtgeld, waarop ieder admi-

Transporteere..... rd^s 4419:67 rd^s 41322: 5

Per transport.....	rd ^s 4419:67	rd ^s 41322: 8
nistrateur bepaald is, zynde rd ^s 2000		
in 't jaar of voor beide 18 maanden »	6000:—	
deese lasten van de bovenstaande inkomsten		
afgetrokken ten bedragen van.....	»	10780:19
blyven de zuivere winsten.....	rd ^s	30841:34
ongereekend derzelve gagie en kostgeld voor		
den eersten administrateur tot rd ^s 396 en voor		
den tweeden tot rd ^s 260 in 't jaar.		
Aan lasten van deze administratie word door		
de administrateurs opgegeeven rd ^s 11001, dog		
waarvan, eeven als hier vooren, behoord te worden		
gedetraheerd rd ^s 2400 voor de nieuwe lombongs,		
wanneer per resto zoude overschieten... ..	»	8601:—
intrekking van het ambtgeld tot... rd ^s 5025		
de negotie-boekhouder om door de		
Compagnie te worden betaald.....	»	600
en een vermeerdering van coelie		
loonen à rd ^s 100 per maand.....	»	1200 » 6825:—
zo zouden ten hunnen lasten blyven.....	rd ^s	1776:—
voor het overwigt op de koffy hier vooren		
calculatief bereekend zynde.... ..	rd ^s	14544
en voor gagie en kostgelden van den		
eersten en tweeden administrateur		
te zamen.....	»	656
teld.....	»	15200:—
zo zoude na aftrek der lasten nog aan inkomsten		
resteeren.....	rd ^s	13424:—

Op 13 Januarij 1798 by herziening van deze materie in de daad bevonden zynde, dat de voornoemde administrateurs in hunne inkomsten meer verminderd zyn, dan de intentie van heeren Commissarissen Generaal wel mede bragd, en dat zulks voornamentlyk daardoor is veroorzaakt, dat niet in agt genomen is de merkelyke invloed daarop van de jongst gemaakte

verandering in het gewigt, tot hetwelk de koffy thans uit de regentschappen word afgeleverd, hetwelk nogthans by eene leverantie van 75000 picols op de gemelde inkomsten een verschil maakt van ryksdaalders 8550, zo is goedgevonden, ten einde het voorschreeven te redresseeren en alle verdere reedenen van regtmatig beswaar te doen cesseeren, te nemen de volgende dispositien:

- 1° voor 's Compagnies reekening te doen overnemen het restant kostende der opgerigte coffy lombongs, bedragende nog onder ultimo Augustus 1797 f 25482 : 11 : 8, waardoor de beide administratien zullen worden bevryd van de jaarlyksche uytkeering van ryksdaalders 4800, die zy anders tot de compleete liquidatie toe zouden moeten fourneeren, en deze kosten als nu te laten afschryven op de thans ingehouden wordende 5 procento van de contante verkoop;
- 2° het overwigt op de koffy by de leverantie aan de Compagnie weder te acceptereen de picol, als van ouds, gerekend tot 125 ponden, in steede van de jongst daarvoor gestelde 140 ponden.

Dog overigens te laten standhouden de bepalingen, by resolutie van heeren Commissarissen Generaal de dato primo July 1797 gemaakt.

Wyders in agting genomen zynde, dat, daar voormelde administrateurs op de hiervoren omschreeven voet, wanneer de jaarlyksche leverantie van koffy door elkanderen bedraagt 75000 picols van 160 ponden (waaraan geen twyfel is, wanneer de culture behoorlyk word geanimeerd en gade geslagen), een toereikend bestaan zullen genieten, de billykheid vordert, dat, wanneer de leverantie nog hoger mogt klimmen, waardoor aan de administrateurs geen vermeerdering van lasten behoefd te worden veroorzaakt, eene vermeerdering van ambtgeld werde opgebragd, — so is al verder goedgevonden by deeze te bepaalen, dat van elke pikol coffy, die boven de gestelde 75000 picols aan de Compagnie geleverd zullen worden, door de administrateurs voormeld, in steede van twaalf stuyvers, vier en twintig stuyvers voor ambtgeld zal worden opgebragd”.

7 Julij. Voorschriften nopens de verantwoording van gebruikte tjunia's.

Is goedgevonden en verstaan tot tegengang van de malversaties, die omtrent het emplooi van tjunia's zouden kunnen worden gepleegd, de respective administrateurs en mede den bootsman van de equipage-werf, zover de bezorging van drinkwater aan de schepen betreft, te gelasten in den aanstaande, telkens op Maandag, 's morgens, aan den heer Directeur Generaal by een duidelyk berigt op te geeven, of en hoeveel tjunia's by hun gedurende de voorafgegaane week in emplooi zyn geweest, met een distincte bekendstelling:

- 1° voor welke schepen of vaartuigen;
- 2° op welken dag;
- 3° waarmede beladen;
- 4° of allen in dienst zyn geweest naar dan wel van boord of beide naar en van boord;
- 5° of zy ook hebben moeten overleggen en, zo ja, waarom en aan wien zulks te attribueeren is;
- 6° welke nommers die vaartuigen hadden; en
- 7° hoe groot dezelve zyn geweest.

Voorts den eersten suppoost van het comptoir der generaale directie aan te beveelen om de evengemelde, weekelyksche berichten, die hem door den Directeur Generaal zullen worden ter hand gesteld, tegen het weekelysch rapport van het hoofd der prauwvoerders, hetwelk hy tevens zal ontvangen, te confronteeren en op elk der voorschreeve berichten, niet alleen te noteeren, of hetzelfde met dit rapport al of niet accordeert, maar ook daarvoor te teekenen en wyders geene betaling voor het emplooi van tjunia's te laten doen dan op zulke berichten der administrateurs, die met het rapport van het hoofd der prauwvoerders accoord zyn bevonden.

14 Julij. Wijziging in het uitbetalen van tractementen aan kruitmakers.

Op de bezwaaren der kruitmakers over de afbetaling van

hunne maandgelden alleen met papieren van crediet, terwyl de matroozen en militairen contanten ontvangen, is goedgevonden en verstaan, dat voortaan de betaling aan de kruitmakers zal gedaan worden voor $\frac{2}{3}$, aan papieren van crediet en $\frac{1}{3}$ aan contanten.

15 Julij. *Regeling der inkomsten van den secretaris van het collegie van Weesmeesteren.*

Deszelfs inkomsten hebben sedert primo September 1796 tot ultimo Augustus 1796 bedragen:

aan gagie..... rd^s 300:—

• kostgeld..... » 96:—

• secqgeld..... » 26:12

• brandhout.... » 63:—

• drinkwater... » 22:24

voor kaarsen..... » 16:—

aan zegullak..... » 25:—

• huysuur..... » 124:36

• mantelgeld.... » 40:—

te samen in 'tjaar.. .. rd^s 713:24

voorts het 3 percent vendu-salaris over de verkogte en getaxeerde

losse en vaste goederen..... » 3379:17

het $\frac{1}{4}$ percent voor het inboeken der verkogte en getaxeerde losse

en vaste goederen, item de ingekomene vendu-penningen.... » 2189: 9

het opmaken der inventarissen en het protocolleeren der testa-

menten, so van die, welker boedels by de weeskamer gekomen zyn,

als anderen..... » 152:24

of in alles..... rd^s 6434:26

Sedert primo September 1796

tot ultimo Juny 1797:

Transporteere..... rd^s 6434:26

Per transport.....	rd ^s 6434:26
aan gagie en verdere posten, hier	
boven gespecificeerd.....	rd ^s 594:28
het 5 percent vendu-salaris...	» 1287:40
» $\frac{1}{4}$ » voor het inboeken »	987:11
» opmaken der inventarissen, enz. »	127:24
te zamen.....	» 2997: 7
Nog sedert 1 September 1795 tot ultimo Juny 1797 voor het passeeren van Weesmeesteren kennissen en borgtogten.....	» 55:—
het genotene van de doodgravers in de gemelde tyd.....	» 21:36
sodat deszelfs inkomsten gedurende 22 maanden in alles hebben bedragen.....	rd ^s 9508:21

Het genot van gagie, kostgeld, secqgeld en verdere, hierneevens gespecificeerde posten tot een bedragen te zamen van ryksdaalders 713:24 in het jaar word by deezen ingetrokken; de overige inkomsten, so als die zyn opgegeeven, reekend men, dat aan den secretaris, jaar door jaar gerekend, ten minsten zullen opbrengen (na aftrek van alle ongelden, aan zyne bediening geaccrocheerd, die voor zyne reekening blyven, en van het jaarlyks ambtgeld tot ryksdaalders 1800, mitsgaders van alle toevallige verliesen) eene som van ryksdaalders 1000 zuyver.

Daar nu het uitzetten van gelden voor particuliere reekening, waaruit de secretaris voor heen zyn bestaan vond, voor altyd is afgeschafft en deeze renten thans aan het fonds van kamer-gelden worden te goede gebragd, so word aan hem uit het zelve fonds toegelegd een vast tractement in het jaar van..... rd^s 8000:—

zullende deeze schikkingen omtrend den presenten secretaris gerekend worden te zyn inge-

Transporteere..... rd^s 9508:21

Per transport..... rd^s 9508: 21

gaan en hy dus ook verplicht zyn het jaarlyks ambtgeld te furneeren van den dag zyner aanstelling tot de gemelde bediening.

Waartegen hy opgeeft verplicht te zyn geweest tot het dragen der navolgende ongelden:

het betaalde by de aanstelling als secretaris	rd ^s 100:—
het betaalde voor het bewys.....	» 350:—
het betaalde voor de borgtogt.....	» 6:13
het betaalde aan de klerken tot een douceur op 't nieuwe jaar	» 160:—
het betaalde aan de klerken Augustyn en van Velsen.....	» 280:— » 140:—
het betaalde aan twee geld ophaalders, elk à rd ^s 15 's maands	» 660:—
het betaalde aan P. Kamphuis voor 22 maanden pakhuyshuur à rd ^s 12 's maands..	» 264:—
bedragende dus te samen.....	rd ^s 1960:13
en daarenboven verloren te hebben by den ontfangst van valsch geld en door banqueroeten.....	» 800:—
teld.....	» 2760: 13

welke som van het montant zyner inkomsten zynde afgetrokken, zo blykt, dat hy zuiver heeft overbehouden..... rd^s 6748: 8

N. B. De voornaamste winsten van den secretaris bestonden voorheen in zyn aandeel in de renten, geprofitteerd op gelden der Weeskamer, die door hem met voorkennis van den

president voor particuliere reekening wierden uitgezet, dog welke vitieuse usantie by het overlyden van den secretaris Mr Wybrand de Jongh is vernietigd.

Ook is het ambtgeld deezer bediening bepaald op rd^e 1800.

18 Julij. *Vrijstelling van »het furnisement van het »jaarlyks ambtgeld» voor den commandant van Tandjoeng-poera.*

Aan de administrateurs van het graan-magazijn te Batavia werd daarentegen zoodanige vrijstelling geweigerd, ook omdat zy zig door hunne schandelyke morsseryen alle consideratie ten eenemalen onwaardig" hadden gemaakt.

Zie ook 27 December 1793.

21 Julij. *Wijziging van de voorschriften voor den boek-houder van de equipage-werf te Batavia, enz., vastgesteld op 30 September 1796.*

Tot voorkoming van het misbruik, hetwelk gemaakt kan worden van de qualificatie, die ingevolge de resolutie van den 30^{en} September 1796 is gegeven aan den equipage boekhouder om alien verkoop voor de Compagnie van de equipagewerf door den koper by hem onder zyne quitantie te laten betalen, is, met alteratie van de ten dien dage dien-aangaande genomene resolutie, goedgevonden en verstaan:

- 1° de evengemelde verleende qualificatie aan den equipage boekhouder in het geheel weder in te trekken, gelyk mede het interdict, toen aan de baasen en opzigtters op de equipage werf gegeven, om geene goederen, hoegenaamd ook, aan de kopers af te geven, dan op vertoning van eene quitantie van den gemelden boekhouder, dat de waarde van die goederen is ontvangen;
- 2° in steele van dien den baasen en opzichters op gedagte werf aan te beveelen om aan niemand eenige goederen af te geven, dan op ordonnantie van den heer pro-interim

- Directeur Generaal en van die afgave ten eersten kennis te geven aan den equipage boekhouder ;
- 3° de equipage boekhouder te gelasten om van die afgave en het bedragen daarvan aan den sabandhaar en licentmeester kennis te geven ; en
- 4° den sabandhaar en licentmeester ten ernstigste aan te beveelen geene passen aan vertrekkende schepen of vaartuigen af te geven, dan na vertooning van een bewys door dezelve, dat betaald zyn de goederen, van de Compagnie genoten, en na bevinding, dat de betaalde som met het opgegevene door den equipage-boekhouder overeen komt.

24 Julij. *Voorschrift nopens »relieven van productie».*

Het collegie van Schepenen bepaalde ter zake het navolgende :
 Bevorens te meermalen en tans wederom opgemerkt zynde, dat de practizyns sommige, door hun bedient wordende rechtszaaken na het verlopen der termynen, het zy van re- of duplicq, debath of contra debath, solutie, super solutie, reprochen, salvatien en diergelyken, dog wel voornamentlyk nadat het termyn van productie insgelyks verscheenen is en zy van verdere productie gerenuntieert hebben, eyndelyk, wanneer die zaaken reeds byna of geheelyk voldongen zyn, vervolgens wederom ter rolle introduceeren ter obtenuë van relief van deze of geene termynen en van productie, ten einde, onder betaaling quasi van de daartoe staande boeten ten voordeele van het leprozenhuys, op nieuws te kunnen dienen en te produceeren, zonder dat zy nochtans daarby doen blyken, waarby dit verzuim is toegekoomen of door wien veroorzaakt is, dat de schrifturen of producten, die tot beweeing en staving van hun 's meesters gesustineert recht dienen moeten, niet ter behoorlyke tyden op het daartoe gestelt termyn zyn overgegeeven, zo is — om hierinne en tegelyk in alle, tot hetzelfde einde slegts gefingeerde suplicquen van relief ook voor andere termynen voor het vervolg te voorzien en de partyen litiganten aan geen noodeloose kosten, die door diergelyke retardementen

notoir veroorzaakt worden, ook aan geen nuttelooze tydver-spilling langer te exponeeren — goedgevonden en verstaan om eens vooral vast te stellen en in de blaffert van dezen gerechte als een permanente ordre te doen insereeren, dat voortaan geene relieven van productie, veel minder van eenige andere termynen, by dezen gerechte in de aldaar hangende zaaken meer zullen worden verleent, tenzy daartoe, behalven de betaaling der daartoe staande boeten, by een schriftelyk, afzonderlyk libel ter rolle verzoek gedaan word, onkleed met zodanige reedenen van versooning en, des noods, van bewyzen gesterkt, als genoegdoende zullen worden bevonden om in diergelyke instantien te condescendeeren, en welke incidenten, behoudens partys contraire sustenuue, in alle gevallen noch staande de roll zullen moeten worden voldongen.

25 Julij. »*Reductie in het werk der soldyen*» (*Afschaf-fing der verhooging van gage voor militairen en toekening van een douceur bij wijze van handgeld*).

Is goedgevonden en verstaan:

- 1° hetgeen de dienaaren, zo aan tractementen, als anderzints van de Compagnie aan gage, kostgeld, enz. genieten, voor den aanstaande maandelyks te laten afbetaalen op den-zelvdn voet, gelyk dat jongst by besluit van den 8^{en} September 1796 is bepaald, en als een gevolg daarvan als nu het generaal soldy-comptoir te veranderen in een betaals-comptoir onder den naam van het generaal tractements-comptoir; en dus ook af te schaffen voor het vervolg het houden van de tot nu gewoone soldy-boeken, mits-gaders de winkeliers der uitbetaalingen en kassier der kostpenningen, — en van de vermelde, nu maandelyks ter generaale tractements comptoire te doene uitbetalingen te laten houden behoorlyke naam- of stamboeken;
- 2° deze nieuwe inrichting te laten ingaan met den 1^{en} dezer en het opperhoofd over het generaal soldy-comptoir te qualificeeren om de soldy-boeken onder ultimo Juny jl.

- af te sluiten en als nu direct een begin te maaken met het uitbetaalen der toegelegde tractementen of hetgeen nog door de dienaaren aan gage, kostgeld, enz. word genoten;
- 3° den ministers en bediendens op de respective buiten comptoiren te demandeeren de soldy-boeken voortaan altyd onder ultimo Juny te doen sluiten en het voornoemd opperhoofd te gelasten om de gemelde stamboeken insgelyks voortaan onder dien datum af te sluiten;
- 4° enz.;
- 5° de door het gemeld opperhoofd opgemaakte reglementen, instructien en modellen voorts te approbeeren en te doen drukken, nadat dezelve van de daarin zynde schryffouten door den eersten gezworeen klerk ter generaale secretary zullen zyn gezuiverd, om vervolgens afgegeven te worden aan een ieder, die zulks aangaat tot narigt en stipte observantie (¹);
- 6° te noteeren, dat heeren Commissarissen Generaal voldoende is voorgekomen, dat het te benoemen hoofd van het generaal tractements-comtoir alhier nu en in het vervolg zal hebben de rang en qualiteit, even als het opperhoofd van het generaale soldy-comptoir heeft gehad;
- 7° daarentegen als nu de dienaaren op het voornoemde tractements-comptoir te bepaalen op:
- een hoofd van het voornoemd comptoir, — een eerste suppoost, zynde koopman, — zes effective onder-kooplieden, als:
- een visitateur der stam- of tractements-boeken,
- twee gecommiteerdens by de verstrekkingen der tractementen,
- drie gezworee monster-commissarissen,
- vier gequalificeerde boekhouders, rang hebbende van onder-kooplieden,
- drie ordinaire boekhouders of adsistenten en twee perzoonen om op- en toezigt te houden over de soldy- en tractements-boeken;
- 8° het hoofd van het generaal tractements-comptoir ook te

(¹) Zie bladz. 518.

laten continueeren als curator ad lites, zo als tot hertoe gebruikelijk geweest is omtrent het opperhoofd over het generaale soldy-comptoir, en denzelven in die qualiteit toe te voegen twee klerken;

9° enz.;

11° by dezen aanteteekenen, dat hun hoog Edelheden begrypen, dat hy (opperhoofd) steeds gehouden en verplicht zal zyn om in alle zaaken van eenig belang zich aan deze regering te adresseeren en zodanige voordrachten te doen, als hy zal nodig oordeelen, met last om dit stiptelyk naar te komen;

12° voor den aanstaande te bepaalen, dat de zodanigen, die vrywillig by eene notarieele acte consenteeren in het arrest op de helft hunner tractementen, daarvoor ten tractements-comptoire zullen kunnen worden belast, mits by zodanige acte duidelyk worde bekend gesteld de oorsprong van de schuld en dies bedragen en die acte zorgvuldig ten tractements-comptoire worde bewaard om daarmede even en in dier voegen te handelen, als nu geschied met de justitieele appointementen by de afbetaalingen, doch met die limitatie, dat, wanneer de schuld, waarvoor de belasting zal worden gedaan, minder dan vyf en twintig ryksdaalders bedraagt, eene onderhandsche acte daartoe, in steede van eene notarieele, voldoende weezen zal; en hiervan, zowel de gemeente by billjetten, als den Raad van justitie dezes kasteels, het voormeld hoofd en de respective notarissen dezer stad kennis te geven;

13° enz.:

14° den boekhouder en visitateur generaal te gelasten om voortaan om de vier maanden het kassa-boek van het generaal tractements-comptoir tegens de daartoe betrekelyke ordonnantien, enz. te confronteeren, puncteeren en na te zien, mitsgaders te doen en te verrigten al, hetgeen tot eene accurate confrontatie vereischt word, gelyk dit reeds zedert eenigen tyd omtrent het generaal soldy-comptoir heeft plaats gehad;

15° enz.;

18° almede by dezen aan te teekenen, dat heeren Commissarissen Generaal hebben goedgevonden, dat alle dienaaren, die met behoud van gage thuis vaaren, van hier naar elders vertrekken, dan wel van de buiten comptoiren naar Batavia of wel andere plaatzen aankomen en die gegageerd worden, geen andere betaaling zullen genieten dan de tot hunne diensten bepaalde gage of wel de gage, die daartoe bevoorens gestaan heeft, by aldien zy reeds op vaste tractementen zyn gesteld, en dat dierhalven de vorige orders voor zover in volle kracht en rigeur zullen blyven;

19° te noteeren, dat heeren Commissarissen Generaal goedgevonden hebben, dat aan alle onder-officieren en gemeene militairen by 's Compagnie's landmagt in Indien, om dezelve, zoveel mogelyk, op een gelyken voet van betaling te brengen, zodanig, dat respectivelyk op elk der etablissementen van de Compagnie alle, die van gelyke qualiteit zyn, ook gelyke tractementen komen te genieten, voortaan, wanneer hunne tyd geëxpireerd is, aan degeenen, die een nieuw verband willen aangaan, een redelyk handgeld of douceur zal worden gegeven in steede van de tot hiertoe plaats gehad hebbende verhooging in gage.

Eerst op 6 Februarij 1804 is het vorenstaande aan de buiten-kantoren medegedeeld.

Zie ook 22 Augustus 1783, 21 en 25 September 1786.

25 Julij. *Reglement voor de tractements-kantoren,*

dienende tot het formeeren en houden der stamboeken, waar by, ter voorkoming van verwarring en tot obtenu van genoegzaam en volledig eclaircissement nopens ieder dienaar van de Compagnie, zo ter beantwoording van de gedaan wordende requisiten, als ter toeligting voor de heeren majores of nabestaanden, ten allen tyde beoogd kan en ten dien opzigte betragt moet worden, het geen by het houden der

afgeschafte soldy-boeken ten aanzien der dienaaren nopens hun aanweezen en vervaaren by vertrek, desertie en overlyden, item ervstelling en nalatenschap te betragten is geweest — mitsgaders tot het formeeren en houden van een distinct en accuraat kassa-boek; als meede tot een middel ter bereyking van het heilzaam doelwit, dat de Compagnie door geen kwaade practyken of onkundige behandeling ter deezer hoofdplaats of op de buiten-comptoiren in de uit en afbetaling der tractementen, zoo als die aan ieder dienaar hier en elders na zyn byzondere post, qualiteit en winning aan gage, kost- zecq-en randsoen-geld, huysluur, douceurs en andere gratificatien of middel van bestaan zal zyn toegelegd, beuadeeld word, maar getrouwlyk en regelmatig aan de dienaaren maandelyks, met inhouding der door hun verteerde hospitaals guastos en observantie van de nodige decortatie of bepaalde inhouding van andere gemaakte of te maakene schulden en agterstellen, item vermaking, arresten of debiteering, worden uit- en afbetaald.

Art. 1. Ter deezer hoofdplaats en op alle respective buiten-comptoiren, die onder het gebied van de Compagnie behooren, zal voortaan (in stede van de ingetrokkene soldy-comptoiren) worden opgerigt of ingevoerd een generaal tractements comptoir, waar op alle Compagnies dienaaren, die daar by bekend, in weezen en dienstdoende zyn, voor hun verdiende gage, toegelegde kostgelden en emolumenten, als in hoofde dezes vermeld, te zaamen getrokken en berekend, maandelyks, na decortatie van het geen door hun in de hospitalen verteerd of wegens andere schulden of agterstellen zal moeten worden ingehouden, zullen kunnen opgebracht en door den administrateur en kassier van de verstrekking der tractementen ter deezer hoofdplaats op nominative, schriftelyke ordonnantie, onderteekend door den heer Directeur Generaal, en op de respective buiten-comptoiren op nominative, schriftelyke ordonnanties, onderteekend door den gebieder of gezaghebber van 't comptoir, uit- en afbetaald worden.

Art. 2. Op welke tractements comptoiren voortaan door

het hoofd of administrateur van de verstrekking der tractementen, in stede der afgeschafte soldy-boeken, zal worden gehouden een eenvoudig, dog distinct en accuraat kassa-boek van de ontvangen uit- en afbetaalde gelden, nevens een accuraat stamboek van alle dienaaren, welke bevorens by de soldy-boeken hebben gelooopen, en, in stede van soldy-, onder de benaming van tractements-boeken der dienaaren zullen loopen of genoemd worden.

Art. 3. By het formeeren van het te houdene kassa-boek zal te observeeren zyn, dat hetzelfde zodanig werd ingerigt, dat daar by separatelyk, duydelyk en klaar te beoogen zal zyn, wat ieder departement afzonderlyk en alle de dienaaren te zaamen, zoo aan papiere, als contante-munt gekost hebben; wat daar ter plaatse, dan wel op andere comptoiren verdiend en ten lasten gebragt moet worden. — NB. nadien de papiere-munt maar temporeel beschouwd kan worden, is zulks ook maar te verstaan, tot zoo lange het zelve zal stand grypen of door de Compagnie nog niet zal zyn ingewisseld.

Art. 4. Ten dien einde zal het kassa-boek van den administrateur onder de volgende formen en hoofddeelen gebragt moeten worden, te weten:

Art. 5. Kassa onder N. N. als administrateur van de verstrekking der tractementen, waar by aan de debet-zyde de ordonnanties van derzelve ontfangst en aan de credit-zyde de ordonnanties van derzelve gedaane uit- en afbetaling distinctelyk met dag en datum zullen in- en afgeschreeven moeten worden, als:

Debet	pap.	cont.	te zam.
1797 primo Maart à Comp ^s kassa.	rd ^s 3000	rd ^s 2000	rd ^s 5000
" " " het regiment			
van Wurtemberg, over hospitaals			
ongelden.....	" —	" 118	" 118
Credit			
1797 primo Maart per tractement van Batavia infantry. rd ^s 230	rd ^s 900	rd ^s 1130
Transporetere.....	rd ^s 230	rd ^s 900	rd ^s 1130

	pap.	cont.	te zam.
Per transport.....	rd ^s 230	rd ^s 900	rd ^s 1130
1797 primo Maart per tractement van Batavia cavallerie.....	•	—	—
1797 primo Maart per tractement van Batavia arthillerie.....	•	—	—
1797 primo Maart per tractement van Batavia regiment van Wurtemberg.....	•	—	—
1797 primo Maart per tractement van Batavia de politie.....	•	—	—
1797 primo Maart per tractement van Batavia justitie.....	•	—	—
1797 5 Maart per tractement van Batavia kerk en school.....	•	—	—
1797 primo Maart per tractement van Batavia diversche dienstdoenders.....	•	—	—
1797 primo Maart per tractement van Batavia marine aan land..	•	—	—
1797 primo Maart per tractement van Batavia Samarang infantery.....	•	—	—
1797 primo Maart per tractement van Batavia Sourabaya de politie.....	•	—	—

Welke afbetaalde ordonnanties vervolgens by het kassa-boek op de debet-zyde van ieders eygen of afzonderlyke reekening gebragt moeten worden, als:

Art. 6. *Infanteristen.*

Debet	pap.	cont.	te zam.
1797 primo Maart ordonnantie van diversche.....	rd ^s 230	rd ^s 900	rd ^s 1130
Transporteere.....	rd ^s 230	rd ^s 900	rd ^s 1130

	pap.	cont.	te zam.
Per transport.....	rd ^s 250	rd ^s 900	rd ^s 1130
1797 primo Maart à ordonnantie van diversche.....	» —	» —	» —
1797 4 Maart à ordonnantie van diversche.....	» —	» —	» —
1797 5 Maart à ordonnantie van diversche.....	» —	» —	» —

't Corps cavallerie.
ad idem.

't Corps arthilleristen.
ad idem.

't Regiment van Wurtemberg.

1797 primo Maart à ordonnantie van diversche ten bedragen van...	rd ^s —	rd ^s —	rd ^s —
1797 primo Maart à hospitaal over verteerde guastos.....	» —	» —	» —

NB. men debiteerd het regiment van Wurtemberg voor de verteerde guastos aan 't hospitaal en crediteerd dezelve voor de inhouding of decortatie aan de kassa van den administrateur, als te zien is by art. 5, waar door de lasten van dat regiment op hunne reekening zoo groot verblyven, als zy effectiev zyn, daar ze anders by decortatie en mindere afschryving een verkeerde vertooning zouden maaken en de hospitalen voor hunne lasten bezwaard blyven, by voorbeeld: de administrateur van de verstrekking der tractementen moet aan tractementen volgens ordonnantie aan het regiment betaalen rd^s 1000, dog word by contra ordonnantie gelast, wegens het geen een aantal hunner manschappen in het hospitaal verteerd hebben, in te houden of te decortieren rd^s 100; wanneer by nu by zyn kassa maar afschryft rd^s 900, dan zoude de Compagnie wel niet benadeeld zyn, maar de reekening van 't regiment zoude minder lasten vertoonen en het hospitaal meerder, als ze werkelyk zouden bedragen, waarom de 1000 rd^s by de

kassa rebel afgeschreeven en de 100 ryksdaalders weder ingenomen en ten favoreure van het hospitaal gebragt moeten worden.

Politieke en commercieele dienaaren.

	pap.	cont.	te zam.
1797 primo Maart à ordonnantie van diversche.....	rd ^s —	rd ^s —	rd ^s —
1797 primo Maart à ordonnantie van diversche.....	» —	» —	» —

Raad van justitie of justitieele bediendens.

	pap.	cont.	te zam.
à ordonnantie van diversche....	rd ^s —	rd ^s —	rd ^s —

Kerk- en school-dienaaren.

ad idem.

Diversche dienstdoende dienaaren.

ad idem.

NB. hier onder worden gebragt alle zodanige dienaaren, welke onder voorsz. hoofddeelen niet wel begreepen of gebragt unnen worden, als by voorbeeld: de chirurgie, de ambachtszellen met derzelve baasen en opzigters, enz.

De Marine aan land.

	pap.	cont.	te zam.
1797 primo April à ordonnantie in diversche.	rd ^s —	rd ^s —	rd ^s —

NB. onder de marine aan land worden gebragt alle zeevarenden, die aan de wal bescheiden of dienstdoende zyn, itagaders de scheepstimmerlieden, zeylmaakers, kuypers en nits, die op werven of tot de equipage werken der schepen, z. geëmployeerd worden, als meede de commandeur en zienders van de equipage werken en goederen, enz.

De Marine op schepen en vaartuigen.

ad idem.

Het eyland Onrust.
ad idem.

Het eyland Edam.
ad idem.

Art. 7. Waar na men ieder reekening op zyn hoofd-
reekening sluit en overbrengt, als de infantry, enz. aan 't
militair departement, wanneer ieder hoofdreekening zyn lasten
toond en opgeeft, als by voorbeeld:

Art. 8. *Het militair departement.*

	pap.	cont.	te zam.
1797 ultimo Augustus à de in- fanterie.....	rd ^s —	rd ^s —	rd ^s —
1797 ultimo Augustus à de ca- vallerie.....	" —	" —	" —
1797 ultimo Augustus à de ar- thillerie.....	" —	" —	" —
1797 ultimo Augustus à het regiment van Wurtemberg.....	" —	" —	" —
somma.....	rd ^s —	rd ^s —	rd ^s —

De politieke departementen.

	pap.	cont.	te zam.
De politieke bediendens.....	rd ^s —	rd ^s —	rd ^s —
» justitieele ».....	" —	" —	" —
» kerk- en school-bediendens..	" —	" —	" —
» diverse dienstdoende die- naaren.....	" —	" —	" —
somma.....	rd ^s —	rd ^s —	rd ^s —

Het departement der Marine.

	pap.	cont.	te zam.
à de marine aan land.....	rd ^s —	rd ^s —	rd ^s —
» » » op schepen en vaar- tuigen.....	" —	" —	" —
à 't eyland Onrust.....	" —	" —	" —
» » » Edam.....	" —	" —	" —
somma.....	rd ^s —	rd ^s —	rd ^s —

Welke hoofdrekeningen men vervolgens liquideerd en overbrengt op de hoofdrekening van generaale uit- en afbetaalde tractementen, by voorbeeld:

Art. 9. Generaale uit- en afbetaalde tractementen, als:

Van Batavia,

à de politieke departementen	rd ^s — rd ^s — rd ^s —
à de militaire departementen	» — » — » —
à 't departement der marine.....	» — » — » —
	<hr/>
	rd ^s — rd ^s — rd ^s —

Van Java's Noord-Oostkust, als:

van Samarang..	rd ^s — rd ^s — rd ^s —
» Sourabaya.	» — » — » —
» Djokjocarta.	» — » — » —
» Maccasser.....	» — » — » —

De generaale afbetaalde tractementen bedraagen

	rd ^s — rd ^s — rd ^s —
--	---

Art. 10. Welke hoofdrekening men dan sluit en liquideert met het negotie-boek op het comptoir generaal.

Art. 11. Terwyl nog jaarlyks, met het sluiten van het laatste kassa-boek, by een notitie of generaale samentrekking afzonderlyk zal moeten worden aangetoond, wat geduurende den loop van het boekjaar, gerekend van primo September tot ultimo Augustus daar aan of, waar de boeken gehouden worden, van primo July tot ultimo Juny, ieder departement gekost en in het generaal aan'tractementen is uit- en afbetaald, invoegen als:

Art. 12. Notitie der tractementen, welke geduurende het boekjaar 17.. alhier aan diversche dienaaren uit- en afbetaald zyn, als:

*Van Batavia.**Het politiek departement.*

Aan politieke en commercieele dienaaren:

	pap.	cont.	te zam.
in de 1 ^o 4 maanden..	rd ^s —	rd ^s —	rd ^s —
„ „ 2 ^o 4 „ ..	„ —	„ —	„ —
„ „ 3 ^o 4 „ ..	„ —	„ —	„ —
	rd ^s — rd ^s — rd ^s —		

*Justitie bediendens.*ad idem..... rd^s — rd^s — rd^s —*Kerk- en schoolbediendens.*

ad idem..... „ — „ — „ —

Diversche dienstdoenders.

ad idem..... „ — „ — „ —

*Het militaire departement.**Infanterie.*in de 1° 4 maanden rd^s — rd^s — rd^s —„ „ 2° 4 „ „ — „ — „ —„ „ 3° 4 „ „ — „ — „ —*Cavallerie.*ad idem..... rd^s — rd^s — rd^s —*Arthillerie.*

ad idem..... „ — „ — „ —

Het regiment van Wurtemberg.

ad idem..... „ — „ — „ —

Transporteere..... rd^s — rd^s — rd^s —

Per transport..... pap. cont. te zam.
rd^s -- rd^s -- rd^s --

Het departement der marine.

De marine aan land.

in de 1° 4 maanden rd^s — rd^s — rd^s —
 „ „ 2° 4 „ „ — „ — „ —
 „ „ 3° 4 „ „ — „ — „ —

De marine op schepen etc.

ad idem..... „ — „ — „ —

Het eyland Ovrust.

ad idem..... „ — „ — „ —

Het eyland Edam.

ad idem..... „ — „ — „ —

„ — „ — „ —

Van Java's Noord-Oostkust.

Van Samarang.

in de 1° 4 maanden rd^s — rd^s — rd^s —
 „ „ 2° 4 „ „ — „ — „ —
 „ „ 3° 4 „ „ — „ — „ —

„ — „ — „ —

Van Sourabaya.

ad idem..... „ — „ — „ —

Van Maccasser.

ad idem..... „ — „ — „ —
 somma..... rd^s — rd^s — rd^s —

Sommarium van het verstrekte om de vier maanden volgens ingediende berigten of voorige kassa reekeningen.

in de 1° 4 maanden..... pap. cont. te zam.
 rd^s — rd^e — rd^s —
 „ „ 2° 4 „ „ — „ — „ —
 „ „ 3° 4 „ „ — „ — „ —
 somma..... rd^s — rd^s — rd^s —

Art. 13. Het hospitaal word meede by het kassa-boek een hoofdrekening gegeven, onder de eenvoudige benaming van

Het hospitaal,

waar op ten favoreure gebragt word, het geen de impotenten daar in komen te verleggen, te weten :

Art. 14. De nationale dienaaren, welke als impotent in de hospitalen geraaken, zullen gedurende den tyd hunner indispositie of legging in het hospitaal voor geene verdiende tractementen opgebragt, nog dezelve aan hun in het hospitaal mogen worden verstrekt, nadien ze geen gage meer na hunnen dood gewinnen, zoo als ten aanzien der Wurtembergsche troepen tot goedmaking hunner doods ongelden plaats heeft, om dus by overlyden, wanneer ze meer te goed dan verteerd hebben, daar uit de verdere doods ongelden van begravenis. etc. te vinden.

Art. 15. Maar by hun uitgaan of uitmonstering reguleerd zig de administrateur van de verstrekking der tractementen na de rapporten van den hospitalier, in voegen als :

Art. 16. De herstelde of uitgemonsterde manschappen worden dan per ordonnantie voor hun te goed hebbende tractementen opgebragt, op welke ordonnantie dan een contra ordonnantie ter decortatie en inhouding van het geen door hun in het hospitaal verteerd is, gemaakt word.

Art. 17. Waar na gehandeld word, als ten aanzien van het Wurtembergsche regiment art. 3 gezegd is, te weten :

de byzondere reekeningen na ieders departement aan de kassa van den administrateur gecrediteerd en aan het hospitaal gedebiteerd, wordende het hospitaal geliquideerd met het negotie-boek om daar by op rekening van den administrateur van de verstrekking der tractementen gesteld te worden, waar meede het kassa-boek dan geslooten en het een en ander na dezelve by de negotie-boeken kan en moet worden verhandeld.

Art. 18. De gelden, welke uit 's Compagnie's kassa aan den administrateur tot de verstrekking der tractementen per ordonnantie verstrekt worden, zullen by de negotie-boeken

onder een apart hoofddeel, onder den naam van N. N. administrateur der tractements-gelden, geboekt worden om ten lasten van denzelve te blyven voortlopen, tot tyd en wyle dezelve de penningen met de ordonnantien van verstrekking, onderteekend als by art. 1 vermeld, behoorlyk en distinctelyk by een ampele reekening of kassa-boek in dier voegen, als vooren is beschreeven, zal hebben verantwoord.

Art. 19. Zullende deeze voorschreven, gerequireerde, duidelyke reekening of kassa-boek, waar by de verstrekking in papier en contanten ieder afzonderlyk voorkomt, alle vier maanden moeten worden gesloten en by een schriftelyk berigt, aantoonende de uit kassa ontvangen en ingehouden gelden, de gedaane uitgaven en wat per restant verbleeven is, ter deezer hoofdplaats aan den Directeur Generaal met byvoeging van de nodige bescheiden en origineele uitbetaalde ordonnanties en op de buiten-comptoiren aan den eersten gebieders moeten worden geïntrageerd; welke dus ter deezer hoofdplaats op besluit der hooge regeering aan den visitateur generaal en op de buiten-comptoiren aan deskundigen, door den politieken raad daar toe benoemd, zal moeten worden ter hand gesteld, door wien het voorschreven kassa-boek geëxamineerd en tegens de ontvangene en maandelyksche uitbetaalde kassa ordonnanties nauwkeurig zal moeten worden geconfronteerd, die vervolgens van hunne verrigting en bevinding schriftelyk berigt zullen dienen en, na de daar op genoomen dispositie, by de negotieboeken verhandeld en op reekening van den administrateur van de verstrekking der tractements-gelden worden afgeschreeven.

Art. 20. By het formeeren der stam- of tractements-boeken zal, even als by de soldy-boeken heeft plaats gehad, gelet en zorge worden gedraagen, dat de naamen en geboorteplaatsen der dienareen letterlyk, zoo als ze zig by de Compagnie geëngageerd, dan wel by hun uitreys na de patriasche monsterroll bekend staan, derhalven zo als ze by de soldy-boeken of by hun afrekening van andere tractements comptoiren zullen voorkoomen, aan de debet-zyde worden ingenoomen, neevens hunne presente qualiteit, item waar voor, in wat jaar, met

welken bodem, aan de Caab of in Indië, of ze vermaakking hebben dan niet, wat ze aan gage gewinnen en wat ze aan emolumenten of in het geheel per maand genieten, by voorbeeld :

Art. 21. Nadien de emolumenten of tractementen niet op alle comptoiren en in alle posten het zelve is, maar zig reguleeren naar de plaats en bediening, zoo moet men by hunne aangebragte winnende gage voegen hun verdere bepaalde of toegevoegd wordende tractementen, wanneer men agter ieder naam noteerd of steld : winnende / . . genietende per maand rd^o . .

Art. 22. Ten dien einde zullen voorsz. stam-boeken by de introductie overal, waar soldy-boeken gehouden worden, uit-en na dezelve worden geformeerd, om door observantie van voorsz. poincten alle gelykzoortige en overeenkoomende naamen te blyven onderscheiden; dat men in de dienaaren niet verward en by uit- en afbetaling of by requisitie geen verkeerde persoon neemt en opgeeft, maar de erven en heeren meesters ten allen tyde de nodige toelighting en voldoende bescheid kan geeven.

Art. 23. Terwyl voorschreven stam- of tractementsboeken aan de creditzyde zullen worden geformeerd by wyze van een ruitekaart, in twaalf maanden of colommen, verdeelt in linies van ryksdaalders, stuivers en penningen (de ryksdaalder bereekent op 48 stuivers Indiasch geld), waarin maandelyks genoteert moet worden, wat een ieder genooten en in de hospitaalen verteerd heeft, en aan de debetzyde twee colommen van te goed en te kwaad, om daarin kort te noteeren, hetgeen zy te kwaad of te goed hebben aangebragt, dan wel wat hun wegens debiteering op reekening gesteld of by crediteering ten goede moet gebragt worden, om daarop by uit- of afbetaaling te lotten, wanneer met een opslag van het oog altoos te zien zal zyn, wat een ieder heeft genoten, tot hoe verre uit- en afbetaald is en wat hy te goed of te kwaad staat.

Art. 24. Voorts zal by het formeeren der voorschreeven stam- of tractementsboeken by inschryving der naamen of reekeningen, zoo wel als by de soldyboeken heeft plaats gehad, gelet moeten worden, dat ieder naam of reekening in zyn regte quohier of kamer, waar voor de persoon origineel uitgevaaren of in

dienst genomen is, word ingeschreven, om dus jaarlyks ieder kamer de nodige toeligting van de aanweezende en overleedene dienaaren te geeven tot het effen stellen der in het patria gehouden wordende boeken of monsterrollen van de uitgezondene manschappen, welke stam- of tractements-boeken voorzien en op de quohieren geformeerd zal moeten worden een accuraat alphabetisch register van alle de naamen der daarby voorkomende dienaaren.

Art. 25. Ten dien einde zal de administrateur van de verstreking der tractementen, by ontvangst der afrekeningen van perzonen, welke zonder zodanige bescheiden zyn gearriveerd, nagaan, of dezelve by het tractements- of stamboek in hunne regte kamer, conform hunne regte naamen, geboorteplaats, enz. zyn ingenoomen; zoo niet, dezelve in hunne regte kamer doen transporteeren.

Art. 26. De uitreis-boeken of boeken der uitkoomende schepen zullen na gewoonte gehouden en opgemaakt worden, dog met het arrivement in deeze gewesten sluiten en derzelve reekeningen by de tractements- of stamboeken na de ordre voorschreeven moeten worden ingenomen.

Art. 27. De dienaaren van de Compagnie van de militaire en zeevaarende stand zullen overal maandelyks, na goede en daadelyke monstering, moeten worden uit- en afbetaald.

Art. 28. Des zullen de administrateurs van de verstreking der tractements-gelden waaken en zorgen, dat geene dan Compagnies dienaaren, by de tractements-boeken bekend als aanweezende, daadelyk dienstdoende, voor tractementen opgebracht en uitbetaald worden.

Art. 29. Ten dien einde zullen alle aanweezende dienaaren by voorschreeven, stam- of tractements-boeken na artikel 18 distinctelyk bekend en alle aankomende na vereisch daadelyk ingenomen moeten worden.

Art. 30. Dienaren, die zig van hunne bescheiden plaats verwyderen of zig in commando op togten en schepen bevinden, zullen, gedurende hunne afwezigheid niet op hun bescheiden post of plaats geweest zynde, voor hunne tracte-

menten mogen worden opgebracht, nog uit- en afbetaald, maar zullen by hun vertrek van zodanige voldoende bescheiden moeten worden voorzien, dat zy overal ter plaatse, waar zy arriveeren, des benodigd, by die tractements-boeken weder ingenomen en uitbetaald kunnen worden, op welke bescheiden dan genoteerd zal worden; ingenomen en uitbetaald by de tractements-boeken van anno 17.., van waar zy dan weder met genoegzaame klare bescheiden zullen moeten afgaan, wat en tot hoe verre zy aldaar zyn uit- en afbetaald geworden.

Art. 31. Dog by finaal vertrek der dienaaren zal de administrateur van de verstreking der tractements-gelden zorgen, dat met genoegzame klaarheid na de plaatse hunner destinatie verzeld gaat een door den administrateur ondertee-kende naamlyst of finaale afrekening van de te vertrekkene manschappen, met aantooning der by articul 18 vermelde pointen van hunne winning, qualiteit, geboorteplaats, in wat jaar, voor welke kamer, met welke bodem in 't land, al of niet vermaakt, met of zonder arrest bezwaard, tot hoe verre uitbetaald, wat ze te goed behouden of te kwaad gebleeven zyn, als per exempel:

van Samarang naar Batavia vertrekkende, dan stelt men op de afrekening eeven als op de soldy-reekeningen:

Samarang d'anno 1796/7 voor Delft.....

w^t / 9 per maand Arend de Haak, van Delft, soldaat 1790,
met de Eenparigheid F^o 142 3/m. vermaakt aan

NB. zyne vermaking ingehouden tot.....

na inhouding van de vermaking.....

de gagie en tractementen berekend en uitbetaald
tot.....

met of buiten vermaking te goed behouden rd^a

vertrekt dusdanig na Batavia om by de stam- of tracte-
ments-boeken weder cours te neemen.

Ady medio Maart 1797.

hier onder geteekend.

Art. 32. De naamlysten moeten zoodanig ingerigt zyn, dat alle vereischte klaarheid daarby te beoogen is, by voorbeeld:

Winnende f . . per maand.	Naam en toenaam.	Geboorte plaats.	Presente qualiteit.	Voor wat qualiteit.	Met welk bodenn.	In wat jaar.	Voor wat kamer.	Te kwaad.	Te goed.
Winnende f 14 per maand	Jan Paulus niet vermaakt	van Amsterdam	Quartier- meester	Mattroos	De Swaan	1793	Z	f . .	f . .
. . 12 . .	Jan Jochem niet vermaakt	. Olesburg	Mattroos	—	Oosthuisen	1792	H
. . 10 . .	Koning Isaak niet vermaakt	. 's Hage	—	Hooploper	Blitterswyk	1791	A
. . 10 . .	Pieter Blom niet vermaakt	. Haarlem	—	Mattroos	Constantia	1794	R
. . 17 . .	Dirk Jansen niet vermaakt	. Vlissingen	Schieman	Quartier- meester	Roosenburg	1792	D
. . 22 ² / ₂ . .	Jan Jacob niet vermaakt	. Hoorn	Bootsman	Bootsman	Standvas- tigheid	1791	E

NB. de gagie en tractementen van bovenstaande personen, berekend en uitbetaald tot, vertrekken dusdanig na om aldaar by de boeken weder cours te neemen.

De omme staande personen verondersteld zynde tot een datum uit- en afbetaald te zyn, zoo spreekt het van zelve, zoo 'er differente tyd tusschen de uit- en afbetaaling plaats vind of dat de eene later dan de ander uit- of afbetaald is geworden, dat onder ieder naam den juisten tyd, tot hoe verre hun gage, enz. berekend en uitbetaald is, genoteerd moet worden en dat de berekening der geone, die te kwaad verblyven, genomen moet worden tot de tyd hunner vertrek, by voorbeeld:

w^t f 9 per maand, N. N. was by zyn arrivement of sluyting der boeken nog te kwaad f 36, vier maanden na dato word by zyn vertrek aan dezelve een maand gagie uitbetaald, indien hy niets genoot, zoude hy by vertrek liquide zyn;

dus zegd men zyn gage en tractementen berekend en uitbetaald tot

te kwaad verbleeven f 9.

Art. 33. Eeven zoodanig, als by voorschreven naamlyst vermeld, moeten by vertrek der Compagnies schepen en vaartuigen de monster-roll van de daar neede vertrekkende manschappen klaar en distinct in order gebragt worden, op dat ze op alle plaatzen hunner arrivement daar uit by de stam- of tractements-boeken ingenomen en zonder prejuditie van de Compagnie uit- en afbetaald kunnen worden.

Art. 34. Ten dien einde zal by vertrek van Compagnies schepen en vaartuigen ter dezer hoofdplaats door den commandeur en opper-equipagie-meester moeten worden gezorgd, dat, na de gestatueerde ordre, vyf dagen voor de monstering van de te vertrekkene bodem een geëffende naamroll van de manschappen, die op dien kiel bepaald zyn, ten tractements comptoire bezorgd word, en op de buiten-comptoiren de monsterrollen der schepen en vaartuigen by vertrek door den equipagie-meester, capitain of gezaghebber van dien kiel na de aanwee-

zende of meede gaande manschappen effengesteld en ten tractements comptoire in behoorlyke ordre na articul 32 gebragt worden, terwyl na de monstering of afgave van de monsterrol geene verandering of andere personen meer op zulke schepen of vaartuigen geplaatst mogen worden, ten zy dezelve nog met genoegdoende bescheiden van het tractements-comptoir zyn voorzien en by de monster-rol van dien kiel kunnen worden ingenomen.

Art. 35. De hoofden der tractements comptoiren zullen zorgen, dat by depeche van een schip of vaartuig een duplicaat van de afgegeeven en in ordre gebragte monsterrol ten tractements comptoire bewaard word, ten einde na het besluit hunner hoog Edelhedens in dato 23 May 1670, by bekomen tyding van het verongelukken der schepen, daar uit te concheeren eene specificque memorie van de manschappen, welke daarby omgekomen en daaraan ontkomen zyn, mitsgaders waar de laatsten geplaatst zyn om ten hunne opzigte de ordre nopens de aanvang en weder cours neemning hunner gage en tractementen van de regeering in te wagten en de reekeningen der eerstgemelde distinct met dag en datum van de omkoming by de tractements-boeken te sluiten en de laatste behoorlyk met aantooning, wat zy te goed of te kwaad gebleeven zyn op de plaatse, waar zy bescheiden geraakt zyn, kunnen worden ingenomen, van welke bovengemelde memorie tevens een afschrift tot narigt der heeren Meesters na het patria moet worden gezonden.

Art. 36. Op de monsterrollen der te huis vaarende schepen zal specificq moeten worden genoteerd of voor de slaven, die daar mede overvaaren, het transport en kostgeld voor de heen- en terug-reise betaald is of niet en, zoo neen, om welke reeden zulks is nagelaten.

Art. 37. De manschappen op de vertrekkende schepen zullen door den daar toe ten tractements comptoire benoemden monster-commissaris tegens de verleende en in ordre gebragte monsterrol van dien kiel exact moeten worden gemonsterd.

Art. 38. Personen, welke niet wettig aan boord gekomen zyn, mogen door den monster-commissaris worden geligt.

Art. 39. De commandeur en opper-equipage-meester moet den monster-commissaris telkens een schuit bezorgen, wanneer hy eenig schip te monstereen heeft.

Art. 40. By de monstering der vertrekkende schepen zal de water-fiscaal altoos moeten present zyn of by ziekte als andersints een lid van den Raad van justitie.

Art. 41. Voorts zullen uit alle departementen, by vertrek der dienaren, de namen der te vertrekkene personen tydig, vier à vyf dagen voor hun vertrek, ten tractements comptoire moeten worden opgegeeven ter observantie van art. 31.

Art. 42. De administrateurs en verdere bediendens op de tractements comptoires zullen aan hunnen eed getrouw en zonder oogluiking getrouwlyk waaken en zorgen, dat de militie en zeevaart navolgens art. 27 en 28 maandelyks na goede monstering en ten aanzien der politieke, commercieele en diversche dienst doende dienaaren, van welke qualiteit zy ook zyn, voorts alle leeglopende, welke geen bescheiden post of comptoir hebben of zoeken dan wel zig daar van absenteeren of daar op geen dienst presteeren, na besluit der hoog Edele heeren Commissarissen Generaal in dato 16 September 1794 voor geene tractementen opgebracht, nog aan dezelve uit- en afbetaald worden.

Art. 43. Des zal op alle plaatzen, uit alle standen en departementen, zoo wel van de aanwezende en aankoomende, als van de overleedene, vermiste, ontslaagene, geabsenteerde, leeglopende en vertrokkene personen, ten tractements comptoire de vereischte narigten maandelyks en daagelyks moeten worden gesuppediteerd.

Art. 44. En op dat ze ten voorschreven comptoire uit alle departementen en ten alle tyde de vereischte narigten zullen kunnen obtineeren, zal in alle departementen en standen, op alle posten en plaats, schepen en vaartuigen, door de hoofden en gezaghebbers gezorgd moeten worden, dat van alle aankoomende en daadelyk onder hun op- en toezigt ge-

hoorende dienaaren goede naam- en monster-rollen gehouden worden, aantoonende ieders voor- en toenaam, geboorteplaats, qualiteit en winning, waar voor, in wat jaar, met welke bodem en voor welke kamer in het land of in dienst genoomen zyn; waar by daagelyks accurate aantekening gehouden moet worden van alle voorkoomende veranderingen by vertrek, verplaatsing, zending na het hospitaal dan wel by overlyden, desertie en absentieering, met distincte notitie van den juisten dag en datum van derzelver overlyden, vertrek of desertie, te weeten:

Art. 45. In het politiek departement, nopens politieke commercieele en diversche dienstdoende dienaaren, zullen de hoofden der schryf comptoiren, van de administraties, de baasen en opzigtters der ambagsgezellen en diversche dienstdoenders gehouden zyn, ieder in hun departement, van hun onderhorige dienaaren een goede en distincte naam-roll te houden, daar by van alle voorvallende verandering goede aantekening doen en nopens die geene, die by hun aankoomen aangenoomen, ontslagen, geabsenteerd of geen dienstdoende zyn, daadelyk in scriptis ten tractements comptoire nominative kennis geeven ten einde by de boeken de nodige aantekening te doen om hunne tractementen cours te doen neemen dan wel te laten cesseeren.

Art. 46. In 't militair departement zullen de hoofden van de infantry, arthillery en cavallery, de capitains en commandanten van de buiten-posten en forten gehouden en verplicht zyn, ieder in zyn departement, te zorgen, dat van hun onderhorige manschappen goede distincte naam- en monster-rollen na art. 44 gehouden en van de vermeerdering en vermindering door aankomst of vertrek, dan wel by verwisseling, verplaatsing, desertie, overlyden en zending na de hospitalen goede aantekening en maandelyks nopens hunne onderhorige manschappen daadelyke en accurate monsterring gedaan word.

Art. 47. Van alle, door voorschreven oorzaken voorgevallene of gemaakte verandering zal uit ieders departement door voorschreven hoofden daadelyk, zoo niet van alle posten daa-

gelyks, ten minsten maandeliks schriftelyk verslag of narigt ten tractements comptoire moeten worden gesuppeditieerd, met distincte opgave van den juistten dag en datum der voorgevallene veranderingen-

Art. 48. Van de hoofden der militie zal maandeliks een generaale korte sterkte van de militaire stand tot narigt ten tractements comptoire moeten worden bezorgd.

Art. 49. Ten aanzien van het departement der marine zal ter dezer hoofdplaats door den commandeur en opperequipagemeester nopens de aan land of op de equipage werf bescheiden zeevaardenden, item tot de marine gehoorende of op de equipage werf dienst doende ambagtsgezellen, enz., mitsgaders op de kleine vaartuigen dienst doende zeevaardenden moeten worden gezorgd, dat van dezelve na art. 44 distincte naam- en monster-rollen gehouden en van de daar onder voorkomende en voorvallende verandering goede aantekening gedaan worde, mitsgaders zorgen, dat voorschreeven naam- en monster-rollen door maandeliksche monstering juist en accuraat gehouden worden.

Art. 50. Insgelyks zullen de capitains ter zee en gezaghebbers op de schepen zorgen, dat van de manschappen op hunne in commando hebbende kielien volgens art. 44 accuraate en distincte monster-rollen gehouden worden, na 't model agter deezen annex, die door maandeliksche of geduurige monsteringen in juiste ordre gehouden en waar by ieders vervaaren en belanden distinct genoteerd moet worden.

Art. 51. Zoo meede zal door den baas van 't eyland Onrust en den commandant van het eyland Edam moeten worden gezorgd, dat van de manschappen op voorschreven eylanden, die onder hun op- en toezigt behooren, navolgens art. 44 goede naam- of monster-rollen gehouden en alle voorvallende verandering daar by distinct genoteerd worden, mitsgaders dat dezelve door maandeliksche monsteringen zig ten allen tyde accuraat bevinden.

Art. 52. Inzelvevoegen kan op de buiten-comptoiren door den equipagemeester of opzichter dan wel gezaghebber van de

marine aan land worden gezorgd, dat van de marine aan land en van de zeevaardenden op de kleine vaartuigen, vide art. 44, distinct naam- en monster-rollen en van de daar onder voorvallende veranderingen goede aantekening, mitsgaders dat dezelve door maandelyksche monsteringen juist en accuraat gehouden worden.

Art. 53. Voorschreven hoofden zullen van alle ontstaane verandering onder hunne manschappen door daadelyk schriftelyk verslag, dan wel door maandelyksche toezending van hunne accurate en effengestelde monster-rollen ten tractements comptoire distincte narigten moeten suppediteren.

Art. 54 Ter deezer hoofdplaats zal maandelyks, met primo van ieder maand, van het admiraals-schip door den commandant ter rheed tot narigt van den administrateur van de verstreking der tractements-gelden moeten worden gezonden een korte sterkte van alle de manschappen, die op's Compagnies schepen en vaartuigen, dewelke hier en op de voorschreven eylanden ter rheed leggende zyn, kunnende zulks van de marine op de buiten-comptoiren, by aanweezen van schepen en vaartuigen, door den equipagemeester of gezaghebber van de marine worden gelast en uitgevoerd.

Art. 55. De hospitaliers zullen van hunne opper- en onderchirurgyns, item bediendens der hospitaalen, vide art. 44, een behoorlyke naam-roll houden en van alle de daar onder voorkomende veranderingen by vermeerdering en vermindering daadelyke en schriftelyke nominative narigten ten tractements comptoire suppediteren.

Art. 56. Ten aanzien der impotenten zullen voorschreven hospitaliers zorgen, dat daadelyk by hun inkommen den juisten dag hunner inkoming, naan en toenaam, geboorteplaats, qualiteit en winning, wat jaar, met welken bodem, waar voor, voor wat kamer in 't land, van waarze ingekoomen of bescheiden zyn geweest, en geduurende de maand den juisten dag hunner overlyden en uitgaan of uitmonstering stiptelyk op- en aangeteekend word.

NB. moetende na de ordre en besluit hunner hoog-Edelhedens

in dato 27 Maart 1665 de zieken meede afgevraagd worden, of zy ook getesteerd hebben, zoo ja, waar ter plaatse en waar men hunne testamenten na hunnen dood kan vinden, sub poene van 10 rd^s boete.

Art. 57. En op dat in de maandelyksche uit- en afbetaling der dienaaren geen surcheance, nog verwarring veroorzaakt word, die notoir by eene te late inkoopning en berekening der hospitaals schulden op de tractements comptoiren van de plaatsen, waar zig geduurig een aantal der impotenten ten hospitaale bevinden, moeten worden gebooren, aangezien de betaaling der dienaaren zonder inhouding der verteerde hospitaals ongelden niet dan ten prejuditie van de Compagnie effect sorteeren kan, zoo zoude door te laat ontvangen rapporten uit de hospitaalen dezelve moeten surcheeren en tot den ontvangst der gelden een vergeefs op- en afkomen van de posten kunnen worden veroorzaakt.

Art. 58. Des zullen de hospitaliers stiptelyk zorg dragen, dat hunne rapporten, die zy maandelyks van de impotenten ten tractements comptoire zullen schikken, ter deezer hoofdplaats na de instructie met den 25^{en} der maand opgemaakt en den 26^{en} of 27^{en} daar aan ten tractements comptoire bezorgd worden en op de buiten-comptoiren, zoo als op ieder tractements comptoir verëischt zal worden.

Art. 59. Welke rapporten distinctelyk, met aantooning van ieders voor en toenaam, geboorte plaats, qualiteit en winning, in wat jaar, met wat schip in 't land, enz., neevens den juisten dag en datum hunner inkoopning en uitgaan of overlyden opgemaakt en, zoo veel mogelyk, na ieder departement ingerigt moeten worden, dat daar by van de militaire stand, de infanterie, cavallery, arthillery en hunne bescheiden posten, van waar en waar na toe dezelve uitgemonsterd zyn, onderscheiden blyft, de nationaale ten eenemaal afgezonderd van de Wurtembergsche troupes, op dat een ieder ligtelyk by zyn compagnie en de zeevaardenden op hunne schepen of bescheiden plaats gezogt en gebragt kunnen worden.

Art. 60. Terwyl na de instructie ter deezer hoofdplaats

van alle impotenten, die by gemelde rapporten op den 25 der maand nog continueerende zyn, dog met ultimo der maand mogten worden uitgemonsterd, door de hospitaliers immediaatlyk na de uitmonstering, met primo der maand nadere distincte rapporten ten tractements comptoire zullen moeten worden bezorgd.

Art. 61. Voorschreven rapporten zullen getrouwelyk met het getal der impotenten en de dagen hunner legging distinctelyk moeten overeenkoomen en alle ontdekt wordende verzuimen voor reekening der hospitaliers zyn.

Art. 62. Ten dien einde zal de reekening der hospitaliers van het geen hun Compagnies weege voor ieder kop per dag is toegelegd, maandelyks ten tractements comptoire teegens de ontvangene rapporten nagegaan en geconfronteerd moeten worden, voor dat dezelve per ordonnantie aan hun uit Compagnies kassa zal worden voldaan.

Art. 63. En op dat alle by uitmonstering versuimde of vermiste en absent geraakte personen in de hospitalen daadelyk ontdekt en daar van behoorlyke narigt ten tractements comptoire gesuppeditieerd worde, zullen voorschreven hospitaliers verpligt zyn maandelyksche monstering of accurate naziening te doen, of de aanwezende met de uitgemonsterde en overleedene overeenkoomen met de gecontinueerde en ingekoomen manschappen; zoo niet, te onderzoeken en ten tractements comptoire nominatiev op te geeven, wie van dezelve vermist word.

Art. 64. De hoofden en bediendens van de tractements comptoiren zullen getrouwelyk zorgen, dat alle inkomende narigten of ontvangen rapporten van absentie, desertie, ontslag, overlyden en vertrek distinctelyk met den juistten dag en datum immediaatelyk by de tractements- of stam-boeken geobserveert en genoteert worden, mitsgaders dat zy uit alle departementen goede en trouwe narigten ontvangen en op de executie en observantie van de maandelyksche monstering een waakzaam oog houden.

Art. 65. Ten dien einde worden alle de hoofden der

tractements comptoiren gelast en aan hun gedefereerd gelaten om, zoo dikwerf als zy dienstig of noodig oordeelen tot verzekering der aanwezende manschappen, niet alleen in alle standen en departementen de maandelyksche monstering persoonlijk of door gecommiteerdens te mogen bywoonen, maar ook ten allen tyde en in alle standen, op alle forten, posten en plaatsen, mitsgaders hospitalen persoonlijk, dan wel door gecommiteerden expresse en daadelyke monstering mogen laten doen.

Art. 66. En op dat zulks getrouwelyk zonder eenige dissimulatie of conventie verrigt worde, zullen de daartoe ter deezer hoofdplaats ten tractements comptoire aangesteld wordende monster-commissarissen of expresse gecommiteerden onder eede gebragt of zulks zal door hun, zoo wel hier, als op de buiten-comptoiren, onder presentatie van den eed getrouwelyk moeten worden verrigt.

Art. 67. Ten dien einde zullen, zoo dikwerf voorschreven hoofden of gecommiteerden van de tractements comptoiren zig in eenig departement na eenige binnen of buiten-posten, forten of plaatsen tot het doen van onderzoek of monstering begeeven, in alle departementen, op alle plaatsen door de hoofden of die het commando hebben, behoorlyk moeten worden gerespecteerd, als meede hunne onderhoorige manschappen tot het doen van monstering daadelyk en opstond te laten optreden, mitsgaders hun nopens ieder afweezende alle toeligtig en onderrigtig te doen erlangen.

Art. 68. De maandelyksche opbreng, uit- en afbetaling van de tractementen der dienaaren zal ter deezer hoofdplaats na de instructie moeten worden gereguleerd en geobserveerd, en op de buiten-comptoiren na derzelve situatie, by soortgelyke inrigting, na ieder departement kunnen worden gereguleerd, te weeten:

Art. 69. De ordonnanties ter afbetaling van de tractementen der dienaaren moeten en worden alhier nominatiev, na de onderscheiden departementen, ingerigt en opgemaakt, by voorbeeld, ten aanzien van:

Het politiek departement, na derzelve byzondere reekeningen, als:

- 1° politieke en commercieele dienaaren;
- 2° justitieele bediendens;
- 3° kerk- en school-dienaaren;
- 4° diversche dienstdoenders, zoo meede:

het militair departement: de infanteristen onder en op de reekening van de infanterie, de cavalleristen op de cavallery, de ingenieurs en arthilleristen onder de arthillery, de Wurtembergsche troupen onder het regiment van Wurtemberg.

Van het marine departement.

Wat aan land is dienst doende, tot de marine aan land en op zee tot marine op schepen en vaartuigen.

Art. 70. De opbreng der dienaaren geschied ter deezer hoofdplaats, invoegen als volgt:

Art. 71. Alle dienaaren, die op zig zelve een bescheiden post hebben of dienst doende zyn, kunnen en moeten zig in persoon of by geschrifte tot den opbreng hunner tractementen ten tractements comptoire melden en hunne gage na den opbreng, als de ordonnantie daartoe is opgemaakt, op de gezette betaalsdagen persoonlyk komen ontvangen, mitsgaders de marine aan land en alle personen en diversche dienstdoenders, die ligtelyk hun zelve melden en van hun bescheiden posten op de gezette betaalsdagen kunnen afkoomen om persoonlyk uitbetaald te worden.

Art. 72. Dog alle dienaaren, die onder hoofden staan en bescheiden post of comptoir hebben, kunnen door hunne hoofden by distincte schriftelyke naamlysten, met aantooning hunner winning en qualiteit, tot den opbreng hunner tractementen ten tractements comptoire maandelyks opgegeeven en, na dat de ordonnantie tot den ontvangst der gelden in gereedheid gebragt zal zyn, ter bestemder tyd door de hoofden of vertrouwde personen ontvangen worden, by voorbeeld.

Art. 73. Van de militaire stand zoude niet wel voegelyk de geheele infanterie, nog de cavallery of arthillery, ieder hoofd voor hoofd, zig zelve maandelyks ten tractements comptoire tot den opbreng hunner tractementen kunnen melden, nog ook

hunne posten verlaaten, om hoofd voor hoofd in persoon ten tractements comptoire uit- en afbetaald te worden.

Art. 74. Des worden ter deezer hoofdplaats de opper- en onder-officieren, zoo wel als de gemeenen by hunne compagnien of op hun bescheiden posten, maandelyks met de gemeenen te gelyk voor hunne tractementen opgebracht en uitbetaald.

Art. 75. Ten dien einde bezorgd ieder capitain maandelyks van zyn compagnie en de commandanten van hunne posten een schriftelyke, na goede monsteriug geformeerde naamlyst van hunne onderhoorige manschappen, met aantooning hunner winning en qualiteit, ten tractements comptoire, waarop dan eene nominative ordonnantie, met berekening van ieders tractement gemaakt en ten gezetten tyd aan een der officieren of die tot den ontvangst der gelden gequalificeerd is, ter weder uitkeering aan de verdienders uitbetaald word.

Art. 76. Ten aanzien der zeevaardenden kunnen de capitains ter zee en gezaghebbers van 's Compagnies scheepen en vaartuigen tot den opbreng van hunner en des volks tractementen maandelyks de effengestelde monsterrol van hun kiel ten tractements comptoire bezorgen; en, na dat daar voor de nominative ordonnantie tot den ontvangst der gelden zal zyn opgemaakt, ten tractements comptoire ten bestemden tyd de gelden, zoo voor hun, als voor hun volk, persoonlyk, dan wel door een der officieren laaten ontvangen, dog na den ontvangst aan de verdienders prompt en immediaat uitkeering moeten doen; en, zoo intusschen eenige manschappen van hun bodem verplaatst of in het hospitaal geraakt zyn, zullen de daarvoor ontvangene gelden door hun weder ten tractements comptoire moeten worden gerestitueerd, maar met hun volk aan de wal dienstdoende of bescheiden zynde, kan ieder zig zelve ten tractements comptoire melden en het in persoon koomen ontvangen.

Art. 77. In zelvervoegen zoude in het politiek departement de hoofden der schryfcomptoiren, enz, de onder hun dienstdoende maandelyks nominatiev, met aantooning hunner winning en qualiteit, in scriptis ten tractements comptoire kunnen melden. de gelden der tractementen ter bestemder tyd laaten ontvangen

en na den ontvangst, even als met de kostgelden heeft plaats gehad, onder de verdienders weder uitkeeren.

Art. 78. Politieke en commercieele personen of diversche dienstdoenders, die hier in de bovenlanden en op de buiten-comptoiren op hun bescheiden post te verre afzyn om tot den ontvangst hunner tractementen maandelyks af te koomen, zullen, des benodigt, daar toe een ander mogen qualificeeren; dog tot voorkooming van kwade practyken door onwettige ontvangst zullen zy daartoe notarieel gequalificeerd en zulks of per missive door hunne gemagtigdens ten tractements comptoire genoegdoende moeten doen blyken, terwyl anders iedereen zyne verdiende tractementen zoo lange kan laten voortloopen, tot dat hy dezelve behaagt of in persoon komt te ontvangen.

Art. 79. By het bereekenen der tractementen zal door den administrateur en verdere bediendens op de tractements comptoiren gelet en gezorgd moeten worden, dat daarby geobserveerd en in het oog gehouden word de besluiten hunner hoog Edelheedeens, gestatueerd op de uitbetaaling der dienaaren, in datis 8 en 14 September, item 11 December 1798, namentlyk voor een groot gedeelte in papier van crediet, te weten:

Art. 80. Alle huishuuren, douceurs en temporeele toelagen, mitsgaders die een ronde somma of vaste middelen van bestaan genieten, worden geheel met papier van crediet afbetaald, terwyl politieke, commercieele, mitsgaders diversche dienstdoenders, chirurgyns en ambagtslieden, item de officiers, zoo van de marine, als zeevaart, het bedragen hunner winnende gage drie quart in papier van crediet en een quart in contante munt moet worden berekend; daar en tegen genieten de onder-officieren en gemeenen, zoo van de militie, als van de zeevaart, hunne gewoone tractementen geheel in contante munt, wordende de contante munt ter deezer hoofdplaats betaald in kopere en zilvere muntspecien, als vyf achtste in zilver en drie achtste in kopere munt, waar na men zig op de buiten-comptoiren meede zal hebben te reguleeren, tot dat dienaangaande anders zal zyn gedisponoord.

Art. 81. Voorts worden onder de onder-officieren van de

militie verstaan, van de infantry de sergeants, cadets en corporaals, van de arthilleristen de bombardiers en canonniers, van de cavallery de wagtmeesters en van de zeevaart de bootslieden, schielieden, constabels, quartiermeesters en cadets; wat hooger in qualiteit zig bevind, onder de officieren, wiens winnende gage, als vermeld, drie quart aan papier van crediet en een quart in contanten bereekend word.

Art. 82. De impotenten, die in de hospitalen geraaken, zullen als bevoorens daarin gedurende hunne legging of indispositie hunne geheele tractementen verguastreeren, dog waar onder geen douceurs of huishuur begreepen zal zyn, tot welker inhouding overeenkomstig ten aanzien van het Wurtembergische regiment gezegd en by articul 14 en 15 vermeld is, gehandeld moet worden.

Art. 83. En op dat in de maandyksche opmaking der ordonnantien ter uitbetaling der tractementen geen surchance word toegebracht, zullen voorschreven administrateurs op alle tractements comptoiren immediatelyk zorgen, dat op alle ontvangene rapporten van de hospitaliers terstond eene berekening, wat een ieder der impotenten na hunne onderscheiden legdagen en winning daarin verteerd hebben, gemaakt en dezelve by de uitbetaaling der dienaaren promptly gedecorteed en ingehouden word.

Art. 84. Voorts zorgen, dat ieders genot en verteerde hospitaals guastos terstond na de uitbetaling in de voorwaards vermelde colommen van het tractements-boek genoteerd of ingevuld worden op de stam- of tractements-boeken en ten allen tyden effen worden gehouden om daarby te zien, tot hoe verre een ieder uit- en afbetaald is geworden, ten einde alle afbetaalde ordonnanties tegens het stam- of tractements-boek maandyks te laten puncteeren.

Art. 85. Ten aanzien van arresten en vermaakingen zal by de uitbetaling nopens het eerste gelet worden, dat zulks navolgens besluit hunner hoog Edelhedens in dato 5 Augustus 1695 maar tot de helvte en nopens de tweede tot het bedraagen van de bepaalde maanden der winnende gage betrekking heeft.

Art. 86. Voorts zal moeten worden geobserveerd de ordre, dicteerende, dat de persoon, die vermaking op reekening hebben en in burger vrydom of aan de vrye vaart dan wel gegageerd zyn, het bedragen van dien, na rato hunner laast in 's Compagnie's dienst gewonnen hebbende gage, jaarlyks onder ultimo February in 's Compagnie's kassa tellen en voor dat bedraagen by de tractements-boeken voor hunne regte kamer worden gefavoriseerd.

Art. 87. Alle dienaaren, welke in burger vrydom of aan de vrye vaart overgaan, moeten volgens besluit hunner hoog-Edelhedens in dato 27 October 1705 ses maanden gage te vooren staan dan wel in 's Compagnie's kassa tellen, alvorens hun verzoek toegestaan word, voor welke bedraagen zy dan by de tractements-boeken, eeven als by de soldy-boeken heeft plaats gehad, moeten worden gecrediteerd; dog die vermaking op reekening hebben, moeten een jaar gage te goed dan wel het bedraagen van dien in 's Compagnie's kassa gefourneerd hebben; vide besluit van den 3 January 1775.

Art. 88. Ten dien einde zullen de requesten van persoonen, die om hun demissie verzoeken, voor af door den administrateur van het tractements comptoir moeten geteekend zyn, dat hun zulks behoudens de exceptien kan toegestaan worden, onder notitie, dat de zodanige een jaar hunner gage hebben in kassa geteld.

Art. 89. Burgers, gegageerdens en bandieten, voormaals in den dienst der Compagnie geweest en in Europa in dienst aangenomen, die na het aangeschreevene der heeren meesters by missive van den 30^{en} Maart 1716 en besluit deezer regeering in dato 16 February 1717 met een loose reekening by de soldy-boeken voor de kamer, waar voor zy uitgevaaren zyn, hebben moeten blyven voortloopen, moeten insgelyks by de tractements-boeken, agter de quohier of kamer, waar voor zy zyn uitgevaaren, blyven continueeren; te sterven komende, daar onder bekend te stellen, het geen by art. 64 vermeld word, mitsgaders nopens de testamenten of andere actens van uiterste wille te handelen, als ten opzigte van de dienaaren vereischt word.

Art. 90. De gegageerdens, welke anders hun gagement uit 's Compagnie's kassa hebben ontfangen, zullen voortaan, als andere dienaaren, ten tractements comptoire worden uit- en afbetaald en hun ontfangen gagement in de colommen by de tractements-boeken worden belast.

Art. 91. Ten opzigte der dienaaren, die van de buiten-comptoiren na deeze hoofdplaats worden gelicentieerd, is te observeeren de ordre der heeren meesters by brief van den 5ⁿ October 1761, waar by niemand, van wat rang en conditie by zoude mogen zyn, binnen zyn verbonden tyd van eenig buiten-comptoir na de hoofdplaats mag worden gelicentieerd of uit Indiën na Nederland verlost, dan met afgeschreeven gage en stilstand van emolumenten; over zulks moeten by vertrek alle tractementen cesseeren.

Art. 92. Maar ambagtslieden, militairen, arthilleristen, kruit-makers, / 14 en daar boven winnende, binnen hun verbonden tyd als incurabel repatrieerende, mogen navolgens besluit der hoge Indiasche regeering in dato 15 October 1761 hun gage behouden, dog niet jousseeren van de premie; ook mogen geene, die mindere gage winnen, als impotent te huis vaaren.

Art. 93. Militairen, die door de werf-officieren aangenomen of door de Compagnie uitgerust zyn geworden, winnen gedurende de uit- en te huis reise geen gage — en moeten dus tot welke qualiteit en winning zy ook bevorderd zyn geworden, by te huisvaaring hunne gage cesseeren — over zulks diend men te zorgen, dat by het formeeren der tractements-of stam-boeken, eeven als by de soldy-boeken, agter hun naam per nota genoteerd blyvt — N. B. door de werf-officieren aangenoomen, repatrieerende cesseert zyn gage.

Art. 94. Personen, die na expiratie van hunne verbonden tyd om verlossing na Nederland hebben verzogt en de verzogte scheeps geleegentheid hebben laten voor by gaan, mitsgaders alle andere, die na hun verbonden tyd om andere reedenen en andere inzigten, als boven vermeld, van concept veranderen, zullen na voorwaards geciteerde patriasche order in dato 5 October 1761 derzelve tractementen cesseeren, de

eerste met den dag van het vertrek der schepen en de laatste, wanneer ze hun verlossing of ontslag hebben bekomen, tot dat zy weder in dienst zullen weezen geëmploieerd.

Art. 95. Personen, in Indiën in dienst aangenoomen, zullen, te huisvaarende, navolgens patriasche ordre van den 9^{en} October 1778 niet meer dan de halve premie genieten en geen andere, dan die zodanig in dienst genomen worden, by geleegentheid van te huisvaarende schepen, waar van in Neederland zal moeten blyken, dat de Compagnie werkelyk nut van dezelve gehad heeft, zullen in Neederland gage en premie genieten.

Art. 96. Personen, welke ampten bekleeden, die na de reductie geen tractementen of middel van bestaan zyn toegelegd, zullen zoö lange per loose reekening by de tractementsboeken voortloopen, tot dat zy in ander emplooi of posten gesteld worden, wanneer hun de tractementen, welke na hun actueele qualiteit of bediening, die hun word opgedragen, gestatueerd is, weder zal worden te goed gedaan.

Art. 97. Inzelvevoegen als voorwaards by art. 85 vermeld is nopens de inhouding der schulden en agterstallen, word verstaan, dat de dienaaren na de gestatueerde ordres maar het bedraagen der winnende gage moeten laten staan, dog van alle andere tractementen vrylyk blyven jousseeren.

Art. 98. Dienvolgens moet men aan dienaaren, die te kwaad zyn of op schuld loopen, na de voorige ordres om de vier maanden volle tractementen verstrekken en in den tusschentyd hunne verdiende gage inhouden, maar de andere emolumenten uitbetaalen; of men kan, indien de agterstallen niet te groot zyn, om cen zagter inwinning en daadelyk genot te geeven, maandelyks zoveel minder of maar de halve gage, met de emolumenten te zaamen gevoegd, laten verstrekken, tot zoo lange zy lieden liquide en op cen egaale of effen voet zullen geraaken, op dat ze maandelyks volle tractementen kunnen genieten.

Art. 99. Ten aanzien der uitbetaling van personen, die van ekers zonder genoegzaame klaarheid of voldoende bescheiden aankoomen, zal door den administrateur van de verstrekking

der tractements gelden voorzigtigheid moeten worden gebruykt door ten eersten daadlyke klaarheid of genoegdoende bescheyden van hunne vertrokkene plaatsen of comptoiren te requireeren en, tot zoo lange zy dezelve niet hebben bekoomen, oeven als met de schuldlopers of die zonder formeele soldy-reekeningen aankoomen, heeft plaats gehad, geene te ruyme verstreking van verdiende gage te doen genieten.

Art. 100. Betrekkelyk het hospitaal ten eylande Purmerend zal nopens de daar in koomende timmerlieden van het eyland Onrust gehandeld worden naar de geëerde ordre der heeren Commissarissen Generaal by brief van den 28^{en} October 1795 en de oppermeester en binnen regent van dat gasthuys, nevens de oppermeester van het hospitaal of zieke schip, zig moeten reguleeren na de instructie der hospitaliers.

Art. 101. De hoofden en administrateurs van de verstreking der tractements gelden zullen zorgen, dat ingevolge besluit deezer regeering in dato 1 July 1786 de dienaaren, welke twee diensten waarneemen, geene dubbelde tractementen genieten, maar dat zy zig zullen moeten contenteeren met de hoogste bezoldiging of tractementen, die aan de eerste hunner diensten en rangen is toegelegd.

Art. 102. De aloude gestatueerde ordre om in het generaal alle comptoiren over geheel Indiën jaarlyks onder ultimo Juny exacte monstering te doen en daar van accurate afschriften met aantooning van ieders bescheiden post, enz. te formeeren, zal, niet teegenstaande de maandelyks gedaan wordende monstering, permanent stand houden, mitsgaders geobserveerd worden de circulaire ordre, vervat by besluit der hooge Indiasche regeering van den 25^{en} July 1790, om geen meerder afschriften van de monster-rollen te expedieeren dan 'er weezentlyk in den dienst der Compagnie benodigt zyn en vereischt worden.

Art. 103. By het doen van de generaale monstering zal ieder in persoon present moeten zyn, dan wel door hun hoofden moeten worden verantwoord en in contrarie geval, by noncomparitie of absentie, allen en een iegelyk, uitgezonderd

de soldaaten en matroosen, verbeuren volgens het gestatueerde by besluit der hooge Indiasche regeering in dato 16 Augustus 1774 het bedraagen van twee maanden gage, ten behoeven van het Pennisten gestigt.

Art. 104. Alle personen, welke by de monsterring niet verschynen, zullen immmediaatlyk hunne tractementen cesseeren; dog, hunne dienst onverhinderd gepresteerd hebbende en van hun noncomparatie voldoende reedenen geevende, mogen na de besluiten hunner hoog Edelhedens van den 30^{en} July en 18^{en} Augustus 1766, met voorkennis van den heer Directeur Generaal of gebiedier van de plaats, hunne tractementen zonder interruptie genieten.

Art. 105. Die onder de zeevaart of militie langer dan een maand van zyn bescheiden post absent blyvt, zal navolgens besluit hunner hoog Edelhedens van den 5^{en} April 1778 van gage en tractement als een deserteur worden afgeschreeven, zonder dat dezelve, wanneer zoo iemand weeder opdaagd, op nieuw zal mogen cours neemen dan op speciaale ordre hunner hoog Edelhedens.

Art. 106. De hoofden en bediendens van de tractements comptoiren zullen de maandelyksche, neevens de generaale, jaarlyksche, onder ultimo Juny inkomende monster-rollen nauwkeurig teegens hunne stam- of tractements-boeken confronteeren en ieders bescheiden plaats in margine van hunne naam noteeren.

Art. 107. Mitsdien na gedaane confrontatie daadelyk alle openstaande naamen of voortlopende personen, welke by de monster-rollen niet voorkoomen, van hunne tractementen te doen cesseeren en te onderzoeken, waar dezelve beland zyn, by vermist wording of overlyden dezelve finaal te doen sluiten met den dag, dat zy afweezig dan wel overleeden zyn, dog, na elders vertrokken zynde, moeten hunne distincte naamen en de nodige toeligting, tot hoe verre uitbetaald en wat zy te goed of te kwsad zyn verbleeven, immmediaatlyk na derwaarts verzonden worden.

Art. 108. Ten aanzien der overleedene personen zyn de

aloude orders te observeeren, dat nopens die geene, die getesteerd hebben en wettige erven nalaten, niet alleen onder hunne reekening by het stamboek genoteerd werd de dag hunner overlyding, maar ook waar, wanneer en voor wien getesteerd, wie tot ervgenaamen en wie als executeuren des boedels geïnstituëerd zyn, of zy den boedel al of niet hebben aanvaard, voorts woordelyk alle testamentaire dispositien of codicillen van ervstellingen by het stamboek agter de kamer, waar voor de overleedene is uitgevaaren, authentiek te insereeren, zoo als by de soldy-boeken heeft plaats gehad.

Art. 109. Alle agterstallen en saldos te kwaad der overleedene persoonen moeten door dies executeurs of ervgenaamen op ordonnantie in Compagnies kassa geteld en de doodrekening met de noodige extensie by het tractements-boek daar voor wederom worden gecrediteerd.

Art. 110. Ten aanzien der ab-intestato overleeden dienaaren, of zy met of zonder nalatenschap zyn overleeden, in het eerste, door wien de boedel aanvaard is en beheerd word, mitsgaders by het stam of tractements boek agter de kamer, waar voor de overleeden is uitgevaaren, authentiek te insereeren, om in regten te kunnen volstaan met de inventarissen, vendurollen en boedel-reekeningen van de nalatenschap der overleedene.

Art. 111. Blyvende de instructie voor den curator ad lites en sequester inzelvervoegen, zo als ze geweest zyn, excepto dat die documenten, welke zy anders ten soldy-, nu ten tractements comptoire hebben te bezorgen.

Art. 112. Van alle buyten-comptoiren, waar stam- of tractements-boeken gehouden worden, zullen de hoofden van de tractements comptoiren zorgen, dat jaarlyks op hun tyd, na het sluiten der boeken, na deeze hoofdplaats gezonden word een copy van het kassa-, mitsgaders van het stam- of tractements-boek der dienaaren, ten einde dezelve te kunnen visiteeren of te confronteeren en na te gaan, of de vertrokene en aangekoome persoonen behoorlyk ingenoomen en op hun tyd zyn uit- en afbetaald geworden, dan wel dubbeld,

hier en elders genoten of by de boeken oningenoomen koomen te sluyten.

Art. 113. En op dat de heeren meesters door het introduceeren van stam- of tractements-boeken en 't afschaffen van soldy-boeken niet verstookten, maar behoorlyk geëluideert en geïnformeerd worden van het geen zy nopens ieders aanweezen en de plaats, alwaar bescheyden zyn, de dag van ieders desertie en overlyden, mitsgaders of zy al of niet getesteerd hebben, met of zonder nalatenschap overleeden, wie tot erven benoemd of tot executeuren geïnstituëerd zyn en den boedel aanvaard hebben, tot voldoening geeving en eclairsissement der geintresseerden of belang hebbende familien en erven en ter beantwoording van de by hun inkomende navragen dienen te weeten.

Art. 114. Zoo zal ter verdere verzending en toeligting der heeren meesters van alle tractements comptoiren in triplo jaarlyks na deeze hoofdplaats gezonden moeten worden de volgende documenten en afschriften, als:

Art. 115. Een distincte naamlyst van alle zodanige personen, als by de boeken met vermaaking op reekening bezwaard voorkomen, met specificque aantooning, wat daar voor ingehouden en in 't patria kan worden uit- en afbetaald, na de onderscheidene kamers ingerigt.

Art. 116. In zelve voegen een naamlyst met aantooning van den dag en datum der vermiste en absent bevonden personen.

Art. 117. Distincte en specifieke naam- of dood-rollen van alle overleedene personen, verzeld met de nodige eclairsissementen en genoegdoende bescheiden van testamenten, codicillen, inventarissen, vendu-rollen en boedel-rekeningen, met aantooning, wat zy te kwaad zyn verbleeven of te goed hebben behouden, om aan de erven te kunnen werden uitgereykt: en

Art. 118. Ten opzigte der aanweezende, exacte afschriften van de generaale monster-roll onder ultimo Juny; dezelve moeten in triplo distinctelyk ingerigt worden met de vereischte klaarheid, om te kunnen dienen in stede der anders gewoone, na het patria verzonden wordende soldy-boeken, dus separa-

telyk, zo als de gewoone soldy-boeken, in te rigten en te verdeelen in ses quohieren of kamers, om ter deezer hoofdplaats gesepareerd en na ieders kamer te kunnen worden verzonden, voorts met aantooning niet alleen hunner bescheiden posten, qualiteit en winning, maar ook op welk folio en wat zy onder ultimo Juny by 't stam- of tractements-boek te goed of te kwaad staan, om daar na in het patria de gemaakte transporten en maandcedullen te kunnen uit- en afbetaalen; vide de daar voor geformeerde modellen.

Voorts na den gebruike de rollen der gequalificeerde perzoonen herwaards over te zenden.

Art. 119. Eindelyk zal van dit reglement tot narigt en observantie van alle hoofden op de tractements comptoiren gedrukte afschriften geformeerd, verzonden en afgegeeven worden, daar het behoord.

Aan dit reglement zijn toegevoegd een aantal zeer uitvoerige modellen »tot het formeeren van een cassa-boek», van »stam- of tractements-boeken in steede van de gewoone soldy-boeken», van een »monsterroll betrekkelijk tot het departement van de politie, militie, marine, voor de scheeps-overheeden der na elders vertrekkende schepen en vaartuigen om daar by gedurende de reis agter hunne naamen te noteeren de dag en datum, welke perzoonen op hun bodem komen te overlyden, te absenteeren, vermist worden of na andere plaatzen overgaan», van een monsterrol, welke »by wyze van of in steede der soldy-boeken aan vertrekkende schepen en vaartuigen zullen en moeten worden meede gegeeven om daar na ter plaatze hunner destinatie by de stamboeken weder ingenomen en uitbetaald te worden»; van een monsterrol, »ter verzending na het patria aan yder comptoir in het byzonder, ter aanwyzing, welke perzoonen van ieder departement nog in weezen zyn en wat dezelve onder ultimo Juny anno 17.. by de generaale monsterring over geheel Indiën nog te goed dan wel te quaad staan, om te kunnen dienen ter afbetaaling

der gemaakte transporten, maand-cedullen, etc. in Nederland” en van eene «korte schets ter inhouding der hospitaals-ongelden”.

28 Julij. *Vernieuwing van de voorschriften, vastgesteld op ^{29 Junij}/_{20 Julij} 1762, nopens invordering van pretensiën.*

Nademaal ons gebleeken is, dat de by placcaat van den 20 July 1762 gestatueerde ordre om de praetensiën ten lasten, zo van levende, als overledene personen, binnen den tyd van een jaar en van drie maanden respective behoorlyk op te geeven, op poene van anderzints verstoken te zullen zyn van zyne actie en praetensie, thans niet meer zodanig word geobserveerd en naargekomen, als wel behoord, en zulks ten gevolge heeft, niet alleen eene merkelyke vertraaging in het redden der boedels van overleedenen, maar ook eene menigte van langwylige en kostbaare procedures, die veroorzaakt worden door het niet vroegtydig opgeeven van het geen iemand schuldig is, zo is het, dat wy, hier in willende voorzien, goedgevonden hebben de voorschreeve ordre te renoveeren en dienvolgende nader te statueeren, gelyk wy statueeren by deezen, dat, in-gevallye iemand, wie hy ook zy, eenige praetensie, hoe ook genaamd, het zy uit hoofde van geleverde goederen, gepraesteerde diensten, dan wel uit boek- of andere gemaakte en niet gerechtelyk of notarieel beschreevene schulden op iemand, die noch in leven is, zoude mogen hebben of bekomen, dezelve gehouden en verpligt zal weezen die praetensie als dan binnen den tyd van een jaar, na dat de leverantie van het goed geschied, de dienst gepraesteerd en de schuld gemaakt is, op te geeven en daar van de voldoening te vorderen van zodanige, noch in leven zynde personen; en, zo hy die praetensie mogt hebben op de zulken, die reeds overleden zyn, om het zelve te doen binnen den tyd van drie maanden na derzelve overlyden, het zy by weesmeesteren en boedelmeesteren of andere collegien, dan wel de testamentaire executeuren, curatoren, enz., onder welker administratie en beheering derzelve boedels en nalatenschappen zyn komen te vervallen, zonder

langer daar mede te tardeeren en te wagten of de rekeningen, waaruit de praetensie of schuld is spruitende, onder wat praetext het ook zoude mogen weezen, te laten voortlopen, op poene in beide gevallen, dat wie in dezen in gebreke zal blyven, van zyn recht, actie en praetensie zal zyn en blyven verstoken, zo wanneer van zodanige opgave en aanmaning tot betaling geen voldoende bewys kan worden bygebragt.

En op dat deze onze nadere bevelen punctuelyk werden achtervolgd, zo interdiceren en verbieden wy de respectieve collegien van justitie op zulke praetensiën en rekeningen, die na verloop van bovengemelden tyd op levende of op boedels en nalatenschappen van overledene persoonen te voorschyn werden gebragt, geen recht te doen, by aldien niet te gelyk, den rechter ten genoegen, aangetoond word, dat de voorschreeve persoonen of de collegien dan wel de executeuren en administrateurs, enz. van derzelve boedels en nalatenschappen binnen den bepaalden tyd aangesprooken zyn en de betaling echter niet is gevolgd.

Zullende deze, op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, worden gepubliceerd en, behalven in de Nederduitsche, ook in de gewoone inlandsche taalen geaffigeerd ter plaatzen, waar men gewoon is publicatien en affixien te doen.

Zie ook Staatsblad 1829, n° 86.

28 Julij. *Indienstneming van slaven als artilleristen.*

Nademaal onze commissarissen ter zee en te velde, de heeren Raaden extra-ordonair van Indië, Godfried Christoffel Fetmenger en Albertus Henricus Wiese, ons hebben gerapporteerd den uitslag van onze, by publicatie van 30ste Mey 1797 aan allen en een iegelyk gedaane aanmaaning tot een vrywillig fournissement van een gedeelte hunner mansslaaven, boven de twaalf en beneden de veertig jaaren oud, om in den wapenhandel geoeffend en tot defensie van deze colonie geëmployeerd te worden; en wy nodig hebben geoordeeld de gemeente als

nu kennis te geven van de door ons omtrent de gemelde mansslaaven gemaakte schikkingen, zo is het, dat wy allen en een iegelyk by dezen informeeren, dat de gemelde mansslaaven zullen worden verdeeld in compagnien, onder dewelke by ieder 25 man zal worden geplaatst een mandadoor of sergeant en twee ondermandadoors of corporaals, gekozen uit de bekwaamste onder dezelve, mitsgaders allen Compagnies wegens gemonteerd met een baskat en een lange broek van blauw linnen en een gebatikt Javasche neusdoek, mitsgaders door een officier van de arthillery, een Europeesch bombardier en twee inlandsche corporaals drie maal 's weeks op conyenable tyden, telkens voor maar weinige uren, op een der punten van het kasteel geoeffend in de behandeling van het geschut, vooreerst en tot zy eene toereikende vaardigheid in de behandeling zullen hebben verkreegen, wanneer naar mate van dien deze oefeningen ook zullen worden verminderd; dat geduurende deze exercitien aan dezelve van wegens de Compagnie 's maands zal worden toegevoegd, als:

aan een mandadoor	rd ^e	1: 12
» » onder- »	»	1: —
» » gemeene	»	—: 50

en aan dezelve, in cas van alarm, bovendien zal worden verstrekt zodanig onderhoud, als de arthillerie corps van de aan de Compagnie geschonkene en uit het ambachts kwartier gekozene lyfeigenen zullen genieten; dat de lyfheeren of vrouwen zullen moeten zorg draagen, dat hunne tot dat corps behoorende slaaven op de bepaalde tyden op de exercitie plaats zyn en, ingeval van ziekte, daar van by een briefje aan den commandant der compagnie moeten kennis geeven, terwyl in contrarie geval de slaav of slaaven wegens hun wegblyven by de compagnie zullen worden afgestraft; dat in cas van alarm de voormelde slaaven met den meesten spoed en uiterlyk binnen het halv uur, behoorlyk in hunne uniformen gekleed, zich op hun alarm plaats binnen het kasteel voor de arthillerie zullen moeten bevinden om gebruikt te worden, waar zulks nodig zal worden gecoordeeld; en dat, wanneer als dan een of

meer der voormelde slaaven daar niet verschynen, buiten allezints wettige reedenen, die schriftelyk zullen moeten worden opgegeeven, de lyfheeren of vrouwen daar voor aanspreekelyk zullen worden gehouden; dat die van deze slaaven zich by een vyandelyken aanval zullen komen te distingueeren en moed en trouw betoonen, door de Compagnie ten haaren kosten in vryheid zullen worden gesteld en boven dien zal worden afgegeeven een billyk douceur, geëvenreedigd naar de door hun gedaane daaden, en dat als dan aan hunne lyfheeren of vrouwen voor ieder der dus in vryheid gestelde slaaven van wegens de Compagnie zullen worden betaald tachtig ryksdaalders; en dat voor die geenens dezer slaaven, die mogten komen te sneuvelen, aan de lyfheeren of vrouwen door de Compagnie een billyk dedomagement zal worden gegeeven, gelyk ook voor de zulken, die zodanig verminkt mogten geraaken, dat zy niet meer hun gewoon werk zouden kunnen verrichten, ten zy men mogt verkiezen een dusdanig verminkte slaav tegens een billyken prys aan de Compagnie overtegeeven, terwyl in dat geval ook aan den verminkten een douceur zal worden toegevoegd;

wordende een iegelyk by dezen nader vermaand en op het nadruklykst aanbevolen onze in dezen bedoelde heilzaame eindens, zo veel doenlyk, bevorderlyk te zyn en het voorschreeven reeds gedaan fournisement van mansslaaven zo veel te vergrooten, als zyn vermogen zal toelaten en hy uit een rechtmatig bezef van het nauw verband, het welk zyne eigene welvaart met die van de colonie onafscheidelyk vereenigt, zich in gemoede verplicht zal oordeelen.

1 Augustus. Aanstelling van een inlandschen geneesheer bij het ambachts-kwartier te Batavia.

Wyl by een door den heer Raad extra-ordinair, Neun, als commissaris-opzichter over het ambachts-kwartier, genomen preuve bevonden is, dat de slaaven in dat kwartier vry minder sterven, wanneer de zieken onder dezelve worden bediend door

een inlandschen geneesmeester, dan wanneer een Europeesche opper-chirurgyn dezelve van geneesmiddelen voorziet, zo is goedgevonden en verstaan welgemelden heer Neun tot het verder emplooi van een inlandschen geneesmeester voor twintig rykdaalders ter maand te qualificeeren en den heer pro-interim Directeur Generaal, Siberg, tot de afgave van die penningen mede qualificatie te geeven.

5 Augustus. *Maatregelen in het belang van Batavia's gezondheid.*

By onderzoek der verschillende, ingekomen verhandelingen over de oorzaaken van ongezondheid deeser hoofdplaatse (¹) bevonden zynde, dat men algemeen van begrip is, dat onder anderen de tegenswoordige standplaats der looyeryen, buffels- en varkens-slagteryen ten hoogsten schadelyk is voor de dampkring der stad, welk gevoelen door andere informatie van deskundigen meer en meer gesterkt zynde, zoo hebben heeren Commissarissen Generaal goedgevonden selve inspectie te gaan neemen van die onzindelyke traficquen en daarby daadelyk bevonden, dat de onreine en stinkende uitwasemingen, die deselve onophoudelyk van zig' uitgeeven, in de nabyheid der stad onverdragelyk en dierhalven noodwendig schadelyk moeten zyn voor de gezondheid van deszelfs bewoonders.

En is vervolgens in agting genomen, dat wel de hoge regeering nog laatstelyk by publicatie van den 13^{en} September 1793 verscheyde heylsamen ordonnantien op die en meer andere zaaken, de zuivering der dampkring tot oogmerk hebbende, heeft gemaakt, dog dat zulks alles tot dus verre geheel buyten eenige executie is gebleeven, waarin dierhalven noodzakelyk diend te worden voorzien; dat aangaande de looyeryen, runbakken met al hetgeen daar verder behoord, mitsgaders de drogeryen der buffels- en andere vellen, item wasseryen, de by voorschreeven publicatie geordonneerde verplaatsing van dat alles agter de winkels, alwaar het bereidde leer word verkogt,

(¹) Over dit onderwerp was eene prijsvraag uitgeschreven.

langs een aldaar gemaakte doorgraving, die zig in de Buffelrivier ontlast, niet voldoende schynt te zullen zyn om de stad van die zoo zeer infecteerende onreynigheeden te bevryden; weshalven heeren Commissarissen Generaal, na eene voor die trafficquen eeven geschikte, dog verder van de stad afgeleege plaats hebbende uitgezien, bevonden hebben daartoe alsins dienstig te zyn het terrein langs en bewesten de zoogenaamde Wester ringsloot, waarmede ook volkomen genoeg is genomen door de gezamentlyke, daarin geïnteresseerden, die, sowel als de capitain en verdere officieren der Chineesche natie, daar over op de plaats zelve zyn onderhouden, hebbende alleenlyk de eigenaars der looyeryen verzogt, dat zy wegens zodanige verplaatsing op eene billyke wyze mogten worden schadeloos gesteld.

Zynde deeze zelfde plaats ook seer geschikt voorgekomen voor de varkenskotten en derzelve slagteryen, welke als nog agter de voorschreeven looyeryen gevonden worden en die, in weerwil der heylsaame ordres, op de reynhouding derzelve als anderzints gestatueerd, niet nalaten eene onverdragelyke morsigheid en stank te verwekken.

En is eyndelyk ook door de lieden, welke zig erneeren met de buffels- en varkens slagteryen aan Commissarissen Generaal verzogt, dat, wanneer de voorschreeven looyeryen mogten verplaatst worden naar de voorschreeven Wester ringsloot, als dan hetzelfde mogte plaats vinden omtrend hunne gemelde affaires ter meerdere, algemeene veyligheid, waarin bevonden is geene inconvenienten gelegen te zyn, zo maar gezorgd word, dat de gemelde slagteryen beneden of benoorden de looyeryen worden aangelegd, ofschoon anderzints daartoe ook even geschikt zoude zyn de plaats, by de voorschreeven publicatie voor de buffelslagteryen aangewezen.

Op al het welke thans gedelibereerd zynde, is goedgevonden van dat alles aan de hooge regeering by missive kennisse te geeven, met last om de voorschreven verplaatsingen der looyeryen en derzelve omslag (uitgenomen de winkels, alwaar het bereidde leer word verkogt, die, onschadelyk zynde, kunnen blyven, daar deselve thans zyn), mitsgaders de buffels- en

varkensslagteryen ten spoedigsten te doen gevolg neemen en met qualificatie om aan de eygenaars der looveryen eene billyke schadeloosstelling des weegens te geeven; dan hetwelk omtrend de gemelde slagteryen onnodig is bevonden, aangezien dezelve jaarlyks 's Compagnies wegen worden verpagt en de opstallen bereids genoegzaam aan haar vervallen zyn, sodat daar omtrend niet anders zal behoeven te worden gedaan dan in tyds de nodige opstallen te doen vervaardigen op de daartoe op nieuw bestemde plaats, ten eynde de omslag van die neeringen naar derwaarts werde overgebracht met de eerst volgende verpagting, waarby het nodige dienaangaande sal moeten worden gestipuleerd.

7 Augustus. Vernieuwing van het bepaalde op 10 September 1751 ten aanzien van het zich willekeurig verwijderen van procureurs uit de raadzaal.

Naardien het aan deesen gerechte (¹) al sedert eenige tydt herwaarts een en andermaal is gebleeken, dat, onaangezien en niet tegenstaande de daartegen gestatueerde ordre, zowel conform deeser stads statutaire wetten onder den titul procureurs, art. 5, als die van deesen gerechte de datis 20 Augustus 1683, 11 April 1698 en 10 September 1751, by den blaffert geinsereert, het grootste gedeelte der voor gemelde gerechte postuleerende practisyns zich wederom de vryheid hebben aangematigt om op de gewoone rechtdaegen, straks naar het afloopen der rolle, hun te absenteeren en van het stadhuys te gaan, zonder alvoorens daartoe eenig verlof verzogt of ontvangen te hebben, alhoewel derzelve presentie aldaar veelyds nog langer word vereischt en het dikwerf gebeurd, dat men voor het finaal scheyden der vergadering hun dienst by de een of ander voorkomende gelegenheid benodigt is, zo is, ten einde hierinne nader te voorzien, mitsgaders tot maintien der goede ordre in 'tgeneraal, goedgevonden en verstaan om de voorsz. ordres en speciaal het besluit van deesen gerechte van den 10^{den}

(¹) Collegie van Schepenen.

September 1751 by deesen te renoveeren en te statueeren, dat geene der voornoemde practisyns, zo nu, als voor het vervolg, zich zullen vervrymoedigen om zonder speciaal consent van deese vergadering, hetgeen alleen om gegronde redenen zal worden verleent, voor het scheidende derzelve huns weegs te gaan, schoon ook al de roll mogte weesen afgehoopen, op poene van telkens te zullen inquireeren de daartoe staande boete van tien rd^s ten profyte der stads kasse.

8 Augustus. *Beslag op tractementen van Compagnie's dienaaren wegens particuliere schulden.*

Door den Raad van justitie deeses kascels verzogt zynde om informatie, of het tractement van den administrateur by de amphioen directie, Isaac Cornelis Domis, hem in plaats van gage en andere emolumenten toegelegd, zoude mogen worden gearresteerd volgens het daartoe aan hun achtbaarens gedaan verzoek, dan wel alleen voor de helft en of dit ook zou mogen plaats hebben omtrend de bediendens van de bank, vendumeesteren of andere ambtenaaren, waarvan de administratien voor de Compagnie zyn ingetrokken, — zomede of, wanneer een debiteur mogt weigeren vrywillig arrest op zyn tractement te leggen, gelyk aan alle dienaaren is geconcedeerd, de Raad het pouvoir heeft, ten verzoeke van den crediteur, daarop gerechtelyk arrest te leggen. — Zo is, hier op gedelibereerd zynde, goedgevonden en verstaan aan welgemelden Raade te kennen te geeven, dat de dispositie deser regeering van den 25^{en} July laatstleeden, waarby aan de dienaaren van de Compagnie vryheid is gegeeven om zelfs arresten op de helft van hun tractement te leggen, in geenen deelen hun achtbaarens heeft uitgesloten om dit in gevallen, waarin het recht zulks vordert, mede gerechtelyk te doen.

Voorts hun achtbaarens, voor zover zulks nodig mogt zyn, te qualificeeren om voor het vervolg op de helft der tractementen van 's Compagnie's dienaaren arresten te mogen leggen, evenzo als zulks tot noch toe op de helft hunner gages heeft mogen geschieden.

11 Augustus. Toekening aan den stads-chirurgijn te Batavia van den rang en titel van chirurgijn-majoor der burgerij,

Zulks geschiedde »mits den praesenten oorlog, dog zonder consequentie voor het vervolg».

Zie ook 22 Mei 1804.

19 Augustus. Maatregelen in het belang van de indigo-en peper-cultuur in West-Java.

Is goedgevonden en verstaan :

dat, — aangezien de mislukte pogingen in de jaaren 1778, 1779 en 1780 om de indigo te verbeteren geensints bewyzen, dat in de Jaccatrasche en Preanger landen geene goede indigo zoude kunnen worden bereid, het veel eer waarschynelyk is, dat of de middelen niet goed zyn geweest of dat er geen behoorlyk toezigt gehouden is, al hetwelk voornamentlyk aan gebrek van de nodige kennisse moet worden toegeschreeven, waar tegen de op Java ingevoerde en aan de beste verzwaging beantwoordende instructie van den 31^{en} Augustus 1798 genoegzaame behoedmiddelen aan de hand geeft, — eene proeve zal worden genomen om indigo-fabrieken aan te leggen volgens de voorschreeven instructie in de districten aan het Zuyderstrand, Kandang Bessy, sorteerende onder den regent van Praccamoentjang, de Djampang, bekend onder den naam van Djampang Nilla (welke naam genoegzaam aantoonde, hoezeer die plaats tot de indigo culture geschikt moet zyn), sorteerende onder den regent van Tjianjoer, en een stuk land van den regent van Batoelajang, stootende aan het land Tjidammer op de Cheribonsche scheiding, alwaar de gronden zwart en mollig zyn, daar de campongs, ofschoon niet ryk bevolkt, nogthans na by den anderen leggen en doorsneeden worden van eene menigte rivieren van zuiver water, aan welkers boorden de vereischt wordende putten zeer gemakkelyk te graaven zyn; dat de gecommiteerde tot en over de zaken van den

inlander schikkingen zal hebben te maaken om het nodige volk tot de voorschreeven fabrieken by een te doen versamelen en dat hy, des doenlyk, sal moeten zorgen, dat nog dit jaar de nodige opstallen daartoe in gereedheid worden gebragt en dat in het volgend jaar 1798 aldaar indigo gekookt en bereid word :

dat aan den commandeur van Bantam en den resident van Cheribon stricte ordres zullen worden gegeven om het overlopen van den inlander uit voorschreeven districten tegen te gaan, welk overloop men echter vertrouwd, dat veel zal kunnen worden voorgekomen, indien men goede schikkingen maakt omtrend de inlanders, die in de fabrieken zullen werken ;

dat in voegen voorschreeven mede een proef zal worden genomen om in het gantsche land Tjasseem, Pamanoekan en Pagadeen, alwaar de coffy-culture in 't geheel niet opneemd, de indigo culture in te voeren, terwyl aldaar op plaatsen, waar de huisgesinnen te verre van een verspreid zyn, de omslag en de uitgebreidheid van de fabrieken na behoorlyke eevenreedigheid zal moeten worden ingerigt ;

dat, ten kosten der respective regenten, van Java zullen geeischt worden, voor ieder der voornoemde regentschappen, twee kundige en geschikte Javaanen om de ingezeetenen van deese bovenlanden onderwys en handleiding te geeven, zullende ingevolge van deese dispositie aan den heer Java's gouverneur ordre gezonden worden om die lieden met February aanstaande tot dat einde naar de genoemde landen te doen vertrekken onder te kennen gave, dat zy door de regenten na billykheid zullen worden beloond ;

dat de inlanders, die in de indigo fabrieken geëmployeerd worden, geëxuseerd zullen zyn van het planten van coffy of andere producten, ook van de lands diensten en servituten en van het opbrengen der tiende van de pady, mits dan ook die werklieden geene andere belooning zullen kunnen vorderen dan het genot van eenige rystvelden ; zullende het in acht neemen en nakomen van deeze dispositie aan de regenten, zowel als aan de opzienders in de bovenlanden, ten ernstigsten worden aanbevoelen ;

dat in het land Djampang aan de Oostkust, als voor de leverancie van coffy in 't geheel niet geschikt zynde, zo wegens de grond, als wegens het zwaar en moeyelyk transport, de coffy-culture niet verder geëxtendeerd zal worden, maar, soveel mogelyk, gehouden in dien staat, waarin deselve nu is;

dat men zig voor eerst zal vergenoegen met de opgave, van den gecommiteerde, volgens welke hy als mogelyk steld, dat de landen van Praccamoentjang voor eerst 3 à 4 picols zullen kunnen leveren, dog dat die quantiteit door den tyd tot 9 à 10 picols zal accessseeren; — dat na evenreedigheid van die leverantie, Tjanjoer 5 à 6 picols, Batoelajang 3 picols, Tjasseem 1 1/2 picols en Pamanoekan en Pagadeen 2 picols zullen kunnen opbrengen, welke hoeveelheid meede, in proportie van die van het regentschap Praccamoentjang, jaarlyks zal kunnen toeneemen, onder ernstige recommandatie aan meermelden gecommiteerde van te zorgen, niet alleen dat de voormelde vermeerdering plaats hebbe, maar ook byzonderlyk, dat de indigo zo deugdzaam werde bereid als de Javasche en dat de Javasche instructie in die bereiding naauwkeurig worde opgevolgd en nagekomen;

dat, om wyders zeeker te kunnen zyn van de goede reussite der indigo-culture in de voorschreeven districten, aan den heer Javas's gouverneur zal worden aangeschreeven om tot dat einde naar de Preanger en Jaccratrasche landen, zodra mogelyk, af te zenden den gegageerden boschganger te Paccalongang, Piek, om, niet alleen zodanige plaatsen in de voornoemde districten uit te zoeken en op te geeven, die tot de culture der thom en de bereiding der indigo de meeste geschiktheid hebben, maar om ook aanwysing te doen van de wyze, waarop de benodigde opstallen dienen te worden gemaakt, en tevens informatie te geeven van de schikkingen, die gemaakt zouden kunnen worden omtrend die inlanders, die tot de indigo worden geëmployeerd, voor welke moeite de regenten aan gemelden Piek eene redelyke belooning zullen moeten geeven;

dat de gecommiteerde ten eersten uit ieder der voornoemde

districten naar Tagal en Paccalongang zal zenden twee knappe inlanders om dit jaar nog aldaar onderweezen te worden in het cultiveeren der thom en het kooiken en bereiden der indigo, waarvan aan den heer Java's gouverneur kennis zal worden gegeven, met recommandatie om te zorgen, dat die lieden in alles, wat tot de gemelde culture betrekking heeft, geïnstrueerd en, nadat de bereiding sal zyn afgelopen, naar hunne huizen terug worden gezonden;

dat de gecommiteerde, vooral in den beginne, jaarlyks in de Javasche bovenlanden voor reekening van voormelde regenten zal laten opkooiken goed zaad van de thom randoe of dalm, na mate van de benodigdheid, welk zaad uitterlyk tegens de maand April of Mey aan de regenten sal moeten bezorgd worden;

dat de gecommiteerde volleedige afschriften van de voorschreeven Javasche instructie zal bezorgen en ter hand stellen aan de regenten in het Javaansch en aan de onderscheide opzienders in het Hollandsch, onder stipte aanbeveeling van zig daarna te gedragen in de voornoemde culture;

dat de regentschappen Bandong en Sumadang, als in 't geheel niet geschikt tot de indigo-culture, van die culture zullen weesen geëxcuseerd, mits daarentegen ronde peeper aanplantende en de culture daarvan zoverre extendeerende, als buyten praedjudicie van die der coffy zal kunnen geschieden;

dat in het regentschap Crawang insgelyks ronde peeper zal worden aangekweekt, gelyk meede in de hooge landen van Tjasseem, Pamanoekean en Pagadeen, welke drie laatstgemelde regentschapjes, tot de coffy-culture ongeschikt zynde (zo als te voren reeds gezegd is), van de leverantie van coffy worden geëxcuseerd, voor zoverre de inwoondere daarin niet vrywillig zullen willen participeeren, wordende den gecommiteerde gelast en aanbevoelen exactelyk na te laten gaan en op te geeven, hoeveele peeperranken na rato der ingezeetenen in voorschreeven districten zoude kunnen worden aangeplant en onderhouden;

dat de aanplanters van peeper, evenals die van de indigo, bevryd zullen weezen van alle landsdiensten en servituten tot

zolang de leverantie van de peeper zal beginnen, hetgeene men op vyf jaaren steld;

dat de gemeene man of eerste leverancier de peeper zal moeten leeveren aan den regent het picol ad 140 ƒ voor rd^e 8 zilver geld en mindere gedeeltens tot $\frac{1}{16}$ picol inclusive na diezelve proportie en dat de regenten dezelve in de onderscheide pakhuisen te Batavia aan de Compagnie zullen moeten leeveren het picol ad 135 ƒ voor ryksdaalders 7 zilver geld;

dat de regenten gehouden en verplicht zullen zyn de peeper ook by kleyne partyen volgens daartoe aan hun lieden af te geeven geëikte maaten van den gemeenen man, wanneer die minder dan $\frac{1}{16}$ picol presenteerd te leeveren, te accepteeren, alwaare het ook maar by katjes, en zulks tegen contante betaaling, gerekend na proportie van bovengemelden prys à 8 duiten het katje.

19 Augustus. *Oprigting van pasar's in de Jakatrasche en Preanger landen.*

Is goedgevonden en verstaan:

dat in de regentschappen van Tjanjoer, Bandong, Sumadang, Praccamoentjang, Crawang en Batoelayang eene dagelyksche bassaar in de nabyheid van iedere hoofd-nogory *ter proeve* zal worden opgericht, onder voorwaarde, dat de regenten zorgvuldig zullen waken tegens alle inconvenienten, welke soortgelyke permissien meestal verzellen, waaronder voornamentlyk moet gerekend worden alles, wat de gemeene veyligheid, inzonderheid op de wegen, betreft;

dat een ieder vryheid zal hebben op voorschreeven bassaars dagelyks zyne producten te markt te brengen, zonder daarvoor iets, hoe gering ook, te betaalen, dog dat de vaste kraamhouders als eene recognitie voor hunne winkels aan de regenten zullen moeten opbrengen 6 stuyvers 's maands om daaruit de kosten en het onderhoud van de bassaars eenigsints goed te kunnen maaken;

dat op voorschreeven bassaars geene spelen van vermaak

zullen worden toegelaten en dat aldaar geene Chineesen toegang zullen mogen hebben; ook dat geene buffels uit de regentschappen zullen mogen worden gevoerd zonder speciale permissie van de respective regenten, dewelke die permissie zullen kunnen en mogen weigeren, wanneer zy zulks nodig oordeelen; wordende den gecommiteerde gelast te zorgen, dat deeze ordre stiptelyk werde nagekomen en in het generaal te waaken, dat van deeze concessie tegens de intentie geen misbruik werde gemaakt, ten welken einde hy, gecommiteerde, gelast zal worden eene speciale instructie voor de op te rigten bassaars te ontwerpen en aan heeren Commissarissen Generaal ter approbatie te presentereen;

dat in het regentschap Tjanjoer, zowel als in de andere voorschreeven regentschappen, voor eerst maar eene bassaar ter proeve zal worden aangelegd, kunnende men in het vervolg, wanneer bevonden word, dat de uitkomst aan de verwagting beantwoord, in de meermelde districten 2 à 3 of zelfs nog meerder bassaaren invoeren, na mate de uitgestrektheid, volkrykheid of andere omstandigheeden zulks zullen vereisschen, ten welke einde den gecommiteerde word aanbevolen om, nadat de voorschreeven bassaaren een jaar zullen gestaan hebben, aan heeren Commissarissen Generaal of aan de hoge regeering te berigten den uitslag daarvan en, indien die aan de verwagting voldoed, als dan de nodige voordragten te doen tot het toestaan en het plaatsen van meerdere dag- of weekmarkten.

19 Augustus. *Inlijving van Tji-asem, Pamanoekan, Pagaden en Adiarsa bij Krawang en Soemedang.*

Is goedgevonden, dat de regentschappen Tjasseem, Pamanoekan, Pagadeen en Adiarsa, welke niet zeer groot, onvrugtbbaar en slegt bevolkt zyn, in het vervolg by vacatures zullen getrokken worden onder den regent van Crawing en die van Sumadang (zo als dit reeds plaats heeft gehad met opzigt tot Tjasseem) te weteen: Adiarsa en Tjasseem als een tjoetak onder Crawing

en Pamanoekan en Pagadeen insgelyks als een tjoetak onder Sumadang, als daartoe het gelegenste zynde, en zulks om de opgezeetenen in die landschappen te ontheffen van de al te groote en drukkende last van in elk klein district, niet alleen een regent, maar daarenboven deszelfs dikwyls zeer talryke familie te moeten onderhouden, zullende nogthans over de voorschreeven tjoetaks uit de familien der tegenwoordige regenten van voornoemde kleine landschappen altyd hoofden moeten verkoosen worden met den titul van Oemboel, dog niet hoger.

22 Augustus. *Opheffing van den grooten winkel en van het kostgeld-kantoor te Batavia.*

Zulks geschiedde, »wyl de afbetaling der soldyen en kostgelden volgens de jongst daar omtrent g'introduceerde schikkingen gedaan worden op het generaal tractements-comptoir».

25 Augustus. *Javasche verpachtingen.*

Wyl het termyn der vorige verpachting met ultimo December naastkomende staat te expireeren, zoo is goedgevonden en verstaan de Javasche domeinen, uithoofde van de noch subsisterende noodlottige en ongunstige omstandigheden, even als in anno passato heeft plaats gehad, wederom op de vorige conditien te doen opveilen en af te staan voor den tyd van een jaar.

9 September. *Verhooging der gage van inlandsche christen militairen.*

Gedelibereerd zynde op het verzoek van de inlandsche christen militairen om verhoging van hun maandgeld, vermits hetzelfde niet toereikend was tot den inkoop van hunne monteering stukken, alzoo zy eeven zodanig gekleed zyn als de Europeesche militairen.

Zo is goedgevonden de gage van voornoemde inlandsche

christen militairen te verhoogen en gedurende den presenten oorlog te bepalen:

voor de sergeanten op.....	rd ^e 8
» » corporaals ».....	» 7
» » gemeene ».....	» 6 ter maand.

15 September. *Regeling der verdeeling van de suiker, jaarlyks aan de Regering te leveren.*

In overweging genomen zynde, dat door de verdeeling van de suiker, die de suikermolenaars jaarlyks aan de Compagnie moeten leveren, wanneer die buiten hunne voorkennis en mede-weeten word gemaakt, aanleiding word gegeven tot ongenoegen en klagten by dezen en geenen onder dezelve, — zo is, tot voorkoming hiervan in het vervolg, goedgevonden en verstaan jaarlyks in de maand February de repartitie te laten maaken van de te doene leverantie aan de Compagnie ten byweezen van de lieutenants der Chineezen en de gezamentlyke suikermolenaars, aan het hoofd hebbende den burger Heemraad, Andries Teisseire, en den capitain der Chineezen, Oey Biangkong, aan wien de directie daarvan is opgedraagen, zonder dat deze regeering zich daarmede verder zal inlaten, dan voor zover betreft de door dezelve gemaakte verdeeling over de 15000 kanassers, die voortaan steeds aan de Compagnie zullen moeten geleverd worden.

Op 12 December 1797 is ter zake nader bepaald:

- 1° dat de gemelde comparitie zal worden gehouden voor de betaling van het eerste termyn der vooruitverstreking in January;
- 2° dat in die byeenkomst nauwkeurig zal worden nagegaan en overwoogen de staat en de gesteldheid der respectieve zuikermolens, zo in het generaal, als ieder in het byzonder, mitsgaders het vooruitzicht en verwachting van een meer of minder dan wel voor- of nadeelige, eigenjaarige inzaam van ieder der subsisteerende moolens;

- 3° dat, na een zodanige beschouwing en overeenkomstig de bevinding, met alle onpartydigheid onderling zal moeten worden opgemaakt een vergelyk of tarief voor het aandeel, dat ieder moolenaar verplicht zal weezen te leveren van de 15000 kanassers, die het contingent voor de Compagnie in het geheel zullen uitmaaken, waarvan dan eene notitie geformeerd en door de gezamentlyke comparanten onderteekend zal moeten worden;
- 4° dat, om niet alleen verzekerd te zyn van eene prompte en tydige leverantie, die met de maand Mey zal beginnen en met ultimo December zal moeten afgelopen zyn, maar ook om voor te komen, dat de eene moolenaar niet den anderen in zyn particulieren verkoop hinderlyk zy, opgemaakt zal worden eene notitie, aanwyzende en bepaalende praecisselyk de quantiteyt, die ieder verplicht zal zyn maandelyks in mindering van zyn aandeel te leveren, terwyl by bevinding, dat daarin nalatigheid plaats heeft, de zodanige direct zal worden gesteld in handen van den advocaat fiscaal om tot de voldoening gedwongen te worden;
- 5° dat, ingeval er eenig verschil ontstaan mogt over de voornoemde verdeeling, dit verschil dan zal moeten worden gedecideerd door de meerderheid der voormelde comparitie en men verplicht zal weezen zich daar aan te onderwerpen.

23 September. *Vrijstelling van ambtgeld voor den doodgraver van het buiten-Portugesche kerkhof en voor den schrijver bij den Boom te Batavia.*

Zulks geschiedde wegens „de soberheid der inkomsten”.

23 September. *Regeling der inkomsten van de scherp-regters te Batavia.*

Genieten elk 's maandelyks:

aan gagie	rd ^s 7:24	of in 't jaar.....	rd ^s 90:—
• kostgeld	• 3: 9 ³ / ₅	• „ „ „ „ „ „ „ „	• 38:19 ¹ / ₅
		te zamen.....	rd ^s 128:19 ³ / ₅

voorts aan salaris voor het doen van executien by den Raad van justitie:

voor het tortureeren.....	realen 6	à	$38\frac{2}{5}$	stuivers
» » leedebraken.....	» 20	» —	»	»
» » ophangen	» 8	» —	»	»
» » onder de galg tentoonstellen, item geesselen en brandmerken	» $6\frac{1}{2}$	» —	»	»
voor het » » »	» $4\frac{1}{2}$	» —	»	»
» » enkeld geesselen.....	» 3	» —	»	»
» » slapen na het buiten gerigt van lieden, die zig zelfs verdaan hebben.....	» 8	» —	»	»

Wegens deese salarissen hebben zy in anno 1795 genoten realen 96 à $38\frac{2}{5}$ stuivers of rd^e 76: $38\frac{2}{5}$ van 48 zwaare stuyvers ieder;

in anno 1796 is by den Raad geen executie voorgevallen;

» » 1797 hebben zy aan salaris genoten 129 realen van $38\frac{2}{5}$ stuivers of rd^e 103: $9\frac{2}{5}$.

Hunne eyschen van benodigheeden by deese executien zyn onbepaald; daarop word niets afgedongen en in hetgeen zy daarvan overbehouden, vinden zy eene suppletie van hun sober bestaan.

By het collegie van Scheepenen zyn hunne salarissen voor het doen van executien en de verstrekkingen der benodigheeden daartoe bepaald, als volgt:

voor het leedebraken van een delinquant, realen 40 à $38\frac{2}{5}$ stuivers ieder, mitsgaders:

- een loodlyn,
- » tromlyn,
- » kafferlyn;

voor hangen, worgen en onthoofden, voor elk delinquant realen 16 à $38\frac{2}{5}$ stuivers en twee tromlynen;

voor het tentoonstellen onder de galg, geesselen en brandmerken van veel of weynig delinquanten:

- twee tromlynen,
- een loodlyn,

twee honderd geesselroeden,
 tien maten zout;
 voor ieder delinquant, die naast den dood gestraft word, realen 13
 » geesselen en brandmerken..... » 12
 » geesselen » 8
 » elk delinquant, die gebrandmerkt word, een mand houtskoolen;

voor de tortuur, na de graden, 8, 10 en 12 realen,
 » het sleepen naar het buiten geregt 10 realen.

Doorgaans geeven zy 4, 5 of meer op, die naar buiten gebragt zyn, schoon de justitie onbekend, en dit sorteerd onder hunne stille winsten.

Indien er geen doodstraf plaats vind, genieten zy nog voor elken justitie dag tot een douceur:

de eerste scherpregtter..... realen 50
 » tweede » » 30
 en by parate executien de helft, alles boven haar salaris.

Weegens het doen van executien hebben zy by Scheepenen geprofiteerd:

in anno 1795 rd^s 106
 » » 1796 » 134
 zynde in anno 1797 by het gemelde collegie nog geen executie voorgevallen.

Aan elk der beide scherpregtters word, met intrekking van gage en kostgeld, toegelegd een maandelijks tractement van ryksdaalders 15 (daar onder rd^s 5 in contanten) of in het jaar rd^s 180.

Om verder hun bestaan op een beeteren en geregelden voet te brengen word by deesen bepaald, dat zy voortaan voor het doen van executien, enz. by den Raad van justitie zullen genieten dezelfde salarissen, douceurs en verstrekkingen, als volgens het hier nevens genoteerde by het collegie van Scheepenen is geintroduceerd, zonder meer, werdende hun wel expresselyk geinterdiceerd om, daar hun bestaan als nu op eene billyke wyse is gereguleerd, zig voortaan soigneuselyk te wagten van iets by hunne reekeningen op te brengen, het

welk hun niet volgens de voorschreeven bepaling weesenlyk toekomt en mitsdien ook van het bekend stellen van meer lyken als naar het buiten geregt gebragt, dan weesenlyk heeft plaats gehad.

23 September. *Verzending van brieven naar Nederland.*

Om des te beter te zorgen, dat somtyds geen gelegenheden voorhygaan, welke zouden kunnen geschikt geoordeelt worden om de papieren voor Nederland, welke in gereedheid zyn of by vervolg zullen gebragt worden, te verzenden, is goedgevonden den sabandhaar en licentmeester te gelasten om telken Vrydage aan den heer Commissaris Generaal, Nederburgh, ter hand te stellen een schriftelyk berigt, houdende, welke vreende scheepen waarschylyk binnen de eerstvolgende agt à tien dagen van hier (Batavia) zullen vertrekken en naar welke plaatsen, ten welker einde hy zig steeds zo naauwkeurig doenlyk daarna zal moeten informeeren.

Den 16^{den} December 1797 is ter zake nog het volgende bepaald:

Op de ter kennisse van Commissarissen Generaal gekomen representatien van verscheide schippers van neutrale scheepen nopens de fatale gevolgen, waaraan zy zig zelve en hunne rheeders zouden kunnen exponeeren, wanneer bekend werd, dat zy zig chargeeren met het overbrengen van officieele papieren aan heeren Bewindhebber, ook zelfs nadat zulke papieren hunne bestemming reeds hebben bereikt, is dienstig en billyk geoordeeld heeren Bewindhebber by bekwaame gelegenheid te verzoeken om de scheepsgelegenheden, waarmede hun welEdele hoog agtbaare officieele brieven van hier ontvangen, wel te willen secreteeren.

30 September. *Overname door de Regering van de schulden van regenten in West-Java aan den gecommitteerde tot en over den inlander.*

In overweeging genomen zynde, dat er geene reedene

van eenig belang zyn, welke zouden behoeven te verhinderen om den gecommiteerde van deese last, welke hem zo zeer schynd te drukken, te ontheffen, want dat de bedugting, dat de Compagnie daardoor aan risico zal worden geëxponeerd, uithoofde van welke aan voornoemden gecommiteerde provisioneel alleenlyk was toegestaan om voortaan op dat montant te mogen genieten den interest van $\frac{1}{2}$ percent 's maands, haare kragt verliest door het berigt van den gecommiteerde, dat de voorschreeven schulden uithoofde van de seederd eenige jaaren zo zeer verbeeterde staat van de regentschappen thans zeer solide zyn en er geen twyfel aan is, of deselve zullen binnen weynige jaaren kunnen wesen geliquideerd, wanneer de directie over en in de regentschappen blyft op den presenten voet en deese oorden blyven bevryd van vyandelyk geweld, terwyl, by aldien het laatste onverhooptelyk mogt gebeuren, eene uytstaande pretensie ten lasten van de regenten ten minsten van deselve waarde zal kunnen worden gehouden als de papiere munt, welke tot het doen van deesen overneem zal moeten worden uytgeschoten;

dat zelfs uit zodanigen overneem dit wesendlyk voordeel kan worden tegemoed gezien, dat daardoor alle financieele onderhandelingen tusschen den gecommiteerde en de regenten, waaruit in vorige tyden zulke merkelyke misbruiken zyn ontstaan, voor altyd ten eenemalen zullen weesen afgesneeden en dat ook als dan de regenten niet zullen behoeven bezwaard te worden met eene verhoging van interest, hetwelk hun des te beeter zal aanmoedigen en in staat stellen om de hoofdschuld spoedig te kunnen liquideeren.

En is vervolgens goedgevonden, dat de hoge regeering sal werden gelast om de agterstallen ten bedragen van ryksdaalders 94639 voor reekening van de Compagnie over te neemen en de respective regenten daarvoor te debiteeren tegens den interest van $\frac{3}{8}$ percent 's maands, met ernstige recommandatie aan den gecommiteerde om zorgvuldig te blyven waaken, dat de aflossingen deeser schulden en de betalingen der interesten behoorlyk gevolg neemen.

3 October. *Intrekking van het verbod tegen uitvoer van stroop, uitgevaardigd op $\frac{12}{22}$ April 1768.*

Zulks geschiedde, »wyl de reden van dit interdict, namentlyk de bedugting voor het verval der araksbranderyen ter dezer hoofdplaats door den uitvoer, inzonderheid naar Java, niet meer existeert, zedert aldaar geen arak gestookt en de siroop buitendien aldaar zelfs kan gemaakt worden».

Zie ook 23 October 1797:

5 October. *Verkoop van »onbekwaame», Compagnie's schepen.*

Is goedgevonden en verstaan voortaan tot een vaste cynosure te bepaalen, dat, wanneer afgelegde schepen, ofschoon tot 's Compagnies dienst verder geheel onbekwaam, verkogt worden, zulks zal geschieden in het heeren logement met den inventaris, nadat hetgeen voor de Compagnie noch dienen kan, daarvan zal zyn geligt en het publiek daarvan eenige dagen bevorens behoorlyk zal zyn geadverteerd.

13 October. *»Verstrekkings in gelde».*

Tot vermindering van den onslag en tot bevordering van de eenvoudigheid en klaarheyd by de boeken is goedgevonden en verstaan de verstrekking in natura van alle zodanige artikelen aan de respective administratien, schryfcomptoiren en andere departementen, zo mede aan de eilanden Onrust en Edam, als by particulieren te bekomen zyn, voor het vervolg te excuzeeren en daarvoor in gelde te laten afgeeven het montant der pryzen, waarvoor dezelve by particulieren te bekomen zyn, volgens een daarvan geformeerde prys-courant.

$\frac{13}{17}$ October. *Uitloving eener premie op het aangeven van den schrijver van zeker »schriftuur».*

Nademaal wy met geen minder ontstichting dan verontwaardiging hebben vernomen, dat ter dezer hoofdplaats rouleert zeker schriftuur, ten titul voerende: aan het volk van Neder-

land en deszelfs vertegenwoordigers, waar van deszelfs lasterlyk, schoon absurde inhoud alleen kan strekken om in deze gewesten het zo noodzakelyk publiek vertrouwen op 's lands wettige regeering te ondermynen, mitsgaders de rust, goede ordre en eene billyke subordinatie te verbreeken, waar tegen heeren bewindhebbers, uitmakende het committé tot de zaaken van den Oost-Indischen handel en bezittingen, noch onlangs by hoogstderzelve missive van den 14 April 1796 ten nadrukkelyksten gelast hebben te waaken. — Zo is het, dat wy, ons verplicht oordeelende ons daar aan ten ernstigsten te moeten laten gelegen leggen, goedgevonden en verstaan hebben eene praemie van één duizend rykedaalders zilvergeld uit te loven, gelyk wy doen by dezen, voor den geen, die den schryver en disseminateur van het voorschreeven lasterschrift zal ontdekken en aangeven, zodanig, dat hy in handen van de justitie geraake en daar over, anderen ten exempel, gestraft zal kunnen worden — terwyl de naam van den aanbrenger, des begeerende, zal worden gesecreteerd.

En op dat een iegelyk van deeze onze serieuze intentie kennis zoude mogen erlangen, zal deze, zo ter dezer hoofdplaats, als op Java, Cheribon en Bantam worden gepubliceerd en geaffigeerd ter plaatzen, waar men gewoon is publicatie en affixien te doen.

In hunne resolutiën van 7 October 1797 lieten Commissarissen Generaal ter zake het navolgende aanteekenen :

Na examinatie van het voorschreeven schriftuur is in agting genomen, dat het schryven en divulgeeren van zodanige libellen allesints strekkende is om in deeze gewesten het zo noodzakelyk publiek vertrouwen op 's lands regeering te ondermynen, mitsgaders de rust, goede ordre en eene billyke subordinatie te verbreeken, en dat dierhalven de hoge regeering in deezen allesints overeenkomstig haare duure verplichtingen heeft gehandeld met zig daaraan ten ernstigsten te laten gelegen leggen ;

dat ook de niet min absurde, dan lasterlyke inhoud van dat geschrift byna zoude moeten doen denken, dat 'er niemand kan gevonden worden, dwaas en onbeschaamd genoeg, om met hetzelfde het volk van Nederland en deszelfs verteegenwoordigers te durven naderen en dienvolgens het vermoeden doen geboren worden, dat de specieuse titel, daaraan gegeven, alleen ten oogmerk heeft om 'er by minkundigen eenig credit aan by te zetten; dan dat, vermits de ondervinding reeds meermalen heeft doen zien, dat in de presente tyden niets van dien aart voor onmogelyk moet worden gehouden, allezints dienstig is in tyds te bepalen, hoedanig sal dienen te worden gehandeld, ingevalle de auteur ontdekt en tevens bevonden mogt worden, dat hy in de daad zodanig schriftuur aan de verteegenwoordigers van het volk van Nederland had geadresseerd en doen toekomen.

En is vervolgens begrepen, dat daar omtrend voor alles moet worden in het oog gehouden, dat aan een iegelyk, die naar van de Compagnie of ingezeeten in Indië, ten allen tyde de weg behoore open te staan om by het bewind in Nederland en nog veel meer by de verteegenwoordigers van het volk van Nederland klagten en beschuldigingen in te brengen, ook tegens 's lands regeering alhier ofte de perzoonen, dezelve uitmakende, en dat gedagte regeering zulks even min vermag te verhinderen of te beletten, als op eenigerhande wyze te anticepeeren op hetgeen het bewind of volks verteegenwoordigers voornoemd zouden kunnen goed vinden op diergelyke klagten of beschuldigingen te besluiten;

dat het er egter verre van daan is, dat uit dien hoofde iemand zoude kunnen gewettigd zyn om by een geschrift als dat, waarvan hier de questie is, onder den voorgeciteerden titel ongestraft allerley lastertaal tegens zyne wettige overheeden uit te braaken en diergelyke adressen ook alhier te divulgeeren, dog dat in soortgelyke gevallen het oordeel daar over in de eerste plaats competeerd aan degeene, aan welke zodanig adres is gerigt en overgegeeven, zonder dat men zulks alhier, ja, zelfs door geen justitueel onderzoek, kan, nog mag

voortloopen, moetende van derzelve regtvaardigheid en wysheid worden verwacht, dat zy diegeene, welke van haarentweegen in Indië het hoogste gezag voeren, tegens al zulke ongehoorde aanrandingen zullen handhaaven, hun wegens de geleede prostitutien eene behoorlyke genoegdoening doen wedervaaren en den errover en lasteraar aan de gestrengheid der wetten overlaaten.

Waarop na rype deliberatie verstaan is aan de hoge regeering te kennen te geeven, dat Commissarissen Generaal van begrip zyn, dat, wanneer de auteur van het meermelde geschrift mogt worden ontdekt en daarby tevens kwam te blyken, dat hy hetzelfde aan de vertegenwoordigers van het volk van Nederland had doen toekomen, alle verdere justitieele procedures deswegens tegens denzelven zouden behooren te worden opgeschort, tot dat het goetvinden van welmelde vertegenwoordigers daar omtrend zal zyn vernomen; dog dat ook de auteur, indien hy mogt zyn een dienaar van de Compagnie, inmiddels zoude moeten worden gesuspendeerd in zynen dienst, nadien het tegenswoordig opperbestuur van dit land geen de minste staat kan maaken op de trouwe en de gehoorzaamheid van iemand, welke hetzelfde uit zodanig oogpunt beschouwd, als de schryver van het voorgemeld adres, en zulks van de nadeeligste en, naar mate van de aangelegendheid der bediening, welke hy mogte bekleeden, allezinst gevaarlyke gevolgen zoude kunnen zyn voor het algemeen belang, welke het misdadig zoude zyn te voorzien en niet door toereikende maatregelen voor te komen.

Eindelyk, dat het noodzakelyk is, dat van deese zaak en hetgeen daar omtrend reeds is en by vervolg verder zal worden verrigt, zo spoedig doenlyk kennisse worde gegeeven aan heeren Bewindhebberen, ten einde hun wel Edele hoog achtbaare daarvan volleedig mogen zyn geïnformeerd.

17 October. *Voorschrift voor Weesmeesteren nopens de afgifte van gelden aan getrouwde, vrouwelyke pupillen.*

Weesmeesteren deser stad verzogt hebbende om de nodige voorziening, dat zy op eene legaaale wyze naricht erlangen

mogen van alle huwelyksche voorwaarden, die hier worden aangegaan, tot voorkoming van de nadeelen, die zouden kunnen resulteeren uit afbetaalingen aan perzoonen, die somwylen uit-hoofde derzelve tot den ontvangst niet gequalificeerd zouden zyn, — zo is, hierop gedelibereerd zynde, goedgevonden en verstaan aan het gemeld collegie qualificatie te verleenen om geene afgave te doen van gelden, toebehoorende aan hunne pupillen, meisjes zynde, wanneer zy getrouwd zyn, dan op bewyzen, getekend, zo door haar, als door de perzoonen, waaraan zy zich door het huwelyk verbonden hebben.

23 October. *Vergunning tot uitvoer van stroop. — Regeling der pacht van vogelnestjes, enz., enz.*

Van wegens de hooge regeering word aan allen en een iegelyk by dezen bekend gemaakt, dat in Raade van Indiën is besloten :

Art. 1. Het interdict van den uitvoer alhier van syroop, geëmaneerd den 22 April 1768, als nu weder in te trekken en tot den uitvoer daar van een ieder vryheid te geeven.

Art. 2. Van de vogelnestjes, vallende in de Jacatrasche bovenlanden, waarvan thans geheeven worden, behalven zes percent voor den pachter, noch vyf-en-twintig ryksdaalders per pikol voor de Compagnie, in het vervolg, ingaande met primo Jnauary 1798, te laten heffen tien percent voor den pachter.

Art. 3. Den handel in Javasche en Cheribonsche zuiker eerste soort voortaan, ingaande met primo Janury 1798, aan een iegelyk te permitteeren en dienvolgende in te trekken de daartegens den $\frac{9 \text{ April}}{1 \text{ Mei}}$ 1778 gestelde ordre.

Art. 4. Dat van de Javasche lywaaten, die na 1 January 1798 hier zullen worden ingevoerd, niet meer dan 6 percent aan 's Heeren gerechtigheid zullen worden geheeven, doch van alle andere lywaaten, die van plaatzen, om de Oost gelegen, hier worden aangebragt, de bepaalde 15 percent zullen moeten worden voldaan.

Art. 5. Dat, ingeval ontdekt mogt worden, dat hier slaaven clandestien zyn ingevoerd, van dewelken geen redemptie-geld voldaan is, het zy onder den naam van anak-prauw of ma-

troezen of wel anderzints, om daar door 's Heeren gerechtigheid te fraudeeren, de invoerder, niet alleen als een fraudeur zal worden behandeld, maar ook voor ieder derzelven het voormeld redentie-geld zal moeten betaalen; en dat boven dien dusdanig clandestien ingevoerde slaav of slaaven verbeurd zullen zyn en geconfisqueerd zullen worden ten faveure van den pachter of wel den officier van justitie, die de aanhaaling zal doen.

Art. 6. Nader te interdiceeren het vaaren van eenige vaartuigen, hoegenaamd ook, van Java, Cheribon, Indramajoe, Bantam of elders komende, naar Tjilintjing, Tannara of eenige andere plaatzen, hier omstreeks gelegen, of het vertrekken van daar derwaards, op poene van confiscatie van vaartuig en lading ten faveure van den pachter voor de eene en van den officier, die de calange zal doen, voor de andere helft; zullende de potiaas der basaars op de twee eerstgemelde en de hoofden op de andere plaatzen daar voor aanspreekelyk worden gehouden en niet alleen verplicht zyn aan de bediendens, die de pachter van den boom zal nodig oordeelen aldaar te plaatzen, alle adsistentie te verleen, wanneer die van hun gerequireerd zal worden, maar ook by ontdekking, dat eenige goederen aldaar clandestien zyn aangebragt of uitgevoerd, voor den tyd van tien jaaren in de ketting geklonken worden om aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 7. En dat geene Compagnies dienaaren, op het Jaagpad, Ploezers-kasie of buiten den boom alhier bescheiden, eenige negotie-goederen in hunne wooningen of elders zullen mogen brengen of opslaan, het zy voor zich zelve of wel voor anderen, op poene van confiscatie van dezelve ten faveure van den officier van de justitie, die de aanhaaling daar van zal doen, voor de eene en van den pachter van den boom voor de andere helft.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deze, zo alhier, als op Java, Cheribon en Bantam, worden gepubliceerd en, behalven in de Nederduitsche, ook in de gewoone inlandsche taalen geaffigeerd ter plaatzen, waar men gewoon is publicatien en affixien te doen.

Zie ook 3 October en 19 December 1797.

²⁰/₃₁ October. *Verbod tegen handel in houtwerken te Batavia door Compagnie's dienaaren.*

Van wegens de hooge regeering dezer landen word aan allen en een iegelyk by dezen bekend gemaakt, dat in Raade van Indië, tot voorkoming, dat 's Compagnie's dienaaren zich op geene indirecte en ongeoorloovde wyze van 's Compagnie's houtwerken meester maken en die naderhand onder den naam van particulier ingekogte verkoopen, besloten is allen handel in houtwerken aan 's Compagnie's dienaaren ter dezer hoofdplaats te verbieden en te interdiceren, gelyk dezelve ten ernstigsten verboden en geinterdiceerd word by dezen, sub poene van confiscatie dier houtwerken en zodanige verdere arbitraire straf, zo voor den verkoper, als koper, als naar exigentie van zaaken bevonden zal worden te behooren.

Zie ook ^{14 November}/_{12 December} 1797.

31 October. *Toelichting tot de wijziging, vastgesteld op*
^{27 Junij}/_{11 Julij} 1797, *in de belasting op legaten en collaterale successiën.*

Nademaal ons is voorgekomen, dat by sommigen deze en geene dubiteiten zyn ontstaan wegens den waaren zin en meening van het 20^e artikul der geamplieerde ordonnantie op de heffing der belasting op alle de legaten en collaterale successiën, onder het ressort van de Oost-Indische Compagnie vallende, vermeld by ons placcaat van den 11^{en} July dezes jaars:

zo is het, dat wy nodig geoordeeld hebben, tot wegneeming van de voorschreeven, met de waare intentie van het gemeld artikul niet overeenkomende twyffelingen, by wege van interpraetatie te verklaren en te ordonneeren, gelyk wy verklaren en ordonneeren by dezen, dat, naardien in het gemeld 20^e artikul duidelyk is gezegd, dat de voorschreeve gerechtigheid niet zal betaald worden, wanneer man en vrouw, uit hetzelfde huwelyk geprocreëerde gemeene kinderen nalatende, elkander bemifficeeren met lyftocht of anderzints, en hetzelfde ook dusdanig bepaald is by de ordonnantie op de voorschreeve gerechtigheid van den 4^{en} October 1791, artikul 19, daaruit ook

niet anders kan afgeleid worden, als dat man en vrouw dit middel niet moeten betalen, wanneer zy elkander by overlyden, of tot erfgenaam benoemen, of iet komen na te laten, zo dra er gemeene kinderen, uit hun huwelyk geprocreeerd, in leven zyn; — dat dienvolgende ook al, hetgeen uit dien hoofde van het begin af, dat deze gerechtigheid hier is geheven geworden, tot nu toe abusive mogt zyn voldaan, aan de betaalders of betaalsters gerestitueerd zal worden; — en dat voorts, wanneer mans, by overlyden, swangere vrouwen komen na te laten, die vruchten voor gebooren gehouden zullen worden, zo dra er over hun voordeel word gehandeld.

Terwyl wy wyders tot ampliatie van de voorschreven ordonnantie op de heffing der meergemelde gerechtigheid goedgevonden hebben te statueeren en te bepalen, gelyk wy statueeren en bepalen by dezen, dat boedels van vreemdelingen of andere personen, niet behoorende tot 's Compagnie's dienaaren of onderhoorigen, de gemelde impost niet subject zyn; — en dat, naardien de hier gezeeten Jooden even als andere burgers worden geconsidereerd, dezelve ook aan de voorschreeven impost subject zullen zyn.

$\frac{7}{10}$ November. *Kennisgave, dat de »ordinaire Dinsdachs- en Vrydachs-vergaderingen» van de Indische Regering beginnen zouden des morgens te 8 uure.*

Tot bovengenoemden datum begonnen die vergaderingen eerst te 9 uure.

10 November. *Voorschrift nopens het indienen van berigten, verantwoordingen, enz.*

Op den voorstel van den heer Gouverneur Generaal is, tot voorkoming van de vertraging, die in de afdoening van zaaken word toegebracht door het niet tydig inkomen en zelfs geheel agterblyven van de door deze regeering gevraagd wordende berichten, verantwoordingen en andere schriftelyke opgaven, goedgevonden en verstaan, niet alleen den eersten gezworen klerk ter generaale secretary, Barend Kaaseboom, op te dragen om maandelyks na te gaan en schriftelyk op te geeven, welke

van de berichten, verantwoordingen en opgaven, die na dato dezes zullen gerequireerd worden of reeds bevorens gerequireerd zyn, binnen den tyd van een maand niet ingediend zullen worden, maar ook te bepalen, dat elk en een iegelyk gehouden en verplicht zal zyn om alle berichten, verantwoordingen en schriftelyke opgave, die van hun door deze regeering gevorderd zullen worden, binnen den tyd van een maand, nadat het besluit daartoe zal zyn genomen, by deze regeering in te dienen; en dat degeene, die bevonden zullen worden zich aan negligenties of aan onverschillige omissie in dezen schuldig te hebben gemaakt, telkens zullen verbeuren een honderd gecartelde ducats ten behoeven van het pennisten gesticht.

Onder aanvoering van allerlei redenen verzocht in Augustus 1805 de advocaat-fiscaal, dat dit voorschrift op hem niet toepasselyk mogt worden verklaard, naar aanleiding van welk verzoek de Regering den 9^{den} Augustus 1805 hem te kennen gaf, dat »de voorschreeven bepaling en poenaliteit alleen werkt ten aanzien van zulke requesten, waaraan blykbaar binnen den tyd van een maand zal kunnen worden voldaan, gevolgelyk niet omtrend de zodanigen, die uithoofde van hunne uitgebreidheid of noodzakelyke nasporingen een geruimen tyd ter beantwoording vorderen, waarom dese regeering, daarop regardeerende, by het gedagte besluit uitdrukkelyk heeft gestatueerd, dat de voornoemde boete zal worden verbeurd door hen, welke bevonden zullen worden zich aan negligentie of aan onverschillige omissie in deezen schuldig te hebben gemaakt; onder voorhouding verder aan den voornoemden advocaat-fiscaal van de verwachting dezer regeering, dat hy van zyne zyde daaromtrend geen reedenen tot beklag zal geeven”.

11 November. *Jaarlyksch aandeel van verschillende Compagnie's dienaren in de opbrengst der pachten.*

Als een merkwaardig staaltje van de wijze, waarop Compagnie's dienaren in de vorige eeuw bezoldigd werden, wordt de navolgende staat opgenomen, ontleend aan een advis van den Directeur-generaal, Siberg:

	De in- en uit- gande regu of de Boom.	De groenkeza- men en winkel- rds	Het boekgeld der Chinezen.	Het slagien van vee.	De herbergen binnen- en bu- ten de stad.	De haane ver- leten.	Tophanen, bo en ibopo en wayang.	De waag.	De vismarkt.	T'e samen.			
Aan den heer Gouverneur Generaal	rds 1800	130	rds 1800	rds 1800	rds	rds	rds	rds	rds	rds 1800			
ontfanger generaal	2400	390					130			3040			
president van Scheepenen							3000			5000			
water fiscaal										2400			
advocaat fiscaal	1900	3670	600		240	312	3100			3800			
commandeur		860	600		300	334	3800		300	1900			
bailliw			600				7110			8044			
drossaard der Balav. ommelanden.			700							2400			
land commissaris	2400									550			
sabandbaar	88	88	49	49	49	49	318	91	49	480			
caassier van den gen. ontfangt	480									790			
Boom wagtirs			798							880			
keurmeester van het beestual									880	100			
afslager van de vismarkt	100									300			
have knegt										480			
posthouder van de Chin. kamp	480									1936			
geweldiger van den water fiscaal.		180			86	179	950	24		78			
adv. fiscaal	78									168			
jaga lauwt van den sabandbaar	100	10	10	30	6	3	609	36	12	1321			
boode van heeren Scheepenen		311	130		84	5			84	34			
geweldiger van den bailliw		130	180		86	179	1009	36		1538			
landdrost		10								10			
schrijver van den sabandbaar.							150			150			
landdrost							2400	1800		4200			
de 6 Chinesee luytenants.							400	300		700			
secretarissen								10		100			
boode							120			120			
oppassers van den water fiscaal	97	12	12	12	12	12				97			
de gen. ontfangt.	12						24		12	190			
diverse Chinesee plegtigheden.										891			
Teld	rds 9235	34	rds 4731	rds 1831	rds 867	rds 1060	rds 17262	24	rds 3194	rds 1337	24	rds 42280	8

Commissarissen-Generaal schaften dit alles af door te bepalen, dat de pagters met geen uitkeeringen aan 's Compagnie's dienaaren hoegenaamd zullen worden belast, maar dat de officieren van justitie en anderen, die dezelve pleegen te genieten, voor zoveel nodig, zullen worden schadeloos gesteld uit 's Compagnie's cas, ter preuve en op poene, dat degeene, die voortaan eenige recognitie van de pagters zullen accepteren, *ipso facto* zullen worden gedeporteerd van ambt, qualiteit en gagie en dat diegeene, welke zullen in gebreeke blyven om aan de pagters de nodige adsistentie te bewyzen, voor de eerste maal zullen verbeuren een boete van ryksdaalders 1000, voor de tweede maal ryksdaalders 2000, voor de derde maal ryksdaalders 3000 en deportement;

dat ook de pagters, die bevonden zullen worden hierna eenige uitkeeringen te hebben gedaan, zullen verbeuren de vier dubbele waarde van dien".

In hunne resolutien van 6 Januarij 1798 vindt men wijders ter zake aangeteekend:

Nagegaan zynde, welke perzoonen direct of indirect eenige voordeelen van de differente pagters hebben genoten gehad en die als nu zyn komen te cesseeren, en welke in derzelve gemis naar billykheid behooren te worden te gemoet gekomen, zo is, daar over gedelibereerd weezende, goedgevonden en verstaan:

- 1° als onnodig zynde, niet te suppleeren de ryksdaalders twee hondert in het jaar of zoveel meer of minder, als de postbouder in de Chineesche kamp pleeg te genieten van den pagter van de topbanen, pho en wajangs, nadien die wagt als geene permanente bediening meer kan worden aangemerkt en zuiver militair is geworden (gelyk zy behoort te zyn), zedert dat onlangs is ingevoerd om dezelve, even als andere militaire wagtten, ter behoorlyker tyd te doen aflossen;
- 2° aan den pagter van de boom over te laten om den boom-

wagter — aan den sabandhaar om den haveknegt en jaga laut, mitsgaders deszelfs schryvers, en aan de fiskaals om derzelver oppassers schadeloos te stellen wegens het gemis, dat deeze bediendens respectivelyk uithoofde der meermelde afgeschafte recognitien, enz. mogten hebben ondergaan, zodanig, als zy dat omtrend dezelve, als hunne eige dienaaren zynde, zullen meenen te behooren;

5° voor reekening van den pagter van het slagten van het vee te laten het salaris, dat aan den keurmeester van het bestiaal in deeze zyne functie competeerd, — aangesien hetzelfde in geenen deele in de termen valt van eenige recognitie;

4° dog aan de beide bodens van Scheepenen, in steede van het douceur, hetwelk zy pleegen te genieten van de pagters voor het jaarlyks afslaan der pagten, in eens uyt 's Compagnie's kas toe te leggen, zo als aan hun toegelegd word by deezen, ryksdaalders een honderd.

¹⁴/₁₇ November. *Verbod tegen particulieren uitvoer van poeder-suiker.*

De leveranciers van suiker bleven, in weerwil van herhaalde aanmaningen, steeds achterstallig, — volgens de Regering toe te schryven „aan de afleveringen, die by preferentie aan particulieren werden gedaan”.

De straf was, evenals vroeger, confiscatie.

Op 12 December 1797 is het verbod weder ingetrokken.

¹⁴/₁₇ November
17 December. *Verbod tegen het bewaren van houtwerken op plaatsen, waar de Regering de hare bewaarde.*

Tot beteren tegengang van den handel in houtwerken, die by billet van den 21^{en} October 1797 aan alle 's Compagnies dienaaren ter dezer hoofdplaats is verboden, is goedgevonden en verstaan als nu ook aan allen en een iegelyk by billetten te interdiceren het opleggen en bewaaren van particuliere houtwerken ten eilande Onrust, op de equipagewerf, langs de

groote rivier, op het Jaagpad en de houtkap, in het aubachts kwartier en de arthillery, dan wel op eenige andere plaatzen, waar Compagnie's houtwerken worden opgelegd en bewaard; — en degeenen, die thans noch op de eene of andere van die plaatzen particuliere houtwerken mogten hebben, te gelasten dezelve voor ultimo December naastkomende weg te neemen en naar elders te verplaatzen, onder waarschouwing, dat na het verloopen van dit termyn alle houtwerken, die op de voornoemde plaatzen boven 's Compagnies restanten zullen worden bevonden, voor zover tot derzelve langer aanhouding aldaar geen speciaal consent mogt zyn geobtineerd, geconfisqueerd zullen worden ten behoeven van de Compagnie en de eigenaar daar en boven zal verbeuren de dubbelde waarde van die houtwerken en, een Compagnies dienaar zynde, bovendien zal worden gecorrigeerd naar exigentie van zaaken.

17 November. *Verbod tegen het verkoopen van medicamenten, welke ook, door chirurgijn-majoor, hospitaliers, opper- en onder-chirurgijns.*

De poenaliteit was deportement.

25 November. *Maatregelen in het belang van de suikercultuur op Java.*

Reeds in den jaare 1794 met de meest mogelyke nauwkeurigheid onderzocht zynde alles, wat tot den presenten staat der suiker culture op Java betrekking heeft, ten einde door de vermeerdering der leverantie van dat product ten dien gouvernemente het jaarlyks retour van suiker voor Nederland, zoveel mogelyk, te vergrooten en de handel winsten van de Compagnie te vermeerderen; en als toen geoordeeld zynde, dat de suikerteelt aldaar zonder nadeel van de ryst-culture zodanig zoude kunnen worden uytgebred, dat de leverantie aan de Compagnie, in plaats van de gewoone agt duizend picols of één millioen ponden 's jaars, zoude kunnen bedragen twee en dertig picols of vier millioenen ponden suiker, zo zyn daarop bereits in den jaare 1795 de nodige besluiten genomen, dewelke echter uit-

hoofde van den seederd opgekomen oorlog met Engeland en de geheel onzekere situatie, waarin men zig daardoor gebragt vond, onuitgevoerd zyn moeten blyven.

Dan geconsidereerd zynde, dat men tot nog toe geen antwoord hoegenaamd heeft ontvangen op het berigt van heeren Commissarissen Generaal aan heeren Bewindhebberen van den 4^{en} July 1795, waarhy derzelve denkbeelden over die materie in het breede zyn verhandeld, en het ongeraden is de tyd langer te laten verlopen tot de executie van een ontwerp, hetwelk men op goede gronden mag verwagten, dat door de heeren en meesters, als allezints voordeelig voor 's Compagnie's belangen, zal worden goedgekeurd, zo is deeze zaak op nieuw in ernstige overweeging genomen en na rype deliberatie besloten, dat om de voorgenomene uitbreiding op Java te effectueeren de suiker-culture aldaar zal moeten worden ontheeven van alle die drukkende omstandigheden, welke dezelve tegenswoordig belemmeren, en door deeze en andere gepaste voorzieningen op eene kragtadige wyze aangemoedigd, schoon aan de andere kant daarin met de vereischte omzichtigheid behoord te worden te werk gegaan, ten einde de extensie der suikerteelt geen nadeel toebrengende aan die van de ryst en ook niet strekke tot prejuditie van de Bataviasche colonie.

Voorts geconsidereerd zynde, dat de intrekking van vorige ordres, welke het getal der suikermolens op Java hebben bepaald, daartoe in de eerste plaats zekerlyk in aanmerking komt, doch dat het ten eenemalen ongeraden zoude zyn aan een iegelyk de onbepaalde vryheid te verleen tot het aanleggen van nieuwe suikermolens, daar men in het algemeen zeer geneegen schynd te zyn om diergelyke onderneemingen by de hand te neemen, en daar het suikerriet in het gouvernement van Java door den Javaan zelfs en geenzints door den molenaar, gelyk hier ter hoofdplaatse, word gekweekt en die landaart een afkeer heeft van het schoon- en toemaaken van onbebouwde gronden, dierhalven eene onbepaalde vergunning in deezen buiten allen twyffel nadeelig zoude zyn aan de zo nodige ryst-culture.

So is, om zulks voor te komen en wyders het bedoelde oogmerk in deezen te bereiken, goedgevonden te ordonneeren en vast te stellen, gelyk geordonneerd en vastgesteld word by deezen:

voor eerst: dat geen grooter getal nieuwe molens op Java zal mogen worden aangelegd dan met het thans aanwezig zynde getal voldoende zullen zyn om aan de Compagnie eene jaarlyksche leverantie van twee en dertig picols suiker te verzeekeren en eene hoeveelheid van zes tot agt duizend picols zonder meer te doen verblyven voor den particulieren handel:

ten tweeden: dat deeze nieuw aan te leggen suikermolens, zoveel mogelyk, zullen worden gedistribueerd over alle de comptoiren, die daartoe geschikt zyn, zodat elk derzelve comptoiren, naarmate de gelegenheid der plaatsen, daardoor een evenreedig deel erlange aan de voordeelen deezer culture en eene te groote hoeveelheid van molens op eene en dezelfde plaats tot geen nadeel strekke aan de ryst-culture;

ten derden: dat de nieuwe molens niet grooter zullen mogen zyn dan om elk 1200 pikols jaarlyks te kunnen aanmaken om alzo de voorschreeven distributie des te gemakkelyker te maaken en de inconvenienten, die ook uit den aanleg van te groote molens zouden kunnen voortspruiten, des te beter te praevenieeren;

ten vierden: dat aan de eigenaars der thans subsisteerende, zowel als der nieuw aan te leggen suikermolens onbebouwde stukken lands, tot convenabele groot tens, in gebruik zullen worden afgestaan om daarop zelve suikerriet aan te kweeken, over welke stukken lands hun tot dat en geen ander einde de vrye dispositie zal worden verzeekerd en onder geen voorwendsel hoegenaamd mogen werden ontnomen, zo lang de molens, waartoe deze landen respectivelyk zullen behooren, aanwezig en in behooryken staat van werking zullen zyn:

ten vyfden: dat aan de molenaars de verzeekering zal worden gegeven, dat de tegenswoordige nieuwe instellingen omtrend de suiker-culture, mitsgaders de leverantie en betaling van dat artikel op Java aan de Compagnie, zullen standhouden en daarin

geen veranderingen worden gemaakt; behoudende echter de Compagnie aan zig het regt om aan die culture eene nog verdere extensie te geeven, wanneer zy zulks in der tyd nuttig en dienstig mogt oordeelen;

ten sesden: dat om de molenaars in staat te stellen tot eene betere bearbeiding der suiker en om dezelve even zo deugdzaam te leveren als de Bataviasche, aan hun zal worden toegelegd ryksdaalders $4\frac{1}{2}$ per pikol voor de opregte eerste en ryksdaalders $3\frac{7}{8}$ voor de opregte tweede soort;

ten seevenden: dat de vooruit verstrekkingen van penningen voortaan op Java, evenals op Batavia, zullen geschieden directelyk van wegens de Compagnie tot circa de helft op de naar bevinding telkens te bepaalen leverantie en daarvan de eene helft in de maand January en de wederhelft in Juny; en

ten agsten: dat de molenaars de vryheid zullen hebben om hetgeen zy meer cultiveeren dan het bedragen hunner verpligte leverantie aan de Compagnie, volgens billyke bepaling vry te mogen uitvoeren naar alle zodanige plaatsen, werwaards de uitvoer van suiker tot heeden is of by vervolg zal zyn gepermitteerd, met interdictie aan degeene, welke op de respective comptoiren in naam van de Compagnie het gezag uitoeffenen, om zig daarmede verder of anders te bemoeien dan om de geleverd wordende suiker naauwkeurig te examineeren, waarvoor en voor de verdere moeite by de acceptatie aan hun word toegelegd een agtste rd^s per picol, door de leveranciers te betaalen, wanneer zy ook voor de deugdzaamheid der suiker aanspreekelyk zullen zyn.

En dat het meermelde ministerie op deesen voet en onder de voormelde bepalingen sal worden gequalificeerd om de voorschreeven extensie der suiker-culture ten hunnen gouvernemente te doen gevolg neemen, met te kennen gave, dat Commissarissen Generaal van hunnen yver en trouw voor 's Compagnies belangen verwagten, dat zy, niet alleen de goede reussite van deze voor de Compagnie zo aangeleege zaak met alle mogelyke activiteit zullen bevorderen, maar ook inzonderheid op het kragtigste meelewerken, ten einde aan de goede

intentie van heeren Commissarissen Generaal voldaan werde om de suiker-culture ten eenemalen te ontheffen van het willekeurig bestuur der residenten en de directie, die daar omtrend tot dus verre heeft plaats gehad, geheel te doen cesseeren.

Dan, vermits in dien gevalle ook voor den gouverneur en deszelfs successeuren in der tyd geheel zullen vervallen de voordeelen, welke de gouverneurs van Java's Noord-Oostkust volgens de presente inrigting daaruit plegen te genieten, als welke nu voortaan van allen particulieren handel in dat articul zullen moeten afsien, — so is, daarop eene billyke reflexie geslagen zynde, goedgevonden het jaarlyks ambtgeld van ryksdaalders 22000, voor die bediening bepaald en waarby die voordeelen waren in aanschouw genomen, te verminderen tot op ryksdaalders 10000.

Zynde laastelyk verstaan, dat het voorschreeven ministerie voortaan jaarlyks een pertinent verslag van de suiker-culture zal hebben te doen aan de hoge regeering en daarby telkens op te geeven het getal der molens en waar die gelegen zyn, alsmede de quantiteit suiker, die elk derzelve by een goet gewas kan opbrengen, ten einde telkens door welmelde regeering daarop het nodige, na bevinding van zaaken, te kunnen werden gedisponeerd.

25 November. Vaststelling van zekere verhouding tuschen de aan particulieren te verkoopen hoeveelheden suiker, koffij en peper.

Commissarissen-Generaal beschouwden zoodanige verhouding als niet ongeschikt ten einde voor te komen, dat somtyds niet al te veel suiker te gelyk en afzonderlyk werde afgehaald en de Compagnie daardoor buiten de gelegenheid gesteld om nieuwe koopers daarmede tot de nodige onderzwaarte hunner ladingen te gerieven: dog egter teevens daaronntrend te remarqueeren, dat, wanneer zoodanige bepalingen noodzakelyk worden geoordeeld, zy zo ruim mogelyk dienen genomen te

worden, ten einde voor te komen, dat men niet somtyds naderhand, gedrongen door de volstreckte verpligting, waarin men zig bevindt om zig door den verkoop van producten de nodige fondsen te blyven aanschaffen, genoodzaakt werde daarvan weeder af te gaan.

Weshalven na rype overweging voldoende is geoordeeld de verhouding, welke zal ingaan met primo deeses, te bepalen op twee ponden suiker tegens vyf ponden koffy of peeper, na verkiesing der koopers; want al steld men, dat de Compagnie, van primo deeses te reekenen, in een rond jaar op deesen voet zal kunnen van de hand zetten de enorme hoeveelheid van agt en twintig millioenen ponden van de voorschreeven gezamentlyke producten, dan nog met den eersten November 1798 zig wederom in hare pakhuizen per restant zoude bevinden eene aanzienelyke hoeveelheid suiker, bestaande uit hetgeen als nog op de leverantie van dit jaar en de van Java en Cheribon gedane eisschen ten agteren staat, benevens de geheele leverantie van het aanstaande jaar en hetgeen als dan op nieuw door de voornoemde buiten comptoiren sal kunnen worden geleverd, volgens de nieuwe schikkingen, welke daaromtrent als nu zyn gemaakt”.

30 November. *Voorschrift nopens de verantwoording van maandelijks aan Compagnie's dienaren verstrekte tractementen.*

Ingevolge den voorstel van den heer waarneemend Directeur Generaal is goedgevonden en verstaan zyn Edele te qualificeeren om de berichten, die door het opperhoofd over het generaal tractements-comptoir maandelijks aan zyn Edele zullen worden gepraesenteerd wegens de verstrekkingen, door hem in elke maand gedaan, van tractementsgelden aan 's Compagnies dienaaren in het generaal, met overlegging van de daartoe behoorende kasrekeningen en getekende ordonnancien van ontvangst, telkens direct te laten stellen in handen van den visitateur der Indische negotie-boeken ter examinatie en

confrontatie — en door denzelfden om de zes maanden of onder ultimo February en ultimo Augustus aan deze regeering te laten dienen van zyne bevinding daarvan.

Zie ook 3 Februarij 1807.

30 November
12 December. *Verbod tegen het aannemen van geschenken van Chinezen en andere onchristen inlanders.*

Wyl het geven van geschenken, zo by het nieuwe jaar, als by andere gelegenheden, voornamentlyk door Chineesche ingezetenen alhier, aan degeenen, die met eenig gezach bekleed zyn, en andere ambtenaaren van wegens de Compagnie, ongeacht het daartegens in den jaare 1745 gesteld interdict, wederom zodanig in zwang is geraakt, dat hetzelfde by veelen beschouwd word als eene verplichting, en het doen van deze geschenken, niet alleen voor veelen strekt tot een zeer onereus en drukkend bezwaar, maar ook den geene, die ze aanneemt, onaangenaame gehoudenis brengt, terwyl het niet aanneemen als een blyk van ongenoegen of verachting word aangemerkt, — zo is, om deze kwade en schadelyke gewoonte ten eenemaal af te schaffen en te niet te doen, op den voorstel van den heer Gouverneur Generaal, goedgevonden en verstaan by een publicatie op het allerernstigste te interdiceren het geven van eenige geschenken, eetwhaaren echter uitgezonderd, door Chineesche en andere onchristen ingezetenen alhier aan allen, zonder onderscheid, die met eenig gezach bekleed of in publieke ambten van wegens de Compagnie gesteld zyn, mitsgaders de zodanigen te gelasten om, wanneer hun, ongeacht dit interdict, geschenken, buiten eetbaare goederen, worden aangeboden, dezelve niet te accepteeren, maar van de hand te wyzen.

Op 29 December 1797 is goedgevonden en verstaan te verklaaren, dat, schoon by het jongst geëmaneerd interdict tegens het geeven en neemen van geschenken door en van Chineezen, zo by de generaale pacht-conditien, als by het advertissement van den 12ten dezer, onder anderen den heer praesident van

Scheepenen en den heer ontvanger generaal genoemd zyn geworden, dit echter in geenen deele is geschied met eenig oogmerk om hun Edele onder de daarby gestelde poenaliteit te begrypen en noch veel minder uit eene verdenking van hun Edele, die tot flettrissure van dezelve zoude kunnen strekken.

Zie ook 9 Februarij 1808.

8 December. *Bepaling, dat voor salut-schoten niet meer kruit mogt worden gebezigd dan $\frac{1}{3}$ van de »kogel-»swaarte”.*

8 December. *Regeling der verstrekking van wijn aan de gereformeerde kerken te Batavia.*

Ingekomen zyde een extract uit de handelingen van den kerkenraad der hervormde gemeente van den 30^{en} November jongstleden, waarby hun Eerwaardens, in antwoord op de by de resolutien dezer regeering van den 24^{en} der evengemelde maand November gedaane vraag, hoeveel wijn in de gereformeerde kerken tot het celebreeen van het heilig avondmaal nodig zy, zeggen voor tegenswoordig te berusten by de opgave, door den predikant, Adriaan Zomerdyk, prealabel aan den heer pro-interim Directeur Generaal, Johannes Siberg, gedaan van 310, in steede van de door den koster der Nederduitsche kerk opgegeven 455 bottels, — zo is door welgemelde heer Siberg gecommuniceerd, dat de verstrekking van de voorschreeven wijn naar de evengemelde opgave van den predikant, Zomerdyk, reeds gevolg heeft gehad en vervolgens goedgevonden en verstaan van dit een en ander aantekening te doen houden.

8 December. *Verpachting van zekere overvaart.*

Is goedgevonden en verstaan de overvaart aan het Zuid-einde van de zogenaamde Ribalts gang, waarvan de bailluw dezer stad thans de revenuen geniet, voor de Compagnie in te trekken en door Heemraaden der Bataviasche ommelanden

voor 's Compagnies rekening, gerekend van primo January 1798, te laten verpachten.

12 December. *Toelichting tot en wijziging van het reglement op het alarm, vastgesteld den ^{21 December}_{15 January} 1795.*

Tot wegneeming van de bedenking, die by zommigen is ontstaan, hoedanig begreepen moet worden het sein van alarm. vermeld by het vyfde articul van het reglement van alarm in dato den 15^{en} January 1796, is goedgevonden en verstaan. tot interpretatie van het gemeld articul, by een advertissement aan de gemeente bekend te maken, dat het sein, hetwelk tot het generaal alarm zal worden gegeven, bestaan zal in vier schooten van de vier hoeken van de stad, te weten:

het eerste schot van het bolwerk Gelderland,

• tweede " " " " Groningen,

• derde " " " " Zeelandia en

• vierde " " " " Amsterdam,

en in twaalf schooten buiten de stad, namentlyk:

de vier eerste van de post Jaccatra,

• " volgende " " " Ryswyk en

• " laatste " " " Anké;

mitsgaders, dat wyders mede van de post Meester-Cornelis vier schooten zullen worden gedaan, zodra hiertoe door den heer Gouverneur Generaal expresse ordre zal worden gezonden.

Op 15 December 1797 is nader bepaald:

Om de noodzakelykheid, dat de kruitmolens, in cas van alarm, onder een toereikend opzicht blyven, het bepaalde by het reglement van alarm de dato 15 January 1796, articul 8 te amplieeren met deeze byvoeging, dat van de kruitmakers de baas met zoveel man, als nodig zal worden geoordeeld, by de kruitmolens zullen moeten blyven om aldaar de wacht te houden, en alle ongeregeldheden te weeren.

Zie ook 17 Julij 1798.

12 December. Aanhouding van ten handel aangebrachte slaven ten behoeve van de Regering.

Van wegens de hooge regeering dezer landen word aan de gezamentlyke slaaven-handelaars, zo hier, als op de respective buiten-comptoiren, bekend gemaakt, dat voortaan, ingaande met primo January 1798, van alle mansslaaven, dewelke hier ten handel zullen worden aangebragt, een tiende gedeelte voor de Compagnie zal kunnen worden uitgezocht, voor zo ver die tot haaren dienst zouden mogen nodig zyn, en zulks onder voldoening van zestig ryksdaalders contant, terwyl, niet alleen deze, dus aan de Compagnie geleverde slaaven hier vry van 's Heeren gerechtigheid zullen zyn, maar ook aan de eigenaars zal worden gerestitueerd, het geen blyken zal, dat zy elders by den uitvoer van dezelve daar voor zullen hebben betaald.

Op 21 Mei 1802 is de prijs verhoogd tot 80 ryksdaalders contant per stuk, vry van alle ongelden, omdat te Makasser het verbod was uitgevaardigd »dat die menschen niet, gelyk bevorens altoos had plaats gehad, mogten worden gesloten, en daardoor veroorzaakt was, dat dezelve niet dan ten duursten moesten worden ingekogt”. Op 15 Junij 1802 is de prijs van 80 ryksdaalders zilver geld veranderd in 90 ryksdaalders aan papieren van credit.

Zie ook 11 Julij 1806.

12 December. Verpachting van de »gemeene middelen »van het koningryk Jaccatra” voor het jaar 1798.

Commissarissen-Generaal vonden noodig op nieuw een compendium van alle pacht-voorwaarden in druk uit te geven, hetgeen wegens de talrijke, daarin voorkomende afwijkingen van vroegere dergelijke stukken in extenso hieronder volgt.

Generaale conditiën voor alle pachten.

Art. 1. De verpachtingen zullen geschieden by de maand

en voor den tyd van twaalf maanden, ingaande met primo January en eindigende met ultimo December 1798, beide die dagen inclusive.

Art. 2. Wanneer twee of meer te gelyk een pacht komen te mynen, zal dezelve wederom opgehangen, dan wel gegeven worden aan den gene, aan wien de hooge regeering zal gelieven goed te vinden.

Art. 3. Alle de pachters zullen, even zo als omtrent den pachter der inkomende en uitgaande rechten van ouds in gebruik is geweest, maar alleen een, in teede van twee maanden, voor uit behoeven te betalen en voorts de pachtpenningen van ieder maand precies voor den zesden dach derzelve, als die van January, als van ouds, voor den aanvang der pacht, die van February voor den zesden dier maand, die van Maart voor den zesden Maart en zo verders, telkens een maand vooruit, zonder daar omtrent een enkele maand in gebreken te blyven, sub poene van uit de pacht gesteld en gepunieerd te worden, zodanig als de hooge regeering zal vermeenen te behooren, speciaal naar den teneur van het gestatueerde by artikel 7 en 8.

Art. 4. De betaling der pachtpenningen van alle de pachten zal moeten geschieden halv in contaute munt en halv in papieren van credit, except die van den Boom, waar van de voldoening zal mogen gedaan worden alleen met papieren van credit, zonder dat de pachters in den aanstaande verplicht of gehouden zullen wezen, behalven het $\frac{1}{2}$ percento, het welk ten behoeven van den heer ontvanger generaal en den kassier van den generalen ontvangst word betaald, eenige afgaven, hoegenaamd ook, te doen van recognitien, nieuwjaars- en andere geschenken, douceurs of onder welke benaming dit ook bevorens heeft plaats gehad, aan den heer praesident van Scheepenen, den heer ontvanger generaal, den advocaat-fiscaal, den water-fiscaal, den bailluw, den landdrost, den commandeur en opper-equipagemeester, den gecommiteerden tot en over de zaaken van den inlander, den sabandhaar, den kassier van den generalen ontvangst, de substituten der officieren van justitie of wie het ook zoude mogen zyn, waar van het geeven en neemen by

dezen ten aller ernstigste word geinterdiceerd, terwyl de voorafgemelde officieren van justitie, geconmitteerden en sabandhaar, hoe zeer ook de gewoone recognitien zyn afgeschafft, niettemin verplicht en gehouden zullen zyn aan de pachters de nodige adsistentie, zo dikwyls die door hun zal worden verzogt, te verleenen en ten dien einde aan hunne dienaren en substituten toereikende ordres te geeven, op poene, dat de geenen, die voortaan eenige recognitie van de pachters zullen accepteeeren, ipso facto zullen wezen gedeporteerd van ampt, qualiteit en gage en dat de geene, welke in gebreke blyven om aan de pachters de nodige adsistentie te bewyzen, voor de eerste maal zullen verbeuren een boete van rd^s 1000, voor de tweede maal rd^s 2000 en voor de derde maal rd^s 3000 en deportement.

Art. 5. De pachters zullen gehouden wezen aanstonds en alvorens zy buyten het kasteel zullen mogen gaan, tot volkomen genoeg van de hooge regeering te stellen twee sufficante borgen, welke zich, nevens de pachters van ieder pacht, afzonderlyk by een notarieele acte, die zy voor de aanvaarding der pachten respectie aan zyn Edelheid, den heer Gouverneur Generaal, moeten overgeven, elk in solidum en onder renunciatie der beneficien ordinis, divisionis et excussionis, verbinden moeten, zo wel tot de prompte voldoening der pachtpenningen op de gezette tyden, als om nimmer eenige surcheance daar van, veelmin noch om eenige remissien verzoek te doen, op wat fundament het ook zoude mogen wezen, nademaal de hooge regeering dezelve aan niemand der pachters zal accordeeren: maar in gevalle sommige pachters zich echter mogten emancipeeren afslag te verzoeken en daar toe te suppediteeren misleidende opgaven, getrokken uit vervalste boeken, zullen dezelve worden gesteld in handen van het officie-fiscaal om als falsarissen opentlyk gestraft te worden.

Art. 6. Wanneer de pacht gemynd word, zal het aan de hooge regeering staan om die aan den hoogsten mynder te laten of niet, dan wel weder op nieuw te laten afslaan, indien hy, die het hoogste gemynd heeft, of zyne borgen daar toe niet sufficient of geschikt geoordeeld worden.

Art. 7. By aldien een pachter in gebreke blyft invoegen voormeld behoorlyke borgen te stellen of de pachtpenningen op de geconditioneerde termynen op te brengen, het zy voor den aanvang of in het begin van de pacht, dan wel daarna zal die pacht weder opgehangen en andermaal aan den meestbiedenden verpacht worden, ten lasten van den voorschreven eersten pachter, voor zo verre dezelve minder zal komen te gelden, zonder dat hy echter, indien de gemelde pacht hooger kooft te loopen, daar van iets zal vermogen te eisschen of te praetendeeren.

Art. 8. En zal tegens zodanige pachters, mitsgaders ook tegens derzelver borgen, voortgeprocedeerd worden met parate executie, zo op hunne goederen als perzonen, zonder eenige verdere sommatie of rechtspleging dienaangaande te houden, niet tegenstaande eenige appellatie of provocatie en onverminderd dezelve, terwyl de Compagnie ten allen tyden, in cas van insolventie van den pachter en zyne borgen, praefereent zal wezen boven alle andere crediteuren omtrent haare prentensien ten hunnen lasten.

Art. 9. By aldien 'er eenig verschil mogt ontstaan tusschen pachter en eigenaar of aanbrenger der goederen, die verthold moeten worden, zal dit different direct gedecideerd worden door den heer ontvanger generaal en den sabandhaar; doch, als partyen by die decisie niet acquiesceereu, zullen zy nadere interpretatie, explicatie of decisie mogen verzoeken by de hooge regeering, by wiens uitspraak en ordre het dan ook zal moeten blyven, zonder dat 'er na dato eene provocatie tot den dagelykschen rechter zal mogen plaats hebben.

Art. 10. Indien een pachter gedurende de pacht komt te overlyden of anderzints absent te geraken, zal de gene, die zynen boedel aanvaart of administreert, gehouden wezen dezelve pacht navolgens de conditien te praesteeren en daar in te continueeren, tot dat het pachttermyn geëxpireerd of anders daar omtrent gedisponeerd zal wezen.

Art. 11. Geen pachter zal, by wege van accoord, minder mogen neemen, dan de gerechtigheden, die daar toe by de

respective conditien gesteld zyn en hy uit dien hoofde gepermitteerd is te nemen, op verbeurte van een duizend ryksdaalders voor den pachter van den Boom en vyf honderd voor de andere, ten behoeven van den officier van de justitie, die de calange zal doen, voor de eene en ten faveure van de stads-kas voor de andere helvt; doch zal de pachter van de wayangs echter van deze boete zyn bevryd, alzo hem word toegestaan, wanneer hy het nodig mogt oordeelen, minder te neemen dan de bepaling dicteert.

Art. 12. Veel minder zullen de pachters ten opzichte van de contraventien en breuken, aangaande de pacht, met iemand vermogen te composeeren, te convenieeren of eenige overeenkomsten te maken, maar zullen zy gehouden weezen, wanneer dezelve ter hunner kennisse komen, die aanstonds bekend te maken aan den officier, tot wien zodanige contraventeur of contraventeurs zullen bevonden worden te behoren, op verbeurte van een duizend ryksdaalders door den pachter van den Boom en vyf honderd door de anderen, boven het geen zy van zodanige compositie zullen genoten hebben, ten faveure als boven.

Art. 13 De boeten, wegens de contraventien en de mesusen omtrent de pachten vallende, zullen genoten worden, de eene helvt by den voorzegden officier en de andere helvt by de pachters, excepto omtrent zodanige pointen, als vooraf en by de aparte conditien der pachten anders staat uitgedrukt.

Art. 14. Dewyl by resolutie van den 14^{en} Juny 1763 is verstaan 's Heeren thollen en gerechtigheden te begrypen onder de zogenaamde dood- en andere schulden, zal een iegelyk van de pachters, eenige pachtpenningen te vorderen hebbende van een dienaar van de Compagnie, die insolvent is overleden, zyne praetensie, behoorlyk geverifieerd, moeten opgeven by den sequester, ten langsten binnen drie maanden na het overlyden van zodanigen dienaar, op poene, dat hy, later komende, verstoffen zal blyven van de betaling.

Art. 15. Geene pachters of medestanders van dezelve zullen by vendumeesteren tot het koopen op vendutien mogen worden geadmitteerd; maar, zo zy voor het aanslaan van de

pacht gewoon zyn geweest credit te hebben, zal hun niet alleen geen credit meer worden verleend, maar zullen dezelve ook tot de betaling der achterstallen van die penningen aangesproken en, des noods, door middelen van rechten geconstringeerd worden.

Art. 16. En worden voorts alle vorige ordonnancien, placaten, resolutien, conditien, etc., voor zo verre die met deze generaale of de volgende speciaale pacht-conditien discreperen, dan wel dezelve contrarieeren, by dezen gederogerd en geannulleerd.

*Conditien van de pacht der inkomende en uitgaande rechten,
anders genaamd de pacht van den Boom.*

Art. 1. Alle uitgaande goederen, die in het vervolg niet speciaal zullen worden uitgezonderd en niet tot eenige andere, byzondere pacht behooren, zullen voortaan vry wezen van uitgaande rechten, doch daar en teegen zullen van alle inkomende goederen, almeede niet speciaal geëxcuzeerd, by het passeeren van den Boom zes ten honderd betaald moeten worden volgens de wezendlyke en reële waarde der goederen ter dezer plaatze, zonder dat daar van iet zal mogen worden versweegen of afgekort.

Art. 2. De westersche lywaaten, die bevoorens onder de pacht van den Boom waren begreepen, thans onder een byzondere pacht sorteerende, gelyk ook de uit de West van Indië aangebragt wordende zyde stoffen, kattoen en alcatyven, zo zullen alle deze artikulen geene hetrekking meer tot de pacht van den Boom hebben.

Art. 3. Daar en teegen zal de pachter van den Boom de gerechtigheid heffen van al het Oostersch geweeft en zullen van de lywaaten, enz., die van Java komen, 6 en van alle overige, die van Macasser en van elders om de Oost worden aangebragt, 15 percent by invoer betaald moeten worden, zonder dat de pachter minder zal mogen neemen, op poene, zo als die in de generale conditien staat uitgedrukt; en zal

de uitvoer daar van wel vry wezen, doch geen remboursement van de betaalde thol geschieden, schoon die goederen ook ongeopend weder mogten worden uitgevoerd.

Art. 4. Alle baalen, kisten, kasten, vaten en andere stukgoederen, die door Compagnie's dienaaren en ingezeetenen, burgers en vreemdelingen, het zy Europeezen of inlanders, in- of uitgevoerd worden, zal de eigenaar, in- of uitvoerder, den pachter moeten aangeeven en tevens specificereen het getal, de soorten en, wanneer 'er thol voor moet worden betaald, ook de waarde der goederen, die dezelve inhouden, naar marktprys alhier gerekend; en zal de pachter niet alleen het recht behouden van de opening daar van in persoon te mogen bywoonen of daar toe iemand zynentwegen te stellen om verzeekerd te weezen, dat de voorsz. baalen, kisten, kasten, enz. waarlyk inhouden het geen, waar voor zy aangegeeven zyn, en niets meer, maar ook verplicht zyn zulks te doen om daar door te beter tegens sluikeryen van ongepermitteerde goederen te helpen waaken; ten welken einde hy by het nazien der particuliere goederen, die den Boom passeeren, ook zal moeten doen openslaan de sponsen van het vaatwerk, zonder onderscheid, of er droge of natte wharen in mogten wezen.

Art. 5. Ingevallen echter, dat de oopening en visitatie der ingevoerd wordende goederen niet direct aan den Boom zouden kunnen geschieden, zal de pachter het recht hebben daar op zyn zegel te zetten om nader, in teegenswoordigheid van hem of van iemand zynentwegen, geopend en gevisiteerd te worden — en zal als dan de eigenaar of invoerder gehouden zyn aan den pachter kennis te geeven, waar en wanneer de opening zal geschieden; doch, indien de eigenaar of invoerder dan, den rechter genoeg doende, kan verifieeren de voorsz. specifieke opgave gedaan te hebben en dat de pachter op de tweede behoorlyke waarschuwing om by de opening der goederen te assisteeren niet gekoomen is of iemand van zynentwegen gezonden heeft en hy eerst toen, in absentie van den pachter en zyne bediendens, tot de opening is overgegaan, zal dezelve daar over niet strafbaar wezen, maar als dan kunnen volstaan

met de betaaling van den thol pro rato der opgegeven waarde.

Art. 6. Tot voorkoming van disputen zal het den aanbinger en uitvoerder dan wel eigenaar der inkomende en uitgaande goederen, dewelke thol subject zyn, vrystaan om, ingevalle hy over de taxatie met den pachter verschil mogt krygen, de gerechtigheid te voldoen uit de goederen zelfs in natura, dat is van ieder honderd stukken, ponden of maaten zes, tien, twaalf of meerder naar de gestelde bepaaing, van wat soort die goederen ook zouden mogen wezen, waar meede de pachter zich als dan ook tevrede zal moeten houden.

Art. 7. Tot faciliteering van de thol-heffing is tevens toegestaan, dat de invoerders of eigenaars, indien zy verkiezen mogten de voorsz. gerechtigheid in gelde te voldoen; zonder daar toe echter ten eersten in staat te zyn, by provisie cautie ten genoegen van den pachter zullen mogen stellen of wel de vastgestelde percentos in natura by den pachter seponneeren, tot dat zy de voldoening in gelde zullen kunnen praesteeren, mits dan echter die gelden ten eersten worden betaald en daar meede niet langer getardeerd werde dan uiterlyk één maand na den invoer.

Art. 8. Dit alles alleen te verstaan zynde van de goederen, die den Boom passeeren, zo zal ook van zodanige goederen, als ter rheeде worden verkogt en overgescheept om weder naar andere plaatzen te worden vervoerd, de volle thol moeten worden betaald, even als of zy wierden ingevoerd; maar van de ladingen der scheepen en vaartuigen, welke hier alleen aankomen om gevisiteerd te worden of om over deze hoofdplaats naar elders te vertrekken, zal, wanneer de eigenaars of voerders geene goederen daar uit overscheepen of last breeken, in het geheel geen inkomend recht moeten betaald of gevorderd mogen worden, zo dat voor zodanige goederen alleen, als hier uit de ladingen der scheepen en vaartuigen worden verkogt en in andere overgescheept, de thol zal moeten worden voldaan, zonder dat die mede gevorderd zal kunnen worden van de daar in onverkogt blyvende, uitgenoomen

nochtans het zout Java's, dat hier word aangebragt, waar van altyd, het zy het hier verkogt of weder naar elders vervoerd word, twee ryksdaalders voor in- en uitgaande gerechtigheid betaald zullen moeten worden.

Art. 9. Om het frauderen van den thol des te beter tegen te gaan en tevens met meer nauwkeurigheid te kunnen waaken teegen den clandestinen in- of uitvoer van contrabande wharen zal het den pachter vrystaan op de binnen de rivier komende vaartuigen met goederen voor de Comp^e één zynér bediendens te plaatzen om de ontlading by te wonen, mitsgaders inzelvervoegen by het afscheepen naar boord uit de respective negotie- en provisie-pakhuisen iemand zynentwegen gedurende het laaden dier vaartuigen teegenwoordig te doen wezen, zonder onderscheid, van welke schepen of mindere kiertjes iets aangebragt of naar welke iets verzonden word, ten einde in het een en ander geval toe te zien, of onder Compagnies ook particuliere goederen tot fraude van den thol of contrabande wharen tot vilipendie van de orders worden in- of uitgevoerd; en waarom hy ook zal kunnen en mogen opschryven al het geen, wat uit of in die vaartuigen gelost of geladen word, om het te confronteeren by de kasteels opperkooplieden teegens de los- en geleide-briefjes.

Art. 10. De pachter zal ten aanzien van de inkomende goederen geen thol mogen heffen van een kleedje om het lyf of een neusdoek om het hoofd van naviganten, die dus by hunne komst den Boom passeeren, schoon die beide nieuw mogten weezen, mits hier van door meermaalen of telkens met een nieuw kleedje of neusdoek aan land te komen geen misbruik worde gemaakt tot praëjudicie van 's Heeren gerechtigheid en mits die kleedjes en neusdoeken behoorlyk met gaaren genaaid zyn.

Art. 11. Ook zal de pachter niemand der kooplieden of andere persoonen, die in het gepriviligeerde stads-logement hun intrek neemen, mogen molesteeren, hunne inkomende goederen (als het geene contrabande of ongepermitteerde wharen zyn) arresteeren of den doortocht beletten, mits dat echter de

eigenaar der goederen, dan wel iemand zynentwegen, aan den pachter overhandige een briefje, door den sabandbaar of kastelein van het heeren logement onderteekend, waar in zal moeten gespecificeerd staan de dach van den invoer, nevens het getal, de soort en waarde dier goederen naar de laatste marktsprys alhier, met dezen verstande nochtans, dat de pachter het recht zal behouden en 'er zich onvermydelyk van zal moeten bedienen om de opening in persoon by te wonen of daar toe iemand zynentwegen te zenden, even en in dier voegen, als dit by art. 4 staat aangeteekend; — dan omtrend de uitgaande goederen zal de pachter het recht hebben dezelve aan den Boom te visiteeren, ten zy hy gewaarschuwd word om iemand by de afpakking te doen adsisteeren, die dan op de kisten, kasten, pakken, enz. zyn zegul zal kunnen zetten en waar na dezelve den Boom zullen kunnen passeeren zonder verdere visitatie, als alleen van het zegul, ten zy het blyken mogt, dat buiten des noch fraudes gepleegd waren.

Art. 12. Alle juweelen, bezoar, pedro porco en alle gesteentens of klynodien zullen vry van inkomende en uitgaande rechten zyn, maar van het goud en zilver, dat naar China zal worden vervoerd, het zy het gemaakt of ongemaakt, gemunt of ongemunt is, zal de uitvoerder aan den pachter van den Boom moeten betaalen twee ten honderd; zullende de pachter wyders verplicht zyn zich in het generaal ten aanzien van den uitvoer van het ongemunt of gemunt, gemaakt of ongemaakt goud en zilver stiptelyk te reguleeren naar de orders der hoge Regeering, nu plaats hebbende of noch te stellen.

Art. 13. Dewyl aan den anachodas der van China hier ten handel komende jonken den 25^e December 1749 en 29^e Juni 1751 is vergund, insteede van de gerechtigheid, die zy voor het invoeren van de door hun aangebragte cargazoenen en ook voor het uitvoeren van de hier ingekogte retouren zouden moeten betaalen een zeker redemptie-geld aan den Boompachter te voldoen en dit redemptie-geld den 6^e Juli 1792 is bepaald op:

rd^s 2200 voor elke groote en,
 • 1100 • • klyne jonk,

zonder onderscheid, van welke plaats in China zy komen, zoo word deze bepaling by dezen gecontinueerd tot nadere ordre, terwyl van die redentie echter geëximeerd zullen wezen de art. 11 gemelde articulen, zo mede de amphioen, arak en andere wharen, waar voor per fust of pikol by den uitvoer eene bepaalde gerechtigheid word geheeven, welke den thol by uitvoer naar de jonken subject zyn en blyven.

Art. 14. Van de Chinasche koopmanschappen, die niet direct uit China, maar van andere plaatzen hier worden aangebragt, zal geheeven worden de dubbelde thol, zonder dat de pachter zal vermogen by wegen van accoord minder te neemen, op poene van duizend zilvere gekartelde ducats ten behoeven, voor de eene helvt van den officier, die de calange doen zal, en voor de andere helvt van de Compagnie.

Art. 15. Van de triepangs, vogelnestjes, de wax en andere, in China gewilde goederen, die naar Palembang, Banjermassing en Passir worden uitgevoerd, zal de pachter dubbelde thol genieten en van de vogelnestjes, die in de Jaccatrasche bovenlanden vallen, zullen by den uitvoer worden geheeven tien percent voor den pachter, insteede van de bevoorens daar van betaalde zes percent voor den pachter en rd^s 25 voor de Compagnie.

Art. 16. Van alle goederen, die met 's Compagnies eigen of gehuurde scheepen op vracht, of door de daarop varenden, of wel door passagiers uit Nederland hier worden aangebragt, zal niet meer aan gerechtigheid behoeven betaald te worden dan 5 percent van het inkoops kostende volgens de origineele factuuren daar van.

Art. 17. Van alle gepermitteerde goederen, die door particulieren van Japan ten verkoop hier zullen worden aangebragt, zal worden betaald de gewoone thol van zes percent by den invoer; maar van de betaling dier gerechtigheid zullen echter geëximeerd zyn de ordinaire, gepermitteerde bagage, meubelen en provision der dienaren; — en zal deze uitzondering mede

plaats hebben ten opzigten van alle Compagnies dienaren, die van buiten-comptoiren komen, behoudens evenwel, dat de pachter de vryheid zal hebben van te mogen openen en visiteeren alle kisten, pakken, enz., die opgegeven zullen worden provizien, huisraad, kleding of eenige andere goederen van dien aart te bevatten.

Art. 18. De invoer van alle amphioen blyft op de daar teegen gestelde straffen verboden, ten waare die amphioen by de amphioen-directie ingekogt, vervolgens uitgevoerd en ten tweedenmaale weder ingevoerd wierd, dat echter noch niet zal vermoogen te geschieden als met speciale voorkennis en consent van de hooge regeering, ten welken einde ook alvoorens de kist of kisten, waar in zodanige amphioen is. door de administrateurs der amphioen-directie, nevens den sabandhaar en den pachter van den Boom, geëxamineerd en by een schriftelyk berigt aangetoond zal moeten wezen, dat zy waarlyk by de directie is ingekogt; — en zal by den eersten uitvoer van amphioen één door de gemelde administrateurs der amphioen-directie onderteekend bewys, dat dezelve van de directie is gekogt, door den eigenaar of uitvoerder aan den pachter moeten ter hand gesteld en door dezen, tot voorkoming van disputen in der tyd, bewaard moeten worden, onder het houden van eene pertinente aantekening daar van by zyne boeken.

Art. 19. De pachter zal van ieder dus uitgevoerd wordende kist amphioen mogen heffen twintig ryksdaalders, zonder onderscheid van soort, en by den tweeden invoer in voorsz. gevalle daar en boven noch de halve thol of tien ryksdaalders, uitgenomen nochtans van zodanige amphioen, als van Java's Noord-Oostkust, Cheribon en Bantam mogt wezen uitgevoerd en uit noodzakelykheid hier weder te rug gebragt, alzo daar voor, na ondergaane examinatie, niets meer zal moeten worden betaald; — en zal de pachter verplieht zyn tegen de sluikeryen in de amphioen zo zorgvuldig als tegens alle andere te waken en wanneer hem iets daar van mogt voorkomen, het zelve niet vermogen te verswygen zonder aan lyf en leven strafbaar te zyn naar exigentie en bevinding van zaaken.

Art. 20. Ook zal de pachter in het generaal met alle accuratesse moeten toezien en vigileeren, dat geene andere goederen door particulieren hier worden ingevoerd, dan waar in by de wetten gepermitteerd is particulieren handel te dryven.

Art. 21. Het redemptie-geld der aangebragt wordende slaven tot vyftien ryksdaalders voor ieder derzelve zal onder de pacht van de inkomende rechten begreepen zyn en door den pachter van dien geheeven worden volgens het geresolveerde op den 22^e December 1795, zo dat voortaan voor alle lyf-eigenen, boven de vyf jaaren oud, die voor de eerste maal worden ingevoerd en waar voor gevolgelyk noch nooit redemptie-geld is betaald, het zy door den teegenswoordigen of voorigen lyfheer of lyfvrouw, het voorsz. redemptie-geld zal moeten worden betaald; en zal ook het getal en de namen der aangebragt wordende slaven, naar het besluit van den 18^e December 1746, by de passen moeten bekend gesteld worden door de ministers op de comptoiren, van waar dezelve herwaards worden overgebragt; maar van slaven, die van Java, Cheribon en Bantam hier worden ingevoerd en waar van aldaar de gerechtigheid van vyftien ryksdaalders mede is betaald, zal geen redemptie-geld meer hier geheeven mogen worden; — en zal voorts de invoer van slaven, even als van andere goederen, geschieden buiten eenige bemoeienis van den sabandhaar, behalven wanneer er verschillen over mogten ontstaan, die hy verplicht zal weezen te vereevenen; — terwyl ook, ingevallen dat ontdekt mogt worden, dat slaven, van dewelken geen redemptie-geld voldaan is, het zy onder den naam van anaks-prauw of matrozen of wel anderzints, clandestien hier mogten zyn ingevoerd, daar voor niet alleen de bovengemelde gerechtigheid van vyftien ryksdaalders per kop zal moeten worden betaald, maar de dus clandestien ingevoerde slaven ook verbeurd zullen zyn en geconfisqueerd zullen worden ten faveure van den pachter of wel den officier, die de aanhaaling doen zal.

Art. 22. Het voormeld redemptie-geld zal echter niet betaald worden voor of van lyf-eigenen, die voor reekening van de

Compagnie van Macasser, Baly, Timor of andere plaatzen aangebragt of uit de ten verkoop aangebragte alhier voor haar overgenoomen worden, dan wel van de zulken, welke de Ternaatsche en Macassersche ingezeetenen, wanneer zy op hunne reizen naar deze hoofdplaats Java's Oost-kust aanloopen, aldaar verkopen, als zynde aan de burgers en andere ingezeetenen, in die beide gouvernementen thuishoorende, gepermitteerd, zo wel op hunne reizen herwaards als by retour, Java te mogen aandoen en ook daar hunne slaven en lading, het zy geheel of ten deele, van de hand te zetten zonder aan den pachter alhier eenige thol daar voor te betaalen, die hy eenelyk zal blyven heffen van de goederen en slaven, die zy hier aanvoeren.

Art. 23. En zullen gequalificeerde dienaaren, die van de buiten-comptoiren herwaards overkomen, zo mede de capitains ter zee, thol-vry mogen invoeren het ondervolgend getal van lyf-eigenen, mits die niet dienen ten verkoop en alleen tot hunne diensten, als:

een gouverneur, met familie overkomende.....	50
zonder familie.....	40
een directeur met familie.....	40
zonder familie.....	30
een commandeur met familie.....	50
zonder familie.....	20
een commandeur van de Indische zee..	5
» opperkoopman en die daar meede gelykstandig zyn,	
een major of hooger officier van de militie met familie..	16
zonder familie.....	10
een koopman met familie.....	10
zonder familie.....	6
een capitain ter zee.....	2
» capitain of capitain-lieutenant militair en onder-	
koopman met familie.....	6
zonder familie.....	4
een lieutenant militair, vaandrig, boekhouder of andere	
pennisten en een particulier koopman, die gelyke of hogere	

rang als een vaandrig van de militie heeft of gehad heeft,
 en geene andere, met familie overkomende..... 4
 zonder familie..... 2
 mits de voorschreeven invoerders schriftelyk op hun woord
 van eer verklaaren, dat zich daar onder geene slaven bevinden,
 ten verkoop overgebragt, en dat hunne lyfeigenen, waar voor,
 het zy door hun of de voorige eigenaars, reeds eens het
 redemptie-geld is betaald, onder dit gepermitteerd getal en niet
 daar boven of buiten zyn begreepen.

Art. 24. Maar zal de tholvrye invoer, by het voorgaand
 articul toegestaan omtrend perzonen, die zelfs geen hoofdge-
 bieders zyn geweest van de comptoiren, waar zy van daan
 komen, eenlyk plaats vinden, in zo verre door de gouverneurs,
 directeurs, commandeurs of opperhoofden speciale schriftelyke
 permissie zal zyn verleend om hunne slaven over te voeren
 en welke permissie aan den pachter in originali zal moeten
 worden vertoond.

Art. 25. Voor de legger arak zal voor uitgaande rechten
 moeten betaald worden vyf ryksdaalders en de mindere fust
 naar proportie, ten behoeven van den pachter van den Boom;
 en, op dat de uitgaande rechten niet zouden kunnen worden
 gefraudeerd onder pretext, dat het Compagnies arak is, zal,
 behalven de hier vooren gelaatene vryheid aan den pachter
 om iemand zyner bedienden by den afscheep praesent te doen
 weezen, aan den gezachhebber van ieder vaartuig, waar in
 arak voor de Compagnie is gelaaden, door de administrateurs
 moeten worden meedegegeeven een briefje, aantoonende de
 quantiteit van dien, met welk vaartuig, naar wat schip en
 voor wat comptoir afgescheept, om aan den pachter of zyne
 bediendens by het passeeren van den Boom overgegeeven en
 by hem verzameld en bewaard te worden ten einde dezelve
 met de ordonnantien van den afscheep te confronteeren.

Art. 26. Tot voorkoming van de geduurige disputen tusschen
 den pachter van den Boom en die van de vischmarkt zal
 door den laatsgemelde alleen geheeven worden de thol van
 alle aangebragt wordende visch, zonder onderscheid, het zy

versche, gesneeden of gekurven, gedroogde, gezouten, gepekeld, trassie, bladjang of garnalen van onderscheidene soorten of wat benaming men daar aan ook zoude kunnen geeven, van waar dezelve zouden mogen worden ingevoerd, het zy van de omliggende eilanden, van Tjilintjing, Java, Cheribon, Bantam, Cambodia, Siam, Macao, Manilha, dan wel van zodanige andere plaatzen, als van waar eenige visch, van wat soort die ook zy, hier aangebragt en ingevoerd word, uitgezonderd echter alle zodanige gezoute en gedroogde visch, garnalen en zee gewassen, als uit Europa of America of wel met jonken uit China hier worden aangebragt, alzo die onder de pacht van den Boom blyven sorteeren.

Art. 27. De tholheffing van de alhier aangebragt wordende Javasche en Cheribonsche tabak zal in den vervolge weederom in haar geheel geschieden door den pachter van den Boom, zonder eenige bemoeyenis van den pachter van de gerechtigheid op den invoer van de gekurven Chinasche tabak, en zal dus de by advertisement van den 20^e December 1790 geintroduceerde schikking, volgens dewelke die gerechtigheid tusschen de voornoemde pachters is verdeeld geworden, voor vervallen moeten worden gehouden, terwyl van de gemelde tabak, by invoer, niet meer zal mogen worden geheeven dan zes percent aan gerechtigheid.

Art. 28. Al het leevendig vee, dat ingevoerd word, zal vry wezen van thol; ook alles, wat van boomvrugten en andere klynigheeden tot consumtie word ingebragt, dog niet triepangs, agar agar, troeboe of viskuit, vislym, haayen-vinnen en wat verders tot negotie dient, waar voor by den invoer betaald zullen moeten worden zes ten honderd; gelyk ook voor het meel, betwelk hier zal worden ingevoerd, waar van de tholheffing, zo laug de gerechtigheid van de koornmoolens niet verpacht, maar, gelyk thans geschied, gecolligeerd zal worden, mede tot de pacht van den Boom zal behooren.

Art. 29. De vaart en handel op de groote Oost blyft vry en opengesteld, zo meede de vaart en handel naar en van Timor en Sumatra's West-kust, en zulks op zodanige condi-

tien, als voorgeschreeven zyn by billet van den $\frac{13 \text{ January}}{10 \text{ February}}$ en publicatie van den $\frac{2 \text{ Augustus}}{7 \text{ September}}$ 1792; — en zal dus ook de bepaalde gerechtigheid geheeven worden van de goederen, die van daar hier zullen worden ingevoerd,

Art. 30. Geene vaartuigen, hoe genaamd ook, van Java, Cheribon, Indramajoe, Bantam of elders komende, zullen naar Tjilintjing, Tannara of eenige andere plaatzen, hier omstreeks geleegeen, mogen vaaren of ook van daar naar derwaards vertrekken, op poene van confiscatie van vaartuig en laading ten faveure van den pachter van den boom voor de eene en van den officier, die de calange doen zal, voor de andere helvt; en zullen de potias der bazaars op de twee eerstgemelde en de hoofden op de andere plaatzen daar voor aanspreekelyk gehouden worden en, by ontdekking, dat aldaar eenige goederen clandestien zyn aangebragt of uitgevoerd, voor den tyd van tien jaaren in de ketting geklonken worden om aan de gemeene werken te arbeiden; — en ten einde dien ongepermitteerden vaart en handel des te krachtiger te kunnen teengaan zal de pachter op alle de voornoemde plaatzen vry zyne bediendens mogen stellen om daar teegen te waaken, aan wien de voornoemde potias en hoofden alle adsistentie zullen moeten verleenen, wanneer die van hun gerequireerd zal worden.

Art. 31. De pachter zal voortaan geen thol of gerechtigheid mogen vorderen van alle zulke goederen, van wat aart dezelve ook zouden mogen wezen, die door particulieren aan de Compagnie verkogt of gecedeerd, dan wel voor haar hier aangebragt worden, gelyk ook niet van de zodanige, dewelke door de Comp^e verkogt en vervolgens uitgevoerd worden; — zo als ook de pachter geene gerechtigheid zal mogen praetendeeren van de syroop, die door de Bataviasche ingezeetenen van hunne in het Bantamsch district leggende suikermolens word ingevoerd.

Art. 32. Ook zullen vry van gerechtigheid wezen alle goederen, die van elders tot geschenken van de Compagnie worden aangebragt, beneevens die, waarmede ambassadeurs en zendelingen, in gezantschap van vorsten en princen zynde,

hier zullen aankomen; doch dit laatste zal zich echter alleen bepalen tot de goederen, die in het vaartuig of de vaartuigen zullen zyn afgelaaden, waar op de gezant of de gezanten zich bevinden, zonder verder, zo dat de overige vaartuigen, waar op geene gezanten zullen zyn, gerekend zullen worden als particuliere handelaars toebehoorende; — doch het zal echter den heer Gouverneur Generaal vrystaan om, zulks nodig oordeelende, een of meer dier vaartuigen vryheid van pacht te verleen.

Art. 33. Geene goederen, hoe genaamd en van wat natuur die ook zouden mogen wezen, zullen door vreemde Europeezen of Americanen hier mogen worden ingevoerd, dan nadat daar toe speciaale permissie van de hooge regeering verzogt en verkreegen zal zyn; en zullen van dezelve betaald moeten worden 6 percent gedurende den praesenten oorlog met de kroon van Engeland, — doch na den ontvangst van de tyding van den vrede zal het aan de hooge regeering vrystaan die gerechtigheid zodanig te verhoogen, als zy zal vermeenen te behooren.

Art. 34. Wanneer eenige goederen, die men ter sluik zal hebben trachten in of uit te voeren, aangehaald worden, zullen dezelve verbeurd wezen ten voordeele van den officier van justitie, die de aanhaaling zal hebben gedaan, voor de eene helvt, en van den pachter voor de andere helvt, mits dan de aanbengers door hun worden gecontenteerd; — in geval echter de aanhaaling zal zyn geschied door eenige wacht of post, zal dezelve een derde van de door haar aangehaalde goederen genieten en zullen dan de twee overige derdens daar van komen ten profyte van den pachter en van den waterfiscaal, die als dan zal moeten officieeren, gelyk ook in alle andere gevallen, waarin door geen ander officier van justitie de aanhaaling zal zyn geschied; — en boven de confiscatie dezer goederen zal hy, die dezelve zal hebben zoeken te sluiken, ook nog verbeuren de waarde dier goederen, indien die meer dan duizend ryksdaalders bedraagt, doch, minder zynde, zal deze boete bedragen de dubbelde waarde daar van:

en zal deze boete komen voor de eene helvt ten voordeele van de Compagnie en voor de andere helvt voor den officier, die de calange doen zal; — maar, wanneer de goederen, die men zal hebben trachten te sluiken, contrabande whaaren zyn, zo zullen daar omtrent geobserveerd en geëxecuteerd moeten worden alle zodanige wetten en poenaliteiten, als ten dien reguarde successive zyn gestatueerd en bepaald of noch gestatueerd en bepaald zullen worden.

Art. 35. De pachter zal ook het recht hebben om alle schuiten, by aankomst en vertrek, aan den Boom te doen aanleggen en te laten visiteeren, uitgenoomen nochtans zodanige schuiten, als tot oorlog- en gewapende scheepen behooren, of vlaggen, wimpels dan wel andere teekenen vertoonen tot distinctie van de daar in zich bevindende perzoonen; — doch het zal hem by aankomst van gelyke schuiten echter vrystaan door iemand van zynentweegen op de plaatzen, waar zy zullen aanleggen, te doen toezien, welke goederen daar mede worden aangebragt; en, ingeval hy vermeent daar op eenige aanspraak te hebben, zal hy hier van ten eersten moeten kennis geeven aan den sabandhaar, die hem als dan naar billykheid daar omtrent de nodige adsistentie zal moeten verleenen.

Art. 36. Geene der Compagnies dienaaren, op het jaagpad, by de ploezers kasje of buiten den boom bescheiden, zullen eenige negotie-goederen in hunne wooningen of elders mogen bergen of opslaan, het zy voor zich zelve of wel anderen, op poene van confiscatie van dezelve ten faveure van den officier van de justitie, die de aanhaaling daar van zal doen, voor de eene en van den pachter voor de andere helvt; — en zal hy, pachter, daar op attent moeten wezen en een waakend oog moeten houden.

Art. 37. De pachter van den boom zal ook niet alleen de vryheid hebben om, even als die van den handel aan de scheepen, toe te zien, dat geene vaartuigen, die van Compagnies, particuliere en inzonderheid vreemde scheepen komen, ergens elders binnen- of aankoomen als in de groote rivier, maar ook gehouden zyn de contraventeurs te achterhaalen en over

te geeven aan den officier, onder wiens jurisdictie zodanige overtreeders zullen sorteeren, om naar de gestelde beveelen gestraft te worden, de inlanders zelfs met kettingslag voor eenige jaaren; en zal hy, zoo wel als alle anderen, die de zodanigen mogten aanhaalen, genieten de helvt van de waarde van het agterhaald vaartuig, terwyl de wederhelvt zal komen ten behoeven van de Compagnie; doch de lading zal in dat geval blyven voor den eigenaar, indien de zelve uit gepermitteerde goederen bestaat, maar in contrarie geval en wanneer die goederen verboden wharen zyn, zal daar omtrent gehandeld worden naar de wetten van den lande.

Art. 38. By het uitvoeren van goederen naar vreemde scheepen zullen de vaartuigen, die dezelve overbrengen, aan den Boom zich moeten voorzien van schriftelyke bewyzen, dat zy den Boom zyn aangeweest, en waar by genoteerd zullen moeten wezen de goederen, die daar in afgelaaden zyn, om vertoond te worden aan de kruissers van den water-fiscaal of van den sabandhaar; — en inzelvervoegen zullen geene vaartuigen goederen van vreemde scheepen mogen invoeren, ten zy die mede zyn voorzien van schriftelyke bewyzen, door den sabandhaar verleend, waar by vermeld zullen moeten staan de goederen, daar in afgescheept, met de naamen der scheepen, van dewelken die ingevoerd werden; en zullen deze bewyzen insgelyks aan de voornoemde kruissers vertoond en vervolgens aan den pachter van den Boom afgegeeven moeten worden.

Art. 39. De pachter zal niet vermoogen te composeeren over eenige fraudes van de inkomende of uitgaande rechten of clandestien af te maaken eenige disputen, tusschen hem en de eigenaars of vervoerders der goederen ontstaande; maar, wanneer 'er eenig geschil mogt komen over de opgave of de waarde der goederen, dan wel over iets anders, zal hy dadelyk daar van kennis moeten geeven aan den heer ontvanger generaal der domainen en den sabandhaar en derzelver decisie zich moeten onderwerpen, gelyk hy oek, by ontdekking van eenige sluikeryen, terstond gehouden zal zyn zulks aan te geeven aan den water-fiscaal, onder wiens speciaal opzigt

en maintenu de voorsz: pacht is gesteld en wiens bediendens ook in het byzonder zyn gehouden den pachter de behulpzame hand te bieden in alle voorvallende zaken naar recht en billykheid; behoudens echter de verplichting der verdere officieren en justiciieren om voor het recht van de hooge overheid te waaken en alle infractien teegens het zelve te weeren — zonder echter voor de voornoemde decisien en main-tenuen in den aanstaande iets op te brengen of te betaalen, zo als tot nu toe is gebruikelijk geweest. — En ten einde de voornoemde disputen, die 'er mogten ontstaan, ten eersten uit den weg te ruimen en te decideeren zal de heer ont-vanger generaal zich des morgens in zyn Edele's comptoir laten vinden om den klagenden recht te doen geworden en ook by zich hebben een generaale lyst van de thollen en al wat daar toe behoort, om een ieder, die het vraagt, daar van elucidatie te kunnen geeven.

Art. 40. De pachter zal verplicht wezen te letten, dat de Boom in zyne teegenwoordigheid des avonds ten zes uren behoorlyk geslooten en 'smorgens ten vyf of zes uren weder geopend werde door de bediendens van den sabandhaar; en, indien men contrarie dezès zoude willen handelen, zal hy zulks ook mogen tegengaan en beletten en, by de minste oppositie, zal hy daar van kennis moeten geeven aan den heer Gouverneur Generaal, sub poene van by verswyging te zullen vervallen in een boete van een duizend ryksdaalders ten behoeven der Compagnie; zullende, in cas dat de Boom vroeger zoude moeten worden geopend, de pachter daar van door een bediende van welgemelde zyn Edelheid worden ver-wittigd.

Art. 41. Onder deze pacht van den Boom zal ook verpacht en dus begreepen zyn het recht om by de Duizend eilanden en daar omstreeks te laten visschen agar agar, sepoet, trie-pangs en alle andere, daar vallende producten, — doch zullen deze articulen aldaar niet direct verkogt of van daar naar een andere plaats als naar Batavia vervoerd mogen worden, also alle handel, hoe genaamd ook, op die eilanden is verboden;

en wanneer in der tyd bevonden mogt worden, dat op die eilanden goederen ten verkoop zyn aangebragt en ingevoerd, zullen niet alleen de ingezeetenen op dezelve, die daar in zullen hebben getrampeerd, naar bevinding worden gestraft als fraudeurs van 's heeren gerechtigheid, maar ook de goederen met de vaartuigen, die dezelve zullen hebben aangebragt of vervoerd, geconfisqueerd weezen ten behoeven van den gecommitteerden tot en over de zaaken van den inlander of van den officier van justitie, die de calange zal hebben gedaan,

Art. 42. De pachter zal wyders gehouden en verplicht weezen stiptelyk te voldoen aan de generaale conditien der verpachting, gelyk ook aan alle zodanige orders en beveelen, als daar omtrent zyn gesteld en gegeven, ofschoon die ook niet speciaal by dezen mogten zyn verhandeld.

Art. 43. Eindelyk zal hy pachter ook in goeden, behooryken staat ten zynen kosten moeten onderhouden en, by het eindigen van zyn pacht-tyd, aan zynen vervanger moeten overgeeven alle zodanige opstallen en gebouwen, als tot deze pacht behooren.

*Conditien voor de pacht der ingevoerd wordende
Westersche lywaaten.*

Art. 1. De handel, in- en uitvoer van alle soorten van lywaaten, die de West van Indië oplevert (uitgezonderd alleen de Tutucorynsche, voor zo verre de Compagnie dezelve aan zich gereserveerd heeft), gelyk ook de invoer van alle aldaar vallende zyde stoffen, kousen, alcatyven en katoen word aan allen en een ieder vry gelaten en open gesteld, met intrekking en vernietiging van het placcaat van den 13^{en} May 1774, onder betaling van zes procent van de uitkoopswaarde of marktsprys, naar eene billyke taxatie van den pachter by den invoer.

Art. 2. Voor den uitvoer van lywaaten, zyde stoffen, etc. van hier zal daar en tegen geen thol geheven mogen worden en zal die vervoer naar de Oostersche gouvernementen en

andere bezittingen van de Compagnie alleen vry blijven aan Compagnie's dienaaren en onderhoorigen en niet aan vreemde Europeezen of Americaanen gepermitteerd zyn.

Art. 3. Alle kisten, kasten en pakken met lywaaten, zyde stoffen, koussen, enz., die hier naar de wal worden gezonden, zullen door den eigenaar of invoerder den pachter moeten worden aangegeeven met specificatie van het getal, de soorten, nevens de waarde der goederen, die dezelve inhouden, terwyl de pachter niet alleen het recht zal hebben om de kisten en kasten by den invoer te verzegulen en om de baalen of pakken een kruisband te slaan met zyn zegul en vervolgens de opening daar van in perzoon by te woenen of daar toe iemand zynentwegen te zenden, om verzekerd te weezen, dat de voorschreeven kisten, kasten, baalen en pakken waarlyk inhouden het geen, waar voor zy aangegeeven zyn en niets meer, maar ook verplicht zyn zulks te doen, tot voorkoming van alle sluikeryen en ongeregelheden.

Art. 4. Uithoofde voorschreeven zal de eigenaar of invoerder dan ook gehouden blyven aan den pachter in tyds kennis te geeven, waar en wanneer de opening zal geschieden, ingevalle die niet immmediaat aan den Boom plaats heeft; doch, wanneer de eigenaar of invoerder, den rechter genoegdoende, kan verifieeren de voorschreeve specifieke opgave gedaan te hebben en dat de pachter op de tweede behoorlyke waarschuwing om by de opening der goederen te assisteeren niet gekomen is of iemand zynentwegen gezonden heeft en dat hy eerst toen in absentie van den pachter en deszelvs bediendens tot de opening is overgegaan, zal daar over niet strafbaar weezen, maar kunnen volstaan met de betaling van den thol, pro rato der opgegeeven waarde, marktsprys.

Art. 5. Ter voorkoming van disputen zal het den aanbrengrer en invoerder, dan wel den eigenaar der lywaaten, enz. vrystaan om, ingevalle hy over de taxatie met den pachter verschil mogt krygen, de betaling dezer gerechtigheid te mogen doen met de goederen zelve, dat is met van honderd stukken zes aan denzelven af te geeven, van wat soort die ook mogen

zyn, en waarmede de pachter zich als dan ook te vrede zal moeten houden.

Art. 6. Dit alles te verstaan zynde van de lywaaten, enz., die den Boom passeeren, zo zal ook van dezelve zyde stoffen, enz., die ter rheede worden verkogt of overgescheept zonder binnen den Boom te koomen om weder naar andere plaatzen te worden vervoerd, de volle thol moeten betaald worden, eeven als of zy wierden ingevoerd; — ook zal deze thol betaald moeten worden van alle zodanige lywaaten, zyde stoffen, enz., als hier ter rheede komen en naar Java, de Oostersche comptoiren of andere bezittingen van de Compagnie staan vervoerd te worden, schoon die ook hier niet worden ingevoerd, verkogt of overgescheept.

Doch daar en tegen zal deze gerechtigheid niet voldaan worden van die lywaaten, zyde-stoffen, enz., dewelke in de schepen en vaartuigen blyven, die niet naar eenig Compagnie's comptoir staan te vertrekken, en zullen dus de eigenaars of voerders van deze schepen en vaartuigen niet verder dezen thol subject zyn, als voor die goederen, dewelke zy ter rheede verkoopen of overscheepen.

Art. 7. Voorts zal de pachter dezer gerechtigheid, behalven hetgeen hem by deze speciale conditien is voorgeschreeven, zich tot naricht en observantie moeten laten strekken het aanbevolene by de generaale pacht-conditien.

*Conditien voor de pacht der groente-kraamen en winkels,
anders genaamd de pacht sawang.*

Art. 1. Alle, die open winkels houden of eenige goederen in of voor hunne huizen, dan wel op 's Heeren wegen of by en langs de wachten en posten te koop zetten, zullen gehouden wezen twee ryksdaalders ter maand aan den pachter dezer gerechtigheid te betaalen, uitgezonderd alleen de ambachts-winkels, als bakkers, timmerlieden, stoel- en kistenmakers, chirurgyns, kledermakers, schoenmakers, smits, koper slaggers, slotenmakers, goudsmits, zilversmits en diergelyken, dewelke onder de voorsz. pacht niet zullen begrepen wezen.

Art. 2. Dan het plaatzen van winkels of vaststaande kraamtjes aan de waterkant, zo in de stad, als in dies voorsteden, blyft als nog ten sterksten geinterdiceerd.

Art. 3. De winkeliers en kramers, die winkels op de zogenaamde nieuwe markt by de binnen Portugeesche kerk huuren en aldaar hunne whaaren te koop zetten, zullen ook twee ryksdaalders aan dezen pachter betalen, doch niets aan eenig officier van justitie, onder wat benaming dit ook zoude mogen zyn.

Art. 4. Maar diegeenen, die eetbaare whaaren, tot hoenders inclus, te koop zetten, zullen kunnen volstaan met aan den pachter maandelyks te betaalen een en een quart ryksdaalder.

Art. 5. En zullen dezelve winkeliers maandelyks een billet of briefje van den pachter moeten ontvangen, uiterlyk voor den zesden der maand, en hetzelfde altyd in hunne winkels gereed houden om aan den pachter of aan zynen dienaar, wanneer hy zulks begeert, vertoond te worden, op verbeurte van twaalv ryksdaalders ten behoeve van den pachter.

Art. 6. Binnen de stad zullen geene winkels op de graften of straaten moogen weezen, als alleen op de voornoemde groote nieuwe markt of hazaar, bewesten de groote rivier, doch zullen ook deze op geenerlei wyze, hetzy met bamboezen, atap of anderzints, afgeschut of gesloten mogen worden, gelyk ook alle andere met pannen moeten weezen gedekt, zonder dat 'er atap toe zal moogen worden gebruikt.

Art. 7. Die deze en geene snuisteryen en kleinigheden te koop stellen, zullen geene kleeden, nog wit of ruw linnen daar onder vermogen te mengen, ten zy dezelve zich binnen den voorsz. bepaalden tyd voorzien hebben van een maandelysch thol-briefje van den pachter, ten kosten van twee ryksdaalders.

Art. 8. Van gelyken zal elk en een iegelyk, die langs de wegen lywaaten, kleine spiegels, schaartjes, handrottingen, porceleinen, enz. verkoopt, zich van den pachter maandelyks moeten voorzien van een billet of briefje van twee ryksdaalders.

Art. 9. Zullende dezelve boven dien gehouden weezen om

het voorsz. billet of briefje by zich te voeren, ten einde door hem aanstonds aan den pachter op desselfs begeerte te kunnen worden vertoond.

Art. 10. Die langs de wegen hoenders, zeep en waschkaarsen gaan uitventen, zyn gehouden daar voor dagelyks van den pachter een briefje van vier stuivers af te halen en, zo 'er iets anders by komt, een van agt stuivers.

Art. 11. Die langs de graften en rivieren met canoos potten en pannen verkoopen, zullen verplicht zyn aan den pachter voor een maandelyks billet te betalen twee ryksdaalders.

Art. 12. Die des morgens vroeg zyne groentens of vruchten op de markt brengt, moet, alvorens hy dezelve aan zynen langenang of klant vermag over te doen of te leveren, zich van een briefje ter waarde van twee stuivers van den pachter voorzien.

Art. 13. En, in gevallen hy alle de groentens of vruchten niet te gelyk aan zynen langenang of klant dan wel aan andere koopers kan kwytraaken, maar een gedeelte daar van koopt over te houden, vermag hy om dat restant te verkoopen daar meede met geen canoo of prauw door de graften en rivieren te vaaren dan wel zulks langs de wegen of straaten met manden te dragen, ten zy hy alvorens een tweede billet van twee stuivers, anders genaamd soerat coeliling, van den pachter voor ieder canoo of prauw dan wel voor ieder rondloper gekogt heeft.

Art. 14. Maar zal de pachter niet vermogen eenig regard te nemen, of 'er meer dan twee à drie perzoonen tot het be-stuuren van zodanige prauw of canoo in dezelve gevonden worden, of daar naar vermogen te reekenen.

Art. 15. Hy, die bevonden mogt worden uit zodanige prauw of canoo, dan wel uit een mande of anderzints, eenige groente, ook andere kleinigheden, uit te venten, zonder dusdanig een licentie-briefje van den pachter te hebben, zal verbeuren drie ryksdaalders voor den pachter en een quart ryksdaalder voor deszelfs dienaar, die hem koopt te achterhalen.

Art. 16. Die ook op de markt of elders zitten om hunne

groentens of vruchten te verkoopen, moeten daar voor dagelyks van den pachter meede een briefje van twee stuivers haalen en zulks voor en al eer zy plaats neemen of eenige whaaren te koop moogen zetten, op poene van een rykdaalder voor den pachter en een quart rykdaalder voor zyn dienaar te verbeuren.

Art. 17. Allen, die geneegen zyn om diverse soorten van groentens en vruchten, als mangas, doerioens, mangestanges, etc. langs de straaten of weegen te dragen, mitsgaders daar meede door de graften en rivieren te vaaren, dan wel op de markt of elders te zitten ten einde dezelve uit te venten, zullen daar toe alvorens van den pachter permissie moeten erlangen, die aan hun, zulks verzoekende, ook niet zal mogen worden geweigerd, mits voor het billet of briefje, daar toe dienende, twee stuivers aan den pachter betaalende.

Art. 18. Die van den pachter een briefje heeft afgehaald om mangas te verkoopen, wier aftekening ook op het billet gevonden word, en vervolgens op dien zelfden dach doerioens of eenige andere vruchten, buiten kadjang-goreeng, bloemen, etc., die daar onder niet begreepen worden, begeert uit te venten, zal zulks vermogen te doen zonder ten dien einde verplicht te zyn een tweede briefje, waar op een doerioen of zodanige andere vrucht, als hy van meeming is te verkoopen, staat afgebeeld, van den pachter te haalen of te betalen, maar zal hy met een eerste briefje, dat hy om mangas te verkoopen gekreegen heeft, kunnen volstaan; en word mits dien den pachter scherpelyk verboden om den geenen, die van hem een briefje om mangas dan wel andere vruchten te verkoopen heeft afgehaald, mitsgaders wyders op dien zelfden dach doerioens of andere vruchten uitvent, daar voor een tweede briefje op te dringen of te doen betalen, op poene van telkens twintig rykdaalders te zullen verbeuren ten behoeve van den officier, onder wiens jurisdictie zodanig een perzoon is behorende.

Art. 19. De koelie's of slaven, die goederen of whaaren ter uitventing langs de straten of wegen dragen, zullen geen geld van het verkogte uit handen van den kooper vermogen

te ontvangen, of ieder van hun zal alvorens insgelyks met een briefje, het geen tot het verkoopen dier goederen of whaaren geordonneerd is, moeten voorzien zyn, op poene, dat de kramers of eigenaars der voorschreven goederen of de slaven ten opzichte van eetbaare whaaren een en een quart ryksdaalder, mitsgaders ten reguarde van kleeden en het geen verder in geene eetbaare whaaren bestaat, zes ryksdaalders zullen verbeuren.

Art. 20. De kleine kraamers en die met eetwhaaren, als kadjang-goreeng, thauwe en diergelyke, item met bloemen omloopen tot 's avonds ten negen uren en laater, zullen met een ordinair briefje voor een geheelen dach kunnen volstaan, zonder gehouden te zyn 's avonds weder een nieuw of tweede briefje van den pachter te moeten haalen.

Art. 21. Die geenens, die met canoos buiten den Boom vaaren en aldaar aan scheepen, prauuwen en andere vaartuigen eetwhaaren, als groentens, pisang, etc. uitventen, item die thee by kleine en groote quantiteiten verkoopen, als meede die op de gepermitteerde of ordinaire vischmarkt zitten ten einde hun visch van de hand te zetten, zullen van deze pacht exempt zyn, behorende de eerste tot den impost van den handel aan de scheepen, de tweede tot die van de waag en de derde tot de pacht van de vischmarkt.

Art. 22. Gelyk ook zy, die eenig leevendig beestiaal tot provisie naar de scheepen dag wel naar de respective hallen om geslacht te worden koomen te brengen, onder deze pacht niet zullen wezen begreepen.

Art. 23. Doch zal niemand vermogen eenig geslacht vee aan de wal terug te brengen, op verbeurte van het zelve vee en drie ryksdaalders boete ten behoeven van den pachter dezer gerechtigheid, dan wel van den pachter van het slachten van vee, by praeventie.

Art. 24. Zy, die in de graften en rivieren vaaren of langs de straaten en wegen hunne visch, het zy versche of andere, komen uit te venten, zo mede die varkenvleesch langs de straaten ten verkoop dragen, zullen onder deze pacht meede

gerekend worden en zich insgelyks iederen dach van een billet of briefje van twee stuivers moeten voorzien, op poene van een ryksdaalder voor den pachter te verbeuren.

Art. 25. Niemand zal op eenige hoeken van de straaten, met of zonder permissie van den pachter, vermogen eenige eetbaare whaaren te verkoopen, alzo het zelve in het geheel verboden is, op poene, dat, bevonden wordende, dat de pachter daar voor eenige pacht of douceur heeft genooten, dezelve daar voor telkens zal verbeuren twee honderd ryksdaalders ten behoeve van den officier, die de calange doen zal.

Art. 26. De pachter zal met alle diligentie en zo veel hem mogelyk zy moeten beletten, dat zyne dienaars by het doen van onderzoek, of de kraamen en marktzitters met een be hoorlyk briefje voorzien zyn, dezelve niet komen te verongelyken en te bedriegen met het briefje, dat hun door zodanigen kraamer of marktzitter ter vertooning word overgegeeven, af te neemen dan wel op een fieltagtige wyze behendig te verbergen en vervolgens een ander briefje van vroegeren datum te voorschyn te brengen om aldus occasie te hebben denzelven onschuldig de boete te kunnen afperssen, ten welken einde hy zyne gemelde dienaren zal moeten beletten hunne nagels lang te laten groeien, als waaronder zy andersints eenige billetten van den vorigen dach weeten te steeken en ten fine voormeld te voorschyn te haalen, op poene, dat, wanneer dit bedrog, op wat wyze zulks ook worde te werk gesteld, met voorkennis van den pachter komt gepleegd te worden, dezelve telkens zal verbeuren eene somme van een honderd ryksdaalders ten behoeve van den officier, onder wiens jurisdictie zodanige kraamer of marktzitter is behoorende, en dat de dienaars, het zy dat denzelven zulks met voorkennis van den pachter dan wel buiten zyn weeten zyn komen te doen, als falsariassen zullen worden gestraft.

Art. 27. Op de meermelde nieuwe bazaar aan de westzyde der groote rivier mogen niet meer dan zes en vyftig vaste kraamtjes wezen, te weeten veertien aan wederzyden van de breede middelgang der bazaar of te samen agt en twintig en

veertien langs het einde van de West, — mitsgaders veertien langs het einde van de Oostzyde en zulks onder de pannen daken van de daar staande open lootzen, die van het midden lang en breed 24 voet en die van de zyden mede lang 24 en diep 12 voet zyn, opgehaald van planken of bamboeze beschotten, zonder dat eenige kajangmatten of atap op de gansche bazaar zullen mogen gebruikt worden tot afdaken of eenige beschuttingen; — doch, als er een grooter dan het voor af gemeld getal vaste kraamtjes door den pachter zal nodig bevonden worden, zal hy zich tot het verkrygen van permissie om dezelve te mogen laten maaken moeten adresseeren aan den heer praesident van Scheepenen; — ook zullen de pannen daken mogen aan de Noord- en Zuidkant van gedachte vaste kraamtjes groote uitstekken hebben, op houte stylen rustende en ook met pannen gedekt, conform de afteekening, steeds by den capitain der Chineezzen in functie berustende; terwyl de overige ruimte onder de voormelde lootzen eenlyk by dach mag worden geoccupeerd door die genen, dewelke hunne whaaren aldaar zullen willen verkopen, zonder dat by iedere hoop van whaaren des nachts meer dan een man ter bewaaking en ter bewaaring van dezelve zal mogen verblyven of het getal daar van zal mogen gaan boven de 40 of 50 stuks, waar op de pachter zo wel behoorlyk zal hebben te letten, als de bailluw gelast is daar op goede toezicht te houden.

Art. 28. De huurders van die zes en vyftig kraamtjes, het zy het Christenen, Mahometaanen, Chineezzen of Heidenen syn, zullen, na nopens de huurpenningen met den pachter te zyn overeengekomen, moeten zorgen voor de reparatie dezer hunner woonplaatzen; doch, wanneer zy daar uit gaan of wel komen te sterven, zal die geen, die daar in met toestemming van den pachter zal willen komen woonen, verplicht zyn te voldoen aan hem, die er uitgaat, of den erfgenaamen van den overleeden zo veel, als die daar voor betaald heeft aan den voorigen huurder of zyne erfgenamen, zonder dat die kraamtjes of woonplaatzen ooit publiek of onder de hand verkogt zullen mogen worden en zonder dat die zelfs aan anderen zullen

kunnen worden gecedeerd buiten de speciaale goedkeuring van den pachter. — De pachter zal hier op het oog moeten houden en niet minder verplicht zyn om voor het overige de gantsche bazaar, naar het ten dien opzichte den 29^{en} January 1788 beraamd voorschrift gade te slaan en in een behoorlyken staat te houden en teegens dies verval te zorgen, gelyk hy ook in de kwaade of regen mousson de bazaar steeds met koraal en zand zal moeten doen bestrooien en gehouden zal weezen om op het einde van het jaar of het afgaan der pacht aan den geenen, die daar toe zullen worden gecommiteerd, de bazaar over te geeven in zodanigen goeden staat, als hy die op het ingaan van de pacht heeft gevonden gehad, zonder echter iemand tot het gebruik van voormelde kraamtjes tegen deszelfs zin te mogen verplichten.

Art. 29. In ieder van deze vaste winkels of woningen zal niet meer dan een huishouden mogen huisvesten en daar ook des nachts in blyven, doch geen vreemde of tot het huishouden niet behorende, onder wat pretext het ook zoude mogen weezen, daar in worden geherbergd of gehuisvest, waar op de pachter exact zal moeten letten, die, zulks tolereerende, by achterhaling, zo wel in de ketting geklonken en van hier verzonden zal worden als de ongepermitterde inwoonder en die hem gehuisvest heeft.

Art. 30. Om verzekerd te zyn, dat de geenen, die tot deze zes en vyftig huisgezinnen behooren, dezelve en geene andere zyn, zullen zy zich moeten voorzien van een briefje, door den bailluw ondertekend, dat voor niet zal worden afgegeeven, waar op het getal der perzoonen in ieder huisgezin zal bekend staan en het welk maandelyks vertoond zal moeten worden, als de bailluw en opziender der timmeragien en reparatien ten bywezen van den pachter de visitatie doen zullen, het zy op wat uur van den dach of op welken dach van de maand ook dit zal geschieden.

Art. 31. De huurders, die laxa of andere eetwaaeren verkopen, waar toe gestadig vuur nodig is, zullen moeten stand plaats houden en logeeren aan de Noordoostkant en in

de buitenste ry van de kraamen om, by onverhoopte brand, het water zo veel te nader aan de hand te hebben, zullende zy voor het overige in alle de vaste kraamtjes mogen verkoopen allerhande lywater, zyde en wolle stoffen, zyde gaarens, item al het geen tot kleding behoort, benevens allerhande snuisteryen.

Art. 32. De pachter zal zyne impost invoegen voormeld mogen heffen, niet alleen binnen deze stad en de voorsteden, maar ook langs den weg van Ansjol tot aan de fortresse Zoutelande, zo mede langs den weg van den Sontar tot de nieuw gelegde sluis aan de oude Sontarsche rivier, ook langs den grooten Zuider-of Jaccatraschen-weg tot aan de brug aan deze zyde der bazaar van Weltevreden, mitsgaders langs den weg van Molenvliet tot aan de brug van Tana-abang en voorts bewesten de Crocot tot aan de gegraven ringsloot en de fortresse Anké, zonder verder van de kraamtjes, buiten deze bepaling landwaarts in opgericht wordende, namentlyk beoosten de fortresse Ansjol of Zoutelande en de oude rivier de Sontar, item bezuiden de gegraven ringsloot en bewesten de rivier Anké, eenige pacht te mogen praetendeeren.

Art. 33. De pachter zal gehouden weezen om 's morgens ten vyf uren een begin te maken met het afgeeven der briefjes, zonder iemand daar na te mogen laten wachten, maar in tegendeel van dien tyd af een iegelyk aanstonds te helpen, zonder eenig uitstel, en zulks op verbeurte van vyf honderd ryksdaalders, te appliceeren de eene helvt ten profyte van den officier, die de calange zal doen, en de andere helvt ten behoeven van het Chineesch hospitaal.

Art. 34. En zal de pachter, om een iegelyk des te spoediger te kunnen en laten helpen, ten dien einde gehouden en verplicht zyn om vier byzondere pachthuisjes ten zynen kosten te maken en ook, als zulks vereischt word, ten zynen lasten moeten laten reparereen, als drie huisjes op de groote rivier binnen en een buiten de Diestpoort dezer stad.

Art. 35. Het volk van den pachter zal alleen gepriviligeerd weezen om groot geld voor goed gangbaar payement te laten

inruylen, maar hy of zyne bediendens zullen niet vermogen tegens grof geld te verwisselen schellingen, dubbelde en enkele stuivers. die oud of ten deele afgesleeten zyn, maar eenlyk klein geld, dat nieuw is of waar van de stempels ten vollen kenbaar zyn, sub poene van confiscatie van het kwaad of ongangbaar geld en verbeurte van dies vier dubbelde waarde, beide ten behoeven van den officier, die de calange zal doen; en zal de pachter daar omtrent ook voor zyn volk moeten caveeren.

Art. 56. De recognitie, die betaald word voor het schoonhouden van de nieuwe markt of bazaar-borong, die in dit jaar 1797 is verpacht geworden door het collegie van Heemraaden, zal in het vervolg gehooren tot deze pacht en dus met primo January 1798 genoten worden door den pachter der groente-kraamen en winkels, zonder dat iemand buiten denzelfen zich daar meede zal mogen te bemoeyen; en zal dus deze pachter het recht hebben daar voor te mogen vorderen, als maandelyks van elk huis of vaste kraam op de gemelde:

bazaar borong.....	7 $\frac{1}{2}$ stuivers
van elke groente of vrucht kraam.....	$\frac{1}{2}$ stuiver
en van een prauw of kanoo, gelaaden met vruchten, etc: ten verkoop.....	1

doch niet meerder, op poene van vyf en twintig ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange doen zal.

Art. 37. Voor deze recognitie zal hy, pachter, gehouden en verplicht weezen, op poene als vooren, de voornoemde bazaar steeds in een zuiveren en zindelyken staat te onderhouden.

Art. 38. En zal deze pachter zich ook eindelyk mede moeten reguleeren naar de generaale pacht-conditien.

Conditien van de pacht van het hoofdgeld der Chineezen.

Art. 1. Omtrent het hoofdgeld der Chineesche mansperzonen zullen blyven standhouden de schikkingen, die daar omtrent met primo January 1794 en primo January 1796 zyn geintroduceerd; — en dienvolgens zal de pachter van het zelve niet bevoegd zyn dat te heffen van Chineezen, die woon-

achtig zyn boven de veldposten, Ryswyk, Noordwyk, Wilgenburg, Anké en de Ketting, alzo het zelve van deze lieden word gecolligeerd door den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander; — maar daar en tegen zal hy, pachter, het hoofgeld mogen heffen van alle Chineezzen, die binnen den omtrek van de voornoemde veldposten en voorts in de stad en ter rhee de hun verblyf houden.

Art. 2. Van de evengemelde Chineezzen, die gehouden zyn het hoofgeld aan den pachter te betalen, zullen echter de pottbakkers, steenbakkers, kalkbranders, tuiniers en araksbranders mogen volstaan met het ophrengen van veertig stuivers 's jaars of twintig stuivers om de zes maanden, doch van alle overige zal hy, pachter, voor ieder hoofd mogen heffen 15 stuivers ter maand, die voldaan zullen moeten worden in het begin van de maand, voor den 15^{en} dach derzelve uiterlyk; — het een en ander tegen afgave van een gewoon hoofdbriefje en op verbeurte van twaalf ryksdaalders ten behoeve van den pachter door den geenen, die in gebreke zal blyven hier aan te voldoen.

Art. 3. Doch van dit hoofgeld zullen vry en exempt zyn alle die geene, welken heeren Scheepenen, het zy door klaar bewys of wel uiterlyken schyn, zullen bevinden of oordeelen den ouderdom van zestig jaaren bereikt te hebben of anders door ziekte of ander gebrek, in hunnen wat minderen ouderdom, niet in staat te zyn om hunne kost te kunnen winnen, waar van als dan door den secretaris van dat collegie aantekening gehouden en aan zodanige geëxcuzeerde Chineezzen een briefje gegeven zal moeten worden.

Art. 4. Gelyk ook van het voorschreeven hoofgeld bevryd zullen weezen allen, die den ouderdom van veertien jaaren noch niet bereikt hebben en mitsdien door hunne jonkheid noch niet bekwaam geoordeeld worden om hunne kost te kunnen winnen, en desgelyks de zulken, welke in de Chineesche kampong, als hoofden van tienen, de wacht waarneemen, aan dewelken dierhalven de hoofdbriefjes voor niet moeten worden afgegeeven.

Art. 5. Een iegelyk, dewelke een billet of hoofdbriefje van den pachter heeft ontvangen, zal verplicht zyn het zelve gedurig aan zyn lichaam te draagen, ten einde door hem ten allen tyden aanstonds te kunnen worden vertoond aan den geenen, die de pachter tot het doen der recherche gebruiken zal.

Art. 6. Maar de pachter zal geen recherche naar hoofdbriefjes vermogen te doen, dan met voorweeten en consent van den bailluw of landdrost respective, die hem dan ook zullen gehouden weezen de hand te bieden en te adsisteeren, telkens ten minsten met twee dienaaren.

Art. 7. Ook zal de pachter moeten zorg dragen, dat de Chineezzen door zyn volk, dat hy tot de recherche gebruikt, geen overlast of geweld word aangedaan, veel minder, dat zy eenig onderzoek in de huizen komen te doen, op poene van daar zells voor responsabel te zullen weezen, onverminderd de correctie, die zyn volk ter zaake van dien insgelyks naar bevinding zal onderworpen zyn.

Art. 8. Zo als de dienaars van den pachter zich inzelv-dervoegen zeer zorgvuldig zullen moeten wachten om, by het doen der recherche, de hoofdbriefjes van onkundigen en onervaaren Chineezzen op eene bedriegelyke wyze te verwisselen en een verkeerd briefje te voorschyn te brengen, ten fine hun op dat fundament onrechtvaardig de gestelde boete af te dwingen, op poene, dat de voorschreeven dienaars en de kaffers van den officier, die hun adsisteeren, indien hun zulks bekend is en zy dezelve daariu koomen te helpen, daar voor arbitrairlyk aan den lyve zullen worden gestraft, mitsgaders de pachter, zo dikwils als dit bedroch met zyne voorkennis geschiedt, dientwegen telkens zal verbeuren een somma van tweehonderd rd^s ten behoeve van den officier, onder wiens jurisdictie zodanig een geweld zal komen voor te vallen of die de calange doen zal.

Art. 9. De Chineezzen, dewelken zich van geen hoofdbriefje van den pachter voorzien, maar uitgaande het briefje van een anderen, t'huisblyvenden Chinees leenen en zich als dan

voor dien perzoon, van wien zy het zelve briefje hebben overgenomen, komen uit te geeven, zullen, daar op geatrappeerd wordende, verbeuren vyf en twintig ryksdaalders ten behoeve van den pachter; en de geenen, die deze boete niet zullen kunnen betalen, zullen voor zes maanden in de ketting geklonken en aan de gemeene werken ten arbeid gesteld worden.

Art. 10. De parnakan Chineezzen zullen voorzien moeten weezen, zo wel van een sjap van hun hoofd, waar onder zy sorteeren, als van den capitain der Chineezzen alhier, en het zelve altoos by zich moeten dragen om onderscheiden te worden van het ondeugend en vagabondeerend volk, het welk onder dien naam zich dikwils verbergt, op poene, dat alle de geenen, die zich voor zodanige opgeeeven zonder van gemelde sjappen voorzien te zyn, daar voor niet zullen worden gehouden en erkend, maar verplicht zullen weezen, even als alle andere Chineezzen, het maandelyks hoofdgeld aan den pachter van het zelve te betaalen.

Art. 11. Deze pachter zal zich wyders ook, even als alle andere pachters, moeten reguleeren naar de generaale pachtconditien, in gevallen, waar van by dezen geene speciaale mentie gemaakt is.

Conditien van de pacht van het slachten van vee.

Art. 1. De pachter zal van al het vee, dat aan of in de vleesch-hal word geslacht, zodanig eene gerechtigheid genieten, als hier beneden staat uitgedrukt, namentlyk:

voor ieder runder-beest, hetzy koe, os of buffel...	42	stuivers,
" " kalf.....	36	"
" " varken.....	44	"
" " hartebeest.....	42	"
" " schaap.....	42	"
" " geit.....	14	"
" " bok.....	14	"

Art. 2. Edoch van het vee, dat op andere plaatzen, het zy binnen deze stad of de voorsteden, het zy rondom dezelve of in de bovenlanden, zal worden geslacht, zal een iegelyk

gehouden wezen een billet van den pachter te haalen en daar voor aan denzelfen te betaalen, als volgt:

voor ieder runder-beest, hetzy koe, os of buffel..	rd ^e	1 en — st.
» » kalf.....	»	1 » — »
» » varken.....	»	1 » 2 »
» » hartebeest.....	»	1 » — »
» » schaap.....	»	1 » — »
» » geit.....	»	— » 15 »
» » bok.....	»	— » 15 »

en by den uitvoer van varkens zullen van ieder stuk ten faveure van deze pacht betaald moeten worden 24 stuivers.

Art. 3. De pachter zal op alle de bazaars, zo in de omals boven-landen gelegen, waar van echter uitgezonderd zullen wezen die, dewelke in de Jaccatrasche- en Preanger-regentschappen reeds toegestaan zyn of noch toegestaan zullen worden, in het vervolg alleen deze gerechtigheid mogen heffen, maar gehouden en verplicht zyn aan de potias of bazaarhouders uit te keeren en te betalen twee derde gedeeltens van het zuiver bedragen daar van, dan wel zich daar omtrent met de potias of bazaarhouders, by wyze van uitkoop, mogen verdragen, terwyl zy anderzints zullen moeten toelaten, dat hy, pachter, aldaar zyne dienaren stelt om deze gerechtigheid te colligeeren; — en wanneer zal kunnen worden aangetoond, dat een bazaarhouder of potia den pachter of zyne dienaren hier in op de eene of andere wyze hinderlyk is geweest, zal dezelve verbeuren eene boete van duizend zilver gekartelde dukatons, de eene helvt voor den officier, die de calange zal doen, en de andere helvt ten faveure van den pachter, en by onvermogen om die te voldoen zal hy voor den tyd van drie jaaren in de ketting geklonken worden om aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 4. En zal niemand eenige der bovengemelde beesten voor zyn particulier vermogen te slachten, dan met voorkennis van den pachter, op verbeurte van het geslachte vee, mitsgaders een amende van twintig rd^e daar en boven voor ieder beest, dat zonder praeadvertentie van denzelfen mogt geslacht wezen.

Art. 5. Alvorens de pachter briefjes geeft tot het slachten van buffels, zal hem moeten blyken, dat dezelve door den keurmeester zyn gevisiteerd, die echter den afbrengers moet aanzeggen geen wyfjes, die noch bekwaam ter voorteling zyn, te mogen slachten.

Art. 6. De slachters zullen verplicht zyn om hun beestiaal, inzonderheid de Bataviasche beesten, 'savonds te vooren, eer dezelve zullen worden geslacht, mitsgaders de Javaansche of buitenlandsche 'smorgens niet later dan te zeven uren aan de hal te moeten brengen om als dan ten acht uren te kunnen geslacht worden, en zulks op verbeurte van een rd^e voor ieder runder-beest, mitsgaders een halve rd^e voor ieder kalf en ander klein vee, dat te laat aan de hal gebragt zal worden.

Art. 7. De slachters, die met varkens- of bokken-vleesch rond loopen, zullen een briefje van den pachter van de groente-kraamen moeten koopen: doch hun vleesch van de hand gezet hebbende en dien zelvden dach andere goederen willende uitventen, zullen met het voorschreven briefje niet kunnen volstaan, maar gehouden zyn ten dien einde een ander billet te halen.

Art. 8. De vleeschhouters zullen met hun vleesch niet onder den blooten hemel mogen staan, maar zullen daar mede onder het dak moeten blyven, op verbeurte van het vleesch en arbitraire correctie.

Art. 9. Ook zullen de vleeschhouters hun vleesch niet hoger mogen verkopen dan ten pryze, daar op gesteld, zynde van vyf stuivers het katje, ten ware het extra gemeste beesten mogten zyn, waar op de opziender de prys stellen zal uiterlyk tot agt stuivers het katje, blyvende de verkoop of koop by het stuk in plaats van by het gewigt verboden op gelyke poene.

Art. 10. En zal ook niemand elders eenig vee om te verkopen mogen slachten, als ter plaatze, daartoe geordonneerd, en by den keurmeester van de vleeschhal behoorlyk geschouwd en goedgekeurd, gelyk ook de wildschutters het beestiaal, dat by hun binnen gebragt word, niet zullen mogen te koop

brengen, ten zy het bevorens mede naar behooren by denzelfen is gevisiteerd geworden, op poene als voren.

Art. 11. De vleeschhouwers zullen ieder gehouden wezen hunne banken en stallen, die hun vergund zyn, voor en al eer zy van daar scheiden, te zuiveren en schoon te maken op eene boete van twee rd^s.

Art. 12. Een ieder, die een bank vergund is, zal gehouden wezen zich zelfs te voorzien van een blok, geykte schaal en gewicht, mitsgaders andere gereedschappen, die tot het vleeschslachten en verkopen vereischt worden, en dat op eene boete van drie rd^s, zo meenigmaal als hy daar over bekeurd zal worden.

Art. 13. Zo als meede niemand zal vermogen eenige geslachte beesten, dan wel gedeeltens van dien, met vet te omplakken of bekleeden, maar zullen dezelve moeten worden gelaten, zo als zy gegroeid zyn.

Art. 14. De pachter zal zich zorgvuldig moeten wachten aan de varkensslachters, dan wel anderen, geld op woeker ter leen te verstrekken, op poene van daar over arbitraalyk te zullen worden gecorrigeerd, naar bevinding van zaaken.

Art. 15. Niemand zal vermogen eenig geslacht vee, dat naar de rheede is gezonden, aan de wal terug te brengen, op verbeurte van het zelve en drie rd^s boete ten behoeven van den pachter dezer gerechtigheid of wel die van de groente kramen by praeventie.

Art. 16. Door de bakmeesters in de stad, op Meester Cornelis, Weltevreden, Ryswyk en Tanna-abang zullen zo veele beesten pachtvry mogen worden geslacht, als zy nodig zullen hebben voor de aldaar zynde militairen en zeevarenden, doch zal de eerste daar van in het geheel geen vleesch, de overigen alleen maar aan de aldaar liggenden officiers zo veel mogen verkopen, als zy voor derzelver huishoudingen zullen nodig hebben; — en zal buiten dezelve niemand van de betaaling dezer gerechtigheid zyn gelibereerd, schoon zy ook daar van bevorens bevryd mogten geweest zyn.

Art. 17. Tot het doen van calanges in dezen zullen niet alleen gequalificeerd zyn de respective officieren van justitie

by praeventie, maar ook de gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, voor zo ver namentlyk dit de bovenlanden concerneert.

Art. 18. Geene buffels of varkens zullen in den aanstaande geslacht of geene varkens gehouden mogen worden als in de daartoe ter ordre van de hooge Regeering in gereedheid gebrachte opstallen en varkens-hokken buiten de Utrechtsche poort aan de zogenaamde Wester-ringsloot, tusschen den weg naar de Fluit en de Amanus-graft.

Art. 19. En zal de pachter gehouden en verplicht wezen, niet alleen deze opstallen en hokken in een goede staat te onderhouden en dusdanig aan zyn vervanger in der tyd over te geeven, maar ook van het kostende daar van aan de Compagnie te restitueeren 10 percent in het jaar.

Art. 20. Eindelyk zal deze pachter zich verder stiptelyk moeten gedragen naar de generaale pacht-conditiën.

Condiën van de pacht op de ryst, die over zee aangebragt en uitgevoerd word.

Art. 1. Van alle ryst, die over zee aangebragt word en den Boom passeert, except alleen die de Compagnie toebehoort, zal thol betaald moeten worden aan den pachter, doch niet meer dan vier ryksdaalders per kojang, het zy dat dezelve direct met kleine vaartuigen inkomt of dat dezelve met losvaartuigen van de rheede word ingebragt of dat de quantiteiten groot of klein, in of buiten zakken zyn.

Art. 2. Voor alle uitgaande ryst daar en tegen, die, wanneer de uitvoer daar van niet is verboden, den Boom passeert, zullen twee ryksdaalders per kojang voor thol of uitgaand recht voldaan moeten worden, schoon daar van ook de voorschreeven inkomende thol van vier ryksdaalders per kojang vooraf betaald mogt zyn, alleen uitgezondert die, welke de Bataviasche ingezetenen naar hunne in het Bantamsch district liggende suikermolens uitvoeren, die zo min thol subject zal zyn als die, dewelke voor rekening van de Compagnie word afgescheept en van welke laatste door de administrateurs aan

den gezaghebber van het vaartuig, waarmede dezelve naar boord gebragt word, zal gegeven worden een briefje, aantoonende de quantiteit daar van en met welk vaartuig, naar welk schip en voor wat comptoir dezelve afgescheept word, om aan den pachter of zyne bediendens overgegeeven te worden, ten einde die briefjes met de ordonnantien van den afscheep te kunnen confronteeren.

Art. 3. Van de ryst, die op de rheede word verkogt en overgescheept, dat niet zal mogen geschieden buiten speciale permissie van de hooge regeering, zal voor den inkomenden en uitgaanden thol te gelyk betaald moeten worden zes ryksdaalders per kojang.

Art. 4. Van de ryst, die van Java en Cheribon word aangebragt om van hier direct wederom naar de overwal te worden vervoerd, zal hier geen thol mogen geheeven worden, wanneer by de passen der vaartuigen, die dezelve aanbrengeen, uitdrukkelijk is bekend gesteld, dat de lading is gedestineerd naar de overwal; doch wanneer dit by de passen niet bekend staat, zal van de ryst, die aangebragt en niet ingevoerd of overgescheept, maar met hetzelfde vaartuig wederom vervoerd word, moeten betaald worden de bepaalde thol van ryksdaalders zes per kojang van den in- en uitvoer.

Art. 5. Maar van alle ryst, die hier ter rheede kooft en met toestemming van de hooge regeering vervoerd word naar eenige plaats, aan vreemde Europeezen toebehorende, zonder dat die hier ingevoerd word, zullen vier ryksdaalders per kojang voor in- en uitgaande rechten saamen betaald moeten worden.

Art. 6. Van alle de ryst, die ter bestelling alhier word aangebragt, zal zo wel de thol of vier ryksdaalders by den invoer per kojang betaald worden, als van alle andere; en van dezen thol zal niemand anders geëximeerd zyn als de Compagnie alleen, wanneer voor haar ryst hier aangebragt of door haar ingekogt, dan wel verkogt, uitgevoerd of overgescheept word.

Art. 7. De pachter van de inkomende en uitgaande ryst

zal behoorlyk gemainctineerd moeten worden door de respective officieren van justitie en de bediendens van de sabandhary, doch speciaal door den water-fiscaal, die ook verplicht zal zyn denzelven behoorlyke adistentie te geeven op de rheede en daar hy het verder nodig hebben zal; en wanneer de bediendens van den gemelden pachter in dier voegen geadsisteerd zyn, zal niemand mogen weigeren of beletten de toezicht, die zy mochten vermeenen te moeten neemen tot voorkoming van alle sluikeryen in praejudicie van deze pacht, op poene van arbitraire correctie.

Art. 8. Maar die bevonden word eenige ryst door ongepermitteerde wegen in- of uitgevoerd en dusdanig of wel by overscheeping of eenigerhande andere wyze den thol gefraudeerd te hebben, zal niet alleen viermaal de waarde van die ryst, gerekend naar de marktsprys, verbeuren, maar bovendien zal dusdanige ryst ook zyn geconfisqueerd ten voordeele van den officier, die de calange zal doen, voor de eene en van den pachter voor de andere helvt; ten zy de aanhaling mogt zyn geschied door eenige militaire wacht of post, wanneer die boete en geconfisqueerde ryst verdeeld zullen worden in drie gelyke deelen, waar van die wacht of post dan mede een derde zal genieten.

Art. 9. En op dat de pachter, voornamelyk in het overscheepen ter rheede, des te minder bedrogen werde, zal hy zodanige expedienten en middelen tot zyne securiteit en tot voorkoming van alle fraudes mogen in het werk stellen, als geoordeeld zullen worden in dezen van effect en met de bilykheid overeenkomende te zullen zyn, doch alles met voorkennis van den heer ontvanger generaal en den sabandhaar, na voorafgaande permissie van den heer Gouverneur Generaal, tot voorkoming van alle vexatoire en importune behandelingen omtrent de gaande en komende handelaars.

Art. 10. De pachter zal mogen nameeten of naweegeen de ryst, die overgescheept of in de scheepen gelaten word, wanneer hy eene gefundeerde suspicie heeft, dat men hem in de opgave heeft verkort; en zal zodanige nameeting of naweeging dan

geschieden op kosten van ongelyk, ter praesentie van ten minsten twee der bediendens van de sabandhary en, zo het eenigzints wezen kan, ook ten byweezen van den sabandhaar zelfs of iemand zynentwegen; — doch wanneer bevonden word, dat des pachters suspicie ongefundeerd is geweest, zal hy aan den eigenaar moeten refundeeren, boven en behalven de kosten van het nameeten of naweegen, ook het geen dezelve door de daar door veroorzaakte ophouding mogt verloren hebben, ter aestimatie en taxatie van den heer ontvanger generaal en den sabandhaar en, by hoger beroep, ter decisie van de hooge regering dezer landen.

Art. 11. Maar, ingeval de pachter gelyk heeft gehad en de thol door verswyging of mindere opgave gefraudeerd is, zal de eigenaar, schipper of overscheper, boven de vergoeding der onkosten van het nameeten of naweegen, de geheele quantiteit dubbeld moeten verthollen, boven het geen hy reeds aangegeeven of betaald zal hebben, dat is twaalf ryksdaalders per kojang, ten profyte van den pachter, die daar van een derde zal moeten geeven aan de bediendens van de sabandhary; en zal de voorschreeven poenaliteit voor het minder aangeven of verswygen ook standgrypen by den invoer en uitvoer aan den Boom en voorts, waar het zelve te pas mogt komen, met gelyke verdeeling.

Art. 12. De pachter zal by het meeten of weegen van de ryst niet anders mogen gebruiken dan geykte maaten, daatsen of gewichten en zal, wanneer bevonden word, dat het tegendeel door zyn toedoen of met zyn voorweeten is geschied, als een falsaris gestraft worden.

Art. 13. Die eenige ryst naar buiten gevoerd, ter rheeде verkogt of overgescheept en reeds verthold heeft, zal by den invoer, als hy daar na te rade worden mogt de naar buiten gevoerde of overgescheepte ryst weder te ontscheepen en alhier te verkopen, het ordinair inkomend recht van vier rd^e per last moeten betalen en van het betaalde voor het overscheepen of voor het naar buiten voeren niets terug mogen eischen; maar, by aldien de eenmaal overgescheepte en reeds

vertholde ryst door het een of ander toeval hier ter rheeде weder overgescheept moest worden, zal daar van ten tweede maale geen thol betaald worden, mits dat het dan duidelyk blykt, dat het diezelvde ryst is, die reeds is verthold geworden.

Art. 14. Wanneer iemand eenige ryst clandestien in zyn schip of vaartuig mogt gehouden hebben en daar by noch andere ryst, die aangegeeven en verthold is, inneemt en dit by nameeting of naweeging dusdanig word bevonden, zo zal dezelve vervallen in dezelve poenaliteiten, als by articul 11 bepaald zyn; — en de pachter zal daar voor mogen aanspreken of den eigenaar of wel den schipper van het schip of vaartuig, waar op die fraude zal zyn gepleegd, zo als hy dit zal goedvinden.

Art. 15. Eindelyk zal de pachter van de inkomende en uitgaande ryst verbonden zyn aan de ordinaire generaale pachtconditiën, even als alle andere, voor zo verre daar van in dezen geene speciaale mentie gemaakt mogt weezen.

*Condiitiën voor de pacht van de in- en uitgevoerd
wordende suiker.*

Art. 1. By den invoer van suiker, het zy van de molens in het Jaccatrasche of van de zeeven molens op Cramat, Kattapang, Carang-Ceram, en Tanjong-Kait, in het Bantamsche gelegen, dan wel van Java en Cheribon, zal de pachter geen thol van dezelve mogen heffen; maar die geen, die suiker uit het Bantamsche overbrengt, zal zich, naar gewoonte, van een pachters briefje moeten voorzien, gelyk dit ook omtrent de alhier over zee aangebragt wordende partyen van de molens in de Bataviasche hovenlanden in gebruik is; — en de suiker, die van Java en Cheribon hier word aangebragt, zal specifiek by de passen moeten zyn bekend gesteld.

Art. 2. Van de uitgaande suiker zal daar en tegen, het zy die eerst van elders hier ingevoerd is of niet, ten behoeve van den pachter betaald moeten worden 24 stuivers voor het pikul kandy en 18 stuivers voor het pikul poeder-suiker, zonder onderscheid van soorten, by aldien die uitvoer na-

mentlyk zal geschieden door Compagnies ingezetenen of voor rekening van de zelve; maar, wanneer 'er suiker zal worden uitgevoerd door vreemde Europezen of anderen, geen ingezetenen van de Compagnie zynde, dan wel voor derzelve rekening, zullen boven dien noch voldaan moeten worden twaalf stuivers per pikul en dus in het geheel zes en dertig stuivers voor het pikul kandy en dertig stuivers voor het pikul poeder-suiker, de zogenaamde brood- of hoed-suiker onder de laatste gerekend.

Art. 3. Van de Javasche en Cheribonsche suiker, het zy kandy of poeder, die hier aangebragt, doch niet ingevoerd word, zullen twaalf stuivers per pikul moeten worden betaald, wanneer die hier wordt overgescheept, en zes stuivers per pikul, ingeval dezelve met het zelvde schip of vaartuig, waar mede zy hier is aangekomen, weder word vervoerd.

Art. 4. Van deze pacht zal alleen geëximeerd zyn de suiker, die voor rekening van de Compagnie word afgescheept en waar van de pakhuismeesters op ieder vaartuig by een briefje de quantiteit zullen opgaveen om by het passeeren van den Boom aan den pachter overgegeven en by hem verzameld en bewaard te worden, ten einde dezelve met de ordonnanciën van den afscheep te kunnen confronteeren; en zullen de voorschreeven briefjes door de pakhuismeesters en den gezachhebber van het vaartuig, dat de suiker vervoerd, geteekend moeten wezen, met bekendstelling van den naam van het vaartuig.

Art. 5. Die eene mindere quantiteit aan den pachter aan geeft, dan hy uitvoerd, overscheept of in zyn bodem heeft, of wel eenige suiker onder die van de Compagnie zoekt uit te voeren of te verzenden, zal instede van den voornoemden bepaalden thol zo veele ryksdaalders moeten betaalen, als anders de gemelde thol schellingen zoude hebben bedragen, en zulks ten behoeve van den pachter van de suiker en de bediendens van den Boom, de eerste voor twee derde en de laatste voor een derde gedeelte; echter zal hy, die zich daar aan zal hebben schuldig gemaakt, met die betaling vry en geene andere poenaliteiten subject wezen.

Art. 6. De pachter zal in alle gevalle de vryheid hebben om naar de voornoemde bedriegeryen een behoorlyk onderzoek te doen en hy daar in gemaintineerd moeten worden door den water-fiscaal en de verdere officieren der justitie, wier hulp hy zal imploreeren, doch speciaal door den eerstgemelde, alzo de maintenu van deze pacht aan denzelfen uitdrukkelyk is aanbevolen; — maar dit onderzoek zal altyd moeten geschieden ten kosten en pericul van den pachter, zo dat hy aan de handelaars zal moeten vergoeden de schade en nadeelen, daar door aan dezelfen toegebracht, wanneer bevonden mogt worden, dat hy geen grond genoeg gehad heeft tot het doen van dat onderzoek, waar van de decisie zal staan aan den heer ontvanger generaal en den sabandhaar en, by hoger beroep, aan de hoge regeering dezer landen, zonder eenige provocatie tot den dagelykschen rechter, alles even en in dier voegen en op zodanige poenaliteiten, als bepaald is omtrent de pacht van de in- en uitgevoerd wordende ryst art. 11, 12, en 13 van de daar van gearresteerde conditiën.

Art. 7. Maar die van ongepermitteerde plaatsen suiker uitvoert, dan wel door indirecte wegen of middelen den thol van dezelve in het geheel zoekt te fraudeeren, het zy met dit product te zenden naar eilanden of schepen, dan wel andersints, al was het ook, dat zulks dan onder praetext van afscheep voor de Compagnie geschiede, zal niet alleen het geslokene geheel en al, maar ook noch daar en boven viermaal de waarde daar van verbeuren ten behoeve van den pachter voor de eene helvt en van den officier, die de aanhaling heeft gedaan, voor de andere helvt, dan wel, wanneer de aanhaling door de buiten-posten van de Compagnie of de strandwachten mocht zyn geschied, een derde voor de post of wacht, die het geslokene achterhaald zal hebben, een derde voor den water-fiscaal, die in zulke gevallen de calange zal moeten doen, en het overige derde voor den pachter.

Art. 8. De pachter zal gehouden wezen aan de vertholders eene geteekende quitantie te verleenen en aan de sabandhary te bezorgen eene daar mede accordeerende notitie, van het geen

ten uitvoer aangegeven is, om zulks op de passen behoorlyk te kunnen noteeren.

Art. 9. Eindelyk zal deze pachter ook onderworpen wezen aan de generale conditiën in alle zulke andere gevallen, als alhier niet speciaal zyn aangeroord of bekend gesteld.

Conditiën voor de pacht van de gekurven Chinasche tabak.

Art. 1. Alle die geenen, die uit China Chinasche gekurven tabak alhier aanbrengen, zullen gehouden wezen hunne aangebragte quantiteiten, zonder het minste daar van achter te houden of te verswygen, behoorlyk en naar waarheid den pachter op te geeven, op verbeurte van vyf en twintig rd^a, de eene helvt voor den pachter en de andere helvt voor den officier, die de aanhaling zal doen.

Art. 2. De pachter zal hebben en ontvangen een gerechte tiende van de gemelde gekurven Chinasche tabak, die binnen deze stad ofte dies jurisdictie en ten platten lande tot de rivier Maronde, Meester Cornelis en Tangerang inclusive gebruikt word, als mede van alle gekurven Chinasche tabak, die binnen deze stad zal worden gebragt en verkogt.

Art. 3. Deze gerechtigheid zal hy ook genieten van alle gekurven Chinasche tabak, die op Macasser met de voor als noch gepermitteerde jonk mag worden aangebragt en verkogt, onverminderd de thol, welke den pachter aldaar is compeeteerende; en zal hy dierhalven aldaar gemachtigdens mogen stellen om zyn recht waar te neemen.

En vermits de heffing van vyf percent in natura of de helvt van de voornoemde thol van de ingevoerd wordende Javasche en Cheribonsche tabak aan de Boomspacht geaccrocheerd is, met deze verandering, dat daar van in het geheel maar 6 percent zullen mogen worden geheeven, zo blyft dus het invorderen van die gerechtigheid op de evengemelde tabak voortaan buiten eenige bemoeyenis van den pachter der gerechtigheid op de gekurven Chinasche tabak.

Art. 4. De pachter zal, na aftrek van de voorschreeven thol, op iedere kanasser dezer tabak een groot merk moeten

stellen, mitsgaders daar van by zyne notitie behoorlyke aantekening houden, als mede van de quantiteit der kanassers, die elke nachoda of handelaar alhier heeft aangebragt.

Art. 5. Die geenen, dewelke hunne tabak by kanassers willen verkopen, zullen het zelve aan den pachter moeten bekend maken, als wanneer dezelve daar van aan hun, niet alleen een briefje zal moeten verleenen, maar ook by zyn notitieboek aantekenen de namen der geenen, die de gezegde kanassers tabak komen in te koopen.

Art. 6. Gelyk mede die geenen, dewelke hunne tabak by bundels willen uitventen, zulks aan den pachter behoorlyk zullen moeten notificeren, die als dan zyn merk, het geen hy op de kanassers gesteld heeft, erkennende en het zelve uitdoende, vervolgens aan de kant van iedere bundel een kleinder merk zal moeten stellen, zonder echter daar voor eenige betaling te mogen eischen, als bereeds voor het merken der kanassers den gestelden thol genoten hebbende.

Art. 7. Die ongemerkte kanassers of bundels met tabak verkopen en daar op worden geattrappeerd, zullen telkens verbeuren de boete van vyf en twintig rd^s voor en ten profyte als voren.

Art. 8. Doch de pachter zal zich zorgvuldig moeten wachten om geene bundels voorbedagtelyk ongemerkt te laten en dezelve aan de eigenaars aldus weder terug te geeven, dan wel direct of indirect toe te laten, dat zulks door zyne dienaars gedaan word, ten einde door dat onrechtvaardig middel naderhand occasie te hebben om den eigenaars van zodanige ongemerkte bundels onschuldig in de boete te bekeuren, en zulks op verbeurte van één honderd en vyftig rd^s voor de eerstemaal en drie honderd rd^s voor de tweede reis, ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, dan wel arbitraire correctie naar bevinding van zaken.

Art. 9. En om alle fraudes, welke in deze pacht zouden kunnen worden gepleegd, zo veel mogelyk, voor te komen en te beletten, zullen alle zodanige tabaks-verkopers gehouden zyn om telkens in het begin van de maand, uiterlyk tot den

zesden derzelve, een licentie briefje van den pachter te haalen, op verbeurte van vyf en twintig rd^s ten behoeven van den pachter en den officier, onder wiens jurisdictie zodanige contraventeurs zullen worden achterhaald.

Art. 10. Eindelyk zal hy, pachter, zich in alle andere gevallen, waar van by dezen geene mentie gemaakt is, moeten reguleeren naar de generaale pacht-conditiën.

Condiën der pacht van de wasch-kaarssen.

Art. 1. De kaarssen-maakers, zo binnen deeze stad en de voorsteeden, als ten platten lande en in de bovenlanden, tot de Jaccatrasche en Preanger regentschappen en het Bantamsche remoreerende, zullen aan den pachter moeten betalen voor ieder katje wasch, dat zy komen op te doen, twee stuivers.

Art. 2. En zullen zy gehouden zyn, alvorens eenige kaarssen te mogen maaken, hunne naamen aan den pachter op te geven.

Art. 3. De kaarssen-maakers zullen, zo wel als de geenen, die kaarssen binnen de voorschreeven limieten in hunne winkels te koop zetten, boven dien verplicht zyn om alle hunne kaarssen door den pachter te laten merken, voor en aleer zy dezelve zullen vermogen te verkopen of in hunne winkels te koop te zetten, op verbeurte van vyf en twintig rd^s, de quantiteit niet groter dan een quart pikol zynde, en op verbeurte van viermaal de waarde, als zy daar boven loopt, boven de confiscatie van het aangehaalde, te appliceeren de eene helvt voor den pachter en de andere helvt voor den officier, onder wiens jurisdictie zodanige contraventeur zal worden geatrappeerd of die de calange doen zal; terwyl de geene, die uit hoofde van de bekrompenheid hunner woningen genoodzaakt zyn de noch ongemerkte kaarsen in hunne winkels te plaatzen, zulks niet zullen mogen doen zonder dezelve af te sluiten of wel te bedekken.

Art. 4. De pachter zal gehouden wezen om selv, dan wel door zyne dienaren, alle kaarssen aan het onderste eind en niet in het midden of boven aan te merken of doen merken, op poene, zulks contrarie bevonden wordende, voor ieder

kwaalyk gemerkte kaars te zullen verbeuren veertig rd^s ten behoeven van den officier, die de aanbaling doen zal, zonder dat hem eenige verschoning zal worden toegelaten met voor te geeven, dat het zelve door zyne dienaars buiten zyn kennis gedaan is.

Art. 5. Gelyk ook de dienaars van den pachter by het doen van onderzoek niet zullen vermogen de kaarssen hard te drukken, ten einde dezelve daar door van hun merk te te ontbloten, op poene van arbitraire correctie.

Art. 6. En op dat de pachter des te minder zoude kunnen worden verkort, zal niemand binnen de voorschreeven limieten voor zyne particuliere huishouding eenige kaarssen vermogen te maken, op verbeurte van dezelve kaarssen en vyf en twintig rd^s boete boven dien, te appliceeren de eene helvt voor den officier, die de calange zal doen, en de andere helvt voor den pachter.

Art. 7. De kaarssen-maakers zullen geen wasch vermogen op te doen of te ontvangen dan ter publieke waag alhier, mede op boete voormeld.

Art. 8. Indien zy voor het ingaan van de pacht eenige wasch of kaarssen binnen hunne huizen hebben, zullen zy gehouden wezen binnen agt daagen het gewicht daar van den pachter op te geeven om er den voorschreven impost van te betalen, zonder dat het in aanmerking zal kunnen komen, dat zy die aan den voorigen pachter betaald hebben of niet, om de groote fraudes, die daar door anders zouden kunnen geschieden; en zulks mede op poene voorschreeven.

Art. 9. En op dat de kaarssen-maakers gefavorizeerd zouden worden boven vreemde, zullen voortaan geene kaarssen, het zy Mallebaarsche, Bengaalsche, Siamsche, Timorsche of andere, die van buiten aankomen, mogen verkogt worden uit de hand of op vendutie, in kleine of in groote quantiteiten, ten waare zy alvorens gemerkt zyn, op poene voorschreven, maar zullen de gequalificeerde Europeeschen, zo Compagnies dienaren als burgers, tot onderkooplieden en die met hun gelykstandig zyn inclusive, doch geene anderen, witte Bengaalsche of Malle-

baarsche, doch geene Siamsche, Timorsche of andere kaarsen tot eigen gebruik mogen aanbrenge en ontbieden, zonder eenige andere beswaarnis als den Boomthol onderhevig of gehouden te weezen dezelve te laten merken.

Art. 10. Buiten de officieren van justitie zal ook tot het doen van calanges in dezen gequalificeerd weezen de gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, voor zo verre namentlyk de bovenlanden aangaat, en op de naarkooming dezer conditien nauwkeurig moeten vigeleeren.

Art. 11. En eindelyk zal de pachter zich verder moeten reguleeren naar de generale pacht-conditien, in alle andere gevallen, waar van by dezen geene speciale mentie gemaakt is.

Conditien voor de pacht van de ryst-markt.

Art. 1. De pachter zal van ieder perzoon, die op de markt met ryst te verkopen voorzit, maandelyks genieten een halve ryksdaalder; en zal de bazaar-wachter den pachter in het vorderen van zyne gerechtigheid behulpzaam moeten weezen en alle diligentie adhibeeren om de verkopers, het zy wie zy zyn, derwaards te lokken.

Art. 2. En zal de ryst op de markt tegen de gestelde pryzen niet anders mogen worden verkogt, dan by de kleine maat of gantang.

Art. 3. De pachter zal zich zorgvuldig moeten wachten van eenige ongeykte maaten tot het meeten van ryst te gebruiken, op poene van, zulks doende, telkens vyftig ryksdaalders te verbeuren ten behoeven van den officier, die de calange zal doen.

Art. 4. Ook zal de pachter in tegendeel gehouden wezen om een iegelyk, die hy weet, dat van het gemelde graan meer in voorraad heeft als het nodige tot eigen gebruik, aan te manen om daar mede de gemeene markt of de bazaar te voorzien.

Art. 5. Die ryst by de kleine maat of gantang verkopen uit hunne huizen of langs de wegen en vaarten, niet alleen binnen deze stad en voorsteden, maar ook langs den weg van Anjol tot aan het fort Zoutelande, zo mede langs den weg

van Sontar tot de nieuw gelegde sluis aan de oude Sontarsche rivier, item langs den groten Zuider- of Jaccatraschen-weg tot aan de brug aan deze zyde van de markt of bazaar van Weltevreden, mitsgaders langs den weg van het Molenvliet tot aan de brug by Tana-abang en voorts bewesten de Krokot tot aan de gegraven ringsloot en het fort Anké, doch verder niet, zullen zich naar de bazaarprys reguleeren, sub poene van verbeurte van de kwalyk verkogte ryst ofte de waarde van dien, hoe groot of klein de quantiteit ook wezen mogt.

Art. 6. En zullen zy maandelyks aan den pachter een ryksdaalder, mitsgaders aan den markt-opzichter of bazaar-meester een quart ryksdaalder moeten betalen en daar voor bekomen een billet of permissie briefje om een maand lang ryst by de kleine maat te mogen verkopen, zullende den geenen, die onderstaan mogt zulks zonder zodanige schriftelyke licentie te doen, verbeuren een boete van vyf ryksdaalders voor iedere maand, dat hy zonder zodanig briefje ryst zal verkogt hebben, te appliceeren, de eene helvt voor den officier, die de calange zal doen, en de wederhelvt voor vier vyfde ten behoeven van den pachter en voor een vyfde ten behoeven van den bazaar-meester en zulks boven de een ryksdaalder den pachter en een quart ryksdaalder den gemelden opzichter competeerende.

Art. 7. Voorts zal de bazaar-meester gehouden en verplicht zyn alle Maandagen precies een monster van zodanige ryst, als in de week op de markt staat verkogt te worden, aan den heer praesident van Scheepenen te vertoonen en over te geeven, ten einde als dan vervolgens, wanneer zyn Edele zulks komt goed te vinden, door den bailluw dezer stede de visite zal kunnen worden gedaan, ter ervaring of de ryst, dewelke verkogt word, met het overgegeven monster overeenkomende is, dan niet.

*Conditien van de pacht der herbergen en tapperyen,
binnen en buiten de stad.*

Art. 1. Voortaan zal binnen deze stad het getal der herbergen op twaalf stuks bepaald zyn, waar in getapt of eenige

sterke dan wel andere dranken by de kleine maat verkogt zullen mogen worden; en zullen, buiten de voorschreven twaalv stuks, geene andere herbergen of kroegen, onder wat naam dit ook zoude mogen wezen, binnen de stad verder worden toegelaten, zonder dat in eenige andere huizen of plaatzen binnen de stad eenige tapneering of verkoop van sterke dranken by de kleine maat, direct of indirect, zal mogen gedaan worden op arbitraire correctie van den pachter en den overtreder, de eerste, indien hy daar van geweeten heeft, en de laatste, boven en behalven eene boete van een honderd ryksdaalders, te appliceeren, zo als hier na is gereguleerd.

Art. 2. Geene Europeesche, bedurven dranken zullen in eenige herbergen of plaatzen mogen worden verkogt, getapt of geschonken, op poene van het gestatueerde by advertentie van den 9/19 September 1766.

Art. 3. Ook zullen in dezelve, zo min als in eenige winkels, warongs of eenige andere huizen, dan wel langs de straaten of wegen, verkogt mogen worden het zogenaamd klein-, zet- of gekookt bier en surie of toeak, dan wel brom, op poene van vyf en twintig ryksdaalders voor den geene, die dezelve op straaten of wegen verkoopt, en van een honderd ryksdaalders voor den geene, die zulks in herbergen, winkels, warongs of huizen onderneemt, waar van de aanbrenger, de pachter en de officier van justitie, die de calange zal doen, ieder een derde zullen genieten; en wanneer ontdekt word, dat dit met voorkennis of conniventie van den pachter van de herbergen is geschied, zal dezelve, boven en behalven eene arbitraire correctie, verbeuren eene boete van twee honderd ryksdaalders, waar van de eene helvt komen zal ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, en de andere helvt ten favore van de stadskas; het zal echter den bakkers, arraksbranders en andere ingezetenen vrystaan voor hun huisgebruik de nodige toeak te koopen en aan hunne huizen te laten brengen, doch dit zal niet mogen geschieden dan met permissie van den baillaw, door wien daar toe briefjes verleend zullen moeten worden; — en zal de inhoud van dit articul niet alleen be-

trekkelyk zyn tot de stad, maar ook tot dies voorsteden en de omleggende wegen binnen de posten.

Art. 4. Die zich met herberg houden of tapneering te doen erneeren, zo binnen deze stad ten getalle, gelyk gezegd is, van twaalf stuks, als buiten de stad, zullen gehouden weezen daar voor maandelyks aan den pachter te betaalen, namentlyk de herbergiers binnen de stad twintig ryksdaalders en die tapneering doen buiten de stad drie ryksdaalders ter maand en daar van een billet of briefje van denzelven te ontvangen om ten allen tyde door hun te kunnen worden vertoond, op verbeurte van twintig ryksdaalders voor den gene, die daarin in gebreke zal blyven, te appliceeren de eene helvt voor den pachter en de andere helvt voor den officier, onder wiens jurisdictie hy zyn tapneering is doende.

Art. 5. En zullen de herbergiers het voorsz. briefje met het begin en uiterlyk voor den zesden der maand van den pachter moeten haalen, op poene als voren.

Art. 6. Die met zyne tapneering wil uitscheiden, zal zulks, des noods met getuigen geadsisteerd, zes à zeven dagen voor het eindigen van de maand den pachter moeten bekend maaken en met het uiteinde of den laatsten dach derzelvde maand zyn briefje aan den pachter overgeeven, mitsgaders als dan mede zyne arrakspotten het onderste boven keeren, of zal, by gebreke van dien, verplicht wezen weder een nieuw briefje voor de volgende maand van den pachter te koopen, op verbeurte als boven.

Art. 7. De pachter of zyne dienaars zullen niet vermogen het briefje der genen, die met de tapneering willen uitscheiden, te ontvangen, veel minder hetzelfde van hun eerder af te vorderen, als op den laatsten dach der maand, op verbeurte van vyftig ryksdaalders, ten behoeven van den officier, onder wiens jurisdictie zoodanig een herbergier woonagtig is.

Art. 8. Die langs de wegen tsieuw verkopen, zullen alle maanden voor een billet of briefje aan den pachter moeten betaalen een en een halve ryksdaalder en zulks op verbeurte van vier ryksdaalders.

Art. 9. Die zich buiten de stad met het opdisschen aan den gaanden en komenden man geneeren, ook die eetwaaeren en drank 'er by verkoopen en de kopers in hunne huizen laten eeten, het zy zulks geschiedt aan een of meer, zullen even zo veel als de herbergiers, buiten de stad tappende, moeten betalen, niet tegenstaande zy mogten voorwenden geen sterke drank te verkopen, en zulks niemand uitgezonderd dan alleen:

1° de zodanigen, die vaste tafelgasten of continueerende commensaalen houden; en, hetzy zy binnen of buiten de stad wonen, 's maands ieder drie ryksdaalders aan den pachter zullen moeten betalen voor de drank, die zy aan hunne commensaalen schenken, terwyl hun het tappen aan anderen verboden blyft, also het getal van de herbergen op 12 bepaald blyft;

2° zullen aan de pacht der herbergen niet subject zyn, die binnen de stad eetwaaeren verkoopen, zonder daar by te tappen of sterken drank by de kleine maat te verkopen, op welk laatste de pachter zal moeten vigileeren, en by overtreding incurreeren de correctie, by art. 1 bepaald.

Art. 10. De herbergiers zullen geenzints eenige tabak, het zy gekurven of ongekurven, item geen pamadatan of tabakspypen, dan wel eenigerhande snuisteryen, die in winkels verkogt worden, vermogen te verkopen, als alleen voor zo veel den geenen, die in hunne huizen zitten te drinken, voor dien tyd zullen komen te nuttigen en gebruiken, op poene van twaalf ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange zal doen.

Art. 11. En op dat de pachter te beeter zoude kunnen weeten, op wat plaatzen getapt of herberg gehouden word, zo zullen de herbergiers en tappers gehouden wezen altyd voor hun deur ofte ingang een uithangbord te plaatzen, op poene van vyftig ryksdaalders, te verbeuren by den tapper of herbergier of waronghouder, zo menigmaal hy zal bevonden worden contrarie te hebben gedaan, te appliceeren de eene helvt ten profyte van den aanbrengrer en de wederhelvt ten behoeven van den officier, die de calange zal doen.

Art. 12. De tappers of herbergiers zullen geene lyfeigenen, van wat conditie die zyn en wie zy ook zouden mogen toebehooren, admitteeren tot drinkgelagen, noch aan dezelve arak of eenige auderen sterken drank om te drinken, het zy binnen of voor hunne huizen mogen verkoopen, op een boete van tien ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, telken reize en voor ieder slaaf te verbeuren, die eenige sterken drank genuttigd zal hebben.

Art. 13. En zal niemand herberg houden of tappen mogen, die eenige gage of soldy van de Edele Compagnie geniet, zy, noch hunne vrouwen of kinderen, nog iemand by hun wouende, directelyk, noch indirectelyk, uitgezonderd nochtans de bakmeesters der militairen, die zo binnen als buiten de stad bescheiden zyn en die daar van speciale permissie van den heer Gouverneur Generaal zullen moeten vertonen, mitsgaders ook de commensaalhouders, waar van gesproken is by art. 9, en zulks op verbeurte van twintig ryksdaalders, waar van de eene helvt komen zal ten saveure van den pachter en de andere helvt van den officier, die de calange doen zal, zo menigmaalen als zy daar over bekeurd zullen worden, waar op de respective officieren van justitie wel zullen hebben te letten; en worden de bailluw en landdrost by dezen wel expreslyk gequalificeerd om by praeventie de calange te mogen doen voor den raad van justitie dezès kasteels.

Art. 14. Niemand zal binnen of buiten de stadspoorten of ten platten lande, tot de Maronde, Meester Cornelis en Tangerang inclusive, mogen tappen of herbergen houden, dan die daar toe speciale licentie van den gerechte dezer stad zal hebben geobtineerd; en in het verlicenen van welke licentie gelet zal moeten worden, dat het eerlyke en bekende lieden zyn en die goed huis houden.

Art. 15. Geene herbergen of tapneeringen zullen echter gehouden of eenige sterke dranken, hoe genaamd ook, verkogt mogen worden in de Zuider-voorstad of op eenige plaatzen, tusschen de post Meester Cornelis, de passer Tanna-abang en deze stad geleege, gelyk ook geen sterke dranken zullen mogen

worden getapt op de bazaars zelve van Meester Cornelis, Weltevrede en Tanna-abang, op verbeurte van vyftig ryksdaalders, ten behoeve van den officier van de justitie, die de calange zal doen, en van den pachter dezer gerechtigheid, ieder voor de helvt.

Art. 16. Op alle andere bazaars, geleege in de om- en bovenlanden, uitgenomen alleen die, dewelke in de Jaccatrasche en Preanger-Regentschappen toegestaan zyn of noch toegestaan zullen worden, zal deze gerechtigheid wel geheeven moeten worden door den pachter van die geenen, die tapneeringen hebben en sterke dranken verkoopen, doch zal hy gehouden en verplicht zyn aan de potias of bazaarhouders uit te keeren twee derde gedeeltens van het zuiver bedragen daar van, dan wel zich daaromtrent met de voormelde potias of houders der bazaars by wyze van afkoop of anderzints kunnen verdragen, terwyl zy anderzints zullen moeten toelaten, dat hy, pachter, aldaar zyne dienaaren stelt om deze gerechtigheid te colligeeren; en wanneer een potia of bazaarhouder den pachter of zyne dienaren hier in op de eene of andere wyze hinderlyk is geweest, zal dezelve verbeuren eene boete van duizend zilvere gekartelde dukatons, de eene helvt ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, en de andere helvt ten favoure van den pachter, en by onvermogen om die te voldoen zal hy in de ketting geklonken worden om voor den tyd van drie jaaren aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 17. De tappers en herbergiers zullen des avonds na regen uren geene gelagen mogen zetten, op zes ryksdaalders boete voor de eerste reis, tien ryksdaalders voor de tweede en vyftien ryksdaalders voor de derde reis, dat zy na den voornoemden tyd zullen bevonden werden getapt te hebben.

Art. 18. Gelyk dezelve ook niet zullen vermogen te tappen op Zon- of feestdagen onder de predikatie, op verbeurte van zes ryksdaalders.

Art. 19. Voorts zullen de tappers en herbergiers respective verplicht zyn allen en een iegelyk (slaven uitgezonderd) in hunne herbergen te admitteeren, die geneegen mogten zyn

zich daar in te begeeven, doch aan de herbergiers op Anké en in de herbergen achter Heemraden-thuin en de Zeven provinciën zal het vrystaan die geene af te wyzen, welker admmissie zy vermeenen mogten, dat tot praëjudicie van hunne nering zoude strekken.

Art. 20. En zullen de tappers en herbergiers zich voor het overige in het doen hunner nering punctueel moeten reguleeren naar het geen dien aangaande verder is gestatueerd.

Art. 21. Terwyl de pachter wyders ook zal verplicht zyn zich, voor zo verre in dezen hem geene speciale beveelen zyn gegeven, te reguleeren naar de generaale conditiën.

Art. 22. En zal eindelyk de gecommitteerde tot en over de zaaken van den inlander gequalificeerd zyn om, even als de respective officieren van justitie, de calange in dezen te doen, voor zover namentlyk zulks de bovenlanden betreft.

Conditiën der pacht van de haanen-vechteryen.

Art. 1. De haanen-vechteryen zullen, zo binnen, als buiten de stad, tot de binnen-posten Anké, de Ketting, Ryswyk, Noordwyk, Wilgenburg en Ansjol in het geheel niet worden getolereerd en voorts ook boven de evöngemelde binnen-posten tot de regentschappen in het Bantamsche toe op geene andere plaatzen, dan de gepriviligeerde bazaars, op poene, dat, by ontdekking van het tegendeel, de houder van een haanen-vechtery zal verbeuren ryksdaalders 500 tot een boete voor den officier, die de calange zal doen — en dat de geenen, die aldaar zullen bevonden worden haanen te hebben laten vechten of in het vechten van dezelve geïntresseerd te zyn geweest, de vrye lieden voor veertien dagen in de boeyen op water en ryst gezet, doch de slaven aan een paal gegeesseld zullen worden.

Art. 2. De pachter zal op alle bazaars in de om en bovenlanden, uitgezonderd alleen die, welke in de Jaccatrasche- en Preanger-regentschappen zyn toegestaan of noch toegestaan zullen worden, alleen deze gerechtigdeid mogen heffen, doch gehouden en verplicht zyn aan de houders of potias derzelve twee derde gedeeltens uit te keeren van het zuiver bedragen daar van.

ten ware de potias of houders der bazaar zich daar omtrent met den pachter by wyze van afkoop of andersins mogten verdraagen, terwyl zy anders zullen moeten toelaaten, dat de pachter aldaar volk stelt om die gerechtigheid te colligeeren; — en wanneer zal kunnen worden aangetoond, dat een bazaarhouder of potia den pachter of zyne dienaren hier in op de eene of andere wyze hinderlyk is geweest, zal dezelve verbeuren eene boete van duizend zilvere gekartelde dukatons, de eene helvt ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, en de andere helvt ten saveure van den pachter, en by onvermogen om die te voldoen zal hy in de ketting geklonken worden om voor den tyd van drie jaaren aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 3. De pachter zal gehouden wezen om voor de plaatzen der voorschreeven haanen-vechteryen een houten of geschilderde haan te stellen tot een teken.

Art. 4. Niemand, wie hy ook zy, zal eenige haanen-vechteryen mogen toelaaten op zyn erv, in zyn huis, thuin, campong of land, op verbeurte van honderd ryksdaalders ten behoeve als boven.

Art. 5. De pachter zal van ieder haanenvechter, wiens haan triumpheert, twee stuivers genieten van elke ryksdaalder, die hy gewed en gewonnen heeft.

Art. 6. Gelyk mede van ieder particuliere wedder, die in zelvervoegen komt te winnen, twee stuivers van elke dukaton.

Art. 7. En zal deze gerechtigheid aanstonds aan den pachter moeten worden betaald, op poene, dat zy anderzints als fraudeurs der pacht al, het geen zy gewonnen hebben, aan hunne partyen zonder tegenspraak wederom zullen moeten restituereen en terug geeven.

Art. 8. Doch de pachter of houder der haanen-vechtery zal geenzints vermogen te admitteeren eenige slaven of lyf-eigenen, aan wien dezelve ook zouden mogen toebehooren, op poene van vyftig ryksdaalders, te verbeuren ten behoeve van den landdrost of den gecommitteerde tot en over de zaaken van den inlander, die de calange doen zal, voor ieder slaaf, die door

hem in de haanen vechtereyen zal toegelaten worden, terwyl behalven dien de slaav, die op een haanen-vechterey zal worden gevonden, direct aan een boom gebonden en afgestraft zal worden.

Art. 9. Zo als de pachter ook geen part of deel in de gemelde haanen-vechtereyen en de particuliere weddenschappen, die daar uit verder komen voort te vloeyen, zal vermogen te neemen, direct of indirect, op poene van, daar op bevonden wordende, telkens dertig ryksdaalders te zullen verbeuren ten profyte als voormeld.

Art. 10. Maar zal de pachter zich volkomen neutraal en onzijdig moeten houden en veel minder mogen gedogen, dat zyn volk de vlym aan dezen of genen haan verkeerd en kwalyk kooft vast te binden, ten einde daar door te veroorzaken, dat, zo wel de eigenaar van dien, als de particuliere wedders, die de zyde van voorschreeven haan gekozen hebben, hunne weddenschap komen te verliezen; en zulks mede op eene gelyke boete, ten behoeve voorschreeven.

Art. 11. De pachter zal niet vermogen te tappen ofte verkoopen eenige dranken ter plaatze, waar de haanen-vechtereyen gehouden worden, het zy onder den naam van klein- of zetbier, dan wel water met syroop gemengd, op poene van de boete, gesteld by de conditiën der pacht van de herbergen art. 5.

Art. 12. Tot het doen van calanges zullen in deezen niet alleen gequalificeerd zyn de officieren van justitie, maar ook, voor zo ver de bovenlanden betreft, de gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander, aan wien wel inzonderheid word gedemandeerd toe te zien en te waaken, dat de gestelde orders omtrent deze pacht in de bovenlanden met de meeste nauwkeurigheid werden nagekomen en achtervolgd.

Art. 13. Voorts zal de pachter mede verplicht zyn zich te reguleeren naar het geen by de generaale conditiën aan alle pachters is voorgeschreeven.

*Conditieën der pacht van de Chinesesche toptafels
en de po en topho.*

Art. 1. De Chineseschen zullen op geene andere plaatzen.

het zy binnen of buiten de stad of ten platten lande rondsom dezelve, tot de rivier Maronde en de posten Meester Cornelis en Tangerang inclusive, mogen toppen, als alleen in de publieke topbaanen, die de pachter dezzer gerechtigheid zal vermogen te houden.

Art. 2. Deze publieke topbaanen zullen moeten gehouden worden in eigen of gehuurde huizen, — en in de stad niet meer mogen zyn dan zes en buiten dezelve tien, en zulks op de volgende plaatsen, als;

binnen de stad,

1 op de Moorsche bazaar,

1 „ „ ryst „

1 „ „ pissang „

1 in „ Utrechtsche straat,

1 „ „ Zand zee of het Vierkant en

1 by „ Portugeesche kerk,

6 in het geheel, en

buiten de stad,

3 buiten de Utrechtsche poort,

2 „ „ Boom,

3 op Patuakan,

2 „ den weg van Anké,

10 in het geheel,

en dus zullen 'er in den aanstaande ook geene topbaanen meer mogen zyn op de groote bazaar binnen de stad, in de voorsteeden, de Chineesche campong of op de wegen van Molenvliet en Jaccatra, op poene, dat, wanneer bevonden zal worden, dat buiten de voormelde plaatsen of boven het voorschreeve getal tophuizen zullen zyn opgericht, de pachter voor ieder derzelve zal verbeuren een boete van vyf honderd zilvere gekartelde dukatons, de eene helvt voor den officier der justitie, die de calange zal doen, en de andere helvt ten faveure van de stads kas; en dat het hoofd van zulk een ongepermitteerd tophuis voor den tyd van een jaar in de ketting zal worden geklonken om aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 5. De huizen, die daar toe gebruikt zullen worden,

zullen aan den heer praesident van het collegie van Scheepenen moeten worden opgegeeven ter approbatie, zonder dat vervolgens de topbaanen in andere huizen zullen mogen worden overgebracht, als met speciaal consent van den gemelde heer praesident; en zullen alle dezelve met een kenbaar nommer moeten worden onderscheiden, als die van binnen de stad van n°. 1 tot 6 en die van buiten van n°. 1 tot 10, op verbeurte van drie honderd zilvere gekartelde dukatons, ten behoeven als boven, zo door den pachter te voldoen, als door het hoofd van een dusdanige, zonder consent verplaatste of niet genommerde topbaan.

Art. 4. Deze topbaanen zullen moeten worden gehouden opentlyk, zonder dat voor derzelve deuren of vengsters eenige gordynen, klapper-, stroo- of kajang-matten, dan wel iets anders gehangen, gezet of geslagen zal mogen worden, waar door belet zal kunnen worden het toppen van buiten te zien, op verbeurte van een honderd ryksdaalders door de hoofden der topbaanen, die contrarie dezès zullen hebben gedaan, mede ten behoeven als voren.

Art. 5. In deze tophuisen zullen alleen Ghineesche mansperzonen om te spelen mogen worden toegelaaten, zonder dat buiten dezelve iemand, van wat natie die ook zy, in het vervolg daar in zal mogen worden geadmitteerd, en inzonderheid niet vrye, onchristen inlanders, zo als dit aan dezelve tot nu toe is gepermitteerd geweest, doch welke permissie by dezen in zyn geheel komt te vervallen, en noch veel minder mans- of vrouwen slaven, die even zo min tot het spel zullen mogen worden toegelaaten, als dat zy eenige goederen, van wat natuur die ook zouden mogen zyn, zullen mogen verpanden of verkoopen, op poene, dat, wanneer eenige vrye, onchristen-inlanders of slaven daar in zullen worden gevonden, het zy dezelve gespeeld of maar toegezien hebben of eenige goederen door dezelve zullen zyn verpand of verkogt, de slaven ten eersten door de dienaren van de justitie aan een boom gebonden en strengelyk gegeesseld zullen worden en de vrye inlanders voor den tyd van agt dagen in de

boeyen op water en ryst zullen worden geplaatst, terwyl de pachter, of hy daar van kennis gedraagen zal hebben of niet, voor ieder vrye, onchristen inlander of slaav, die in een topbaan zal worden geattrappeerd, verbeuren zal een boete van een duizend gekartelde dukatons, ten behoeven als vooren, en het hoofd der topbaan, die dezelve in zyn huis om te speelen, goederen te verpanden of te verkoopen, dan wel onder welk praetext dit ook zoude mogen zyn, zal hebben toegelaaten, voor den tyd van vyf jaren in de ketting zal geklonken worden om aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 6. En om het zo algemeen geworden speelen van de slaven met des te meer ernst te kunnen tegengaan zullen niet alleen de officiers van justitie vermogen de vrye, onchristen inlanders en slaaven, die in de tophuizen zullen gevonden worden, te doen apprehendeeren, maar ook de lyfheeren en vrouwen het recht hebben hunne slaven, daar in zynde, uit dezelve te haalen of door anderen dan wel door de dienaren van de justitie te doen halen, die daar in ten allen tyden gehouden zullen zyn den gevraagden bystand te verleenen, zonder dat het nodig wezen zal daar toe alvorens authorisatie van den rechter of eenige permissie van de officieren van justitie te verzoeken; — en hy, die zich daar tegen zal komen te verzetten, zal in de ketting worden geklonken om voor den tyd van gelyke vyf jaaren aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 7. In de voorschreven tophuizen zal alleen door de Chineezen gespeeld mogen worden van 'smorgens ten zes tot 'savonds ten negen uren, zullende de pachter en het hoofd der topbaan, waar in vóór of na dien tyd gespeeld zal zyn, telkens een honderd ryksdaalders ten favore als boven verbeuren, wanneer bevonden zal worden, dat contrarie dezes zal zyn gehandeld.

Art. 8. Buiten deze bepaalde topbaanen zal de pachter in de Chineesche campong noch mogen laten speelen in agt zogenaamde top-warongs of toptafels, en zulks zo wel by dach, als by nacht, mits dat daar toe ook niemand buiten de

Chineezen word toegelaaten, op poene als boven, en dat, wanneer bevonden word, dat 'er in of op andere top-warongs of tafels is gespeeld, de pachter en hy, die de top zal hebben gehouden, op gelyke wyze zullen gemulcteerd en gestraft worden, als hier boven art. 2 is bepaald.

Art. 9. Die binnen de stad en de voorschreve limiten zal hebben toegelaaten, dat 'er in zyn huis, stal, thuin of zyn stoep of erv gespeeld word, zal, wanneer 'er Chineezen of christenen hebben gespeeld, verbeuren, voor de eerste reis een honderd en voor de tweede keer twee honderd ryksdaalders; — doch, indien daar by vrye, onchristen inlanders of slaven zullen zyn geweest, eene somma van vyf honderd ryksdaalders, ten behoeven van den officier, die de calange doen zal, boven arbitraire correctie voor de tweede reis; en deze boetens zal de pachter telkens dubbeld verbeuren, ingeval hy bevonden zal worden daar toe zyn consent te hebben gegeven.

Art. 10. Op alle bazaars, geleege in de om- en bovenlanden, zal daar en tegen ook getopt mogen worden, zo wel door Chineezen, als vrye, onchristen inlanders, doch door geene slaven, op poene, dat voor ieder slaav, die daar op zal hebben gespeeld, het zy dezelve als slaav bekend is geweest of niet, de potia van de bazaar zal verbeuren vyf honderd ryksdaalders en hy, die op de top heeft voorgezeten, voor den tyd van een jaar in de ketting geklonken zal worden om aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 11. De pachter zal in het vervolg, met seclusie van een iegelyk, op alle de voornoemde bazaars, in de bovenlanden geleege, uitgenomen alleen die, dewelke toegestaan zyn of noch toegestaan zullen worden in de Jaccatrasche- en Preanger-regentschappen, alleen mogen laten toppen, mits echter aan de potia's of houders der bazaars uitkeerende twee derde gedeeltens van het zuiver bedragen van het geen gecolligeerd zal worden; doch het zal echter tevens aan den zelveen vrystaan om zyn recht aan de potias of huurders der voormelde bazaars by wyze van verkoop of anderzints te cedeeren, maar

in contrarie geval zullen de eigenaars, potias of huurders der voormelde bazaars gehouden en verplicht zyn den pachter of zyne dienaren tot het heffen dezer gerechtigheid op de bazaars toe te laten, op poene, dat die bevonden zal worden zulks te hebben geweigerd of wel den pachter hinderlyk te zyn geweest in het invorderen van zyn pacht, verbeuren zal een boete van een duizend gekartelde dukatons, ten behoeven, voor de eene helvt van den officier, die de calange zal doen, en voor de andere helvt ten faveure van den pachter: en ingeval hy, potia of bazaarhouder, onvermogend mogt zyn die boete te voldoen, zal hy in de ketting geklonken worden om voor den tyd van drie jaaren aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 12. Op geene andere plaatzen, hoe genaamd ook, zal in de om- en bovenlanden mogen worden getopt of gespeeld als alleen op de voornoemde gepriviligeerde bazaars, en zulks op zodanige poene, als in art. 9 is bepaald geworden.

Art. 13. En zal niet mogen worden getopt op Zondagen dan wel feest- of hede-dagen, op poene van vyftig ryksdaalders door den pachter en die op den top heeft voorgezeten, ieder, en tien ryksdaalders door elken speelder te verbeuren, ten behoeven van den officier, die de calange doen zal, het zy dat zulks in de publieke topbaanen of wel elders, binnen of buitenhuis, kooft te geschieden.

Art. 14. Voor iedere toptafel, hoe veel 'er ook in iedere publieke topbaan zouden mogen wezen, zullen door den geen, die op den top willen voorzitten, aan den pachter voor een halv etmaal moeten betaald worden twee en een halve ryksdaalder of zo veel minder, als hy met den pachter zal kunnen overeen komen, dan wel door den winner van elk spel twee stuivers van iedere dukaton.

Art. 15. Geene Chineesche wyven, dochters of andere vrouwen zullen mogen toppen of dobbelen, het zy in gepermitteerde topbaanen of in hun eigen of andere huizen of op welke plaats dit ook zoude mogen zyn, op poene, dat die van haar daar op zullen worden geattrappeerd, niet alleen verbeuren zullen ieder een boete van vyf honderd zilvere gekar-

telde dukatons ten faveure van den officier van de justitie, die de calange doen zal, welke boete, wanneer zy van zich zelfs geen geld mogten hebben, betaald zal moeten worden door haare mans, vaders, voogden of de geene, in wier huizen of op wier erven zy zullen hebben getopt, maar ook telkens achter af in de boeyen van Scheepenen zullen worden gebragt om, voor den tyd van zes weeken in een donker gat aldaar gesloten, op water en ryst gesteld te worden; — en om dit, niet dan te veel doorgedrongen kwaad des te ernstiger tegen te gaan, zo zullen zo wel de officieren van justitie, als de capitain en lieutenants der Chineezen vryelyk en zonder dat het nodig zal wezen daar toe alvorens qualificatie van den rechter te verzoeken, zulke huizen en plaatzen vermoogen op te neemen en te visiteeren, als waarin zy vermoeden hebben, dat door de voormelde vrouwsperzonen word gespeeld, mits dat de capitain en lieutenants alle zodanige wyven, dochters en andere vrouwen, als door hun op het toppen worden geattrappeerd, aan den officier van justitie ten eersten over geeven en bekend maken.

Art. 16. Zo als mede aan den geenen, die langs de straten in of met mandens koekjes of andere eetbare whaaren te koop veilen, het toppen of laten toppen op hunne gemelde mandens geinterdiceerd word, op poene van twee hondert ryksdaalders, ten behoeven als voren; en zullen de lyfheeren of vrouwen hier over aanspreekelyk zyn, indien hunne slaven zich daar aan zullen hebben schuldig gemaakt, terwyl zy, die onvermogend zullen zyn die boete te voldoen, voor een jaar in de ketting zullen worden geklonken om aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 17. Niet alleen de genen, die met Chineezen tegens dit verbod getopt hebben, het zy Europeanen of andere christenen, maar ook de Chineezen, die met de voorschreve, ongeoorloovde natien hebben getopt, zullen, hoven de verbeurte van het geld. dat'er aan de eene of andere kant gewonnen mogt zyn, en noch tien ryksdaalders daar en boven, voor den tyd van agt dagen op water en ryst in eene donkere gevangnisse gezet worden.

Art. 18. Maar zy, die bevonden zullen worden met slaven te hebben getopt, zullen, wanneer het Chineezen of vrye, onchristenen zyn, voor den tyd van een jaar in de ketting geklonken en aan de gemeene werken ten arbeid gesteld worden; en, indien het christenen, het zy Europeezen of andere zyn, zullen dezelve, boven een boete van vyf en twintig ryksdaalders, voor den tyd van zes weeken op water en ryst in de gevangenis gezet worden.

Art. 19. Die omtrent de toptafels eenige moejelykheeden maken of den Chineezen eenige overlast doen, het zy met stoten of slaan, dan wel met het opgezette geld weg te nemen, zullen als publieke straatschenders gestraft worden, naar exigentie van zaken.

Art. 20. Tot de calange van alle de voorschreven contra-ventien worden gequalificeerd, niet alleen de bailluw en landdorst, zonder onderscheid van jurisdictie, het zy binnen of buiten de stad, maar ook beide de fiscaals en, voor zo ver de bovenlanden aangaat, de gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander.

Art. 21. Doch geene lieden, een vast verblyf hebbende, zullen, wanneer zy eenige boetens moeten voldoen, ten eersten geincarcereerd mogen worden, maar, by gebrek van betaling der boetens, zullen zy voor den rechter moeten geconvenieerd worden, ten einde de zaak aldaar de plano werde afgedaan.

Art. 22. Zo als verder den respectieve collegien van justitie geinterdiceerd word op het geen met het toppen der Chineezen gewonnen is, nog op de verstrekking van gelden, dewelke door den pachter of medestanders, dan wel zelfs door de genen, die niet mede gespeeld mogten hebben, aan iemand tot het toppen mogt gedaan zyn, eenig recht te spreken, veel minder executie te decernereren, al ware daar van ook obligatiën of schriftelyke schuld-kennissen verleend.

Art. 23. De pachter, collecteurs of medestanders der topbanen zullen zelf niet mede mogen toppen, dan wel eenige part of deel daar in neemen, op poene van vyf en twintig ryksdaalders, te verbeuren ten behoeven van den officier, die

de calange zal doen, zo dikwyls het zelve door hun zal worden gedaan.

Art. 24. Voorts zullen dezelve ook behoorlyk zorg moeten dragen, dat in de publieke topbaanen met geen valsche steenen, dan wel op eene andere wyze, hoedanig zulks ook zoude mogen worden gedaan, valschelyk gespeeld werde, op poene, dat, het zelve met hunne voorkennis gedaan of oogluikende toegelaten wordende, zy telkens zullen verbeuren eene somma van vyf honderd ryksdaalders, buiten arbitraire correctie, insgelyks ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, boven en behalven zodanige arbitraire correctie, als men naar gelegendheid van zaaken vermeenen zal te behoren.

Art. 25. Niemand zal eenige nachtbriefjes mogen verleenen, buiten die ter ordre van den heer Gouverneur Generaal ter secretary der hooge regeering worden geëxpedieerd.

Art. 26. Geene andere soorten van spelen zullen, het zy onder den naam van toppen of anderzints, gespeeld mogen worden, dan die geene, welke van ouds gebruikelijk zyn geweest, zonder eenige nieuwe te mogen invoeren, op verbeurte van vyf honderd ryksdaalders boete voor de genen, die de ontdekking mogten komen te doen.

Art. 27. Onder de gebruikelyke en dus gepermitteerde spelen zullen alleen begreepen zyn de volgende, als:

met kleine dobbelsteenen, op zes kanten bespikkeld van 1 tot 6;

met 6 steenen het spel Moo Sipat en Tjong Guantjoe;

• 5 en 4 steenen Tjoen Wab;

• 3 steenen Top, Tjouw Kouw, Taum Kauw, Lam Tsingking;

• 2 steenen ook het spel Top;

• een tolletje, mede op zes kanten bespikkeld van 1 tot 6, dat op een pieringje, op een tafel staande, niet toegedekt mag worden;

met de kaarten, met 75 en 60 stuks, het spel Pong Houw;

• 60 Kayhouw, Soliong en Liong Houw;

• 30 Hoe a Houw, Tithouw, Tj-o p hi, Lioé Koenkiam, Thaliong, Qua Houw, Kong Siep, Tjoe Houw, Tingkauw;

met 84 Py a Ping;

• 27 Koea Pay;

• kopere pitjes het spel Pak Tsjoé, geschiedende met een pitje, Tjo Poea met 3 pitjes en Metoea met 120 pitjes; gevolgelyk zal onder andere verboden speelen met gene steenen mogen gespeeld worden, eenlyk op vier kanten gespikkeld; terwyl het kaartspel Py a Po verboden blyvt.

Art. 28. Voorts zal de pachter verplicht wezen zich stip- telyk te gedragen naar de generaale pacht-conditiën in alle andere gevallen, waar van by deze speciale conditiën geene mentie mogt zyn gemaakt.

Conditieën voor de pacht van de visch-markt.

Art. 1. Tot meerder gemak en gerief der ingezetenen en op dat de pachter des te minder gefraudeerd werde, zal door niemand eenige visch mogen worden verkogt dan ter plaatze, daartoe bepaald, op verbeurte van zyn visch en zes ryksdaalders boete, ten behoeven van den pachter.

Art. 2. Om de geschillen tusschen den pachter van den Boom en dien der vischmarkt weg te nemfen is dienstig ge- oordeeld, dat door den laatst gemelde zal worden ontvangen de gerechtigheid van alle visch, zonder onderscheid, hetzy versche, gesneden of gekurven, gedroogde, gezouten, gepekede, trassie of bladjang of wat benaming men daaraan ook zoude kunnen geeven, en dus ook van alle soorten van garnaalen, mitsgaders van waar dezelve ingevoerd worden, hetzy van de omliggende eilanden, Tjilintjing, Java, Cheribon, Bantam, Cam- bodia, Siam, Macao, Manilha, dan wel van zodanige andere plaatzen, van waar eenige visch, van wat soort die ook zy, alhier aangebragt en ingevoerd word, uitgezonderd echter alle zodanige gezouten en gedroogde visschen, garnaalen en zee- gewasschen, als uit Europa of America, dan wel met jonken uit China hier aangebragt worden, alzo die onder den Boom en de bepaalde redemptie-gelden verblyven, mits dat de pachter van de vischmarkt van alle andere dan versche visch (waar omtrent de bepaalde thol stand houdt) of van de gedroogde

of gezouten visch ook niet meer of anders zal mogen heffen dan zes ten honderd, zonder dat die op de vischmarkt zal behoeven verkogt, maar eenlyk verthold moeten worden, terwyl de pachter van den Boom zal genieten den thol van de in- en uitgevoerd wordende tripangs, agar agar, troeboe of vischkuit, vischlym en haayenvinnen, waarvan dierhalven de pachter van de vischmarkt niets zal mogen praetendeeren.

Art. 3. De pachter zal voor de visch, die door de alhier remoreerende visschers aangebragt en verkogt word, twee stuivers van ieder ryksdaalder genieten, zonder meer, hetzy voor zich zelve of voor den bazaar-wachter.

Art. 4. Maar de visschers, die van Bantam, mitsgaders Java's Oostkust en speciaal van Tagal en andere plaatsen op die kust alhier met hunne versche visch ter markt komen, zullen van ieder ryksdaalder vier stuivers aan den pachter moeten betalen, zonder dat de pachter van hun iets meerder zal mogen vorderen, op poene van de tiendubbelde restitutie en verbeurte van vyftig ryksdaalders voor den officier, die de calange zal doen, zo dikwils hy zulks zal komen te doen.

Art. 5. Voorts zullen de visch-verkopers, die op de markt zitten, maandelyks aan den pachter moeten betalen drie ryksdaalders van ieder bank en verplicht zyn deze gerechtigheid te voldoen in het begin of uiterlyk voor den zesden dach van de maand, zonder zulks te mogen uitstellen tot het einde van dien.

Art. 6. Alle visschers, die hunne visch op de markt te koop brengen, zullen hunne prauwen aan de overzyde van die markt moeten laten leggen en derzelve visch met de daartoe gestelde kleine canoos by kleine partyen op de gemelde markt moeten overbrengen.

Art. 7. De pachter zal geenzins mogen toelaten, dat de visschers door iemand, veel minder door zekere jongens, met den naam van anjing-ayer of waterhonden bekend, van hunne visschen beroofd worden, by occagie, dat zy de canoos helpen naar binnen brengen, ter plaatze, waar de opveiling geschiedt, ten welken einde hy dezelve ook zal moeten beletten hunne

geroovde visschen aldaar uit te venten, op verbeurte van tien ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange doen zal.

Art. 8. Gelyk ook de pachter de wetangsche en andere visschers, wanneer die middelmatige en kleine visschen met canoos op de markt brengen, niet zal vermogen te verkorten met zyn dienaar heimelyk te ordonneeren de rotting of stok in het midden van de cano te zetten tot een teken, dat eenlyk de visschen, tot dus verre leggende, opgeveild worden om door dat middel zich van de overige visschen, buiten kennis der visschers, als dewelke niet beter weten, of alle de visschen zyn tegelyk opgeveild, meester te maken en voorts tot zyn eigen voordeel aan den man te helpen, op poene van eenhonderd ryksdaalders by den pachter en twee honderd ryksdaalders bij den bazaarmeester voor de eerste reis, mitsgaders voor de tweede maal dubbeld te zullen verbeuren, te appliceeren, de eene helvt ten behoeven van den officier, die de calange doen zal, en de andere helvt voor de Hollandsche kerk, en voor de derde maal arbitrair te zullen worden gecorrigeerd, naar exigentie van zaken.

Art. 9. De pachter zal gedurende zyn pacht verplicht wezen om de markt behoorlyk te onderhouden en ten zynen kosten het omver vallende en nederstortende naar vereisch op te richten.

Art. 10. In gevalle de pachter met het uitgaan der pacht het naast volgende jaar niet blyvt continueeren, maar een ander in zyn plaats de pacht komt te aanvaarden, zal hy wegens de reparatien, door hem aan de markt gedaan, zonder daar van iets te demolieeren, niets ter waereld vermogen te eischen of praetendeeren.

Art. 11. De pachter zal geobligeed zyn de markt schoon te houden en dagelyks te doen spoelen, veegen, mitsgaders van alle onreinigheid en het geen verder eenige stank veroorzakende is, te doen zuiveren.

Art. 12. De visch, dewelke door de visschers ter markt gebragt word, zal zo wel aan 's Compagnie's dienaren en

burgers, voor zo veel ieder tot zyne huishouding van nooden heeft, als aan de verkoopers by afslag moeten worden verkogt.

Art. 13. De afslager zal gehouden weezen na den afslag de visschers aanstonds te betalen, mits voor het verschieten van zyn geld van ieder ryksdaalder twee stuivers aftrekkende.

Art. 14. Gelyk ook de afslager geen visch weder zal mogen afslaan, voor en aleer de party, die te voren is afgeslagen, ter bank of van den afslag zal weggebracht weezen.

Art. 15. En zullen alle visschers gehouden zyn, uit zee komende, aanstonds direct naar de markt te vaaren, zonder aan eenige plaatzen te mogen aanleggen of hunne visch onder wegen te verkopen, op poene, dat die geene, die contrarie zal bevonden worden gedaan te hebben, voor ieder keer verbeuren zal drie realen van achten.

Art. 16. Wanneer twee of meer perzonen te gelyk een hoop komen te myneu, zal de afslager dien koop wederom op nieuw moeten ophangen; en, zulks op het eerste of tweede woord geschiedende, zal die visch ten minsten een derde hoger als de eerste reis moeten worden ingesteld.

Art. 17. De pachter of de afslager, dan wel iemand van de hunnen, zal geen visch vermogen te mynen, veel minder aan den eenen of anderen thuis te zenden of verkopen, direct of indirect, op verbeurte van twee honderd ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange doen zal, en deportement van zyn ambt boven dien, voor zo verre dit laatste den afslager is concerneerende.

Art. 18. Gelyk ook de pachter of de afslager, onder het afslaan van de visch, dan wel voor dat dezelve afgeslagen word, geenzints zal vermogen te gebruiken het woord van *ongtsin* of diergelyke, andere woorden, tekenen of exclamatie, ten einde daar door de kopers te intimideeren de visch voor een behoorlyken prys te kopen en hun te obligeeren dezelve, naar het genoegen van den pachter of bazaar-wachter, zo laag te laten loopen, als zy begeeren, op poene en boete als vooren.

Art. 19. Zoo als mede de pachter of bazaar-wachter niemand van hun volk, hetzy slaven of andere, zullen vermogen

te employeeren tot het opbrengen van de visch, maar zal het zelve alleen mogen geschieden door de zodanigen, als de verkopers zullen komen goed te vinden.

Art. 20. De recognitie voor het schoon houden van de markt, die in 1797 door het collegie van Heemraaden is verpacht geworden, zal met primo January aanstaande gehooren tot deze pacht en dus alleen, buiten bemoeienis van iemand anders, genooten worden door den pachter dezer gerechtigheid, die daar voor zal mogen vorderen van ieder visch-verkoper op gedagte markt $\frac{1}{4}$ en van de toekan-talie of touw-verkoper 30 stuivers 's maands, zonder meer, op poene, dat, wanneer bevonden zal worden, dat daar voor meerder is ingevorderd, hy, pachter, verbeuren zal een boete van vyf en twintig ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange doen zal.

Art. 21. En zal hy pachter gehouden en verplicht weezen, op poene als voren, voor deze recognitie de gemelde vischmarkt in een allenzints zuiveren en zindelyken staat te onderhouden.

Art. 22. En zal hy, pachter, zich eindelyk ook mede stipelyk moeten gedragen naar de generaale pacht-conditiën.

Condiën voor de pacht van de waag.

Art. 1. In de waag zal een Hollandsche schaal en gewicht, maar geen andere, mogen gebruikt worden, dewelke de waagmeester onder zyne verantwoording en bewaaring hebben zal.

Art. 2. Niemand zal gehouden zyn de goederen, die hier ter plaatze by verkoop van den eenen op den anderen overgaan, aan de waag te brengen, maar de vryheid hebben van daar omtrent naar zyne keuze te werk te gaan.

Art. 3. De pachter zal zich met de goederen, die aan de waag gebragt worden om gewoogen en geleeverd te worden, niet mogen bemoeyen, ten zy daar toe altoorens expreslyk verzogt wordende.

Art. 4. Een iegelyk zal het gepermitteerd zyn in huis te mogen houden geykte balanzen en gewichten, zonder dat de pachter zulks zal mogen tegenspreken.

Art. 5. Voor de koopmanschappen en goederen, die van

buiten ingevoerd worden, schoon zy niet ter waag koomen, en alle andere, die ter waag gebragt worden, zal by den verkooper een ten honderd betaald moeten worden.

Art. 6. Desgelyks zal aan de waagmeesters van alle pondgoederen, die van buiten worden ingevoerd, schoon zy niet ter waag koomen, en van alle andere, die ter waag worden gebragt, door den verkooper of kooper, volgens hun onderling accoord, moeten worden voldaan een halve stuyver per pikol van 125 ponden; terwyl de pachter van de waag tevens is gerechtigd om ten behoeven der voornoemde waagmeesters van de suiker, die van particulieren word ingekogt, den voornoemden $\frac{1}{2}$ stuiver per pikol waaggeld te vorderen.

Art. 7. Deze gerechtigheid zal nochtans niet voldaan worden van eenige koopmanschappen of goederen, die voor de Compagnie aangebragt of uitgevoerd, dan wel voor haar gekogt of verkogt worden, gelyk ook niet van eenige producten, die aan haar geleverd worden.

Art. 8. Voor het weegen van thee zal het pachtgeld maar eens behoeven te worden betaald, te weteen, door den verkooper een halve ryksdaalder van het honderd en by den kooper ook een halve ryksdaalder van ieder honderd ryksdaalders, zonder weder by verkoop eenige gerechtigheid meer subject te zyn. — Doch van de jonken, direct uit China arriveerende, zal voortaan den pachter van de waag moeten worden betaald het volgende, als:

van een groote jonk van Limpho,	zes	honderd	ryksdaalders,
„ „ kleine „ „ „	vyf	„	„
„ „ groote „ „ Canton,	vyf	„	„
„ „ kleine „ „ „	vier	„	„
„ „ groote „ „ Eimui	vier	„	„
„ „ kleine „ „ „	drie	„	„

voor waag gerechtigheid, zonder dat de jonklieden eenige andere of meerdere lasten voor het weegen der aangebragte pondgoederen onderworpen zullen wezen.

Art. 9. Van alle pondgoederen, by den uitvoer, het zy dat die bevoorens gewoogen en de waag gepasseerd zyn of niet,

zal voortaan niets betaald worden voor den pachter, om also te weeren alle hindernissen omtrent den uitvoer, zo dat daar van door niemand visitatie mag geschieden, als ten zynen pericul.

Art. 10. Doch van ieder kist amphioen, by de Compagnie ingekogt, zullen in het vervolg by den uitvoer moeten betaald worden vyf ryksdaalders, zonder onderscheid van wat soort die is.

Art. 11. Het reekenen van de tarra zal aan den waagmeester worden gedefereerd en, by non-accoord van partyen contrabenten of ook van den waagmeester, aan den heer ontvanger generaal en den sabandhaar en licentmeester.

Art. 12. En, dewyl de kooplieden het zomtyds oneens zyn in den uitslag en balans aan de schaal, zullen de navolgende goederen, boven de honderd ponden zwaar zynde, ten voordeele van den koper op en af mogen gewoogen worden, namentlyk :

met een quart pond :

amphioen, zyde, thee en andere goederen van gelyke soort en prys ;

met een half pond :

schildpadshoorn, vermillioen, kwikzilver, nagelen, aguilhout, rassamalla, koper, thin, spialter, etc. ;

met een pond :

wax, elephantstanden, anys, benuin, katjoe, poetjoek en alle andere grove koopmanschappen, die met de groote schaal gewoogen worden, boven de drie honderd ponden zwaar zynde ;

en met drie ponden :

zyser, lood, suiker, sappanhout, sandelhout, aluin, komyn, cassia-lignum en ebbenhout.

Art. 13. Tot meerder gemak van den pachter zal de waagmeester denzelven moeten behulpzaam zyn in het vorderen van zyne gerechtigheid.

Art. 14. De pachter en zyne medestanders zullen zorg moeten dragen, dat door den waagmeester de schaal telkens wel gereinigd en schoon gemaakt word van het geen daar op bevoorens is gewoogen geworden.

Art. 15. En zo mede, dat geene gewichten, schaaalen en balansen in de waag worden gebruikt, ten zy dezelve om de zes maanden door den ykmeester tegens de slapers behoorlyk zyn goconfronteerd en geëgalizeerd ten kosten van den pachter en zyne medestanders, blyvende de waagmeester van de betaling daar voor bevryd.

Art. 16. De pachter, dan wel een van zyne medestanders, zal by het weegen van goederen in de waag altoos praesent moeten zyn, zonder zulks op hunne schryvers te mogen laten aankomen, op poene van, daar in nalaatig bevonden wordende, telkens te zullen verbeuren een honderd ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange zal doen.

Art. 17. Inzelvevoegen zullen de pachter en zyne medestanders zorgvuldig beletten moeten, dat hunne schryvers den kooplieden, buiten en behalven het pachtgeld, iets, hoegenaamd ook, komen af te vorderen en veel minder, by het weegen van sappanhout, ebbenhout, lakka, zee-gewaschen, arreek, etc., den eigenaars of verkoopers een en een quart ryksdaalder voor ieder honderd ryksdaalders, dan wel meerder of minder, komen af te perssen, onder praetext, dat zy voor hunne moeite en pennendienst apart moeten worden betaald, op poene, dat zy, zulks geschiedende, in zo een geval voor hunne schryvers zullen moeten verantwoord en, zo dikwils het zelve gebeurt, aan den officier, die de calange zal doen, zullen moeten betaalen eene somma van vyf honderd ryksdaalders.

Art. 18. Zo als ook verder geene andere practyken tegens den inhoud en intentie van deze pacht conditien door hun zullen moogen werkstellig gemaakt of gepleegd worden, op poene als boven.

Art. 19. Ook zullen de pachter en zyne medestanders niet vermoogen eenige pakken of kisten met amphioen, ook geen Japansch plaat-staafkoper, Satsumasche campher, peper en thin, dan wel cenige andere goederen, waar van de particuliere handel verboden is, indien hun niet duidelyk blykt, dat dezelve op eene wettige wyze van de Edele Compagnie is ingekogt, in de waag te laten weegen, veel minder daar van eenige

pachtpenningen of gerechtigheid te genieten; maar, wanneer zulke goederen ter waag gebragt worden, zullen zy daar van aanstonds kennis moeten geeven aan een der officieren van justitie.

Art. 20. De pachter van deze gerechtigheid zal wyders in een goede, behoorlyke staat ten zynen kosten moeten onderhouden en by het eindigen van zyn pachttyd aan zyn vervanger moeten overgeeven alle zodanige opstallen en gebouwen, als tot deze pacht behooren.

Art. 21. Voorts zal de pachter gehouden zyn zich mede tot naricht en naarkoming te laten strekken het voorgeschreevene aan alle pachters by de generale conditiën.

Conditiën der pacht van de wajangs.

Art. 1. Geene wajangs of Chineesche toneelspeelen zullen binnen deze stad of de Zuider voorstad mogen vertoond of gespeeld worden en zo ook niet binnen de eerste blokken van de Wester en de tweede van de Ooster voorstad.

Art. 2. Maar daar buiten zal het zelve aan alle vrye lieden gepermitteerd wezen, onder de volgende voorwaarden.

Art. 3. Voor ieder etmaal of elke reis, dat er binnen of buiten's huis of erv met acteurs gespeeld word, zullen aan den pachter moeten betaald worden veertig ryksdaalders.

Art. 4. Doch met actrices binnen of buiten 't huis of erv eene somma van vyftig ryksdaalders.

Art. 5. Die buiten permissie van den pachter wajang met jongens laten speelen, schoon met gesloten deur of hek, zullen verbeuren eene somma van een honderd ryksdaalders, tusschen den officier, die de calange zal doen, en den pachter in gelijke portien te verdeelen.

Art. 6. Doch buiten permissie met meiden wajang houdende, schoon met gesloten deur of hek, twee honderd ryksdaalders, te appliceeren als even.

Art. 7. De pachter zal niet by wege van accoord minder mogen neemen, dan art. 3 en 4 bepaald is, op verbeurte van een honderd ryksdaalders ten behoeven van den officier, die

de calange zal doen, voor de eerste en arbitraire correctie daar en boven voor de tweede reize.

Art. 8. By de wajang speelen, die binnen 't huis of erv geschieden, zullen alle vrye lieden, zonder onderscheid, als spectateurs mogen geadmitteerd worden, maar gene lyfeigenen van perzonen, aldaar zelfs niet tegenwoordig; zullende de geen, die dezelve admitteert, het zy ze aan hunne kleding kenbaar zyn of niet, voor ieder en telken reize verbeuren eene somma van een honderd ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, alzo de bewoonder van het huis of erv daar voor zorgen kan met geene andere als bekende lieden te admitteren.

Art. 9. De wajangspeelen zullen niet vertoond of gehouden mogen worden op zondagen, dan wel feest- of bededagen, op poene van een amende van vyftig ryksdaalders, door den pachter en even zo veel door die het doet, te verbeuren, ten behoeven van den officier, als boven.

Art. 10. De pachters, collecteurs of medestanders zullen niet vermogen zelfs wajang te houden, op poene van vyf en twintig ryksdaalders, te verbeuren ten behoeven van den officier, die de calange doen zal, zoo dikwyls als het zelve geschied.

Art. 11. De voorschreven contributien en boetens voor en op het wajang speelen zullen plaats hebben en ingevoerd worden, niet alleen ten platten lande, maar ook op alle bazaars, in de bovenlanden gelegen, uitgenomen alleen die, welke gevonden of noch staan geëriged te worden in de Jaccatrasche en Preanger regentschappen, doch op de voormelde bazaars zal de pachter van deze gerechtigheid aan de houders of potias derzelven moeten uitkeeren twee derde gedeeltens van dies zuiver bedraagen of wel met dezelve zodanige schikkingen by wyze van uitkoop of anderzints maaken, als zy zullen kunnen overeenkomen.

Art. 12. Tot de calange van alle de voorschreven contra-ventien zullen, niet alleen de landdrost en bailluw, maar ook, zonder onderscheid van jurisdictie, gequalificeerd zyn de beide fiscaals en de gecommitteerde tot en over de zaken van den

inlander, deze laatste namentlyk, voor zo ver de bovenlanden aangaat.

*Condiën van de pacht van den handel aan de scheepen
en vaartuigen ter rhee.*

Art. 1. Die geenen, dewelken zich geneeren met op de rhee aan scheepen of vaartuigen te vaaren of te handelen, dan wel met goederen van Tangerang, Becassy of andere plaatzen, hier omtrent leggende, over en weder te transporteeren, zullen aan den pachter voor ieder perzoon, op het vaartuig vaarende, maandelyks een ryksdaalder moeten betalen en daar voor op zyn eigen naam van denzelven een briefje of billet ontvangen, doch niet de geene, die door de hooge regeering van deze pacht zullen weezen geëximeerd.

Art. 2. Op dat de pachter in zyne gerechtigheid niet mogt worden gefraudeerd, zal door den hoofd-opziener over de prauwvoerders aan hem maandelyks overgegeeven moeten worden een lyst, aanwyzende, hoe veel prauwen 'er gebruikt en hoe veel 'er vertinnuerd worden.

Art. 3. Niemand zal vermogen zyn briefje of billet aan een anderen over te doen of te overhandigen, op poene, dat de geenen, die hetzelfde briefje overdoet of die het ontvangt, zo wel Nederlanders, als anderen, niemand uitgezonderd, ook zonder onderscheid te maaken, of de vaartuigen, waar zy mede varen, groot of klein zyn, zal verbeuren twaalf ryksdaalders, de helvt voor den pachter en de wederhelvt voor den officier, onder wiens jurisdictie zodanige contraventeurs zullen worden geatrappeerd.

Art. 4. Een iegelyk handelaar zal gehouden wezen het voorschreve billet of briefje van den pachter te moeten neemen in het begin van de maand, niterlyk voor den zesden derzelve, op verbeurte van het vaartuig en een boete van zes ryksdaalders ten behoeven van den pachter.

Art. 5. Onder deze pacht zullen mede gerekend en begrepen wezen het eiland Orrust en de verdere eilanden, doch geenzuts de champangs, tjunias en alle zodanige vaartuigen, die gebruikt

worden ten dienste van de suikermolens, zo wel tot den opbreng van de benodigde provision en andere ingredienten, als tot het afbrengen van suiker, syroop en wesmeer, gelyk de pachter zich ook niet zal mogen bemoeien met, veel uin eenige pacht praetendeeren van alle zulke champangs en mindere vaartuigen, die gebruikt worden tot den op- en afvoer van levensmiddelen en andere whaaren naar en van de respectieve bazaars of marktplaatsen buiten deze stad en derzelver ommelanden, als mede niet onder de pacht des scheepenhandels sorteerende.

Art. 6. Die zonder briefje van den pachter aan de scheepen handel dryven, zullen insgelyks hun vaartuig verbeuren en hoven dien een boete van zes ryksdaalders moeten betalen, ten voordeele van den pachter.

Art. 7. Wanneer een handelaar met het handelen begeert uit te scheiden, zal hy gehouden zyn twee of drie daagen voor het einde van de maand zulks aan den pachter bekend te maaken en tevens zyn briefje aan hem overgeeven, doch, zulks verzuimende, zal hy voor de volgende maand op nieuw een briefje van een ryksdaalder als voren moeten koopen.

Art. 8. En vermits aan het stads logement, tot gerief van die 'er in trekken, is toegestaan het houden van zes lastprauwen, te weten:

drie	ieder	van	vier	kojangs,
twee	•	•	drie	•
een	•	•	twee	•

om goederen van boord te haalen of af te scheepen, zo zal de pachter zich daar mede niet mogen bemoeien.

Art. 9. Niemand zal aan eenig aankomend, inlandsch handelsvaartuig vermogen te vaaren, voor en al eer hetzelfde hier ter rhee de zyn anker zal hebben laten vallen of anderzints binnen de rivier wel vast zal leggen, op poene van twintig ryksdaalders en verbeurte van het vaartuig, waarmede hy naar boord zal zyn gevaren, te appliceeren een derde voor den officier, die de calange doen zal, en het verdere voor de suppoosten van den Boom.

Art. 10. Desgelyks mogen geene vaartuigen aan eenig schip of vaartuig, komende van de groote Oost, vaaren, voor dat zo een kiel door gecommitteerde leeden uit den achtbaaren raad van justitie gevisiteerd zal zyn; zullende de pachter van den handel aan de scheepen en vaartuigen zo wel goed toezigt moeten houden als de pachter van den Boom, dat geene vaartuigen, die van Compagnie's, particuliere of ook inzonderheid van vreemde scheepen komen, ergens elders binnen of aankomen als in de groote rivier, mitsgaders de contraventeurs agterhalen en overgeeven aan den officier, onder wies jurisdictie dezelve sorteeren, tot zodanig einde en onder zodanig profyt, als by het 36^e art. van de Boomspacht is vastgesteld.

Art. 11. En zal het handelen aan scheepen of andere vaartuigen niet alleen mogen bestaan in ververssingen, behoefstems, kleine krameryen en snuistryen, maar ook in allerlei ander soort van goederen, die niet verboden of aan de Compagnie alleen gereserveerd zyn; des de pachter wel zal moeten toezien, dat onder praetext van dezen handel niet worden gefraudeerd Compagnie's inkomende rechten door het gebruiken van sluikwegen en ongepermitteerde passages en voor al, dat niet clandestien worden in- of uitgevoerd speceryen, peper, thin, Japansch plaat-staafkoper, campher Satumasche, amphioen en andere verboden whaaren, op de poenaliteiten, by de placaaen daar teegen gesteld.

Art. 12. Aan niemand van de ingezetenen dezer colonie zal het vrystaan andere vaartuigen over zee naar hunne landeryen, suikermolens, enz. te zenden om de producten van daar af te haalen, dan die door heeren Scheepenen dezer stad met een letter uit het alphabeth getekend en dus buiten de pacht des schepenhandels zyn, also alle prauwen en diergelyke ter zee varende vaartuigen, die bevonden zullen worden ongeletterd of ongenommerd te zyn, zullen geconfisqueerd worden; zo als mede de geletterde vaartuigen, by aldien dezelve betrapt worden op het vaaren of dryven van handel aan de scheepen of vaartuigen ter rheeде, de facto en zonder forma van proces geconfisqueerd zullen weezen, alles

ten voordeele des pachters van den handel aan de scheepen, waar onder echter de ladingen van dezelve niet begrepen zullen weezen. — De coleks zullen door heeren Scheepenen mede moeten worden genommerd, op poene als voren: en dus moeten alle vaartuigen zonder onderscheid, hoe ook genaamd (die der visschers, als genoeg bekend zynde, alleen uitgezonderd), weezen geletterd of genommerd.

Art. 13. En zal de pachter van deze gerechtigheid zich voorts stiptelyk moeten gedragen naar de generale pachtconditiën in alle zodanige gevallen, waar van by deze geene melding gemaakt is.

Conditieën voor de pacht van de madat-kitten.

Art. 1. Geene amphioen zal in den aanstaanden gekookt of geschoven mogen worden binnen deze stad of in de Chineesche camp en buiten de stad, gerekend binnen de posten van Ryswyk, Noordwyk, Dwars in den weg, Zoutelande of Ansjol, Anké en de Ketting, alleen op drie plaatzen, te weeten op de Mangadoea, Jambatang Liema en Goedong panjang.

Art. 2. Op ieder van deze drie plaatzen zullen drie of uiterlyk vier amphioen-kitten of warongs mogen worden gehouden in zodanige huizen, als den heer praesident van het collegie van Scheepenen zullen worden opgegeeven ter approbatie; en zullen deze huizen, even als de topbaanen, moeten zyn genommerd, op poene, dat voor ieder amphioen-kit of warong, die ongenommerd buiten deze plaatzen of boven het voormeld getal gevonden zal worden, de houder daar van verbeuren zal eene boete van twee honderd ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange doen zal, en de pachter, indien dit met zyn consent geschied is, het dubbeld bedraagen daar van of vier honderd ryksdaalders; of, indien zy onvermogend mogten zyn dit bedragen te voldoen, in de ketting zullen worden geklonken om voor den tyd van één jaar aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 3. In de voornoemde kitten of warongs zullen mogen worden toegelaaten, zo wel Chineezzen, als vrye, en christen

inlanders, doch geene slaaven, van wie die ook zouden mogen zyn, waar toe het den officiers van justitie vry zal staan, niet alleen die op te neemen en te doen visiteeren, zo dikwyls zy dit nodig zullen oordeelen, maar ook, buiten eenige aucthorisatie, het recht zullen hebben de daar in gevonden wordende slaaven uit dezelve te doen haalen en vervolgens, aan een boom gebonden, strengelyk te doen kastyden, — gelyk de lyfhaeren en vrouwen ook zullen vermogen hunne slaaven uit de gemelde kitten te halen of door de dieparen der justitie dan wel anderen te doen haalen, — en wanneer die in dezelve zullen worden gevonden, schoon ook al geen amphioen schuivende, zal de houder van die kit of warong in de ketting worden geklonken om voor den tyd van twee jaaren aan de gemeene werken te arbeiden en de pachter buiten dien, of hy 'er van heeft gewoeten of niet, verbeuren een boete van vyf honderd ryksdaalders, ten behoeven van den officier van de justitie, die de calange doen zal.

Art. 4. De pachter dezer gerechtigheid zal van ieder dezer gepermitteerde amphioen-kitten of warongs maandelyks zo veel mogen vorderen, als hy met de houders van dezelve buiten eenige dwang in billykheid zal kunnen bedingen en zullen de houders verplicht zyn om maandelyks een briefje van den pachter te ontvangen om door hun ten allen tyde te kunnen worden vertoond, op poene van twintig ryksdaalders voor die genen, die daar omtrent in gebreeke zullen blyven, ten saveure van den pachter.

Art. 5. Boven de voormelde posten en verder in de om- en boven-landen tot aan de Jaccatrasche en Preanger-regentschappen en het Bantamsche gebied zullen volstrekt gene amphioen-kitten of warongs gehouden of, onder wat benaming ook, amphioen verkogt mogen worden, als alleen op de geprivilegeerde bazaars, — en indien de pachter daar toe permissie mogt hebben verleend, zal hy verbeuren eene boete van duizend ryksdaalders, ten behoeven van den officier, die de calange doen zal, of wel by onvermogen om die te voldoen in de ketting geklonken worden om voor den tyd van drie jaaren

aan de gemeene werken te arbeiden, — terwyl hy, die bevonden zal worden zulk een kit of warong te houden, zo wel als het hoofd der campong of plaats, waar zulk een amphioenkit of warong zal worden gevonden, het zy hy daar van keunis heeft gedraagen of niet, voor een jaar in de ketting geklonken zal worden om aan de gemeene werken ten arbeid gesteld te worden.

Art. 6. Op de voormelde bazaars zal de pachter alleen en met seclusie van alle anderen amphioen mogen laten kookken en permissie kunnen verleenen om daar kitten en warongs te houden, mits hy aan de potias of huurders der bazaars van het zuiver bedraagen van deze gerechtigheid uitkeert twee derde gedeeltens, ten zy hy met de gemelde potias of houders daaromtrent by wyze van uitkoop of anderzints mogt overeenkomen, doch in contrarie geval zal geen potia of huurder van een bazaar den pachter of zyne dienaaren mogen beletten of eenigzints hinderlyk zyn in het heffen dezer gerechtigheid, op poene van duizend zilvere gekartelde dukatons, de eene helvt ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, en de andere helvt ten faveure van den pachter; en by onvermogen om die te voldoen zal hy in de ketting geklonken worden om voor den tyd van drie jaaren aan de gemeene werken te arbeiden.

Art. 7. En zullen op deze bazaars in de voornoemde amphioen-kitten of warongs even zo min eenige slaven mogen worden toegelaaten, als op de eerstgemelde plaatsen binnen de posten en blyft dit dus mede ten sterksten op de by art. 3 bepaalde poene verboden.

Art. 8. Tot het doen van calanges in dezen zullen niet alleen de respectieve officieren van justitie gequalificeerd weezen, maar ook, voor zo ver de om- en bovenlanden aangaat, de gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, aan welken laatsten wel ingezonderheid word gedemandeerd om met alle nauwkeurigheid te waken, dat de bovengemelde orders in de voornoemde om- en bovenlanden zonder eenige afwyking stiptelyk werden nagekoomen.

Art. 9. En zal wyders de pachter zich ook moeten gedragen naar de generaale pacht-conditien en speciaal art. 4 van dezelve, waar by is aanbevoelen geene uitkeeringen aan 's Compagnies dienaaren te doen, waar onder de gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander in dezen mede word begreepen.

*Conditien van verkoop van een pas voor een groote
Chinasche jonk om van Aimui naar Maccasser
te mogen vaaren.*

Art. 1. Aan den meest biedenden of hoogst mynenden zal de hooge regeering een pas verleenen voor een groote Chinasche jonk om van Aimui naar Maccasser ten handel te mogen vaaren.

Art. 2. Deze pas zal worden verleend voor het tweede volgend jaar, dat is in 1797 voor 1799, ten einde naar China verzonden en daar gebruikt te kunnen worden.

Art. 3. Geen andere jonk als die, dewelke deze pas zal hebben, zal op Maccasser van wegens de Compagnie worden toegelaten en alle andere jonken, die daar mogten aankomen, zullen by eerste gelegenheid, ten kosten van de anachodas, herwaards gezonden worden, zonder iets, hoegenaamd ook, van hunne whaaren daar te mogen verkoopen.

Art. 4. Hy, die deze pas mynt, zal direct voor de prompte voldoening van dies prys, even als de pachters van Compagnies domainen, twee sufficiente borgen moeten stellen, ten genoegen van de hooge regeering, en vervolgens den koopschat binnen den tyd van veertien dagen moeten voldoen, op poene, dat in contrarie geval deze pas op nieuw zal worden opgevyld en het geen dezelve dan minder haalt, door hem en zyne borgen vergoed zal moeten worden, terwyl zy van het meerder be draagen niets zullen kunnen praetendeeren.

Art. 5. En na de voorschreeven betaaling en niet eerder zal hem direct de voornoemde pas op eene behoorlyke quitantie worden afgegeeven.

15 December. *Voorschriften voor de pachters van de herbergen en tapperijen, van het slachten van vee en van het merken der waskaarsen.*

Van wegens de hooge regeering dezer landen word den respective eigenaars van markten of bazaars in de Jaccatrasche om- en bovenlanden, nevens hunne potias of huurders van dezelve, by dezen geadverteerd en bekend gemaakt, dat, even als omtrent de topbaanen, haanen-vechteryen en madatkitten by de op heden in Raade van Indië dien aangaande gearresteerde placcaaten is vastgesteld, ook door de pachters van de herbergen en tapperijen, van het slagten van vee en van het merken der waskaarsen de gerechtigheden, tot hunne pachten staande, voor den aanstaande, ingaande met primo January 1798, op de voormelde markten of bazaars zullen worden geheeven, mits daar van uitkeerende twee derde gedeeltens aan den potia of bazaarhouder, ten zy zig daaromtrent met den voormelden potia of bazaarhouder by wyze van afkoop of anderzints verdragende.

Zullende de gemelde potias of bazaarhouders anders moeten toelaten, dat hy, pachter, aldaar zijne dienaren stelt om deze gerechtigheid te colligeeren, op poene, dat, wanneer een potia of bazaarhouder den pachter of zyne dionaaren hierin op de eene of andere wyze hinderlyk zal zyn geweest, dezelve zal verbeuren een boete van een duizend gekartelde ducatons, de eene helvt ten behoeven van den officier of den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, die de calange zal doen, en de andere helvt ten faveure van den pachter; en dat de potia of huurder van zodanige bazaar, by onvermogen om de voorschreeve boete te voldoen, in de ketting geklonken zal worden om voor den tyd van drie jaaren aan de gemeene werken te arbeiden.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deze worden gepubliceerd en, behalven in de Nederduitsche, ook in de gewoone inlandsche taalen geaffigeerd ter plaatzen, waar men ter dezer hoofdplaats gewoon is pu-

blicatien en affixien van billetten te doen, mitsgaders op alle de markten in de bovenlanden worden aangeplakt.

15 December. *Voorschriften nopens hanen-vechterijen.*

Nademaal, onder meer andere oorzaaken, ook aan de menigvuldige haanen-vechteryen, voor al in den omtrek van Batavia, moeten worden toegeschreeven het meer en meer toeneemend bederf der slaaven en de veelvuldige delicten, die niet alleen hier, maar ook in de bovenlanden gepleegd worden, — zo is het, dat wy, daaromtrent krachtdadige voorzieningen willende in het werk stellen, goedgevonden hebben te statuereen, gelyk wy statuereen by dezen, dat geene haanen-vechteryen, zo binnen als buiten de stad, tot de binnen-posten Anké, de Ketting, Ryswyk, Noordwyk, Wilgenburg en Ansjol, voortaan, ingaande met primo January 1798, meer zullen worden getolereerd en mede niet boven de evengemelde binnen-posten tot de respective regentschappen en het Bantamsche toe, dan op de gepriviligeerde bazaars, op poene, dat, by ontdekking van het tegendeel, de houder van een haanen-vechtery verbeuren zal een boete van vyf honderd ryksdaalders voor den officier, die de calange zal doen, en dat de geenen, die aldaar zullen bevonden worden haanen te hebben laten vechten of in het vechten van dezelve geïnteresseerd geweest te zyn, de vrye lieden voor veertien dagen op water en ryst gezet, doch de slaaven aan een paal gegeezeld zullen worden;

dat de pachter op alle bazaars in de om- en bovenlanden, uitgezonderd alleen die, dewelke in de Jaccatrasche- en Preanger-regentschappen zyn toegestaan of noch toegestaan zullen worden, alleen zal mogen heffen de gerechtigheid van de haanen-vechteryen, doch gehouden en verplicht zal zyn aan de houders of potias derzelve twee derde gedeeltens uit te keeren van het zuyver bedragen daar van, ten waare de potias of houders der bazaars zich daaromtrent met den pachter by wyze van afkoop of anderzints mogten verdragen, terwyl zy anders zullen moeten toelaten, dat de pachter aldaar volk stelt

om die gerechtigheid te colligeeren, op poene, dat, wanneer zal kunnen worden aangetoond, dat een bazaarhouder of potia den pachter of zyne dienaaren hier in op de eene of andere wyze hinderlyk is geweest, dezelve verbeuren zal een boete van een duizend zilvere gekartelde ducats, de eene helvt ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, en de andere helvt ten faveure van den pachter en dat hy by onvermogen om deze somma te voldoen in de ketting zal worden geklonken om voor den tyd van drie jaaren aan de gemeene werken te arbeiden;

dat niemand, wie hy ook zy, eenige haanen-vechteryen zal mogen toelaten op zyn erv, in zyn huis, thuin, campong of land, op verbeurte van honderd ryksdaalders ten behoeven als boven;

dat de pachter of houder der haanen-vechtery geenzints zal vermogen te admitteeren eenige slaaven of lyfeigenen, aan wien dezelve ook zouden mogen toebehooren, op poene van vyftig ryksdaalders, te verbeuren ten behoeven van den drossaard der Bataviasche ommelanden of van den gecommiteerden tot en over de zaaken van den inlander, die de calange doen zal, voor ieder slaav, die door hem in de haanen-vechteryen zal toegelaten worden;

en dat tot het doen van calanges in dezen, niet alleen de respectieve officieren van justitie gequalificeerd zullen zyn, maar ook, voor zo ver de bovenlanden aangaat, de gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander.

Gelastende en beveelende wyders de gemelde officieren van justitie, den gecommiteerden tot en over de zaaken van den inlander en die zulks verder zoude mogen aangaan, met alle nauwkeurigheid toe te zien en te waken, dat de inhoud dezès stiptelyk en zonder eenige afwyking werde agtervolgd en naargekomen, alzo wy zulks ten meesten nutte onzer goede ingezetenen alhier bevonden hebben alzo te behooren.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deze worden gepubliceerd en, behalven in de Nederduitsche, ook in de gewoone inlandsche taalen ge-

affigeerd, daar men gewoon is ter dezer hoofdplaats publicatien en affixien te doen, mitsgaders op de respective bazaars en alomme in de bovenlanden worden aangeplakt.

15 December. *Voorschriften nopens topbanen.*

Nademaal ons is voorgekomen, dat in de door ons gegevene concessie tot het houden van topbaanen successive de grootste misbruiken zyn ingesloopen, indiervoegen, dat daaraan voor een groot gedeelte moeten worden toegeschreeven de menigvuldige delicten, die 'er thans gepleegd worden, en dat 'er zo veel slecht volk by en omtrent Batavia gevonden word — en dat het ook niet ontkend kan worden, dat de importante revenuen, die de slaaven aan de gemelde topbaanen toebrengen, komen moeten, zo wel van de goeode ingezetenen, als van de schamele gemeente alhier, wier slaaven niet dan te dikwyls hunne lyfheeren en vrouwen van geld en goederen berooven om eenlyk aan hunne speelzugt te kunnen voldoen, en dat dus de topbaanen, zo als die thans zyn, voor het algemeen als allenziets drukkende eu verderfelyk moeten worden aangemerkt; — zo is het, dat wy, gecoordeeld hebbende hierteegens voor den aanstaande, te beginnen met primo January 1798, effictieuse maatregelen te moeten beraamen, goedgevonden hebben te statueeren, gelyk wy statueeren by dezen.

Eerstelyk: dat de Chineezen alhier op geene andere plaatzen, het zy binnen of buiten de stad of ten platten lande rondsom dezelve, tot de rivier Maronde en de posten Meester Cornelis en Tangerang inclusive, zullen mogen toppen, hehalven alleen in de publieke topbaanen, die de pachter dezer gerechtigheid zal vermogen te houden.

Ten tweeden: dat deze pnblicke topbaanen gehouden zullen moeten worden in eigen of gehuurde huizen en in de stad niet meer vermogen te zyn dan zes en buiten dezelve tien, mitsgaders op geene andere plaatzen dan op de volgende, als:

binnen de stad:

1 op de Moorsche bazaar,

1 . . . ryst . . .

- 1 op de pisang bazaar,
- 1 in de Utrechtsche straat,
- 1 » » Zandzee of het Vierkant en
- 1 by de Portugeesche kerk, of
- 6 in het geheel,
- en buiten de stad:
- 3 buiten de Utrechtsche poort,
- 2 » » Boom,
- 3 op de Patoekan, en
- 2 » den weg van Anké, of
- 10 in het geheel,

en dat 'er dus in den aanstaande ook geene topbaanen meer zullen mogen zyn op de groote bezaar binnen de stad, in de voorsteeden, de Chineesche campong of op de wegen van Molenvliet en Jaccatra, op poene, dat, wanneer bevonden zal worden, dat buiten de voormelde plaatsen of boven het voorschreeven getal tophuizen zullen zyn opgericht, de pachter voor ieder derzelven zal verbeuren een boete van vyf honderd zilvere gekartelde ducats, de eene helvt voor den officier van justitie, die de calange zal doen, en de andere helvt ten favoure van de stadskas, en dat het hoofd van zulk een ongepermitteerd tophuis voor den tyd van een jaar in de ketting zal worden geklonken om aan de gemeene werken te arbeiden.

Ten derden: dat de huizen, die daar toe gebruikt zullen worden, aan den heer praesident van het collegie van Scheepenen dezer stad moeten worden opgegeven, ter approbatie, zonder dat vervolgens de topbaanen in andere huizen zullen mogen worden overgebracht, dan met speciaal consent van den gemelden heer praesident, en dat alle dezelve met een kenbaar nummer zullen moeten worden onderscheiden, als die van binnen de stad van n° 1 tot 6 en van buiten van n° 1 tot 10, op verbeurte van drie honderd zilvere gekartelde ducats, ten behoeven als boven, zo door den pachter te voldoen, als door het hoofd van een dusdanig, zonder consent verplaatste of niet genommerde topbaan.

Ten vierten: dat deze topbaanen gehouden zullen moeten

worden opentlyk, zonder dat voor derzelver deuren of vengsters eenige gordynen, klappen, stroo- of cadjangmatten, dan wel iets anders gehangen, gezet of geslagen zal mogen worden, waar door belet zoude kunnen worden het toppen van buiten te zien, op verbeurte van een honderd ryksdaalders door de hoofden der topbaanen, die contrarie dezès zullen hebben gedaan, mede ten behoeven als vooren.

Ten vyfden: dat in deze tophuizen alleen Chineesche manspersoonen om te spelen zullen mogen worden toegelaten, zonder dat buiten dezelve iemand, van wat natie die ook zy, in het vervolg daar in zal mogen worden geadmitteerd en inzonderheid geene vrye, onchristen inlanders, zo als dit aan dezelve tot nu toe is gepermitteerd geweest, doch welke permissie by dezen in zyn geheel word ingetrokken, en noch veel minder mans- of vrouwen-slaaven, die even zo min tot het spel zullen mogen worden toegelaten, als dat zy eenige goederen, van wat natuur die ook zouden mogen zyn, zullen mogen verpanden of verkoopen, op poene, dat, wanneer eenige vrye, onchristen inlanders of slaaven daar in zullen worden gevonden, het zy dezelve gespeeld of ook maar toegezien hebben of eenige goederen door dezelve zullen zyn verpand of verkogt, de slaaven ten eersten door de dienaaren van de justitie aan een boom gebonden en strengelyk gegeezeld zullen worden en de vrye inlanders voor den tyd van agt dagen in de boeyen te water en ryst zullen worden geplaatst, terwyl de pachter, of hy daar van kennis gedragen zal hebben of niet, voor ieder vrye, onchristen inlander of slaav, die in een topbaan zal worden geatrappeerd, verbeuren zal een boete van een duizend gekartelde ducatonen, ten behoeven als vooren, en het hoofd der topbaan, die dezelve in zyn huis om te spelen, goederen te verpanden of te verkoopen, dan wel onder welk proetext dit ook zoude mogen zyn, zal hebben toegelaten, voor den tyd van vyf jaaren in de ketting zal worden geklonken om aan de gemeene werken te arbeiden.

Ten zesden: dat om het zo algemeen geworden spelen van de slaaven niet des te meer ernst te kunnen tegengaan, niet

alleen de respective officieren van justitie de vrye, onchristen inlanders en slaaven, die in de tophuizen zullen gevonden worden, zullen doen apprehendeeren, maar ook de lyfheeren en vrouwen het recht zullen hebben hunne slaaven, daar in zynde, uit dezelve te haalen of door anderen, dan wel door de dienaaren van de justitie te doen haalen, welke laatste daar in ten allen tyden gehouden zullen zyn den gevraagden bystand te verleenen, zonder dat het nodig weezen zal daar toe alvorens authorisatie van den rechter of eenige permissie van de officieren van justitie te verzoeken; en dat hy, die zich daar tegen zal komen te verzetten, in de ketting zal worden geklonken om voor den tyd van gelyke vyf jaaren aan de gemeene werken te arbeiden.

Ten zevenden: dat in de voorschreeve tophuizen alleen door de Chineezen gespeeld zal mogen worden van 'smorgens ten zes tot 'savonds ten negen uren; en zo wel de pachter, als het hoofd der topbaanen, waar in voor of na dien tyd gespeeld zal zyn, ieder telkens een honderd ryksdaalders ten faveure als boven zal verbeuren, wanneer bevonden zal worden, dat contrarie dezès zal zyn gehandeld.

Ten agtsten: dat buiten deze bepaalde topbaanen de pachter in de Chineesche campong noch zal mogen laten spelen in agt zo genaamde topwarongs en toptafels, en zulks zo wel by dach als by nacht, mits dat daar toe ook niemand buiten de Chineezen word toegelaten, op poene als boven; en dat, wanneer bevonden word, dat 'er in of op andere topwarongs of toptafels is gespeeld, de pachter en hy die de top zal hebben gehouden, op gelyke wyze zullen genulcteed en gestraft worden, als hier boven by het tweede articul is bepaald.

Ten negenden: dat die binnen de stad en de voorschreeve limiten zal hebben toegelaten, dat 'er in zyn huis, stal, thuin, op zyn stoep of erv gespeeld word, wanneer 'er Chineezen of christenen hebben gespeeld, verbeuren zal, voor de eerste reis een honderd en voor de tweede keer twee honderd ryksdaalders; doch indien daar by vrye, onchristen inlanders of slaaven zullen zyn geweest, eene somma van vyf honderd

ryksdaakders, ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, boven arbitraire correctie voor de tweede reis; en dat de pachter deze boetens telkens dubbeld zal verbeuren, ingeval hy bevonden zal worden daartoe zyn consent te hebben gegeven.

Ten tienden: dat daarentegen op alle bazaars, gelegen in de om- en bovenlanden, getopt zal mogen worden, zo wel door Chineezen, als vrye, onchristen inlanders, doch door geene slaaven, op poene, dat voor ieder slaav, die daarop zal hebben gespeeld, het zy dezelve als slaav bekend is geweest of niet, de potia van de bazaar verbeuren zal vyf honderd ryksdaalders en hy, die op de top heeft voorgezeeten, voor den tyd van een jaar in de ketting geklonken zal worden om aan de gemeene werken te arbeiden.

Ten elvden: dat de pachter in het vervolg, met seclusie van een iegelyk, op alle de voornoemde bazaars, in de bovenlanden gelegen, uitgenomen alleen op die, dewelke toegestaan zyn of noch toegestaan zullen worden in de Jaccatraschen en Preanger-regentschappen, alleen zal mogen laten toppen, mits echter aan de potias of houders der bazaars uitkeerende twee derde gedeeltens van het zuiver bedragen van het geen gecolligeerd zal worden, doch dat het aan denzelfen echter tevens zal vry staan om zyn recht aan de potias of huurders der voormelde bazaars by wyze van verkoop of anderzints te cedeeren, terwyl in contrarie geval de eigenaars, potias of huurders van de voornoemde bazaars gehouden en verplicht zullen zyn den pachter of zyne dienaaren tot het heffen dezer gerechtigheid op de bazaars toe te laten, op poene, dat die bevonden zal worden zulks te hebben geweigerd of wel den pachter hinderlyk te zyn geweest in het invorderen van zyn pacht, verbeuren zal een boete van een duizend gekartelde ducats, ten behoeven voor de eene helvt van den officier, die de calange zal doen, en voor de ander helvt ten favore van den pachter; en dat hy, potia of bazaarhouder, in geval hy onvermogend mogt zyn die boete te voldoen, in de ketting zal worden geklonken om voor den tyd van drie jaaren aan de gemeene werken te arbeiden.

Ten twaalvden: dat op geen ander plaatzen in de om- en bovenlanden, hoegenaamd ook, getopt of gespeeld zal mogen worden, behalven alleen op de voormelde geprivilegeerde bazars, en zulks op zodanige straf, als in het negende articul is bepaald geworden.

Ten dertienden: dat geene Chineesche wyven, dochters of andere vrouwen zullen mogen toppen of dobbelen, het zy in gepermitteerde topbaanen of in hun eigen of andere huizen of op welke plaats dit ook zoude mogen zyn, op poene, dat die van haar daar op zullen worden geattrappeerd, niet alleen verbeuren zullen ieder een boete van vyf honderd zilvere gekartelde ducats, ten favore van den officier van de justitie, die de calange zal doen, en dat deze boete, wanneer zy van zich zelfs geen geld mogten hebben, betaald zal moeten worden door haar mans, vaders, voogden of de geene, in wier huizen of op wier erven zy zullen hebben getopt, maar ook telkens in de boeyen van Scheepenen zullen worden gebracht om voor den tyd van zes weeken in een donker gat aldaar gesloten en op water en ryst gesteld te worden; — en dat, om dit doorgedrongen kwaad des te ernstiger tegen te gaan, zo wel de officieren van justitie, als de capitain en lieutenants der Chincezen, vryelyk en zonder dat het nodig zal weezen daartoe alvorens qualificatie van den rechter te verzoeken, zulke huizen en plaatzen zullen vermogen op te neemen en te visiteeren, als waar in zy vermoeden hebben, dat door de voormelde vrouws perzoonen word gespeeld, mits dat de capitain en lieutenants alle zodanige wyven, dochters en andere vrouwen, als door hun op het toppen worden geattrappeerd, aan den officier van justitie ten eersten worden overgegeven en bekend gemaakt.

Ten veertienden: dat mede aan den geenen, die langs de straaften in of met mandens koekjes of andere eetbaare waaren te koop veilen, het toppen of laten toppen op hunne gemelde mandens geinterdiceerd word, op poene van twee honderd ryksdaalders ten behoeven als vooren; en dat de lyfheeren of vrouwen hier over aanspreekelyk zullen zyn, indien hunne

slaaven zich daar aan zullen hebben schuldig gemaakt; en dat die onvermogen zullen zyn die boete te voldoen, voor een jaar in de ketting zullen worden geklonken om aan de gemeene werken te arbeiden.

Ten vyftienden: dat niet alleen de geenen, die met Chineezen tegens dit verbod getopt hebben, het zy Europeaanen of andere christenen, maar ook de Chineezen, die met de voorschreeve ongeoorloovde natien zullen hebben getopt, boven de verbeurte van het geld, dat 'er aan de eene of andere kant gewonnen mogt zyn, en noch tien ryksdaalders daar en boven, voor den tyd van agt dagen op water en ryst in een donkere gevangenis gezet zullen worden.

Ten zestienden: dat zy, die bevonden zullen worden met slaaven te hebben getopt, wanneer het Chineezen of vrye onchristenen zyn, voor den tyd van een jaar in de ketting zullen worden geklonken om aan de gemeene werken te arbeiden; en dat, indien christenen, het zy Europeezen of andere, zich hier aan zullen hebben schuldig gemaakt, dezelve boven een boete van vyf en twintig ryksdaalders voor den tyd van zes weeken op water en ryst in de boeyen gezet zullen worden.

Ten zeventienden: dat die omtrent de toptafels eenige moeylykheden maken of den Chineezen eenige overlast doen, het zy met stoten of slaan, dan wel met het opgezette geld weg te neemen, daar over als publieke straatschenders gestraft zullen worden naar exigentie van zaaken.

Ten agttienden: dat de pachters, collecteurs of medestanders der topbaanen niet zelfs zullen mogen mede toppen, dan wel eenig part of deel daarin neemen, op poene, dat, zo dikwyls dit door hun zal worden gedaan, dezelve verbeuren zullen een boete van vyf en twintig ryksdaalders, ten behoeven van den officier, die de calange zal doen.

Ten negentienden: dat de pachters wylers ook behoorlyk zullen moeten zorg dragen, dat in de publieke topbaanen met geene valsche steenen, dan wel op eene andere wyze, hoedanig zulks ook zoude mogen worden gedaan, valschlyk gespeeld

worde; op poene, dat, hetzelfde met bunne voorkennis gedaan of oogluikend toegelaten wordende, zy telkens buiten arbitraire correctie zullen verbeuren eene somma van vyf honderd ryksdaalders, insgelyks ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, boven en behalven zodanige arbitraire correctie, als naar gelegenheid van zaaken geoordeeld zal worden te behooren; — en

Eindelyk: dat geene andere soorten van spelen, het zy onder den naam van toppen of anderzints, gespeeld zullen mogen worden, dan die geene, welke by de door deze regeering gearresteerde conditiën voor deze pacht zyn bekend gesteld en van ouds gebruikelijk zyn geweest, zonder eenige nieuwe te mogen invoeren, op verbeurte van vyf honderd ryksdaalders boete voor de geenen, die de ontdekking mogten komen te doen.

En op dat al het vorenstaande met rigeur zoude worden uitgevoerd en naargekomen, bevelen en gelasten wy, zo wel de respective officieren van justitie en den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, als de officieren der Chineezen alhier en die zulks verder zoude mogen aangaan, nauwkeurig te letten en te doen letten, dat de inhoud van dit ons placcaat stiptelyk en zonder eenige afwyking worde geobserveerd, procederende en doende procederen tegens de transgresseurs naar den letter van het zelve, alzo wy zulks ten meesten nutte van deze colonie en de goede ingezetenen bevonden hebben alzo te behoren; — terwyl wy tot het doen der calange van alle de voorschreeven contraventien, niet alleen den bailluw dezer stad en den drossaard der Bataviasche ommelanden, zonder onderscheid van jurisdictie, qualificeeren, maar ook beide de fiscaals en, voor zo ver de bovenlanden aangaat, den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander; verlangende echter, dat geene lieden, een vast verblyf hebbende, wanneer zy eenige boetens moeten voldoen, ten eersten zullen mogen worden geincarcereerd, maar dat, by gebrek van de betaling der boetens, dezelve voor den rechter zullen worden geconvenieerd, ten einde de zaak aldaar de plano worde afgedaan; — gelyk wy verder de respective col-

legien van justitie interdiceren en verbieden om, noch op het geen met het toppen der Chineezen gewonnen is, noch op de verstrekking van gelden, dewelke door de pachters of medestanders dan wel zelfs door de geenen, die niet mede gespeeld mogten hebben, aan iemand tot het toppen mogt gedaan zyn, eenig recht te spreken, veel minder executie te decerneren, al ware daar van ook obligatien of schriftelyke schuld-kennissen verleend.

En om voor te komen, dat iemand hier van eenige onweetenheid zoude kunnen voorwenden, gelasten en bevelen wy wyders, dat dit ons placcaat niet alleen zal worden gepubliceerd ter plaatze, daar het behoort, maar ook in de Nederduitsche en in de gewoone inlandsche taalen geaffigeerd, zo ter dezer hoofdplaats, waar men gewoon is affixien te doen, als op de respectie bazaars en alomme in de bovenlanden.

Zie ook ^{19 April}_{11 Junij} 1799.

15 December. *Vernieuwd verbod tegen den verkoop van bedorven dranken, toek, enz.*

Nademaal ons is voorgekomen, dat, niettegenstaande het den ²/₁₉ September 1766 en 3 February 1784 gesteld verbod tegens den verkoop van bedorven, Europeesche dranken, surie, toek, kleinbier, brom en karnemelk, het uitventen van die schadelyke dranken weederom zeer in swang is geraakt tot merkelyk nadeel van de gezondheid der Europeesche militairen, zeevaardenden en anderen; — zo is het, dat wy, hierin willende voorzien, goedgevonden hebben nader te interdiceren en te verbieden, gelyk wy op het ernstigste interdiceren en verbieden by dezen, dat geene Europeesche, bedorven dranken in eenige herbergen of plaatzen, zo binnen de stad als buiten dezelve, tot de respectie posten van Meester-Cornelis, de Ketting, Anké, Ansjol of Zoutelande, Dwars in de weg en binnen het landgoed Tana-abang toe, verkogt, getapt of geschonken zullen mogen worden, op poene van vyf honderd ryksdaalders, ten behoeven van den officier, die de calange

zal doen, zo dikwyls iemand hierop zal worden geattrappeerd, behalven eene arbitraire correctie daar en boven; en dat in dezelve ook, zo min als in eenige winkels, warongs of eenige andere huizen, dan wel langs de straaten of wegen binnen de voornoemde posten en plaatsen, verkogt zullen mogen worden het zogenaamd klein-zet of gekookt bier en surie of toeak, dan wel brom, op poene van vyf en twintig ryksdaalders voor den geenen, die dezelve langs de straaten of weegen verkoopt en van een honderd ryksdaalders voor die geenen, die zulks in herbergen, winkels, warongs of huizen onderneemt, waar van de aanbrenger, de pachter en de officier van justitie, die de calange zal doen, ieder een derde zullen genieten; en dat, wanneer ontdekt word, dat dit met voorkennis of conniventie van den pachter van de herbergen is geschied, dezelve, boven en behalven eene arbitraire correctie, verbeuren zal een boete van twee honderd ryksdaalders, waar van de eene helvt komen zal ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, en de andere helvt ten faveure van de stads-kas; zullende het echter den bakkers, arakbranders en andere ingezetenen vrystaan voor hun gebruik de nodige toeak te koopen en aan hunne huizen te laten brengen, mits dit geschiede met permissie van den bailluw, door wien daar toe briefjes verleend zullen moeten worden.

En, nadien wy wyders ook onderricht zyn, dat in het getal der herbergen buiten de stad eene zeer nadeelige vermeerdering plaats heeft en wel voornamentlyk op zodanige plaatsen, waar dezelve aan de respectieve militairen en zeevaardenden tot debauches gelegenheid geven en uit dien hoofde meest schadelyk zyn; — zo hebben wy al verder goedgevonden, niet alleen te renoveeren de orde, dat niemand buiten de stadspoorten of ten platte lande, tot de Maronde, Meester-Cornelis en Tange-rang inclusive, zal mogen tappen of herberg houden, dan die daar toe speciaale licentie van den gerechte dezer stad zal hebben geobtincerd; by het verleenen van welke licentien wy verlangen, dat in het byzonder gelet zal moeten worden, dat het eerlyke en bekende lieden zyn en die goed huis houden; —

maar ook te verbieden, dat geene herbergen of tapneeringen gehouden of eenige sterke dranken, hoegenaamd ook, verkogt mogen worden in de Zuider voorstad of op eenige plaatsen, tusschen de post Meester-Cornelis, de bazaar Tana-abang en deze stad gelegen, gelyk ook geen sterke dranken zullen mogen worden getapt op de bazaars zelve van Meester-Cornelis, Weltevreed en Tana-abang, op verbeurte van vyftig ryksdaalders ten behoeven van den officier van justitie, die de calange zal doen, en van den pachter dezer gerechtigheid, ieder voor de helvt.

Wordende alle de geenen, die herberg houden of tappen, gelast voor hunne deur of ingang een uithangbord te plaatzen, op poene van vyftig ryksdaalders, te verbeuren by den tapper, herbergier of warong houder, zo menigmaal hy zal bevonden worden het contrarie te hebben gedaan, te appliceeren de eene helvt ten profyte van den aanbrenger en de wederhelvt ten behoeven van den officier, die de calange zal doen.

Gelastende en beveelende de respective officieren van justitie en die zulks verder zoude mogen aangaan, met alle nauwkeurigheid toe te zien en te waaken, dat de inhoud dezes stiptelyk en zonder eenige afwyking werde agtervolgd en naargekomen, alzo wy zulks bevonden hebben alzo te behooren.

En op dat niemand hier van ontweetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze worden gepubliceerd en, behalven in de Nederduitsche, ook in de gewoone inlandsche taalen geaffigeerd ter plaatzen, waar men gewoon is publicatien en affixien te doen.

15 December. *Verbod tegen het houden van amphioenkitten zonder licentie.*

Nalemaal wy nodig geoordeeld hebben de zogenaamde amphioen- of madat-kitten, als dienende tot verzamelplaatsen van het slegtste volk en tot bederf der slaaven, niet alleen uit de stad en dies nabyheid, maar ook uit de bovenlanden, zoveel mogelyk, te weeren; — zo is het, dat wy goedgevonden

hebben in het geheel te interdiceeren en te verbieden, gelyk wy interdiceeren en verbieden by dezen, dat in den aanstaande of van primo January 1798 af, niet alleen binnen deze stad, in de Chineesche kamp of in den omtrek van Batavia binnen de posten Ryswyk, Noordwyk, Dwars in den weg, Zoutelande of Ansjol, Anké en de Ketting, op geene andere plaatsen als in de Mangadoewa, by de Jambatang Liema en de Goedong panjang amphioen gekookt of geschooven zal mogen worden, maar dat ook boven de voormelde posten en verder in de om- en bovenlanden, tot aan de Jacatrasche en Preanger Regentschappen en het Bantamsche gebied, geene amphioen kitten of warongs gehouden of, onder wat benaming ook, amphioen verkogt of geschooven zal mogen worden, dan alleen op de gepriviligeerde bazaars; — en zulks onder de navolgende bepalingen:

dat op ieder der voormelde drie plaatsen binnen den omtrek der voorschreeven posten, te weten in de Mangadoewa, by de Jambatang Liema en de Goedong panjang, niet meer dan drie of uiterlyk vier amphioen kitten of warongs gehouden zullen mogen worden, in zodanige huizen, als aan den heer praesident van het collegie van Scheepenen zullen worden opgegeven ter approbatie; en dat deze huizen genommerd zullen moeten zyn, op poene, dat voor ieder amphioen kit of warong, die ongenommerd buiten deze plaatzen of boven het voormeld getal gevonden zal worden, de houder daarvan verbeuren zal een boete van twee honderd ryksdaalders, ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, en de pachter, indien dit met zyn consent geschied is, het dubbeld bedragen daarvan of vier honderd ryksdaalders; of, indien zy onvermogend mogten zyn dit bedragen te voldoen, in de ketting zullen worden geklonken om voor den tyd van een jaar aan de gemeene werken te arbeiden;

dat, by aldien in de voormelde om- en bovenlanden tot aan de Jaccatrasche- en Preanger Regentschappen en het Bantamsche gebied eenige amphioen- kitten of warongs anders dan op de gepriviligeerde bazaars gevonden worden, de pachter, by aldien

hy daartoe permissie mogt hebben verleend, verbeuren zal een boete van een duizend ryksdaalders, ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, of wel, by onvermogen om die te voldoen, in de ketting geklonken zal worden om voor den tyd van drie jaaren aan de gemeene werken te arbeiden; terwyl hy, die bevonden zal worden zulk een kit of warong te houden, zowel als het hoofd der campong of plaats, waar zulk een amphioen-kit of warong zal worden gevonden, hetzy hy daarvan kennis heeft gedragen of niet, voor een jaar in de ketting geklonken zal worden om aan de gemeene werken ten arbeid gesteld te worden;

dat op de voormelde bazaars de pachter alleen en met seclusie van alle anderen amphioen zal mogen laten kookken en permissie kunnen verleenen om daar kitten en warongs te houden, mits hy aan de potias of huurders der bazaars van het zuiver bedragen van deze gerechtigheid uitkeert twee derde gedeeltens, tenzy hy met de gemelde potias of houders daaromtrent, by wyze van accoord of anderzints, mogt overeenkomen, doch dat in contrarie geval geen potia of huurder van een bazaar den pachter of zyne dienaaren zal mogen beletten of eenigzints hinderlyk zyn in het heffen van deze gerechtigheid, op poene van duizend zilvere gecartelde ducats, de eene helvt ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, en de andere helvt ten favore van den pachter; en dat hy, by onvermogen om die te voldoen, mede in de ketting geklonken zal worden om voor den tyd van drie jaaren aan de gemeene werken te arbeiden.

dat in de voornoemde kitten of warongs, zo binnen de voorschreeve buitenposten, als in de gemelde om- en bovenlanden, alleen zullen mogen worden toegelaten Chineezzen en vrye, onchristen inlanders, doch geene slaaven, van wie die ook zouden mogen zyn, op poene, dat, wanneer die in dezelve zullen gevonden worden, schoon ook al geen amphioen schuivende, de houder van die kit of warong in de ketting zal worden geklonken om voor den tyd van twee jaaren aan de gemeene werken te arbeiden en de pachter buitendien, of

hy 'er van heeft geweeten of niet, verbeuren zal een boete van vyf honderd ryksdaalders ten behoeven van den officier van justitie, die de calange zal doen, waartoe het denzelven vry zal staan, niet alleen die amphioen-kitten of warongs zo dikwyls op te neemen en te doen visiteeren, als hy zulks zal nodig oordeelen, maar ook, buiten eenige aucthorisatie, het recht zal hebben de daarin gevonden wordende slaaven uit dezelve te doen haalen en vervolgens, aan een boom gebonden, strengelyk te doen kastyden; — gelyk de lyfheeren en vrouwen ook zullen vermogen hunne slaaven uit de gemelde kitten te haalen of door de dienaaren der justitie dan wel anderen te doen haalen;

en dat tot het doen van calanges in dezen, niet alleen de respectieve officieren van justitie gequalificeerd zullen zyn, maar ook, voor zover de bovenlanden aangaat, de gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander.

Gelastende en beveelende wy de respective officieren van justitie, den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander en die zulks verder zoude mogen aangaan, met alle nauwkeurigheid toe te zien en te waken, dat de inhoud dezes stiptelyk en zonder eenige afwyking werde agtervolgd en naargekomen, alzo wy zulks ten meesten nutte onzer goede ingezetenen alhier bevonden hebben alzo te behooren.

En op dat niemand hiervan eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deze worden gepubliceerd en, behalven in de Nederduitsche, ook in de gewoone inlandsche taalen geaffigeerd, daar men gewoon is ter dezer hoofdplaats publicatien en affixien te doen, mitsgaders op de respective bazaars en alomme in de bovenlanden worden aangeplakt.

Op 29 December 1797 is ter zake nader besloten: aan den pachter der madat-kitten te permitteeren om de aan hem in de nabylieyd van deze stad toegestaane twaalf madat-kitten, niet alleen, ingevolge de pachtconditiën, tot zyn meeste voordeel te verdeelen over de by die conditiën aangeweessene drie

plaatsen te Mangadoea, Godong Panjang en Jambatang Lima, maar om ook daarvan eenige te plaatsen buiten de Boom en op campong Baroe, buiten de Utrechtsche poort, mits omtrent degeene, die op de laatstgenoemde twee plaatsen zullen worden opgezet, de by de conditiën gemaakte bepalingen even zodanig als omtrent de overige geobserveerd worden; en wyders op de door hem gedaane vraag, hoedanig hy zoude moeten handelen, wanneer slaaven voorgeeven door hunne lyfheeren tot het koopen van madath gezonden te zyn of zich voor vrygegeeven opgeeven, te kennen te geeven, dat in het geheel geene slaaven, hoegenaamd ook en om wat reeden dit ook zoude mogen zyn, in eenige madat-kit mogen worden toegelaten en de vrye lieden, die amphioen willen laten koopen, zulks door vrye personen zullen moeten laten doen, indien zy zelfs onwillig zyn daartoe in een amphioen-kit te kooenen, mitsgaders dat in het tweede geval vry gegeeven slaven niet moeten worden toegelaten zonder hunne vry-brieven te hebben vertoond en die deugzaam bevonden zyn”.

Zie ook 9/16 Januarij en 18 Mei 1798.

16 December. Maatregelen in het belang van de suikercultuur op Java.

Naar aanleiding van eene aanschrijving van Commissarissen Generaal »noteerde” de Indische Regering in hare resolutiën van den 19^{den} December 1797 het navolgende:

dat hun hoog Edelheeden verlangen, dat de leverantie van zuiker ten gouvernemente Java gebragt zal worden tot op eene hoeveelheid van twee en dertig duizend pikols of vier millioen ponden in het jaar en ten comptoire Cheribon op twintig duizend agt honderd pikols of twee millioen en zes maal honderd duizend ponden;

dat hun hoog Edelheeden, reeds in den jaare 1794 met de meest mogelyke nauwkeurigheid onderzocht hebbende alles, wat tot den praesenten staat der zuiker-culture op Java betrekking heeft, bevonden hebben, dat zich des tyds aldaar bevonden zeeven en twintig stuks zuikermoolens, als;

in het Japarasche en Kadoesche district.....	17 stuks,
• • Joanasche en Pattysche • 	7 •
• • Paccalongansche en Batangsche district..	2 •
en op Passarouang.....	1 •
of te zamen.....	
	27 stuks,

alle welke moolens te zamen, uitgenomen vier, die noch van de leverantie geëxcuseerd waren, in dat jaar getaxeerd zyn op 9801 picols en 36 ponden, waarvan afgetrokken de Compagnie's leverantie tot 8000 pikols, voor den particulieren handel over blyven slechts 8801 pikols en 36 ponden, die met hetgeen de bovengemelde vier molens zouden kunnen leveren en de overigen minder getaxeerd mogten weesen, dan in goede jaaren effectivelyk kunnen aanmaken, eene quantiteit van 5 à 6000 pikols zullen uitmaken, zodat men stellen kan, dat in die situatie Java in het geheel kan opleveren veertien à vyftien duizend picols by een goed gewas, gelyk dat van 1794 geweest is;

dat hun hoog Edelheeden om de voorschreeven voorgenomen uitbreiding te effecteeren de ministers van Java hebben aangeschreeven om de zuiker-culture aldaar te ontheffen van alle de drukkende omstandigheden, welke dezelve tegenswoordig belemmeren en door gepaste voorzieningen op eene kragtadige wyze aan te moedigen, doch daarin tevens met de vereischte omzigtigheid te werk te gaan, ten einde de extensie der zuikerteelt geen nadeel toebrengt aan die van de ryst en ook niet strekke tot praejuditie van de Bataviasche colonie;

dat, schoon de intrekking van vorige ordres, welke het getal der zuikermoolens op Java hebben bepaald, daartoe in de eerste plaats in aanmerking komt, hun hoog Edelheeden nochthans vermeenen het ten eenemaal ongeraden te zyn aan een iegelyk de onbepaalde vryheid te verleenen tot het aanleggen van zuikermolens, niet alleen wyl een ieder om het zeerst geneigd schynt te zyn om diergelyke onderneemingen by de hand te neemen, maar ook wyl het zuikerriet ten gouvernemente Java door den Javaan zelfs en geenzints door den moleenaar, gelyk hier ter hoofdplaats, word gekweekt en die

landaart een afkeer heeft van het schoon en toemaken van onbebouwde gronden, zodat eene onbepaalde vergunning in dezen buiten allen twyfel nadeelig zoude zyn aan de zo nodige ryst-cultuur en hun hoog Edelheeden, om dit voor te komen en wyders het bedoeld effect te bereiken, de ministers van Java hebben gequalificeerd om de voorschreeven extensie der zuiker-culture te doen gevolg neemen onder de navolgende bepalingen :

voor eerst : dat geen groter getal nieuwe molens op Java zal mogen worden aangelegd, dan met het thans aanwezig zynde getal voldoende zullen zyn om aan de Compagnie eene jaarlyksche leverantie van twee en dertig duizend pikols zuiker te verzeekeren en eene hoeveelheid van zes tot agt duizend pikols, zonder meer, te doen overblyven voor den particulieren handel ;

ten tweeden : dat deze nieuwe aan te leggen zuikermolens, zoveel mogelyk, zullen worden gedistribueerd over alle de comptoiren, die daartoe geschikt zyn, zodat elk derzelve comptoiren, naar mate de gelegenheid der plaatsen, daardoor een evenreedig deel erlangen aan de voordeelen dezer culture en eene groote hoeveelheid van molens op eene en dezelfde plaats tot geen nadeel strekke aan de ryst-cultuur, omtrend welk point hun hoog Edelheeden speciaal verlangd hebben gediend te zyn van de consideratiën der ministers, alvorens hoogstlezelve finaal te bepaalen ;

ten derden : dat de nieuwe molens niet grooter zullen mogen zyn dan om elk 1200 pikols jaarlyks te kunnen aanmaken, om alzo de voorschreeve distributie des te gemakkelijker te maken en de inconvenienten, die ook uit den aanleg van te groote molens zouden kunnen voortspruiten, des te beter te prevenieeren ;

ten vierden : dat aan de eigenaars der thans subsisteerende, zowel als der nieuwe aan te leggen zuikermolens onbebouwde stukken lands, ter convenabele grootens, in gebruik zullen worden afgestaan om daarop zelve zuikerriet aan te kweeken, over welke stukken lands hun tot dat en geen ander einde

de vrye dispositie zal worden verzeekerd en onder geen voorwensel hoegenaamd mogen werden ontnomen, zolang de molens, waartoe deze landen expectivelyk zullen behooren, aanwezig en in behoorlyken staat van werking zullen zyn ;

ten vyfden : dat aan de molenaars de verzeekering zal worden gegeven, dat de tegenwoordige nieuwe instellingen omtrend de zuiker-culture, mitsgaders de leverantie en betaling van dat artikel op Java aan de Compagnie zullen stand houden en daarin geene verandering zal worden gemaakt, behoudens echter van het recht aan de Compagnie om aan die culture eene nog verdere extensie te geeven, wanneer zy zulks in der tyd nuttig en dienstig mogt oordeelen ;

ten zesden: dat om de molenaars in staat te stellen tot eene betere bearbeiding der zuiker en om dezelve evenzo deugzaam te leveren als de Bataviasche, aan hun zal worden toegelegd rd^e 4½ per pikol voor de oprechte eerste soort ;

ten zeevenden: dat de vooruit verstrekingen van penningen voortaan op Java, even als op Batavia, zullen geschieden directelyk van wegens de Compagnie tot circa de helft op de naar bevinding telkens te bepalen leverantie en daarvan de eene helft in de maand January en de wederhelft in Juny ; en

ten agtsten: dat de molenaars de vryheid zullen hebben om hetgeen zy meer cultiveeren dan het bedragen hunner verpligte leverantie aan de Compagnie, volgens eene billyke bepaling vry te mogen uitvoeren naar alle zodanige plaatsen, werwaards de uitvoer van zuiker tot heden is of by vervolg zal zyn gepermitteerd, met interdictie aan diegeene, welke op de respective comptoiren in naam van de Compagnie het gezach uitoeffenen om zich daarmede niet verder of anders te bemoeyen, dan om de geleverd wordende zuiker nauwkeurig te examineeren, waarvoor en voor de verdere moeite by de acceptatie een agtste ryksdaalder per pikol, door de leverantiërs te betalen, wanneer zy ook voor de deugzaamheid der zuiker aanspreekelyk zullen zyn:

Voorts, dat hun hoog Edelheeden om den heer Java's gouverneur en desselfs successieuren in der tyd te gemoed te

komen in het gemis der voordeelen, die de gouverneurs van Java volgens de presente inrichting uit de zuiker-culture pleegen te genieten, doch die geheel zullen vervallen, ten einde die culture invoegen voorschreeven ten eenemaal te ontheffen van alle de drukkende omstandigheden, welke dezelve tegenwoordig belemmeren, besloten hebben het voor gouverneurs van Java bepaald jaarlyks aubtgeld van rd^s 20000 te verminderen rd^s 10000.

Mitsgaders dat hun hoog Edelheeden de ministers van Java wyders hebben aangeschreeven om voortaan jaarlyks een pertinent verslag van de zuiker-cultuur te doen aan deeze regeering en daarby telkens op te geeven het getal der molens en waar die gelegen zyn, alsmede de quantiteiten zuiker, die elk derzelve by een goed gewas kan opbrengen, ten einde telkens door deeze regeering daarop het nodige na bevinding van zaaken te kunnen worden gedisponeerd.

En dat hun hoog Edelheeden laatstelyk, wat Cheribon betreft, van den resident aldaar, Pieter Walbeek, hebben gevordert desselfs consideratien en bericht, hoedanig op de beste en spoedigste wyze zal kunnen worden voldaan aan hoogst derzelve voorschreeven intentie om de zuiker leverantie aan de Compagnie op Cheribon te brengen tot op twee millioenen en zes maal honderd duizend ponden in het jaar.

19 December. *Verbod tegen het te koop stellen van ongemerkte waskaarsen.*

Van wegens de hooge regeering dezer landen word den gezamentlyken kaarssenmaakers, tot voorkoming van alle fraudes, die ten naalee van den pachter van het merken der waxkaarssen zouden kunnen worden gepleegd, by dezen op het ernstigst geinterdiceerd en verboden om hunne waxkaarssen, zo lang die niet gemerkt zyn, in derzelve warongs of winkels ten toon te hangen of te stellen, maar daarentegen gelast en aanbevolen om, wanneer de bekrompenheid van derzelve wooningen niet toelaat de door huu aangemaakte en nog niet gemerkte

waxkaarssen op een byzondere plaats te hergen, dezelve ten minsten af te sluiten of te bedekken, op poene, dat zy anders zullen worden aangemerkt als fraudeurs van de pacht en dus verbeuren de op het te koop zetten van ongemerkte waxkaarssen by de pacht-conditiën bepaalde boete van vyf en twintig ryksdaalders, wanneer de quantiteit niet grooter is dan een quart pikol, en van vier maal de waarde, als die daarboven loopt, behalven de confiscatie van het aangehaalde, de helvt voor den pachter en de andere helvt voor den officier, die de calange zal doen.

19 December. *Regeling van in- en uitgaande regten, enz.*

Van wegens de hooge regeering dezer landen word aan allen en een iegelyk by dezen bekend gemaakt, dat in Raade van Indië, om met primo van January 1798 in te gaan, beslooten is:

Eerstelyk: het interdict van den uitvoer alhier van syroop, geëmancerd den $\frac{12}{22}$ April 1768, als nu weder in te trekken en dienvolgende tot den uitvoer daarvan aan een ieder vryheid te geven.

Ten tweeden: den handel in Javasche en Cheribonsche suiker, eerste soort, met intrekking van de daartegens gestelde ordre, aan een iegelyk te permitteeren.

Ten derden: van de vogelnestjes, vallende in de Jaccatrasche bovenlanden, waar van thans geheeven worden, behalven zes percent voor den pachter, noch vyf en twintig ryksdaalders voor de Compagnie, te laten heffen tien percent voor den pachter, zonder meer.

Ten vierden: den thol op den uitvoer van amphioen, die by de Compagnie is ingekogt, te bepalen op twintig ryksdaalders, iedere kist, zonder onderscheid van soorten, en die op den tweeden invoer van zodanige amphioen daarenboven noch op tien ryksdaalders voor iedere kist, mede zonder onderscheid van soorten, uitgezonderd nochtans amphioen, die van Java's Noord-Oostkust, Cheribon en Bantam mogt zyn uitgevoerd en

uit noodzaakelykheid hier weder terug gebragt word, alzo daar van, even als thans plaats vindt, niets worden betaald; — voorts de waag-gerechtigheid, die van ieder by de Compagnie ingekogte kist amphioen moet worden betaald, te stellen op vyf ryksdaalders, almede zonder onderscheid van wat soort die is.

Ten vyfden: van de Javasche lywaaten, die hier zullen worden ingevoerd, niet meer dan zes percent aan 's Heeren gerechtigheid te doen heffen, doch van alle andere lywaaten, die van plaatzen, om de Oost gelegen, hier worden aangebragt, de bepaalde 15 percent te laten voldoen.

Ten zesden: den uitvoer van lywaaten, zyde-stoffen, koussen, alcatyven en het kattoen naar de Oostersche gouvernementen en andere bezittingen van de Compagnie alleen aan Compagnie's dienaaren en onderhoorigen, doch niet aan vreemde Europeezen of Americaanen te permitteeren; — en den thol, die hier op gesteld is, ook te laten betalen van alle zodanige lywaaten, zyde-stoffen, enz., als hier ter rheede komen om naar Java, de Oostersche comptoiren of andere bezittingen van de Compagnie vervoerd te worden, schoon die hier niet ingevoerd, verkogt of overgescheept worden, doch deze gerechtigheid niet te laten voldoen van lywaaten, zyde-stoffen, enz., welke in de schepen of vaartuigen blyven, die niet naar eenig Compagnie's comptoir staan te vertrekken, en dus de eigenaars of voorders van deze schepen of vaartuigen niet verder aan dezen thol subject te laten zyn, als voor goederen, die zy uit hunne bodems ter rheede verkopen of overscheepen.

Ten zevenden: van de uitgevoerd wordende poeder-, brood- en hoed-suiker aan 's Heeren gerechtigheid te laten betaalen 18 stuivers het pikol, wanneer die uitvoer geschied door ingezetenen van de Compagnie, en 30 stuivers per pikol, wanneer de uitvoer zal geschieden door vreemdelingen of anderen, geene ingezetenen van de Compagnie zynde, dan wel voor derzelve rekening; — voorts van de Javasche en Cheribonsche suiker, hetzy kandy of poeder, die hier aangebragt, doch niet ingevoerd word, twaalf stuivers per pikol te laten betalen, wanneer die hier word overgescheept, en zes stuivers per

pikol, ingeval dat die met hetzelfde schip of vaartuig, waarmede zy hier is aangekomen, weder word uitgevoerd.

Ten agtsten: met intrekking van de praesente ordre, dat van alle de ryst, die in de schepen of vaartuigen, met dewelke die aangebragt is, verblyft en daarmede naar de overwal of elders word vervoerd, vier ryksdaalders per kojang zal worden betaald, te statueeren, dat van alle ryst, die van Java en Cheribon word aangebragt om van hier direct wederom naar de overwal te worden vervoerd, hier geen thol zal mogen geheeven worden, wanneer by de passen der vaartuigen, die dezelve aanbrenge, uitdrukkelyk is bekend gesteld, dat de lading is gedestineerd naar de overwal; doch dat, wanneer dit by de passen niet bekend staat, van de ryst, die aangebragt en niet ingevoerd of overgescheept, maar met hetzelfde vaartuig wederom vervoerd word, betaald zal moeten worden de bepaalde thol van zes ryksdaalders voor den in- en uitvoer; — gelyk mede van alle ryst, die hier ter rheede komt en met toestemming van de hooge regeering vervoerd word naar eenige plaats, aan vreemde Europeezen toebehoorende, zonder dat die hier ingevoerd word, betaald zullen moeten worden vier ryksdaalders per kojang voor in- en uitgaande rechten zamen.

Ten negenden: van het meel, hetwelk hier zoude mogen ingevoerd worden, te laten heffen zes percent, ten behoeven van den pachter van de Boom.

Ten tienden; van de ingevoerd wordende, gekorven, Javasche en Cheribonsche tabak, waar van thans geheeven worden vyf percent in natura en $1\frac{1}{2}$ ryksdaalder in gelde, te laten heffen zes percent in het geheel, ten behoeven van den pachter van de Boom, buiten bemoeynis van den pachter der gerechtigheid op de gekorven Chinasche tabak.

Ten elvden: in te trekken de tot dus ver aan de gezagvoerders en eerste officieren op 's Compagnie's schepen of vaartuigen, welke van Macasser hier terug komen, verleende permissie om de eerste agt en de tweede vier slaaven tholvry alhier te mogen aanbrenge.

Ten twaalvden: almede in te trekken de tot dus ver plaats gehad hebbende schikking, volgens welke de handelaars, die uit de straat Malacca en niet van Malacca zelfs terug komen, dubbelde thol moeten betalen van de door hun aangebragt wordende taripangs, agar agar, troeboe of viskuit, vischlym, haayvinnen en wat verder tot negotie dient, en de gemelde handelaars te laten volstaan met de betaling van zes percent.

Ten dertienden: te statuereen, dat in geval ontdekt mogt worden, dat hier slaaven clandestien zyn ingevoerd, van welke geen redemptie-geld voldaan is, hetzy onder den naam van anaksprauw of matroozen of wel anderzints, om daardoor 's Heeren gerechtigheid te fraudeeren, de invoerder niet alleen als een fraudeur zal worden behandeld, maar ook voor ieder derzelven het voormeld redemptie-geld zal moeten betalen; en dat bovendien dusdanige clandestien ingevoerde slaav of slaaven verbeurd zullen zyn en geconfisqueerd zullen worden ten faveure van den pachter of wel den officier, die de aanhaling zal doen.

Ten veertienden: nader te interdiceren het vaaren van enige vaartuigen, hoegenaamd ook, van Java, Cheribon, Indramajoe, Bantam of elders komende, naar Tjilintjing, Tannara of eenige andere plaatzen, hier omstreeks gelegen, of het vertrekken van daar derwaards, op poene van confiscatie van vaartuig en lading ten faveure van den pachter voor de eene en van den officier van justitie, die de calange zal doen, voor de andere helvt, zullende de potias der bazaars op de twee eerstgemelde en de hoofden op de andere plaatzen daar voor aanspreekelyk worden gehouden en niet alleen verplicht zyn aan de bediendens, die de pachter van de Boom zal nodig oordeelen aldaar te plaatzen, alle adsistentie te verleenen, wanneer die van hun gerequireerd zal worden, maar ook by ontdekking, dat eenige goederen aldaar clandestien zyn aangebragt of uitgevoerd, voor den tyd van tien jaaren in de ketting geklonken worden om aan de gemeene werken te arbeiden; — en

Ten vyftienden: te bepalen, dat geene Compagnie's dienaaren,

op het Jaagpad, Ploezers kasie of buiten de Boom alhier bescheiden, eenige negotie goederen in hunne wooningen of elders zullen mogen brengen of opslaan, hetzy voor zig zelve of wel voor anderen, op poene van confiscatie van dezelve ten faveure van den officier van justitie, die de aanhaling daarvan zal doen, voor de eene en van den pachter van de Boom voor de andere helvt.

En opdat niemand hiervan eenige ignorantie zoude kunnen praetendeeren, zal deze, zo alhier, als op Java, Cheribon en Bantam worden gepubliceerd en, behalven in de Nederduitsche, ook in de gewoone inlandsche taalen geaffigeerd ter plaatzen, waar men gewoon is publicatien en affixien te doen.

22 December. *Regeling van het „douceur” voor subalterne officieren bij expeditiën ter zee.*

Is goedgevonden en verstaan voor het vervolg te bepaalen, dat de subalterne officieren, die hier aan land zyn bescheiden, wanneer geëmployeerd worden tot het doen van tochten over zee, voor den tyd, dat dezelve duuren, zullen blyven genieten de helft van het douceur, waarvan zy anders aan land zouden hebben gejouisseerd, uit aanmerking, dat dezelve gedurende die tochten verstoken zyn van alle voordeelen, behalven alleen hunne gage, die zelfs niet toereikende is om zich slechts van het nodige te voorzien.

22 December. *Voorschrift nopens onafgehaalde of overschietende rantsoenen.*

Op de propositie van den heer Gouverneur Generaal is goedgevonden en verstaan de rantsoenen, die by de dadelyke verstrekking en uitdeeling daarvan aan de militairen, enz. niet afgehaald worden of overschieten, tot voorkoming van alle misbruiken, die hier omtrent zouden kunnen plaats hebben, voortaan wederom maandelyks voor de Compagnie te laten inneemen, ten einde by de volgende verstrekkingen in mindering van de quantiteyt, die uit 's Comp^e magazynen zoude

ontvangen worden, te dienen; en daarvoor te valideeren een equivalent uit 's Compagnies kas, te weeten: voor de ryst rd^s 30 per last en voor de arak rd^s 35 per legger, om te komen ten voordeele van de bakken der gemelde militairen.

22 December
5 Januarij. *Maatregelen in het belang van de publieke rust en veiligheid binnen en buiten de stad Batavia.*

Op een request van den capitain en lieutenants der Chineesen is goedgevonden en verstaan de door deze regeering gemaakte schikkingen tot handhaving van de publieke rust en veiligheid, zo binnen als buiten de stad, ook meer byzonder betrekkelijk te maken tot de Chineesche campong en dien volgende, met renovatie en ampliatio van de ten dien opzichte door deeze regeering geëmaneerde placcaten van den 21 Juny 1667, 12 April 1697, 28 July 1713, 29 Juny 1739 en 22 September 1769 te statueeren en te ordonneeren, dat, zowel binnen de stad, als in de Chineesche campong en andere plaatsen, buiten de stad gelegen, geene inlanders en lyfeigenen na negen uren 's avonds zonder brandend licht en vooral niet van eenig geweer voorzien, 's Heeren wegen zullen mogen passeeren, maar door de commandanten der respective wachten zullen moeten worden aangehouden en vervolgens aan de officieren van justitie, onder wien dezelve sorteeren, dan wel anders aan den ge-committeerde tot en over de zaaken van den inlander zullen moeten worden overgegeven om als drossers te worden aangemerkt;

dat, wanneer na zons ondergang of by het vallen van den avond ondekt word een complot van drie, vier of meer suspecte personen in de nabyheid van eenige campong te zyn geformeerd, de geene, die daarin het commando heeft, hetzelfde moet laten te keer gaan, opvatten en apprehendeeren, met authorisatie van denzelfen om, in cas van resistentie, daarop te mogen laten losbranden of die zich ter weer stellen, onder de voet stooten, mits daarvan den volgende morgen kennis worde gegeven, daar het behoort;

en dat wyders een iegelyk, buiten deeze stad, in de thui-
 nen en op de landeryen woonachtig, even als by de voorschreeve
 placcaaten van den 7^{en} July 1667, 17 Augustus 1713 en
 5 October 1769 gepermitteerd is, nader geauthoriseerd zal
 worden om alle onbekende en suspecte persoonen, hetzy vrye
 of lyfeigenen, van binnen de hekken of paggers van hunne
 thui- nen, landeryen of wooningen, van 'savonds ten half zeeven
 tot 'smorgens ten half zes uren, niet alleen met geweld te
 weeren, maar zelfs daarop los te branden, dan wel die ander-
 zints af te maken, zonder deswegens voor eenige na- of
 aanspraak te dugten, mits daarvan den volgenden morgen
 kennis geevende aan den drossaard der Bataviasche omme-
 landen of, zoveel de ter neder gevelde bekend is, aan den
 officier, onder wiens jurisdictie hy sorteert; blyvende eindelyk
 de commandanten en posthouders van de buiten-forten en de
 patrouilles, die uit dezelve gedaan worden, buitendien noch
 gehouden en verplicht om op alle suspecte zwervers langs
 's Heeren wegen by nacht en ontyden vuur te geeven, wanneer
 zy zich niet alleen laten apprehendeeren of zich trachten te
 weer te stellen, dan wel hun lieder geweer bevorens niet
 van hun afleggen.

Voorts tot betere tegengang van alle ongeregeldheden, die,
 zo door de inlandsche bediendens van de justitie, als door de
 militairen in de Chineesche campong zouden kunnen worden
 gepleegt, by wyze van ampliatio van de voorschreeve placcaaten
 te bepalen, dat geene inlandsche bediendens van de justitie,
 na zons ondergang, zich gewapend in de meergemelde Chi-
 neesche campong zullen mogen begeeven, tenzy behooryk in
 hunne monteeringen gekleed, op poene van, in het contrair
 geval, opgevat en strengelyk afgestraft te zullen worden, zo-
 mede dat geene militairen, zo Europeesche, als inlandsche, na
 den gemelden tyd de voormelde campong zullen mogen pas-
 seeren, tenzy door hunne officieren tot het doen van eenige
 patrouilles of anderzints gecommandeerd, op poene van arbi-
 traire correctie.

Zullende de respective officieren van justitie, zowel als de

gecommitteerde tot en over de zaken van den inlander, nevens de onderscheidene commandanten der respectieve wachten binnen en buiten de stad, gelyk mede de commandanten der inlandsche en Chineesche natien worden gelast nauwkeurig te letten en te doen letten, dat het voorschreevene stiptelyk werde geexecuteerd en geobserveerd.

Zie ook 23 Mei 1809.

30 December. *Vereeniging der betrekkingen van Bailluw en Drossaard te Batavia.*

In aanschouw genomen zynde, dat de officieren van justitie (met meer andere ambtenaaren en bediendens) hunne middelen van bestaan geheel of gedeeltelyk komen te missen door de jongst afgeschafte recognitien uit de pagten, mitsgaders door het gerenoveerd verbod door de hoge regeering by publicatie van den 12^{en} deezer lopende maand tegens het aanneemen van geschenken en dat 'er dierhalven volstrekt in behoord te worden voorzien om de meesten derzelve daaromtrent te gemoet te komen.

En begreepen weezende, dat daaromtrent alle mogelyke menage van 's Compagnies finantien diend te worden in het oog gehouden, zo is by heeren Commissarissen Generaal daartoe in aanmerking gekomen, of het niet mogelyk zoude zyn om, zonder praejudicie van de justitie, de posten van bailluw der stad en drossaard van de ommelanden van Batavia te vereenigen en voortaan te doen waarneemen door een en dezelfde perzoon.

Waar over gedelibereerd en uit een desweegens gedaan nauwkeurig onderzoek bevonden zynde, dat wezentlyk, in de tegenswoordige gesteldheid der stad Batavia, de beezigheeden van den bailluw geenzints van dien omslag of werkelykheid zyn, of dezelve kunnen zeer gevoeglyk en sonder eenig het minste letzel voor de justitie ook tevens worden waargenomen door den landdrost, mits hy in deszelfs verrigtingen als bailluw geadsisteerd werde door een bekwaam minder officier onder

den titul van schout, die verplicht zal zyn om binnen de stad Batavia te moeten wonen, en wyders door diezelfde, mindere bediendens, welke de bailluw steeds ten dienste der justitie is benodigd geweest en waarvan het getal althans niet behoord te worden verminderd.

Is goedgevonden de bediening van bailluw op te dragen aan den presenten drossaard der Bataviasche ommelanden, Andries Hartsinck, met bepaaling, dat deeze twee posten voortaan altyd door een en dezelfde perzoon zullen worden bekleed onder den titul van drossaard van de stad en ommelanden van Batavia.

Zie ook 23 Maart 1804.

30 December. *Bepaling, dat de betrekking van kerkmeester voortaan zoude worden bekleed door den vice-president van Scheepenen.*

1798.

5 Januarij. *Voorschrift voor inlanders om, bij het bezoeken van opium-kitten, hun tjap te vertoonen.*

Op een request van den pachter der madat-kitten, Tan Tjantjing, is om denzelve, zoveel doenlyk, te gemoed te komen in de moeylykheid om slaaven, die zich voor vrye inlanders uytgeeven, van zodanige perzoonen, als werkelyk vry zyn, te kunnen onderscheiden, goedgevonden en verstaan de vrye inlanders by een billet te gelasten om, wanneer zy de gepermitteerde madat-kitten willen bezoeken, aan de houders derzelve te vertoonen het tjap, hetwelk zy volgens de reeds gestatueerde ordre van den ^{21 January} 1798 _{6 February} verplicht zyn by zich te dragen.

De straf voor den pachter bij toelating van een slaaf was kettingslag en eene boete van 500 rijksdaalders.

Zie ook 23 Mei 1809.

$\frac{5}{16}$ Januarij. *Regeling van het costuum der oppassers van den Drossaard der Bataviasche ommelanden, enz.*

Wyl de jongst door deze regeering gemaakte bepaling, dat geene inlandsche bediendens van de justitie zich na zons ondergang gewapend in de Chineesche campong mogen begeeven, tenzy behoorlyk in hunne monteering gekleed, geene geringe hindernis zal toebrengen in exploiten tegens de listige, van aanhang voorziene en schadelykste hoosdoenders, — zo is, hierop gedelibereerd zynde, goedgevonden en verstaan aan den drossaard te permitteeren om zyne justitie bediendens voortaan te mogen geeven blauwe kleedingen met groene opslagen en witte linten of koorden, in steede van de groene kleedingen met geele linten, die deze bediendens tot hiertoe gedragen hebben; en wyders, met alteratie voor zover van de voorschreeven bepaling, mede toe te staan, dat in gevallen, waarin de aart ter te doene exploiten volstrekt vereischt, dat de justitie bediendens, die daartoe geëmployeerd worden, niet als dienaaren van de justitie kenbaar zyn en dus de monteering voor dien tyd niet kunnen dragen, gewapend en zonder hunne monteering in de Chinese campong verschynen, mits voorzien zynde van permissie-briefjes daartoe van de officiers der justitie, waaronder zy gehooren, om aan de respective wachten vertooud te kunnen worden.

Zie ook 7 Augustus 1798.

6 Januarij. *Regeling der inkomsten, enz. van den Drossaard der stad en ommelanden van Batavia.*

Gebleken zynde, dat de bailluw der stadt Batavia volgens deszelfs opgave in de jaaren 1789, 1790, 1791 en 1792 aan recognitien van diverse pagten, enz. had genoten, als volgt:

van de topbaanen binnen de stadt....	rd ^s	720
» » » buiten » »	»	2400
» » groente kraampjes.....	»	2040
» » vismarkt.....	»	300
Transporteere.....	rd ^s	5460

Per transport.....	rd ^a 5460	
van het hoofdgeld	» 600	
» de herbergen	» 240	
» een overhaals prauw aan de Ket- ting-brug	» 252	
van de hoendermarkt.	» 60	
nog van de groente passer voor groentens	» 81	
	<u>teld.....</u>	rd ^a 6695

dat in anno 1793 de recognitie der topbaanen binnen en buiten de stad was verhoogt tot rd^a 270 : 30, 's maands; — dat eene recognitie van ryksdaalders 20 's maands was geheeven van de arakspagt, rd^a 198 van de hoender passer; — nog eene aparte post van ryksdaalders 1200 van de groente kraampjes en rd^a 240 van de Ribalts gang;

dat de boetens en breuken in de zes laatste maanden van 1789 hadden opgebracht rd^a 945 : 16

in anno 1790.....	» 734 : —
» » 1791.....	» 856 : —
» » 1792.....	» 1216 : —
» » 1793.....	» 1754 : —

en van primo Januari tot ultimo

September 1794.....	» 490 : —
	<u>te zamen... rd^a 5995 : 16</u>

of door elkander gerekend in het jaar.....	» 1000
--	--------

dat de nieuwe jaars geschenken in anno 1790 hadden bedragen :

van den kapitein der Chineesche natie rd ^a	1000
» » lieutenant, die de topbaan houd	» 300
» de groente kraampjes	» 500
» het hoofdgeld	» 50
» de visch passer.....	» 25
» » groente kraampjes.....	» 1700
nog van diverse te samen.....	» 257

	<u>teld.....</u>	» 3612
--	------------------	--------

Transporteere.....	rd ^a 11505
--------------------	-----------------------

Per transport rd^a 11305

dog dat in anno 1793 de nieuwe jaars gelden van den capitein en lieutenant der Chineesen waaren ingetrokken en die van de groente kraampjes vervallen, doordien dezelve by publieke opveiling zyn verpagt geworden;

sodat deeze bediening, zodanig als dezelve bevorens was geconstitueerd, had opgebracht jaarlyks rd^a 11305

dat daarentegen de noodzakelyke uitgaven worden opgegeeven te hebben bedragen: tot kleeding, besolding en onderhoud van de nodige oppassers, schryflooenen, nieuwe jaars giften, douceur aan den cipier der burger boeyen voor de leverantie van koffy, thee, enz., enz.:

in de laatste 6 maanden van het jaar 1789 rd^a 1255 : 45

in anno 1790 » 1838 : 36

sonder egter te reekenen het betaalde aan een advocaat voor het beschryven van zeeker proces;

in anno 1791 » 1229 : 32

» » 1792 » 1329 : 32

» » 1793 » 1703 : 30

ongereekend rd^a 600 voor ambtgeld, in anno 1794 tot ultimo September. » 1400 : —

teld in 5 jaaren en 3 maanden. rd^a 8757 : 31

makende door elkanderen in het jaar » 1668

hetwelk van de voorschreeven revenuen afgetrokken zynde, mitsdien het zuiver overschot bedroeg rd^a 9637

Voorts, dat de inkomsten van den drossaard der Bataviasche ommelanden in anno 1796 hebben bestaan in het volgende:

van den pagter der topbaanen rd^a 2600 : —

» » » » groente

kramen » 840 : —

van den pagter der hoofdbriefjes » 600 : —

Transporteere rd^a 1440 : —

Per transport....	rd ^e	1440 : —
van den pagter van het slagten		
van het vee	»	360 : —
van den pagter van het slagten		
van buffels	»	120 : —
van den pagter van de hane-		
vegtery	»	324 : —
van den pagter van de herbergen	»	300 : —
» de amfoen- of madat-kit op		
Meester Cornelis.....	»	1020 : —
van de topbaanen op Meester		
Cornelis.....	»	1200 : —
van de avond passer aan de		
rivierkant Patoeakan	»	120 : —
van de jaarlyksche warongs .	»	2479 : 12
» » maandelyksche »	»	799 : 24
» » wayang en de dito titie	»	1021 : 32
» » topping speelders....	»	223 : 16
voor het trouwen en 't branden		
van papier	»	263 : 16
of in alles..	rd ^e	12271 : 4
dat de voorschreeven recogni-		
tien in anno 1797 hadden bedragen	»	12886 : 22
dus deeze twee jaaren door		
elkanderen.....	rd ^e	25157 : 26
en gerekend jaarlyks	rd ^e	12578 : 37
Dat daarentegen de lasten in anno 1796 hadden		
bedragen:		
aan ambtgeld	rd ^e	1000 : —
voor schryfwerk aan een regts-		
geleerde	»	2400 : —
aan den substitut.....	»	300 : —
kleeding, onderhoud en verdere		
onkosten ten behoeven van oppas-		
sers en kaffers.....	»	888 : 28
Transporteere.....	rd ^e	4588 : 28 rd ^e 12576 : 37

Per transport.....	rd ^e 4588 : 28	rd ^e 12578 : 37
aan den cipier, 's jaars	• 120 : —	
voor de justitie, twee maal geschiedende.....	• 120 : —	
by het branden van de prauwen	• 30 : —	
wagepagt.....	• 300 : —	
te zamen....	rd ^e 5158 : 28	

En dezelve hadden in anno 1797 als even bedragen... .. 5158 : 28
 sodat na aftrek der lasten in het jaar zuiver was overgebleeven..... rd^e 7420 : 9

Nog genoot de drossaard als vice-president van Heemraden jaarlyks 1750 bossen pady *in natura*, die gerekend konden worden waardig te zyn circa rd^e 300.

En is dierhalven goedgevonden en verstaan deeze beide vereenigde diensten van bailluw der stad Batavia en drossaard der Bataviasche ommelanden, die voortaan door een perzoon zullen moeten worden bekleed met den titul van drossaard der stad en ommelanden van Batavia, te brengen onder de volgende bepalingen :

Eerstelyk: dat hy in deszelfs qualiteit als bailluw in zyne ambts verrigtingen zal worden geadsisteert door een schout, die de rang zal hebben van onder-koopman met een tractement van rd^e 250 'smaands en die verpligt zal zyn om binnen de stad te wonen.

Ten tweeden: hem te interdiceeren het genot van eenige der voormalige inkomsten van den bailluw, hoegenaamd, dan alleen de boetens en breuken, waarvan de voordeelen aan hem in die qualiteit, mitsgaders in die van drossaard worden gelaten volgens de wetten en ordonnantien van den lande.

Ten derden: van de verdere inkomsten en profyten, die hy als landdrost pleeg te genieten, aan hem alleen te laten die van de topping speelders en voor het trouwen en 't branden van papier, gelyk hy ook in 't besit zal blyven van 't jaarlyks genot van 1750 bossen pady *in natura*, aan hem als vice praeses van het collegie van Heemraden competeerende.

Ten vierden: dat hy bezwaard zal blyven met alle de lasten, aan beide bedieningen geaccrocheerd, als meede om zynen schryver, voor zoveel noodig zal zyn, schadeloos te stellen wegens het gemis van ryksdaalders 130 in 't jaar, welke dezelve pleeg te ontvangen van den pagter van de topbaanen, poo en wayangs, dog welke, neevens alle andere recognitien der pagters, zyn en voor altyd blyven afgeschaft.

Ten vyfden: dat aan hem om de voorschreeve lasten te kunnen goed maken en op eene behoorlyke wyze te kunnen bestaan, overeenkomstig deszelfs character, sal worden toegelegd, gelyk aan hem toegelegd word mits deezen, een vast tractement van ryksdaalders 1200 'smaands of in het jaar ryksdaalders 14400.

Ten sesden: dat aan hem wel expresselyk sal worden gelast om zig met de voorschreeven opentlyke en hem wettiglyk toegekende inkomsten te contenteeren, sonder eenige andere, directe of indirecte middelen te employeeren om dezelve te vermeerderen; en in 't byzonder om zig op het zorgvuldigst te wagten van alle zoortgelyke misbruyken, als daar omtrend zyn ingeslopen geweest, dog thans voor altyd zyn afgeschaft en vernietigd.

Ten sevenden: dat den tot schout aan te stellen perzoon zal worden toegelegd, zo als by deeze geschied, een tractement van ryksdaalders 250 'smaands of in het jaar ryksdaalders 3000, insgelyks zonder meer en met interdictie om zig directelyk of indirectelyk eenige andere inkomsten hoegenaamd in deeze zyne bediening te verschaffen, alleen uytgesouderd, wanneer de drossaard hem op eenigerhande wyze mogt willen doen participeeren in de boetens en breuken, waarop dezelve volgens de wetten en ordonnantien van den lande aanspraak kan maaken, hetwelk egter geheel en al word overgelaten aan het goetvinden van gemelden drossaard; en eyndelyk

Ten agsten: dat de drossaard verpligt zal zyn het getal substituten, oppassers en kaffers voor beide de gemelde bedieningen te blyven aanhouden, so als dat steeds heeft plaats

gehad, sonder daarin buiten speciale authorisatie van de hoge regeering eenige vermindering te mogen maken.

6 Januarij. *Regeling der inkomsten van den Advocaat-fiscaal en van den Water-fiscaal.*

Overgegaan zynde tot het regelen der inkomsten van de ambten van advocaat- en water-fiscaal van Indië, is in agting genomen, dat dezelve volgens het in den jaare 1794 gedaan naauwkeurig onderzoek hadden bestaan in het volgende, te weeten: die van den advokaat-fiscaal:

aan gagie 's maands f 50 of in 't jaar.	rd ^e 250
» emolumenten	rd ^e 100 » » » » 1200
te zamen	rd ^e 1450

voorts aan recognitien, als:

van de pagten van de toptafels, 's jaars	rd ^e 1200
» » » » » groente kramen, 's jaars »	390
» » » » » hanevegterien	312
teld	» 2802
of in alles	rd ^e 4252

behalven de leges (waarvan het bedragen onzeker, dog zelden hooger is dan rd^e), mitsgaders de boetens en breuken;

die van den water-fiscaal:

aan gagie en emolumenten, eeven als de advocaat-fiscaal,	rd ^e 1450
voorts aan recognitien, als:	

van den pagter van de boom, in het jaar	» 2400
of in alles	rd ^e 3850

behalven de leges, mitsgaders de boetens en breuken.

En dat aan deeze dienaaren uythoofde van deeze sobere inkomsten, mitsgaders de vry importante lasten, waarmede dezelve waaren beswaard en die seederd nog vermeerderd zyn door het cesseeren van de vrydom van wagenpagt, heeft moeten worden toegelegd een percent uit de zuivere winsten op den amfoen handel.

En is vervolgens na deliberatie goedgevonden en verstaan te laten cesseeren en voor altoos af te schaffen alle tot dus

verre door den advocaat- en water-fiscaal genotene recognitiën uit de pagten, als anderzints, en aan hun tot een vast tractement toe te leggen, zo als toegelegd word by deezen, te weeten : aan den advocaat-fiscaal ryksdaalders drie hondert en vyftig 's maands of in het jaar ryksdaalders 4200, en aan den water-fiscaal ryksdaalders drie hondert en twintig 's maands of in het jaar ryksdaalders 3840.

Wyders aan heiden te laten de voordeelen der leges, der boetens en breuken volgens de ordres en wetten van den lande en van het één percent uit de zuivere winsten op den amfoen handel, met ernstige recommandatie om zig met de voorschreeven inkomsten te contenteeren en van alle misbruyken zorgvuldig te wagten, gelyk dit aan officieren, die gesteld zyn om het regt der hoge overigheid waar te neemen, betaamd.

Voorts te bepalen, gelyk bepaald word by deezen, dat, zo dikwyls egter de voorschreeven beide posten door een en dezelfde perzoon ad interim zullen worden waargenomen, dezelve geen aanspraak zal kunnen maken op de beide tractementen, maar zig moeten vergenoegen met het hoogste of ryksdaalders 550 's maands, sonder meer.

6 Januarij. *Regeling der inkomsten van de substituten van den Advocaat-fiscaal.*

Gebleken zynde, dat de substituten van den advocaat-fiscaal aan inkomsten in de jaaren 1795, 1796 en 1797 hadden gehad, te weeten :

de eerste substitut :	
aan gagie en kostgeld.....	rd ^s 157 : 24
voorts in het jaar de volgende recognitiën :	
van den pagter der topbaanen buiten de stad.....	rd ^s 530 : 24
van den pagter der topbaanen binnen de stad.....	» 462 : 29
van den pagter der hanevegleryen	» 88 : —
» » » » arak.....	» 39 : —
Transporteere.....	rd ^s 589 : 29 rd ^s 157 : 24

Per transport.....	rd ^e 589 : 29	rd ^e 157 : 24
van den pachter der groente kra-		
men en winkels.....	» 60 : —	
nieuwe jaars geschenken van pag-		
ters en de kassiers der topbaanen..	» 174 : 28	
dito van den advocaat-fiscaal....	» 25 : —	
blokgeld, 's maands, door elkanderen		
ryksdaalders 18 of in 't jaar.....	» 120 : —	
17 heilige dagen à rd ^e 13 : 24,		
ieder dag.....	» 229 : 24	
waronggeld in de Ankerstraat...	» 222 : —	
teld.....	» 1951 : 9	
of in alles.....	rd ^e 2108 : 33	

de tweede substitut :

aan gagie en kostgeld, als de eerste, in het jaar	rd ^e 157 : 24
aan recognitien van den pagter der topbaanen	
buiten de stad.....	rd ^e 406 : 24
van den pagter der topbaanen	
binnen de stad.....	» 328 : 20
van den pagter der hanevegterryen	» 88 : —
» » » » arak.....	» 39 : —
» » » » groente kra-	
men.....	» 60 : —
van de arak warongs.....	» 90 : —
nieuwe jaars giften van diverse	
pagters en kassiers der topbaanen..	» 155 : 28
dito van den advocaat-fiscaal....	» 20 : —
blokgeld, 's maands, door elkander	
ryksdaalders 8 of in 't jaar.....	» 96 : —
17 heilige dagen à rd ^e 10 ieder	
dag.....	» 170 : —
teld.....	» 1453 : 24
of in alles.....	rd ^e 1611 : —

Waarop gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan van alle de hiervoren gemelde, gespecificeerde inkomsten aan voornoemde substituten van den advocaat-fiscaal alleenlyk te

laten het blokgeld en zodanige douceuren, als de advocaat-fiscaal zal mogen goedvinden aan hun by gelegenheid van het nieuwe jaar, als anderzints, toe te voegen, hetwelk geheel aan deszelfs vrye dispositie word overgelaten.

Voorts in te trekken het genot van gagie en kostgeld; en hun ten ernstigsten te gelasten zig zorgvuldig te wagten van het aanneemen van eenige recognitiën of geschenken ter contemplatie van hunne bediening en inzonderheid ook van het zo schandelyk misbruik der zogenaamde heilige dagen of om op dezelve conniventiën te gebruiken, strydig met hunne pligt en de wetten van den lande.

Dog daartegen aan den presenten eersten substitut toe te leggen, zo als aan denzelven toegelegd word mits deezen, een vast tractement van een honderd vyftig ryksdaalders 's maands of in het jaar ryksdaalders 1800; — en aan den tweede substitut 's maands ryksdaalders hondert of in 't jaar ryksdaalders 1200.

Met dien verstande, dat by eerste vacature en vervolgens het tractement van den eersten substitut insgelyks zal moeten worden gereduceerd en blyven op ryksdaalders hondert 's maands.

6 Januarij. *Regeling der inkomsten van de substituten van den Water-fiscaal.*

Gebleken zynde, dat de substituten van den water-fiscaal elk 's maands aan gagie hadden gehad rd^e 10 of in het jaar rd^e 120:—

aan kostgeld, 's maands, rd^e 3:6 of in

't jaar. » 37:24

teld. rd^e 157:24

wyders van den pagter van de boom 's maands

rd^e 20 of in 't jaar. » 240:—

of te saamen rd^e 397:24

En dat de verdere inkomsten dezer bedienden hadden bestaan in douceurs en presenten van de overheeden van 's Compagnies scheepen.

So is daarop gedelibereerd en — geremarqueerd zynde, dat, daar de inkomsten van voormelde substituten van den waterfiscaal gedeeltelyk hadden bestaan in presenten van de overheeden van 's Compagnies scheepen, het ligt is na te gaan, met wat oogmerk dezelve aan hun wierden gegeven, — goedgevonden en verstaan aan hun, op poene van deportement en verdere arbitraire correctie, naar exigentie van zaaken, te verbieden om voortaan eenige de minste geschenken, hetzy in gelde, dan wel in consumptible of andere waren, aan te neemen van de overheeden van 's Compagnies scheepen ofte van anderen, wanneer zulks geschied ter contemplatie van hunne bediening en om daarvoor eenige conniventie te verwerven omtrend de observantie der wetten.

En daar de voorschreeven recognitie van den pagter van de Boom bereeds is afgeschafft, so is al verder verstaan in te trekken hun genot van gagie en kostgeld en aan elk van hun tot een vast tractement toe te leggen, zo als aan hun toegelegd word mits deezen, ryksdaalders honderd 's maands, maakende voor beide in 't jaar ryksdaalders 2400.

6 Januarij. *Regeling der inkomsten van de substituten van den Drossaard te Batavia.*

Gebleken zynde, dat de inkomsten van den substitut van den voormalige bailluw in anno 1797 hadden bedragen, als volgt:

aan gage rd ^s 10 's maands of in het jaar... rd ^s 120 : —	
» recognitien van den pagter der topbaanen	
in 't jaar..... rd ^s 600 : —	
van den pagter der groentekramen	
in 't jaar..... » 180 : —	
van den pagter van het hoofdgeld der Chineezen.... » 120 : —	
van den pagter van de vischmark.. » 78 : —	
» » » » herbergen.. » 78 : —	
van de twaalf kassiers der topbaanen..... » 393 : —	
Transporteere..... rd ^s 769 : —	

Per transport.....	rd ^e 769 : —
van de tabak en yzer warongs...	» 192 : —
» » araks warongs.....	» 144 : —
nieuwe jaars giften van den pagter der groente kramen.....	» 80 : —
van den kassier der tophaanen...	» 175 : —
» » pagter » » ...	» 90 : —
aan blokgeld, doorelkander'smaands rd ^e 20.....	» 240 : —
aan diverse kleyne geschenken...	» 50 : —
zeeventien heylige dagen à ryks- daalders 12 : 24 elk.....	» 221 : 24
	teld.....
	rd ^e 2641 : 24
of in alles.....	rd ^e 2761 : 24

waarvan hy moest doen de volgende uit-
gaven, als:

voor onderhoud van het blokhuis, in 't jaar.....	rd ^e 30
voor onderhoud van een rypaard en toebehooren.....	» 80
aan diverse nieuwe jaars en andere ongelden.....	» 75
	teld.....
	» 185 : —

sodat hy volgens zyne opgave zuiver had
overhouden..... rd^e 2576 : 24

Waarop gedelibereerd zynde, is goedgevonden den drossaard
der stadt en ommelanden van Batavia te verplichten tot het
houden van drie substituten, als eene in qualiteit als drossaard
der stadt en twee als drossaard der ommelanden van Batavia.

Voorts te bepalen, dat deeze substituten in hunne bedieningen
geene andere inkomsten, hoegenaamd, zullen mogen genieten
dan die, welke hierna zullen worden gespecificeerd, met ernstige
last om zig daarvoor zorgvuldig te onthouden en inzonderheid
ook van het zo schandelyk misbruik der heylige dagen of om
op dezelve conniventien te gebruyken, strydig met hunne
pligt en de wetten van den lande.

En aan den substitut, die het laast by den voormaligen bailluw heeft gefungeerd, voor zo lange hy deeze dienst by den praesenten drossaard sal praesteeren, toe te leggen een vast tractement van ryksdaalders een honderd vyftig 's maands of in het jaar ryksdaalders 1800.

Wordende daarby aan hem gelaten het genot van het blokgeld, mits het onderhoud van het blokhuys goedmakende.

Dog zal egter by eerste vacature dit tractement moeten worden gereduceerd op ryksdaalders honderd 's maands of ryksdaalders 1200 in het jaar.

Wyders gezien zynde, dat in den jaare 1797 de drossaard der Bataviasche ommelanden maar een substitut heeft ge-employeerd, wiens inkomsten volgens gedaane opgave hadden bedragen, als volgt:

aan gagie, 's maands, ryksdaalders 10 of in 't jaar rd ^s 120 : —	
recognitien, te weeten: van den pagter der	
topbaanen, 's jaars.....	• 1000 : —
van den pagter der hanevegteryen, 's jaars...	• 156 : —
" " " van het hoofgeld der Chi-	
neezen, 's jaars.....	• 120 : —
van den pagter van het slagten der buffels, 's jaars	• 78 : —
" " " der herbergen, 's jaars.....	• 78 : —
" " " van de goente kramen, 's jaars	• 120 : —
aan warong geld.....	• 48 : —
van de amfloen- of madat-kitten, 's jaars....	• 240 : —
aan diverse geschenken van pagters enz., 's jaars	• 120 : —
dito van den drossaard by het nieuwe jaar..	• 300 : —
van de tjioko of rampok spel, 's jaars.....	• 52 : 12
blokgeld, door elkanderen rd ^s 25 's maands,	
is 's jaars.....	• 500 : —
voor 17 heylige dagen à rd ^s 29:12 daags	
is 's jaars.....	• 497 : 12
of in alles.....	rd ^s 3229 : 24
waartegen hy egter als lasten zyner bediening	
opbragd de volgende posten:	
Transporteere.....	rd ^s 3229 : 24

Per transport.....	rd ^s 3229 : 24
voor onderhoud van 2 rypaarden en toebe- hooren	rd ^s 120
voor onderhoud en ongelden van het blokhuis.....	» 168
voor diverse nieuwe jaars en andere kleine onkosten.....	» 90
te zamen.....	» 578 : —

sodat hy zuiver had overgehouden..... rd^s 2851 : 24

Is na deliberatie goedgevonden aan den thans fungeerenden substitut van den drossaard der Bataviasche ommelanden, by aldien en voor so lang hy als eerste substitut zynen dienst zal blyven praesteeren, toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deesen, een vast tractement van ryksdaalders een honderd vyftig 'smaands of in het jaar ryksdaalders 1800.

Voorts aan hem te laten het jaarlyks douceur van de tjiook of het rampok spel, mitsgaders de helft van het blokgeld en van het nieuwe jaars present van ryksdaalders 300, waarop by het reguleeren van de inkomsten van den drossaart reflexie is geslagen.

Dog zal het voorschreeve tractement egter by eerste vacature moeten worden gereduceerd en bepaald blyven op ryksdaalders hondert 'smaands of in het jaar ryksdaalders 1200.

En voorts aan degeen, die by voornoemden officier in qualiteit als drossaard van de ommelanden zal fungeeren, als tweede substitut al meede toe te leggen een vast maandelyks tractement van ryksdaalders hondert of in 't jaar rd^s 1200, beneevens de wederhelft van het blokgeld en van het voorschreeven nieuwe jaars present van den drossaard, dog dat beide de substituten zullen gehouden zyn om het onderhoud en de ongelden van het blokhuis goed te maken.

Wordende overigens geheel aan het goedvinden en de dispositien van den drossaard over gelaten, of en in hoe verre hy aan alle de voornoemde substituten eenige renumeration uit zyne privé beurs, dan wel douceurs uit de boetens en breuken, zal willen toestaan.

6 Januarij. *Regeling der inkomsten van den cassier van de generale ontvangst.*

Gebleken weezende, dat de cassier van de generale ontvangst de volgende inkomsten heeft genoten, als:

aan gagie à f 30 's maands.....	rd ^s 150
• kostgeld à rd ^s 4:32.....	• 56
• secqgeld „ „ 1:12.....	• 15
• huishuur „ „ 10:—.....	• 120
teld.....	rd ^s 341

voorts een derde van het half percent van het bedragen der pagten, dat over het jaar 1798 zal belopen circa..... rd^s 800

van de respective pagters voor de maandelijksche aantekeningen, door elkanderen gerekend, 's jaars..... • 850

van 20 araksbranderyen voor het inboeken der pagt..... • 120

nog van de pagters voor zogenaamd quitantie-geld..... • 180

van de aankomende vrymans vaartuygen • 170

• den verkoop der oude scheepen.... • 55

of te zamen..... • 2175

waartegen hy belast was met de bezolding van een geldteller tot rd^s 50 's maands of in het jaar.. • 600

sodat hy zuiver had kunnen overhouden..... rd^s 1575

dog waartegen hy geëxponeerd was aan de risico van den ontvangst van valsche credit brieven, die egter geoordeeld is by een attent toezigt niet so aanmerkelyk te kunnen zyn.

Is na deliberatie goedgevonden en verstaan, met afschaffing voor altoos van alle andere, aan hem alleen te laten de volgende inkomsten:

het een derde van het half percent op het bedragen der pagten; de profyten van de aankomende vrymans vaartuigen; en de verkoop van oude scheepen.

En wyders aan hem tot een vast tratement toe te leggen

ryksdaalders zeventig ter maand of in het jaar ryksdaalders 840.

Voorts hem wel ernstig te interdiceeren zig van alle andere middelen tot vermeerdering zyner inkomsten in deeze zyne bediening zorgvuldig te onthouden, op poene van deportement.

Als meede voor zyne reekening te laten de bezolding van den geldteller en de schadeloosstelling van den oppasser van de generale ontvangst, voor zo verre dit nodig zal zyn, wegens de recognitiën, welke deeze bediende almeede pleeg te genieten van verscheide pagters, te samen tot rd^s 120 in het jaar, als alle welke recognitiën by de jongste reglementen en ordres, op het stuk der pagten geëmaneerd, zyn afgeschafft.

6 Januarij. *Regeling der inkomsten van de helmbardiërs.*

Onderzocht zynde de inkomsten der helmbardiërs, als welke zig reeds meermalen over de soberheid daarvan hebben beswaard, die almeede konden reekenen op eene som van ryksdaalders een honderd aan douceurs van de pagters, wanneer zy die met de bekomen pagten gingen geluk wenschen, dog hetwelk nu almeede door de jongste inrigtingen op het stuk der pagten is vervallen, is gebleken, dat die lieden genoten:

aan gagie elk in de maand..... rd^s 13: 9

voorts een ses maandelyks douceur van rd^s 25 (voren bedragen hebbende

rd^s 50), maakt in de maand..... » 4: 8

te zamen teld..... rd^s 17: 17

of in het jaar..... rd^s 208: 12

behalven eenige verstrekkingen van ryst, olie, vaderlandsche azyn, vaderlandsche booter, speceryen, zout, brandhout, enz.

Dat de profyten deeser bediendens by het gaan geluk wenschen van bevorderde dienaaren, by gelegenheid van het nieuwe jaar, enz. door de tydsomstandigheeden merkelyk waaren verminderd, waardoor een goed gedeelte van hun bestaan was komen te vervallen.

En dat zy daarentegen verpligt waren tot het betalen van

huysuur, dat op ryksdaalders 5 in de maand kon worden gerekend, het onderhoud van jongens tot de oppassing hunner paarden, enz.

En is dierhalven na deliberatie goedgevonden en verstaan alle de vorenstaande inkomsten en verstrekkingen voor altoos af te schaffen en in te trekken, gelyk dezelve afgeschafft en ingetrokken worden mits deezen, uitgezonderd alleen die van de ryst tot zestig ponden 'smaands voor elk en de douceurs, welke aan hun door dienaaren van de Compagnie of burger officianten in cas van bevordering of ter gelegenheid van het nieuwe jaar vrywillig worden geschonken, dog met interdictie van niets hoegenaamd te mogen aanneemen van Chineesen of inlanders; en uit aanmerking hiervan, mitsgaders uit hoofde van de uytgaven, welke zy moeten doen, en dat zy verpligt zyn om altyd ordentelyk te voorschyn te komen, hun tractement te bepalen, zo als by deeze geschied, op ryksdaalders 25 's maands of in het jaar ryksdaalders drie honderd, makende over 8 helm-bardiërs (zynde het getal in ordinaire tyden) 'sjaarlyks rd^e 2400.

Dog welk tractement egter sal worden gereduceerd op ryksdaalders 20 'smaands, so räs zy 'sCompagnies wegen zullen worden gehuisvest.

Voorts hun hiervan altyd te doen genieten rd^e 5 in zilvere specie.

6 Januarij. *Regeling der inkomsten van de Chineesche officieren te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan aan voorschreeven officieren uit 'sCompagnies kassa 'sjaarlyks te laten uytkeeren agtien procento's van het rendement van die pagten, welke te voren aan hun in admodiatie zyn afgestaan geweest en waaruyt zy also een middel van bestaan vonden, namentlyk :

de waag,

- Chineesche toptafels, pho en topho en
- wayangs;

waarby verder is verstaan te voegen het rendement der thus

voor het eerst publiek verpagte madat-kitten, waaruit zy almeede hun voordeel trokken.

Dat voorts van de totaale som, welke deese procento's zullen bedragen, eerst zal worden afgetrokken het salaris voor de beide Chineesche secretarissen tot ryksdaalders een duysend en dat der beide Chineesche bodens tot ryksdaalders vier honderd en tagtig, dus te zamen rdⁿ 1480, waarna van het overschietende een derde zal zyn voor den kapitein Chinees en de twee overige derde geleeltens voor de gezamentlyke ses lieutenants om onder hen in gelyke portien te worden verdeeld.

Wyders aan gemelde officieren over te laten om in den haare sodanige schikkingen te maken, als zy meest geschikt en nodig zullen oordeelen, om te vinden de contributien, die door den pagter van de waag nog pleegen te geschieden ten behoeven van hunne schoolen, tempels, den doodgraver, enz., als zaaken zynde, die hunne natie in het byzonder aangaan en geheel zyn buiten bemoeyenisse van de Compagnie.

8 Januarij. *Voorschriften nopens de boekhouding en de zes-maandelijksche prijs-courant.*

Is goedgevonden en verstaan:

- 1° tot voorkoming van misleiding, bedrog en willekeurige handelwyzen de respective boekhouders en administrateurs ter dezer hoofdplaats te gelasten, dat zy voortaan geene redressen by hunne boeken zullen mogen maaken zonder daartoe van den heer prointerim Directeur Generaal, Johannes Siberg, qualificatie bekomen te hebben, op poene van een serieuze correctie, naar bevinding van zaaken;
- 2° enz.;
- 4° den equipage-boekhouder te gelasten om nauwkeurig te letten, dat de overlopende goederen by het sluiten der boeken, ingevolge de beraamde ordre, ten faveure der Compagnie worden terug geschreeven, en den werkbaazen, vermits blykt, dat zy by hunne specificatiën meerder afschryven

dan rebél aanhanden of in 's Compagnies dienst verbruikt is, als nu ten ernstigsten te recommandeeren zich voortaan voor zoortgelyke ongeoorloofde handelwyzen te wagten, op poene van eene ernstige dispositie; mitsgaders mede den commandeur en opper-equipagemeester ten ernstigsten te demandeeren by het revideeren der gemelde maandelyksche specificatien met meerder oplettenheid te werk te gaan, dan zyn praedecesseur heeft gedaan; — voorts, hetgeen vooraf is gezegd nopens de overlopende goederen op de equipagewerf, ook betrekkeelyk te maaken tot alle administratien, met ordre om de beëdigde rapporten van den opneem tegen het restant der boeken te confronteeren en hetgeen over bevonden word, insgelyks ten voordeele van de Compagnie in te neemen, mitsgaders van het bevonden te kort direct kennis te geeven aan den heer Directeur Generaal, opdat daar over by deze regeering kan worden gedisponeerd ter vergoeding; terwyl al verder jaarlyks, na het sluiten der boeken, aan den heer Directeur Generaal zal moeten worden gediend van bericht omtrend de parthyen, die wegens oververstreking by verwerking en overbevinde by den gedaanen opneem ten favore van de hoofdrekening ingenomen zyn, om te dienen tot elucidatie dezer regeering en voor de confrontisten der origineele rapporten van den opneem tegen het restant der boeken, die tegelyk zullen moeten onderzoeken of dienaangaande aan de ordre voldaan en door de respective administrateurs en boekhouders getrouwelyk gehandeld is;

5° by het laten opmaaken van een zes maandelyksche pryscourant de dien aangaande den 19^{en} Mey 1795 gestelde ordres te continueeren en, niet alleen den extract factuurhouder nader te gelasten om op den by die ordres bepaalden tyd de zogenaamde extract factuurboeken der respective administratien wegens het aangebragte of de daarin ontvangene goederen effen te stellen, wyl daaruit voornamelyk en faciel ten allen tyden de pryscourant kan en behoort te worden geformeerd, also dit net zowel uit de boeken,

ofschoon effenstaande, kan geschieden zonder merkelyke differenten in de pryzen, wanneer de goederen by verzending of verstrekking of te hoog of te laag afgeschreeven zyn, maar ook den negotie-boekhouder ten ernstigsten te recom-mandeeren om twee maalen in het jaar, als onder ultimo February en onder ultimo Augustus, met de respective administratien te confronteeren en by die gelegenheid, hunne boeken voor zich hebbende, na te gaan de verschillen en of de boeken volkomen tot op dien datum effen zyn om daardoor in staat gesteld te worden het verzuimde in de eerste zes maanden te redresseeren en dus ook, voor zover van zyn werk verzekerd, facielder en met meerder gerustheid te kunnen afsluiten, terwyl de respective ad-ministrateurs of boekhouders hierdoor tevens zullen worden genoodzaakt om tegen den tyd van die confrontatien hunne boeken effen te stellen, zullende de eerste confrontatie van ultimo Februari niet later mogen geschieden dan ultimo April en de tweede van ultimo Augustus niet later dan ultimo October, het een en ander uitterlyk en onder deze poenaliteit, dat degeene, die bevonden zal worden op den bepaalden tyd van de confrontatie niet praecies met zyne boeken effen te staan, zal verbeuren een honderd gekartelde dukatons ten favore van het pennisten gesticht.

8 Januarij. *Wijziging van art. 38 der voorwaarden van de Boom-pacht.*

Is goedgevonden, dat de briefjes van den sabandhaar voor vaartuigen, die goederen van vreemde scheepen moeten af haalen, niets verder zullen behoeven in te houden, dan dat die vaartuigen zyn gezonden tot het afhaalen van goederen uit de lading van het daarin te noemen schip, waarvan de invoer van goederen is gepermitteerd.

$\frac{9}{16}$ Januarij. *Wijziging van art. 12 en 17 der voorwaarden voor de pacht van de herbergen en tapperijen.*

Geconsidereerd, dat het oogmerk van de by het 12de articulo

der pacht-conditiën voor de herbergen en tapperyen gemaakte bepaling tegens den verkoop van sterke dranken aan lyfeigenen geenzints is geweest om daardoor mede aan de ingezeetenen alhier de vryheid te ontnemen om de voor hunne huishouding benodigde arak door derzelver lyfeigenen te laten haalen, gelyk ook by de gemelde pacht-conditiën geene bewoording word gevonden, die tot zodanig eene veronderstelling aanleiding zoude kunnen hebben gegeven, alzo daarby eenlyk aan de tappers of herbergiers de toelating van lyfeygenen tot drinkgelagen en den verkoop van arak en andere sterke dranken aan dezelve om die, hetzy binnen of voor hunne huizen, te drinken, is geinterdiceerd en dus blykt, dat omtrent het voorschreeven gestatueerd verbod tegens den verkoop van sterke dranken aan lyfeigenen verkeerde begrippen plaats hebben, die by wege van interpraetatie uit den weg behooren te worden geruimd en men daarby, zo tot voorkoming van verdere verkeerde begrippen, als om de debauches der lyfeigenen in sterke drank te heter tegen . te gaan tevens zoude kunnen maken deze bepaling, dat aan den lyfeigen, die opgeeft door zyn lyfheer of lyfvrouw gezonden te zyn, niet minder dan een bottel zal mogen worden afgegeven;

dat mede consteert, dat het interdict, by het 17de articul der meergemelde pacht-conditiën gesteld tegens het zetten van drinkgelagen 's avonds na negen uren, zeer verkeerdelyk word uytgelegd, alzo daar onder geenzints zyn begreepen degeenen, die na dien tyd aan de toeschouwers van wayangs eetwhaaren en dranken verkoopen en hetzelve ook niet kan worden geëxtendeerd tot de houders van dansparthyen, concerten, koffyhuisen, logementen en andere zoortgelyke gepermitteerde, publieke huizen.

Is goedgevonden en verstaan, tot interpraetatie en ampliatië van het 12de en 17de articul der voormelde conditiën van de pacht der herbergen en tapperyen, te verklaaren en de gemeente by billetten te informeeren, dat het aan alle vrye ingezetenen alhier vry staat om, wanneer zy arak of andere sterke drank in hunne huishouding nodig hebben, dezelve

door een of meer hunner slaaven te laten halen en dat dus ook die sterke dranken aan slaaven mogen worden afgegeven, mits de quantiteit niet minder zy dan een bottel; — en dat de geenens, die aan toeschouwers van wayangs eetwaaeren en dranken gewoon zyn te verkoopen, niet begreepen zyn onder het verbod om 'savonds na negen uren gelagen te zetten, maar dat het aan dezulken gepermitteerd is hunne neering te continueeren; — mitsgaders dat dit interdict zich ook niet extendeert tot de houders van danspartyen, concerten, koffy-huisen, logementen en andere zoortgelyke publieke huizen, wanneer dezelve van den heer praesident van het collegie van Scheepenen deezer stad daartoe de nodige permissie zullen hebben geobtineerd, tot het verleenen van welke permissie de gedagte heer praesident van Scheepenen by dezen word gequalificeerd, voor zover zyn Edele zal oordeelen, dat dit zonder stoorring van de publieke rust of overlast van anderen zal kunnen geschieden.

⁹/₁₆ Januarij. Toelichting tot het bepaalde op 15 December 1797 nopens opium-kitten.

De pachter van de madat-kitten verzogt hebbende, dat aan de madat-kithouders zoude mogen worden gepermitteerd het verkoopen van madat aan lyfeigenen, mits dezelve niet in de madat-kitten komen, maar buiten dezelve blyven staan en aldaar de madat, die zy begeeren, vraagen, — zo is geconsidereerd, dat de verkoop van madat aan lyfeigenen op zodanige wyze, als door den suppliant voorgedragen word, niet is verboden en hier omtrent dus mede verkeerde begrippen schynen plaats te hebben, schoon ook, zo min by de conditiën voor de gemelde pacht, als by het placcaat van den 15^{en} December 1797, eenige bewoording word gevonden, die daartoe aanleiding kan gegeven hebben; — en is derhalven, tot wegneeming van zodanige abusieve en met de intentie dezer regeering niet overoekomende begrippen, goedgevonden en verstaan te verklaaren en de gemeente by billetten te informeeren, dat met het interdict tegens

de toelating van slaaven in de madat-kitten alleen is beoogd de lyfeigenen van de goede ingezetenen alhier buiten de gelegenheid te stellen om in die kitten amphioen te schuiven en dus ook met het naar dezelve toevloeyend slegt volk te verkeeren, doch niet het verkoopen van madat aan slaaven, wanneer die buiten de kitten blyven te verbieden; — en dat deze regeering derhalven verlangt en begeert, dat, met standhouding van het voornoemd interdict om geene slaaven in madat-kitten te admitteeren, op de poene daartegens gesteld, het den houders dier kitten vry zal staan amphioen aan de slaaven te verkoopen, mits die niet in de kitten worden toegelaaten en die verkoop geschied buiten dezelve.

13 Januarij. *Regeling der inkomsten van de inlandsche commandanten te Batavia.*

Is goedgevonden aan voornoemde commandanten te doen uitkeeren, om onder elkanderen te worden verdeeld, tien procento's van het bedragen der hun in admodiatie afgestaane pagten, namentlyk die van den handel aan de scheepen en vaartnigen ter rheede, van de vischmarkt en van het slagten van vee, sommeerende in dit jaar ryksdaalders 80160, en zulks, tot dat de omstandigheeden van zaaken heeren Commissarissen Generaal zullen toelaten om nadere voorzieningen daaromtrent te doen en hun bestaan te regelen op eene wyze, die meer overeenkomstig is met den aart hunner bedieningen en de instellingen, welke dienaangaande van ouds hebben plaats gehad,

Zie ook 28 Maart 1809.

13 Januarij. *Taxatie van vaste goederen.*

Van weegens het collegie van Scheepenen deeser stad aan heeren Commissarissen Generaal nader vertoond zynde de inconvenienten, die er voor hetzelfde geleegeen zyn in de stipte uitvoering van het gestatueerde by het 27ste articul der jongst geamplieerde en gealtereerde ordonnantie op de heffing

van het middel van collateraal, aangaande de wyze van taxatie der vaste goederen, op deeze hoofdplaats en onder dies ressort gelegen, — is na deliberatie goedgevonden en verstaan zulks wederom te brengen op den voet, by resolutie der hooge regeering van den 13^{en} December 1791 bepaald, volgens welke zodanige taxatien moeten gedaan worden door de geswoore taxateurs ten overstaan van den secretaris van Scheepenen of deszelfs adjunct.

16 Januarij. *Bekendmaking nopens verloren notariëele protocollen.*

Van wegens de hooge regeering dezer landen word aan allen en een iegelyk by dezen bekend gemaakt, dat tot de absente prothocollen, waar van by de bekendmaking van den 8 July 1794 opgave is gedaan, zedert zyn bevonden mede te behooren de prothocollen van wylen den notaris Mr. Herman Scheltus van de maanden February, Augustus, October, November en December 1780, mitsgaders January, Juny, July en Augustus 1781, en dat dus aan een ieder, even zodanig, als zulks by de bekendmaking van den 8 July voormeld is geschied, vryheid word gelaten om de onder zich hebbende grossen van de voorschreeven, nader vermist bevondene minut-actens, ter meerdere securiteit voor het vervolg, over te geeven aan de thans ter dezer hoofdplaats fungeerende notarissen, ten einde die grossen door dezelve, voor de helvt der ordinaire kosten, op nieuw geprothocolleerd, geregistreerd en geseponeerd kunnen worden, onder afgave aan de houders dier grossen van authentieke afschriften; — welke afschriften niet zullen behoeven geschreeven te worden op gezeegeld papier en van even dezelve kracht en waarde zullen zyn en blyven als de voorschreeven vermiste minut-actens, gelyk mede de nieuwe grossen, die in het vervolg aan de daar by belang hebbende persoonen zullen worden verleend, het zy door de notarissen, die thans fungeeren, of den protho-notaris in der tyd; — wordende tot het laten prothocolleeren van de voor-

schreeven actens bepaald de tyd van drie eerstkomende jaaren, gerekend van heden af, op poene, dat de geene, die de onder hem berustende grossen van de meergemelde, vermiste actens binnen den voorschreeven tyd niet zal hebben geëxhibeerd, van het voorschreeven voorrecht zal zyn en blyven verstoken.

16 Januarij. *Bepaling, dat de vice-president van het collegie van Schepenen steeds de betrekking van kerkmeester zoude vervullen.*

16 Januarij. *Bepaling, dat in alle, tot de pachten relatie hebbende gevallen, waarin boeten en breuken op de overtredingen bepaald waren, uitspraak zoude worden gedaan de plano.*

Zie ook 1 Maart 1809.

16 Januarij. *Voorschrift nopens het kaartspelen door Chineezen.*

Is goedgevonden en verstaan den drossaard der stad en ommelanden van Batavia te informeeren, dat, zo min by het 12de articul van de conditien voor den pachter der topbaanen, inhoudende, dat op geene andere plaatsen in de om- en bovenlanden zal mogen worden getopt of gespeeld dan alleen op de gepriviligeerde bazaars, als by het voorafgaand 9de articul van die conditien, waarby het laten speelen in zyn huis, stal, thuin of op zyn stoep, erf, etc. g'interdiceerd is, de intentie dezer regeering is geweest het speelen tot vermaak of tydkorting te verbieden en derhalven het speelen door de Chineezen in hunne huizen, als hetzelfde alleen tot vermaak of tydkorting word gedaan, geenzins als verboden kan worden aangemerkt, mits er geene hasard- of andere verboden spellen gespeeld, geene recognitie daarvan of zogenaamd tjioke geheeven word, en de huizen, waar de voorschreeven speelders by elkanderen gezien worden, open blyven en niet gesloten worden.

¹⁸/₃₀ Januarij. *Vernieuwing van het bepaalde op* ^{27 Januarij}/_{24 Februarij}
 1789 *nopens het oproepen van mandoers, enz. door*
den gecommiteerde tot en over de zaken van den
inlander.

De gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander heeft by een adres te kennen gegeven, dat zommige eigenaars van particuliere landeryen zich meer en meer toeleggen hem in het exerceeren van zyn ambt te turbeeren met niet te willen gedoogen, dat zyne bediendens op die landen verschynen zonder van hunne eigene, schriftelyke permissie voorzien te zyn, hunne mandadoors en lands opgezetenen instigeerende zyn ontbod niet te obedieeren, wanneer hetzelve niet verzeld gaat met hun consent, en dus in dat geval niet naar de stad af te komen en voor hem te verschynen, tot stremming van de prompte uitoeffening der justitie, verbreeking van de goede ordre en verydelling van het ontzach, hetwelk hem als hoofd van den inlander toekomt, terwyl zulke teleurstellingen hem behalven dien by zyne bedienden en by den inlander in het generaal verachtelyk en elusoir maaken; dat hy derhalven, dit gedrag ongemerkt passeerende, zig ten hoogsten by deeze regeering strafbaar zoude maken, voornamentlyk uithoofde van de daaruit resulterende onmogelykheid om de hem gegevene ordres te executeeren en wel in het byzonder met opzicht van de jongst gemaakte veranderingen in de pacht-conditiën en de betrekking, die de bovenlanden en weekmarkten tot de pachten en pachters van 's lands domainen op Batavia gekreegen hebben; — verzoekende derhalven, dat deeze regeering hier omtrent zodanige voorziening gelieve te beramen, als zy zal oordeelen te behooren.

Waarop gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan, niet alleen te renoveeren het gestatueerde by placcaat van den 24^{en} Februarij 1789, dat alle eerste mandadoors op de respectieve landeryen, wanneer zy door den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander worden opgeroepen, ten eersten voor hem zullen moeten verschynen, maar ook

hetzelve te extendeeren tot alle overige mandadoors, benevens de potias der onderscheidene landmarkten en alle inlanders en Chineezen, in de om- en bovenlanden woonende; — en dien volgende de gemelde mandadoors, potias, inlanders en Chineezen by billetten te gelasten en aan te beveelen om, niet alleen de ordres van den gecommitteerde tot en over de zaaken van den inlander te gehoorzaamen en naar te komen, maar ook de bediendens, die hy tot de uitoefening van zyn ambt employeert en uitzendt, behoorlyk te respecteeren, op poene van anders als ongehoorzaam aan de ordres van de Compagnie aangemerkt en gestraft te zullen worden.

Zie ook 8 December 1801.

^{20 Januarij}
^{3 Augustus}. *Verlenging van het octrooi der O. I. Compagnie tot ultimo December 1799.*

Afgedrukt in Lauts, geschiedenis der Nederlanders in Indië, deel V, bladz. 421.

Zie ook 26 November 1795.

26 Januarij. *Heffing van zekere, »kleine recognitiën» door den Drossaard.*

Door den heer Gouverneur Generaal gecommuniceerd zynde, dat de drossaard der stad en onnmelanden van Batavia, Andries Hartzinck, aan zyn hoog Edelheid had opgegeven diverse kleine recognitiën, bevoorens door hem van onderscheidene warongs van de araks-branders, gelyk mede van particuliere warongs en van de verkoopers van Chinasche vrugten, enz. genoten, dewelke thans, nu hy daarvan, mits de afgeschafte recognitiën, niet verder mogt profiteeren, vervallen waren, zonder dat de inkomsten daarvan onder eenige pachten waren begreepen; — zoo is goedgevonden en verstaan die revenuen, zo als die tot ultimo December jongstleden zyn voldaan, door den gemelden drossaard tot ultimo December van dit jaar te laten colligeeren en in 's Compagnie's kas overbrengen, mitsgaders hem te gelasten daarvan voor de

aanstaande verpachting eene specificque opgave te doen, opdat dezelve voor 1799, nevens de overige Compagnie's domeinen, kunnen worden verpacht.

Zie ook 3 December 1801.

27 Januarij. *Instructie voor den schout te Batavia.*

Art. 1 Het ambt van bailluw der stad Batavia gevoegd zynde by dat van drossaard der Bataviasche ommelanden, zo is den gemelden drossaard toegevoegd een schout om met des te meer nauwkeurigheid de goede order en rust binnen de stad Batavia en dies voorsteeden te kunnen conserveeren en gade slaan en tegens alle misdryven te kunnen waaken.

Art. 2. De plicht van hem, schout, zal dus weesen om permanent in de stad te moeten wonen, zonder zig daaruit des nachts te mogen begeven buiten daartoe verkreegen speciale permissie van den heer praesident van het collegie van Schepenen deser stad; -- en, even gelyk den drossaard opgedragen is de uitoefening van al dat geen, hetwelk tot hiertoe aan den dienst van bailluw is geaccrocheert geweest, zo zal hy, schout, ook onder den voornoemden drossaard in de stad en dies voorsteeden alles moeten in acht neemen en observeeren, wat de bailluw tot nu toe gehouden en verpligt is geweest te moeten doen.

Art. 3. En ten einde hy in staat zoude weezen dezzen zynen post met de vereischte nauwkeurigheid waar te neemen, zal hy onder zig hebben een substitut, zo als de bailluw steeds gehad heeft, en ook het voor denzelven bepaald geweest zynde getal kassers of inlandsche dienaren der justitie, waarvan hy er altyd eenige de wacht zal moeten laten houden voor zyn huis, in een daartoe opgeslage bamboesche pondok, en ook een hem, uitgaande, zal moeten vergezellen.

Art. 4. Dese substitut zal hem dagelyks, des morgens vroeg en zo dikwils als dit anders nodig zal weesen, een distinct, mondelyk raport moeten komen doen van al hetgeen er is voorgevallen, waarna hy dit met al hetgeen hem voorts in

zyn dienst zal zyn voorgekomen, in persoon ter kennis zal moeten brengen van den drossaard om desselvs orders daarop te ontvangen en die te executeeren.

Art. 5. In alle zaken echter, die des nacht zouden mogen voorvallen en waaromtrent hy dus direct geen beveelen van den drossaard zal kunnen vragen, zal hy zelfs even en in dier voegen kunnen handelen als de drossaard, indien die in de stad geweest was, verplicht zoude geweest zyn te doen — mits van het voorgevallene des morgens vroeg ten eersten aan hem, drossaard, kennis geevende.

Art. 6. Hy zal daarom, zo dan, als by indispositie, absentie of occupatie van den drossaard, by alle crimineele commissiën van den rechter kunnen adsisteeren en in dezelve den persoon van den drossaard repraesenteeren, zonder dat hem echter in eenige vergaderingen sessie zal mogen gegeven worden.

Art. 7. Hy zal tot dat einde ook worden voorzien van een behoorlyke acte, die hy, zo aan den Raad van justitie deses kasteels, als aan het collegie van Schepenen deser stad zal moeten praesenteeren om geregistreert te worden, even en in dier voegen als zulks omtrent de actes der officieren van justitie tot hiertoe by die collegies in gebruik is geweest en nog geobserveert word — en buitendien zal hy by de aanvaarding van desen zynen post den hier agter volgenden eed, voor hem beraamd, praesteeren moeten.

Art. 8. Op alle roldagen, die by het collegie van Schepenen deser stad worden gehouden, zal hy zig op het stadhuis moeten bevinden; en, wanneer de drossaard eenige processen ter rolle heeft en in dezelve daarby niet kan adsisteeren, zal hy, zonder dat het nodig zal weezen, dat hy daartoe eene byzondere procuratie produceert, zyne zaken daarop mogen waarneemen, op gelyke wyze als hy, drossaard, daarby tegenswoordig, gedaan zoude hebben.

Art. 9. Wanneer er crimineele vonnissen worden geexecuteert, zal hy daarby ook steeds tegenwoordig moeten weezen, zonder dat het echter van hem gevergd zal kunnen worden, zo als de plicht der substituten van den officier van de justitie

mede brengt, op de gerichtplaats zelve of het schavot zig te laten vinden.

Art. 10. En op dat hy volkomen beantwoorde aan het heilsaam oogmerk, met zyne aanstelling bedoeld, zal hy niet alleen moeten zorgen eene goede, secrete correspondentie, zo binnen, als buiten de stad, te hebben om langs dien weg steeds kennis te dragen van al hetgeen er voorvalt om alle onge-regelhdeden en misdryven te kunnen tegengaan en doen straffen, maar ook verplicht weezen dagelyks in perzoon de onderscheiden publieke plaatsen, graften en straten te bezoeken en door-kruissen, ten einde de goede order te maintinceren en, zo voor de rust, als ook de zindelykheid in de stad te waaken en op alles goede order te stellen en die te doen naarkomen.

Art. 11. Op poene van deportement word hem verboden eenige giften of gaven te neemen van de respectieve pachters, hunne medestanders of borgen en tevens gelast aan dezelve, zowel als aan alle andere ingesetenen, de verzogte assistentie van de justitie te verleenen, zo dikwils die van hem gevraagd zal worden, zonder daarvoor iets te mogen praetendeeren.

Art. 12. Op gelyke poenaliteit en verdere arbitraire correctie word hem ook wel uitdrukkelijk geinterdiceert om eenige zaken te composeeren, gelyk ook het neemen van eenige bootens, tenzy tot dit laatste gequalificeert zynde, overeenkomstig 'slands wetten, door den drossaard.

Art. 13. Van alles, hetgeen er verders in zyn dienst mogt voorvallen, zal hy een pertinent journaal moeten houden om hetzelfde, zo dikwils het door den drossaard zal worden gerequireert, te kunnen overgeven.

Art. 14. En zal hy voorts in het generaal onder den meergemelde drossaard zorgvuldig moeten toezien en vigeleeren, dat alle de wetten en beveelen, door de hoge overheid gegeven en gestelt of nog te geven of te stellen, stiptelyk en zonder eenige afwyking werden naargekomen en achtervolgt en dus alle overtreeders van dezelve zonder eenig aanzien van perzoon of eenige conniventie werden achterhaalt en hare condigne straf erlangen.

Eed voor den schout der stad Batavia.

Ik beloov en zweer, dat ik het volk van Nederland, de heeren Bewindhebbers der geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie, hun hoog Edelheden de heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch Indië en Cabo de Goede Hoop, mitsgaders den heer Gouverneur Generaal en de Raaden van Indiën gehouw en getrouw zal weezen; — dat ik de post van schout der stad Batavia oprechtelyk bedienen en naar myn uiterste vermogen waaken zal, dat 'slands wetten en bevelen in de gemelde stad en dies voorsteden stiptelyk en zonder aanzien van perzonen worden naargekomen en dat niemand by nacht ofte by dach eenig overlast of geweld geschied, alles overeenkomstig myne instructie — en dat ik my wyders in alles zodanig zal gedragen, als een vroom en oprecht dienaar van de justitie en schout toestaat ende betaamt.

Zo waarlyk helpe my God almachtig.

^{27 Januarij}
^{27 Februarij}. *Afschaffing van den particulieren in- en verkoop uit Compagnie's pakhuisen en administratiën, enz.*

Nadat de Raad extra-ordinair, Neun, en de Commissaris-Generaal, Siberg, een uitvoerig »vertoog» ter zake hadden ingediend, overwogen Commissarissen-Generaal het navolgende:

Ten eersten: dat het besluit van anno 1644 ⁽¹⁾, volgens hetwelk de verkoop van 's Compagnie's goederen en koopmanschappen alleen gedefereerd zoude geweest zyn aan de beide opper-kooplieden des kasteels, egter met concurrentie van den Directeur Generaal en Raade van Indië, waarschyglyk alleen heeft bedoeld capitaale in- en verkoopen, dewyl niet kan worden verondersteld, dat telkens, by inkoop van kleinigheden of wanneer die en de verkoop uit de dispens, het yzer- en graan-magazyn plaats vonden, daarvan aan den heer Gouverneur Generaal en Raden van Indië kennis gegeeven zal zyn — en, wat aangaat de kennisgeving aan de hooge regeering by

⁽¹⁾ Pinkaatsboek, deel II, bladz. 80.

het doen van eenige naamwaardige in- of verkoop, dat deese even zowel nog in vigueur en gebruik is als de ordre, dat geene verkogte goederen afgeleverd mogen worden, dan nadat de voldoening in kassa op geteekende ordonnantien van den Directeur Generaal gebleeken zal zyn.

Ten tweeden: dat het voorts bekend is, dat voor den jaare 1692 geene reguliere boeken zyn gehouden, maar dat alle inkoop en tot gebruik in de huishouding direct wierden afgeschreeven, zonder eenige andere verandwoording, dan die men van de goede trouw verwagten, dat dezelve ten dienste van de Compagnie noodzakelyk waren en ten behoeven van dezelve waarlyk wierden geëmployeert, waardoor dus geene afzonderlyke lastrekeningen nodig waren, daar alles onder een, zelfs daar onder de goederen, die uit Europa tot de huishouding wierden ontvangen, op eene generale reekening van ongelden wierd afgeschreeven.

Ten derden: dat deeze voormelde, zeer gebrekkige methode in den jaare 1692 door de heeren Meesters zynde afgeschafft, dan ook daaruit zyn afgevloeid de reglementen en voorschriften, op den 17^{en} October van dat jaar beraamd met opzigt tot de lastrekeningen en het houden der administratie boeken, waar onder ook die tot het houden van maandelyksche confrontatien met den cassier van het verkogte uit de dispens en het overbrengen van het provenue maandelyks in 's Compagnie's kassa, maar dat deeze ordre zelve ten bewyse strekt, dat de dispenciers wel degelyk van de eerste en vroegste tyden af aan gequalificeerd zyn geweest tot den dagelykschen verkoop van provisien by de kleine maat aan de gemeente, die zeckerlyk in die tyden niet zo gemakkelyk by partikuliere kooplieden gerief vonden dan thans, nu men zig meerder heeft gevestigd.

Ten vierden: dat eene soortgelyke ordre tot confrontatie, omtrend het graan-magazyn gegeven, al meede deed vermoeden, dat aan de administrateurs aldaar het doen van in- en verkoopen vry heeft gestaan.

Ten vyfden: dat men niet precieselyk heeft konnen nagaan,

op wat tyd voormelde, maandelyksche confrontatien zyn afgeschaft, dan wel in onbruik geraakt; dat men wel heeft bevonden, dat zeedert onheugelyke tyden, nadat het werk van negotieboekhouder tot meerdere volmaaktheid was gekomen, eene andere methode is ingevoerd, dewelke voor even goed, ja zelfs tot voorkoming van verwarring, voor beeter moet worden gehouden, hierin bestaande, dat alle ordonnancien van in- en verkoop by het contra kassa-boek ten comptoire der generaale directie aangeleekend en maandelyks met den kassier werden geconfronteerd, mitsgaders de onvoldaane by een aparte memorie opgegeeven om de debiteuren tot de voldoening te constringeeren, waarna en om de zes maanden of met ultimo February en ultimo Augustus de administratien tegens de negotie-boeken worden geconfronteerd en by welke confrontatie altoos moet blyken, wat in- of uit kassa ten favore of ten lasten van iedere administratie ontfangen of uitgegeeven is en welke posten onvoldaan zyn gebleeven.

Ten zeden: dat de besluiten van den 17^{en} Augustus 1745, 28 Augustus 1755 en 30 April 1765 behelsen so veele aangeleegen bestellingen omtrend het stuk der administratien boven en behalven de enkele periode, rakende de toelage van 5 percento aan de administrateurs voor de goederen, die uit hunne administratien voor contanten wierden verkogt, welke daaruit by het verhoog van den Raad extra ordinair, Neun, is overgenomen, dat heeren Commissarissen Generaal wel hadden gewenscht, dat dezelve by het voorschreeven verhoog wat breedvoeriger waren verhandeld geworden, ten eynde over een zaak van zoveel belang, als daar is eene geheele ommekeer in de respectieve administratien, waaruit by eene verkeerde behandeling de grootste verwarringen zouden kunnen voortkomen, die misschien zo gemakkelyk niet weder zouden te herstellen zyn, met grond te konnen oordeelen; — want, dat de geciteerde besluiten geene andere zyn dan die, waaruit is geformeerd het reglement en ordonnantie voor de dienaaren van de Compagnie in de respectieve administratien te Batavia, gearresteert in Rade van Indiën op den 17^{en} October 1746, mitsgaders naderhand

een diergelyk reglement en ordonnantie voor de gemelde dienaaren, gearresteerd als voren op den 28^{en} Augustus 1755 met de alteratien en ampliatiën, zeedert daarop successive gemaakt, herdrukt den 30^{en} April 1765, schoon by vergelyking blykt, dat de voorschreeven alteratien en ampliatiën in de daad van so weynig aanbelang syn, dat het herdrukken zeer wel had kunnen worden gemenageerd.

Ten zeevenden: dat, wanneer men dan de voorschreeven reglementen nagaat, men bevind, dat by het eerstgemelde aan de gesamentlyke administrateurs, zo van alle inkoop, als van alle contante verkoop, in hunne respective administratiën is toegelegd 5 procento en, hoewel dit profyt, voor zoveel den inkoop betreft, sedert is afgeschafft, dat op den verkoop nochtans by het reglement van den jaare 1755 uytdrukkelyk aan hun is gelaten; — dat men in beide reglementen ook vind, dat aan hun uytdrukkelyk is gepermitteerd om alle de goederen, die zy door haare gepermitteerde overmaten en gewigten overbehouden, te mogen verkopen, so goed zy kunnen, aan de gemeente, te verzenden, dan wel aan de Compagnie te leveren, zo als zy te rade zouden worden, uytgenomen alleen de zodanige, waarvan de Compagnie de privative negotie aan haar had gereserveerd, welke by het reglement van 1745/6 gezegd worden te zyn: Japansch staafkoper, peeper, tin, koffy, salpeter, waarvan zy de geprofitteerde overwigten aan de Compagnie moesten leveren, gelyk ook van de speceryen, omtrend welk pretieus artikul hun wel speciaal alle particuliere handel en indirecte behandeling op lyf en leven straffe volgens de placaten was verboden; — al hetwelk by het reglement van anno 1755 op dienzelfden voet is gebleeven, met dat onderscheid alleen, dat men daarby onder de aan de Compagnie gereserveerde artikelen nog opgenoemd vind staart en lange peeper, mitsgaders Japans plaat- en draadkoper en al 't andere rood koper; — dat daarenboven uit het eerstgemelde reglement blykt, dat in dien tyd gesisteerd waren de publieke verkopingen van goederen in de administratie van het kleede pakhuis, welk gebruik ook word bevestigd by het

reglement van 1755, onder aanhaling alleenlyk, dat die vendutien ingevolge besluit der hoge regeering van den 9^{en} Mey 1752 seedert waren gehouden ten huize van den vendumeester; — verder, dat volgens het reglement van 1745/6 de administrateur in den kleinen winkel zig in het verkopen der goederen moest reguleeren naar de marktprys in de stad, makende maandelyks eene prys-courant onder de approbatie van den heer Directeur Generaal en onder eenige verdere bepalingen, dog dat by resolutie van den 24^{en} Juny 1757 die inrigting is veranderd en daarby vaste procento's advaus voor elk der respectieve articulen zyn bepaald, en dat zelfs in beide reglementen aan deezen administrateur uytdrukkelyk was toegestaan om ook speceryen onder den contanten verkoop af te zetten, dog onder zekere precautien; — en dat eindelyk by resolutie van den 23^{en} Augustus 1754 aan de administrateurs van het yzer-magazyn was toegestaan de contante verkoop van yzere gereedschappen en vervolgens by de resolutien van den 3^{en} Augustus 1764 en 30^{en} April 1765 ook die van yzer, staal en spykers.

Dat dierhalven uit al het dus verre verhandelde ontengeseggelyk blykt:

voor eerst: dat er alle waarschynelykheid is, dat de contante verkoop uit sommige 's Compagnies administratien van de eerste tyden af heeft plaats gehad en dat zulks omtrend sodanige artikelen, welke by de kleine maat of het gewigt dagelyks aan de gemeente wierden gedebiteerd, is overgelaten geweest aan de administrateurs, welke zulks aanging, onder het opzigt en de orders van den heer Directeur Generaal en de opper-kooplieden des kasteels, — althans dat zulks in het jaar 1745 in volle usantie was;

ten tweeden: dat de contante verkoop uit sommige administratien by de geciteerde reglementen in wezen is gelaten en, so daarby, als by verschillende, seedert genome resolutien, onder deese en geene bepaalingen gebragd; en

ten derden: dat ook aan de administrateurs uytdrukkelyk is toegestaan om de by hun geprofileerde spillagien op so-

danige goederen, waarvan de Compagnie de negotie niet privatelyk aan zig gereserveerd had, particulier te mogen verkopen of verzenden naar goedvinden; — en dat men dierhalven niet behoeft te onderstellen, dat de verkoop uit de administratien aan de administrateurs is gepermitteerd geworden door de respective heeren Directeurs Generaal, veel min zulks te beschouwen als eene afweyking van vorige, heylsaame ordres — dewyl van sodanige ordres geen spoor te vinden en integendeel blykbaar is, dat, immers zeedert den jaare 1745, vaste en door de hooge regeering geëmancieerde reglementen en genome resolutien dien verkoop hebben geautoriseerd.

Voorts, dat het laatstgemelde reglement ook tot nog toe als een regel en rigtsnoer, buiten eene geringe verandering in tit. 4, spreekende van hetgeen de administrateurs moeten uitkeeren, is opgevolgd en nagekomen en men zig verzeekerd mag houden, dat men niet zo veele, verregaande malversatien, voornamentlyk op Onrust en in de Westzydsche negotie-pakhuisen, zoude hebben ondervonden, als aldaar met oogluiking en door handvulling der water-fiscaals hebben plaats gehad, wanneer men niet in oubryk had doen geraken het jaarlyksch afleggen van den eed van getrouwe behandeling, met zoveel wysheid by het reglement van anno 1745/6 vastgesteld, als hebbende de ervaren mannen, welke dit reglement met zeer veel kunde en doorzigt hebben ingerigt, zeer wel voorzien het misbryk, dat van de goede en heylsaame voorschriften, daarby vervat, konde worden gemaakt door ontrouw en hebaugt, waarin zy door de voorschreeven instelling hebben willen voorzien, het met reede daarvoor houdende, dat, zo lang iemand nog niet geheel alle beginschen heeft uytgeschud, de herinnering aan hetgeen hy onlangs plegtig heeft bezworen, hem zal terug houden van mistappen, die hy sonder dat verband zoude kunnen geneigd zyn te bedryven en alleen door hetzelfde eene uysterste graad van misdadigheid verkrygen, welke zy buitendien niet zouden bezitten.

Dog dat niet heeft kunnen worden nagegaan, op wat tyd men met deesse instelling heeft gesupercedeerd, wordende al-

locaal by het tweede, den 30de April 1768 herdrukte reglement, articul 3, als in het voorbygaan, woordelyk gesegt:

•niet tegenstaande de gewoone jaarlyksche eed van purge
•is geaboleert, zullen egter de administrateurs in 't gemeen,
•zowel als ieder in 't bysonder, gehouden weezen naauwkeurig
•toe te zien en te observeeren de volgende pligtsbetrag-
•tingen, enz.”;

dog dat men op grond van authentieke informatien dit als zeker mag stellen, dat de eed van getrouwe behandeling althans zedert 1768 tot het jaar 1793 niet is gepresteert en dat het dus gemakkelyk is te begrypen, dat, zoodra men goed vond deezen eed agterwcegen te laten, zulks de administrateurs, die het gewigt van den eed gevoelden en beseften, hetgeen dog van de meesten moest worden vertrouwd, in het voor de Compagnie zo schadelyke denkbeeld heeft gebragd en doen vermoeden, dat hunne vrienden en patronen dien eed opzettelyk hadden agterweegen gelaten om hun te beeter en met eene minder beswaarde conscientie den weg te banen tot eenen ongepermitteerden en tegens de reglementen strydenden morshandel, terwyl de groote geld-winningen, die niet zouden hebben kunnen plaats vinden, wanneer de reglementen behoorlyk waaren opgevolgd en nagekomen, genoeg bewysen, dat de administrateurs daarvan schoon gebruyk hebben weeten te maaken.

Dat wyders by het verhoog in veel te generale termen word geposeerd, dat de verkoop uit de administratien na verloop van tyd niet meer met concurrentie van de opper-kooplieden des kasteels, maar door de administrateurs zelve zoude zyn gedreeven; want dat, gelyk hiervoren reeds is opgemerkt, niet alleen de opper-kooplieden des kasteels, maar zelfs de hoge regeering steeds kennisse hebben gedragen van alles, wat in- en verkogt was, buiten dat, wat aan de administrateurs by het reglement ter verkoop was toegestaan of wel ook sodanige goederen, die volgens successive besluiten tegens bepaalde procento's hebben mogen worden verkogt, en dat, hoezeer de concurrentie van de opper-kooplieden des kasteels alzo in

diergelyke zaaken zoude hebben kunnen worden geoordeeld in 't geheel niet meer noodzakelyk te zyn, het 'er nogthans ver van daan is, dat zy daarvan geheel ignorant zouden zyn gelaten; althans, dat zeedert het jaar 1793 of den tyd, dat de heer, Siberg, het directoraat generaal heeft waargenomen, niet het geringste heeft mogen worden ingekogt, nog ook van het weynige, dat aanhanden was, op een directe wyze heeft mogen worden verkogt sonder deszelfs voorkennisse en ordre.

Dat in de geringe inligtingen, welke heeren Commissarissen Generaal by het meermalde vertoog hebben ontmoet nopens de ordres en reglementen, die omtrend deese materie hebben plaats gehad, geen fundament althans te vinden is om met den insteller van hetzelfde aan de inrigtingen van de vorige eeuw so seer de preferentie te geeven en daarentegen die van deeze eeuw te beschouwen als oorzaaken van importante na-deelen en onnoembaare malversatiën, daar het inteedendeel voorkomt, dat het importante stuk der administratiën in de vorige eeuw met zeer weynig oplettendheid is behandeld, ja byna geheel verwaarloosd en dat daardoor eene wyde deur is open-gesteld geweest voor eene zeer onordentelyke en willekeurige handelwyze der administrateurs; — dat men trouwens zig daaromtrent aan geene bloote gissingen behoeft over te geeven, maar slegts te raadpleegen de premisse van het reglement van den 7de October 1746, wanneer men bevindt, dat veele mesuses en malversatiën, die met ydele pretexten wierden gecoloréerd — dat eene onzeekerheid, wat toegelaten en verboden was — dat de daaruit voortvloeyende practyk om eene willekeurige en ongeregelde behandeling door voorwendels en uitvlugten van allerley aart, so niet goed te maken, ten minsten straffeloos te doen doorslippen, dat deeze de reedenen waren, welke het ligchaam der hoge regeering in dien tyd bewogen om daarop te formeeren sodanig apart reglement, mitsgaders jaarlyks eenmaal daarop te doen alleggen eenen aparten eed van trouwe be-handeling door degeene, die tot dies nakominge waren geobligéerd na het op het einde deezer ordonnantie tot een

iegelyk narigt bekend gesteld formulier; al hetwelk zeekerlyk in geenen deele pleyt voor de directie, welke tot dier tyd toe daaromtrent had plaats gehad en integendeel aanduid, dat alles dien aangaande zig bevond op eene onbepaalde en geheel onzekere voet, sodat men niet wist, waaraan zig te houden en een iegelyk deed, wat hy goed vond, zonder door behoorlyke en vaste voorschriften en ordres gebragt te zyn onder eene gepaste verantwoordelykheid voor daden, welke tegens het belang der maatschappy en de goede orde aanliepen.

Dat evenmin de voorschreeven reglementen en ordonnantiën deezer. kunnen beschouwt worden als de oorzaken van importante nadeelen en onnoembaare malversatiën; niet, dat aan dezelve eene perfectie zoude moeten worden toegeschreeven, welke nimmer het kenmerk zal zyn van menschelyke instellingen, of deeze reglementen beschouwd als ondoordringbaare borstweeringen tegens alle malversatiën en fraudes, maar dat aan de kundige instellers van dat van den 17^{en} October 1746, hetwelk tevens tot fundament der volgende heeft gedient, het regt moet worden gedaan, dat hetzelfde in allen opzigte de kenmerken draagd van zeer veel kunde en doorzigt, en dat, zo egter sedert dien tyd verregaande malversatiën en ongeregeldheeden hebben plaats gehad, zulks, wel verre van aan de inrigtingen by hetzelfde reglement te moeten worden toegeschreeven, integendeel aan de gebrekkige onderhouding en veronagtzaming van hetzelfde moet worden geattribueert en boven alles daaraan, dat men als opzettelyk heeft in onbruik gebragt het praesteeren van den meermelden jaarlykschen eed.

Dat aan de candeur van den insteller van het vertoog zoude worden te kort gedaan, indien men zyne, zo even gementioneerde aanmerking ook wilde van applicatie maken op de laatste tyden; want dat niet te onderstellen is, dat iemand de verdienstelyke hoedanigheeden van wylen den heer Directeur Generaal, van Stockum, zoude willen verduysteren of hem den lof ontnemen van de belangen van de maatschappy, ook in het zo belangryk vak der administratiën, met alle bekwaamheid en yver te hebben bevorderd en door veelvuldige heylsaame reformes, die

te moeyelyker waren, naarmate het kwaad diepe wortelen had geschoten, de eerste gronden te hebben gelegd tot een verbeterd bestuur, hetwelk vervolgens onder de niet minder heylsaame pogingen van deszelfs kundigen opvolger gebragt is tot eene staat van welgesteldheid, die elke kundige, oplettende en onpartydige beoordeelaar moet erkennen en zig op eene voor een iegelyk tastbaare wyze doet gevoelen by de beschouwing der Bataviasche staatrekeningen en bysonder van het bedragen der jaarlyksche lasten geduurende het gemelde tydperk, vergeleeken met dat, hetwelk daaraan is vooraf gegaan — ja, dat heeren Commissarissen Generaal zelfs geen zwaarigheid maakten voor haar gevoelen ter needer te stellen, dat mogelyk van de vroegste tyden af geen deugdzaamer waarneeming dan thans in de voornaamste of negotie-pakhuisen in 't algemeen en in de andere administratiën in het bysonder heeft plaats gehad; en dat, so men de jongste tekortkoming in het graanmagasyn uitzonderd (waarby de Compagnie egter geen schade heeft geleden), de seederd eenige jaren ontdekte malversatiën zeer gering zyn in vergelyking van die van vorige tyden, ofschoon het waar is, dat er thans meer dan voorheen bevindingen komen ter dispositie van de hoge regeering, welke dikwils toonen, dat sommige administratiën voor eene nog naauwkeuriger, misschien ook eerlyker behandeling vatbaar zyn, maar dat sulks veel eer strekt tot lof dan tot blaam van de jegerswoordige inrigtingen en directie; want, dat immers de tekortkomingen sowel als de overbevindingen, welke zig daarby ontdekken, van die soort zyn, welke voorheen, ofschoon tien en twintigmaal grooter (waarvan de berugte tekortkoming in het yzer-magasyn nog een befaamd voorbeeld heeft opgeleverd), tusschen de afgaande en aankomende administrateurs onder de hand en met conniventie van ontrouwe gecommitteerdens gevonden wierden, terwyl men zig niet ontzag ostensibele rapporten van de opneemen in de waereld te brengen, die notoir valsch waren en waarvan het gevolg was, dat het te kort al telkens groter werd, terwyl ieder administrateur, die aankwam, zig streelde met het vooruitsigt van, eeven als zyne praedeces-

seurs, ook wederom een liefhebber te zullen vinden om in der tyd zyne zaaken op gelyke wyze over te neemen, tot dat eindelyk, zo als men zegt, de bommel uytbrak, gelyk in het even aangehaalde geval van het yzer-magazyn, wanneer dikwyls de tekortkomingen so enorm waren, dat de Compagnie de lydende party moest blyven, — daar integendeel, volgens de tegenswoordige allezints heylsaame inrigtingen, alles zig terstond moet ontdekken, waardoor de tekortkomingen en overbevindingen zig wel meenigvuldiger opdoen dan voorheen, dog ook altyd van gering belang en meestal reparabel zyn.

Dat voorts met den insteller van het vertoog wel kan worden erkend al het onbehoorlyke, dat 'er gelegen is geweest in het verzuymen van de rapporten van den opneem te confronteeren tegens de administratie-boeken, egter onder aanmerking, dat deese confrontatiën dan alleen konden nuttig zyn, wanneer die opneemen geschieden met die naauwkeurigheid, welke thans plaats heeft, en voor de weezentlykheid der restanten wierden beëdigd, dewyl sonder dat de goederen, die op de rapporten bekend stonden, zeer wel met de boeken konden accordeeren, zonder dat dezelve egter in natura aan handen waaren.

Dat op dit fundament dan ook de heer, prouwerim waarneemende het ambt van Directeur Generaal de voorschreeven, sederd onheugelyke tyden versuymde confrontatiën wel en te regt in anno 1793 weeder heeft ingevoerd, hetwelk alle nadere voorziening daaromtrent onnodig maakte, wordende alhier alleenlyk nog tot beoorlyk verstand van zaaken genoteerd, dat de voorschreeven confrontatiën alleen betrekking hebben tot sodanige administratiën, welke aparte, formeele boeken in geldwaarde houden, en niet op de andere, bekend onder den naam van negotie-pakhuysen, waarvan de goederen, direct by de Bataviasche negotie-boeken voortlopende, door den negotie-boekhouder altoos worden geconfronteerd tegens het rapport van den opneem.

En geconsidereerd zynde de nuttigheid en noodzakelykheid, die in het voorschreeven is geleege, so is goedgevonden en

verstaan by deeze te bepaalen, dat de voorschreeven opneemen onveranderlyk zullen in gebruik blyven op den voet, waarop zy thans zyn ingerigt, volgens welke dezelve jaarlyks onder ultimo Augustus door expresse gecommiteerdens geschieden, welke met en beneevens de administrateurs respectivelyk voor den Raad van justitie onder eede moeten verklaren; dat de goederen, by de rapporten vermeld, effective opgenomen en wesentlyk restant zyn, waarna dat rapport, voor zoverre de negotie-pakhuysen betreft, door den negotie-boekhouder tegens de Bataviasche negotie-boeken en die van de verdere administratien en andere departementen door de confrontisten der Bataviasche administratie boeken tegens de boeken, daarin gehoudende wordende, worden geconfronteerd, onder aantooning by een afsonderlyk berigt van de bevondene verschillen tusschen het rapport van den opneem en het restant volgens de boeken, waarover vervolgens by de hoge regeering, hetzy ter vergoeding der minderheeden, dan wel om het overbevondene ten faveure van de Compagnie in te neemen, als andersints zal moeten worden gedisponeert; — zynde wel gereflecteerd, dat zodanige dispositien thans jaarlyks en op verscheidene tyden, wanneer de berigten inkomen, plaats hebben en, zo lang 's Compagnies zaaken attent en na de ordre behandeld worden, altoos plaats zullen vinden, omdat 'er ook altoos eenige verschillen zullen weesen van meerder of minder belang, te meer daar het schadelyk gebruik, dat voorheen plaats had, om het over verstrekte over inkoop aan de Compagnie te leveren niet meer word gepermitteerd, dog dat daaruit, zoals reeds hiervoren is aangemerkt, met geen fundament kan worden afgeleyd, als of de malversatien thans meenigvuldiger plaats zouden vinden dan voorheen, daar men, lettende op de oorzaak en de geringheid der verschillen in eene zo uitgebreide huishouding als de Bataviasche, veel eer moet bekennen, dat die niet kunnen worden vergeleeken met de tyden, toen men met minder nauwkeurigheid de zaken gade sloeg en niet zo dikwils maar seldzaam op ingekomen berigten van dien aard disponeerde en niet anders dan by geval, dat de gepleegde malversatien kennelyk wierden, welke

als dan tot nadeel van de Compagnie van zeer groot belang en importantie waren, gelyk de voorbeelden (om van geene andere te spreken) beweesen hebben by de equipagie-werf in den jare 1788/9 en by het yzer-magazyn in February 1793, sonder dat de schade door den verloopene tyd heeft kunnen worden gerecouvreerd.

Eyndelyk uit den inhoud van het by het vertoog aangehaalde aanschryvens van de heeren Meesters van den 31^{en} Maart 1791 (¹) gebleeken zynde, dat hetzelfde relatie heeft tot den handel in Europeesche artikelen in het algemeen, welke tot dien tyd toe in deeze gewesten had plaats gehad, waaruit dierhalven alleenlyk betrekkellyk de Bataviasche administratie volgd, dat ook in dezelve geene in- en verkopen van Europeesche artikelen meer behooren plaats te hebben, immers niet, nadat deselve van de zig daarin nog bevindende restanten zouden zyn gesuyverd, waaromtrent nergens gebleeken is, dat daartegens is of word aangegaan, gelyk de hoge regeering ook in voldoening van die beveelen direct van den gewoonen vaderlandschen eysch heeft agterweegen gelaaten de manufactuuren, het yzer, de spykers en andere Europeesche koopwharen, die bevoorens jaarlyks voor den Indischen handel wierden gepetitioneert, om dus te beantwoorden aan het groote oogmerk, namentlyk om particulieren te animeeren tot de verzending van goederen op fragt met 's Compagnies scheepen naar Indië.

Dat, de insteller van het vertoog met het hiervoren ter neder gestelde voor afgehandeld houdende, het eerste der requisitien, tot welkers beantwoording hetzelfde was ingerigt, namentlyk: welke ordres en instellingen op het stuk van den partikulieren en onderhandschen verkoop uit 's Compagnies magazynen en pakhuisen geëmaneed of in weezen zyn? en vervolgens spreekende van alle de wel uytgedagte projecten en voorschriften, die seedert anno 1700 waren in 't werk gesteld om de morsseryen in de administration tegens te gaan, heeren Commissarissen Generaal wel hadden gewenscht

(¹) Plakaatboek, deel XI, bladz. 334.

de voornaamste daarvan te zien aangehaald, te meer, daar het hoogstdezelven niet heeft mogen gebeuren dezelve op te speuren en de hier boven reeds aangehaalde praemissen van het reglement van den 17^{en} October 1746 daarvan geen groote opinie geeven, want, dat, wat aangaat de gestrengte middelen, door het lighaam der hoge regeering nu en dan by ontdekking van morsseryen in 't werk gesteld teegens de geene, welke dezelve hadden gepleegd, dezelve veel eer aanduiden, dat de subsisterende wetten en voorschriften niet voldoende waren om dezelve voor te komen en eeven zo min pleyten voor de deugdelykheid van die inrigtingen, als de menigvuldigheid en gestrengheid der straoeffeningen in een gemeene best voor de volmaaktheid der administratie van de politie, — moerende zelfs worden getwyffeld, of de door den insteller aangehaalde ordre van het jaar 1701, aangaande de verdeeling van het houden der boeken tusschen de administrateurs (¹), hoezeer ook geschikt om de administrateurs tot meerdere kunde en ervarendheid op te leiden, egter wel kan worden beschouwd als strekkende om de morsseryen te praevenieeren, daar men integendeel zeggen zoude, dat aan een administrateur, die zyne eigen boeken met geldswaarde houd, niet zo ligt kunnen ontslippen de stille winsten door morsseryen altoos nog meerdere te behaalen, dan wanneer hy in het negotie werk onkundig is.

Vervolgens met relatie tot de by het meermelde verloop van den Raad extra-ordinair, Neun, voorkomende consideratien op het tweede requisit van Commissarissen Generaal, of niet het getal der administrateurs zoude kunnen worden verminderd en 's Compagnies weegen gequalificeerde boekhouders aangesteld, enz., al meede in serieuze overweeging genomen zynde de wel doorwrogte consideratien door den heer Commissarissen Generaal, Siberg, daar omtrend gesuppediteerd en voornamentlyk vervat by eene schriftuur getituleerd: *memoris, aanwysende de inkomsten of voordeelen der administrateurs enz.*

(¹) Plakaatboek, deel III, bladz. 512.

Is by resumtie der voorschreeve memorie gebleeken, dat er administratien zyn, waarin absolut van weegens den omslag en het gewigt derzelve twee administrateurs dienen geplaatst te blyven, sodat de voorgenome reductie zig behoord te bepalen tot die administratien, welke voor twee administrateurs geen toereykend bestaan meer geeven, invoegen dit reeds successive omtrend sommige plaats heeft gevonden, ofte ook wel tot sodanige, waarvan den omslag in gewoone tyden gevoegelyk door een administrateur kan worden beheerd.

Voorts, dat die administratien, welke kundige boekhouders requireeren, dezulke zyn, welke hunne eigen boeken in geldswaarde houden, als daar is 't provisie-, 't graan- en 't yzer maguazyn, de kleyne en medicinale winkel, dewyl het houden der boeken voor die onder de naam van negotie-pakhuisen zyn bekend, genoegzaam geene kunde vorderd, — en dat, dewyl in de andere departementen, als de equipagiewerf en 't ambagts-quartier, kooplieden en in de artillery en wapenkamer onder-kooplieden als boekhouders zig bevinden, er dus geen swarigheid in is om in die eerstgenoemde administratien te plaatsen geauthoriseerde boekhouders, op een zeeker te bepalen tractement, dog wel in het byzonder met gehoudenisse van verantwoordelykheid, als dit hetgeene zynde, waarop het in dezen voornamentlyk aankomt.

Dat, wat aangaat de gecommiteerdens, de oogmerken hunner aanstelling zouden hebben kunnen bereikt zyn geworden, wanneer in behoorlyke observantie was gehouden het hun voorgeschreeven by het reglement op de in- en uitweeging, gerenoveert den 15^{en} Augustus 1664, waar omtrend het aan heeren Commissarissen Generaal zeer twyffelagtig is voorgekomen, of daaraan immer is beantwoord, aangesien men van de vroegste tyden af tot op den jaare 1761, wanneer het aanstellen van onder-kooplieden in Indië wierd verboden, gewoon is geweest gecommiteerdens aan te stellen met geen ander inzicht als dat van hunne bevordering tot onder-kooplieden en dat, zowel in die tyden als daarna, doorgaans (buiten de Westzydse negotie-pakhuisen) tot gecommiteerdens voor-

werpen zyn genomen, ten eenemaal onbekwaam om eenige andere dienst te doen ofte yverloos om te werken en die op de schryf-comptoiren geen employ vinden konden, hetwelk zo over bekend is, als dat geen ieverig pennist, die ambitie heeft om zig bekwaam te maaken, immer of ooit dit luye baantje zal ambieeren.

Dat het hieruit dierhalven blykbaar is, van hoe weynig nut zodanige gecommiteerdens geweest en voor het grootste gedeelte in zommige administratien nog zyn, ja, dat men het gerustelyk daarvoor kan houden, dat zulke voorwerpen, die zig weynig met de administratien bemoeien en daarin zeldzaam verschynen, eerder als na- dan voordeelig zyn aan te merken, daar zy, al of niet present, de berigten van ontvaugst en afscheep onderteekenen en in alle gevallen tot getuygen dienen, zelfs in zaaken, die zy nimmer gezien of bygewoond hebben, dog waarop zig de administrateurs al egter als onwraakbaar beroepen om daarmee hunne verkeerde practyken te bedekken en goed te maken.

Dat dan ook om die reedenen onder de tegenswoordige waarneeming der generale directie het getal der vorige gecommiteerdens successive is gediminueert en waarin nog wel eenige verdere reductie zoude kunnen worden gemaakt, wanneer sommige administratien wierden voorzien van goede Europeesen uit de zeevaart, de militie of ambagtsgezellen onder den naam van pakhuysknogts, alzo daarvan in de eerste plaats de Compagnie en in de tweede plaats de administrateurs meerder nut en dienst zullen trekken dan van gecommiteerdens, die voor het genot van / 30 aan gagie, ryksdaalders 5 aan kost- en rd^e 1¹/₄ aan secqgeld of te samen ryksdaalders 18³/₄, 's maands buiten het aparte salaris, by de reglementen bepaald, doorgaans zo weynig uitvoeren.

Dat, ofschoon de thans nog subsisteerende ordres en reglementen op het stuk der administratien in het algemeen moeten worden beschouwd als behelsende zeer geschikte en verstandige instellingen, welke voor het grootste gedeelte als nog in werking behoren te blyven, egter daarmee geensints word

beweerd, dat niet eenige noodzakelyke en nuttige dispositien op dat stuk te neemen zouden zyn, te meer, daar de ordres voor administrateurs, wegens den verlopen tyd eenigermaten hun kracht verloren hebbende, dus ook wel weder zouden mogen worden gerenoveerd en met de successivelyk genomen besluyten daartoe betrekkelyk geamplieerd, weshalven besloten is, dat dit werk zal worden opgedragen aan de opper-kooplieden van het kasteel, welke daarby dan teevens zullen moeten in agt neemen de nadere dispositien van heeren Commissarissen Generaal omtrend deeze en geene poincten, namentlyk :

in de eerste plaats: de weder invoering der zo noodzakelyke jaarlyksche eed van getrouwe behandeling, zodanig als die voorkomt by het eerst ontworpen reglement van den 17^{en} October 1746;

ten anderen: dat, hoezeer het in vorige tyden noodzakelyk kan zyn geagt geweest om den particulieren verkoop uit de administratien te favoriseeren ten einde alzo de gemeente des te beeter te kunnen gerieven met diverse noodwendigheeden, welke het voor dezelve in die tyden ongemakkelyk was om te bekomen, egter door zodanige inrigtingen zeekerlyk aanleyding word gegeven, dat baatzugtige of ontrouwe dienaaren des te gemakkelyker gelegenheid vinden om morsseryen te kunnen pleegen met de goederen, aan hunne administratie toevertrouwd, en zulks te meer, seedert de administrateurs door de verandering van tyden en omstandigheeden soveel crediet niet meer vinden als voorheen ten einde zig de nodige foudsen te verschaffen om, sonder 's Compagnie's goederen aan te spreken, by eenen eerlyken en geoorloofden handel in sodanige artikelen hun profyt te zoeken, en er, nu de in burger vrydom zynde Europeezen en byzonder ook de Chineesche natie hunne particuliere neeringen en handteeringen al seederd een geruimen tyd sodanig hebben uitgebreid, dat een iegelyk genoegzaam in staat is om zig, buiten 's Compagnie's administratien, van allerley noodwendigheeden te kunnen voorzien, dierhalven geene dringende noodzakelykheid meer is om de voorschreeven inrigting te doen blyven subsisteeren, wanneer

slegts de inkomsten van die administrateurs, welke bestaan daaruit grotendeels voortvloeyd, op eene andere manier worden geregeld.

Dat men daartegens wel zoude kunnen allegeeren, dat, wanneer de administrateurs geen profyt meer kunnen doen met hetgeen zy van de aan hun toegestaane spillagien overhouden, niet te verwagten is, dat zy daar omtrend dezelfde zuynigheid zullen betragten en de Compagnie zig dierhalven door die restanten, welke nu voortaan aan haar zouden vervallen, niet zal worden schadeloos gesteld voor hetgeen zy als nu verplicht zal zyn aan de administrateurs tot een billyk bestaan toe te leggen, maar dat, hoezeer de gegrondheid van deeze aanmerking in het algemeen niet kan worden ontkend, dezelve egter haare kracht verliest by overweeging, dat, al waare het, dat de Compagnie hier door eenig nieuw beswaar moest ondergaan, zulks in geene vergelyking zoude kunnen komen met het nut, dat uit zodanige schikking zal profluereen, als waardoor niet alleen alle gelegenheden tot morsseryen byna geheel zullen zyn afgesneeden, maar ook de zo wenschelyke eenvoudigheid merkelyk bevorderd, — ja, dat het voorschreeven beswaar zelfs geheel zal komen te vervallen door de inkrumping van het getal der administrateurs en andere schikkingen, welke by deeze gelegenheid ten voordeele van 's Compagnie's finantien zullen kunnen worden gemaakt.

Op alle welke fundamenten dierhalven besloten is alle particuliere in- en verkoopen in alle administratien ter deezer hoofdplaatse, hoegenaamd en geene uitgezonderd, voor het vervolg geheel af te schaffen en te interdiceeren, mitsgaders al verder allen administrateurs en mindere bediendens, geene uitgezonderd, te verbieden alle negotie in eenige goederen of waren, respectivelyk tot hunne administratien gehorende, op poene van privatie van hunlieder officie en arbitrale correctie naar exigentie van zaaken, met dien verstande egter, dat de verkoop 's Compagnie's weegen uit de kleine winkel van speceryen, peeper en koffy, dog van geene andere artikelen, hoegenaamd, zal blyven gepermitteerd op den tegenwoordigen voet.

Dat voorts, de ordres en reglementen op de spillagien en afschryvingen, welke aan de administrateurs worden gevalideerd, blyvende stand grypen, zy lieden aanspraakelyk zullen blyven voor alle verdere minderheeden, dog dat alles, wat by den opneem in de pakhuizen zal worden bevonden en dus ook hetgeen minder aan spillagie zal gevallen zyn dan de procento's, welke daarvoor zyn geaccordeerd, zal zyn en blyven de eigendom van de Compagnie en dien volgens by haare boeken moeten worden ingenomen, met uitzondering alleen der administratiën van de medicinale winkel, de Westrydsche negotie pakhuizen, de pakhuizen aan en bezyden de Waterpoort en die ten eilande Onrust, omtrend alle welke de door heeren Commissarissen Generaal bereeds gemaakte voorzieningen en bepaalde ordres, als in allen opzigte voldoende zynde, zullen moeten blyven stand grypen en daarvan ook by het generaale reglement de nodige mentie worden gemaakt.

Wyders is nog besloten:

1° dat voortaan in de onderstaande administratiën, als:

de pakhuysen aan en bezyden de Waterpoort,

• 't graan maguazyn,

» provisie » , en

» yzer »

in steede van twee, maar een administrateur sal zyn, onder zodanige bepalingen egter omtrend de thans fungeerende administrateurs en met betrekking tot derzelve inkomsten nu en voor het vervolg, als in margine van de voorschreeven memorie over het weezen en bestaan der administratiën zyn aangeteekend;

2° dat in 't provisie-, graan- en yzer maguazyn zullen worden geplaatst kundige pennisten, onder de naam van gequalificeerde boekhouders, even als by de equipagiewerf en het ambagts-quartier plaats heeft, volkomen in staat om de boeken van die administratiën na de ordres te kunnen houden, op een tractement 's Compagnies weegen ieder van ryksdaalders 80 per maand, met intrekking van gagie en kostgeld, waarvoor zy zullen verplicht weezen de boeken te

houden, de berigten, restant memorien en andere papieren. tot de administratie betrekkelijk, op te maaken, die neevens de administrateurs meede te onderteekenen en teffens toe te zien, dat alles na de ordre ten aanzien van 's Compagnies zaaken door den administrateur worde behandeld, sonder daarvoor van denzelfven verder iets te mogen vorderen of zig op eeniger hande wyze te laten corruppeeren in prejuditie van 's Compagnies interest of in saaken, tegens het reglement strydende, ten welken einde zy dan ook al verder aanspreekelyk zullen zyn voor ontdekt wordende malversatiën, wanneer zy daarvan niet by tyds aan den Directeur Generaal hebben kennis gegeven, en voorts gehouden zyn jaarlyks by eede te verklaaren van in alles de ordres in deezen so na mogelyk opgevolgd en 's Compagnies belangen behartigd te hebben;

5° dat van de gecommiteerdens, van welkers employ breedvoerig hiervoren is gehandeld zullen verblyven:

2 in de Westzydse negotie pakhuisen,

2 „ „ pakhuisen ten eilande Onrust,

1 „ 't kleede pakhuis, terwyl voor de

2 „ de Waterpoort als van ouds gecommiteerd blyven

de suppoosten van de opper-kooplieden des casteels, dog dat de overige gecommiteerdens in de na te meldene administratiën afgeschaff en daarin niet meerder geplaatst, maar daarentegens geëmployeert sullen worden Europeese pakhuisknegts, geschikt na de werkzaame beesigheeden dier administratiën, te weeten:

in het provisie maguazyn,

„ „ graan „ „ ,

„ „ yzer „ „ , en

„ de kleyne winkel, terwyl het zuiker-pakhuis, daar de inlandsche mandadoors dog alles verrigten, dezelve niet nodig heeft; — zullende de gemelde pakhuisknegts genieten een tractement van ryksdaalders 25 's maands uit 's Compagnies kassa en zig daarmede volkomen moeten contenteeren sonder op eenige verdere toelage of douceurs

van administrateurs als anderzints aanspraak te mogen maken.

30 Januarij. *Wijziging van het bepaalde op 11 Julij 1797 nopens de belasting op legaten, enz.*

Van wegens de hooge regeering dezer landen word allen en een iegelyk by dezen bekend gemaakt, dat voortaan, met alteratie van het gestatueerde by articul 27 der den 11 July 1797 geëmaneerde ordonnantie tot de heffing der belasting op alle de legaten en collateraale successiën, de gewoone taxatiën van vaste goederen ter bepaling van het voorschreeven middel zullen moeten worden gedaan op den in dato 15 December 1791 bepaalden voet, namentlyk: door de geswooren taxateurs ten overstaan van den secretaris van Scheepenen dezer stad of deszelvs adjunct.

30 Januarij. *Maatregelen in het belang van de suiker-fabricatie.*

Is goedgevonden en verstaan:

- 1° te bepaalen, dat in den aanstaande, wanneer de afbetaling der zuiker by gebrek aan contanten in papieren van credit zal moeten geschieden, op die credit-papieren dan steeds gevalideerd zal worden de agio, die op dezelve onder particulieren zal worden betaald by berekening van dezelve tegens contanteu; en de vooruit verstrekkingen van geld in het vervolg te laten geschieden in de maanden December en Juny en die mede, zo nu, als in het vervolg, te vermeerderen met noch 500 rd^s voor ieder moolen, zodat elke molen zowel voor het eerste termyn genieten zal 1500 rd^s als voor het tweede termyn;
- 2° aan ieder werkende zuiker moolen toe te staan het houden van een madat-kit voor de daartoe behoorende huurlingen, mits de houders dier kitten zich stiptelyk gedragen naar de daaromtrent gestelde ordres; en dit geduurende het presente jaar te laten geschieden buiten eenige bemoeynis

- van den pachter, doch in den aanstaanden deeze madatkitten mede onder de pacht derzelve te brengen;
- 5° ter verdere gemoedkoming der zuikermolenaars almede in dit jaar uit 's Compagnies voorraad aan ieder werkende moolen maandelyks te laten verstrekken een kojang ryst à rd^e 42 papier geld, geduurende den tyd van zeven maanden, en in het vervolg op gelyke wyze te doen handelen, in dien Compagnies voorraad zulks zal toelaten.

Op 22 Februarij 1803 is de opium, welke op de suikermolens verkocht werd, onder de pacht gebracht, doch op 16 December 1803 is de Regering hiervan teruggekomen, omdat zulks is strekkende tot nadeel van de potia's, dewelke door het verval van de suiker cultuure reeds gedeeltelyk zyn geruineert".

2 Februarij. *Intrekking van zekere inkomst voor den overdrager van het hospitaal.*

Is goedgevonden in te trekken de 12 stuivers, die door den overdrager van het hospitaal-comptoir voor de helvt en den groot-winkelier voor de ander helvt van het begraven der lyken uit de hospitaalen zyn genooten, zodat, in steede der bevoorens betaalde rd^e 2 van ieder dier lyken, die anders op reekening van soldyen wierden belast, in het vervolg niet meer dan rd^e 1:36 zullen mogen worden gevalideerd; en zulks uit aanmerking, dat de gedagte overdrager thans door de Compagnie toereikende word gesalariseerd en het ambt van grootwinkelier ingetrokken is.

3 Februarij. *Bepaling dat het presidium van het collegie van Boedelmeesteren was eene bij-betrekking.*

Op het verzoek van een president van genoemd collegie om eene toelage als zoodanig uit Compagnie's kas gelastten Commissarissen-Generaal hem en zyne successieuren in der tyd om in het oog te houden, dat dit praesidium nimmer is be-

schouwd geweest als moete op zig zelfs een bestaan opleeveren, maar doorgaans bekleed door iemand, welke buitendien een behoorlyk bestaan had".

6 Februarij. *Verbod tegen het begraven van lijken in en nabij kerken.*

Nademaal wy om de alom erkende schadelykheid van het begraven van lyken in de kerken en op derzelve hoven vermeend hebben dit tot noch toe alhier subsisteerend, voor al voor deze hoofdplaats nadeelig gebruik te moeten afschaffen en te niet doen en tot dat einde een nieuwe begraafplaats ten noord-westen van Tanna Abang hebben doen aanleggen, die thans tot zo ver in gereedheid is gebragt, dat daarin gravkelders kunnen worden aangemaakt, — zo is het, dat wy aan een ieder, die daartoe genegen is, by dezen vryheid geeven om op de gemelde nieuwe begraafplaats zodanige kelders te laten aanmaken, en zulks onder de volgende voorwaarden:

eerstelyk: dat die kelders zullen moeten worden gemaakt op een daar toe geprojecteerd gedeelte van de voorschreeven begraafplaats, die door den doodgraver aldaar zal worden aangewezen;

ten tweeden: dat aan de zulken, die reeds eigen gravkelders, het zy in de kerken of op derzelve hoven, bezitten, buiten betaling van eenig kerkrecht, een stuk gronds van dezelve groote, als hun grav beslaat, op de meergemelde begraafplaats gratis zal worden afgestaan, mits die kelders binnen den tyd van zes maanden, gerekend van heden af, geëxtruceerd worden, op verbeurte van het recht daartoe; — en

ten derden: dat daarentegen die, welke geene kelders in de kerken of op derzelve hoven hebben, daarvoor een honderd ryksdaalders aan kerkrecht zullen moeten betalen.

Verlangende en begeerende wy wyders, dat van nu af aan het begraven in de kerken zal cesseeren en vooreerst tot onze nadere dispositie alleen het begraven op de kerkhoven zal continueeren.

Reeds op 7 Maart 1797 had de Gouverneur-Generaal aan den Raad van Indië medegedeeld, »dat het nadeelige van het begraven der lyken in kerken of op kerkhoven, gelegen in of dicht by steeden dan wel bevolkte plaatsen, zo buyten tegenspraak beweezen en door alle Europeesche natien zo algemeen erkend was, dat men nauwlyks in Europa meer begraafplaatzen in steeden of kerken tolereerde en hier in Indië door dezelve meest overal hunne lyken op afgezonderde kerkhoven ter aarde besteld wierden, en dat zyn hoog Edelheid uit dien hoofde vermeende, dat het vooral ter dezor hoofdplaats niet dan ten hoogsten nuttig zoude kunnen zyn, in het vervolg de lyken der christenen mede op een plaats, eenigzints afgeleegen en afgescheiden van de stad, te doen begraven, in steede van in de kerken en derzelve hoven, zo als tot nu toe gebruikelyk geweest is”.

Zie ook 14 December 1798.

9 Februarij. *Instructiën voor den Raad van justitie te Batavia, voor den president van dien Raad, voor den advocaat-generaal en voor den water-fiscaal.*

Volgens den patriaschen brief van 9 Februarij 1798 moesten deze instructiën »dadelyk, doch tevens provisioneel” worden ingevoerd, kunnende de Indische Regering hare eventueele bezwaren daartegen later indienen.

De stukken zelve zijn niet aangetroffen.

9 Februarij. *Instructie voor den Commissaris tot en over de zaken van den inlander.*

Art. 1. De commissaris van en tot de zaaken van den inlander zal provisioneel en tot zo lange, dat daarin nader zal wezen gedisponeerd, treden in alle rechten, waarneemen alle functien, genieten alle voordeelen, die verbonden zyn aan de subsisteerende reglementen, aan denzelven post van oudsher gehoorende, voor zoverre by de tegenwoordige generaale instructie daarin geene verandering gemaakt word.

Art. 2. Hy zal generaallyk, in de uitvoering van hetgeen aan hem is gedemandeert, op zyne persoonlyke verantwoordelykheid gehouden zyn daarvoor soigneuselyk te zorgen, dat, niet alleen by den inlander en alle diegeenen, welke onder zyn opzicht ressorteeren, worde uitgewischt het misnoegen en de kwalyke gezindheid, welke door de vexatien en drukkingen van vroegere dagen zyn veroorzaakt, maar ook en byzonder, dat door alle eerlyke, rechtvaardige en wel overleyde middelen in derzelve geest worde opgewekt en aangeweekt die goede geneidghed tot de Bataafsche natie en die overtuiging van de vaderlyke oplettendheid des bewinds voor derzelve aangelegenheden, welke alleen hen naarstiger in de culture der producten en bereidvaardiger tot de verdediging der gemeene belangens maken moet.

Art. 3. Hy zal specialyk verplicht zyn daarop acht te geeven, dat by bevrediging van en ontscheiding tusschen partyen, steeds de uitspraaken naar billykheid of anderzints naar de strikste rechtvaardigheid geschieden en naauwkeurig toezien, dat hierin geene afwykingen door eenige oudergeschikte persoonen, door de inlandsche regenten of door wie het ook zoude mogen zyn, plaats hebben, behoudens in alle gevallen de judicature, competeerende aan de respectieve rechtbanken in judicieele zaaken.

Art. 4. Insgelyks zal hy zorgen, dat, voor zoverre zyne amptsverrigtingen het mede brengt, in de bovenlanden de publicque rust en veiligheid in geenerlei wyze worde gestoort of dat door de inlandsche regenten of gemeenen nadeelige ontwerpen tegen het Bataafsch gouvernement in Indië gesmeed of ten uitvoer gebragt worden, doende, des behoorende, de delinquanten zonder eenige oogluiking na apprehensie overleveren aan de gestrengheid der justitie om by dezelve daar omtrent, buiten tusschenkomst der politie, zodanig gehandeld te worden, als naar luid der vigeerende wetten zal behooren.

Art. 5. Hy zal op alle mogelyke wyze trachten aan te woedigen de naarstigheit en yver der inlanders en Chineezzen

in de culture der producten, daartoe byzonderlyk op eene behoorlyke distributie van gepaste en evenredige belooningen en correctien acht gevende, ten welke einde hy zich van tyd tot tyd, daar hy zulks meest nodig zal vinden, zal begeeven in loco om by eigen ondervinding van alles onderricht te zyn: — gelyk hy ook serieuselyk daarvoor zal moeten waaken, dat, noch door hem zelve, noch door de tommogongs, noch door eenig ander, hetzy Europees of inlander, van wat staat of conditie ook, de inlanders in de prys der producten, by de contracten gestipuleerd, worde te kort gedaan of dat op de leverantien der goederen, aan hun gedaan wordende in betaaling voor de door hun geleverde producten aan de Compagnie, boven den lopenden prys derzelve gewoekerd of in stede hiervan eenig equivalent, onder welken naam of titul zulks ook zoude mogen voorgewend worden, worden afgeperst.

Art. 6. In alle zaaken, zynen post specteerende, waarover hy de voorziening van hooger macht zal nodig hebben, zal hy dezelve zaaken schriftelyk brengen ter tafel van Gouverneur en Raaden van Indiën om aldaar, in bywezen van de tydelyke Commissarissen Generaal over geheel Indiën, te worden behandeld en aangaande de conclusien, daarop vereischt, finaal te worden afgedaan: en zullen gezegde Commissarissen Generaal en Gouverneur Generaal en Raaden hem in alles ter bereiking der heilzaame eindens, hiervoren genoemd, bieden de meeste hulp, assistentie en ondersteuning, ten dien effecte, dat zy lieden aan de eene zyde zich zullen onthouden van aan dat geene, wat hem daartoe is gedemandeert, te brengen eenige atteinte en aan de andere zyde niet zullen gedogen, dat dezelve anders, door wie het ook zy, worden tegengewerkt en alzo de salutare intentien in deezen infructueus gemaakt. — Tot betere verzekering van het welke alle de leden der vergadering van Gouverneur en Raaden, in maniere als boven present, mitsgaders hy, commissaris van en tot de zaaken van den inlander, een ieder tot zyne byzondere decharge, zullen gehouden zyn van elks voordracht, advies of wat des meer zy, rakende de objecten, hiervoren gementioneerd, te doen maken insertie in

de notulen, met bekendstelling van de redenen, die hun lieden tot zodanige voordracht, advies, enz. hebben bewogen.

Art. 7. Eindelyk zal hy by het aanvaarden van zynen post doen den navolgenden eed:

Ik beloof en zweer gehouw en trouw te zullen zyn aan de Bataafsche republicq en de hooge regeering derzelve, mitsgaders aan het tydelyke bewind over den Oost Indischen handel en bezittingen, het gemeen belang, zo van de Bataafsche natie, als van derzelve Oost Indische Compagnie, naar al myn vermogen te zullen voorstaan en bevorderen en in tegendeel alle kwaad van dezelve helpen afweeren en keeren.

Insgelyks zweer ik in de beliening van het ampt van commissaris van en tot de zaaken van den inlander my stipelyk te zullen gedragen, zowel generalyk na de reglementen of schikkingen, welke op Batavia als nog plaats vinden, doch wel speciaal naar den inhoude van deeze myne instructie, byzonderlyk my te zullen afhouden van alle vexatien, extorsien en kwaden handel.

Ook beloof ik gehouw en getrouw te zullen zyn aan het hoog gouvernement in Indiën, in alles, wat niet strydig zal zyn aan voorsz. instructie, alles, gelyk een goed en getrouw commissaris van en tot de zaaken van den inlander schuldig is en behoord te doen.

Zo waarlyk helpe my God almachtig!

Deze instructie is te Amsterdam vastgesteld.

Uit de resolutiën der gecombineerde vergadering van 6 November 1798 blijkt, dat de toenmalige Commissaris van den inlander niet eens de Maleische taal machtig was, hoewel hij „geene andere dan alleen inlanders onder zyn bevel had”.

9 Februarij. *Instructie voor den Chef van de Indische militie, residerende te Batavia.*

Art. 1. De chef van de Indische militie zal terstond na zyne aankomst op Batavia zig vervoegen by Commissarissen

Generaal en Gouverneur Generaal van Indiën, de brieven en depeches, welke hem in het byzonder zyn aanbevolen, overhandigen en verzoeken, dat door de hooge Indische regeering de dag mag worden bepaald, waarop hy zal kunnen worden beëdigd voor het front der op of in den omtrek van Batavia in garnisoen of cantonnement liggende militie, daartoe expresselyk in de wapenen te komen, na alvorens zyne acte en instructie vertoond te hebben en dezelve te hebben doen registreeren in de authentieke acten van dezelve hoge regeering.

Art. 2. Hy zal op den daartoe vooraf bepaalden dag aan de gezamentlyke militie van Batavia door eene commissie uit de hoge regeering met den tydelyken Gouverneur Generaal aan het hoofd voorgesteld worden en zal vervolgens hy, chef, voor en in naam van het geheele corps officieren in handen van denzelven Gouverneur Generaal ten aanhooren des volks afleggen den eed hier volgende:

Ik beloove en zweere gehouw en getrouw te zullen zyn aan de hoge regeering der Bataafsche republiek, alsmede aan derzelve bewindslieden tot de zaaken van den Oost Indischen handel en bezittingen aldaar en de ordres en beveelen, welke my door dezelve reeds gegeven zyn of in 't vervolg gegeven mogten worden, stiptelyk en met alle naauwkeurigheid te zullen uitvoeren en doen uitvoeren.

Voorts belove ik aan de hoge Indiasche regeering, als het gouvernement van Neerlands Indië uitmakende, of aan zodanig collegie, persoon of persoonen, welke aan dezelve regeering wettiglyk zouden mogen succedeeren, al mede getrouw te zullen zyn en dezelve in alles, waar myn plicht zulks zal gehangen, te zullen assisteeren.

Zo waarlyk helpe my God almachtig.

Na het afleggen van welke eed hy zyne functien als commandant en chef zal aanvaarden.

Art. 3. Het opper-commando over de militie in Indië, gelyk ook het geheel huishoudelyk bestuur derzelve, zal aan hem zyn toevertrouwd en zal hy zorge dragen, dat de oeconomie zoveel mogelyk in alles worde behartigd.

Art. 4. Hy zal zig ten spoedigsten doen informeeren van den inwendigen toestand van de corpsen, zo te Batavia, als elders op Java leggende, met betrekking tot het getal van gemeenen en officieren by dezelve en, voor zoo verre de laatste betreft, derzelve ouderdom van dienst en jaaren, als mede met betrekking tot den staat der respective regiments, bataillons en compagnies cassen.

Art. 5. Zodra hy des wegens genoegzame informatie heeft bekomen, zal hy met sanctie der hoge regeering van Indiën de geheele militaire macht onverwyld brengen op eenen regelmatigen voet en in die order, dat de verdediging der stad en Javasche possessien met meerder succes kan worden verwacht, echter met behoorlyk terugzicht op de byzondere capitulatiën van zommige corpsen militie, in soldy der Oost Indische Compagnie staande.

Art. 6. Hy zal ter betere defensie der stad en des eilands, zo spoedig mogelyk, ook de landmilitie, dat is, de aanwezende burger corpsen, mitsgaders de inlandsche hulptroupen, welke kunnen byeen gebragt worden, organiseeren en wel zodanig, dat dezelve in cas van nood met de militie overeenstemmig kunnen werkzaam zyn ter algemeene verdediging; dezelve corpsen en troupen altoenlyk gedurende den tegenwoordigen oorlog en, zo dikwyls er een andere mogt ontstaan, even als de reguliere militie, en chef commandeeren en zorgen, dat in zodanige gevallen by alle verschillende corpsen, onder zyn bevel staande, de militaire discipline hersteld en in allen opzichte strengelyk en naauwkeurig onderhouden worde.

Art. 7. Hy zal de exercitien, thans by de Bataafsche armee in gebruik, ten spoedigsten onder de Indische militie invoeren en wel acht geven op het gedrag der officieren en in dezelve geene ongeregeldheden of pligtverzuim in den dienst door de vingeren zien, ten einde de goede orde in alles worde geobserveert en de minderen door het voorbeeld hunner officieren aangemoedigd worden om als braave militairen de eere en waardigheid der Bataafsche natie te handhaven.

Art. 8. Hy zal wel zorg hebben te dragen, dat de artikel-

brief, voor zoverre den militaire dienst betreft, waarvan hem een exemplaar zal worden ter handel gesteld, in alle deszelfs deelen, na de successive alteratien en ampliatiën, getrouwelyk geobserveerd worde en niet gedogen, dat door iemand, wie hy ook zyn moge, daarop eenige inbreuk worde genaakt.

Art. 9. Hy zal by dadelyke aanval op de stad Batavia in de eerste plaats als generaal en chef verantwoordelyk zyn, indien dezelve mogt worden overgegeeven, voor en al eer dat alle middelen van verdediging volstrekt waren ten onbruik geraakt; en zal hy in gevalle voorsz. attacque in geene bedenking mogen neemen eenig andere interest, dan het belang der Bataafsche natie en de existentie der Oost Indische Compagnie, welke aan de behoudenis der zelve zo hooglyk gelegen ligt, repousseerende en corrigeerende zonder onderlaten en rigoureuselyk met alle middelen, welke in zyne macht zyn, alle remonstrantien, persuasien en onordres, tot contrarie tendeerende; alles met exacte aantekening der geueen, die in de verdediging hunnen plicht betracht, en der zulken, die dezelve verwaarloosd of tegen dezelve gehandelt hebben, om de lystsen daarvan ten eerste gelegenheid by het bewind in Europa in te zenden.

Art. 10. Ten einde van al 't voorsz. zal hy in zynen rang van jongsten Raad ordinaris van Indiën steeds den vryen toegang hebben tot en plaats mogen neemen in Rade van Indië, zo dikmaals hy iets, rakende het opper-commando of de defensie voornoemt, aan de hooge regeering heeft voor te dragen; insgelyks zal hy aldaar moeten opgeroepen worden, zo menigwerve over zaken, dezelve objecten specteerende, zal worden gedelibereerd, alles met het recht en de bevoegdheid om zyne voordracht, adres of consideratiën in de notulen of registers der vergadering ter zyner decharge te doen inscreeren en tevens een concluderende stem hebben.

Art. 11. Ook zal geen collegie van bewind, veel min eenig afzonderlyk persoon, beide van welken rang of conditie ook, eenige orders, hoegenaamd, direct aan de troupes, onder zyn opper-commando gesteld, mogen geven, gelyk ook diezelve

troupes al zulke ordres niet zullen vermogen te pareeren; maar zullen voorschreeven collegiën of persoonen, zo dezelve anderszints tot het geven van orders zyn gequalificeerd, gehouden zyn zulks te doen door zyne tusschenkomst en ministerie, nadat, gelyk in het hier voorgaand articul is gestipuleert, hy alvorens deswegens zal zyn geraadpleegt; terwyl de voornoemde troupes alleen en promptelyk zullen moeten obedieeren aan alle de orders, door hem of van zynent wegen gegeeven.

Art. 12. Hy zal al verder ten allen tyde, uithoofde van het opper-commando over alle de troupes, teffens zyn president van alle commissiën of vaste collegiën van defensie, reeds gevestigd of nog te creëren, waar die ook mogten zyn, en zonder dat daarby in aanmerking zal kunnen komen, of eenig lid derzelve van gelyke of hooger rang mogt zyn, zullende zodanige commissie of collegie, ten aanzien der orders omtrent de defensie, vallende in de termen van het bovenstaande 11de Art., zig naar den inhoud derzelve almede moeten reguleeren.

Art. 13. Voorts zal hy, in zyne respectieve qualiteiten zich hier of daar moetende begeeven, de noodzakelyke reyskosten wel ten lasten van de Comp^e mogen brengen en op Batavia voldoening erlangen, zonder nogthans in reekening te moogen brengen eenige daggelden voor zich zelve, maar wel zodanige extra voorschotten of ongelden, welke hy gedurende zyne reis of commissie ten dienste van het militaire of defensie weesen heeft moeten doen.

Art. 14. En ten einde de generaal major en chef van de militie in zyne werkzaamheden niet zy verstooken van de nodige assistentie, zal hy, behalven de algemeene autoriteit over de aanwezige officieren en troepen, ook de faculteit hebben om uit de reeds dienst doende of verder, op zyne voordragt, aan te stellen officieren te formeeren zodanige staf of etat-major, als hy zal vermeenen te behoeven, in de verkiezing van die staf of etat major te werk gaande de concert met de hooge regeering.

Art. 15. Eindelyk zal hy in alle voorkomende zaken, waarvan by deze instructie geene melding is gemaakt, zig zodanig ge-

dragen, als hy volgens zynen gedanen eed zal vermeenen te behooren, alles echter onder behoorlyke verantwoordelykheid des wegens, en voorts zo handelen, als een goed en getrouw chef schuldig is en behoort te doen.

Deze instructie is den 9^{den} Februarij 1798 te Amsterdam vastgesteld.

10 Februarij. *Vermindering van den borgtocht, te stellen door administrateurs van Compagnie's magazijnen te Batavia.*

Na deliberatie is begreepen, dat die borgtocht na de jongste gemaakte bepalingen omtrend die administratie en inzonderheid het verbod van allen particulieren handel in artikelen, tot dezelve gehoorende, voor de administrateurs zeer wel kan worden verminderd en dierhalven goedgevonden en verstaan voorschreeven borgtocht van ryksdaalders 2000 te verminderen tot op ryksdaalders een duizend en dezelve alzo daarvoor te bepalen.

10 Februarij. *Bepaling nopens het begraven van lijken uit hospitalen te Batavia.*

Is goedgevonden voor de Compagnie in te trekken de 12 stuivers, die door den overdrager van het hospitaals-comptoir voor de helft en den groot winkelier voor de andere helft van het begraven der lyken uit de hospitalen zyn genoten, zodat in steele der bevoorens betaakte ryksdaalders 2 van ieder dier lyken, die bevoorens op reekening van soldyen wierden belast, in het vervolg niet meer dan ryksdaalders 1:36 zullen mogen worden gevalideerd.

10 Februarij. *Voorschrift nopens grafkelders.*

Is goedgevonden en verstaan de gemeente te adverteeren, dat die een nieuwe grafkelder op de nieuwe begraafplaats zal

willen laten aanmaken, zulks zal mogen doen op de expres voor de kelders geschikte plaats, die door den doodgraver zal worden aangewezen, en zulks tegen betaling van ryksdaalders 100 zilver geld aan kerkrecht en dat aan degeene, die eigen grafkelders, hetzy in de kerken of op derzelver hoven binnen en buiten de stad bezitten, een stuk gronds van dezelve groote, als hun graf beslaat, op de gemelde nieuwe begraafplaats gratis zal worden afgegeeven om daar een nieuwe kelder buiten betaaling van eenig kerkrecht te kunnen doen maken, mits de kelders binnen den tyd van een half jaar na dato van de publicatie zullen zyn geexstrueerd op verbeurte van het recht daartoe.

17 Februarij. *Regeling der inkomsten van den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander.*

Deze Compagnie's dienaar had opgegeven genoten te hebben :
aan inkomsten in anno 1792 :

aan het ontvangene wegens de aan de Compagnie geleverde producten door de regenten uit de Jakatrasche en Preanger boven landen, waarvan de quantiteit heeft bestaan in :

72984	picol koffyboonen, daarvan $\frac{1}{2}$ rd ^r per picol	rd ^s 36492 : —
94 $\frac{53}{125}$	picol kattoenegaren, daarvan $\frac{1}{2}$ rd ^r per picol	” 47 : 10
27 $\frac{119}{125}$	picol indigo, van $\frac{1}{2}$ rd ^r per picol	” 13 : 40
24 $\frac{3}{4}$	picol peeper, zwarte, van $\frac{1}{2}$ rd ^r per picol	” 12 : 18
40	picol kardamom Ja- va's van $\frac{1}{2}$ rd ^r per picol	” 20 : — rd ^s 36585 : 20

aan het gecolligeerde voor diverse verleende
passen, als tot het bevaaren van de Tjietatum
ter afhaal van brandhout, enz... rd^s 266 : 12

Transporteere rd^s 266 : 12 rd^s 36585 : 20

Per transport rd ^a	266 : 12	rd ^a 36585 : 20
voor het opgaan van Chineesen boven de posten Meester-Cornelis, Tangerang en de Maronde, zo- meede diegeene, dewelke aldaar woonagtig zyn volgens placaat van den ^{27 January} _{24 February} 1789, zynde zeedert by placaat van den 16 ^{en} December 1793 ingetrokken . . .	1267 : 24	
voor het opgaan van de inlan- ders na de Regentschappen, enz.	19 : 3	
voor het in dienst houden van Chineesen op de zuyker molens rondsomme Batavia, volgens het evengemeld placaat	260 : —	1812 : 59
voor het verleenen van permissie tot het houden van warongs in de bovenlanden volgens het evengemeld placaat à rd ^a 16 ieder warong		675 : 30
voor verleende permissie tot het speelen van ronging in de bovenlanden volgens het meer- melde placaat à rd ^a 1 per nagt		1250 : —
voor verleende permissie tot het wayang spel à rd ^a 10 per nagt		162 : 36
voor het houden van diverse warongs tegens over de post Anké		77 : —
voor de verleende permissie tot de haane vegtery in de bovenlanden		11 : 32
van den Aria van Tangerang als regent van dat regentschap voor het houden van de top, enz. op de passer aldaar		3000 : —
van den pagter der slagteryen voor het ver- leenen van assistentie ter invordering van zyn pagtschat		350 : —
van den sergeant Jamiel aan het gecolligeerde voor de op de passer Meester Cornelis verkogt Transporteere		rd ^a 45923 : 57

Per transport.....	rd ^e 43923 : 87
wordende buffel beesten, voor ieder buffel 12 stuivers, enz.....	• 700 : —
van diverse inlandsche officieren voor hunne aanstellingen tot kapiteins, lieutenants en veldtrijers en het bekostigen der acten.....	• 860 : —
van den major der inlanderen voor de in huur hebbende 16 stuks buffel beesten tegens 400 bossen pady à rd ^e 35 de tjain.....	• 70 : —
van den Aria van Tangerang voor de in huur hebbende 97 stuks buffels, tegens 2426 bossen pady à rd ^e 32 de tjain.....	• 388 : —
aan het overgewonnene op 27 kisten amfloen, aan de regenten en opzienders tegens 1080 tot 1200 rd ^e de kist gelevert.....	• 2888 : —
aan overgewonnen renten op de onder de regenten van de regentschappen uitgezette kapitalen tot den inkoop van producten.....	• 6700 : —
aan het ontvangene van de regenten uit de regentschappen tot geschenk, zo op het nieuwe jaar, als op de bovenlandsche reise, en hetgeen zy successivelyk verzenden, bestaande in geld, bovenlandsche producten, paarden, koebeesten, hartebeesten, pluimvee, bovenlandsche lywaten, ryst, etc., waarvoor hy in alles stelt, als met geene mogelijkheid distinct op te geeven zynde,	• 18000 : —
aan het ontvangene van de opzienders van de regentschappen Tjanjoer, Bandong en Pracamoentjang, bestaande in eenige van hen ontvangene paarden in geschenk, die hy taxeert op	• 1400 : —
aan het ontvangene van den potia van de passers op Buitenzorg, ofschoon als een particulier land van zyn hoog Edelheid den heer Gouverneur Generaal kennende beschouwt worden, bestaande in rd ^e 500 contant, producten, etc..	• 700 : —
Transporteere.....	rd ^e 72631 : 13

Per transport.....	rd ^e 72631 : 13
overzulks had zyn inkomen als gecommiteerde in 1792 bedragen.....	rd ^e 72631 : 13
waarby gevoegt het genotene als permanent lid van Heemraden, zynde 1750 bossen pady of 8 ³ / ₈ tjain à 35 rd ^e de tjain.....	295 : 12
dus te zaamen.....	rd ^e 72926 : 25

En daarentegen aan lasten als volgt:

voor het maandelyks salaris aan drie inlandsche klerken en twee Javaansche schryvers, die in dit lopende jaar de eerste tot vier en de laatstgemelde tot drie stuks vermeerderd zyn.....

rd^e 840 : —

voor het salaris, aan den Javaanschen translateur toegelegt.....

• 180 —

voor het salaris aan 36 oppassers, die thans tot 50 vermeerderd zyn.....

• 1413 : —

voor het salaris aan diverse dienstdoenden en daar onder de matta matta's of verklikkers...

• 1200 : —

voor het afgegeevene aan de comptoir bediendens tot geschenk op nieuw jaar, als aan de inlandsche klerken op het comptoir.....

rd^e 267

aan de Javaanse schryvers.....

• 30

aan de inlandsche militairen of oppassers, als 2 sergeanten, 2 korporaals en 32 gemeenen..

• 100

aan diverse dienstdoenden.....

• 250

647 : —

voor kleeding van de 2 ser-

Transporteere rd^e 4280 : — rd^e 72926 : 25

Per transport . . . rd^a 4280 : — rd^a 72926 : 25

geanten, 2 corporaals en 32 gemeenen en nog 7 inlandsche patrouillanten op Buitenzorg, bestaande in ieder een linnen rok en 2 broeken, 2 witte haatjes en 2 neusdoeken, en voor 12 op-passers ieder een lakense rok en broek » 1696 : 23

voor ongelden op den dag van het nieuwe jaar aan diverse per-zoonen en deeze en geene publieke bediendens, als helmbardiërs, etc » 1000 : —

voor ongelden van het tractement der regenten op den dag van het nieuwe jaar en het bekostigen van den maaltyd, etc. » 1000 : —

voor ongelden op de bovenland-sche togt en andere commissien, zo in den dienst als gecomitteerde, als die van Heemraad . . » 4000 : —

voor diverse geschenken aan de inlandsche regenten en opzienders van de regentschappen, die hy schat op » 6000 : —

voor diverse douceurs aan de opzienders van de onderscheiden regentschappen » 4000 : —

voor 5 percent provisie penningen op rd^a 6194 : 9, door de klerk Cornelis gecolligeert van de bovengemelde ingekomen gelden, waarvan passen of consent-briefjes

Transporteere . . . rd^a 21976 : 23 rd^a 72926 : 25

Per transport	rd ^r 21976 : 23	rd ^r 72926 : 25
verleent worden ter verdeeling onder de comptoir bediendens..	»	309 : 33
voor gefourneerd amptgeld, be- paald tot een kwart van zyn inkomen	»	<u>10800 : —</u> rd ^r 33086 : 8
alle welke lasten van de vorenstaande in- komsten afgetrokken zynde, voor het zuivere inkomen over bleef		rd ^r 39840 : 17
aan inkomsten in anno 1793 :		
aan het ontvangene wegens de aan de Compagnie gelee- verde producten door de regenten uit de Jaccatrasche en Preanger bovenlanden, waarvan de quantiteit heeft bestaan in :		
88686 picols koffyboonen à $\frac{1}{2}$ rd ^r per picol	rd ^r 43343 : —	
100 picols kurcuma à $\frac{1}{2}$ rd ^r per picol	»	50 : —
99 ⁷⁷ / ₂₅₀ picols kattoenegarens à $\frac{1}{2}$ rd ^r per picol..	»	49 : 31
21 picols indigo Jacca- trase à $\frac{1}{2}$ rd ^r p. picol	»	10 : 24
6 picols peeper, swarte à $\frac{1}{2}$ rd ^r per picol..	»	3 : 12
32 ⁸⁸ / ₁₃₅ picols kardamon . . .	»	<u>16 : 11</u> rd ^r 43472 : 30
aan het gecolligeerde voor diverse verleende passen, als tot het bevaaren van de Tjiatarum ter afhaal van brandhout, etc	rd ^r	168 : 24
voor het opgaan van Chineesen boven de posten Meester Cornelis, Tangerang en de Maronda, zo meede die geene, welke aldaar woonagtig zyn	»	2800 : 9
voor het opgaan van de inlanders na de regentschappen, etc.	»	35 : 30
voor het in dienst houden van Transporteere	rd ^r	<u>3003 : 65</u> rd ^r 43472 : 30

Per transport.... rd ^s 3003 : 63 rd ^s 43472 : 30	
Chineesen op de zuiker molens	
rondsom Batavia.....	» 185 : — » 3189 : 15
voor verleende permissie tot 't houden van warongs in de bovenlanden à rd ^s 16 $\frac{1}{4}$ ieder warong.....	» 700 : —
voor verleende permissie tot het speelen van roning in de bovenlanden à 1 rd ^s per nagt..	» 944 : —
voor verleende permissie tot het speelen van wayang à rd ^s 10 per nagt.....	» 171 : 44
voor het houden van diverse warongs tegen over de post Anké.....	» 75 : —
van den Aria van Tangerang als regent van dat regentschap voor het houden van de top, etc. op de passer.....	» 3000 : —
van den pagter der slagteryen voor het verleenen van adsistentie ter invordering van zyn pagschat.....	» 550 : —
van den sergeant Jamiel aan het gecolligeerde voor de op Meester Cernelis verkogt wordende buffelbeesten, waarvan voor ieder buffel 12 stuivers.....	» 380 : —
van diverse inlandsche officieren voor hunne aanstelling tot kapitains, lieutenants en vaandrighs, het bekostigen der actens.....	» 270 : —
van den major der inlanders voor de in huur hebbende 16 stuks buffels tegens 400 bossen pady à rd ^s 35 de tjain..	» 70 : —
van den Aria van Tangerang voor de in huur hebbende 114 stuks buffels tegens 2850 bossen pady à rd ^s 32 de tjain.....	» 456 : —
aan het overgewonnene op 21 kisten amfloen, aan de regenten en opzienders tegens 1090 tot 1200 rd ^s de kist geleevert....	» 2567 : —
aan overgewonnen renten op de onder de	
Transporteere.....	rd ^s 55844 : 89

Per transport.....	rd ^s 53844:89
regenten van de regentschappen uitgezette capitalen tot den inkoop van producten.....	» 7000:—
aan het ontvangene van de regenten uit de onderscheiden regentschappen tot geschenk, zo op het nieuwe jaar, als op de bovenlandsche reise, en hetgeen zy successievelyk verzenden, bestaande in geld, bovenlandsche producten, paarden, koebeesten, hartebeesten, pluimvee, bovenlandsche lywaten, etc., waarvoor hy stelt, als met geen mooglykheid op te geeven zynde,	» 13000:—
aan het ontvangene van de opzienders van de regentschappen Tjanjoer, Bandong en Prac-camoentjang, bestaande in eenige van hen ontvangen paarden in geschenk, die hy taxeert op	» 1500:—
aan het ontvangene van den potia van de passer op Buitenzorg, bestaande in rd ^s 500 contant, producten, etc.....	» 700:—
bedragende dus alle de voorschreeven inkomsten te samen..	rd ^s 78045:41
behalven het genoten als permanent lid van Heemraden, zynde 1750 bossen pady of 8 ³ / ₄ tjain à rd ^s 35 de tjain.....	» 295:12
of in alles.....	rd ^s 78341:5
Waarentegen de lasten hadden bedragen, als:	
aan maandelyks douceur aan drie inlandsche klerken en twee Javaansche schryvers.....	rd ^s 846:32
aan maandelyks salaris, aan de Javaansche translateur toegelegt..	» 180:—
aan maandelyks salaris aan de Maleidsche translateur voor 11 maanden.....	» 110:—
aan maandelyks salaris voor 36 oppassers.....	» 1428:—
Transporteere.....	rd ^s 2564:32 rd ^s 68341:5

Per transport..... rd^a 2564 : 32 rd^a 78341 : 5

aan maandelyks salaris aan diverse dienstdoenden en daar onder de matta mattas of verklikkers.. » 1841 : —

aan het afgegeevene aan de comptoir bediendens tot geschenk op nieuw jaar, als aan de inlandsche klerken op 't comptoir..... rd^a 380 : —

aan de Javaanse schryvers..... » 50 : —

aan de inlandsche militairen of oppassers » 166 : 32

aan diverse dienstdoenden..... » 400 : — » 996 : 32

aan kleeding voor de twee sergeanten, 2 korporaa's en 32 oppassers en nog 7 inlandsche patrouillanten op Buitenzorg, bestaande in ieder een linnen rok, 2 broeken en twee witte haadjes, 2 neusdoeken, en voor 12 oppassers ieder een lakense rok en broek..... » 1652 : —

aan ongelden op den dag van het nieuwe jaar aan diverse perzoonen en deeze en geene publicque bediendens, zo als helmhardiers, etc..... » 1000 : —

aan ongelden op de bovenlandsche tocht en andere commissien in den dienst als gecommiteerde en als die van Heemraad..... » 4000 : —

aan ongelden van het tractement der regenten op den dach

Transporteere..... rd^a 12053 : 64 rd^a 78341 : 5

Per transport.....	rd ^e 12088 : 64	rd ^e 78341 : 8
van het nieuwe jaar en het be- kostigen der maalyd, etc.....	•	1000 : —
aan diverse geschenken aan de inlandsche regenten, etc., die hy schat op.....	•	4800 : —
aan douceurs aan de opzienders van de onderscheide regent- schappen.....	•	8000 : —
aan 5 procento provisie pen- ningen op rd ^e 9200 : 38, door de klerk, Cornelis, gecolligeerd van de bovengemelde inkomsten, waar- voor passen of licent-briefjes af- gegeeven worden, ter verdeling onder de comptoir bediendens..	rd ^e	489 : 47
aan gefourneerd ambtgeld vol- gens cas ordonnantie, door de wel Edele gestrenghe heer, directeur generaal, Johannes Siberg ver- leent ingevolge bepaling by be- sluit van den 29 ^{ste} October 1793..	•	12000 ; — • 38014 : 18
alle welke lasten van het voorenstaande in- komen aldus afgetrokken zynde, zo bleev voor zuiver inkomen.....	rd ^e	43326 : 38

Waarop gedelibereerd zynde, is in agting genomen, dat, schoon de inkomsten van den gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander merkelyke veranderingen hebben ondergaan seederd de jaaren 1792 en 1793, men nothans deszelfs opgaven van die jaaren alhier tot een basis moet neemen, opdat ten allen tyde des te klaarder kan consteeren, hoedanig het daarmede eigentlyk is geleegen.

En is wyders goedgevonden en verstaan omtrend deeze bediening te maaken de volgende bepalingen:

aan den gecommiteerde te laten de halve ryksdaalder per picol van de producten, die in de regentschappen worden

ingesameld om vervolgens aan de Compagnie te worden geleverd, — hetwelk op de leverantie der coffy ongetwyfeld, wanneer dezelve overeenkomstig 's Compagnies weezentlykste belangen naar behooren word aangemoedigd, kan gerekend worden jaar door jaar te zullen bedragen over eene quantiteit van 80000 picols, elk van 160 ponden. rd^a 40000

en op de catoene garens, de indigo, peeper, cardamom Java's en curcuma, te samen op eene hoeveelheid van 1000 à 1200 picols gecalculceerd. » 600

wyders ten zynen voordeele te laten de recognitie van den Aria van Tangerang tot. » 3000

alsmeede de navolgende inkomsten, gecalculceerd na hetgeen dezelve van anno 1791 tot anno 1795 of geduurende vyf agtereenvolgende jaaren, door elkanderen gerekend, jaarlyks hebben gerendeerd, namentlyk:

1° het gecolligeerde voor diverse verleende passen voor het bevaaren van de rivieren Tjitarum en Tangerang tot den afhaal van brandhout, enz. » 150

2° het gecolligeerde wegens permissien, aan inlanders verleend tot het opgaan naar de regentschappen » 22

3° voor verleende permissien tot het houden van warongs in de bovenlanden. » 520

idem tot het speelen van rongings in de bovenlanden. » 856

van de potia van de basaar op Buitenzorg. » 500

het genot van pady, so in qualiteit als permanent lid van Heenraaden, als van den Aria van Tangerang en den major der inlanderen weegens huur van buffels, circa. » 500

de winst op de amfloen, die de gecommiteerde jaarlyks op de verkopeningen mynd en vervolgens tegens rd^a 1200 de kist aan de regenten, die dezelve cysschen, over doet. » 1500

tellende te samen. rd^a 47648

Zynde de voordeelen op de renten van door de regenten aan

den gecommiteerde schuldig gebleeve capitaalen en door hem aan hun voorgeschote gelden op het coffy-gewas geheel vervallen, sedert de Compagnie alle de schulden der regenten heeft overgenomen en besloten voortaan de vooruit verstrekkingen van gelden te doen voor eyge reekening.

Gelyk ook, de opzienders in de regentschappen ontheeven zynde van het zenden van eenige paarden ofte andere kleinigheden in geschenk, mitsdien de gecommiteerde ook niet meer kan reekenen daarby iets te profiteeren.

Voorts geremarqueerd zynde, dat het ontvangene van de regenten uit de onderscheide regentschappen in geschenk by derzelver bevorderingen, by gelegenheid van het nieuwe jaar en op de bovenlandsche reisen aan geld, bovenlandsche producten, paarden, koebeesten, pluimvee, bovenlandsche lywaten, ryst, enz. volgens opgave heeft bedragen in anno 1792 rd^s 15000 en in anno 1793 tot rd^s 15000 en dat de gecommiteerde daarvoor by zyn advis van den 28ste July 1796 pro memorie heeft gesteld eene som van rd^s 16 à 18000 door elkanderen in het jaar;

dog dat het egter geensints waarschynelyk is, dat zulks zoveel zal blyven rendeeren, daar de jongste verandering, omtrent het gewigt der coffy by de leverantie aan de Compagnie gemaakt, op de voordeelen van de regenten van eenen notabelen invloed is en de aanstellingen van nieuwe regenten uithoofde der intrekking van diverse kleine regentschappen noodwendig minder zullen voorvallen, dog intusschen de geschenken in gelde die geene zyn, waarop het ten deezen voornamentlyk aankomt, want dat al het overige zeer weynig beteekend en aan den gecommiteerde diend te worden gelaten, in het vertrouwen, dat deeze dienaar daarvan nimmer misbruik zal maken;

dat dan het aanbieden van geschenken in gelde door de regenten by hunne aanstellingen, ter gelegenheid van het nieuwe jaar, enz., wanneer zulks vrywillig en zonder eenige inductiën geschied, by hun eene daad is, op hunne eyge landsgebruiken gegrond en waaraan zy van alle tyden gewoon zyn geweest

en dat 'er dierhalven geene noodzakelykheid is om door een volstrekt interdict daar tegen te beletten, dat de inkomsten van den gecommiteerde daardoor accessseeren en hy also in staat werde gestelt om een hoger ambtgeld op te brengen, dan van hem zoude kunnen worden gevergd, by aldien hy zodanige vrywillige giften zoude moeten van de hand wysen;

en aan de andere kant egter teevens geconsidereerd zynde de noodzakelykheid om alle misbruyken in deezen efficacieuselyk te weeren, so is goedgevonden en verstaan den gecommiteerde te gelasten om van alle zodanige aanbiedingen in gelde, welke aan hem by vervolg zullen worden gedaan, terstond kennis te geeven aan den heer Gouverneur Generaal en zig omtrend het ontvangen derzelve geheel of gedeeltelyk te reguleeren na de ordres, welke zyn Edelheid zal dienstig agten hem, naar mate der omstandigheeden van de aanbieders, te geeven.

Blykende dus, dat, behalven deeze geschenken, waarvan het bedragen ten eenemaal onzeker is, het inkomen van den gecommiteerde jaar door jaar sal kunnen worden geschat op rd^e 47648.

Terwyl de navolgende posten, bevorens gehoord hebbende tot de inkomsten van den gecommiteerde, als vervallen kunnen worden aangemerkt, als:

- 1° het profyt op de verleend wordende permissien aan Chineesen tot het opgaan naar de hovelanden, alzo hetzelfde thans gecolligeerd word ten behoeven van de Compagnie ingevolge het plaacaat der hoge regeering de dato 16 December 1793;
- 2° gelyk ook de recognitien der zuikermolens, rondsomme Batavia gelegen, voor het in dienst houden van Chineesen. ingevolge voormeld plaacaat;
- 3° de profyten op verleende permissien tot het wayang spel, de hanevegteryen, het houden van warongs tegens over de post Anké en de recognitie van den pagter der slagteryen, alles uithoofde der bepalingen by de jongste pagt-conditien gemaakt;
- 4° de recognitien van 12 stuivers voor ieder buffel, die op

Meester Cornelis word aangebragt, als afgestaan zynde aan den commandant van de veldschans aldaar.

Gelyk ook bereeds voor een geruimen tyd gecesseerd zyn en voor altyd afgeschafft en verboden blyven alle recognitien van inlandsche officieren voor hunne aanstellingen, waar onder egter niet word begreepen het acte geld tot ryksdaalders 15 voor een kapitein en ryksdaalders 10 voor een luitenant of vaandrig ten behoeven van het comptoir van de schryvers.

Al verder gereflecteerd zynde, dat de lasten zyner bediening zeker important zyn, dog dat die egter merkelyk zyn verminderd, zeedert hy ontheeven is van het geeven van geschenken en douceurs aan de opzienders der regentschappen, waarom hy dan ook de resteerende lasten by zyn adres van den 22de July 1797 niet hooger heeft gecalculeerd dan op ryksdaalders 22500.

So is wyders, om te komen tot een billyke bepaling van het ambtgeld zyner bediening, geconsidereerd, dat de inkomsten daarvan genoegsaam geheel en al afvloeyen van het coffy-gewas, hetwelk wisselvallig is en dierhalven geene bepaling van eene vaste jaarlyksche som toelaat, zonder gelegenheid te geeven tot hardigheeden.

Om welke reedenen by deezen verder is verstaan het ambtgeld van den gecommiteerde by deezen te fixeeren op twaalf stuivers voor elk picol der producten, jaarlyks in de regentschappen wordende ingesameld om vervolgens aan de Compagnie te worden geleeverd, mitsgaders een vierde gedeelte van hetgeen de jaarlyksche geschenken in gelde, welke hy invoegen, hiervoren bepaald, van de regenten zal ontvangen, jaarlyks meerder zullen bedragen dan ryksdaalders 10000, wanneer men oordeeld, dat hy nog een voldoende inkomen zal overhouden om de lasten zyner bediening goed te maken, overeenkomstig zyn character te bestaan en zynen staat op eene reedelyke wyze te verbeeteren.

17 Februarij. *Vrijstelling van het ambtgeld voor de »afslageresse» van de vischmarkt te Batavia.*

Op de by heeren Commissarissen Generaal bekomen onder-

rigting, dat volgens eene overeenkomst tusschen de afslageresse en pagter van de vischmarkt het verhuuren van het gebruik der vischbanken aan laatstgemelde is afgestaan voor een vaste jaarlyksche som, is na deliberatie goedgevonden en verstaan de hoge regeering te qualificeeren om het voorschreeven regt onder zodanige bepalingen, als welmelde regeering dienstig zal oordeelen, met primo January 1799 te doen begrypen onder de pagt van de vischmarkt, wordende daarentegen de afslageresse nu voor als dan ontheeven van het jaarlyksch ambtgeld van ryksdaalders 500, thans tot haare bediening staande.

23 Februarij. Vergunning voor den kastelein van het Heeren-logement te Batavia tot het verhuuren van twee vergulde rijtuigen.

Is goedgevonden en verstaan de verleende permissie aan het heeren-logement om agt wagens en twee spannen paarden voor ieder derzelve te mogen houden, vry van pacht, te laten stand houden, met permissie nochtans, dat onder de gemelde 8 wagens twee vergulde zullen mogen zyn; — en wyders door den kastelein van dat logement voor alle paarden, die hy boven het voorschreeven getal van 32 gehouden heeft zedert de introductie van het oorgeld, het bepaald oorgeld te laten betaalen, nevens de bepaalde boete van rd^s 300 voor de meerdere, by hem bevondene paarden, ten behoeven van den collecteur.

Zie ook 22 December 1807.

23 Februarij. Oprichting van een tweede logement te Batavia.

Aan den kastelein van dat logement werd toegestaan, behalven het gerieven van ingezeetenen voor betaling met logement, kost en drank, ook het logement houden voor vreemdelingen, mits dat geschiedt volgens de voorwaarden, die door deze regeering by een instructie nader zullen worden voorgeschreeven, en met standhouding voor als noch van de vryheid, die aan de vreemdelingen is gegeven om te logeeren, waar zy willen; —

voorts den kastelein van het heeren-logement, niet tegenstaande de gemelde concessiën, te laten blyven jousseeren van de voor hetzelfde bepaalde inkomsten van een percent wegens pakhuishuur van vreemdelingen, $\frac{1}{8}$ percent van den verkoop van vaste goederen en de voordeelen van het daaraan toegevoegt getal impost vrye wagens en paarden, mits hy jaarlyks, in mindering van het capitaal, hetwelk de weeskamer op het gemeld heeren-logement heeft geschooten, aflegge rd^e 3000, insteede van de dus lang jaarlyks afgelegd rd^e 2000".

23 Februarij. *Voorschrift voor gezagvoerders van Compagnie's vaartuigen ten aanzien van passagiers.*

Is goedgevonden en verstaan den resident, Walbeeck, en de Javasche ministers aan te schryven om de onderscheidene gezachhebbers op 's Compagnies vaartuigen nader en op poene van deportement en ernstige correctie daarenboven te interdiceren geene passagiers, hoegenaamd ook, mede te voeren als op daartoe ontvangen schriftelyke last.

24 Februarij. *Regeling der inkomsten van het hoofd der militie.*

Is na deliberatie goedgevonden en verstaan aan het praesente hoofd de Sandolroy en zyne successeuren in der tyd, met intrekking van gagie, emolumenten en het $\frac{1}{6}$ uit de begraafnis-penningen, mitsgaders het $\frac{1}{3}$ uit de inkomende penningen van de vrywerkers, hetwelk hem 's maandelyks uit de krygskas word goed gedaan, toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deezen, een tractement van ryksdaalders ses hondert ter maand, met behoud van het douceur van ryksdaalders vyftien in steede van het houden van dienstvryen, door hem al meede tot dus verre uit de voorschreeven krygskas genoten.

27 Februarij. *Bepaling, dat vaartuigen van den Sultan van Bantam door Comp^e kruissers niet mogten worden gevisiteerd*

Is goedgevonden en verstaan, niet alleen den water-fiscaal

te gelasten om den gezaghebbers van zyne particuliere kruisvaartuigen te demandeeren om de vaartuigen van den koning van Bantam ongemolesteerd hunne reise te laten vervolgen, noch met aanhouding of bedreiging nodeloos te kwellen, maar ook dit door den commandeur en opper-equipagiemeester aan 's Compagnies kruissers te laten recommandeeren.

$\frac{6}{13}$ Maart. *Verbod tegen het oplaten van Chineesche »licht- en lucht-bollen».*

Nademaal wy onderricht zyn geworden, dat zedert eenigen tyd een ongewoon soort van licht- en lucht-bollen door de Chineezen word verkogt, waar van het gebruik ligtelyk brand zoude kunnen veroorzaaken en dus de allernadeeligste gevolgen hebben, zo is het, dat wy, hier in willende voorzien, goedgevonden hebben te interdiceeren en te verbieden, gelyk wy interdiceeren en verbieden by dezen, het laten opgaan van alle licht- en lucht-bollen, op de Chineesche wyze gemaakt, sub poene van duizend ryksdaalders aan zilvere gekartelde dukatons, ten behoeven van den officier, die de calange zal doen.

9 Maart. *Verkoop van rijst van Regeringswege.*

Conform de voordracht van den heer Gouverneur Generaal is wegens de praesente schaarsheid en daaruit voortgesprotenne duurte van de ryst, mitsgaders tot voorkoming, dat de prys daarvan niet hoger ryst, goedgevonden en verstaan tot gerief der behoefstige ingezetenen alhier uit 's Comp^s voorraad tegen de gewoone prys dagelyksch op de rystmarkt te laten verkoopen vyf lasten van dat graan, in steede van de bepaalde vier lasten; voorts weekelyksch per publieke vendutie dertig lasten, het een en ander ingaande met den 14^{en} dezer en tot nader order, mitsgaders, voor zover de evengemelde verkooping op de rystmarkt aangaat, met deze bepaaing, dat elk voor eerst met niet meer dan een halve ganting te gelyk zal worden gerievd en maar alleen dezulken, omtrend dewelke geene bedenking valt, dat zy niet sorteeren onder de behoefstigen, voor

welke deeze ondersteuning alleen is geschikt; en, zover betreft den verkoop per vendutie, onder deze voorwaarde, dat niet meer dan een quart last of 800 ponden te gelyk zullen worden verkogt en niemand op eene verkooping zal mogen mynen dan *één* koopje, waarop door vendumeesteren met nauwkeurigheid zal moeten worden gelet.

Op 1 Mei 1798 is deze verkoop gestaakt, omdat aanvoer van rijst den prijs van dat artikel »merkelyk» had doen dalen.

10 Maart. *Bekendmaking, dat de kerkeraad van de Luthersche gemeente te Batavia openlijk, in de kerk dier gemeente, rekening en verantwoording zoude doen van het beheer der gelden en middelen der kerk gedurende het jaar 1797.*

12 Maart. *Vernieuwing van den last op de procureurs zich van behoorlijke volmachten te voorzien, uitgevaardigd den 9ten Junij 1690.*

Te meermaalen aan deezen gerechte⁽¹⁾ voorgekoomen wezende, dat, niet tegenstaande het gestatueerde daarteegen by besluit van den 9ten Juny 1690, in den blaffert deezer gerechte geinsereert, zo meede onaangezien de van tydt tot tydt en nog onlangs aan de practizyns ter rolle geannuncieerde ordre om, by het dienen der zaaken ter voorschreeven rolle, telkens en alvorens zy daar meede of tot eenig dictamen zouden worden geadmitteerd, hetzy pro aut contra, de door derzelve respective clienten op hun gepasseerde speciale procuratien over te leggen, dezelve practizyns nochtans, in steede van hier aan te voldoen, de door hun eenmaal ingevoerde, slordige gewoonte blyven agtervolgen, namentlyk, door zich simpel te refereeren aan de procuratien, die zy voorgeeven ter secretary van deezen gerechte gepasseert te zyn, of anders ook wel onder deeze of geene

(1) College van Schepenen.

pretexten, waardoor die actens niet konden worden gepasseert, door aan te neemen dezelve ten naasten te zullen exhibeeren; zo is, hierop gedelibereert zynde, goedgevonden en verstaan om ter voorkooming van de inconvenienten en het nadeel, dat voor de partyen litiganten hieruit zoude kunnen resulteren, by renovatie en alteratie van het gedagte besluit van den 9^{en} Juny 1690, voor den aanstaande vast te stellen en als een permanente wet in de gemelde blaffert te doen registreeren, dat, niet alleen geene dictamens in zodanige zaaken, als ter rolle dienen, zonder dat vooraf van het wezentlyk bestaan deezer actens door de daadelyke exhibitie derzelven dan wel by affirmatie van den gezworen clercq, dat dezelve werkelyk en in een behoorlyke forme ter secretary gepasseert en aldaar berustende zyn, zullen worden aangenoomen, maar daar en boven, dat alle zaaken, waarby zulks is verzuymt en nagelaten, hetzy aan den kant van den eysscher, dan wel aan dien van den gedaagde, zonder uitzondering, ten kosten van die het incumbeerd, zullen worden geroyeert, boven een boete van 5 rd^e ten behoeve der stads kasse, te verbeuren by die geene der practizyns, die bevonden zal worden hierin gemancqueerd te hebben.

23 Maart. Nadere regeling nopens het verantwoordten van het collateraal.

Is goedgevonden:

- 1° het opperhoofd over het generaal traktements-comptoir als curator ad lites te laten volstaan met jaarlyks onder ultimo Juny eene accurate, generaale opgave aan den collecteur van het collateraal te doen van alle zodanige nalatenschappen, als onder hem in zyne voormelde qualiteit koomen, en van de collaterale penningen, die daaruit de Compagnie uithoofde van de ordonnantie moeten voldaan worden, met last om die penningen als dan ook behoorlyk te voldoen en met recommandatie om zich verders dien aangaande aan de gemelde ordonnantie te gedragen;

- 2° als nu ook het collegie van Weesmeesteren dezer stad qualificatie te verleenen om op gelyke wyze jaarlyks, by het sluiten van haare boeken, eene generaale opgave aan den voornoemden collecteur te suppéditeeren van de by haar in dien tyd aanvaarde boedels en van de collateraale gerechtigheid, die daarvan voldaan moet worden; en
- 3° Scheepenen dezer stad te qualificeeren om, ongeacht dus het middel van het collateraal niet mogt zyn betaald van vaste goederen, tot boedels behorende, die onder de administratie van het gemeld collegie van Weesmeesteren of van den voornoemden curator ad lites zyn, echter daarvan overschryvingen en opdrachten te doen.

25 Maart. *Machtiging op het collegie van diakenen der gereformeerde gemeente te Batavia tot het jaarlyks beschikken over eene som van 12 rijksdaalders ter betaling van de thee, hun door den koster bij hunne vergaderingen verstrekt.*

Dat geld moest gevonden worden uit de boeten op het wegblijven uit de vergaderingen of uit die op het niet komen ter kerke om te collecteren.

Zie ook 16 Augustus 1799.

1 April. *Bekendmaking, dat diakenen der gereformeerde gemeente te Batavia openlijk, in de Nederduitsche kerk, rekening en verantwoording zouden doen van de administratie der armen-gelden gedurende het jaar 1797.*

2 April. *Regeling van »deese en geene poincten, betrekking hebbende tot het stuk der administratiën».*

Is na deliberatie goedgevonden:

eerstelyk: te approbeeren. gelyk g'approbeerd word mits deeze, het reeds in train gebragte om de gequalificeerde boekhouders, welke in sommige administratien moesten worden

geplaatst. vóór hunne aanstelling behoorlyk te doen examineeren door den boekhouder en visitateur generaal, nevens den negotieboekhouder, alsmeede te arresteeren, gelyk gearresteerd word by deeze, het formulier van den eed, welke gemelde gequalificeerde boekhouders gehouden zullen zyn af te leggen alvorens in functie te treden (¹);

ten tweeden: enz.;

ten derden: dat de zig in het provisie magazyn bevindende adsistent, zo lang hy aldaar nog zal dienst doen, maandelyks 's Compagnie's weegen zal genieten een tractement van rd^e 25, dog dat by vervolg deeze som aan den administrateur zal worden goedgedaan voor schryfloonen, gelyk ook van nu af voor reekening der presente administrateurs worden gelaten alle schryfdiensten, welke zy buiten den voornoemden adsistent mogten benodigd zyn;

ten vierden: dat, zo ras een der presente administrateurs in het yzer magazyn zal zyn uitgevallen, aan den overblyvende en deszelfs successeuren in der tyd zal worden goedgedaan ryksdaalders 25 's maands voor schryfloonen, dog zo lang er zig nog twee administrateurs aldaar bevinden niets, als geoordeeld zynde, dat zy dat werk op hun gemak zelve kunnen afdoen, waartoe zy zullen worden aangemaand;

ten vyfden: dat hetzelfde zal plaats hebben omtrend het graan magazyn, alleenlyk met dat onderscheid, dat, vermits de schryfloonen aldaar maandelyks aan de presente administrateurs niet meer kosten dan ryksdaalders 20, dierhalven ook hy vervolg aan den overblyvende en deszelfs successeuren in der tyd daarvoor niet meer zal worden gevalideerd;

ten zesden: dat voortaan niemand tot klein winkelier zal worden aangesteld, dan die na voorafgaande examinatie door den boekhouder en visitateur generaal, nevens den negotieboekhouder, zal bevonden worden daartoe bekwaam en in staat te zyn om zyne eige boeken te houden;

ten zeevenden: dat de thans fungeerende boekhouder in de

(¹) Zie bladz. 798.

evengemelde administratie zal worden gelaten op een tractement 's Compagnie's weegen van ryksdaalders 25 's maands, met intrekking zyner andere inkomsten, welke som almeede by vervolg aan den klein winkelier zal worden goedgegaan om daaruit de schryflooenen goed te maken; — zullende overigens de klein winkelier, nog in deeze qualiteit, nog als administree-rende het kleede pakhuis, subject zyn aan betaling van ambt-geld;

ten agtsten: dat de gecommiteerde in het kleede pakhuis voortaan, met intrekking van zyne andere inkomsten, 's Compagnie's weegen zal worden gesalariseerd met een tractement van ryksdaalders 50 's maands, waartegen de aldaar dienst doende adsistent, winnende in alles ryksdaalders 6:45 's maands, word ingetrokken en alle schryflooenen gelaten worden voor reekening van den administrateur;

ten negenden: dat de administrateur van het zuyker pak-huis voortaan zal zyn ontheeven van de betaling van jaarlyks ambtgeld, waartegen voor zyne reekening worden gelaten, zowel de suppletie van het inkomen van den boekhouder, indien hy zodanige suppletie nodig oordeeld, als alle verdere schryflooenen;

ten elfden: het tractement van den groot-cassier te vermeerderen met ryksdaalders 80 en dus te fixeeren op ryksdaalders 580 's maands, ten einde uit dit surplus goed te maken deeze en geene noodwendige en zelfs hoger belopende uitgaven, waarvoor aan hem pleeg te worden gevalideerd eene som van rd^e 1000 uit het $\frac{1}{2}$ percento, welke van hetzelfde wierd afgetrokken alvorens tot de verdeeling over te gaan; en

ten twaalfden: dat, ten einde het gemelde $\frac{1}{2}$ percento voortaan geheel en zuiver te doen komen ten profyte van de Compagnie, meede ten haaren voordeele zal worden ingetrokken, gelyk word ingetrokken by deeze, het $\frac{1}{8}$ uit hetzelfde, tot nog toe genoten wordende door den eersten suppoost van de generaale directie; waarby tevens gelet zynde op hetgeen dit douceur en meer andere inkomsten, voorheen aan deeze wer-kelyke dienst geaccrocheerd geweest, hebben opgebracht en dat

de geen, die dezelve bekleed, verplicht is om aan twee zyner voornaamste klerken, welke tot een gedeelte van het principale werk worden g'employeerd, maandelyks rd^s 40 te moeten uytkeeren, goedgevonden is aan gemelden eersten suppoost toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deezen, een vast tractement van ryksdaalders 150 's maands, met in-trekking van alle zyne andere inkomsten hoegenaamd.

Zullende alle de voorschreeven dispositien moeten worden gerekend te zyn ingegaan met den 1° Maart laatstleeden.

2 April. *Wijziging van de instructie voor den directeur der fortificatiën, waterwerken en gebouwen.*

De wijziging bestaat hieruit, dat aan genoemden directeur werd vergund buiten het ambachts-kwartier te Batavia te wonen, »uit hoofde van de ongezondheid van die woning».

2 April. *Toelating van een Deenschen consul te Batavia.*

Bij missive van 2 April 1798 schreven Heeren XVII^{en} o. a. het navolgende: »voorts by ons zynde genomen in consideratie de aanmerkelyke vaart en handel, welke in deezen tyd plaats heeft uit Denemarken op Batavia, hebben wy goedgevonden te defereeren aan het daartoe by ons gedaan verzoek om een consul van die natie te admitteeren te Batavia, welke aldaar zal mogen resideeren geduurende den tegenwoordigen oorlog, ter assistentie van de Deensche scheepen; weshalven wy u Edele gelasten op dien voet als Deensch consul te ontvangen en te erkennen zodanige persoon, welke zig by u Edele zal aandienen met behoorlyke bewysen van zyne aanstelling in de bovenstaande qualiteit».

In weerwil hiervan leest men in de resolutiën der Indische Regering van 26 Februarij 1799:

Michiel Alroe Fugl, nevens een adres, overgelegd hebbende een aan denzelfen door den Raad van commercie te Koppenhagen geschreeven particulieren brief, ten blyke, dat hy benoemd is tot consul alhier van wegens de kroon van Denemarken; —

zo is goedgevonden en verstaan hem te kennen te geeven, dat hy als zodanig, volgens het aangeschreeven door de heeren Meesters by brief van den 2^{en} April 1798, alhier als noch niet geadmitteerd kan worden, doch intusschen aan hem, behalven een extract uit de gemelde missive, noch te laten afgeeven uittreksels uit de alhier subsisteerende wetten op den particulieren vaart en handel.

5 April. *Eed voor de „gequalificeerde” boekhouders bij de administratiën.*

Ik beloove en zweer het volk van Nederland, de heeren Bewindhebberen der geotroyeerde Oost-Indische Compagnie, de heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch-Indië en Cabo de Goede Hoop, mitsgaders den heer Gouverneur Generaal en de Raaden van Indië gehouw en getrouw te zullen weezen;

dat ik, niet alleen de boeken van de administratie, by dewelke ik geëmployeerd ben, naar de ordre zal houden en de overige van my gerequireerd wordende papieren naar beste kennis opmaken, maar ook tevens toezien zal, dat in die administratie alles naar de ordre ten aanzien van 's Compagnies zaaken door den administrateur word behandeld, zonder daar voor van denzelfen iet te vorderen of op eenigerhande wyze my in eenige zaaken in te laten, die tot praejuditie van 's Compagnies interest zouden kunnen strekken en tegen de reglementen strydende zouden kunnen zyn, mitsgaders dat ik van alle door my ontdekt wordende malversatiën by tyds aan den heer Directeur Generaal zal kennis geeven.

Zo waarlyk helpe my God Almagtig,

5 April. *Verbod tegen uitvoer van contanten naar China.*

Is op den voorstel van den heer Gouverneur Generaal goedgevonden en verstaan den capitain en officieren der Chineesche natie alhier te informeeren, dat in dit jaar geen uitvoer van contanten van hier naar China zal worden toegestaan, met

last om een ieder van hunne natie hiervan kennis te geeven en om tevens met den anderen in tyds zodanige maatregelen te beraamen en in het werk te stellen, dat met de overzending van particuliere koopwhaaren met de jonken hetzelfde oogmerkt bereikt werde, hetwelk hunne natie anders met de overmaking van contanten naar China bedoelt, en met recom-mandatie om aan deze regeering deze door hun te beraamen en in het werk te stellen middelen daartoe op te geeven.

Zie ook 24 Mei 1799.

6 April. *Vermaning tot het tegengaan van »homages» door inlandsche hoofden.*

Gezien zynde, dat het jaar 1797 aan den gouverneur van Java's N. O. kust een extra voordeel had aangebragt, door de in hetzelfde voorgevalle regents-verwisseling te Lassum veroorzaakt, alzo de nieuwe regent aan hem een ruime homage of dankbaarheids geschenk ten bedrage van wel rd^s 19000 gegeeven had en hy reekenen konde door het excedent van dat bedragen boven hetgeen een gouverneur van Java gewoonlyk of in de meeste gevallen wegens diergelyke aanstellingen genoot, een dedomagement voor ondergaane winstderving te hebben geleeden;

is na deliberatie goedgevonden voornoemden gouverneur daaroemtrend voor te houden, dat, ofschoon gedagte verplichtings-geschenk alzo in zeeker opzigt kan worden gezegd te zyn gekeerd tot voordeel van de Compagnie en Commissarissen Generaal ook geensints twyffelen, of hetzelfde is door den voornoemden regent aan hem uit eigen inclinatie geoffereerd en zonder dat hy nodig heeft gehad zyne ingezeetenen daarvoor te beswaren, het welmelde hunne hoog Edelheeden nothans voorkomt, dat het bezwaar, dat in het geeven van zulke groote sommen voor de schenkers zelve is geleegeen, veel te drukkend is, alzo zy jaaren lang werk hebben om de schuld, welke zy daarvoor contracteeren, weder te boven te komen, waarom Commissarissen Generaal niet mogen afsien hem,

gouverneur, aan te beveelen om zulks by vervolg in het oog te houden.

6 April. *Regeling der inkomsten van den translateur voor de Maleische taal te Batavia.*

In billyke overweging genomen zynde de sobere inkomsten van voormelden translateur, is goedgevonden en verstaan aan denzelfen, met intrekking van de thans door hem genoten wordende gagie, kostgeld, zecqgeld, huyshuur en een maandelijks douceur van ryksdaalders 20 uit het last- en ankeragiegeld, toe te leggen, zo als aan hem toegelegd word mits deezen, een vast inkomen van ryksdaalders een honderd ter maand.

6 April. *Afschaffing van het gebruik om bij zekere gelegenheden kapiteins ter zee als valreeps-gasten te gebruiken.*

In consideratie gekomen zynde, dat het aloude gebruik om by sommige gelegenheden kapitains ter zee ter zyde van de valreep te plaatsen, als in het geheel niet overeenkomende met hetgeen by andere natien in diergelyke gevallen plaats heeft, wel voor altyd zoude kunnen worden afgeschafft en deese dienst, na het presente voorbeeld, door de deks-officieren verrigt, so is goedgevonden, dat daaromtrent het nodige aan de hoge Indiasche regeering zal worden aangeschreeven.

17 April. *Ambts-eed voor de administrateurs.*

Wy belooven en sweeren het volk van Nederland, de heeren Bewindhebberen der geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie, de heeren Commissarissen Generaal over geheel Nederlandsch Indië en Cabo de Goede Hoop, mitsgaders den heer Gouverneur Generaal en de Raaden van Indië gehouw en getrouw te zullen zyn;

dat wy in onze respective administratien alles zullen aanwenden ten profyte van de gemelde Oost-Indische Compagnie,

wat men van getrouwe en eerlyke administrateurs kan of mag verwachten, zonder ons, direct of indirect, op eenigerhande maniere tot prejudicie van de Compagnie te zullen bevoordeelen of verryken en dat wy ons te vreedden zullen houden met het geen ons als tractement als anderzints wettiglyk is toegelegd of noch toegelegd zal worden ;

dat wy ook stiptelyk zullen naarkomen en observeeren het gesteld verbod tegens allen particulieren in- en verkoop in onze administratien en geen handel, hoegenaamd ook, het zy door ons, door iemand van ons of wel door anderen zullen dryven in goederen of whaaren, respectivelyk tot onze administratien gehorende, — maar dat wy zorgen zullen, dat al, het geen over zal worden bevonden in de ons toevertrouwde pakhuizen op de daar in geborgen goederen, oprechtelyk en zonder eenige de minste acbterhouding aan de Comp^e verantwoord werde;

dat wy wyders, zo veel in ons vermogen is, zorgvuldig zullen toezien en waken, dat de ons aanbetrouwde goederen niet ontvreemd of op eenigerlei wyze aan bederf onderhevig worden, en dat wy voorts in alle gevallen zodanig de ons toevertrouwde posten waarneemen en ons gedraagen zullen, als getrouwe administrateurs toestaat en betaamt.

Zo waarlyk helpe ons God Almagtig.

Zie ook 12 Maart 1805.

17 April. *Bepaling, dat de baas-kaarten-maker geen ambtgeld behoefde te betalen.*

Zulks geschiedde »wegens de bekrompenheid zyner inkomsten».

20 April. *Aanwijzing van het stadhuis-plein te Batavia voor het houden van parade.*

Op de voordracht van den heer Raad extra ordinar, Godfried Cristoffel Fetmenger, als commissaris over de militaire zaaken, is goedgevonden en verstaan de militaire parade binnen de stad in den aanstaande te bepalen op het stadhuisplein

en den heer Raad extra ordinar, Coenraad Marten Neun, als commissaris over het ambachts kwartier te verzoeken om die parade volgens een tevens overgelegd plan te doen verwaardigen met een afsluiting en daartoe de leuning en verdere houtwerken van de vorige parade-plaats, voor zover die noch bruikbaar zyn, te doen employeeren.

20 April. *Last op inlandsche regenten koffij-pakhuizen op te richten.*

Geconsidereerd de noodzaakelykheid, dat de koffij in de bovenlanden worde opgeschuurt, uit aanmerking van de aanzienlyke hoeveelheden, die van dat product hier noch aanhanden zyn, zodat zelfs een gedeelte van den inzaam van 1793/4 en alle overige oogsten noch in voorraad leggen, uitgenomen een geringe quantiteit, die in de bovenlanden is opgeschuurt; — dat ook, hoe meer producten er hier opgeslagen zyn, hoe meer er in handen van den vyand zullen kunnen vallen, ingeval men by een onverhoopte aanval genoodzaakt wierd de stranden te verlaten en naar de bovenlanden te retireeren, daar in tegendeel de in de bovenlanden opgeschuurde koffij volkomen voor den vyand beveiligd zal zyn, schoon dezelve ook meester wierd van Batavia en dies omtrek, ja zelfs van de bovenlanden, wyl hy dan noch in de onmogelykheid zoude zyn om die koffij te doen afbrengen door gebrek aan karren of wel draagbeesten; — om alle welke reedenen dan ook goedgevonden en verstaan is den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, Nicolaas Engelhard, te gelasten om ten eersten op te geeven zodanige middelen, als waardoor het oogmerk ten vollen zal kunnen worden bereikt om de geleverd wordende koffij in de bovenlanden op te schuuren, mits zich voor eerst bepaalende tot bergplaatzen voor die hoeveelheid koffij, die waarschyntlyk dit jaar zal worden geleverd, en om tevens te berichten, op welk een wyze en tot welk een bedrag de Compagnie in de te besteeden kosten tot het extruereeren van pakhuizen of lombongs door de respective regenten zoude

unnen te gemoet gekomen worden; — en, wyl noch is ge-
leeken, dat de regenten aan den Oostkant van deze hoofdplaats
n wel speciaal de daar leggende opzichters tot noch toe niet
aldaan hebben aan de reeds in October 1797 gestelde order
r exstructie van de nodige pakhuizen tot berging van de
offy, den gedagten gecommiteerden al verder te gelasten om
in denzelven hier over het ongenoegen dezer regeering te
ennen te geven en haare verwachting, dat die pakhuizen ten
oedigsten voltooid en in ordre gebracht zullen zyn.

Op 22 Mei 1798 is ter zake nader bepaald:

- ' de te leveren koffy te laten opschuuren op Buitenzorg, in
de hoofd-negory van Crawang, Babaccan, of aan de over-
zyde van de rivier aldaar, te weeten: op de eerst genoemde
plaats, hetgeen de regentschappen Tjanjoer en Buitenzorg
zullen leveren, en in de tweede genoemde negory, hetgeen
uit de regentschappen Bandong, Pracanmoentjang, Suma-
dang, Batoelayang en Adiarsa zal worden afgebracht;
- ' op de voorschreeven twee plaatzen, waar men zal bevinden
de beste gelegenheden te weezen, te laten extruereen by
provisie tien pakhuizen of lombongs en die te stellen onder
het opzicht en onder de verantwoording van de comman-
danten van Buitenzorg en Tandjong-Poura, mitsgaders aan
den eerstgemelden commandant toe te voegen 50 en aan
den tweeden 40 man, die de respective regenten zullen
moeten leveren om de koffy te verwerken, nevens twee
in dien arbeid kundige mandadoors, die in der tyd zowel
van hier derwaarts zullen moeten worden gezonden, als de
schoppen en het verder tot het verwerken van de koffy
benodigde gereedschappen;
- ' de gemelde pakhuizen te laten maken even zodanig, als
de bamboese lootzen in het kasteel zyn geëxtruceerd, doch
dezelfen te laten voorzien van een genoegzaame hoeveel-
heid vengsters, zo mede van een houte vloer en van een
houte schot, binnen 2 of 3 voeten van de bamboese wanden

- af en hoog 4 à 5 voeten, by wyze van een houte bak, waarin de koffy word gestort; voorts by de opbouwning te laten observeeren, dat die lombongs hoog genoeg uit de grond komen te staan om bevryd te zyn van het inkomen van water, zo in de kwaade, als in de goede mousson;
- 4° het van een dergelyk pakhuis tevens overgelegd plan te approbeeren om daar naar de gemelde pakhuizen, ieder tot 144 voeten lang, 32 voeten breed en 10 voeten onder de steilen hoog, te laten aanbesteeden, doch alvorens den major en directeur der fortificatien, gebouwen en waterwerken, Dominicus Michiel Barbier, onder afgave van een afschrift van het voorschreeven bericht en het gemeld plan, te gelasten daarvan te formeeren behoorlyke tekeningen, conditien voor den aanneemer van dat werk en een calculative opgave van hetgeen daar aan bekostigd zal moeten worden. mitsgaders welgemelden heer Engelhard te bezoeken daar omtrent aan gedagte major de nodige elucidatien te geeven;
- 5° de regenten der voorafgenoemde regentschappen op te dragen het leveren van de tot die lombongs vereischte bamboezen, alang alang of atap en het laten verwerken daarvan, zomede het bezorgen van de nodige trekbeesten tot het sleepen van het hout en van de kost voor de daaraan werkende Javaanen, elk regent naarmate van de hoeveelheid koffy, die aldaar door hem geleverd en geborgen zal worden;
- 6° de voornoemde regenten buiten de evengemelde leverantie te excuzeeren van verdere fournissementen, mits zy de ge-extrueerd wordende pakhuizen, na de voltooying, op een distantie van 36 voeten laten omtrekken met een bamboes-pagger van een genoegzaame hoogte en ook ieder een hoold geeven om voor de veiligheid der gebouwen te zorgen en hierin, zowel als anderzints, onder de ordres van den gemelde commandant te staan;
- 7° des mogelyk, de spykers en het yzer, hetwelk tot gedagte pakhuizen zal nodig zyn, den aanneemer te laten toekomen uit 's Compagnies voorraad tegens inkoopsprys en hiervan

den voornoemden major Barbier almede te informeeren om zich by het ontwerpen der conditiën voor de aanbesteding daarnaar te kunnen reguleeren;

8° de koffy van Tjasseem, Pamanoekan en Pagadeeng, als slechts 500 pikols bedragende, by de leverantie direct naar Batavia te laten transporteeren.

27 April. Prijs-bepaling van suiker.

Gereflecteerd zynde, dat er thans een voorraad van 4466522 G zuiker aanhanden is, welke door de leverantie van dit jaar noch aanzienlyk staat vermeerderd te worden, en het raadzaam moet geoordeeld worden om de hooge prys, waarop de zuiker thans is gesteld, eenigzints te verminderen ten einde daardoor het debit van die zoetigheid te faciliteeren en voor te komen, dat de vreemdelingen niet afgeschrikt worden tot den afhaal van dat articul herwaarts te komen, daar de verkoop van producten het voornaamste middel is, zedert men uit Europa van alle adsistentie van contanten is ontbloot, waardoor de zaaken, niet alleen alhier gaande en buiten een totaale verwarring worden gehouden, maar ook de noch in het bezit der maatschappy zynde buiten comptoiren van het nodige worden voorzien en, dit eens ophoudende, geene middelen ter redding zouden overschieten — weshalven dan ook goedgevonden en verstaan is de prys van de zuiker per pikol te verminderen met $1\frac{1}{4}$ rd^e de eerste soort en $1\frac{1}{2}$ rd^e de tweede soort en dienvolgende te bepaalen op $8\frac{3}{4}$ rd^e de eerste en 8 rd^e de tweede soort, doch deze schikking eerst te laten ingaan met primo Mey naastkomende en daarvan uit te zonderen alle zodanige zuiker, waarover reeds conventien met de Compagnie mogten zyn aangegaan; — zullende hiervan aan de aanwezende vreemdelingen door den sabandhaar, Jacobus Theodorus Reynst, moeten worden kennis gegeeven.

27 April. Vernieuwing van het bepaalde bij de verpachting der »gemeene» middelen op 21 December 1789 ten aanzien van brood-bakkers.

Geremarqueerd zynde, dat de door deze regeering by be-

sluit van den 21^{en} December 1789 gemaakte schikking, dat de broodbakkers telkens, waanneer zy tarwe naar de moolen laten brengen, de praecise quantiteit daarvan aan den sabandhaar opgeeven en zich by denzelven van een permissie-briefje, waarop de quantiteit behoorlyk staat uitgedrukt, voorzien moeten, niet zodanig word naargekomen, als wel zoude behooren, waaruit niet dan verschillen tusschen de gemelde bakkers en den koorenmoolenaar ontstaan over de quantiteiten tarwe, die op de moolen komen; — zo is goedgevonden en verstaan de gemelde schikking te renoveeren en mitsdien den broodbakkers nader aan te beveelen, dat zy, tarwe willende op de moolen brengen, vooraf verplicht zullen zyn by den sabandhaar de quantiteit daarvan op te geeven, ten einde van hem een permissie-briefje daartoe te ontvangen, waarby de gemelde quantiteit duidelyk zal zyn geëxpresseerd, en den sabandhaar de afgave van zodanige permissie-briefjes aan te beveelen, met qualificatie om, by ontdekking van frauden, de tarwe, die zonder een zodanig briefje dan wel boven de daarby gemelde quantiteit op de moolen zal worden gebragt, aan te haalen en ten voordeele van de Compagnie te confisqueeren, terwyl door den overtreeder bovendien de dubbelde waarde van gedagte tarwe zal moeten betaald worden.

*^{27 April}
^{1 Mei}. Verbod tegen het vervoeren van goederen met sampang's, enz. naar Chineesche jonken.*

Door den heer Gouverneur Generaal kennis gegeeven zynde, dat, volgens erlangde informatie, de clandestine uitvoer van contanten naar de Chineesche jonken voornamelyk is geschied en gepractizeerd word met de champangs of vaartuigen der jonken zelfs, wanneer daarmede goederen naar boord gebragt worden, — zo is tot beteren tegengang van allen clandestienen uitvoer van contanten naar de Chineesche jonken goedgevonden en verstaan te interdiceren, dat voortaan eenige goederen, hoe ook genaamd, naar de gedagte jonken worden vervoerd met de champangs of andere vaartuigen, tot de jonken be-

hoorende, op poene van confiscatie van dezelve champangs en vaartuigen ten behoeven van den officier van justitie, die de aanhaaling zal doen, en de respective anachodas der gemelde jonken en die verder eenige goederen naar dezelve zoude willen afzenden, dienvolgende te gelasten zich daarvan soigneuselyk te onthouden en tot de afzending van zodanige goederen nu en voortaan alleen gebruik te maken van gehuurde prauwen of tjunia's; — zullende hiervan niet alleen den respectiven officieren van justitie, nevens den sabandhaar en licentmeester en den Chineeschen officieren, maar ook de gemeente by billetten worden kennis gegeven en een exemplaar van die billetten in de Chineesche taal aan elken anachoda van de meergemelde jonken worden afgegeeven.

Op verzoek van de Chineesche hoofden te Batavia werd den 1sten Mei 1798 nader bepaald:

- 1° aan hun af te staan, — ten einde het in dezen bedoeld oogmerk te bereiken, te weeten, dat den Chineezzen de gelegendheid gegeven word om naar hunne godsdienstige gewoontens hunne familie's te kunnen ondersteunen zonder daartoe contanten van hier uit te voeren, — de pas voor de jonk, die in 1799 naar Maccasser zal steevenen, voor rd^o 18000 in contanten, zynde wel twee derde gedeeltens meer, dan bevorens daarvoor betaald is, en dus weder in te trekken het op den 27^{en} December jongstleden genomen besluit om die pas publiek op te veilen;
- 2° hun te gerieven met thin, peper en speceryen, zoveel 's Compagnie's voorraad zal toelaaten, tegen de bepaalde pryzen, met overwyzing van dezelve ten dien einde tot den heer printerim Directeur Generaal, Johannes Siberg; en
- 3° aan de voornoemde officiers het vertrouwen dezer regeering te kennen te geeven, dat zy nu ook mede ernstig waaken zullen, dat door hunne natie geene contanten hoegenaamd van hier worden uitgevoerd, om niet verplicht te worden hun daarvoor aanspreekelyk te houden.

1 Mei. Wijziging van de instructie voor prauw-voerders, enz. vastgesteld op 20 Februarij 1792.

Art. 1. De eigenaaren der tjunias zullen, wanneer zy ontwaaren, dat hunne prauwen lek geworden zyn, daar van terstond kennis moeten geeven aan 't hoofd der prauwvoerders en verzoeken een geteekend briefje ten einde hunne vaartuigen van 't veer te mogen afneemen en vervoeren naar een der plaatzen. alwaar dezelve gerepareerd moeten worden.

Art. 2. Na den ontvangst van 't evengemeld briefje zal de eigenaar direct handen aan 't werk slaan en 't vaartuig gebragt moeten worden ter plaatse, waar hy verkoosen zal hebben de reparatie te doen.

Art. 3. Vaartuigen, die een capitaale reparatie nodig hebben, zullen ten allerlangsten in den tyd van een maand gerepareerd en die kleine reparaties vereischen, binuen agt dagen klaar moeten zyn, dog, zulks langer dan dien tyd duurende, zullen zy voor ieder dag 2 r^d verbeuren ten behoeven van de stads cassa.

Art. 4. Dan, by aldien bevonden word, dat de eigenaaren geen handen aan 't werk slaan en 't vaartuig langer dan een maand zonder reparatie leggen blyft, zal 't hoofd der prauwvoerders daar van kennis moeten geeven aan den praesident van 't Eerwaarde collegie van Scheepenen, welke als dan zodanig vaartuig door den geregte deezer stad publicq zal doen verkoopen om het provenu daarvan, na aftrek der boeten en verdere daar op te vallene onkosten, aan de eigenaaren van zodanige vaartuigen af te geeven, terwyl de koper als dan zal weezen verpligt de gebreken van het door hem gekogte vaartuig ten allerspoedigste te laten repareren en zich verder te onderwerpen en gedragen na de ordres, op 't vaaren der tjunias reeds gemaakt of nog te maken.

Art. 5. Ook zullen de gebreken aan zeilen en pembauwangs binnen den tyd van twee etmaalen verholpen moeten weezen, op verbeurte van 2 ryksdaalders voor ieder dag langer dan de twee etmaalen, tot reparatie van 't zeil en pembauwang bepaald, almeede ten behoeve als voren.

Art. 6. De eigenaaren der tjunias zullen moeten zorge dragen, dat hunne vaartuigen behoorlyk voorzien zyn van de nodige cajangmatten, zetstokken, haaken, touwen en ankers, op een boete van 5 ryksdaalders ten profyte van meermelde stads cassa.

Art. 7. De vaste juragans en coelys zullen voortaan ieder van een tjap moeten zyn voorzien, geteekend door 't hoofd der prauwvoerders, waar by de naam van den eigenaar en de nommer van 't vaartuig, daar hy op vaart, item onder welke commandant hy sorteerd, zal worden bekend gesteld.

Art. 8. De juragans en de coelys zullen niet vermogen zonder voorkennis van 't hoofd der prauwvoerders van de eene prauw tot de andere over te gaan, op arbitrale correctie.

Art. 9. De juragans en coelys van de in vertinmering leggende tjunias zullen alle dagelyks, des morgens ten 6 uuren, voor 't prauwen-comptoir praesent moeten weezen om, waneer een van de juragans of coelys der op vraagt vaarende tjunias onverwagt ziek komt te worden, in dies plaats te kunnen worden geëmployeert.

Art. 10. De eigenaaren der tjunias een nieuwe juragan of coely in plaats van een afgegaane of gestorvene aanneemende, zo zal de perzoon, die zig daar toe aanbied, by 't hoofd der prauwvoerders moeten worden gebragt, waar na het hoofd zal moeten onderzoeken, of 't met voorkennis is van zyn commandant, dat hy zynen dienst by 't veer komt presteeren, en, dit gebleeken zynde, zal aan hem als dan een tjap worden afgegeeven.

Art. 11. Ingevallen de een of ander juragan of coely niet langer by 't veer begeert te dienen, zo zal hy verpligt weezen zig by 't hoofd der prauwvoerders te vervoegen en aan denzelfen zyn tjap te rug geeven, onder te keunnengave van de redenen, waarom hy niet langer begeert te dienen, waarna het ontslag aan hem zal gegeeven worden; dog ter contrarie handelende, zo zal het gemelde hoofd zulks den commandant moeten ter kennisse brengen om, wanneer de zodanige buiten voorweeten van het hoofd den dienst verlaaten heeft, van zyn commandant te kunnen worden gereclameert.

Art. 12. Aan de juragans en coelys word de volkomen vryheid verleend zig by 't hoofd der prauwvoerders te vervoegen, wanneer zy vermeenen billyke reedenen tot klagen te hebben over de eigenaaren der tjunias, byzonder by het onthouden of verkorten hunner loonen; en zal hy, hoofd, als dan verplicht en gehouden weezen een naauwkeurig onderzoek te doen en aan de klagers goed regt te doen weedervaaren.

Art. 13. De juragans en coelys, welker prauwen nog niet verhuurd zyn, zullen des morgens, precies ten 6 uren, by hnnne prauwen weezen moeten en zig niet van daar voor 6 uren des avonds met 't sluiten van 't prauwen-comptoir begeeven mogen, onder verbeurte ieder keer van rd^s 2 ten voordeele der stads cassa.

Art. 14. De juragans en de coelys, alle staande onder het hoofd der prauwvoerders, zullen geen ordres van iemand en zelfs niet van de eigenaaren der tjunias mogen obedieeren, dan die van 't hoofd en den wagthebbende opziener der prauwvoerders, voor zo verre de instructie hiertoe betrekkelijk komt meede te brengen.

Art. 15. Geene juragans, coelys, dan wel eigenaaren zelfs, zullen het regt hebben van na goeddunken hunne prauwen te verhuuren aan die zy zouden goedvinden; in tegendeel zullen zy verplicht en gehouden weezen om, daar toe aangezigt wordende, ten eersten den huurder ten prauwen-comptoire te brengen om deszelfs naam en de lading der prauwen, mitsgaders de plaatsen, waar zy na toe willen, aan te teekenen en op te schryven, op verbeurte van 't geheele vrachtlloon en boven dien 15 rd^s tot een boete ten behoeve als voren, wanneer bevonden word contrarie deezer te zyn gehandeld.

Art. 16. Ook zullen geene der juragans en coelys eenig geld op hand (of zogenaamde pandjar) mogen eischen of ontvangen, op poene van ten aller rigoureusten gestraft te zullen worden.

Art. 17. De tjunias, 't zy groot of klein, wanneer ze leedig van de rhee de terug keeren, zullen direct voor 't prauwenhuis komen en daar moeten blyven leggen en ook niet ver-

mogen naar hunne campongs te schieten, op verbeurte van vyftien rd^e ten behoeve der stads cassa.

Art. 18. Tot 't vieren van 't Mahometaansch nieuwjjaar word aan de juragans en coelys, zo wel als aan de eigenaaren der tjunias, niet langer dan twee dagen permissie verleend van 't veer af te blyven, op poene van 25 rd^e voor ieder dag, dat zy zig langer absenteeren, ten behoeve als voren.

Art. 19. De eigenaaren der prauwen zullen verplicht weezen dagelyks in perzoon by 't veer te komen, dan wel iemand hunnent weegen te zenden om toe te zien, dat de juragans en coelys niet van hunne prauwen absent blyven en in die gevallen direct een ander in dies plaats te bezorgen, mitsgaders van de absent gebleevene juragans of coelys aan de wagt hebbende opziender kennis te geeven, die vervolgens de absente zal moeten laten opzoeken om dezelve naar bevinding van zaaken af te straffen, na vooraf kennis daarvan aan 't hoofd der prauwvoerders te hebben geeven.

Art. 20. Aan 't hoofd der prauwvoerders word al verder de vryheid en magt verleend om de juragans en coelys, die moetwillens de ordres in deeze komen te overtreden, daar over met een domestique correctie te straffen.

Art. 21. Wyders word tot voorkoming en tegengang van dieveryen, die binnen boort der tjunias zouden kunnen plaats vinden, by deeze nog gestatueert, dat, zo en wanneer bevonden word, dat eenige goederen, in praesentie van den juragan en coely in de tjunia afgelaaden, by uitlevering te kort of absent bevonden zyn, mitsgaders overtuigend gebleeken zal weezen, dat de juragan of de coely daarvan oorzaken zyn of zig daaraan zelfs hebben schuldig gemaakt, de zodanige als dan direct zullen worden overgegeeven aan den drossaard der stad en landen van Batavia om tegens hun rigeur crimineel te procedeeeren en teffens voor de schadeloosstelling te zorgen, waar voor in gevalle van onvermogen de eigenaaren der tjunias zelfs aanspreekelyk zullen worden gehouden.

Art. 22. Eindelyk zal deeze in 't Maleidsch overgezet en aangeplakt worden voor de beide prauwen-comptoiren, als

buiten de Boom en buiten de Diestpoort, opdat de eigenaaren der prauwen, zo wel als de juragans en bandegas of coelys, geen ignorantie zouden kunnen praetendeeren.

Zie ook 13 Julij 1798 en 29 September 1807.

1 Mei. *Bepaling, dat het verkoopen van »rauwe” opium niet verboden was.*

Door den schout dezer stad, Johan Hendrik Hillegert, by een adres verzogt zynde om informatie, of de verkoop van rauwe amphioen by kleine quantiteiten verboden is, dan wel vryelyk mag geschieden, zo is, uit aanmerking, dat by de pacht-conditien, zo mede by het placcaat van den 15^{en} December 1797 en het besluit dezer regeering van den 9^{en} January 1798, alle tot den verkoop van amphioen relatie hebbende interdictien te vinden zyn, goedgevonden en verstaan den gemelden schout daartoe over te wyzen, ten blyke, dat de verkoop van rauwe amphioen by kleine quantiteiten zo min is verboden als die van groote hoeveelheden, maar alleen het kooken van amphioen en verkopen van madat of geprepareerde amphioen buiten de madatkitten op de aangewezene plaatzen in de nabylie van de stad en de bazaars in de bovenlanden.

$\frac{4}{8}$ Mei. *Maatregel in het belang van bespoediging der overbrenging van brieven, enz. in de Ommelanden van Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan :

- 1° den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander te qualificeeren om voor eerst als noch te continueeren by de zogenaamde pantjallangs of patrooljes en die onophoudelyk in de bovenlanden te houden ter oplichting van alle suspecte ledig loopers en apprehendeering der kwaaddoenders ;
- 2° alle particuliere eigenaars van landen in de respective bovenlanden van Batavia by billetten te gelasten om in ieder van hunne campongs, zonder uitzondering, ten allen

tyden gereed te houden twee postpaarden en te zorgen, dat, wanneer by aankomst van een post in de eene campong geen paarden meer gevonden worden, de naastby gelegen campong dezelve met paarden zal te hulp koomen, en om die paarden te doen verstrekken aan alle de posten, die een bewys van den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander aan het hoofd van de campong zullen vertoonen en opgeeven zullen die paarden nodig te hebben, mits deze posten van die paarden geen verder gebruik maaken dan voor de distantie van 16 paalen, wanneer zy op poene van een ernstige correctie die zullen moeten verwisselen en ter hand stellen aan het hoofd van de campong aldaar, dewelke gehouden zal zyn de afgereeden paarden weder door zyn volk te bezorgen aan het hoofd van de campong, waaruit zy zyn afgegeeven, op poene, dat, wanneer die paarden niet zullen worden gevonden in de respective campongs, daar dezelve moeten gereedstaan, of de hoofden derzelve weygerig of nalatig zullen zyn die invoogen voorschreeven af te geeven, zodanige hoofden verbeuren zullen een boete van rd^e 25, bovendien als hoofden zullen worden afgezet om nimmer weder als zodanig te mogen fungeeren, gelyk ook de hoofden, die de aan hun ter verwisseling afgegeeven paarden niet in de campongs zullen hebben bezorgd, waar dezelve te huis hooren, die zullen moeten vergoeden tegen ryksdaalders 50 het stuk.

Zie ook $\frac{5 \text{ Mei}}{29 \text{ November}}$ 1803.

8 Mei. *Toelichting tot het 35de artikel van de instructie voor de Amphioen-directie.*

Door de amphioen directie verzogt zynde om interpretatie van het 35de articul by de instructie voor de gedagte directie, inhoudende, dat het bedragen van de obligatien van kisten, die aan de koopers op crediet worden afgegeeven, niet zal te bovengaan de somma van rd^e 100000, uithoofde van de ontstaane twyffeling, of de evengemelde, daarby bepaalde som van

rd^e 100000 gerekend moet worden voor iederen, jaarlykschen verkoop, dan wel, of daar onder ook moeten begreepen worden zodanige schulden, als van het vorige jaar voor de toen op credit afgegeeven kisten amphioen noch onvoldaan zyn gebleeven; — zo is, uit aanmerking, dat hlykens het 34de articul van die instructie het voorschreeven credit door de heeren Commissarissen Generaal is toegestaan tot faciliteering van het debiet en dus het voorschreeven 35de articul niet wel anders kan aangemerkt worden, dan als relatie te hebben tot ieder verkooping en die interpretatie, waarmede alle spoed vereischt word, niet kan verzogt worden aan de hooge commissie door de absentie van den heer eersten Commissaris Generaal, Nederburgh, goedgevonden en verstaan te verklaaren, dat de gemelde som van ryksdaalders 100000 gerekend moet worden voor ieder jaarlykschen verkoop, mits behoorlyk zorg gedragen worde, dat het credit, hetwelk verleend word, niet excedeert de by het laatstgemelde articul bepaalde termynen van zes of negen, dan wel uitterlyk twaalf maanden.

11 Mei. Openstelling van de vaart tusschen Tji-lintjing en nabij gelegene plaatsen.

De heer Raad extra ordinar, Nicolaus Engelhard, als afgegaan gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander, overgegeeven hebbende een den 17^{en} April laatstleeden van zyn Edele gevorderd bericht, of en in hoever reflectie zoude kunnen geslagen worden op het ten dien dage door den oud Scheepen titulair, Mr Johannes Christoffel Schultz, voor zich en voor Mr Willem Hendrik la Farque, als eigenaaren van het landgoed Tjilintjing, gedaan verzoek, dat met alteratie van het 30de articul der conditien van den pachter van de Boom zoude mogen worden gepermitteerd de vaart tusschen de bazaar op dat landgoed en de daar omstreeks geleege kleine plaatzen Pamanoekan, Tjassem, Tjinara, Pakies en Soengei Crauwang; — zo is, uit aanmerking van de by dat bericht aangewezene nuttigheid en noodzaakelykheid dier vaart, zo

voor de ingezetenen van de evengenoemde plaatzen, als voor de gemelde bazaar en de bovenlanders, die zich aldaar van hunne overtollige producten ontdoen en zich van benodigdheden voorzien, zonder dat gerief te Batavia te kunnen zoeken, wyl zy daarvan door moerassen en wildernissen zyn afgesloten, als nu goedgevonden en verstaan die vaart niet alleen te accordeeren, maar ook onbezwaard te laten, mits de zich daarmede erneerende by aankomst op Tjilingtjing hunne hoofdbriefjes vertoonen aan het aldaar door den pachter van de in en uitgaande rechten gesteld volk en mits de voornoemde eigenaars van gedagte bazaar mede zorgvuldig doen waaken, dat geene vaartuigen, hoegenaemd ook, van Bantam, Tanara, Indramajoe en de Duizend eilanden en noch veel minder van vreemde plaatzen aldaar ten handel komen en er dus geen misbruik van deze concessie gemaakt word.

11 Mei. *Voorschrift nopens het verkoopen van houtwerken.*

Is goedgevonden te statueeren, dat de houtwerken voortaan by verkoop en verstrekking aan particulieren, zo als zy voor de hand leggen, naar hunne lengte en dikte volgens de boeken zullen afgegeeven worden zonder het uitzoeken te gedoogen.

$\frac{11}{15}$ Mei. *Uitloving eener premie op het uitleveren van de schuldigen aan zekere berooving van de landpost".*

Door den heer Gouverneur Generaal kennis gegeeven zynde, dat den 18de Maart laatstleden even boven Tandjong, tusschen de 24ste en 25ste paal, een Cheribonsche landpost door roovers overvallen en een der daartoe behoorende manschappen van het leven beroofd is; — zo is, uithoofde van het belang der veiligheid en een onbelemmerde passage van de posten, goedgevonden en verstaan, volgens de door hoogstgemelde zyn Edelheid tevens gedaane propositie, by billetten op ieder der voorschreeven roovers een praemie te stellen van rd^s 500 zilver geld, te betalen aan diegeenen, die een van dezelve zal weeten aan

te geeven, zodat hy in handen van de justitie geraakt en naar verdiensten zal gestraft kunnen worden.

15 Mei. *Bepaling van het waag-geld voor zekere Chineesche jonken.*

Door den pachter van de waag verzogt zynde om een voorschrift, hoeveel de anachodas der Tjungliemsche en Trangmoesche jonken voor waaggerechtigheid zullen moeten betaalen, wyl daarvan hy de pacht-conditien geen speciaale mentie is gemaakt; — zo is goedgevonden en verstaan door die jonken, hoewel dezelve niet met Cantonsche passen vaaren, te laten voldoen, wat voor de Cantonsche kleine jonken is bepaald of rd^e 400 ieder, mitsgaders hiervan de respective collegien en officieren van justitie, den heer ontvanger generaal, den sabandhaar en licentmeester, den capitein en de lieutenants der Chineezen en den pachter van de waag te informeeren.

15 Mei. *Regeling der inkomsten van de bedienden bij het generaal tractements-kantoor te Batavia.*

Uit consideratie van het meerder werk, hetwelk volgens de geïntroduceerde nieuwe schikking de voorschreeve bedienden incumbceert, en om hun alle billyke reden tot klachten over een al te sober bestaan weg te neemen, is goedgevonden en verstaan:

- 1° het tractement van het opperhoofd nader te bepalen op rd^e 7000 aan papieren van credit 'sjaars, mits hy dan ook zorgt, dat, ongeacht de indispositie van dezen of geenen zyner suppoosten, het werk buiten lasten van de Compagnie verricht word en hy, zo daar voor, als nog voor alle tekortkomingen op de onder zyne berusting komende Compagnies penningen, alleen aanspreekelyk zy;
- 2° aan den eersten suppoost over de stamboeken van de departementen der politie en marine toe te leggen rd^e 140 'smaands of rd^e 1680 'sjaars, doch zonder aanspreekelyk te zyn voor de kas;

- 3° het genot van den eersten suppoost over de stamboeken van het militaire departement te bepaalen op rd^s 120 ter maand of ryksdaalders 1440 'sjaars;
- 4° de twee oudste en bekwaamste onder-kooplieden, die het principaale werk verrichten, toe te voegen ieder rd^s 100 ter maand of 1200 rd^s in het jaar;
- 5° de twee andere of daarop volgende onder-kooplieden te laten genieten ieder rd^s 80 ter maand of rd^s 960 'sjaars;
- 6° het tractement van de twee oudste en bekwaamste gequalificeerde boekhouders te stellen ieder op rd^s 60 's maands of rd^s 720 'sjaars en van de twee overige ieder op rd^s 50 's maands of rd^s 600 'sjaars;
- 7° van de overige dienaaren op dat comptoir het tractement mede te stellen als volgt:
- van de twee eerste boekhouders op rd^s 30 ieder ter maand,
 - twee boekhouders op rd^s 24 ieder ter maand,
 - de absolut adsistenten op rd^s 18 ieder ter maand,
 - • adsistenten op rd^s 15 ieder ter maand, en
 - • jong adsistenten op rd^s 12 ieder ter maand.

¹⁵/₁₉ Mei. *Verbod tegen het verkoopen van madat buiten de gepermitteerde amphioen-kitten.*

By een bericht van den drossaard der stad en ommelanden van Batavia, Andries Hartsink, verzogt zynde om interpretatie, of het verkoopen van gekookte amphioen buiten de gepermitteerde amphioen- of madat-kitten geinterdiceerd is, dan wel alleen het kooken en laten schuiven daarvan, wyl in de pachtconditien niet speciaal van den gemelden verkoop was gesproken en dezelve op verscheide plaatzen bespeurd was te worden gepractiseerd; zo is goedgevonden en verstaan, tot wegneeming van die twyfeling en tot voorkoming van alle malversatien, die daar omtrent door den pachter of door anderen zouden kunnen worden gepleegd, ook het verkoopen van madat of gekookte amphioen buiten de gepermitteerde madat-kitten speciaal aan allen en een iegelyk by publicatie te interdiceren,

op dezelve straffen en poenaliteiten, als op het kooiken en schuiven van madat op andere dan de gepermitteerde plaatzen zyn gesteld.

$\frac{17}{18}$ Mei. *Aanmaning tot het brengen van preciosa naar Compagnie's groote geldkamer.*

Nadien wy geïnformeerd zyn, dat zich een vloot, bestaande uit 18 swaare schepen en 2 brikken, in de straat Sunda bevindt die volgens dies gedaane manoeuvres herwaarts schynt te willen stevenen, zo hebben wy, schoon voor als noch niet volkomen bewust, van welke natie die bodems zyn, echter om door dezelve, zo ze van den vyand mogten weezen, zo als meer dan waarschyntlyk is, niet verrascht te worden, reeds alles tot een manmoedige defensie in gereedheid gebragt en het is daarom ook by dezen, dat wy alle goede op- en ingezetenen gezamentlyk opontbieden en ten ernstigsten vermaanen om ons in dat loffelyk en heilzaam oogmerk naar best vermogen behulpzaam te zyn; wy hebben ook nodig geoordeeld 's Compagnies gelden en pretiosa, voor zo ver die hier te missen zyn, inmiddels in de bovenlanden te secureeren en geeven tevens aan een ieder vryheid om zyne kostbaarheeden mede derwaarts in bewaaring te zenden om daar door voor te koomen, dat dezelve niet in 's vyands handen komen te vervallen, indien wy, dat God verhoede, na den allerhardnekigsten wederstand verplicht mogten worden voor zyne overmacht te moeten wyken, ten welken einde elk en een iegelyk zyne juweelen, goud en zilverwerken, behoorlyk besloten, met zyn cachet verzeguld en met zyn naan voluit eigenhandig beschreeven, kan brengen in Compagnies groote geldkamer en aan de dagelyks, 's morgens van agt tot elv uren en 's nademiddags van drie tot zes uren, daar in zullende vacceeren gecommitteerden tegen een recepis overgeeven, waarna dezelve, nevens de gelden, etc. van de Compagnie, onder een toereikend escorte naar de bovenlanden vervoerd, aldaar bewaard en na het cesseeren van de presente sacheuse

omstandigheden op die recepissen terug gegeven zullen worden.

En op dat een ieder hier van geïnformeerd werde, zal deze worden gepubliceerd en, behalven in de Nederduitsche, ook in de gewoone inlandsche taalen geaffigeerd ter plaatzen, waar men gewoon is publicatien en affixien van billetten te doen.

Op den 19de Mei 1798 liet de Regering het volgende billet aanplakken:

Vermits wy nader onderricht zyn geworden, dat de vloot scheepen, die zich volgens ons billet van den 18^{en} dezer in de straat Sunda bevindt, bestaat uit drie Engelsche scheepen van oorlog, onder hun convooi hebbende zeventien China's vaarders van die natie, die uit China naar Europa retourneeren, en dus de beduchting, die wy moesten hebben, dat de vloot deze hoofdplaats vyandelyk zoude aanvallen, voor het grootste gedeelte is vervallen — zo word elk en een iegelyk daarvan by dezen weder kennis gegeven, ten einde hy, die zyne pretiosa in Compagnies groote geldkamer ter afzending naar de bovenlanden mogt hebben afgegeeven, dezelve op het daarvan verleend receptis terug zoude kunnen erlangen.

22 Mei. Bepaling van den borgtocht, te stellen door den directeur van de amphioen-directie.

Door de amphioen directie verzoek gedaan zynde om een nader bepaling van de borgtocht voor den directeur van dat collegie, geëvenreedigd aan die van de administrateurs en den kassier van hetzelfde, dewelke bevorens elk, even als zyn Edele, cautie hebben moeten stellen voor ryksdaalders 20000 en een reductie daarvan hebben geobtineerd, de eerstgemelde tot ryksdaalders 10000 en de laatstgemelde tot ryksdaalders 5000; zo is, — uit aanmerking, dat de redenen, die tot deze reductie hebben gmoveerd, namelyk de moejelykheid om borgen voor zulke groote sommen thans te vinden en dat zulks thans, uithoofde van de gemaakte nadere schikkingen, ook niet meer nedig is, zowel ten opzichte van den heer directeur, als ten aansien

van de administrateurs en den kassier consideratie verdienen, — goedgevonden en verstaan de borgtocht van den heer directeur der amphioen directie te bepaalen op rd^e 10000 en zyn Edele met het stellen van dezelve te laten volstaan.

22 Mei. *Voorschrift nopens uitbestedingen.*

Is goedgevonden en verstaan voortaan van werken, die Compagnies wegen zullen worden aanbesteed, niets meer te valideeren dan de somma's, waarvoor de aanneemingen zullen zyn geschied, schoon daarby ook verlies mogt zyn geleden; en daarvan ieder by het doen van aanbesteding behoorlyk kennis te doen geeven.

25 Mei. *Instructie voor den directeur der fortificatiën, gebouwen en water-werken.*

Bij gelegenheid der benoeming van een nieuwen directeur achte de Regering wenschelyk in de voor diens voorganger op 24 October 1795 vastgestelde instructie eenige wijzigingen te maken en wel de navolgende:

Art. 1. De directeur der fortificatiën, gebouwen en water-werken zal zyn lid van het college van Heemraaden. doch zal zich in zaaken, die geene relatie hebben tot zyne bediening als directeur, van de vergaderingen en verdere verrichtingen van dat collegie vermogen te excuseeren, indien zyne ambts bezigheden hem niet toelaaten dezelve by te wonen of waar te neemen, mits den heer praesident daarvan in tyds behoorlyke kennis geevende; — en zo dikwyls de heer praesident van het collegie van Scheepenen hem over de stads-werken en gebouwen zal willen onderhouden, zal hy gehouden zyn zich by zyn Edele of wel in de vergaderingen van Scheepenen te begeeven om daar omtrent zyn Edele, dan wel dat collegie behulpzaam te weezen; — doch in de vergaderingen komende, zal hy als een lid worden behandeld.

Art. 2. Hy zal een goed en nauwkeurig toezigt moeten houden:

- a. in het kasteel, op alle aldaar zynde gebouwen, bestaande in het generale gouvernement, de kerk, comptoiren, werkplaatzen, winkels, lootzen, pakhuizen, maguazynen, ammunitiehuizen, punten, batteryen, barrieren, beschoeyingen, kaaymuuren, kraanen, coffy-solders onder de wal van de punt Amsterdam, het laboratorium, de medicinale winkel, de arthillery of alles, wat tot den omslag behoord;
- b. alle de opstallen, die op de stads punten en beneeden de wal, alominc zynde wooningen, wagten, casernen, poorten met dies onderhoorige gehouwen, bruggen, barrieren, kruit- en ammunitiehuizen, ook meede de beschoeyingen, kaaymuuren, excepto de particuliere opstallen onder de wal van de Rotterdammer poort, staande tusschen het quartier en het kruythuis Peterszorg;
- c. alle de Westzydsche en specery-pakhuizen, het comptoir van den generalen ontvangst, de wooning van den substituut met de daar onderhoorende blokhuizen van den water-fiscaal, binnen de Vierkants poort en buiten de Boom, wagt en posthouders wooning, de draay- en sluitboomen in de rivieren, alomme als de groote Boom, die onder de brug buiten de Vierkants poort, agter het kasteel, de Diestpoort en agter het binnen-hospitaal, enz. te vinden zyn;
- d. de equipagie- en ankerwerf met al hetgeen daar onder hoord, als: alle de wooningen, pakhuizen, winkels, werklootsen, mitsgaders het touw- en de zuiker-pakhuizen, beschoeyings, kaaymuuren en al, wat onder dat ressort is, als de wooning van den modder-mandadoor, de opzienders der houtwerken van de equipagie werf, de tandels en Moorse grens, als ook de wooningen van den stuur- en bootsman van de rheede, sarangs, en de Moorse cagie, de beschoeying, kaaymuur en het zeehoofd, de bruggen en de weg, als meede het maste- en schuitedok op het eiland agter de Westzydsche pakhuizen, mitsgaders alle gebouwen op het eiland Onrust, de Kuyper, Edam en het ziekenhuis op Purmerend, enz.;
- e. 's Compagnie's gestigten, posten, wagten, casernen, bruggen,

sluysen en dammen, zo binnen als buiten de stad Batavia, namentlyk: de groente- en rystbazaar, de middelpunt, 's Compagnie's scholen, als twee binnen en een buiten, het vrouwen tugthuis, het binnen- en buitenhospitaal met alle de daaraan hoorende wooningen en gebouwen, de ophaal-bruggen in de Zuider voorstad, als de zogenaamde Limakippings brug by de Chineseese camp, de brug aan de Papangers wagt by de waterplaats en de zogenaamde Jassebrug, de sluys onder de wal van de punt Zeelandia by de bamboese passer, de sluys by de post Noordwyk, de dam by Heemraden tuin, de dam met dies twee bruggetjes onder de wal van de punt Groningen, by de campong buiten de Boom;

- f. alle buitenwagten, posten, batteryen en casernen met alle dies onderhoorige gebouwen en opstallen, als de recrute wagt op de waterplaats, de groote en kleine Chineseese wagt, de post de Vyfhoek, de post de Ketting, de post Ankee, de post Tangerang, de post de Qual, de post Jacatra, de post Noordwyk, het campement op Weltevreden, de post Ryswyk, de post Meester Cornelis, de post op Buitenzorg, de post op Tanjongpoera, de post Wilgenburg, de post Antjol, de battery het Water-kasteel, de battery het Loo, de battery de Ploesers cagie, de battery de Bottelier, de battery de Fluit, enz.;
- g. de waterleiding, die zyn begin op de waterplaats heeft, door een gedeelte van drie naast den ander leggende loole pypen over de rivier tot in de bak by de Papangers wagt en vervolgens door drie ingemetselde aarde pypen door de stad geleid word en al, het geene verder tot dit gewichtig point eenige relatie heeft, — voornamentlyk in het oog houdende alles, wat ter verbetering van den dampkring, zuivering van gragten en buisen, enz. tot circulatie van het water en drinkwater in den omtrek dezer hoofdplaats strekkende, met eenige mogelykheid zoude kunnen dienstig weezen.

Art. 3. Het ordinaire onderhoud en reparatien van weinig

aanbelang der vesting-werken, gebouwen, enz. zal voor het vervolg alleen verrigt worden door de ambagts gezellen en lyf-eigenen van het ambagts quartier volgens de schriftelyke ordre en aanwyzing van den directeur, onder de directie van den capitain ingenieur, Johan Adriaan Wasschenfelder, als opziender van de timmeragien en reparatien, mits voorafgegaane consent van den heer Directeur Generaal; — in gevalle echter gemelde opziender omtrend de gegeevene ordre door den directeur eenige zwaarigheden moegt vinden, zal het hem vry staan zyne consideratien, die hy daartegen zal vermeenen te moeten inbrengen, over te geeven aan den heer commissaris, ten eynde ter dispositie aan de hooge regeering te worden aangeboden.

Art. 4. Allen aanleg van nieuwe werken en gebouwen, vernieuwingen van oude, mitsgaders alle hoofd-reparatien aan wallen, gragten, redouten, batteryen, kruythuisen of kelders, poorten, bruggen, wagten, casernen, sluysen, pakhuizen, enz., mitsgaders aan publieke en 's Compagnie's gestichten, gebouwen, enz. zullen by publieke aanbesteding ter zyner presentie en ten overstaan van den heer commissaris opzichter van 't ambachts quartier aan de minst aanneemende moeten worden toegewezen.

Art. 5 en 6 = art. 6 en 7, oude instructie.

Art. 7. Van alle kleine of dagelyksche reparatien, welke hy bevinden zal noodzakelyk te weezen, zal hy terstond moeten kennisse geeven aan meermelden opziender in het ambachts quartier, ten eynde denzelve in staat te stellen om daarin, na erlangde qualificatie, te voorzien en te handelen volgens deszelfs byzondere instructie en overeenkomstig het reets verhandelde onder § 3.

Art. 8, 9 en 10 = art. 9, 10 en 11, oude instructie.

Art. 11. Voorts zal hy verplicht weezen altyd by zich aan huis in gereetheid te houden de vereischte bestekken, plans en voorwaardens, waarop de aanbestedingen zullen gedaan worden, en te zorgen, dat die ook in 't ambagts quartier by den opzichter worden gevonden om aan die zich

geneegen toonende en navragende op zekere uren van den dach (by advertissement te vermelden) open te leggen en te verthoonen; en zal hy, zo wel als de voormelde opzichter, gehouden en verplicht zyn om aan de daar by belanghebbende tevens te geeven de noodige ophelderingen en uitlegingen van alle de daartoe behoorende byzonderheeden, ten einde die lieden eene volleedige kennisse en weetenschap mogen erlangen van alle de deelen en stukken der bestekken en ontwerpen, mitsgaders de voorwaarden, waarop de aanbestedingen respectivelyk zullen dienen te geschieden; zullende wyders door hem van alle bestekken en daartoe dieneude plans twee gelykluidende copiën moeten worden overgegeeven, de eene aan den heer commissaris opzichter omme aan de hooge regeering aangeboden (blykens § 9) en vervolgens ter secretary van de hooge regeering te worden bewaard, moelende de andere dienen om by het doen der aanbesteding geëmploieerd en, wanneer zulks nodig is, aan den aanneemer ter hand gesteld te worden om na de voltooying van het werk aan hem, directeur, gerestitueerd te worden ter zyner verantwoording.

Art. 12 = art. 13, oude instructie.

Art. 13. Hy zal weekelyks een beknopt en zakelyk rapport van zyne bevindingen der gebreeken aan des kasteels- of stadswerken, zee-batteryen, buiten-posten, enz., onder deeze hoofdplaatse sorteerende, mitsgaders van den staat der aanbestede reparatien, timmeragien, werken, enz. inleveren aan den heer Gouverneur Generaal, mitsgaders aan den heer commissaris opzichter over 't ambachts quartier om telkens te kunnen nagaan den staat der aanbestede werken, als ook om ordre te stellen omtrent de voorziening der ontdekte gebreeken.

Art. 14 t/m 23 = art. 15 t/m 18, 20 t/m 25, oude instructie.

Art. 24 = art. 26, oude instructie, behoudens weglating van het begin: »de voet wyders". Het nieuwe artikel vangt aan: »ook zal hy de vryheid hebben" enz.

Art. 26 t/m 32 = art. 27 t/m 30, 32 t/m 35, oude instructie.

Art. 33. Den opziender der timmeragien en reparatien zal volgens § 3 ook gesubordineerd weezen aan den directeur, wat het doen van reparatien, verbeteringen, enz. van weinig aanbelaug betreft, alzo de capitaale en de nieuwe werken zullen worden aanbesteed; en zullen door hem, opziender, dus de ordres, die hem daartoe zullen worden gegeven door den directeur in scriptis, stiptelyk moeten werden nagekomen, in 't oog houdende, hetgeene voorwaarts onder § 3 ten dien opzichte bereeds breedvoerig is verhandeld en bepaald; — blyvende dus voor het overige de administratie van 't ambachts quartier geheel en al aan den voormelden opziender en buyten bemoejenis van den directeur.

Art. 34. Voorts zal aan den directeur worden toegevoegd tot zyne adisistentie een schryver, die de Maleidsche taal machtig is, en waarvoor hem maandelyks te goed gedaan zullen worden 25 rd^e papiere geld.

25 Mei. Instructie voor den kapitein-ingenieur, opzichter van het ambachts-kwartier te Batavia.

Art. 1 t/m 7 = art. 1 t/m 7 van de instructie, vastgesteld op $\frac{11 \text{ Maart}}{2 \text{ April}}$ 1796. Alleen met dit onderscheid, dat niet meer sprake is van een „baas der metselaaren en steenhouwers”, maar van een baas der timmerlieden.

Art. 8. Tot voorkoming van frauduleuse misleidingen zal gemelde opzigter verplicht en gehouden zyn, telkens als een 's Compagnies slaav komt te overlyden, zo wel van den oppermeester, als den baastimmerman, en dus van ieder in het byzonder, een schriftelyk bewys aftevragen, ten einde maandelyks aan de specificatie van den oppermandadoor te worden geannexeerd.

Art. 9. Vermits het getal der kettinggangers byna dagelyks vermeerderd, zo zal hy dan ook meer en meer attent zyn, dat de ploegen wel en exact worden afgedeeld onder haare vaste mandadoors, aan welke smorgens vroeg door den Europeese kettingmandadoor, paar voor paar, na de kettings wel

te hebben gevisiteerd, moet werden toegeteld, ten einde na 't afgeloopene werk dusdanig weederom te worden verantwoord en in de kettingbaay overgebracht.

Art. 10. By aldien het mogte gebeuren, dat eenige kettingjongens zig mogten absenteeren of te zoek raaken, zal hy, opzigter, gehouden zyn hier van direct kennis te geeven aan de respective officieren van justitie, neffens den gecommiteerde over den inlander, en voorts exact onderzoeken en nagaan, door wiens versuim of toedoen de desertie is kunnen geschieden.

Art. 11. En, dewyl onder deese kettingboeven veele gevaarlyke en schadelyke subjecten worden gevonden en gevolgelyk de publieke veiligheid en rust eene byzondere opzigt en attentie verëischt, zo werd den opzigter voornamentlyk aanbevoelen altoos den eersten dag van de maand, zo wel de Europeese mandadoor, als verdere mandadoors by een te laten koomen en hen op eene ernstige wyze voor te houden haare gehoudenisse en strenge correctie by wangedrag, onoplettendheid of konkelaryen met de familie der gecondemneerden.

Art. 12. Het overlyden van een of meerder deezer kettingboeven moet almeede worden gestaafd door schriftelyke bewyzen van den opper-chirurgyn en baastimmerman en voorts behooryk aantekening gehouden by het daar van loopende register.

Art. 15. Zo dra de tyd van het bannissement van den een of andere gecondemneerde zal zyn verstreken, zal daar van moeten worden gedaan rapport in scriptis aan den heer commissaris opzigter, ten einde daar van aan de hooge regeering te kunnen verslag doen.

Art. 14. Tot voorkoming van brand en andere ongelukken zullen, zo wel de opper-, als kettingmandadoor gehouden zyn behooryk te waaken en de vertrekken te visiteeren, voor al de bovenkamers van de slaaven, invoegen men dus wel expreselyk verwagt, dat de opzigter zelfs, ten minsten 's weeks twee maal, alle vertrekken zal opneemen en visiteeren, ten einde directe ordre te kunnen stellen omtrent alle ongeregeltheden.

Art. 15. 's Morgens ten zes uren zullen, zo wel alle slaaven, als kettinggangers aan het werk moeten werden gebragt tot klokke 11 uren en voorts van een tot vyf uren, zullende de overige uren moeten dienen, zo om van de werkplaatsen te rug te keeren, te schaften en uit te rusten, zonder dat zig iemand zal mogen onderstaan particulier werk van hun te vergen of hen elders te emploieeren.

Art. 16. 's Avonds ten zes uren zullen, niet alleen de kettinggangers, na de zelve exact te hebben geteld en de kettings gevisiteerd, behoorlyk opgeslooten, maar ook de slaaven na haare vertrekken worden overgeweesen en voorts de uytgezette schildwachten en mandadoors behoorlyk gelast zorge te dragen voor het uitloopen of absenteeren geduurende den nacht, op poene van eene gevoelige correctie.

Art. 17 t/m 20 = art. 8 t/m 11, oude instructie.

Art. 21. Vermits de slaaven, die seedert eenigen tyd hy de gezwind stukken zyn geëxerceerd, volkomen aan het bedoelde oogmerk hebben beantwoord en de onkostbaare onderhoud volkomen strookt met 's Compagnies intrest en belangens, zo werd de opzigtter wel expres gelast te zorgen, dat ook na den geeindigden oorlog worden aangehouden:

4 bombardiers,

4 canonniers,

60 gemeene,

68 koppen, om 's weeks twee maal of 's Woensdachs en Zaturdachs, van 'smorgens halv ses tot halv acht uren, door een arthillery officier te worden geëxerceerd en ten acht uren wederom aan haar werk gesonden.

Art. 22. Tot een extra toelaage en tot meerder encouragement zullen deselve dan nog, boven het geene § 4 gemeld is, 's maands genieten,

rd 2: — een bombardier,

• 1: 16 • canonnier,

• 1: — • gemeene,

en dan ook jaarlyks boven de ordinaire verstrekking van kleeren:

- 1 kort Javas baatje,
- 1 lange » broek,
- 1 hoofd doek,
- 1 buykband.

Art. 23. Het sluit- en ontsluit-geld van particuliere slaaven, gelyk ook de geringe inkomsten der warongs, blyft, zo als van ouds af, ten voordeele der mandadoors, schryvers en meesterknecht, sonder eenige bemoeienis van den opzigter, invoegen hy zich ook voornamentlyk diend te onthouden van particulier werk en aanbestedinge in het ambachts quartier, op poene van nadere dispositie, zo wel ten opzigte van hem, opzigter, als de baasen en opzienders, die soortgelyke particuliere aanbestedinge hebben aangenoomen.

Art. 24. Daar dus het geheele ambachts quartier met dies ap- en dependentien gesteld is onder desselfs gezag en beheeringe, zal hy dus ook verplicht zyn alle ordonnantien ter ontvangst van kostpenningen, huurloonen, randsoenen, kleeragien, enz. voor de aldaar bescheidene 's Compagnies dienaaren, slaaven en kettinggangers behooryk te examineeren en, in ordre bevindende, daar voor te teekenen en dezelve vervolgens de heer commissaris opzigter aan te bieden, ten einde door zyn Edele voor gezien te worden geteekend.

Art. 25. Zodra door den directeur der fortificatien in scriptis zal zyn opgegeeven eenige ontdekte defecten aan 's Compagnies gebouwen, die door hem, opziender, zullen moeten werden gerepareerd, zal hy, opziender, verplicht zyn van den heer Directeur Generaal qualificatie te verzoeken tot het nodige herstel en reparatie; doch, zo het een of ander werk geen uitstel mogt kunnen leiden en eene spoedige verhelpinge vereischt, zal hy dit wel direct mogen laten onder handen neemen buiten voormelde qualificatie; — van deese verrichtinge echter weekelyks gehouden zyn een gedetailleerd bericht te bezorgen aan den heer commissaris, ten einde door zyn Edele by de maandelykse specificatien der werkbaasen te worden gevoegd; — ingevalle hy, opziender, echter gegronde reedenen mogte hebben aan de schriftelyke last van den directeur niet te kunnen

beantwoorden, zo zal het hem vry staan zyne aanmerkingen en bezwaaren in scriptis over te geeven aan den heer commissaris voormeld, ten einde door zyn Edele te worden gebragt ter decisie van de hooge Regeering.

Art. 26. Hy, opziender, zal dus, buiten het geene, wat zyne administratie aangaat en de huishouding in het ambachts quartier betreft, gesubordineerd zyn aan den directeur der fortificatien, wiens ordres hy zal moeten naarkoomen in alles, wat de timmeragien, reparatien en verder den dienst van ingenieur aangaat; — 'tambt van opziender vereischt dierhalven, dat hy alle deese te doene reparatien examineerd en vervolgens, na de baazen van de verscheide departementen tot herstellinge te hebben ordre gegeven, daar van dan ook dadelyke aantekening houd, ten einde de materialen, gereedschappen en verdere benodigtheden, die de baazen of opzienders daar voor by haare maandelyksche specificatien in reekening brengen en by de boeken worden afgeschreeven, dan wel de respectieve collegien van Scheepenen of Heemraaden worden in reekening gebragt, te kunnen confronteeren en na te gaan.

Art. 27. Van alle zyne verrichtingen betrekkelijk de timmeragien en reparatien zal hy ook behoorlyk rapport moeten doen aan den directeur der fortificatien, gelyk den dienst van een gesubordineerd officier van de genie vordert.

Art. 28 = art. 14, oude instructie.

Art. 29. Allen aanleg van nieuwe gebouwen en werken, vernieuwinge van oude, mitsgaders alle hoofd- en capitaale reparatien zullen ter presentie van den heer commissaris opzigter, op qualificatie hunner hoog Edelhedens, by publieke aanbestedinge aan de minst aanneemende worden toegewezen onder zodanige restrictie en bepalinge, als nu jongst by het reglement op de bediening van directeur der fortificatien, gebouwen en waterwerken bepaald en vastgesteld is, onder deese expresse voorwaarde, dat hy, opzigter, met en beneffens de werkbaazen en opzienders gehouden en verplicht is, onder de opperdirectie van den directeur, een ieder in het zyne, na te gaan en toe te zien, dat deeze aanbesteede werken ook na

het geaprobeerde plan en bedongene voorwaarden en conditiën worden opgehaald en geabsolveerd.

Art. 30. Voornamentlyk echter word hem aanbevoelen zig, noch direct of indirect, met verstrekingen van 's Compagnies goederen te bemoeien, noch minder eenige order ten dien opzigte te verleenen, dan alleen op geteekende ordonnantien van den heer Directeur Generaal, uit welke vervolgens moet werden uitgetrokken en op een schriftelyk bewys bekend gesteld al, het geene ieder baas of opzigter in het byzonder betreft, en welke bewyzen zo dan door hem, opzigter, moeten worden geteekend, excepto alleen van kleenigheeden, die tot daadelyke voorziening en geringe reparatien direct worden vereischt; om dan alle sulke willekeurige, tot dus verre ingesloopene handelwyzen teegen te gaan word by, opzigter, wel expres gelaat alle maanden by de specificatien der werkbaasen en opzienders te doen voegen alle inkomende ordonnantien en door hem verleende bewyzen tot afgave van kleenigheeden tot geringe reparatien, ten einde door den heer commissaris opzigter teegens de specificatien te worden geconfronteerd en voor accoord geteekend.

Art. 31. Geene Chinesee timmerlieden, smits, metzelaars of andere ambachtlieden mogen worden ingehuurd, ook volstrekt geen inkoop gedaan, dan na dat hier van door den heer commissaris opzigter een schriftelyk bewys zal zyn verleend, ten einde den heer Directeur Generaal, ter erlanging van qualificatie, te worden aangeboden, zo dat dus by bevinding van de een of ander ongequalificeerd te hebben in dienst genomen of iets te hebben ingekogt, zulks zal blyven en daadelyk gebragt worden ten laste en ter restitutie van hem, opziender.

Art. 32 en 33 = art. 18 en 19, oude instructie.

Tegelyk met de vaststelling van deze en de voorgaande instructie werd bepaald:

1° de administratie en beheering van het ambachtswartier

- als nu te stellen onder den capitain ingenieur en opzichter der timmeragien en reparatien, Johan Adriaan Wasschenfelder, mitsgaders daarvan aan denzelven door den directeur der fortificatien, gebouwen en waterwerken, Dominicus Michiel Barbier, onder ultimo dezer te laten transport doen ;
- 2° den evengenoemde opzichter van de timmeragien en reparatien, Wasschenfelder, als nu ook te laten stellen een gelyke borgtocht, als bevorens door den fabriek gesteld is ;
- 3° het tractement van den directeur der fortificatien, gebouwen en waterwerken, Barbier, nu mede te laten verminderen met rd^e 600 en dat van gedagte Wasschenfelder met dit montant te vermeerderen, invoegen de eerstgemelde, in steede van rd^e 7000, in den aanstaande zal winnen rd^e 6400 en de tweede, in steede van rd^e 3600, jaarlyks zal ontvangen ryksdaalders 4200.

25 Mei. Bepaling der inkomsten van den baas der scheeps-timmerlieden ten eilande Onrust.

Op 14 November 1799 is het tractement van dezen baas verminderd tot 6000 ryksdaalders 'sjaars uithoofde van het »verminderd werk”.

5 Junij. Prijs-bepaling van het rundvleesch.

Op de door Scheepenen dezer stad gedaane voordracht is goedgevonden en verstaan de prys van het rundvleesch, wyl de prys van het vee thans buitengemeen is geresen, zonder dat daarin noch is kunnen voorzien worden, by provisie en tot nader order te bepaalen op zes stuivers het pond, in steede van vyf stuivers, die daarvoor dus lang zyn betaald ; en Scheepenen voormeld te qualificeeren om hiervan aan de gemeente kennis te geeven.

$\frac{5}{s}$ Junij. Voorschrift nopens het koopen en verkoopen van madat.

De pachter van de madat-kitten, Tan Tjiantjing, zich by

requeste beklaagd hebbende over de aanmerkelyke schade, die hem word toegebracht door het clandestien kookken en verkoopen van madat buiten de daartoe en tot het schuiven van amphioen gepermitteerde kitten, met verzoek om de voorziening dezer regeering daarentegen; zo is goedgevonden en verstaan den voornoemden pachter te gelasten en te qualificeeren om aan elk en een iegelyk, die in den aanstaande madat in de gepermitteerde kitten zal koopen, te verleenen een tjap, waarop zyn naam staat, ten einde hetzelfde ten allen tyden te kunnen vertoonen en te doen dienen tot een bewys, dat de madat in de geoorloofde kitten is gekogt; en daarentegen te bepaalen, dat voortaan alle madat buiten de voornoemde kitten, waarvan een dusdanig tjap niet vertoond zal kunnen worden, zal worden gehouden voor madat, op een clandestine en ongeoorloofde wyze gekookt en verkogt of gekogt, en dat daaromtrent zal worden geprocedeerd navolgens de successive op dat stuk door deze regeering geëmaneerde ordres; -- zullende van deze dispositie aan de gemeente by billetten worden kennis gegeven en de respective officieren van justitie, nevens den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander gelast te zorgen en te waken, dat daaraan stiptelyk worde voldaan.

15 Junij. *Vernieuwing van het bepaalde op 9 April 1776 nopens handel in arak.*

Nademaal de ingekomen klagten, zo van ingezeetenen, als van vreemden, ons ten vollen overtuigen, dat het reeds bevoorens en wel laatstelyk den 9 April 1776 by placaat door ons geinterdiceerd misbruik der arakbranders alhier om hunne arak te debiteeren in ongeykt vaatwerk onder den naam van leggers en halve leggers, schoon geenzijs de bepaalde maat van 388 en 194 kannen houdende, niet alleen wederom is ingesloopen, maar dat ook het bedrog, waartoe de voorschreeven onzekere inhoud van het vaatwerk gelegenheid geeft, den handelaars, voornamelyk den uitlandigen, reeds zo zeer ten bozwaar strekt, dat, willen wy het vertier van arak buitenslands

voor deeze colonie conserveeren en niet het verval van haaren handel door het verlies van den voorschreeven, voornamen tak daar van zien vermeederen, tegen het gemeld schadelyk gebruik ten eersten en tevens ten ernstigsten dienen te voorzien — zo is het, dat wy om deze hoognodige voorziening te bewerkstellingen goedgevonden hebben, by wege van renovatie en ampliatio van het vooraf aangehaald placaat van den 9 April 1776, de gezamentlyke arakbranders, die ter dezer hoofdplaatze hunne neering dryven, aan te beveelen, gelyk wy hun aanbeveelen by dezen, om niet alleen ten eersten alle hunne aanhanden zynde leggers en halve leggers, die niet van de bepaalde maat zyn, aan den ykmeester op te geeven en volgens den waaren inhoud te laten yken, maar ook zich van dat irregulier vaatwerk te ontdoen binnen den tyd van drie maanden, van heeden af gerekend, en na verloop van dit termyn geen andere vaatwerk te gebruiken dan heele leggers van 388 en van 360 kannen en halve leggers van 194 en 180 kannen van 10 mutsjes ieder, op poene, dat, wanneer na verloop van den zo even gestelden tyd van drie maanden ander, ten verkoop van arak dienend vaatwerk in een der arakbranderyeu zal worden gevonden, dat vaatwerk zal worden geconfisqueerd en de eigenaar daarvan daar en boven zal verbeuren een honderd zilvere dukatons ten behoeve van de stads kas voor ieder heele of halve legger, die ongeykt of niet van den behoerlyken maat zal bevonden worden te zyn,

Zie ook $\frac{26 \text{ Maart}}{3 \text{ April}}$ 1799.

19 Junij. *Bepaling dat de fiscaals zouden afleggen hunnen ambts-eed voor den Raad van justitie en hunnen eed van purge voor de Hooge Regeering.*

19 Junij. *Verbod voor vreemdelingen hunne koopmanschappen in het klein te verkoopen.*

Schepenen dezer stad ter dispositie van deze regeering gebracht hebbende een door vyftien burgers en ingezeetenen

by dat collegie ingediend request, houdende dezelve bezwaar over de praecipue, die hun toegebracht word door den handel der alhier verblyf houdende vreemdelingen, inzonderheid door het verkoopen van hunne whaaren in het klein uit negotie winkels, met voordracht tevens van het verzoek dier lieden om de nodige voorziening tot het instand houden der burger neeringen, — zo is goedgevonden en verstaan den vreemdelingen, aan dewelke in den aanstaande zal worden vergund hunne aangebrachte goederen te verkoopen, het opzetten van winkels ter verkoop van hunne handelwhaaren in het klein te verbieden en hun alleen te accordeeren den verkoop van hun factuuren in het geheel of wel by gedeelten in het gros, mitsgaders den sabandhaar en licentmeester, Jacobus Theodorus Reynst, te gelasten hiervan onder de overige informatien, den handel betreffende, mede aan alle aankomende vreemden kennis te geeven.

¹⁹/₂₆ Junij. *Vernieuwing van het bepaalde op 15 Januarij 1790 nopens Spaansche matten of »kopstukken».*

Nademaal ons is voorgekomen, dat zommigen zwaarigheid maken de Spaansche kopstukken tegens vier en zestig stuivers het stuk te ontvangen, schoon dezelve daar voor by billet van den 15 January 1790, even als de Spaansche pilaarstukken, gangbaar zyn verklaard, — zo is het, dat wy goedgevonden hebben de voorschreeve kopstukken nader gangbaar te verklaaren, gelyk dezelve nader gangbaar verklaard worden by dezen, even en tot dezelve waarde als de Spaansche pilaarstukken, te weeten de heele tot vier en zestig, de halve tot twee en dertig en de quarteren tot zestien stuivers; verklaarende en begeerende, dat een ieder, wie hy ook zy, niet zal mogen weigeren, maar gehouden en verplicht zyn de gemelde kopstukken tot de voorschreeve waarde te acceptceeren, zonder aan derzelver cours of circulatie eenige verhindering of stremming te veroorzaaken, op poene van als overtreeders van onze wetten geconsidereerd en behandeld te zullen worden.

26 Junij. *Bepaling, dat des Zondags ook te Weltevreden eene godsdienstoefening moest worden gehouden.*

Op de propositie van den heer Gouverneur Generaal is goedgevonden en verstaan wederom des Zondags morgen een weeklyksche predikbeurt in de kapel op het landgoed Weltevreden te laten waarneemen door de predikanten der gereformeerde gemeente en den kerkenraad van die dispositie te informeeren.

6 Julij. *Maatregel tegen het vertrek van Batavia van Chineezen, met schulden bezwaard.*

Te meermalen gereflecteerd zynde, dat by vertrek der Chineesche jonken zich verscheidene Chinasche ingezetenen in stilte van hier begeven, die, zo aan vendumeesteren, als aan particulieren geld schuldig zyn, — zo is tot voorkoming van het clandestien vertrekken met de jonken van zodanige schuldenaars goedgevonden en verstaan den gezamentlyke anachodas dier jonken het mede nemen van passagiers van hier te interdiceren, in gevalle dezelve tot hun vertrek niet gelicentieerd zyn by een pas of ander schriftelyk bewys van den sabandhaar, op poene van een duizend zilveren ducats, te verbeuren door de gemelde anachodas voor ieder der Chineezen, die zy buiten zulk een pas zullen mede neemen, en zulks ten behoeve van den aanbrengrer en het Chineesche hospitaal, ieder voor de helvt; mitsgaders den sabandhaar en licentmeester, Jacobus Theodorus Reynst, te gelasten om die passen of licent-briefjes niet te verleenen dan aan dezulken, die een bewys zullen vertoonen van den capitain en lieutenants der Chineezen, dat zy hier aan niemand iets schuldig zyn of voor hunne schulden behoorlyke cautie hebben gesteld; en tot meerder zekerheid, dat deze order door de gemelde anachodas nagekomen word, hem, sabandhaar, te demandeeren om een van zyne dienaren op elke jonk by vertrek van hier te plaatzen en die daarop te laten blyven buiten de Duizend eilanden, mitsgaders hiervan, zowel de res-

pective officieren van justitie en den gemelden sabandhaar, als de Chineesche officieren en de gemeente te informeeren.

6 Julij. Verkoop van rijst van Regeringswege.

Vermits de ryst thans weder tot zulk een prys gestegen is, dat die tot geen gering bezwaar van den gemeenen man is strekkende door het daar aan noch heerschend gebrek, — zo is om dit zo hoog noodzakelyk voedsel onder de ingezetenen te dezer hoofdplaats op een modique prys te houden en het rysen daarvan voor te komen, op de propositie van den heer Gouverneur Generaal, goedgevonden en verstaan wederom uit 's Comp^e voorraad per publieke vendutie te laten verkopen 50 lasten van dat graan, op denzelve voet, als jongst alhier heeft plaats gehad, vermits zulks buiten praejudicie van de Comp^e, wiens voorraad daaraan hier toereikende is, kan geschieden: en de gemeente hiervan by billetten te informeeren.

Op den 19 Julij 1798 werd de verkoop »by provisie” gestaakt, omdat de verkochte rijst voor niet meer dan 35 rijksdaalders het last gemijnd was.

6 Julij. Last op de Chineesche officieren te Batavia afwateringen te maken tusschen de Chineesche graven en die te onderhouden.

Moerassen en poelen hadden zich tusschen die graven gevormd, welke »by dies uitdroging in de goede mousson veel »contribueerden tot de ongezondheid dezer luchtstreek”.

Het collegie van Heemraden werd gelast te waken voor het onderhoud der afwateringen, met machtiging om, wanneer de Chineesche officieren »daaromtrent in gebreken mogten blyven, »als dan ten kosten van dezelve daaraan het nodige te laten »doen”.

Zie ook 26 October 1809.

13 Julij. Bepaling van zekeren termijn voor het afbreken van huizen binnen de stad Batavia.

Is goedgevonden en verstaan het collegie van Schepenen te qualificeeren om aan allen de geenen, waaraan de afbraak van huizen binnen de stad is toegestaan of verder toegestaan zal worden, den peremptoiren tyd van drie maanden te stellen om die afbraken te volbrengen en aan de daartoe bepaalde conditien te voldoen en anders dit een en ander voor rekening van die lieden te laten doen, naar dien het komt te blyken, dat daarmede niet dan al te lang getalmeerd word.

13 Julij. Wijziging van art 21 der instructie voor de prauwvoerders.

Bedoeld artikel zoude voortaan luiden, „dat, wanneer de juragans en koelies, op de prauwen of tjunias varende, overtuigd worden, dat zy zich aan dievery hebben schuldig gemaakt, als dan dezelve en niet de eigenaars dier vaartuigen daarvoor responsabel gehouden en, in cas van onvermogen om het gestolene te vergoeden, aan den lyve gestraft zullen worden”.

17 Julij. Wijziging van het bepaalde op 12 December 1797 nopens alarm.

Nadien de ondervinding heeft doen zien, dat de den 12^{en} December 1797 bepaalde seinschoten in cas van alarm niet toereikende zyn geweest om alomme gehoord te worden, — zo is goedgevonden en verstaan het sein van alarm voor den aanstaande in dier voege te bepalen, dat successive zullen worden gedaan :

- 4 schoten van de post Noordwyk,
- 4 „ „ „ „ Ryswyk,
- 4 „ „ „ „ Water plaats,
- 16 „ „ „ stads bolwerken,
- 4 „ „ „ post Jaccatra,
- 4 „ „ „ „ Ankée, behalve noch
- 4 „ „ „ veldschans Meester Cornelis, in gevalle

de heer Gouverneur Generaal daartoe speciale ordre zal geven ; mitsgaders de gemeente hiervan by billetten te informeeren.

20 Julij. Aanstelling van lijkdragers.

De Regering vond goed »Scheepenen dezer stad te qualificeeren om voor den aanstaande vaste lykdragers uit de burgery aan te stellen, tot zulk een getal, als hun Eerwaardens nodig zullen oordeelen, onder het genot van zodanige gelden, als tot hiertoe genoten worden door de militaire krygskas of noch nader bepaald zullen worden voor het dragen der lyken, en om voor dezelve te formeeren eene voldoende instructie en die by deze regering over te brengen; — en voorts, zodra de gemelde aanstelling gevolg zal hebben genomen, het emplooi van militairen tot het begraven der lyken te laten cessoeren”.

Zoowel deze, als de volgende bepalingen waren gevolgen van de overplaatsing van het garnizoen uit de stad Batavia naar Weltevreden.

In de stad bleef slechts een bataillon inlandsche soldaten achter. Voor twee majoors werden te Weltevreden even zoovele bamboe woningen opgericht.

Op 4 September 1798 is ter zake van lijkdragers nader het volgende bepaald.

Scheepenen dezer stad hebbende te kennen gegeven, dat het getal van 50 lijkdragers, waarvan de bezorging aan hun Eerwaardens is opgedragen, uit de burgers niet heeft kunnen gecompleteerd worden en dat ook, behalven die, eenige corporaals zullen nodig zyn om de benodigde manschappen uit gedagte lijkdragers ten huize van den wachtmeester te doen verschynen, die daarvoor buiten de rd^e 18, welke thans van ieder lyk worden betaald, rd^e 2 zouden dienen te genieten; — zo is goedgevonden en verstaan Scheepenen voormeld getal uit de

Papangers te doen completeeren, mits geene andere geworven worden, dan die zich daartoe vrywillig zullen willen laten employeeren; voorts te accordeeren de geproponeerde verhoging van het loon der lykdragers van rd^e 18 tot rd^e 20 voor ieder lyk en voortaan, ingaande met primo October naastkomende, de lyken te laten dragen door de gemelde, nieuw aangestelde lykendragers.

20 Julij. *Bepalingen nopens de krygskas.*

De Regering bepaalde de krygskas te laten bewaren ten huize van den commandant der stad en de administratie daarvan op den presenten voet te laten, doch de incassering van het geld der vrywerkers en diversche dienstdoenders te laten geschieden door den guarnisoens kwartiermeester".

20 Julij. *Regeling der rantsoenen van militairen.*

De Regering vond goed de verstrekking van wyn, die aan het Bataviasche guarnisoen gedaan is, te laten cesseeren, zodra het guarnisoen op Weltevreden zal zyn geplaatst, doch de verstrekking van wyn aan de Europezen, die op de strandbatteryen gedetacheerd zyn, dewyl die voor zeer ongezond moeten gehouden worden, te laten continueeren en de overige rantsoenen te bepalen op den volgenden, egalen voet, zo voor de sergeants en corporaals, als gemeene Europezen, waar zy ook komen te leggen, te weten maandelyks:

- 30 ₤ ryst,
- 20 » kadjang,
- 3 kannen arak,
- ¹/₈ kan azyn Hollandsch,
- 1¹/₄ ₤ koffy bonen,
- 5 » zout, en
- ¹/₄ » peper 'smaands, mitsgaders
- 1 tarwen brood 'sdaags".

Zie ook 12 Junij 1799.

20 Julij. *Bepaling, dat de luitenant-kolonel tevens zoude zijn commandant van de stad Batavia.*

27 Julij. *Vrijstelling van den boekhouder en den gezworen klerk bij het collegie van Weesmeesteren van de betaling van ambtgeld.*

Volgens de Regering was het inkomen dier personen „nauwlyks toereikende om er eerlyk en fatzoenelyk van te „kunnen leven”.

3 Augustus. *Bepaling, dat voortaan recht gesproken zoude worden in den naam van het Bataafsche volk”.*

$\frac{5}{7}$ Augustus. *Mededeeling eener proclamatie betreffende de verandering van het Staats-bestuur in Nederland.*

Zoo wel te Batavia, als op de „respective buiten comptoiren” werd het navolgende stuk afgekondigd:

Nademaal heeren bewindhebberen, uitmakende het committé tot den Indischen handel en bezittingen in Nederland, ons nevens hoogstderzelver missive van den 29^{en} January 1798 hebben gelieven toe te zenden eene door de constitueerende vergadering, repraesenteerende het Bataafsche volk, den 22^{en} der evengemelden maand January gedaane proclamatie aangaande de in Nederland voorgevallen verandering in de orde van zaaken nopens het publiek bestuur van den staat; — zo is het, dat wy van deze voorgevallen verandering in het bestuur der zaaken, ingevolgen de begeerte van hoogstgemelde heeren bewindhebberen, kennis willende geeven aan de dienaaren en ingezetenen, zo alhier, als op de respective buiten-comptoiren, voor zo ver die niet thans in het bezit der Engelzen zyn, goedgevonden hebben de gemelde proclamatie, nevens de ons tevens overgezondene extracten uit het register van welgemelde vergadering van den 23^{en} en 24^{en} der voorschreeven maand January, by dezen te insereeren, gelyk hierna volgt:

*Gelykheid, vryheid, broederschap.***PROCLAMATIE.**

De constitueerende vergadering, als representeerende het Bataafsche volk, aan het Bataafsche volk.

Medeburgers!

De dag is eindelyk aangebroken, op welke uwe vryheid andermaal moest worden verdedigd; op welke de onafhankelykheid van dit gemeenebest moest worden beschermd tegens de gewelddadige aanslagen van onverlaten; op welke de uitbersting van een zo listig, als verderfelyk ontwerp door eene krachtdadige onderneming van uwe getrouwe vertegenwoordigers moest worden voorgekomen; eene onderneming, zonder welke gylieden binnen weinige oogenblikken met zwaarer ketenen zoudt zyn beladen geweest, dan gy immer hebt getorscht; eene onderneming, welke dus door eene gebiedende noodzakelykheid wierd gevorderd; eene onderneming, welke, zoude het Bataafsche volk een vry en onafhangelijk volk blyven, zich van het oogenblik af van de samenkomst uwer algemeene vertegenwoordigende vergadering voorbereidde en tot welke wy door het onverantwoordelyk gedrag van hen, die, hoe zeer vyanden van de grondbeginzelen onzer jongste staatsomwenteling, zich echter listiglyk in het bestuur hebben weten in te dringen, wilden wy ons ten minsten als getrouwe vertegenwoordigers gedragen, in dit oogenblik zyn gedrongen geworden.

Het was dus tyd, dat de klove gedempt werd, welke men gevestigd had tusschen een geregelde orde van zaken en het wanstaltig bestuur van op zich zelf oppermachtige en in schyn zaam verbonden volken: een bestuur, waarvan ons vaderland zo veelmalen de rampzalige gevolgen heeft ondervonden, hetwelk u steeds belet heeft uwe eige krachten te kennen en aan Engeland immer de gelegenheid heeft gegeven om u inwendig te verdeelen en daar door uwen anders ontembaren moed en zo dikwils betoonde vaderlandsliefde aan banden te leggen en uit te doven; een bestuur eindelyk, welks

schadelykheid ons op elke bladzyde van de gedenkrollen onzes vaderlands overtuigend word bewezen; hetwelk ons van lieverleede zoude doen terug keeren tot het gevloekt stadhouderschap en ons dus met een angstig verlangen doen terug zien naar die ketenen, welke wy met behulp van onzen getrouwen bondgenoot en ten kosten van zo veel opofferingen afgeschud hebben.

Het was tyd, dat men alle hinderpalen uit den weg ruimde, alle omstandigheden zo inrichtede en alle ons omringende zaken zo wyzigde, dat wy eens eindelyk komen konden tot eene gevestigde orde van zaken en doen ophouden dien staat van verwarring en onzekerheid, welke nu drie jaren lang de zenuwen van onzen welvaart heeft verlamd en ons gebragt op den rand van een jammerpoel, welke wy tot nog toe alléén ontkomen zyn door de geduldige goedwilligheid van het Fransche volk, welk's genegenheid t'onswaards in niets is veranderd, niet tegenstaande alle helsche pogingen zyn aangewend om hetzelfde van ons te verwyderen.

Het was meer dan tyd, dat men alle deze aanslagen tegen uwe vryheid, welke hoe langs zo menigvuldiger wierden, verydelde.

Het was tyd, dat men de plannen vruchteloos maakte van hen, die om hunner eigen grootheids wille het bondgenootschappelyk bestuur trachteden te behouden en deze, in hare beginzelen zo heilryke staatsomwenteling, niet slechts voor u vruchteloos, maar zelfs in hare gevolgen schadelyk te maken.

Het was meer dan tyd, dat de eed van het vaderland te zullen redden, door veelen met een valsch hart dikwyls gedaan en nu zo onlangs nog op de heilige plaats uwer vertegenwoordiging ten uwen aanhoren herhaald, door uwe waarachtige vrienden door daden vervult wierd.

Er bleef voor hen, die geene andere bedoelingen hebben, dan het algemeen geluk en om aan ons zo sel geteisterd vaderland den weg te banen om door eene wyze en voorzigtige staatsregeling zich uit het stof te verheffen, geene andere keuze overig, dan alle die schadelyke wezens de macht te ontnemen om u meerder te benadeelen.

Het ontwerp om op de puinhoopen van het Stadhouderlyk bewind de thronen te vestigen van eenige geslachten; om onder den schyn van liefde tot orde alle rechtgeaarte beminnaars des vaderlands te onderdrukken en dezelve den moed en de krachten te benemen zich tegens de dwingelanden te verzetten; om u, onder den naam van volks regeering by vertegenwoordiging, te brengen onder het ondraagbaar juk eener verkieslyke aristocratie en u dus in het schaduw beeld der vryheid de verachtelyke slaverny te doen omhelzen; — dit boosaartig ontwerp, hetwelk in het door u verworpen plan van constitutie zo duidelyk staat uitgedrukt, was geenzins uit het oog verloren, maar integendeel aan alle zyne deelhebbers hoe langs zo dierbaarder geworden; en deszelfs uitvoering zoude van de voorheen daartoe aangewende pogingen alleen daarin hebben verschild, dat men thans eene verdubbelde mate van list en geweld daarin zoude gebezigd hebben.

Het was voor de Fransche republiek bewaard u door de ondersteuning, aan uwe waaragtige vrienden verleend, andermaal te verlossen en te redden uit den maalstroom, waarin men u gestort had om u dies te gemakkelyker te kunnen overheerschen. — Er bleef voor ons niets anders overig, dan of ons nog eene staatkundige stuiptrekking te getroosten, of de vryheid voor altyd in ketenen gekneld te zien. — En welk recht geaart vaderlander zoude één oogenblik omtrent zulk eene keuze in twyffel kunnen staan?

Ja, Bataven! wy zyn eindelyk in de harde noodzakelykheid gebragt om sommige leden van uwe vertegenwoordigende vergadering in verzekering te nemen en om anderen uit het bestuur van zaken te verwyderen, geenzins om dezelve op eenigerhande wyze te benadeelen, dan voor zo verre zy zich volgens 's lands wetten aan eenig misdryf mogten hebben schuldig gemaakt; geenzins om dezelve te vervolgen uit hoofde van hun gehouden gedrag, want wy zyn te wel overtuigd van de rampzalige gevolgen van het schrikbewind; doch alleen om dezelve te beletten langer de grondslagen der jongste staatsomwenteling te ondermynen en door het vernietigen van allen

tegenstand daartegen u spoedig te leiden tot eene geregelde orde van zaken, waarhy de heerschezucht word aan banden gelegd en de regeeringloosheid alle toegangen gesloten; waar door het staatkundig geluk der Bataafsche republiek zal gevestigd en zy waarlyk nuttig gemaakt worden voor haren bondgenoot en ontzaggelyk voor hare vyanden.

Schetsen wy een valsche taferel van den staat der zaken?

Bedieneu wy ons van den laster om brave mannen in uwe oogen hatelyk te maker? Of is de waarheid aan onze zyde?

Of zyn niet de aanslagen tegen uwe burgerlyke vryheid openbaar? Of is niet bescherming en bevoordeling der aanhangeren van Oranje in het vorig bestuur alomme bekend?

Was het niet genoeg een beproefd vaderlander te zyn om te worden verguisd en verstoten? Heeft men wel een middel onbeproofd gelaten om den volksgeest uit te doven? Is de schandelyke bewerktuiging der landmacht niet sedert lange een bron van billyke klagten? Heeft men het bondgenootschappelyk bestuur niet in uwe vertegenwoordigende vergadering durven verdedigen? Hebben niet veelen uwer bestuurderen de eenheid der republiek, het eenig middel om ons inwendig gelukkig en naar buiten sterk te maken, door de schandelykste middelen bestreeden? Is niet de burgerwapening, dat stevig bolwerk der vryheid, zo schrikkelyk voor alle despoten als heilzaam voor het volksgeluk, op alle mogelyke wyzen vertraagd? Word niet de handel met onzen natuurlyken vyand oogluikend toegelaten — wat zeggen wy — word dezelve niet in weerwil van de wetten beschermd? Heeft men zich niet veroorloofd de stem der burgeren in zommige plaatsen door militair geweld te smoren en de baldadige heerszucht niet met kracht ondersteund? Heeft men door de schatten van den staat, uit uw zweet en bloed zamen geperst, niet alles trachten om te kopen om u lieden met de bajonnetten op te dringen eene staatregeeling, welke gylieden zo rechtmatig niet verachting hebt verworpen? Heeft men de straffeloosheid niet, als het ware, toegezworen aan het vuige eigenbelang? Heeft men niet toegelaten, dat zich eenige weinigen ver-

rykten met de vruchten uw's arbeids, welke men u deed storten in een grondeloze schatkist? Hebben deeze zich niet met het bloed der weezen en de traanen der weduwen gevoed? Heeft men de zee-macht van den staat, het gering overschot van onze vorige grootheid, die met zo veel arbeids was by een gebragt, niet roekeloos, zonder noodzake en zelfs in weerwil van het Fransch gouvernement, aan eene geheele vernieling gewaagd? — Heeft men nu nog in de laatste dagen niet opgemerkt de verfoeyelyke pogingen om ons alle middelen tot herstel der zee-macht uit de hand te wringen; en zoude men, zonder dat'er eene verandering in het bestuur was voorgevallen, niet volledig in dit boosaartig opzet geslaagd zyn? Is niet het algemeen crediet door ten deele dwaze, ten deele schelmagtige maatregelen vernield? Zyn niet de byzondere gewesten in openbaaren opstand tegen de nationale vertegenwoordiging; en is niet deze door twisten en partyschappen van een gescheurd? Heeft zy zich niet door gebrek aan veerkracht verachtelyk gemaakt en door halve maatregelen den band van het bestuur verbroken?

En zoude dan, daar dit alles onder onze oogen geschied is, daar de ondergang van dit gemeenebest door eene langere voortduuring van alle deze gruwelen onvermydelyk was, de nationale geest niet ontwaken? Zoudt gy u niet aangorden om als één eenig man tegen die vyanden van uw geluk ten stryde te trekken en hen, zo zy hardnekkig in hun opzet blijven volharden, te verpletteren? Zouden de nakomelingen van die groote mannen, die, ontbloot van alle andere middelen, alleen door moed en vaderlandsliefde de almacht van Spanje hebben kunnen vernielen, — zouden deze zich kunnen laten vervaard maken door de ydele bedreigingen van een hoop kleene dwingelanden en eigenbelangzoekers, zich lafhartig verscholen houden, terwyl men gereed staat der vryheid den hartader af te steken? Zouden wy, uwe vertegenwoordigers, alle deze godloze ondernemingen ziende, ons by u, by onze kinderen immer kunnen verantwoorden, wanneer wy daarby hadden stil gezeten? Zouden wy dan niet verdienen gelyk

te worden gesteld met die verachtelyke wezens zelve, die in uwen ondergang hunne eigen grootheid beoogen en welken wy daarom door een manmoedig besluit bebben verwyderd? Zoude onze nagedagtenis in de geschiedbladeren der waereld niet geschandvlekt zyn?

Neen, Bataven! neen! Zweeren wy op het altaar der vryheid, waarop de Nederlander reeds syne gaven bragt, toen nog alle andere volken slaven waren! Zweeren wy by het algemeen belang, by den welvaart onzer kinderen, by het geluk van ons nageslacht, dat wy geene overheersching, zo min als eene alvernielende regeeringloosheid dulden zullen! Zweeren wy alle zamen het vaderland uit zyn benepen toestand te zullen redden en daartoe niets te dierbaar te zullen achten! Tonen wy door daden, dat de burgelyke vryheid voor ons zo beminnyk, als de losbandigheid voor ons afgrysyk is! Schaart gy lieden u om het algemeen bestuur om hetzelfde te ondersteunen in alle maatregelen, welke ter bereiking van onze groote oogmerken noodzakelyk zullen worden geoordeeld.

Zo zullen wy spoedig geraken tot eene goede staatsregeling, gegrondvest op die eeuwige beginselen der natuur, welke aan geene verandering onderhevig zyn, op welke alleen ons staatkundig geluk kan berusten. Zo zullen wy den laster den mond stoppen en onze tegenstrevers beschamen. Zo zullen wy aan het grootste en moedigste volk van den aardbodem overtuigend doen zien, dat het ons niet te vergeefsch heeft bygestaan in het afschudden van het juk, waaronder wy gekromd gingen, — dat de Nederlander eene broederlyke vereeniging met zulk een volk waardig is! Zo zal het verwonderd Europa ons eerlang erkennen moeten voor echte zonen van die Batavieren, die de vryheid verdedigden, toen de geheele waereld voor de macht van het alles dwingend Romeen nederknielde. Het zal dan wel haast in het tegenwoordig geslacht herboren zien dat zelfde volk, dat den throon van Philips weleer deed waggelen; dat zyne bezittingen in de andere waerelddeelen door moed en dapperheid zo verre uitbreidde, dat de zon over den Nederlander nimmer ondergaat: een volk,

dat de twee magtigste mogendheden van den aardbodem konde bestryden, den handel der geheele waereld dwong zich op zyn grondgebied te vereenigen, de staatkundige balans in handen hield en over den oceaen den scepter zwaaide.

Tot zulk een grootheid, Bataven! moeten wy door eene goede en voorzigtige staatsregeling herbragt worden, doch daartoe zouden wy nooit geraken, by aldien die orde van zaken of liever die systematische wanorde, waardoor wy nu byna twee jaren zyn geslingerd geworden, bleef standhouden. Het bondgenootschappelyk monster, niet ongelyk aan de hydra der ouden, kan niet worden verdelgd dan door een manmoedigen slag, welke alle deszelfs koppen in eens doet vallen. Die lang gewenschte slag is heden gegeven. — Het gedrocht ligt reeds te zieloogen, doch de struiptrekkingen des doods zouden nog gevaarlyk kunnen zyn; — en ook dit moet worden voorgekomen.

Geene maatschappy kan zonder orde bestaan en vooral is het in een intermediair gouvernement noodzakelyk, dat dezelve in niets gestoord worde. — Dat een iegelyk dan zonder tegenspreken zich onderwerpe aan de beveelen, welke hem dienaangaande door het bewind zullen worden gegeven; dat men begrype, dat de tydelyke opoffering van eenige, grootere gedeeltens van onze burgerlyke vryheid nergens anders toe strekt dan om eene goede staatsregeling te verkrygen en door dezelve een veel grooter genot dier vryheid ons verzekerd te zien.

Alle geconstitueerde machten zullen in hare tegenwoordige werkzaamheden blyven volharden, totdat daarin op eene ge-regelde en met het algemeen belang overeenkomende wyze verandering zal zyn gemaakt.

De zogenaamde provinciale bestuuren of hoogst-geconstitueerde machten in de byzondere gewesten, in de gemeentens bestuuren in de byzondere steden, districten en dorpen, als mede in de directien over de dykadien, polders, waterwerken en stuizen zullen also tot zo lang als blotelyk administrative lichaaamen blyven voortduuren en aan het uitvoerend bestuur

onderworpen en verantwoordelyk zyn. Het justitiewezen zal by provisie op den tegenwoordigen voet blyven voortgaan en daar in geene verandering, noch stremming mogen worden gemaakt. Alle officieren, maires, procureurs van de gemeente en andere publieke aanklagers zullen by provisie in hunne posten continueeren en met verdubbelde vlyt en werkzaamheid tegen verstoreren der rust en orde, onder welk masker deze zich ook verschuilen mogten, waken. Niemand zal in persoon of eigendommen mogen worden beledigd en de wetten, daar tegen exteerende, zullen in volle kracht blyven en met alle gestrengheid worden uitgevoerd. De koophandel zal worden beschermd; en een iegelyk zal die veiligheid genieten, welke de grond is van alle maatschappelyke vereeniging. Geene inwooneren van de nog exsteerende landschappen, geene gemeenten van steden of plaatsen, geene societeiten of soortgelyke corporatien zullen by deze vergadering, noch by het uitvoerend bestuur als lichamen eenige aanvragen of petitien mogen doen, maar het zal elk Bataafsche burger ten allen tyde vrystaan zyne belangen voor te dragen.

Zo zal de tegenwoordige, nieuwe orde van zaken zonder schokken of verwarringen gevestigd worden en het oogmerk, waarom dezelve noodzakelyk was, volledig worden bereikt.

Alzo zal de vuurige wensch van alle weldenkende Nederlanders binnen korten tyd vervuld worden en eene goede en wyze constitutie zal ons voor ons zelve gelukkig, voor onze bondgenooten belangryk en voor onze vyanden ontzaglyk doen worden.

Het is ter bereiking van alle deze heilzame oogmerken, Bataven! dat de vergadering van uwe vertegenwoordigers zich op heden heeft geconstitueerd als het representeerend lichaam van het Bataafsche volk onder het praesidium van den burger, H. Midderigh, en tot haare provisioneele secretarissen benoemd de burgers representanten, Adr. Ploos van Amstel, L. C. Vonk, W. T. van Bennekom, en den secretaris der gewezen nationale vergadering den burger J. van Haeften.

Werdende een ieder gelast de onderteekening van den ty-

delyken praesident, mitsgaders van een van derzelve secretarissen en derzelve successeuren in der tyd, te respectceeren en alle ordres en bevelen, alzo onderteekend, als door ons geëmaneed op te volgen en te gehoorzamen; zullende alle de adressen, het zy by missives, het zy by requesten, moeten houden aan de constitueerende vergadering, als representeerende het Bataafsche volk, en alle vonnissen van zodanige collegien, aan welke de administratie der justitie in de uitgestrektheid der Bataafsche republicq is gedemandeerd, van nu voortaan gewezen worden in naam van het Bataafsche volk.

En zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, waar men gewoon is publicatien en affixien te doen, ontbiedende en gelastende wy de hoogst-geconstitueerde machten in de Bataafsche republicq, voor zo verre dezelve nog in functie zyn, de nodige ordres te stellen, dat aan deze onze intentie behoorlyk voldaan worde.

Aldus gedaan en gearresteerd ter bovengemelde vergadering in den Hage, den 22^{en} January 1798. Het vierde jaar der Bataafsche vryheid.

(Geparapheert)

H. MIDDERIGH, vt.

(Onder stond)

Ter ordonnantie van dezelve

(geteekend)

W. T. VAN BENNEKOM.

Gelykheid, vryheid, broederschap.

EXTRACT uit het register der decreeten van de constitueerende vergadering, representeerende het Bataafsche volk.

Dingsdag den 23^{en} January 1798.

Het vierde jaar der Bataafsche vryheid.

Is gehoord het rapport van de burgers representanten, T. van Leeuwen, Auffmorth, Fokker, de Lemon en van Zonsbeek, hebbende ingeolge en ter gedeeltelyke voldoening van het decreet van den 22^{en} January laatstleden voorgedragen provisioneel vier personen, zullende uitmaken het provisioneel

uitvoerend bewind, met byvoeging omme als nog eenige dagen met de voordragt van den vylden persoon te mogen supercederen, als kunnende geen lid dezer vergadering daartoe voorstellen, ten einde dezelve niet te zeer te verzwakken.

En in consideratie genoomen zynde, dat de dringende nood des vaderlands, volgens decreet van gisteren, vorderde, dat de voormaals bestaan hebbende commissie van buitenlandsche zaken wierde ontbonden en in derzelver plaats behoorde te worden aangesteld een provisioneel, uitvoerend bewind, is gedecreteerd conform de voordragt, by gemeld rapport gedaan, te benoemen de burgers P. Vreede, W. Fynje, S. J. van Langen en B. Wuarick, als zullende uitmaken het uitvoerend bewind der Bataafsche republiek en zulks onder de navolgende bepalingen: dat het gemelde provisioneel, uitvoerend bewind zal zyn afgescheiden van en verantwoordelyk aan deeze vergadering, op eene nader te ontwerpene instructie, waar by het zelve belast wordt met de zorg voor de buiten- en binnenlandsche rust, de onderhouding der diplomatieque betrekkingen met andere mogenheden, het concerteeren van krachtdadige maatregelen met het Fransche gouvernement ter beteugeling en snuiking van den gemeenen vyand, de daar toe nodige beschikkingen over 'slands zee- en landmacht en ampele authorisatie omme de committées tot de algemeene zaken van 't bondgenootschap te lande en tot de zaken van de marine, als mede de provinciale, landschappelyke en plaatselyke bestuuren, zo lange dezelve zullen bestaan op den tegenwoordigen voet, derzelver ordres te doen obedieeren en voorts dezelve ten spoedigsten te ontbinden en, zo veel nodig, te organiseeren, het recht van patenten by uitsluiting te oeffenen en verder alles te doen, wat in deeze dringende oogenblikken de nood en het behoud der Bataafsche republiek zoude kunnen vorderen; en worden voorschreeven burgers gelast aan den inhoud van dit decreet op hunne personeele verantwoordelykheid stiptelyk te voldoen en zich daar toe te verbinden door de navolgende verklaring, in deeze vergadering afteleggen:

•Ik belove op myn burger trouw, dat ik als lid van het

»provisioneel uitvoerend bewind der Bataafsche republiek
 »naar myn beste weeten en met al myn vermogen zal trachten
 »gemelde republiek te dienen en aan alle de plichten, in dit
 »decreet by wyze van provisioneele instructie verval, zo veel
 »in my is te voldoen”.

En zal extract dezes aan ieder der benoemde leden worden ter hand gesteld tot informatie om zich naar deszelfs inhoud exactelyk te reguleeren.

En is wyders gemelde commissie verzogt, zo spoedig mogelyk, een geschikt en kundig burger ter completeering van gemeld provisioneel uitvoerend bewind aan de vergadering voor te dragen.

Ten welken einde extract dezes aan den burger representant, T. van Leeuwen, zal worden ter hand gesteld.

En voorts door de gemelde rapporteurs in consideratie zynde gegeeven een commissie te benoemen tot het concipieeren van een concept instructie voor gemeld uitvoerend bewind, is gedecreteerd de burgers representanten, T. van Leeuwen en verlere gecommiteerden in deezen, te verzoeken en te committeren omme eene provisioneele instructie voor het uitvoerend bewind der Bataafsche republiek te concipieeren en aan de vergadering voor te dragen.

Waarvan by extract dezes aan den burger representant, T. van Leeuwen, als eerstbenoemden, zal worden kennis gegeeven.

(Onder stond)

Accordeert met voorschreeven register,

(was geteekend)

L. C. VONK.

Accordeerd

SMISSAERT.

Gelykheid, vryheid, broederschap.

EXTRACT uit het register der decreeten van de constitueerende vergadering, representeerende het Bataafsche volk.

Woensdag den 24^{en} January 1798.

Het vierde jaar der Bataafsche republiek.

Ingevolge het gedecreteerde van gister tot medelid van het

provisieel uitvoerend bewind voorgedragen zynde de burger representant, Fokker, is gedecreteerd, dat zal worden aangesteld, gelyk aangesteld word by dezen, tot mede lid van het provisieel uitvoerend bewind de burger representant Fokker, mits doende de belofte, daartoe staande, en afleggende de verklaring, by secreet decreet van den 22^{en} deezer gearresteerd.

En zal extract dezes, benevens copia van het decreet, op gisteren ten dien opzichte genomen, gezonden worden aan den voornoemden burger representant Fokker, zo tot informatie, als om te dienen tot deszels instructie.

(Onder stond)

Accordeert met voorschreeven register,

(was geteekend)

L. C. VONK,

Accordeert

SMISSAERT.

Begeerende en gelastende, dat deze stiptelyk nagekomen en de beveelen van de welgemelde constitueerende vergadering en van het uitvoerend bestuur van de Nederlandsche republiek, zo wel als die van het meergemelde committé heiliglyk en zonder bedenken worden geobserveerd en opgevolgd.

En zal wyders een iegelyk den inhoud van de voorschreeven proclamatie zich moeten laten strekken tot weering en afkeering van alle verkeerde begrippen en impressien, die veroorzaakt zouden kunnen worden door valsche geruchten, als of de tegenswoordige ordre van zaaken zoude zyn het gevolg van eene nieuwe binnenlandsche omwending of revolutie en als of in Nederland plaats zoude hebben eene nieuwe omkeering van het publiek bestuur, — alzo alle zulke denkbeelden ten eenemaal zouden aanlopen tegen den waaren aart van 'slands tegenwoordig gouvernement en tegen het oogmerk van het Bataafsche volk en van deszels vertegenwoordigers, te meer de welgemelde constitueerende vergadering voor het grootste gedeelte gecomposeerd is uit de leden van de laatste nationale vergadering en derzelve plaatsvervangers, te zamen met het uitvoerend bestuur uitmaakende de eenige, wettige

regeering van de Bataafsche republiek, door welke aanvankelyk zyn gedecreteerd die hoofdgronden, op dewelke zal werden gebouwd de constitutie voor het Bataafsche volk, welke eerlang zal worden gearresteerd en ingevoerd, — eene constitutie, geground op de erkende en plechtiglyk bezwooren rechten van den mensch en burger, — eene constitutie. waardoor de republiek, na zo menigmaalen geschokt en op den rand van het verderf gebragt te zyn door de verdeeldheden en tegenstrydige inzichten der respective gewesten, eindelyk tot een ondeelbaar ligchaam geformeerd en alle geopposeerde belangen vereenigd zyn geworden, — eene constitutie, waarin het Bataafsche volk zyne vryheid en onafhankelykheid handhaaft, zyne welvaart en eenen bestendigen vrede zal kunnen vinden en welke niet zal nalaaten haaren weldadigen invloed te verspreiden over 's lands Oost- en West-Indische bezittingen en derzelve ingezetenen, — eene constitutie eindelyk, welke op grond van het gezegde door elken oprechten beminnaar van zyn vaderland reikhalzende en met de volstrekteste verlangens moet worden te gemoed gezien; — zullende, zodra zy zal wezen vastgesteld en in train gebragt door het tegenwoordig intermediair bestuur, eeniglyk ingericht om meerdere kracht en energie by te zetten aan 's lands gouvernement, zo ter bespoeding van de zo zeer gewenschte constitutie, als tot meerderen afbreuk van den gemeenen vyand, plaats worden gemaakt voor die regeeringsform, welke by die te introducereen constitutie zal worden bepaald en voorgeschreeven.

Vertrouwende wy voorts, dat deze details genoegzaam zullen zyn, om een juist denkbeeld te geeven van den praesenten staat van zaaken in Nederland en om een iegelyk tevens te wapenen tegen alle verkeerde indrukken, welke anders door valsche berichten van onkundigen of kwaadwilligen voor een tyd zouden kunnen worden verwekt.

Terwyl wy alverder allen dienaaren en ingezetenen, volgens het ons mede aangeschreevene door heeren bewindhebbers in Nederland by dezen kennis geeven, dat het bewind van de Oost-Indische maatschappy in alle opzichten is gebleeven,

zo als het zelve is getreden in functie op den 1 Maart 1796, uit kracht van de resolutie van de Staaten Generaal van den 24 December 1795 en van den 4 February 1796, zonder eenige de minste alteratie te hebben ondergaan, en dat het octrooi van de Oost-Indische maatschappij, het welk staat te expireeren met den laatsten December 1798, op nieuws geprolongeed is geworden op den vorigen voet tot hêt einde van het jaar 1799, onder zodanig accrochement, als blyken kan in de copyen van het decreet en van de publicatie van de nationaale vergadering, beide van den 20^{en} January 1798, die hierna mede volgen geinsereerd.

Gelykheid, vryheid, broederschap.

EXTRACT uit het register der decreeten van de nationaale vergadering, representeerende het volk van Nederland.

Saturdag den 20^{en} January 1798.

Het vierde jaar der Bataafsche vryheid.

By resumtie gedelibereerd zynde op het rapport van de burgers representanten, de Beveren en verders, by decreet van den 29 December laatstleeden gecommitteerden ter examen van eene missive van het committé tot den Oost-Indischen handel en bezittingen, daar by verzoekende prolongatie van het octroy ten behoeve van de Nederlandsche Compagnie, den 15e dezer alhier ter vergadering uitgebragt en in de notulen van dien dag geinsereerd, is gedecreteerd, dat het octroy, voormaals geaccordeerd aan de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie en te meermalen geprolongeed, op nieuws zal worden gecontinueerd, gelyk gecontinueerd wordt by deesen, op alle zulke pointen en articulen, begreepen in hetzelfde octroy en gestipuleerd by de daar op gevolgde prolongatien, ampliatiën en interpretatiën en by de resolutiën en authorisatiën, van tyd tot tyd dien aangaande genoomen, en zulks by provisie voor den tyd van een jaar, in te gaan met den eersten January en te eindigen met den laatsten December 1799, ten ware inmiddels door de tusschenkomst van eene in te voeren constitutie voor het

volk van Nederland of door eene volgende wetgeevende vergadering zodanige schikkingen wierden gemaakt, waardoor het hierby geprolongeerde octroy, of voor eenen langeren tyd mogt worden gecontinueerd, of als overboodig per se mogt koomen te vervallen; dat dienvolgens brieven van octroy in behooryke forma zullen worden gedepecheerd en by publicatie, aan het einde dezes geïnserceerd, aan den volke bekend gemaakt.

En zal extract dezes gezonden worden aan het committé tot den Oost-Indischen handel en bezittingen om te strekken tot deszelfs naricht, met last om van de prolongatie van het gemeld octroy by de eerst mogelyke gelegenheid de noodige kennis aan de respective Oost-Indische colonien van deezen staat te geeven, als meede een gelyk extract aan het committé tot de zaaken van de marine om insgelyks te strekken tot deszelfs informatie en naricht.

Fiat insertio van de publicatie.

(was gearapheert)

J. F. R. VAN HOOFF.

Accordeert met voorsz. register,

(was getekend)

Jb. VAN HAEFTEN.

Accordeert

SMISSAERT.

Gelykheid, vryheid, broederschap.

PUBLICATIE.

De nationaale vergadering, representeerende het volk van Nederland, allen dengeenen, die deezen zullen zien of hooren leezen, heil en broederschap! doet te weten:

Alzo wy op heden goedgevonden hebben het octroy, voor dezen aan de Oost-Indische Compagnie dezer landen verleend en ten meermalen gecontinueerd, wederom te continueeren en te prolongeeren voor den tyd van één jaar, in te gaan met den eersten January. en te eindigen met den laatsten December

van het jaar 1799, ten ware dat inmiddels door de tuschenkomst van eene in te voeren constitutie voor het volk van Nederland of door eenige volgende wetgeevende vergadering zodanige beschikkingen wierden gemaakt, waar door het hier by geprolongeed octroy, of voor eenen langeren tyd mogt worden gecontinueerd, of als overbodig perse mogt koomen te vervallen, en dat wel op alle zulke poincten en articulen, als begreepen zyn in hetzelfde octroy en gestipuleerd by de daarop gevolgde prolongatien, ampliatiën en interpretatiën en by de resolutiën en authorisatiën, van tyd tot tyd dien aangaande genomen.

Zo is het, dat wy by deeze onze verkondiging en publicatie van de voorschreeven verleende continuatie en prolongatie van het gemelde octroy tot den laatsten December 1799 inclusive aan allen en een iegelyk kennisse hebben willen geeven en notificatie doen, op dat een ieder mogt weeten, dat niemand anders als die van de gemelde Oost-Indische Compagnie gedurende den tyd van het voorschreve octroy binnen de limiten van het zelve uit deeze landen zal mogen vaaren of handelen en ten einde alle poincten, vryheeden en voordeelen, aan de gemelde Compagnie geaccordeerd, by allen en een iegelyk van de ingezeetenen van den staat onderhouden mogen worden, zonder daar teegen te doen, directelyk of indirectelyk, binnen of buiten 'slands, op poene in het zelve octroy begreepen.

En opdat hetgeen voorschreeven is, door alle en een iegelyk dien het aangaat, behoorlyk achtervolgd en nagekoomen moge worden en niemand eenige ignorantie moge praetendeeren, ontbieden en verzoeken wy de hoogstgeconstitueerde magten in de respective gewesten en alle andere justiciëren en officieren dezer landen, dat zy deze onze publicatie van stonden aan doen afkondigen, publiceeren en affigeeren, daar men gewoon is zodanige publicatie en affixie te doen.

Voorts gelasten en beveelen wy het committé tot de zaken van de marine, den advocaat fiscaal en commiezen generaal, mitsgaders alle admiraalen, vice-admiraalen, capiteinen, officieren en bevelhebberen, den inhoud van deeze onze publicatie te

achtervolgen en te doen achtervolgen, te procedeeren en doende procedeeren tegens de contraventeurs van dien zonder eenige oogluiking, dissimulatie of verdrag, naardien wy zulks ten dienste van den lande also hebben bevonden te behooren.

Aldus gedaan en gearresteerd ter bovengemelde vergadering in den Hage den 20^{en} January 1798, het vierde jaar der Bataafsche vryheid.

Accordeert,
SMISSAERT.

En zal deeze, opdat een iegelyk daarvan kennisse zoude bekomen, zo alhier, als op de respective buiten-comptoiren, worden gepubliceerd en geaffigeerd ter plaatsen, waar men gewoon is publicatien en affixien te doen.

Zie ook 27 Julij 1799.

$\frac{3}{7}$ Augustus. *Wijziging van het costuum der justitiële dienaren van de Drossaard te Batavia.*

Op het door den drossaard der stad en ommelanden van Batavia, Andries Hartsinck, by een adres gedaan verzoek is goedgevonden en verstaan aan dezelve te permitteeren om ook aan zyne justitie-bediendens, tot de ingetrokken bailluwage behorende, te geeven blauwe kleedingen met groene opslagen en witte koorden, zo als zyne overige bediendens thans dragen, in steede van de thans in gebruik zynde roode kleedingen, en zulks, zo uit hoofde, dat de beide ambten van bailluw en drossaard in een getrokken zyn, als om dat het schairlaken thans niet te bekomen is als tot de ongehoorste pryzen; en hier van de gemeente by billetten te informeeren.

Zie ook 16 Januarij 1798.

7 Augustus. *Voorschriften nopens negotie-boeken.*

Gedelibereerd zynde op de consideratiën van den heer pro interim Directeur Generaal, Johannes Siberg, omtrent de wyze van inrichting in het houden der negotie-boeken voor het vervolg, zo op de hoofdplaats Batavia, als op de respective

buiten comptoiren, ten einde het waare en zuivere kostende van de respective departementen of lastrekeningen duidelyk aangewezen en betoogd worde, — zo is goedgevonden en verstaan zich daarmee volkomen te conformeeren en als een gevolg van dien :

Eerstelyk : af te schaffen de benoeming der lastrekeningen, zo als die tot noch toe by de Indische negotie-boeken zyn bekend gesteld.

Ten tweeden : daarentegen met den aanvang der negotie-boeken van 1798/9 of met primo September 1798, in stede van de vorige lastrekeningen, daarby te introduceeren de volgende hoofddeelen om onder die benamingen de eigenaardige lasten en ongelden te brengen en jaarlyksch by het sluiten der boeken op het comptoir generaal te verevenen :

Onkosten van het militair departement, verdeeld in de volgende byrekeningen, als :

het corps infanterie,
 „ „ cavallerie,
 „ „ arthillerie en genie,
 „ regiment van Wurtemberg,
 inlandsche militairen en
 militaire ongelden, diversche.

Onkosten van het politiek departement, verdeeld in de volgende byrekeningen, als :

politieke dienaaren,
 de Raad van justitie,
 het collegie van Scheepenen,
 kerkelyke dienaaren en
 diversche dienstdoende.

Het departement der marine. Annumitie goederen van Oorlog, verdeeld in de byrekeningen van :

artillerie ongelden en
 wapenkamer ongelden.

Onkosten van barken, chaloupen en mindere vaartuigen.

Onkosten van fortificatiën en timmeragiën.

Onkosten der hospitaalen.

Rekening van interessen.

Onkosten van administratiën, emballage en afscheep.

Onkosten van schepen en vaartuigen, particulier ingehuurd.

Ten derden: omtrend de voorschreeven hoofddeelen of departementen afzonderlyk vast te stellen en te bepaalen als:

Onkosten van het militair departement; dat van alle vreeinde, in soldy zynde, Europeesche troupes, hetzy regiments of bataillons gewyse, even als van het regiment Wurtemberg, een aparte rekening zal moeten worden geformeerd.

Het departement der marine; dat daar onder uiet meer zal mogen worden begreepen het onderhouds kostende van lichters en chiampangs en het huurloon van tjunias, tot het lossen en laden dienende, maar dat het eerste zal moeten komen in bezwaar der rekening van onkosten van barken, chialoupen en minder vaartuigen en het laatste op rekening van onkosten van administratiën, emballage en afscheep.

Onkosten van barken, chialoupen en minder vaartuigen; dat niet meer, als voorheen, het kostende derzelve op het comptoir generaal direct afgeschreeven, maar ieder van dezelve met zyne benaming een aparte reekening gegeven en voorts daarmede in allen deelen zodanig gehandeld zal moeten worden, als by de voorschreeven consideratien voorgesteld en omstandig beschreeven staat; met last aan den commandeur en opper equipage boekhouder, de equipage opzichters en de negotie bediendens op de respective buiten comptoiren om ten eersten accuraat op te neemen het getal en de naamen van de aanhanden zynde vaartuigen, het jaar, wanneer een ieder van dezelve aangebouwd en voor de eerste maal geëxpedieerd zyn, mitsgaders zonder geldsom binnens lins by de boeken voortloopen, om vervolgens daarmede en nadat daarvan eene notitie, aanwyzende derzelve praesente waardye, aan deze regeering zal zyn ingediend, zodanig gehandeld te worden, als by de voormelde consideratien al verder voorgeschreeven is.

Rekening van interessen; dat, voor het vervolg deze rekening onder de permanente lasten begreepen zynde, het saldo

van dien niet meer, zo als voorheen, afzonderlyk op het comptoir generaal zal mogen worden verevend.

Onkosten van administratien, emballagie en afscheep: dat ten favore dezer rekeuing in het vervolg almede zal moeten worden gebracht het een percent van den contanten verkoop, onder de benaming van administratie ongelden, en het halv percent kassier, beide by den groot-kassier ontvangen wordende.

Onkosten van schepen en vaartuigen, in Indiën vaarende, particulier ingehuurd; dat voor het vervolg op deze rekening zullen moeten gebracht worden alle vrachtpenningen, zonder onderscheid, hetzy van aparte goederen bedongen of by het inbuuren van schepen of vaartuigen betaald wordende, en dewelke voorheen door de Compagnie met haar eige kiel en afgehaald of vice versa vervoerd wierden.

Ten vierden: het opperhoofd over het tractements comptoir, mitsgaders de respective ministers en bediendens op de buiten comptoiren te gelasten om naar de voorschreeven, voor het vervolg bepaalde lastrekeningen en daar onder sorteerende byrekeningen hun kassa-rekeningen in hoofddeelen in te richten ter afschryving daarop van de betaalde tractementen: — en in zelve voegen den groot kassier en den ministers en bediendens op de respective buiten comptoiren aan te beveelen om daar naar hunne waandelyksche kas-rekeningen in te richten.

Ten vyfden: omtrent de onkosten van 's Compagnie's lyf-eigenen voortaan die directie te houden, dat ieder departement zyne daartoe gedragene lasten worden toebedeeld, met last aan den boekhouder van het ambachts-kwartier en alle, die het verder concerneert, daar omtrent zodanig te handelen, als by de consideratien vermeld staat en voortaan tot een regel en rigtsnoer voorgeschreeven word.

Ten zesden: in te trekken en voor afgeschafft te houden de voorheen plaats gehad hebbende en op het comptoir generaal apart geliquideerde rekeningen van voorjaarige lasten en ongelden en voorjaarige winsten en verliezen en te ordonneeren, dat voor het vervolg alles eigenjaarig verhandeld en afge-

schreeven zal moeten worden onder zodanig hoofddeel, als waar onder ieder post naar den aart der zaak behoort.

Ten zevenden: te renoveeren de oude ordre omtrent het doen van in- en afschryvingen op het comptoir generaal en ten dien opzichten op nieuw ernstig te gelasten en te beveelen, dat buiten de aantekeningen of ten goede bringing by factuuren op het trekken van wissels van het een op het andere comptoir, item overschryving der verschillende waarde van de muntspecien, mitsgaders het liquideeren der winsten en lasten met de debiteuren en crediteuren per balance, by het sluiten der boeken geene andere in- of afschryvingen op het comptoir generaal zullen mogen geschieden dan met speciaale voorkennis en op approbatie dezer regeering.

Ten agtsten: de in den hoofde dezes vermelde consideratien met en benevens de voorschreeven daarop gevallen besluiten te doen drukken, mitsgaders daarvan de nodige exemplaren aan de respective administratien en alle degeene, die zulks verder in eenige opzichten concerneert, af te geeven en naar de respective buiten comptoiren te verzenden, met last om den inhoud van dien en, voor zover de gesteldheid van het een en ander der buiten comptoiren mede brengt, zich te doen strekken tot naricht en stipte observantie, met verdere last aan den visitateur generaal om by de visitatie en confrontatie der negotie-boeken na te gaan en te doen waaken, dat daaraan voldaan word.

7 Augustus. *Toelichting tot art. 34 van de pacht-voorwaarden van den Boom te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan te verklaaren, dat, ofschoon by het 34ste articul der pachtconditien voor de Boom gezegd word, dat de water-fiscaal zal moeten officieren, ingeval de aanhaling word gedaan door eenige wacht of post en in alle andere gevallen, waarin door gemelde officier van justitie de aanhaling zal zyn geschied, daardoor echter geene verandering is gemaakt in het bevorens gestatueerde, dat de heer ontvanger

generaal en de licentmeester het recht zullen hebben om *zelve* te procedeeeren tot confiscatie der aangehaalde goederen en dat de advocaat-liscaal alleen zal zyn gerechtigd om zich by den heer ontvanger generaal en den licentmeester voormeld te voegen in zaake, waarin, buiten de confiscatie, tot verdere straf zal moeten worden geconcludeerd, alzo het voorschreeven 34ste articul alleen van applicatie is op aanbaalingen, gedaan door privaate perzoonen, die uit zich zelve onbevoegd zyn om tot eenige calange te procedeeeren; mitsgaders hiervan de respective collegien en officieren van justitie, den sabandhaar en licentmeester en den gecommittéerde tot en over de zaaken van den inlander te informeeeren.

14 Augustus. *Wijziging van eed- en rechts-formulieren.*

Bij circulaire gaf de Regering te kennen „aan de respective heeren gouverneurs, directeurs, commandeurs, item de verdere opperhoofden en residenten op alle de comptoiren van de Nederlandsche Compagnie in Indië, nevens derzelve raaden”, dat, „overeenkomstig de door heeren bewindhebberen by hoogstderzelve gedaan aanschryvens van den 1^{en} February jongleden te kennen gegeven begeerte, voortaan recht zal worden geoeffent en uitgesprooken in den naam van het Bataafsche volk, wy u Edele gelasten zich daar na stipt te reguleeren en uit dien hoofde by de formulieren van eeden de nodige verandering te maaken, dat voor het vervolg trouwe gezworeen word aan het Bataafsche volk, even en in dier voegen, als tot hier toe, ingevolge de ordre, vervat by het extract uit de notulen onzer vergadering van den 3^{en} February 1797, is geschied aan het volk van Nederland; — en waar van u Edele mede ter strikte observantie en naarkoming zal moeten kennis geeven, aan die zulks verder aangaat”.

14 Augustus. *Bezoldiging van bevaren en onbevaren, Javaansche schepelingen in dienst der Compagnie.*

Om de weinige dienst, die men heeft en verwagten kan

van de thans van Java komende Javasche zeevarende, nadien dezelve op Java meestal op de straaften worden opgepakt of, uit de boeyen komende, direct op de schepen en houtvloten geplaatst, schoon nimmer op een vaartuig hebben dienst gedaan, is goedgevonden en verstaan in den aanstaande voor het onbevaaren volk, hetwelk op Java word aangeworven, wel niet meer dan rd^e 3 ter maand, zo als tot hier toe in gebruik is geweest, te valideeren, doch het loon van de bevaaren manschappen te bepaalen op rd^e 4 ter maand en dat van de roergangers op rd^e 5, mits in ieder ploeg niet meer dan vier van de laatstgemelden zyn; — voorts tot het werven van bevaaren volk en roergangers aan de capitains der scheepen en gezachhebbers der vaartuigen mede qualificatie te geeven; en de ministers van dit een en ander te informeeren, met expresse aanbeveeling om alle aangeworven manschappen, hetzy door de capitains en gezachhebbers van 's Comp^e schepen en vaartuigen of door de gewoone leveranciers, alvorens zy naar boord gaan, door expresse gecommitteerdens te laaten examineeren en die gecommitteerdens voor de wel bevinding van die manschappen op de monsterrol te doen teekenen, waarvoor dezelve responsabel zullen worden gehouden.

20 Augustus. *Instructie voor den Hoogen Raad van justitie van Nederlandsch-Indië*

Zie bij $\frac{24 \text{ Julij}}{31 \text{ Augustus}}$ 1799.

24 Augustus. *Regelingen nopens het buiten-hospitaal te Batavia.*

Om dat hospitaal, zooveel mogelijk, in te richten overeenkomstig de inrichting van dergelijke in Europa en aan de Kaap de Goede Hoop bepaalde de Regering:

1° de verrigtingen in het gemeld buiten hospitaal te verdeelen in vier departementen, namentlyk: in dat van den hospitalier of eersten practizyn, dat van den schafbaas en

dat van den zieken vader, mitsgaders daarby te voegen een boekhouder of schryver, die, tot voorkoming van confusie, van alle departementen behoorlyk boek zal houden en, zowel als de hospitalier, apotecar, schafbaas en zieken vader, in het gemeld hospitaal zal moeten wonen;

- 2° tot hospitalier en eersten practizyn in het buiten hospitaal aan te stellen den oppermeester, Jan Klopogge, en omtrent denzelven provisioneel te bepaalen, dat hy als hospitalier en eerste practizyn onder zyn speciaal op- en toezicht zal hebben het gemeld hospitaal en de daarin zynde zieken en bediendens; dat hy de zieken dagelyks op bepaalde uren en wanneer hy dit verder nodig zal oordeelen, zal moeten inspecteeren en dezelve voorzchryven de vereischt wordende medicynen, kost, drank en andere behoefstens, die hy naar den aart hunner ziekten dienstig en nuttig zal oordeelen; dat hy zal moeten toezien en waaken, zo voor de goede bereiding, toediening en verstrekking der medicynen, kost, drank, enz., als voor de goede oppassing en zindelykheid der zieken en de zuiverheid hunner kleeding en ligging, gelyk ook voor het rein, schoon en luchtig houden der vertrekken, en voorts alles verrichten, wat tot welzyn van de zieken en tot voordeel van de Compagnie nodig en nuttig zal weezen; dat hy geene particuliere practyk zal mogen waarneemen of oefenen, maar alleen geattacheerd zal weezen aan de lyders in het hospitaal; dat aan denzelven ook gesubordineerd zullen wezen de overige bediendens van het hospitaal, voor zoverre de prompté nakoming van hunne diensten betreft, en hy wyders, nevens de gemelde bediendens, staan zal onder het hooger gezach van de heeren commissarissen tot het opzicht en de verbetering der hospitalen en degeene, aan wien hetzelve na het defungeeren van hun Edelens zal worden geconfieerd en waaraan hy dus verschuldigd zal zyn van alles verantwoording te doen, gelyk hy ook zal moeten respondeeren voor alle verrichtingen van de tot zyn departement behoorende opper- en onder-chirurgys,

van dewelke hem het benodigd getal door welgemelde heeren commissarissen zal toegevoegd worden;

- 3° de post van apotheker provisioneel zodanig in te richten, dat dezelve zal hebben ter zyner verantwoording de grootste apotheek van het hospitaal met de daarin zynde medicamenten, enz. en denzelven zal toegevoegd worden een toereikend getal suppoosten, in de artzeny bereidkunde vaardig; dat hy volgens de voorschriften van den eersten practizyn de geneesmiddelen goed en deugzaam en zo menageus mogelyk zal prepareeren en door zyne bediendens in de ziekenhuizen aan een ieder der ziekenhuizen doen bezorgen; dat hy pertinente aantekening zal moeten houden van de door hem ontvangen en dag voor dag verbruikte medicamenten en weeklyks daarvan eene specificatie zal moeten afgeeven aan den eersten practizyn, om door hem te worden nagezien en geteekend by welbevinding en aan den boekhouder om geboekt en maandelyks tegen de voorschriften en restanten geconfronteerd te worden;
- 4° betrekkelijk den dienst van schafbaas vooreerst vast te stellen, dat dezelve onder zyner verantwoording hebben zal de dranken en provisien, enz., die aan het hospitaal uit 's Compagnies voorraad zullen worden verstrekt, gelyk ook het vee, de hoenders, groentens, vrugten, enz., die door expresse leveranciers aan hem zullen worden bezorgd by aanbesteding, dewelke de heeren commissarissen worden verzogt te willen doen; dat onder deszelvs directe administratie en verantwoording mede zal behooren het laten vervaardigen der spyzen, die volgens de voorschriften van den eersten practizyn opgedischt en ten preuve aan dezelve aangeboden zullen moeten worden, ten welken einde hy ook onder zyne beheering hebben zal de kombuis, kombuis-goederen, vaatwerken, vaartuigen, enz., tot zyn departement behoorende, mitsgaders dat direct onder hem zullen sorteeren de koks en de Europeesche bediendens, slaaven, enz., die hem

volgens eene nader te maakene bepaaling zullen worden toegevoegd, terwyl hy ook voor de deuchdelykheid der spyzen, dranken en alle verdere mondbehoefstns zal moeten instaan en wyders van al het ontvangene en het van dag tot dag verstrekte volgens de voorschriften en schriftelyke orders van den eersten practizyn behoorlyke aantekening zal moeten houden en daarvan weeklyks eene accurate specificatie zal moeten afgeeven aan den eersten practizyn om na te gaan, of de verstrekking overeenkomt met de voorschriften en ordres, en aan den boekhouder om die te boeken en vervolgens alle maanden geconfronteert te worden tegens de gemelde voorschriften, orders en restanten;

- 3° dat de zieken vader of opzichter der zieken en ziekenhuizen de speciaale directie over dezelve hebben zal en van de Europeesche bediendens en de slaaven, die onder hem nader zullen worden gesteld; dat zyn plicht zal weezen het gade slaan, oppassen en reinigen der zieken, het schoon houden der vertrekken, het laten wasschen van het linnen en de kleederen en wat verder daartoe behoort; dat ten zyner verantwoording ook zullen weezen alle goederen, die in de ziekenhuizen gebruikt worden, waar onder ook begreepen zal zyn het beddengoed, het lywaat, zo voor kleederen, als alle ander gebruik, dat voor het hospitaal verstrekt zal worden, gelyk mede alle zodanige goederen, als de zieken in het hospitaal zullen mede brengen om aan dezelve by uitmonstering terug gegeeven en by hun overlyden by eene notitie, om de twee maanden, aan den eersten practizyn opgegeeven te worden, die daarmede vervolgens zodanig zal moeten handelen, als nader door de heeren commissarissen zal worden bepaald; en dat hy verders van dag tot dag eene accurate en distincte notitie zal moeten houden van alle ontvangsten en verstrekkingen, om daarvan weeklyks een specificatie over te geeven aan den eersten practizyn, die, na examinatie en welbe-

vinging, dezelve zal moeten onderteekenen en aan den boekhouder overgeeven om by hem geboekt te worden, om vervolgens insgelyks maandyks geconfronteerd te kunnen worden tegens de hem gegeeven, schriftelyke orders en voorschriften;

- 6° den boekhouder pertinente aantekening en boek te doen houden van alle in het hospitaal komende en daaruit gaande of daarin stervende perzonen, die de eerste practizyn aan hem zal moeten opgeeven, — van alle per restant zynde, ontvangen en verstrekt wordende medicamenten, mondbehoefsten en verdere goederen, tot het hospitaal behoorende en waarvan hem weekelyks de specificatien zullen worden ter hand gesteld door de bediendens in de onderscheiden departementen; en hem die aantekeningen en boeken te laten houden naar een zodanige form, als hem nader zal worden opgegeeven, om daaruit zodanige opgaven te doen aan heeren Commissarissen Generaal, het opperhoofd van het generaale tractements comptoir en den eersten practizyn, als van hem zullen worden gerequireerd;
- 7° door den eersten practizyn maandyks, niet alleen een opgave te laten doen van de blyvende zieken, de uitgegaane of overleedenen, maar ook van de ziekten, waaraan de in het hospitaal geleegeen hebbende perzonen hebben gelaboreerd, welke daarvan zyn gecureerd en welke daaraan zyn gestorven;
- 8° de boeken, die de boekhouder zal houden, te laten visiteren, voor eerst na verloop van de bepaalde zes maanden, door den visitateur generaal en daarna door denzelven by een bericht te laten opgeeven, hoeveel het hospitaal de Compagnie in dien tyd zal hebben gekost, met eene vergelyking tegen de bevorens daartoe geimpendeerde ongelden;
- 9° te accepteeren de door heeren commissarissen tot de verbetering der hospitaalen gedaane offerte om het buiten-hospitaal by continuatie te bezoeken, van alles

oculaire inspectie te neemen, de defecten, waaraan de voorafgemelde nieuwe inrichtingen mogten laboreeren, na te gaan en te verbeteren en daarna een generaal plan, om voor het vervolg tot een richtsnoer te dienen, te ontwerpen, mitsgaders hun Edele hiertoe te verzoeken en te qualificeeren met toevoeging aan hun Edelens ten dien einde van de reeds den 10^{en} dezer tot mede gecommiteerdens genomineerde geneeskundigen en de buiten regenten der hospitaalen;

- 10° de dus lang in gebruik geweest zynde verstrekking aan de binnen regenten van 6 stuivers voor de kost en 3 stuivers voor de medicamenten voor elken zieke met ultimo September te laten cesseeren en den heer prointerim directeur generaal, Johannes Siberg, te qualificeeren tot het laten doen van de nodige afgaven aan provisien, medicamenten en geld, volgens de opgaven van benodigheid, die de gemelde heeren commissarissen zullen doen of onderteekenen.

Zie ook 21 September 1798.

28 Augustus. *Machtiging op het collegie van Schepenen »op alle instantien tot het afbreeken van huizen en »petakken binnen de stad Batavia finaal te disponeeren”.*

Vroeger besliste de Regering omtrent dergelijke verzoeken, na het collegie van Schepenen te hebben gehoord.

Op dertig Januarij 1807 is deze magtiging »g’extendeert »tot de verzoeken, die aan Hun Eerw. gedaan worden tot den »afstand van ledige erven”.

11 September. *Verpachting van de Javasche domeinen.*

Wyl dezelve redenen, die het zedert twee jaaren raadzaam hebben doen oordeelen om de verpachting der Javasche domeinen, in steede van het anders gewoon termyn van drie jaaren, maar voor een jaar te laten geschieden, als noch subsisteeren, is goedgevonden de Samarangsche ministers te

qualificeeren om de verpachting der gemelde domainen, die met ultimo December naastkomende staat te expireeren, wederom op de vorige conditien slechts voor een jaar of van primo January tot ultimo December 1799 te laten gevolgt neemen en hun van deze conditien het gewoon getal gedrukte exempllaaren toe te zenden.

Wijders werden de Samarangsche ministers gemachtigd:

- 1° om, even als in anno passato heeft plaats gehad, te blyven continueeren met het afstaan by admodiatie der pachten van de sabandharyen te Banjoewangie en met den inzaam der vogelnestjes uit de klippen of goas in en onder Ooster Balemboangang, mitsgaders met de in dier voegen afgestaane pacht van de sabandharyen op het eiland de Baviaan;
- 2° om te mogen continueeren met het doen invorderen voor de Compagnie van het bepaald lastgeld op alle vaartuigen, die op Java van de eene naar de andere plaats of van dat gouvernement naar elders vertrekken;
- 3° aan den heer Java's gouverneur, van Rheede tot de Parkeler, over te laten om van de regenten en residenten dezulke tot het bywoonen der verpachting te ontbieden, als dezelve zal vermeenen met 's Compagnie's interest best overeen te komen.

11 September. *Aanbesteding der levering van 400 Boegineesche en Makasaarsche slaven tot het vormen van een korps artilleristen.*

Deze moesten even zoovele Chinezen vervangen, die als artilleristen gebruikt werden, maar slecht voldeden, „als niet vatbaar zynde voor eenige subordinatie en ook die activiteit en handigheid niet bezittende, welke zo noodzakelyk in een arthillerist vereischt worden”.

11 September. *Nadere regeling van het bedrag, uit te keeren bij verkooping en aan den kastelein van het Heeren-logement te Batavia.*

Op den voorstel van den commissaris over het vendu-comp-

toir is goedgevonden en verstaan voortaan ten lasten der koopers te laten brengen het $\frac{1}{8}$ percent van het rendement der verkogt wordende goederen, hetwelk thans door vendu-meesteren uit het rendement der vaste goederen aan den kastelein van het stads heeren logement word betaald en gevolgelyk komt ten lasten van de Compagnie, zedert het vendu-comptoir door haar word beheerd.

20 September. *Voorschrift nopens militaire cocardes.*

Op de door den heer Gouverneur Generaal gegeven communicatie, dat de heer generaal major, Gustaaf Nordman, by de militie zwarte cocardes heeft geintroduceerd, in steede van de in gebruik geweest zynde driekleurige, also dezelve thans alleen door de militie in de republiek gedragen mogen worden, is goedgevonden en verstaan almede door de pennisten, burgers, Mooren, gewapende Chineezen, Papangers, enz. zwarte cocardes te laten dragen en het gebruik daarvan ook by de militie, genie, zeevaart, pennisten en burgers circulair op de buiten-comptoiren aan te beveelen.

21 September. *Eed-formulier voor den binnen-regent en 1ste practizijn in het buiten-hospitaal te Batavia.*

Ik beloov en zweer het Bataavsche volk, den Raad der Aziatische bezittingen en etablissementen, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raden van Indië gehouw en getrouw te zullen zyn;

dat ik in myn dienst als hospitalier my stiptelyk zal gedragen naar den inhoud van de instructie, voor myn dienst beraamd, die ik aanneeme promptelyk en zonder afwyking te zullen nakomen, mitsgaders door anderen, die my ondergeschikt zyn, te zullen doen agtervolgen, voor zo verre met billykheid van my zal kunnen worden gevorderd; dat ik my beyveren zal de zieken, die aan myne zorg toebetrouwd zyn, met alle menschlievendheid en attentie gade te slaan en te behandelen, met aanwending van alles, wat in myn vermogen zal zyn,

om de voorschriften van kost, drank, medicynen, kleederagie en alle verdere benodigtheeden te richten ten meeste nutte der zieken en hunne herstelling; dat ik zorgen zal, dat alle het geene door my aan de zieken word voorgeschreeven, door de hoofden der onderscheidene departementen aan dezelve worde afgegeven, zonder het belang van voormelde hoofden te laten praevaleeren boven dat van de lyders; dat ik echter ook tevens zal in het oog houden eene gepaste zuinigheid, zo verre het nut der zieken zal toelaten, om alle nodelooze ongeden te vermyden; dat ik ook niet zal gedoogen, dat door de gemelde hoofden of door anderen van de provisien, medicynen, kleederagie, etc., etc., aan de Compagnie toebehoorende en ten behoefte der zieken verstrekt, eenig ander gebruik gemaakt word als voor de zieken en, by ontdekking van malversatien, de zulken, die zich daar aan zullen hebben schuldig gemaakt, dadelyk te zullen aangeeven aan de hoge Regeering of den geenen, aan wien door hoogst dezelve het opzicht over de hospitalen is aanbevoelen; en dat ik my wyders in myne administratie of voorschreeven dienst zal gedragen, als een eerlyk en getrouw dienaar van de Compagnie en een goedelyk verzorger der zieken betaamd.

Zo waarlyk helpe my God almachtig!

21 September. *Nadere bepalingen omtrent het buiten-hospitaal te Batavia.*

De Regering vond goed:

- 1° den hospitalier, als eersten practizyn, toe te voegen:
 - een oppermeester,
 - drie tweede meesters,
 - een derde meester en
 - » leerling;
- 2° te ampecteeren de propositie om, niet alleen by de vermeerdering van het getal der zieken van 300 tot 500 het getal der geneeskundigen mede naar rato te vermeerderen met een oppermeester en twee ondermeesters,

- maar ook te permitteeren, dat noch 3 à 4 leerlingen by de chirurgyns en den apothecar gevoegd worden, ten einde aldus bekwame lieden aan te kweeken;
- 3° het verkoopen van vrugten in het hospitaal en het inbrengen van dezelve ten dien einde te laten verbieden;
- 4° een eersten apothecar aan te stellen en hem toe te voegen een tweeden apothecar, nevens een leerling;
- 5° te approbeeren het door de heeren commissarissen geinterdicteerd stookten van composita in het hospitaal, als overeenkomstig met de ordre der heeren Meesters, volgens welke de composita in de medicinale winkel moeten worden gestookt;
- 6° een schafbaas te benoemen en hem toe te voegen:
 een kok,
 twee koksmats,
 een noodhulp;
- 7° op de ziekenschuit of chiampang te laten vaaren een matroos;
- 8° als ziekenvader te laten fungeeren een matroos en hem toe te voegen als noodhulp een matroos en als zieken oppassers twaalf matroozen;
- 9° aan den boekhouder als adsistent toe te voegen een matroos;
- 10° den Directeur Generaal te verzoeken en te qualificeeren om de verstrekking van benodigdheden voor het buiten hospitaal niet te willen laten doen op de requisitie van iemand anders, dan der heeren commissarissen zelve;
- 11° te approbeeren het doen van aanbestedingen tot de leverantie van rundvleesch, hoenders, groenten, vrugten, eyeren en brandhout;
- 12° ook te approbeeren, dat de aanbestedingen van het wasschen en het leveren van brood op den vorigen voet zyn gelaten;
- 13° goed te keuren de aanhouding van de ziekenschuit, mede op den presenten voet;
- 14° van den gewezen binnen regent voor de Compagnie over te neemen het hem competeerend, by dit hospitaal leg-

gend stukje land met den inventaris, om te dienen tot het in reserve houden van vee en zodanige andere einden, als men convenabel zal vinden;

- 15° in te trekken de bevorens jaarlyks gedaane afgave aan de hospitaalen van een zeker tantum voor het cureeren van venus-kwalen en het verstrekken van breukbanden;
 - 16° het verblyf en de verstrekking voor de manschappen, die van 'slands fregat van oorlog, Medemblik, in het hospitaal leggen, by provisie te laten, zo als thans plaats heeft;
 - 17° de in het hospitaal zynde 17 snaphanen grenadiers en 5 paaren pistoolen in 's Compagnies wapenkamer te laten overbrengen;
 - 18° de handelwyze omtrend vreemdelingen, die ziek in het hospitaal komen, te laten op den praesenten voet;
 - 19° toe te staan het nodig geoordeeld getal van 45 slaaven;
 - 20° te approbeeren de geproponeerde dieet-lyst voor de zieken.
- Zie ook 24 Augustus 1798.

25 September. *Verbod voor Compagnie's dienaren met vreemde schepen te repatriëren.*

Nademaal heeren Bewindhebberen, uitmakende het committé tot de zaken van den Oost-Indischen handel en bezittingen, by missive van den 8^{en} January dezes jaars hebben te kennen gegeven hoogstderzelve ernstig verlangen, dat aan geene hooge of laage ambtenaaren of bediendens zal worden gepermitteerd om met eenige vreemde schepen de reis naar Europa te onderneemen, aangezien het hun wel Edele hoog achtbaare niet onverschillig is, dat hooge of laage dienaaren, uit eigen verkiezing hunne demissie neemende, met vreemde schepen repatriëeren, waar door zy zich, niet alleen van hunne posten ontdoen en zich aan derzelve werkzaamheden onttrekken in tyden van oorlog en gevaar, welke thans noch zo ongelukkig plaats hebben, maar ook door het aandoen van vreemde en dikwyls vyandelyke havens zich buiten alle gelegenheid stellen om tot eene verschuldigde verantwoording te worden

genoodzaakt, — zo is het, dat wy hier van aan allen en een iegelyk by dezen kennis geeven en zulks, conform het tevens door hoogstgemelde heeren Bewindhebberen speciaal te kennen gegeeven verlangen, als een wet statueeren, begeerende, dat een ieder zich hier naar zal moeten reguleeren en dat van de permissien, die daartoe voor den ontvangst van het gemeld aanschryvens aan alhier en op de respective buiten-comptoiren bescheiden dienaaren zyn verleend, schoon dezelve de door hun bekleede ambten reeds hebben uedergelegd, geen gebruik zal worden gemaakt, alzo alle deze permissien zyn en by dezen worden ingetrokken en voor vervallen gehouden.

25 September. *Voorschriften nopens »bestelkasjes».*

Van wegens de hooge regeering dezer landen word aan allen en een iegelyk by dezen bekend gemaakt, dat heeren Bewindhebberen, uitmakende het committé tot de zaaken van den Oostindischen handel en bezittingen, by hoogstderzelve missive van den 8^{en} January dezes jaars en het daarby gevoegd extract uit hoogstderzelve resolutie van den 23^{en} February 1797, tot weering van het misbruik in het overmaaken der gepermitteerde bestelkasjes en om derzelve afgave by de comptoiren op een egaalen voet te doen, zodanig, dat de eigenaars der gepermitteerde bestelkasjes in de mogelykheid worden gesteld om hunne eigendommen ter behoorlyke tyd te kunnen afhaalen, met alteratie en ampliatio van de resolutie der voormalige vergadering van 17^{en} van den 17^{en} Maart 1762 (¹), gestatueerd hebben om aan de eene zyde de permissie tot overmaking van zodanige kasjes van de bepaalde groote van een voet in 't vierkant en met niets anders dan thee, porcelein, vogelnesjes, naturalia en kerriekruit gevuld, tot onderhouding van vriendschap te laten standgrypen en dus by continuatie te permitteeren, dat met ieder schip, voor de comptoiren Amsterdam en Zeeland retourneerende, veertig zodanige kasjes en voor de overige comptoiren twintig van dezelve mogen

(¹) Deel VII, bladz. 536 vlg.

worden aangebragt, doch dat aan de andere zyde, tot voorkoming van alle misbruik, niet alleen zullen blyven standgrypen de vorige, in Nederland gestelde ordres, zo omtrend het obtineeren van permissie tot afzending uit Indië, als de poenaliteit van 20 rd^s voor ieder der gecommiteerden, die boven het voorschreeve 40 of 20 tal eenige meerdere kistjes branden.

Art. 1. Dat de aangebragte kistjes by de respective comptoiren, Amsterdam daar onder begreepen, provisioneel in bewaaring zullen worden genomen en derzelver lysten in de vergadering van het committé ter onderzoek worden geëxhibeerd, zo als tot nu toe in gebruik is geweest.

Art. 2. Dat, indien de gemelde vergadering by dat onderzoek geene excessen bespeurt en dus de comptoiren tot de afgifte zal gelieven te qualificeeren, die qualificatie niet anders zal worden verleend dan met een bygevoegde recommandatie en bevel aan de comptoiren om geene der voorschreeve kistjes af te geeven, zonder dat dezelve stuk voor stuk zyn geopend.

Art. 3. Dat die opening zal moeten geschieden in de tegenwoordigheid van eenige leden van het committé, ten dien einde te benoemen, of van eenige andere personen, daartoe door het committé gequalificeerd, en wel in tegenwoordigheid van den houder of toonder der receptissen of brandbrieven, indien hy daar by present verkiest te zyn.

Art. 4. Dat, by aldien 'er by de opening niets ongepermitteerds daarin gevonden word, zodanige kistjes aanstonds zullen moeten worden afgegeeven.

Art. 5. Doch, zo wanneer het tegendeel plaats heeft, dat als dan zodanige kistjes zullen moeten worden aangehouden ten voordeele der maatschappy, zullende egter telkens aan de vergadering moeten worden vertoond eene door commissarissen of daar toe gequalificeerde personen geteekende lyst, zo van de afgegeevene, als aangehoudene kistjes, met specificatie van het geen in de aangehoudene is gevonden en met melding van wien en aan wien afgezonden.

Art. 6. Dat, zo 'er eenige andere waaren of goederen in voorschreeve kistjes mogten worden gevonden, de afzender zal

vervallen in de poenaliteit der dubbele waarde van het geen zodanige ongepermitteerde goederen by verkoop zullen hebben gerendeert.

Art. 7. Dat 'er van de gepermitteerde kisjes, mits behoorlyk geadresseerd en gebrand zynde, in twee of drie der meest geaccrediteerdste couranten annonce zal worden gedaan en wel twee maanden voor elke verkoping, met byvoeging, dat die goederen voor de verkoping moeten worden afgehaald, op poene, dat dezelve by gebreken van dien zullen geconfisqueerd en ten voordeele der Compagnie verkogt worden.

Art. 8. Dat, om voor te koomen, dat de wettige eigenaars by het gemis van de brandbrieven van de overgezonden kisjes niet verstookten blyven, in plaats van de gewoone recepis of brandbrief, in Indië in 't vervolg drie eensluitende recepissen of brandbrieven zullen worden afgegeeven, dewyl een recepis of brandbrief ligtelyk kan worden vermist.

Dat wyders, met relatie tot de gebrande potten, voortsan op ieder schip zal mogen worden geplaatst een kist van even-gelyke groote als die, waar in voorschreeve 20 bestelkasjes worden overgemaakt, en welke kist met gebrande potten zal mogen worden gevuld, met dien verstande echter, dat 'er in dezelve niet anders dan eetwhaaren zal mogen worden gedaan of dat anderzints daar omtrend mede zal plaats hebben de voorschreeve poenaliteit der dubbele waarde, om welke reeden deze potten zullen moeten worden geboord in plaats van geopend om de eetwhaaren door het openen aan geen bederf of vermindering van qualiteit bloot te stellen. Voorts, dat 'er omtrend deze potten dezelve wyze van behandeling by de comptoiren zal plaats moeten hebben, als hier boven in het breede omtrend de bestelkasjes is ter nedergesteld, zullende deze gestatueerde poenaliteit een aanvang neemen met den jaare 1800.

En eindelyk, dat het committé aan zich reserveerd ten aanzien van het getal der zo evengemelde gebrande potten, als meede ten aanzien van het getal der gepermitteerde bestelkasjes, zodanige verminderingen te maaken, als 'er by eene

eventueele vrede naar den aart en omstandigheid der bezittingen en scheepvaart dienstig zal worden geoordeeld.

En zal elk en een eigelyk het voorn: bepaalde, voor zo ver dit een ieder in deze gewesten aangaat, zich tot naricht en stipte naarkoming laten strekken.

25 September. *Titulatuur van het Opperbestuur in Nederland.*

Als een merkwaardig staaltje van den tijdgeest wordt het volgende opgenomen :

De heer Raad extra ordinair, Mr Christianus Henricus Christophorus Wegener, geremarqueerd hebbende, dat de titulature, by de missives gebruikt, van welEdele hoog achtbaare heeren, wel verre van by de heeren Meesters als een captatio benevolentiae te zullen worden aangenoomen, in tegendeel misnoegen en dégout zoude veroorzaaken, alzo dergelyke titulatures in Nederland over het algemeen wierden beschouwd als aristocratisch en zyn Edele vermeende, dat deze vergadering niet zoude willen, dat zulk een gemoedsgesteldheid zoude heerschen by de heeren Meesters by den ontvangst en voorlezing van haare brieven in Nederland, proponeerende derhalven om liever gebruik te maken van de cordaate aanspraak: gy lieden, u lieden, burgers, bewindhebbers, en verklarende zich tot deeze propositie verbonden te rekenen, zo uit hoofde van zyn algemeene verplichting aan deeze vergadering, als uit een zucht voor de waare eer en het genoegen derzelve, schoon zyn Edele voor het overige overtuigd was zich met gracie te kunnen onthouden om zyn gevoelens te uitten over de merites der zaaken, voorkomende in de voorgelezene rescriptien, vermits niet praesent was geweest by de lecture der brieven van de heeren Meesters en de deliberatien en besluiten omtrend dezelve, die tot de voorschreeve rescriptien aanleiding gegeven hebben; zo is hierover gedelibereerd, dat, by aldien de heeren Meesters eene verandering in de gemelde titulature convenabel hadden geoordeeld, hoog dezelve zekerlyk daartoe order zouden hebben

gegeeven, doch dat, hun welEdele hoog achtbaare reeds verscheidene brieven met diezelfde titulature ontfangen en beantwoord hebbende zonder daarop eenige de minste reflexie te maken, er dierhalven geen reden is om te onderstellen, dat hoogstdezelve zulks afkeuren, terwyl men zich onbevoegd acht ook daar omtrent in de geëtablisseeerde orde van zaaken eenige verandering te maken buiten de uitdrukkelijke qualificatie der heeren Meesters en zulks uit kragte van hoogstderzelver aanschryvingen en wel speciaal by brief van den 14^{en} April 1796, waarby hun welEdele hoog achtbaare met zoveel woorden hebben gezegd, dat het hoogstderzelver serieuze intentie was, dat alle zaaken in de respective Indische bezittingen by provisie wierden gehouden in den tegenswoordigen staat van directie, zonder dat in dezelve eenige alteratien werden ingevoerd; dat gevolgelyk alle vorige ordres en bevelen van het gewezen bewind over de Oost-Indische maatschappy, hetwelk onder dezelfde titulature op hun welEdele hoog achtbaare was overgegaan, in observantie moesten blyven tot hoogstderzelver nadere dispositie en dat alle ambtenaaren en geëmployeerdens, op hunne verantwoordelykheid, in de waarneeming van derzelver respective bedieningen moesten blyven voortgaan zonder eenigzints hoogstderzelver deliberatien vooruit te loopen; — weshalve dan ook goedgevonden en verstaan is voor als noch in de voorschreeve titulature geene verandering te maken, doch by een eerstdaags af te zendene, nadere brief ten dien opzichte het goedgevonden der heeren Meesters te verzoeken.

12 October. *Prijs-bepaling van koffij, suiker en peper bij verkoop van Regeringswege aan vreemdelingen.*

Na deliberatie is goedgevonden en verstaan de prys der coffy by verkoop aan vreemdelingen by provisie te verhogen met een ryksdaalder per picol van 125 ƒ (¹) en daarentegen de suiker, als een articul, waarvan thans door de vreemdelingen

(¹) Derhalve tot 16 ryksdaalders, half contant, half in papier.

weinig navraag is, uithoofde van het aanmerkelyk aan handen komend restant onder ultimo December aanstaande van $12\frac{1}{2}$ millioenen ponden en de deterioratie, waaraan dit articul onderhevig is, te verminderen met een ryksdaalder per picol, dog de vreemdelingen daarenteegen te animeeren om zoveel mogelyk suiker by de coffy te accepteeren, als zynde dat als het meest geschikte middel beschouwd om eene evenredigheid in die beide articuls te houden, gecalculeerd na het aanhanden zynde restand en den apparenten inzaam.

Terwyl verder verstaan is, met opzigt tot de prys van de peeper by verkoop aan vreemdelingen, als een articul zynde, aan geen bederf onderhevig, dezelve voor eerst bepaald te laten op ryksdaalders negentien de picol van 125 ponden.

12 October. Regeling der inkomsten van het personeel bij het buiten-hospitaal te Batavia.

Is goedgevonden en verstaan, met intrekking van gage, kostgeld en alle verdere inkomsten, onder welke benaming die ook zouden mogen zyn, excepto de verstrekking bovendien van het ordinair randsoen aan de hierna vermelde leerlingen in de chirurgie en oppassers, aan de volgende dienaaren toe te leggen, gelyk aan hun toegelegd word mits deezen, te weeten:

aan den hospitalier of eersten practizyn rd^s zes honderd en zeventig ter maand of in het jaar rd^s 8040;

aan den op hem volgenden oppermeester rd^s een honderd en zeventig ter maand of in het jaar rd^s 2040;

aan vier tweede meesters ieder rd^s vyftig ter maand of in het jaar rd^s 600;

aan twee leerlingen ieder rd^s thien ter maand of in het jaar rd^s 120;

aan een portier rd^s vyftien ter maand of in 't jaar rd^s 180;

• • apothecar rd^s een honderd ter maand of in het jaar rd^s 1200;

en aan den aan gedagten apothecar toegevoegden ondermeester

rd^e vyftig ter maand of in het jaar rd^e 600, mitsgaders aan een leerling rd^e tien ter maand of in het jaar rd^e 120;

aan een schaftbaas rd^e vyf en tagtig ter maand of in het jaar rd^e 1020;

aan een kok rd^e veertig ter maand of in het jaar rd^e 480;

• twee koksmoaats, ieder rd^e sestien ter maand of in het jaar rd^e 192;

aan een noodhulp van den kok rd^e twaalf ter maand of in het jaar rd^e 144;

aan een matroos, die op de chiampang en schuit vaart en tevens voor andere diensten word geëmployeerd, rd^e tien ter maand of in het jaar rd^e 120;

aan een ziekevader rd^e vyftig ter maand of in het jaar rd^e 600;

aan de zes oudste van twaalf, aan gemelde ziekevaders ondergeschikte oppassers rd^e tien per maand ieder of in het jaar rd^e 120, en aan de zes jongste ieder rd^e agt of in het jaar rd^e 96;

aan een boekhouder rd^e vyftig ter maand of in het jaar rd^e 600;

• • aan gemelden boekhouder ondergeschikt adsistent rd^e vyf en twintig ter maand of in het jaar rd^e 300;

zullende alle deeze tractementen ingaan met primo deezer loopende maand.

Zynde laastelyk nog verstaan, dat, wanneer het getal zieken van 300 tot 500 mogte komen te accresseeren, het hiervooren bepaalde getal van een oppermeester met nog een en het getal van vier ondermeesters pro rato nog met twee zal worden vermeerderd, aan welke als dan meede zullen worden te goed gedaan de hiervooren voor die qualiteiten bepaalde tractementen van ryksdaalders een honderd en zeventig en vyftig ter maand, voor ieder respectieve.

Op 26 Maart 1799 is het tractement van de jongste ziekenoppassers gelijk gesteld aan dat van de zes oudste, t. w. op 10 rd^e 'smaands.

23 October. Voorschrift nopens schorsing van Compagnie's dienaren.

Heeren Bewindhebberen hebben tot wegneeming van nadeelige misbruiken, ter verzeekering van eens iegelyks leven en eigendommen, als mede ter handhaving van recht en gerechtigheid nodig geoordeeld heeren Commissarissen Generaal en de hooge regeering te gelasten, dat van nu voortaan geene leden of ministers van de hooge Indiasche of politieke regeering, zo min als van de hoven van justitie, als mede geene ambtenaaren of gequalificeerde perzoonen, van derzelve posten of emplooyen zullen mogen worden gedestitueerd, veel min dezelve, zo als zulks meermalen, gelyk hun welEdele hoog achtbare zeggen, schandelyk gebrukelyk zoude zyn geweest, om redenen, daartoe moveerende, by politieke dispositien naar Nederland opgezonden of aan iemand, hoe ook genaamd, politiquement eenige straf g'infligeerd mogen worden, maar dat Commissarissen Generaal en de hooge regeering in tegendeel dezulken, welke zich in hunne posten of ambtsverrichtingen kwalyk mogten gedragen, aan plichtverzuim schuldig maken of voor dezelve uithoofde van een slegt comportedement ongeschikt geoordeeld worden, in derzelve functien of emplooyen provisioneel zullen schorsen, mits tot die schorsing in Raade van Indië (of op de respective buiten comptoiren in den politieken Raad) in behoorlyke orde worde geconcludeerd, met bekendstelling van alle de adviesen der presente leeden, en voorts daarvan by de eerste scheepsgeleegenheid aan hun welEdele hoog achtbare kennis worde gegeven met gedetailleerde opgaven en allegatien der redenen, welke tot het neemen van zodanige resolutien aanleiding hebben gegeven, en met volledige vryheid tevens voor de alzo gesurcheerde perzonen om hunne verdediging te gelyk aan welEdele hoog achtbare in te zenden, op zodanige wyze als zy best geraden zullen vinden; — voorts, dat Commissarissen Generaal verders alle de zulken, welke geoordeeld mogten worden zich aan eenig delict of fraude te hebben schuldig gemaakt, almede in derzelve posten of functien zullen schorsen,

doch te gelyker tyd met de stukken en bescheiden, derzelver delicten specteerende, stellen in handen van den advocaat-fiscaal om tegen dezelve zodanig te procedeeeren, als by R. O. zal vermeenen te behooren, aan Commissarissen Generaal en de hooge regeering echter latende de volle faculteit om, by aldien zy mogten vermeenen, dat de advocaat-fiscaal niet zodanig ageerde of de Raad van justitie niet zodanig jugeerde, als dezelve respectivelyk behoorden te doen, des wegen dadelyk beklag by hun welEdele hoog achtbare in te zenden, ten einde hoogstdezelve, van alles volledig geïnformeerd, zodanig mogen disponeeren, als de rechtvaardigheid, gepaard met het algemeen belang, zoude komen te vorderen; met serieuze recommandatie wyders om zich, niet alleen directelyk of indirectelyk in de administratie der justitie niet te immicceeren, maar veel eer de justitie onverhinderd haaren loop te doen behouden en dezelve, daartoe verzogt zynde, waar het nodig wezen zou, de behulpzame hand te bieden.

Waar over gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan zich dit aanschryvens voor den aanstaande te laten strekken tot naricht en stipte observantie en de respectieve ministers en bediendens op de buiten comptoiren circulair te gelasten om, ter voldoening aan de voorschreeve begeerte van hun welEdele hoog achtbare, geene ambtenaaren of gequalificeerde perzoonen van derzelver posten en emplooiën by politique dispositien te destitueeren dan wel aan dezelve eenige straf te infligeeren, maar dezulken, welke zig in hunne posten of ambtsverrichtingen kwalyk mogten gedragen of aan plichtverzuim schuldig maken, dan wel wegens een slegt comortement tot hunne posten ongeschikt geoordeeld worden, in derzelver functien of emplooiën provisioneel alleen te schorsen, mits tot die schorsing in den politieken Raad behooryk word geconcludeerd, met bekendstelling van alle de adviēn der prezente leden, die aan deeze regeering ter verdere voortschikking aan hun welEdele hoog achtbaare vervolgens zullen moeten worden toegezonden, nevens een gedetailleerde opgave van de redenen, welke tot zodanige resolutie hebben aanleiding

gegeeven, en met volledige vryheid aan de alzo gesurcheerde perzoonen om huane verdiging te gelyk aan deze regering over te zenden op zodanige wyze, als zy best geraden zullen oordeelen.

Voorts aan den Raad van justitie dezès kasteels tot deszelfs naricht te laten afgeeven een extract uit de voorschreeve missive, voor zover betreft het daarby door hun welEdele hoog achtbare te kennen gegeeven verlangen, dat alle dezulken, welke geoordeeld mogten worden zich aan eenig delict of fraude te hebben schuldig gemaakt, in derzelve posten of functien zullen worden geschorst en te gelyker tyd met de stukken en bescheiden, derzelve delicten specteerende, in handen van den advocaat-fiscaal gesteld om tegens dezulke zodanig te procedereen, als hy R. O. zal vermeenen te behooren, behoudens nogthans de faculteit van Commissarissen Generaal en de hooge regeering om, by aldien zy mogten vermeenen, dat de advocaat-fiscaal niet zodanig ageert of de Raad van justitie niet zodanig fungeert, als dezelve respectively behooren te doen, deswegen dadelyk beklag by hun welEdele hoog achtbare in te zenden, ten einde hoogstdezelve, volleedig van alles geïnformeerd, zodanig mogen disponeeren, als de rechtvaardigheid, gepaard met het algemeen belang, zullen komen te vorderen.

23 October. *Bescherming van den inlander tegen knevelarijen.*

Als een bewijs, hoe luttel de kennis en hoe optimistisch dientengevolge de zienswijze van het toenmalige Indische bestuur omtrent dit punt was, worden de navolgende extracten uit de resolutien der gecombineerde vergaderingen van Commissarissen-Generaal en van de Indische Regering ingelascht.

Door heeren Bewindhebberen by secreete missive 9 February 1798 gezegd zynde, dat hun welEdele hoog achtbare noch hoogstderzelve aandagt gevestigd hadden op den behoefstigen en onderdrukten staat der landbouwende Indiaanen, mitsgaders

op de menigvuldige, onderhandsche knevelaryen, welke de inlander door zyne regenten in de bovenlanden gewoon was te ondergaan, zonder dat de voormalige gecommiteerdens tot en over de zaaken van den inlander zich tyd of moeite gaven om op de klachten of kenniskryging van diergelyke kunstnaryen, uitlopende tot verdrukking van de landbouwende Javaanen en Chineezen, alle mogelyke knevelaryen door hoog gezach en gepaste middelen tegen te gaan of dezelve, met een goed voorbeeld aan de bovenlandsche regenten ofte tommongongs in qualiteit als commissaris te geeven, het lot dier landbouwers te helpen verbeeteren, waardoor het niet anders zyn kon, of deeze Indiaanen moesten van de Europeanen hoe langer hoe meer verwyderd worden, zodat de laatsten op derzelve hulp in tyd van nood zeer weinig staat konden maaken; en dat hun welEdele hoog achtbare dus, — aan de eene zyde gehoor gevende aan de gezonde staatkunde, de Javaanen en Chineezen tot oprechte vrienden van de Bataafsche natie willende maaken, en aan de andere zyde het pleegen van onrecht en onderdrukking, zoveel mogelyk, beletten, — beslooten hadden den fungeerenden gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander van zynen post te ontslaan, zonder dat deze demissie denzelven in zyne eer of reputatie eenigzints zou kunnen schaden, en tevens eenen anderen, by hun wel Edele hoog achtbare daar toe geschikten en vertrouwelyken perzoon en wel den op hun welEdele hoog achtbare voordracht by de secreete commissie uit de constitueerende vergadering van de Bataafsche Republiek tot Raad extra ordinair van Nederlandsch Indië op den gewoonen voet aangestelden burger, Mr Christianus Henricus Christophorus Wegener, als gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander uit te zenden, onder zodanig eene generaale instructie, als hun welEdele hoog achtbare ter bereiking van het voorschreeven oogmerk nodig geoordeeld hadden ⁽¹⁾, en om zich voor het overige te gedragen volgens de voorschriften of schikkingen en bepalingen,

(¹) Zie bladz. 766.

welke tot dien post alhier behooren, voor zover dezelve nogthans teegen zyne in Nederland beëdigde generaale instructie niet mogten aanloopen.

Waar over gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan heeren Bewindhebberen hierop te rescribereen, dat, schoon niemand, die den aart en de regeerings-vorm van den Javaan kent, tegen zal kunnen spreken, dat de gemeene man niet nu en dan aan knevelaryen van zyn hoofden is blootgesteld, dezelve nogthans, voor zover op 's Compagnies territoir gezeeten is, daaraan vry minder is g'exponeerd en een vry gelukkiger lot heeft dan de onderdanen van de Javasche vorsten zelve; dat Commissarissen Generaal en de hooge regeering daarom ook niet kunnen nagaan, waaraan zy moeten toeschryven de veronderstelling van hun welEdele hoog achtbare, dat de Javaanen van de Europeaanen of van de Bataafsche natie hoe langer hoe meer verwydert zouden worden, in zover zelfs, dat op derzelve hulp in tyd van nood zeer weinig staat zoude kunnen worden gemaakt, te minder noch, daar de bewyzen daar zyn, dat, ongeacht men nu wel vyf jaaren agtereen in vernielende oorlogen is ingewikkeld geweest, ongeacht men meer dan drie jaaren verstoken is geweest van alle toevoer uit Nederland, van menschen en levensmiddelen en ongeacht men door de aanhoudende sterftens alhier zo geweldig is verzwakt, de Javanen dus niet te min steeds getoond hebben aan de Bataafsche natie verbonden te zyn en dit nog by alle gelegenheden toonen, zodat men van dezelve niets anders kan of mag verwachten, dan dat zy by een onverhoopten aanval van den vyand blyken van hunne trouw en verknogtheid aan 's maatschappys belangens zullen geeven; dat hoe alleszints salutair dus ook het oogmerk van hun wel Edele hoog achtbare geweest is, om namentlyk de Javanen en Chineseen tot oprechte vrienden van de Bataafsche natie te maken en het plegen van onrecht en onderdrukking, zoveel mogelyk, te beletten, echter hetzelfde schynt te steunen op fautive narichten, die Commissarissen Generaal en de hooge regeering niet dan ten hoogsten smertelyk en hard moeten

vallen en vooral ook aan den prezenten Raad extra ordinair, Nicolaus Engelhard, die de post van gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander gedurende den tyd van omtrend zeeven jaaren heeft bekleed, en aan zynen nu ontslagen opvolger, Pieter Engelhard, dat hun welEdele hoog achtbare op die grond zich verplicht geoordeeld hebben een ander gecommiteerde direct uit Nederland herwaarts te moeten zenden; dat de gemelde Raad extra ordinair, Engelhard, daarom ook aan Commissarissen Generaal en de hooge regeering had verzogt om het nauwkeurigt onderzoek naar zyn gehouden gedrag als gewezen gecommiteerde tot en over de zaken van den inlander en dat, schoon dit verzoek was gedeclineerd, zo uit aanmerking, dat haa welEdel hoog achtbarens expres hebben aangeschreeven, dat het ontslag van den in functie zynde gecommiteerde, waarmede niemand anders dan de voormelde Raad extra ordinair, Engelhard, kon zyn bedoeld, denzelven niet zoude kunnen schaden in zyne eer en reputatie, als dat ook door den heer Gouverneur Generaal in den jaare 1796 by hoogstdezelfs overkomst van Java herwaards door de bovenlanden, op een van de hooge commissie daartoe ontvangen expres aanschryvens, zoveel de tyd heeft toegelaten, is geïnquireerd naar den toestand der bovenlanden en het bestuur, dat door den gecommiteerde aldaar wierd geoeffend, doch dat, zo min toen, als gedurende hoogstdezelfs opgevolgd bestuur als Gouverneur Generaal, gelyk zyn hoog Edelheid heeft te kennen gegeven, iets wezentlyks ten lasten van den heer Engelhard is te vooren gekomen, behalven dat ook zodanig een onderzoek, als zyn Edele requirerde, zeer zoude vertragen de aanvaarding van het meergemeld commissariaat over de zaaken van den inlander door den heer Wegener, hetwelk tegens de uitdrukkelyke beveelen van hun welEdele hoog achtbare direct zoude aanlopen, doch dat men, om, zoveel mogelyk, aan het billyk verlangen van den heer Engelhard in dezen te voldoen, den heer Wegener had verzogt om, zodra zyn Edele het ambt van commissaris tot en over de zaken van den inlander zoude hebben aanvaard, des-

zelve byzondere betrachting te willen maken om na te gaan, of eenig misnoegen onder den inlander dan wel disaffectie jegens de Bataafsche natie heerscht en of ook eenige knevelaryen of onderdrukking, van wat aart ook, daartoe aanleiding kunnen hebben gegeven, speciaal gedurende het bestuur van den voornoemden gewezen gecommiteerde, Nicolaus Engelhard, mitsgaders om by ontdekking van eenige zaaken dienaangaande, welke van belang genoeg zyn om een nader onderzoek te vorderen, daarvan telkens aan Commissarissen Generaal en de hooge regeering raport te doen, ten einde daar omtrend te worden gedisponeerd, zo als bevonden zal worden te behoren; dat de heer Wegener ook had aangenomen hier aan te zullen voldoen en men zich moegt vlyen, dat hun welEdele hoog achtbare deeze dispositie ten genoegen zou wezen, voornamentlyk daar dezelve alle blyken droeg van onzydigheid en van vertrouwen op den heer Wegener.

Hoezeer de toenmalige Regering soms anders, dan zij in het voorgaande mededeelde, dacht over de tevredenheid van den inlander, blijkt uit de resolutiën der gecombineerde vergadering van 17 Januarij 1799, waarin o. a. staat aangeteekend, dat men leefde »in een tyd, waar in men niet alleen reeduen heeft om bedugt te zyn voor aanvallen van eenen openbaaren »vyand, maar ook voor binnenlandsche beroertens”.

23 October. *Scheiding van de wetgevende en rechterlijke machten in Indië.*

Heeren Bewindhebbers hebben by de secreete missive van 9 February 1798 aangeschreeven, dat, by hun welEdele hoog achtbarens in serieuze overweging genomen zynde, dat, daar het een der eerste grondregels van de gezonde staatkunde der beschaafde volkeren is en er elke welgeregelde maatschappy ten hoogsten aangelegen legt, dat de politieke of wetgeevende en justitieele of rechterlyke machten nimmer worden vermengd, waar in tegendeel wel zorgvuldiglyk van elkander gescheiden

blyven, hoogstdezelfen als een aangenomen principe hadden gedecreteerd, dat voortaan de politieke en justitieele machten ook in deze Asiatische bezittingen zouden zyn en blyven gesepareerd, zonder immer om eeniger hande manier te mogen worden gecoufundeerd, en dat mitsdien geen lid van de hooge politieke Indische regering ter zelfder tyd zou mogen zyn lid, veel min praesident van eenig collegie van justitie; dat huu welEdele hoog achtbarens ingeolge dit vastgesteld principe den fungeerenden praesident van den Raad van justitie, als te gelyk bekleedende de post van Raad van Indië, van zyn eerst-gemelde qualiteit en post bedankten en excuseerden, met verlangen, dat het praesidium van dat collegie voor eerst en tot hoogstderselver nadere voorziening en finaale beschikking zou worden opgedragen aan en waargenomen door den oudsten, thans fungeerenden Raad ordinair van justitie, van Rossum, en by deszelfs overlyden ook provisioneel door het daarop volgend lid van het collegie, den door huu welEdele hoog achtbarens intusschen tot water-fiscaal benoemden Cantervisscher, wet genot van alle de tractementen en emolumenten, aan het praesidentschap verknogt, en gelyken rang met Raad ordinair van Nederlandsch Indië, volgende na den generaal major en chef van de militie; mitsgaders dat, ingevalle van optreeding van gedagten Cantervisscher tot de waarneming van het praesidentschap, door Commissarissen Generaal en de hooge regering een ander geschikt perzoon ad interim tot water-fiscaal zou worden aangesteld; dat hun welEdele hoog achtbarens uit hetzelfde beginsel ook bedankten en excuzeerden den tegenwoordigen praesident van het collegie van Scheepnen dezer stad, als mede Raad van Indië zynde, ten dien effecte, dat ook tot hun welEdele hoog achtbarens nadere dispositie het praesidium van Scheepnen voor deze reis zou worden opgedragen aan en waargenomen door den oudsten, thans fungeerenden Scheepen of vice-praesident van het collegie, J. M. Baljé, met toevoeging van den rang van jongsten ordinair Raad van justitie, doch alleen op het tractement van opperkoopman met de gewoone emolumenten, aan het praesidentschap

verknogt; dat by vervulling van dat presidium dezelve zou moeten geschieden door het collegie zelve, met serieuze recommandatie nogthans aan Scheepenen om uit hun midden als dan het presidium op den voorgestelden voet op te dragen aan de meest kundigste perzoon, op approbatie van hun welEdele hoog achtbarens en onder behoorlyke kennisgeving daarvan aan Commissarissen Generaal en de hooge regeering.

Waar over gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan zich dit aanschryven te laten strekken tot naricht en informatie en hun welEdele hoog achtbarens by de rescriptie te verzekeren, dat daaraan met de meeste nauwkeurigheid zal worden voldaan, onder verder referte aan het post scriptum der aan hoogst-dezelve op den 25^{en} September jongstleden geschreeven brief, waarby aan hun welEdele hoog achtbarens reeds ter kennis is gebracht, dat overeenkomstig hetzelve aanschryvens de heeron Raaden extra ordinair, Fetmenger en Mom, als presidenten van den Raad van justitie dezès kasteels en van Scheepenen dezer stad zyn bedankt en als zodanig opgevolgd door den oudsten Raad van justitie, van Rossum, en den vicepraesident van Scheepenen, Baljé, doch met byvoeging tevens, dat hoogstderzelver decreet, dat voortaan de politieke en judicieele magten ook in deze Aziatische bezittingen zullen zyn en blyven gesepareerd zonder immer op eenigerhande manier te mogen worden geconfundeerd, Commissarissen Generaal en de hooge regeering in geene geringe vergelegenheid had gebracht, hoedanig volgens hetzelve behandeld zou moeten worden op de onderscheiden buiten comptoiren, alwaar de effective leden van de Raaden van justitie allen zyn leden van de politie; want dat, hoezeer dit ook strydig was met het gemeld decreet, Commissarissen Generaal en de hooge regeering nochthans zig buiten staat bevonden om hetzelve aldaar werkzaam te doen zyn zonder de administratie van de justitie op die comptoiren geheel en al te doen stil staan, aangezien aldaar buiten die politieke leden geene andere gevonden worden, aan wien de administratie van de justitie zoude kunnen worden opgedragen en toevertrouwt en er op ver de meesten ook geene burgers

zyn, die maar voor een gedeelte een collegie van justitie zouden kunnen uitmaken, ongerekend noch, dat de burgers, die daar noch gezeeten zyn, of uit inlandsche kinders bestaan of uit gewezen Compagnies dienaren, die meest uit de zeevaart en militie tot den burgerstand zyn overgegaan en zelfs maar voor een gedeelte de vereischters niet bezitten, dewelke in een rechter worden gevorderd; — dat men daarom wel verplicht is hetzelfde decreet voor eerst op de respective buiten comptoiren buiten executie te laten, tot dat men zou zyn vereerd met de nadere ordres daar omtrend.

En voorts hun welEdele hoog achtbarens by de gemelde rescriptie noch te kennen te geeven, dat de Raad van justitie alhier uit het voormeld aanschryvens gevolgen schynt te trekken, die Commissarissen Generaal en de hooge regeering niet kunnen veronderstellen, dat immer de goedkeuring van hun welEdele hoog achtbarens kunnen wegdragen; want, dat de Raad niet alleen van zich heeft kunnen verkrygen om te weigeren by de hooge regeering over te brengen de van haar op requisit van hun welEdele hoog achtbarens gevorderde papieren, betrekkelijk de geformeerde praetentien door de gewezen officieren van het in 's Compagnie's dienst geweest zynde regiment van Luxemburg, d'Huyonet en de la Roche, waardoor die papieren hoogstdezelfen niet hebben kunnen aangeboden worden, ongeacht de hooge regeering zelfs noch in de maand February jongstleden niet gehaesiteerd heeft by welgemelde Raade te laten overbrengen de toen door haar gevraagde papieren betrekkelijk de zaak van den naar Nederland opgezonden gewezen Riouws resident, van Kal, maar dat dezelve ook zedert, tegens den gebruike, aan den heer Gouverneur Generaal in een besloten couvert had laten ter hand stellen een extract uit het register van derzelve op den agtsten bevorens genomene resolutien en een adres, aan de hooge regeering gericht, van denzelvden datum, daarby te kennen gevende, dat zy, zich noemende de hooge Raad van justitie, derzelve titulatuure veranderd hadden in die van burgers rechters, met verzoek, dat die titulatuure aan haar gegeven

en zy geïnformeerd mogten worden, hoedamig de hooge regeering in het vervolg zoude gelieven getituleerd te zyn; — dat de hooge regeering hierop had verklaard deze door den Raad gemaakte verandering in haar titulatuure buiten eenige qualificatie te laten voor haar rekening en verantwoording en zich ten eenemale onbevoegd te achten daarin alteratie te maken zonder speciale order van hun welEdele hoog achtbarens, alzo hoogst dezelve, niet alleen hunne serieuze intentie hadden te kennen gegeven, dat alle zaaken in deze gewesten in den tegenswoordigen staat van directie by provisie zouden gehouden worden en tevens g'interdiceerd eenige alteratien in dezelve in te voeren, maar zelfs aangeschreeven, dat het vorig bewind onder dezelve titulatuure op hun welEdele hoog achtbarens was overgegaan, gelyk dit alhier den 20^{en} December 1796 by een publicatie aan een ieder was bekend gemaakt, en dat dierhalve de regeering ook geene andere dan de van ouds plaats hebbende en geapprobeerde titulatuures verwagte of vermogt te geeven; — dat de Raad wyders by dat adres derzelve bezwaaren had ingebracht tegens de aanstelling van het geassumeerd lid in welgemelden Raade, Abraham Faure, tot commissaris van de bank van leening, met het voorstel om, daar de werkzaamheden der geassumeerde leden even dezelfde zyn als die der integreerende, aan hem dezelfde inkomsten toe te voegen en dat Commissarissen Generaal en de hooge regeering daarop aan den Raad hadden te kennen gegeven, dat, daar het voorschreeven aanschryvens van hun welEdele hoog achtbarens, waarop die bezwaaren alleen scheenen te berusten, dicteerde, dat de politieke of wetgeevende en judiciele of rechterlyke magten voortaan in deze gewesten zouden zyn en blyven geseparceerd zonder immer op eenigerhande manier te mogen worden geconfundeerd, hetzelfde zeker in geenen deelen van applicatie gemaakt kon worden op perzoonen, die niet tot de politieke of wetgeevende magt behoorden en, alleen eene bediening in 's Compagnie's dienst bekleedende, tot leden in den Raad wierden geassumeerd ter haarer assistentie by gebrek van integreerende leden en dus altyd

provisioneel, totdat in dat gebrek zoude zyn voorzien; — dat dus, dit aanschryven geene alteratie makende in de steeds plaats gehad hebbende gebruiken, dat geassumeerde leden in den Raad ook tevens andere posten, die geene betrekking hebben tot de justitie, kunnen waarneemen, Commissarissen Generaal en de hooge regeering wel verplicht waren daarby te continueeren, te meer, dewyl buiten dit er thans geene mogelijkheid zoude overblyven om den Raad van de nodige geassumeerde leden te voorzien en men dan ook gehouden zoude zyn om in gelyker voegen de leden by het collegie van Scheepenen, die uit 's Compagnie's dienaaren zyn, uit hunne diensten te moeten ontslaan en dat Commissarissen Generaal en de hooge regeering dus ook geene reflectie vermogten te slaan op de gemelde des Raads bezwaaren, gelyk ook niet op het tevens daarby gedaan voorstel om den geassumeerde leeden een g'evenreedigd maandelyks tractement toe te voegen, te minder, dewyl die leeden bevorens nimmer zo veel genoten hadden als thans en de Compagnie in haare tegenswoordige, zo ongelukkige situatie met geen nieuwe lastposten buiten de hoogste noodzakelykheid bezwaard kon worden.

Dat de Raad van justitie buiten dit alles zich ook niet meer scheen te bekreunen aan de van oudsher met zoveel wysheid en omzigtigheid gestelde ordres om den Gouverneur Generaal, zo dikwyls er eenige moorden of zwaare kwetzingen exteeren, daarvan behoorlyk rapport te doen ten einde zyn hoog Edelheid de zo nodige kennis te doen dragen van hetgeen er ter dezer hoofdplaats komt voor te vallen van gelykzoortige zaaken; want dat hun achtbarens dit niet meer gedaan hadden zedert de ontvangst van hun welEdele hoog achtbarens laatste missive, schoon na dien tyd zelfs een moord gepleegd was aan een van 's Compagnie's gequalificeerde dienaaren; — dat door het gemis voor als noch van de instructie, die voor den gemelden Raad by hun welEdele hoog achtbare in deliberatie was, het aan Commissarissen Generaal en de hooge regeering niet wel doenlyk was te oordeelen over de wyze, waarop hoogst dezelve begeeren, dat dit collegie voortaan zou werk-

zaam zyn, en dat, ofschoon Commissarissen Generaal en de hooge regeering van den Raad redenen zou vraagen, gelyk by een extract uit de notulen van heeden zal geschieden, van het niet meer doen van de voormelde rapporten aan den Gouverneur Generaal, men dat collegie echter over haar gedaane demarches niet had onderhouden, alzo het te voorzien zoude weezen, dat daaruit al ligt onaangename disputen zouden resulteeren, die niet dan allernadeeligst in deze tyden voor het algemeen zouden kunnen worden; — dat Commissarissen Generaal en de hooge regeering echter vertrouwden, dat hun welEdele hoog achtbarens ten vollen zouden penetreeren, wat verderfelyke gevolgen uit zulke willekeurige handelingen voor 's maatschappy's dienst zullen moeten afvloeyen, indien die niet gestuit en tegen gegaan worden, en dat men daarom en wyl de Raad zich thans volstrekt in alle zaaken, zonder onderscheid, onafhanklyk beschouwd van de hooge regeering, Commissarissen Generaal en de hooge regeering wel genoodzaakt waren by hun welEdele hoog achtbarens nader te moeten insteeren, dat, indien by de instructie voor dat collegie hierin niet genoegzaam mogt zyn voorzien, dit dan als nog, zodra mogelyk, zou mogen geschieden op eene wyze, die voldoende zou zyn om te kunnen zeeker weezen, waartoe de voornoemde Raad al of niet gehouden was.

Hoe treurig het toenmaals met den Raad van justitie te Batavia gesteld was, blijkt o. a. uit deze aantekening, dat het gemelde collegie, behalven de praesident, van Rossum, en het ordinair lid, Popkens, alleen gecomponeerd is uit zulke lieden, die men, hoewel bevoorens zich nimmer in de rechtsgeleerdheid of die practyk geoeffend hebbende, wel verplicht is geweest, by gebrek aan meerkundigen, daarin te plaatzen en dus ook niet gepraesumeerd kunnen worden, buiten toelichting van hunne mede leden, die kunde te bezitten, die zo dikwyls in het rechtersambt vereischt word, te meer aan dit collegie, by gebrek aan kundige advocaaten, ook de weg is

afgesneden om by deskundigen ten adviese te gaan, gelyk de meeste rechtbanken in het vaderland gewoon zyn in epineuse zaaken te doen”.

25 October. *Aansporing tot bijdragen aan het vaderlandsch fonds ter aanmoediging van 's Lands zeedienst*”.

De heeren Raaden ordinair en extra-ordinair, Jan Hendrik Wiegeman en Coenraad Martin Neun, als commissarissen alhier over het vaderlandsch fonds ter aanmoediging van 's Lands zeedienst overgegeeven hebbende een adres, gericht aan alle 's Compagnies dienaren en ingezeetenen, zo ter dezer hoofdplaats, als op de respective buiten-comptoiren, strekkende om een iegelyk aan te moedigen tot een vrye en mildadige gift ten behoeven van het gemeld fonds en voornamentlyk om daar mede te hulp te komen, zo wel de verminkten, als de weduwen en kinderen der gesneuvelden in de door den admiraal de Winter op den 11^{en} October des voorleeden jaars geleverde noodlottige zeelag, — zo is goedgevonden het gemeld adres te laten drukken en circulair naar de respective buiten-comptoiren te zenden, met qualificatie om de voornoemde giften, buiten cenige onkosten, per Compagnies kas aan de gemelde heeren over te maken by wissels, mitsgaders voor het geen, zo hier, als op de gemelde buiten-comptoiren, zal worden gecolligeerd aan de gemelde heeren Raaden ordinair en extra-ordinair, Wiegeman en Neun, te laten verleen assignatien ter uitkeering in Nederland met geld om geld.

30 October. *Overname door de Compagnie van rijst en katjang, door scheeps-overheden te veel aangevoerd.*

Is goedgevonden en verstaan van de overheden der van Java retourneerende schepen voor de Compagnie tegens betaling van rd^s 35 papiere geld de koyang ryst en rd^s 40 de koyang kattjang over te neemen de overwichten, die zy bevorems doorgaans aan de administrateurs van het graanmagazyn plagten af te staan, doch thans door die administrateurs,

mits de aan hun geïnterdiceerde particuliere handel, niet meer mogen worden aangeslagen.

$\frac{2}{4}$ November. *Verkoop van rijst van Regeringswege.*

De Directeur Generaal te kennen gegeven hebbende, dat, nithoofde van de meer en meer toeneemende schaarsheid en duurte van de ryst, de toevloed van menschen, die dagelyks op de ryst-bazaar komen om ryst te kopen, zo zeer is toegenomen, dat met de thans aldaar tot gerief van de schamele gemeente verkogt werdende vier coyangs de nodige assistentie niet geschieden kan en zelfs vermogende lieden zich niet ontzien hunne slaven tot het koopen van ryst derwaarts te zenden, — zo is goedgevonden en verstaan tot gerief der behoeftige gemeente dagelyks, de Zondagen zelfs niet uitgesloten, behalven de vier lasten ryst, die op de rystbazaar worden verkogt, voor eerst en tot nader ordre noch te laten verkopen twee lasten van dat graan en den dagelykschen verkoop dus te bepaalen op zes lasten, mitsgaders die te laten geschieden by heele insteede van halve gantings, tegens 7 stuivers ieder ganting; voorts van deze zes lasten vier te laten verkoopen op de ryst-bazaar ten behoeven van de onchristenen en twee aan de inlandsche wacht by de Jassebrug ten dienste van de inlandsche christenen en slaaven, en by dezen verkoop te committeeren de burgers, Abraham Bentink en Johannes Cornelis Obreen, welke de daarvoor inkomende penningen zullen moeten ontvangen en verantwoorden; mitsgaders den major van de burgery, Charles Joseph Balmain, te gelasten om zorg te dragen, dat van de onder voornoemde wacht serteerende manschappen 'sdaags by den verkoop van ryst aldaar zo veelen present zyn, als tot tegengang van alle ongeregelden nodig geoordeeld en gerequireerd zullen worden.

Zullende hiervan aan de gemeente by billetten worden kennis gegeven en dezelve daarby gewaarschouwd, dat niemand dan behoefstigen op de voorschreeve bazaar of aan de voornoemde wacht ryst zullen mogen koopen, dan wel ten dien einde

slaaven of anderen derwaards zenden, op poene, dat de zodanige by ontdekking telkens verbeuren zal een boete van vyf en twintig ryksdaalders ten behoeven van den armen; en dat, by aldien bevonden word, dat slaaven op de bazaar of by de gedagte wacht ryst komen kopen buiten voorweeten van hun lyfheeren of lyfvrouw, zodanige slaaf of slaavin strengelyk aan een paal gegeezeld en voor den tyd van zes maanden in de ketting geklonken zal worden, om zodanig gedurende dien tyd by hun lyfheer of lyfvrouw te dienen.

6 November. *Aanstelling van commissarissen ten oorlog.*

Met dezen titel werden aan den majoor, generaal en chef van de militairen, op diens verzoek toegevoegd de beide, »ge-defungeerd hebbende heeren commissarissen ter zee en te »velde, om ter adsistentie van en de concert met den heer »Nordman het huishoudelyke van alles, wat tot de defensie »beboord, te blijven dirigeeren”.

»De post van commissaris ten oorlog, zo wel dispendieus, »als werkzaam” was.

Zie ook 31 December 1798.

9 November. *Last op de buiten-kantoren een »praecisen »staat” van hunnen toestand in te dienen.*

Heeren Meesters hadden bij missive van 28 December 1797 zoodanigen staat verlaugd.

Op 25 April 1806 hadden slechts Palembang, Makasar en Timor aan bovenbedoelden last voldaan, waarom de overige buiten-kantoren aan dien last herinnerd werden.

9 November. *Gedeeltelijke opheffing van het binnen-hospitaal te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan:

1° het binnen hospitaal af te schaffen, met deze bepaling

nochtans, dat het voor-middelhuis van hetzelfde zal worden aangehouden voor geblesseerdens, zieken of impotenten, die niet direct naar het buiten hospitaal kunnen worden getransporteerd, gelyk mede tot logies der gevangenen, die in de boeien ziek worden ;

- 2° den binnen-regent in het binnen-hospitaal voor eerst als zodanig te laten continueeren en aldaar te laten blyven woonen met een tractement van rd^s 100 's maands buiten een toelaag van 8 stuivers 's daags voor elken zieke, impotente, geblesseerde of gevangen, die in het gemeld hospitaal zal worden gebragt, en zulks voor den tyd, dat dezelve daarin zullen blyven, ten einde dezelve daarvoor te huisvesten, laven en het nodige te bezorgen, totdat zy naar het buiten hospitaal zullen kunnen worden getransporteerd, doch daarentegen in te trekken en te doen ophouden alle verstrekkingen van lywaten, provisien, medicamenten, enz., die hy dusver heeft genoten en voor het binnen hospitaal zyn bepaald ;
- 3° den gemelden binnen regent tot zyn adsistentie toe te voegen een tweelen meester met een tractement van rd^s 30 's maands, nevens een portier of oppasser met een tractement van rd^s 10 's maands, heiden met intrekking van derzelve gages, kostgelden en hetgeen zy ieder mogten hebben genoten ;
- 4° tot oppassing van de zieken en transporteerig van dezelve naar de Waterplaats om verder van daar naar het buiten hospitaal vervoerd te worden, mitgaders reiniging van het binnen hospitaal, aldaar te plaatzen een maudadoor en negen slaven ;
- 5° den verbandmeester in het binnen hospitaal voor eerst aldaar te laten continueeren.

13 November. *Belasting op het merken van snaphanen.*

Van wegens de hooge regeering dezer landen word aan allen en iegelyk by dezen bekend gemaakt, dat, volgens

het geresolveerde in Raade van Indië, voortaan ten comptoire van den commissaris tot en over de zaaken van den inlander voor het merken der gepermitteerde snaphaanen in de hovenlanden jaarlyks zal moeten worden betaald 12 stuivers voor ieder snaphaan, zonder meer.

¹³/₂₀ November. *Wijziging van het reglement op de begraafnissen, vastgesteld 10/14 Februarij 1775.*

Is goedgevonden en verstaan, met intrekking in zoverre van het daaromtrent bepaalde by het reglement op de lyk-statiën of begraafnissen alhier van den 10^{en} February 1775:

- 1° aan een ieder vryheid te laten om de lyken, die hy zal te begraven hebben, te laten dragen naar verkiezing, hetzy door vrye lieden, dan wel door eigen of geleende, dan wel gehuurde lyfeigenen:
- 2° diegeenen, die tot het evengemeld emplooi van draagers geene gelegenheid mogten hebben, uit het ambachts-kwartier te laten adsisteeren met een genoegzaam getal inlandsche kanoniers, onder het opzicht van kruitmakers; mitsgaders den heer Raad extra ordinair, Neun, als commissaris over het ambachts-kwartier te verzoeken om daartoe de nodige schikkingen te laten maken;
- 3° het getal dier dragers voor een lyk van een volwassen persoon te bepalen op 18 en van een perzoon beneden de 16 jaaren op 12, nevens een kruitmaker, die het opzicht over dezelve zal hebben;
- 4° de voornoemde, provisioneel gearresteerde schikkingen te laten ingaan met den 1^{en} December aanstaande en daarvan de gemeente by billetten kennis te geeven en, zowel het collegie van Scheepenen, als den heer generaal major Nordman, als chef van Comp^s militie, en den heer Raad extra ordinair, Neun, in qualiteit als commissaris over het ambachts-kwartier, benevens den praesident van het voornoemde collegie van Scheepenen en den kerkmeester, Baljé, by extracten hiervan te informeeren.

19 November. *Voorschrift nopens het brengen van zaken op de rol van Schepenen.*

Reeds te meermaalen en zo als ook op heeden onder het houden der rolle andermaal gebleeken zynde, dat, niet tegenstaande de successive daartegen gestelde ordres, speciaal by het in den blaffert geregistreeerde besluit deeser vergadering van den 16^{en} October 1786, ter voorkooming van alle onwettige en nodeloose dilayen, sommige, zo niet alle de voor deese rechtbank postuleerende practizyns des al echter hiervan wederom zeer verre zyn afgeweeken en sedert een tyd lang, als het waare, een nieuw termyn hebben weeten in te voeren door, in steede van peremptoir ter rolle te dienen, aan te neemen hunne schriftuuren binnen driemaal vier en twintig uren ter secretary te zullen exhibeeren en dan daarna van zulks te doen in gebreeke blyven en alzo van de goedigheid des rechters in het toestaan van een diergelyke termyn een groot misbruik te maaken, mitsgaders den practizyn van party op zyn beurd occagie te geeven de zaak, zonder eenigzints gevordert te zyn, by een volgende rechtdag weder ter ordinaire rolle op te brengen om verstek te hooren verzoeken;

dat diergelyke quaade practycquen ook niet minder plaats vinden ten aanzien van zodanige incidenteele zaaken, waarin, hetzy tot verkryging van acte pro deo ofte tot het stellen en debatteeren van cautien voor de proces-kosten en diergelyke meer, waarin by korte termynen of van drie tot drie etmaalen word geprocedeert, in voege dezelve — bevoorens de naast aan volgende rechtdag voldongen zynde — dan ook dadelyk kunnen worden beslist; dan dat ten dien opzichte daarby evenwel meede geconsteert weezende, hoe deese verregaande nalatigheyd al vry dikwyls veroorzaakt word, door dien gemelde practizyns veeltyds verstookten blyven van de copy-papieren, die zy hiertoe benoodigt zyn en vooraf van 't secretary ontvangen moeten, ten einde na behooren in staat gestelt aan hunne aanneeminge prompt te voldoen; zo is, hierop gedelibereert zynde, onder inhaesie van diezelve, allezints

billyke reedenen en gronden, als vermeld en daar gestelt zyn by het boven geciteert en in de voorschreeven blaffert geinsereert besluyt deeser tafel van den 16^{en} October 1786, goedgevonden en verstaan om niet alleen deese ordre by deesen voor zo veel des noods te renoveren, maar ook daarby als een permanente wet te statueeren :

Eerstelyk : dat, dewyl volgens het gedeclareerde door den secretaris deeser gerechte, Johannes Lohr, de geëxtendeerde rolle met de daarby behoorende stukken en schriftuuren, dewelke gemeenlyk des Maandags gediend hebben, doorgaans reeds de daaraan volgende Dingsdag morgen ter secretary bezorgt worden, de clercq, zo nu, als in der tydt, verplicht zal zyn te zorgen, dat alle appointementen, notulen en copyen, die deese roll zal hebben afgelevert, uiterlyk de daaraan volgende Donderdag, 'smiddags voor 5 uren, ter secretary in gereedheyd leggen om door de practizyns te worden afgehaalt, op poene van by faute van dien telken ryze te zullen verbeuren een boete van twee rd^e ten voordeele van de cassa der stadt voor die geene, die hierin nalatig zal worden bevonden, en waarvan onmiddelyk aan den secretaris zal moeten worden kennis gegeven.

Ten andere: dat diegeene van de respective practizyns, die ter rolle hebben aangenoomen om binnen 3 maal 24 uren ter secretary deese of geene papieren te zullen dienen of overgeven, hiertoe ook zullen gehouden zyn op poene van verstek ten hunne kosten en risico, en bovendien voor ieder ryze, dat hier aan niet zal zyn voldaan, te zullen verbeuren almeede een boete van vyf rd^e ten profyte als vooren.

Ten derden: dat, zo by aldien een der practicyns voortaan in de voorwaarts vermelde incidenteele zaaken, die by korte termynen of van driemaal tot drie maal vier en twintig uren ter secretary zullen moeten worden voldongen, in gebreeke blyft dien volgens en peremptoir te dienen, insgelyks zal in curreeren een boete van vyf rd^e ten profyte voorschreeven.

Doch ten vierden: dat aan de practizyns daarentegen tot meerder bespoediging en bevordering hunnes meesters zaaken

de vryheid zal worden gelaaten om, hetzy onmiddelyk ter rolle, dan wel ter secretary, de origineele stukken of schriftuuren ter visie en om daarvan een behoorlyk gebruyk te kunnen maaken te ligten, mits daarvan telkens pertinente aantekening word gehouden en zodanige stukken en papieren vervolgens blyven loopen voor reekening en ter verantwoording van die geene der practizyns, die dezelve ontvangen hebben en aan wien dezelve ter goeder trouw zyn ingehandigt.

En is wyders meede nog verstaau het besluit, op dat respect den 28^{en} September 1743 genomen, concerneerende de daarby gestipuleerde poenaliteiten, in zoverre te altereeren en in voege voorschreeven te mitigeeren, mitsgaders dat deese order ter eerster rolle in het openbaar gepromulgeert en vervolgens in den blaffert zal worden geregisteerd, ten eynde alzo te doen strekken tot dies stricte observantie en naarkooming.

20 November. *Last tot het aanplanten van peper in de Bataviasche bovenlanden.*

Is goedgevonden te ampecteeren het voorstel om in alle koffy-tuinen, waar de dadap-boomen twee en meer jaaren oud zyn, by dezelve te laten planten peperranken, doch het getal dier ranken om de coffy-cultuure niet te benadeelen en den inlander niet te zeer te bezwaaren, in steede van de geproponeerde 200, te bepalen voor eerst op 100 voor ieder huisgezin en die aanplanting voorts jaarlyks te laten vermeerderen met 25 procent ranken voor ieder huisgezin.

20 November. *Inlijving van de regentschappen Pama-noekan en Pegaden bij het regentschap Soemedang.*

Eerstgenoemde regentschappen werden dientengevolge tjoe-tak's onder het onmiddelijke gezag van den Regent van Soemedang.

20 November. *Koffij-bereiding.*

De Regering vond goed »te approbeeren de aan de regenten

en Europeesche opzienders gegeven orders om de koffy-boonen niet in ryst-blokken te ontbolsteren, maar in kuilen, gegraven in drooge en zandachtige aarde”.

23 November. *Instructie voor den Raad van discipline* (1).

Art. 1. Voor straffen, welke een arrest van acht dagen te boven gaan, zal een Raad van discipline worden g'etablisseed.

Art. 2. Straffen, op te leggen tegen de krygstucht, order en gedrag, door officieren van alle rang.

Alle officieren en soldaaten zullen geprononceerd worden door een Raad van discipline, zaamen gesteld, als volgt:

- 1° over een hoofd-officier, door alle hoofd-officieren van het guarnisoen;
- 2° over een capitein, door drie hoofd-officieren en twee capiteins;
- 3° over een lieutenant of vaandrig, door een hoofd-officier, twee capiteins en twee lieutenants;
- 4° over een sergeant, corporaal of soldaat, door een capitein, twee lieutenants of vaandrighs en twee sergeants.

Art. 3. De Raad van discipline zal geene uitspraak doen als overeenkomstig de wetten, in dit gouvernement aangenomen en bekend onder den naam van militair reglement.

Art. 4. Alle delicten, welke de doodstraffe vereischen, zullen aan den Raad van justitie worden gerenvoyeerd.

Art. 5. Alle delicten, die de straffen van correctie van den Raad van discipline te boven gaan en de afzetting van den delinquant vereischen, zullen aan de hooge regeering worden overgelaten.

Art. 6. Fouten, tegen welke door de wetten niet voorzien is, als wangedrag, continueele dronkenschap, lafbartigheid, laagheden, etc., zullen beoordeeld worden door den Raad van discipline.

Zie ook 9/16 April 1799.

(1) Deze instructie zoude alleen gelden, »tot dat men het wetboek wegens de straffen, by de Bataafsche Republiek in gebruik”, zoude ontvangen hebben.

23 November. *Verandering van den titel: »vaandrig»
bij het corps jagers in dien van »seconde lieutenant».*

Zulks geschiedde, omdat het oneigenaardig was vaandrigs
e hebben bij een corps, dat geene vaandels had.

23 November. *Intrekking der maandelijksche toelage
voor huishuur aan sommige hoofd-officieren.*

Gereflecteerd zynde, eensdeels, dat die officieren, welke thans
woonen in gebouwen, tot welker exstructie de Compagnie de
benodigde fondsen heeft verstrekt, niet langer huishuur behoeven
te genieten, en anderendeels, dat 's Compagnie's belang meede
brengd om op de kosten van reparatie en onderhoud der
voorschreeven gebouwen vaste bepalingen te maken om alle
misbruiken voor te komen en de menage, zoveel doenlyk,
te betragten, zo is goedgevonden, dat van heeden af zal
worden ingetrokken de gewoone, maandelijksche huishuur van
de hoofd-officieren, welke in het camp by Weltevreede bam-
boeze huizen bewoonen en tot opbouwning van dezelve de
som van een duizend ryksdaalders, Indisch geld, genoten
hebben, doch daarentegen aan die hoofd-officieren, voor zolang
zy op die wyze gelogeerd zullen zyn, te accordeeren eene
toelage ten bedragen van de helft van de voorschreeven
maandelijksche huishuur om daarvoor de nodige reparaties
te kunnen laten doen en hunne woningen in de best mogelyke
staat te onderhouden.

26 November. *Voorschrift nopens het openen en sluiten
van den Boom te Batavia.*

Wierd met eenparigheid besloten, dat de sluisen en de
Boom, die tot hiertoe geopend en gesloten zyn door het volk
van de wagt aan de Diestpoort, voortaan geopend en gesloten
zullen worden door jongens uit het ambagts-quartier, onder
op- en toezigt van een convenabel militair escorte, en dat
dienvolgens de opziender der timmeragien en reparaties, Johan

Adriaan Waschenfelder, zal worden gelast te zorgen, dat een toereikend aantal jongens uit het ambagts-quartier daartoe dagelyks, des morgens en des avonds, genoegzaam in tyds, aan de Diestpoort prezent zy.

28 November. *Afschaffing van den rang en titel van kapitein-luitenant bij het corps dragonder-lijfwacht.*

Zulks geschiedde, omdat het verschil in tractement tusschen een kapitein en een kapitein-luitenant bij dat corps niet meer bedroeg dan rijkd^e 5:8:— 's maands.

28 November. *Bekendmaking van benoemingen of bevorderingen onder Compagnie's dienaren.*

Is goedgevonden en verstaan, dat by deeze vergadering (¹) geen zogenaamd nieuws van aanstellingen of bevorderingen, hetwelk by de hoge Indiasche regeering altyd staande dan wel aanstonds na het scheiden der vergadering word bekend gemaakt, zal worden uitgegeven, nog publiek gemaakt, voor dat de notulen geresumeerd en gearresteert zullen zyn, ten ware by speciaal contrarie besluit.

4 December. *Herinnering aan het voorschrift, dat alle leden van een politieken Raad de brieven van zodanig collegie moesten onderteekenen.*

By de missive der Javasche ministers van den 19^{en} November laatsleden gezien zynde, dat dezelve door vier leden van den politieken Raad te Samarang niet is getekend, en by den aparten brief van den heer Gouverneur van denzelvden datum te voren gekomen wezende, dat die leden zulks geweigerd hebben, quasi, wyl zy waren geweest van een contrarie advies omtrent het daarby bedeelde; — zo is goedgevonden

(¹) De gecombineerde vergadering van de Commissarissen Generaal en van de Indische Regering.

en verstaan die leden hier over het ongenoegen dezer regeering te betuigen, alzo hun hier omtrent gehouden gedrag geheel en al strydig is met de daar zynde orders, volgens dewelke niemand der politieke leden zich mag excuzeeren van het tekenen der officieele brieven, schoon hy tot de daarby vermelde besluiten niet heeft geconcurréerd, en in zulke gevallen zodanig lid alleen kan vorderen, dat zyn contrair advies mede overgezonden werde, met serieuze recommandatie om zich in het vervolg stiptelyk te gedragen naar de Compagnies bevelen.

4 December. Vergunning voor een lid in den Raad van Indië een schip ter kaapvaart uit te rusten.

Als curiositeit volge hier het onderstaande extract uit de resolutiën der Hooge Regeering.

Conform de door den heer Raad extra ordinair, Christianus Henricus Christophorus Wegener, by een schriftelyk adres gedaane instantie, is goedgevonden en verstaan aan zyn Edele permissie te verleenen om een door denzelfven gekogte brik te mogen laten vertimmeren en bekoperen, ten einde met lettres de marque ten kaap uitgezonden te worden.

8 December. Bepaling, dat leden van de Hooge Regeering niet meer tot adjunct-reviseurs konden worden benoemd.

Zulks was een gevolg van het op 23 October 1798 gedgecreteerde nopens de scheiding van de wetgevende en rechterlijke machten in Indië.

8 December. Regeling der inkomsten van verschillende Compagnie's dienaren.

Is goedgevonden en verstaan af te schryven de gage en emolumenten ad rd^e 25:8 ter maand van den koopman en administrateur in de pakhuizen op Onrust, doch is tevens goedgevonden het voorschreeven bedragen toe te leggen aan

den boekhouder ten voornoemde eilande tot verbetering van deszelfs zeer sober geoordeelde inkomsten;

geheel in te trekken de gage, het kostgeld en de emolumenten van de volgende dienaaren:

cassier van vendumeesteren rd^s 34 : 42;

tweede administrateur in de pakhuizen aan de Westzyde rd^s 21 : 22²/₅;

secretaris van den Raad van justitie rd^s 34 : 42;

secretaris van het collegie van Scheepenen rd^s 57 : 13¹/₅;

secretaris van Heemraaden rd^s 17 : 44;

cassier van de bank van leening rd^s 25;

secretaris van de bank van leening rd^s 16 : 32;

secretaris van boedelmeesteren rd^s;

voor de volgende dienaaren en derzelve successeuren in officio te bepalen de gespecificeerd staande, vaste, maandelijksche tractementen, met intrekking van hetgeene zy tot nog toe van de Compagnie aan gage, kostgeld en andere emolumenten getrokken hebben, te weteen:

geheimschryver van den heer Gouverneur Generaal rd^s 250;

boekhouder in de wapenkamer rd^s 100;

onder-koopman op het generale visite comptoir rd^s 35;

boekhouder en scriba van de amphioen directie rd^s 20;

translateur in de Javaansche taal rd^s 60;

ordinaire klerk ter generale secretary rd^s 20;

tweede adjunct geswoore klerk by het collegie van Scheepenen rd^s 20;

baas van Comp^s boekdrukkers in het kasteel rd^s 25;

baas boekbinder ter generale secretarie rd^s 20;

geswoore klerk by den Raad van justitie rd^s 25;

adjunct geswoore klerk by voormeld geregthof rd^s 20;

krankbezoekers rd^s 35;

geswoore klerk by het collegie van Scheepenen rd^s 20;

adjunct geswoore klerk by het voorschreeven collegie rd^s 20;

geswoore klerk en boekhouder van het collegie van weesmeesteren rd^s 24;

adjunct geswoore klerk by het voormelde collegie rd^s 16;

en is by deeze gelegenheid tevens vastgesteld, dat de tractementen van alle geleende Compagnies dienaaren voortaan door de collegien zelve, daar zy by geëmployeerd zullen zyn, worden uitbetaald volgens de bepalingen, daar omtrend gemaakt of nog te maken :

eerste landmeeter rd^s 35 ;

secretaris van huwelyksche en kleine gerigts zaaken rd^s 25 ;

eerste klerk en overdrager by boedelmeesteren rd^s 50 ;

eerste apothecar in de medicinale winkel rd^s 100 ;

opziender der wapenkamer rd^s 200 ;

de aan de wal bescheide oppermeesters hunne tegenswoordige inkomsten te laten behouden zo lang de oorlog duurd, doch naderhand in steede van dien aan dezelve toe te leggen een tractement van rd^s 50 ter maand zonder meer.

Omtrend sommige ten comptoire Cheribon, alsmeede in het commandement Bantam bescheide dienaaren is na deliberatie goedgevonden en verstaan :

af te schryven de gagie, kostgeld en emolumenten van den onder-koopman en pakhuismeester ;

aan den boekhouder en scriba, henevens zyne successeuren, toe te leggen een tractement van rd^s 20 'smaands, met intrekking van gagie, kostgeld en emolumenten ;

het tractement van den vaandrig te bepalen op rd^s 35 'smaands in steede van het tot nu toe door hem genotene aan gagie, kostgeld, etc. ;

en dat van den aldaar in de tyd bescheiden opper-chirurgyn op rd^s 50 'smaands, met intrekking als voren, gelykstandig met den opper-chirurgyn alhier ;

in het commandement Bantam :

aan den koopman en fiscaal toe te leggen een maandelijks tractement van rd^s 40 en aan den boekhouder en geswooren scriba een tractement van rd^s 20 'smaands, beide met intrekking van hetgeen zy tot nu toe genoten hebben aan gagie, kostgeld, etc.

aan den koster van de Hollandsche kerk en zyne opvolgers te accordeeren een tractement van rd^s 20 'smaands in steede

van de tot hiertoe per maand genotene rd^e 8 aan gagie en rd^e 4 voor het klokke luiden.

Op 27 Julij 1799 zijn in de regeling der inkomsten van den administrateur op Onrust de navolgende wijzigingen gebragt :

1° zijn hem gelaten de gage en emolumenten, welke hij vroeger genoot, behoudens dat zijne gage op 25 rijksdaalders in plaats van 25 : 8 : — 'smaands werd bepaald ;

2° dat verviel het bedrag van de gage en emolumenten van den administrateur, toegekend aan den boekhouder op Onrust.

Wijders is bij diezelfde gelegenheid bepaald :

a dat de toelage voor krankbezoekers alleen op Europesche krankbezoekers betrekking had ;

b dat het tractement van den koster van de Hollandsche kerk, evenals vroeger, door den kerkmeester moest worden uitbetaald ;

c dat de 2^e administrateur van de Westzijdsche pakhuizen zijn vroeger tractement zoude behouden ;

d dat hetzelfde moest geschieden met den kassier en den secretaris van de bank van leening, wier tractementen uit de »Banks kas» werden betaald.

11 December. *Ordonnantie voor scheeps-overheden, in dienst van de Bataafsche geoctroyeerde O. I. Compagnie, gedurende den oorlog tusschen het Bataafsche volk en de Engelschen.*

Nademaal de Koning van Engeland op den 15^{en} September 1795 den oorlog heeft gedeclareert aan het volk van Nederland en het regt des oorlogs dierhalven vordert de Engelzen van onze zyde door geweld van wapenen te attacqueren en, zo te water, als te lande, alle mogelyke afbreuk te doen, word u Edele by deezen wel expresselyk gelast, by ontmoeting van Engelsche scheepen of vaartuigen dan wel met Engelsche passen voorzien en ten oorlog of ten handel toegerust, of ook presuntivelyk aan de Engelsche natie behorende, schoon ook

onder andere vlaggen varende, in beslag te neemen, indien u Edele zulks met eenige hoop van succes tenteeren of volvoeren kan, en met de daar op bescheiden eerste gezagvoerders en cargas of eenige van de andere officieren te Batavia of het naastby gelegen comptoir van de Bataafsche geoctroieerde Oost-Indische Compagnie op te brengen, om daar door de geene, die hunne hoog Edelheden, de Edele hooge Indiasche regering ten dien einde hebben gelieven te committeeren, van de deugdelykheid of ondeugdelykheid der buiten en prysen, die verovert zyn, wettelyk kennisse genomen en een behoorlyke verdeeling daar van gemaakt te worden, na het reglement, hier by g'annexeerd, 't geen u Edele aan de groote mast, zullen moeten laten aanplakken om tot een ieders narigt te kunnen dienen, zullende u Edele, om aan deese order te voldoen, tot het aantasten en overmeesteren van al zulke Engelsche scheepen of vaartuigen alle zodanige middelen moeten emploïeren, als u Edele magt en vermogen zal toelaten in het werk te stellen, mits, by bekoming van eenige prysen, voor schip en lading, nevens de in u Edele handen vallende manschap goede zorg dragende, en dat, onder pretext van deezen, geen de minste schade worde toegebracht aan eenige kooplieden of ingezeetenen, onder het gebied en de magt van de Bataafsche geoctroieerde Oost-Indische Compagnie resortteerende, nog ook niet aan onze goede vrienden of de geene, waar mede het Bataafsche volk en haare geoctroieerde Oost-indische Compagnie in goede alliantie of neutraliteit staat.

$\frac{11}{14}$ December. *Voorschriften nopens begrafenissen.*

Ter deliberatie gebracht zynde een adres, waarby opgegeeven zyn de schikkingen, die by provisie dienen te worden gemaakt omtrent het begraven der lyken van Christenen op de nieuwe begraafplaats agter de post Ryswyk, zo is, met alteratie en ampliatio van de gemaakte bepalingen by het reglement op de lykstaatsien in dato $\frac{10}{14}$ February 1775, goedgevonden en verstaan provisioneel, onverminderd de verdere deliberatien op dit stuk, te statueeren.

Eerstelyk: dat het aan een ieder zal vrystaan de lyken, die hy zal te begraven hebben, te laten dragen naar zyne verkiezing, hetzy door vrye lieden, dan wel lyfeigenen en de geenen, die tot het evengemeld emplooi van dragers geene gelegenheid mogten hebben, zullen worden geadsisteerd uit het ambachts-kwartier met een genoegzaam getal inlandsche canoniers en in dit laatste geval voor een lyk van een volwassen perzoon zullen worden gegeven 18 dragers tegens betaling van rd^s 18 en voor een perzoon beneeden de 16 jaaren 12 dragers tegens betaling van rd^s 12, in beide gevallen nevens een kruitmaker, die er het opzicht over hebben en daarvoor rd^s 2 genieten zal; — zullende echter aan onvermogende perzoonen het voorschreeven getal dragers gratis worden afgegeeven op vertoon van een schriftelyk bewys, hetwelk de praesident van het collegie van Scheepenen dezer stad gequalificeerd word te verleen en op een door wykmeesteren te geeven attestatie van armoede.

Ten tweeden: dat voor een rouwwagen, bespannen met zes paarden, zal worden betaald 18 rd^s en bespannen met vier paarden 14 rd^s, mitsgaders met twee paarden 10 rd^s; voorts voor een kinderwagen 8 rd^s; zullende de verhuurders der lykwagens voor de deuchdzaamheid hunner wagens, paarden, enz. moeten instaan en verantwoordelyk zyn voor alle inconvenienten, die voortkomen zullen uit ondeuchdzaamheid van dezelve.

Ten derden: dat het echter aan een ieder zal vrystaan om de lyken naar de begraafplaats te doen transporteeren met vaartuigen, mits in dien gevalle niet meer dan drie vaartuigen gebruikt worden, als een voor het lyk, een voor de dragers en een voor zodanige perzoonen, als het lyk zullen begeeren te volgen, zullende nochtans daartoe een licentie-briefje moeten worden verzogt van den praesident van het collegie van Scheepenen dezer stad, die gequalificeerd word hetzelfde gratis te verleen en.

Ten vierden: dat by lyken, die op de evengemelde wyze met vaartuigen zullen worden getransporteerd, de dragers mede

naar goedvinden gekozen en de aanspreekers geëxcuseerd zullen kunnen worden.

Ten vyfden: dat, wanneer de lyken met de lykkoets zullen worden begraven, aan de aanspreekers zullen moeten bezorgd worden wagens, te weten: een wagen voor twee derzelven, die voor de lykkoets zullen moeten uitryden, en dat het aan een ieder zal vrystaan die ook te geeven aan de dragers, wanneer die agter de aanspreekers zullen moeten volgen tot aan de begraafplaats, ten einde altyd dicht by het lyk te weezen om geene vertraging in de begravenissen te veroorzaaken; met die bepaling als dan nochtans, dat er altoos by verwisseling zes dragers by de lykkoets zullen gaan, doch zullen de aanspreekers mogen worden afgedankt, zodra de lykstaatsie uit het sterfhuis zal zyn vertrokken, uitgenomen echter een, aan wien dan ook een wagen of twee ryksdaalders voor huur jaarvan zal moeten worden gegeeven; en zal aan dezelve, gelyk ook aan zoveel meer, als men zal verkiezen de staatsie te doen gelyden, ieder 5 rd^s moeten worden voldaan in steede van de bepaalde 3 ryksdaalders buiten de vrye wagen voor twee van hun.

Ten zesden: dat het begraven zal mogen geschieden van 's morgens zes uren tot 's avonds zes uren, doch aan een ieder ook zal vry staan de lyken zonder staatsie ter aarde te bestellen en een lyk by te zetten, hetzy by dag of wel by avond, mits in het laatste geval daarby flambouwen worden gebruikt en het lyk voor agt uren des avonds op de begraafplaats zy op een boete van vyftig ryksdaalders ten behoeven der stads werken.

Ten zevenden: dat de aanspreekers of noodhulpen voor het bekend maaken van iemands overlyden de bepaalde twee rd^s zullen blyven genieten, doch voor het bestellen der doodbriefjes, het geleiden en voorryden van het lyk en het verder bedienen der begravenis vyf ryksdaalders, in steede van de tot hiertoe bepaalde drie ryksdaalders, zonder meer te mogen vorderen, op poene van deportement, zullende echter, in gevalle dezelve worden afgedankt, nadat de lykstaatsie uit het sterfhuis zal

zyn vertrokken, aan hun niet meer worden voldaan dan drie ryksdaalders.

Ten agtsten: dat die een nieuwe grafkelder op het gemelde kerkhof zal willen laten aanmaken en zulks ter plaatze, die daartoe expres voor de kelders geschikt is en door den doodgraver zal aangewezen worden, daarvoor aan kerkrecht zal moeten betaalen 100 rd^r zilver geld, doch dat aan diegeenen, die eigen grafkelders thans bezitten, hetzy in de kerken of wel op derzelver hoven, binnen en buiten de stad, een stuk grond van dezelve groote, als hun graf beslaat, op de voornoemde begraafplaats gratis zal worden afgestaan om daar een nieuwe kelder buiten betaling van eenig kerkrecht te kunnen doen maken, mits de kelders als noch binnen den tyd van zes maanden na dato dezès zullen voltooid zyn op verbeurte van het recht daartoe.

Ten negenden: dat de doodgraver gehouden en verplicht zal zyn geene graven ondieper te graaven dan ten minsten zes voeten Rhyndlandsche maat en te zorgen, dat de lyken terstond met aarde bedekt, de graven wel opgevuld en aangestooten worden, gelyk ook de kelders, zodra de lyken daarin zullen zyn geplaatst, ten eersten zullen moeten worden gesloten, op poene van deportement, zullende echter deszels salaris van rd^r 1 moeten worden vermeerderd met rd^r 1 1/2 voor het openen van een gemeen graf, terwyl de verdere rechten en betalingen provisioneel zullen blyven op den bepaalden voet.

Ten tienden: dat de lykbaaren, roeven en doodkleeden voor eerst zullen bewaard en aan de sterfhuizen bezorgd worden door de doodgravers van de binnen en buiten Portugeesche kerkhoven, als de eerste voor de West- en de andere voor de Oostzyde, die ook verplicht zullen zyn deze goederen wederom van de sterfhuizen af te haalen, waarvoor zy genieten zullen 1/2 rd^r in de stad en 3/4 rd^r buiten, tenzy men mogt verkiezen die zelfs te doen afhaalen en wederom bezorgen, hetwelk aan een ieder vry zal staan, zullende wyders ook op het nieuwe kerkhof een toereikend getal baaren en roeven moeten aanhanden zyn; — en

Ten elfden: dat de aanspreeker, die den doodgraver de aanzegging zal doen om een graf te openen, in reekening zal mogen brengen twee ryksdaalders voor een wagen, doch echter een ieder de vryheid zal hebben om daartoe een vrye wagen te geeven, dan wel de aanzegging zelfs te laten doen.

Zullende voorts de overige bepaalingen omtrend het begraven der lyken, zo by het oude reglement, als daarna gemaakt, provisioneel blyven standhouden, tot tyd en wylen deze regeering in staat zal zyn gesteld daaromtrent de nodige veranderingen te maken.

Mitsgaders van dit een en ander aan de gemeente by publicatie worden kennis gegeeven en daar by, aangezien de voorschreeven nieuwe begraafplaats agter de post Ryswyk thans tot zover is voltooid, dat aldaar lyken kunnen worden begraven, aan een ieder, wie hy ook zy, met standhouding van het by publicatie van den 6^{en} February dezès jaars gemaneerd verbod tegens het begraven van lyken in de respectieve kerken, worden geinterdiceerd om voortaan, ingaande met primo January naastkouende, eenige lyken op de kerkhoven, zo binnen, als buiten, ter aarde te bestellen.

Zie ook 8 Januarij 1799.

14 December. *Regeling van het verstrekken van kruut en patronen aan particuliere vaartuigen.*

Is goedgevonden en verstaan voor het vervolg de verstrekkingen van buskruyt tot adsistentie van particuliere vaartuigen tegens de zeeroovers te bepalen op 25 schooten voor elk kanon en twee bossen scherpe patroonen voor elk snaphaan, waarvan die vaartuigen zullen zyn voorzien en waarvan de verzoekers een door den sabandhaar en licentmeester geteekende notitie zullen moeten overleggen, mitsgaders dit ook den Javaschen ministers tot een cynosure voor den aanstaande aan te beveelen.

Zie ook 27 Januarij 1801.

20 December. *Regt van verblijf.*

Naar aanleiding van zekere, met de Raden van justitie te

Batavia en te Samarang gerezen moeilijkheden achte de Regering zich verplicht aan eerstbedoelden Raad o. a. te kennen te geven :

dat het eene bekende zaak is, dat het aan niemand van 's Compagnies dienaaren, nog ingezetenen toestaat om van eenig etablissement, onder haar ressort gelegen, naar een ander te vertrekken zonder consent van het politieke bestuur, zodanig, dat de hoge Indiasche regeering ofte de heer Gouverneur Generaal te Batavia en de gouverneurs, commandeurs, opperhoofden en residenten op de buiten comptoiren ten allen tyden het regt hebben uitgeoefend om het vertrek van dienaaren en ingezetenen van het eene etablissement naar het andere toe te staan, dan wel te ontzeggen, naarmate zy vermeenden 's Compagnies ofte de algemeene belangen zulks te vereysschen.

²¹/₂₄ December. *Verpachting van de gemeene middelen van het koningryk Jaccatra* voor het jaar 1799.

Is goedgevonden en verstaan :

- 1° met alteratie van art. 12 by de generale conditien, waarby aan de pachters het composeeren is verboden, nader te statueeren, dat de pachter van de groente kraamen en die van het hoofdgeld voor de boetens, die ten hunnen behoefte alleen bepaald zyn, wel niet meer zullen mogen neemen, als by hunne conditien daarvoor is gesteld, doch aan dezelve vry zal staan minder te eischen en te neemen, naar mate van de gesteldheid der perzoonen, dewelke door hun zullen worden bekeurd, en zulks uit aanmerking, dat de omdragers van vrugten, enz. of de Chineezzen, welke zonder licentie-briefjes of hoofd-briefjes geattrapeerd worden, doorgaans zeer arm en tot het betalen der daarop gestelde boeten buiten staat zyn;
- 2° de op den 6^{en} July dezès jaars aan den Franschen contre amiral, Sercey, geacordeerde vryheid van inkomende rechten van goederen, die hier zullen worden ingevoerd,

uit pryzen, die door de onder zyn Edelens commando staande fregatten gemaakt en hier opgebracht zullen worden, te extendeeren tot zodanige goederen, als hier ingevoerd mogten worden uit pryzen, die door schepen van oorlog, zo van de Bataafsche republiek, als van de Compagnie, gemaakt en herwaards opgebracht worden en dien volgende by de conditien voor de pacht van de Boom in het eerste articul, handelende van de goederen, waarvan thol zal mogen geheven worden, achter de laatste woorden: „of afgekort” te laten volgen: uitgenomen echter van zodanige goederen, als hier ingevoerd zullen worden uit pryzen, die door schepen van oorlog, zo van ons gemeene best en de maatschappy, als van de Fransche republiek zullen worden gemaakt en opgebracht;

- 3° wyl de by het 27ste articul gestatueerde tholheffing van zes precent van de alhier aangebracht wordende Javasche en Cheribonsche tabak aan den pachter en de handelaars het bezwaar geeft, dat dezelve by den aanbrenge moet worden gesorteerd en getaxeed en over de taxatie dikwerf verschillen ontstaan, deze tholheffing in dier voegen te veranderen, dat, in steede van de voorschreeven zes precent, in den aanstaande door den handelaar, die zulke tabak aanbrengt, van een corgie, bestaande uit 40 kranjangs, aan den gemelden pachter zal worden betaald rd^e 8, zonder onderscheid, van wat soort dezelve is;
- 4° omtrend de volgens het 32ste articul der pacht-conditien voor de Boom vergunde vryheid aan de hier aankomende gesanten van inlandsche vorsten om de slaaven, die zy ten verkoop aanbrengen, pachtvry in te voeren, tot voorkoming van het misbruik, hetwelk veelal van deze concessie word gemaakt, te maken deze limitatie, dat op het vaartuig, waarop een gesant hier aankomt, alleen vyftig koopslaaven zullen worden gerekend pachtvry te zyn en van alle overige de bepaalde gerechtigheid zal moeten worden betaald;
- 5° het 34ste articul der conditien van de Booms-pacht in-

gevolge de resolutie dezer regering van den 7^{en} Augustus laatstleden in dier voegen te amplieeren, dat de heer ontvanger generaal en de licentmeester het recht zullen blijven behouden om zelfs tot confiscatie te procedeeeren van de door hun aangehaalde, gesloken goederen en de advocaat-fiscaal alleen gerechtigd zal zyn zich by dezelve te voegen in zaaken, waarin, buiten de confiscatie, ook tot meerdere straf zal moeten worden geconcludeerd; en deze ampliatie te laten stellen tusschen de in dat articul staande woorden: »zal zyn geschied” en »boven de confiscatie”;

- 6° in het 38^{en} articul van die conditie, waarby gesproken word van de schriftelyke bewyzen, die de sabandhaar zal moeten verleen en aan losvaartuigen, welke goederen van vreemde schepen zullen invoeren, volgens het geresolveerde op den 8^{en} January deses jaars te laten vervallen de woorden: »zullen moeten staan de goederen, daarin afgescheept, met de naamen der schepen, van dewelke die ingevoerd worden”, en in derzelve plaats te laten stellen: zal moeten staan, naar welke schepen zy gezonden zyn ter afhaling van goederen, waarvan de invoer gepermitteerd is;
- 7° by de conditie van den pachter van het hoofdgeld der Chineezen onder de van dien impost bevryde perzoonen, conform het daartoe door den capitain, de lieutenants en de secretarissen der Chineezen alhier by requeste gedaan verzoek, mede te begrypen de Chineesche fuseliers en mitsdien in het 4de articul, achter de woorden: »de wacht waarneemen”, te laten volgen: nevens de Chineesche fuseliers of dezulken, die in de behandeling van het snaphaan onderweezen en door de officiers dier natie geduurende den praesenten oorlog onderhouden worden;
- 8° achter het 14de articul by de conditie voor de pacht der gerechtigheid van de over zee in- en uitgevoerd wordende ryst in een separaat articul, hetwelk dus het 15de zal worden, tot beteren tegengang van den invoer

van particuliere ryst onder den naam van Compagnies ryst te laten stellen: het zal den pachter ook vrystaan om visie te neemen van het briefje, dat aan ieder losvaartuig word afgegeeven, van de quantiteit ryst, die hetzelfde van de rheede voor de Compagnie aan de wal in 's Compagnies pakhuizen overbrengen moet, mits daardoor geene vertraaging te weeg brengende in den ontvangst van dien korrel, en ook om in 's Compagnies ryst-magazyn informatie te neemen van de aldaar aangebrachte ryst, welke informatie de administrateurs verplicht zullen zyn denzelven alsdan te geeven;

- 9° by de conditien van de in- en uitgevoerd wordende zuyker tusschen het 6de en 7de articul het volgende separaat articul te laten volgen: en tot voorkoming van alle fraudes zal de pachter door den leverancier der zuiker of van zynentwegen in tyds gewaarschouwd moeten worden, zo dikwyls er zuiker zal gewogen worden, om daarby praesent te kunnen zyn, op poene van rd^e 25, te verbeuren door den leverancier of verkooper van de zuiker, ten behoeve van den officier, die de calange zal doen, voor ieder keer, dat hy hierin nalatig zal zyn geweest;
- 10° het gestatueerde by het 4de articul van de conditien van de pacht der herbergen en tapperyen volgens het geresolveerde op den 20^{en} February dezes jaars in dier voegen te altereeren, dat het aan den pachter zal vry staan om van de herbergiers binnen de stad te neemen rd^e 20 's maands of zooveel minder, als zy met den gemelden pachter zullen overeenkomen, en dien volgende by dat articul achter de woorden: »de herbergiers binnen de stad twintig ryksdaalders”, te stellen: dan wel zooveel minder, als zy met den gemelden pachter zullen overeenkomen;
- 11° het by het 12de articul der evengemelde conditien gesteld interdict tegens het admitteeren van slaaven tot drinkgelagen, enz. in gevolge de resolutie dezer regeering van den 9^{en} January laatstleden in dier voegen te amplieeren, dat achter de woorden: »genuttigd zal hebben”, waarmede

dat articul eindigt, noch gevoegd zal worden: dan aan slaaven, die door hunne lysheeren of vrouwen gezonden worden om arak of andere sterke dranken voor hunne huishoudingen te koopen, zullen die dranken mogen worden afgegeven, mits de hoeveelheid daarvan niet minder bedraagt dan een bottel;

12° het 17de articul van de gemelde conditien voor de pacht der herbergen, inhoudende het verbod van het tappen na negen uren 's avonds, mede volgens de voorschreeve resolutie van den 9^{den} January dezès jaars te amplieeren met achter dies laatste woorden: „getapt te hebben”, te laten volgen: maar daaronder zullen niet begreepen zyn die geenen, die aan de toeschouwers der wayangs eetwhaaren en dranken verkopen, alzo die hunne neering na dien tyd zullen mogen blyven continueeren, gelyk ook de houders van logementen, koffyhuizen daaronder mede niet zullen zyn gecomprenheerd, omtrent dewelke de praesident van het collegie van Scheepenen, die daartoe gequalificeerd is, zodanige permissie verleenen zal, als hy bevinden zal, dat zonder stoorning van de publieke rust of overlast van anderen zal kunnen geschieden;

13° wyl de volgens het 7de articul der conditien voor de pacht der toptafels, zowel door den pachter, als door de hoofden der tophuizen te verbeuren boete van 100 ryksdaalders by bevinding, dat in een der gemelde tophuizen 's morgens voor zes- en 's avonds na negen uren zal zyn gespeeld, in geen behoorlyke evenredigheid staat, wyl de pachter veelal, ongeacht het nauwkeurigst toezicht, zulks aan de voornoemde hoofden niet kan beletten, het gemeld 7de articul aldus te veranderen en te stellen: in de voorschreeven tophuizen zal alleen door de Chineezzen gespeeld mogen worden van 's morgens ten zes tot 's avonds ten negen uren, zullende het hoofd der topbaan, waarin voor of na dien tyd gespeeld zal zyn, 100 rd^s en de pachter 25 ryksdaalders telkens ten faveure van den officier, die de calange zal doen, verbeuren, wanneer

bevonden zal worden, dat contrarie dezès zal zyn gehandeld;

- 14° ingevolge de resolutie van den 26^{en} January dezès jaars achter de laatste woorden van het 12de articul der voornoemde conditien voor de pacht der toptafels, waarby geinterdiceerd is het speelen of toppen op andere dan de bepaalde plaatzen, te voegen het volgende: dan door het hiervoren geallegerde en het voorkomende in het 9de articul zal niet voor geinterdiceerd worden gehouden het speelen door de Chineezen in hunne huizen, wanneer hetzelfde alleen geschied tot tydkorting en vermaak, mits zy geene hazard of andere verboden spellen speelen en daarvan geene recognitie of zogenaamde tjoekee geheeven word en de huizen, waarin de voorschreeven speelders speelen, open blyven en niet gesloten worden;
- 15° om de strengheid der by het 15de articul der conditien voor de pacht van de toptafels gestelde straffen op het toppen en dobbelen door Chineesche wyven, dochters of andere vrouwen, in te trekken het daarby gestatueerde, dat degeene, die daarop geattrapeerd worden, in de boeyen van Scheepenen zullen worden gebracht om voor den tyd van zes weeken aldaar in een donker gat gesloten en op water en ryst gezet te worden, en dezulken te laten volstaan met het betalen alleen van de tevens bepaalde boete van 500 gecartelde ducations ten faveure van den officier, die de calange zal doen, en hiernaar het voorschreeven 15de articul te laten veranderen;
- 16° om de hardigheid van het gestatueerde by het 16de articul der meergemelde conditien voor de pacht van de toptafels, dat lysheeren of vrouwen aanspreekelyk zullen zyn, indien hunne slaaven zich zullen hebben schuldig gemaakt aan het toppen of laten toppen op de manden, waarmede zy eetbaare waaren rond dragen, hetzelfde articul in dier voegen te veranderen, dat daarby, in stede van de woorden: »en zullen de lysheeren of vrouwen hiervoor aanspreekelyk zyn, indien hunne slaaven zich

daaraan zullen hebben schuldig gemaakt", zal worden gesteld: en wanneer de slaaven zich daaraan zullen hebben schuldig gemaakt, zullen dezelve aan een paal gebonden, strengelyk gegeezeld en voor den tyd van een jaar in de ketting geklonken worden om zodanig hun dienst te doen by hunne lyfheeren en vrouwen;

- 17° voor het 28ste articul by die conditien volgens het geresolveerde op den 30ste January dezes jaars te voegen: de pachter dezer gerechtigheid zal ook verplicht zyn, te zamen met den pachter der wayangs, in gelyke deelen van hunne praedecesseurs te moeten overneemen de tot die pachten gehorende opstallen, thans bedragende rd^r 591: 14 $\frac{1}{2}$, om die na expiratie van hun pachttyd aan hunne successeurs over te geeven, na afschryving van 10 percent van het gemeld capitaal, mits dezelve in een behoorlyke staat worden onderhouden;
- 18° by de conditien voor de pacht van de vischmarkt tuschen het 5de en 6de articul in een separaat articul het volgende te stellen: dan degeenen, die visch koopen en dezelve vervolgens langs de straaten en wegen uitventen, zullen niets hoegenaamd ook aan den pachter dezer gerechtigheid moeten voldoen, als daarvoor aan den pachter van de groentekraamen betalende; en zullende hy, pachter, voor ieder keer, dat hy van zodanige perzoonen geld zal hebben ontvangen om die visch te mogen gaan verkoopen, verbeuren een boete van 100 ryksdaalders ten behoeve van den officier, die de calange doen zal;
- 19° achter het 19de articul der gemelde conditien voor de pacht van de vischmarkt volgens het geresolveerde op den 20ste February 1798 te laten volgen als een separaat articul: het recht van het gebruik der vischbanken en van den verkoop van rottingen, enz., door de afslageresse tot hiertoe verhuurd, zal als nu in zyn geheel begreepen zyn onder deze pacht; en zal dus de pachter ook alleen gequalificeerd weezen dit recht voor zich te verhuuren of te verpachten, zo als hy dit het raadzaamst oordeelen

zal, mits in allen gevallen niet meerder noemende voor ieder vischbank dan rd^s 3 in de maand, op poenc van 50 ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange doen zal; doch het zal aan den pachter vry staan minder dan de voorschreeven rd^s 3 te mogen aanneemen;

- 20° daarna mede als een afzonderlyk articul te doen stellen: de pachter dezer gerechtigheid zal gehouden en verplicht weezen aan de visschers, die van Javas Noord-Oostkust en Bantam hier eenigen tyd komen vertoeven om te visschen, jaarlyks gratis de nodige bamboezen, allang en rottings af te geeven om daarvan hunne pondokken op te slaan, zonder daarvoor iets te mogen praetendeeren, hetzy aan geld of wel aan visch, zo als tot nu toe heeft plaats gevonden; en zal hy tevens wel moeten toezien, dat die lieden door niemand eenig nadeel word toegebracht, op poene van 100 ryksdaalders ten behoeve van den officier, die de calange doen zal, te verbeuren, zo dikwyls hy bevonden zal worden voor de gemelde bamboezen, enz. iets genoten te hebben en van die lieden meerder te hebben genomen aan gerechtigheid, als hier voren is bepaald;
- 21° hierop te laten volgen als een separaat articul: voorts zullen van nu af als geheel en al vervallen moeten worden aangemerkt alle zodanige misbruiken, als tot hiertoe tot geen gering ongenoegen dezer regeering hebben plaats gehad, ten welken einde de officieren van justitie ten aller nauwkeurigsten zullen moeten zorgen en waken, dat de conditien stiptelyk worden nagekomen;
- 22° by de conditien van de waag het 8ste articul in dier voegen te veranderen, dat aan den pachter, ingevolge het geresolveerde op den 15^{den} Mey dezes jaars, behalven de daarby reeds gespecificeerde recognitien, ook door de jonken van Tjunglien, Tjiangmoei zullen moeten betaald worden 400 ryksdaalders ieder, en dien volgende achter de by dat articul voorkomende woorden: »van een kleine jonk van Eimui 300 rd^s», te laten volgen: en van

een jonk Tjungliem en Tjiangmoer vier honderd ryksdaalders;

- 23° achter de conditien voor de pacht der wayangs, volgens het geresolveerde op den 30ste January dezès jaars, als het 13de articul te voegen: de pachter van deze gerechtigheid zal verplicht zyn, te zamen met den pachter der topbaanen, in gelyke deelen van hunne praedecesseurs te moeten overneemen de tot die pachten gehorende opstallen, thans bedragende rd^e 591 : 14 $\frac{1}{2}$, om na expiratie van den pachttyd aan hunne successeurs over te geeven, na afschryving van 10 percent van het gemeld capitaal, mits dezelve in een behoorlyke staat worden aangehouden;
- 24° wyl by het eerste articul der conditien van de pacht voor de madat-kitten, waarby het kooken en schuiven van madat op andere dan de gepermitteerde plaatsen is geinterdiccerd, verzuimd is bekend te stellen, dat ook het verkoopen van madat alleen vry staat aan de houders van de madat-kitten, zulks als noch by het gemeld articul te voegen;
- 25° ingeolge de by de resolutie dezer regeering van den 15^{en} Juny laatstleden gemaakte bepaling na het 2de articul der voorschreeven conditien als het 3de articul te laten volgen: de pachter zal verplicht zyn om aan een ieder, die madat in de voorschreeven gepermitteerde kitten koopt, een tjap te verleenen, waarop zyn naam staat, ten einde de kooper hetzelfde ten allen tyde zal kunnen vertoonen en doen dienen tot een bewys, dat zyn madat in de geoorloofde kitten is verkogt; en zal alle madat, die buiten de gemelde kitten zal worden gevonden, waarvan een dusdanig tjap niet zal kunnen worden vertoond, gehouden worden voor op een clandestine en ongeoorloofde wyze gekookt en verkogt te zyn, op poene als boven;
- 26° uithoofde van de by de resolutie van den 5^{en} January dezès jaars gemaakte bepaling, dat vrye inlanders, de gepermitteerde madat-kitten willende bezoeken, aan de

houders derzelve zullen moeten vertoonen het tjap, hetwelk zy volgens de reeds gestatueerde ordre van den 6^{en} February 1798 verplicht zyn by zich te dragen, in het 3de articul der conditien voor de pacht van de madat kitten, hetwelk thans het 4de articul word, achter de woorden: »als vrye onchristen inlanders», te voegen: mits deze laatsten aan de houders der kitten vertoonen het tjap, hetwelk een ieder hunner volgens de ordre by zich dragen moet;

27° tot wegneeming van de abusive begrippen, die volgens het genoteerde ter resolutie van den . . January dezes jaars hebben plaats gehad, alsof met het by het voorschreeven articul gesteld interdicit tegens de toelating van slaaven in de onderscheiden madat-kitten zoude zyn bedoeld om aan den slaaven het gebruik van madat te verbieden, by het gemeld articul achter de woorden: »die de calange zal doen», noch te stellen het volgende: zullende het echter aan de houders der madat-kitten vrystaan madat aan de slaaven te verkoopen, mits dezelve niet in de kitten worden toegelaten en die verkoop geschied buiten dezelve;

28° daarna volgens het geresolveerde op den 30^{en} January dezes jaars in een afzonderlyk articul te laten volgen: het zal aan de houders der madat-kitten moeten vrystaan de hun benodigde amphioen zelfs naar verkiezing in te koopen, hetzy van particulieren dan wel van den pachter; wordende den laatstgemelde wel expresselyk geinterdiceerd daar omtrent eenige monopolie in te voeren, op poene van vyf honderd ryksdaalders ten behoeven van den officier, die de calange doen zal.

Door den heer Gouverneur Generaal wyders geproduceerd zynde de den 26^{en} January dezes jaars van den drossaard der stad en ommelanden van Batavia, Andries Hartzinck, ge-requireerde opgave van de bevorens door hem genoten, doch ten evengemelde dage voor de Compagnie ingetrokken en in dit jaar door hem gecolligeerde kleine recognitien van diversche

soorten van warongs, zo is goedgevonden en verstaan dezelve als noch in het aanstaand jaar 1799 door den voormelden droessaard te laten colligeeren en dien volgende de gearresteerde verpachting daarvan onder de overige domainen voor eerst uit te stellen, ten einde inmiddels nader na te gaan, welke geschikte bepalingen daaromtrent kunnen worden gemaakt.

Op den voorstel van den heer Gouverneur Generaal is wyders goedgevonden en verstaan de gerechtigheid van de koorndolen wederom voor het aanstaande jaar te laten colligeeren, zo als in dit jaar heeft plaats gehad, en de pas voor een groote Chinasche jonk om van Aimui naar Macasser ten handel te mogen vaaren in de maand May of Juny van het aanstaande jaar wederom door het collegie van Scheepenen dezer stad, gelyk in dit jaar heeft plaats gehad, publiek te laten venduceeren.

22 December. Bepaling, dat doodvonnissen, geslagen door het collegie van Schepenen, niet meer »ter ap- »probatie'' aan de Regering behoeften aangeboden te worden, maar onmiddelyk ter executie konden worden gelegd.

Zulks was een gevolg van de scheiding der wetgevende en rechterlijke magten, door het Opperbestuur gelast.

De Regering nam dan ook het besluit slechts »in vertrouwen, »dat zulks met de intentie van de heeren Bewindhebberen »meest overeenkomstig zal zyn''.

22 December. Toekenning van tafel- en bureau-geld, ten bedrage van 600 rijksdaalders 's maands, aan den Chef over de Indische troepen.

Als motieven voor deze toekenning golden de navolgende overwegingen :

dat de heer generaal major der Bataafsche republicq en chef over de Indische troepen, Nordman, van het aan den- zelve toegelegde tractement, — hetwelk, in Indiesch geld

bereekend, niet veel boven rd^a 420 's maands bedraagd aan constanten, wanneer er de gewoone agio op het papier van crediet word afgetrokken, -- onmoogelyk kan leeven overeenkomstig de rang, door zyn Edele bekleed, en de gemanifesteerde intentie van de heeren superieuren om den militairen stand in deze gewesten meerder luister by te zetten;

dat het hoog tyd word om daarin te voorzien, vermits de heer Nordman niet in staat is om zonder schulden te maaken zyn huis ordentelyk te meubileeren, — waartoe een ieder weet, dat een geheel jaar van het voorschreeven tractement niet eens toereikende zoude zyn, — veel minder nog om in deeze duure tyden deszelfs menage zodanig in te rigten, als een commandant en chef behoord te doen om van tyd tot tyd zyne onderhebbende officieren behoorlyk te kunnen onthaalen, ten einde gelegenheid te hebben om derzelver aard en inborst van naby te leeren kennen, dat zonder eene gepaste, gemeensame zaamenleving, zo niet onmoogelyk, ten minsten zeer gebrekkig moet zyn en waaraan nothans onbetwistbaar zeer veel gelegen legd;

dat aan welmelde heer Nordman bureau- en tafelgeld zoude kunnen worden toegelegd, — inzonder voegen als de commandeerende officieren van de Fransche hulptroepen en van het regiment van Wurtemberg genieten, — geproportioneerd, zo wel na de qualiteit, als na de benodigdheden van den heer Nordman.

24 December. *Voorschrift nopens »erreuren" begaan door boekhouders.*

Is goedgevonden en verstaan:

in den aanstaande van de erreuren, die door onkunde of het verzuim van de negotie- en gequalificeerde boekhouders, zo hier, als op de respective buiten comptoiren zullen worden gecausseerd, het $\frac{1}{6}$ voor de confrontisten daarvan te laten voldoen door die boekhouders en niet door dezulken, die eenige administratie onder zich hebben; — zullende hiervan aan een ieder, die zulks aangaat, kennis gegeven en extracten hiervan naar de respective buiten comptoiren gezonden worden;

de boekhouders der administratiën, welke hunne boeken in geldswaarde houden, aan te beveelen, dat zy in het boeken der ordonnantiën van ontvangst zich stiptelyk moeten gedragen aan de door den heer prointerim Directeur Generaal, Johannes Siberg, geresumeerde specificatiën, zonder eenige bekendstelling van de bevinding der goederen en zonder daarby eenige verandering te maken op de ordonnantiën zelfs of die eerder dan na de terug ontvangst der gemelde specificatiën te boeken.

24 December. *Last op de opper-kooplieden van het kasteel jaartijks onder ultimo December aan de Regering in te dienen eene opgave van de Europesche en Indische goederen, ten behoeve van den Lande gedurende het afgelopen jaar van particulieren ingekocht.*

27 December. *Borgtogt voor kaapvaarders.*

Als een merkwaardig voorbeeld van de toepassing in Indië van eene voor Nederland uitgevaardigde wet volgt het onderstaande extract uit de resolutiën der Hooge Regering.

De heer Gouverneur Generaal overgegeven hebbende een door zyn hoog Edelheid in concept gebrachte instructie voor de capitains of gezaghebbers, die de door den burger, Adrianus Johannes van Steenbergen, ter kaap uitgeruste vaartuigen zullen commandeeren, zo is na dies lecture goedgevonden en verstaan zich daarmede te conformeeren en dezelve in duplo, ter afgave aan den gemelden, thans te Sourabaya zich bevindenden burger, van Steenbergen, naar Java te zenden.

By deze gelegenheid is mede goedgevonden en verstaan, conform de placcaaten, die in Nederland successive opzigtelyk de commissie-vaarders zyn geëmaneed, van den gemelden van Steenbergen cautie te vorderen en dezelve te bepalen op rd^s 15000.

31 December. *Instructie voor de commissarissen ten oorlog.*

De heer generaal majoor, Gustaav Nordman, volgens zyn

Edele's instructie, gedateerd binnen Amsterdam den 9^{en} February 1798, het opper-commando over Compagnie's militie hier in Indië hebbende en, conform dezelve, aan ons door zyn Edele verzoek gedaan zynde, dat u Edele⁽¹⁾ zouden mogen blyven continueeren in uwe tot hiertoe bekleede qualiteiten van commissarissen over het defensie weezen, onder den naam van commissarissen ten oorlog, voor zoverre inzonderheid aangaat het huishoudelyke omtrent de militie en hetgeen dien aangaande by het defensie weezen alhier zoude kunnen voovalen, met dien verstande nochtans, dat de heer Raad extra ordinair Fetmenger op zich zal neemen de bestellingen van de militie, die de heer generaal Nordman aan zyn Edele renvoyeeren zal, en de heer Raad extra ordinair Wiese in gelyker voegen die van het zeeweezen, maar dat in cas van ziekte, absentie of wettige verhindering de een voor den andere zal fungeeren, gelyk tot nu toe heeft plaats gehad, zo zal nu als ingetrokken en vervallen moeten worden gehouden de op den November 1797⁽²⁾ verleende instructie als commissarissen over het defensieweezen en zullen u Edele zich als commissarissen ten oorlog in den aanstaande gedraagen naar de na te meldene articulen.

Art. 1. U Edele zullen over alle de troupes alhier ten minsten twee maalen in het jaar revue houden, ten welken einde aan u Edele zal worden ter hand gesteld een schriftelyke qualificatie, verleend door den gemelden heer generaal majoor, tot narigt der commandeerende officieren.

Art. 2. Doch buitendien noodig oordeelende de revue of monstering te doen over het een of ander corps, zal daartoe de heer generaal majoor worden verzogt de nodige ordres te stellen.

Art. 3. U Edele zullen by die monsteringen voornaamentlyk letten, of de manschappen, die op de monsterrollen gebragt zyn, zich wezentlyk by de corpsen bevinden; of dezelve gekleed

(¹) De Raden extra ordinair, G. C. Fetmenger en A. H. Wiese. Zie bladz. 896.

(²) Naar dit stuk is te vergeefs gezocht.

zyn volgens hetgeen door de Compagnie gegeven word; of door hen de jaarlyksche kleine monteringstukken behooryk worden aangeschaft, de equipagie en paarden in goeden staat zyn; of de paarden gevoedert worden volgens hetgeen voorgeschreeven is, enz. — en eindelyk, of in dit alles 's Compagnie's interest waargenoomen en na behooren behartigd word.

Art. 4. U Edele zullen ook de boeken van de inlandsche bataillons examineeren en niet als na die in ordre gevonden te hebben teekenen en van alles, wat u Edele tegens 's Compagnie's interest strydende mogt voorkoomen, reekenschap en verantwoording laten geeven.

Art. 5. En zullen u Edele, van hetgeen gy verricht en bevonden zult hebben, aan de hooge regeering, alsmeede aan den generaal majoor, Nordman, kennis geeven.

Art. 6. De maandelyksche lystsen van de sterkte, alsmeede de maandelyksche leeningstysen zullen door u Edele exact onderzocht en als dan door een van u beiden voor gezien moeten worden geteekend, alvorens daarop betaaling erlangt zal kunnen worden.

Art. 7. U Edele zullen ook nauwkeurig toezien, dat in alle de verstrekkingen, hoegenaamd ook, die 's Compagnie's weegen aan de militie gedaan worden, geene misbruiken plaats vinden; dat daaromtrent de gemaakte bepaalingen stiptelyk worden gobserveert en dat dezelve goed en deugdzaam, zonder benadeeling van iemand, worden afgegeeven, ten welke einde meede alle de ordonnantien daarvan aan u Edele zullen moeten worden vertoond voor den ontvangst en die door een van u Edele beiden voor gezien geteekend zullen worden; zullende dit alles tot u ieder verantwoording blyven; ook zullen aan u Edele insgelyks, zo als aan den heer generaal majoor, de gewoone rapporten van den ontvangst en distributien daarvan moeten geschieden.

Art. 8. By bevinding van eenige gebreeken daaromtrent zullen die door u Edele ten eersten geredresseerd worden en daarvan vervolgens aan den heer generaal majoor, Nordman, worden kennis geegeeven, ten einde die geen, die zich aan

eenig plichtverzuim mogt schuldig gemaakt hebben, daarover naar merite zal kunnen worden gecorrigeerd.

Art. 9. En om zeker te weezen, of al, hetgeen booven de bepalingen word gevraagd met billykheid, hetzy geheel dan wel ten deele kan toegestaan of wel ontzegd en van de hand gewezen moet worden, zullen alle de daartoe gedaan wordende verzoeken door den heer generaal majoor, Nordman, aan u Edele worden gerenvoyeerd en u Edele daarop bekend stellen, of zy al of niet geaccordeert kunnen worden, en in het laatst geval de reeden daarvan opgeeven.

Art. 10. Geene gebouwen voor de militairen of tot de fortificatien gehoorende, hetzy van hout, steen of bamboezen, zullen in de linie van defensie, op de batteryen of in de camp^e, dan wel in de stad mogen oppgericht worden, nog aan dezelve eenige reparatie mogen worden gedaan, dan nadat de daartoe te dienen plans, berichten en calculative opgaave der benodigde kosten aan u Edele zullen zyn ter hand gesteld; dog zullen de kosten der reparatien niet boven de 100 rd^s moogen belooopen en, die te booven gaande, zullen u Edele daarop uwe consideratien aan den heer generaal majoor mededeelen, die vervolgens dezelve plans, enz. ter dispositie van de hooge regeering brengen zal.

Art. 11. Naar dien u Edele naby de stad en de stranden woonachtig zyn, daar de heer generaal majoor verpligt is by het camp van Weltevrede zyn verblyf te moeten houden, zullen u Edele ook in de eerste plaats, onder het opper-gezach van den gemelden heer generaal majoor, zorg draagen, dat de stads wallen en de respective strand-batteryen met derzelve gebouwen, gelyk ook de voor de corps de reserve geëxstrueerde casernes, enz. steeds in een goeden staat blyven en de daar op en in gevonden wordende ammunitie en waapenkaamer goederen, beneevens alle andere, daartoe behoorende articulen, als vivres, waaterleggers, koel balies, gereedschappen, deekens, ketels, enz., enz., wel worden gade geslaagen en onderhouden en, by ontwaaring van gebreeken daaraan, die ten eersten worden hersteld en verwisseld, zodat op dezelve niets komt te ontbeeren of daarop defect gevonden word, waartoe aan

u Edele ook daarvan de gewoone rapporten weekelyks zullen worden gedaan door den lieutenant-collonel, Schenk, als commandant van de stad, den majoor der genie, Barbier, en den majoor der arthillery, d'Ormanoy, als commandant der strand-batterien. — Terwyl u Edele van het verrigten daar omtrent telkens kennis zullen geeven aan den heer generaal majoor.

Art. 12. U Edele zullen ook nauwkeurig gadeslaan en toezicht houden, dat de guarnizoens-kas wel en na de order worde geadministreerd, ten welken einde geene betaalingen daaruit buiten de vast bepaalde zullen mogen geschieden dan op u Edelens speciaale, schriftelyk verleende qualificatien, die aan den heer generaal majoor ter approbatie zullen worden overgegeeven, terwyl de boeken en bylaagen daartoe zoo dikwerf door u Edele zullen worden geëxamineerd, als u Edele dit nodig zullen vinden, mits dit ten minsten om de twee maanden eens komt te geschieden.

Art. 13. In cas van een vyandelyken aanval zullen u Edele zig in het casteel laten vinden om te zorgen, dat de verstrekkingen, die de heer generaal majoor zal koomen te eisschen, ten spoedigste werden voldaan en afgezonden.

Art. 14. Eindelyk zullen u Edele met den heer generaal majoor, Nordman, uitmaaken een committé en zo dikwyls saamen koomen om weegens het huishoudelyke by het militair weesen te raadpleegen, als zulks nodig zyn zal ter bevordering van Comp^s belangen en die der militairen en zeevaarende.

1799.

4 Januarij. *Voorschriften nopens smee-kolen.*

Is goedgevonden en verstaan te bepalen :

- 1° dat de opzichter der smeden op de equipagie-werv de hoed smee-kolen zal ontvangen voor 30, doch weder verstrekken tegen 25 maten à 100 ponden ieder of 2500 ₤ de hoed goede, bruikbare kolen, terwyl de overige 5

maten per hoed aan hem zullen worden gevalideerd voor de verstuiwing, het stof, verbruikbaar gruyts en de spillage by de verwerking;

- 2° dat voortaan, beginnende met primo January dezès jaars, door de smitswinkel op de equipage-werv en op 't eiland Onrust door de artillerie en de wapen-kamers en door den opzichter der smeden in het ambachts-kwartier de aan hun verstrekte kolen mede zullen moeten worden verantwoord tot 25 maten van 100 ƒ ieder of 2500 ponden de hoed, doch aan hun zal worden gevalideerd en gepermitteerd af te schryven 1 ƒ smeekolen op ieder pond door hun verwerkt wordend yzer of voor 100 ƒ yzer 100 ƒ smeekolen;
- 3° dat dus de boekhouders in de respectieve departementen mede met primo January 1799 zullen moeten beginnen de ontvangen smeekolen de hoed tegen 25 maten of 2500 ƒ in te neemen en ten lasten van het yzer af te schryven zoo veel, als de bepaalde 1 ƒ kolen voor 1 ƒ verwerkt yzer zullen uitmaken; en
- 4° dat deze schikking mede op de buiten comptoiren tot een cynosure zal strekken en dus dezelve circulair zal aanbevoelen worden.

8 Januarij. *Voorschrift nopens de jaarlijksche beëediging der fiscaals te Batavia.*

Vermits de beiden fiscaals alhier thans by de aanvaarding van hunne ambten den eed, op hunne ambten beraamd, afleggen by den Raad van justitie dezès kasteels, zoo is goedgevonden en verstaan de jaarlyksche voorhouding van dien eed mede aan hun achtbare over te laten en dien volgens aan welgemelden Raade, benevens een extract, inhoudende deze dispositie, toe te zenden, zoo wel een geauthentiseerd afschrift van die voorhouding, als een extract uit de missive der hooge commissie van den 15^{en} Augustus 1796, waarby die voorhouding is aanbevoelen.

8 Januarij. *Bepalingen nopens lijkdragers.*

Is goedgevonden en verstaan:

- 1° de by publicatie van den 11/14 December 1798 bepaalde inkomsten der lykdragers uit het ambachts-kwartier te doen incasseeren door den boekhouder aldaar;
- 2° daaruit te laten betalen voor ieder lyk aan den Europeeschen kruitmaker, die het opzicht over die dragers heeft, een ryksdaalder en aan elken drager zes stuivers;
- 3° uit dat inkomen te laten fourneeren de ongelden, die het aankopen van kleederen veroorzaakt heeft en nog zal veroorzaken;
- 4° het overige jaarlyks in de krygskas te laten overbrengen ten faveure van dezelve; en
- 5° jaarlyks door gemelden boekhouder een pertinente rekening van het voorschreven inkomen en hetgeen daarvan uitgegeven is by deze regeering te doen overleggen.

8 Januarij. *Last op den Raad van justitie geen militairen te dagvaarden zonder voorafgaand verzoek daartoe aan den chef der militie.*

Vermits de Raad van justitie zich aan dien last niet stoorde en zijne dagvaardingen groote ontevredenheid onder de militairen veroorzaakten, zoodat »uit deze handelwyze van den Raad de »gedugste gevolgen voor de publieke rust en veiligheid dezer »colonie geappreheendeert" werden en de chef der militie niet langer voor »het gedrag" zijner ondergeschikten instond, is op 17 Januarij 1799 het ernstige ongenoegen der Regering aan den Raad van justitie betuigd, met bedreiging van »zo- »danige maatregelen, als de conservatie van de publieke rust »en veiligheid en het maintien van de goede ordre zal komen »te vereïsschen".

14 Januarij. *Last op de practizijns bij presentatien ter rolle van Schepenen de »suyvere en waare schuld »van den debiteur telkens bekend te stellen".*

De poenaliteit was, dat »niet alleen by faute van dien geen

recht zal worden gedaan, maar dat ook alle partyen, waar by de weezentlyke pretensiën niet duidelyk staan uitgedrukt, naar bevinding zullen worden geroyeert ten kosten van den practizyn van den aanlegger, dan wel van den eysscher zelveu".

18 Januarij. *Bepaling, dat aan het corps inlandsche kavallerie een maandelijksche rantsoen arak zoude worden verstrekt.*

De inlandsche infanterie was reeds in het genot van dat rantsoen.

22 Januarij. *Voorschriften nopens het wegen van pakken lijnwaad bij ontvangst aan boord.*

Is goedgevonden tot voorkoming van fourheriën te bepalen, dat, zoo wel op Souratte, als op alle andere lywaat geëvende comptoiren, de pakken lywaten, die aan boord der schiepen ten overvoer zullen worden gebracht, op de zelveu herwogen zullen moeten worden en, by bevinding van eenig verschil met het bevonden bruto gewigt aan de wal, daarvan ten eersten zal moeten worden kennis gegeven aan de ministers en bediendens van de comptoiren om daarnaar onderzoek te kunnen doen; en dat tot dat einde aan de schepen, naar de voornoemde comptoiren gedestineerd, de noodige schalen en gewichten by hun vertrek van hier zullen moeten mede gegeven worden.

25 Januarij. *Regeling nopens het hoofdgeld van Chi-neesche, in Compagnie's dienst zijnde zeevarenden en artilleristen.*

De heer Raad extra-ordinair, Albertus Henricus Wiese, als commissaris over de equipage-werv met den aankleeve van dien en als commissaris ten oorlog schriftelyk te kennen gegeven hebbende, dat zyn Edele, tot voorkoming van alle disputen in het vervolg omtrent de betaling van het hoofdgeld van de

Chineesche zeevarenden en de Chineesche artilleristen, de volgende schikking ten genoegen, zoo van den praesenten pachter van het hoofdgeld der Chineeschen, Louw Pong Ko, als van den leverancier der voornoemde zeevarenden en hoofd der gedagte artilleristen, Louw Tjangsien, heeft gemaakt, dat namentlyk de evengemelde Louw Tjangsien het hoofdgeld van de voorschreven manschappen zal inhouden en aan den pachter van die gerechtigheid betalen, te weten voor de thans in dienst zynde tien ploegen zeevarenden 125 ducats in het jaar en voor de helft der artilleristen of 200 man 15 stuivers ieder maandelyks, zoo is goedgevonden en verstaan deze schikking te approbeeren en daarvan, zoo aan den voornoemden leverancier, Louw Tjangsien, als aan den pachter van het hoofdgeld, Louw Pongko, kennis te geven.

1 Februarij. *Toelichting tot de instructie voor het vendukantoor, art. 56.*

Is goedgevonden en verstaan, tot ampliatie van het 56ste articul der instructie voor het vendu-comptoir, waarby bepaald is, dat de afslager, by het afslaan der goederen, wel zal moeten acht geeven, wie het eerste mynt en om geene redenen, hoe genaamd, den een boven den anderen praeferentie geeven, te statueeren, dat, wanneer de afslager niet bepaaldelyk kan aanwyzen, wie de eerste mynder van het afgeslagen goed is geweest, of wanneer over zyne aanwyzing disputen ontstaan, het voorschreven afgeslagen goed andermaal opgeveild en dan ook van een hoogerens prys afgeslagen zal worden ter voorkoming van alle disputen, die omtrent het gemelde 56ste articul reeds ontstaan zyn.

$\frac{1}{7}$ Februarij. *Maatregel tegen den clandestienen invoer van versche visch.*

Tot beteren tegengang van den clandestienen invoer van versche visch is goedgevonden en verstaan den pachter der vischmarkt te qualificeeren om aan de zulken, welke versche

visch op de vischmarkt koopen om die wederom uit te venten, daartoe gratis licentie-briefjes te verleen en om, volgens het eerste articul van de aan hem voorgeschreeven conditieu, alle versche visch, waarvan de verkopers geen der gemelde briefjes zullen kunnen vertoonen, aan te halen, ten einde, niet alleen de visch door de officieren van justitie verbeurd verklaard, maar ook de verkoopers daarvan in de bepaalde boete van zes ryksdaalders gecondemneerd worden; zullende hiervan aan de gemeente by billetten kennis gegeven en de gemelde officieren van justitie daar by gelast worden om aan den voornoemden pachter by de aanhaling van dergelyke, clandestien ingevoerde visch de nodige adsistentie te verleen.

By deze gelegenheid gereflecteerd zynde op het bezwaar, hetwelk de omdragers van versche visch zal incumbereen om zich, behalven van het evengemeld licentie-briefje van den pachter der vischmarkt, ook noch te moeten voorzien van een licentie-briefje van den pachter der groente-kraamen en winkels, zo is goedgevonden en verstaan by de aanstaande verpachting voor het jaar 1800 die omdragers te ontslaan van de laatst-gemelde verplichting om zich van licentie-briefjes van den pachter der groente kraamen en winkels te voorzien en die als dan alleen te doen verleen door den pachter van de vischmarkt, onder het genot van hetgeen nu voor de briefjes aan den voornoemden pachter van de groente kraamen moet worden betaald.

$\frac{1}{15}$ Februarij. *Last op de buiten-kantooen voordrachten van officieren, niet alleen aan de Hooge Regering, maar ook aan den generaal-majoor der Bataafsche Republiek, generaal en chef van Compagnie's militie in Indië, G. Nordman, mede te deelen.*

Zie ook $\frac{19 \text{ Maart}}{2 \text{ April}}$ 1799.

5 Februarij. *Voorschrift nopens overgang van het commissariaat over den inlander.*

Is goedgevonden en verstaan voor den aanstaande te be-

paalen, dat, wanneer het ambt van commissaris over den inlander voor het affopen der leverantie van producten of binnen het jaar op een ander persoon overgaat, de voordeelen zo wel als de lasten van het geheele jaar zullen in computatie gebragt en de repartitie van beide naar het getal der maanden, die elk zal gefungeerd hebben, tusschen den afgaanden of zynen boedel en den aankomenden zal gemaakt worden.

$\frac{6}{7}$ Februarij. *Waarschuwing voor valsche dubbeltjes.*

De heer printerim Directeur Generaal, Johannes Siberg, geproduceerd hebbende 15 onder ingewisseld payment outdekte valsche, nieuwe, dubbele stuivers, die gegooten zyn en uiterlyk schynen te bestaan uit een mengsel van koper en spiauter, zo is goedgevonden en verstaan de gemeente alhier by een publicatie van dat bedrog te advertieren, opdat een ieder zich kan wachten voor schade; en daarby aan de geenen, die de daders zullen ontdekken en aanwyzyn, zodanig, dat dezelve in handen van de justitie geraken en van het fait overtuigd worden, een premie van vyf honderd ryksdaalders zilver geld te belooven, met verdere toezegging, dat de naam van den aanbrenger, des hegeerende, zal worden gesecreteerd en aan hem impunitie verleend, ingeval by een der complicen mocht zyn.

En op dat de voorschreven valsche, nieuwe, dubbele stuivers niet verder in circulatie gebracht worden, is alverder goedgevonden en verstaan by de voorschreven publicatie, niet alleen op het scherpste te interdiceren om dezelve op eenigerley wyze uit te geven of verder te doen circuleeren, maar ook de geenen, door wien zodanige valsche, dubbele stuivers zyn ontvangen, te gelasten om dezelve over te geeven aan de officieren van justitie, onder wier jurisdictie zy sorteeren, die dezelve zullen moeten aanhouden en vervolgens, zo nauwkeurig mogelyk, onderzoeken, van wien zodanige valsche, dubbele stuivers afkomstig zyn ter verdere ontdekking van de schuldigen aan deze misdaad;

zullende de voorschreeven, door den heer prointerim Directeur Generaal, Siberg, geproduceerde valsche, dubbele stuivers aan de respectieve officiers van justitie worden afgegeven, met last om met de meest mogelyke activiteit naar de daders, die zich van de voorschreeven falsiteit hebben schuldig gemaakt dan wel in het vervolg schuldig zoude mogen maken, te inquireeren en rechersche te doen, mistgaders, by ontdekking en agterhaling, tegen dezelve naar de uitterste gestrengheid der wetten tot de poenaliteiten, daar by bepaald, te procedeeeren.

7 Februarij. *Voorschrift nopens de verzending van »letteren requisitoir».*

By de missive der Javasche ministers van den 9^{en} November 1798 ter kennis van deze regeering gebragt zynde, dat door den Raad van justitie alhier met de ordinaire landpost aan den Raad van justitie te Semarang direct was toegezonden een gesloten missive, in steede dat dezelve alvorens, naar gewoonte, by hun, ministers, onder geleide letteren van deze regeering onder cachet volant was ontvangen ter verdere afgave aan den Raad van justitie te Semarang; zo is, — naar dien het van ouds af altyd in stipte observantie geweest is, dat letteren requisitoir, door den Raad van justitie verleend, naar eenig comptoir by deze regeering, onder cachet volant, voor hun achtbaren zyn overgebragt, met verzoek die aan hun adres te laten afgaan met Compagnie's papieren en dit tot hiertoe heeft blyven standhouden, zonder dat daarin eenige verandering is gemaakt geworden en het dus blykt, dat de Raad van justitie alhier ook in deezen eigener autoriteit is afgeweeken van de plaats hebbende orders en gebruiken, ongeacht de heeren Meesters met zo veel nadruk bevoolen hebben, dat alles hier zal blyven op den ouden, gebruikelyken voet, — goedgevonden en verstaan dezelve te recommandeeren om deszelvs brieven aan het collegie van justitie op de respective buiten comptoiren, zo als 's Compagnie's ordres en gebruiken mede brengen, ter verzending by deeze Regeering onder cachet volant over te brengen.

15 Februarij. *Gratis verstrekking van medicijnen.*

Is goedgevonden en verstaan voor den aanstaande, zo wel aan den hospitalier, als alle verdere bediendens in het buiten hospitaal by ziekten gratis de noodige medicamenten te laten verstrekken.

Zie ook 20 April 1802.

18 Februarij. *Regeling der inkomsten van den cipier van Compagnie's boeijen te Batavia.*

Uit aanmerking der steeds toeneemende duurte en het weezendlyk al te bekrompen bestaan van die lastige bediening is goedgevonden aan den gemelden cipier en zyne successeuren in den tyd, ingaande met primo Maart eerstkomende, toe te leggen een vast jaarlyks tractement van rd^s 1080 of rd^s 90 's maands in papieren van credit, met intrekking van deszelfs gage en de maandelyks aan hem uit 's Compagnie's kas betaald wordende rd^s 19:34 voor het bezorgen van thee, enz. in de vergaderingen van den Raade van justitie des kasteels Batavia, mitsgaders van de rd^s 30, die hem mede maandelyks voor het inhuuren van agt koelies worden betaald, en laatstelyk van de aan hem verstrekt wordende 3 $\frac{1}{2}$ vademen brandhout in de maand, blyvende deze dienaar gehouden om de drie laatstgemelde posten voortaan te vinden uit het voorschreeven tractement.

19 Februarij. *Benoeming van adjunct-revisseuren.*

Daar de verzoeken, die by deze regeering gedaan moeten worden om adjunct-revisseuren, zo zeer toeneemen en dagelyks vermeerderen, dat er nauwelyks by den Raad van justitie eenige sententien meer geslagen worden, waar van de succum-beerende party niet in revisie kooft en het aan handen zynde getal van opperkooplieden en kooplieden in verre na niet meer toereikende is om daar uit alleen de adjunct-revisseuren te kunnen benoemen, zonder dezelve in de verplichting te brengen van hunne diensten te verwaarloozen, zo is op

den voorstel van den heer Gouverneur Generaal goedgevonden en verstaan in den aanstaande, zo lang de voorschreeven redenen blyven standhouden, ook onderkooplieden tot adjunct-revisieuren te employeeren.

19 Februarij. *Wettig verklaring van zeker kind.*

Is ingekomen en gelezen het van den Raad van justitie deezes kasteels op den 20^{en} Maart 1798 gerequireerd advies, of en welke reflexie geslagen zoude kunnen worden op het ten dienende dage door Johanna Christina Elisabeth Pfeil, weduwe van wylen den gecommiteerden in de suikerpakhuizen, Jan Bernard Albinus, aan deeze regeering by requeste gedaan verzoek, dat haar zoon, Willem George Bernard, twaalf en een halv maanden na den dood van den gedagten Albinus geboren, op fundament van de door haar geallegeerde redenen en geproduceerde attestatien en bewyzen zoude mogen worden verklaard een wettig geboren kind te zyn, — volgende het gemeld advies in dezen geinsereerd.

Aan zyn hoog Edelheid etc. etc. Uw hoog Edelhedens behaagde het den 20^{en} Maart voorleden jaars, neevens extract uit de notulen van het geresolveerde in Rade van India op gemelde datum, aan ons afschriften te laten afgeeven, zo van het requisit door Johanna Christina Elisabeth Pfeil, weduwe van den gecommiteerden in het suikerpakhuis, Jan Bernard Albinus, als van deszelfs bylagen, ten einde te dienen van advies, of en welke reflexie zoude kunnen worden geslagen op het verzoek der supplianten, dat haar zoon, Willem George Bernard, 12^{1/2} maanden na den dood van gedagten Albinus geboren, op fundament van de daarby aangehaalde redenen, geproduceerde attestatien en bewyzen zoude mogen worden verklaard een wettig geboren kind te zyn.

Wy hebben deezen aangaande, alvorens hier op te dienen, nodig geoordeeld en na examinatie van der supplianten request met dies bylagen het een en ander gesteld in handen van het hoofd der chirurgie alhier, Passchen, den stads-meester, de Raathen, de medicinae docters, Jassey en Asnut, omme

ons te dienen van hunne considiratie en, deze onlangs daar aan voldaan hebbende by een bericht, bieden wy uw hoog Edelhedens annex deezen daar van aan een authenticque copy.

Wy hebben ons met den inhoud van dat bericht wel kunnen conformeeren en, wanneer men daar over ook het recht doorzoekt, zo is het by de oude Romynen bepaald geweest, dat een geboren en na 'svaders dood tot op 10 maanden, dog niet daar boven, konde worden aangemerkt een wettig geboren te zyn (L. 10 ult de posth.). Keyzer Justiniaan heeft (Novelle 39) volstreckt begeert en gesanctioneerd, dat een kind, na 11 maanden geboren, zoude zyn een spurius en de moeder voorbeeldelyk gestraft, en daar mede stemmen ook overeen de vermaardste regtsgeleerden als Myer, Singerius, Cujacius, Menschius en andere, so dat men gevallen, welke selden en extra ordinair geschieden, niet moet compareeren aan de gemelde decisien van het recht (L. 64 de regulis juri; ex. quae raro accidunt, non temere in agendis negotiis computantur): evenwel, dat er so veele voorbeelden van schynen voorhanden te zyn, so als doctissimus juris, Schutte, en de doctores medicae voormeld hebben aangevoerd, dat het stuk, in twyffel zynde, verder schynt uytgeweesen te moeten worden ten favore van het soboles (L. 19 de statu hom.; L. 29 de probat. et presumpt.); althans de rechters van het Hof van Friesland hebben het in een dergelyk geval, als dat in quaestie is, ofschoon ze lang niet eenparig waren, ook zo begreepen; en wy, in deezen almede adviseerende, dunkt ons ook ter gunste van het gezegde kind wel te mogen verklaren, dat het zelve worde gehouden voor een wettig geboren van wylen Jan Bernard Albinus te zyn

En hiermede bidden wy God alnagtig uw hoog Edelhedens by een voorspoedige Regeering te conserveeren. (onderstond) Geschreeven te Batavia op het Eiland groot Java dezen 15^{en} February 1799 (lager) by uw hoog Edelhedens zeer dienstwillige en getrouwe,

den President en Raden van justitie te Batavia. (daar onder; ter ordonnantie van dezelve (was geteekend) J O. Collier.

Waar over gedelibereerd zynde, is conform dit Raads voor-

schreeven advies goedgevonden en verstaan in de voorschreeven instantie te bewilligen en der suppliantie gemelde zoon, Willem George Bernard, dienvolgende te verklaaren een wettig geboren kind te zyn, mitsgaders hier van den gemelden Raad en de voornoemde weduwe te informeeren en ook aan den kerkenraad der gereformeerde gemeente alhier kennis te geeven, ten einde daarvan by het doopboek behoorlyk aantekening te houden.

? »Eed van purge voor alle de onderhorige comptoiren van Indiën, om ter eerster vergaderinge van politie jaarlyks te werden afgelegd by de gouverneurs, directeurs, commandeurs en andere opperhoofden, benevens hare raden, item in de subalterne commandementen en opperhoofdyschappen van derselver ressort by de gezagvoerders en raden, mitsgaders by eene declaratie, in plaatse van eede, door de hoofden der verdere etablissementen, daar geene raads-leden zyn”.

Ik verklare ende sweere, dat ik geduurende het gepasseerde jaar in de maneance van 's Compagnie's zaken my vromelyk ende getrouwelyk gedragen hebbe, naar beste weten en geweten, en in 't byzonder, dat de maatschappye, die ik diene, door my of by myn weten of toedoen door iemand anders, 't zy by inkoop of verkoop dan wel in eenige andere articulen, niet verkort ofte benadeelt, maar in alles in diervoegen opregtelyk behandelt is, als ik in myne eigene belangen zoude hebben kunnen en mogen doen,

Zo waarlyk helpe my God Almachtig.

5 Maart. Vergunning voor den opium-pachter madat te verkoopen te Pasar-lama,

Van wegens de hooge regeering dezer landen word aan allen en een iegelyk by dezen bekend gemaakt, dat aan den pachter der madat-kitten vryheid is verleend om, behalven

op de hem reeds gepermitteerde plaatzen, noch op de zogenaamde Bazaar Lama in een daartoe te gebruiken huis amphioen te mogen laten koopen en verkoopen, onder deze expresse voorwaarde echter, dat dezelve in het huis, waarin die verkoop zal geschieden, niet zal mogen geschooven worden, op poene, dat de bewoonder van dat huis, wanneer hy bevonden word zulks te hebben toegelaten, ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, verbeuren zal een boete van twee honderd ryksdaalders en de pachter het dubbeld bedragen daarvan of vier honderd ryksdaalders, terwijl zy by ouvermogen om deze boeten te voldoen in de ketting zullen worden geklonken om voor den tyd van een jaar aan de gemeene werken te arbeiden.

5 Maart. *Vergunning voor borgen van pachters op publieke vendutiën te koopen.*

In de resolutien der Indische Regering werd aangeteekend, dat Commissarissen Generaal »qualificatie hebben verleend om de borgen van de pachters dezer hoofdplaats op de vendutiën als kopers te admitteren, mits alvorens, ten genoegen van vendumeesteren, cautie stellende tot zodanig een bedragen, als waar voor zy begeeren gecrediteerd te worden; en het hier tegen leggend interdict by de instructie voor het vendu-kantoor en de generaale pacht conditien in zo ver te altereeren”.

8 Maart. *Last op de buiten-kantoren geene genie- of artillerie-officieren ter aanstelling of bevordering aan de Hooge Regering voor te dragen dan na behoorlijk afgelegd examen, door hunne chefs af te nemen.*

Een certificaat van die chefs nopens de bekwaamheid van de voorgedragenen moest de voordracht vergezellen.

8 Maart. *Toekenning eener toelage aan den doodgraver van het kerkhof te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan aan den doodgraver van het

nieuw aangelegd kerkhof, ten einde by het begraven van twee à drie lyken daags geen vertraging te veroorzaaken, te permitteeren maandelyks voor 6 vaste koelies in rekening te mogen brengen:

rd^s 30: — of 5 rd^s ieder,

- 1:12 tot den inkoop van schryfgereedschappen,
- 1:12 tot den inkoop van diverse gereedschappen en touw-werken,
- 2: — voor wagenhuur tot het bezorgen der maandelijksche rapporten en dus

rd^s 34: 24 's maands aan ongelden, zonder meer, behalven de kerkrechten, die aan den kerkmeester voor de lyken, die uit het hospitaal worden begraven, moeten worden uitgekeerd.

15 Maart. Wijziging in het opkomen naar Batavia van de bovenlandsche Regenten.

De heer Gouverneur Generaal gecommuniceerd hebbende, dat de gezamentlyke regenten by hun jongst aanweezen alhier aan zyn hoog Edelheid hebben te kennen gegeven, hoe zwaar en kostbaar het hun en drukkende voor de ingezeetenen valt, dat zy tegens ons nieuwe jaar moeten afkomen om wegens de door hun geleverde producten af te reekenen, dewyl dit in het slegtste van de regen mousson valt en de leverantiën dan nog zelden of nooit geheel zyn afgeloopen, waardoor hunne tochten herwaards, zo wel als hun retour, ten uittersten moeylyk vallen en zy verplicht worden dikwyls wel tot twee maanden hier te moeten verblyven, hetwelk voor hun zeer kostbaar is en niet dan zeer uadeelig voor hunne regentschappen en de cultures weezen kan, behalven dat veelen derzelven door het Bataviaasch klimaat komen te overlyden en dat de gemelde regenten uit dien hoofde zyn hoog Edelheid dan ook ten instanstigsten verzogt hadden, dat door deze regeering een ander, meer geschikte tyd mogt worden bepaald, waarin zy zullen dienen herwaards te komen; zo is goedgevonden en verstaan het afkomen der meergemelde regenten voor het vervolg te bepalen tegens den eersten van de maand

April, als wanneer de leverantiën geheel kunnen zyn afgelopen en zy met een vertoef alhier van agt à uiterlyk veertien dagen naar hunne regentschappen zullen kunnen terug keeren.

Zie ook 6 Februarij 1801.

19 Maart. *Vernieuwing van het bepaalde op 8 October 1751 nopens het bevorderen van cadets de marine.*

Bovendien werd bepaald, „dat gene zee-officiers tot hogere qualiteiten in den aanstaande zullen worden bevordert, dan nadat zy door den baas kaartemaker, ten overstaan van twee capitains ter zee, geëxamineerd, daartoe bekwaam bevonden en van hunne bekwaam-bevinding de nodige certificaten by deze Regering ingekomen zullen wezen”.

^{19 Maart}
^{2 April}. *Last op de buiten-kantoren »van alle voorvallende »zaken betrekkelijk de militie” mededeeling te doen aan den generaal-majoor in dienst der Bataafsche Republiek, generaal en chef over Compagnie’s militie in Indië.*

Zie ook 1/12 Februarij 1799.

26 Maart. *Voorschrift nopens de buiten-regenten van de hospitalen te Batavia.*

Is goedgevonden te bepalen, dat in den aanstaande, nevens den heer commissaris, Neun, of zodanig ander lid dezer regeering, als daartoe zal worden benoemd, als buiten regenten van dezelve zullen moeten fungeeren de visitateur generaal der Indische negotie-boeken, het opperhoofd over het generaal tractements-comptoir, de sabandhaar en licentmeester, het hoofd van de chirurgie, de eerste administrateur in de medicinaale winkel en de stads chirurgyn.

26 Maart. *Voorschrift nopens de opname van zieken in de hospitalen te Batavia.*

Is goedgevonden alle chefs en hoofden, zo van de militie

en de marine, als van de politie, te qualificeeren om hunne onderhoorigen op een schriftelyk daarvan te verleen bewys in het hospitaal te doen overbrengen, even zo als dit tot nu toe alleen is toegestaan geweest aan den binnen regent van het binnen hospitaal, de chirurgyns majors, de opper-chirurgyns der buiten posten en die van Compagnie's schepen.

26 Maart. Instructie voor den hospitalier of eersten practizyn van het buiten-hospitaal te Batavia.

Het buiten-hospitaal volgens besluit van de hooge regeering van den 24^{en} Augustus anno passato in vier departementen verdeeld zynde, namelyk: in dat van den hospitalier of eersten practizyn, dat van den apothecar, dat van den schaffhaas en dat van den zickenvader, en derzelve verrigtingen na den aart van ieder departement bepaald en onderscheiden zynde, zal de hospitalier of eerste practizyn zich hebben te gedragen aan de ondervolgende poincten, als:

Art. 1. De hospitalier of eerste practizyn zal zyn de eerste perzoon, onder wiens op- en toezigt speciaal zal zyn het gemelde hospitaal en de daar in zynde zieken en bediendens, onder het hooger gezach van den praesenten heer commissaris en de buiten-regenten over de hospitaalen.

Art. 2. Hem zal de gansche directie van 't gemelde hospitaal incumbereen, weshalven de overige bediendens onder hem zullen sorteeren en gesubordineerd zyn; echter zal hy niet vermogen in het een of ander willekeurig te handelen, maar zich stiptelyk gedragen aan de poincten, die hem in deezen zullen worden voorgeschreeven, zo mede die by instructie voor de bediendens van ieder departement zyn bepaald.

Art. 3. By extra-ordinaire voorvallen, die dadelyk voorziening vereischen, zal hy, zonder uitstel, daarvan kennis geven aan den heer commissaris en, by absentie, die op denzelfden volgd, ten einde na omstandigheden daar omtrent te voorzien; echter zal hy in zaaken van aanbelang en die geen uitstel veelen kunnen, dadelyk zodanige voorzieningen mogen

beraamen, als de omstandigheden zullen vorderen, mits dan ook daarna behoorlyk kennisse werd gegeven aan den eersten commissaris of die deszelfs plaats zal komen te bekleeden.

Art. 4. Hy zal geene der officiërende in de onderscheidene departementen, nog de mindere bediendens, even zo min de impotenten, onbescheiden mogen bejegenen, veel minder hun door scheldwoorden ofte op eenige andere wanvoegelyke wyze mishandelen; evenwel zal hy alle de zulke, die zich in het een ofte andere te buiten gaan of misgrepen hebben, daar over op eene bescheidene wyze onderhouden en tot hunne verplichtingen opwekken; dan, by aldien dit van geen effect mogt zyn, zal hy daar over zyn beklag doen by den meermelden commissaris om deswegens deszelfs bevel af te wagten.

Art. 5. Indien nogthans de voornoemde officiërende mindere bediendens of de impotenten zich in het een of ander mogten misgrypen, waar van de gevolgen nadelig zouden kunnen zyn, of zich volstrekt disobedient omtrent hem mogten gedragen, zal hy de magt hebben de eersten in kamer-arrest te stellen en de anderen in het gewoon arrest te doen plaatzen, mits dan ook daar van ten eersten kennis geevende aan den heer commissaris om verder daarin te voorzien.

Art. 6. Hy zal de zieken, die aan interne ziekzens laboereen, zo meede de zulke, die aan accidenten van eenige aangelegendheid krank leggen, dagelyks moeten inspecteeren, des morgens de klokke ses en des middags de klokke 4 uren of zo veel vroeger na rato de omslag zulks zal koomen te vereischen; voorts zo dikmaals, als hy dit verder nodig zal oordeelen, en aan dezelve voorschryven de vereischt wordende medicynen, kost, drank en andere behoefkens, die hy na den aart hunner ziekzens, enz. dienstig en nuttig zal oordeelen.

Art. 7. Niet dan in gevallen, die eene onmiddelyke voorziening vorderen, zal hy tot de amputatie aan eenige lyders mogen overgaan zonder daarvan kennis te hebben gegeven aan den heer Gouverneur Generaal en den heer commissaris over de hospitaalen en daartoe alvorens verlof verkregen te hebben.

Art. 8. Inzonderheid zal hy ook toezien en waaken, zo voor de goede bereiding, toediening en verstreking der medicynen, kost, drank, enz., als voor de goede oppassing en zindelykheid der zieken en die der zuiverheid hunner kleding en legging, gelyk ook voor het reinigen en schoonhouden der vertrekken, mitsgaders in alles dat geene verrigten, wat hy tot welzyn der zieken in hetzelfde, als meede tot voordeel van de Edele Compagnie, zal nodig en nuttig oordeelen.

Art. 9. Tot dat einde zal hy gehouden en verplicht zyn om ten minsten een maal in de week, op een onbepaalde dag en uur, alle de ziekenhuizen op te neemen en de zieken, zo Europeesen, als Javaansche en Moorsche zeevaardenden ofte inlanderen, inspecteeren en nauwkeurig nagaan, of dezelve van de andere practizyns, de onderchirurgyns en oppassers na behooren behandeld, mitsgaders of dezelve na vereisch voorzien worden van medicynen, levensbehoeftens, kleding en beddegoederen, zo meede of in de ziekenvertrekken alles zuiver en schoon word gehouden.

Art. 10. Alle inkomende kranken zal hy zo spoedig, als het doenlyk is, in perzoon moeten inspecteeren, zo om dadelyk den aart van hunne ziekte op te neemen en daar van aantekening te houden, als om te zorgen, dat dezelve na behooren gereinigd en zonder uitstel van het nodige voorzien worden.

Art. 11. De zieken van de alhier ter rheede leggende schepen van vreemde nation zullen meede tot dit hospitaal toegang hebben en gelogeerd en gedefroyeerd, mitsgaders op dezelve voet als de Compagnies dienaaren, enz. behandeld worden, tegens de betaling van een ryksdaalder per dag voor de kost, drank en medicynen, mitsgaders beddegoederen en wat verders tot derzelve reiniging vereischt word; echter zal hy de zulke niet mogen inneemen of uitmonstereen zonder schriftelyk bewys van den sabandhaar en licentmeester, dat aan den heer commissaris over de hospitaalen zal worden vertoond; terwyl, tot voorkooming van alle nadeelen voor de Edele Compagnie, weekelyks aan gemelden heer commissaris schriftelyke opgave zal geschieden van de zieken, die van de

vreemde schepen ingekoomen en in die week uitgemonsterd zyn, om te kunnen nagaan, of de Edele Compagnie daar voor na hehooren betaling heeft genooten, doch onder deze restrictie, dat zodanige impotentes of reconvalescenten niet uitgemonsterd zullen worden dan voor dat het aan den heer commissaris over de hospitaalen gebleeken zal zyn, dat het voor dezelve invoegen voorschreven verteerde betaald zal zyn.

Art. 12. Hy zal geene zieken in het hospitaal aanneemen zonder schriftelyk bewys van waar dezelve worden ingebracht, en waar van hy dadelyk aan den boekhouder zal kennisse geeven om in de hospitaals boeken ingeboekt te worden; en zullen tot het verleenen van zodanig bewys gequalificeerd zyn alle chefs en hoofden, zo van het militaire, marine, als politieke departement, ongereekend de binnen-regent van het binnen-hospitaal, chirurgyn-majors, opperchirurgyns van de buiten-posten en die van de schepen ter rheede, reeds van ouds af daar toe gequalificeerd; onder deese conditie nogthans, dat meermelde hospitalier altoos in het oog diend te houden de gestatueerde ordre sub dato 28 October 1796, concernerende het langer aanhouden der zieken in de respective departementen dan de bepaalde drie dagen.

Art. 13. Wanneer het nogthans gebeuren mogte, dat een zieke in het hospitaal word gebragt zonder voorzien te zyn van het bewys, by art. 11 en 12 gemeld, zal hy de zulke, even als andere zieken, inneemen en ook op dezelve voet behandelen en van het nodige voorzien, dog hy zal in zulken gevalle verpligt zyn dadelyk daarvan kennisse te geeven aan den meermelden heer commissaris of die op denzelven volgd, met eene voldoende opgave van waar en hoedanig dezelve ingebracht is, ten einde te kunnen nagaan, waaraan dit versuim is toe te schryven, en om in den aanstaande daarin te worden voorzien.

Art. 14. Hy zal in het voorschryven der medicynen voor de zieken eene vaste practyk houden, immers voor zo verre doenlyk zal zyn, ten einde de apothecar na deeze cynosure in het bereiden der medicynen en het toedienen derzelve

aan de zieken kan te werk gaan, ter voorkooming van alle disorders, die uit eene contrarie handeling kunnen resulteren, en om teevens meerder spoed in het bereiden en uitdeelen der medicynen aan de zieken by te zetten.

Art. 15. Hy zal omtrent het voorschryven der kost, drank en andere behoeftigheden zich moeten gedragen aan het reglement op de diret voor de zieken, op de voordracht van voorschreeven heer commissaris door hun Hoog Edelhedens geapprobeerd en bereeds voor lang met goed succes in gemelden hospitaalen ingevoerd.

Art. 16. Hem zal tot adsistentie werden toegevoegd een oppermeester, drie tweede meesters en twee derde meesters, waar van het getal zal worden vermeerdert naar augmentatie der zieken van 300 tot 500 koppen of zo veel meer, als met 'er tyd in dit ziekenhuis zullen worden gelogeerd; met dien verstande nogthans, dat alleen tot dies vermeerdering moeten dienen de scheeps oppermeesters, aan de wal leegloopende, dewelke dus van het hoofd der chirurgie zullen moeten werden verzogt en hunnen dienst in het buiten-hospitaal zullen moeten presteeren, zonder verder genot dan hun gewoonlyk tractement van scheeps oppermeesters; voorts zal hy 3 à 4 leerlingen by de chirurgyns en den apothecar mogen plaatzen om tot de geneeskunde opgeleid en bekwaam gemaakt te worden.

Art. 17. Ter vermeidng van ingewikkelde morseryen, die de gevolgen doorgaans zyn by de chemische bereiding van medicamenten, zal in het hospitaal het stookken van composita in het beheel niet worden gepermitteerd, terwyl alle medicamenten, die in de apotheek van het hospitaal benodigd zyn, uit de medicinaale winkel op ordonnantien van den heer Directeur Generaal of die het zelve prouinterium waarneemt, aan den apothecar zullen werden afgegeeven; nogthans zal hy de eisch vooraf moeten overgeeven aan den gemelden heer commissaris en voor de benodiging moeten teekenen, na dat vooraf, niet alleen deeze, maar ook alle ordonnantien, op de respectie administratien luidende, door den boekhouder voor geboekt zullen zyn geteekend.

Art. 18. Hier van zullen echter uitgezonderd zyn alle zodanige artikelen, als aan een spoedig bederf onderworpen zyn en waar van de bereiding in de apotheek van het hospitaal met minder kosten en tevens ter beeter bereiking van het oogmerk zal kunnen geschieden, en die ter voorkoming van alle misverstand by een schriftelyke notitie aan den hospitalier zullen moeten worden opgegeven.

Art. 19. Ter voorkoming, dat geen anderen dan die weezentlyk ziek of reconvalescent zyn, in dit hospitaal gelyeerd en gedefroyeerd worden, zal hy maandelyks, om de vyf dagen, uitmonstering houden van alle de kranken, die hersteld zyn en dienst kunnen doen, vallende de laatste uitmonstering op den laatsten dag van de maand.

Art. 20. Direct na de uitmonstering zal aan den boekhouder dadelyk opgave geschieden, welke perzoonen uit het hospitaal gegaan zyn, die vervolgens zal moeten zorgen, dat daarvan lysten worden bezorgd op het tractements-comptoir, met bekendstelling van den datum, dat de uitmonstering is geschied.

Art. 21. Hy zal verplicht weezen maandelyks, met het einde der maand, een schriftelyk rapport te formeeren, niet alleen van de impotenten, die in het hospitaal zich bevinden, met bekendstelling van degeene, die gedurende de maand ingekomen en uitgegaan, mitsgaders overleden zyn, maar ook van de ziekten, waar aan de in het hospitaal geleege hebbende perzoonen die maand hebben gelaboreert, zo van hun aanvang, beloop, als uitgang, welke daarvan zyn gecureert en welke zyn gestorven, ten einde aan den heer Gouverneur Generaal en commissaris van de hospitaalen overgegeven te worden.

Art. 22. Hy zal zyne voorname betragting maaken te zorgen voor de goede bereiding der medicynen en toediening van dezelve aan de zieken, mitsgaders de verstrekking van de kost en drank, dat de lyders daar van op de behooryke tyden worden voorzien, zo meede van alle andere behoefigheden, die volgens de bepaling aan de zieken verstrekt behooren te worden, alzo dit een der voornaamste requisiten is tot het

bereiken van het heilzaam oogmerk der presente inrigting van het hospitaal; wordende hem ten dien einde met alle nadruk aanbevolen in deezen opzichten nauwlettend toe te zien, dat geen fraudes of bedriegeryen plaats vinden of door iemand, wie hy ook zy, gepleegd worden en, by ontdekking, daar van dadelyk kennisse te geeven aan den commissaris over de hospitaalen, met aanwyzing van de geene, die zich aan zodanig wanbedryf mogt hebben schuldig gemaakt, ten einde na verdiensten te kunnen werden gestraft.

Art. 23. En om in alles te beeter het oogmerk te bereiken zal hy geen particuliere practyk mogen waarneemen of oefenen, maar alleen geattacheert weezen aan de lyders in het hospitaal, gelyk dit meede niet zal mogen geschieden van eenige der andere geneeskundige, die hem zyn toegevoegd.

Art. 24. Aan hem word tot dat einde tot een tractement toegelegd rd^s 670 ter maand of 's jaars rd^s 8040 papieren geld, met den rang van koopman en oud-Scheepen, behalven het vry gebruik van medicynen by ziekte of onpasselykheid.

Hy zal wyders by 't aanvaarden van zyn dienst de volgende eed moeten doen:

Ik beloof en zweer, dat ik in myn dienst van hospitalier my stiptelyk zal gedragen naar den inhoud van de instructie, voor mynen dienst beraamt, die ik aanneeme promptelyk en zonder afwyking te zullen nakoomen, mitsgaders door anderen, die my ondergeschikt zyn, te zullen doen agtervolgen, voor zo verre met billykheid van my zal kunnen werden gevordert; dat ik my beyveren zal de zieken, die aan myne zorge toebetrouwd zyn, met alle menschlievendheid en attentie gade te slaan en te behandelen met aanwending van alles, wat in myn vermogen zal zyn om de voorschriften van kost, drank, medicynen, kleederagien en alle verdere benodigtheden te richten ten meesten nutte der zieken en hunne herstelling; dat ik zorgen zal, dat al, hetgeene door my aan de zieken word voorgeschreeven, door de hoofden der onderscheiden departementen aan dezelve worde afgegeven, sonder het belang van voormelde hoofden te laten prevaleeren boven dat van de

lyders; dat ik echter ook teevens zal in het oog houden eene gepaste zuinigheid, zo verre het nut der zieken zal toelaten, om alle nodeloose ongelden te vermeiden; dat ik ook niet zal gedoogen, dat door de gemelde hoofden ofte door anderen van de provisien, medicynen, kleederagien, etc., etc., aan de Compagnie toebehorende en ten behoeve der zieken verstrekt, eenig ander gebruik gemaakt werd als voor de zieken en, by ontdekking van malversatie, de zulke, die zich daar aan zullen hebben schuldig gemaakt, dadelyk te zullen aangeeven aan de hooge regeering of den geenen, aan wien door hoogstdezelve het opzicht over de hospitaalen zal worden aanbevolen; en dat ik my wyders in myne administratie of voorschreeven dienst zal gedragen, als een eerlyk en getrouw dienaar van de Compagnie en een gemoedelyk verzorger der zieken betaamt.

Zoo waarlyk helpe my God Almachtig!

26 Maart. *Instructie voor den boekhouder van het buiten-hospitaal te Batavia.*

Het schryfcomptoir, behoorende tot de vier departementen, word beheerd door den boekhouder, aan wien tot adsistentie is toegevoegd een adsistent, waar meede dan ook, als 'er niet meer dan 300 koppen in het voorschreeve gasthuis logeeren, het werk compleet kan worden effen gehouden; dog, zo dra het getal der impotenten tot 300 koppen komt te klimmen, zal aan meermelden boekhouder, buiten de gemelde adsistent, noch worden toegevoegd een bequaam copiïst, ten einde geene vertraaging of verachtering omtrend het schryfwerk te causeeren.

Art. 1. De loopende boeken, die aldaar gehouden zullen werden, zyn en bestaan in:

het boek der inkomende	} impotenten,
» » » uitgaande	

de boeken van ieder huys in het bysonder, volgens haare nommers,

de monster-rollen,

de lyst der sterkte van het geheele hospitaal,

rende ïmpotenten, zo Europeesche, als inlandsche dienaaren, gelyk ook vreemdelingen.

Art. 7. Om de 10 dagen moet hy zorgen, dat aan het hospitaals comptoir, dus aan het opperhoofd van het generaale tractements comptoir, werd opgegeeven eene accurate aanwyzing van zodanige 's Compagnies dienaaren, als geduurende 10 dagen ingekoomen, uitgegaan of overleden zyn, excepto van de Wurtembergers en Fransche troupes, waarvan alleen maandelyks de nodige opgave voormeld werd opgemaakt en gesuppeditoord, en welke opgaven door de commandanten van de respective corpsen voor de echtheid moeten werden geteekend.

Art. 8. Zo dra vreemdelingen zullen werden uitgemonsterd, zal hy verplicht en gehouden zyn direct de reekening op te maaken en dezelve, na altoorens door den hospitalier voor gezien te zyn geteekend, door den schafhaas laten bezorgen aan den sabandhaar of licentmeester, ten einde de gemaakte guastos, gerekend à 1 rd^r per kop 'sdaags, van de vreemdelingen in te vragen en aan de Compagnie te verantwoorden.

Art. 9. Direct, na dat de lysten van den schafhaas, apothecar en ziekevader door den hospitalier teegens de verleende briefjes zyn geconfrontoord, nagegaan, voor accoord geteekend en by hem ontvangen zyn, zal hy dezelve onder ieder departement behoorlyk afschryven en vervolgens die afschryvinge met behulp van den adsistent puncteeren.

Art. 10. Alle ordonnantien van ontvangst in de respective administratien zullen door hem werden opgemaakt, geteekend en ingeboekt, gelyk ook die van uitbetaling voor geleeverd vlees, brood, vrugten, groentens, brandhout, als anderzints.

Art. 11. Alle hylagen, behoorende tot het effen stellen der boeken van de respective departementen, zullen in een vaste hand moeten worden ingebonden, ten einde hy confrontatie te kunnen werden afgegeeven.

Art. 12. Om de zes maanden zal hy aan de vergadering van het hospitaal overgeeven eene exacte memorie, aanwysende de verstrekte quantiteit van ryst en wyn op vaatwerken, ten

einde aan den schafbaas volgens het reglement te doen valideeren de noodige percentos.

Art. 13. Aan den boekhouder zal maandelijks tot bestaan werden verstrekt ryksdaalders 50 en by ziekte de nodige medicamenten gratis.

26 Maart. Instructie voor den ziekenvader van het buiten-hospitaal te Batavia.

Art. 1. De ziekenvader of zieken-op- en toezigter zal onder zyne speciaale toezigt en directie hebben de zieken en alle Europeesche zieken-oppassers, mitsgaders de slaven, daar toe geschikt.

Art. 2. Hy zal staan onder de directe ordres van de practizyns, dog in de eerste plaats van den hospitalier, zonder wiens voorkennis of consent hy niet vermogen zal zich buiten het hospitaal te begeeven, onder wat pretext dit ook zyn mag, ten einde in alle gevallen en, als zyn perzoon vereischt worde, present te zyn.

Art. 3. Hy zal de zieken dadelyk by hun aankomst in het hospitaal doen wasschen en reinigen met warm water en azyn en ze van hospitaalskleederen voorzien, na de ordre, mitsgaders het ziekevertrek en legplaats aanwyzen, die hem door den hospitalier of tweeden practizyn zal werden opgegeeven.

Art. 4. Hy zal de goederen van de impotenten, zodra zy binnen gebragt worden, ter presentie van twee practizyns, accuraat inventariseeren en daar van, niet alleen notitie houden, maar ook een gelyke notitie afgeeven aan de voornoemde impotenten, item de kist of kisten of goederen nommereeren en, gelugt zynde, wel doen bewaaren, op dat de zieken, hersteld zynde en uit het hospitaal gaande, hunne meede gebragte goederen onbeschadigd en na behooren wederom uit zyne handen te rug ontvangen, zullende hy aanspreekelyk zyn, by aldien daar over klagtig gevallen word.

Art. 5. By overlyden van een zieke zal hy den hospitalier direct ter hand moeten stellen de inventaris van zyne nagelatene

goederen om daar meede te handelen overeenkomstig aan de intentie van den heer commissaris en regenten van de hospitaalen.

Art. 6. Hy zal moeten zorgen, dat de zieken wel en vriendelyk door de oppassers en slaven bejeegend en behooryk, zo by dag, als by nacht, opgepast en bediend worden; tot dat einde zal hy nu en dan op ongeleegene en onbepaalde uren de ronde doen om de oppassers en andere bediendens actief en vigilant te houden.

Art. 7. Hy zal meede neerstig zorgen, dat de ziekenzaalen altoos schoon en zuiver werden gehouden en door het stookken nu en dan van vuuren en branden van oud buskruit, van reuk verwekkend hout of bladen, mitsgaders het besprengen met azyn, alle kwade of infecteerende dampen in de vertrekken te verbeeteren.

Art. 8. Hy zal nauwlettend moeten toezien, dat de zieken ter behooryke tyd gereinigd en van schoon linnen en beddegoederen voorzien worden, zo dikmaals als dit word vereischt.

Art. 9. Ten dien einde zullen onder zyne administratie en directie zyn alle hospitaals klederagien, beddegoederen, kooyen, waterbalies, emmers, spuughalies, lanthaarns en wal wyders nog volgens zyn inventaris tot zyn departement behoord en ten dienste van het hospitaal ter zyner verantwoording gesteld is en waar over hy nauwkeurig zorge en toezigt zal houden, op dat alles ten meesten nutte voor de krankten, etc., etc. en tot menage van de Edele maatschappy geadministreerd worde.

Art. 10. Hy zal accurate en distincte aantekening houden van alle ontvangst en verstrekkingen der goederen, die onder zyne verantwoording gesteld en onder art. 9 specifiek aangeweesen zyn, en daar van weekelyks by eene specificatie opgave doen aan den eersten practizyn, die, na examinatie en welbevindinge, dezelve zal moeten onderteekenen en aan den boekhouder om geboekt te werden overhandigen.

Art. 11. Alle verstrekkingen zullen aan hem geschieden op ordonnantien van den heer Directeur Generaal, na dat de heer commissaris over de hospitaalen daar van zal zyn geïn-

formeerd en voor de benodiging door den hospitalier zal weezen onderteekend.

Art. 12. Hy zal aan niemand, wie hy ook zy, eenige goederen mogen verstrekken, als hy overtuigd is, dat niet tot gebruik der zieken dienende zyn, en by de afgave van schoon linnen en beddegoederen telkens moeten zorgen een gelyke hoeveelheid van het vuile terug te bekomen, dat hy behoorlyk zal laten wasschen en verstellen, voor zo verre nog bruikbaar is, waar van echter blyft uitgezonderd de verstrekking aan de zieken by hun inkomen volgens art. 5.

Art. 13. Hy zal het gantsche terrein van het hospitaal tusschen de ziekenhuizen met de slaven van zyn departement moeten zuiveren en schoonhouden en van niemand, wie hy ook zy, eenige morsery, dat stank verwekken kan, gedogen.

Art. 14. Wanneer hy in het een of andere, 't zy door de hospitaals bediendens, die onder hem sorteeren, of die van de andere departementen mogte werden tegengewerkt, zal hy daar over zyn beklag in de eerste plaats moeten doen aan den hospitalier; dog, deeze hem niet maintineerende, de vryheid hebben zich direct te mogen adresseeren aan den voornoemden heer commissaris om daar in te kunnen voorzien.

Art. 15. Alle zes maanden zal, op ordre van meermelden heer commissaris, een accurate opneem geschieden van alle goederen, die ter zynner verantwoording loopen, van welker bevinding een schriftelyk rapport zal geformeerd en aen welmelden heer commissaris worden overgegeven, waar by in 't breede werd aangetoond, wat goederen in gebruik en in voorraad zyn, welke goederen versleeten of te zoek zyn geraakt en door anderen moeten werden verwisseld, als meede wat goederen in gebruik zyn geweest, die behooren gerepareert of voorzien te worden, ten einde teegens de boeken geconfronteerd en daarop by voornoemden heer commissaris en regenten over de hospitaalen de nodige dispositie genomen te worden.

Art. 16. Geen verbandlinnen in zyn geheel zal hy bevoegd zyn in het verband af te geeven, maar wel, nadat

hetzelve door twee practizyns ter zyner presentie behoorlyk tot windsels zal zyn gescheurd.

Art. 17. Nadat de hembden, beddelaakens en kussensloopen tot verstrekking aan de impotenten onbequaam zyn geraakt en eerder niet, zal hy dezelve mogen afgeeven in het verband tot het maaken van plukzel, mits voor die afgave dan ook eischende quitantie, ten einde te worden afgegeeven aan den boekhouder tot confrontatie en vereffening by de boeken.

Art. 18. In gevalle 'er in het verband mogten worden geëischt de voorwaards gementioneerde bruikbaare goederen, zonder dat 'er een genoegzaame voorraad onder deszelvs berusting mogte zyn, zo zal hy gehouden en verpligt zyn zulks ter kennisse te brengen van den heer commissaris, ten einde qualificatie te kunnen stellen op den inkoop van plukzel.

Hy zal maandelyks aan tractement genieten rd^e 50 of 600 rd^e 'sjaars aan papier, behalven vry gebruik van medicynen in geval van ziekte of andere ongemakken; wyders zal hy by het aanvaarden van zyn dienst doen den volgende eed:

Ik beloov en zweer, dat ik my in de bediening van ziekevader overeenkomstig het gewicht van die bediening zal gedragen en de instructie, die my voorgeschreeven is, niet alleen zelvsnauwkeurig zal agtervolgen, maar ook door anderen, die my ondergeschikt zyn, doen agtervolgen; zullende de zieken door my met alle attentie en zorgewerden nagegaan, opdat dezelve in hunne verblyfplaatsen behoorlyk gereinigd en zuiver gehouden werden; dat ik tevens zal zorgedragen tegens alle verwaarloozing van de bedde- en linne goederen, zo meede van al het overige, dat ter myner verantwoordingszal komen; dat ik wyders ook zal beletten, dat het geene verstrekt word, tot geene andere eindens als ten dienste en tot nut van de zieken gebruikt word; en dat ik overigens my omtrent alles, deeze bediening betreffende, zal gedraagen, als een eerlyk en braav man hetaamd.

Zoo waarlyk helpe my God Almachtig!

26 Maart. *Instructie voor den apotheker van het buiten-hospitaal te Batavia.*

Art. 1. De apothecar heeft 't opzicht over 't derde departement; nogthans ondergeschikt zynde aan den hospitalier, zal hy zig dus alleenig hebben te hemoeyen met zyn apotheek en het toebereiden van de voorschriften van practizyns, dat zo menagieus als mogelyk en navolgens eene vaste cynosure praecis en zindelyk zal moeten gedaan en op de meest spoedigste wyze aan de kranken bezorgt worden.

Art. 2. Ten dien einde zal hy de nodige medicamenten uit 's Edeles Compagnies medicinalen winkel mogen eischen en geene dan deugdzaame en aan het oogmerk voldoende ontvangen, die hy vervolgens met de uiterste attentie en zorg voor derzelve conservatie zal administreeren.

Art. 3. De verstrekking van medicamenten zal aan hem geschieden op eene schriftelyke ordonnantie van den heer Directeur Generaal en deeze ordonnantie zal hy niet mogen laten opmaaken als met consent van den heer commissaris van de hospitaalen, na dat door den hospitalier voor de benodiging en door den boekhouder voor geboekt geteekend zal zyn.

Art. 4. Hy zal tot assistentie hebben een oudermeester als tweede apothecar, nevens een leerling en twee slaven, die onmiddelyk onder hem gesubordineerd en verplicht zullen zyn desselvs bevelen te gehoorsaamen.

Art. 5. Hy zal nauwkeurig aanteekening houden van de successivelyk door hem ontvangen en dagelyks verbruikt wordende medicamenten en daar van weekelyks by een specificatie opgave doen aan den eersten of, in dies absentie of indispositie, aan den tweede practizyn, om te worden nagezien en geteekend, vervolgens, benevens de voorschriften van den hospitalier en de practizyns, aan den boekhouder te worden overgegeven ten einde tegens de voorschriften en restanten geconfronteerd en by zyn boeken maandeliks verhandeld te werden.

Art. 6. Hy zal direct of indirect niet vermogen eenige

de minste geneesmiddelen af te geeven, aan wien het ook wezen mag, dan die tot gebruik der zieken in het hospitaal, door den hospitalier en verdere practizyns daar toe gequalificeert, voorgeschreeven zyn, als meede aan den hospitalier en verdere hospitaals bediendens, in cas van ziekte, dog anders niet.

Art. 7. Ter voorkoming van misbruiken ofte andere kwade practyken word aan hem geinterdicéerd eenige chemicalia of composita te vervaardigen, zullende hy dus alle benodigingen direct uit de apotheek van de Edele Compagnie moeten eischen, ten welken einde dezelve werd overgeweesen naar art. 17 en 18 der instructie, voor den eersten practizyn of hospitalier ten dien opzichte vastgesteld en beraamd.

Art. 8. Alle zes maanden zal door eene commissie van deskundigen de opneem geschieden, zo van de medicamenten, als wat verders ter zyner verantwoording loopt, om by een ampel rapport van hunne bevinding te dienen en te worden geconfronteerd teegens de boeken.

Art. 9. Behalven deeze ordinaire opneem zal het aan den heer commissaris staan om, zo dikmaal hy dit raadsaam en dienstig oordeeld, de apotheek te laten opneemen, en waar aan hy zich goedwillig zal moeten onderwerpen.

Art. 10. Eindelyk zal aan hem ten dienste der apotheek nog werden verstrekt en afgelengd:

2 vademen brandhout om de drie maanden,

$\frac{1}{2}$ pees guinees, ruuwe, om de zes maanden en

3 kannen lamp-oly maandelyks.

Art. 11. Hy zal aan tractement 's maands genieten rd^r 100 of rd^r 1200 'sjaars in papier.

Eindelyk zal hy doen by het aanvaarden van zyn dienst de volgende eed:

Ik beloov en zweer, dat ik my geduurende de waarneeming van myn dienst als apothecar stiptelyk zal gedragen naar den inhoud van de instructie, voor myn dienst beraamd; dat ik de medicamenten, die my van de Compagnie zullen verstrekt worden, met de meeste zorg zal administreeren en in het

bereiden daar van stiptelyk zal volgen de voorschriften van den hospitalier; dat ik voorst zal zorgen, dat de zieken de hun voorgeschreeven artzneyen behoorlyk bekoomen en inneemen, zonder vervalsching of vermindering van de quantiteiten; dat ik geene medicynen, hoe genaamd, anders verstreken zal, als die werkelyk ten dienste en gebruike van de zieken door den hospitalier my voorgeschreeven zullen werden.

Zo waarlyk helpe my God Almachtig!

26 Maart. *Instructie voor den schaftbaas van het buiten-hospitaal te Batavia.*

Art. 1. De schaftbaas heeft 't opzicht over het tweede departement, dog is in de eerste plaats teevens ondergeschikt aan den hospitalier of eersten practizyn, zonder wiens voorkennis of consent hy niet vermogen zal (buiten den dienst) elders te gaan of zich buiten het hospitaal te begeeven.

Art. 2. Hy zal zich volstrekt met niets anders hebben te bemoeien als met het geene, dat tot de schaftery behoord, en zyne voornaamste betragting zal zyn om stiptelyk te voldoen aan de voorschriften van den hospitalier en verdere practizyns, zo in het bereiden van de spys en drank voor de zieken, als om te zorgen, dat een ieder, waar voor zulks gevraagd is, het zyne ter behoorlyke tyd bekomt.

Art. 3. Hy zal onder zyne beheeringe en verantwoording hebben de combuis en wat daar toe behoord, het provisie-magazyn van het hospitaal en de vaartuigen met al het vee.

Art. 4. Onder zyne ordres zullen staan de kok en koksmaat en bottelier, beneevens een toereikend getal slaven, zo voor de combuis, als dispens.

Art. 5. Hy zal alle morgen ten zes uuren aan den hospitalier moeten vertoonen de in gereedheid gebrachte schaftlyst en, na dies approbatie, de nodige ordre geeven aan den kok, onder afgave van alles, wat tot het bereiden van dezelve vereischt word; zullende de spyze, voor dat onder de zieken word verdeeld, aan den hospitalier of tweeden practizyn ter preuve worden aangeboden.

Art. 6. En, om daar omtrent het oogmerk te beeter te bereiken, zal hy alle dagen by de achtermiddags-ronde tegenwoordig zyn en daarby accuraat aantekenen, wat door de practizyns, zo voor dagelyksche spys, als tot extra-ordinaire verkwikking, aan de kranken voorgeschreeven word om, na gedaane ronde, een generaale zamentrekking te formeeren van al, het gene den volgenden dag zal nodig zyn voor de kranken, en daar toe dadelyk de nodige arrangements te maken.

Art. 7. Hy zal accurate aantekening houden van het geen door hem uit de onderscheidene administratien ten dienste der zieken word ontvangen, als meede van de dagelyksche verstrekkingen, na de voorschriften en schriftelyke ordres van de eerste of tweede practizyns; inzelvervoegen ook van alles, wat op zyn requisit door den leverancier van het vlees, spek, de groentens, etc., etc., aan het hospitaal geleverd word, en daar van alle weeken een juiste specificatie formeeren en overgeeven aan den eersten practizyn of, by absentie of indispositie, aan den tweede, om na te gaan, of de door hem opgebragte verstrekkingen overeenkoomen met de voorschriften en ordres, die daar voor zullen dienen te teekenen, ten einde aan den boekhouder ter hand gesteld te worden om nader te confronteeren met de voorschriften, ordres en restanten en vervolgens by zyne boeken te verhandelen.

Art. 8. Alle verstrekkingen uit de pakhuizen zullen aan hem geschieden op schriftelyke ordonnantien van den heer Directeur Generaal, die door den boekhouder zullen moeten worden ingeboekt en door den eersten practizyn voor benodigd geteekend, waar na die aan den heer commissaris ter approbatie zullen worden aangeboden ter voorkoming van alle misbruik.

Art. 9. Hy zal zich soigneuselyk onthouden eenige verstrekkingen te doen van provisien ofte andere articulen buiten de zieken, zullende, by ontdekking van dien, daarover na verdiensten worden gecorrigeert.

Art. 10. Hy zal maandelyks, met het uiteinde, by eene schriftelyke en behoorlyk door hem geteekende notitie moeten

opgeeven de hoeveelheid vleesch, spek en pluimvee, dat gedurende de maand aan het hospitaal ten dienste der zieken geleverd is, om het bedragen daar van, met en benevens dat van groentens en andere behoefligheden, etc., etc., op ordonantie van den heer Directeur Generaal uit Compagnies kassa te ontvangen.

Art. 11. Hy zal in alles de nodige menage betragten, nogthans zorgende, dat de zieken van 't nodige na behoren worden voorzien, en niet dan deugdsame provisien, etc., etc. uit de pakhuisen en van den leverancier ontvangen en aan de zieken verstrekken, blyvende hy verantwoordelyk voor die goederen, die door den hospitalier of practizyn als bedorven en onbruikbaar afgekeurd worden.

Art. 12. Om verzeekerd te zyn, dat de restanten onder deszelvs administratie met de boeken koomen te accordeeren, zal de heer commissaris, na goedvinden, den opneem door twee buiten-regenten laten gevolg neemen, zo dikwyls als dezelve zulks nodig zal oordeelen.

Art. 13. By aldien het mogte gebeuren, dat de practizyns by de dagelyksche ronde gemelden schafbaas ordonneerden verstrekkingen te doen, die regelregt teegens de vastgestelde dieet-lyst of den gebruike aandruisten, zo zal hy als dan verplicht en gehouden zyn hier van ten eersten kennisse te geven aan den hospitalier, ten einde hier in de nodige ordre te kunnen stellen.

Dog, by aldien gemelde schafbaas vermeend in 't een of ander te worden benadeeld ofte verkort, zal hy als dan vryheid hebben zich te adresseeren aan den heer commissaris of aan den praesident der hospitaalen in der tyd.

Art. 14. Hy zal maandelyks aan tractement genieten rd^s 85 of 'sjaars rd^s 1020 aan papieren van credit, behalven vry genot van medicamenten ingevalle van ziekte ofte andere ongemakken, doende by 't aanvaarden van zyn dienst de volgende eed:

Ik beloov en zweer, dat ik my stiptelyk zal gedragen aan den inhoud van de instructie, voor myn dienst beraamd, en

de dranken, provisien, nevens alle andere behoeftheden, die ten behoeven der zieken in dit godshuis onder myne verantwoording zullen gesteld worden, ten meesten belange, zo van de Compagnie, als van de zieken, zal administreeeren, zonder daar van eenige andere verstreking, hoe genaamd ook, te doen, als die my door den hospitalier zullen werden voorgeschreeven en die ik by my zelven weet en overtuigd ben zodanig te zyn gesteld, dat aan de zieken kunnen afgegeven worden; en dat ik overigens my in alles zal gedragen als een eerlyk man betaamd, terwyl ik inzonderheid zal zorgen, dat omtrent de aanbestedingen van vleesch, groentens, vruchten, etc. etc., door de leveranciers geen malversatie, die de Compagnie nadeelig zyn, werden gepleegd.

Zo waarlyk helpe my God Almachtig!

26 Maart. *Provisioneele instructie voor den hospitalier te Buitenzorg.*

§ 1. Aan alle impotente, die permissie hebben verkreegen zig naar Buitenzorg te begeeven ter verdere herstelling, zal voor derzelver vertrek ter hand werden gesteld een schriftelyk bewys, getekend door den heer commissaris over de hospitaalen, om te dienen tot narigt van den hospitalier aldaar.

§ 2. Voor het transport na derwaards met de retourneerende, leege buffels karren zal door den heer commissaris over de hospitaalen aan en ten behoeven van den voerman worden betaald 30 stuivers, om van de kostgelden van de impotente wederom te worden afgetrokken.

§ 3. Tot defroyement zal aan den hospitalier, 's Compagnie's weegen, worden gevalideert:

9 stuivers Indias 's daags voor ieder kop, in steede van medicynen, verband-linnen en kost,

40 ƒ ryst voor ieder kop 's maands, dan wel 8 stuivers voor ieder gantang,

4 ƒ koffy voor ieder kop 's maands en

3 kannen arak op bittere kruiden voor ieder d^o d^o.

En dan ook voor ieder 10 koppen impotenten, die aldaar bescheiden zyn :

3 kannen lamp-oly tot nagtligt.

§ 4. Met het begin van iedere maand zal de hospitalier gehouden en verplicht zyn aan den heer Gouverneur Generaal en den heer commissaris over de hospitaalen alhier te zenden een pertinente naamlyst van alle impotenten, die aldaar gelogeert zyn, met aanwyzing, wanneer aldaar aangekomen, aan welke ziekten dezelve laboreeren en of 'er hoop van herstel is.

§ 5. Deze naamlyst zal dan ook voornamentlyk dienen tot het bezorgen der voorschreeve gelden, mitsgaders voor de tractementen van de impotenten, waar van nader zal worden gesproken, en welke penningen door den heer commissaris over den inlander zullen worden afgezonden.

§ 6. Van alle impotenten, die aldaar ter cureering leggen, zal worden ingehouden de geheele gage; om hun echter eenigzins te gemoed te koomen, zo zal maandelyks aan een ieder derzelve worden verstrekt het gewoonlyk kostgeld, door hen, voor dat in het hospitaal zyn gekoomen, ontvangen en genoten.

§ 7. Dan, vermits 'er eenig onderscheid diend plaats te hebben tusschen de schafting der gemeene militairen of matroosen en die der officieren, zo verwagt men van meermelden hospitalier deszels consideratien, ten einde ten dien opzigte de nodige bepalingen te kunnen beraamen.

§ 8. By arrivement van impotenten aldaar zal de hospitalier verplicht zyn schriftelyke kennisse te geeven aan den commandant, Chambon, gelyk ook zulks diend plaats te hebben by derzelve vertrek, ten einde te kunnen zorgen voor de terug reise, zonder dat meermelde commandant zig zal mogen bemoeien met de vast bepaalde of nog te bepaalene instructie en beheering van voorschreeven hospitaal, die alleen gedefereerd en opgedragen is aan den teegenswoordigen hospitalier.

§ 9. In gevalle het echter mogte gebeuren, dat de impotenten te onvreeden waaren over de behandeling van den hospitalier, zo zal het hun vry staan zich ten dien einde te

adresseeren aan den commandant voornoemd, die als dan gequalificeerd is derzelve klachten te onderzoeken en te brengen onder het oog van den heer commissaris en de buiten-regenten over de hospitaalen.

§ 10. Tot gemoedkoming van den hospitalier zal 'er jaarlyks uit 's Compagnie's medicinalen winkel aan hem, tegens inkoops prys, worden verstrekt een bedragen van / 250 aan medicamenten, ter zyner keuze, ingaande met primo January jl. en eindigende met ultimo December 1799.

§ 11. De hospitalier zal gehouden zyn aan den heer commissaris en de buiten-regenten over de hospitaalen alhier ten eersten te suppediteren een vast reglement, hoedanig en op welke wyze hy zal vermeenen, dat, zo wel de schafting, als het toedienen van medicamenten aldaar zal dienen te geschieden, ten einde zich daar over te kunnen verklaaren.

26 Maart. *Voorschrift nopens het bezoeken van zieken in de hospitaalen en het doen overbrengen derwaarts van zieken.*

Is goedgevonden aan alle de hoofden der respective departementen ter dezer hoofdplaats vryheid te verleenen om hunne onderhoorigen in de hospitaalen te komen en te doen bezoeken en naar derzelve behandeling onderzoek te doen, zoo dikwerf zy dit nuttig en nodig zullen oordeelen.

26 Maart. *Bekendmaking, dat diakenen der Gereformeerde gemeente te Batavia, »naar jaarlyksche gewoonte», openlijk verantwoord zouden hunne gestie van de armen-gelden gedurende het jaar 1798.*

$\frac{26 \text{ Maart}}{2 \text{ April.}}$ *Voorschrift nopens handel in arak.*

Tot geriev van den smallen handelaar is, op den voorstel van den heer Gouverneur Generaal, goedgevonden en verstaan den araksbranders alhier te permitteeren om hunne arak, behalven in de by het placcaat van den 15^{en} Juny 1798 bepaalde

heele en halve leggers, mede te mogen debiteeren in heele en halve aamen, mits dezelve de bepaalde maat houden van 90 kannen de heele en 45 kannen de halve aam, ieder kan gerekend op tien mutsjes, en mits deze aamen alvorens door den ykmeester geëykt en gebrand worden met een distinctief merk, ten blyke, dat zy de bepaalde maat houden, op poene van een honderd gekartelde zilvere ducats ten behoeven van de stads kas voor ieder heele of halve aam, die na verkoop en aflevering uit de eene of andere brandery bevonden zal worden ongeykt te zyn, boven de confiscatie van zodanig, ongeykt vaatwerk; zullende de respectieve officieren van justitie en speciaal de drossaard der stad en ommelanden van Batavia, nevens den sabandhaar en licentmeester, gelast worden op de executie dezes nauwkeurig te letten en tegens de contra-venteurs te procedereen tot de gestatueerde boete zonder eenige conniventie of gratie, mitsgaders aan de gemeente hier van by publicatie worden kennis gegeven.

Op den 3^{en} Mei 1799 is ter zake nader gepubliceerd:

Van wegens de hooge regering dezer landen word aan allen en een iegelyk by dezen bekend gemaakt, dat in Raade van Indie tot griev van den smallen handelaar nader besloten is aan de araksbranders alhier toe te staan om hunne arak, behalven in de by het placcaat van den 15^{en} Juny 1798 en de by de publicatie van den 2^{en} April dezes jaars bepaalde vaatwerken, mede in bierpypen te mogen verkoopen, mits dezelve de maat houden van 120 kannen van 10 mutsjes ieder en alvorens door den ykmeester geëykt en gebrand worden met een distinctief merk, ten blyke, dat zy de voorschreeven bepaalde maat houden, op poene van een honderd gekartelde zilvere ducats ten behoeven van 'de stadskas voor ieder bierpyp, die na verkoop en aflevering uit de eene of andere brandery bevonden zal worden ongeykt te zyn, boven de confiscatie van zodanig, ongeykt vaatwerk.

Zie ook 5/9 Louwmaand 1810.

$\frac{2}{16}$ April. *Aanmaak van brieven van credit.*

Is goedgevonden :

- 1° om in het thans plaats hebbend gebrek aan kleine credit papieren tot de dagelyksche uitgave te voorzien te laten aanmaken :

6000 p^s van vyf ryksdaalders,

5000 „ „ drie „ „ ,

10000 „ „ twee „ „ , en

35000 „ „ een ryksdaalder en de aanmaking van dezelve zo spoedig mogelyk te laten gevolg neemen en de teekening voor *gezien* op te dragen aan den heer pro interim Directeur Generaal, Johannes Siberg, van de 6000 p^s van vyf ryksdaalders, aan den heer Raad extra-ordinair, Arnoldus Constantyn Mom, van de 5000 p^s van drie ryksdaalders, aan den heer Raad extra-ordinair, Coenraad Martin Neun, van de 10000 p^s van twee ryksdaalders, aan de heeren Raaden extra-ordinair, Willem Vincent Helvetius van Riemsdyk, Godfried Christoffel Fetmenger en Albertus Henricus Wiese, ieder 10000 p^s van een ryksdaalder en aan den heer Raad extra-ordinair, Nicolaas Engelhard, van de overige 5000 p^s van een ryksdaalder ;

- 2° te noteeren, dat de evengemelde aan te maken credit brieven te zamen zullen bedragen rd^s 100000 en, nadat het rapport van de voorschreeve gedaane aanmaking ingekomen zal zyn, een gelyk montant aan papieren van credit van rd^s 1000 en rd^s 5000 te laten vernietigen ;

- 3° van de voorschreven gearresteerde aanmaking van papieren van credit aan de gemeente by publicatie kennis te geven en die daar by gangbaar te verklaren tot de daarop gestelde waarde, zo te dezer hoofdplaats, als op Java, Cheribon en Bantam, mitsgaders een iegelyk op de evengenoemde plaatsen te gelasten dezelve in betaling te accepteeren zonder aan derzelve cours of circulatie eenige verbinding of stremming te veroorzaaken.

Aan elk der genoemde »teekenaaren» werden nog drie of vier »teekenaaren» toegevoegd.

Op 11/25 Juny 1799 is ter zake nader bekend gemaakt: »dat den 11^{en} dezer in Raade van Indie besloten is om de by publicatie van den 16^{en} April j. l. vermelde credit brieven van rd^a 5, gemerkt L^a A. en genommert van een tot 6000, als nu, in stede van door den tot gouverneur van Ternaten geëli-geerden gewezen eersten opperkoopman des kasteels, Cranssen, mede zullen worden ondertekend door den tweden opperkoopman des kasteels, Hartmann».

Eerst op 12 November 1799 was men met den aanmaak van dit papieren geld gereed.

9 April. *Bekendmaking, dat de kerkeraad van de Luthersche gemeente te Batavia rekening en verantwoording zoude doen van de kerk-fondsen over het jaar 1798.*

9 April. *Afschaffing van den Raad van discipline.*

De heer Generaal Major in dienst der Bataafsche republiek en generaal en chef over 's Compagnies militie in Indië, Gustaf Nordman, in de vergadering verscheenen en by monde te kennen gegeven hebbende, dat zyn Edele goedgevonden had den door zyn Edele aangestelden Raad van discipline af te schaffen en alles op den ouden voet te herstellen om reeden van meermalen begane fouten tegens zyn Edele ordres en instructien, zo is goedgevonden en verstaan hier van voor eerst alleen deze aantekening te houden en de dispositie daarop aan te houden.

Bij circulaire van 16 April 1799 werd aan alle buitenkantoren medegedeeld:

Naardien, ingevolge de gevallen dispositie in onze op den

13^{en} dezer gecombineerd gehouden vergadering met de hoog Edelen heeren Commissarissen Generaal, de generaal major in dienst van de Bataafsche republiek en hoofd over Indias militie, Gustaf Nordman, provisioneel gesteld is buiten commando en de militaire troupen intusschen ontslagen zyn geworden van den eed, aan denzelven generaal major afgelegd, en weder als bevorens zyn gebragt onder de directe ordres van het gouvernement zelve, hebbende op nieuw daaraan den eed van trouw afgelegd, zo geeven wy u Edele van dit een en ander tot naricht en observantie mits dezen de vereischte informatie.

Zie ook 23 November 1798.

16 April. *Verstrekking van rijst van Regeringswege.*

Op een door den heer pro interim directeur generaal, Johannes Siberg, gedaan voorstel is — uithoofde van de meer en meer toeneemende schaarsheid aan ryst, zodanig, dat niet alleen sommige van de gegoedste dienaaren en burgers niets meer van dien korn in voorraad hebben, maar ook dat graan noch voor haar zelve of tot onderhoud hunner slaaven by particulieren kunnen bekomen — goedgevonden en verstaan alle hooge en laage Compagnies dienaaren en burgers, zo Europeesche, als inlandsche, die hun geriev by de gantang op de ryst-bazaar niet kunnen of mogen erlangen, zulks begeerende, uit 's Compagnies voorraad te doen assisteeren met zo veel ryst, als zy, nevens hunne huishouding, geduurende den tyd van drie maanden nodig hebben, van heden af gerekend, zullende een ieder, die de voorschreeven assistentie begeert, ten einde dezelve in een behoorlyke evenredigheid en overeenkomstig elks benodigdheid geschiede, verplicht zyn zich deswegens binnen den tyd van agt dagen, ingaande met den dag van heden, hetzy in perzoon, dan wel in geschrifte, onder zyn handtekening te adresseeren by den tweeden opperkoopman dezès kasteels, Fredrik Schouwman, die tot dat einde dagelyks ten zynen comptoire binnen het kasteel zal vacceeren des voormiddags van agt tot twaalf uren, en aan denzelven

opgeeven het getal der koppen, die door hem moeten gespyzigd worden en voor hoeveel tyd hy van de voorschreeven drie maanden met ryst begeerd geriefd te worden, waarna, de geheele opgave geschied zynde, de gemelde tweede opperkoopman hem een ordonnantie zal afgeeven op de administrateurs in het graan magazyn tot de afgave van de benodigde ryst tegens de directe betaling van rd^s 50 papieren geld de koyang van 3200 ponden.

En zal hiervan aan de gemeente by een advertentie worden kennis gegeeven.

18 April. *Eed-formulier voor militairen.*

Wy belooven en zweeren gehouw en getrouw te zullen zyn aan het Bataafsche volk, aan heeren Bewindhebberen, uitmakende het committé over de zaken tot den Oost-Indischen handel en bezittingen, mitsgaders de heeren Commissarissen Generaal, den heer Gouverneur Generaal en de Raaden van India als onze wettige overigheid te erkennen en te respecteren en hunne beveelen, welke ons reeds gegeeven zyn of noch gegeeven zullen worden, stiptelyk en met alle nauwkeurigheid te zullen uitvoeren en doen uitvoeren, mitsgaders ons overigens te gedragen, als brave en eerlievende militairen toestaat en betaamd.

Zo waarlyk helpe ons God Almachtig.

19 April.
11 Junij. *Wijziging der pacht-voorwaarden van het po-
en topho-spel.*

Is goedgevonden te verklaaren, dat het aan slaaven, zo min op de bazaars, gelegen in de om- en bovenlanden, als op eenige andere plaatzen, hoegenaamd, vrystaat eenige gedeeren te verpanden of te verkoopen, maar zulks aan alle lyfeigenen is en blyft verboden; en hier mede het 10de articul van de voorschreeven pacht-conditien, waarby het toppen en dobbelen door slaaven mede op de gemelde bazaars is geinterdiceerd, te amplieeren.

23 April. Prijs-bepaling van koffij, suiker en peper.

Uithoofde van de noodzakelykheid, is goedgevonden en verstaan te bepaalen, dat de na te melden producten na ultimo dezer of met den 1^{en} May aanstaande, alle ongelden daar onder begrepen en dus vry aan boord, zo aan de ingezetenen alhier, als aan de hier met scheepen van neutraale natien ten handel komende vreemdelingen en aan de Chineesche jonk-lieden zullen worden afgestaan, als koffyboonen, Jaccatrasche, voor elf effectieve Spaansche matten het picol; suiker, eerste soort, voor vyf en twee derde effectieve Spaansche matten het picol en peper, swarte geharpte, voor dertien effectieve Spaansche matten het picol, zullende de voorschreeven bepalingen by provisie blyven stand houden tot zes maanden, nadat de Baatafsche republiek met alle de Europeesche zeemogendheden in vrede zal zyn; en wel met deze bepaling, dat het papiere geld, alhier in circulatie, in betaling zal worden geaccepteerd tot de concurrentie van een derde van het geen by de Compagnie tot den inkoop der voorschreeve producten zal worden besteed, mits het zelve geaugmenteerd werde met vyftien procentos of de gewoonlyke agio alhier op de zilvere munt spetien; wordende de hooge Indiasche regeering gequalificeerd om van de evengemelde gemaakte bepalingen met de eerste gelegenheid kennis te geven aan den Minister van de Baatafsche republiek te Philadelphia, van Polanen, ten einde de Amerikaansche kooplieden daar van te adverteeren en dezelve te animeeren om hunne scheepen naar herwaards ten handel te zenden.

Wyders is goedgevonden en verstaan als nu ook in te trekken en af te schaffen de betaling van twee percent voor den sabandhaar en licentmeester en den kastelein in het Heeren logement, voor zo verre de door de vreemdelingen aangebragt wordende contanten en de door hun by de Compagnie voor producten besteed wordende gelden betreft, en gedagte sabandhaar en kastelein voor 't vervolg eeniglyk te laten jousseeren van het genot der voormelde percento's van de

door de vreemdelingen aangebragt wordende cargasoenen en van het geen zy by particulieren zullen inkopen en van hier uitvoeren.

23 April. *Vergunning tot den verkoop van arak in bier-pijpen.*

Is goedgevonden en verstaan aan de gezamentlyke arak-branders alhier, tot geriev van den smallen handelaar, nader te permitteeren om hunne arak, behalven in de by het placcaat van den 15^{en} Juny 1798 en de by de publicatie van den 2^{en} der thans lopende maand bepaalde vaatwerken, mede te mogen debiteeren in bierpypen, mits dezelve de maat houden van 120 kannen van 10 mutsjes ieder en alvorens door den ykmeester geykt en gebrand worden met een distinctief merk, ten blyke, dat zy de voorschreeven bepaalde maat houden, op poene van een honderd gekartelde zilvere ducats ten behoeven van de stads-kas voor ieder bierpyp, welke na verkoop en aflevering uit de eene of andere brandery bevonden zal worden ongeykt te zyn, boven de confiscatie van zodanig ongeykt vaatwerk; zullende aan de gemeente hiervan by publicatie worden kennis gegeeven en de respective officieren van justitie en speciaal de drossaard der stad en ommelanden van Batavia, nevens de sabandhaar en licentmeester worden gelast toe te zien en te waken, dat aan den inhoud dezes stiptelyk worde voldaan en om tegens de contraventeurs te procedeeeren tot de gestatueerde poenaliteiten zonder eenige conniventie of gratie.

26 April. *Bepaling, dat als commandant van de stad Batavia zoude fungeren de oudste officier van het garnizoen aldaar.*

20 April
7 Mei. *Generaal pardon voor zekere deserteurs.*

De heer Gouverneur Generaal geproduceerd hebbende een adres van den luitenant colonel en commandant van de eerste brigade, Johan Hendrik Schenck, daarby te kennen geevende,

dat van de bataillons Portugeezen, Papangers en Boegineezen zeer veele manschappen zyn gedeserteerd, welke zich in den omtrek van deze stad zouden schuil houden, doch, nu die bataillons weder in de stad leggen, zeer gaarne na dezelve zouden terugkeeren, zo de vrees voor straf hen daarvan niet wederhield, zo is, conform het tevens door den gedagten luitenant colonel Schenck aan zyn hoog Edelheid gedaan verzoek, goedgevonden en verstaan een generaal pardon aan alle de deserteurs van de voormelde bataillons te verleenen, welke by dezelve zullen terugkeeren binnen den tyd van drie maanden, gerekend van den dag af, dat hiervan aan de gemeente by eene publicatie zal worden kennis gegeeuen.

5 Mei. *Maatregel nopens Chineesche vaartuigen, in Indië handel drijvende.*

Overwegende, dat de sedert korte dagen gedane menigvuldige verzoeken om naar Atchim ten handel te varen eenigsints speculatief voorkomen en, hoe zeer de verzoekers te kennen geven, dat de in het jongst verweken jaar door sommigen behaalde voordeelen hun daartoe aanspooren, uithoofde dat de vaart van hier op Atchim bevorens nimmer zo frequent geweest is als nu, en dit het vermoeden moet verwekken, dat de Chineezen hiermede andere oogmerken hebben als slechts een gepermitteerden handel op die plaats te dryven, te meer, daar zy in het vaaren derwaarts Bencoeleu moeten passeeren en de amphioen, vermits daarvan in dit jaar noch geen aanbreng heeft plaats gehad, hier tot eene ongehoorde hoogte in prys is gesteegen en het noch zeer onzeker is, hoe lang die duurte noch zal blyven standhouden, zo is, ten einde voor te komen, dat geene anachodas of juragans, wanneer die met hunne vaartuigen eenige andere plaats, als waar na toe hunne passen luiden, aangedaan mogten hebben, zich door het voorgeeuen van van een verloren reize te hebben moeten terugkeren aan een rechtmatig onderzoek zonden kunnen onttrekken, goedgevonden en verstaan den saban-

dhaar en licentmeester, Jacobus Theodorus Reynst, te gelasten om, by terugkomst van zodanige vaartuigen ter dezer rhede, daarvan ten eersten aan deze regeering kennis te geven en om aan de anachodas of juragans van de vaartuigen het ontlossen van eenige goederen te interdiceeren tot de nadere ordre dezer regeering.

3 Mei. Voorschriften nopens de »aanrekening» van houtwerken.

Door de kasteels opperkooplieden opgegeven zynde, welke ordres zouden kunnen worden gestatueerd tot tegengang van irregulariteiten, die veelmalen by de aanrekening van houtwerken plaats vinden, zo is goedgevonden en verstaan te bepalen :

- 1° dat de houtwerken op Java, zonder onderscheid van wat soort, met de Rhylandsche voet-maat accuraat gemeten, dusdanig naar herwaards aangerekend en alhier zodanig by de boeken ingenomen moeten worden en dus de bereiis gegeven ordre om die houtwerken met Rhylandsche maat te meeten te doen standhouden;
- 2° dat alle de houtwerken by derzelver praeciese lengte op de facturen van aanrekening moeten bekend gesteld worden, zonder nochtans daaronder te mogen begrypen de koppen der balken, alzo die tot derzelver wezentlyke lengte niet behoren, en derhalven af te schaffen het tot dusver plaats gehad hebbend gebruik om de overgezonden houtwerken aan te schryven van 20 tot 25 voeten, enz.;
- 3° dat het zo even gearresteerde omtrend de lengte der houtwerken ook hetrekkelyk zal zyn tot derzelver dikte en dezelve dus ook met hunne praeciese dikte te doen bekend stellen; doch, wyl er zeldzaam boomen gevonden worden, die onder en boven een egaale dikte hebben, zo zullen de balken, de lengte hebbende tot 35 voeten inclusive, mogen aangeschreeven worden met een duim verschiet, als by voorbeeld van 7 tot 8, van 8 tot 9 duim, enz., terwyl

de balken van 36 voeten tot de langste inclusive in dikte zullen mogen aangeschreven worden met 2 duim verschieft, als van 11 tot 13, van 12 tot 14 duim en zo verder opklimmen tot de dikte toe;

- 4° dat ook de swalpen en planken met hunne wezentlyke lengte, dikte en breete distinct by de facturen zullen moeten worden bekend gesteld;
- 5° dat tot voorkoming van alle exepties, die naderhand by de verwerking der houtwerken zouden kunnen gemaakt of bygebracht worden door de respectieve baazen, opzienders en meesterknechts, geen hier aangebragt worden, dan naar dat zy dezelve alvorens in praesentie van de capitains of gezachvoerders, die dezelve aanbrengen, exact gemeten en geëxamineert hebben en welker bevinding dezelve dadelyk by een schriftelyk bericht zullen moeten opgeven aan de kasteels opperkooplieden, doch welke berichten tevens door den capitain of gezachvoerder, die dezelve houtwerken uitgeleverd heeft, voor accordeerende met de opgave getekend zullen moeten zyn, zullende in contrarie geval de minderheden of defecten worden gebragt ten lasten van de geen, die zodanige houtwerken zal hebben ontvangen.

$\frac{3}{14}$ Mei. *Wijziging van de pacht-conditiën der toptafels.*

Van wegens de hooge regeering dezer landen word aan allen en een iegelyk bekend gemaakt, dat op den 3^{en} dezer maand in Raade van Indië besloten is, tot interpretatie van het 15de articul van de jongst geëmancieerde pacht-conditiën voor de Chineesche toptafels, voor het vervolg te statuereen, zo als gestatueerd word by dezen, dat onder het daar by vermeld toppen of dobbelen ook begreepen zal zyn het speelen met Chineesche kaarten en dat dierhalven aan de Chineesche wyven, dochters en andere vrouwen het speelen met Chineesche kaarten geinterdicieerd is en blyft op dezelve poenaliteiten, als waar op by het voornoemde 15de articul aan dezelve het toppen en dobbelen is verboden.

7 Mei. Vaststelling eener instructie en salaris-lijst voor den opper- en onder-loots te Grissee.

Nopens de salaris-lijst is niet anders aangetroffen dan het navolgende extract uit de resolutien der Regering:

Door den Gouverneur Generaal ter dispositie gebragt zynde de salaris-lyst voor de lootsen in Java's Noord Oosthoek, benevens een instructie voor dezelve, zo is goedgevonden en verstaan de gemelde salaris-lyst en dies ampliatio als nu te arresteeren op zodanigen voet, als heeren Commissarissen Generaal aan deze regeering hebben aangeschreeven en het salaris voor de lootsen zodanig te bepalen, als door de Javasche ministers is voorgesteld by hunne marginale remarques op de voorschreeven ampliatio, doch met deze alteratie in de voornoemde remarques op articul 3, dat particuliere, by de Compagnie ingehuurd geweest zynde vaartuigen ledig op Sourabaya retourneerende, niet verplicht zullen zyn eenig lootsgeld te betalen, en met deze ampliatio, dat het den heer Java's gouverneur ten allen tyde vry zal staan vreemde scheepen te libereeren van dit lootsgeld.

De instructie, vastgesteld te Soerabaja, den 6^{en} Januarij 1799, luidt, als volgt:

Art 1. De lootsen zullen gehouden zyn om een van beide te vigileeren en uit te zien naar de komst van 's Compagnie's schip of scheepen en ook mindere kiel en, dezelve uit de West verneemende, zig zelfs in perzoon met de boot of by onstentennis van dien met een ander bequaam vaartuig naar boord van een zodanig schip of mindere kiel te vervoegen en dat wel by den hoek van Oedjong Panka ter diepte van zes à zeeven vadem water, ten einde een zodanig schip of vaartuig, dat naar Sourabaya of Grissee gedestineerd is, dan wel ook die naar een der Oostersche plaatsen, den Tregter door willende, te lootsen en ter behoerlyke plaats te brengen.

Art. 2. In zelvervoege zal de loots handelen met kiel en,

van Sourabaya of Grissee vertrekkende, en dezelve buiten gaats brengen, tot dat zy den hoek van Oedjong Panka in 't Zuyden peylen en tot op zeeven à agt vadems water of verder, in zo verre nodig voorkomen zal.

Art. 5. Op de scheepen, die aan den Oostkant den Tregter binnen of door willen, zal de loots by Passourouang ter diepte van 8 vadems water en op mindere kielen op de hoogte van het Bokken eyland zig aan boord vervoegen; daarentegen zal de loots de scheepen, die in de Oostmousson den Tregter moeten passeeren om elders na een der Oostersche gouvernemen-ten of plaatsen te steevenen, niet mogen verlaten, voor en aler hy het Krabben eyland Zuyd-Zuyd-Oost peyld en de diepte heeft van agthien à twintig vadems water; dog in de Westmousson kan hy zig op de hoogte van het Bokken eyland van boord begeeven, indien er zig anders geen noodzakelykheden op doen om langer aan boord te blyven.

Art. 4. De loots zal niet vermogen de scheepen en mindere kielen een oogenblik noodeloos op te houden, maar daarentegen met de voortzetting hunner reyze na tyds gelegenheid alle mogelyke spoed maaken.

Art. 3. De loots zal voor alle schade en nadeel, die door zyn toedoen of moetwillig verzuim aan 's Compagnie's kielen of ladingen toegebracht worden, verandwoordelyk zyn van het oogenblik af aan, dat dezelve het bestuur van het roer heeft aanvaard.

Art. 6. In cas, dat de loots ziek of in den Oosthoek niet present mogt zyn, van waar hy zig egter niet dan met consent van den Edelen gezaghebber te Sourabaya absenteeren mag, zal de andere verplicht weezen in zyn plaats te fungeeren en de ordres zodanig observeeren, als hiervooren vermeld staat, en mitsdien ook verandwoordelyk zyn voor alle schaade en nadeelen, die Compagnie's kielen en derzelve ladingen door zyn toedoen of moetwillig verzuim komen te lyden.

Art. 7. De overheden van 's Compagnie's scheepen en mindere kielen zullen gehouden zyn de lootsen in hunne bodems te acceptereen en, hun met behoorlyke discretie ont-

fangende, aan dezelve ten eenemaal overlaten het bestuur van het roer en hun in de te houdene cours niet contradi-ceeren, maar daarentegen ook doen nakomen het goedvinden van den loots, zo ten opzigte van het anker te winden of te laten vallen, als met het vermeerderen of verminderen en brassen der zeylen, 'tgeen de loots gehouden zal zyn dan aan den schipper of gezaghebber te kennen te geeven en deese insgelyks verplicht weezen het goedvinden van den loots dadelyk en met alle vigilantie te laten executeeren en ten uitvoer brengen, in zo verre het niet consteerd, dat de loots verkeerdelyk en tegens alle zeemanschap aan tragt te handelen, in welk geval de overheden niet gehouden zullen zyn aan het commando van den loots eenig gehoor te geeven, maar dadelyk met het schip of vaartuig ten anker zullen moeten gaan, dan wel, indien zulks niet doenlyk is, hetzelfde op de best mogelyke wyze op de meest bekwaame plaats op de modder zetten, ten einde nagegaan kan worden, in hoe verre de loots verkeerdelyk zoude hebben willen handelen; voorts de loots binnen boords in arrest neemen en ten eersten van het gebeurde omstandig kennis geeven, hetzy aan den Edelen gezaghebber en Raad te Sourabaya of aan den resident te Grissea.

Art. 8. De overheden zullen gehouden zyn den loots gedurende deszelvs verblyf aan boord met alle vriendelykheid te behandelen en denzelven het behoorlyk respect geven, mitsgaders denzelven zodanig logeeren en tracteeren, dat de opperloots gelykstandig met den opperstuurman en de onderloots met een der mindere officieren zullen worden geconsideroord.

Art. 9. In gevalle van oorlog met Europeesche mogentheden, zo als thans het geval is, zal de loots niet aan boord van een schip of vaartuig mogen gaan, voor en aleer hetzelfde behoorlyke seynen gedaan zal hebben en ten anker zal gekomen zyn, wanneer hy verplicht is nog een klein vaartuig met een inlander, die het vaarwater niet kend, aan boord te zenden met een verpraybrief, die behoorlyk beandwoord en de loots daardoor verzekerd zynde, dat het een Hollands of vrienden schip

is, dat permissie heeft om binnen te komen, hy als dan zig eerst na boord zal mogen begeeven.

Art. 10. Aldus met een schip binnenzeylende, zullen de overheden de seynen op nieuws moeten laten waayen voor by de zeepost Sambilangang tot Grissee en de loods gehouden zyn die overheden van de order te verwittigen, dat er met gloeyende kogels moet geschooten worden op alle scheepen en gewapende vaartuigen, die geen seynen laten waayen.

Art. 11. De loots zal, zodra hy verzeekering heeft, dat het binnenkomende schip niet vyandelyk is, een klein vaartuig na gemelde post moeten zenden om den posthouder of dengeene, die aldaar op het doen van seynen past, te informeeren, welk vaartuig binnenkomt en wie daar op commandeerd.

Art. 12. Als er scheepen of gewapende vaartuigen binnenkomen, die de maandelyksche seynen niet hebben, zal de loots hun daar van voorzien, met aanzegging om dezelve als voormeld te laten waayen.

Art. 13. Als er zig by of voor Oedjong Pauka scheepen of vaartuigen vertoonen, die hy mistrouwt of voor vyandelyke houd, zal hy, zoveel mogelyk, zorgen er geen kleine vaartuigen na buiten gaan en ipso facto een dergelyk vaartuig na Grissee en Sourabaya afzenden om met de uiterste spoed van de aankomst van een zodanig schip of scheepen, etc. kennis te geeven.

7 Mei. Toekening van een halven stuiver daags meer aan de grenadiers dan aan de fuseliers.

Door den major der infanterie, Laurentius Kasman, te kennen gegeven zynde, dat by alle mogendheden de grenadiers als een uitgelezen corps beter betaald worden dan de fuseliers, doch dat zulks by de onlangs geformeerde nationale grenadiercompagnie alhier als noch geen plaats heeft, maar dezelve even gelyk de fuseliers betaald worden, met verzoek, dat aan de voormelde grenadiers een toelaag zoude mogen worden geaccordeerd, evenredig met de by de nieuwo organisatie der

troepen by de Bataafsche republiek gemaakte bepaling van een halve stuiver daags, die aan den grenadier meerder dan aan den fuselier is toegelegd, zo is goedgevonden en verstaan aan de grenadiers, de nationale grenadier compagnie uitmakende, extra toe te leggen een halve stuiver daags.

Op 20 December 1799 is uitgemaakt, dat de bewuste halve stuiver ook ten deel zoude vallen aan de sergeanten, korporaals, pijpers en tamboers, »tot de voorschreve compagnie »gehoorende».

Zie ook 13 Augustus 1805.

7 Mei. Voorziening in de montering van inlandsche militairen.

Is goedgevonden en verstaan in het vervolg van alle inlandsche militairen een halve ryksdaalder van hun maandelyks tractement Compagnie's wegen te laten inhouden en hun daarentegen van de benodigde monteering stukken te voorzien en zulks te laten ingaan met primo Juny aanstaande.

Zie ook 27 Mei 1802.

14 Mei. Machtiging op het collegie van Schepenen, ter bestrijding van de kosten van het uitmodderen der grachten te Batavia, eene belasting te heffen van de bewoners der huizen in de stad, Zuider-voorstad en Chineesche kamp ten bedrage van eene halve maand huishuur.

Deze machtiging geschiedde »volgens jaarlyksche gewoonte».

21 Mei. Vergunning voor passagiers, vertrekkende van Batavia naar Java's N. O. kust, 500 ryksdaalders aan contanten uit te voeren.

Op 31 Augustus 1799 is »tot voorkoming, opdat van de

op den 21^{en} May laatsleeden gemaakte bepaling geen misbruik worde gemaakt, goedgevonden en verstaan die concessie wel te laten stand houden, doch daar in deze alteratie te maken, dat daar toe altoorens speciaale permissie van deze regeering verzogt en verkreegen zal moeten zyn”.

24 Mei. Betaling van 's Heeren gerechtigheid voor tempels en andere vaste goederen te Batavia, aan de Chineezen aldaar toebehoorende.

De capitain en luitenants der Chinesche natie by een adres te kennen gegeven hebbende, dat zy van wegens de secretaris van het collegie van Schepenen dezer stad, Johannes Lohr, zyn geinsinueerd tot voldoening der achterstallige 2½ procent 's Heeren gerechtigheid van de tempels en andere vaste goederen, die aan hunne natie behooren, met verzoek, vermits die gerechtigheid zedert 30 jaren niet ingevordert en zulks niet aan hun te attribueeren is, een gunstige dispositie daaromtrent te mogen erlangen, zo is geremarqueerd, dat het eene hardigheid in zich zoude bevatten, wanneer de presente officieren der Chinesche natie wierden gelast de voors. achterstallige gerechtigheid te voldoen voor den tyd, dat zy die bediening niet bekleed hebben, en dus zouden moeten betalen iets, dat op hunne voorzaten dan wel op de vorige secretarissen van het collegie van Schepenen, aan wien dit verzuim zeker in de eerste plaats te imputeeren is, volgens recht zoude moeten worden verhaald; dat dit echter ook aan veele hindernissen zoude zyn blootgesteld, dewyl dezelve reeds lang overleden of gerepatrieerd zyn en dus het bedrag daarvan van derzelver boedels niet ligt te recouvreeren zoude wezen, behalven ook dat de geheele som daarvan niet van die importantie is (als bedragende in het geheel rd^e 831), dat dezelve evenredig zoude kunnen gesteld worden met de moeite en de procedures, die daar uit zouden voortvloeyen: en is derhalven dan ook goedgevonden en verstaan gedagte officieren te laten volstaan met de betaling van die gerechtigheid

voor de laatste 10 jaren en hun van de voldoening derzelve voor de vorige jaren te libereeren, met qualificatie aan het collegie van Schepenen het bedragen daarvan als een verlies, door verzuimenis veroorzaakt, te laten afschryven.

24 Mei. Vernieuwing van het verbod tegen uitvoer van contanten naar China.

In consideratie genomen zynde de hoge noodzakelykheid, die er is, om den uitvoer van contante muntspecien en van ongemunt goud en zilver op het kragtdadigst tegen te gaan, zo is goedgevonden en verstaan den capitain en officieren der Chineesche natie alhier te informeeren, dat in dit jaar hoegenaamd geen uitvoer van contanten, noch van goud en zilver van hier naar China zal worden toegestaan en dezelve te gelasten om ieder van hunne natie hiervan kennis te geven en om tevens met den anderen in tyds zodanige maatregelen te beramen en in het werk te stellen, dat met de overzending van producten en koopwharen met de jonken het zelve oogmerk bereikt worde, hetwelk hunne natie anders met de overmaking van contanten naar China bedoelt, en om aan deze regeering de door hun te beramen en in het werk te stellen middelen daartoe op te geven, met ernstige recomandatie aan de respective officieren van justitie en den sabandhaar om voor de executie, dat er geene contante munt-specien, goud of zilver van hier worden uitgevoerd, met de meeste attentie te waken.

4 Junnij. Bepaling, dat »het presenteeren van besloten »paketten door vreemdelingen aan deze Regeering strydig »is met de plaats hebbende ordres».

Wanneer de bedoelde bepaling is vastgesteld, blijkt niet. Op 4 Junij 1799 is zij slechts toegepast en wel op den supercarga van een Deensch schip, die gelast werd zich bij rekest tot de Regeering te wenden, indien hij iets te verzoeken had. Zijn »besloten» pakiet kreeg hij ongeopend terug.

5 Junij. *Bepaling nopens het verleenen van inzage van stukken aan adjunct-reviseuren*

Is goedgevonden, dat, alhoewel de eerste adjunct-reviseuren thans niet meer zyn leden van de hoge tafel, nogthans zullen blijven standgrypen de plaats hebbende ordres, volgens welke in cas van revisie de processtukken door den secretaris van den Raad ter lecture-moeten bezorgd worden aan den eersten adjunct-reviseur, mits hy van den ontvangst door eene behoorlyke quitantie doe blyken en voor die stukken responsabel zy, en de overige adjunct-reviseuren tevreden moeten zyn met de vryheid, die zy hebben, om de stukken te gaan leesen ter secretary van hun achtbare dan wel ten huise van den eersten adjunct-reviseur zonder die aan hunne eigene huizen te mogen neemen.

Zie ook 5 Julij 1764.

11 Junij. *Vergunning voor den leverancier van vleesch aan het buiten-hospitaal te Batavia dagelijks een beest pacht-vrij ten behoeve van dat hospitaal te slachten.*

Van deze vergunning werd kennis gegeven aan den keurmeester van het beestiaal en aan den pachter der slachterijen.

Van vergoeding van schade voor den laatsten was geene sprake.

$\frac{11}{25}$ Junij. *Wijziging van art. 8 der generale voorwaarden voor alle pachten.*

Weesmeesteren dezer stad hebben te kennen gegeven, dat onderscheidene debiteuren van de weeskamer onder de Chineesche ingezetenen alhier, welke jongst pachten by de Compagnie gemynd of zich als borgen voor pachters geïnterponeerd hebben, herhaalde instantiën aan hun Eerwaardens hadden gedaan om de aan hun geleende penningen te mogen behouden, onder aanneeming aan andere dan wel meerdere borgen te stellen, verzoekende hun Eerwaardens om deze reden

en uithoofde van de schade, welke aan de weeskamer by de invordering van de voorschreeven penningen door het gemis der interessen zoude worden toegebracht in een tydstip, waar in het capitaal, hetwelk by die kamer nutteloos ligt, reeds zeer aanzienlyk is, dat deze regeering zoude gelieven te bepaalen, dat de gemaakte verbanden by de weeskamer door zodanige personen, welke naderhand pachter of borgen van pachters by de Compagnie worden, praferent mogen zyn in geval van insolventie van de gemelde pachters en borgen.

Waar over gedelibereerd en geremarqueerd zynde, dat Weesmeesteren en meer anderen in het abusief begryp schynen te verzeeren, als of onder de by het 8^e articul van de generale conditien voor alle pachten bepaalde preferentie van de Compagnie, in cas van insolventie van pachters of hunne borgen, boven andere crediteuren omtrend hunne praetentiën ten hunnen lasten mede begreepen zoude zyn, dat de Compagnie voor alle vorige verbanden praferentie zoude hebben op boedels van personen, die eigendommen wettig verbonden hebben en, naderhand pachters van eenige pachten der Compagnie of borgen voor dezelve geworden zynde, insolvent komen te overlyden, waarin een zeer groote hardigheid zoude leggen opgesloten; zo is, tot voorkoming van zodanige, met de intentiën van deze regeering strydende uitlegging, goedgevonden en verstaan het gemeld 8^e articul dusdanig te interpreteeren en te amplieeren, dat, in cas van insolventie van pachters van Compagnies domainen of van hunne borgen, de legaaie verbanden, welke op hunne eigendommen zullen zyn gelegd, voor dat zy pachters of borgen zyn geworden, praferent zullen weezen boven de Compagnie; en hiervan de gemeente by billetten te informeeren.

¹⁸/₂₁ Junij. Vernieuwing van bepalingen nopens het brengen van zieken naar de hospitalen.

Gedelibereerd zynde over de door den directeur en de buiten regenten van de hospitaalen ter kennis van deze regeering

gebrachte lange aanhouding der zieken op de onderscheiden posten, alvorens die in het hospitaal overgebracht worden, zo is als nu, ten einde hier in te voorzien, conform de op den 26 Augustus 1760, 24 July 1770 en 20 October 1796 op dit sujet gestatueerde ordres, goedgevonden en verstaan de chirurgyns majors, de opper en onder chirurgyns op de buiten posten, in de schepen en mindere vaartuigen ter reede, gelyk mede by eenig corps van de militie of marine, hoegenaaamd ook, bescheiden, zo binnen deze stad, als onder dies ressort, nader en ten ernstigsten te gelasten om de onder hunne toezicht zynde manschappen, die met ligte kwaalen of accidenten bezogt en noch gaande en staande zyn, ten eersten of uiterlyk binnen drie etmaalen en die met zwaarder ziekzens of erger accidenten aangetast worden, aanstonds of ten langsten daags, na dat zy bedlegerig geworden zyn of de evengemelde accidenten bekomen zullen hebben, op een schriftelyke ordonnantie, door hun zelfs ondertekend, in het buiten hospitaal te laten overbrengen, by welke ordonnantie bekend gesteld zal moeten worden eene opgave van de ziekte of kwaal, waar aan de patient laboreert, en welke geneesmiddelen aan hem toegediend zyn, om de practizyns van het evengenoemd hospitaal in de gelegenheid te stellen de ziekte van den zodanigen des te bceter te kunnen nagaan en de beste hulpmiddelen voorschryven, mitsgaders de tyd, wanneer de ziekte een aanvang genomen heeft, ten einde de patient daarop gehoord en tevens nagegaan kan worden, of de ordres in dezen nagekomen zyn, zullende die geene van de chirurgyns, welke de patient boven den voorschreeven tyd aangehouden zal hebben, voor ieder dag verbeuren een maand tractement ten behoeve van de diacony-armen alhier, alsmede een gelyke maand tractement, zo de voornoemde opgaven niet promptelyk worden gedaan.

Voorts den heer commissaris en de buiten regenten van de hospitalen aan te beveelen op de stipste nakoming hiervan ten nauwkeurigste te letten en, in contrarie geval, direct den schuldigen aan deze regeering op te geeven.

Zie ook 20/27 Januarij 1801.

$\frac{18}{24}$ Junij. *Vernieuwing van het verbod tegen het slachten van wijfjes-buffels.*

Aangezien bij het plakaat van $\frac{1 \text{ Maart}}{25 \text{ April}}$ 1776 slechts bepaald was, dat eene boete van 50 rd^e betaald zoude worden »voor ieder zodanig beest, *hetwelk geslacht is*», en het slachten dien ten gevolge niet preventief belet kon worden, vond de Regering goed: »het opgemeld placcaat van den 23^{en} April 1776 te renoveeren en in dezer voegen te altereeren, dat de slachters voor ieder wijfjes buffel, die in de kraalen van de slachteryen gevonden zullen worden, zullen verbeuren een boete van vyftig ryksdaalders zo wel als voor ieder zodanig beest, dat bevonden zal worden daar gebracht te zyn om geslacht te worden of wel te zyn geslacht, ten behoeven van den officier, die de calange zal doen; en zal hiervan aan de gemeente by billetten worden kennis gegeven».

Zie ook $\frac{22 \text{ Mei}}{20 \text{ Junij}}$ 1801.

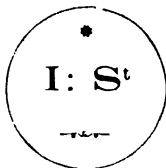
$\frac{21}{25}$ Junij. *Wijziging van het reglement op de begravenissen, vastgesteld 10/14 Februarij 1775.*

De schout dezer stad, Johan Hendrik Hilligert, by een adres te kennen gegeven hebbende, dat aan hem onderscheiden maalen door de gepreviligerde bedienster der sterfhuizen en begravenissen klagten zyn gedaan over het verhuuren door anderen van rouwgoed, zo is goedgevonden en verstaan het 4^e en 30^e articul van het reglement op de lykstatien en begravenissen van den 10^{en} February 1775 in deze voegen te amplieeren, dat aan niemand buiten de gepreviligerde verhuursters van rouwmantels en de bedienster der sterfhuizen en begravenissen, voor zo ver dit voor een ieder derzelve is bepaald, gepermitteerd is of zal zyn rouwmantels of eenig ander rouwgoed te verhuuren op een boete van rd^e 100, telken reizen te verbeuren door hen, die dezen contrarie gelyke mantels of rouwgoed verhuurd of voor het genot van geld of eenige geldswaarde geleend zullen hebben;

de eene helvt ten behoeve van de stads-kas en de andere helvt ten behoeven van den officier, die de calange zal doen; en hiervan de gemeente by billetten te informeeren.

Zie ook 20 November en 14 December 1798.

$\frac{21}{25}$ Junij. *Gangbaar verklaring van koperen stuivers.*

Alzo wy tot gemoedkoming in het thans heerschend gebrek aan kopere muntspecien op den 21 dezer besloten hebben te laten aanmaken een metaale munt ter swaarte van een loot ieder, bestempeld aan de eene zyde met het woord Java en het jaar getal en aan de andere zyde met de letters I. S., gelyk in margine dezes staat uitgedrukt, en op dies rand gekarteld met ppareltjes — zo is het, dat de voornoemde metaale munt invoegen voorschreeven by dezen gangbaar word verklaard, zo ter dezer hoofdplaatze Batavia en dies ressort, als ten gouvernemente van Java's Noord-Oostkust, Cheribon en Bantam, voor de waarde van vier duiten Hollandsch of een stuiver Indisch geld; begerende dierhalven, dat die munt dusdanig door elk en een iegelyk ter gemelde plaatzen in betaling voor die waarde zal worden geaccepteerd, en verbiedende wel expresselyk, dat aan de cours en circulatie daar van eenige verhinderling of stremming werde toegebracht, op poene, dat die geenen, die bevonden zullen worden contrarie deze onze ordres te hebben gehandeld, zullen worden gestraft als rustverstoorders naar exigentie van zaaken.

En, nadien 'er de maatschappy niet alleen zeer veel aangelegen ligt, maar ook het algemeen belang ten hoogsten vordert, dat de voormelde munt niet door vuil gewin zoekenden op eenigerhande wyzen worde vervalst of nagemaakt, zo word zulks by dezen ten sterksten geinterdiceerd, sub poene dat die bevonden zullen worden zich daar aan te hebben schuldig

gemaakt, by achterhaling, anderen ten exempel, als valsche munters zullen worden gestraft.

Op 9 Julij 1799 is vastgesteld een »reglement voor de nieuwe metaale munt” en op 15 Augustus daaraan volgende een »gealtereerd reglement”.

De aanmaak dezer muntsoort is den 23de Junij 1801 gestaakt, omdat »de metaale munt van een stuiver stukken niet aan de verwachting kooft te beantwoorden, die men daar van gehad heeft, dat daar in dagelyks vier pikols zouden hebben kunnen worden verwerkt, wyl het daar in aangemaakte in den tyd van 24 maanden nauwlyks 44 1/2 ƒ daags bedragen heeft — en dat dezelve, behalven de dagelyks toenemende moeielikheden om werklieden te bekomen, niet buiten schade van de Compagnie en van den aannemer van dat werk kan worden in stand gehouden dan door de gangbaare waarde van de stukken te verhogen van een ouden stuiver tot een nieuwen stuiver of in steede van vier duiten daar voor vyf duiten te stellen.

Zie ook 14 Februarij 1800.

22 Junij. *Bepaling, dat een oud-Commissaris en Gouverneur-Generaal het privilegie had van niet in rechten betrokken te kunnen worden zonder venia agendi van de Hooge Regering.*

De »integreerende” leden van de »Hooge Tafel” bezaten dat privilegie.

26 Junij. *Crimineel wetboek voor de militie van den Staat.*

Uit een besluit van den Maarschalk Daendels van 28 Maart 1808 blijkt, dat dit, door het uitvoerend Bewind van de Bataafsche republiek op 26 Junij 1799 voor Nederland vastgestelde wetboek ook in Indië werd gebruikt.

28 Junij. *Intrekking van het verbod tegen den uitvoer van levensmiddelen naar Palembang.*

De heer Gouverneur Generaal ter vergadering voorgedragen hebbende het door den zich hier bevindenden zending van den koning van Palembang aan zyn hoog Edelheid by herhaling gedaan verzoek, dat het in anno passato gesteld verbod op den uitvoer van ryst en andere levensmiddelen naar Palembang weder mag worden ingetrokken, zo is, uit aanmerking, dat het Palembangsche hof door de herwaards zending van eenige vaartuigen met thin zedert het voorschreven verbod getoond heeft niet onverschillig te zyn aan de vriendschap van de Compagnie en om ook als nu aan den kant van deze regeering mede blyken te geeven, hoe zeer men geneegen is het bondgenootschap met den koning te onderhouden en zo veel mogelyk tot welzyn van zyn ryk en onderdaanen mede te werken, goedgevonden en verstaan in het voorschreeven verzoek te bewilligen en dienvolgende het tegens den voorschreeven uitvoer van ryst en andere levensmiddelen gesteld interdict als nu wederom op te heffen en hiervan de Javasche ministers, de Cheribons en Palembangsche residenten, nevens den sabandhaar en licentmeester alhier de nodige informatie te geeven.

2 Julij. *Prijs-lijst van balken, door de Regering „uitkoops” aan particulieren af te staan.*

Deze prijs-lijst, welke te uitvoerig is om hier op te nemen, zoude met 1 September 1799 in werking treden.

Zie ook 1/8 Augustus 1800.

$\frac{2}{1}$ Julij. *Waarschuwing voor valsche brieven van credit.*

De pro interim advocaat fiscaal, Mr Wynand van Hoesen, by een bericht kennis geeven hebbende van eene gedaane ontdekking van nagemaakte credit-brieven van tien en twee ryksdaalders met overlegging van twee stuks van de door hem reeds agterhaalde, zo is goedgevonden en verstaan:

- 1° aan allen en een iegelyk door publicatie en affctie van billetten, mitsgaders door bekkenslag, op de bazaars, zo hier, als in de omme en bovenlanden, van deze ontdekking kennis te geeven, ten einde een ieder zich voor schade kan wachten, onder waarschouwing, dat de voormelde valsche credit-brieven van tien ryksdaalders voornamentlyk kunnen worden gekend, zo aan de daar opgestelde nummers, welke onleesbaar zyn, als den druk, die niet egaal is, behalven dat de naamen van den heer Directeur Generaal, Johannes Siberg, en wylen den heer Raad ordinair, Adriaan de Bock, onleesbaar zyn en by den naam van den groot kassier, Johan Hendrik Holle, instede van H^t staat H^s; voorts, dat die van twee ryksdaalders, waar van de agterhaalde niet met de op gelyke Compagnies credit-brieven gestelde nummers of de daar onder gestelde handteekeningen zyn voorzien, voornamentlyk kunnen gekend worden aan de drukletters, welke vry scherper en grooter zyn, mitsgaders aan de onder de nummers en de woorden: »goed voor rd^s 2'' gestelde streepen, welke in eens doorgetrokken en niet, zo als op 's Compagnies credit brieven, twee maal afgebrooken of in driën afgedeeld zyn;
- 2° by de voorschreeven publicatie aan een ieder op het sterkste te interdiceren om de voormelde, valsche credit brieven op eenigerly wyze uit te geeven of verder te doen circuleeren en daarentegen te gelasten, dat die geene, door wien sodanige valsche credit-brieven zyn ontvangen, dezelve zullen moeten overgeeven aan den officier van justitie, onder wiens jurisdictie zy sorteeren, aan wien zy zich ook in geval van twyffeling over de echt- of valscheheid der in handen hebbende credit brieven zullen moeten adresseeren om daar over te oordeelen en in dat geval, wanneer zy de vertoonde credit-brieven bevinden valsche te weezen, dezelve zullen moeten aanhouden en vervolgens, zo nauwkeurig mogelyk, onderzoek doen, van wien sodanige valsche credit brieven afkomstig zyn, ter ontdekking van de schuldigen aan deze misdaad;

- 3° de door den pro interim advocaat fiscaal, van Hoesen, by zyn voorschreeven bericht overgelegde valsche credit brieven aan denzelven tot dat einde te laten teruggeeven en wyders de gezamentlyke officieren van justitie op het nadrukkelykst te recommandeeren om met de meest mogelyke activiteit te inquireeren naar de daders, die zich aan de voorschreeven falsiteit hebben schuldig gemaakt, dan wel in het vervolg schuldig zouden mogen maken, mitsgaders by ontdekking en achterhaling tegen dezelve te procederen naar de uiterste gestrengheid der wetten tot de poenaliteiten, daar by bepaald; en
- 4° aan de geenen, die de daaders of die eene gelyke falsiteit of vervalsching mogten pleegen, zullen ontdekken en aauwzyzen, zodanig, dat dezelve in handen van de justitie geraken en van het fait kunnen overtuigd worden, uit te looven een premie van een duyzend zilvere, gekartelde ducats, met toezegging, dat de naam van den aanbrengrer, des begeerende, zal worden gesecreteerd.

12 Julij. *Bepalingen nopens den militairen, geneeskundigen dienst te Batavia.*

De heer Gouverneur Generaal ter dispositie gebracht hebbende een aan zyn hoog Edelheid gericht bericht van den colonel-titulair der infanterie, Johan Hendrik Schenck, en den major, Laurentius Kesman, inhoudende diverse verzoeken ten einde de bediening der zieken by de inlandsche militairen over het algemeen op een geregelden voet te brengen, zo is goedgevonden en verstaan:

- 1° te bepalen, dat in het vervolg by iedere halve brigade een chirurgyn major zal worden geplaatst en mitsdien een chirurgyn major by de 2^e halve brigade, die tot noch toe daar van niet is voorzien, aan te stellen;
- 2° aan de eveugemelde chirurgyns major der halve brigades een vast tractement toe te leggen en hetzelfde gedurende den oorlog te bepalen op rd^e 200 ter maand, ingaande

- met primo dezer, en mitsdien de fungeerende chirurgyn majors met dien dag te laten cesseren;
- 3° om alle misverstand voor te komen te bepalen, dat de voormelde, by de halve brigades geplaatste chirurgyn-majors tevens zullen worden geconsidereerd als guarnizoens chirurgyn-majors en dierhalven verplicht zullen zyn alle de militairen te bedienen, die in het guarnizoen, alwaar zy zich bevinden, liggen;
- 4° dat, ingevolge van dien, de chirurgyn-majors van de 2° en 3° halve brigade, zo lange de troepen op den praesenten voet guarnizoen zullen houden, verplicht zullen zyn het inlandsch hospitaal en alle de in het campement te Weltevreden gecampeerde nationaale en inlandsche militairen en arthilleristen te bedienen, wordende aan den oudsten derzelve de bediening over het gemeld inlandsche hospitaal en aan den jongsten die van de zieken in het gedagt campement opgedragen; en ook de chirurgyn major van de 1° halve brigade, als in de stad liggende, niet alleen alle militairen en arthilleristen in dezelve, maar ook diegeenen, die zich op de strand-batteryen en posten bevinden, zal moeten bedienen; en dat mede de chirurgyn major van de 4° halve brigade de in guarnizoen op Meester-Cornelis liggende, nationaale militairen en arthilleristen, die zich daar bevinden, zal moeten bedienen;
- 5° voor de in de stad liggende Papangers en inlandsche arthilleristen een hospitaal te bepalen op den voet, zo als het inlandsche hospitaal by Weltevreden is ingericht, en daar toe te laten gebruik maaken van de kamer aan den Zuidkant van het binnen hospitaal, die onlangs door een muur van dat hospitaal afgesloten is en dus geen communicatie met hetzelfde heeft; en de bediening van hetzelfde op te dragen aan den voormelden, in de stad bescheiden chirurgyn-major by de eerste halve brigade;
- 6° aan de ondermeesters, die in het inlandsch hospitaal by Weltevreden dienst doen, als mede die in der tyd in het op te richten inlandsch hospitaal in de stad nodig geoor-

deeld zullen worden, met intrekking van gage, kostgeld, enz., tot een vast tractement gedurende den oorlog toe te leggen rd^e 80 ter maand of zo veel den ondermeesters in het buiten hospitaal is toegelegd;

- 7° den heer commissaris en de buiten regenten der hospitaalen te laten opgeeven, op welk een voet de nodige medicynen voor het inlandsche hospitaal by Weltevreden door den apothecar in het buiten hospitaal zullen kunnen worden verstrekt, als mede hoedanig de verstrekking van medicynen voor het in de stad op te richten hospitaal voor de Papangers en inlandsche arthilleristen best zal kunnen geschieden door den apothecar in de stads-apotheek en tegen wat prys, mitsgaders welke verstrekking van medicynen, linnen, etc., aan de chirurgyns-majors, die de bediening van de inlandsche hospitaalen, zo by Weltevreden, als in de stad hebben, bovendien noch zoude bepaald dienen te worden, voor zo ver zy dezelve noodzakelyk by de hand dienen te hebben; voorts welke verstrekking van medicamenten, linnen, etc., mede bepaald dient te worden voor den op Meester-Cornelis in guarnizoen leggenden chirurgyn-major by de 4° halve brigade voor de geneezing van kleinigheden, waar voor de soldaaten niet naar het hospitaal behooren gezonden te worden.

Naar aanleiding van het bepaalde sub 7° is op 30 Julij 1799 besloten: »de verstrekking van medicynen uit het buiten hospitaal te excuzeeren en aan den practizyn van het inlandsch hospitaal geduurende den oorlog een montant van rd^e 150 ter maand uit 's Compagnie's kas toe te leggen tot den inkoop der benodigde medicynen, linnen, etc., voor de lyders, hetzy er veel of weinig zieken in hetzelfde leggen, ingaande met primo Augustus aanstaande, maar nochtans onder deze voorwaarde, dat, zo by epidemique ziekten of anderzints de impotenten mogten komen te surpasseeren boven het getal, dat tot noch toe in het voorschreeven hospitaal geleege heeft,

dan wel in geval de benodigde medicamenten by particulieren niet te bekomen mogten zyn, hy zich als dan aan den heer directeur en de buiten regenten der hospitaalen zal kunnen en mogen adresseeren ten einde zyne belangen aan deze regeering voor te dragen”.

Op 22 Augustus 1799 bleek, dat niet wel begreepen is de door deze regeering den 12^{en} July laatstleden onder meer anderen gemaakte bepaling, dat de chirurgyn-major van de eerste halve brigade, als in de stad leggende, niet alleen militairen in dezelve, maar ook die, welke op de batteryen en buiten posten leggen, moet bedienen en dat voor de in de stad leggende Papangers en arthilleristen een kamer in het binnen hospitaal tot een hospitaal voor dezelve zal worden geappropriëerd en de bediening van hetzelfde opgedragen aan den voormelden, in de stad bescheiden chirurgyn-major, waar door verstaan moet worden, dat aan den chirurgyn-major van de eerste halve brigade de geheele behandeling der zieken onder de in de stad liggende Papangers en inlandsche arthilleristen is opgedragen, doch van de overigen, in de stad en dies omtrek leggende militairen maar voor zo verre als de geneezing van kleinigheden betreft, waar voor de soldaaten niet naar het hospitaal behoeven gebracht te worden”.

Van de 1^e halve brigade, sterk 934 man, lagen gewoonlijk per maand 200 ziek in het hospitaal.

12 Julij. *Regeling der rantsoenen voor Europeesche artilleristen.*

De heer Gouverneur Generaal ter dispositie gebragt hebbende een aan zyn hoog Edelheid gericht bericht van den major der arthillery, d'Ormancey d'Omois, daar by verzoekende, dat de verstrekking van rantsoenen voor de Europeesche arthilleristen, die in de stad in guarnizoen leggen, op een gelyken voet mag

worden gesteld met die, welke de arthilleristen, op Meester-Cornelis bescheiden, genieten, zo is om de billykheid hiervan goedgevonden en verstaan aan de Europeesche gemeene arthilleristen en onder-officieren in het generaal, waar zy ook komen te leggen, in het vervolg gelyke rantsoenen te laten verstrekken, als voor de infanteristen by besluit van den 20^{en} July 1798 bepaald zyn, bestaande in :

- 30 ₤ ryst,
- 20 » kadjang,
- 30 kannen azyn,
- 3 » arak,
- 1 1/4 ₤ koffyboonen,
- 5 » zout,
- 1/4 » peper 's maands en
- 1 tarwen brood 's daags.

Voorts noch voor de kazerne der Europeesche arthilleristen in de stad 's maands te laten verstrekken 6 kannen oly en voor het nieuwe retranchement 9 kannen oly ter maand. mitsgaders de daar voor benodigde lampen te laten aanmaken. Zie ook 13 Augustus 1799.

16 Julij. *Toekenning van een »douceur» aan de predikanten bij de Nederduitsche gemeente te Batavia.*

Aangezien het getal der predikanten by de Nederduitsche gereformeerde gemeente alhier door het overlyden op den 26^{en} April jonstleden van den predikant, Theodorus Vermeer. weder tot drie is gebragt, is op een door hun daartoe gepraesenteerd request goedgevonden en verstaan aan ieder der zelve te accordeeren het genot van het door heeren Commissarissen Generaal in den jaare 1796 aan de toen alhier aanwezig geweest zynde predikanten by de Nederduitsche gemeente boven derzelve gewoone inkomsten geaccordeerd douceur wederom te laten standhouden, tot zolang derzelve getal tot vier zal zyn vermeerderd, mitsgaders het zelve te laten ingaan met den 1^{en} May laatstleden.

Op 6 Augustus 1799 is ook aan den predikant by de Maleische gemeente te Batavia een douceur van 50 rd^s 's maands toegekend, waarom deze verzocht had, „uithoofde van de bekrompenheid zyner inkomsten en de praesent hooggaande duurte der levensmiddelen”, terwyl „zijn dienst in allen deelen dezelfde is als die zyner ambtgenooten by de Nederduitsche gemeente, uitgenomen alleen de taal, waar in die vericht word”.

De predikant by de Portugesche gemeente te Batavia erlangde hetzelfde „douceur” op 27^{en} Augustus 1799, „uit consideratie van de bekrompenheid zyner inkomsten by de thans plaats hebbende ongemeene duurte der levensmiddelen en ander behoefstens”.

16 Julij. *Regeling der zwaarte van kanassers poeder-suiker.*

Is goedgevonden en verstaan het gewicht van de, zo hier, als op Java en Cheribon, aan de Comp^e geleverd wordende kanassers poeder-suiker voortaan nader te bepalen op 420 ƒ en 32 ƒ tarra en de ten schaale gebracht wordende kanassers, die meer dan zes ponden daar boven weegen, niet te doen acceptceeren; voorts den administrateur in de suikerpakhuisen alhier te gelasten om, by aflevering van suiker, de ontramponeerde kanassers op een aparte plaats te doen weg leggen en daar van aan de opperkooplieden dezès kasteels kennis te geeven, ten einde dezelve die kanassers in praesentie van expres daartoe te benoemen gecommiteerdens kunnen laten verkanasseren en welke gecommiteerdens verplicht zullen zyn van het getal der vernieuwde krandsjangan, zo mede of de oude en onbekwaame behoorlyk zyn weggeworpen, telkens schriftelyk rapport te doen aan den heer Directeur Generaal en de kasteels opperkooplieden; en wyders aan den gemelden administrateur, van Naarssen, voor ieder kanasser, die in voegen voorschreeven verkanasserd zal worden, voor de te leveren nieuwe kraudjang, spillage, stroozakken, bindrottings en ar-

beidsloon in eens toe te leggen rd^s 1:4; en hier van het nodig aanschryven aan de Javasche ministers en den resident te Cheribon te laten afgaan, als mede informatie te geeven aan de suiker molenaars alhier en die zulks verder aangaat.

²⁹/₃₀ Julij. *Maatregelen in het belang van pedati-wegen in de nabijheid van Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelyk: enz.

Ten tweede: Heemraaden te qualificeeren om ten eersten en wel voor het doorkomen van de aanstaande kwade mousson in een behoorlyken, bruikbaaren staat te brengen de buffels-wegen, zo om de Oost als de West, tusschen de land goederen Buitenzorg, Weltevreden en Tanna abang, met zodanige assistentie van de ingezetenen der landen, aan de gemeene wegen aldaar gelegen, dat zy, die geene buffelkarren bezitten, gehouden zullen zyn het nodige hout tot het vullen van de gaten, in de voornoemde wegen zynde, aan te kappen, tot takkebossen of fachines te binden en op de buffelskarren te laden en zy, die de voornoemde karren hebben, daar mede die takkebossen of fachines zullen moeten brengen ter plaatse, die hun zullen worden aangewezen; — voorts Heemraaden mede aan te beveelen om behoorlyk zorg te draagen, dat deze last in het gemeen gedragen word zonder den een meerder dan den anderen op te leggen en voorts met zo veel in te huuren koelics, als daartoe by een goed overleg zullen nodig geoordeeld worden, mitsgaders om het calculative bedragen daarvan ten eersten aan deze regeering op te geeven ten einde over het zelve eene billyke verdeeling te maken en intusschen het daartoe benodigd geld uit hun kas te fourneeren.

Ten derden: door de respectieve ingelanden by de voornoemde wegen ten spoedigsten aan Heemraaden te laten opegeeven eene accurate notitie van de op hunne landen gevonden wordende buffelskarren, met bekend stelling van de namen der bezitters en de campongs, waar in die zyn.

Ten vierden: van de voorschreeven dispositien ten eersten alomme in de bovenlanden door affixie van billetten en bekenslag kennis te doen geeven.

Zie ook $\frac{26}{9}$ April
 1809.

$\frac{22}{30}$ Julij. *Vernieuwing van het verbod tegen het trouwen van Christenen zonder vergunning van den Gouverneur Generaal.*

In overweging genoomen zynde de hooge noodzakelykheid, die er is, om te renoveeren de order, die reeds gevonden word by de instructie voor heeren commissarissen van huwelyksche zaken en sedert altyd tot nu toe is geobserveerd en naar gekomen, dat namentlyk niemand ter dezor hoofdplaats zal vermogen te trouwen zonder daartoe consent verkregen te hebben van den heer Gouverneur Generaal, alzo de ondervinding thans doet zien, hoe dat sommige dezelve trachten te eludeeren en infructueus te maken.

Zo is goedgevonden en verstaan die order te renoveeren en mitsdien te statueeren, dat alhier geene huwelyken door Christenen zullen mogen worden aangegaan of persoonen in ondertrouw worden opgenomen zonder daartoe schriftelyk permissie van den heer Gouverneur Generaal verkregen te hebben en dat dus ook alle trouwbeloften, door dezelve gepasseerd of verleend buiten de gemelde permissie, gehouden zullen worden voor nul en van geener waarde; en zal hier van aan de gemeente by publicatie kennis worden gegeeven.

$\frac{24}{31}$ Julij
 Augustus *Instructie voor den Hoogen Raad van justitie van Nederlandsch-Indië, residerende te Batavia.*

Deze instructie, gedagteekend »Amsteldam den 20 Augustus 1798», is »beraamd» door de heeren Bewindhebberen van de generale Ned. O. I. Compagnie, uitmakende het Comité tot den Aziatischen handel en bezittingen, en »tot een ieders naricht en informatie» ook naar de buiten-kantoren verzonden.

Volgens de ontwerpers moest zij slechts dienen om, „zo lang wy geene finale voorziening ten aanzien der justitieele zaaken beraamd hebben, tot een richtsnoer voor dat collegie te verstrekken, terwyl verdere, voor dat collegie subsisteerende ordres en reglementen moeten blijven effect sorteeren en door hun op den gewoonen voet behandeld worden”.

De instructie luidt, als volgt:

CAPITTEL I.

Aangaande den president en de Raden van justitie in het generaal.

Art. 1. De president en de Raden van justitie zullen door het bewind over de zaaken van den Oost-Indischen handel en bezittingen in Europa in den naam van den representativen souverein der Bataafsche Republiek worden verkoren en aangesteld.

Art. 2. De Raad van justitie zal bestaan uit een president, agt ordinaris en vier extra ordinaris Raden, als ook gesterkt en voorzien weezen met een advokaat fiscaal, benevens een water fiscaal, als mede een secretaris of griffier en twee gezworenen klerken, alle bekwaame en wel gequalificeerde personen.

Art. 3. En zullen voortaan in alle commissien, mandementen, provisien van gratie en in alle andere acten genoemd en gequalificeerd worden de president en Raden van den Hoogen Raad van justitie van Nederlands-India.

Art. 4. Alle de ordinaris leden van den gemelden Raad, mitsgaders de respectieve fiscaals ofte ten minsten de advokaat-fiscaal, zullen voortaan moeten zyn doctoren in beide de rechten.

Art. 5. De Raad van justitie zal haare residentie houden binnen de hoofdstad Batavia, gelegen op het eiland groot Java.

Art. 6. En zullen in voorsz. Raad niet te gelyk mogen fungeeren vader en zoon, schoonvader en schoonzoon of broeders en zwagers, mits nogthans dat zodanige opkomende affiniteit geen verhindering zal geeven.

Art. 7. Vervolgeuds zullen de Raden ook niet mogen ju-

geeren in zaaken der geenen, die heulieden bestaan tot in den zesde graad inclusive, zoo in consanguiniteit, als in affiniteit.

Art. 8. Geene van de Raden zullen pagters, noch medestanders, nocte ook borgen ofte contraborgen derzelve direct of indirect mogen weezen.

Art. 9. Zoo mede zullen zy geene giften, gaven of geschenken aanneemen van iemand die voor den Raad proces heeft of apparent hebben zal, op suspensie of verval van haren staat en officie en op verdere poene, dat zoo wel de aanneemer, als de schenker boven dien naar evenredigheid en exigentie van zaaken zal gecorrigeerd worden.

Art. 10. Item zullen die van den Raad partyen, die voor haar eenig proces hebben of apparent staan te krygen, in hunne zaaken geen advies of raad geeven; en, by aldien een der leden iemand onweetens mogte eenig advies of raad gegeven hebben en dat die zaak naderhand voor den Raad geventileerd wierd, zoo zal de zodanige gehouden zyn zig zelve daar van te excuseeren, op poene van voor de eerste reyse van huulieder ambt en dienst voor den tyd van een jaar gesuspendeerd en voor de tweede reyse van staat en digniteit gepriveerd te zullen worden.

Art. 11. Niemand uit den Raad zal de geheimen, gehouden besognes, raisonnementen en deliberatien over de zaaken, aldaar litis pendent of verhandeld wordende, mogen releveeren, op gelyke poene, als in het even voorgaande artikel.

Art. 12. Alle jaaren, den eersten rechte dag na nieuwjaar, zal ieder lid des Raads in handen van den president en die wederom van den oudsten of volgenden Raad den eed van purge moeten afleggen in maniere, als volgt:

Wy verklaaren en zweeren het voorleeden jaar van niemand, die voor deezen Raad te doen heeft gehad of apparent stond te doen te krygen, eenige geschenken, klein of groot, ontvangen of genoten te hebben, noch wy zelve, noch onzes weetens onze huisvrouwen, kinderen, familien of wie het ook mogten weezen, die ons mogen aangaan, directelyk, noch indirectelyk, gelyk wy ook voortaan beloven ons daar voor

heiliglyk en religieus te wagten, tot bekrachtiging van dien zeggende:

Zoo waarlyk helpe ons God Almagtig.

Art. 13. Ook zal ieder lid gehouden zyn op de minste suspicie zig tegen den anderen invoege voorsz: te zuiveren.

Art. 14. Insgelyks zullen de partyen of een derzelven, op welke suspicie valt, by eede gehouden wezen te verklaren, dat zy aan niemand van den Raad, directelyk of indirectelyk, ietwes hebben beloofd ofte ook zullen beloven te geeven.

Art. 15. De voorsz: president en Raaden zullen justitie administreeren en recht doen in den naam en van wegens het Bataafsche volk.

Art. 16. Des dat zylieden alle de geenen, die des requireren, zonder aanzien van personen, het zy ryk of arm, groot of klein, van wat staat of conditie hy zoude mogen wezen, zonder gunst, vreeze, simulatie of dissimulatie recht en justitie doen, vervolgends haare gewysdens, zo sententien, decreeten, ordonnantien als appointementen, doen executeeren en ten effecte brengen.

Art. 17. Tot welken einde dan ook alle de respective officieren in Nederlands-India, niemand uitgezonderd, worden gelast en geordonneerd, gelyk zy uit kragte deezer gelast en geordonneerd worden, dat zy, op vermaaning en autorisatie van voorschreven president en Raaden, haarlieder fiscaal. ministers, deurwaarders en geweldigers, tot het executeeren van de geweesene sententien, decreeten, ordonnantien en appointementen behoorlyke assistentie zullen doen, op verbeurte van hun lieder ambten en geevenredigde correctie naar exigentie van zaaken

Art. 18. En zal meede de hoge regeering van Nederlands Oost-India in het doen van de justitie en de executie van dien gehouden zyn den gemelden Raad te helpen en bystand te doen tegens een iegelyk.

Art. 19. Verders, indien het kwam te gebeuren, dat de Raad van justitie door sterfte of andere toevallen zodanig verminderd en zwak wierd, dat de justitie daar door zoude

worden veragterd en de zaaken niet naar behooren konden werden geëxpedieerd, zullen als dan door de hooge Indiasche regeering, op het verzoeg van den president en raaden, de vacatures met bekwaame en ervarene subjecten provisioneel worden vervuld om tot zo lange te blyven fungeeren, tot dat door het Bewind over den Oost-Indischen handel en bezittingen in Europa daar in zal zyn voorzien en over de ontbrekende plaatsen gedisponeerd.

Art. 20. En zullen die te assumeerene lieden ten minsten moeten weezen voorzien met de qualiteit van koopman.

Art. 21. De ordinaris vergaderingen, rechtdag en rolle van voorschreeven Raad zullen op Woensdag, des morgens ten half agt uren, gehouden en verders aldaar, na het aflopen van de rolle, gedepecheerd worden de gepresenteerde requesten, dewelke aan den president zullen worden overgegeven ten fine daer op door den griffier of secretaris te doen appointeeren, zoo en in diervoegen, als by den Raad zal weezen geconcludeerd, waar na dezelve ten spoedigsten door den griffier of secretaris geteekend en aan de supplianten uitgegeven zullen worden.

Art. 22. En zullen de ordinaris vacantien voor gemelde Raaden weezen van den eersten Woensdag in October tot den eersten Woensdag in November en van den tweeden Woensdag in Maart tot den eersten Woensdag in April.

Art. 23. By het examineeren, visiteeren en afdoen van processen zullen omtrent het crimineele geen minder als zeven en aangaande het civiele niet minder als vyf Raaden moeten present zyn, van het begin tot het einde toe.

Art. 24. Item zullen de voorschreeven president en Raadsleden in de Raadkamer, zo op ordinaire, als extra ordinaire vergaderingen, verschynen en van 'smorgens ten half agt tot elf uren aldaar moeten blyven of wel zo veel langer, als de zaaken naar het oordeel van den president zullen verischen, zonder eerder te mogen scheiden, ten zy om gewigtige en gefundeerde reedenen.

Art. 25. Vervolgens zullen de leden van den Raad haar

op de voorschreven vergaderlagen niet mogen absenteeren, dan met voorkennis van den president ofte van den geenen, die in zyne plaats presideeren zal.

Art. 26. De Raad voorschreeven zal kennis neemen van alle zaaken van appel en reformatie, die van den gerechte van Batavia en de verdere respective judicieele collegien op alle buiten-comptoiren, waar onder Cabo de Goede Hoop meede begrepen zal zyn, item van alle andere lagere rechtbanken aan haar moeten devolveeren, als meede van zaken in materie van reductie, van uitspraken van arbiters ofte goede mannen.

Art. 27. In voege dat van nu voortaan alle verzoeken van reductien, reformatien en appellen, niet alleen zonder, maar ook met de clause van relief jegends de indibite interjectie, verheffing en prosecutie der appellatien, aan den meergemelden Raad van justitie direct zullen worden gedaan en dat ook aan haar de stukken, in de voorige instantien gediend hebbende en overgelegd zynde, onder eenen ordenlyken inventaris behoorlyk geëvangaliseerd, per missive zullen worden toegezonden.

Art. 28. Item zal by den voorschreven Raad ter eerster instantie kennis werden genomen van zaaken, in welke by voorschreve en andere rechteren recht geweigerd ofte ongehoorlyk gedilayeerd word, by weege van evocatie.

Art. 29. Voorts zal dezelve Raad exactlyk doen informeeren en inquireeren op de abuizen en delicten van alle de fiskaalen, bailluwen, landdrosten en andere officieren, fungeerende in Nederlands India, en, die gehoord zynde, dezelve naar gelegendheid van zaaken corrigeeren; en, indien bevonden werd, dat zy by merkelyke reedenen schuld hebben, hen by provisie mogen suspendeeren van haare diensten en officien, waar van door den praesident inmediaat aan de hooge regeering kennis zal gegeven worden omme die bedieningen intusschen te kunnen suppleeren met advies en communicatie van den voorschreeven Raad, voor zoo veel den advokaat fiskaal van Nederlands India en water fiskaal te Batavia aangaat, welk advies en communicatie ook stand zullen moeten grypen, wanneer

laatstgemelde officieren om redenen zig in officio van deeze of geene zaaken komen te excuseeren.

Art. 30. Ook zullen de voorschreeven president en Raaden in de eerste instantie, tot maintien van het recht, de vryheid, waardigheid en souverainiteit des Bataafschen volks, mitsgaders de publieke finantien en domeinen, justitie expedieeren, doch, voor zoo verre de twee laatstgemelde objecten aangaat, daarin niet termineeren, noch sluiten, zonder dat de president en Raaden met de hooge Indiasche regeering deswegends geconsenteerd en deszelfs advies ingenomen zal hebben.

Art. 31. Alle zaaken, zoo civiele, als crimineele, concernerende 'sCompagnies dienaren, niemand uytgezonderd, ook zodanige personen, die ten genoegte der hoge Regeering uit 'sCompagnies dienst worden ontslagen behoudens haare rang en qualiteit, dien zy in den dienst hebben gehad, item alle, die uit 'sCompagnies casse eenig kostgeld en gago genieten, bekomen en behouden, zullen ter eerster instantie voor den Raad van justitie worden geventileerd.

Art. 32. En, wanneer tusschen burgers of andere in- of opgezetenen en Compagnies dienaaren gedelinqueerd word, zal de officier, dewelke by preventie de delinquanten eerst in arrest of hegtenis heeft gesteld ofte op het delict begonnen is informatien in te winnen, dezelve, zoo wel 'sCompagnies dienaren, als de burgers, in- of opgezetenen voornoemd, en zoo vice versa, calangeeren en te recht stellen voor gemelde Raad van justitie.

Art. 33. Item zal voorschreve Raad in den eersten kennis mogen neemen van zaken, rakende vreemde kooplieden, gcene vaste woonstede ofte residentie in 'sCompagnies gebied hebbende, het zy dat dezelve op Batavia kwamen te delinqueeren ofte tegens den anderen eenige actien wilden institueeren, dan wel door wie het zy, in rechten betrokken mogten worden, zulks, dat alle arresten en provisien van justitie, concerneerende voorschreeve vreemde kooplieden, by denzelve Raad zullen moeten verzogt en verleend worden.

Art. 34. Item van zaken van admiraal- en piraatschap

of die conerneerende de zeevaart, wanneer namentlyk vreemde natiën haar volk of schepen buiten 'slands in het ressort van Nederlands Oost-India ofte in de zeeën van dien beschadigd hadden, die van de Compagnie, als mede de burgers en inwoonders van Batavia, dan wel de op- en ingezetenen van des zelfs colonien en wat des meer zy.

Art. 35. Zullen ook voor den Raad komen in rauactie alle de zaken, conerneerende tollën, pagten en licenten, waar onder ook begreepen zyn alle openbare tappers en herbergiers, dewelke maandelyks de pagten moeten ophrengen.

Art. 36. Item alle abuizen, excessen en delicten, begaan by de militairen, zoo te land, als te water.

Art. 37. Mitsgaders alle zaken in materie possessoir met het geene daar aan dependeerd, als van maintenue, spolie en complaincten, zoo wel tusschen op- en ingezetenen der colonie, als vreemdelingen en nabuuren.

Art. 38. Weduwen, weesen en andere miserabele persoonen zullen ook ter eerster instantie hare zaken voor den Raad mogen brengen, doch niet wanneer dezelve by cessie of transport zyn gekomen aan de actien van alle zulke persoonen, welke niet ter eerster instantie onder de judicature van den Raad behooren.

Art. 39. Item zal de Raad kennis nemen van zaken, rakende de munten, dat is te verstaan, by aldien iemand, van wat conditie of staat hy mogte weezen, de munten der Bataafsche republiek, het zy dat die zyn van de gewezene generaliteit of van de voormalige zeven provintiën dan wel andere, die in Nederlands-India gangbaar zyn, had nagemaakt, vervalscht of besnoeid.

Art. 40. Item van alle judicieele verschillen, die tusschen de respective gouvernementen, commandementen, directien, opperhoofdschappen, residentien, steden en collegien, gehoorende onder het ressort van de Compagnie, spruiten en opreizen zullen.

Art. 41. Die geene, die onder eenen dagelykschen rechter in Indiën zyn gezeten, zullen, gelyk tot nog toe is gebrui-

kelyk geweest, de een den anderen niet mogen verbinden elders te recht te staan by prorogatie of onderwerping van jurisdictie in zaken, niet excedeerende de somme, tot welke hunne dagelyksche rechter is toegestaan by arrest te wyzen, tot hoe verre mede zal cesseeren de vergunning, gegeven aan weduwen, weezen en andere miserabele personen.

Art. 42. Doch partyen woonende onder verscheidene rechters, zullen de debiteurs by prorogatie van jurisdictie niet betrekbaar wezen voor den Raad van justitie, ten waare zy haar zelve uitdrukkelijk en specifiek de jurisdictie van den voorschreven Raad hadden onderworpen en de actien waren surpasseerende de somme van 50 rd^e.

Art. 43. Vervolgens zal gemelde Raad ook kennis hebben en neemen van alle crimineele zaaken en excessen, die verjaard en ongecorrigeerd gebleven zyn.

Art. 44. De Raad van justitie zal de autoriteit en de magt hebben om te examineeren de stukken en proceduren, waar op by de laage rechtbanken in Nederlands-India extra ordinariis geprocedeerd en de straffe des doods niet geïnfligeerd is geworden, ten fine te onderzoeken, of het delict naar zyne qualiteit is geëstimeerd en gestraft geworden; en zullen dan ook de laage rechtbanken gehouden zyn de voorschreven proces-stukken, in voege als die mogten zyn gesloten, behoorlyk geëvangaliseerd, aan gemelden Raad op de eerste aanmaning over te geven of te zenden.

Art. 45. Item zal dezelve Raad alle personen, niemand uitgezonderd, by preferentie mogen ontvangen ter purge.

Art. 46. De Raad zal ook kennis hebben en neemen van zaken, alwaar van ondeugdelykheid gecalangeerd worden costumen, gewoontens, keuren of herkomen; ook dezelve mogen declareeren corrupteele en die als ondeugdelyk aboleeren en te niet doen, by aldien zal bevonden worden, dat het alzoo behoorde te geschieden.

Art. 47. Daar tegen zal de Raad van justitie haar niet bemoeyen en bekreunen met het verleenen ofte depecheeren van beneficien van inventaris, requesten civile tot relivementen

van contracten, substantieele en extra judicieele bezwaarnissen, nocte van mandementen van cessie, respyt en inductie, nocte van brieven van gratie en pardon, maar zullen alle dezelve verzogt en geexpedieerd worden by den Gouverneur Generaal en de Raden van India, doch niet anders dan met committimus aan den Raad ten fine van interinement, waar onder nochtans niet worden begreepen brieven van abolitie en pardon naar sententie, die de soeverein zonder interinement *ex infinita gratiae potestate* zoude kunnen verleenen.

Art. 48. Egter zal de Raad mogen decerneeren en verleenen requesten civiel om gereleveerd te worden van fouten, omissien en verzuimenissen, in judiciele actens geschied, te weeten: van verloop of verstek van *peremptoire delayen*, fatale tyden en andere diergelyken.

Art. 49. Ook zal de Raad bevoegd wezen aan een iegelyk te verleenen mandamenten en interdictien poenaal van arresten, item om *ex lege diffamari* actie te institueeren, waar ontrent voor denzelven Raad zal worden geprocedeerd, zoo als tot nog toe aldaar gebruikelijk is.

Art. 50. Voorts zal de Raad verplicht zyn, wanneer eenige van haare mandamenten, provisien van justitie, sententien, appointementen en wat des meer zy, zouden moeten worden geëxploicteerd ofte geëxecuteerd aan persoonen, in het vaderland of op de buiten-comptoiren van meergemelde Maatschappy van India gedomicilieerd en bescheiden, alle zulke mandamenten, etc., benevens een notul, in Raade van India over te geven, met verzoek, dat dezelve mogen worden verzonden ter plaatse, alwaar de gedaagdens en gerequireerdens zig onthouden, ten einde aan die naar hunne forme en inhoud te kunnen worden geëxploicteerd.

Art. 51. Gouverneur Generaal en Raaden van Indiën of, hy aanwezigheid eener hoogere magt, ook deeze op eenige voorkomende zaken, de justitie betreffende of anderzints, verlangende in te nemen het berigt, consideration of advies van den Hogen Raad van justitie of denzelven Raad aan hun lieden iets voor te dragen hebbende, zal voortaan al zulks geschieden

schriftelyk by beslotene missive, behoorlyk en met observantie van de nodige egards gecoucheerd.

Art. 52. Eindelyk zullen de Gouverneur Generaal en de Raaden van Nederlands India den voornoemden president en Raden in de zaaken van de justitie, tot haar lieder kennis gebragt en staande, geen belet, nog verhinderingen, het zy by mondelinge of schriftelyke bevelen dan wel anderzints doen, maar zullen dezelve haar vryelyk laten administreeeren en de haar gewezene sententien, vonnissen, ordonnantien, appointementen en andere decreeten executeeren.

Art. 53. En, of het gebeuren mogte, dat door importune sollicitatien ofte anderzints door lamentatien, sub en obreptive by eenige persoonen, die proces voor denzelven Raad hangende hadden, van eenige politieke opperste macht in Indiën mogten worden geobtimeerd eenige resolutien, appointementen of beslotene brieven, strekkende om op eene politieke wyze den loop der justitie te belemmeren of wel geheel te stuiten, zonder dat voorsz: Raad alvorens daar op by requisitie van berigt en consideratien zal zyn geadviseerd, zoo zal dezelve Raad geenzints vermogen aan genoemde resolutien, appointementen of beslotene brieven te defereeren, maar gehouden zyn in de zaken voort te gaan en de proceduren by vonnisse te termineren, behoudens echter, dat president en Raaden daar van per missive in voegelyke termen zullen kennis geven aan zulke politieke hoogste magt, met allegatie van het opgemelde defect in de forme, waaromme zylieden aan voorschreeven resolutien, appointementen of beslotene brieven naar luid deezer instructie niet vermogen gehoor te geeven.

Art. 54. Doch, indien eenige politieke magt, des bevoegd, alvorens op soortgelyke verzoeken, hier boven omschreeven, finaal te disponeeren op denzelven requireerde het berigt en de consideratien of advies van den Raad voorsz., met verleening van provisioneele surcheance van proceduren, hangende de deliberatien ten principaale, en dat alzoo allenthalven de voorschreeven forme zal zyn geobserveerd, in zulken gevalle zal dezelve Raad gehouden zyn aan die requisitie te voldoen

en in cas van geprefigeerden termyn binnen den gestelden tyd en dadelyk zonder eenig verwyl dezelve surcheance te respecteeren.

Art. 55. En, by aldien de voorgenoemde politieke magt, die de requisitie zal hebben gedaan, na examinatie van het alzoo ingediend berigt, consideratien of advies disponcerende ten definitive tegen het gevoelen van president en Raaden van justitie, vermeende te moeten concludeeren tot onbepaalde continuatie der provisioneele verleende surcheance of wel tot dadelyke opheffing en vernietiging der hangende proceduren, zoo zullen zylieden, na dat hun het extract der resolutien dien-aangaande zal zyn ter hand gesteld, daar in berusten, al hetzelfde latende voor reekening en de perzoonlyke verantwoording derzelve politieke hoogste magt, terwyl zylieden zullen gehouden zyn alle de stukken betrekkelijk dusdanige zaak, zonder daarin om eenige consideratien te mogen verwylen, met de eerste gelegenheid aan het Bewind over den Oost-Indischen handel en bezittingen in Europa toe te zenden om daarin zonder aanzien van persoon of qualiteit zodanig te jugeeren, als de billykheid en rechtvaardigheid zal vereischen.

Art. 56. Daar en boven zullen de president en Raaden van justitie, zoo dikmaals zulks op eene verzeekerde wyze geschieden kan en inzonderheid jaarlyks met het vertrek der retour-vloot, gehouden zyn, buiten en behalven de justitieele rollen, direct aan het gemelde bewind over den Oost-Indischen handel en bezittingen een summier berigt of rapport by forme van eene missive toe te zenden, inhoudende een succint relaas van de voornaamste voorvallen en behandelingen van zaaken in voorschreven Raade.

Art. 57. Laatstelyk zullen de president en Raaden van justitie by haarlieder introductie in den Raad den onderstaanden eed doen:

Eed voor den president en de Raaden van justitie.

Ik beloove en zweere de Hooge Regeering der Bataafsche Republiek, derzelve collegie van bewind over de zaaken van

den Oost-Indischen handel en bezittingen, mitsgaders den Gouverneur Generaal en de Raaden van India in deeze landen gehouwen en getrouw te weezen; dit ambt van president en Raad van justitie opregtelyk te bedienen; het recht des Baataafschen volks naar behooren getrouwelyk voor te staan; de secreeten deezer kamer aan niemand te openbaaren; van niemand, die voor gemelden Raad processen heeft ofte apparent hebben zal, eenige giften ofte geschenken te ontvangen, directelyk of indirectelyk; deezes lands en stads welvaaren te helpen bevorderen, mitsgaders goed kort recht en justitie aan ieder te administreeren, zonder oogluiking, simulatie of dissimulatie, aanzien van perzoonen, baat ofte gunst, gelyk als een vroom en oprecht rechter toestaat en betaamd, alles agtervolgends den generaalen artikel-brief, de ordres, instructien en plaacaaten deezer landen.

Zoo waarlyk helpe my God Almachtig!

Zie ook 31 October 1800.

26 Julij. *»Inrigting der tractementen op de respectieve »buiten-comptoiren».*

Het opperhoofd over het generaal tractements comptoir, Egbert Simons Smit, by een bericht, gedateerd den 21^{en} Juny jongstleden, voldaan hebbende aan het besluit dezer regeering van den 25^{en} July 1797, waarby hy is gelast op te geeven, op welke wyze de alhier geintroduceerde inrichting van het tractements comptoir mede op de respectieve buiten comptoiren zal kunnen worden ingevoerd, met aanwyzing van de daartoe benodigde dienaaren op ieder van derzelve, hoe veel aan tractement aan die dienaaren zal dienen te worden toegelegd en hoe veel schryfgereedschappen voor de gemelde comptoiren dienen bepaald te worden — zo is goedgevonden en verstaan: 1° het reeds geapprobeerd en circulair naar de buiten comptoiren verzonden of noch te verzenden reglement met de annexe modellen voor de respectieve tractements comptoiren als voldoende aan te merken om daar uit te zien, hoedanig

- de tractements comptoiren op de buiten comptoiren ingevoerd moeten worden, en de ministers en bediendens nader circulair te gelasten zich daar naar stiptelyk te gedragen ;
- 2° insgelyks circulair te verzenden een extract uit het voorschreeven bericht, voor zo verre daarby aangetoond word, hoedanig bevorens gehandeld is omtrend de soldyen der dienaaren op comptoiren, waar geen soldy boeken zyn gehouden, en hoe daar omtrend nu zoude kunnen en dienen gehandeld te worden, ten einde zich daar naar in het vervolg te reguleeren ;
- 3° de ministers en bediendens almede circulair te gelasten om de dienaaren op de mindere comptoiren (gelyk Sourakarta en Djocjocarta), waar soldy boeken gehouden zyn, ten hoofdcomptoire in te trekken en daar by de tractements boeken te laten voortlopen, indien daartegens geene bedenkingen zyn ; en, zo eenige bedenkingen daar tegens mogten plaats hebben, die als dan aan deze regeering op te geeven ;
- 4° te noteeren, dat het by het voorschreeven bericht voorgedragene om de tractementsboeken met primo July in te voeren reeds aan de noch in de possessie van de Compagnie zynde comptoiren is aangeschreeven, en die boeken te doen introduceeren op zodanige comptoiren, als zich in 's vyands handen bevinden, zodra dezelve weder aan de Compagnie zullen zyn terug gekomen ;
- 5° wyl het schryfwerk door de introductie der voorschreeven tractements-comptoiren op de respectieve comptoiren merkelyk zal verminderen, eene evenredige vermindering in den omslag aldaar te maken, zo met opzicht tot de dienaaren, als de verstrekkingen van schryfgereedschappen, en dus voor het vervolg :

op Bantam :

het getal der pennisten te bepalen op vyf en een boekhouder en de verstrekking van schryfgereedschappen voor het tractements-comptoir te reduceeren op de by het voorschreeven bericht gemaakte bepaling ;

op Cheribon:

een van de aldaar bescheiden zynde boekhouders voortaan te exuzeeren en de generaale verstrekking van schryfgereedschappen op de helvt van hetgeen jaarlyks by de negotie-boeken is afgeschreeven te reduceeren;

ten gouvernemente van Java' Noord-Oostkust:

de bediendens van het tractements-comptoir te Semarang te bepalen op:

een onderkoopman, als hoofd of tractements-boekhouder,

een gequalificeerd boekhouder, als eerste suppoost met

de qualiteit van soldy-overdrager,

een boekhouder en } als klerken;

twee adsistenten

de schryfgereedschappen voor hetzelfde comptoir te bepalen op de by het voorschreeven bericht opgegeeven benodigdheid;

te Sourabaya:

de bediendens voor het tractements-comptoir te laten, zo als die thans zyn, doch de gewoone verstrekking van schryfgereedschappen voor hetzelfde voor een derde te verminderen;

zo te Sourakarta, als te Djocjocarta het getal der scribenten met een te verminderen en de generaale verstrekkingen van schryfgereedschappen aldaar op de helvt te reduceeren, wyl daar geen tractementsboeken meer gehouden zullen worden;

op Amboina:

wanneer dit gouvernement aan de Compagnie zal worden gerestitueerd, de bediendens voor het tractements-comptoir te bepalen op:

een onderkoopman, als hoofd of tractements boekhouder,

een boekhouder als eerste suppoost met de qualiteit van soldy overdrager en twee adsistenten als klerken;

en de tractementen van deze bediendens te laten, zo als voor den oorlog geweest zyn, doch de ministers als dan te gelasten om daar omtrend te dienen van hunne consi-

deration, met een distincte opgave van al hetgeen dezelve, voordat dit gouvernement in handen der vyanden is gevallen, jaarlyks genoten hebben; voorts de verstrekkingen van schryfgereedschappen voor het gemelde comptoir als dan te bepalen op de by het gemelde bericht opgegeeven benodigdheid;

te Banda:

wanneer dit gouvernement weder in het bezit van de Compagnie zal worden gesteld, de bediendens voor het tractements-comptoir te bepalen op:

een onderkoopman als hoofd of tractements boekhouder,
 een boekhouder als eerste suppoost met de qualiteit van soldy overdrager en
 een adsistent als klerk;

voorts de tractementen van dezelve als dan te laten, zo als die zyn geweest voor den oorlog, doch de ministers dan te gelasten om daar omtrend te dienen van derzelver consideration, met verzending van een distincte opgave van al hetgeen dezelve voor de overgave van hun gouvernement aan de Engelzen jaarlyks genoten hebben; en de generaale bepaling van schryfgereedschappen voor dit gouvernement dan voor een derde te verminderen;

te Ternaten:

voor het tractements-comptoir te bepalen:

een onderkoopman als hoofd of tractements boekhouder,
 een boekhouder als eerste suppoost met de qualiteit van soldy overdrager en
 een adsistent als klerk;

mitsgaders de tractementen van dezelve te laten, zo als die zyn, met last aan de ministers om daar omtrend te dienen van hunne consideration, onder verzending van een distincte opgave van al, hetgeen dezelve thans jaarlyks genieten;

voorts de verstrekking van schryfgereedschappen voor het tractements-comptoir voor den aanstaande te laten gevolg neemen naar de by het voorschreeven bericht gestelde benodigdheid;

op Macasser :

de dienaren van het tractements-comptoir te bepalen op :
 een onder-koopman als hoofd of tractements boekhouder,
 een boekhouder als eerste suppoost met de qualiteit van
 soldy overdrager,

twee adsistenten als klerken ;

behoudens derzelve thans winnende tractementen, met
 qualificatie aan de ministers deswegens de nodige voor-
 drachten te doen, zo zulks vereischt word, onder toezending
 van een distincte opgave van al, het geen die dienaaren
 thans jaarlyks genieten ; — voorts de verstrekking van
 schryfgereedschappen voor het gemeld comptoir in den
 aanstaande te laten geschieden volgens het by het gemeld
 bericht gedaan voorstel ;

te Malacca enz.

op Timor :

de scribenten te bepalen op twee adsistenten met de
 ordinaire gage en emolumenten, doch den commissiant
 aldaar te gelasten hier omtrend te dienen van zyne con-
 sideratiën ; en tevens aan deze regeering te laten toekomen
 een specificque opgave van al, hetgeen die dienaaren thans
 jaarlyks genieten ; voorts de generaale verstrekking van
 gereedschappen aldaar te bepalen op de helft van hetgeen
 thans gevalideerd word ;

te Palembang :

het getal der scribenten te bepalen op drie, waaronder
 een boekhouder, behoudens derzelve thans winnende gages,
 enz., met qualificatie aan de residenten, des nodig, daar
 omtrend aan deze regeering te dienen van hunne consi-
 deratiën, onder toezending van een accurate opgave van
 al, hetgeen dezelve, zoo aan gages, als alle andere inkomsten,
 thans jaarlyks genieten ; voorts de schryfgereedschappen
 voor dat comptoir in het generaal te bepalen op de helft
 van de praesente verstrekking ;

te Banjermassing :

de dienaaren te laten op den praesenten voet, doch de

verstrekking van schryfgereedschappen in het generaal tot op de helft te reduceeren;

te Padang:

het getal der scribenten, wanneer de Compagnie weder in het bezit van dat comptoir komt, te verminderen met een en het opperhoofd als dan te gelasten om ten aanzien der tractementen van dezelve de nodige voordrachten aan deze regeering te doen, onder toezending van een accurate opgave van de inkomsten, die zy voor den oorlog jaarlyks genoten hebben; voorts de verstrekking van schryfgereedschappen voor het werk der tractementen in het vervolg, wanneer de Compagnie weder in het bezit van dit comptoir zal zyn, te bepalen op het geen daarvoor by het voorschreeven bericht is gecalculeerd;

op de Mallabaar, enz.

6° aan de ministers en bediendens op de voornoemde comptoiren, thans nog in possessie van de Compagnie zynde, te zenden en naar de zodanigen, die in 's vyands handen zyn, zodra die zullen worden gerestitueerd, te laten afgaan extracten uit het meergemeld bericht van het voornoemde opperhoofd Smit, voor zover elk comptoir afzonderlyk betreft, met recommandatie om zich daarnaar ten opzichten der hiervoor gemaakte bepalingen van de schryfgereedschappen en de daarby aangewezen werkzaamheden der tractements-bediendens stipt te reguleeren en in het generaal zich daarnaar te gedragen en met last om de dienaaren, die uithoofde van deze inrichting boven de bepaling aldaar zullen zyn, by eerste gelegenheid naar herwaards te laten overgaan, mitsgaders met qualificatie om ze, wanneer men mogt bevinden of vermeenen, dat met betrekking tot de voorschreeven introductie der tractements-comptoiren of de daar omtrent nu gemaakte bepalingen eenige veranderingen dienstig of noodzakelyk zyn, als dan dien aangaande, zodra mogelyk, geschikte voordrachten aan deze regeering te doen, met opgave der reedenen, waarom dusdanige veranderingen daarin nodig geoordeeld worden.

27 Julij. Kennisgave der aanstaande afkondiging van de Staats-regeling van 23 April 1798.

Een uitvoerig »project ceremonieel» werd voor deze plechtigheid vastgesteld en in druk uitgegeven, welk project echter voorloopig niet verwezenlijkt kon worden, »uit hoofde van gebrek »aan verscheide, onmisbare behoeftens en weegens eenige »andere, plaatselyke omstandigheden».

Zie ook 7 Augustus 1798.

27 Julij. Regeling der inkomsten van den commandeur te Bantam.

In aanmerking genomen zynde de geringe inkomsten, welke een commandeur van Bantam geniet, in evenredigheid, zo van het gewigt en aart derzelve bediening, als van het zeer ongezonde verblyf, is besloten :

aan den commandeur te Bantam, in stede van de thans door hem genoten wordende gage en emolumenten, berekend voor het boekjaar 1792/3 op rd^o 1694:36 en voor 1793/4 op rd^o 1738:12, toe te leggen een vast tractement van rd^o 400 ter maand, behoudens de andere inkomsten, aan die bediening geaccrocbeerd, ingaande met primo September aanstaande, met welken dag dan ook de voorschreeven gage, kostgeld en verdere emolumenten zullen cesseeren; onder aanmerking, dat deze vergadering het ongeraden oordeeld, dat immer aan den commandeur weder vryheid werd verleend om met de in Straat Sunda passeerende scheepen handel te dryven.

27 Julij. Regeling der inkomsten van inlandsche krankbezoekers.

Is goedgevonden aan de presente inlandsche krankbezoekers en hunne successuren in der tyd, met intrekking van betgeen dezelve thans genieten ad rd^o 16:2²/₅, toe te leggen een vast tractement van rd^o 20 ter maand, ingaande met primo September aanstaande.

Ten gevolge eener verkeerde toepassing van deze regeling is op 28 Maart 1800 aan het opperhoofd van het generale tractements kantoor medegedeeld, dat alle inlandsche krankbezoekers te Batavia bedoeld waren, onverschillig, »hoe veel »dezelfen bevorens aan gage en emolumenten gewonnen »hebben”.

30 Julij. *Vernieuwing van het verbod tegen den uitvoer van rijst van Java en Cheribon, behalve naar Batavia.*

Met het rijst-gewas in den Oosthoek was 't »voorbeeldeloos slegt gesteld”.

De straf op het overtreden van het verbod was »honderd gekartelde zilvere ducats voor iedere koyang, die bevonden zal worden naar elders uitgevoerd te zyn, de eene helft voor den aanbinger en de weder helft voor die geen, die de calange zal doen; en dat bovendien de Resident, van wiens comptoir of onderhorig district zodanige uitvoer zal hebben plaats gehad of contrarie deze ordre zal zyn gehandeld, zal worden gedeporteerd van ambt en qualiteit; en de Javasche ministers en den Cheribons resident te gelasten zulks, niet alleen door publicatie en affixie van billetten ten spoedigsten alomme bekend te maken, maar ook te zorgen, dat op het nauwkeurigste gelet en gevigileerd worde, dat gedurende deze interdictie geene uitvoer van ryst naar elders als Batavia en zodanige andere plaatsen, als waartoe door deze Regeering speciaale permissie verleend en de quantiteit opgegeven word, kan plaats hebben”.

8 Augustus. *Afkondiging der Staatsregeling van 23 April 1798.*

Ten aanzien van »de buitenlandsche bezittingen en coloniën der Republiek [in Azië] en van derzelve bestuur hier »te lande” werd in den 7^{en} titel dezer Staatsregeling het navolgende bepaald.

Art. 231. De betrekkingen der buitenlandsche bezittingen

en coloniën van de Bataafsche Republiek in de beide Indiën tot het moederland zullen op den thans nog plaats hebbenden voet blijven, tot dat de vertegenwoordigende vergadering op voorstel van het uitvoerend bewind daaromtrent zoodanige schikkingen zal hebben gemaakt, als zy ter bevordering van het algemeen belang oordeelen zal te behooren.

Art. 252. Het bestuur over de bezittingen in Asia, mitsgaders over de coloniën in Amerika en de bezittingen op de kust van Guinea, zal worden opgedragen aan twee onderscheiden Raaden, welke ieder geheel afsonderlyk zullen werken. Het eene zal worden genoemd de Raad der Asiatische bezittingen en etablissementen, het andere de Raad der Amerikaansche coloniën en bezittingen.

Art. 253. De Raad der Asiatische bezittingen en etablissementen zal uit negen en die der Amerikaansche coloniën en bezittingen uit vyf leden bestaan.

Art. 254. Beide Raaden zullen verantwoordelyk en ondergeschikt zyn aan het uitvoerend bewind. De aanstelling en afstelling der leden zal door hetzelfde geschieden.

Art. 255. Ieder lid van één der beide Raaden geniet eene jaarwedde van vier duizend guldens.

Art. 256. De vertegenwoordigende vergadering zal, op voorstel van het uitvoerend bewind, voor de beide Raaden vaststellen eene uitgebreide instructie, naar welke zy moeten handelen, en de jaarwedden der secretarissen, ontvangers en fiscaals bepalen.

Art. 257. Ieder der Raaden zal aanstellen eenen secretaris, ontfanger en fiscaal en wel onder eene bepaalde instructie, vóór derzelve benoeming aan het uitvoerend bewind ter goedkeuringe voor te dragen.

Art. 258. De leden, secretarissen, ontvanger en fiscaal van beide Raaden mogen aan elkanderen niet bestaan tot in den derden graad van bloedverwantschap of zwagerschap.

Art. 259. De leden, secretarissen, ontvangers en fiscaals mogen, noch rechtstreeks, noch van ter zyde, op eenigerhande wyze in eenigen koophandel betrokken, geene eigenaars van

plantagiën of gronden in de coloniën zyn, noch ook eenige andere ambten of bedieningen, hoe ook genoemd, waarnemen.

Art. 240. Het uitvoerend bewind zal, op voorstel van ieder der beide Raaden, in de verdeliging der coloniën voorzien door de noodige oorlogschepen en andere noodwendigheden derwaards te zenden en een benoodigd getal troepen aldaar te onderhouden. Het zorgt insgelyks voor de rust in de bezittingen en coloniën en voor de verbetering van derzelver koophandel en landbouw.

Art. 241. Het uitvoerend bewind zal ieder jaar, na de specifieke opgave, die aan hetzelfde door ieder der Raaden zal moeten gedaan worden, van de vertegenwoordigende vergadering de noodige gelden vragen, zoo wel voor het onderhoud der gezegde bezittingen en coloniën, als om in de soldyen, renten, pensioenen en andere noodwendigheden te voorzien.

Art. 242. Het uitvoerend bewind zal alle jaaren, na van ieder der Raaden reekening en verandwoording met overlegging van alle stukken en bescheiden, daartoe behoorende, ontvangen te hebben, aan de vertegenwoordigende vergadering verslag doen van zoodanige sommen, als tot waarneming van de belangen der buitenlandsche bezittingen en coloniën gedurende het afgelopen jaar ontvangen en uitgegeeven zyn, als mede van den staat der zaken aldaar.

By aldien 'er een zuiver overschot, na aftrek van hetgeen voor het volgend jaar noodig zal zyn, plaats heeft, zal hetzelfde in de nationaale kas gestort worden.

De rapporten, reekeningen en begrootingen, in dit en het vorig artikel gemeld, zullen door den druk worden bekend gemaakt.

Art. 243. Het uitvoerend bewind zal, op voordragt van ieder der Raaden, de aanstelling hebben der hoogere ambtenaars in de buitenlandsche bezittingen en coloniën, tot derzelver bewind behoorende.

Art. 244. Ieder der Raaden zal zorgen, dat de troepen, die zig in de coloniën bevinden, wel behandeld, betaald en gekleed worden en voltallig blyven.

Art. 245. Ieder der Raaden en de byzondere leden van dien zullen, in geval van misdryf, in derzelver bediening begaan, voor een hoog nationaal gerechtshof terecht gesteld worden.

Art. 246. De wyze, waarop de republikeinsche beginselen in de bezittingen en coloniën der republiek geregeld zullen worden ingevoerd, word door de Wet bepaald.

Over de Asiatische bezittingen en etablissementen.

Art. 247. De Bataafsche republiek neemt tot zig alle de bezittingen en eigendommen der gewezen Oost-Indische Compagnie, benevens alle derzelver schulden.

De octroyen, voormaals aan die Compagnie verleend, worden vernietigd.

Art. 248. De geïnteresscerden by en houders van actiën in de gewezen Oost-Indischen Compagnie worden door de natie, by wyze van afkoop, schadeloos gesteld.

Art. 249. De Bataafsche republiek behoud voor als nog aan zig het vervoeren van allerlei goederen naar de Oost-Indiën, die niet aan de handeldryvende ingezetenen zyn afgestaan, als mede den aanbreg der voordbrengselen van den grond aldaar herwaards, het aanvoeren van thee uit het ryk van China daaronder begrepen. De Raad, zulks uitvoerende, zal by voorraad handelen volgens den inhoud van het laatste octrooy, aan het committè tot de zaken van den Oost-Indischen handel en bezittingen verleend, met zodanige verdere bepalingen, als by deze acte van staatsregeling zyn uitgedrukt, tot zoo lang, dat door het uitvoerend Bewind, op voorstel van den Raad der Asiatische bezittingen, aan het vertegenwoordigend lichaam een nieuw charter aangeboden en door het laatste zal zyn bekrachtigd.

De Wet zal dit artikel kunnen veranderen of vernietigen, naar maate het belang der Bataafsche Republiek zulks zal vorderen.

Art. 250. De Wet zal de inwendige staatsinrigting en de wyze van bediening der policie en justitie in elk dezer bezittingen en etablissementen regelen.

9 Augustus. *Voorschrift nopens de organisatie en bevordering van officieren.*

Ingevolge de door de gezamentlyke hoofd-officieren by de nationale infanterie alhier by een aan den heer Gouverneur Generaal gericht en door zyn hoog Edelheid ter dispositie gebracht adres gedaane verzoeken is, uithoofde van het present gebrek aan bekwaame subjecten om de onderofficiers-plaatsen te vervullen, by aldien de tegenswoordig vacant zynde officiers-plaatsen uit het corps sergeanten wierd geremplaceerd, goedgevonden en verstaan by provisie het getal der Europeesche officieren by een inlandsch infanterie bataillon te bepalen op:

een capitain of capitain luitenant commandant van het bataillon,

twee luitenants, en

drie vaandrighs;

en derhalven by ieder infanterie bataillon een vaandrig minder, dan tot nu toe de bepaling is geweest, te plaatsen, doch daar en tegen aan de oudere sergeanten van ieder bataillon of compagnie, als moettende volgens de tegenswoordige organisatie, wanneer de bataillons onder de wapenen komen, tevens als adjudanten fungeeren, in stee van hunne tegenswoordige inkomsten, bestaande uit rd^s 11 : 16, gedurende den oorlog tot een vast tractement toe te leggen rd^s 20 ter maand, ingaande met primo dezer lopende maand; voorts, ten einde, zo veel mogelyk, de emulatie onder het corps officieren op te wekken en altoos bekwaame subjecten aan het hoofd te hebben, tot een permanente wet te stellen, dat het avancement by de militaire officiers tot den graad van luitenant inclusive zal geschieden naar ancienniteit, doch dat de capitains en hoofd-officieren naar hunne capaciteiten zullen worden geavanceerd.

13 Augustus. *Bepaling nopens zieke officieren, opgenomen in het hospitaal te Buitenzorg.*

Is goedgevonden en verstaan in den aanstaande van alle

officieren, zonder onderscheid van wat rang of qualiteit, die in het hospitaal te Buitenzorg zullen komen te leggen, te laten inhouden derzelver geheele gages en kostgelden ten behoeve van den hospitalier aldaar; om daar voor behoorlyk gelogeerd, alsmede voorzien te worden van de nodige medicamenten, en de gemelde officieren tevens gedurende dien tyd te laten behouden, het geen zy van de Compagnie verder genieten; voorts den hospitalier aldaar te gelasten maandeliks exacte rapporten of naamlysten, met aanwyzing van den dag, dat de impotenten of reconvalesenten aldaar gekomen, weder vertrokken, dan wel gestorven zyn, aan het opperhoofd over het generaal tractements comptoir te zenden overeenkomstig het voorgeschreevene by het 18° en 25° articul van het reglement op de afbetaling der tractementen,

Zie ook 26 Maart 1799.

13 Augustus. *Tractements-verhooging voor kadetten bij de artillerie.*

Uit aanmerking, dat cadets by de arthillery gelyke diensten doen als onder-officiers by de arthillerie en ook als zodanig moeten aangemerkt worden, is goedgevonden en verstaan derzelver gages te verhoogen van f 12 tot f 14 ter maand of zo veel de kannoniers genieten; en die verhoging te laten ingaan met primo dezer lopende maand.

13 Augustus. *Prijs-bepaling van buskruit.*

Is goedgevonden en verstaan den inkoops-prys van het buskruit voor het vervolg te bepalen op f 28 Nederlands en den uitkoops-prys, waar voor het zelve na dato dezes aan particulieren zal worden afgestaan, op rd^s 30 Indisch zilver geld.

15 Augustus. *Militair honneur voor den Hoogen Raad van justitie te Batavia.*

Als een merkwaardig staaltje van de verhouding tusschen

de Regering en bovengenoemden Raad wordt het volgende extract uit de resolutien van de Indische Regering opgenomen:

Door den heer Gouverneur Generaal gecommuniceerd zynde, dat gisteren agtermiddag de heer praesident van den Hoogen Raad van justitie by zyn hoog Edelheid is geweest om zich te informeeren;

of het de intentie was van Commissarissen Generaal en de hooge regeering om aan den Raad, wanneer op Saturdag naastkomende collegialiter binnen het kasteel zoude komen om de als dan bepaalde, plechtige publicatie der door het Bataafsche volk op den 23^{en} April 1798 aangenomene constitutie by te woonen, de behoorlyke militaire honneurs te verleenen;

of de Raad, aan de puye verscheenen zynde, niet zal worden gerecipieerd en geintroduceerd door een van hun hoog Edelhedens secretarissen en hun als dan aangewezen zal worden een apartement, onderscheiden van andere collegien en gequalificeerdens;

of by het vertrek van hun hoog Edelhedens de wagens van den Raad niet direct zullen opsluiten die van de hooge regeering en de in de wapenen staande manschappen niet zullen afmarcheeren, voordat de laatste van des Raads wagens de poort van het kasteel zal zyn uitgeroeden;

en dat zyn hoog Edelheid daarop heeft geantwoord die poincten ter deliberatie van deeze vergadering te zullen brengen;

zo is geconsidereerd, dat er niet alleen geene redenen zyn, waarom aan den Raad van justitie, op Saturdag naastkomende binnen het kasteel komende, andere of meerdere honneurs zouden behooren verleend te worden, dan gebruikelijk zyn en aan den Raad tot dus ver beweezen zyn, wanneer by plechtige gelegenheden collegialiter binnen het kasteel is verscheenen, maar dat dit ook stryden zoude met de herhaalde bevelen der heeren Meesters, dat alles by dat collegie zoude blyven op den gebruikelijken voet, behalven dat zulks mede aan den Raad nieuw voedsel zoude geeven in den waan, waarin zy verkeert, van geheel independent van deze regeering te zyn en waar van reeds zo zeer de nadeelige uitwerkselen zyn ondervonden,

weshalven dan ook goedgevonden en verstaan is hoogst gemelden heer Gouverneur Generaal te verzoeken om aan den heer praesident van welgemelden Raade te willen laten kennis geeven, dat aan den Raad, collegialiter in het kasteel komende, de gewoone, militaire honneurs van de wagten gegeeven zullen worden en de regeering zich wyders niet gequalificeerd vindt in het van ouds plaats gehad hebbend ceremonieel eenige verandering te maken.

16 Augustus. *Vergunning voor een Makassaarsch burger zich op Java te vestigen.*

Eene bepaling, welke aan burgers verbod binnen het gebied van de Compagnie te vertoeven, waar zij wilden, is niet aangetroffen. Desniettemin komt in de resolutien van de Indische Regering van 16 Augustus 1799 het navolgende voor.

Aan den Macassers burger, Johan Daniel Groos, is op zyn daartoe by requeste gedaan verzoek goedgevonden en verstaan te permitteeren om zich met er woon op Java neer te zetten, doch zyne verdere gedane instantie om met den titul en rang van oud lieutenant der burgery te Semarang begunstigd te worden te ontzeggen.

16 Augustus. *Voorschriften voor de diaconie te Batavia.*

Is na deliberatie goedgevonden en verstaan:

Eerstelyk: wyl blykt, dat de door diaconen op particuliere hypotheeken uitgezette capitaalen zo veel renten afwerpen, als by besluit van den 7^{en} October 1791 is bepaald, en dus de renten op het by de Compagnie noch per restant à deposito staande capitaal cesseeren moeten, dat restant capitaal als nu mede aan diaconen te laten afgeeeven, met qualificatie om het zelve op particuliere hypotheeken te beleenen ter winning van den gewoonen interest, en het besluit van den 7^{en} October 1791 dus in zo verre te altereeren.

Ten tweede: diaconen te qualificeeren om in het vervolg de gelden, die maandelyks aan het weeshuis tot alimentatie van de daar in geplaatst wordende perzoonen worden uitbetaald, even als aan het armhuis geschied, in papieren van credit te voldoen.

Ten derde: vermits consteert, dat het bygebragte door diaconen by hunne verantwoording, dat zy door deze regeering zyn gequalificeerd tot de afschryving jaarlyks van rd^s 144 voor de thee, die hun word toegediend, sautief is, diaconen, die geconcurrereerd hebben tot het op den 16 Mei 1798 genomen besluit van jaarlyks rd^s 144 voor thee gelden af te schryven in steede van rd^s 12, zo als hun door deze regeering by besluit van den 25^{en} Maart bevorens is geaccordeert, aan de armenkas te laten restitueeren het geen boven de voorschreeven rd^s 12 ongequalificeerd is afgeschreeven; doch als nu diaconen meergemeld te qualificeeren om voortaan jaarlyks voor de thee, die hun by het houden van derzelve vergaderingen word toegediend, rd^s 144 uit de boetens, die verbeurd worden door die geenen, welke zonder wettige oorzaken het bywoonen dier vergaderingen of het collecteren in de kerken verzuimen, te betaalen en by de boeken te laten afschryven.

Zie ook 4 February 1800.

22 Augustus. *Regeling van het zieken-transport tusschen Batavia en Buitenzorg.*

Is goedgevonden en verstaan, ten einde aan de zieken en reconvallescenten, die tot beterschap en verdere herstelling naar het hospitaal te Buitenzorg gezonden worden, een convenabel transport te bezorgen, alzo het overvoeren van de zieken derwaards met de gebruikelyke buffelskarren voor hun ten uitersten nadeelig is, zo door den langen tyd, die zy onder weg moeten weezen, als de fatigues, die zy uithoofde van de geweldige schudding derzelve moeten ondergaan, te bepalen, dat in het vervolg alle Woensdagen, des agtermiddags ten vier

uuren, een kar van het buiten-hospitaal zal afryden om de zieken en reconvallescenten, die men nodig zal oordeelen uit hetzelfde naar het hospitaal te Buitenzorg te doen overbrengen, derwaards te laten transporteeren, indien er namentlyk zodanige zieken zyn, en dat die kar vervolgens des Zaturdags, smiddags om vier uuren, van Buitenzorg naar herwaards zal moeten terugkeeren, ten einde aan die geenen welke weder hersteld zyn, transport te verleenen: voorts den heer Raad extra ordinair, Coenraad Martin Neun, als commissaris over het ambagts-kwartier te verzoeken en te qualificeeren een daarvoor geschikte kar op veeren en voorzien van een tent te willen laten aanmaken, — mitsgaders den heer Raad extra-ordinair, Nicolaus Engelhard, als waarnemende het ambt van commissaris over de zaaken van den inlander, te verzoeken de nodige schikkingen, hetzy by contract of anderzints, te willen maken, dat er drie spannen buffels op de bepaalde tyden en de behoorlyke distanties gereed gehouden worden, ten einde de zieken en reconvallescenten ten spoedigsten overgebracht worden.

22 Augustus. *Verstrekking van medicijnen aan militairen.*

Naar aanleiding van eene aan buiten-regenten van de hospitalen verzochte opgave, welke verstrekkingen bepaald dienen te worden voor de geneezing van kleinigheden, waarvoor de soldaaten niet naar het hospitaal behoeven gebracht te worden, overgelegd zynde een specificque lyst van medicamenten voor het interne en externe gebruik, geschikt voor een getal van 100 koppen Europeezen of 200 koppen inlanders, zo is goedgevonden en verstaan die lyst niet alleen te approbeeren, maar ook daar naar voortaan alle zes maanden de verstrekkingen te laten geschieden aan de chirurgyn-majors, op Meester-Cornelis, op Weltevreden en in de stad bescheiden, ingaande met primo September aanstaande; en daar door als nu voor vervallen te houden de by de resolutien van den 27^{en} May 1794 gearresterde catalogus van verstrekkingen aan de vaste posten te Batavia”.

23 Augustus. *Inkomend regt op houtwerken, van Java aangevoerd.*

Uit aanmerking, dat er geene redenen zyn, waarom de heffing van thol op de van Java particulier aangebracht wordende houtwerken niet verder zoude geschieden volgens de zedert ruim veertig jaaren plaats gehad hebbende usantie, is goedgevonden en verstaan die tholheffing te laten op den ouden voet en dien volgende van de vaartuigen, welke zulke houtwerken aanbrengen, te laten voldoen rd^s 3:26 per vaam; en hiermede de pacht-conditien voor het aanstaande jaar 1800 te amplieeren.

27 Augustus. *Javasche verpachtingen voor 1800.*

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelyk: wyl dezelfde redenen, die het sedert den oorlog raadzaam hebben doen oordeelen om de verpachting der Javasche domainen, in steede van het anders gewoon termyn van drie jaaren, maar voor een jaar te laten geschieden, als nog subsisteeren, de Javasche ministers te qualificeeren om de evengemelde domainen wederom slegts voor een jaar te verpachten of van primo January tot ultimo December 1800 en zulks op dezelve conditien en op den voet, zo als dit jaar heeft plaats gehad; voorts den eersten gezworen klerk ter generaale secretary, Barend Karseboom, te gelasten om het nodig getal gedrukte exemplaaren van die conditien met de eerste gelegenheid derwaards te zenden, ten einde dezelve in tyds naar de subalterne comptoiren verzonden kunnen worden.

Ten tweeden: den ministers insgelyks qualificatie te verleenen om de pachten van de sabandhaaryen te Banjoewangie en de pacht van de sabandhaaryen op het eiland de Baviaan wederom voor het aanstaande jaar in admodiatie af te staan, even als zulks voor dit jaar is geschied.

Ten derden: aangaande de pacht op den inzaam van vogel-nestjes uit de klippen of goas in en onder Ooster Balembang de dispositie uit te stellen.

Ten vierden: de ministers almede te qualificeeren om volgens hun gedaan voorstel het bepaalde lastgeld op de vaartuigen, die van Java van de eene naar de andere plaats en naar elders vertrekken, voor het volgende jaar mede noch te doen invorderen, even zo als dit thans plaats heeft.

Ten vyfden: aan den heer gouverneur gedeferceerd te laten om van het bywoonen, naar den gebruike, der verpachting te excuseeren die residenten en regenten, welke zyn Edele uit-hoofde van de omstandigheeden en het belang der maatschappy nuttig en dienstig zal oordeelen te excuseeren.

Ten zesden: de afzending van goederen naar Java om by de aanstaande verpachting, na volgens de zedert eenige jaaren plaats gehad hebbende usantie, van de hand te worden gezet te excuseeren.

De gouverneur van Java's N. O. kust moest instaan voor de voldoening van de pachtpenningen door de pachters.

28 Augustus. *Particuliere handel.*

Hoezeer de tijden veranderd waren, blijkt uit het volgende, hetgeen Commissarissen-Generaal in hunne resolutien lieten aantekenen:

dat omtrend allen particulieren handel als een grondreegel mag worden aangenomen, dat dezelve zich door geen dwang-middelen laat verplaatsen en zulke middelen in tegendeel doorgaans zyn van schadelyke gevolgen;

dat heeren Commissarissen Generaal geen zwaarigheid maaken om voor hoogst derzelve begrip te verklaaren, dat, zo wel de beginselen eener verligte en billyke regeering, als het wel-zyn der Bataviasche colonie vorderen, dat vreemde handelaaren, die alhier komen om eenen volgens de wetten geoorloofden handel te dryven, zo lang zy zig volgens die wetten gedraagen en de hun toegestaane vryheeden niet te buiten gaan, op alle mogelyke manieren behooren te worden aangemoedigd en

tegens alle willekeurige behandelingen en knevelaryen, van wat aart ook, kragtdadig beschermd.

En laastelyk, dat Commissarissen Generaal er geen de minste zwarigheid in kunnen vinden om ook aan de zodanige, welke daartoe inclineeren, te permitteeren om zich alhier met ter woon neer te zetten, zulks veel eer beschouwende als eene zeer nuttige en wenschelyke zaak voor deeze colonie.

Van het vorenstaande is aanteekening gehouden bij de resolutiën van de Indische Regering van 11 September 1799.

29 Augustus. *Bepaling nopens Chineesche nieuwelingen.*

Is goedgevonden en verstaan te bepalen, dat in den aanstaande, wanneer Chineesche nieuwelingen boven de bepaling mogten worden aangebragt, dezelve direct by aankomst der jonken daar van geligt en naar het eiland Edam gebragt zullen worden om aldaar, onder het nodig op- en toezicht, voor de kost ten arbeid gesteld en bewaard te worden, om by het vertrek der jonken wederom naar China teruggezonden te worden.

6 September. *Regeling der hospitaal-kosten voor officieren.*

Het opperhoofd over het generaal tractements-comptoir heeft by adres verzogt om, aangezien zedert de introductie van het reglement voor de tractements-comptoiren aan de officieren van de cavallery en de genie een vast tractement was toegelegd met intrekking van de bevoorens door hun genoten douceurs en huishuur, met de ordres van deeze regeering gemunieerd te mogen worden, hoedaanig met de tractementen van die officieren, wanneer zy in het hospitaal kwamen te leggen, als nu gehandeld zoude moeten worden, wyl, uithoofde van de voorschreeven intrekking der bevoorens door hun genoten douceurs en huishuur, op dezelve niet meer van applicatie was het gestatueerde by het 82ste articul van het opgemeld

reglement voor de tractements-comptoiren, dat de impotenten, die in de hospitalen geraaken, daarin gedurende den tyd van hun verblyf moeten verleggen hun geheel tractement, doch geene douceurs of huishuur.

Waarover gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan als nu nader te bepalen, dat in het generaal de officieren, die alhier in de hospitaalen komen, daar in zullen moeten verleggen de helvt van al, het geen zy van de Compagnie maandelyks aan gage, kostgeld, huishuur, douceurs en zo voorts genieten, doch dat daarvan echter voor de officieren van de cavallerie zal uitgezonderd weezen het rydgeld, dat hun is toegelegd, het welk door dezelve steeds in zyn geheel zal worden genoten, het zy dezelve in de hospitaalen leggen dan niet; en deze bepaling te laten ingaan met primo dezer.

6 September. »Sagalaherang'' en »Tjeminga'' onder Soemedang gesteld.

Na veel moeite gelukte het die beide »plaatsjes'', welke schuilhoeken voor allerlei geboefte waren geworden, omdat de regenten van de Oosterlanden daar geene politie mogten uitoefenen, te huuren van den Sultan Anom van Cheribon.

De regent van Soemedang moest jaarlyks de huur daar voor tot Spaansch 500 aan den gecommiteerde tot en over de zaaken van den inlander voldoen, om vervolgens aan den resident te Cheribon bezorgd en door dezen aan den Sulthan verantwoord te worden''.

⁶/₂₀ September. Vernieuwing van het bepaalde op 15 Januarij 1681 nopens het straffen van lyfgeigenen.

De pro interim advocaat fiscaal, Mr Wynand van Hoesen, heeft by een bericht ter kennis van deze regeering gebracht, dat verscheide, aan particulieren toebehoorende lyfgeigenen, die door hunne lyfheeren en vrouwen in de yzers worden geklonken, daar in dikwyls gehouden worden verre boven de bepaalde zes maanden of den tyd, waar voor door de officieren van

justitie permissie briefjes mogen worden verleend om kwaadwillige lyfeigenen, zo in, als buiten het ambachts-kwartier, in de yzers te klinken, verzoekende hy, fiscaal, dat hier omtrend zodanige ordres voor het vervolg zouden mogen worden gestatueerd, als deze regeering toereikende zoude oordeelen om tegen te gaan het schandelyk misbruik, dat er gemaakt zoude kunnen worden van de aan lyfheeren of vrouwen over hunne lyfeigenen toegestaane macht.

Waar over gedelibereerd zynde, is om hier in voor den aanstaande te voorzien goedgevonden en verstaan tot ampliatie van de ten dien opzichte den 15^{en} January 1681 gestelde order nader te statueeren en te bepalen, dat de officieren van justitie wel zullen vermogen aan lyfheeren en vrouwen consent te verleenen om hunne lyfeigenen, eenige fouten begaan hebbende, in de yzers of boeyen te slaan en daarvan een schriftelyk bewys af te geeven, doch dat dit consent voor niet langer zal mogen worden toegestaan dan voor den tyd van zes maanden, waar na het zelve andermaal door de gemelde officieren zal mogen worden vernieuwd voor noch zes maanden, en dat na expiratie van dezen tyd de lyfeigenen weder daar uit ontslagen zullen moeten worden, op poene, dat, in contrarie geval en wanneer zy langer in de yzers of boeyen gelaten zullen worden dan den voormelden tyd van twaalf maanden of na expiratie van eerstgemelden tyd van zes maanden en niet op nieuw door de lyfheeren of vrouwen een schriftelyk consent zal zyn verzogt en verkreegen om hunne lyfeigenen als noch zes maanden in de yzers of boeyen te houden en zy nogthans daar in gelaten zullen weezen, dezelve lyfeigenen als dan zullen worden geconfisqueerd ten favore van de Compagnie; doch dat, ingevallen echter de lyfheeren of vrouwen beducht mogten weezen voor kwaade gevolgen, wanneer dusdanige lyfeigenen uit de yzers wierden ontslagen, dezelve zich deswegen zullen kunnen vervoegen by hunnen competenten rechter en door denzelven als dan zodanig eene prolongatie daar van zal mogen worden verleend, als de noodzakelykheid of wel de veiligheid van den lyfheer

of vrouw of wel van anderen zal komen te vorderen; en zal hier van aan de gemeente by een publicatie worden kennis gegeven.

11 September. *Bepalingen nopens de vischmarkt te Batavia.*

Gezien zynde, dat heeren Commissarissen Generaal aan Susanna Elisabeth Wilhelmina Pinket, weduwe van wylen den eersten secretaris dezer regeering, Daniel Diederik van Haak, op haar by resolutien dezer regeering van den 15^{en} January laatstleden vermeld verzoek om ontheffing van ambtgeld geremitteerd hebben de helvt van de gemelde belasting en dat hun hoog Edelheden wyders op het verder voorkomende by het zelve request, dat vrouwe douariere van wylen den heer Raad extra ordinair van Indië, Pieter van der Weert, in de vermindering der inkomsten van de bediening van afslageresse van de vischmarkt zoude mogen deelen, besloten hebben de suppliante met ultimo December naastkomende als afslageresse van de vischmarkt te ontslaan en aan haar, mitsgaders aan de douariere van der Weert, elk respectievelyk, toe te leggen eene jaarlyksche gratificatie van twee duizend ryksdaalders uit 's Comp^e kas, tot dat zy zich weder in den huwelyken staat zullen begeeven, en zulks tot schadeloosstelling wegens het geen de beide weduwen uit de inkomsten van de gemelde bediening hebben genoten, zo is goedgevonden en verstaan van dit een en ander deze aanteekening te houden en de voornoemde weduwen te informeeren.

Voorts noch by deezen te noteeren, dat heeren Commissarissen Generaal qualificatie gegeven hebben om een ander opzichter en afslager van de vischmarkt aan te stellen op een bepaald inkomen van tachtig rd^e 's maands tot een tractement uit 's Comp^e kas en voorzien van eene behoorlyke instructie om aan de oogmerken zyner bediening volkomen te kunnen beantwoorden, mitsgaders om alle de voordeelen, aan die bediening voorheen gehecht geweest, met primo January aanstaande onder de pacht van de vischmarkt te

begrypen, waardoor de Compagnie, zo wegens temporaire uitgaven aan de meergemelde twee weduwen, als wegens het jaarlyks tractement aan den opzichter en afslager, rykelyk zal kunnen worden schadeloos gesteld; en hier van de nodige ampliatioe by de pacht conditien te maken.

11 September. *Regeling van het middel van bestaan voor het personeel bij de amphioen-directie.*

Is goedgevonden en verstaan het by de instructie voor de amphioen-directie, art 24, bepaald jaarlyks middel van bestaan voor den heer waarnemend directeur generaal en den heer directeur, nevens de verdere officianten der gemelde directie, mitsgaders voor den advocaat- en water-fiscaal, voor dit maal te laten berekenen naar de zuivere winst, die in de laatste vyf jaaren op de amphioen is behaald en het zelve dien volgende te bepaalen op:

rd ^a	4500:23	voor den heer waarnemend directeur generaal,
»	3960:20	» » » directeur van de amphioen directie,
»	6336:33	» de beide administrateurs,
»	3168:16	» den kassier,
»	2376:12	» » boekhouder en scriba,
»	4328:22	» » advocaat-fiscaal,
»	4328:22	» » water-fiscaal, of
rd ^a	28985:4	te zamen.

Deze schikking was het gevolg van de omstandigheid, dat tot noch toe geen amphioen aangebracht en dus ook geen verkoop daar van heeft kunnen geschieden”.

12 September. *Bepaling, dat Commissarissen-Generaal in Indië door geene processen en arresten mochten worden »geincommodeerd”.*

In overweeging zynde genomen, dat er volgens lopende gerugten lieden zouden zyn, welke zig niet ontzien te spargeeren, alsof zy of een ander voorneemens waren een ofte meer leeden deezer hoge commissie door procedures, ja zelfs door arresten in hunne perzoonen of goederen te inquieteeren weegens zaaken,

door dezelfde in qualiteit als Commissarissen Generaal verrigt: zo is, ofschoon heeren Commissarissen Generaal het anders verre beneeden zig zouden achten om zig aan diergelyke gerugten te laten geleegeen leggen, echter uithoofde van de aanstaande dissolutie der hoge commissie en om in deeze tyden van insubordinatie alle prostitutien voor te komen nodig geoordeeld ten overvloede daar omtrend te verklaaren, gelyk verklaard word by deezen, dat Commissarissen Generaal wegens derzelver ambtsverrigtingen aan geene politieke of regterlyke magt in Indie, hoe ook genaamd, eenige verandwoording schuldig zyn, maar alleen aan het committé tot den Oost-Indischen handel en bezittingen ofte zodanig ander bestuur, als het zelve committé mogt hebben vervangen, en dat derhalven ook de heeren leeden der hoge commissie deswegens alhier in Indië door geenerly procedures, laat staan arresten, kunnen worden geincommodeerd.

13 September. *Verkoop van bereid leder.*

Naar dien de lederbereiders by besluit van den 15^{en} Augustus 1797 ⁽¹⁾ eenelyk zyn gelast hun leer aan de Westeringsloot by de weg van de Fluit te bereiden, doch hun niet is geinterdicteerd het leer, nadat het bereid is, op andere plaatsen te verkoopen, is goedgevonden en verstaan aan alle lederbereiders, zonder onderscheid, te permitteeren het bereid leer te mogen verkoopen op zodanige plaatsen, als zy zullen goevinden, mits de bereiding alleen geschiede op de voormelde plaats.

¹⁴/₁₇ September. *Kennisgave, dat op 28 September 1799 de Commissarissen-Generaal zouden aftreden en het opper-gezag over Nederlandsch-Indië weder op de Hooge Regering zoude overgaan.*

Eerst bij circulaire van 24 October 1799 werd hiervan aan de buiten-kantoren mededeeling gedaan.

(1) Dit is de datum van de resolutie der Indische Regering, genomen naar aanleiding van de resolutie van Commissarissen Generaal van 5 Augustus 1797. Zie boven, bladz. 559.

24 September. *Ijking van gewichten.*

Scheepenen kennis gegeven hebbende, dat de op het stad-huis berustende slaper gewichten zyn gelyk gemaakt aan een met de brik America uit Nederland ontvangen en accuraat bevonden gewicht van 100 ponden, zo is goedgevonden en verstaan hier van deeze aantekening te houden en conform het door Scheepenen tevens gedaan voorstel, zo wel Comp^e, als particuliere gewichten naar de voormelde, gelyk gemaakte slapers te doen veranderen en de gewoone jaarlyksche eyk van 's Comp^e gewichten voor eerst en tot dat dit werk volbragt zal zyn, uit te stellen, mitsgaders de gemeente hier van by billetten te doen kennis geeven, met last aan allen den geenen, die gewichten in gebruik hebben, dezelve insgelyks te laten gelyk maken, ten einde alzo by de eerst komende zes maandelyksche eyk behoorlyk nagegaan en tegens de voormelde slapers geëxamineerd te worden.

24 September. *Regeling der »ongelden», te voldoen door te Batavia ten handel komende, Europeesche vreemdelingen.*

Is goedgevonden en verstaan :

Eerstelyk : op fundament van het gestatueerde by de pachtconditien op den presenten voet te laten de betaling :

van 6 percent by den invoer van goederen ten behoeven van den pachter van de Boom ;

van 5 rd^e voor de legger arak by den uitvoer ten behoeve van gemelden pachter ;

van 1 percent en $\frac{1}{2}$ ₧ per picol daar en boven by den invoer van pond-goederen voor den pachter van de waag :

van 36 stuivers per picol kandy suiker en

• 30 " " " poeder suiker by den uitvoer,

ten behoeve van den pachter van de uitgevoerd wordende suiker.

Ten tweede: de betaling ten behoeve van den sabandhaar van een percent van het bedragen der goederen, die door

vreemde Europeesen alhier worden in en uitgevoerd, by de resolutien der gecombineerde vergadering van heeren Commissarissen Generaal en de hooge regeering van den 25^{en} April laatstleden ⁽¹⁾ ingetrokken zynde, voor zo ver de aangebracht wordende contanten en de door hun by de Compagnie voor producten besteed wordende gelden betreft, als nu alleen te laten standhouden van de door vreemdelingen alhier aangebracht wordende cargazoenen en van het geen zy by particulieren inkoop en van hier uitvoeren, wyl die betaling door heeren Commissarissen Generaal, volgens het genoteerde ter resolutie dezer regeering van den 1^{en} April 1794, niet alleen is geintroduceerd in steede van de twee ducats, die de sabandbaar bevorens van elk ingevoerd wordenden slaaf, volgens het gestatueerde by de pacht-conditien, placht te genieten, doch welke contributie hun hoog Edelheden hebben afgeschafft, maar ook tot goedmaking van zyn comptoir- en andere, aan zyn dienst verknogte ongelden, uitsgaders ter belooning der gestadige dienstbewyzingen, die hy gehouden is de hier aanweezende vreemdelingen te moeten doen.

Ten derden: de betaling van een percent van de door vreemde Europeesen alhier aangebracht wordende goederen voor pakhuishuur aan den kastelein van het heeren-logement, die by de voorz. resolutien der gecombineerde vergadering van den 23^{en} April dezes jaars mede is ingetrokken, voor zo ver de door vreemdelingen aangebracht wordende contanten en de door hun by de Compagnie voor producten besteed wordende gelden betreft, als nu geheel af te schaffen en te ordonneeren, dat geen pakhuishuur door den voornoemden kastelein zal mogen gevorderd worden, dan van zodanige goederen, als werkelyk in zyne pakhuizen worden opgeslagen, en dan noch niet meer dan by het 12de articul der instructie voor het heeren-logement is bepaald, uit aanmerking, dat het voor een koopman drukkend is pakhuishuur te betalen, wanneer hy geen pakhuizen nodig heeft, en de kastelein van het evengemeld heeren-logement ook buiten het voorsz. een

(1) Zie boven, bladz. 972, tweede alinea.

percent zeer wel bestaan kan, indien hy zyne neering behoorlyk gade slaat.

Ten vierden: by deezen te noteeren, dat de $5\frac{1}{2}$ percent voor administratie en kas ongelden op de by de Compagnie ingekogt wordende producten by besluit van de gecombineerde vergadering van den 23^{en} April deezes jaars by de ten dien dage gemaakte nadere bepaling van de pryzen, die voor de producten voldaan moeten worden, zyn ingetrokken.

Ten vyfden: de betaling van een ducaton per rd^e 1000 aan den eersten suppoost op het comptoir van den heer Directeur Generaal voor het inboeken der ordonnantien en van een per mille aan de klerken van de opperkooplieden deezes kasteels voor het opmaken der ordonnantien af te schaffen en den gemelden eersten suppoost en klerken te intordiceeren zulks verder te vorderen, met last aan de opperkooplieden deezes kasteels om te zorgen, dat daar van geen verder misbruik op de een of ander wyze word gemaakt, wyl al, hetgeen de evengemelde dienaaren voor de hier komende vreemde handelaars verrichten, alleen bestaat in gewoon Compagnies werk en de voors. betalingen een ingeslopen gebruik schynen te zyn.

Ten zesden: het ankerage geld tot rd^e 150 ten behoeve van de Compagnie voor ieder vreemd schip, dat alhier ter rhee de ten anker komt, te laten standhouden, alzo deze belasting door heeren Commissarissen Generaal volgens het genoteerde by de resolutien dezer regeering van den 29^{en} Augustus 1794 om billyke redenen is ingevoerd.

Ten zevenden: de betaling van rd^e 15 aan den sabandhaar voor het opmaken van een request, het zegel daar onder begrepen, te laten, zo als het is, naar dien zulks eene billyke voldoening is voor gepresteerd wordende diensten.

Ten agtsten: den sabandhaar en licentmeester, Jacobus Theodorus Reynst, en zyne successeuren in der tyd te gelasten om direct by aankomst van vreemdelingen alhier aan denzelfen distinct op te geeven, welke belastingen zy invoegen voors. gehouden zyn te voldoen, en om te zorgen, dat daar

omtrent geene knevelaryen plaats hebben, met recommandatie aan allen, die zulks aangaat, om van diergelyke misbruiken, die niet dan tot 's Comp^s nadeel hebben kunnen strekken, zich in den aanstaande zorgvuldig te wachten.

Op 6 December 1799 is bepaald te laten standhouden het aan den sabandhaar en licentmeester toegelegd een percent van de door vreemdelingen ingevoerd wordende handel wharen en van hetgeen zy by particulieren inkoopen en uitvoeren". Daarentegen is op 25 Maart 1800 gehandhaafd het besluit van 24 September 1799, uit aanmerking, dat het oneigen en voor een koopman drukkend is pakhuis-huur te moeten betalen, wanneer hy geen pakhuizen nodig heeft". Tevens is goedgevonden den kastelein nader te ordonneren geen pakhuishuur van de alhier aankomende vreemdelingen te vorderen dan alleen van sodanige goederen, als werkelyk in zyne pakhuizen worden opgeslagen, en dan noch niet meer als by het 12de articul der instructie voor het stads heeren logement is bepaald".

27 September. *Bepaling nopens houtvloten.*

De commissaris opzichter over de equipagewerv cum annexis ter vergadering gecommuniceerd hebbende, dat 56 Javasche zeevarenden, die met de houtvloten alhier zyn aangekomen en tot de ontlossing derzelve geëmployeerd wierden, op elf na alle zyn gedeserteerd; zo is, uit aanmerking, dat deze desertie veel al moet worden toegeschreeven aan den weezin der gemelde zeevarenden om de houtvloten zelve te ontlossen, wyl dezelve tot het verrichten van dat werk een langen tyd moeten aangehouden en daar door veelal de slachtoffers van het ongunstig klimaat alhier worden, goedgevonden en verstaan de met de houtvloten jaarlyks overkomende Javanen in den aanstaande te excuseeren van het ontlossen der houtvloten en zulks te laten geschieden by publieke aanbesteding.

27 September. *Verkoop van koffij aan vreemdelingen.*

Nadien de alhier ten handel komende vreemdelingen, die koffij van de Compagnie inkoopten, meest allen verlangen met de benodigde quantiteiten uit de jongste inzamen geriefd te worden en zulks geenzints de intentie is geweest by de den 25^{en} April gemaakte prysbepaaling van de Jaccatrasche koffij tot elf effectieve Spaansche matten het picol, maar wel om de aanhanden zynde restanten, van de oudste af te beginnen, van de hand te zetten; zo is goedgevonden en verstaan den heer waarnemend Directeur Generaal, Johannes Siberg, te verzoeken en te qualificeeren om aan de vreemdelingen geen andere koffij af te staan dan voor de helvt uit het gewasch van het jaar 1796 en voor de wederhelvt van het jaar 1797, ten zy die geenen, welke de geheele benodigde hoeveelheid uit het gewasch van 1797 begeeren, een Spaansche mat per picol meer betalen; en hier van aan den sabandhaar en licentmeester, Jacobus Theodorus Reynst, kennis te geeven ten einde de vreemdelingen daar van by hunne aankomst te informeeren.

$\frac{5}{9}$ October. *Beteugeling van Fransche commissie-vaarders.*

De heer Gouverneur Generaal kennis gegeeven hebbende, dat volgens de by zyn hoog Edelheid bekomen informatie wederom door een Franschen kaper in Straat Sunda genomen en naar Mauritius was opgezonden een Deensch en een Amerikaansch schip, den wil naar deze hoofdplaats hebbende; zo is geconsidereerd, dat men reeds meermalen heeft moeten ondervinden, hoe dat ook in deze gewesten Fransche commissievaarders op Compagnie's stroomen en rheeën schepen en vaartuigen van mogendheden, waarmede de Bataafsche republiek en haare Indische maatschappy in goede verstandhouding en vriendschap leeven, neemen en veroveren, waar door de particuliere handel van Compagnie's ingezetenen en dienaaren, inzonderheid ter dezer hoofdplaats, dewelke vooral in de tegenswoordige tydsomstandigheden voor ous van zo veel

aanbelang gerekend moet worden te zyn, geheel en al word belemmerd en geruineerd; en is derhalven goedgevonden en verstaan de door heeren Bewindhebberen by missives van den 30^{en} Augustus 1798 en 17 January 1799 aan deze regeering toegezonden publicatie van het intermediair uitvoerend Bewind der Bataafsche republiek, gedateerd den 12^{en} Augustus 1798, tot beteugeling van de roofzugt der Franschen en andere commissie-vaarders, niet alleen alhier en alomte op de respectieve buiten-comptoiren tot een ieders naricht en observantie te doen publiceeren en affigeeren, maar ook op 's maatschappys bezittingen in deze gewesten direct betrekkelyk te maken en dus ook al het daar by gestatueerde en geordonneerde, schoon ook by dezelve geene speciaale melding van deze gewesten is gemaakt geworden, te houden en te considereeren, voor zo ver zulks van applicatie weezen kan, even en in diervoege, als of het direct relatief Compagnie's possessien in India was gestatueerd en geordonneerd.

Het in Nederland uitgevaardigde stuk luidt, als volgt:

Gelykheid, Vryheid, Broederschap.

PUBLICATIE.

Het intermediair uitvoerend bewind der Bataafsche Republiek doet weeten: dat het vertegenwoordigend lichaam, op de wyze, by de staatsregeling vastgesteld, overwoogen hebbende:

1° hoe zommige Fransche commissie-vaarders en andere, gewapende vaartuigen zich niet ontzien onder de vlag dier Republiek Bataafsche en andere schepen, toekomende aan ingezetenen van inogendheden, met dit gemeenebest in goede verstandhouding levende, onder neutraale vlag vaa-rende en welke zich op hun eigen grondgebied of op dat van een neutraal en vry land en op grond der subsisteerende tractaaten veilig rekenen, op de stroomen en tot in de havens van dit gemeenebest met eene ongehoorde stoutheid te vervolgen, te belemmeren, te neemen en op

te brengen en zich tevens by meer dan eene gelegenheid het pleegen van vordere en verzwarende excessen te veroorlooven, daar toe misbruik maakende van eene gedwongen uitlegging der wetten, in de Fransche Republiek omtrent de kaap-rheederyen geëmanceerd;

- 2° dat deeze meenigvuldige vexes het geringe overschot van onzen koophandel, niet alleen met een geheel bederf bedreigen, maar met ons politiek aanweezen zelve geheel onbestaanbaar zyn en, de verachting der volken op ons laadende, de geruchten aankweken, welke kwaadwilligheid zo gaarne wegens de slaafsche afhankelijkheid verspreid, tot welke zy verondersteld, dat wy gebragt zyn;
- 3° en overtuigd van de goede gezindheid en rechtvaardigheid van het Fransch gouvernement ten onzen opzichte, mitsgaders dat de straffeloosheid van zoo veele schennissen van het Bataafsche grondgebied door Fransche kapers en andere vaartuigen, stout op de Fransche vlag, die zy voeren, eeniglyk aan den aandrang der omstandigheden en gezints aan den wil van het gouvernement moet worden geweten, en eindelyk overtuigd, dat verdere langmoedigheid in kleinmoedigheid zoude ontaarden, even beledigend voor het Fransch gouvernement, als vernielend voor onzen handel en vernederend voor onze onafhankelykheid;

beslooten en verordend heeft:

Voor eerst: dat het aan geen kaper of zoogenaamden kaper, noch aan eenig vaartuig, hoe ook genaamd en tot welke mogendheid dezelve ook zoude mogen behooren, geoorloofd zal zyn om op de stroomen en de wateren of op het grondgebied der Bataafsche Republiek te hinderen of neemen eenig schip of vaartuig, vaarende onder neutrale vlag en toebehoorende aan de ingezetenen eener neutrale of met dit gemeenebest in goede verstandhouding levende mogendheid, en veel minder noch eenig schip of vaartuig, aan ingezetenen van hetzelfde behoorende en vaarende onder Bataafsche vlag; op poene van te zullen worden verweezen in eene boete van drieduizend guldens, te appliceeren voor twee derde gedeeltens

ten behoefte van het fonds der oude en arme zeelieden en voor het resteerende een derde gedeelte ten behoefte van die geenen, welke den kaper of ander vaartuig die zich zulk eene onrechtmaatige daad veroorloofd, zal hebben aangehouden; zullende voorts de commandant van het vaartuig zelve voor de betaaling van voorschreeve boete zyn aanspraakelyk en executabel en zoo lang blyven gearresteerd, tot dat aan het te vallen vonnis zal weezen voldaan, onder vrygeving van het genomen schip of vaartuig; en dit alles slegts in gewoone en ordinaire gevallen, zullende die geenen, welke, of van eene behooryke qualificatie zyn onvoorzien, of die zich in het belemmeren en neemen der schepen en andere vaartuigen aan verdere excessen, mishandelingen of andere misdaden en aggraveerende omstandigheden schuldig maaken, naar exigentie van zaaken en overeenkomstig de subsisteerende wetten zwaarder aan den lyve als anderzints worden gestraft.

Ten tweeden: dat geen schip, uitgerust of bevragt binnen de Bataafsche Republiek door ingezetenen derzelve of van zodanige mogendheden, als met haar in goede verstandhouding leeven, en met in achtneeming der gewoone formen, uit Bataafsche havenen loopende en gedestineerd na eene andere haven van dezelve Republiek of na die van eene andere, neutrale en met dit gemeenebest in goede verstandhouding staande mogendheid, in een der havens van deeze Republiek als prys zal worden opgebracht, op eene boete van zes honderd guldens, in te vorderen en te verdeelen, even als hier vooren art. 1 is gespecificeerd, en zulks mede onverminderd de vrygeving van het genoomen schip en lading.

Ten derden: dat onder de bepalingen, art. 1 en 2 vermeld, geenzints is begrepen zoodanige civiele actie, als aan den rheeder of eigenaar van het belemmerd, genomen of opgebracht schip of vaartuig ter zaake van de hem onrechtmatig aangedaane belemmeringen en het neemen of opbrengen van zyn schip of vaartuig zoude mogen competeeren, als welke actie in allen deele wordt gelaaten onverlet.

Ten vierden: dat de judicature over alle zaaken, hier vooren

gespecificeerd, eeniglyk en by uitsluiting zal competeeren aan het bureau ter judicature der convoyen en licenten, als ten deezen opzichte vervangende het bevoorens gesubsisteerd hebbende comité tot de zaaken van de marine, zoo als dan ook zal worden geprocedeerd, even als by voorsz. comité gebruikelyk was; wordende voorts een ieder vermaand en alle geconstitueerde magten, gelyk mede alle officieren en justicieren, zoo wel als alle bevelhebbers der troupes van den staat, zoo te water, als te lande, en meer byzonderlyk alle commandanten van oorlog schepen en andere gewapende vaartuigen in dienst deezer Republiek gelast om op het naauwkeurigste op de naarkoming deezes en aldus op de beveiliging van den koophandel en de handhaaving der vryheid en onafhangelykheid van dit gemeenebest te zorgen en daar toe, des noods, geweld te gebruiken tegen en ten aanzien van kapers en andere gewapende vaartuigen, welke in hunne excessen mogten voortvaaren, en in het algemeen van alle dezelve, welke weigeren mogten zich stiptelyk aan deszelfs inhoud te gedraagen.

Dienvolgens gelast het voornoemde Bewind, in naam des vertegenwoordigenden lichaams, dat deeze zal worden afgekondigd en aangeplakt alomte, waar zulks behoort.

Gedaan in den Haag, den 12^{en} Augustus 1798, het vierde jaar der Bataafsche vryheid.

(geparapheert)

R. W. TADAMA, vt.

(onder stond)

Ter ordonnantie van hetzelfde

(was geteekend)

S. DASSEVAEL.

⁵/₂₃ October. *Toelichting tot art. 1 der voorwaarden voor de pacht der hanen-vechterijen.*

De drossaard der stad en ommelanden van Batavia, Andries Hartzinck, by een adres ter kennis van deze regeering ge-

bragt hebbende, dat de haanen-vechteryen gehouden worden op de by particuliere ingezetenen alhier gehuurde landeryen, in het Bantamsche gelegen, met verzoek om geïnformeerd te mogen worden, of onder de by het eerste articul van de conditien voor de pacht der haanen-vechteryen voorkomende woorden: »de haanen-vechteryen zullen, zoo binnen, als buiten de stad tot de binnen posten Anké, de Ketting, Ryswyk, Noordwyk, Wilgenburg en Antjol in het geheel niet worden getolereerd en voorts ook boven de evengemelde binnen posten tot de regentschappen in het Bantamsche toe op geene andere plaatsen dan de geprivilegeerde bazaars'', mede begrepen zyn de landen, die in het Bantamsche gelegen zyn en by particuliere ingezetenen alhier in huur gebruikt worden; — zo is, hier over gedelibereerd zynde, goedgevonden en verstaan tot elucidatie van het voorschreeven eerste articul der conditien voor de pacht van de haanen-vechteryen te verklaren, dat, aangezien volgens dat articul op geene andere plaatzen dan de geprivilegeerde bazaars haanen-vechteryen mogen getolereerd worden, de by particuliere ingezetenen alhier gehuurde landeryen, in het Bantamsche gelegen, onder het gemeld verbod mede moeten begrepen worden; en hier van de gemeente by billetten te informeeren.

¹¹/₂₇ October. Voorschrift nopens den uitvoer van producten, behoorende tot Compagnie's exclusieven handel.

Gere Marqueerd zynde, dat zommige op- en ingezetenen alhier in het begrip verkeeren, als of zy vryheid zouden hebben zodanige producten, als van tyd tot tyd 's Compagnie's wegen per publieke vendutie verkogt en by hun ingekogt worden, niet alleen uit te voeren, maar ook aan de hier ten handel komende vreemdelingen wederom van de hand te zetten en te verkoopen en zulks geheel en al strydig is, zo met het oogmerk, waar meede die verkooping en geschieden, als met 's Compagnie's belangen, zo is goedgevonden en verstaan te bepalen en de gemeente daar van by billetten kennis te

geeven, dat in den aanstaande geene producten, waar in de Compagnie een exclusiven handel dryft, van hier zullen mogen uitgevoerd worden dan alleen die, welke by de Compagnie zelve uit hare pakhuizen ingekogt zullen zyn en waar van het bedragen in haar kas voldaan zal weezen, op poene van confiscatie ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, en zodanige andere straffen, als op den clandestinen uitvoer van zodanige producten zyn bepaald en vast gesteld.

18 October. *Opname van zieken, afkomstig van vreemde schepen, in het buiten-hospitaal te Batavia.*

Is goedgevonden en verstaan te bepaalen, dat geen zieken van vreemde schepen in het buiten-hospitaal zullen worden geaccepteerd dan op ordonnantie van den sabandhaar en licentmeester, die, niet alleen voor de voldoening der guastos zal moeten zorgen voor derzelver vertrek van hier, maar ook by gebreke van dien daar voor aansprakelyk zal weezen.

Nopens deze zieken werd op 30 November 1799 nog bepaald: dat, wanneer capitains of cargas van vreemde schepen iemand hunner bodems in het hospitaal moeten achter laten, zy gehouden en verplicht zullen wezen daar voor, buiten het reeds verguastereerde, aan de Compagnie te moeten betalen de vastgestelde guastos voor den tyd van drie maanden; en den sabandhaar en licentmeester, Jacobus Theodorus Reynst, aan te beveelen alle hier aankomende capitains en cargas van de voornoemde schepen by arrivement daar van kennis te geven en tevens zorg te dragen, dat zodanigen, die by vertrek van hunne schepen alhier ziek in het hospitaal achtergelaten worden, voor het vertrek van die schepen hunne te goed gemaakte maandgelden erlangen".

$\frac{18}{22}$ October. *Verhooging van den prijs van het brood.*

Op het door Scheepenen aan deeze regeering voorgedragen

verzoek van de broodbakkers alhier is goedgevonden en verstaan, uithoofde van de meer en meer toenemende schaarsheid en duurte der tarwe en dies meel, de prys van het brood alhier tot weder opzeggens toe te verhoogen en te bepaalen op 5 stuivers of 20 duiten voor een gebakken brood, zwaar elf oncen, en 10 stuivers voor een brood van twee en twintig oncen; voorts den bakkers te gelasten om voor die prys goed, fyn, wit en deugdzzaam tarwe brood te verkopen zonder meer, onder wat practext ook, daar voor te mogen neemen, op poene van by ontdekking van het contrarie te vervallen in de boeten en straffen, die op het ligt bakken en het te duur verkoopen van brood zyn vast gesteld; en hier van de gemeente by billetten te informeeren.

22 October. *Bepaling, dat de Gouverneur-Generaal weder „direct” zoude hebben „het generaal commando over de geheele militia alhier”.*

Aanleiding hiertoe gaven „differenten” over rang en gezag tusschen den brigadier, S. de Sandolroy, en den chef der brigade by de Fransche republiek, commandant van het te Batavia dienst doende 12^e bataillon dier republiek, J. C. Gosson.

Sandolroy werd benoemd tot adjudant-generaal van den Gouverneur-Generaal om bij diens „absentie of indispositie, „uit naam en van wegens zyn Hoog Edelheid” het bevel over de troepen te voeren.

24 October. *Voorschrift nopens aan vreemdelingen te verkoopen producten.*

Is goedgevonden en verstaan te bepaalen, dat de producten, welke aan de hier ten handel komende vreemdelingen uit 's Compagnies voorraad voor betaling worden afgestaan, voortaan zullen moeten bestaan de helvt in koffij, $\frac{1}{4}$ gedeelte in suiker en een ander $\frac{1}{4}$ gedeelte in peper of zoveel meer van de beide laatste articulen, als zy zullen begeeren.

Zie ook 29 April 1800.

29 October. *Regeling der verstrekkingen van smee-kolen.*

Is goedgevonden de maandelyksche verstrekkingen van smee-kolen als nu te bepalen:

voor het eiland Onrust.....	op	4	hoeden,
» de equipagiewerv	»	3	id.
» » wapenkamer.....	»	— ³ / ₄	id.
» het ambachts kwartier.....	»	1 ¹ / ₄	id.
» de arthillery.....	»	3 ¹ / ₂	id.

met last om het geen daar van overbehouden word, be-
hoorlyk te verantwoorden.

Op 31 October 1799 werd goedgevonden bovenstaande re-
geling aan de buiten-kantoren mede te deelen, met last om
deze, »in zo verre zulks tot hun comptoir relatie heeft, daartoe
»mede betrekkelyk te maken”.

29 October. *Premie op het aanwerven van Madureesche
recruten.*

Is goedgevonden tot meerdere aanmoediging van deze wer-
ving, buiten de onkosten van het transport der recruten naar
herwaards, voor ieder bekwaam recruit, dewelke in het guar-
nisoen zal geleverd worden, aan den capitain of werver te
laten afgeeven rd^s 5 tot een douceur.

5 November. *Regeling der verstrekking van stroo-zakken.*

Is goedgevonden als een vaste cynosure omtrend de ver-
strekkingen alhier van stroo-zakken aan met ryst van Java
hier aankomende schepen in het vervolg, conform het van
ouds plaats gehad hebbend gebruik, te bepalen:

1° dat by ontlossing van schepen. met ryst geladen, de ver-
strekkingen van stroo-zakken uit het graan magazyn zullen
moeten geschieden, als:

aan een schip, beladen met 500 koyangs.....	300 p ^a
„ „ „ „ „ 400 „	240 „
„ „ „ „ „ 300 „	180 „
„ „ „ „ „ 200 „	120 „
„ „ „ „ „ 150 „	90 „
„ „ „ „ „ 100 „	60 „
„ „ „ „ „ 80 „	50 „
„ „ „ „ „ 50 „	30 „

en zo naar rato van het getal der lasten in proportie van elke lading;

- 2° dat deze verstrekkingen voortaan Java niet meer ten lasten gebragt, maar op rekening van administratie, emballage en afscheeps-ongelden worden afgeschreeven;
- 3° dat, wanneer het mogt gebeuren, dat er meerder stroozakken, als de invoegen voorschreeven gemaakte bepaling permitteerd, tot ontlossing der ryst nodig mogten zyn, zulks niet zal mogen geschieden, dan na dat de capitain of gezachhebber van zodanig schip of vaartuig zulks schriftelyk verzogt zal hebben, met opgave der redenen, waarom die meerdere zakken nodig zyn, van welk verzoek-briefje of bewys de administrateurs in het graan magazyn telkens by de berichten der uitgeleverde ladingen copias zullen moeten overleggen, ten einde daar over gedisponeerd te worden; — voorts dat, wanneer de voorschreeven over verstrekte zakken Java moeten worden aangerekend ter vergoeding door den leverancier, insgelyks by de factuur van aanrekening een afschrift van dat bewys of verzoek-briefje gevoegd zal moeten worden, sub poene, dat die geene, welke niet aan deze order voldaan zal hebben, voor de vergoeding der boven de bepaling verstrekte zakken aansprekelyk zal worden gehouden.

14 November. *Regeling van in- en uitgaande regten, door de Compagnie aan den pachter dier regten te voldoen.*

Op het door den pachter van de in- en uitgaande rechten,

Souw Kongko, daartoe by requeste gedaan verzoek is goedgevonden en verstaan aan hem te laten voldoen 6 percent thol-gerechtigheid van sodanige goederen, als door de Compagnie van vreemde handelaars ingekogt en weder per publieke vendutie alhier verkogt zyn gedurende dit lopende jaar, wyl die percentos in den gepasseerden jaare ook aan den pachter van die gerechtigheid zyn betaald geworden van de goederen, die de Compagnie ingekogt en in haare huishouding niet heeft benodigt gehad en dus weder zyn verkogt geworden, uithoofde by de pacht conditien voor de Boom, art. 5, wel bepaald is, dat geen thol of gerechtigheid zal worden betaald van goederen, die door de Compagnie van particulieren worden ingekogt, doch daar onder niet anders kunnen verstaan worden dan die goederen, welke de Compagnie in hare huishouding benodigt heeft.

15 November. *Verhooging van het tractement der Compagnie's slaven, die als artilleristen dienst deden.*

Door den lieutenant-colonel en chef van de arthillery, Louis August d'Ormancey d'Omois, by een adres aangetoond zynde, dat 's Comp^e lyfeigenen in het ambachts-kwartier, dewelke in de exercitie met het geschut geoeffent worden, maandelyks een halve ryksdaalder meer genieten dan 's Comp^e lyfeigenen, die als arthilleristen op Weltevreden dienst doen, met verzoek, dat de laatst gemelde met die in het ambachts kwartier gelyk gesteld mogen worden, waar door dan ook de desertie onder dezelve voorgekomen zoude kunnen worden, zo is ingevolge dat verzoek goedgevonden en verstaan aan een ieder der lyfeigenen, die op Weltevreden by de arthillery dienst doen, zo wel onder-officiers, als gemeenen, boven het geen zy thans genieten noch 24 stuivers ter maand toe te leggen.

22 November. *Magtiging op het collegie van Heemraden »alle werken'' uit te besteden.*

Is goedgevonden en verstaan Heemraden te qualificceren en

te recommandeeren alle werken voortaan by publieke aanbesteding te laten maken en de daartoe benodigde houtwerken en materialen aan het voornoemd collegie te laten afgeven uit 's Comp^s voorraad voor het inkoops kostende, bezwaard met de gewone ongelden, alzo zulks overeenkomstig is met het privilegie van dat collegie en de rd^s 30000, die jaarlyks aan hetzelfde uit het fonds van de wagenpacht en het oorgeld der paarden worden afgegeven, anders niet toereikende zouden zyn om de beschoeyingen, wegen en bruggen daar voor te onderhouden.

22 November. *Bepaling nopens het geven van inlichtingen door leden van de Hooge Regering, in of buiten rechten.*

In aanmerking genomen zynde, dat, zo wanneer een lid van deze vergadering gehouden zoude weezen om van alle zaken, die hetzelfde in officio ter kennis komen en waar naar vervolgens een gerechtelyk onderzoek geschied, voor den rechter verklaringen te moeten geven, zodanig lid alsdan dagelyks zoude kunnen zyn blootgesteld om voor den rechter te moeten verschynen en gevaar zoude loopen, niet alleen dat zyne opgave genegeerd, maar dat hy ook geconfronteerd zoude worden tegens die geen, ten lasten van den welken hy zulk eene verklaring gegeven had, zodra de zaak als crimineel beschouwd konde worden; dat dit inzonderheid zyne betrekking heeft tot die heeren leden, aan wien het opzicht over eenig departement is toevertrouwd, en vooral op den heer Directeur Generaal, welken zo dikwyls in hun Edelens posten zaken ter kennis worden gebragt, die alleen tot de voornoemde posten relatie hebben; dat de heeren leeden dezer vergadering, van dit alles verantwoording schuldig zynde aan den rechter, gevaar zouden lopen om, zo menig werf dit den rechter zoude behagen, voor denzelven geroepen te worden, iets, waarvan in deze gewesten tot noch toe geen voorbeeld gevonden word en het welk daarom zeker noch nimmer plaats gevonden heeft, omdat zulk een lid dikwyls verplicht zoude worden

het een of ander te moeten openbaaren, dat hetzelfde ambts-halven en als secretesse zoude zyn toevertrouwd, en men het karakter van een lid dezer regeering niet genoeg kan maintineeren by de respective, zich hier bevindende, vreemde natien, die naar hunne wyze van denken zich zeker geen denkbeeld zouden kunnen vormen, hoe dat leden van 's lands regeering verplicht zouden kunnen worden van alles, wat hun ter kennis komt, naar het goedvinden van mindere en aan 's lands regeering ondergeschikte collegies opgaven te moeten doen, ten minsten, dat dezelve zich niet zouden kunnen voorstellen, dat dit mogelyk zy zonder tevens te verliezen die hoogachting en eerbied voor zulke leden, die het zo hoogst noodzakelyk is by die natien te conserveeren, voor al in de presente, zo allenziets fataale tyds-omstandigheden, waar in men door de ommacht, waar in men zich bevindt, verplicht is die volkeren te moeten bestuuren naar de begrippen, waar in zy zyn en die zy gelukkig van 's lands overheden hebben; en dat buiten dien ook al het dikwyls zoude kunnen gebeuren, dat aan leden dezer regeering in officio zaken wierden opgegeven, die het algemeen belang zoude kunnen vorderen, dat niet gemeen gemaakt wierden, behalven dat zulk eene opgave ook altyd noch maar in rechten als singulier zoude kunnen worden beschouwd en dus geene preuve zoude uitmaken; dat het echter zoude kunnen exsteeren, dat aan leeden dezer regeering zaken ter kennis wierden gebragt, dien het hoogst noodzakelyk zoude zyn, dat ter kennis van den rechter komen, en het als dan tegens het gemeen belang zoude aanlopen, indien zy daar van geene behoorlyke opgaven aan den rechter komen te doen, maar dat de cognotie en de beoordeeling daar van volgens 's landswyze van bestuur in de eerste plaats thuis hooren by deze regeering, die gewis niet verondersteld kan of mag worden, dat hierin niet naar recht en billykheid zal jugeeren, maar dat die buiten twyffel niet kunnen afhangen van het goeddunken van aan deze regeering gesubordineerde collegies, zonder dat daar uit de voormelde nadelige gevolgen zouden afvloeien, vooral thans niet, nu men niet opletlend

genoeg kan wezen om het credit dezer regeering by den inlander te maintineeren en om niets toe te laten, dat het zelve by hun verminderen kan; en is dierhalven goedgevonden en verstaan te verklaren, dat, zo min de heer Siberg, als eenig lid van deze vergadering, gehouden is of verplicht kan worden om van zaken, die hun Edele in officio ter kennis komen, buiten speciale qualificatie van deze regeering eenige opening te geven of eenig getuigenis of verklaring te verleen, het zy in rechten of daar buiten.

22 November. *Embargo, gelegd op de schepen en vaartuigen ter reede Batavia, welke Oostwaarts wilden vertrekken.*

Een Engelsch oorlogschip, the Arrogant, gewapend met 74 stukken en bemand met 600 koppen, had een vaartuig, toebehoorende aan den Resident van Cheribon en beladen met rijst en kadjang, veroverd, welk feit de Regering, zoo spoedig mogelijk, ter kennis bragt van hare dienaren langs de kust, terwijl zij de particuliere kooplieden te Batavia liet waarschuwen.

Ook de gouverneur van Java's N. O. kust legde een embargo op „alle groote vaartuigen, die te Samarang aanwezig zyn en de wil om de Oost of West hebben”, welke maatregel den 3^{den} December 1799 door de Hooge Regering is goedgekeurd.

28 November. *Tegemoetkoming aan het collegie van Heemraden in de belasting op paarden.*

Op het door evengemeld collegie gedaan verzoek, dat aan elk lid, benevens den secretaris, uit de kas van hetzelfde zouden mogen worden toegelegd een honderd en vyftig ryksdaalders tot tegemoetkoming in de betaling van het oorgeld der paarden, hetgeen zy thans moeten voldoen en waar van dezelve bevorens speciaal zyn geëxcuseerd geweest, zo by hunne instructie, als de besluiten dezer regeering van den 5^{den} Juny 1736, 26

September 1747 en 1 Mey 1752, en zy ook verplicht zyn om tot het doen van commissien naar de bovenlanden als anderzints meerder paarden aan te houden, als zy anders nodig zouden hebben, het voornoemd collegie te qualificeeren om aan elk lid van hetzelfde, benevens den secretaris van hetzelfde, jaarlyks af te geven rd^s 180 ter voldoening van het voorsz. oorgeld en het bedragen daar van af te schryven; en zulks uit aanmerking van de hardigheid, die er in gelegen is, dat, wanneer aan iemand een lastpost word opgedragen, zulks bovendien noch tot deszelvs nadeel zoude strekken, en het een vaste waarheid is, dat de leden, het collegie van Heemraden uitmakende, niet gezegd kunnen worden daar van eenige naamwaardige inkomsten te genieten of die geëvenredigt zyn aan de occupatien, die hun zulks veroorzaakt, en dus, nu die werkzaamheden vermeerderen door de successive gemaakt wordende schikkingen, wel eenige tegemoedkoming mogen erlangen in de betaling van het oorgeld der paarden, die zy derhalven ook verplicht zyn in grooter getal te houden, vooral daar zy bevorens of voor de introductie van het placaat op het oorgeld van den 3^{en} December 1796 daarvan altyd geëxcludeerd geweest zyn.

2^a November
3 December

Verkoop van rijst van Regeringswege.

Door den heer waarnemend directeur generaal, Siberg, in voorstel gebragt zynde om, uithoofde van de zo zeer toenemende duurte van de ryst, waarop dezelve door sommige baatzugtige perzonen gebragt is geworden, de op- en ingezetenen, die hun gerief van de op de bazaars ten dienste van de schamele gemeente met de kleine maat verkogt wordende ryst niet kunnen of mogen erlangen, wederom op gelyke wyze als den 16^{en} April jl. is besloten uit 's Compagnie's pakhuizen met dat graan tegens een billyke betaling te laten gerieven, waarop gedelibereerd zynde, is in achting genomen onder de min goede lieden, die hunne benodigdheid van ryst op die plaatsen, alwaar dat graan met de kleine maat tot gerief van de schamele gemeente verkogt word, niet mogen halen eene vry

algemeene schaarsheid aan dat voedzel plaats vind, waarin diend te worden voorzien, te meer de prys, waar voor de ryst by particulieren verkogt word, tot eene ongemeene hoogte is gestegen en dezelve dan noch niet dan zeer schaars is te bekomen, hoewel ook anders de voorzichtigheid zoude vorderen om het restant, dat lang na noch niet zo groot is, als men wel gewenscht en getracht heeft hetzelfde te brengen en te houden, gedurende den oorlog te kunnen aanhouden; dat men niet wel anders veronderstellen kan, of deze hoge prys, waar voor de ryst thans verkogt word, is veroorzaakt door eenige haatzugtige lieden, die zich van de grootste hoeveelheid van dat graan hebben meester gemaakt, wyl de aanbrengh daarvan in dit jaar maar eene geringe quantiteit van circum circa 600 coyangs minder heeft bedragen dan in het jaar 1798 en men dus hopen kan, dat, zo als de ondervinding meermaals heeft doen zien, wanneer met de nu zo nodige assistentie van dat graan aan de gemeente een begin gemaakt word, er wel dadelyk eene prysvermindering op zal volgen en er dus niet zo veel zal worden afgehaald, als waar op die assistentie nu bepaald word.

En is derhalven goedgevonden en verstaan aan alle Compagnie's dienaren en burgers, zo Europeesche, als inlandsche, die hun gerief van de op de bazaars 's Compagnie's wegen by de kleine maat verkogt wordende ryst niet kunnen of mogen erlangen, des begeerende, uit 's Compagnie's graanmagazyn naar benodigdheid te doen assisteeren, gerekent op 40 ƒ per hoofd 's maands en zulks voor den tyd van zes maanden of van primo December 1799 tot ultimo Mey 1800 tegens de directe betaling van rd^s 50 papiere geld de koyang van 3200 ƒ ; dan, ten einde hiervan geen misbruik zoude kunnen worden gemaakt, aan het collegie van Schepenen alhier te demaundeeren om de daar toe nodige opgaven te ontvangen, in diervoegen, dat een ieder, die de voorz. assistentie begeert, verplicht zal zyn dan wel onder zyne handtekening in geschrifte zich te adresseeren van te benoemen commissarissen door het gemeld collegie van Schepenen, die daar toe geduu-

rende den tyd van agt dagen, na gedane publicatie, dagelyks zullen vacceeren des voormiddags van 8 tot 12 uren, en aan dezelve op te geven het getal hoofden, die door hun moeten gespyzigt worden en voor hoe veel tyd hy van de voorz. zes maanden begeert gerieft te worden, waarvan, de geheele opgave geschied zynde, door het gemeld collegie van Schepenen rapport aan deze regeering zal moeten worden gedaan, in hoeverre die opgaven met het waar getal koppen, die gespyzigt moeten worden, overeenkomt, ten einde de afgave der ryst daar naar te kunnen laten gevolg nemen.

En tevens in consideratie genomen zynde, hoe dat door de voorsz. duurte der ryst vermeerderd word het getal der behoeftege lieden, die zich, zo op Compagnie's ryst-bazaar hinnen de stad, als by het huiten Portugeesche kerkhof, by de kleine maat van dat graan trachten te voorzien en hoe sommige min behoeftege en zelfs vermogenden op eene clandestine wyze mede op de voornoemde plaatsen ryst laten inkopen, schoon zy kennis dragen, dat die alleen Compagnie's wegen word verkogt om de schamele gemeente te gemoed te komen en te gerieven, waardoor dan ook veroorzaakt word, dat waarlyk armoedige ingezetenen dikwyls moeten achterstaan en geen ryst bekomen kunnen; zo is goedgevonden en verstaan, zo wel aan het collegie van Schepenen dezer stad, als aan dat van Heemraden op te dragen om door de respectieue wykmeesters, voor zo ver die onder een ieder van dezelve sorteeren, ten spoedigsten een exacte opneem te laten doen van alle behoeftege iugezetenen hunner wyken, die gerechtigd geoordeeld kunnen worden om Compagnie's wegen met ryst gerievd te worden, en daarvan aan zich te doen dienen schriftelyke berichten, waarby bekend gesteld zullen moeten worden de namen van die lieden met het getal der hoofden, die zy te spyzigen hebben, met qualificatie om vervolgens aan zodanige behoeftege lieden af te geven briefjes of schriftelyke bewyzen, door hunne secretarissen ondertekend en voorzien van derzelve zeguls, waarop bekend gesteld zullen moeten worden de namen dier armoedige lieden, het getal hunner huisgezinnen en hoe

veel dezelveu dagelyks aan ryst benodigd hebben; voorts den opziender en de gecommiteerdens by den verkoop van ryst by het buiten Portugeesch kerkhof te gelasten om alleen op die schriftelyke bewyzen of briefjes ryst, hetzy by de heele of halve ganting, te verstrekken tegens den bepaalden prys en daarvan dagelyks behoorlyke notitie te houden, ten einde hiervan geen misbruik worde gemaakt; en wyders te bepalen, dat diegeenen, dewelke de voornoemde briefjes of schriftelyke bewyzen zullen hebben nagemaakt, by ontdekking als falsarissen zullen worden gestraft en dat, wanneer een lyfeygene bevonden zal worden op eenige indirecte wyze op de voornoemde plaatsen voor zyn lyfheer of vrouw, die geen dusdanig bewys verleend is geworden, ryst te hebben ingekogt, die lyfheer of vrouw voor de eerste maal zal verbenren een boete van vyftig ryksdaalders contant en voor de tweede maal de lyfeygen zal worden geconfisqueerd ten behoeven van den officier van justitie, die de calange zal doen; en hiervan by publicatie aan de gemeente kennis te geeven.

Op 3 December 1799 werd ter zake nader besloten:

In overweging genomen zynde, hoe dat door de tegenwoordige duurte van de ryst vermeerderd word het getal der behoefstige lieden, die zich, zo op 's Compagnies rystbazaar, als by de Portugeesche kerk by de kleine maat van dat graan trachten te voorzien, en hoe sommige min behoefstigen en zelfs vermogenden op een clandestine wyze mede op de voormelde plaatsen ryst laten inkoopen, schoon zy kennis dragen, dat die alleen daar Compagnies wegen wordt verkogt om de schaamele gemeente te gemoed te komen en te gerieven, waar door dan ook veroorzaakt word, dat waarlyk armoedige ingezetenen dikwyls moeten agterstaan, zo is met alteratie in zo verre van het den 28^{en} November jongstleden genomen besluit betreffende den verkoop van ryst met de kleine maat aan de schaamele gemeente, zo op 's Compagnies bazaar, als by de buiten Portugeesche kerk, goedgevonden en verstaan aan allen

en een iegelyk, die by onderzoek by de wykmeesters, waar onder zy sorteeren, bevonden zullen worden niet te behooren tot waarlyk behoefligen of die adsistentie van de Compagnie met ryst niet benodigd te hebben, te interdiceren op de voormelde plaatzen ryst te koopen, hetzy zelfs of door hunne slaaven of anderen hunnent weegen, op poene, dat by ontdekking, dat zulke perzoonen aldaar zelfs ryst inkoopen, zullen verbeuren een boete van vyftig ryksdaalders contant voor de eerste, een honderd voor de tweede maal, terwyl voor ieder slaav, die tot het koopen van ryst van zodanig iemand zal worden gebruikt, verbeurd zullen worden, voor de eerste maal vyftig ryksdaalders, te betaalen door den lysheer of vrouw, dan wel door die geen, welke dien lysheigen daartoe heeft gebruikt, naar bevinding van zaaken, en voor de tweede maal, zodanig een lysheigen zal worden geconfisqueerd, alles ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, terwyl lysheigenen, die buiten last van hunne lysheeren of vrouwen de gemelde ryst zullen inkopen, het zy voor zich zelfs, dan wel voor anderen, die niet behoeflig zyn of die adsistentie niet benodigd hebben, aan een paal gebonden en strengelyk gegeezeld zullen worden; en mitsdien het collegie van Scheepenen dezer stad en dat van Hoemraaden der Bataafsche ommelanden als nu van de by het voorschreeven besluit aan dezelve opgedragen commissie om ieder, voor zover hun aangaat, door de onderscheiden wykmeesteren een exacten opneem te laten doen van alle behoeflige ingezetenen hunner wyken, die gerechtigd geoordeeld kunnen worden om 's Compagnies wegen met ryst met de kleine maat geriefd te worden, te dechargeeren, als mede van 't geen hiertoe verder relatie heeft.

Op 17 December 1799 is de bevoegdheid om rijst aan te vragen uitgestrekt tot inlanders en Chinezen.

Hoezeer het gebrek aan rijst toenmaals over een groot gedeelte van Java nijpend was, blijkt o. a. uit het uavolgende,

mede op den 17^{en} December 1799 door de Indische Regering genomen besluit.

Uithoofde van de groote schaarsheid aan ryst, welke thans onder de inwoonders op Java plaats heeft volgens het beedeelde door den heere Javas gouverneur, van Reede tot de Parkeler, by zyn Edelens aparte missive van den 4^{en} dezer, is goedgevonden en verstaan welgemelden heer, van Reede, op zyn Edele daar toe gedaan verzoek te qualificeeren om de hoeveelheid ryst, welke ingevolgen de aan zyn Edelens door deze regeering by brief van den 28ste Juny laatstleden gegeevene last tot den inkoop van 500 koyangs voor deze hoofdplaats reeds ingekogt is, aan de ingezetenen te Samarang tegens inkoops prys af te staan, met recommandatie om den Oosthoeks gezachhebber, Fredrik Jacob Rothenbuhler, te gelasten zorg te dragen, dat in het aanstaande voorjaar de bepaalde hoeveelheid ryst voor inkoop ter afhaal in gereedheid zy en daar toe te verplichten de hoofden der Chineezen te Bangil, Passourouang, Bezoekie en andere regentschappen in den Oosthoek, alwaar het ryst gewas wel geslaagd is.

Ten slotte bepaalde de Regering op 30 December 1799:

Ingekomen zynde een extract uit de resolutien van het collegie van Scheepenen dezer stad van den 26^{en} der thans lopende maand, nevens een daar by gevoegde lyst van de aan commissarissen uit het gemeld collegie, ingevolgen de publicatie van den 3^e dezer door zodanige gegoede op- en ingezetenen, als adsistentie met ryst uit 's Compagnies pakhuizen benodigd hebben en hun gerief op de bazaar of by de Jassenbrug, alwaar dat graan tot gerief van de schamele gemeente met de kleine maat verkogt word, niet kunnen of mogen erlangen, gedaane opgave van de hoeveelheid van ryst, met welke zy verzoeken geassisteerd te mogen worden; zo is goedgevonden en verstaan de voorschreeve assistentie als nu te verleenen door aan de zulken, die dezelve voor meer dan voor vier maanden hebben verzogt, alleen, alzo niet meer

te missen is, te laten verstrekken de opgegeven quantiteit ryst voor den tyd van vier maanden tegens rd^e 50 papiere geld de koyang en ten dien einde de voormelde lyst aan de opperkooplieden dezès kasteels, Fredrik Schouwman en Johan Hartman, te laten afgeven om naar de daarby gedaane opgave de ordonnantien op te maken, die tegens betaaling af te geven en daar op de by dezelve bepaalde hoeveelheden ryst uit Compagnies pakhuizen te doen vertrekken, met recommandatie om voorts die gelden in 's Compagnies kas te verantwoorden: en de gemeente als nu by een nader billet van de voorschreeve adsistentie te advertteeren en dat de betaling direct by den ontvangst van de ordonnantie zal moeten worden gedaan tegens rd^e 50 papiere geld de koyang en een ieder zich in perzoon of wel onder zyn handtekening in geschrifte om de evengemelde ordonnantien zal moeten vervoegen by den tweeden opperkoopman dezès kasteels, Hartman, die daar toe dagelyks, de Sondagen alleen uitgesloten, van 'smorgens neegen tot elf uren binnen het kasteel zal vaceeren, als mede dat een ieder, die de meergemelde adsistentie met ryst begeert, verplicht zal zyn om de ordonnantie, zo wel als de ryst voor ultimo April aanstaande te moeten laten afhaalen, na welken tyd de afgave niet meer zal mogen plaats hebben.

10 December. *Verpachting van Cheribonsche domeinen.*

De resident te Cheribon verzogt hebbende om de nodige ordres en qualificatie tot het laten opveilen van de domainen ten dien comptoire, wyl het termyn der vorige verpachting met ultimo December naastkomende staat te expireeren, zo is goedgevonden en verstaan de evengemelde domainen, wyl de redenen, die het zedert den oorlog raadzaam hebben doen oordeelen om dezelve, in steele van het anders gewoon termyn van drie jaaren, maar voor een jaar te laten geschieden, als noch subsistereen, wederom slechts voor een jaar te verpachten of van primo January tot ultimo December 1800 en zulks op dezelve conditien en op den voet, zo als voor dit jaar heeft plaats gehad.

10 December. *Machtiging op de buiten-regenten der hospitalen de oppassers, in de hospitalen bescheiden, aan te stellen.*

10 December. *Toekenning van een »extra-douceur» aan Raden extra-ordinair van Indië, die geen presidium van eenig collegie bekleedden.*

Geconsidereert, dat ten tyde heeren Commissarissen Generaal in den jaare 1797 de inkomsten van de heeren leden dezer tafel hebben gereguleerd, alle Raaden extra-ordinair van Indië bekleed zyn geweest met praesidiums, behalven de heer van Riemsdyk, die daarentegen jousseerde van de voordeelen. gehecht aan het door zyn Edele thans noch bekleed wordend ambt van ontvanger generaal en welke voordeelen met die van een praesidium gelyk gesteld kunnen worden; dat deze voordeelen suppleeren de anderziets voor een Raad van Indië bepaalde, zeer geringe inkomsten tot een bedragen van slechts rd^e 400 ter maand en dezelve in staat stelt om overeenkomstig hun publiek karakter te kunnen bestaan; en dat hier op door heeren Commissarissen Generaal, blykens hoogstderzelve missive van den 29^{en} April 1797, is gereflecteerd by het reguleeren der evengemelde inkomsten, zonder dat door hun hoog Edelheden schikkingen zyn gemaakt omtrent Raden van Indië, welke in der tyd aan deze tafel zitting zouden hebben zonder een praesidium of het ambt van ontvanger generaal te bekleeden, en dat de billykheid het mede brengt, dat die schikkingen als noch worden gemaakt, zo uithoofde de apparentie voor zodanige leden dezer tafel om eerlang het een of ander praesidium te zullen erlangen zeer verminderd is, zedert de heeren meesters by hoogstderzelve missive van den 9^{en} February 1798 hebben aangeschreeven, dat geene leden dezer regeering meer zullen mogen zyn president van den Raad van justitie alhier of van het collegie van Scheepenen dezer stad, als wyl het voor hun Edele volstrekt ondoenlyk is om van het voorschreeven,

allezints sober inkomen te kunnen bestaan, voor al in een tydstip als thans, waar in alle levensmiddelen en andere behoefstens tot eene voorbeeldeloose duurte zyn gereezen.

Om alle welke redenen dan ook goedgevonden en verstaan is aan de voornoemde heeren Engelhard, Canter Visscher en van Ysseldyk en zodanige andere heeren Raaden extra-ordinair, als in der tyd aan de hooge tafel sessie hebben en van geen praesidie jousseeren zullen, op approbatie van de heeren Meesters toe te leggen een extra-douceur van rd^a 200 ter maand in papieren van credit en de afbetaling hier van intusschen te laten geschieden onder cautie de restituendo, ingeval de heeren meesters dit niet met hoogstderzelver goedvinden mogten gelieven te vereeren.

In de resolutien der Indische Regering van 12 December 1799 vindt men ter zake nog aangeteekend :

De heeren Raaden extra-ordinair, Nicolaus Engelhard, Cornelis Adrianus Canter Visscher en Wouter Hendrik van Ysseldyk, te kennen gegeven hebbende, dat hun Edele voor zich, ten einde niet te strekken tot voorbeelden voor anderen om mede verzoek te doen tot vermeerdering van derzelver tractementen, afzagen van het by de resolutien dezer regeering van den 10^{en} der thans lopende maand aan de Raaden extra-ordinair, die geen praesidie bekleeden, op approbatie der heeren Meesters geaccordeerd extra-douceur van rd^a 200 ter maand, zo is, wyl thans geene Raaden extra-ordinair, behalven de voornoemde heeren, Engelhard, Canter Visscher en van Ysseldyk, aan deze tafel zitting hebben, die niet het een of ander praesidie dan wel het ambt van ontvanger generaal bekleeden, goedgevonden en verstaan de voorschreeven resolutie buiten effect te laten, doch hier van aan de heeren Meesters kennis te geeven, met verzoek, dat om de redenen, by die resolutie vermeld, omtrent het inkomen van zodanige Raaden extra-ordinair door hun wel Edele hoog achtbare billyke schikkingen mogen worden gemaakt.

$\frac{10}{12}$ December. *Mededeeling van de zienswijze van het Opperbestuur nopens de toepassing in Indië der leer van vrijheid, gelijkheid, enz.*

De heer Gouverneur Generaal heeft ter vergadering gecommuniceerd een extract uit een door heeren Bewindhebbers, uitmakende het committé over de zaaken tot de Oost-Indische handel en bezittingen, aan zyn hoog Edelheid geschreeven secreeten brief, gedateerd den 22^{en} April dezès jaars, volgende het gemeld extract hierna geïnserceerd.

EXTRACT uit een secreete missive van de heeren Bewindhebbers van de Generaale Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, aan den Gouverneur Generaal van Overstraten, ged. Amsterdam dd° 22 April 1799.

Wy hebben namentlyk nooit opgehouden te verseren in het denkbeeld en wy persisteren als noch by de gedagten, dat de leer van vryheid en gelykheid, hoezeer gegrond op de onvervreemdbaarè rechten van den mensch en burger en hoezeer onder zekere bepalingen geintroduceerd in dit gemeene best en in eenige andere staaten van Europa, niet kan worden overgebracht, noch geapliceerd in 's lands Indische bezittingen, immers zo lang derzelve zekerheid en veiligheid onder andere zal blyven afhangen van de aldaar vigerende en tot dus ver onontbeerlyke meerdere trap van subordinatie, zonder die bezittingen bloot te stellen aan verwarringen en misbruiken, welker effecten niet zouden zyn te berekenen en waar aan wy niet kunnen denken zonder angst en schrik; wel verre derhalven van eenig voornemen om de practyk van de gezegde eed van vryheid en gelykheid, vooral zo als dezelve al veel tyds gantsch verkeerdelyk wordt geexpliceerd en dien ten gevolge misbruikt, te extendeeren tot de etablissementen in Azia, kunnen wy u verzeekeren, dat wy by alle redressen en reformes, welke aldaar te eeniger tyd noodzakelyk zouden kunnen worden bevonden, hetzy in de onderscheiden deelen van het bestuur,

hetzy in den handel, nimmer uit het oog zullen verliezen, noch de waarachtige belangen van die etablissementen, noch derzelver byzondere betrekkingen en omstandigheden, gelyk wy ons op dit stuk breeder zullen explicceeren by onze secreete missive aan Commissarissen Generaal en de hooge regeering gezamentlyk, welke eerstdaags staat te worden verzonden en waartoe wy kortheds halve refereeren.

En wat aangaat een derde poinct, hetwelk men zich valschelyk heeft verbeeld en waaruit almede nadeelige consequentien zyn getrokken, als of namentlyk de Oost-Indische Compagnie dezer landen moest worden gerekend te zyn vernietigd door de invoering hier te lande van eene andere form van bewind over die bezittingen, ook dit bericht is even ongefundeerd als de twee voorige, voor zoveel betreft het bestuur in de behandeling van zaaken in die bezittingen en de relatien tot en met de inlandsche vorsten en volken.

Het heeft, ja, den representativen souverein voor deze republiek goed gedagt het Oost-Indische Bewind hier te lande zeer aanmerkelyk te simplificeeren en hetzelfde te zuiveren van veele schadelyke en kostbaare misbruiken en die simplificatie en zuivering zullen noch verder worden gepousseerd en tót de juiste bornes gebragt naar aanleiding van de geintroduceerde staatsregeling, maar, niettegenstaande het Europeesch bestuur in Indië te eeniger tyd mede susceptibel zoude kunnen worden geoordeeld voor soortgelyke reformes, gelyk wy ons ook hierover breeder zullen uitlaaten by onze eerstvolgende secreete missive aan Commissarissen Generaal en de hooge regeering, bepaald zich nochtans al het hier voorgezegde voor het tegenwoordige eeniglyk tot het bewind binnen dezen staat, zonder voor als noch eenige connexie of invloed te hebben met of op het beleid van zaaken in 'slands Indische bezittingen, veel min met of op de subsisteerende betrekkingen, verbonden, contracten of usantien met de Oostersche vorsten, omtrent welk een en ander geene verandering van eenige aangeleegendheid zal worden gemaakt dan met onderling overleg en met observantie van de omstandigheden en de

geleegendheid des tyds. In alle handelingen met de vorsten en volken inzonderheid zal eene Oost-Indische Compagnie per-sisteeren en blyven bestaan, waar van, behalve andere, ten bewyze kan verstrekken de resolutie van de voormalige Staaten Generaal van den 24^{en} December 1795, waarby ons ten tyde van onze instelling uitdrukkelyk is geinjungeerd provisioneel te blyven behouden de titulature van Bewindhebber en der Generaale Oost-Indische Compagnie, zonder dat daar in eenige verandering is gemaakt by de opgemelde staatsregeling.

Dit zal genoeg zyn, medeburgers! tot uwe byzondere gerust-stelling met opzicht tot de zo belangryke onderwerpen, welke wy dus ver hebben behandelt, waarom wy dan geen oog-enblik willen twyfelden, of gy zult van nu af aan van uwe zyde al uw beleid en allen uwen invloed in het werk stellen om die zelve geruststellende verzeekering te verwekken, zo wel by de leeden der regeering en de verdere ambtenaren en bedienden, als by de Europesche en andere ingezetenen, overal, waar gy zulks voegzaam en dienstig zult oordeelen, tot beschaming en beteugeling van onverstand en kwaadwilligheid, waar toe wy verzoeken en vertrouwen, dat gy, des noods, gebruik zult maaken van alle de u toebetrouwde macht en autoriteit.

Waar over gedelibereerd zynde, is, conform de tevens door hoogstgemelden heer Gouverneur Generaal gedaane propositie, goedgevonden en verstaan van den inhoud van het voor-schreeven extract aan de gemeente, zo hier, als op de res-pective buiten-comptoiren, by publicatie kennis te geeven tot geruststelling van alle dienaaren en ingezetenen en wegneming van alle verkeerde begrippen, welke hier omtrent zouden mogen plaats vinden; en voorts by de gemelde publicatie tevens een iegelyk en in het byzonder die geenen, aan de-welken eenig politiek of rechterlyk of militair gezach is toebetrouwd, niet alleen op het bartelykst te vermaanen, maar ook op het nadrukkelykst te gelasten zich naar de voor-schreeven door heeren Bewindhebber en gemanifesteerde intentie te gedragen.

**12 December. Vergrooting van het jaarlijksch »douceur»
voor de klerken bij het negotie-kantoor te Batavia.**

Uit aanmerking van de geringheid van het douceur, dat by de resolutie dezer regeering van den 10 July 1792 voor de klerken op het negotie comptoir op rd^e 600 is bepaald, naar evenredigheid van het groot getal klerken, het welk op het évengemeld negotie-comptoir bescheiden is, en ten einde aan die klerken, uithoofde van derzelve bekrompen inkomsten, eenig beter middel van bestaan toe te voegen is goedgevonden en verstaan hetzelfde douceur te verhoogen tot rd^e 1000 's jaars.

12 December
10 Januarij 1800.

*Voorschriften nopens den verkoop van vaar-
tuigen.*

Is goedgevonden en verstaan :

Eerstelyk : voor eerst de dispositie aan te houden omtrent de nadere te maken bepalingen van 's Heeren gerechtigheid en andere ongelden, die by verkoop van schepen en vaartuigen voldaan moeten worden, wanneer die verkoop aan 's Compagnies onderhorigen of aan vreemdelingen geschiedt.

Ten tweeden : te bepalen, dat by den verkoop van schepen en vaartuigen de voormelde te bepalen 's Heeren gerechtigheid en andere ongelden ook van derzelve inventaris-goederen zullen moeten worden betaald.

Ten derden : den verkoop van schepen en vaartuigen, op 's Compagnies comptoiren of onder haare jurisdictie gebouwd, te interdiceren op vreemde plaatzen, op poene, by overtreding of clandestinen verkoop, van confiscatie van zodanige schepen of vaartuigen, het zy om de Oost, West of Noord van Indiën : door de eigenaars, voerder of andere, daartoe gequalificeerd zynde perzoonen te doen stellen behoorlyke borgtocht voor de waarde van het schip of vaartuig, zo als by de koopbrieven zal bekend staan, dat hetzelfde schip of vaartuig van die plaats zyner destinatie wederom naar herwaards zal terugkeeren en aldaar niet worden verkogt, om by bevinding van het

tegendeel de voorschreeve waarde ten behoeven van de Compagnie in te vorderen of zonder form van proces by weege van parate executie daarop te verhaalen, doch onder deze restrictie, dat de verkoop van zodanig schip of vaartuig word toegestaan, ingeval dezelve by aankomst in een vreemde haven te slegt of buiten staat bevonden worden de reize voort te zetten of naar herwaards terug te keeren, mits dat de noodzakelykheid daar van door de eigenaars, voerders of andere gequalificeerde perzoonen met beëdigde verklaaringen word aangetoond, wanneer dezelve zullen kunnen volstaan met de betaling van de nader te bepalen 's Heeren gerechtigheid by verkoop aan vreemden, al het welke by de voorschreeven borgtogten, die voor notaris en getuigen, ten overstaan van den sabandhaar en licentmeester, zullen moeten worden gepasseerd, behoorlyk zal moeten worden bekend gesteld, met last aan den gemelden sabandhaar en licentmeester om geen pas aan schepen of vaartuigen, onder de jurisdictie van de Compagnie gebouwd, naar elders om de West, Noord of Oost van Indiën te verleenen of af te geven, voor dat die cautie zal zyn gesteld, zullende hy in contrarie geval aanspreekelyk zyn voor de nadeelen, die bevonden zullen worden daar door aan de Compagnie te zyn toegebracht.

Ten vierden: vast te stellen, dat van alle alhier verkogt wordende schepen of vaartuigen, het zy onder de hand of per publieke vendutie door vendumeesteren, secretarissen der respectieve collegien en alle andere ambtenaaren, die daartoe gequalificeerd zyn, wanneer dezelve 60 lasten en daarboven groot zyn, de koopbrieven zullen moeten worden gepasseerd voor commissarissen uit het collegie van Scheepenen, ten overstaan van den sabandhaar en licentmeester, en die van vaartuigen beneden de 60 lasten voor den sabandhaar, ten overstaan van twee boomwagters; en in het generaal scheepen en vaartuigen te considereeren als vaste goederen.

Ten vyfden: te bepalen, dat de voorschreeven koopbrieven zullen moeten geschreeven zyn op zegels, evenredig den verkoopprys, en dat dezelve voor de afgave op het comptoir

van de generaale ontvangst behoorlyk geregistreerd en door den kassier voor gezien onderteekend zullen moeten worden, alsmede dat de koopbrieven van scheepen en vaartuigen van 60 lasten en daar boven moeten worden geschreeven op parkement, wanneer hetzelfde te bekomen is, en ingesteld zullen moeten worden naar een te vervaardigen vast voorschrift.

Ten zesden: van dat een en ander aan het publiek by een placaat kennis te geeven.

Ten zevenden: deze bepalingen en ordres, als ook de nader te bepalen 's Heeren gerechtigheid en andere ongeden, mede vast te stellen, zo op Java, als elders, alwaar de verkoop van scheepen en vaartuigen en het verleenen van passen naar de groote Oost of andere plaatsen, die niet op dit eiland geleegeen zyn, plaats vindt.

Zie ook 27 Augustus 1802 en 5 Julij 1805.

13 December. Verbod voor de Residenten langs Java's Noordkust eenige voordeelen te genieten uit de leverantie van indigo en katoenen garen door den inlander aan de Compagnie.

Uit de opgaven van de inkomsten, die zommige residenten genoten hebben, gezien zynde, dat, niet tegenstaande de gegeven ordres door den heer Gouverneur Generaal by hoogstdezelfs aanwezen op Java om hoegenaamd geen overwichten op de indigo en katoene garens te mogen nemen, dewyl deze leverantien op zich zelve aan den regenten reeds zeer onvoordeelig en poenibel zyn, echter daar van door zommige noch voordeelen genoten zyn, zo is besloten als nu nader aan alle residenten, zo by het gouvernement Java, als ter residentie van Cheribon, te interdiceren om eenige voordeelen, het zy in geld of overwichten, te nemen op de indigo en katoene garens, die op de respectieve Javasche comptoiren, gelyk mede op Cheribon, aan de Compagnie geleverd worden, op poene van restitutie der tien dubbele waarde van het genotene ten behoeven van de Compagnie; met last aan den heer Java's

Gouverneur en den resident van Cheribon om toe te zien en te waaken, dat hier aan stiptelyk en zonder eenige afwyking voldaan worde.

13 December. *Voorschrift voor den collecteur van het collateraal.*

Is goedgevonden en verstaan door den collecteur der collaterale gerechtigheid, Pieter Engelhard, in de kas van den generalen ontvangst te laten overbrengen het geen door hem in de evengemelde qualiteit zedert primo July tot ultimo Augustus jongstleden ontvangen is, ten bedragen van rd^s 2697:29, met last om de geincasseerde gelden van de collaterale gerechtigheid voortaan jaarlyks onder ultimo February en ultimo Augustus in de voornemde kas over te brengen.

Zie ook 3 September 1801.

¹⁸/₂₀ December. *Waarschuwing voor valsche zilveren ropjen.*

De heer pro interim directeur generaal ter vergadering geproduceerd hebbende eenige, aan den groot kassier, Johan Hendrik Holle, ter hand gekomene valsche ropjen van dit lopende jaar 1799, welke by examinatie bevonden zyn van koper gemaakt en met zilver overdekt te zyn, doch voornamentlyk te kennen aan de karakters en het jaargetal, alsmede aan de kartel of rand, welke niet juist zyn nagemaakt, zo is goedgevonden en verstaan:

Eerstelyk: hiervan aan allen en een iegelyk door publicatie en affixie van billetten, mitsgaders door bekkenslag op de respectieëve bazaars, zo hier, als in de om- en bovenlanden, kennis te geven, ten einde een ieder zich zal kunnen wachten voor schade.

Ten tweeden: daarby tevens aan degeenen, die de daders zullen ontdekken en aanwyzen, zodanig, dat dezelve in handen van de justitie geraken en van het fait worden overtuigd, een premie van een duizend zilvere gekartelde ducatonen uit te loven, tenzy de ontdekking en aangeeving geschied door een

lyfeigen, wanneer dezelve, boven zyne vrydom, zal genieten een premie van vyf honderd ryksdaalders zilver geld, met verdere belofte, dat de naam van den aanbrenger, des begeerende, zal worden gesecreteerd en aan denzelfen impunitieit verleend, ingeval by een der complicen mogt zyn.

Ten derden: op het ernstigst te verbieden om de voormelde valsche ropyen verder in circulatie te brengen en een ieder, door wien zodanige ropyen zyn ontvangen, te gelasten dezelve over te geven aan den officier van justitie, onder wiens jurisdictie zy sorteeren, die dezelve zullen moeten aanhouden en vervolgens zo nauwkeurig mogelyk onderzoeken van wien die valsche munt afkomstig zyn ter ontdekking der schuldigen aan deze misdaad, en

Ten vierden: den respectieven officieren van justitie aan te bevelen om met de meest mogelyke activiteit te inquireeren naar de daders, die zich aan de voorschreeven falsiteit hebben schuldig gemaakt, dan wel in het vervolg zouden mogen schuldig maken, mitsgaders by ontdekking en agterhaling tegens dezelve naar de uiterste gestrengheid der wetten tot de poenaliteiten, daar by bepaald, te procedeeren.

Zie ook 20/21 Mei 1802.

$\frac{20}{24}$ December. *Wijziging der pachtvoorwaarden.*

De capitain en de lieutenants der Chineezen alhier, door den heer Gouverneur Generaal gelast zynde om, uithoofde van de aanstaande verpachting der Jacatrasche domainen, by de respectieve pachters onderzoek te doen, of het ook noodzakelyk zoude zyn, dat in de conditien der verpachting eenige alteratien dan wel ampliatiën gemaakt worden, hebben nu by een adres voorgedragen de door diversche pachters daar omtrent gedaane verzoeken.

Waar over gedelibereerd zynde, is, conform de tevens door den heer Gouverneur Generaal hier omtrend gedaane voorstellen, goedgevonden en verstaan:

Eerstelyk: het daarby gedaan voorstel om by de conditien

van de pacht der Boom, art. 21, te statueeren, dat de slaavenhandelaars, welke van Java naar elders varen tot den inkoop van slaaven om dezelve alhier ter hoofdplaatse van de hand te zetten, verplicht zullen zyn het redemptiegeld alhier aan den pachter van de Boom te betalen, schoon dezelve alvorens naar hunne woonplaatzen zullen zyn teruggekeerd, als onnodig te declineeren, wyl het hier omtrent gestatueerde by het voormeld 21^{en} en het 22^{en} articul der voorschreeven conditien van de pacht der Boom niet alleen voldoende is, maar het ook van zelfs spreekt, dat, schoon de opgemelde slaavenhandelaars op hun retour van Macasser, dan wel Baly of elders, Java aandoen, aan den pachter aldaar geen gerechtigheid competeert van de door hun ingekogte slaaven, voor zo ver die verder naar deze hoofdplaats ter verkoop worden getransporteerd, gelyk dit tot dus ver ook steeds op Java is geobserveerd.

Ten tweeden: uithoofde van de billykheid, dat van den pachter van de Boom van de goederen, die door vreemde handelaars alhier ten verkoop worden aangebragt en welke door de Compagnie worden ingekogt, zes percent thol gerechtigheid voldaan worden, even als of die goederen van particulieren alhier verkogt waren, te bepalen, dat de Compagnie in het vervolg, met alteratie van het gestatueerde by het 31^{en} articul der conditien van de pacht der Boom, mede 6 percent thol-gerechtigheid zal voldoen aan den Booms pachter van goederen, zonder onderscheid, welke door haar van vreemde handelaars zullen ingekogt worden, te meer daar zulks voor de Compagnie om het even is en hier door alle disputen zullen worden voorgekomen, die hier omtrent gemaakt kunnen worden.

Ten derde: als ongepast te ontzeggen het gedaan verzoek om by het 5de articul der den 24^{en} December 1798 gearresteerde publicatie te stellen, dat de heer ontvanger generaal en de sabandbaar en licentmeester verplicht zullen zyn den pachter van de Boom in allen opzichten te maintineeren, ten einde hy door den advocaat-fiscaal niet zoude kunnen worden vervolgd.

Ten vierden: tot voorkoming, dat door den pachter der in- en uitgaande rechten niet willekeurig thol gevorderd word van lywaaten en andere goederen, welke in het Bantamsche ryk aangemaakt en over land alhier worden aangebragt, gelyk gebleeken is in dit jaar geschied te zyn, te bepalen, dat, overeenkomstig de van ouds plaats gehad hebbende usantie, van zodanige, over land hier aangebragt wordende goederen geen thol of gerechtigheid zal behoeven betaald of mogen gevorderd worden; en hier mede de conditie van de pacht der in en uitgaande rechten te amplieeren.

Ten vyfden: ten einde de verkopers van groentens, vrugten, enz., welke op ver afgelegen plaatsen woonagtig zyn, niet te verplichten telkens naar de stad te komen tot den inkoop van permissie-briefjes tot den voorschreeven verkoop, het 21^{en} articul der conditien voor den pachter der groente kramen en winkels involgender voegen te amplieeren, dat de pachter vryheid zal hebben permissie-briefjes by quantiteiten van 10, 20 en meer tegen de gewoone prys van twee stuivers te verkopen aan particulieren, op ver afgelegen plaatsen woonachtig, om door hun wederom aan de verkopers van groentens, vrugten, enz., buiten bemoeyenis van de pachters te worden verdebiteerd, met permissie aan de verkopers van zodanige permissie-briefjes om op ieder briefje een duit te mogen winnen.

Ten zesden: van de hand te wyzen het verzoek van den pachter van de evengemelde gerechtigheid, dat hy, by wege van alteratie van het 25ste articul van de conditien van die pacht, zoude mogen worden ontheeven van de boete, die gesteld is op het verkopen van eetbaare whaaren op de hoeken der straaten, en dat de zorg daar van zoude mogen overgelaten worden aan de officieren van justitie.

Ten zevenden: de 24 stuivers, welke volgens de conditien voor de pacht van de waag, articul 8, boven het daar by bepaald een percent, zo door den koper, als door den verkoper van ieder 100 rd^e voor het wegen van thee betaald moeten worden, alleen betrekking te doen hebben op de thee, die

buiten de jonken alhier word aangebragt, wyl de waag gerechtigheid door de jonklieden by aankomst in eens van hunne jonken betaald word.

Ten agtsten: wyl aan den pachter van de waag de waag-gerechtigheid doorgaans in papieren van credit betaald word, aan denzelven, even als om die zelvde reden aan den pachter van de Boom van de ingevoerd wordende ryst en van de uitgevoerd wordende poeder en kandy-suiker is toegestaan, te accordeeren, dat hy voortaan zyn pachtschat mede alleen in papier zal mogen voldoen.

Ten negenden: den pachter van de Boom te verplichten om, wanneer hy by den in- of uitvoer van goederen begroot, hoeveel hem daar van aan gerechtigheid competeert, hier van telkens aan den pachter van de waag kennis te geven, op dat dezelve voor zulke articulen, waar van waag-gerechtigheid moet worden betaald, als dan tevens het zyne kan vorderen zonder handelaars met herhaalde visitatien lastig te vallen.

Ten tienden: tot beteren tegengang van den invoer van versche visch en wyl het oneigen is, dat de zulken, die versche visch op de vischmarkt kopen en dezelve vervolgens langs de straaten en wegen uitventen, daar toe licentie-briefjes van den pachter der groente kraamen en winkels moeten nemen en dat de pachter der groente kraamen ieder keer, dat hy van zodanige persoonen geld zal hebben genomen om die visch te gaan verkopen, verbeuren zal een boete van een honderd ryksdaalders ten behoeven van den officier van justitie, die de calange zal doen; en

Ten elfden: wyl het als nuttig en dienstig moet worden beschouwd, dat de heer ontvanger generaal, vooral by de afdoening van verschillen omtrent de pachten, geïnformeerd zy van de contracten, die de pachters met derzelver medestanders, dan wel met iemand anders omtrent hunne pachten hebben aangegaan, te statueeren, dat de pachters in den aanstaande geene contracten met derzelver medestanders, dan wel met iemand anders, omtrent hunne pachten mogen aangaan dan voor notaris en getuigen en dat voor dezelve ten hunnen

kosten van die contracten een gros zal moeten overgebracht worden by den heer ontvanger generaal, mitsgaders dat alle andere overeenkomsten zullen gehouden worden voor nul en in rechten onbestaanbaar.

24 December. *Verpachting van de »gemeene middelen »van het koningryk Jaccatra» voor het jaar 1800.*

24 December. *Instructie voor den opzichter, tevens afslager van de vischmarkt te Batavia.*

Art. 1. De afslager der visch zal teffens opzichter der vischmarkt weezen en dagelyks, 's morgens van 7 tot 12 uren en na den middach van 3 tot 6 uren, op de visch-bazaar praesent moeten zyn.

Art. 2. Hy zal verplicht weezen in persoon de visch te moeten afslaan, die aan de markt zal worden gebragt, en zulks duidelyk en langzaam naar den zin der verkopers, doch by ziekte zal hy zulks door een ander mogen laten doen, mits zorg dragende, dat zulks dan geschied, zo als hier boven aan hem is aanbevolen.

Art. 3. De visch, die ten verkoop aan de markt word gebragt, zal direct moeten afgeslagen worden, zonder een oogeblik uitstel.

Art. 4. Dewyl van de hier thuishoorende visschers de pachter der vischmarkt van iedere ryksdaalder nu zal mogen genieten vier stuivers, en van de vreemde en wetangers van ieder ryksdaalder zes stuivers, mits het verkoops-bedragen der visch aan de verkoopers direct voorschietende, zo zal hy, opzichter en afslager, gehouden en verplicht zyn te waaken, dat de pachter niet meer komt te vorderen en het zuiver bedragen der verkogte visch direct door denzelven aan den verkoper betaald word.

Art. 5. Vermits ieder visscher zynen langanan of leverancier heeft, wier jongens de visch opdragen, die gewoonlyk veel visch steelen en bederven, zo zullen de langanans voor

hunne jongens moeten instaan en die geenen, die van hunne jongens zich daar aan schuldig maaken, opgevat en by den schout der stad ter afstraffing gebragt worden; en zal hy, opzichter en afslager, moeten zorgen, dat hier aan stiptelyk word voldaan.

Art. 6. De pachter zal de vaartuigen, die met visch aan de markt komen, niet mogen visiteeren of in dezelve gaan, maar, indien hy gegronde suspitie van smokkelary mogt hebben, zal hy zich by den schout der stad moeten adresseeren en het vaartuig zo lang mogen aanhouden, tot dat hy het aan de justitie zal hebben overgegeeven.

Art. 7. Aan ieder visscher, die met een prauw visch ter markt brengt, zal het vrystaan voor vier en twintig stuivers aan visch tot huisgebruik mede te neemen, zonder iets te betaalen, volgens besluit der hooge regeering van den 10^{en} February 1772.

Art. 8. De opzichter en afslager zal maandelyks aan den heer Gouverneur Generaal en den praesident van Schepenen een schriftelyk bericht moeten geeven van de quantiteit versche en drooge visch, die dagelyks op de markt verkogt en wat daar van aan den pachter betaald is.

Art. 9. Inzonderheid zal hy in zyne gemelde hoedanigheid gehouden en verplicht wezen te zorgen, dat de vischmarkt steeds schoon en zuiver gehouden word en ten dien einde op de visch-markt zelfs moeten wonen.

Art. 10. Ook zal hy alle verschillen, die 'er tusschen de pachters en de verkoopers, dan wel tusschen de laatsten en de koopers mogten ontstaan, in der minne trachten by te leggen en de partyen, indien zy zich aan zyne decisie niet willen onderwerpen, tot den schout der stad overwyzen.

Art. 11. Vooral zal hy ook moeten zorg draagen, dat 'er van de zyde des pachters geene knevelaryen, van wat aart die ook zouden mogen zyn, gepleegd worden en dat 'er geene misbruiken, strydig met de pacht-conditien en deze zyne instructie, op de visch-markt worden ingevoerd.

Art. 12. Hy zal ook alle ongereegeldheden op de voornoemde

markt moeten tegengaan en daar toe, des noods, de assistentie van de officiers der justitie en hunne dienaaren moeten inroepen, die hem niet geweigerd zal mogen worden.

Art. 13. Tot een vast salaris zal hy maandelijks van de Compagnie genieten ryksdaalders tachtig, doch daar en tegen zal hy ook geene winsten, hoegenaamd ook, van de voornoemde vischmarkt mogen neemen of eenige gelden of goederen van den pachter of iemand zynentwegen in geschenk mogen accepteren, op poene van deportement van zyn ambt.

Art. 14. Hy zal eindelyk zich stiptelyk moeten gedragen, zo wel naar de condition, op deze pacht vastgesteld en noch vast te stellen, als naar deze zyne instructie, en daar voor verantwoordelyk weezen, op poene van, daar in nalatig geweest zynde of eenige oogluiking daar omtrent gebruikt hebbende, voor de eerste maal te zullen verbeuren een maand tractement, ten behoeven van den officier, die de calange zal doen, en voor de tweede maal gedeporteerd te zullen worden.

24 December. Machtiging op den water-fiscaal vergunning te verleenen tot het maandelijks uitvoeren van eene zekere hoeveelheid contanten naar de schepen ter reede Batavia.

Is goedgevonden en verstaan den water-fiscaal, Mr Johan Adriaan Doornik, te qualificeeren om in den aanstaande permissie te mogen verleenen om maandelijks naar de alhier ter rheedde liggende scheepen en vaartuigen zo veele contanten uit te voeren, als tot de afbetaaling der equipage van dezelve voor een maand benodigd zyn, mits daarvan alvorens pertinente opgave aan den sabandhaar en licentmeester door vertoning der monsterrollen, met bekendstelling der gages, die een ieder van de opvarende wint, gedaan word en die daarvan aan den gemelden water-fiscaal een bewys verleent en die som niet exedeert rd^s 250, wanneer daartoe by deze regeering vooraf permissie verzogt en verkreegen zal moeten worden.

En hiervan de respectieve officieren van justitie, nevens den sabandhaar en licentmeester te informeeren.

24 December. *Opveiling eener pas voor eene Chineesche jonk.*

Even als in het laatst verweken jaar 1798 en in dit jaar 1799 heeft plaats gehad, is goedgevonden en verstaan Scheepenen dezer stad te qualificeeren om wederom in het aanstaand jaar 1800 tegens de maand May of Juny by het aanwezen der Chineesche jonken alhier publiek op te veilen de pas voor een groote Chinasche jonk, die in 1801 van Aimuy naar Macasser ten handel zal mogen vaaren.

24 December. *Voorschrift voor den secretaris van het college van Scheepenen.*

Op de propositie van den heer Gouverneur Generaal is goedgevonden en verstaan den secretaris van het collegie van Scheepenen dezer stad te gelasten om jaarlyks, na het aflopen van de verpachting der gemeene middelen, aan de respectieve collegien te dezer hoofdplaats, als:

den hoogen Raad van justitie,

weesmeesteren,

de amphioen-directie,

de bank van leening,

diaconen,

boedelmeesteren en

het vendu-comptoir,

af te geeven lysten van de pachters en derzelve borgen, ten einde die kunnen strekken tot naricht der voornoemde collegies.

24 December. *Brieven van atterminatie.*

By een door Scheepenen ingediend bericht gezien zynde, dat het door den burger, Paulus Isaac Lion, ten dien dage by requeste gedaan verzoek om brieven van atterminatie voor den tyd van vyf jaaren of voor zo lange het deze regeering zoude gelieven goed te vinden, reflexie meriteert, zo is als nu goedgevonden en verstaan aan den suppliant de verzogte

brieven van atterminatie voor den tyd van 3 jaaren te verleen, mits hy zyne crediteuren voor den competenten rechter dagvaart en het interinement van de verzogte brieven van atterminatie naar styl en practyk beplyt.

24 December. *Bepaling, dat van Batavia naar de schepen ter reede en naar de omliggende eilanden levensmiddelen tolvrij mochten uitgevoerd worden.*

Zulks geschiedde »tot voorkoming van willekeurige en ongequalificeerde thol-heffingen” en werd in de pacht-conditien voor den Boom opgenomen.

27 December. *Bepaling, dat de geweldigers voortaan zouden hebben den titel van substituten.*

Door de onderscheiden substituten der officieren van justitie by requeste klagten ingebracht zynde over de hun betoond wordende minachting en tevens daarby verzoek gedaan wezende hun te munieeren met eene, aan hunne vorige bedieningen min of meer gelykstandige qualiteit, dan wel hier omtrent op zodanige wyze te voorzien, als deze regeering zoude gelieven te bepaalen, tot wegneeming van alle blaam en vooroordeelen, die wegens hunne bediening zyn ontstaan, zo is goedgevonden en verstaan te verklaren, dat de supplianten en hunne succeffeuren in der tyd niet zullen worden genaamd of aangemerkt als geweldigers, maar dat zy zyn substituten der officieren van justitie, waar onder zy sorteeren, en dus als zodanig genaamd en ook geconsidereerd zullen moeten worden.

27 December
7 Januarij 1800 *Verbod tegen het vervoeren van Chineesche passagiers, niet voorzien van eene vergunning tot vertrek.*

Geremarqueerd zynde, dat onderscheidene Chineezzen van hier vertrekken zonder hunne schulden aan het vendu-comptoir of de amphioen directie, dan wel eenig ander collegie te voldoen en het alsdan zeer moeilik valt iets van de zulken

te recouvreeren, zo is om hier in zo veel mogelyk te voorzien goedgevonden en verstaan :

Eerstelyk : aan de anachodas of juragans van alle de van hier vertrekkende, particuliere vaartuigen te interdiceren eenige Chinesche passagiers van hier mede te nemen, die niet van een permissie-briefje daar toe van den capitain van hunne natie voorzien zullen zyn, op poene, dat zy in contrarie geval aanspreekelyk zullen zyn voor de schulden, die bevonden zullen worden, dat door zodanige passagiers zullen zyn achtergelaten.

Ten tweeden; den capitain der Chineezen alhier tot dat einde te gelasten om zodanige permissie briefjes aan de van hier vertrekkende passagiers zyner natie, die hy bevinden zal geene schulden aan eenig collegie alhier na te laten, gratis te verleenen, doch die niet toe te staan of af te geeven aan de zulken, welke hy overtuigd zal zyn, dat schulden alhier achterlaten, ten waare hunne crediteuren in derzelve vertrek mogten hebben toegestemd.

Ten derden: den sabandhaar en licentmeester, Jacobus Theodorus Reynst, te demandeeren om, niet alleen geene Chinesche passagiers op de passen bekend te stellen, die niet aan hem de voorzegde permissie-briefjes tot hun vertrek zullen hebben vertoond, maar ook alle anachodas of juragans van particuliere vaartuigen by derzelve aankomst alhier van de voorschreeve ordre te informeeren.

Ten vierden: op dat niemand hier van eenige onwetendheid zoude kunnen voorwenden, hier van aan de gemeente kennis te geeven by billetten, die niet alleen zullen worden gepubliceerd, maar ook in de Nederduitsche en in de gewoone inlandsche taalen geaffigeerd ter plaatzen, waar men gewoon is publicatien en affixien van billetten te doen.

30 December. *Wijziging in de voorwaarden van de pacht van het hoofdgeld der Chinezen.*

Nadien by de jongst gecolligeerde en gepubliceerde ampli-

atien en alteratien, die successieve in de in 1797 geëmaneerde pacht-conditien van de gemeene middelen gemaakt zyn, geene mentie is gemaakt van de den 25^{en} January 1799 gemaakte bepaling omtrent de betaling van het hoofdgeld voor de Chineesche arthilleristen, welke op de strand-batteryen dienst doen, en de zeevarenden, die in 's Compagnie's dienst geëmployeerd worden; zo is goedgevonden en verstaan by het articul van de pacht van het hoofdgeld der Chineezen, by de voormelde ampliatiën en alteratien voorkomende, te voegen, dat voor de 200 koppen Chineesche arthilleristen, welke thans op de strand-batteryen dienst doen, door het hoofd van dezelve, Gouw Tjangsie, maandeliks aan den pachter zal moeten worden betaald 15 stuivers voor ieder kop en door den leverancier der Chineesche zeevarenden voor iedere ploeg, die in 's Compagnie's dienst geëmployeerd zal worden, twee ryksdaalders.

30 December. *Bepaling, dat het collegie van Heemraden zijne benoodigde houtwerken uit Compagnie's voorraad kon krijgen tegen inkoopprijs met 20 pct. »advans» en dat hout betalen mocht met papieren van credit »met 15 pct. agio».*

Vroeger moesten Heemraden die houtwerken met zilver geld betalen.

Zie ook 8 Augustus 1800.

31 December. *Vernieuwing van het bepaalde nopens het afgeven van goederen, van de Compagnie gekocht.*

Wyl gebleeken is, dat de by herhaling gegeven ordres om geene goederen over verkoop af te geeven of af te leveren, voor en alear dat by de ordonnantiën, ten dien einde ingericht, de voldoening in 's Compagnies kas gebleeken is, door deze en geene uit het oog verlooren en daar door de Compagnie, zo niet aan verliezen bloot gesteld, ten minsten de betaling dikwerf tyden lang uitgesteld word, met dit gevolg, dat het

schryfwerk vermeerderd en de negotie-boekhouder veel belemmering en hindernis ontmoet in het afsluiten der hoeken, behalven dat hier door niet zeldzaam confusien en schadelijke abuizen worden begaan, zo is verstaau te renoveeren de aloude, heilzame ordre om geene goederen, hoegenaamd of van wat aart, die ook zouden mogen wezen, waar voor betaling in 's Compagnies kas gescbieden moet, aan wien het zoude mogen zyn, buiten speciale qualificatie van den heer Directeur Generaal af te geven, dan na dat zulks volledig by de ordonnantien gebleeken zal wezen, op poene, dat die geene, welke contrarie dezès handelt, aanspreekelyk zal blyven voor alle verliezen en nadeelen, daar door veroorzaakt wordende, maar tevens, zo dra zulks ontwaard zal worden, het bedragen der ordonnantie of ordonnantien onmiddelyk zelfs in 's Compagnies kas zal moeten voldoen en overigens als een overtreeder dezer ordre gepunieerd worden.

31 December *Regeling der inkomsten van de binnenmoeder van het vrouwen-tuchthuis te Batavia.*

Ter vermyding van overtolligen omslag by de boeken is goedgevonden en verstaan aan de binnen moeder van het evengemeld tuchthuis, met intrekking van hetgeen zy thans aan oly, zout, brandhout, waskaarsen, enz. geniet, voortaan toe te leggen een vast tractement van rd^s 15 ter maand aan papieren van credit en de verstrekking aan de tuchtelingen te laten op 40 ponden ryst en 3 ponden zout 's maands ieder.

31 December. *Aanmaak van bonken.*

Ten einde in het gebrek aan kopere duiten en andere kleine munt te voorzien is goedgevonden en verstaan de jongst van Japan aangebragte 2500 pikols Japans staafkoper te doen dienen tot het aanmaken van Japansch koperen munt stukken van 3 en 1½ lood ieder, tegens de gangbaare waarde van twee en een stuiver, van agt en vier duiten ieder, en dat werk op te dragen aan den onderkoopman, Arnoldus Andreas

Gysbert Wiegeman, en den vorigen aanneemer, den burger, Anthony Macaré, om beide daar over het op en toezicht te hebben en zulks op de instructie, door deze regeering by de resolutien van den 26^{en} May 1796 gearresteerd en de daar by den 22^{en} July daar aan gemaakte alteratiën, mitsgaders de prys van het arbeids loon als nu te verminderen tot rd^s 7 voor de stukken van 3 en tot rd^s 9 voor die van 1½, lood het pikol, of voor zo veel de voornoemde Wiegeman en Macaré hebben aangeboden om dat werk aan te nemen, terwyl Compagnie's wegen de onbekwame gereedschappen zullen worden gerepareerd; voorts het aanmaken van de nieuwe metaale munt mede als nu aan beide de gemelde perzoonen op te dragen om over en weder verantwoordelyk te zyn en den andere in cas van indispositie de vereischte adssistentie te bieden.

REGISTER

VAN

PERSONEN-, VOLKS- EN PLAATS-NAMEN.

- Adiarsa**, 341, 382, 384, 568, 803.
Afrika, 31, 167.
Albinus (J. B.), 939.
Alting, 280, 444.
Amanus-gracht, 636.
Ambachts-kwartier te Batavia,
21, 101, 110, 113, 149,
155, 183, 215, 220, 221,
224, 244, 267, 284, 288,
357, 377, 390—392, 439,
557, 558, 588, 757, 761,
797, 802, 823, 825, 828—
830, 860, 898, 903, 904,
910, 931, 932, 1032, 1048.
Ambon, 37, 48, 49, 90, 108,
256, 257, 1013.
Amerika, 31, 612, 665, 1019.
Amerikanen, 614, 619, 708.
Amoy, 51, 670, 681, 921, 924,
1077.
Amsterdam, 161, 162, 169,
171, 331, 333, 769, 774,
874, 875, 927, 999.
Amsterdam (bolwerk), 147,
222, 406, 407, 596, 821.
Andriessse, 26.
Angké, 16, 101, 154, 223,
404, 437, 596, 628, 630,
648, 654, 657, 678, 683,
686, 693, 696, 776, 781,
787, 822, 837, 1045.
Ang-pau, 52.
Anjer, 315.
Ankerstraat te Batavia, 721.
» -werf te Batavia, 222,
821.
Antjol, 16, 101, 135, 223, 404,
437, 628, 647, 654, 678,
683, 693, 696, 822, 1045.
Asem, 132.
Asmut, 939.
Atjeh, 974.
Auffmorth, 849.
Azië, 31.
Baane (J. C.), 160, 375.
Babakan, 803.

- Bacherachts-gracht, 154.
 Backer (W. C.), 162.
 Baggers (W. L.), 375.
 Balemboangan, 228, 869, 1028.
 Bali, 609, 1071.
 Balinezen, 329.
 Baljé (J. M.), 888, 889, 898.
 Balmain (C. J.), 895.
 Bamboe-pasar te Batavia, 223, 822.
 Banda, 37, 48, 49, 77, 79, 90, 108, 1014.
 Bandjermasin, 76, 108, 329, 607, 1015.
 Bandoeng, 337, 338, 381, 382, 384, 566, 567, 777, 782, 803.
 Bangil, 1059.
 Bangkalang, 293, 296, 305, 306.
 Banjoewangi, 293, 296, 301, 305, 869, 1028.
 Bantam, 19, 79, 91, 108, 126, 260, 277, 278, 313—315, 319, 329, 457, 466, 564, 577, 581, 608, 609, 612, 613, 665, 666, 704, 707, 790, 791, 814, 917, 921, 968, 988, 1012, 1017, 1045, 1072.
 Barbier (D. M.), 804, 805, 831, 930.
 Basel (van), 62.
 Batang, 700.
 Batoe-lajang, 337, 338, 350, 381, 382, 384, 563, 565, 567, 805.
 Bawean. 305, 869, 1028.
 Bekasi, 675.
 Bengalen, 53, 108, 451.
 Benkoelen, 329, 974.
 Bennekom (W. T.), 849.
 Bentink (A.), 895.
 Berbice, 32.
 Besoeki, 1059.
 Beynon (F. H.), 315.
 Binnen-hospitaal te Batavia, 222, 223, 387, 493, 821, 822, 896, 897, 945, 948, 993, 995.
 Blokmakers-winkel te Batavia, 29, 193—195.
 Bock (A. de), 27, 131, 138, 140, 181, 208, 213, 251, 328, 991.
 Boeginezen, 255, 277, 329, 400, 401, 974.
 Boeijen (hurger) te Batavia, 715.
 » (Comp^a) te Batavia, 26, 938.
 Bojolali, 294, 296, 306.
 Bokken-eiland, 978.
 Boom (de) te Batavia, 35, 150, 155, 222, 223, 395, 396, 457, 571, 581, 586, 598, 601—606, 608, 611—613, 615—617, 619, 620, 624, 636, 639, 641, 657, 665, 666, 676, 686, 699, 706—708, 719, 722, 723, 812, 814, 821, 822, 861, 903, 915, 1036, 1050, 1071, 1073, 1078.

- Bottelier (de), 101, 223, 822.**
Bovenlanden (Bataviasche), 475, 901.
Brabant, 31.
Brandhout-werf te Batavia, 216.
Buffel-rivier, 560.
Buiten-hospitaal te Batavia, 136, 223, 375, 495, 822, 863, 867, 870, 871, 879, 897, 938, 945, 949, 965, 969, 961, 984, 986, 994, 1027, 1046.
 • -zorg, 101, 102, 113, 152, 223, 317, 343—345, 347—349, 382, 384, 400, 777, 779, 782, 783, 785, 803, 822, 964, 998, 1022, 1023, 1026, 1027.
Bunstorff (G. J.), 54, 55.
Cagie (Moorsche), 222, 821.
Canter Visscher (C. A.), 888, 1062.
Ceilon, 72, 90, 108.
Ceramers, 329.
Chambon, 965.
Cheribon, 37, 58, 79, 91, 108, 260, 273, 277, 278, 288, 289, 313, 314, 319, 329, 399—401, 466, 476, 564, 577, 581, 593, 608, 609, 612, 613, 637, 640, 665, 699, 703, 704, 706, 707, 907, 968, 988, 997, 998, 1013, 1018, 1031, 1053, 1060, 1068, 1069.
China, 65, 72, 93, 127, 243, 244, 254, 274, 606, 607, 612, 643, 665, 670, 681, 798, 799, 819, 983, 1021, 1030.
Chinezen, 46, 52, 58, 92, 97, 115, 117, 131, 139, 141, 148—155, 182, 183, 211, 218, 229, 231, 233, 244, 252, 254, 266, 269, 274, 281, 306, 316, 319, 326, 329, 359—363, 400, 401, 411, 444—446, 449, 452, 453, 457, 568, 585, 594, 626, 629—632, 656, 658—660, 662, 663, 678, 685, 686, 688, 689, 691—693, 697, 723, 725, 729, 737, 739, 767, 776, 780, 781, 787, 791, 807, 835, 869, 870, 884, 914, 916, 918, 919, 934, 974, 982, 1058, 1059, 1070, 1078—1080.
 • (peranakan), 632.
Collier (J. O.), 940.
Corea (de), 148.
Cranssen (W. J.), 117, 181, 208, 328, 472, 969.

- Cujacius, 940.
 Daendels, 989.
 Delft, 168.
 • (punt), 406.
 Demak, 305.
 Denemarken, 797.
 Diamant (punt de), 406.
 Dieren, 101.
 Diestpoort te Batavia, 148,
 222, 628, 812, 821, 903,
 904.
 Dietz (A. B.), 76.
 Djampang, 563, 565.
 Djeinbatan lima, 678, 696, 699.
 Djoeana, 293, 299, 300, 305,
 306, 700.
 Djokjokarta, 294, 295, 297,
 298, 303, 306, 1012, 1013.
 Domis (C.), 562.
 Doornik (J. A.), 1076.
 Duizend-eilanden, 328—330,
 335, 617, 815, 835.
 Dwars in den weg, 678, 693,
 696.
 Dijkmeester, 161.
 Edam (eiland), 94, 135, 210,
 223, 281, 538, 576, 821,
 1030.
 Ekenholm (J.), 251.
 Engeland, 28, 245, 246, 589,
 614, 841, 908.
 Engelhard (N.), 135, 251, 382,
 802, 804, 814, 886, 887,
 968, 1027, 1062.
 Engelhard (P.), 886, 1069.
 Engelschen, 150, 137, 145,
 146, 245, 246, 255, 257,
 332, 355, 468, 840, 908,
 1014.
 Enkhuizen, 168.
 • (punt), 406.
 Equipage-kantoor te Batavia,
 69, 80, 122.
 • -pakhuis te Batavia,
 84, 85.
 • -touwphuis te Ba-
 tavia, 30.
 • -werf te Batavia 22,
 26, 29, 46, 68, 70, 97,
 136, 148, 155, 176, 177,
 183, 185, 196, 197, 206,
 222, 314, 378, 385, 509,
 513, 538, 587, 731, 755,
 757, 761, 821, 930, 931,
 933, 1039, 1048.
 Eys (P. L. van), 251.
 Farque (W. H. la), 814.
 Faure (A), 891.
 Fetmenger (G. C.), 117, 195,
 270, 470, 476, 556, 801,
 889, 927, 968.
 Fluit (de), 101, 223, 636, 822,
 1035.
 Fokker, 849, 852.
 Foxes, 27.
 Frankrijk, 51, 72, 129, 143.
 Franschen, 254, 1041.
 Frykenius (S. H.), 473.
 Fugl (M. A.), 797.

- Fynje (W.),** 850.
Gangel (A. M. van), 54, 55.
Gelderland, 31.
 " (bolwerk), 147,
 216, 406, 407, 596.
Gintoeng, 384.
Goedang-pandjang, 678, 696,
 699.
Goenoeng-sari, 445, 448.
Goldbach (P. A.), 251.
Gosson (J. C.), 1047.
Gouvernement (generaal) te Ba-
tavia, 130, 222, 283, 285,
 381, 821.
Graan-magazijn, te Batavia, 3,
 80, 82, 122, 461, 513, 757,
 761, 762, 795, 894, 971,
 1048, 1049, 1055.
's Gravenhage, 32, 50.
Greeve, 302.
Grimbergen (punt), 406.
Grinding, 346.
Grissee, 293, 299, 300, 305,
 306, 977—980.
Groenten-pasar te Batavia, 223,
 822.
Groningen (bolwerk), 147, 150,
 223, 406, 407, 596, 822.
Groos (J. D.), 1025.
Guinea (kust van), 1019.

Haak (D. D. van), 269, 1033.
Haeften (Jh^r. van), 855.
Ham (J. A.), 251.
Hartman (J.), 969, 1060.

Hartsinck (A.), 472, 712, 739,
 817, 857, 923, 1044.
Heemraden-tuin te Batavia,
 130, 223, 654, 822.
Heeren-logement te Batavia, 56,
 200, 208, 576, 605, 606,
 789, 790, 869, 870, 972,
 1037.
Heim (J. F.), 250.
Hek (Z. van), 396.
Heldewier, 51.
Hilligert (J. H.), 42, 812, 987.
Hoender-markt te Batavia, 714.
Hoesen (W. van), 990, 992,
 1031.
Hogendorp (D. van), 476.
Hollandia (punt), 406.
Holle (J. H.), 117, 181, 208,
 328, 991, 1069.
Hooff (J. F. R. van), 855.
Hoorn, 168.
 " (punt), 406.
 -werk (het), 406.
Hospitaal (Chineesche) te Bata-
via, 136, 472, 628, 835.
Houtkap (de) te Batavia, 257,
 588.
Huydecoper van Maarasseveen,
 162.
Huyonet (d'), 890.

Indramajoe, 581, 613, 707,
 815.

Jaagpad te Batavia, 3, 137,
 581, 588, 615, 708.

- Jakarta**, 101, 147, 148, 152,
 223, 335, 914.
 • (post), 16, 404, 437,
 596, 822, 837.
 • (weg van), 657, 686,
Jakatrasche bovenlanden, 8—
 12, 17, 135, 350, 381,
 567, 580, 633, 704.
Jamiel, 776.
Japan, 43, 109, 504, 607.
Japara, 293, 299, 300, 305,
 306, 700.
Jassem-brug, 154, 223, 822,
 895, 1059.
Jassey, 939.
Java, 37, 50, 51, 58, 59, 66,
 79, 91, 95, 109, 120,
 124, 127, 134, 144,
 145, 199, 215, 221,
 243, 252, 260, 273,
 277, 289, 304, 308,
 313, 319, 329, 379,
 445, 448, 449, 466,
 468, 474, 477, 564,
 577, 581, 588—590,
 593, 602, 609, 612,
 613, 620, 637, 640,
 665, 699—703, 705—
 707, 771, 863, 869,
 886, 894, 926, 968,
 975, 997, 1018, 1025,
 1028, 1029, 1048, 1049,
 1068, 1071.
 • (West-), 563, 574.
Java's Noord-Oostkust, 50, 57,
 108, 225, 290, 307, 316,
 468, 592, 608, 609, 666,
 704, 799, 921, 977, 981,
 988, 1013, 1029, 1053,
 1068.
Javanen, 9, 46, 58, 225, 228,
 299, 477, 564, 589, 700,
 804, 884, 885, 1039.
Jonas (C.), 251.
Jonathans (J.), 176.
Jongh (Mr. W. de), 513.
Jorissen (A. W.), 76.
Josi, 137.
Justinianus, 940.
Kaap de Goede Hoop, 72, 83,
 108, 120, 123, 167, 171,
 247, 863, 1004.
Kadoe, 700.
Kal (van), 890.
Kali-woengoe, 305.
Kambodia, 612, 665.
Kamp (Chineesche) te Batavia,
 148, 152, 155, 182, 183,
 223, 390, 445, 449, 585,
 586, 630, 657, 659, 678,
 686, 688, 696, 709, 710,
 713, 822, 981.
Kampen (punt), 406.
Kampong bahroe, 699.
 • **Malajoe**, 132.
Kandang-besi, 563.
Kanton, 670.
Karang-Ceram, 640.
Karseboom (B.), 120, 131,
 583, 1028.
Kasteels-kapel, 151.

- Katapang, 640.
- Katzenellenbogen (punt), 406.
- Kerk (binnen Portugeesche) te Batavia, 150, 621, 657, 686.
- (grootte Nederduitsche) te Batavia, 159, 180, 403, 595, 667, 907, 908.
- Kerkhof (binnen-Portugeesch) te Batavia, 912.
- (buiten-Portugeesch) te Batavia, 571, 1056, 1057.
 - (Hollandsch) te Batavia, 492.
- Kesmann (L.), 183, 980, 992.
- Keten (de), 101, 152, 223, 404, 437, 630, 654, 678, 683, 693, 696, 822, 1045.
- Ketting-brug te Batavia, 714.
- Klapa-doea, 132.
- Kleeden-pakhuis te Batavia, 23, 746, 762, 796.
- Kloprogge (J.), 864.
- Koepang, 8.
- Kopenhagen, 797.
- Koromandel, 108, 451.
- Krabben-eiland, 978.
- Kramat, 640.
- Krawang, 341, 342, 381, 382, 384, 441, 566—568, 803.
- Krokot, 628, 648.
- (kampong), 155.
- Kuilenburg (punt), 406.
- Kuiper (eiland de), 3, 45, 46, 80, 82, 155, 223, 821.
- Kwal (de), 101, 102, 113, 223, 822.
- Kwitang, 496, 497.
- Laboratorium te Batavia, 222.
- Langen (S. J. van), 850.
- Lantzius (E. C.), 123.
- Lasem, 799.
- Leeuwen (T. van), 849, 851.
- Leiden (punt), 406.
- Leistman (J.), 386.
- Lemon (de), 849.
- Leprozen-huis te Batavia, 514.
- Limakepping-brug, 223, 822.
- Limpho, 670.
- Lion (P. J.), 1077.
- Loear-batang, 155.
- Lohr (J.), 42, 900, 982.
- Loo (het), 101, 223, 822.
- Lucas (schout-bij-nacht), 334.
- Maas (van), 62.
- Macao, 40, 612, 665.
- Macaré (A.), 261, 262, 1082.
- Madura, 476.
- (prins van), 445, 449.
- Madurezen, 277, 477.
- Makasar, 48, 49, 108, 329, 597, 602, 609, 643, 681, 706, 807, 896, 924, 1015, 1071, 1077.
- (kampong), 154.
- Makasaren, 255, 401.
- Malabar, 109.
- Malaka, 57, 59, 79, 91, 108, 145, 707.

- Mandharezen**, 329.
Mangga-besar, 154.
 • -doea, 154, 678, 696, 699.
Manila, 612, 665.
Markt (nieuwe) te Batavia, 621, 625.
Maroenda (rivier), 643, 652, 657, 685, 694, 776, 780.
Mast- en schuiten-dok te Batavia, 223.
Matraman, 132.
Mauritius, 117, 199, 200, 1040.
Medicinale winkel te Batavia, 22, 222, 354, 757, 761, 821, 872, 907, 944, 949, 959, 966.
Meester-Cornelis, 64, 101, 147, 152, 196, 223, 375, 404, 410, 418, 437, 476, 493, 494, 596, 635, 643, 652, 653, 657, 685, 693—695, 716, 776, 780, 788, 822, 837, 993, 994, 996, 1027.
Menschius, 940.
Michell (J. N.), 89.
Middelburg, 169.
 • (punt), 406.
Middelpunt, 223, 822.
Middelpunts-brug, 155.
Middel-redoute te Batavia, 406.
Midderigh (H), 849.
Molenvliet, 135, 154, 155, 628, 648, 657, 686.
Mom (A. C.), 181, 208, 251, 328, 889, 968.
Mooren, 92, 117, 148—150, 153, 231, 233, 316, 359, 360, 362, 870.
Moorsche bazaar te Batavia, 657, 685.
Munnik (A. C.), 251.
Myer, 940.
Naersen (C. van), 4, 251, 997.
Nassau (punt), 406.
Nederburgh (H. A.), 251.
Nederland, 2, 4, 20, 31, 35, 35, 37, 40, 51, 54, 72, 77, 78, 88, 95, 97, 111, 129, 138, 139, 143, 146, 160, 204, 211, 215, 247, 267, 275, 331, 332, 335, 357, 390, 451, 482, 483, 574, 840.
Negotie-kantoor te Batavia, 6, 30.
 • -pakhuizen (Westzijd-sche) te Batavia, 3, 53, 70, 80, 82, 264.
Neun (C. M.), 74, 251, 274, 281, 558, 743, 756, 802, 894, 898, 944, 968, 1027.
Nieuwpoort te Batavia, 157, 350—352.
 • (punt), 406.
Noordwyk, 101, 152, 223, 404, 437, 495, 630, 654, 678, 683, 696, 822, 837, 1045.
Nordman (G.), 870, 896, 898, 924—929, 935, 969, 970.

- Obreen (J. C.),** 895.
Oedjoeng pangka, 977, 978, 980.
Oey Biangkong, 148, 570.
Oenarang 294, 296, 306.
Oldenzeel, 33.
Ommelanden (Bataviasche), 131, 229.
Onrust, 1, 3, 23, 24, 27, 45, 46, 55, 56, 66—71, 80, 82—85, 94, 97, 122, 123, 135, 155, 192, 210, 223, 314, 379, 396, 397, 442, 538, 550, 576, 587, 675, 748, 761, 762, 821, 831, 905, 908, 931, 1048.
Oostvriesland (punt), 406.
Oranje (Prins van), 31, 32, 73.
 • (punt), 406.
Ormancey d' Omois (L. A. d'), 930, 995, 1050.
Overstraten (P. G. van), 60, 145, 280, 309, 317, 380, 444, 450, 495.
Overtijssel (punt), 406.

Paarl (bolwerk de), 405, 406.
Padang, 53, 1016.
Pakis, 814.
Pakodjan, 154.
Palembang, 79, 91, 108, 329, 607, 896, 990, 1015.
Palembangers, 329.
Pamanoekan, 340—342, 382, 384, 564—566, 568, 569, 805, 814, 901.
Panaroekan, 505.
Papanger-gracht, 223.
Papangers, 35, 277, 454, 822, 839, 870, 974, 993—995.
Parijs. 51.
Pasar boeroeng, 445, 448, 629.
 • lama. 941, 942.
 • pisang te Batavia, 657, 685.
Pasir, 607.
Paseroean, 293, 296, 301, 305, 306, 700, 978, 1059.
Passchen, 939.
Pati, 700.
Patoekan, 152, 182, 657, 686, 716.
Pegaden, 340—342, 384, 564—566, 568, 569, 805, 901.
Pekalongan, 293, 299, 300, 305, 306, 565, 566, 700.
Pennisten-gesticht te Batavia, 387, 442, 551, 584, 732.
Perzië, 126.
Peterszorg, 222, 821.
Pfeil (J. C. E.), 939.
Philadelphia, 972.
Piek, 565.
Pinket (S. E. W.), 269, 1033.
Pising, 134.
Ploesers-kage, 101, 150, 223, 581, 615, 708, 822.
Poeloe-gadong, 135.
 • -Tjingko, 53.
Pol (J. van de) de jonge, 162.
Polanen (van), 972.

- Pondok-gede, 132.**
 • -terong, 132.
Popkens (W.), 26, 893.
Portugezen, 974.
Prakamoentjang, 359, 340,
 342, 381, 382, 384, 563,
 565, 567, 777, 782, 803.
Prauw-kantoor te Batavia,
 809—811.
Preanger, 135, 350, 381, 563,
 565, 567, 633, 645 653,
 654, 660, 674, 679, 683,
 689, 696, 775, 780.
Provinciën (de Zeven) te Ba-
 tavia, 654.
Provisie-magazijn te Batavia,
 3, 22, 80, 82, 122, 272,
 461, 605, 757, 761, 762,
 795, 961.
Purmerend (eiland), 136, 210,
 223, 550, 821.

Raathen (de), 939.
Recognitie-pakhuis te Batavia,
 4, 150, 222.
Recruten-wacht te Batavia, 225,
 822.
Reede Batavia, 7, 28, 34, 45—
 47, 57, 125, 129, 136, 222,
 247, 255, 270, 272, 279,
 281, 315, 319, 355, 378,
 379, 381, 442, 461, 477,
 539, 604, 620, 630, 635—
 639, 675, 676, 705, 706,
 735, 810, 821, 917, 947,
 948, 986, 1053, 1076, 1078.

Rembang, 294, 299, 300, 305,
 306.
Renne (J. C.), 268.
Reynst (J. T.), 251, 355, 380,
 805, 834, 835, 975, 1038,
 1040, 1046, 1079.
Rheede tot de Parkeler (J. F.
 baron van), 468, 476, 869,
 1059.
Ribalts-gang te Batavia, 595,
 714.
Riemsdijk (W. V. H. van),
 138, 140, 196, 213, 251,
 274, 495, 968, 1061.
Ringsloot (Wester), 560, 1035.
Robijn (bolwerk de), 406.
Roche (de la), 890.
Rolf, 400.
Romeinen, 940.
Roos (A. C.), 125.
Roseboom (A.), 251.
Rossum (van), 888, 889, 895.
Rothenbuhler (F. J.), 1059.
Rotterdam, 168.
 • (punt), 406.
 • -mer poort te Ba-
 tavia, 216, 222, 406, 821.
Rijst-pasar te Batavia, 225,
 657, 685, 822, 895, 970.
Rijswijk, 101, 152, 225, 404,
 437, 596, 630, 635, 654,
 678, 683, 696, 822, 837,
 909, 913, 1045.

Sading, 132.
Salatiga, 294, 296, 306.

- rang, 57, 280, 292, 296—
 8, 300—302, 306, 400,
 2, 904, 914, 937, 1013,
 125, 1053, 1059.
 hilangan, 980.
 lolroy (S. chevalier de),
 14, 476, 477, 790, 1047.
 nier (holwerk de), 405,
 06.
 neffer (G. H.), 476, 477.
 eltus (Mr H.), 736.
 enk (J. H.), 930, 973, 992.
 nepens-boeyen, 919.
 nildwacht (de), 406.
 nill (J.), 386.
 nouwman (F.), 250, 472,
 970, 1060.
 hultz (J. C.), 54, 55, 814,
 940.
 ena (F. P.), 122, 176.
 egala-herang, 1031.
 enn van Basel (J. H.), 496.
 ercey, 215, 319, 914.
 iam, 612, 665.
 iiberg (J.), 74, 117, 159, 208,
 328, 730, 743, 750, 756,
 926, 935, 937, 968, 970,
 991, 1054.
 Sidajoe, 306.
 Singerius, 940.
 Smissaert, 851, 852, 855, 857.
 Smit (E. S.), 92, 251, 473,
 1011, 1016.
 Smith, 62.
 Soekaradja, 9.
 Soemedang, 339, 340, 342,
 350, 381, 382, 384, 566—
 569, 803, 901, 1031.
 Soengei Krawang, 814.
 Soerabaija, 226, 293, 295,
 297, 298, 300, 301, 303,
 305, 306, 926, 977—980,
 1013.
 Soerakarta, 294, 295, 297,
 298, 303, 306, 1012, 1013.
 Soerate, 109, 923.
 Son (D. van), 251.
 » (J. C. van), 251.
 Sontar, 628, 648.
 Stadhuis te Batavia, 148, 150,
 180, 213, 466, 561,
 741, 1036.
 » -plein te Batavia 801.
 Stads-logement te Batavia, 676.
 Stamkgard, 400.
 Steenberg (A. J. van), 926.
 Steengragt d' Oosterland, 162.
 Stockuin (H. van), 62, 501,
 751.
 Straalen (van), 160.
 Straat Malaka, 707.
 » Soenda, 278, 315, 479,
 818, 819, 1017, 1040.
 Struiswijk, 132.
 Suiker-pakhuisen te Batavia,
 4, 82, 122, 155, 222,
 796.
 Sumanap, 293, 295, 306, 476.
 » -pers, 277, 477.
 Sumatra's Westkust, 33, 44,
 48, 53, 109, 612.
 Suriname, 52.

- Tagal, 293, 299, 300, 305, 306, 566, 666.
 Tanah-abang, 136, 137, 157, 160, 375, 495, 628, 635, 648, 652, 653, 693, 695, 765, 998.
 Tanara, 581, 613, 707, 814,
 Tandjoeng, 815.
 • -kait, 640.
 • -Oost, 132.
 • -poera, 101, 102, 113, 152, 223, 513, 803, 822.
 • -West, 132.
 Tangerang, 101, 102, 113, 152, 223, 346, 384, 643, 652, 657, 675, 685, 694, 776, 777, 780, 781, 785, 822.
 Teisseire (A.), 58, 570.
 Ternate, 48, 49, 108, 969, 1014.
 Timor, 8, 33, 36, 44, 48, 65, 98, 109, 116, 609, 612, 896, 1015.
 Ting-hay, 52.
 Tjangmoei, 921, 922.
 Tjeminga, 1031.
 Tjerita, 315.
 Tji-ampea, 132.
 • -andjoer, 343—345, 348, 382—384, 400, 563, 565, 567, 568, 777, 782, 803.
 • -asem, 341, 342, 382, 384, 441, 564—566, 568, 805, 814.
 Tji-cao, 384.
 • -damar, 563.
 • -lingsi, 132.
 • -lintjing, 581, 612, 613, 665, 707, 814, 815.
 • -liwoeng, 495, 497, 568, 615, 621, 625, 628, 677.
 • -mangis, 132.
 • -nara, 814.
 • -paminkis, 132.
 • -taroem, 775, 780, 785.
 • -trap, 132.
 Tjunglian, 52, 921, 922.
 Touw-pakhuis te Batavia, 197—199, 222, 821.
 Trechter (de), 977, 978.
 Umbgrove (J. L.), 476.
 Utrechtsche poort te Batavia, 406, 636, 657, 687, 699.
 • straat te Batavia, 657, 685, 699.
 Vereenigde Staten van Noord-Amerika, 116.
 Vermeer (T.), 996.
 Vianen (punt), 406.
 Vierkant (het) te Batavia, 657, 685.
 Vierkants-poort, 155, 222, 821.
 Vischtmarkt te Batavia, 1033, 1074.
 Vlaanderen, 51.
 Vleesch-hal te Batavia, 632, 634.

- Voak (L. G.),** 851, 852.
Vreede (P.), 850.
Vriesland, 940.
 • (punt), 155.
Vrouwen-tuchthuis te Batavia,
 223, 1081.
Vrijmans-haven te Batavia, 146.
 • -zicht, 132.
Vijfhoek (de), 101, 223, 822.

Walbeek (P.), 703, 790.
Wanajasa, 341.
Wasschenfelder (J. A.), 823,
 831, 904.
Water-kasteel te Batavia, 101,
 223, 8-2.
 • -plaats te Batavia, 101,
 149, 183, 223, 404, 437,
 822, 837, 897.
 • -poort te Batavia, 3, 80,
 82, 122, 155, 264, 383,
 467, 499, 500, 501, 503,
 505, 506, 761, 762.
Weert (P. van de), 88, 268,
 1033.
Weeshuis te Batavia, 53.
Wegener (C. H. C.), 54,
 55, 877, 884, 886, 887,
 905.
Welgevaren, 62.
Weltevreden, 132, 184, 493,
 495—497, 628, 635, 648,
 653, 695, 822, 835, 838,
 839, 903, 929, 993, 994,
 998, 1027, 1050
West-vriesland (punt), 406.
- West-zijdsche negotie-pakhui-**
zen te Batavia, 223, 748,
 761, 762, 821, 906, 908.
Wiegeman (A. A. G.), 1082.
 • (J. H.), 117, 131,
 251, 894.
Wiese (A. H.), 252, 270, 470,
 476, 556, 927, 933,
 968.
 • (G. W.), 251, 378.
Wilgenburg, 101, 152, 223,
 404, 437, 630, 654, 683,
 822, 1045.
Win (D. L. de), 252.
Winkel (grootte) te Batavia,
 91, 569.
 • (kleine) te Batavia,
 747, 757, 760, 762.
Winter (de), 894.
Wuarick (B.), 850.
Wurtemberg, 144, 925.
Wurtembergers 196.

Ysseldijk (W. H. van), 1062.
IJzer en graan-magazijn, te
Batavia, 3, 22, 155, 743,
 744, 747, 752, 753, 755,
 757, 761, 762, 795.

Zandzee te Batavia, 657, 685.
Zeeburg, 406.
Zeeland, 162, 166, 168—170,
 874.
Zeelandia (bolwerk), 147, 223,
 406, 407, 596, 822.
Zomerdijk (A.), 595.

Zonsbeek (van), 849.	Zuider voorstad te Batavia,
Zoutelande, 628, 647, 678,	155, 223, 652, 673,
693, 696.	695.
Zuider strand, 563.	• -weg (grootte), 497.

ZAAK-REGISTER.

- Aam**, 22, 967.
Aanbesteden, 25, 123, 378, 391, 397, 804, 820, 823—825, 828, 829.
Aanbesteding, 60, 87, 102, 104, 110, 221, 865, 869, 872, 1039, 1051.
Aanbrenger, 63, 226, 227, 465, 489, 577, 614, 649, 651, 694, 695, 835, 936, 992, 1018, 1070.
Aandeel, 396.
Aandoen, 8, 37, 329.
Aangeven, 475, 576, 641.
Aangifte, 483.
Aanhalen, 614, 935.
 • -ler, 27, 35, 94, 146.
 • -ling, 441, 444, 581, 609, 638, 642, 643, 646, 707, 708, 807, 861, 862.
Aanhouder, 709.
 • -ding, 791.
Aanklagen (inlanders), 116.
Aanleeren, 219, 224.
Aanleggen, 615, 668, 933.
Aanloop, 207.
Aanmaak, 180, 968, 969.
Aanmaning, 43, 237, 556, 587.
Aanmoedigen (verdiensten), 447.
Aannemen (bouwwerken), 115.
 • -mer, 60, 104, 113, 115, 262, 804, 824, 989, 1082.
 • -ming, 104, 820.
Aanplant, 289.
Aanplanten, 566, 901.
Aanranding, 579.
Aanrekenen (bij factuur), 1.
 • -ning, 975, 1049.
Aanslaan, 336, 601.
 • (eene pacht), 233.
Aanspreker, 911, 913.
Aanstelling, 350, 512, 777, 781, 786, 788, 794, 797, 799, 904, 942.
Aantasten (Engelsche schepen), 246.
Aantimmering, 474.
Aanvaarden, 483, 488, 552, 553.
Aanval, 494, 558, 771, 802.
 • (vijandelijke), 135, 283, 930.
- Aanvoer**, 51, 98.
Aanwerven, 863, 1048.
Aanwezen, 519.
Aanzetter, 421.
Aanzien, 211.
 • (Comp^s), 139, 141.
Aap, 43.
Aard, 925.
 • -werk, 102, 109.
Abandonneren (hoedel), 481.
Aboleren, 464, 749, 1007.
Abolitie, 1008.
Absent, 553, 600, 811, 953.
Absenteren (zich), 380, 536, 554, 561, 826, 827, 1004.
 • -tering, 537.
 • -tie, 15, 151, 464, 550, 619, 741, 927, 1047.
Abuis, 436, 1004, 1006, 1081.
Acceptatie, 59, 60, 87, 702.
Accident, 946, 986.
Accoord, 600, 607, 673, 697.
 • -bevinding, 233.
Accrocheren, 86, 796.
Accuratesse, 19, 953.
Achtermiddags-ronde, 962.
 • -stal, 237, 359, 382, 441, 471, 519, 549, 552, 575, 602.
 • -wezen, 43.
Acquiesceren (partijen), 600.
Acte, 201, 364, 481, 482, 487, 741, 770, 777, 781, 788, 793.
 • (notarieele), 54, 517, 599.
 • (onderhandsche), 517.
 • pro Deo, 899.
 • van revocatie, 54, 55.
Acteur, 673.
Actie, 172, 250, 555, 556, 1005—1007, 1021.
 • (civiele), 1043.
Activiteit, 96, 869, 1070.
Actrice, 673.
Adhorteren (practizijns), 43.
Adipati, 343, 344.
Adjutant, 375, 1022.

- Adjutant-generaal**, 1047.
Adjunct-reviseur, 905, 938, 939, 984.
Administrateur, 1—4, 38, 40, 49,
 53, 65, 68, 70, 80—
 82, 92, 102, 121,
 122, 149, 155, 220,
 232, 264, 286, 287,
 293, 295, 297, 300,
 305, 315, 366, 363,
 458, 499, 500—502,
 505—509, 513, 519,
 520, 522, 528, 545—
 547, 549, 560, 562,
 608, 611, 636, 730—
 732, 744—750, 752,
 754, 756—763, 774,
 795, 796, 798, 800,
 819, 820, 894, 905,
 906, 908, 917, 971,
 997, 1034, 1049.
 (1°). 944
 • graan-magazijn, 461.
 • kleederen-pakh., 458.
 • provisie-magaz., 461.
 • der tractements-gel-
 den, 529, 531, 532,
 539.
Administratie, 2, 3, 27, 30, 36, 65,
 68, 75, 113, 149, 155,
 224, 230, 232, 309,
 310, 316, 317, 412,
 576, 743, 745—748,
 750, 752, 753, 755—
 760, 794, 796, 798,
 859, 860, 925, 949,
 954, 956, 982.
 • -boek, 27, 264, 265,
 366, 462, 744, 753, 754.
Admiraal, 894.
 • -generaal, 31, 259.
 • -schap, 1006.
 • -schip, 539.
Admissie-briefje, 184, 185, 202, 203.
Admitteren, 233, 674, 798.
Admodiateur, 454, 455.
Admodiatie, 328, 330, 331, 454,
 457, 729, 735, 869,
 1028.
 • -penningen, 455.
Adres, 47, 249, 578, 579.
 • -seren (bestel-kasjes), 876.
Adsisent, 150, 216, 387, 388, 435,
 516, 872, 880, 952, 954,
 1013—1015.
 • (absoluut), 817.
Adsisentie, 151, 152, 154, 155,
 199, 581, 586, 599, 613, 615,
 707, 768.
Adsiseren (suikerfabriekanten), 287.
Advans, 16, 80, 347.
Advertentie, 240, 286, 370, 376,
 396.
Advertissemēt, 104.
Advies, 464, 881, 882, 1001, 1008.
 • (contrarie), 904, 905.
Advocaat, 54, 55, 715, 893.
 • -fiscaal, 57, 150, 168, 170,
 326, 442, 571, 584, 585, 598,
 719—722, 862, 882, 883, 916,
 990, 992, 1000, 1004, 1031, 1034,
 1071.
Aequivalent, 74, 329, 709, 768.
Afbakening, 115.
Afbetaling, 145, 569.
Afbreken, 837, 868.
Afbrengen (koffij), 803.
Afbreuk, 130, 908.
Afdak, 626.
Afdoeuing van zaken, 583.
Affiniteit, 1000, 1001.
Affuit, 406, 409, 411, 415, 416,
 420, 424.
Afhaal, 805.
Afhalen, 90, 732, 912.
Afkeer, 701.
Afkondiging, 1017.
Afkoop, 653, 655, 682, 683, 1021.
Aflezen (vredes-verdrag), 129.
Aflossen, 182, 183, 586.
 • -sing, 169, 253, 575.
Afmaken (suspecte personen), 710.
Afmarcheren, 1024.
Afmatten (militairen), 494.
Afpakking, 606.
Afpersen, 672, 768.
Afrekenen (met regenten), 943.
Afschaffing, 30, 969.
Afscheep, 3, 35, 40, 65, 109, 220,
 221, 500—502, 611, 641, 758,
 859, 860.
Afscheeps-ongelden, 1049.
Afschepen, 2, 52, 149, 382, 605,
 636, 637, 641.
Afschrift, 237.
 • (authentiek), 736.
Afschrik, 401.
 • -ken (suikerfabriekanten), 59.
Afschroeven, 64.
Afschrijven, 36, 221, 232, 730, 732,
 744, 829, 931, 983.

- Afschrijving**, 24, 235, 390, 417, 420, 436, 437, 522, 761, 860, 861, 953, 954, 1026.
 (gepermitteerde), 70.
Afslaan, 370, 587.
Afslag, 240, 599, 668.
Afslager, 124, 231—235, 238, 240, 241, 358—360, 362, 364, 365, 367, 369—371, 486, 585, 668, 934, 1033, 1034, 1074, 1075.
Afslageresse, 269, 788, 789, 920, 1033.
Afsluiten (boeken), 516, 1081.
 (waskaarsen), 645, 704.
Afstand doen, 481, 868.
Afstraffen (slaven), 557.
Aftrek, 287.
Afvragen (brieven), 248.
Afwatering, 836.
Afwegen (buskruit), 441.
Afwegigheid, 112.
Afwijzen (logeer-gasten), 654.
Afzender, 875.
Afzet-geld, 474.
 -ten, 8, 90, 813.
 -ting, 902.
Agar-agar, 329, 330, 335, 612, 617, 666, 707.
Agio, 97, 237, 238, 247, 369, 388, 389, 763, 925, 972.
Aguilhout, 671.
Akkerbouw, 228.
Alang-alang, 804, 921.
Alarm, 131—133, 136, 146—154, 156, 157, 182, 183, 269, 270, 376, 407, 557, 596, 837.
 (valsch), 494.
 -plaats, 148, 156, 557.
Alarmeren, 147.
Alcatief, 602, 618, 705.
Alienatie, 487.
Alimentatie, 327, 1026.
Alliantie, 129, 130, 143, 246, 909.
Allooi, 128.
Alphabet, 677.
Aluin, 500, 671.
Ambacht, 37, 219, 224.
Ambachts-gezel, 101, 523, 537, 538, 758, 823.
 -man, 24—26, 36, 66, 68, 71, 148, 216, 218, 219, 254, 412, 416, 438, 545, 548.
 (Chineesch), 830.
Ambachtsman (inlandsch), 37, 302.
Ambachts-winkel, 104, 620.
Ambassadeur, 613.
Ambiëren (weinig winstgevende posten), 97.
Ambtenaar, 332, 333, 881.
Ambtgeld, 68, 69, 82, 121, 122, 176, 177, 186, 187, 189—192, 194, 197—199, 269, 273, 291, 298, 303, 304, 307, 308, 348, 349, 353, 386, 399, 449, 455—457, 492, 493, 502, 503, 506—508, 511—513, 571, 592, 703, 715, 716, 780, 784, 786, 788, 789, 796, 801, 840, 1033.
Ambst-bezigheid, 820.
 -eed, 833.
 -verrichting, 100, 1035.
Ammunitie, 135, 363, 404—407, 409, 411, 419, 437, 440, 858, 929.
 -huis, 222, 250, 373, 821.
Amnestie, 9, 11, 14, 16—19.
Amphioen, 53, 284, 289, 329, 337, 339, 341, 343, 345, 347, 349, 355, 458, 607, 608, 671, 672, 677—680, 699, 704, 705, 735, 777, 781, 785, 812, 814, 832, 923, 942, 974, 1034.
 -directie, 175, 454, 458, 492, 562, 608, 813, 819, 906, 1034, 1077, 1078.
 -handel, 449, 451, 719, 720.
 -kit, 15, 16, 678—680, 695—699, 716, 725, 817.
 -schuiven, 16, 228, 696, 697.
 -societeit, 53.
 -waroeng, 132.
Amputatie, 946.
Anachoda, 51, 281, 606, 681, 807, 816, 835, 974, 975, 1079.
Anak prahoe, 580, 609, 707.
Ancienniteit, 1022.
Andjing-ajer, 666.
Angst, 1063.
Animeren, 49, 59, 98, 127, 245, 255, 755, 879.
Anker, 7, 136, 676, 809, 979.
Ankerage-geld, 40, 41, 800, 1038.
Annonce, 876.
Annuleren (pacht-conditiën), 602.

- Anticiperen (op eene beslissing van het Opperbestuur), 578.
 Antwoorden (aan eene patrouille), 153.
 Anijs, 671.
 Apotheek, 865, 949, 950, 959, 960.
 Apotheker, 864, 865, 872, 879, 907, 945, 948, 949, 953, 954, 959, 994.
 Appartement, 218, 248.
 Appel, 1004.
 • -latie, 600.
 Appointment, 517, 900, 1002, 1008, 1009.
 • -teren, 234, 362, 1003.
 Appreherenden, 8, 10, 14, 152, 688, 709, 710.
 Apprehensie, 17.
 Approbatie, 678, 686, 924
 Arak, 22, 181, 211, 277, 299, 403, 451, 611, 617, 652, 709, 720, 721, 733, 832, 833, 839, 918, 933, 964, 966, 967, 973, 996, 1036.
 • -brander, 211, 630, 649, 694, 739, 832, 833, 966, 967, 973.
 • -branderij, 576, 727, 833.
 • -pacht, 714.
 • -pot, 650.
 • -warong, 721
 Arbeid (ten) stellen, 313.
 Arbeids-loon, 167, 438, 998, 1082.
 • -man, 314.
 Arbitr, 1004.
 Archivaris, 204, 205.
 Areek, 289, 672.
 Aria, 9, 346 - 350, 776, 777, 781, 785.
 Aristocratisch, 877.
 Arm, 1002.
 Armée, 771.
 Armen (de), 41, 142, 489, 896.
 • (Chineesche), 274.
 • -fonds, 302.
 • -geld, 794, 966.
 • -huis, 1026.
 • -kas, 302, 1026.
 • -middelen, 76, 262.
 Armoede, 77, 224.
 Arrest, 26, 156, 517, 519, 532, 546, 562, 902, 946, 979, 1005, 1007, 1008, 1031.
 Arresteren (iemand's tractement), 562.
 Arrivement, 407.
 Arsenaal, 167.
 Artikel-brief, 78, 246, 283, 771.
 Artillerie, 1, 23, 106, 109, 137, 148, 149, 155, 183, 222, 224, 225, 323, 376, 377, 401, 403, 408, 410, 412—414, 416, 418, 419, 439, 537, 540, 543, 557, 588, 757, 821, 858, 930, 931, 995, 1023, 1048, 1050.
 • -kantoor, 415, 436, 439.
 • -magazijn, 23, 373, 420.
 • -officier, 827, 942.
 • -park, 404, 419.
 Artillerist, 61, 137, 181, 196, 268, 290, 403, 405, 406, 408, 412, 546, 548, 556, 869, 993, 995, 996, 1050.
 • (Chineesch), 933, 934, 1080.
 • (Europeesch), 995, 996.
 • (inlandsch), 994, 995.
 Artsenij-bereidkunde, 865.
 As, 422.
 Assignatie, 88, 89.
 Atap, 621, 626, 804.
 Attacque (vijandelijke), 136, 249, 255, 772.
 Atteinte, 768.
 Atterminatie, 1077, 1078.
 Attestatie, 258, 408, 939.
 Attrappen, 675, 690, 694.
 Attrouperen, 153.
 Audientie, 43.
 Auteur, 578, 579.
 Autorisatie, 78, 454, 659, 679, 688, 698, 709, 719
 • -teit, 211.
 Avanceren (officieren), 1022.
 Avond, 709.
 • -maal, 595.
 • -pasar, 716.
 Azijn, 403, 728, 839, 955, 956, 996.
 Baal, 603, 619.
 Baan, 135.
 Baantje (lui), 758.
 Baas, 23, 26, 27, 56, 64, 67—70, 83—85, 94, 117—119, 123, 149, 177—179, 215, 221, 224, 314, 390, 391, 394, 397, 513, 523, 537, 538, 596, 825, 826, 828—831, 906, 976.
 • (sub-altern), 26.
 • -blokmaker, 84, 85, 122.
 • -kaartemaker, 84, 85, 122, 196—199, 801, 944.

- Baas-kruitmaker**, 218, 408, 439, 440.
 • -kuiper, 84, 85, 122.
 • -metselaar, 219.
 • -smid, 84, 85, 122.
 • -timmerman, 84, 85, 122, 176, 196, 197.
 • -zeilmaker, 84, 85, 122, 185, 187, 188.
 • van Onrust, 1, 192.
Baatzucht, 224.
Badjoe, 779, 783, 828.
Bagfa, 217.
Bagage, 4, 51, 112.
 • (gepermitteerde), 607.
Bailluw, 585, 595, 598, 626, 627, 631, 648, 649, 652, 663, 674, 692, 694, 711—713, 717, 723, 725, 740, 1004.
Bailluwage, 857.
Bak, 206, 207, 223, 351, 709, 804, 822.
 • -ken (werkwoord), 109, 1047.
 • -ker, 620, 649, 694, 806.
 • -meester, 635, 652.
Balans, 167, 239, 367, 669, 671, 672, 861.
Baldadigheid, 9.
Balie, 22.
Balk, 424, 975, 976, 990.
Ballings-oord, 79.
Bamboe, 75, 621, 804, 921, 929.
Band, 954.
Bandega, 812.
Bandiet, 547.
Bank, 364, 562, 635, 666, 668.
 • -ongelden, 267.
 • van leening, 72, 102, 175, 181, 243, 263, 267, 281, 315, 454, 906, 1077.
Bankroet, 240, 278, 512.
Bannissement, 17, 826.
Bark, 319, 858, 859.
Barrière, 222, 821.
Bas, 421.
Basis, 784.
Baskat, 557.
Bataillon, 277, 477, 771, 838, 974, 1022, 1047.
 • (inlandsch), 928.
Batoer, 301, 342.
Batterij, 101, 102, 137, 222, 223, 249, 250, 270, 821—823, 929.
Bazaar, 63, 132, 153, 581, 613, 633, 647, 653, 654, 660, 661, 674, 676, 679, 680, 682, 683, 689, 690, 695—697, 707, 737, 814, 815, 971, 991, 1045, 1054, 1055, 1059, 1069.
Bazaar-houder, 633, 653—655, 661, 682, 684, 689.
 • -meester, 648, 667.
 • -wachter, 647, 666, 668.
Bazaars-prijs, 648.
Beambtschrijver, 481, 487.
Bedde goed, 866, 947, 956, 957.
 • -laken, 402, 958.
Bede-dag, 661, 674.
Bedekken, 645, 704.
Bederf, 117, 801, 876, 879, 950.
Bederven (visch), 1074.
Bediende, 112.
 • (Europeesch), 458.
Bedienster van sterfhuizen, 987.
Bedingen door pachters, 679.
Bedlegerig, 986.
Bedreiging, 791.
Bedriegen, 62, 625, 638.
Bedriegery, 363, 642, 951.
Bedrog, 625, 730, 832.
Beëdigen, 51, 753, 770.
 • -ging, 931.
Beestiaal, 585, 587, 624, 634.
Begaafdheid, 114.
Beginsel (godsdienstig), 244.
Beginselen (republikeinsche), 1021.
Begraafplaats, 765, 766, 774, 775, 909—913.
Begravenis, 159, 528, 898, 909, 911, 987.
 • -penningen 790.
Begraven, 764—766, 774, 838, 911, 913, 943.
Begrooten (invoer-recht), 1073.
 • -ting, 1020.
Behandeling (trouwe), 286, 287, 408, 748—750, 759.
Behoefte, 320.
Behoefstig, 791.
Bekeuren, 635, 652.
Bekken-slag, 63, 240, 370, 991, 999, 1069.
Bekleeden (vleesch met vet), 635.
Bekrompenheid, 645, 703.
Bekruissing, 215.
Bekwaamheid, 942.
Beladjang, 612.
Belang (algemeen), 96, 579, 882, 883.
Belasten (voor schuld), 124.

- Belasting**, 40, 212, 213, 290, 319, 321—326, 353, 374, 376, 385, 386, 390, 399, 400, 412, 474, 479, 495, 517, 582, 763, 981, 1033, 1038, 1053.
 • (generale), 156.
Beleenen (geld op hypotheek), 1025.
 • -ning, 498.
 • • (corporeele), 225.
Belemmeren, 33, 589, 1009.
Beloofte, 54, 145.
Beloonen (verdiensden), 447.
 • -ning, 69, 564, 768.
Bemiddeld, 469.
Bende, 8, 10.
Beneficieren, 484, 582.
Beneficie van inventaris, 481, 1007.
Benefitium ordinis etc., 599.
Benoeming, 904.
Benozè, 671.
Bepleiten (brieven van atterminatie), 1078.
Bereddering, 113.
Bereiden (medicijnen), 948.
 • -ding (chemische), 949.
Bergplaats, 52, 119, 802.
Beroep (hooger), 639.
Beroerte (binnenlandsche), 887.
Berooven, 666, 685.
Berouw, 10.
Beschadigen (bevriende schepen), 246.
Bescherming, 883.
Bescheidenheid, 214.
Beschoeijng, 107, 222, 821, 1061.
Beschot, 626.
Beschrijving (jaarlijksche), 325.
Beschuldiging, 578.
Beslag, 562.
 • (in) nemen, 94, 137.
Besoar, 606.
Besogne, 162, 1001.
Besparing, 302.
Besprekelen (zieken-zalen), 956.
Besiek, 103, 104, 109, 115, 823, 824.
Bestel-goed, 35.
 • -kasje, 201, 202, 874, 876.
 • -len, 209, 911.
 • -ling, 637.
Bestrooijen (pasar met zand), 627.
Bestuur (huishoudelijk), 167.
Betaal-dag, 543.
Betaler (slecht), 123, 124.
 • -ling, 558.
Betaling (contante), 567.
Beterschap, 37.
Beurs, 172, 357.
 • (privé), 86, 299, 472, 482, 726.
 • -vat, 249, 250, 414, 422, 438, 440.
Beurtwisseling, 359.
Bevaren, 775, 780, 785.
Beveiliging, 152.
Bevinding, 287.
 • -boek, 414, 436.
Bevoegdheid, 26.
Bevordering, 76, 729, 786, 904, 942, 1022.
Bewaking, 626.
Bewaring, 669.
Bewind (uitvoerend), 1019—1021.
 • -hebber v/d O. I. Comp., 32, 1065.
Bewijs, 512, 514, 515, 556, 580, 939.
 • (legaal), 364.
Bezetten (wachten), 182.
Bezoeken, 867, 966.
Bezoldiging, 144, 715.
Bezuiniging, 29.
Bezwaarnis, 1008.
Bezwaren (inlandsche hoofden), 799.
Bezweren, 748.
Bibliothecaris, 204.
Bid-stond, 179, 180.
 • -uur, 180.
Bier, 363, 649, 656, 693, 694.
 • -pijp, 967, 973.
Billicoen, 466.
Billijkheid, 96, 638, 679, 767, 1061.
Bindrotting, 22, 417, 418, 424, 997.
Binnen-moeder, 1061.
 • -post, 151—153, 257, 654, 683.
 • -regent, 102, 210, 387, 493, 550, 868, 870, 872, 897, 945, 948.
Binnens-lijns, 859.
 • brengen, 364.
Blaam, 1078.
Blad (welriekend), 956.
Bladjong, 665.
Blaffert, 515, 561, 792, 793, 809—901.
Blik, 414.
 • -slager, 216.
Bloedverwantschap, 1019.
Bloein, 623, 624.
Blok, 635.
 • -geld, 721, 722, 724—726.
 • -huis, 222, 724—726, 821.

- Blokmakers-ambacht, 194.
 Bode, 290, 323, 325, 326, 585, 587.
 • (Chineesche), 202, 730.
 Bodemarij, 396.
 Boedel, 113, 268, 282, 390, 471,
 481, 482, 485, 487—489,
 510, 552, 553, 555, 556,
 583, 600, 794, 936, 982,
 985.
 • (insolvente), 327.
 • -houder, 484.
 • -houdster, 484.
 • -meester, 183, 327, 390,
 488, 555, 764, 907, 1077.
 • -redderaar, 482, 483.
 • -rekening, 552, 553.
 Boeljang, 12, 338, 340, 342, 344,
 348.
 Boei, 156, 654, 659, 662, 687, 690,
 691, 863, 897, 1012.
 Boek, 111.
 • -binder, 906.
 • -drukker, 906.
 • -houden, 325.
 • -houder, 27, 49, 68, 80, 94,
 122, 123, 149, 150,
 161, 166, 168, 169,
 171, 176, 216, 231,
 232, 236—239, 268,
 288, 292, 295, 304,
 314, 350, 358, 360,
 364, 366—369, 373,
 376, 404, 412, 435—
 437, 503, 506, 513,
 516, 517, 610, 730—
 732, 756, 757, 761,
 794—796, 798, 817,
 840, 860, 864—867,
 872, 880, 906—908,
 925, 926, 931, 932,
 948—950, 952, 953,
 955, 956, 958, 959,
 962, 1012—1015, 1034.
 • -generaal, 96, 97, 364,
 374, 387, 388.
 • -houding, 730.
 • -jaar, 2, 77, 91, 288, 302, 307,
 485.
 • -schuld, 555.
 Boerenwagen, 375
 Boete, 60, 61, 326, 444, 471, 472,
 476, 478, 481, 489, 514, 515.
 Bok, 632, 633
 • -ken-vleesch, 634.
 Bolwerk, 147, 404, 405, 407, 411, 837.
- Bom, 404, 410, 419.
 • -bardier, 373, 412, 546, 557,
 827.
 Bondgenootschap, 990.
 Bonk, 259, 261, 262, 1081.
 Boodschap, 145.
 Boom 655, 658, 679, 687, 698, 975,
 • (nuttige), 50.
 • -pacht, 643, 732, 915.
 • -rapport, 442.
 • -tol, 647.
 • -vruchten, 612.
 • -wachl, 222.
 • -wachter, 150, 585, 587, 1067.
 Boord (aan) gaan, 442, 863.
 • • toelaten, 355.
 • • varen, 8.
 Boosdoener, 10, 17, 713.
 • -wicht, 9.
 Boot, 378.
 Bootsgezel, 245.
 • -man, 198, 199, 206, 222, 385,
 509, 546, 821.
 Boren (bestel-potten), 876.
 Borg, 231, 268, 288, 361, 599, 600,
 681, 742, 819, 942, 984, 985,
 1001, 1077.
 • -stellen, 221, 231, 236, 240,
 374, 412.
 • -tocht, 36, 65, 171, 233, 237,
 240, 268, 282, 287, 315, 358—
 362, 364, 368, 453, 492, 511,
 512, 774, 819, 820, 831, 926,
 1066, 1067.
 Borst (1°), 388.
 Bosch, 474.
 • -ganger, 305, 565.
 Boter, 160, 403, 728.
 Bottel, 733, 734, 918.
 Bottelier, 961.
 Bouw-materiaal, 135.
 Boven-kamer, 826.
 • -landen, 153, 154, 545, 636,
 647.
 • -lander, 815.
 Brand, 147, 155, 406, 628, 791,
 826.
 • (in) steken, 136, 255.
 • -brief, 875, 876.
 • -emmer, 391.
 Branden (werkwoord), 4, 109, 410,
 417, 443, 716, 717, 875, 876,
 956, 967.
 Brander, 4.
 Branderij, 967, 973.

- Brandhout, 48, 75, 82—86, 137, 196,
 197, 277, 301, 329, 403, 510,
 728, 775, 780, 785, 872, 938,
 954, 960, 1081.
 • -kamer, 404, 419.
 • -klok, 147.
 • -kogel, 410.
 • -merk, 261, 313.
 • -merken, 572, 573.
 • -spuit, 149, 183, 391.
 • • -huis, 155.
 • • -meester, 155.
 • -ijzer, 410, 417.
 Brassen, 979.
 Bravoure, 255.
 Breukband, 873.
 Breuke, 489, 601, 714, 717—720,
 726, 737.
 Brief, 47, 247, 248, 285, 385, 574,
 812, 878, 904, 905.
 • (Chineesche), 274.
 • (open), 12.
 • (particuliere), 20.
 • van crediet, 117, 195, 208,
 250, 328, 968,
 969, 990.
 • • • (valsche), 62, 63.
 • • • marque, 259.
 • -port, 343, 346.
 Brieven van represaille, 245.
 • -post, 813, 815.
 • -vervoer, 126.
 Briefwisseling, 107.
 Brigade, 992—995.
 Brigadier, 1047.
 Brik, 137, 281, 818, 905.
 Brochure, 111.
 Broeder, 1000.
 • -schap, 161, 275.
 Broek, 402, 557, 779, 783, 828.
 Brom, 649, 693, 694.
 Brood, 839, 872, 954, 996, 1046,
 1047.
 • -bakker, 805, 806, 1047.
 • -suiker, 641.
 Brug, 101, 102, 134, 220, 222, 223,
 321, 628, 648, 821, 823, 1051.
 Bruidegom, 55.
 Buffel, 11, 13, 61, 336, 568, 632—
 634, 636, 716, 725, 777, 781,
 785, 787, 987, 1027.
 • -kar, 964, 998, 1026.
 • -slachterij, 559, 560.
 • -vel, 559.
 Buikband, 828.
 Buis, 101, 822.
 Buit, 246, 259, 919.
 Buiten-fort, 101, 710.
 • -gericht, 572—574.
 • -kantoor, 1, 4, 21, 33, 44, 50,
 53, 65, 77, 79, 87, 91—93,
 99, 105, 107—110, 201, 204,
 219, 220, 226, 234, 246, 287,
 288, 306, 316—318, 332, 363,
 402, 443, 444, 516, 518, 519,
 529, 534, 538—540, 542, 545,
 548, 552, 593, 597, 608, 610,
 805, 840, 858—861, 870, 874,
 881, 882, 889, 860, 894, 896,
 914, 925, 931, 935, 937, 999,
 1004, 1008, 1011, 1012, 1035,
 1041, 1048, 1065.
 • -post, 61, 64, 101, 102, 105,
 133, 152, 154, 226, 321, 323,
 356, 405, 407, 411, 419, 437,
 537, 542, 544, 642, 697, 824,
 945, 948, 986.
 • -regent, 53, 402, 868, 944,
 945, 963, 966, 985, 986, 994,
 995, 1027, 1061.
 • -wacht, 223, 822.
 • -wijk, 209.
 Buit-geld, 246.
 Bundel, 644.
 Bureau-geld, 924, 925.
 Burger, 57, 58, 93, 117, 157, 212,
 278, 320, 321, 355, 443,
 459, 469, 547, 583, 603,
 610, 646, 668, 833, 870,
 877, 889, 890, 926, 970,
 1005, 1006, 1055, 1077.
 • (Makassaarsch), 1025.
 • -ambt, 385.
 • -corps, 771.
 • -kompagnie, 147, 148, 156.
 • -plicht, 275.
 • -stand, 213, 282, 890.
 • -twist, 274.
 • -vrijdom, 91, 547.
 Burgerij, 64, 323, 563, 838, 1025.
 • (inlandsche), 120.
 Bus, 351.
 • -kruit, 23, 218, 440, 913, 956,
 1023.
 Bij-betrekking, 764.
 Bij-boek, 404, 411, 437.
 Bijlage, 954.
 Bij-rekening, 800.
 Bijstand, 659, 688.
 Bijwonen, 869, 1029.

- Cachet, 52, 126, 157, 818.
 • volant, 937.
 Cadet, 106, 546, 1023.
 • de marine, 944.
 Calange, 94, 180, 226, 227, 258,
 330, 335, 442, 489, 581, 601,
 607, 613, 615, 618, 625, 628,
 629, 633, 635, 638, 642, 644,
 645—649, 651—657, 660—664,
 666—669, 672—674, 676, 678—
 680, 682—684, 686, 689—698,
 704, 707, 791, 862, 917—921,
 923, 942, 987, 988, 1018, 1046,
 1057, 1058, 1073, 1076.
 Calangeren, 1005, 1007.
 Candeur, 751.
 Cantonnement, 770.
 Capaciteit, 1022.
 Capitulatie, 771.
 Captatio benevolentiae, 877.
 Carga, 909, 1046.
 • -soen, 5, 606, 973, 1037.
 Cargeren, 207.
 Cassia lignea, 671.
 Catalogus, 1027.
 Cautie, 314, 484, 835, 899, 926,
 942, 1067.
 • de restituendo, 1062.
 • stellen, 604, 819.
 Caveren (voor elkanderen), 287.
 Celebreren, 54, 595.
 Censor der drukkerij, 137.
 Ceremonie, 473.
 Ceremonieel, 285, 380, 1017, 1025.
 Certificaat, 48, 942, 944.
 Cesseren, 548, 551.
 Cessie, 1006, 1008.
 Chaise, 322.
 Charter, 171, 1021.
 Chef der artillerie, 224, 377, 401,
 403, 405—411, 413, 416—420,
 437, 440.
 • de brigade, 1047.
 • der militie, 769, 888, 896,
 924, 932, 935.
 Chemicalia, 960.
 China-vaarder, 819.
 Chirurgie, 209, 523, 879.
 • -gijn, 6, 545, 620, 872, 949,
 986, 993.
 • • (3^e), 34, 209.
 • -majoor, 375, 563, 588,
 945, 948, 986, 992—994, 1027.
 Chits, 53.
 Christen, 141, 154, 480, 488, 999.
 Christen (inlandsch), 895.
 • compagnie (inlandsche), 148.
 Cipier, 301, 715, 717, 938.
 Circulatie, 101, 127, 260, 313, 460,
 834, 936, 968, 988, 1070.
 • -leren, 63.
 Citatie, 209.
 Citeren (getuigen), 258.
 Classe, 159.
 Clausule, 1004.
 Clementie, 11.
 Cliënt, 259, 792.
 Cocarde, 870.
 Codicil, 479, 488, 552, 553.
 Cognoscement, 6, 35.
 Cohier, 530, 531, 547, 554.
 Collateraal, 481—483, 487, 736, 793,
 794, 1069.
 Collecte, 484, 485, 488.
 • -teren, 794, 1026.
 • -teur, 202, 203, 290, 320, 324—
 327, 376, 444, 482—489, 663,
 674, 691, 789, 793, 794, 1069.
 Collegie, 772, 773, 1006.
 • van curatoren, 350.
 • • defensie, 773.
 • • justitie, 663, 888, 890.
 Collegialiter, 1024, 1025.
 Colligieren, 274, 612, 655, 682, 684,
 739, 779, 781, 784, 787, 924.
 Combuis, 961.
 Comité, 930.
 • tot den Oost-Indischen han-
 del en bezittingen, 161, 166, 169,
 174, 209, 331—333, 840, 999,
 1035, 1063.
 Commandant, 102, 118, 119, 226,
 227, 475, 477, 537—
 539, 544, 973.
 • der stad Batavia, 930.
 • (inlandsch), 13, 149.
 • der artillerie, 106.
 Commandement, 907, 1006.
 • (subaltern), 941.
 Commanderen, 771.
 Commandeur, 1, 5, 6, 26, 28, 30, 46, 57,
 68, 84, 85, 102, 114,
 122, 126, 150, 278,
 314—316, 414, 436,
 439, 460—462, 465,
 523, 534, 536, 538,
 564, 585, 598, 610,
 611, 731, 791, 859,
 862, 914, 941, 1017.
 • ter zee, 394, 396.

- Commandeur v/d Indische zee, 610.
 Commando, 88, 147, 150, 152, 156,
 249, 709, 979, 1047.
 . (in), 531.
 Commensaal, 651.
 Commensalen-houder, 652.
 Commerce, 167, 168, 199, 245,
 282.
 Commiss, 373, 374.
 Commissariaat v/d inlander, 935.
 Commissaris-generaal, 285, 331, 1034,
 1035.
 . bank van leening, 268,
 891.
 . der hospitalen, 945—
 951, 956—960, 962—
 966.
 . v/d inlander, 936.
 . van huwelijksche en
 kleine zaken, 60.
 . v/d militie, 35,
 vendu-kantoor, 237, 243,
 361, 365, 368, 369.
 . ter zee en te velde, 61,
 103, 105, 112, 113,
 116, 120, 136, 137,
 270, 407, 454, 470,
 476, 477, 556, 896.
 . v/d equipage-werf, 7, 8,
 46, 378, 933.
 . van oorlog, 896, 927,
 933.
 . van het defensie-wezen,
 405, 410, 411, 417,
 420, 927.
 . -opzichter, 70, 219,
 221, 224, 558.
 . -opzichter van het am-
 bachts kwartier, 823,
 824, 1027.
 . -opzichter der artillerie,
 419.
 Commissiant, 1015.
 Commissie, 68, 112, 201, 245, 246,
 331, 332, 390, 773,
 1000, 1054, 1058.
 . (crimineele), 741.
 . -vaarder, 926, 1040, 1041.
 Commissionair, 69.
 Committent, 162,
 Committimus, 54, 55, 1008.
 Communicatie, 137, 145, 215.
 Compagnie, 95.
 . (Oost Ind.), 66, 160—
 163, 165, 168, 170, 1064.
 Comparant, 571.
 Comparitie, 233, 234, 237—239,
 360—362, 368—370, 570, 571.
 Compendium, 597.
 Complainte, 1006.
 Complice, 8, 9, 936, 1070.
 Complimentatie, 159.
 Complot, 9, 10, 709.
 Comportement (slecht), 881, 882.
 Composeren, 601, 616, 742, 914.
 . -sita, 872, 949, 960.
 Concert, 733, 734.
 Concessie, 33, 34, 44, 53.
 Concurrentie, 200, 743, 749.
 Condemnatie, 267.
 . -rekening, 301.
 Confiscatie, 27, 77, 441, 581, 582,
 587, 613—615, 629, 645, 704,
 708, 807, 862, 916, 967, 973,
 1046, 1066.
 . -queren, 35, 94, 246, 330, 335,
 465, 581, 588, 609, 618, 638,
 677, 707, 806, 833, 876, 1032,
 1057, 1058.
 Confrontatie, 75, 174, 265, 282,
 436, 594, 732, 744,
 745, 753, 861, 958.
 . -gelden, 175.
 Confronteren, 6, 221, 233, 263, 361,
 366, 462, 486, 509, 517,
 529, 541, 551, 552, 605,
 637, 641, 672, 731, 732,
 753, 754, 829, 830, 865—867,
 954, 959, 960, 962, 1051.
 . -tist, 27, 264, 265, 288, 462,
 731, 754, 925.
 Confusie, 151, 156, 317, 337, 864,
 1081.
 Conniventie, 45, 169, 241, 261, 313,
 336, 371, 397, 476, 649, 694,
 722—724, 742, 752, 967.
 . -veren, 16.
 Consanguiniteit, 1001.
 Conscientie, 749.
 Consent, 273, 355, 483, 562, 588,
 608, 658, 660, 678, 696,
 689, 696, 738, 823, 914,
 955, 959, 961, 1032.
 . -briefje, 779.
 Consequentie, 450.
 Conservatie, 474.
 Consignatie, 489.
 Constringeren, 231, 233, 602, 745.
 Consul, 116, 797.
 Consumptie, 279, 612.

- Consumptie-grootboek, 953.
 . -rekening, 175, 263, 272.
 Contanten, 48, 77—79, 87—89, 91, 93, 98, 127, 134, 144, 237, 238, 240, 243, 244, 254, 273, 279, 281, 369, 386, 388, 389, 510, 520, 529, 545, 546, 598, 745, 763, 798, 799, 805—807, 972, 981, 983, 1037, 1076.
 Contingent, 571.
 Contra-admiraal, 215, 914.
 . -bande, 605, 615.
 . -bevinding-boekje, 439.
 . -boek, 415, 436.
 . -borg, 1001.
 Contract, 71, 167, 465, 489, 1008, 1027, 1073, 1074.
 Contracteren (schuld), 799.
 Contra-debat, 514.
 . -geschenk, 449.
 Contrainte, 158, 233, 266, 362.
 Contra-kassa-boek, 745.
 . -ordonnantie, 522, 528.
 . -venteur, 45, 261, 482, 615, 645, 675, 677.
 . -ventie, 601.
 . -vraag, 258.
 Contributie, 30, 175, 446, 730, 1037.
 Conventie, 31, 465, 542, 805.
 Convooi, 57, 819.
 Copiëren, 33, 115.
 Corgie, 915.
 Cornet, 399.
 Corps, 118, 119, 903, 904.
 . de marine, 459.
 . de reserve, 929.
 Correctie, 768.
 . (domestique), 26, 811.
 Corrigeren (fiscaals, enz.), 1004.
 Correspondentie, 106, 132, 137, 146, 285, 742.
 Costuum, 713, 857.
 Coucheren (memorie), 535.
 Coupe, 104, 105.
 Courant, 876.
 Cours, 260, 313, 834, 968, 979, 988.
 Couvert (besloten), 890.
 Crediet, 123, 231, 233, 241, 390, 602, 759, 1053.
 . (op), 284, 813, 814.
 . -brief, 62, 181, 990—992.
 . . (valsche), 727.
 . -papier, 388, 506, 510, 763.
 . verleenen, 266, 359—361, 371.
 Crediteren, 547, 552, 942.
 Crediteur, 166, 255, 266, 267, 287, 366, 562, 600, 861, 985, 1078, 1079.
 Credit-zijde, 520, 530.
 Cultiveren, 50, 59, 566, 702.
 Cultuur, 290, 767, 768.
 Curator, 555.
 . ad lites, 517, 552, 793, 794.
 Cureren, 867, 873, 950.
 Cynosure, 576, 913, 931, 948, 959, 1048.
 Dadap-boom, 901.
 Dag (heilige), 721, 722, 724, 725.
 . (oude), 96.
 Dagblad, 162, 163.
 Daggeld, 96, 487, 773.
 Dagloon, 24, 71.
 Dag-markt, 568.
 Dagregister-houder, 204.
 Dagvaarden, 209, 932.
 Dak, 229, 626, 634.
 Dakpan, 109.
 Dam, 223, 822.
 Damar, 22, 75.
 Damp (infecterende), 956.
 . -kring, 101, 559, 822.
 Dank-dag, 131, 143.
 . -zegging, 129.
 Dans-partij, 733, 734.
 Datjin, 639.
 Datum, 164, 236, 368, 537, 538, 540, 553, 554, 583, 625, 950.
 Debat, 514.
 . -teren (proces-kosten), 899.
 Debauche, 694, 733.
 Debet, 227, 360.
 . -zijde, 520, 521, 529, 530.
 Debiet, 257, 805, 814.
 Debiteren, 327, 575.
 . -ring, 519.
 Debitteur, 231, 234, 286, 281, 314, 359, 361, 362, 366, 562, 745, 861, 932, 984, 1007.
 Décharge, 768, 772.
 Decisie, 616, 617.
 Declaratie, 941.
 . van onkosten, 43, 89.
 Declareren, 170.
 Declin, 141.
 Decortatie, 519, 522, 528.
 Decorteren, 232, 239, 546.
 Decreet, 1002, 1009.

- Dedommagement, 94, 173, 386, 558, 799.
 Deeling, 487.
 Defect, 4, 118, 220, 409, 417, 828, 868.
 Defensie, 105, 107, 137, 154, 167, 250, 257, 270, 475, 556, 771—773, 818, 896.
 . -wezen, 103, 105, 773, 927.
 Defroyement, 84—86, 96, 446, 448, 964.
 Defroyeren, 68, 947, 950.
 Dégout, 877.
 Deken, 929.
 Dek-officier, 46, 800.
 Deliberatie, 1001.
 Delict, 116, 168, 683, 685, 881, 883, 902, 1004—1007.
 . (crimineel), 401.
 Delinquent, 26, 57, 1005.
 Delinqueren, 401.
 Demarche, 218.
 Demissie, 547, 873.
 Demolieeren (reparatiën), 667.
 Demonstratie, 131, 143
 Departement, 105, 110, 113, 136, 166, 168—170, 221, 520, 536—538, 540—542, 554, 576, 754, 757, 816, 829, 858—860, 863—865, 867, 931, 945, 946, 948, 952, 954, 956, 957, 959, 961, 966, 1051.
 . (militair), 524, 817.
 Dépêche, 5, 535.
 Dépenses, 447.
 Deponeren, 232, 367.
 Deportement, 218, 240, 370, 378, 588, 668, 723, 725, 728, 742, 790, 911, 912, 1076.
 Deportereren, 339, 341, 345, 347, 349, 397, 586, 599, 1018.
 Depositie, 258.
 Deposito (à), 1025.
 Derham Djawa, 127.
 Descendent, 484.
 Deserteren, 475, 1039.
 . -teur, 475—479, 551, 973, 974.
 . -tie, 355, 379, 380, 475, 477, 478, 519, 537, 541, 553, 826, 1050.
 Deskundige, 559.
 Destinatie, 125.
 Destituieren (Comp^a dienaren), 881.
 Detachement, 156.
 Détail, 100.
 Deterioratie, 879.
 Deugd, 67.
 . -zaamheid, 59, 60, 591, 702.
 Deur, 148, 658, 673, 687, 695.
 . -waarder, 323, 1002.
 Devolveren, 482, 1004.
 Diaconie, 41, 42, 284, 1025.
 . -armen, 213, 986.
 Diaken, 76, 262, 403, 480, 794, 966, 1025, 1026, 1077.
 . (aftredend), 284.
 Diameter, 409.
 Dictamen, 792, 793.
 Diëet, 949.
 . -lijst, 873, 963.
 Diefstal, 23, 24.
 Dienaar, 114.
 . (Comp^a), 34, 36, 73, 76, 77, 87, 90, 101, 105, 130, 134, 139, 142, 150, 157, 206, 212, 224, 239, 320, 321, 323, 331, 355, 473, 515, 518—520, 531, 562, 579, 581—584, 586—588, 593, 601, 603, 608, 615, 619, 646, 667, 681, 705, 707, 729, 828, 873, 881, 904, 905, 914, 947, 954, 970, 1005, 1055.
 . (geavanceerd), 203—205.
 . (geleend Comp^a), 907.
 . (gewezen Comp^a), 870.
 . van de pen, 296.
 Dienst (Comp^a), 24, 26, 56, 78, 80, 114, 158, 218, 318, 336, 354, 355, 547, 550, 576, 731, 891, 1005.
 . (militaire geneeskundige), 992.
 . -baarheid, 225, 228.
 Diensteling, 25, 71.
 Dienstpraestering, 411.
 . -vrij, 790.
 Dieverij, 2, 3, 811, 837.
 Different, 1047.
 Dikte, 815, 975, 976.
 Dilai, 259, 899, 1008.
 Directeur, 292, 304, 610, 611, 862, 941.
 . -generaal, 30, 53, 62, 92, 93, 101, 118, 149, 159, 198, 219, 221, 314, 359, 381, 404, 405, 407, 409, 414, 415, 419, 420, 423, 436, 437, 439, 450, 451, 453, 461, 462.

- 509, 514, 519, 529, 551, 559, 584,
730, 731, 743, 744, 747, 748, 751,
762, 798, 807, 823, 828, 830, 868,
872, 895, 926, 936, 937, 949, 956,
959, 962, 963, 970, 997, 1034,
1038, 1040, 1051, 1069, 1081.
- Directeur van de amphioen-directie,
• 458, 819, 820, 1034.
• bank van leening, 315.
• der fortificatien enz., 95,
96, 99, 100, 149, 183,
323, 797, 804, 820, 828,
829, 831.
• der hospitalen, 985, 986,
994, 995.
- Directie, 36, 1006.
• (generale), 27, 75, 88, 503,
506, 509, 745, 758, 796.
• van Berbice, 32.
- Disaffectie, 887.
- Discipline, 771.
- Discreperen met pacht-conditien, 602.
- Disorde, 156, 182, 949.
- Dispencier, 292, 295, 298, 301, 303,
305, 400, 744.
- Dispens, 743, 744, 961.
- Dispositie (politieke), 881, 882.
- Dispuut, 481, 604, 608, 611, 616,
617, 619, 893, 933, 934, 1071.
- Dissemineur, 577.
- Dissemineren (naamlooze geschriften),
145.
- Dissimulatie, 45, 261, 313, 542,
1002.
- Dissolutie, 1035.
- Distinctie, 212.
- District, 43, 476, 488, 563—566, 569.
- Divulgeren, 577, 578.
- Djaga-laut, 585, 587.
- Djoeragan, 809—811, 837, 974,
975, 1079.
- Dobbelen, 16, 228, 661, 690, 919,
971, 976.
- Dobbel-kit, 15, 16, 132.
• -steen, 664, 665, 691.
- Dochter, 661, 662, 690, 976.
- Docter in de beide rechten, 1000.
- Document, 112, 113.
- Doerian, 623.
- Doleantie, 43, 89.
- Domein, 292, 295, 297, 304, 326,
457, 569, 681, 738, 740,
924, 985, 1005, 1028,
1060, 1070
• (Javaansch), 868.
- Domicilium fixum, 234, 363.
- Donateur, 480.
- Donatio inter vivos, 486.
- Dood, 481, 528, 573.
• -brieftje, 911.
• -kleed, 912.
• -graver, 487, 490, 492, 511,
571, 765, 775, 912, 913, 942.
• -graver (Chineesch), 730.
• -rekening, 552.
• -rol, 553.
• -schuld, 601.
• -straf, 573, 902, 1007.
• -vonnis, 924.
- Doods-ongelden, 528.
- Doopboek, 941.
- Doorgraving, 495, 497, 560.
• -kruissen (Batavia), 742.
• -slippen (straffeloos), 750.
• -tocht, 605.
- Douceur, 51, 83, 85, 86, 96, 122,
123, 144, 159, 160, 175,
176—178, 186—188, 190,
192—194, 197—199, 202—
206, 255, 263, 265, 301,
337—339, 341, 343—347,
349, 352, 353, 367, 377,
386—388, 399, 451, 515,
518, 519, 545, 546, 558,
573, 587, 625, 708, 715,
722, 726, 728, 729, 762,
779, 782, 784, 788, 790,
796, 800, 996, 997, 1030,
1031, 1048, 1061, 1062,
1066.
• (extra-), 504.
- Draagbeest, 802.
- Draai-boom, 222.
• -brug, 155.
- Draaijer, 412.
- Drager, 898, 910, 911.
- Dragon, 443, 459.
- Dragonder, 196.
• -lijf-wacht, 214, 398, 904.
• -officier, 323.
- Dragonders-wacht, 148.
- Drank, 363, 649, 651—653, 656,
693, 695, 789, 864—866,
946, 947, 949, 950, 961.
• (sterke), 733, 734, 918.
- Dreg, 150.
- Drinken, 651, 652.
- Drinkgelag, 652, 653, 733, 917.
• -water, 101, 509, 510, 822.
- Drogerij, 559.

- Dronkenschap, 902.
 Drossaard, 229, 472, 585, 692,
 710—713, 715, 717, 718 723—
 726, 737, 739—742, 811, 817,
 857, 923, 924, 967, 973, 1044.
 Drosser, 709.
 Druif, 249, 414, 422, 424.
 Drukken, 129, 137, 516, 861, 894.
 • -letter, 991.
 Dubiteit, 479, 582.
 Duit, 259.
 • (tinnen), 277, 312, 459, 460,
 465.
 • (valsche), 466, 467.
 Duplicaat, 414, 535.
 Dupliek, 514.
 Duurte, 144, 791, 895, 938, 974,
 997, 1047, 1054, 1056, 1057,
 1062.
 Dwaalweg, 10.
 Dwang, 276, 679.
 • -middel, 33, 44, 1029.
 Ebbenhout, 671.
 Echtgenoot, 54.
 Echtheid, 991.
 Eed, 1, 23, 25, 32, 54, 70, 73, 112,
 113, 115, 231, 241, 256, 271,
 282, 283, 286, 287, 327, 358,
 371, 374, 408, 420, 479, 482—
 484, 486, 488—490, 536, 542,
 741, 743, 748—751, 754, 759,
 762, 769, 770, 774, 795, 798,
 800, 931, 951, 958, 960, 963,
 970, 1010, 1063.
 • -formulier, 38, 278, 862, 870,
 971.
 • van purge, 833, 941, 1001.
 • • trouw, 279, 357.
 Een per mille, 1038.
 Eer, 771, 884, 886.
 Eerbied, 214, 1052.
 Eer-rover, 579.
 Eetwaar, 594, 621, 624, 625, 627,
 651, 662, 690, 733, 734, 876,
 918, 919, 1072.
 Effect, 252.
 Effenhouden, 9, 15, 378, 546, 952.
 • -houding, 359.
 Effening, 6.
 Effenstellen, 82, 83, 123, 176, 415,
 535, 731, 732, 954.
 • -ler, 206.
 • -ling, 439.
 Egalisatie, 316.
 Egaliseren, 159, 672.
 Ei, 446, 872.
 Eigendom, 481.
 Eiland, 94, 137, 223, 281, 329, 330,
 617, 618, 642, 675, 821.
 Eisch, 1, 2, 98, 99, 107, 110, 318,
 410, 418, 420, 437, 755, 949.
 Eischen, 111, 411, 420, 930, 959,
 960.
 Eischer, 785, 793, 933.
 Emancipatie-ongelden, 327.
 • -peren (zich), 599.
 Emballage, 501, 859, 860, 1049.
 Embargo, 319, 477, 478, 1053.
 Emigrant, 247.
 Emmer, 22, 956.
 Emolument, 42, 51, 121—123, 174,
 175, 184, 185, 216, 294—296,
 303, 352, 353, 387, 399, 445, 446,
 448, 451, 452, 467, 519, 530, 548,
 549, 562, 719, 790, 888, 905—
 908, 1015, 1017, 1018.
 Emulatie, 1022.
 Engagement, 279.
 Engageren (zich), 116, 355.
 Encouragement, 827.
 Encourageren (ambachtslieden), 219.
 Enrolleren (opgezetenen), 13.
 Equipage, 52, 170, 928, 1076.
 • -boek, 82, 83, 123.
 • -boekhouder, 29, 69, 71,
 84—86, 176, 177, 186, 187,
 189—192, 194, 197—199,
 314, 513, 514, 730.
 • -goederen, 300.
 • -meester, 534, 538, 539.
 • -opzichter, 859.
 • -overdrager, 84, 86, 123.
 Equivalent, 449, 453, 502.
 Erf, 655, 660, 662, 673, 674, 684,
 688, 690, 737.
 • (ledig), 868.
 Erfenis, 41, 480, 488.
 Erfgenaam, 113, 325, 327, 481, 482,
 487, 530, 552, 553, 583,
 626.
 • (fidei-commissair), 480.
 • (onbekend), 282.
 Erfsteller, 41.
 • -ling, 488, 519, 552.
 Ernst-vuurwerk, 408.
 Erreur, 174, 175, 239, 367, 464,
 925.
 Erven, 479, 482.
 Escorte, 818.

- Escorte (militair), 903.
 Eskader, 207, 215, 255, 319, 334.
 Essayeur, 125.
 Etablissement, 137, 914.
 Etat-major, 773.
 Eten, 651.
 Etmaal, 661, 673, 808, 899.
 Evangeliseren, 1004, 1007.
 Evocatie, 1004.
 Examen, 153, 179, 350, 942.
 Examinatie, 119, 795
 -neren, 101, 118, 196, 197,
 239, 402, 413, 414, 416, 440,
 472, 486, 591, 702, 795, 828,
 829, 863, 930, 944, 1007.
 Exceptie, 224.
 Excessen, 453, 875, 1006, 1007,
 1042.
 Exclamatie, 668.
 Excuseren (residenten en regenten),
 1029.
 (zich), 100, 820, 1001,
 1005.
 Executeur, 482, 483, 552, 553, 555,
 556.
 Executie, 401, 572, 573, 693.
 (parate), 92, 231, 233, 234,
 324, 359, 362, 489, 573, 600,
 1067.
 Exerceren, 137, 404, 470, 827.
 Exercitie, 117, 180, 410, 413, 418,
 557, 771.
 -plaats, 404, 410, 418,
 437, 557.
 Exhibitie, 793.
 Expectance, 97.
 Expedient, 638.
 Expeditie, 9, 14, 168, 200, 708.
 -geld, 201, 202
 Exploit, 209, 713.
 Exstructie, 803.
 Extensie, 591, 702.
 Extract, 201, 202, 238, 239, 369, 370.
 (authentiek), 486, 488.
 -factuur-boek, 731.
 -houder, 6, 311, 312,
 731.
 Extra-lag, 30.
 Fabriek, 1, 95, 100, 106, 110, 113,
 831.
 (werkplaats), 564.
 Fabriekant, 211.
 Fachine, 998.
 Facto (de), 677.
 Factuur, 1, 6, 263, 414, 415, 436,
 439, 607, 834, 861, 975,
 976, 1049.
 -houder, 6, 309.
 Familie, 9, 96, 553, 569, 610, 611,
 807, 826.
 Falsaris, 599, 625, 639, 1057.
 Falsiteit, 260, 261, 313, 460, 937,
 992, 1070.
 (publieke), 63.
 Fatigue, 1026.
 Fatsoen, 447.
 Fausse-braye, 406.
 Faveur, 474.
 Favoriseren, 547, 646.
 Feestdag, 45, 159, 661, 674.
 Festiviteit, 130, 447.
 Fidei-commis, 479, 480.
 Fiscaal, 21, 228, 246, 292, 295,
 297, 304, 587, 663, 674, 692,
 833, 907, 931, 1002, 1004, 1019.
 Financiën, 167, 172.
 (Comp), 760.
 Flambouw, 911.
 Flank, 249.
 Fletrissure, 595.
 Foeli, 76.
 Folio, 236, 368.
 Fonds, 38, 235, 326, 1043, 1051.
 tot aanmoediging enz., 894.
 Forma (in communi), 55.
 Formaat, 110.
 Formalia, 380.
 Formulier, 1, 13, 23, 25, 38, 71, 73,
 327, 357, 484, 486, 488, 490,
 751, 862.
 Fort, 101, 410, 537, 542, 648.
 Fortificatie, 99, 107, 108, 167, 257,
 858, 929.
 -werken, 438.
 Fortuin, 292, 450.
 Fourberie, 933.
 Fournissement, 230, 309, 310, 349,
 386, 556, 558, 804.
 Fout, 1008.
 Fraudeur, 474, 618, 655, 704, 707.
 Fraude, 2—4, 323, 384, 489, 606,
 616, 640, 644, 646, 703, 751,
 806, 881, 883, 917, 951.
 Frauderen, 581, 605, 611, 638,
 639, 642, 665, 675, 677, 707.
 Fregat, 72, 873, 915.
 Fuselier, 980, 981.
 (Chineesch), 916.
 Fust, 363, 607.

- Gage, 36, 42, 51, 62, 65, 67, 69, 77—79, 81—87, 90, 91, 97, 121—123, 134, 145, 159, 167, 174—179, 184—199, 202—207, 230, 239, 263—266, 284, 294, 301—303, 309—312, 337—339, 341, 343—347, 349, 352—354, 365, 376—378, 387, 388, 390—396, 399, 401, 445, 446, 448, 450, 451, 453, 467, 477, 505, 507, 510, 511, 515, 516, 518, 519, 528, 530, 534, 535, 543, 545—551, 562, 569, 571, 573, 652, 708, 719—723, 725, 727, 728, 758, 761, 790, 800, 879, 897, 905—908, 938, 965, 994, 1005, 1015, 1017, 1018, 1023, 1031, 1076.
 • (afgeschreven), 548.
 • -ment, 548.
- Gageren, 518, 547.
- Galg, 572.
- Gangbaar, 208, 834, 968, 988.
 • (verklaring), 259, 328.
- Gantang, 647, 791.
- Garantie, 366.
- Garen, 605, 628.
 • (katoenen), 501, 504, 775, 780, 785, 1068.
- Garnaal, 612, 665.
- Garnizoen, 61, 64, 144, 147, 196, 220, 225, 317, 339, 341, 345, 347, 349, 351, 352, 381, 399, 403, 419, 467, 476, 493—497, 770, 838, 839, 902, 973, 993, 995, 1048.
 • -kantoor, 94.
 • -schrijver, 62, 97.
- Garnizoens-kas, 930.
- Gasthuis, 550, 952.
 • -maal, 447.
- Gat, 998.
 • (donker), 662, 690, 919.
- Gebed, 45, 129, 131, 143.
 • (publiek), 72.
- Gebied (Comp^s), 1005.
- Geblesseerd, 897.
- Gebocde, 1031.
- Geboorteplaats, 529, 531, 532, 537, 539, 540.
- Gebouw (Comp^s), 220.
- Gebrek, 118, 119, 630, 836, 988, 1022.
- Gebruik (aloud), 244.
- Gebruik (vrij), 951.
- Gecommitteerde, 149, 757, 758, 762, 796.
 • tot en over de zaken van den inlander, 8, 13—16, 18, 19, 113, 126, 133, 135, 141, 142, 148, 151, 154, 155, 229, 250, 273, 323, 330, 331, 335, 337—339, 341, 343, 344, 346, 350, 382, 385, 400, 475, 563, 565, 566, 568, 574, 575, 598, 599, 618, 630, 636, 647, 654—656, 663, 674, 680—682, 684, 692, 698, 709, 711, 738, 739, 766, 775, 784, 802, 803, 812—814, 826, 832, 862, 884, 886, 898, 965, 1027, 1031.
- Gecondemnerde, 826.
- Gedaagde, 793, 1008.
- Gedeputeerde, 161.
- Geelgieter, 216.
- Geeselen, 572, 573, 654, 658, 683, 687, 896, 920, 1058.
 • -ling, 261, 313.
- Geesel-roede, 573.
- Gegageerde, 547, 548.
- Gegoedheid, 361.
- Gehalte, 125, 128.
- Geheim, 1001.
 • -schrijver, 266, 906.
- Gehoorzaamheid, 32.
- Geit, 632, 633.
- Gekwetste, 387.
- Geld, 274, 662, 663, 691, 693, 777, 779, 782, 786—788, 868.
 • (ongangbaar), 629.
 • (papieren), 88, 89, 127, 159, 181, 520, 529, 951, 969, 972.
 • (valsch), 512.
 • (zilver-), 388, 1080.
 • -gebrek, 124, 365.
 • -heffing, 252.
 • -kamer (groot), 80, 81, 121, 818, 819.
 • -kas (groot), 23.
 • -kist, 237, 368.
 • -leening, 252.
 • -middelen, 167, 169.
 • -ophaler, 236, 241, 364, 367, 371, 512.
 • -schieder, 253.
- Geldswaarde, 926.
- Geldteller, 282, 727, 728.
 • -winning, 749.
- Geleide-briefje, 3, 441, 605.
- Gelukwenschen bij nieuwjaar, enz., 728.

- Gelijkheid, 161, 1063.
 Gemachtigde, 77, 111, 545, 643.
 Gemeente (gereformeerde), 184, 794, 835, 941, 966.
 . (hervormde), 42, 386, 595.
 . (Hollandsche), 159.
 . (Luthersche), 38, 224, 441, 792, 969.
 . (Maleische), 997.
 . (Nederlandsche), 996, 997.
 . (Portugeesche), 997.
 . (schamele), 895, 1056, 1057, 1059.
 Geneesheer (inlandsch), 558, 559.
 . -kunde, 949.
 . -kundige, 868, 871, 951.
 . -middel, 559, 865, 960, 986.
 Generaal en chef, 771.
 . -majoor, 773, 870, 888, 896, 898, 924, 926—930, 935, 944, 969, 970.
 Generaliteit, 31.
 Generen (zich), 651, 675.
 Genezing, 1027.
 Genie, 323, 858, 870, 930, 1030.
 . -officier, 467, 942.
 Genieter, 28, 87, 210.
 Genot (vrij), 963.
 Geraas, 156.
 Gerechts-bode, 42, 43, 209, 486.
 . -hof, (hoog nationaal), 1021.
 Gerechtigheid, 229, 336, 653—655.
 . ('s Heeren), 38, 474, 487, 495—498, 580, 581, 597, 601, 605, 618, 705, 707, 982, 1066—1068.
 Gereedschap, 107, 221, 409, 829.
 Gerichtsplaats, 742.
 Gerief, 271, 272.
 Gerucht, 1034, 1035.
 Geruststelling, 477.
 Geschenk, 84, 338—341, 445, 594, 598, 613, 711, 722—725, 777—779, 782—784, 786—788, 1001, 1076.
 Geschi, 665.
 Geschrift (naamloos), 145.
 Geschut, 129, 130, 376, 404, 409, 411, 419, 420, 470, 557, 1050.
 Gesprek, 146, 276.
 Gesticht (Comp^e), 223.
 Gestie, 76, 262, 403, 473, 966.
 Getal (organiek), 350.
 Getier, 156.
 Getrouwheid, 414.
 Getuige, 54, 55, 66, 258, 259, 650, 758, 1073.
 Gevaar, 57, 469.
 Gevangene, 897.
 . -nis, 662, 663, 691.
 Gewas, 60, 700, 703, 1040.
 Geweef, 602.
 . (Westersch), 49.
 Geweer, 117—119, 182, 183, 709, 710.
 . (geladen), 156.
 . (onbekwaam), 64.
 Geweld, 10, 475, 575, 631.
 Geweldig, 323, 585, 1002, 1078.
 Gewicht, 68, 81, 125, 316, 317, 382, 383, 409, 416, 508, 634, 635, 639, 646, 669, 672, 786, 933, 1036.
 Gewoonte, 1007.
 . (godsdienstige), 807.
 Gewijsde, 489, 1002.
 Gezaghebber, 114, 247, 248, 293, 295, 296, 301, 305, 476, 519, 534, 538, 539, 544, 637, 641, 791, 979, 1049, 1059.
 . -voerder, 440, 706, 790, 941, 976.
 Gezant, 614, 915.
 . -schap, 613.
 Gezondheid, 28, 50, 51, 100, 493, 559, 693.
 Gezwind-stuk, 376, 419, 827.
 Gieten (kanonnen), 409.
 Gift, 742, 787, 894, 1001.
 . (vrijwillige), 252.
 . onder de levenden, 479, 484, 489.
 . ter zake der doods, 484.
 Glasruit, 110.
 . -werk, 392.
 Glazenmaker, 216.
 Glorie (nationale), 275.
 Goa, 869, 1028.
 Godsdienst, 275.
 . (publieke), 282.
 . -oefening, 45, 159, 835.
 Gods-huis, 53, 480.
 Goed (gepermitteerd), 607, 616.
 . (gesloken), 916.
 . (los), 232, 234, 236, 366, 367, 486, 487, 490, 510.
 . (ongepermitteerd), 603, 876.
 . (onroerend), 479.
 . (particulier), 20, 21, 34, 603, 605.

- Goed (roerend), 479.
 • (vast), 38, 231, 233, 234, 236, 266, 359, 366, 367, 484, 486, 487, 497, 510, 735, 736, 763, 790, 794, 870, 982, 1067.
 • (te) hebben, 78.
 • (te) houden, 91.
 Goederen (onbekwame), 413, 414, 436, 439.
 Goedheid, 899.
 • -vinden, 718.
 Goeni-zak, 348, 384, 506.
 Gom, 500.
 Gordijn, 658, 687.
 Goud, 93, 94, 124, 127, 128, 243, 244, 252, 606, 818, 983.
 • -dorst, 469.
 • -smid, 620.
 Gouvernement, 1006.
 • (Fransch), 1042.
 Gouverneur, 50, 114, 292, 294—296, 300, 304, 402, 468, 564—566, 592, 610, 611, 703, 799, 862, 914, 941.
 • -generaal, 5—8, 103—105, 112, 113, 118, 147, 153, 156, 173, 182, 206, 219, 221, 265, 280, 285, 317, 349, 444—449, 452, 473, 495—498, 585, 652, 664, 777, 787, 892, 914, 946, 950, 965, 999, 1008, 1009, 1047, 1075.
 Graad (opgaande), 481.
 Gracht, 100—102, 107, 220, 225, 390, 621—624, 742, 822, 823, 981.
 Graf, 488, 912, 913.
 • (Chineesch), 471, 472, 836.
 • -kelder, 765, 774, 775, 912.
 Granaat, 404, 410, 419.
 • -buis, 417.
 Gratie, 11, 45, 261, 313, 967, 1008.
 Gratificatie, 344, 519, 1033.
 Gratis, 955, 1079.
 Graven, 220.
 Grenadier, 980, 981.
 Griffier, 1000, 1003.
 Groenten, 446, 449, 454, 622—624, 865, 872, 954, 962, 963, 1072.
 • -kraam, 457, 585, 620, 629, 634, 635, 713—715, 719, 721—725, 914, 920, 935, 1073.
 • -pasar, 714.
 Grond (onbebouwde), 701.
 • -gebied, 50.
 Grootboek, 963.
 • -kassier, 81, 82, 122, 181, 264, 309, 310, 499, 505, 796, 860, 1069.
 • -winkelier, 764, 774.
 Gros, 359, 736, 737, 1074.
 • (in het) verkoopen, 834.
 Gruis, 262, 931.
 Guastos, 954, 1046.
 Guinees, 23, 160, 217, 960.
 Gunst, 1002.
 Gijzeling, 117, 254, 266.
 Haak, 809.
 Haaijen-vinnen, 612, 666, 707.
 Hal, 624.
 Hamer, 422.
 Handboek, 369.
 Handel, 116, 167, 328, 330, 582, 587, 618, 832, 834, 966, 1064.
 • (Chineesche), 329.
 • (clandestiene), 329.
 • (Compⁿ), 1045.
 • (gepermitteerde), 56, 974.
 • (ongepermitteerde), 613.
 • (particuliere), 33, 44, 48, 53, 66, 76, 126, 186, 189, 193, 194, 289, 395—397, 590, 592, 609, 672, 700, 701, 746, 774, 798, 895, 1029, 1040.
 • (vrije), 33, 44, 53, 98.
 • aan de schepen, 179, 330, 331, 615, 624, 675—678, 735.
 • drijven, 458, 974, 1017.
 • (ten) komen, 52.
 Handelaar, 40, 41, 57, 638, 642, 644, 675, 676, 707, 915, 1073.
 • (particuliere), 289, 614.
 • (smalle), 966, 967, 973.
 • (vreemde), 329, 1029, 1038, 1050, 1071.
 Handel-maatschappij, 166.
 Handels-voordeel, 200.
 • -waren, 834, 1039.
 Handen-arbeid, 267.
 Handgeld, 515, 518.
 • -geweer, 152, 381.
 • -granaat, 423.
 Handigheid, 869.

- Handlanger, 290, 412.
 • -rotting, 621.
 • -spaaik, 417, 418, 422, 424.
 • -tasting, 117.
 • -teekening, 1055, 1060.
 • -teering, 180, 212, 759.
 • -vulling, 748.
 • -werk, 180.
 Hanengevecht, 132.
 • -vechter, 655.
 • -vechterij, 585, 654—656,
 682—684, 716, 719—721, 725,
 776, 787, 1044, 1045.
 Hangslot, 504.
 Harmonie, 276.
 Harpuis, 417, 418, 424.
 Hauwitser, 415, 436, 437.
 Haven, 1041, 1043.
 • (vreemde), 873, 1067.
 • -knecht, 150, 585, 587.
 Hazard-spiel, 737, 919.
 Hebzucht, 748.
 Hechtenis, 255, 1005.
 Heemraden, 38, 100, 103, 105, 106,
 134, 221, 280, 321,
 323, 325, 326, 328,
 356, 386, 473, 570,
 595, 629, 669, 778,
 779, 782, 783, 785,
 820, 829, 836, 998,
 1050, 1054, 1056, 1058,
 1080.
 • -kas, 326, 386, 455.
 Heeren XVII, 244, 290, 797.
 Heiden, 626.
 Heien, 220.
 Hek, 673, 710.
 Helmbardier, 156, 728, 729, 779,
 783.
 Hemd, 402, 958.
 Hemel (bloote), 634.
 • -vaart, 159.
 Hengsel, 392.
 Herberg, 454, 585, 648—653, 682,
 693—695, 714, 716, 723, 725,
 732, 733, 917, 918.
 Herbergen, 627.
 • -gier, 650—654, 695, 733,
 917, 1006.
 Herdrukken (reglement administra-
 tien), 746.
 Herkomen, 1007.
 Hermaling, 413.
 Herstel, 965.
 • -ling, 1026.
 Hert, 445, 449, 632, 633, 777, 782.
 Herwegen (lijnwaad), 933.
 Heuvel, 496.
 Hindernis, 671.
 Hoenders, 337, 338, 340—342, 344,
 347, 348, 621, 622, 865, 872.
 Hof van justitie, 881.
 Hommage, 799.
 • -paard, 338, 339, 341, 344.
 Honneur (militair), 142, 213, 1023,
 1025.
 Hoofd, 605.
 • (inlandsch), 14, 361, 799.
 • -administrateur, 296, 297, 304.
 • -briefje, 158, 336, 630, 631,
 715, 815, 914.
 • -deel, 92, 520.
 • -doek, 828.
 • -gebied, 611.
 • -geld, 40, 97, 98, 229, 316,
 457, 585, 629, 630, 632, 714,
 723, 725, 914, 916, 933, 934,
 1079, 1080.
 • -negorij, 384, 567, 803.
 • -officier, 156, 323, 374, 902,
 903, 1022.
 • -opziener, 675.
 • -participant, 161—163, 165,
 171, 172.
 • -rad, 451.
 • -rekening, 524, 525, 528.
 • -schuld, 575.
 • -wacht, 147, 155, 420.
 • van de chirurgie, 210, 354,
 939, 944, 949.
 • van Comp^e militie, 118, 297,
 298, 538, 790.
 • der prauwvoerders, 3, 509,
 808—811.
 • van tien, 630.
 • van het generaal tractement-
 kantoor, 516.
 Hooge Regering, 141, 212, 214, 833.
 Hospitaal, 101, 102, 167, 220, 302,
 318, 402, 519, 522, 528,
 530, 537, 539—542, 544,
 546, 550, 764, 774, 858,
 863—868, 872, 873, 943—
 945, 966, 985, 986, 993,
 1022, 1023, 1026, 1027,
 1030, 1031, 1061.
 • (inlandsch), 993, 994.
 • -bediende, 960.
 • -boek, 948.
 • -boekhouder, 492.

- Hospitaal guastos, 519, 522, 546.
 . -kantoor, 764, 774, 954.
 . -klederen, 955, 956.
 . -kosten, 1030.
 . -ongelden, 520, 555.
 . -schip, 136.
 . -schuld, 540.
- Hospitalier, 301, 305, 402, 403, 528, 539—541, 546, 550, 588, 863, 864, 871, 879, 938, 948, 950, 953—957, 959—961, 963—966, 1023.
- Hostiliteit, 130.
- Hout, 60, 338, 340, 342, 344, 347, 414, 416, 417, 438, 804, 929, 956, 998.
 . -bosch, 109, 474.
- Houts-kool, 22, 75, 377, 378, 573.
- Houtvlot, 863, 1039.
 . -werk, 24, 27, 50, 51, 137, 220, 221, 417, 438, 582, 587, 588, 802, 815, 821, 975, 976, 1028, 1051, 1080.
 . . (particulier), 109.
- Houwer, 120.
- Huis (publiek), 733, 734.
 . (te) varen, 548, 549.
 . -boek, 953.
 . -gebruik, 649, 1075.
 . -gezin, 292, 564, 627, 901.
 . -houden, 627.
 . -houding, 58, 175, 207, 218, 302, 338, 342, 345, 346, 404, 446, 447, 635, 646, 668, 733, 744, 754, 829, 918, 970, 1050.
 . . (Comp^s), 99.
 . -huur, 42, 81, 174, 175, 184, 185, 196, 197, 225, 296, 352, 353, 390, 399, 451, 452, 467, 497, 510, 519, 545, 546, 727, 729, 800, 903, 1030, 1031,
 . -raad, 608
 . -timmerman, 390.
 . -vesten, 102, 627, 729, 897.
 . -vesting, 15.
- Hulp, 286, 469.
 . verleenen, 246.
 . -troepen (Fransche), 925.
 . . (inlandsche), 771.
- Huur, 19, 167, 483.
 . -contract, 19.
 . -der, 133, 330, 626, 627, 661, 680, 682, 689, 697.
- Huurling, 24, 26, 763.
 . -loon, 29, 176, 186, 187, 190—194, 218, 828, 859.
 . -penning, 626.
 . -wagen, 321.
- Huwelijk, 54, 484, 580, 582, 583, 999.
- Hypotheek, 282, 1025.
- Illuminatie, 130.
- Impost, 212, 213, 483, 583, 624, 628, 646.
- Impotent, 136, 402, 528, 539—541, 546, 548, 897, 946, 948, 950, 952—955, 958, 964, 965, 994, 1023, 1031.
- Impressie, 139, 141, 211.
- Impunitieit, 489, 936, 1070.
- Inattentie, 218.
- Inbinden (bijlagen), 954.
- Inboeken, 510, 511, 727, 962, 1038.
- Inboeking, 953.
- Inborst, 925.
- Incarcereren, 663, 692.
- Incasseren, 169, 932.
 . -ring, 839.
- Inclinatie, 799.
- Incommoderen, 1034, 1035.
- Inconvenient, 7, 28, 42, 43, 89, 139, 140, 479, 494, 701, 735, 793, 910.
- Incorporeren (inlandsche militairen), 116.
- Incurabel, 548.
- Independent, 1024.
- Indienen (berichten, enz.), 583.
- Indienstneming, 556.
- Indigo, 400, 506, 564—566, 775, 780, 785, 1068.
 . -cultuur, 563—566.
 . -fabriek, 563, 564.
- Indispositie, 741, 818, 1047, 1082.
- Indroogen, 499, 501.
- Inductie, 786, 1008.
- Infanterie 148, 323, 520, 537, 540, 543, 546, 858, 980, 992, 1022.
 . (inlandsche), 933.
- Infanterist, 290, 996.
- Informator (1°), 296, 303.
- Infractie, 617.
- Ingeland, 998.
- Ingenieur, 96, 106, 109, 114, 115, 543, 829.
- Ingrediënten, 676.

Inbaligheid, 9.
 Inhouding, 519.
 Inhuur, 198.
 Inhuuren, 30, 288, 365, 830, 860.
 Inkomen, 67.
 Inkoop, 93, 286.
 . (particuliere), 743, 760, 801.
 Inkoopsprijs, 70, 309, 310, 403, 804, 966, 1023, 1059, 1080.
 -waarde, 74.
 Inkt, 18.
 Inlander, 9, 14, 19, 115—117, 126, 132, 133, 139, 141, 148—155, 211, 255, 383, 398, 446, 449, 452, 453, 475, 478, 564—566, 594, 603, 616, 658—660, 679, 687—689, 697, 709, 712, 729, 738, 739, 767—769, 776, 785, 883, 884, 887, 901, 922, 947, 979, 1027, 1053, 1058, 1068.
 Inlichting, 1051.
 Inlijving, 568, 901.
 Innen (collateraal), 486.
 Inpalmen (gelden), 486.
 . -ming, 365.
 Insereren in notulen, 772.
 Insertie, 768.
 Insolvent, 288, 601.
 Insolventie, 336, 600, 985.
 Inspecteren, 864, 946, 947.
 Inspectie, 559.
 . (oculaire), 257, 868.
 Instaan (voor iemand), 180, 1029.
 Instantie, 326, 488, 1004—1006.
 Instellen, 203, 205.
 Institutie, 479.
 Instructie, 112.
 . afslager vischmarkt, 1074.
 . amphioen-directie, 284, 450, 451, 458, 492, 813, 1034.
 . apotheker, 959.
 . artillerie-magazijn, 411.
 . baas van de wapenkamer, 117.
 . bank van leening, 267, 268.
 . boekhouder buiten-hospitaal, 952.
 . chef der artillerie, 403.
 . militie, 769.
 . Commissarissen Generaal, 468.
 . commissaris v/d inlander, 766.

Instructie commissarissen huwelijksche en kleine zaken, 999.
 . commissarissen ten oorlog, 926.
 . directeur fortificatien, enz., 99, 224, 797, 820.
 . heeren-logement, 1037, 1039.
 . Hoogen Raad van Holland en Zeeland, 463.
 . looogen Raad van justitie, 863, 999.
 . hospitalier, 550, 945.
 . Buitenzorg, 964.
 . kantoor artillerie-magazijn, 435.
 . kapitein-ingenieur, enz., 825.
 . kommandanten strandbatterijen, 249.
 . loonten Grisse, 977.
 . muntmeester, 125, 128.
 . opzichter timmeragien, 215.
 . prauw-voerders, 808, 837.
 . president Raad van justitie, 766.
 . Raad van discipline, 902.
 . justitie, 766.
 . schafbaas, 961.
 . schout, 740.
 . stads-vendu-kantoor, 230.
 . vendu-kantoor, 358, 934, 942.
 . water-fiscaal, 766.
 . ziekenvader, 955.
 Instrument, 111.
 Insubordinatie, 335, 380, 1035.
 Interdict, 471, 513, 580, 594, 734, 787.
 Interdictie, 729.
 . poenaal, 1008.
 Interim (ad), 720.
 Interinement, 54, 1008, 1078.
 Interjectie (indebite), 1004.
 . -pellatie, 43.
 . -pretatie, 33, 44, 498, 582, 600.
 . -rogatorie, 258.
 . -ruptie, 551.
 Intestato (ab), 479, 552.
 Intimatie, 258.
 Intimideren (vischkoopers), 668.
 Intrageren, 93, 529.
 Intrek (zijn) nemen, 200, 208.
 . -ken in soldijboeken, 36.

- Intrekking, 465.
 Intrest, 41, 68, 167, 176, 186, 191, 194, 237, 238, 253, 281, 287, 364—366, 498, 575, 985, 1025.
 • (Comp^e), 869.
 • -penningen, 278.
 • -rekening, 230, 859.
 Invasie (vijandelijke), 146.
 Inventaris, 56, 82, 83, 113, 123, 415, 436, 439, 440, 510, 511, 552, 553, 576, 873, 953, 955, 956, 1004, 1007.
 • -goederen, 413, 1066.
 Inventariseren (goederen van zieken), 955.
 Invoer, 53, 98, 116, 261, 288, 289, 313, 602, 604—609, 611, 612, 618, 637, 639, 640, 704, 706, 732, 1036, 1073.
 • (clandestiene), 934.
 • -der, 581.
 • -recht, 376.
 Invoeren, 616, 641, 670, 677, 705—707, 915, 916.
 Invordering, 555.
 Inweging, 343, 345.
 Inwisselen, 466, 467.
 Inwoning, 14.
 Inzaam, 340, 342, 346, 382, 383, 570, 869, 879.
 Irreparabel, 119.
 Jaartal, 62, 282, 312, 409, 1069.
 • -rekening, 78, 91.
 • -wedde, 1019.
 Jager, 903.
 Jongen, 12, 13, 68, 395, 666, 673, 903, 904, 1074, 1075.
 Jongetje, 217.
 Jonk, 51, 52, 127, 274, 281, 329, 448, 606, 607, 612, 643, 665, 670, 681, 799, 806, 807, 816, 835, 921, 922, 924, 983, 1030, 1073, 1077.
 • -heid, 630.
 • -lieden, 670, 972, 1073.
 Jood, 583.
 Journaal, 742.
 • -extendeerder, 311.
 • -schrijver (principaal), 387, 388.
 Judicature, 767, 1006, 1043, 1044.
 Jurisdietic, 63, 460, 616, 623, 625, 631, 643, 645, 650, 663, 674, 675, 677, 692, 710, 1067, 1070.
 Justicier, 45, 261.
 Judicio (in), 259.
 Justitie, 282, 460, 463, 711, 712, 717, 738, 816, 882, 889, 892, 1021, 1069, 1075.
 • -dag, 573.
 Juweel, 606, 818.
 Kaai-muur, 222, 821.
 Kaap-reederij, 1042.
 • -vaarder, 926.
 • -vaart, 905.
 Kaars, 75, 147, 510, 645—647.
 Kaarsen-maker, 645, 646, 703.
 Kaart, 105—107, 111—113.
 Kaarten (Chineesche), 976.
 • -maker, 178, 179.
 • -makers-winkel, 179.
 Kaartspel, 665.
 • -spelen, 737.
 Kabel-gat, 373.
 • -touw, 30.
 Kadjang, 271, 839, 996, 1053.
 • -mat, 74, 75, 85—87, 123, 302, 396, 397, 626, 809.
 Kaffer, 323, 631, 716, 718, 740.
 • -lijn, 572.
 Kalanger-gelden, 296.
 Kalfaat-jongen, 177, 178, 379.
 • -werk, 379.
 Kalfaten, 177.
 • -ter, 29, 176, 196, 197.
 Kalf, 632—634.
 Kalfs-leer, 75.
 Kaliber, 250, 407, 414—416, 436, 440.
 Kalk, 23, 109, 223, 377, 378.
 • -brander, 630.
 Kamer van de Oost-Indische Compagnie, 78, 168, 409, 530—532, 537, 539, 547, 552—554.
 • (presidiale), 163.
 • -arrest, 946.
 • -bode, 486.
 • -gelden, 455, 511.
 • -ongelden, 61.
 Kamp, 903.
 Kampement, 497, 822, 929, 993.
 Kampher, 672, 677.
 Kampong, 8, 10, 12, 13, 116, 132, 133, 148, 151—153, 209, 356, 475, 563, 655, 684, 709, 811—813, 822, 998.

- Kampong-hoofd**, 149, 680, 697, 813.
 . -mandoer, 12, 15.
- Kanaal**, 100.
- Kanasser**, 570, 571, 643, 644, 997.
- Kandij-suiker**, 471.
- Kano**, 622, 624, 629, 666, 667.
- Kanon**, 249, 250, 381, 404, 406, 407, 409, 415, 416, 421, 436, 437, 440, 913.
 . -boor, 422, 423.
 . -lepel, 421.
 . -nier, 249, 412, 546, 827, 1023.
 . . (inlandsch), 898, 910.
- Kantoor**, 220, 222.
 . -generaal, 858—861.
 . van de generale ontvangst, 222, 1068.
 . der generale visite, 461, 486.
- Kapel**, 184, 835.
- Kaper**, 1040, 1042, 1043.
- Kapitaal**, 186, 191, 194, 281, 282, 447, 481, 495, 497, 498, 777, 782, 786, 790, 985, 1025.
- Kapitein**, 118, 119, 144, 150, 245—248, 375, 399, 405, 411, 414, 420, 439, 467, 478, 537, 544, 610, 902, 904, 1022, 1046, 1048, 1049.
 . -Chinees, 56, 148, 149, 155, 182—184, 270, 274, 281, 306, 444, 445, 448, 472, 560, 570, 626, 632, 662, 690, 709, 714, 715, 730, 798, 816, 835, 916, 982, 983, 1070, 1079.
 . (inlandsch), 62, 150, 777, 781, 788.
 . (. Christen), 201.
 . -ingenieur, 115, 823, 831.
 . -luitenant, 144, 375, 414, 439, 467, 610, 904, 1022.
 . (scheeps), 6.
 . ter zee, 45, 159, 296, 375, 376, 538, 544, 610, 800, 944.
 . -luitenant ter zee, 45, 160.
 . der genie, 115.
- Kapok**, 65.
 . -steen, 109.
- Kappen** (Japansch koper), 262.
- Kar**, 802, 1027.
- Karakter**, 185, 446, 447, 468, 718, 788, 1052, 1061.
- Kardamom**, 775, 780, 785.
- Kardoes**, 250, 418, 419.
 . -garen, 423.
 . -koker, 421, 440.
 . -naald, 423.
 . -stok, 421.
- Karnemelk**, 693.
- Kartel**, 1069.
- Kas**, 816.
 . (Comp^r), 21, 27, 42, 62, 69—71, 77—79, 82, 83, 85—87, 97, 111, 121—123, 177, 179, 181, 187, 189, 192, 193, 203, 230, 232, 240, 264, 273, 277, 282, 297, 311, 314, 321, 326—328, 366, 367, 373, 381, 382, 385, 388, 392, 398, 416, 438, 448, 455, 457, 473, 486, 504, 506, 520, 528, 541, 547, 548, 552, 586, 587, 709, 729, 739, 744, 764, 894, 938, 963, 994, 1005, 1033, 1060, 1080, 1081.
 . (Comp^r groote), 92.
 . (nationale), 1020.
 . -boek, 236, 238, 368, 369, 517, 519—521, 525, 528, 529, 554.
 . -ordonnantie, 29, 30, 310, 784.
 . -rekening, 237, 243, 360, 368, 593, 860.
- Kaserne**, 102, 104, 220, 222, 223, 493, 494, 821—823, 929, 996.
- Kassier**, 80, 166, 231, 232, 236—239, 241, 243, 268, 304, 358—361, 364—372, 458, 515, 519, 585, 598, 721, 723, 724, 727, 744, 745, 819, 820, 906, 908, 1034, 1068.
 . -telein, 606, 789, 790, 869, 870, 972, 1037, 1039.
 . -tijden, 679, 698.
- Kati**, 567.
- Katjang**, 894.
 . -goreng, 623, 624.
 . -olij, 75, 445, 449.
- Katjoe**, 671.
- Katoen**, 602, 618, 705.
 . -sorteerder, 503, 504.
- Kavallerie**, 148, 182, 537, 540, 543, 546, 858, 1030, 1031.
 . (inlandsche), 933.
- Kavallerist**, 153, 290.
- Kelder**, 823.
- Kennis** (legale), 163.
- Kerk**, 54, 72, 129, 131, 222, 765, 766, 775, 792, 794, 821, 912, 913, 1026.

- Kerk (gereformeerde), 595.
 Kerkeraad, 38, 184, 224, 386, 441, 595, 792, 835, 941, 969.
 . (gereformeerde), 42, 45.
 Kerk-fondsen, 969.
 . -hof, 765, 766, 912, 913, 942, 943.
 . -klok, 180.
 . -meester, 102, 712, 737, 898, 908, 943.
 . -recht, 765, 775, 912, 943.
 Kerry-kruid, 874.
 Ketel, 929.
 Ketting, 825, 827.
 . (in de), 16, 17, 255, 267, 475, 476, 478, 581, 613, 627, 632, 633, 653, 655, 657, 659—663, 678—680, 682, 684, 686—689, 691, 696, 697, 707, 896, 920, 942.
 . -baai, 218, 826.
 . -ganger, 216, 825—828.
 . -jongen, 301.
 . -mandoer, 301, 825, 826.
 . -slag, 261, 313, 616, 712.
 Keur, 1007.
 Keuren (kalk en steen), 223.
 Keurmeester, 585, 587, 634.
 . van het beestiaal, 984.
 Kind, 10, 12, 151, 180, 217, 225, 228, 233, 256, 327, 362, 477, 482, 483, 488, 582, 583, 652, 894, 939, 940.
 . (inlandsch), 890.
 Kinderwagen, 910.
 Kist, 458, 603, 608, 619, 672, 704, 876.
 . (gepermitteerde), 4.
 . (ijzeren), 237, 368.
 Kisten-maker, 620.
 Kit, 678—680.
 Klacht, 140, 570, 578.
 Klager, 810.
 Klant, 622.
 Klapper-olij, 22, 272, 344.
 Kleeding, 49, 217, 220, 227, 402, 608, 628, 674, 713, 715, 716, 778, 783, 857, 864, 947.
 Kleedje, 446, 449, 605.
 . (Javaansch), 206, 217.
 Kleederen, 28, 339, 343, 346, 827, 828, 866.
 Kleermaker, 620.
 Klein (in het) verkoopen, 833, 834.
 Kleinigheid, 830.
 Kleinodiën, 606.
 Klein-winkelier, 210, 795, 796.
 Klem, 8.
 Kleppen met een brandklok, 147.
 Klerk, 27, 80, 82, 83, 123, 166, 168, 184, 202, 203, 231, 238, 239, 241, 243, 263, 265, 358, 364, 365, 369—371, 377, 415, 436, 439, 512, 517, 797, 906, 907, 1013—1015, 1038, 1066.
 . (1°), 242.
 . (inlandsche), 778, 782, 783.
 . (gezworen), 42, 89, 90, 205, 258, 386, 793, 840, 906, 1000, 1028.
 . (1° gezworen), 33, 120, 131, 201, 202, 292, 295, 305, 364, 368, 369, 372, 583.
 . (adjunct gezworen), 906.
 . (adjunct 1° gezworen), 202, 203, 208.
 Klimaat, 943, 1039.
 Klinket, 351.
 Klip, 869, 1028.
 Klok, 32, 146.
 . -luiden, 908.
 Knevelarij, 350, 384, 883—885, 887, 1030, 1039, 1075.
 Koe, 445, 449, 632, 633, 777, 782, 786.
 Koek, 662, 690.
 Koel-balie, 929.
 Koeli, 24—26, 29, 30, 38, 71, 96, 149, 155, 156, 189, 191, 192, 198, 207, 224, 387, 411, 412, 506, 623, 809—811, 837, 938, 943, 998.
 . -geld, 38, 82—86, 230, 387.
 . -loon, 69, 80, 81, 121, 179, 196—198, 206, 207, 503, 504, 507.
 . -rol, 455.
 Koets, 141, 211.
 Koetsier, 213.
 Kocvoet, 414, 421.
 Koffij, 20, 160, 253, 281, 338, 340, 342—349, 381—385, 508, 564—566, 592, 593, 715, 746, 760, 785, 786, 802—805, 878, 879, 964, 972, 1040, 1047.
 . -bereiding, 901.
 . -boon, 54, 499—501, 505—507, 775, 780, 839, 902, 996.

- Koffij-cultuur, 345, 399, 564—566, 901.
 . -gewas, 786, 788.
 . -huis, 733, 734, 918.
 . -leverantie, 381.
 . -pakhuis, 802—804.
 . -plantage, 339.
 . -product, 349.
 . -tuin, 901.
 . -zolder, 222, 821.
 Kogel, 404, 414, 419, 420.
 . (gloeijende), 980.
 . -mal, 421.
 . -zwaarte, 595.
 Kok, 865, 872, 880, 961.
 Koken, 216, 566, 678, 680, 696, 697, 812, 817, 818, 832, 922.
 Koks-maat, 872, 880, 961.
 Kolek, 678.
 Kolom, 2, 530.
 Kolonel, 375.
 . -titulair, 992.
 Kolonie, 31, 32.
 Kombaars, 402.
 Kombuis, 865.
 . -goed, 392, 865.
 Kommandant, 249, 293, 294, 296, 305, 306, 351, 375, 410, 513, 557, 709—711, 788, 803, 804, 809, 965, 966.
 . (inlandsch), 273, 330, 331, 735.
 . der stad Batavia, 839, 840.
 Kommies, 23, 161, 166, 171, 404, 405, 408—414, 416, 418, 419, 422, 436, 437, 439, 441.
 . (2de), 408.
 . der magazijnen, 224.
 Kompagnie, 35, 57, 118, 119, 133, 540, 544, 557, 1022.
 . (inlandsche), 148.
 Kompagnie's-kas, 771.
 Komijn, 671.
 Kongsi, 182.
 Koning, 245, 246, 329, 791, 908.
 Konkelarij, 826.
 Konstabel, 439, 546.
 Kooi, 953, 956.
 Koop en verkoop, 266.
 . (te) zetten, 704.
 . -brief, 1066—1068.
 koper, 52, 235, 284, 314, 361—363, 458, 582.
 Koophandel, 1019, 1020, 1042.
 Koopje, 235, 792.
 Koopman, 246, 605, 610, 671, 672, 909, 1037, 1039, 1053.
 . (rang), 239, 292, 293, 295, 297, 358, 373, 516, 610, 757, 905, 907, 938, 951, 1003.
 . (particulier), 744.
 . (vreemd), 1005.
 . -schap, 3, 181, 669—671, 833.
 Koop-penningen, 231, 359.
 . -schat, 681.
 . -vaardij-schip, 246, 272.
 . (vreemd), 47.
 . -waar, 983.
 Koord, 713, 857.
 Kop, 975.
 Koper, 24, 51, 64, 109, 289, 414, 417, 424, 436, 438, 671, 746, 935, 1069.
 . (Japansch), 260—262.
 . -slager, 216, 391—393, 412, 620.
 . -slagers-winkel, 219.
 Kopiist, 952.
 Kopstuk, 80, 81, 834.
 Kopij, 43.
 Koraal, 627.
 . -steen, 109.
 Koren-molen, 216, 612, 924.
 . -molenaar, 806.
 Korporaal, 420, 546, 557, 570, 778, 779, 783, 838, 839, 902, 981.
 Korrel, 289, 970.
 Korting, 216, 290.
 Kost, 227, 789, 864, 868, 946, 947, 949, 950, 964.
 . (de) winnen, 630.
 Kostbaarheden, 818.
 Kost, 386, 595, 794, 907, 908.
 Kostgeld, 42, 69, 81—86, 97, 121—123, 174—179, 184—197, 199, 202—207, 209, 210, 216, 217, 219, 220, 230, 263—266, 284, 290, 294—296, 299, 302, 303, 309—312, 347, 349, 352, 353, 357, 365, 376—378, 387, 388, 390—396, 399, 401, 445, 446, 448, 450—452, 467, 505, 507, 510, 511, 515, 516, 519, 535, 545, 569, 571, 573, 720—723, 727, 758, 761, 800, 879, 897, 906, 907, 964, 965, 994, 1005, 1017, 1023, 1031.

- Kostgeld-kantoor, 569.
 • -penning, 101, 515, 828.
 Kous, 618, 619, 705.
 Kraal, 987.
 Kraam, 621, 625—629.
 • -houder, 567.
 Kraan, 222, 821.
 Kramer, 621, 624, 625.
 Kramerij, 677.
 Krandjang, 997.
 Krankbezoeker, 302, 906, 908.
 • (inlandsch), 1017, 1018.
 Kroeg, 649.
 Kroon, 614.
 Kruid-nagelen, 256, 257.
 Kruisband, 619.
 • -ser, 616, 790, 791.
 • -vaartuig, 791.
 Kruiit, 156, 250, 394, 408, 412, 413,
 419, 420, 437, 439, 441, 595,
 913.
 • -hoorn, 422.
 • -huis, 102, 220, 222, 250,
 404, 419, 420, 821, 823.
 • -kelder, 101, 102.
 • -lantaarn, 422, 440.
 • -maat, 421.
 • -magazijn, 413, 418.
 • -maker, 148, 157, 216, 393,
 394, 509, 510, 548, 596,
 898, 910, 932.
 • -molen, 216, 596.
 • -trechter, 422.
 • -vaatje, 393, 394, 408, 410,
 415, 418, 439.
 • -wagen, 416.
 • -zak, 422.
 Krijgs-gebruik, 156.
 • -kas, 348, 349, 351, 352, 478,
 790, 838, 839, 932.
 • -raad, 357.
 • -tucht, 902.
 Krijt, 22.
 Kuil, 902.
 Kuiper, 149, 412, 523.
 Kuipers-ambacht, 189, 190.
 • -winkel, 29, 30, 188, 190.
 Kunstenarij, 884.
 Kurk, 417, 423.
 Kurkuma, 37, 500, 780, 785.
 Kussen, 395, 402.
 • -sloop, 402, 958.
 Kust (Javasche), 57.
 • -steen, 107.
 Kwaaddoener, 9, 812.
 Kwaadwilligheid, 1065.
 Kwartiermeester, 150, 395, 546, 839.
 Kwellen (schepen van den Sultan
 van Bantam), 791.
 Kwetsing, 892.
 Kwikzilver, 671.
 Kwitantie, 112, 314, 324, 418, 439,
 441, 462, 487, 488, 513,
 642, 681, 958, 984.
 • -boek, 236, 368.
 • -geld, 727.
 Kwijtschelding, 376.
 Laad-geroedschap, 406.
 • -prauw, 676.
 • -priem, 422.
 • -stok, 64.
 Laagheid, 902.
 Laboratorium, 404, 407, 408, 410,
 413, 418, 419, 437, 821.
 Laboreren, 867, 868.
 Laden, 220, 605, 859.
 • -maker, 302.
 Lading, 3, 77, 93, 439, 592, 604,
 610, 613, 616, 637, 678, 706, 707,
 732, 810, 909, 1049.
 Lafhartigheid, 902.
 Lak, 510.
 Laka, 672.
 Laken, 395.
 Laksa, 627.
 Lamentatie, 1009.
 Lamp, 75, 147, 996.
 • -olij, 273, 300, 403, 960, 965.
 Land, 655, 684.
 • (particulier), 476, 478, 777.
 • (vijandelijk), 271.
 • -bezitter, 153.
 • -bouw, 61, 1020.
 • -bouwer, 229, 884.
 • -briefje, 116.
 • -commissaris, 585.
 • -dorst, 14, 150, 323, 585,
 598, 631, 652, 655, 663,
 674, 684, 1004.
 • -eigenaar, 154, 478.
 • (particulier), 812.
 Landerijen, 9, 12—17, 19, 116,
 131—133, 146, 148, 152—154,
 229, 677, 710, 738, 1045.
 Landgoed, 116, 133, 495—497,
 693, 814, 835.
 • -heer, 12—17, 19, 116, 133,
 153.
 Landing, 255.

- Landmacht**, 518.
 • -mandoer, 15, 16.
 • -markt, 739.
 • -meter, 106, 114, 386, 907.
 • -militie, 771.
 • -post, 815, 937.
 • -raad, 305.
 • -raads-kas, 476.
 • -wind, 493.
Lands-dienst, 564, 566.
 • -gebruik, 452, 786.
Langstlevende, 484.
Lantaarn, 956.
Last-breken, 36, 158, 604.
Lasten (gepermitteerde), 395, 396.
 • (voorjarige), 860.
Lasteraar, 579.
Laster-schrift, 577.
 • -taal, 578.
Last-geld, 800, 869, 1029.
 • -post, 1054.
 • -rekening, 74, 744, 858, 860.
Laven (zieken), 897.
Ledebraken, 572.
Leder, 310, 414, 438, 440, 559, 560, 1035.
 • -bereider, 1035.
Ledig vallen, 287, 500.
 • -looper, 16, 812.
Leegloopen (aan wal), 949.
Leen (ter), 17, 635.
Leenen (rouwgoed), 987.
Leening-lijst, 928.
Leerling, 871, 872, 879, 949, 959.
Leermeester (inlandsch), 301, 350.
Legaat, 302, 479, 480, 488, 582, 763.
Leges, 42, 196, 197, 352, 353, 455, 719, 720.
Legger, 22, 833, 967.
Lek, 808.
 • -kage, 23.
Lengte, 815, 975, 976.
Lessenaar, 236, 364.
Letter, 62, 410, 417, 677.
Letteren (werkwoord), 678.
 • requisitoir, 937.
Lettres de marque, 244, 245, 905.
Leuning, 802.
Levensbehoeften, 271, 947.
 • -middelen, 676, 885, 990, 997, 1062, 1078.
 • -wijze, 345.
Leverancier, 50, 67, 74, 98, 158, 335, 336, 587, 591, 702, 863, 865, 917, 934, 962, 963, 984, 1049, 1074, 1080.
Leverantie, 25, 37, 58—60, 67, 80, 84, 85, 123, 206, 211, 270, 301, 338, 343, 344, 346, 349, 378, 383, 384, 397, 408, 441, 451, 471, 501, 508, 555, 565—567, 570, 571, 588, 590, 591, 593, 699—703, 715, 768, 785, 786, 804, 805, 872, 936, 943, 944, 1068.
Leveren, 400, 465, 469, 470, 803.
Levering, 269, 869.
Libel, 515, 577.
Liberaliteit, 95.
Libereren van 's Heeren gerechtigheid, 983.
Licentie, 78, 90, 94, 652, 694, 695, 1006.
 • -briefje, 622, 645, 784, 835, 910, 914, 935, 1073.
Licentiëren naar Batavia, 548.
Licentmeester, 146, 206, 256, 355, 380, 442, 465, 475, 514, 574, 671, 807, 816, 834, 835, 862, 913, 916, 944, 947, 954, 967, 972, 973, 975, 1038—1040, 1046, 1067, 1071, 1076, 1079.
Lichaam, 631.
Lichaams-zwakte, 95, 96.
Licht, 141, 148, 213.
 • (brandend), 709.
 • -bol, 791.
 • -kogel, 410.
 • -vaardigheid, 180.
Lid (burger), 141.
 • (geassumeerd), 891, 892.
 • der Hooge Regering, 39, 78, 88, 279, 888, 905, 1051.
 • Raad van Indië, 268.
 • • justitie, 50, 352, 353.
Liefde-gift, 446, 447.
 • -hebberij, 120.
Ligdag, 546
Ligging, 947.
Ligplaats, 955.
Ligten door den monster-commis-saris, 536.
Ligter, 398, 859.
Limet, 153
Linie (nederdalende), 480.
 • van defensie, 929.
Linnen, 557, 621, 866, 956, 957, 994.
Lint, 713.

- Liquidatie, 111, 508.
 Liquidieren, 167, 227, 360, 366, 438, 525, 528, 575, 861.
 Liquiditeit, 331.
 Litigant, 514.
 Litispendent, 1001.
 Liverij, 141, 213.
 Loemboeng, 503, 507, 508, 802—804.
 Loge- en garnizoen-boekhouder, 94.
 • -kantoor, 94.
 Logement, 216, 218, 220, 733, 734, 789, 918.
 • -ongelden, 348.
 Logeren, 88, 627, 789, 947, 949, 950, 952, 965, 979, 1023.
 Logis, 136, 897.
 Lokken (rijst-verkoopters), 647.
 Lont, 373, 410, 417, 418, 424.
 • -stok, 422.
 Lood, 109, 156, 289, 459, 671.
 • -riet, 216, 219, 391—393.
 • -lijn, 572.
 Loon, 55, 810, 839, 863.
 Loots, 222, 626, 803, 821, 977—980.
 • -boot, 299.
 • -geld, 977.
 Looijerij, 559—561.
 Losbranden, 129, 709, 710.
 Los-briefje, 605.
 • -penning, 327.
 • -sen, 3, 220, 605, 859.
 • -vaartuig, 29, 378, 397, 636, 916, 917.
 Loterij, 233, 366.
 Luitenant, 144, 224, 293, 375, 399, 412, 467, 610, 902, 1022.
 • (inlandsch Christen), 201.
 • (inlandsch), 777, 781, 788.
 • (seconde), 903.
 • (Chineesch), 183, 331, 356, 444, 472, 570, 585, 662, 690, 709, 715, 730, 816, 835, 916, 982, 1070.
 • -ingenieur, 115.
 • -kolonel, 119, 144, 375, 476, 840, 930, 973, 1050.
 • ter zee, 45, 160.
 Lucht, 218.
 • -bol, 791.
 Luchten (kleeders van zieken), 955.
 Lunts, 421.
 Lijfeigen, 12, 29, 51, 68, 70, 101, 105, 148, 152, 213, 217—219, 357, 557, 609—611, 652, 655, 674, 684, 709, 710, 733—735, 823, 898, 910, 971, 1031, 1032, 1050, 1057, 1058, 1070.
 Lijfeigen (Comp^e), 860.
 Lijfheer, 151, 356, 470, 557, 558, 609, 659, 662, 679, 685, 688, 690, 698, 699, 733, 896, 918—920, 1031, 1032, 1057, 1058.
 Lijfrente, 481, 487, 491.
 Lijfstraf, 746.
 Lijflicht, 480, 481, 484, 582.
 Lijflichter, 480, 481.
 Lijfvrouw, 356, 470, 557, 558, 609, 659, 662, 679, 685, 688, 690, 698, 733, 896, 918—920, 1031, 1032, 1057, 1058.
 Lijfwacht, 300, 301.
 Lijk, 387, 574, 764—766, 774, 898, 909—913, 932, 943.
 • -aanvaarder, 483.
 • -baar, 912.
 • -drager, 838, 839, 932.
 • -kocfs, 911.
 • -statie, 898, 911.
 • -wagen, 910.
 Lijn-olie, 110.
 • -waard, 48, 49, 53, 98, 99, 101, 116, 217, 309—311, 376, 457, 504, 580, 602, 618—621, 628, 705, 777, 782, 786, 866, 897, 933, 1072.
 Lijst, 356, 360, 361, 363, 482, 483, 488, 617.
 • van landerijen, 15.
 Maaltijd, 130, 779, 784
 Maand, 530.
 • -cedul, 554, 555.
 • -geld, 97, 101, 167, 216, 227, 277, 510, 569, 1046.
 Maat, 68, 316, 567, 639, 647.
 • (bij de kleine), 647—649, 651, 744, 747, 1054—1058.
 Macao-vaarder, 254.
 Macht (militaire), 317.
 • (politieke), 1009, 1010.
 • (rechterlijke), 887, 889, 891, 905, 924.
 • (wetgevende), 887, 889, 891, 905, 924.
 Madat, 699, 812, 817, 831, 832, 922, 923, 941.
 • -kit, 132, 678, 682, 695, 697—699, 712, 716, 725, 730, 734, 735, 763, 764, 812, 817, 831, 832, 922, 923.

- Madatkit-houder, 734, 735.
 Magazijn, 167, 171, 222, 250, 404, 405, 408—412, 419, 821.
 . (Comp*), 110, 200, 281, 382, 708, 774.
 Mahomedaan, 154, 626.
 Maintien, 1005.
 Maintenuc, 617, 1006.
 Mainteneren (een pachter), 638.
 Majoor, 1, 119, 137, 144, 149, 323, 375, 399, 403, 408, 409, 437, 610, 838, 930, 980, 992, 995.
 . (inlandsch), 777, 781, 785.
 . der Mooren, 149.
 . van de burgerij, 895.
 Malversatie, 374, 509, 748, 750—752, 754, 762, 798, 817.
 Man, 12, 233, 256, 362, 479, 484, 582, 583, 662, 690.
 Mand, 22, 377, 378, 622, 662, 690, 919.
 Mandament, 464, 1000, 1008.
 Mandoer, 3, 12, 14—17, 68, 70, 96, 116, 132, 133, 153—155, 217, 218, 323, 364, 475, 478, 504, 557, 738, 739, 762, 803, 825—828, 897.
 Manéance, 412, 941.
 Mangga, 623.
 Mangistan, 623.
 Manifest, 245.
 Mannen (goede), 1004.
 Mannetjes-noten, 76.
 Manoeuvre, 494.
 Mantel, 7.
 . -geld, 510.
 Manufacturen, 755.
 Marcheren, 136, 156, 157.
 Marginalist, 203.
 Margine (in), 368.
 Marine, 117, 157, 538, 539, 543, 545, 554, 816, 858, 859, 945, 948, 986.
 . -school, 296, 313.
 Marinier, 278.
 Marketenter, 154.
 Mark-reaal, 80, 81.
 Markt, 16, 622, 623, 647, 676, 682.
 . -opzichter, 648.
 . -prijs, 603, 606, 618, 619, 638, 747.
 . -zitter, 625.
 Marlijn, 22.
 Marsch, 494.
 Mast (groot), 909.
 Masten-dok, 821.
 Mat, 22, 658, 687.
 . (Spaansche), 834.
 Mata-mata, 778, 783.
 Materialen, 24, 60, 68, 71, 103, 107, 220, 221, 314, 829.
 Materie possessor, 1006.
 Matroos, 148, 206, 255, 510, 551, 581, 609, 707, 872, 880, 965.
 Matrozen-kleederen, 28.
 Medeburger, 276.
 Medestander, 233, 361, 601, 663, 671, 672, 674, 691, 693, 742, 1001, 1073.
 Medicament, 588, 865, 867, 868, 897, 938, 949, 955, 959, 960, 963, 966, 995, 1023.
 Medicinae docter, 939, 940.
 Medicijn, 34, 864, 938, 946—951, 953, 964, 994, 1027.
 Meel, 612, 706, 1047.
 . -kruit, 418.
 Meestbiedende, 600, 681.
 Meester (2°), 897, 949, 955, 961.
 . (3°), 949.
 . -knecht, 27, 68, 70, 176—179, 186—195, 197, 210, 378, 394, 441, 442, 828, 976.
 . (1°), 56.
 Meet-instrument, 110.
 Meeting, 115.
 Meid, 217, 673.
 Meisje, 12, 217, 580.
 Memoriaal, 236, 368.
 Memorie, 113, 241, 462.
 . van ménage, 74, 75, 216.
 . verstrekkingen, 84, 86.
 Ménage, 74, 108, 302, 711, 903, 925, 956, 963.
 . -ment, 318.
 Merk, 312, 643, 644, 646, 682, 967, 973.
 . (Comp*), 260.
 Merken, 16, 645—647, 703, 897, 898.
 Mesuse, 601, 750.
 Metaal, 415, 416, 436.
 Meten, 639, 647, 975, 976.
 Metselaar, 215, 303, 390—392, 825.
 . (Chineesche), 830.
 Metselsteen, 109.
 . -werk, 109.
 Meubelen, 607.
 Meubilair, 236.

- Meubileren** (de woning van den chef der militie), 925.
Mexicanen, 80.
Middel van bestaan, 29, 69, 74, 80—82, 85, 87, 94, 97, 176—178, 186, 189, 191—199, 230, 244, 264, 281, 303, 309—312, 331, 345, 349, 364, 377, 390—395, 451, 502, 506, 519, 545, 549, 711, 729, 1034, 1066.
 • • contrainte, 336.
 • • regten, 231, 233.
 • -reserve, 153, 182.
Middelen (gemeene), 335, 597.
Middelgang, 625.
Militair, 46, 64, 74, 134, 144, 145, 196, 201, 254, 268, 278, 351, 352, 459, 493, 510, 515, 518, 548, 635, 652, 693, 694, 708—710, 838, 839, 929, 930, 932, 965, 971, 1006, 1027.
 • (inlandsch), 48, 116, 277, 475—478, 778, 783, 858, 981, 992, 993.
 • (Christen), 569.
 • -wezen, 61.
Militie, 102, 103, 117, 147, 148, 159, 167, 335, 443, 536, 546, 551, 554, 610, 611, 758, 769—771, 773, 870, 890, 927, 928, 944, 986, 989, 1047.
 • (inlandsche), 62.
Minachting, 1078.
Minderheid, 412, 413, 462, 754, 761.
Minister, 881.
Ministerie, 773.
Minne (in der), 233, 1075.
Minuut-acte, 736.
Minvermogen, 469.
Mishruik, 7, 10, 17, 60, 68, 125, 271, 281, 357, 378, 398, 455, 513, 568, 575, 605, 685, 708, 718, 720, 722, 724, 748, 786, 787, 874, 875, 881, 899, 903, 915, 921, 928, 960, 962, 982, 1032, 1039, 1055, 1057, 1063.
Misdaad, 11, 18, 63, 168, 460.
Misdadiger (crimineel), 26
Misdadigheid, 748.
Misdrijf, 740, 742, 1021.
Mishandelen (zieken), 946.
Misleiden, 15, 145.
Misleiding, 730, 825.
Misnoegen, 767, 877.
Misslap, 748.
Mistasting, 953.
Misverstand, 249, 950.
Modder, 979.
 • -mandoer, 222, 821.
Moed, 558.
Moeder, 213, 327, 940.
 • -land, 1019.
Moedwil, 118, 365.
Moeite, 702.
Moeras, 815, 836.
Mogendheid, 95.
 • (Europeesche), 979.
Molen, 408, 413, 419, 437, 439, 806.
 • -maker, 219.
Molesteren (logé's in het stads-logement), 605.
Mondbehoefte, 866.
 • -spijs, 351.
Monopolie, 33, 44, 923.
Monster, 648.
 • -commissaris, 516, 535, 536, 542.
Monsteren, 6, 28, 536.
 • -ring, 4, 6, 7, 531, 534—539, 541, 542, 544, 550, 551, 554, 927, 953.
Monster-rol, 5, 6, 529, 531, 534, 535, 537—539, 544, 550, 551, 553, 554, 863, 927, 952, 953, 1076.
Montering, 395, 569, 710, 713, 981.
 • -stuk, 928.
Moord, 892.
Moordenaar, 9.
Morserij, 513, 755, 756, 759, 760, 949, 957.
Morshandel, 37, 329, 749.
Morsigheid, 560.
Mortier, 404, 415, 420, 436, 437.
 • -stoel, 415, 416.
Mouson, 215, 804, 836.
 • (kwade), 998.
Munt, 277, 1006.
 • (gouden), 126.
 • (koperen), 466.
 • (papieren), 253, 575.
 • (tinnen), 260, 312.
 • (valsche), 1070.
 • (zilveren), 125.
Munten (werkwoord), 126, 127.
Munter (valsche), 989.
Muntmeester, 125, 126.

- Muntspetie**, 93, 128, 545, 861.
 • -wezen, 127.
Musket, 147.
Mijnen (werkwoord), 234, 240, 278, 362, 363, 370, 458, 472, 598, 599, 668, 681, 785, 792, 836, 934, 984.
Naailoon, 348.
Naam, 5, 13, 46, 226, 234, 240, 529—531, 534, 536, 548, 551, 554, 609, 809, 810, 818, 832, 859, 922, 953.
 • -boek, 515.
 • -lijst, 13, 14, 477, 532, 534, 543, 544, 553, 965, 1023.
 • -rol, 537—539, 553.
Naarstigheit, 114, 767.
Naaijen, 605.
Nabestaande, 225, 228, 477, 518.
Nabootsen (brieven van crediet), 62.
Nabuur, 1006.
Nachoda, 644.
Nacht, 146, 147.
 • -briefje, 201, 202, 664.
 • -licht, 216, 300, 965.
Nadeel, 145, 580, 947.
Nadrukken (brieven van crediet), 62.
Nagel, 625.
Nagelen, 671.
Najaars-verkoopng, 88.
Nalatschap, 66, 113, 282, 482, 488, 519, 552, 553, 555, 556, 793.
Nalater, 481.
Nalatigheit, 14, 15, 17, 19, 235, 258, 485, 571, 899.
Namaken, 277, 466, 988, 1006, 1057, 1069.
 • -king, 260.
Nameten, 638, 639.
Namptiseren (collateraal), 482.
Na-project, 5.
Narekenen (facturen), 263.
Natie (Bataafsche), 884.
 • (Chineesche), 560, 711.
 • (Engelsche), 908.
 • (inlandsche), 225.
 • (Mahomedaansche), 319, 321, 326.
 • (neutrale), 972.
 • (onchristen), 252.
 • (Oostersche), 319.
 • (overwalsche), 401.
 • (vreemde), 53, 116, 124, 125, 176, 355, 465, 947, 1006, 1052.
Natura (in), 74, 604, 643, 753.
 • -lia, 874.
Nauwkeurigheid, 175.
Navigant, 605.
 • -gatie, 167, 168, 245.
Navraag, 879.
Nawegen, 317, 638, 639.
Negeren (een lid der Hooge Rege- ring), 1051.
Negligentie, 14, 584.
Negotiant, 99.
Negotiatie, 252, 253.
Negotie, 193, 194, 339, 341, 343, 345, 347, 349, 350, 378, 612, 707.
 • (privative), 746, 748.
 • -bediende, 121, 309, 859.
 • -boek, 36, 92, 93, 174, 287, 288, 462, 528, 529, 593, 745, 754, 857, 858, 861, 944, 1013.
 • -boekhouder, 229, 264, 366, 503, 507, 732, 745, 753, 754, 795, 925, 1081.
 • -goederen, 581, 615.
 • -kantoor, 81, 82, 121, 210, 230, 311, 312, 503, 506, 1066.
 • -overdrager, 303, 304, 310.
 • -pakhuis, 3, 499, 501, 503, 505, 605, 752—754, 757.
Negotiëren (contanten), 389.
Nering, 180, 212, 561, 759, 918, 1038.
Neusdoek, 557, 605, 779, 783.
Neutraal, 656.
Neutraliteit, 246, 909.
Ngabehi, 441.
Nieuweling, 216.
 • (Chineesch), 51, 52, 59, 184, 185, 201—203, 1030.
Nieuwjaar, 159, 594, 722, 725—729, 777—779, 782—784, 786, 943, 1001.
 • (Mahomedaansch), 811.
 • -douceur, 80.
Nieuwjaars-gelden, 378.
 • -geschenk, 445, 448, 598, 714, 715, 721, 724, 726.
 • -gift, 68, 391, 393, 394, 504, 512.
Nieuws, 203, 205.
 • -blad, 315, 316.
 • -tjding, 278.
Nivellement, 105.

- Nominatie, 162, 173, 282.
 Nominatim, 19.
 Nomineren door eigenaren van lan-
 derijen, 13.
 Non-accoord, 671.
 • -comparitie, 550, 551
 Nood, 771, 884, 885.
 • -hulp, 872, 880, 911.
 • -munt, 259.
 • -zakelijkheid (uiterste), 7.
 Notaris, 54, 55, 481, 487, 517, 736,
 1067, 1073.
 Noten-muskaat, 504.
 • -boom, 120.
 Notitie-boek, 644.
 Notulen, 169, 201, 202, 769, 772.
 900, 904, 1018.
 Notulist (korte), 205.
 Nul, 465, 1074.
 • en geener waarde, 999.
 Nummer, 658, 686, 809, 953.
 • -boek, 953.
 Nummeren, 458, 678, 696, 955.

 Obligatie, 253, 663, 693, 813.
 Occupatie, 741.
 Octrooi, 128, 160, 162, 163, 165,
 166, 174, 739, 1021.
 • Oost-Indische Compagnie,
 854, 855.
 Oeconomie, 99, 770.
 Oefening, 557.
 Oefenschool, 407.
 Oemboel, 441, 569.
 Officiant, 315, 365, 1034.
 • (burger), 729.
 Officie-fiscaal, 599.
 Officier, 64, 102, 182, 196, 197,
 220, 245, 246, 277, 278,
 351, 352, 398, 399, 403,
 405—411, 413, 418, 419,
 437, 440, 443, 467, 476,
 493, 545, 546, 557, 635,
 902, 935, 965, 1030, 1031.
 • (Chineesch), 182, 183, 270,
 274, 281, 306, 327, 361,
 443, 692, 729, 798, 807,
 836, 983.
 • (inlandsch), 13, 133, 477,
 777, 781, 788.
 • (Christen), 200.
 • (militair), 144, 147, 159,
 1022.
 • (suhaltern), 708.
 • (ziek), 1022.

 Officier van de genie, 106.
 • justitie, 17, 63, 94, 149,
 270, 323, 330, 335, 460, 475,
 477, 485, 486, 489, 581, 586,
 598, 599, 601, 614, 615, 618,
 621, 635, 638, 642, 647, 649,
 652—654, 656, 657, 659, 662,
 673, 679, 680, 684, 686, 688,
 690, 692, 694, 695, 698, 707—
 711, 713, 741, 807, 816, 826,
 832, 836, 861, 862, 921, 935—
 937, 967, 973, 983, 991, 992,
 1031, 1032, 1057, 1070, 1072,
 1073, 1076, 1078.
 Officiëren (werkwoord), 614, 861
 Officio (in), 1051—1053.
 Oliphants-tand, 671.
 Olij, 271, 272, 338, 340, 342, 344,
 347, 728, 996, 1081.
 Olijven-olij, 403.
 Omdrager, 914, 935.
 Omissie, 584, 1008.
 Omslag, 164, 222, 269, 317, 379—
 381, 391, 392, 561, 564, 576,
 711, 757, 946, 1012, 1081.
 Omwentelen (raderen van kanonnen).
 411.
 • -ling, 275.
 Onbekwaam, 118, 119.
 Onbruik, 36.
 • -baarheid, 118.
 Onchristen, 153, 254, 266, 327, 480,
 488.
 Onder-chirurgijn, 6, 34, 209, 210,
 216, 539, 588, 864, 947, 986
 • -drukking, 33, 44, 884, 885,
 887.
 • -equipage-meester, 7, 29, 30.
 • -gang, 470.
 • -houd, 68, 101, 321.
 • (gewoon), 822
 • -houden, 481, 569.
 • -koopman, 202, 203, 266, 276,
 292—295, 297, 302, 312, 388,
 435, 516, 610, 646, 717, 757,
 817, 906, 907, 939, 1013—
 1015.
 • -loots, 979.
 • -majoor, 375.
 • -mandoer, 216, 218, 220, 244,
 557.
 • -meester, 871, 879, 880, 959,
 993, 994.
 • -mijnen (het vertrouwen op
 de Regering), 577.

- Onder-officier**, 144, 181, 182, 250, 278, 403, 518, 544, 545, 996, 1022, 1023, 1050.
 . (inlandsch), 133.
 . -richten (artilleristen), 403.
 . -stand, 41, 268.
 . -steunen (familie in China), 807.
 . -teekenen, 904, 905.
 . -trouw, 60, 61, 142, 213, 999.
 . -vinding, 95, 164.
 . -wijs, 564.
 . -wijzen (inlanders), 566.
 . -zwaarte, 592.
Ongelden, 96, 114, 382, 744, 773, 779, 783, 867, 932, 943, 972, 1036—1038.
 . (militaire), 858.
Ongeluk, 118, 142, 826.
Ungemak, 958, 963.
Ungenoege, 570.
 . der Regering, 803.
Ungeregeltheid, 26, 710, 742, 751, 826, 895, 1075.
Ungeschiktheid, 336.
Ungewapend, 151, 182.
Ungesondheid, 320, 559, 797, 836.
Ungtzi, 668.
U Handelbaar, 336.
Ukosten ordinair, 103.
Ukosten-rekening, 6.
Ukunde, 117, 925.
Umacht, 1052.
Umondig, 484.
Uonoplettenheid, 365, 826.
Uonpartijdigheid, 571.
Uonpasselijkheid, 951.
Uonraad, 137.
Uonrecht, 884, 885.
Uonreinheid, 560, 667.
Uonbolsteren (koffij-boonen), 902.
Uonthalen (officieren), 925.
Uontheffen van zekere verplichting, 68.
Uonthoofden, 572.
Uontladen (particuliere goederen uit Compagnie's schepen), 34.
 . -ding, 109, 221, 605.
Uontlossen (houtvloten), 1039.
Uontnemen (land aan suiker-fabrikanten), 702.
Uontrouw, 748.
Uontschepen (rijst), 639.
Uonslag, 95, 231, 240, 318, 358, 465, 473, 549.
Uontslippen van niet-gegratieerde inlanders, 17.
Uontsluit-geld, 828.
Uontvanger, 52, 161, 292, 295, 297, 304, 1019.
 . -generaal, 169, 171, 325, 326, 457, 484—487, 489, 585, 595, 598, 600, 616, 617, 638, 639, 642, 671, 816, 861, 862, 916, 1061, 1062, 1071, 1073, 1074.
Uontvangst (generale), 727, 728, 821, 1069.
Uontijden (bij), 88.
Uontzegelen (bergplaats van specerijen), 52.
Uontzet, 196.
 . -ten uit eenig ambt, 34, 44.
Uonveiligheid, 8, 9.
Uonverdraagzaamheid, 275.
 . -mogen, 97, 478, 655, 811, 837, 942.
 . -mogend, 689, 691, 696.
 . -schilligheid, 117, 118, 120.
 . -stand, 1065.
Uonvoorzichtigheid, 10.
Uonwaarde (van), 226.
Uonwillig, 12, 270.
Uoogluiking, 536, 748, 1076.
Uoogst, 287, 802.
Uoor-geld, 290, 321, 322, 324, 353, 354, 374—376, 385, 386, 443, 444, 467, 789, 1051, 1053, 1054.
Uoorlog, 35, 146, 160, 209, 210, 245, 273, 284, 375, 467, 468, 563, 589, 614, 771, 797, 827, 873, 885, 907, 908, 916, 979, 992, 994, 1022, 1028, 1055, 1060.
 . -schip, 136, 246, 615, 915, 1020, 1053.
Uopbreken van het eiland Unrust, 135.
Uopbrengen (prijzen), 909.
Uopdagen van een deserteur, 551.
Uopdisschen, 651, 865.
Uopdracht, 794.
Uopenen, 248, 903.
Uopgaan, 776, 780, 785, 787.
Uopgeld, 202, 203, 457.
Uophaal-brug, 223, 822.
Uophalen (houtwerken, enz.), 220.
Uophangen, 572.
 . (een koop), 668.
 . (eene pacht), 598, 600.
Uophoogen (wegen), 220.

- Opium, 288, 784, 812.
 • -kit, 712, 734.
 • -pachter, 941.
- Opkomen naar Batavia, 943.
 Opkomst (jaarlijksche), 135.
 Opkopen (stofgoud), 127.
 • -per, 200.
- Oplaten (luchthallon), 791.
 Opleiding, 36.
 Opluiken van vaart en handel, 207.
 Opmaken, 92, 230.
 Opneem, 13, 288, 731, 752—754, 761, 957, 960, 963, 1056, 1058.
 • (generale), 356.
- Opontbieden (naar Batavia), 34, 44.
 Oppakken (Javaansche zeevarenden), 863.
- Oppassen (zicken), 866.
 • -ser, 126, 156, 323, 364, 393, 585, 587, 713, 715, 716, 718, 728, 778, 779, 782, 783, 879, 880, 897, 947, 953, 956, 1061.
 • -sing, 208, 864, 947.
- Oppeer-bestuur, 357, 579, 877, 924, 1063.
 • -bewindhebbber, 173.
 • -brandspuit-meester, 223.
 • -chirurgijn, 6, 210, 216, 457, 539, 559, 588, 826, 864, 907, 945, 948, 986.
 • -commando, 770, 772, 773, 927.
 • -directie, 101.
 • -equipage-boekhouder, 859.
 • -meester, 5—7, 26, 28—30, 46, 57, 68, 79, 82, 83, 97, 102, 123, 150, 394, 396, 415, 436, 439, 460, 461, 465, 534, 536, 538, 598, 731, 791.
 • -gezag, 1035.
 • -hoofd, 295, 297, 611, 862, 914, 941, 1016.
 • • v/h generaal soldijkantoor, 5, 36, 78, 87, 92, 272, 473, 515—517.
 • • generaal tractementskantoor, 593, 816, 860, 867, 944, 954, 1011, 1018, 1023, 1030.
 • • van de loge, 94.
 • -hoofdijschap, 941, 1006.
- Oppeer-koopman, 212, 282, 293—296, 304, 373, 610, 888, 938.
 • • v/h kasteel, 1, 2, 20, 74, 79—82, 121, 126, 181, 217, 232, 316, 366, 415, 436, 472, 503, 506, 605, 743, 747, 749, 759, 762, 926, 970, 975, 976, 997, 1038, 1060.
 • • v/h kasteel (2°), 6.
 • -loots, 979.
 • -mandoer, 216—218, 220, 357, 377, 378, 825, 826.
 • -meester, 210, 550, 825, 864, 871, 879, 880, 907, 949.
 • -officier, 46, 544.
 • -stuurman, 979.
- Oppositie, 489.
 Oproepen, 738, 772.
 Opschorten (procedure), 579.
 Opschuren (kollij), 802.
 Op slaan, 27, 581, 615, 708.
 Op slagen, 57, 713, 857.
 Op sluiten (kettinggangers en slaven), 827.
 Opstel, 104, 216, 222, 223, 561, 564, 565, 618, 636, 673, 821, 822, 920, 922.
 Optrek, 148, 151, 157, 182.
 • -ken (kinderen), 484.
- Opvarende, 1076.
 Opvatten, 476, 477, 709.
 Opveilen, 330, 569, 667, 681, 807, 934
 • -ling, 666, 715, 1077.
- Opzenden (naar Nederland), 881.
 Opzet-geld, 474.
 Opzichter, 29, 30, 102, 215, 314, 378, 513, 523, 537, 538, 803, 930, 931, 1033, 1034, 1074, 1075.
 • van Comp^o wapenkamer, 118.
 • der prauwen, 150.
- Opziener, 68, 70, 84, 85, 188, 190, 191, 193—195, 197—199, 323, 337—348, 350, 390—393, 523, 564, 566, 627, 777, 779, 781, 782, 784, 786, 788, 821, 823—826, 828, 829, 902, 903, 907, 976, 1057.
 • van het beestiaal, 634

- Opziener van het equipage-magazijn, 122.
 . der gebouwen enz., 25.
 . timmerages, 96, 115.
- Orde, 8, 151.
- Order, 773.
 . (patriasche positive), 205.
- Ordonnans, 155, 156.
- Ordonnantie, 75, 92, 101, 107, 169, 314, 373, 404, 414—416, 420, 436, 439, 440, 460—462, 513, 517, 519, 521, 522, 528, 529, 541—544, 546, 593, 611, 637, 641, 744, 745, 830, 926, 928, 949, 953, 954, 956, 959, 962, 963, 986, 1002, 1009, 1038, 1046, 1060, 1080, 1081.
 . geld, 87, 310.
- Organisatie, 1022.
 . -seren (hulptroepen), 771.
- Os, 632, 633.
- Ossenheid, 422.
- Oud-Commissaris-Generaal, 989.
 . -Gouverneur-Generaal, 989.
 . -luitenant, 1025.
 . -Schepen, 951.
- Oudertom, 13, 95, 96, 630, 771.
- Ouders, 180, 482, 484.
- Oven, 109.
- Over-bevinding, 752, 753.
 . -doen, 187, 188, 190.
 . -drager, 29, 80, 216, 284, 392, 401, 414, 435, 436, 764, 774, 907.
 . (1°), 94.
 . op het equipage-kantoor, 123.
 . -haal-prauw, 714.
 . -kropt zitten met lijnwaad, 99.
 . -last, 631, 663, 691, 734.
 . -leden, 41, 480, 483.
 . -leggen van tjunia's, 509.
 . -loopen uit Bantam en Cheribon, 564.
 . -lijden, 15, 113, 133, 231, 240, 358, 473, 482—484, 486, 519, 528, 537, 539—541, 551, 553, 554, 583, 600, 601, 825, 826, 866, 888, 911, 943, 950, 953, 955, 982.
 . -maat, 746.
- Overmaken, 90, 91, 94, 477.
 . -meesteren (Nederland), 72.
 . -nachten in de stad Batavia, 113.
 . -neem, 3, 495, 496, 575.
 . -nemen (werkjongens), 189.
 . -plaatsing, 838.
 . -reding, 276.
 . -schepen, 604, 620, 637—641, 705, 706.
 . -scheper, 639.
 . -schot, 1020.
 . -schrijving, 484, 794.
 . -toom, 135.
 . -treder, 649.
 . -treding, 471.
 . -vaart, 445, 448, 449, 595.
 . -voer, 90.
 . -wal, 57, 59, 637, 706.
 . -wicht, 299, 343—345, 501, 502, 505—508, 746, 894, 1068.
- Paal, 654, 683, 896, 920, 1058.
 . en perk stellen, 360.
- Paard, 114, 138, 139, 141, 207, 212, 213, 290, 319—321, 323—325, 342, 343, 346, 348, 351, 353, 354, 374—376, 385, 386, 395, 444, 445, 449, 467, 729, 777, 782, 786, 789, 790, 813, 910, 928, 1051, 1053, 1054.
- Paarden-stal, 445, 446, 448.
 . -tuig, 339, 346, 348.
- Pacht, 49, 116, 139, 157, 212, 233, 322, 323, 328—331, 335, 336, 454, 580, 584, 587, 597—602, 609, 612, 614, 617, 618, 620, 624, 625, 627—629, 633, 636, 638, 641, 642, 644, 646, 651, 655, 656, 661, 704, 711, 713, 719, 720, 727—729, 732, 735, 737, 739, 764, 789, 869, 915, 917, 918, 920, 922, 923, 984, 985, 1006, 1028, 1033, 1044, 1045, 1079.
 . -conditie, 35, 41, 158, 179, 336, 594, 601, 672, 692, 698, 704, 733, 734, 737, 738, 787, 812, 814, 816, 817, 915, 942, 1028, 1034, 1036, 1037, 1050, 1080.
- Pachter, 35, 41, 97, 157, 158, 201, 229, 233, 349, 361, 396, 454, 457, 580, 581, 586, 587, 598—

- 661, 663, 665-682, 684-689,
 691, 693-698, 703, 704, 706-
 708, 712, 715, 716, 718-725,
 727, 728, 730, 734, 742, 764,
 776, 781, 787, 789, 814-817,
 831, 832, 914-918, 920-923,
 934, 935, 942, 984, 985, 1001,
 1029, 1036, 1049, 1050, 1070-
 1073, 1075-1077.
 Pachteres, 348, 349.
 Pachtgeld, 670, 672.
 . -huisje, 628.
 . -penningen, 158, 336, 457, 598-
 601, 673, 1029.
 . -sawang, 620.
 . -schat, 330, 776, 781, 1073.
 . -termijn, 600.
 . -tijd, 618, 673, 920, 922.
 . -voorwaarde, 597, 861, 971,
 976, 1070, 1075, 1078.
 . -vrij, 336, 635, 789, 790, 915,
 984.
 Padi 339, 341, 455, 564, 717, 777,
 778, 781, 785.
 Pagar, 710, 804.
 Pagina, 368.
 Pak, 619, 672.
 Paket, 21, 247, 248, 983.
 . -boot, 379.
 Pakhuis, 3, 30, 80, 82, 101, 102,
 171, 220, 222, 301, 302,
 343-345, 398, 500, 501,
 504, 567, 821, 823, 905,
 906, 1046.
 . (Comp^s), 53, 90, 154, 279,
 382, 388, 402, 453, 458,
 743, 755, 917, 1054, 1059,
 1060.
 . -bediende, 38.
 . -behoefsten, 300.
 . -boek, 311.
 . -boekhouder, 210, 311, 312.
 . -huur, 512, 790, 1037,
 1039.
 . -knecht, 758, 762.
 . -meester, 292, 295, 297,
 301-304, 401, 641, 907.
 Pamadatan, 651.
 Pan, 494, 621, 622, 626.
 Pand, 72, 267.
 . (in) nemen, 226.
 . -bewaarder, 102.
 . . -schap, 268.
 . -geld, 227.
 Pandeling, 225-227.
 Pandjar, 810.
 Panembahan, 476.
 Pangeran, 476.
 Pantjalang, 812.
 Papier, 23, 110, 111, 201, 202,
 230, 267, 310, 311, 318,
 365, 716, 717.
 . (gezegeld), 736.
 . van credit, 60, 74, 77,
 79, 87, 91, 93, 99, 134, 145,
 180, 200, 210, 250, 274, 279,
 287, 382, 388, 389, 545, 546,
 598, 763, 816, 925, 938, 963,
 968, 1026, 1062, 1073, 1080,
 1081.
 Papieren, 5.
 . (Comp^s), 937.
 Parade, 406, 801, 802.
 . -plaats, 802.
 Parapheer-geld, 184, 185.
 Pardon, 973, 974, 1008.
 Pareren (orders), 773.
 Participant, 43, 162.
 . -peren, 187, 189, 192, 194,
 200, 236, 412, 718.
 Particulier, 37, 38, 48, 49, 54, 56,
 90, 98, 110, 127, 176, 177, 187,
 189, 190, 192, 193, 195, 203,
 232, 233, 248, 287, 316, 318,
 366, 367, 398, 576, 587, 592,
 607, 609, 613, 670, 755, 763,
 815, 835, 923, 926, 970, 973,
 990, 995, 1023, 1031, 1037, 1039,
 1050, 1055, 1071, 1072.
 Partij (succumberende), 938.
 . advers, 258.
 . litigant, 42, 793.
 Pas, 8, 35, 514, 609, 637, 640,
 681, 706, 775, 779, 780, 784,
 785, 807, 816, 835, 924, 974,
 1067, 1068, 1077, 1079.
 . (Engelsche), 908.
 . (Makassaarsche), 446, 448.
 Pasar, 229, 348, 349, 422, 496, 497,
 567, 568, 652, 776, 777, 781,
 782, 785.
 Paseban, 228.
 Paspoort, 247.
 Passage, 148.
 . (ongepermitteerde), 677.
 Passagier, 4, 607, 790, 835, 981.
 . (Chineesch), 1078, 1079.
 Passeren, 153, 351, 352, 476, 641,
 709, 710, 792, 793.
 Patient, 986.

- Patih**, 477.
Patroon, 156, 913.
 • (scherpe), 183.
 • -stokje, 417, 422.
Patrouillant (inlandsche), 779, 783.
 • -le, 152, 153, 156, 710, 812.
 • -leren, 150, 152, 153, 182.
Payment, 628, 936.
Pedak, 496, 497.
Pedati-weg, 998.
Pedro porco, 606.
Peilen (hoek van Oedjong-pangka), 978.
Pembawang, 808.
Pen, 310.
 • -nemes, 267.
 • -nendienst, 672.
 • -neschacht, 203, 267, 365.
 • -ning (10°), 474, 479—482.
 • • (20°), 474, 479, 480, 484.
 • • (40°), 455, 481.
 • -nist, 64, 117, 148, 150, 157, 278, 443, 459, 610, 761, 810, 1012.
 • -seel, 110, 111.
 • -sioen, 95, 112, 173, 1020.
Peper, 20, 40, 54, 217, 219, 244, 329, 403, 453, 500, 566, 567, 592, 593, 672, 677, 746, 760, 775, 780, 785, 807, 839, 878, 879, 901, 972, 996, 1047.
 • -cultuur, 289, 563, 566.
 • -leverantie, 76.
 • -rank, 289, 566, 901.
Perceel, 487.
Percipiëren (oorgeld), 326.
Pericul, 642, 671.
Perkament, 310, 1068.
Permissie, 652, 734, 785, 787, 789.
 • -briefje, 201, 202, 648, 713, 806, 1032, 1072, 1079.
Persoon (miserabel): 1006, 1007.
 • (suspect), 709, 710.
 • (vrj), 225, 226.
Persuasie, 772.
Petak, 868.
Pho en Topho, 585, 586, 656, 718, 729, 971.
Phota, 217, 218.
Pik, 417, 418, 424.
Pikol, 382, 383, 607.
Pilaarstuk (Spaansch), 834.
Piraatschap, 1005.
Piring, 664.
Pisang, 624.
Pistool, 64, 147, 873.
Pit, 50.
Piti, 665.
Plaats (publieke), 742.
Plan, 103—108, 111—113, 115, 830, 929.
 • van defensie, 148, 156.
Plank, 976.
Plano (de), 663, 692, 737.
Plant, 50.
Plantage, 1020.
Planten, 120, 564.
Platte-grond-teekening, 104.
Plecht-anker, 389.
Plechtigheid (Chineesche), 585.
Plein, 148, 412.
Plichtverzuim, 771, 881, 882, 929.
Ploeg, 218, 825, 863.
Pluimvee, 777, 782, 786, 963.
Pluksel, 958.
Plunderen, 8, 10, 11.
Plunder-zucht, 145, 469.
Poeder-suiker, 441, 471, 587, 997.
Poel, 836.
Poenaliteit, 615.
Poetjoek, 671.
Politie, 282, 554, 756, 767, 816, 945, 948, 1021.
Pondgoederen, 670, 1036.
Pondok, 740, 921.
Poort, 101, 102, 147, 157, 213, 220, 222, 406, 419, 437, 821, 823.
 • -geld, 350, 352.
Porcelain, 53, 160, 621, 874.
Poriën, 493.
Portie, 259, 268, 396, 484, 485, 673.
 • (legitime), 282.
Portier, 141, 211, 351, 879, 897.
Post, 223.
 • -houder, 152, 153, 222, 305, 315, 316, 347, 348, 400, 585, 586, 710, 980.
 • -kantoor, 20, 249.
 • -mecster, 21, 86, 385.
 • -paard, 813.
 • scriptum, 889.
Pot, 622.
 • (gebrande), 876.
Potia, 132, 133, 229, 323, 581, 613, 633, 653—655, 660, 661, 674, 680, 682—684, 689, 697, 707, 739, 764, 777, 782, 785.
Potlood, 110, 111.
Potten-bakker, 630.

- Praai-brief, 979.
 Practizijn, 42, 43, 89, 209, 258,
 259, 265, 514, 561, 562.
 792, 793, 899—901, 932,
 933, 947, 955, 958—963,
 986, 994.
 . (1°), 863—867, 870, 871,
 879, 945, 956, 959, 961,
 962.
 . (2°), 387.
 . 1° klasse, 34.
 Practijk (particuliere), 864, 951.
 . (vaste), 948.
 Practijken (kwade), 519, 545, 899,
 960.
 . (ongeoorloofde), 225, 226.
 . (verkeerde), 69, 70, 758.
 Prae-advertentie, 633.
 Praecautie, 287, 747.
 Praejuditic, 60, 450, 654.
 Praerogatief, 116.
 Praescriptie, 232.
 Praesidium, 453—456, 764, 1061,
 1062.
 Praeventie, 652.
 Prauw, 2, 3, 398, 622, 624, 629,
 666, 675, 677, 717, 807, 809,
 810, 837, 1075.
 Prauwen-huis, 810.
 Prauwvoerder, 149, 675, 808.
 Preciosa, 818, 819.
 Predicatie, 45, 653.
 Predikant, 41, 42, 72, 139, 142,
 386, 595, 835, 996, 997.
 . (Luthersch), 386.
 Predikants-plaats, 45.
 Predikdienst, 184.
 Preekstoel, 180.
 Preferent, 600, 985.
 -Preferentie, 240, 287, 370, 934.
 Premie, 12, 14, 17, 62, 63, 203,
 206, 208, 230, 255, 256, 350,
 460, 548, 549, 576, 577, 815,
 936, 1048, 1069, 1070.
 Prepareren (geneesmiddelen), 865.
 Present, 337.
 . -paard, 338.
 Presentatie, 932.
 . -teren (gesloten pakketten), 983.
 President Heemraden, 325, 455, 456.
 . der hospitalen, 963.
 . Raad van justitie, 18, 26,
 45, 352, 353, 456, 889,
 1000, 1001, 1061.
 . Schepenen, 454, 455, 585,
 594, 598, 626, 648, 658, 678,
 686, 696, 734, 740, 808, 820,
 888, 889, 918, 1061, 1075.
 Pretensie, 280, 555, 556, 601, 985.
 Preventie, 1005.
 Pretext, 642.
 Prins, 613.
 Prisatie, 252.
 Privé-rekening, 81.
 Privilegeren (een pachter), 628.
 . -gie, 59, 73, 166, 989, 1051.
 Proberen (kruit), 408, 413.
 Procederen, 45, 63, 472, 862, 882,
 883.
 Procedure, 11, 17, 326, 488, 555,
 579, 982, 1007, 1009,
 1010, 1034, 1035.
 . (crimineele), 267.
 Procento, 40.
 Proces, 43, 117, 677, 715, 741, 1001,
 1003, 1009, 1034.
 . -kosten, 899.
 . -stuk, 984, 1007.
 Proclamatie, 840, 841.
 Procuratie, 741, 792.
 Procureur, 42, 89, 257, 561, 792.
 Producten, 59, 67, 124, 154, 287,
 330, 335, 385, 388, 389,
 567, 670, 677, 768, 775,
 777, 780, 782, 784, 786,
 788, 802, 805, 815, 936,
 943, 983, 1037, 1038,
 1045—1047.
 . (te velde staande), 465
 Productie, 514, 515.
 Proef-doods, 413.
 Proeven nemen, 50.
 Profil, 104, 105.
 Profijt, 41, 207, 746.
 Project, 5, 100, 105, 107, 108.
 . -lading, 19, 20.
 Prolongatie, 1032
 Pronuntiëren (sententie), 89.
 Prooi, 469.
 Proportie, 409, 416.
 Prorogatie, 1007.
 Prosecutie, 1004.
 Prostitutie, 579, 1035.
 Protocol, 736.
 . -leren (testamenten), 510
 Proto-notaris, 736.
 Provenu, 99, 202, 808.
 Provincie, 166.
 Provisie-penningen, 296, 376, 377,
 779, 784.

- Provisie van gratie, 1000.
 • justitie, 1005.
 Provisiën, 346, 402, 403, 460—462, 494, 607, 608, 676, 744, 865, 868, 897, 962, 963.
 Provocatie, 600, 642.
 Provoost, 156.
 Prijs, 25, 200, 221, 246, 259, 281, 732, 791, 792, 909, 915, 1046, 1047, 1055.
 • -bepaling, 805, 831, 878, 972, 1023, 1040.
 • -courant, 49, 50, 438, 576, 730, 731, 747.
 • -lijst, 50, 990.
 • -verhooging, 67.
 • -verlaging, 256.
 • -vermindering, 1055.
 • -vraag, 559.
 Puie, 129, 130, 283, 285, 286.
 Puncteren, 517, 546, 954.
 Punt, 220, 222.
 Pupil, 579, 580.
 Purge, 749, 1007.
 Put, 563.
 • -ter, 395.
 Pijp, 223, 363.
 • (looden), 822.
 Pijper, 981.
 Quadrant, 423.
 Qualificeren, 13, 545.
 Raad (koloniale), 32.
 • (politieke), 529, 881, 882, 904.
 • der Aziatische bezittingen, 1019.
 • van commercie, 797.
 • • discipline, 902, 969.
 • • Indië, 1, 39, 103, 285, 292, 295, 352, 452, 453, 455, 468, 743, 772, 881, 888, 905, 1008, 1009, 1061, 1062.
 • • justitie, 18, 26, 45, 51, 52, 55, 117, 139, 142, 150, 226, 228, 261, 267, 270, 271, 323, 326, 352, 353, 401, 408, 456, 464, 466, 483, 484, 488, 517, 536, 562, 572, 573, 652, 677, 741, 754, 833, 858, 882, 883, 888—890, 892, 893, 902, 906, 913, 931, 932, 937—939, 942, 944, 1001, 1077.
 • (Hooge) van justitie, 890, 1023.
 Raad van politie, 225.
 • -kamer, 466, 1003.
 • -zaal, 561.
 Rad, 415.
 Raffineren (salpeter en zwavel), 408.
 Raisonnement, 1001.
 Rak, 64.
 Rampaard, 373, 414, 415.
 • -poek-spel, 725, 726.
 Rang, 115, 142, 276, 350, 374, 411, 412, 516, 548, 550, 563, 611, 717, 772, 773, 902, 904, 925, 951, 1005, 1023, 1025, 1047.
 • -lijst, 142.
 Rantsoen, 22, 68, 101, 216, 217, 220, 272, 295, 296, 299, 303, 453, 460—462, 708, 828, 839, 879, 933, 995, 996.
 • -geld, 81, 519.
 Rapport (tiendaagsch), 45.
 • -ganger, 80, 82—84, 123.
 Rasamala, 671.
 Ratificatie, 51, 129.
 Ratione officii, 882, 883.
 Rauactie, 1006.
 Realist, 203.
 Recepis, 461, 488, 818, 819, 875, 876.
 Recherche, 631.
 Recht, 881.
 • (inkomend), 98, 158, 604, 606, 609, 677, 914, 1028.
 • (in- en uitgaand), 33, 41, 44, 157, 158, 330, 335, 585, 598, 616, 637, 704, 706, 815, 1049, 1072.
 • (uitgaand), 602, 606, 611, 636.
 • -bank, 767, 894, 1004, 1007.
 • -dag, 561, 899, 1001, 1003.
 Rechter, 11, 234, 267, 335, 362, 401, 489, 556, 659, 662, 663, 688, 690, 692, 741, 890, 899, 940, 1051, 1052.
 • (competente), 1032.
 • (dagelijksche), 642, 1006.
 Rechters-ambt, 893.
 Rechtsgeleerde, 716, 940.
 • -geleerdheid, 893.
 • -pleging, 463.
 Rechtspreken, 663, 840, 862.
 • -vaardigheid, 767.
 Reclameren, 232, 367, 809.

- Recognitie, 191, 194, 211, 291.
 396, 446, 448, 451, 454—457,
 567, 586, 587, 598, 599, 621.
 669, 711, 713, 714, 716, 718—
 723, 728, 737, 739, 785, 787.
 788, 919, 921, 923.
 Recollement, 258, 259.
 Recollements-rol, 258.
 Reconvalescent, 160, 948, 950,
 1023, 1026, 1027.
 Recouvreren (schulden), 1079.
 Recruut, 1048.
 Redemptie-geld, 157, 580, 581, 606,
 609, 611, 665, 707, 1071.
 Reden (praegnante), 212.
 Redoute, 102, 823.
 Redres, 334, 730, 1063.
 -seren (verzuim), 732.
 Reductie, 101, 515, 549, 819, 1004.
 Reeder, 245, 246, 478, 1043.
 Reederij, 396, 397.
 Reformatien, 1004.
 Reforme, 751, 1063.
 Regen-mouson, 382, 494, 627, 943.
 Regent, 37, 135, 211, 337—345,
 348—350, 381—385, 387,
 400, 445, 449, 475—478,
 502, 563—569, 574, 767,
 775—777, 779—786, 788,
 802—804, 869, 884, 901,
 943, 1029, 1031, 1068.
 -schap, 152, 337, 338, 340—
 342, 344, 348, 381, 400, 441,
 477, 508, 564, 566—568, 575,
 654, 776, 777, 779—782, 784—
 788, 901, 1045.
 Regents-verwisseling, 799.
 Regerings-vorm, 885.
 Regiment, 144, 771.
 van Luxemburg, 890.
 " Wurtemberg, 520,
 522, 528, 546, 858, 859, 925.
 Register, 112, 826.
 (alphabetisch), 531.
 Registreren, 486, 488, 736, 741,
 770, 1068.
 Reglement (militair), 902.
 administratiën te Batavia,
 745.
 afbetaling tractementen,
 1023.
 alarm, 146, 407, 596.
 artilleristen, 405, 411.
 begravenissen, 898, 967.
 brandspuiten, 155.
 Reglement directeur fortificatiën, 221.
 in- en uitweging, 757.
 lijkstatien, 142, 213, 909.
 negotie-kantoor, 30.
 oorgeld, 322, 443.
 pracht en praal, 137, 138,
 140, 211—213, 319.
 tractements-kantoren, 518,
 1030, 1031.
 Regres, 14.
 Reinheid, 208.
 Reinigen, 671, 866, 947, 955, 956.
 -ging, 897.
 Reis, 331, 340, 344, 346, 348, 773,
 791.
 (bovenlandsche), 777, 782, 786.
 (verloren), 974.
 -kosten, 170, 773.
 Reizen (te gemoet), 317.
 Rekening, 42, 89, 91—94, 107, 236,
 241, 367, 556.
 (looze), 547, 549.
 (particuliere), 453.
 van soldijen, 764, 774.
 winnende maandgel-
 den, 28.
 en verantwoording, 473
 doen.
 792, 794.
 Rekest, 205, 464, 547, 584, 709,
 712, 1003, 1038.
 civiel, 54, 1007, 1008.
 Relief, 514, 515, 1004.
 Relivement, 1007.
 Rembours, 253.
 Remboursement, 88, 481, 603.
 Remissie, 158, 336, 599.
 Remitteren, 97, 482.
 Remonstrantie, 772.
 Remuneratie, 726.
 Rendement, 233, 267, 729, 870.
 Rendez-vous, 147, 156.
 Renten, 42, 483, 777, 781, 785,
 1020, 1025.
 Renuntiëren van productie, 514.
 Renversaal, 489.
 Renvoyeren aan den Raad van jus-
 titie, 902.
 Reparabel, 119.
 Reparatie, 24, 51, 64, 70, 99, 101—
 105, 108, 111, 115, 118, 119, 215,
 221, 222, 303, 364, 378, 397,
 405, 420, 439, 440, 626, 627,
 667, 822—825, 828—830, 903,
 929.

- Repareren, 176, 177, 187, 189, 192, 194, 195, 391, 393, 808, 828, 957.
 Repartitie, 108, 570, 936.
 Repatriëren, 4, 548, 873, 982.
 Repliek, 514.
 Represaille, 245, 246.
 Representant, 162.
 Reproche, 514.
 Republiek, 50.
 • (Bataafsche), 1019, 1021.
 • (Fransche), 199, 332, 843, 915.
 Reputatie, 884, 886.
 Requisit, 939, 962.
 Requisitie, 872.
 Reserveren voor de Compagnie, 618.
 Resident, 59, 67, 114, 226, 227, 273, 289, 293—295, 297—300, 305, 306, 399—401, 477, 564, 592, 703, 790, 862, 869, 914, 1029, 1031, 1053, 1060, 1068.
 Residentie, 90, 161, 495, 1005, 1006.
 Residentie, 709.
 Resolutie commissoriaal, 161, 162.
 Respijt, 1008.
 Restant, 2, 22, 64, 235, 243, 363, 415, 588, 731, 753—755, 760, 865—867, 879, 962, 963, 1040.
 • -memorie, 762.
 Restitueren (winst met hanen-gevecht), 655.
 Restitutie, 287, 324, 325, 830.
 • -tio in integrum, 55.
 Retardement, 89, 514.
 Retireren, 136, 802.
 Retorsie, 245.
 Retour, 58, 60, 451, 606.
 • -goederen, 167, 170, 253.
 • -schip, 4, 19, 20, 28, 38.
 • -vloot, 1010.
 • -neren over Batavia, 37.
 Retranchement, 996.
 Retroacta, 120.
 Reveille, 146.
 Revenuen, 685.
 Reviseur (adjunct), 462—464.
 Revisie, 462—464, 489, 938, 984.
 Revue, 927.
 Richtsnoer, 868, 1000.
 Ringsloot, 628, 636, 648.
 Risico, 50, 89, 111, 284, 337, 360, 575, 727.
 Rivier, 222, 563, 622—624, 676, 803, 821, 822.
 Roede (in de) vallen, 180.
 Roer, 978, 979.
 • -ganger, 863.
 Roet, 22, 417, 424.
 Roeijer, 315, 395.
 Rok, 57, 779, 783.
 Rol, 13, 43, 209, 259, 514, 515, 561, 562, 792, 793, 899—901, 932, 1003, 1010.
 • van autorisatie, 78, 91.
 • -dag, 741.
 • -paard, 409, 411, 416, 420, 421, 438.
 Rondbrengen (rapporten, enz.), 385.
 Ronde, 339, 963.
 • doen, 956.
 Rondloopen (met vleesch te koop), 634.
 • -per, 622.
 Rondschieten, 68.
 • -zwerfen, 11, 19.
 Ronggeng, 776, 781, 785.
 • -spel, 132.
 Roof, 912.
 • -zucht, 145, 469, 1041.
 Ropij, 125—127, 1069, 1070.
 Rotan, 65, 74, 75, 80, 228, 329, 377, 378, 667, 920, 921.
 Rouw, 473.
 • -goed, 987.
 • -mantel, 987.
 • -wagen, 910.
 Roven (buffels, enz.), 11.
 Rover, 9, 815.
 Roversbende, 332.
 Roverij, 10.
 Royeren, 209, 793, 933.
 Ruiling, 64, 410, 411.
 Ruine, 124, 245, 266, 321.
 Ruitenkaart, 530.
 Run-bak, 559.
 Rundvleesch, 831, 872.
 Rust, 8, 132, 133, 151—153, 183, 577, 1020.
 • (publike), 139, 709, 734, 767, 918, 932.
 • -verstoorde, 988.
 • -verstoring, 9.
 Rijden, 141, 142, 212—213.
 Ryd-geld, 1031.
 Rijk, 1002.
 Rij-paard, 157, 322, 323, 376, 385, 399, 724, 726.

- Rijst, 48, 54, 90, 93, 101, 154, 184, 199, 200, 215—217, 219, 271, 286, 289, 299, 331, 337—342, 344, 347, 348, 357, 378, 382, 386, 402, 403, 445, 449, 472, 636—640, 647, 648, 700, 706, 709, 728, 729, 764, 777, 786, 791, 792, 836, 839, 894, 895, 916, 917, 954, 964, 970, 971, 990, 996, 1018, 1048, 1049, 1053—1060, 1073, 1081.
- -bazaar, 1056, 1057.
 - -blok, 902.
 - -cultuur, 58, 59, 588—590, 701.
 - -gewas, 1059.
 - -magazijn, 917.
 - -markt, 647, 791.
 - -veld, 564.
- Rijtuig, 138, 139, 157, 211, 375, 467, 789.
- Sacrament, 45.
- Sagoe, 500.
- Salaris, 42, 124, 126, 232, 239, 240, 268, 278, 290, 350, 351, 365, 366, 370, 572, 573, 587, 730, 758, 778, 782, 783, 912, 1076.
- -lijst, 977.
 - -rekening, 232, 238.
- Saldo, 282, 367, 368, 438, 552, 859.
- Salempoeri, 501.
- Salpeter, 394, 408, 417, 500, 746.
- Salut, 381, 413.
- -shot, 595.
- Salvatie, 514.
- Salvo, 381.
- Sampang, 398, 676, 676, 806, 807, 859.
- Sanctie, 771.
- Sandelhont, 671, 672.
- Sapanhout, 500, 671, 672.
- Schaal, 384, 669, 671, 672, 933.
- Schaap, 632, 633.
- Schaar, 621.
- -laken, 857.
- Schaarsheid, 109, 273, 472, 791, 895, 970, 1047, 1055, 1059.
- Schade, 63, 89, 90, 135, 233, 235, 270, 460, 485, 498, 642, 752, 755, 832, 909, 978, 984, 985, 989, 991, 1069.
- -loos stellen (een schrijver), 718.
- Schadeloosstelling, 70, 83, 175, 321, 328, 395, 445, 561, 728, 811, 1033.
- -vergoeding, 245.
- Schaftbaas, 387, 863—865, 872, 880, 945, 953—955, 961, 963.
- Schaften, 827.
- Schafterij, 961, 966.
- Schaftlijst, 961.
- Schans, 101.
- Schat, 292.
- Schavot, 742.
- Scheeps-behoefsten, 27.
- -benoodigheden, 5.
 - -bevelhebber (vreemd), 47.
 - -boekhouder, 94.
 - -boord, 40.
 - -gebruik, 440.
 - -gelegenheid, 548, 574, 881.
 - -gezagvoerder, 272.
 - -kapitein, 82, 83, 123.
 - -kleederen, 28.
 - -officier, 68.
 - -oppermeester, 949.
 - -overheid, 3, 7, 40, 45, 51, 460, 894, 908.
 - -papieren, 279.
 - -ruimte, 37.
 - -soldij, 92, 93.
 - -timmerman, 23, 56, 523, 831.
 - -werf, 56.
- Scheepvaart, 877.
- Scheiding, 487, 887.
- Scheldwoord, 946.
- Schelling, 128, 629.
- Schenken (bedorven dranken, enz.), 693.
- Schepenen, 19, 38, 42, 89, 100, 103, 105, 141, 150, 209, 213, 221, 225, 231, 258, 270, 282, 316, 323, 351, 356, 385, 387, 390, 421—423, 454, 479, 486, 514, 561, 572, 573, 585, 587, 630, 662, 677, 678, 690, 735, 741, 792, 794, 814, 820, 829, 831, 833, 837, 838, 858, 868, 889, 892, 898, 899, 906, 910, 924, 981, 983, 1036, 1046, 1055, 1056, 1058, 1059, 1067, 1077.
- Schepeling, 318, 477.
- (Javaansch), 862
- Schepen-kennis, 364.
- Scherp-regter, 571, 573.
- Scheuren (windfels), 958.

- Schieman, 546.**
Schieten, 147, 156.
Schiet-geweer, 8, 10, 13, 117, 146, 147.
Schilder, 216.
Schildpad-hoorn, 671.
Schildwacht, 827.
Schip, 233, 474.
 - (aangelegd), 204.
 - (afgelegd), 576.
 - (afgevaren Comp^a), 56.
 - (Comp^a), 4, 6, 19, 20, 24, 34, 45, 46, 111, 116, 170, 247, 259, 280, 310, 379, 407, 439, 440, 534, 539, 544, 576, 607, 615, 677, 706, 722, 723, 755, 790, 945, 977, 978.
 - (Deensch), 797, 983.
 - (Engelsch), 244, 245, 819, 908, 909.
 - (ingehuurd), 2, 6, 75, 247, 859, 860.
 - (inlandsch), 40.
 - (onttakeld), 159.
 - (opgelegd), 136.
 - (particulier), 24, 69—71, 83, 136, 314, 319, 396.
 - (vreemd), 40, 207, 254, 278, 279, 315, 316, 318, 319, 355, 379, 442, 478, 479, 574, 605, 606, 677, 732, 873, 916, 948, 977, 1038, 1046.
 - (vijandig), 135, 136, 247, 259.
 - -per, 279, 574, 639, 640, 979.**Schoen, 206.**
Scholarch, 121, 350.
Scholier, 303.
School (Chineesche), 730.
 - (Comp^a), 223, 822.
 - -wezen, 120.**Schoonhouden, 230, 629, 667, 669, 947, 957.**
 - -maken, 16, 218, 220, 620, 635.
 - -vader, 1000.
 - -zoon, 1000.**Schop, 803.**
Schorsing, 881, 882.
Schot, 147, 407, 596, 803, 913.
Schout, 712, 717, 718, 740, 743, 812, 987, 1075.
 - -bij-nacht, 319, 334.**Schouw, 150, 378, 408, 413.**
Schouwen (vee), 634.
- Schouwing, 387.**
Schoven (kruitvaten), 439.
Schriftuur, 112, 113, 576, 578, 899—901.
Schrik, 1063.
Schroef-pers, 277.
Schroot-koker, 421.
Schrijf-behoeften, 83, 84, 86, 267, 348, 453.
 - -dienst, 795.
 - -fout, 516.
 - -gereedschap, 35, 236, 300, 311, 318, 364, 365, 943, 1011—1016.
 - -kantoor, 5, 35, 75, 104, 300, 537, 544, 576, 758, 952.
 - -loon, 84, 120, 186, 187, 189—192, 194, 198, 199, 206, 265, 393, 394, 715, 795, 796.
 - -papier, 318.
 - -werk, 35, 84, 115, 392, 716, 952, 1012, 1081.**Schrijver, 68, 84, 288, 348, 365, 391, 395, 504, 571, 576, 577, 579, 585, 587, 672, 718, 788, 825, 828, 864.**
 - (Chineesch), 115.
 - (inlandsch), 374.
 - (Javaansch), 778, 782, 783.
 - (Maleisch), 115.**Schudding, 1026.**
Schuil (zich) houden, 9, 10, 16, 475, 478, 974.
 - -hoek, 1031.
 - -plaats, 28, 254.**Schuit, 68, 378, 536, 615.**
Schuiten-dok, 821.
Schuiven (opium), 678, 679, 735, 817, 818, 832, 922, 942.
Schuld, 166, 167, 169, 227, 234, 266, 267, 281, 359, 362, 363, 367, 383, 482, 517, 519, 549, 555, 556, 574, 786, 799, 814, 835, 932, 1021, 1078, 1079.
 - (desperate), 236.
 - (hypothecaire), 208.
 - (particuliere), 562.
 - (uitstaande), 231, 236.
 - -eischer, 267.**Schuldenaar, 835.**
Schuldennis, 683, 693.
 - -looper, 550.**Schulden maken, 925.**
Schutsluis, 495.

- Schutterij, 57, 381.
 Schijn, 630.
 Scriba, 226, 227, 238, 305, 369,
 401, 458, 906, 907, 1034.
 Scribent, 263, 288, 1013, 1015,
 1016.
 Scrupule, 454.
 Seclusie, 660, 680, 689, 697.
 Secretarie (generale), 33, 75, 104,
 120, 201—205, 208, 583, 664,
 824, 906, 1028.
 Secretaris, 169, 170, 238, 305.
 . (Chineesch), 585, 730,
 916.
 . Bank van leening, 268,
 306, 908.
 . Boedelmeesteren, 488,
 906.
 . Heemraden, 906, 1053,
 1054.
 . Hooge Regering, 184, 185,
 202, 285, 286, 1024.
 . Raad van justitie, 226,
 227, 466, 906, 984, 1000,
 1003.
 . Schepenen, 42, 43, 352,
 484—486, 630, 736, 763,
 792, 793, 906, 982, 1077.
 . Vendumeesteren, 282.
 . Weeskamer, 281, 455,
 488, 510, 513.
 . van politie, 292, 295,
 297, 304.
 Secreteren, 63, 460, 577, 936, 992,
 1070.
 Secretesse, 115, 282, 1052.
 Secureren, 113, 818.
 Securiteit, 253, 287, 638.
 Sein, 135, 149, 150, 156, 247, 596,
 979, 980.
 . -schot, 837.
 Seminarium, 121.
 Sensatie, 308.
 Sententie, 89, 462—464, 938, 1002,
 1008, 1009.
 Sepoet, 330, 335, 617.
 Seponeren, 604, 736.
 Sequester, 552, 631.
 Sequestratie, 466.
 Serang, 222, 821.
 Sergeant, 62, 152, 294, 350, 351,
 412, 546, 557, 570, 776, 778,
 781, 783, 839, 902, 981, 1022.
 Servituut, 564, 566.
 Sessie, 741.
 Signatuur, 62.
 Simulatie, 1002.
 Situatie (critieke), 468.
 Sjahbandar, 8, 41, 47, 48, 94, 141,
 142, 146, 150, 208, 256,
 257, 271, 280, 292, 314,
 355, 380, 442, 465, 475,
 477, 514, 574, 585, 587,
 598, 600, 606, 608, 609,
 615—617, 638, 639, 642,
 671, 732, 805—807, 816,
 834—836, 862, 913, 916,
 944, 947, 954, 967, 972—
 974, 983, 1036—1040,
 1046, 1067, 1071, 1076,
 1079.
 . -rij, 150, 638, 639, 642,
 869, 1028.
 Sjerp, 443.
 Slaaf, 151, 157, 180, 186, 187, 191,
 207, 216—220, 255, 316, 329,
 355, 356, 364, 378, 391, 393—
 395, 434, 435, 468—471, 480,
 486, 487, 535, 556—558, 580,
 581, 597, 609—611, 623, 624,
 652—656, 658—660, 662, 663,
 668, 679, 680, 683—685, 687—
 689, 691, 695, 697—699, 706,
 707, 712, 828, 865, 866, 869,
 873, 895—897, 915, 917—920,
 923, 955—957, 959, 961, 970,
 971, 1037, 1058, 1071.
 . (Comp^s), 36, 37, 216, 224,
 825—828, 1050.
 . (gehuurde), 37.
 . (zieke), 357.
 Slaan, 663, 691.
 Slachten, 61, 179, 330, 331, 336,
 585, 587, 624, 632—636, 716,
 725, 735, 984, 987.
 . -ter, 634, 635, 987.
 . -terij, 336, 776, 781, 787, 984,
 986.
 Slachtoffer, 1039.
 Slaper, 75, 316, 317, 672, 1036.
 Slaven-handelaar, 597, 1071.
 . -transport, 238, 369.
 Slavernij, 225.
 Slavin, 217, 327, 896.
 Slepén (hout), 804.
 Sleutel, 237, 351, 368, 420.
 Sloep, 395, 858, 859.
 Slonsje, 422.
 Slopen (afgevaren Comp^s schepen), 56.
 Slordigheid, 218.

- Slot, 64, 392.
 Sloten-maker, 302, 620.
 Sluik (ter), 614.
 Sluikerij, 603, 608, 616, 619, 638.
 Sluikhandel, 20.
 Sluikweg, 677.
 Sluis, 100—102, 107, 223, 628, 648, 822, 823, 903.
 Sluitboom, 222, 821.
 Sluiten (boeken), 36, 164, 525, 531, 552, 730, 731, 794, 858, 861,
 . (den Boom te Batavia), 903.
 Sluitgeld, 828.
 Smeef-kolen, 930, 931, 1048.
 Smid, 149, 216, 219, 302, 391—393, 412, 523, 620, 930, 931.
 . (Chineesche), 830.
 Smids-ambacht 192, 193.
 . -winkel, 30, 191, 192, 219, 931.
 Smokkelaar, 330.
 . -larij, 1075
 Smokkelhandel, 329, 442.
 Snaphaan, 16, 64, 120, 147, 873, 897, 898, 913, 916.
 . -patroon, 419.
 Sneuvelen, 256, 558.
 Snoeijen (geld), 1006.
 Snuisterijen, 621, 628, 651, 677.
 Soberheid, 212, 571.
 Soboles, 940.
 Societeit van Suriname, 32.
 Soerat koeliling, 622.
 Soeri, 649, 693, 694.
 Soldaat, 61, 134, 145, 249, 255, 339, 341, 345, 347, 349, 494, 551, 902, 994, 995, 1027.
 . (inlandsch), 838.
 Soldij, 36, 77, 78, 87, 91, 92, 94, 134, 145, 515, 569, 652, 771, 1012, 1020.
 . -bediende, 87, 92, 94.
 . -boek, 36, 78, 515, 516, 519, 520, 529, 530, 547, 548, 552—554, 1012.
 . -houder, 297, 298, 303, 304, 400.
 . -kantoor (generaal), 515, 517, 519, 552.
 . -overdrager, 292, 295, 305, 1013—1015.
 . -papieren, 7.
 Soldij-rekening, 28, 77, 79, 90—92, 272, 550.
 Solemniteit, 381.
 Solidum (in), 599.
 Sollicitatie, 1009.
 Solutie, 514.
 Sommarium, 527.
 Sommatie, 600.
 . -cedul, 488, 490.
 Sorteren onder iemand, 14.
 Soulaas, 134, 145.
 . -lageren (weduwen, enz.), 447.
 Sous-lieutenant ter zee, 45, 160.
 Souverein, 54, 66, 141, 166, 211, 333.
 . (representatieve), 1064.
 Souvereiniteit, 31, 1006.
 Span, 789, 1027.
 Specerijen, 37, 52, 54, 76, 160, 244, 257, 355, 363, 403, 453, 677, 728, 746, 747, 760, 807.
 Specerij-kist, 391.
 . -pakhuis, 222, 287, 821.
 Specificatie, 26, 176, 177, 221, 404, 415, 417, 418, 436, 437, 730, 731, 828—830, 866, 867, 926, 962.
 Spectator, 674.
 Speelkaart, 664.
 . -zucht, 685.
 Spek, 271, 403, 962, 963.
 Spel, 567, 658, 661, 664, 665, 692.
 Spelen, 659—661, 663, 664, 687, 689—693, 737, 776, 781, 785, 918, 919, 976.
 Spendatie, 316, 400.
 Spiauter, 277, 459, 671, 936.
 Spiegel, 621.
 Spilet, 410, 418.
 Spillage, 40, 65, 70, 192, 262, 301, 747, 760, 761, 931, 997.
 Spilleren, 499, 501.
 Spoelen (vischmarkt), 667.
 Spolie, 1006.
 Spons, 603.
 Spring-tocht, 51.
 Spurius, 940.
 Spuug-bali, 956.
 Spijker, 22, 24, 70, 109, 289, 299, 417, 418, 424, 747, 755, 804.
 Spijs, 865, 866, 961, 962.
 Spijzigen, 971, 1056.
 Staaf, 261, 262.
 . -koper, 672, 677, 746, 1081.
 Staal, 109, 289, 747.
 Staat (huwelijksche), 1033.

- Staat (precise), 896.
 • -kunde, 127, 884, 887.
 • -rekening, 239, 367, 485, 752.
 • -sie, 446.
 Staats-bestuur, 840.
 • -inrichting, 1021.
 • -regeling, 1017, 1018, 1021, 1041, 1064, 1065.
 Stad, 1006.
 • -houder, 30, 31, 173, 256.
 Stads-apotheek, 994.
 • -chirurgijn, 563.
 • -drukker, 137.
 • -gebouw, 100.
 • -kas, 258, 301, 321, 326, 351, 562, 601, 649, 657, 686, 694, 793, 808—811, 833, 900, 967, 973, 988.
 • -lasten, 38
 • -meester, 939, 944.
 • -poort, 142, 652, 694.
 • -punt, 222.
 • -vendu-kantoor, 336, 358.
 • • -meester, 364.
 • -wal, 16, 129, 929.
 • -werken, 61, 820, 824, 911.
 Staf, 773.
 Stal, 325, 635, 660, 688, 737.
 Stamboek, 515, 516, 518, 520, 529—531, 534, 541, 546, 548, 551—554, 816, 817.
 Stand (militaire), 925.
 Stank, 560, 667, 957.
 Staten-Generaal, 28, 30, 129, 160, 161, 245, 254, 283, 331, 333, 357, 1065.
 Statering, 259.
 Statuten (oude), 282.
 • van Batavia, 254, 462, 463.
 Steen, 223, 929.
 • -bakker, 630.
 • -houwer, 215, 219, 390—392, 825.
 • -kool, 23.
 • -soort, 109.
 • -springen, 109.
 Stelen (visch), 1074.
 Stelhout, 424.
 Stem (concluderende), 772.
 Stempel, 261, 277, 629.
 • (Comp^a), 62.
 Sterfgeval, 465, 481, 493.
 • -huis, 482, 483, 488, 911, 912.
 • -te, 356, 885.
 Sterkte (korte), 317, 538, 539.
 Sterkte-lijst, 952, 953.
 Sterven, 218, 327, 547, 558, 626, 867, 950, 953, 1023.
 Steven-geld, 474.
 Stilstaan van gage, 51.
 • -stand, 72, 548.
 • -zwijgendheid, 249.
 Stoelen-maker, 620.
 Stoep, 148, 660, 688, 717.
 Stof, 931.
 • -goud, 127.
 Stok, 667.
 Stoken, 949, 956.
 Stoten, 663, 691.
 Straat, 147, 148, 156, 621—625, 649, 662, 690, 694, 742, 863, 920, 1072, 1073.
 • -schender, 663, 691.
 Straffen (lijfeigenen), 1031.
 Straf-oesening, 756.
 • -plaats, 400.
 Strand, 16, 136, 476, 494, 802, 929.
 • -batterij, 249, 404, 405, 407, 411, 419, 437, 839, 929, 930, 993, 1080.
 • -wacht, 642.
 Stremmen, 33, 44, 215.
 • -ming, 53.
 Stroo-mat, 74.
 • -zak, 74, 75, 80, 302, 348, 997, 1048, 1049.
 Stroop, 576, 580, 613, 656, 676, 704.
 Stuage, 37.
 Stuiver, 629, 988.
 Stuk (officiël), 33.
 • (bij het), 634.
 • -goederen, 603.
 Stuurman, 222, 821.
 Stijging, 388, 389.
 Subject (gevaarlijk), 826.
 • (schadelijk), 12, 14.
 Subordinatie, 577, 869, 1063.
 Subsidie, 448.
 Substituut, 150, 222, 598, 599, 716, 718, 720—726, 740, 741, 1078.
 • -secretaris, 168.
 Succesuur, 164, 450, 495, 496, 592, 795.
 • -sie (collaterale), 479, 481, 482, 484, 582, 763.
 Suiker, 58—60, 67, 403, 465, 570, 580, 587, 588, 590—592, 640—642, 670, 771, 676, 699, 702—

- 704, 705, 805, 878, 879, 917,
972, 1036, 1047, 1073.
- Suiker-cultuur, 58, 60, 66, 286,
304, 588—592, 699—703,
764.
- -fabriekant, 286.
 - -fabricatie, 66, 763.
 - -leverancier, 441.
 - -molen, 58—60, 66, 67, 132,
133, 229, 329, 570, 589, 590,
592, 613, 636, 640, 676, 677,
699—701, 703, 763, 764,
776, 781, 787.
 - -molenaar, 58, 59, 67, 286,
465, 471, 570, 571, 700, 702,
764, 998.
 - -pakhuis, 80, 762, 821, 997.
 - -riet, 589, 590, 701.
 - -teelt, 700.
- Sultan, 19, 401, 457, 790, 1031.
- Supercarga, 983.
- -solutie, 514.
- Supliek, 514
- Supplement, 211.
- Suppleren (overleden kalfaat-jongens),
176.
- Suppoost, 43, 161, 163, 166, 168,
309, 312, 415, 436, 439,
460—462, 676, 762, 816,
865.
- (1°), 27, 29, 68, 69, 79,
82, 83, 96, 97, 123, 175, 282,
503, 506, 509, 516, 796, 797,
817, 1013—1015, 1038.
- Surchéance, 158, 336, 540, 546,
599, 1009, 1010.
- Surcheren (amphioen- en dobbel-
kitten), 18.
- Surpasseren, 87.
- Suspect, 116.
- Suspenderen, 579, 1004.
- -sie, 1001.
- Suspitie, 279, 280, 638, 639, 1002,
1075.
- Taal, 997.
- (Engelsche), 276, 278.
 - (Fransche), 276, 278.
 - (Javaansche), 292, 906.
 - (Maleische), 350, 769, 800, 825.
 - (Portugeesche), 350.
- Tabak, 612, 643, 644, 651, 706,
915.
- Tabaks-pijp, 651.
- Tabak-verkooper, 644.
- Tabak-warong, 724.
- Tabel, 409, 416, 417.
- Tafel, 240, 364, 454, 664.
- (de hooge), 97.
 - -geld, 445, 448, 924, 925.
 - -gast, 651.
 - -goed, 160.
- Takkebos, 998.
- Talmen met het afbreken van huizen,
837.
- Tamboer, 147, 182, 981.
- Tandil, 222, 821.
- Tantum, 873.
- Tap, 409.
- Tapnering, 649, 650, 652, 653, 695.
- Tappen, 648, 649, 651—653, 656,
693—695, 918.
- Tapper, 651—654, 695, 733, 1006.
- Tapperij, 648, 682, 732, 733, 917.
- Tarief, 571.
- Tarra, 394, 671, 997.
- Tarwe, 158, 806, 1047.
- Tasthaak, 422.
- Taxateur, 252, 486, 487, 490, 736,
763.
- Taxatie, 482, 486, 487, 604, 618,
619, 735, 736, 763, 915.
- -lijst, 487.
- Taxeren, 481, 496.
- Teeken, 182, 655, 667.
- (uiterlijk), 211.
 - van distinctie, 138—140.
- Teekenaar, 969.
- -nen, 110, 181.
 - -ning, 103, 106, 112, 113, 409,
416, 804.
- Teeken-instrument, 110.
- -werk, 115.
- Teer, 23, 110, 417, 418, 504.
- Tegemoetkoming, 1053.
- (geldelijke), 41.
- Tegenspraak, 655.
- -weer, 469.
- Tehuisvaren, 518.
- Tekortkoming, 752, 753, 816.
- Tellen, 477, 547, 827.
- Teller, 88.
- Tempel (Chineesche), 730, 982.
- Tent, 1027.
- Tentoonstellen onder de galg, 572.
- Terechtstellen te Cheribon, 401.
- Termineren, 258, 1005.
- Termijn, 14, 88, 89, 158, 165, 252,
258, 269, 336, 366, 396, 467,
487, 489, 491, 514, 515, 569.

- 570, 588, 600, 763, 833, 837,
 868, 899, 900, 1010, 1028, 1060.
 Termijn (kort), 328.
 • van productie, 258.
 Territoir (Comp^s), 885.
 Terugreis, 37, 965.
 Testament, 41, 479, 484, 488, 510,
 540, 547.
 • -teur, 480, 481, 486.
 • -trice, 481, 486.
 Testeren, 66, 540, 552, 553.
 Tevredenheid, 887.
 Thauwe, 624.
 Thee, 160, 403, 624, 670, 671, 715,
 794, 874, 938, 1021, 1026,
 1072.
 • -rekest, 201—203.
 Tienden, 564, 643.
 Timmerage, 105, 108, 109, 115,
 215, 323, 627, 823—825, 829,
 858, 903.
 Timmerjongen, 219.
 • -loots, 219.
 • -man, 149, 177, 216, 303,
 314, 378, 390, 391,
 412, 550, 620, 825,
 826.
 • • (Chineesch), 55, 98,
 830.
 Tin, 109, 244, 289, 329, 459, 671,
 672, 677, 746, 807, 990.
 • -handelaar, 329.
 Tinnegieter, 216.
 Titel, 115, 174, 563, 904, 1078.
 Titi, 718.
 Titulatuur, 47, 333, 877, 878, 890,
 891.
 Tjap, 632, 712, 809, 832, 922, 923.
 Tjatjah, 296.
 Tjioko, 725, 726, 737.
 Tjoeke, 919.
 Tjoetak, 441, 568, 569, 901.
 Tjunia, 509, 675, 807—811, 837,
 859.
 Toeak, 649, 693, 694.
 Toegang, 772.
 Toekang-tali, 669.
 Toelage, 122, 144, 179, 210, 264,
 294, 296, 298, 303, 315, 386,
 390, 393, 394, 399, 452, 504,
 545, 745, 827, 897, 903, 908,
 942.
 Toemenggoeng, 350, 768, 884.
 Toenaam, 537, 539, 540.
 Toeschouwer, 733, 734.
 Toespijs, 61, 216.
 Toetellen (kettingsgangers), 826.
 Toeval, 118, 640.
 Toevoer, 215, 885.
 Toeweging, 40.
 Tol, 36, 41, 98, 134, 158, 601,
 603—605, 607, 610, 611, 613,
 617—620, 636—644, 665, 666,
 704—707, 915, 1006, 1028,
 1050, 1071, 1072.
 • -boom, 135.
 • -briefje, 621.
 • -brug, 134, 135.
 • -heffing, 604, 612, 915, 1078.
 • -vrij, 610, 611, 706, 1078.
 • -letje, 664.
 Tom, 565, 566.
 Toneel-spel, 673.
 Top, 776, 781.
 • -baan, 454, 585, 586, 657—659,
 661, 663, 664, 678, 682, 685,
 686, 688, 690, 691, 713—716,
 718, 720, 721, 723—725, 737,
 918, 922.
 Topeng-speler, 716, 717.
 Tophuis, 657—659, 686, 688, 918.
 • -kit, 218.
 • -pen, 657, 658, 660—664, 685,
 687, 689—693, 737, 919, 971,
 976.
 • -tafel, 331, 454, 455, 457, 656,
 659—661, 663, 688, 691, 719,
 729, 918, 919, 976.
 • -warong, 659, 660, 688.
 Tortureren, 572.
 Tortuur, 573.
 Tourbeurt, 359.
 Touw, 150, 809, 943.
 • -verkooper, 669.
 Traagheid, 441.
 Traan, 22.
 Tractaat, 51, 129—131, 143.
 Tractement, 69, 81, 83, 85—87, 95,
 96, 115, 121—123, 144, 170, 171,
 175, 177—179, 185, 187—190,
 192, 193, 197—200, 202—207,
 230, 263, 265, 266, 276, 284,
 310—312, 336, 338, 340, 342,
 344—346, 350, 353, 354, 365,
 373, 377, 378, 387, 388, 392—
 394, 396, 397, 399, 402, 442,
 447, 451, 452, 455, 457, 509,
 511, 515—520, 522, 525, 528,
 530, 531, 534—537, 542—546,
 548—551, 553, 562, 573, 593,

- 717, 718, 720, 722, 723, 725,
727, 729, 757, 761, 762, 779,
783, 790, 795—797, 816, 817,
831, 860, 880, 888, 897, 904,
906, 907, 924, 925, 938, 949,
951, 958, 960, 963, 965, 981,
986, 992, 994, 1011, 1013—1017,
1022, 1030, 1031, 1033, 1034,
1050, 1062, 1076, 1081.
- Tractement-boek, 516, 520, 529—
532, 534, 535, 541,
546—549, 551—554,
1012, 1013.
- -kantoor, 534—548, 551,
553, 569, 950, 1011—
1016.
- -kantoor (gener.), 515—
517, 519, 793, 816.
- Tractements-verhooging, 1023.
- Tracteren (lootsen), 979.
- Trafiek, 559, 560.
- Traineren (rechtzaak), 257.
- Trainissement, 314.
- Transactie, 465.
- Translaat, 47, 48.
- -lateren (vredes-tractaat), 129.
- -lateur, 276, 292, 295, 297, 298,
305, 800, 906
- • (Javaansch), 778, 782.
- • (Maleisch), 782.
- Transport, 231, 236, 238, 240, 288,
310, 325, 347, 358, 364,
382, 385, 487, 489, 494,
554, 555, 565, 964, 1006,
1048.
- (vrij), 112, 114.
- doen, 112.
- Transporteren, 90, 220, 483, 1027.
- Transport-geld, 535.
- Trap, 285, 286.
- Trasi, 612, 665.
- Trein, 178, 441, 442.
- Trekbeest, 804.
- -paard, 149, 322, 375, 376, 385.
- Tripang, 329, 330, 335, 607, 612,
617, 666, 707.
- Troeboe, 612, 666, 707.
- Troepen (Wurttembergsche), 540,
543.
- Troetel, 443, 459.
- Trom, 146, 147, 156.
- -lijn, 572.
- -pet, 32, 146.
- • -geschal, 130.
- • -ter, 214.
- Trouw, 145, 558, 579, 885.
- (goede), 744.
- (kwade), 17, 112, 113.
- -belofte, 999.
- Trouwen, 580, 716, 717, 999.
- Tsieuw, 650.
- Tuchteling, 1081.
- Tuchthuis (vrouwen), 822.
- Tuin, 120, 655, 660, 684, 688,
710, 737.
- Tuinier, 630.
- Turberen (den gecommiteerde van
den inlander), 738.
- Tusschenkomst, 773.
- Twijfeling, 582, 817.
- Tijd (fatale), 1008.
- (verbonden), 548.
- -geest, 877.
- -korting, 737, 919
- Tijdsomstandigheden (kritieke), 66.
- Tijdverspilling, 515.
- Uitbesteden, 1050, 1053.
- -ding, 820.
- Uitbetalen, 87, 134, 509.
- -ling, 77, 92, 94, 347, 515,
519.
- Uitbraken (lastertaal), 578.
- Uitdeelen (matrozen-kleederen), 28.
- -ling, 167.
- Uitdienen, 78, 95, 115.
- Uitdrijving, 836.
- Uiterlijkheden, 211.
- Uitgaaf (huishoudelijke), 69.
- Uitgeleide, 285.
- Uithangbord, 651, 695.
- Uithoek, 196.
- Uitkeeren (toelagen aan vrouwen
van inlandsche militairen), 477.
- -ring, 68, 81, 86, 122, 264,
586, 681.
- • (geldelijke), 26, 27.
- Uitkiezen (slaven), 219.
- Uitkoop, 633, 674, 680.
- Uitkoops-prijs, 60, 1023.
- -waarde, 272, 618.
- Uitloopen, 152, 827.
- Uitmodderen, 225, 390, 981.
- Uitmonsteren, 540, 541, 947, 948,
953.
- -ring, 528, 539, 541, 866,
950.
- Uitreis, 529.
- -boek, 531.
- Uitroep, 370.

- Uitrusten, 167, 827.
 Uitscheiden, 650, 676.
 Uitschieten (kanonnen), 416.
 Uitschrijving, 179.
 Uitslag, 671.
 Uitspraak, 767. ●
 Uitstek, 626.
 Uitstel, 405, 420, 828.
 Uitsterven van slaven, 218.
 Uittrekken, 235, 236.
 . -sel, 47.
 Uitvaren, 547, 552.
 Uitventen, 622—624, 634, 644, 667,
 693, 920, 935, 1073.
 Uitvlucht, 750.
 Uitvoer, 43, 48, 93, 124, 125, 127,
 199, 215, 243, 244, 254, 271,
 273, 274, 288, 289, 330, 441,
 471, 576, 580, 587, 591, 597,
 603, 605, 607, 608, 618, 633,
 636, 637, 639, 640, 643, 670,
 671, 704—706, 798, 806, 983,
 990, 1018, 1036, 1045, 1046.
 Uitvoeren, 59, 591, 616, 641, 642,
 677, 702, 706, 707, 973, 981,
 1076.
 Uitwaseming, 493, 559.
 Uitwisseling, 129.
 Uitzetten (geld), 511, 513.
 Uitzoeken (houtwerken), 815.
 Unie (de), 31.
 Uniform, 57, 443, 459, 557.
 Usantie, 135, 217, 220, 222, 282,
 462—464, 1028, 1072.
 . (aloude), 451, 456.
 Vaandel, 129, 903.
 Vaandrig, 144, 293, 294, 375, 610,
 611, 902, 903, 907, 1022.
 . (inlandsch), 777, 781, 788.
 . (Christen), 201.
 Vaart, 127, 647, 814, 815.
 . (ongepermitteerde), 613.
 . (particuliere), 37, 57, 289,
 396, 798.
 . (vrije), 33, 44, 53, 318, 547.
 Vaartuig (Chineesch), 974.
 . (particulier), 8, 37, 40, 913.
 Vaarwater, 215, 979.
 Vaatwerk, 603, 832, 833, 865, 954,
 967, 973.
 Vacantie, 1003.
 Vacatie, 96.
 Vacature, 45, 114, 173, 302, 311,
 312, 568, 722, 725, 726, 1003.
 Vaceren, 320, 325, 466, 970, 1060.
 Vader, 213, 256, 662, 690, 1000.
 . -lander, 129, 131, 144.
 . -lands liefde, 469.
 Vagebond, 10.
 Valbrug, 142, 213.
 Valideren (percenten), 955.
 Valreeps-gast, 800.
 Valschheid, 991.
 Varen, 581, 707.
 Varken, 330, 336, 632, 633, 636.
 Varkens-hok, 636.
 . -kot, 560.
 Varken-slachter, 635.
 . -slachterij, 559—561.
 Varkens-vleesch, 624, 634.
 Vastbinden (hanen-vlijmen), 656.
 Vastliggen binnen de rivier van
 Batavia, 676.
 Vat, 363, 603.
 Vee, 330, 331, 336, 585, 587, 612,
 624, 632, 635, 682, 716, 735,
 873, 961.
 Veer, 808, 809, 811.
 Vegen (vischmarkt), 667.
 Veiligheid, 132, 133, 151—154,
 182, 269, 567, 709, 767, 804, 826,
 1032, 1063.
 Veiling, 288.
 Vel, 559.
 Veld-artillerie, 404, 405, 437.
 . -post, 475, 630.
 . -schans, 493, 788.
 . -stukje, 406.
 . -teeken, 443, 459.
 Vendu-boek, 236.
 . -catern, 233, 234, 361, 362,
 458.
 . -ceren, 482, 924.
 . -extract, 365.
 . -kantoor, 123, 175, 230—236,
 239, 240, 243, 278, 281, 336,
 337, 358—367, 369, 370, 445,
 449, 869, 870, 1077, 1078.
 . -meester, 124, 231—241, 243,
 254, 266, 277, 278, 304, 336,
 337, 358—371, 486, 562, 601,
 747, 792, 835, 870, 906, 942,
 1067.
 . -nieuws, 376.
 . -obligatie, 364.
 . -ongelden, 365.
 . -penningen, 231, 233, 237,
 238, 277, 358, 361, 365, 510.
 . -rol, 552, 553.

- Vendu-salaris, 235, 238, 510, 511.
 • -schrijver, 241, 359, 364, 371.
 • -schuld, 92.
 • -tie, 56, 231, 233—236, 240, 286, 358—361, 363, 364, 366—368, 370, 382, 601, 646, 747.
 • • (Comp*), 501.
 • • (publieke), 92, 337, 472, 791, 792, 836, 942, 1045, 1050, 1067.
 Venia agendi, 989.
 Venster, 148, 658, 687, 803.
 Ventilieren, 1001, 1005.
 Venus-kwaal, 873.
 Verachtering, 952.
 Veralieneren, 483.
 Verantwoordelijkheid, 374, 447, 449, 451, 485, 751.
 • -den, 460, 793.
 • -ding, 509, 583, 584, 593, 669, 873, 1035.
 • • (jaarlijksche), 284.
 • • doen, 38.
 Verband, 78, 95, 115, 518, 985.
 • -linnen, 301, 957, 964.
 • -meester, 387, 897.
 • -schrift, 225.
 Verbanning, 79.
 Verbeurd verklaren (visch), 935.
 Verbitteren (medeburgers), 276.
 Verblijf, 254.
 • (recht van), 913.
 • (vast), 663, 692.
 Verbranden, 15, 402.
 Verdediging, 332, 468, 771, 772, 1020.
 Verdoen (zich zelve), 572.
 Verdrag, 45, 261, 313.
 Verdrukking, 884.
 Verduisteren (gelden of goederen van crediteuren), 267.
 Vereenigen (de betrekkingen van Bailluw en Drossaard), 711.
 Verevenen (rollen van inlanders), 14.
 • -ning, 317, 958.
 Vergadering, 1, 100, 170, 561, 562, 583, 794, 820, 938, 1003, 1026.
 • (Chineesche), 182, 183.
 • (constituërende), 840, 841.
 • (nationale), 31, 215, 247, 280, 357.
 • (vertegenwoordigende), 1019, 1020.
 Vergadering-dag, 435.
 Vergader-zaal, 285, 473.
 Vergeving, 12.
 Vergoeden, 118, 233, 642, 681.
 • -ding, 731.
 Vergunning tot vertrek, 1078.
 Verhandeling, 113, 559.
 Verheffing, 1004.
 Verhinderig (wettige), 259, 927.
 Verhooging, 95.
 Verhuizen, 15.
 Verhuurder, 910.
 Verhuuren, 329, 789, 810, 920, 987.
 Verifiëren (pretensien), 601.
 Verjaren van crimineele zaken, 1007.
 Verklikker, 778, 783.
 Verknochtheid, 885.
 Verkoop, 472, 474.
 • (contante), 508, 860.
 • (particuliere), 743, 759, 760, 801.
 • van vaartuigen, 1066.
 Verkooper, 363, 365, 370, 371, 582.
 • -ping, 358, 360.
 • (publieke), 746.
 Verkorten, 638, 667.
 Verkrijger, 481, 487.
 Verkwikking, 962.
 Verlies, 233, 359, 365, 820.
 Verliggen (zijn tractement in een hospitaal), 1031.
 Verlof, 112, 561.
 • (binnenlandsch), 50.
 Verloop, 1008.
 • -pen van kanonnen, 416.
 Verlossing, 548, 549.
 Vermaagschapt zijn, 480, 481.
 Vermaak, 737, 919.
 Vermaken (soldijen), 91.
 • -king, 519, 530, 532, 546, 547.
 Vermillioen, 671.
 Verminken (slaven), 558.
 Vermoeden, 690.
 Vermoorden, 8, 10.
 Vermunten, 127, 128.
 Vernieuwing, 222.
 Verongelukken van schepen, 535.
 Veroveren, 246, 259.
 Verpachten, 561, 715, 920
 • -ting, 134, 157, 179, 329, 330, 335, 457, 595, 597, 740, 805, 868, 869, 914, 924, 935, 1060, 1070, 1074, 1077, • • (Javasche), 569, 1028.

- Verpanden, 658, 659, 687, 971.
 • -ding, 225—228.
 Verpraai-brief, 278.
 Verplaatsing, 537.
 Verraad, 146, 332.
 Verruiling, 118, 405.
 Verrijken (zich), 24, 25, 38, 70, 801.
 Verschil, 600, 1075.
 • (justitieel), 1006.
 Verschooning, 218, 402, 403.
 Verslag, 60, 592, 703.
 Versmeden (ijzer), 71.
 Verspelen (kleederen), 218.
 Verspillen (geld of goed van creditoren), 267.
 Verstek, 899, 1008.
 Verstellen (beddegoed), 957.
 Versterf, 484.
 Verstouten (zich), 146.
 Verstrekken, 196, 357, 913.
 • -king, 1, 2, 21, 27, 28, 34, 35, 40, 48, 53, 61, 65, 74, 83—85, 92, 93, 107, 110, 181, 230, 267, 309, 337, 342, 346, 348, 349, 378, 384, 386, 402, 403, 412, 415, 420, 451, 453, 461, 516, 519, 520, 522, 529, 550, 573, 576, 595, 708, 732, 827, 830, 866, 868, 872, 873, 879, 928, 930, 947, 956, 957, 962, 963, 970, 994, 995, 1013—1016, 1027, 1048, 1049, 1081.
 • (gratis), 938.
 Verstuiving, 931.
 Vertegenwoordiger, 578, 579.
 Vertering, 340, 343, 344, 346.
 Vertier, 2, 99.
 Vertimmeren, 24, 71, 675.
 • -ring, 67, 69, 314, 396, 809.
 Vertinnen, 392.
 Vertollen, 600, 639, 640, 666.
 • -ler, 642.
 Vertraging, 583, 952.
 Vertrek, 519, 532, 537, 835.
 • -ken, 281, 362.
 Vertrouweling, 218.
 Verval-dag, 232, 237, 358, 365, 367.
 Vervalschen, 62, 459, 466, 988, 1006.
 Vervanger, 231.
 Verversching, 677.
 Vervoer, 256, 274.
 Vervoeren, 34, 806, 1040.
 Verwarring, 249, 366, 410, 745, 805, 953, 1063.
 Verwerken (koffij), 803.
 Verw-kwast, 110.
 • -stof, 110, 111.
 Verwisselen, 118, 631.
 • -ling, 537.
 Verwoesting, 469.
 Verwijderen (zich), 561.
 Verzamel-plaats, 156, 695.
 Verzegelen, 52, 126, 619.
 Verzekering (in) nemen, 152.
 Verzending, 33, 451, 732.
 Verzet, 255.
 • -ten (zich), 8.
 Verzoek-briefje, 1049.
 • -schrift, 203.
 Verzuim, 90, 117, 118, 120, 209, 233, 236, 258, 259, 360, 485, 514, 541, 826, 925, 948.
 Verzwijgen, 17, 227, 356, 489, 602, 608, 643.
 • -ging, 639.
 Vestigen (zich), 1025.
 Vesting-werk, 100, 101, 111, 823.
 Vet, 635.
 Vexatie, 33, 44, 767.
 Vice-commandeur, 247, 248, 272.
 • -president van Heemraden, 717.
 • • Schepenen, 712, 737.
 • -versa, 860.
 Victualie, 5.
 Vieren (feestelijk), 143.
 Vigilantie, 175.
 Vigileren, 475, 609.
 Vingens (door de) zien, 771.
 Visch, 445, 446, 449, 454, 611, 612, 624, 665—669, 920, 921, 934, 935, 1073—1075.
 • (droge), 206.
 • -bank, 789, 920, 921.
 • -kuit, 612, 666, 707.
 • -lijm, 612, 666, 707.
 • -markt, 179, 289, 330, 331, 585, 611, 624, 665, 666, 669, 713, 714, 723, 735, 788, 789, 920, 934, 935, 1073—1076.
 • -verkooper, 666, 669.
 Visie (ter), 901.

- Visie nemen, 239, 369.
 Visitateur, 516, 593.
 • -generaal, 36, 169, 170, 174, 175, 263, 272, 287, 364, 374, 462, 485, 486, 517, 529, 795, 861, 867, 944.
 • der soldijen, 94.
 • van de reede, 6, 315.
 Visitatie, 59, 62, 485, 603, 606, 627, 671, 861, 1073.
 Visite (generale), 272.
 • -kantoor, 68.
 • (generaal), 262, 906.
 Visiteren, 24, 36, 325, 364, 405, 406, 408, 409, 418, 552, 553, 606, 608, 615, 634, 635, 662, 677, 679, 690, 698, 790, 826, 827, 867, 1003, 1075.
 Visschen, 330, 335, 617, 921.
 Visscher, 666—668, 678, 921, 1074, 1075.
 Vives, 929.
 Vlag, 129, 381, 615, 908, 1041, 1042.
 Vlagge-brief, 385.
 Vleesch, 271, 336, 446, 449, 634, 635, 954, 962, 963, 984.
 • (zout-), 403.
 • -houwer, 634, 635.
 Vloer, 803.
 Vloot, 818, 819.
 Vluchten (van het eiland Edam), 136.
 Vlijm, 656.
 Voederen (paarden), 928.
 Voedster-heer, 291.
 Voegen (zich), 862, 916.
 Voerman, 964.
 Voet (onder den) stoten, 709.
 • -ganger, 351.
 Vogelnestje, 329, 445, 449, 580, 607, 704, 869, 874, 1028.
 Voldingen, 514, 515.
 Volk (slecht), 685.
 • (het Bataafsche), 840, 841, 862, 1002, 1005.
 Volken-recht, 254.
 Volkplanting, 179.
 • -rijkheid, 568.
 Volmacht, 792.
 Vonnis, 357, 401, 741, 1009.
 Voogd, 482, 662, 690.
 Voorbidding, 71, 72.
 Voorbij-rijden, 141, 212—214.
 Voordeel, 703.
 Voordracht, 935.
 Voorhouding, 931.
 Voorjaars-verkoop, 88.
 Voorkennis, 692, 694.
 Voorlooper, 141, 213.
 Voórnaam, 234, 240, 362, 370, 537, 539, 540.
 Vooroordeel, 1078.
 Voorraad (Comp^e), 54, 60, 791, 836, 865, 970, 1047, 1051, 1080.
 Voorrijden, 911.
 Voorschieten, 226, 97, 668, 1074.
 Voorschot, 42, 381, 5, 398, 773.
 Voorschrijven, 948, 94.
 Voorspoed, 200.
 Voorstad, 621, 628, 645, 647, 650.
 Voorstelling (publieke), 380.
 Voorthelpen, 475, 476.
 Voortteeling, 634.
 Vooruit-verstrekking, 59, 570, 591, 702.
 Voorwaarde (huwelijksche), 54, 484, 580.
 Voorwagen, 416.
 Voorwendsel, 750.
 Voorzaal, 283.
 Voorzichtigheid, 66, 550.
 Voorzitter, 353.
 Voorzorgs-maatregel, 50.
 Voren (te) staan, 547.
 Vorst, 95, 449, 458, 468, 476, 613.
 • (inlandsch), 285, 915, 1064.
 • (Javaansch), 885.
 Vracht (op), 34, 37, 52, 65, 90, 755.
 • -geld, 21, 310.
 • -goed, 35.
 • -loon, 810.
 • -penningen, 860.
 • -vrij, 111.
 Vrede, 51, 129—131, 143, 180, 253, 375, 614, 877.
 Vreemdeling, 177, 195, 200, 206, 208, 212, 215, 234, 244, 254, 256, 257, 271, 363, 389, 465, 479—481, 583, 603, 614, 619, 627, 641, 646, 705, 706, 789, 790, 805, 832—834, 873, 878, 879, 954, 972, 973, 983, 1006, 1036—1040, 1045, 1047, 1066, 1067.
 Vrees, 1002.
 Vriend, 225, 228, 246, 909.
 • -schap, 71, 129, 130, 143, 200, 874, 990.
 Vrouw, 10, 12, 141, 151, 217, 225,

- 228, 233, 256, 361, 477, 479,
484, 582, 583, 652, 661, 662,
690, 976.
- Vrucht, 446, 449, 483, 583, 622,
623, 629, 865, 872, 914,
954, 1072.
(Chineesche), 739.
- Vrij-brief, 699.
- -dom, 139, 255, 322, 352, 354,
375, 376, 385, 467, 474,
480, 719, 1070.
• (burger), 78, 473, 759.
- -gegeven, 699.
- -heid, 161, 219, 558, 789, 1005,
1029, 1063.
• van denken en spreken,
276.
• handel, 465.
- -man, 234, 256, 363.
- -mans-vaartuig, 727.
- -stelling, 273, 316, 374, 376,
385, 467, 513, 571.
- -werker, 790, 839.
- -williger, 137, 148.
- Vuur, 627, 956.
- geven, 249, 710.
- -werk, 130, 404, 418.
- Vijand, 57, 130, 135, 137, 145, 146,
179, 249, 255, 259, 270,
271, 275, 284, 319, 468—
470, 802, 818, 887.
(Europeesche), 50.
- Vijandelijkheid, 246.
- Vijandschap, 71.
- Waag, 41, 158, 183, 331, 585, 624,
646, 669, 670, 672, 673, 729,
730, 921, 1036, 1072, 1073.
• -geld, 670, 816.
- -gerechtigheid, 158, 705, 1073.
- -meester, 669—672.
- Waar (droge), 603
• (natte), 603.
- Waarde (getaxeerde), 327.
- Waardigheid, 1005.
- Waarloos, 113.
• -nemen (de betrekking van Bail-
luw en Drossaard), 711.
- -nemer, 68.
- Wacht, 102, 147, 150, 152—154,
182, 183, 220, 222, 223,
412, 586, 614, 620, 630,
638, 709, 711, 713, 740,
821, 823, 861, 903.
(Chineesche), 152.
- Wacht (inlandsche), 895, 896.
• -houden bij kruitmolens, 596.
• -huis, 104, 152, 153.
• -meester, 546, 838.
• -schip, 381.
• -volk, 152, 182.
- Wagen, 83, 207, 213, 214, 257,
320—323, 351, 391, 393,
395, 789, 790, 911, 913,
1024.
• (geschilderde), 212.
• (vergulde), 141, 142, 213.
• -huur, 83, 191, 192, 265,
487, 943.
• -pacht, 138—140, 142,
212, 213, 273, 290, 319—
321, 326, 328, 352, 354,
443, 444, 717, 719, 1051.
• -verhuurder, 323
• -verhuurderij, 149, 324,
443.
- Wajang, 182, 331, 585, 586, 601,
673, 674, 716, 718, 729, 733,
734, 776, 781, 787, 918, 920,
922.
- Wal, 40, 65, 102, 105, 220, 222,
409, 821—823.
• (aan) komen, 7.
- Wanbedrijf, 951.
• -betaling, 43, 234, 361, 362.
- Wand, 803.
- Wandeling (in de) brengen, 181.
• -gedrag, 14, 826, 902.
• -orde, 335.
- Wapen, 64, 440.
• (Chineesche), 182.
• (geslachts-), 211.
• (inlandsch), 132, 133.
- Wapenen (zich), 152.
- Wapenhandel, 355, 469, 556.
• -goederen, 407.
• -kamer, 21, 26, 64, 117—
120, 149, 150, 155,
302, 757, 873, 906,
907, 931, 1048.
• -goederen, 929.
• -ongelden, 858.
- Warong, 15, 649, 678—680, 694,
696, 703, 716, 739, 776,
781, 785, 787, 828, 924.
• -geld, 721, 725.
• -houder, 154, 651, 695.
- Was, 22, 75, 607, 645, 646, 671.
• -kaars, 22, 82, 83, 301, 310,
622, 645, 682, 703, 704, 1081.

- Wasschen**, 866, 872, 955, 957.
 • -scherij, 559.
Water, 101, 206, 329, 628, 656, 804, 822.
 • (warm), 955.
 • en rijst (op), 654, 659, 662, 663, 683, 687, 690, 691, 919.
 • -bali, 956.
 • fiscaal, 20, 21, 26, 35, 57, 146, 150, 222, 536, 585, 598, 614, 616, 638, 642, 719, 720, 722, 723, 748, 790, 821, 861, 888, 1000, 1004, 1034, 1076.
 • -hond, 666.
 • -kant, 621.
 • -legger, 929.
 • -leiding, 101, 223, 822.
 • -weegkunde, 110.
 • -werk, 99—102, 107.
Wedden, 655.
 • -schap, 656.
Weduwe, 141, 233, 256, 268, 269, 362, 447, 894, 1006, 1007, 1033, 1034.
Week, 237.
 • -markt, 568, 738.
Wees, 281, 1006, 1007.
 • -huis, 302, 1026.
 • -kamer, 181, 455, 456, 498, 510, 512, 790, 984, 985.
 • -meester, 281, 282, 486, 488, 555, 579, 794, 840, 906, 984, 985, 1077.
 • -kennis, 511.
Weg, 220, 222, 321, 382, 622—624, 628, 647, 649, 650, 694, 1051.
 • (Heeren), 8, 10, 141, 147, 443, 620, 709, 710.
 • -blijven uit de vergadering van diakenen, 794.
Wegen, 52, 413, 639, 669—672, 917, 933.
Wegloopen van slaven, 191.
Welvaart, 200, 286, 308, 558.
 • -zijn (algemeen), 100, 138, 139, 321.
Werf, 171.
 • -officier, 548.
Werk (particulier), 187—189, 193, 827, 828.
 • (publiek), 99, 326.
 • (secretarieel), 185.
 • -baas, 29, 101, 217, 219, 730, 828—830.
Werken (Comp^e gemeene), 16.
Werkjongen, 29, 186, 188—194.
 • -man (Chineesch), 56, 183.
 • -loon, 25, 71, 262.
 • -loods, 222.
 • -plaats, 216, 222, 827.
 • -slaaf, 219, 220.
Werver, 1048.
 • -ving, 1048.
Wet, 615, 616, 1021, 1022.
 • ('s Lands), 742.
Wetanger, 1074.
Wetboek (crimineel), 989.
 • -tig verklaring, 939.
Wiel, 411, 421.
Wil (uiterste), 91, 547.
 • -dernis, 815.
Wildschut, 634.
Willekeur, 99.
Wimpel, 615.
Windboom-balkje, 424.
Windsel, 958.
Winkel, 219, 220, 222, 457, 559, 560, 567, 585, 620, 621, 627, 629, 645, 649, 651, 694, 703, 721, 821, 834, 935, 1073.
 • (groote), 79.
 • (kleine), 155.
Winkelier, 515, 621.
Winnen, 655, 693.
Winner, 661.
Winst, 337, 1034.
 • (particuliere), 68, 70.
 • -deriving, 799.
Winsten (stille), 80, 593, 756.
Wissel, 253, 273, 861, 894.
Wisselen (klein geld tegen grof geld), 629.
Wisser, 250, 421.
 • -bol, 422.
 • -stok, 421, 424.
Witkalk, 75, 504.
 • -kwast, 23.
 • -ten (werkwoord), 220.
Woeker, 635.
 • -keren, 768.
Woestijn, 9.
Wol, 628.
Wonen, 412, 797.
 • (in de stad), 717.
Woning (vrije), 96.
Woonhuis, 104.
 • -plaats, 10, 37, 209.
 • (vaste), 113.

- Woord van eer, 355, 479, 611.
 Worgen, 572.
 Wraak, 8, 10.
 Wijf (Chineesch), 661, 662, 690, 919, 976.
 Wijk, 151, 183.
 - meester, 151, 325, 326, 356, 910, 1056, 1058.
 Wijn, 158, 160, 196, 403, 595, 839, 954.

 Ijken, 833.
 Ijking, 1036.
 Ijkmeester, 672, 833, 967, 973.
 Ijkwezen, 316.
 Ijver, 175, 767.
 Ijzer, 24, 70, 109, 289, 299, 414, 416, 417, 424, 436, 438, 671, 747, 755, 804, 931.
 - warong, 724.
 - werk, 414.
 Ijzers (in de) klinken, 1031, 1032.

 Zaad, 50, 566.
 Zaak (crimineele), 1007.
 Zadel, 339, 346, 348.
 - maker, 303.
 Zak, 347.
 Zakken-geld, 349.
 Zamenrotting, 14.
 - trekking, 525.
 Zand, 21, 220, 627.
 Zee, 708.
 - (in) steken, 146.
 - batterij, 102, 105, 406, 824.
 - gewas, 612, 665, 672.
 - hoofd, 222, 821.
 - manschap, 979.
 - mogendheid, 972.
 - officier, 159, 175, 207, 318, 459, 944.
 Zeep, 75, 622.
 Zee-post, 980.
 - roover, 913.
 - slag, 894.
 - strand, 146.
 - vaart, 335, 467, 536, 545, 546, 551, 758, 870, 890, 1006.
 Zeevarende, 1, 28, 28, 46, 74, 137, 144, 196, 197, 201, 254, 355, 459, 523, 538—540, 544, 635, 693, 694, 930, 947.
 - (Chineesch), 158, 335, 336, 933, 934, 1080.

 Zeevarende (Europeesch), 136.
 - (Javaansch), 136, 863, 1039.
 - wezen, 927.
 - wind, 493.
 Zegel, 184, 185, 238, 369, 603, 606, 619, 1038, 1056, 1067.
 - (Comp), 18.
 - (klein), 202, 203.
 - lak, 203, 267.
 - recht, 488.
 Zegen, 129, 131, 143.
 Zeil, 22, 187, 195, 240, 364, 806, 979.
 - doek, 424.
 - maker, 523.
 - makers-ambacht 195.
 - winkel, 187, 188, 195, 210.
 Zek-geld, 82—86, 186, 196, 202—206, 230, 263—266, 309—312, 376, 377, 388, 401, 402, 467, 510, 511, 519, 727, 758, 800.
 Zelfbehoud, 124.
 Zendeling, 613, 990.
 Zet-stok, 809.
 Zicht (op), 89.
 Ziek, 809, 897.
 Zieke, 34, 375, 403, 540, 558, 8, 866—868, 871, 873, 880, 944—950, 953, 955—957, 960—963, 966, 985, 986, 992, 994, 1026, 1027, 1046.
 Ziekenhuis, 223, 821, 865, 866, 947, 949, 957.
 - kar, 375, 376.
 - oppasser, 872, 955.
 - schip, 550.
 - schuit, 872, 880.
 - transport, 1026.
 - trooster, 45.
 - vader, 864, 866, 872, 880, 945, 953—955.
 - vertrek, 947, 955.
 - zaal, 956.
 Ziekte, 28, 133, 151, 234, 237, 259, 359, 368, 465, 493, 535, 557, 630, 867, 927, 938, 947, 950, 951, 953, 955, 958, 960, 963, 965, 986, 1074.
 - (epidemische), 994.
 - (interne), 946.
 Ziel-beschrijving, 12.
 Zienswijze, 1063.

<p>Zilver, 93, 124, 127, 128, 243 244,
252, 606, 983, 1069.
 . -smid, 620.
 . -werk, 818.
Zindelijkheid, 208, 742, 864, 947.
Zoek (te) raken, 826.
Zoetigheid, 805.
Zonnestraal, 459.
Zons-ondergang, 709, 710, 713.
Zoon, 1000.
Zout, 22, 217, 219, 271, 289, 301,
403, 573, 605, 728, 839, 996,
1081.
 . -pacht, 445, 448.
Zuinigheid, 318, 760.
Zuiveren, 218, 669, 957.</p> | <p>Zuiveren (zich), 1002.
Zuiverheid, 864, 947.
Zuivering, 101, 822.
Zunder, 410, 418
Zuurkool, 39.
Zwaarte, 997.
Zwabber, 250.
Zwager, 1000.
 . -schap, 1019.
Zwalp, 424, 976.
Zwavel, 408, 417.
 . -raffineerder, 393, 394.
Zweren, 38.
Zwerver, 12, 710.
Zijde, 602, 618—620, 628, 671, 705.
Zij-linie, 479.</p> |
|--|---|

1111

B'D ADD. 7 1915

